Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

วินยปิฏเก

สารตฺถทีปนี-ฏีกา (ปฐโม ภาโค)

คนฺถารมฺภกถา

มหาการุณิกํ พุทฺธํ, ธมฺมญฺจ วิมลํ วรํ;

วนฺเท อริยสงฺฆญฺจ, ทกฺขิเณยฺยํ นิรงฺคณํ

อุฬารปุญฺญเตเชน, กตฺวา สตฺตุวิมทฺทนํ;

ปตฺตรชฺชาภิเสเกน, สาสนุชฺโชตนตฺถินา

นิสฺสาย สีหฬินฺเทน, ยํ ปรกฺกมพาหุนา;

กตฺวา นิกายสามคฺคึ, สาสนํ สุวิโสธิตํ

กสฺสปํ ตํ มหาเถรํ, สงฺฆสฺส ปริณายกํ;

ทีปสฺมึ ตมฺพปณฺณิมฺหิสาสโนทยการกํ

ปฏิปตฺติปราธีนํ, สทารญฺญนิวาสินํ;

ปากฏํ คคเน จนฺท-มณฺฑลํ วิย สาสเน

សង្ឃស្ស បិតរំ វន្ទេ, វិនយេ សុវិសារទំ;

យំ និស្សាយ វសន្តោហំ, វុឌ្ឍិប្បត្តោស្មិ សាសនេ

អនុថេរំ មហាបុញ្ញំ, សុមេធំ សុចិវិស្សុតំ;

អខណ្ឌិតសីលាទិ-បរិសុទ្ធគុណោទយំ

ពហុស្សុតំ សតិមន្តំ, ទន្តំ សន្តំ សមាហិតំ;

នមាមិ សិរសា ធីរំ, គរុំ មេ គណវាចកំ

អាគតាគមតក្កស្ស , សទ្ទសត្ថនយញ្ញុនោ;

យស្សន្តេវាសិភិក្ខុស្ស, សាសនំ សុប្បតិដ្ឋិតំ

វិនយដ្ឋកថាយាហំ, លីនសារត្ថទីបនិំ;

ករិស្សាមិ សុវិញ្ញេយ្យំ, បរិបុណ្ណមនាកុលំ

បោរាណេហិ កតំ យំ ច, លីនត្ថស្ស បកាសនំ;

ន តំ សព្វត្ថ ភិក្ខូនំ, អត្ថំ សាធេតិ សព្វសោ

ទុវិញ្ញេយ្យសភាវាយ, សីហឡាយ និរុត្តិយា;

គណ្ឋិបទេស្វនេកេសុ, លិខិតំ កិញ្ចិ កត្ថចិ

មាគធិកាយ ភាសាយ, អារោបិត្វាបិ កេនចិ;

ការយត្តូរេហិ នយ៉ុំស្ស៊ំ, លិលិតំ កិត្ថិរេឆច ឆ៍

អយារកត្ថការេរាបិ, តរេត្ថច ពាហុ ជិស្សតិ;

អាកុលត្ថា កតំ ឃត្ថ, ស្វចិរេត្ថាឃ្យុយ៉ិ អត្ថរេតា៍

តរេតា អបរិបុរេណ្ហត, តាជិរេយរេតត្ថ យត្ថារេយា;

កឆយត្ថុំ ចិឌាតត្តិ, តាតារេឥយតិចាយិរេតា៍

ការយត្តូរ៉ំ តរេតា ហិត្ថា, យារេយាគាឃ យត្ថារេយា;

អតាកុលំ កទិស្សាយិ, បរិបុណ្ហចិតិត្ថឃត្តិ៍

កត្ថារេយ្កកឆាចណ្ហតា

ចិតឃរំចណ្ហតារេយ្កូរ រេតាតត្តឃំ តយស្សិតុការេយា តស្ស ចិរិត្ថកុណរេឃាកយត្ថស្សតត្ថំ “រេឃា កប្សរេកាឌិហិបិ”តិអាជិយាហ៍ ចិរិត្ថកុណរេឃារេកត ហិ ចត្ថតារេហការេចា, ចត្ថតារេហ ច កតា ចត្ថតា ឃឆាឆិរេប្សតយត្ថុំ យារេឆតិ៍ ឲត្ថ ច រំចណ្ហតារេយ្កូរ រេតាតត្តឃបណាយករណប្សរេឃាឌតំ តត្ថ តត្ថ ពាហុឆា បបរេត្ថាត្តិ អាចទិឃា៍ តឆា ហិ ចណ្ហឃត្តិ –

“រំចណ្ហតារេយ្កូរ រេតាតត្តឃចត្ថតា រំចរេណ្ហតត្ថាស្ស ឆយ៉ុស្ស បកចតិស្សឃចិស្វត្ថិបជិរេចឥតត្ថុំ, តំ បត ឆយ៉ុរំចណ្ហតាស្វ ចិត្ថាតំ ពាហុយាត្សប្សាឥតត្ថុំ, តំ នយ៉ុរេឆច រេតរំ ក្កុហណឆារណាជិក្កុយលត្ថាឃ នយ៉ុាបជិបត្តិឃា យត្ថាហិតស្វឥតិប្សាឥតត្ថុំ៍ អឆ ចា យក្កុលកាចរេតា , យត្ថាកិទិឃាស្វ បុត្ថាកិត្ថកាចរេតា, បណ្ឌិរេតហិ នយាចទិតកាចរេតា, អាឃតិ បរេរំ ជិត្ថាត្សកតិអាបត្ថតរេតា ច រំចណ្ហតាឃំ រេតាតត្តឃបណាយកិទិឃា”តិ៍

យឃំ បត ត្ថឆាឆិរេប្សតរេយច បរេឃាឌតំ ឥស្សឃិស្សាយ៍ តស្វ៉ា រំចណ្ហតារេយ្កូរ រេតាតត្តឃបណាយករណំ ឃឆាបជិត្ថាតរំចណ្ហតាឃ អតត្តូរារេឃត បរិយយាបតត្ថត្តិ រេចជិតត្ថាំ៍ ត្ថឥរេយច ហិ បរេឃាឌតំ អាចទិរេឃត ត្ថឆាឆិរេប្សតំ៍ តឆា ហិ ចក្លតិ –

“ឥច្ចេវមច្ចន្តនមស្សនេយ្យំ ,

នមស្សមានោ រតនត្តយំ យំ;

បុញ្ញាភិសន្ទំ វិបុលំ អលត្ថំ,

តស្សានុភាវេន ហតន្តរាយោ”តិ។

រតនត្តយបណាមករណេន ចេត្ថ យថាបដិញ្ញាតសំវណ្ណនាយ អនន្តរាយេន បរិសមាបនំ រតនត្តយបូជាយ បញ្ញាបាដវភាវតោ, តាយ បញ្ញាបាដវញ្ច រាគាទិមលវិធមនតោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“យស្មិំ, មហានាម, សមយេ អរិយសាវកោ តថាគតំ អនុស្សរតិ, នេវស្ស តស្មិំ សមយេ រាគបរិយុដ្ឋិតំ ចិត្តំ ហោតិ, ន ទោសបរិយុដ្ឋិតំ ចិត្តំ ហោតិ, ន មោហបរិយុដ្ឋិតំ ចិត្តំ ហោតិ, ឧជុគតមេវស្ស តស្មិំ សមយេ ចិត្តំ ហោតី”តិអាទិ (អ។ និ។ ១១.១១)។

តស្មា រតនត្តយបូជនេន វិក្ខាលិតមលាយ បញ្ញាយ បាដវសិទ្ធិ។

អថ វា រតនត្តយបូជនស្ស បញ្ញាបទដ្ឋានសមាធិហេតុត្តា បញ្ញាបាដវំ។ វុត្តញ្ហិ តស្ស សមាធិហេតុត្តំ –

“ឧជុគតចិត្តោ ខោ, មហានាម, អរិយសាវកោ លភតិ អត្ថវេទំ, លភតិ ធម្មវេទំ, លភតិ ធម្មូបសំហិតំ បាមោជ្ជំ, បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ, បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ, បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទិយតិ, សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតី”តិ (អ។ និ។ ១១.១១)។

សមាធិស្ស ច បញ្ញាយ បទដ្ឋានភាវោ វុត្តោយេវ “សមាហិតោ យថាភូតំ បជានាតី”តិ (សំ។ និ។ ៣.៥; មិ។ ប។ ២.១.១៣)។ តតោ ឯវំ បដុភូតាយ បញ្ញាយ បដិញ្ញាមហត្តគតំ ខេទមភិភុយ្យ អនន្តរាយេន សំវណ្ណនំ សមាបយិស្សតិ។ តេន វុត្តំ “អនន្តរាយេន បរិសមាបនត្ថ”ន្តិ។

អថ វា រតនត្តយបូជាយ អាយុវណ្ណសុខពលវឌ្ឍនតោ អនន្តរាយេន បរិសមាបនំ វេទិតព្ពំ។ រតនត្តយបណាមេន ហិ អាយុវណ្ណសុខពលានិ វឌ្ឍន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“អភិវាទនសីលិស្ស , និច្ចំ វុឌ្ឍាបចាយិនោ;

ចត្តារោ ធម្មា វឌ្ឍន្តិ, អាយុ វណ្ណោ សុខំ ពល”ន្តិ (ធ· ប· ១០៩);

ថេតា អាយុវណ្ណសុខពលវុឌ្ឍិយា ហេតុភូតំ ការណដ្ឋានមិតិ វុត្តំ “អភិវាទនសីលិស្ស បរិយាយេន”ន្តិ·

អថ វា ឯតេន អាការេន បដិកាតាបរិហានធម្មតា· អបរិហានធម្មតាបិ ឯតស្ស ការណំ វុត្តមេវ –

“សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, អបរិហានិយា ធម្មា· កតមេ សត្ត? សត្ថុគារវតា ធម្មគារវតា សង្ឃគារវតា សិក្ខាគារវតា សមាធិគារវតា កល្យាណមិត្តតា សោវចស្សតា”តិ (អ· និ· ៧·៣៤)·

ហេតុច ច ឯតេ បដិកាតាបរិហានេន យថាបដិញ្ញាតបរិយាយេន·

អថ វា បសាទវត្ថូសុ បូជាយ បុញ្ញាភិសង្ខារជនោ· វុត្តមេវតស្ស បុញ្ញាភិសង្ខារត្តំ –

“បូជារហេ បូជយតោ, ពុទ្ធេ យទិ វ សាវកេ;

បបញ្ចសមតិក្កន្តេ, តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ·

“តេ តាទិសេ បូជយតោ, និព្ពុតេ អកុតោភយេ;

ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ, ឥមេត្តមបិ កេនចី”តិ· (ធ· ប· ១៩៥-១៩៦; អប· ថេរ ១·១០·១-២);

បុញ្ញាភិសង្ខារោ ច យថាធិប្បេតបរិយាយបត្តិហេតុ· យថាហ –

“ឥធ ទេវមនុស្សានំ, សព្ពកាមទទោ និធិ;

យំ យទេវាភិបត្ថេន្តិ, សព្ពមេតេន លព្ភតី”តិ· (ខុ· បា· ៨·១០);

សុបិហិតស្ស ច បដិបត្តិស្ស ហេតុច ការណដ្ឋានំ ឯតេន បូជា ហិ និវាតវុត្តិបុញ្ញក្ខេត្តសំវុឌ្ឍិយា អបរិហេយ្យបុព្វេតា

បុញ្ញាតិរេយាតិ ឆាហុចិឆត្តទារេយបិ លោកិរត្ថិចារេរ អត្តទាយតិឆាត្ថតរកាលអំកិលេរចិត្តិរតាយ បរេហាតិ, កយាឌិ្ឋបក្ខចញ្ចា តិចារេទតិ៍ តរ្ថា រុចុត្តំ “អំចណ្ណតាទេយ្ហុ ទតតត្តឃបលាយកទេលំ ឃឆាបដិញ្ញាតអំចណ្ណតាឃ អតត្តទាយេត បរិរយាបតត្តិ្ត ចេឌិតន្ទា”ត្តិ៍

ឲចំ បត រប្សឃោឌត់ ទតតត្តឃចត្ថត់ កត្តការេយា បឆយំ តាច កកចតោ ចត្ថត់ កាតុំ តយ្ហុលកត្តា េរេរទតតាត់ “ឃោ កប្ស...េប... យហាការុលិកប្សុ តប្ស”តិ អាហ៍ ឲត្ត បត ឃប្ស ទេរតាឃ អំចណ្ណត់ កត្តការេយា, រា ឃរ្ថា ការុណាប្បឆាតា, ត រុត្តត្តទេរតា ចិឃ ការុណាបញ្ញាប្បឆាតា, តាបិ អភិឆយ្ហុទេរតា ចិឃ បញ្ញាប្បឆាតា, តរ្ថា ការុណាប្បឆាតេយច កកចតោ ចោយត់ អាទន្តិ៍ ឲរា ហិ អាចរិយប្សុ បកតិ, ឃឌិងំ អាទេក្ខាត្តុរុបចោយតា៍ តោតេច រុត្តត្តទេរតាឃ អំចណ្ណតាទេយ្ហុ “ការុណារីតលហឆឃំ, បញ្ញាបេឌ្ជាតចិហតេយាហតយ”ត្តិ ការុណាបញ្ញាប្បឆាត់, អភិឆយ្ហុទេរតាឃ អំចណ្ណតាទេយ្ហុ “ការុណា ចិឃ រទេត្តរុ, បញ្ញា ឃប្សុ យេហរិតោ”តិ បញ្ញាប្បឆាតញ្ចា ចោយត់ អាទន្តិ៍ ការុណាបញ្ញាប្បឆាតា ហិ រុត្តត្តទេរតា តោរំ តោរំ រត្តាត់ អារឃាត្តុរយាឌិយុត្តិចរិយាឌិកេឆបរិចិ្ឆតរយត្តាឃ បញ្ញាឃ រទេត្តរុ ច យហាការុណាឃ តត្ត រាតិរឃប្បចត្តិតោ៍ រុត្តត្តទេរតាឃ ហិ យហាការុណារយាបត្តិឆាហុលោ ចេតឃ្យរត្តាតេរុ តឆ្ហ្យារយាត្តុលោយេត កយ្ហុទេយត្តបឆំ បតិដ្ឋាបេរិ៍ អភិឆយ្ហុទេរតា ច កោចលំ បញ្ញាប្បឆាតា បរេយត្តឆយ្ហុត់ ឃឆារកាចបដិចេឆរយត្តាឃ បញ្ញាឃ តត្ត រាតិរឃប្បចត្តិតោ៍

ចិតឃទេរតា បត អារឃាឌិតិទេបក្ខា កោចលំ ការុណាឃ បិកតិករទេត្តតបិ អរោតញ្ញាទេហំ រុលតេត្តា អបុច្ឆិតញ្ញាទេហំ បុច្ឆេត្តា អចត្តញ្ញាទេហញ្ចា ចតេត្តា កកចា រិក្ខាបឆំ បញ្ញេបរីតិ ការុណាប្បឆាតា៍ តចា ហិ ក្ខក្ខិរបរិយត្តាកតហិទោត្តប្បាបិ កកចា លោកិយរាឆុឌតេហិបិ បរិហរិតន្ទាតិ “អិលទលិរិ”តិអាឌិតិ ចតាតិ ឃឆាបទាឆញ្ចា កទហចតាតិ ចិតឃបិឌពទេរតាឃ យហាការុណារញ្ចោឌិតយាតេរោ យហាបរិរយញ្ញោអកាឃិ, ចំចំរិក្ខាបឆបញ្ញត្តិការណាបេក្ខាឃ ចេទញ្ញាឌិរុ រាទីរិកញ្ចា ពេឆយតុកោរិ៍ តរ្ថា កិញ្ចាបិ ក្ខយត្តទបច្ចឃាការរយឃត្តទកឆាត់ ចិឃ ចិតឃបញ្ញត្តិឃាបិ រយុដ្ឋាបិកា បញ្ញា អតញ្ញារាឆារណតាឃ អតិរឃកិច្ចចតិ, ការុណាឃ កិច្ចំ បត តតោបិ អឌិកត្តិ ការុណាប្បឆាតា ចិតឃទេរតា៍ ការុណាញ្ញាបិទាឌិកតាឃ ហិ ទេរតាឃ ការុណាប្បឆាតតា៍ តរ្ថា អាទេក្ខាត្តុរុបំ ការុណាប្បឆាតេយច ឲត្ត ចោយត់ កតត្តិ ចេឌិតន្ទា៍

ការុណាក្កហណេត ច អបរិចេឃ្យប្បកាចា រទេត្តាបិ ឰត្ថក្កុណា រក្ខហិតាតិ ឌដ្ឋន្ទា តំយ្ហុលកត្តា េរេរឰត្ថក្កុណាត់៍ យហាការុណាឃ ចា ឲរុ អរាឆារណតាការណារុ អញ្ញាតទេត្តា តំរហចរិតរេរារាឆារណតាកាណាតយ្បិ កហណរក្ខាចតោ រទេត្តាបិ ឰត្ថក្កុណា តឃតោ ឆរ្សិតាច ហោត្តិ៍ ឲរោទេយច ហិ តិទចេរេរទតោ ឰត្ថក្កុណាត់ ឆប្សុតុបិរេយា ឃឌិងំ តឃក្កទេហា៍ អញ្ញាចា កោ តាយ រយទេត្តា កកចតោ ក្កុណា អតុបឆំ តិទចេរេរទតោ ឆេប្សតុំ៍ តោតេចាហ –

“ឰត្ថាបិ ឰត្ថប្សុ កណេឃ្យ ចណ្ណំ,

កប្សយ្បិ ចេ អញ្ញាយការេយាតោ;

លិខេយឆ កេប្យា ចិរឌិឈយត្តូខេរ,

ចេណ្ហា ត លិខេយឆ ពឆាកពឃ្សា”ពិ៍ (ឌិ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៎៦០៖; ៦៎១៖១; យ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦៎៖៦៍);

ខេពខេតច ច អាយស្មតា សារិបុត្តខេត្តខេរតបិ ឰាន្ធក្រុលាបរិឆេ្ឆទត់ បតិអត្យុខេត្តត “ខេតា ខេហពំ, កខេន្ត”ពិ បដិក្លិបិត្វា “អបិច ខេយ, កខេន្ត, ឆយ្លូខេយា ចិឌិខេពា”ពិ (ឌិ៍ តិ៍ ៦៎១៖៩) ច្យុត្តំ៍ ពស្មា “ខេយា កេប្យខេកាឌីហិបិ”ពិអាឌិតា កេ្យលាយុខេលត សខេង្លបខេពា សកលសទ្ធាញ្ញាក្រុខេលហិ កកេចត្តំ អកិត្វចិពិ ឪដ្ឋ៉ា៍ អឃខេយត្វ សយុគាយខេត្វា៍

អឃំ បត អចឃចខេត្វា – ខេយាពិ អតិឃយចចត់៍ ពឃ្សុ “តាខេឆា”ពិ ឰយិតា សឰ្ញខេន្ធា៍ “កេប្យខេកាឌីហិបិ”ពិអាឌិតា បត ឃាឃ កេ្យលាឃ ខេសា “យហាកាកេ្យហិខេកា”ពិ ច្យុច្ចពិ, ពឃ្សា ចខេសត កេប្យខេកាឌិកាលតាឃបិ អប្យខេយឃ្យំ កាលំ ខេលិកហិពត្វាឃ អតិឌ្យុក្កទំ កខេទាត្តឃ្ស កកេចខេពា ឌ្យុក្លាត្យកចត់ ឌខេឃ្សពិ៍ កេ្យលាឃ ខាខេលខេតច ហិ ខេសា កកេចា ហត្វកពយ្បិ តិទ្ធាត់ បហាឃ សំសារបខេ្ក តិយ្យុក្កិ សត្តតិកាឃំ ពខេពា សយុធ្ធុខេលាត្វំ ចិខេត្តព្យុយ្បិ អសក្កុខេលាឃ្យំ តឃតឌីចិពបុត្តករិឃគាតាឌិកំ អតិឌ្យុក្កខេយកាសិ៍ កេប្យខេកាឌីហិបិ អប្យខេយឃ្យំ កាលត្តិ កេប្យខេកាឌិកាលតាឃបិ “ឲត្តកា កេប្យខេកាឌិខេយា”ពិ បខេយត្យំ អសក្កុខេលាឃ្យំ កាលំ, កេប្យខេកាឌិកាលតចខេសតបិ បរិច្ឆិត្តិត្យុយសក្កុខេលាឃ្យត្តា អបរិច្ឆិន្នាតិ កេប្យសពសហឃ្សាឌិកាតិ ចត្តារិ អសខេង្ខ្យេយ្យាតិតិ ច្យុត្តំ ខេហាពិ៍ កេប្យខេកាឌិចខេសខេតច ហិ ខេសា កាខេលិ អប្យខេយឃ្យា, អសខេង្ខ្យេយ្យចខេសត បត បរិច្ឆិន្ទេន្នាខេឃច៍ “កេប្យខេកាឌីហិបិ”ពិ អបិសខេន្ធា កេប្យខេកាឌិចខេសតបិ ពាច បខេយត្យំ ត សក្កា, បខេកាច ចឃ្សាកាលតាឃាពិ ឌខេឃ្សពិ៍ “អប្យខេយឃ្យំ កាល”ត្តិ អច្ចន្តសំខេយាខេក ឪ្បខេយាកចត់ “យាសយឌិខេព, ឌិចសំ ចខេរតិ”ពិអាឌីស្យុ ចិឃ៍ កខេទាខេន្តា អតិឌ្យុក្កទាតិតិ បច្ចាយហាបរិច្ចាកាឌីតិ អតិឌ្យុក្កទាតិ កខេទាខេន្តា៍ ឲចយតិឌ្យុក្កទាតិ កខេទាខេន្តា កំ ចិត្តិពិ ខេច? ខេលឌំ កខេពា, កាឃិកំ ខេលឌយ្យុបកខេពា, បរិឃ្សុយំ បខេត្តាពិ អខេត្វា, ឌ្យុក្លយត្យកចិពិ ច្យុត្តំ ខេហាពិ៍ ឌ្យុក្លឌិក្យាលិខ្ជពិ សហិព្យុយសក្កុខេលាឃ្យត្តិ “ខេលខេគា”ពិ ច្យុច្ចពិ៍ ខេលិកហិពាឃាពិ “អតយពខេក្កូ សំសារខេរ ចឌ្ឋទ្យុខេក្លត អច្ចន្តបិឌ្យុឰ្ឋពំ សត្តខេលិកំ ពយ្យាឌ្យុក្លខេពា ខេយាខេចត្វា តិទ្ធាតស្យុលកាកិឃំ កេរិឃ្សាយិ”ពិ ឲចំ សត្តខេលិកឃ្ស ហិពកេរលត្វាឃាពិ អខេត្វា៍ អឃ្ស ច “អតិឌ្យុក្កទាតិ កខេទាខេន្តា”ពិ ឰយិតា សឰ្ញខេន្ធា៍ ខេលិកហិពាឃ ខេលឌំ កខេពាពិ ខេយាឌតាឃបិ តត្វិ ខេគាខេសា៍ យហាកេ្លឹបខេឌបិ ហិ “អតិឌ្យុក្កទាតិ កខេទាខេន្តា ខេលឌំ កខេពា, កិយត្វត្តិ ខេច? ខេលិកហិពាឃា”ពិ ច្យុត្តំ៍

ឃំ បត ឲចំ ខេយាឌត់ អសយ្ពុខេចខេត្តត ខេកតចិ ច្យុត្តំ “ត ហិ កកេចា ខេលិកហិពាឃ សំសារឌ្យុក្លយត្យកចពិ៍ ត ហិ កេឃ្សចិ ឌ្យុក្លាត្យកចត់ ខេលិកឃ្ស ឪ្បកាទំ អាចហតិ”ពិ, ពំ ពឃ្ស យពិយត្តំ៍ ឲចំ ខេយាឌតាឃបិ អតិឌ្យុក្កទាតិ កខេទាត្តឃ្ស កកេចខេពា ឌ្យុក្លាត្យកចត់ ខេលិកហិពកេរលត្វាឃាពិ អឃយខេត្វា ចិញ្ញាឃពិ, ត ព្យុ ឌ្យុក្លាត្យកចខេតខេតច ខេលិកហិពសិទ្ធិពិ៍ បឌយំ ច្យុត្តខេយាឌតាឃបិ ហិ ត ឌ្យុក្កខេកខេលាយខេត្តត ខេលិកហិពសិទ្ធិ៍ ត ហិ ឌ្យុក្កទំ កខេទាខេន្តា កេច្ចិ សត្តំ យក្កុចលិឌីស្យុ បតិដ្ឋាខេបពិ, អឆ ខេលា ពាឌិសំ អតិឌ្យុក្កទំ កេត្វា សទ្ធាញ្ញាកាចំ សច្ឆិកេត្វា តិឃ្យាតិកឆយ្ពុខេឌសតាឃ យក្កុចលិឌីស្យុ សខេត្ត បតិដ្ឋាខេបខេន្តា ខេលិកឃ្ស ហិពំ សាខេឆពិ៍

កាមញ្ចេត្ថ សត្តសង្ខារភាជនវសេន តិវិធោ លោកោ, ហិតាករណស្ស បន អនធិប្បេតត្តា តំវិសយស្សេវ សត្តលោកស្ស វសេន អត្ថោ គហេតព្ពោ។ សោ ហិ លោកិយន្តិ ឯត្ថ បុញ្ញបាបានិ តំវិបាកោ ចាតិ “លោកោ”តិ វុច្ចតិ។ កត្ថចិ បន “សទេវកេ លោកេ”ន្តិអាទីសុ សមូហត្ថេបិ លោកសទ្ទោ សមុទាយវសេន លោកីយតិ បញ្ញាបីយតីតិ។ ឥធ បនេត្ថ លោកេតិ វុត្តំ “ឋាយិតា សត្តលោកញ្ច ញាតិលោកញ្ច សង្ខ្យាតិ, តស្មា តស្ស សត្តលោកស្ស ញាណលោកបរលោកហិតំ, អតិក្កន្តបរលោកានំ ច វិជ្ជិត្តលោកសមុទយានំ ញាណ ញាតិលោកេ ញាណការលោកេ វា ឥន្ទ្រិយសម្បន្នវិហារសន្តានត្ថំ ហិតំ សម្បិណ្ឌេត្វា លោកស្ស, លោកានំ, លោកេ វា ហិតន្តិ សទ្ទេនេកសេសំ កត្វា លោកហិតមិច្ចាហា”តិ, ន តំ សារតោ បច្ចេតព្ពំ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នវិហារសន្តានហិតស្សបិ សត្តលោកវិសយត្តា, សត្តលោកគ្គហណេនេវ ឬទ្ធិត្តលោកានំ គហិតត្តា វក្ខតិ តេ ឧបវសាធិត្ថានិ។

សព្ពត្ថ “កេនចិ”តិ វុត្តេ “វជិរពុទ្ធិដីកាការេនា”តិ គហេតព្ពំ។ “មហាគណ្ឋិបទេ”តិ វា “មជ្ឈិមគណ្ឋិបទេ”តិ វា “ចូឡគណ្ឋិបទេ”តិ វា វុត្តេ “សីហឡគណ្ឋិបទេសុ”តិ គហេតព្ពំ។ កេវលំ “គណ្ឋិបទេ”តិ វុត្តេ “មាគធភាសាយ លិខិតេ គណ្ឋិបទេ”តិ គហេតព្ពំ។

នាថោតិ លោកបដិសរណោ, លោកសាមី លោកនាយកោតិ វុត្តំ ហោតិ។ តថា ហិ សព្ពានត្ថបរិហារបុព្ពង្គមាយ និរវសេសហិតសុខវិធានតប្បរាយ និរតិសយាយ បយោគសម្បត្តិយា សទេវមនុស្សាយ បជាយ អច្ចន្តុបការិតាយ អបរិមិតនិរុបមប្បភាវគុណវិសេសសមង្គិតាយ ច សព្ពសត្តុត្តមោ ភគវា អបរិមាណាសុ លោកធាតូសុ អបរិមាណានំ សត្តានំ ឯកបដិសរណោ បតិដ្ឋា។ អថ វា នាថតីតិ នាថោ, វេនេយ្យានំ ហិតសុខំ មេត្តាយនវសេន អាសីសតិ បត្ថេតីតិ អត្ថោ។ អថ វា នាថតិ វេនេយ្យគតេ កិលេសេ ឧបតាបេតីតិ អត្ថោ, នាថតីតិ វា យាចតីតិ អត្ថោ។ ភគវា ហិ “សាធុ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ កាលេន កាលំ អត្តសម្បត្តិំ បច្ចវេក្ខេយ្យា”តិអាទិនា (អ॰ និ॰ ៨.៧) សត្តានំ តំ តំ ហិតបដិបត្តិំ យាចិត្វាបិ ករុណាយ សមុស្សាហិតោ តេ តត្ថ និយោជេតិ។ បរមេន វា ចិត្តិស្សរិយេន សមន្នាគតោ សព្ពសត្តេ គុណេហិ ឦសតិ អភិភវតីតិ បរមិស្សរោ ភគវា “នាថោ”តិ វុច្ចតិ។ សព្ពោបិ ចាយមត្ថោ សទ្ទសត្ថានុសារតោ វេទិតព្ពោ។

មហាការុណិកស្សាតិ យោ ករុណាយ កម្បិតហទយត្តា លោកហិតត្ថំ អតិទុក្ករកិរិយាយ អនេកប្បការំ តាទិសំ សំសារទុក្ខមនុភវិត្វា អាគតោ, តស្ស មហាការុណិកស្សាតិ អត្ថោ។ តត្ថ កិរតីតិ ករុណា, បរទុក្ខំ វិក្ខិបតិ អបនេតីតិ អត្ថោ។ ទុក្ខិតេសុ វា កិរីយតិ បសារីយតីតិ ករុណា។ អថ វា កិណាតីតិ ករុណា, បរទុក្ខេ សតិ ការុណិកំ ហិំសតិ វិពាធេតិ, វិនាសេតិ វា បរស្ស ទុក្ខន្តិ អត្ថោ។ បរទុក្ខេ សតិ សាធូនំ កម្បនំ ហទយខេទំ ករោតីតិ វា ករុណា។ អថ វា កមិតិ សុខំ, តំ រុន្ធតីតិ ករុណា។ ឯសា ហិ បរទុក្ខាបនយនកាមតាលក្ខណា អត្តសុខនិរបេក្ខតាយ ការុណិកានំ សុខំ រុន្ធតិ វិពាធេតីតិ។ ករុណាយ និយុត្តោតិ ការុណិកោ យថា “ទោវារិកោ”តិ។ យថា ហិ ទ្វារដ្ឋានតោ អញ្ញត្ថ វត្តមានោបិ ទ្វារបដិពទ្ធជីវិកោ បុរិសោ ទ្វារានតិវត្តវុត្តិតាយ ទ្វារេ និយុត្តោតិ “ទោវារិកោ”តិ វុច្ចតិ, ឯវំ ភគវា មេត្តាទិវសេន ករុណាវិហារតោ អញ្ញត្ថ វត្តមានោបិ ករុណានតិវត្តវុត្តិតាយ ករុណាយ និយុត្តោតិ “ការុណិកោ”តិ វុច្ចតិ។ មហាភិនីហារតោ បដ្ឋាយ ហិ យាវ មហាបរិនិព្ពានា លោកហិតត្ថមេវ លោកនាថោ តិដ្ឋតិ។ មហន្តោ ការុណិកោតិ មហាការុណិកោ។ សតិបិ ភគវតោ តទញ្ញគុណានម្បិ វសេន មហន្តភាវេ ការុណិកសទ្ទសន្និធានេន វុត្តត្តា

ករុណាវសេនេត្ថ មហត្តភាវេន វេទិតព្ពា យថា “មហាវេយ្យាករណោ”តិ។ ឯវញ្ច កត្វា “មហាការុណិកស្សា”តិ ឋបិតា បទេន បុគ្គលាធិដ្ឋានេន តត្ថ មហាករុណា វុត្តា ហោតិ។

អថ វា ករុណា ករុណាយនំ សីលំ បកតិ ឯតស្សាតិ ការុណិកោ, បថវីផស្សាទយោ វិយ កក្ខឡផុសនាទិសភាវា ករុណាយនសភាវោ សភាវភូតករុណោតិ អត្ថោ។ សេសំ បុរិមនយេនេវ។ អថ វា មហាវិសយតាយ មហានុភាវតាយ មហាពលតាយ ច មហតី ករុណាតិ មហាករុណា។ ភគវតោ ហិ ករុណា និរវសេសេសុ សត្តេសុ បវត្តតិ, បវត្តមានា ច អនញ្ញសាធារណា បវត្តតិ, ទិដ្ឋធម្មិកាទិភេទញ្ច មហន្តមេវ សត្តានំ ហិតសុខំ ឯកន្តតោ និប្ផាទេតិ, មហាករុណាយ និយុត្តោតិ មហាការុណិកោតិ សព្ពំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ អថ វា មហតី បសត្ថា ករុណា អស្ស អត្ថីតិ មហាការុណិកោ។ បូជាវចនោ ហេត្ថ មហន្តសទ្ទោ “មហាបុរិសោ”តិអាទីសុ វិយ។ បសត្ថា ច ភគវតោ ករុណា មហាករុណាសមាបត្តិវសេនបិ បវត្តិតោ អនញ្ញសាធារណត្តាតិ។

ឯវំ ករុណាមុខេន សង្ខេបតោ សកលសព្ពញ្ញុគុណេហិ ភគវន្តំ ថោមេត្វា ឥទានិ សទ្ធម្មំ ថោមេតុំ “អសម្ពុធ”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ អសម្ពុធន្តិ ពុទ្ធកាលកិរិយានិទ្ទេសោ, តស្ស អសម្ពុជ្ឈន្តា អប្បដិវិជ្ឈន្តាតិ អត្ថោ, យថាសភាវំ អប្បដិវិជ្ឈមានាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ហេតុអត្ថោ ហេត្ថ អន្តសទ្ទោ “បចន្តា គិលិនតី”តិអាទីសុ វិយ។ យញ្ហិ ពុទ្ធកាលកិរិយាយ អនិមិត្តោ កម្មនិទ្ទេសោ។ ពុទ្ធនិវេទិតន្តិ តស្ស វិសេសនំ។ តត្ថ ពុទ្ធសទ្ទស្ស តាវ “ពុជ្ឈិតា សច្ចានីតិ ពុទ្ធោ, ពោធេតា បជាយាតិ ពុទ្ធោ”តិអាទិនា (មហានិ។ ១៩២) និទ្ទេសនយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អថ វា សវាសនាយ អញ្ញាណនិទ្ទាយ អច្ចន្តវិគមតោ, ពុទ្ធិយា វា វិកសិតភាវតោ ពុទ្ធវាតិ ពុទ្ធោ ជាគរណវិកសនត្ថវសេន។ អថ វា កស្សចិបិ ញេយ្យធម្មស្ស អនវពុទ្ធស្ស អភាវេន ញេយ្យវិសេសស្ស កម្មភាវេន អគ្គហណតោ កម្មវចនិច្ឆាយ អភាវេន អវគមនត្ថវសេន កត្តុនិទ្ទេសោ លព្ភតីតិ ពុទ្ធវាតិ ពុទ្ធោ។ អត្ថតោ បន បារមិតាបរិភាវិតោ សយម្ភុញាណេន សហ វាសនាយ វិហតវិទ្ធំសិតនិរវសេសកិលេសោ មហាករុណាសព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទិអបរិមេយ្យគុណគណាធារោ ខន្ធសន្តានោ ពុទ្ធោ។ យថាហ “ពុទ្ធោតិ យោ សោ ភគវា សយម្ភូ អនាចរិយកោ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈិ, តត្ថ ច សព្ពញ្ញុតំ បត្តោ ពលេសុ ច វសីភាវ”ន្តិ (មហានិ។ ១៩២; ចូឡនិ។ បារាយនត្ថុតិគាថានិទ្ទេស ៩៧; បដិ។ ម។ ១.១៩១)។ តេន ឯវំ និរុបមប្បភាវេន ពុទ្ធេន និវេទិតំ លោកុត្តរធម្មតាវសេនាតិ ញាបិតំ និវេទិតំ អត្ថភូតន្តិ អត្ថោ។

តត្ថ និព្ពានំ លោកុត្តរធម្មធម្មេសុ និវេទិតំ, មគ្គា បន អត្តនា កាមិតោ ច កាមតាវសេនាវសេន សេវិតោ, ផលានិ បន មគ្គផលានិ ចេតោបរិយាទានិកា យថា បរិជានាតិ, អត្តនា ផលានិ វា បច្ចវេក្ខណញាណេន បរិច្ឆិន្ទតិ, តថា លោកុត្តរធម្មតាវសេនបិ សេវិតានិ ហោន្តិយេវ។ ឯត្ថ ច បរិយត្តិធម្មស្សាបិ បរិយាយតោ ធម្មគ្គហណេន គហណំ សតិ សោបិ ទេសនាភិធម្មតាលោកុត្តរតាយ លោកុត្តរធម្មតាយ សេវិតោតិ សក្កា គហេតុំ “អភិធម្មេ វិនយេ អភិវិនយេ ច, តីណិ បិដកានិ សម្មសី”តិ ច អដ្ឋកថាយំ វុត្តត្តា បរិយត្តិធម្មស្សាបិ សច្ចិកិរិយាយ សម្មសនបរិយាយោ លព្ភតីតិ យំ អសម្ពុធំ អសម្ពុជ្ឈន្តា អសច្ចិករោន្តាតិ អត្ថសម្ពន្ធតោ សោបិ ទូស វុត្តោ ឯវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តម្បិ ច អប្បដិវិជ្ឈន្តា ភវាភវំ គច្ឆតិ, បរិញ្ញាតធម្មវិនយោ បន តតុត្តរិបដិបត្តិយា សម្មាបដិបន្នោ ន ចិរស្សេវ ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ។ វុត្តញ្ហិ –

“យោ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ, អប្បមត្តោ វិហស្សតិ;

បហាយ ជាតិសំសារំ, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតី”តិ. (ទី. និ. ២.១៨៥; សំ. និ. ១.១៨៥);

ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ មគ្គផលនិព្ពានានិ បច្ចេកពុទ្ធពុទ្ធសាវកេហិបិ គោចរាសេវនាទិនា សេវិតានិ ហោន្តិ, តថាបិ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទវសេន “ពុទ្ធនិសេវិត”ន្តិ វុត្តំ. កេនចិ បន ពុទ្ធសទ្ទស្ស សាមញ្ញតោ ពុទ្ធានុពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធានម្បិ ឯត្ថ សង្គហោ វុត្តោ.

ភវាភវន្តិ អបរកាលកិរិយាយ កម្មនិទ្ទេសោ, ភវតោ ភវន្តិ អត្ថោ. អថ វា ភវាភវន្តិ សុគតិទុគ្គតិវសេន ហីនបណីតវសេន ច វុទ្ធិំ មហត្តំ ភវន្តិ អត្ថោ. វុទ្ធត្ថោបិ ហិ អ-ការោ ទិស្សតិ “អសេក្ខា ធម្មា”តិអាទីសុ វិយ. តស្មា អភវោតិ មហាភវោ វុច្ចតិ. អថ វា ភវោតិ វុទ្ធិ, អភវោតិ ហានិ. ភវោតិ វា សស្សតទិដ្ឋិ, អភវោតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ. វុត្តប្បការោ ភវោ ច អភវោ ច ភវាភវោ. តំ ភវាភវំ. គច្ឆតីតិ អបរកាលកិរិយានិទ្ទេសោ. ទីឃលោកោតិ សត្តលោកោ. ទីឃគ្គហណេន ហិ សង្ខារភាជនលោកំ និវត្តេតិ. តស្ស ភវាភវគាមិនាសព្ពុទ្ធេន. នមោ អត្ថុ បិឍេសេសា ទុដ្ឋោ.

អវិជ្ជាទិកិលេសជាលវិទ្ធំសិនោតិ ធម្មវិសេសនំ. តត្ថ អវិន្ទិយំ វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា. បូរេតុំ អយុត្តដ្ឋេន កាយទុច្ចរិតាទិ អវិន្ទិយំ នាម, អលទ្ធព្ពន្តិ អត្ថោ. តព្ពិបរីតតោ កាយសុចរិតាទិ វិន្ទិយំ នាម, តំ វិន្ទិយំ ន វិន្ទតីតិ វា អវិជ្ជា, ខន្ធានំ រាសដ្ឋំ, អាយតនានំ អាយតនដ្ឋំ, ធាតូនំ សុញ្ញតដ្ឋំ, ឥន្ទ្រិយានំ អធិបតិយដ្ឋំ, សច្ចានំ តថដ្ឋំ អវិទិតំ ករោតីតិ វា អវិជ្ជា, ទុក្ខាទីនំ បីឡនាទិវសេន វុត្តំ ចតុព្ពិធំ អត្ថំ អវិទិតំ ករោតីតិបិ អវិជ្ជា, អន្តវិរហិតេ សំសារេ សព្ពយោនិគតិភវវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសេសុ សត្តេ ជវាបេតីតិ វា អវិជ្ជា, បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានេសុបិ ឥត្ថិបុរិសាទីសុ ជវតិ, វិជ្ជមានេសុបិ ខន្ធាទីសុ ន ជវតីតិ វា អវិជ្ជា. សា អាទិ យេសំ តណ្ហាទីនំ តេ អវិជ្ជាទយោ, តេយេវ កិលិស្សន្តិ ឯតេហិ សត្តាតិ កិលេសា, តេយេវ ច សត្តានំ ពន្ធនដ្ឋេន ជាលសទិសាតិ ជាលំ, តំ វិទ្ធំសេតិ សព្ពសោ វិនាសេតិ ឃឹលេតាតិ អវិជ្ជាទិកិលេសជាលវិទ្ធំសី. ននុ ចេត្ថ សបរិយត្តិកោ នវលោកុត្តរធម្មោ អធិប្បេតោ, តត្ថ ច មគ្គោយេវ កិលេសេ វិទ្ធំសេតិ, នេតរេតិ ចេ? វុច្ចតេ. មគ្គស្សបិ និព្ពានមាគម្ម កិលេសវិទ្ធំសនតោ និព្ពានម្បិ កិលេសេ វិទ្ធំសេតិ នាម, មគ្គស្ស កិលេសវិទ្ធំសនកិច្ចំ ផលេន និប្ផន្នន្តិ ផលម្បិ “កិលេសវិទ្ធំសី”តិ វុច្ចតិ. បរិយត្តិធម្មោបិ កិលេសវិទ្ធំសនស្ស បច្ចយត្តា “កិលេសវិទ្ធំសី”តិ វត្តុមរហតីតិ ន កោចិ ទោសោ.

ធម្មវរស្ស តស្សាតិ បុព្ពេ អនិយមិតស្ស និយមវចនំ. តត្ថ យថានុសិដ្ឋំ បដិបជ្ជមានេ ចតូសុ អបាយេសុ អបតមានេ ធារេតីតិ ធម្មោ.

“យេ កេចិ ពុទ្ធំ សរណំ គតាសេ, ន តេ គមិស្សន្តិ អបាយភូមិំ;

បហាយ មានុសំ ទេហំ, ទេវកាយំ បរិបូរេស្សន្តី”តិ (ទី. និ. ២.៣៣២; សំ. និ. ១.៣៧) –

ហិ វុត្តំ. សំសារទុក្ខេ វា អបតមានេ កត្វា ធារេតីតិ ធម្មោ មគ្គផលុប្បត្តិយា សត្តក្ខត្តុបរមតាទិវសេន សំសារស្ស បរិច្ឆិន្នត្តា អបាយាទិនិព្ពត្តកកិលេសវិទ្ធំសនតោ ធារេតិ. ឯវញ្ច កត្វា អរិយមគ្គោ តស្ស តទត្ថសិទ្ធិហេតុតាយ និព្ពានញ្ចាតិ ទ្វយមេវ និប្បរិយាយតោ ធារេតិ, អរិយផលំ បន តំសមុច្ឆិន្នកិលេសបដិប្បស្សម្ភនេន តទនុគុណតាយ, បរិយត្តិធម្មោ តទធិគមហេតុតាយាតិ ទ្វយំ បរិយាយតោ ធារេតីតិ វេទិតព្វំ. វុត្តប្បការោ ធម្មោយេវ អត្ថតោ ទ្វត្តិតាការេន ធរោ បធរោ អត្តធរោតិ ធម្មវរោ, តស្ស ធម្មវរស្ស ភយោ អត្ថិ សម្ពន្ធោ. វុត្តាវតា ចេត្ថ អនេយ្យ សារត្ថោ បកាសិតោ. យំ បនេត្ថ កេចិ បបញ្ចិតំ, អនេយ្យ ច ឥធ ន ទស្សិតំ, ន តំ សារតោ បច្ចេតព្វំ. ញាតោ បរេសុបិ វិចយេ ច ឧត្តំ. តស្មា ញាតោ បញ្ញាយ វុត្តក្កមេ អវត្វា សារត្ថយេវ ទស្សយិស្សាម. យត្ថ បន កោចិ អន្តរវិរុទ្ធំ លិខិតំ, តម្បិ កត្ថចិ ទស្សយិស្សាម. វុត្តញ្ច “អវិជ្ជាទិកិលេសជាលវិទ្ធំសិនោ”តិ វចនេន ស្វាក្ខាតតាទីហិ ធម្មំ ថោមេតិ, “ធម្មវរស្សា”តិ វចនេន អញ្ញស្ស វិសិដ្ឋស្ស អភាវទីបនតោ បរិបុណ្ណតាយ. បធរេន ច បហានសម្បទំ ធម្មស្ស ទស្សេតិ, ទុតិយេន បភាវសម្បទំ.

ឯវំ សង្ខេបេន សព្ពធម្មគុណេហិ សង្ឃំ ថោមេត្វា ឥទានិ អរិយសង្ឃំ ថោមេតុំ “គុណេហី”តិអាទិមាហ. “គុណេហី”តិ បទស្ស “យុត្តោ”តិ ឥមិនា សម្ពន្ធោ. ឥទានិ យេហិ គុណេហិ យុត្តោ, តេ ទស្សេន្តោ “សីលសមាធី”តិអាទិមាហ. តត្ថ ចតុបារិសុទ្ធិសីលានិ “សីល”ន្តិ វុច្ចតិ. សមាធីតិ បឋមជ្ឈានាទិ. សមាធិសីសេន ហិ បឋមជ្ឈានាទយោ វុត្តា. បញ្ញាតិ មគ្គបញ្ញា. វិមុត្តិ ច វិមុត្តិញាណញ្ច វិមុត្តិវិមុត្តិញាណានិ, តានិ វុត្តេត្ថ ឯកសេសនយេន “វិមុត្តិញាណ”ន្តិ វុត្តំ. អាទិសទ្ទបរិយាយេន បភុតិសទ្ទេន ច វិមុត្តិគ្គហណំ វេទិតព្វំ. តត្ថ វិមុត្តីតិ ផលំ. វិមុត្តិញាណន្តិ បច្ចវេក្ខណញាណំ. បភុតិ-សទ្ទេន ឆឡភិញ្ញាចតុបដិសម្ភិទាទយោ គុណា សង្គហិតាតិ ទដ្ឋព្វំ. ឯត្ថ ច សីលាទយោ គុណា លោកិយា លោកុត្តរា ច យថាសម្ភវំ និទ្ទិដ្ឋាតិ វេទិតព្វា. យំ បនេត្ថ កេចិ វុត្តំ “សីលាទយោ គុណាបិ លោកិយលោកុត្តរា យថាសម្ភវំ លព្ភន្តិ, តថាបិ អនេន ‘អរិយសង្ឃ’ន្តិ វចនតោ សីលាទយោ ចត្តារោ ធម្មក្ខន្ធា លោកុត្តរាវា”តិ, តំ តស្ស មតិមត្តំ. ន ហិ អរិយសង្ឃស្ស លោកិយគុណេហិបិ ថោមនាយ កោចិ ទោសោ ទិស្សតិ, សព្ពញ្ញុពុទ្ធស្សបិ តាវ លោកិយលោកុត្តរគុណេហិ ថោមនា ហោតិ, កិមង្គ បន អរិយសង្ឃស្សាតិ.

កុសលត្ថិកានំ ជនានំ បុញ្ញស្ស វុទ្ធិយា ខេត្តសទិសត្តា ខេត្តន្តិ អាហ “ខេត្តំ ជនានំ កុសលត្ថិកាន”ន្តិ. វិត្ថំ ទីឃំ មហប្ផលភាវករណ តាយតីតិ ហិ ខេត្តំ, បុព្ពណ្ណាបរណ្ណវិរុហនភូមិ, តំសទិសត្តា អរិយសង្ឃោបិ “ខេត្ត”ន្តិ វុច្ចតិ. ឥមិនា អរិយសង្ឃស្ស អនុត្តរបុញ្ញក្ខេត្តភាវំ ទីបេតិ. “អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា”តិ ហិ វុត្តំ. តត្ថ បុព្ពេ “យោ”តិ អនិយមេន វុត្តស្ស និយមនំ. អរិយសង្ឃន្តិ ឯត្ថ អារកត្តា កិលេសេហិ, អនយេ ន ឥរិយនតោ, អយេ ច ឥរិយនតោ អរិយា. និរុត្តិនយេន. អថ វា សទេវកេន លោកេន សរណន្តិ អរណីយតោ ឧបគន្តព្វតោ ឧបគតានញ្ច តទត្ថសិទ្ធិតោ អរិយា. អរិយានំ សង្ឃោ សមូហោតិ អរិយសង្ឃោ. អថ វា អរិយោ ច សោ យថាវុត្តនយេន សង្ឃោ ច ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញេន សំហតភាវតោតិ អរិយសង្ឃោ, អដ្ឋ អរិយបុគ្គលា. តំ អរិយសង្ឃំ. ភគវតោ អបរភាគេ ពុទ្ធធម្មរតនានម្បិ សមធិគមោ សង្ឃរតនាធីនោតិ អរិយសង្ឃស្ស ពហុបការតំ ទស្សេតុំ ឥធេវ “សិរសា នមាមី”តិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ.

ឯវំ គាថាទ្វយេន សង្ខេបតោ សកលគុណសំកិត្តនយុត្តេន រតនត្តយស្ស បណាមំ កត្វា ពុទ្ធាទិ តំ តិប្បការំ យថាធិប្បេតេ បយោជនេ បរិណាមេន្តោ អាហ “ពុទ្ធញ្ច”មិច្ចាទិ. ពុទ្ធញ្ចំ យថាវុត្តនយេន អច្ចន្តំ ឯកន្តេន នមស្សេយ្យំ នមស្សិតព្វំ រតនត្តយំ នមស្សមានោ កាមាវចរាទិចិត្តេហិ វន្ទមានោ អហំ វិបុលំ យំ បុញ្ញាភិសន្ទំ អលត្ថិំ សម្ពន្ធោ. តត្ថ ពុទ្ធាទយោ រតិជននដ្ឋេន រតនំ. តេនេវ “ឥតិបិ សោ ភគវា”តិអាទិនា យថាភូតគុណេ អាវជ្ជន្តស្ស អមតាធិគមហេតុភូតំ អនប្បកំ បីតិបាមោជ្ជំ ឧប្បជ្ជតិ. យថាហ –

“យស្មិំ, មហានាម, សមយេ អរិយសាវកោ តថាគតំ អនុស្សរតិ, នេវស្ស តស្មិំ សមយេ រាគបរិយុដ្ឋិតំ ចិត្តំ ហោតិ, ន ទោសបរិយុដ្ឋិតំ ចិត្តំ ហោតិ, ន មោហបរិយុដ្ឋិតំ ចិត្តំ ហោតិ, ឧជុគតមេវស្ស តស្មិំ សមយេ ចិត្តំ ហោតិ, ឧជុគតចិត្តោ ខោ បន, មហានាម, អរិយសាវកោ លភតិ អត្ថវេទំ, លភតិ ធម្មវេទំ, លភតិ ធម្មូបសំហិតំ បាមោជ្ជំ, បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតី”តិអាទិ (អ. និ. ១១.១១).

ចិត្តីកតាទិការណោ ច រតនដ្ឋោ វុត្តោយេវ –

“ចិត្តីកតំ មហគ្ឃញ្ច, អតុលំ ទុល្លភទស្សនំ;

អនោមសត្តបរិភោគំ, រតនំ តេន វុច្ចតី”តិ. (ខុ. បា. អដ្ឋ. ៦.៣);

ចិត្តីកតភាវាទយោ ច អនញ្ញសាធារណា ពុទ្ធាទីសុយេវ លព្ភន្តីតិ.

“បុញ្ញាភិសន្ទន្តិ បុញ្ញរាសិំ បុញ្ញប្បវត្តិំ វា”តិ មហាគណ្ឋិបទេ វុត្តំ. មជ្ឈិមគណ្ឋិបទេ បន ចូឡគណ្ឋិបទេ ច “បុញ្ញាភិសន្ទន្តិ បុញ្ញាភិនិស្សន្ទ”ន្តិបិ អត្ថោ វុត្តោ. បុញ្ញាភិសន្ទន្តិ បុញ្ញនទិំ, បុញ្ញប្បវាហន្តិ ឯវំ បនេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ. អវិច្ឆេទេន បវត្តិយមានត្តា បុញ្ញំ អភិសន្ទនដ្ឋេន “បុញ្ញាភិសន្ទោ”តិ វុច្ចតិ. តេនេវ សារត្ថប្បកាសិនិយា សំយុត្តនិកាយដ្ឋកថាយ (សំ. និ. អដ្ឋ. ៣.៥.១០៣៧) –

“ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទា សុខស្សាហារា. កតមេ ចត្តារោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ ‘ឥតិបិ សោ ភគវា…បេ… ពុទ្ធោ ភគវា’តិ, អយំ បឋមោ បុញ្ញាភិសន្ទោ កុសលាភិសន្ទោ សុខស្សាហារោ”តិ (សំ. និ. ៥.១០៣៧) –

ឯវមាទិកាយ បាឡិយា អត្ថំ ទស្សេន្តោ “បុញ្ញាភិសន្ទា កុសលាភិសន្ទាតិ បុញ្ញនទិយោ កុសលនទិយោ”តិ វុត្តំ. យំ បន គណ្ឋិបទេ វុត្តំ “បុញ្ញាភិសន្ទន្តិ បុញ្ញផល”ន្តិ, តំ ន សុន្ទរំ. ន ហិ រតនត្តយំ នមស្សមានោ តស្មិំ ខណេ បុញ្ញផលំ អលត្ថ, កិន្តុ អនប្បកំ បុញ្ញរាសិំ តទា អលភិ, តស្ស ច ផលំ បរលោកភាគី, ទិដ្ឋេវ វា អន្តរាយវិឃាតោ តស្ស ច បុញ្ញស្ស អានិសំសមត្តកំ, “តស្សានុភាវេន

ហតត្ថានេយា”តិ ច ចុត្តំ, ត ច បុញ្ញាផលេ អត្ថប្បនេត្ត តស្សាត្ថការេចត ហតត្ថានាយការេចា ត សិទ្ធិតិ, ត ចេចាំ តស្មិំនេយច ឍនេលា ឌិដ្ឋេឆមុនេចឆតឹឃំ អនេហាសិ៍ តស្មា តស្ស យហនេតា បុញ្ញាប្បចាហស្ស អាត្ថការេចត ហតត្ថានេយាតិ អយនេយច អនេត្ថា ឃុជ្ជតិ៍ អធាបិ បណាយពីទិឃាឃ ឌតិតត្វា បុញ្ញានេយច បុញ្ញាផលត្តិ តស្សាឌិប្បានេយា សិឃា, ឲចំ ឞតិ ឃុនេជ្ជឃ្យ៍ នេសា ច បុញ្ញាប្បចានេហា ត អប្បយត្តនេកា, អឆ នេលា យហនេត្តានេយចាតិ ឌនេស្សនេត្តា អាហ “ចិបុល”ត្តិ, យហត្តិ អតប្បកត្តិ ចុត្តំ នេហាតិ៍ អលត្តត្តិ អលកិ, បិបុលិត្តិ អនេត្ថា៍

តស្សាត្ថការេចតាតិ តស្ស យឆាចុត្តស្ស បុញ្ញាប្បចាហស្ស អាត្ថការេចត ពនេលត៍ ហតត្ថានេយាតិ ពំពំឞយ្យត្តិឃា ចិពាត្ថតចនេឞត ឞត្តឞត្តាតស្ស អត្ថនេរ នេចយនេឡ្យឲតិ អាកដ្ឋតីតិ អត្ថានេយា, ឌិដ្ឋេឆមុិកាឌិអតនេត្ថា៍ បណាយបនេយាឌនេត ចុត្តចិឌិតា ហនេតា ចិដ្ឋនេត្តា អត្ថានេយា ដ្ឋបដ្ឋនេចា អស្សាតិ ហតត្ថានេយា៍ អស្ស “ចណ្ណឃិស្សំ ចិតឃ”ត្តិ ពួមិតា ឞម្ពនេត្ថា, ហតត្ថានេយា ហុត្វា ចិតឃំ ចណ្ណឃិស្សត្តិ ចុត្តំ នេហាតិ៍ ឲនេពត តស្ស បុញ្ញាប្បចាហស្ស អត្តនេតា បឞាឌឞយ្យត្តិឃា ទតតត្តឃស្ស ច នេឍត្តកាចឞយ្យត្តិឃា អត្តសំចណ្ណតាឃ ដ្ឋបឈាតទីកាបដ្ឋចាតំ ហតនេត ឞយត្តំ ឌីនេបតិ៍

ឲចំ ទតតត្តឃស្ស តិបច្ចការកានេណ បនេយាឌតំ ឌនេស្សត្វា ពួឌាតិ ឃស្ស ចិតឃបិដកស្ស អត្តំ សំចនេណ្ណតុកានេយា, តស្ស តាច ភកចនេតា ឞាឞតស្ស មូលបតិដ្ឋាតកាចំ ឌនេស្សត្វា តយិ នេធានេយនេត្តា អាហ “ឃស្មិំ ឋិនេត”តិអាឌិ៍ អដ្ឋិតស្ស ឞុឞណ្ឌិតស្ស ភកចនេតា ឞាឞតំ ឃស្មិំ ឋិនេត បតិដ្ឋិតំ នេហាតីតិ នេយានេឌតព្វំ៍ តត្ថ ឃស្មិត្តិ ឃស្មិំ ចិតឃបិដនេក៍ ឋិនេតតិ បិញ្ញូនេតា ច អត្ថនេតា ច អត្ថតំ ហុត្វា លទ្ធីបុគ្គលេឞុ បចត្តតេដ្ឋត ឋិនេតតិ អនេត្ថា៍ ឞាឞតត្តិ អឌិឞីលអឌិចិត្តអឌិបញ្ញាឞង្ខាតសិក្ខត្តឃឞង្គហិតំ ឞាឞតំ៍ អដ្ឋិតស្សាតិ កាយឞុចលិក្ខត្តកិលយធាតុនេយាកឞង្ខានេត អត្ថដ្ឋេឃ អដ្ឋិតស្សាតិ អនេត្ថា៍ “អប្បតិដ្ឋំ ខ្វាហំ, អាចុនេសា, អតាឃូហំ ឱឃយតរិ”ត្តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍១) ហិ ចុត្តំ៍ អយញ្ចនេត្ថា តីឞុបិ សីហឡអកណ្ឋិបនេឌឞុ ចុនេត្តានេយច៍ កណ្ឋិបនេឌ បត “អដ្ឋិតស្សាតិ បរិតិព្ពុតស្សបិ ភកចនេតា”តិ ចុត្តំ៍

បតិដ្ឋិតំ នេហាតីតិ នេតឞុនេយច លទ្ធីបុគ្គលេឞុ បចត្តតេដ្ឋត បតិដ្ឋិតំ នេហាតិ៍ ឞុឞណ្ឌិតស្សាតិ ឲត្ថ តាច តីឞុបិ កណ្ឋិបនេឌឞុ ពួឌំ ចុត្តំ “ដ្ឋត្តិឞយហាបុរិឞលក្ខណអសីតិអនុព្យញ្ជនេតហិ ឞយត្ថាកយតចនេឞត ឞុឞណ្ឌាតស្សាតិ អនេត្ថា៍ អនេតត អស្ស ទ្វបកាឃឞយ្យត្តិ តិឌនេស្សតី”តិ៍ កណ្ឋិបនេឌ បត “ឃធាឋានេត បតិដ្ឋិនេតហិ លក្ខនេណហិ ឞយត្ថាកតត្វា ទ្វបកានេយត ឞុឞណ្ឌិនេតា, កាឃចង្កាឌិនេហិតត្វា តាឌិលក្ខណឞយត្ថាកតត្វា ច តាយកានេយតបី”តិ ចុត្តំ៍ នេកតចិ បត “ចតុព្រាហ្មចិហារចនេឞត ឞនេត្តឞុ ឞុដ្ឋ ឞម្មា ច ឋិតស្សាតិ អត្តចនេឞត ចា ឞុឞណ្ឌិតស្ស៍ ឞុឞណ្ឌិតត្វា នេហឞ នេកចលំ ឞត្តាតំ ចុក្ខ អបនេតតុកានេយា ហិតំ ដ្ឋបសំហរិតុកានេយា ឞយ្យត្តិឃា ច បយុឌិនេតា អបក្ខបតិនេតា ច ហុត្វា ចិតឃំ ឌេនេឞតិ៍ តស្មា ពួយស្មិំ ចិតឃសំចណ្ណតាឌិកានេរ ឞាទុប្បាយ ចុតិឃា នេធានេយនេត្តា អាហ ‘ឞុឞណ្ឌិតស្សា’”តិ ចត្វា “កណ្ឋិបនេឌឞុ ចុត្តនេត្ថា អឌិនេប្បតាឌិកានេរាត្ថទ្វនេបរិ ត នេហាតី”តិ ចុត្តំ៍ អឃំ បនេតត្ថ អយ្យាកំ ឍត្តិ – ឃធាចុត្តកាឃឞុចលិក្ខកាឌិអត្ថដ្ឋេឃ អដ្ឋិតត្តានេយច យញ្ញឹយាឃ បឌិបងាឃ ឞម្មា ឋិតត្វា ឞុឞណ្ឌិតស្សាតិ ឲចយនេត្ថា កនេហតនេព្ពាតិ៍ ឲចញ្ហិឞតិ អានេយ្យាត្ថទ្វបនេធាយតា កតា នេហាតិ ឃធាចុត្តអត្ថដ្ឋឃំ ចិចនេជ្ជត្វា យញ្ញឹយាឃ បឌិបងាឃ ចិតឃបញ្ញត្តិឃានេយច នេឃភុនេឃ្យត បកាឞតនេតា៍

តត្ថិ បុនេព្ព “ឃស្មិ”ត្តិ អតិឃនេយត្វា ចុត្តស្ស តិឃយចចតំ, តស្ស “ចិតឃ”ត្តិ ពួមិតា ឞម្ពនេត្ថា៍ អឞម្មិស្សត្តិ កាចតប៉ុឞកាតិនេដ្ឋនេសា,

និកាយន្តរលទ្ធីហិ អសម្មិស្សំ កត្វា អនាកុលំ កត្វា វណ្ណយិស្សន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ សិក្ខាបទបញ្ញត្តិយា អនុរូបស្ស កាលមត្តស្សបិ ធម្មសេនាបតិសារិបុត្តត្ថេរសទិសេនបិ ទុវិញ្ញេយ្យភាវតោ កេវលំ ពុទ្ធវិសយំ វិនយបិដកំ អត្តនោ ពលេន វណ្ណយិស្សាមីតិ វចនមត្តម្បិ អញ្ញេហិ វត្តុមសក្កុណេយ្យត្តា “និស្សាយ បុព្ពាចរិយានុភាវ”ន្តិ អាហ។ បុព្ពាចរិយានុភាវោ នាម អត្ថតោ បុព្ពាចរិយេហិ សំវណ្ណិតា អដ្ឋកថា, តតោយេវ ច “បុព្ពាចរិយានុភាវោ អដ្ឋកថា”តិ សព្ពត្ថ គណ្ឋិបទេសុ វុត្តំ។ តស្មា បុព្ពាចរិយេហិ សំវណ្ណិតំ អដ្ឋកថំ និស្សាយ វណ្ណយិស្សំ, ន អត្តនោយេវ ពលំ និស្សាយាតិ វុត្តំ ហោតិ។

អថ “បោរាណដ្ឋកថាសុ វិជ្ជមានាសុ បុន វិនយសំវណ្ណនាយ កិំ បយោជន”ន្តិ យោ វទេយ្យ, តស្ស បោរាណដ្ឋកថាយ អនូនភាវំ អត្តនោ ច សំវណ្ណនាយ បយោជនំ ទស្សេន្តោ “កាមញ្ចា”តិអាទិមាហ។ កាមន្តិ ឯកន្តេន, យទិច្ឆកំ វា, សព្ពសោតិ វុត្តំ ហោតិ, តស្ស “សំវណ្ណិតោ”តិ ឥមិនា សម្ពន្ធោ។ កាមំ សំវណ្ណិតោយេវ, នោ ន សំវណ្ណិតោតិ អត្ថោ។ កេហិ បន សោ វិនយោ សំវណ្ណិតោតិ អាហ “បុព្ពាចរិយាសភេហី”តិ។ មហាកស្សបត្ថេរាទយោ បុព្ពាចរិយា ឯវ អកម្បិយដ្ឋេន ឧត្តមដ្ឋេន ច អាសភា, តេហិ បុព្ពាចរិយាសភេហីតិ វុត្តំ ហោតិ។ កីទិសា បនេតេ បុព្ពាចរិយាតិ អាហ “ញាណម្ពុ”តិអាទិ។ អគ្គមគ្គញាណសង្ខាតេន អម្ពុនា សលិលេន និទ្ធោតានិ និស្សេសតោ អាយតិំ អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនេន ធោតានិ វិក្ខាលិតានិ វិសោធិតានិ រាគាទីនិ តីណិ មលានិ កាមាសវាទយោ ច ចត្តារោ អាសវា យេហិ តេ ញាណម្ពុនិទ្ធោតមលាសវា, តេហីតិ អត្ថោ។ ឥមិនា ច ន កេវលំ ឯតេសុ អាចរិយភាវោយេវ, អថ ខោ រាគាទិមលរហិតា ខីណាសវា វិសុទ្ធសត្តា ឯតេតិ ទស្សេតិ។

ខីណាសវភាវេបិ ន ឯតេ សុក្ខវិបស្សកា, អថ ខោ ឯវរូបេហិបិ អានុភាវេហិ សមន្នាគតាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “វិសុទ្ធវិជ្ជាបដិសម្ភិទេហី”តិ។ វិសុទ្ធា អច្ចន្តបរិសុទ្ធា វិជ្ជា ចតស្សោ ច បដិសម្ភិទា យេសំ តេ វិសុទ្ធវិជ្ជាបដិសម្ភិទា, តេហិ។ ឯកទេសេន បដិសម្ភិទំ អប្បត្តានំ អរិយានមេវ អភាវតោ ឯតេហិ អធិគតបដិសម្ភិទា បគុណលទ្ធប្បភេទាតិ ទស្សេតុំ វិសុទ្ធគ្គហណំ កតំ។ វិជ្ជាតិ តិស្សោ វិជ្ជា, អដ្ឋ វិជ្ជា វា។ តត្ថ ទិព្ពចក្ខុញាណំ បុព្ពេនិវាសញាណំ អាសវក្ខយញាណន្តិ ឥមា តិស្សោ វិជ្ជា។ អដ្ឋ វិជ្ជា បន –

“វិបស្សនាញាណមនោមយិទ្ធិ,

ឥទ្ធិប្បភេទោបិ ច ទិព្ពសោតំ;

បរស្ស ចេតោបរិយាយញាណំ,

បុព្ពេនិវាសានុគតញ្ច ញាណំ;

ទិព្ពញ្ច ចក្ខាសវសង្ខយោ ច,

ឯតានិ ការណានិ ឥទ្ធ វិជ្ជា”តិ។ –

ឯវំ វិបស្សនាញាណភេទភិន្នេហិ សទ្ធិំ បរិគ្គហិតា ច អភិញ្ញាយេវ។ អត្ថបដិសម្ភិទា ធម្មបដិសម្ភិទា និរុត្តិបដិសម្ភិទា បដិភានបដិសម្ភិទាតិ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា។ តត្ថ សង្ខេបតោ ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, ហេតុហេតុផលានុរូបំ វោហារេសុ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា, ឥទំ ញាណំ ឥមមត្ថំ ជោតយតីតិ ឥមិនា អាការេន ហេដ្ឋា វុត្តេសុ តីសុ ញាណេសុ បវត្តញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា។ ឯតាសំ បន វិត្ថារកថា អតិបបញ្ចភាវតោ ឥធ ន វុច្ចតិ។ បដិសម្ភិទាប្បត្តានំ សទ្ធម្មេសុ លោកាវតោ អាហ “សទ្ធម្មសំវណ្ណនកោវិទេហី”តិ។ “បដិសម្ភិទាប្បត្តានម្បិ ធម្មេសុ អភិយោគវសេន វិសេសោ ហោតីតិ លទ្ធបដិសម្ភិទាសុ សាតិសយត្តំ ទស្សេតុំ អាហា”តិបិ វទន្តិ។ សទ្ធម្មសំវណ្ណនកោវិទេហីតិ បិដកត្តយសង្ខាតស្ស សទ្ធម្មស្ស វណ្ណនេ សព្ពសោ អត្ថព្យាករណេ កោវិទេហិ ឆេកេហិ, កុសលេហីតិ អត្ថោ។

កិលេសជាលំ បរិក្ខារពាហុល្លំ វា សំលិខតិ តនុំ ករោតីតិ សល្លេខោ។ ឥធ បន ចីវរាទិការត្តា បរិក្ខារពាហុល្លស្ស សល្លិខនវសេនេវ អត្ថោ គហេតព្ពោ, តេនេវ ច គណ្ឋិបទេ “សល្លេខិយេ បរិមិតបរិក្ខារវុត្តិយា”តិ អត្ថោ វុត្តោ។ សល្លេខស្ស ភាវោ សល្លេខិយំ, តស្មិំ សល្លេខិយេ, សល្លេខបដិបត្តិយន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ នោសុលភូបមេហីតិ អសុលភូបមេហិ សល្លេខបដិបត្តិយា អសុកសទិសាតិ តេសំ ឧបមាយ អត្ថទីបកបុគ្គលានំ ទុល្លភត្តា នត្ថិ សុលភា ឧបមា ឯតេសន្តិ នោសុលភូបមា។ មហាវិហារស្សាតិ ចិត្តលបព្ពតអភយគិរិជេតវនិកាយទ្វយំ បដិក្ខិបតិ។ ធជូបមេហីតិ រថស្ស សញ្ញាណករហេតុកំ រថេ ពទ្ធធជំ វិយ អញ្ញាតត្តាតិ “អសុកេហិ ច អសុកេហិ ច ថេរេហិ និវាសិតោ មហាវិហារោ នាមា”តិ ឯវំ មហាវិហារស្ស សញ្ញាណកហេតុត្តា មហាវិហារស្ស ធជូបមេហិ។ សំវណ្ណិតោតិ សម្មា អត្ថំ កត្វា វណ្ណិតោ។ សំវណ្ណិតោ អយំ វិនយោតិ បទសម្ពន្ធោ កាតព្ពោ។ វិចិត្តេហិ នយេហីតិ អនេកប្បការនយត្តា វិវិធេហិ នយេហិ។ សម្ពុទ្ធវរន្វយេហីតិ សព្ពញ្ញុពុទ្ធវរំ អនុគតេហិ, ការណតោ អធិប្បាយានុគតេហិ នយេហីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា ពុទ្ធវរំ អនុគតេហិ បុព្ពាចរិយាសភេហីតិ សម្ពន្ធោ កាតព្ពោ។

ឯវំ បោរាណដ្ឋកថាយ អនុគតភាវំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អត្តនោ សំវណ្ណនាយ បយោជនវិសេសំ ទស្សេតុំ “សំវណ្ណនា”តិអាទិមាហ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – កិញ្ចាបិ បុព្ពាចរិយាសភេហិ យថាវុត្តគុណវិសិដ្ឋេហិ អយំ វិនយោ សព្ពសោ វណ្ណិតោ, តថាបិ តេសំ ឯសា សំវណ្ណនា សីហឡទីបវាសីនំ ភាសាយ សណ្ឋិតត្តា រចិតត្តា ទីបន្តរេ ភិក្ខុជនស្ស សីហឡទីបតោ អញ្ញទីបវាសិនោ ភិក្ខុគណស្ស កិញ្ចិ អត្ថំ បយោជនំ យស្មា នាភិសម្ភុណាតិ ន សម្បាទេតិ ន សាធេតិ, តស្មា ឥមំ សំវណ្ណនំ បាឡិនយានុរូបំ កត្វា ពុទ្ធសិរិត្ថេរេន អជ្ឈិដ្ឋោ ឥទានិ សមារភិស្សន្តិ។ តត្ថ សំវណ្ណីយតិ អត្ថោ ឯតាយាតិ សំវណ្ណនា, អដ្ឋកថា។ សា បន ធម្មសង្គាហកត្ថេរេហិ បឋមំ តីណិ បិដកានិ សង្គាយិត្វា តស្ស អត្ថវណ្ណនានុរូបេនេវ វាចនាមគ្គំ អារោបិតត្តា តិស្សោ សង្គីតិយោ អារុឡ្ហោយេវ ពុទ្ធវចនស្ស អត្ថសំវណ្ណនារូបតោ កថាមគ្គោ។ សោ ឯវ ច មហាមហិន្ទត្ថេរេន តម្ពបណ្ណិទីបំ អាភតោ, បច្ឆា តម្ពបណ្ណិយេហិ មហាថេរេហិ និកាយន្តរលទ្ធីហិ សង្ករបរិហរណត្ថំ សីហឡភាសាយ ឋបិតោ។ តេនាហ “សីហឡទីបកេនា”តិអាទិ។ សីហស្ស លាតតោ គហណតោ សីហឡោ,

សីហក្យារេវា៎ តំចំរេខាតតាយ ពល្គបណ្ណិទីបេ ពត្តិឃាតំ ទេពស់ កំចាសតាយ ពល្គបណ្ណិទីបស្សបិ សីហឡការេចា ទេចដិតេន្តា, ពស្មិំ សីហឡដីបេ ក្វតត្តា សីហឡដីបេពាត ចារេញ្ញត ចចេតត, សីហឡការសាឃាតិ វុត្តំ ហោតិ។

បិញ្ញត្តតឃាត្វូបត្តិ បិញ្ញត្តតឃស្ស អត្វូបំ កត្វា, យាកណការសាយ បរិចត្តិត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ ។ អន្តេញ្ញាបត្តិ កវុដ្ឋាតិឃំ បឃិវុបិសិត្វា កវុតាទំ បយោឌតំ វុឌ្ឍិស្ស អកិបត្តតា អន្តេញ្ញាបតា, តំ អន្តេញ្ញាបតំ, អាឃាចតត្តិ អតេត្វា។ តស្ស “សយតុស្សទេន្តា”តិ ព្ទយិតា សព្ពទេន្ត្ឋា។ កស្ស អន្តេញ្ញាបតត្តិ អាហ “ព្យុឌ្ឍសិរិច្យូឃស្ស ទេឆរស្សា”តិ។ ព្យុឌ្ឍសិរិតិ អច្យូឃា តាយំ ឃស្ស សោឃំ ព្យុឌ្ឍសិរិច្យូឃា, តស្ស, ព្ទត្តុត្តាយស្ស ទេឆរស្ស អន្តេញ្ញាបតំ សយ្ទា អាឌទេត សយតុស្សទេន្តា ហឌេឃ ឍេបទេន្តាតិ អតេត្វា។

ឥទានិ អត្ថតោ និព្ពានាយ ករណប្យការំ ឌស្សេន្តា “និព្ពានំ តព្វា”តិអាទិយាហ។ តត្ថ តព្វា ឥទានិ វុច្ចយាតំ និព្ពានំ សយានកន្តា សកលិឃបិ យហាអដ្ឋកថាយ ព្ទឆ កហេតព្ពតោ យហាអដ្ឋកថំ តស្សា ឥទានិ វុច្ចយាតាយ និព្ពានាយ សទីទំ កត្វា យហាបច្ចរិយំ ឃោ ចិតិច្ឆឃោ វុទេត្តា, តទេច កុរុត្តិតាយាទីសុ ចិស្សុតាសុ អដ្ឋកថាសុ ឃោ ចិតិច្ឆឃោ វុទេត្តា, តទោបិ ចិតិច្ឆឃតោ យុត្តយត្តំ អបរិច្ចជន្តា អន្តាកឆត្តុទចាឌំ កត្វា និព្ពានំ សយានកិស្សត្តិ បឌត្តសព្ពទេន្ត្ឋា ទេចដិតព្ពា។ ឯត្ថ ច អតេត្វា កទិឃតិ ឯតាឃាតិ អត្ថកថា, សារេឃច អដ្ឋកថា ត្តការស្ស ដ្ឋការំ កត្វា “ទុក្ខស្ស បីឡនដ្ឋោ”តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ១.១៧; ៣.៤) ចិឃ។ យហាបច្ចរិយត្តិ ឯត្ថ បច្ចរីតិ វុឡុយុំ វុច្ចតិ, តស្មិំ តិសីទិត្វា កតត្តា តទេយច តាយំ ជាតំ។ កុរុត្តិចល្លិចិហារេវា តាយ អត្តិ, តត្ថ កតត្តា កុរុត្តីតិ តាយំ ជាតត្តិ ចឆត្តិ។ អាទិសទ្ទេត អន្ធកដ្ឋកថំ សទេ្ទបដ្ឋកថញ្ច សង្គណ្ហាតិ។ ចិស្សុតាសូតិ សព្ពត្ថ បត្តដាសុ, បាកដាសូតិ វុត្តំ ហោតិ។

យុត្តយត្តត្តិ ឯត្ថ តាច យដ្ឋីយកាដ្ឋិបទេឆ ទុឡកាដ្ឋិបទេឆ ច ឥទំ វុត្តំ “យុត្តយត្តត្តិ និព្ពានតព្ពដ្ឋានស្ស យុត្តយត្តំ, ត បត តត្ថ អយុត្តយ្បិ អត្ថីតិ វុត្តំ ហោតី”តិ។ យហាកាដ្ឋិបទេ បទេត្ត ត កិញ្ចិ វុត្តំ។ ពោតទិ បត “យហាអដ្ឋកថាតយេត ចិតឃយុត្តិឃា ចា យុត្តយត្ត”ត្តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ ចិឃ ជិស្សតិ យហាបច្ចរិអាទីសុបិ កត្ថចិ អយុត្តស្សាបិ អត្ថស្ស ឧបរិ ចិកាចតតោ។ “អដ្ឋកថំយេច កហេត្វា និព្ពានំ កវិស្សាមី”តិ វុទេត្តា អដ្ឋកថាសុ វុត្តទេត្តុទចាឌាតំ ឥរិហិរការេចា សិឃាតិ ទេបិ អន្តាកត្តការេយា “អន្តាកឆទេឆរចាឌ”ត្តិ អាហ, ទេឆរចាទេឆបិ អន្តាកត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ និព្ពានតត្តិ អបរកាលកិរិយាឃ កយុតិទ្ទេសោ។ បុទេព្ពា វុត្តំ ត្យុ “និព្ពានត”ត្តិ ចចតំ តទេត្តច “សយានកន្តា”តិ បុព្ពកាលកិរិយាឃ កយុការេចត ឃោទេឌតព្ពំ។ សយ្ទាតិ ចត្តទេព្ពា កាឆាពាត្ថចេសេត រស្សការេចា កទេតាតិ ទេចដិតព្ពា។

ឯវំ ការណប្យការំ ឌស្សេត្វា ឥទានិ សោតាទីហិ បដិបត្តិក្កមំ ឌស្សេន្តា “តំ បន”តិអាទិយាហ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ឥទានិ វុច្ចយាតំ តំ យយ និព្ពានំ ឆយ្ទបដីបស្ស តឆាកតស្ស ឆយ្ទំ សារតឆយ្ទំ បិញ្ញត្តឆយ្ទំ ចា សក្កច្ចំ បដិយាតឃត្តា បុទេឌត្តា ឌិទេហិ សីលក្ខត្ថាទីហិ សយន្តាកតត្តា ទេឆរា, អចិរបព្ពជិតត្តា តចា, ទេតសំ យទេញ្ញាកចត្តា យដ្ឋីយា ច កិក្ខុ បសត្ថចិត្តា ឃឆាវុត្តតយេត សប្បយោឌតត្តា ឧបរិ ចក្ខុយាតចិឆិតា បយាហត្តា ច សន្តហិត្វា បីតិសោមនស្សយុត្តចិត្តា ព្ទស្សាបកតា អហុត្វា តិសាទេត្វា សុហត្វាតិ។ តត្ថ ឆយ្ទប្បទីបស្សាតិ ឆទេយ្ទាទេឃច សត្តសត្តាតេសុ ទេយាហត្ថការចិឆយតតោ បឌីបសទិសត្តា បទីទេបា អស្សាតិ ឆយ្ទបទីទេបា, កកចា។ តស្ស ឆយ្ទបទីបស្ស។

ព្ពដាតិ អត្ថតោ និចណ្ហតាយ អាកាយចិហ្វុទ្ធិ ឥនេយ្យត្វា បយាណកាចំ ឥនេយ្យនេត្វា “ញុទ្ធតា”តិអាទិមាហ។ យនេច ញុទ្ធត នេយា ឆនេមា ច ចិតនេយា ច ចុនេត្តា, នេសា តស្ស ញុទ្ធស្ស នេយហិ បុនេត្តហិ ឆមុនេសតាបតិអាទីហិ តនេឆច ឆាានេតា, នេតសំ ញុទ្ធបុត្តាតំ យតិយច្ចុដត្តា សីហញអដ្ឋកធាធទិយា យស្មា បុនេទ អដ្ឋកថា អកំស្វុតិ អយនេយត្ត សម្ពនេន្ធ។ តត្ត ឆនេមាតិ ស្វុត្តាកិឆនេមុ សក្កញ្ញាតិ, ចិតនេយាតិ សកល់ ចិតយបិដកំ។ ឲត្តាចតា ច សព្ពាមរិ ញុទ្ធចចតំ តិត្ថិដ្ឋំ នេហាតិ។ សកលញ្ញ្ញាញុទ្ធចចតំ ឆមុចិតយចនេសត ត្វចិឆំ នេហាតិ។ ចុនេត្តាតិ បញ្ញ្ញានេតា ច អត្តនេតា ច ញុទ្ធត កាចតា ចុនេត្តា។ ត ហិ កាចតា អញ្ញាកតំ តាយ តត្តិបឆំ អត្តិ, សនេព្ពាសំនេយច អនេត្តា កឆិនេតា, តស្មា សមុាសមុញ្ញនេទ្ធតច តិណ្ហិ បិដកាតំ អត្តចណ្ហតាក្កនេមាបិ កាសិនេតាតិ ឥដ្ឋព្ពំ។ តត្ត តត្ត កាចតា បចត្តិតា បកិណ្ហកឥសតានេយច ហិ អដ្ឋកថា។ តនេឆច ឆាានេតាតិ យនេឆច ញុទ្ធត ចុនេត្តា, តនេឆច ឲកបឥម្បិ ឲកក្កនេម្បិ អចិតានេសត្វា អធិប្បាយញ្ចា អចិនេកានេបត្វា ឆាានេតា ចិឥនេតាតិ អនេត្តា។ នេតសំ យតិយច្ចុដត្តាតិ នេតសំ ញុទ្ធបុត្តាតំ អធិប្បាយំ អបទិច្ចុដត្តា។ អដ្ឋកថា អកំស្វុតិ អដ្ឋកថានេយា អកំស្វុ។ កត្តុចិ “អដ្ឋកថាយកំស្វុ”តិ បិនេធា ទិស្សតិ, តត្តាបិ នេសានេយចនេត្តា, យ-កានេរា បត បឥសត្តិចនេសត អាកានេតាតិ ឥដ្ឋនេព្ពា។ “អដ្ឋកថា”តិ ពហុចចតតិទ្ធនេសត យហាបច្ចុទិយាទិកំ សក្កញ្ញាតិ។

តស្មាតិ យស្មា នេតសំ ញុទ្ធបុត្តាតំ អធិប្បាយំ អចិនេកានេបត្វា បុនេទ អដ្ឋកថា អកំស្វុ, តស្មាតិ អនេត្តា។ ហីតិ តិបាតយត្តំ នេហតុអត្តស្ស “តស្មា”តិ ព្ពយិតានេយច បកាសិតត្តា។ យឌិ អដ្ឋកថាស្វុ ចុត្តំ សព្ពាមរិ បយាណំ, ឲចំ សតិ តត្ត បយាឥនេលខាបិ បយាណំ សិយាតិ អាហ “ចឌ្ឍយិត្វាត បយាឥនេលខ”ត្តិ។ តត្ត បយាឥនេលខត្តិ អបនេកានេក នេបិត្តកាន្វញហកានេល បយឌ្ឍិត្វា លិខតចនេសត បចត្តំ បយាឥបាឋំ។ ព្ពឌំ ចុត្តំ នេហាតិ – បយាឥត សតិ អបច្ចុបដ្ឋនេបត្វា អឌិត្តាឥាតស្ស បុព្ពាបនេយានេក “សនេច្ចុបិ អលិនេកាបិ ត្វក្កដ”ត្តិ ចុត្តចចតសឌិសំ ឃំ លិខិតំ, តំ ចឌ្ឍយិត្វា អបនេតត្វា សព្ពំ បយាណត្តិ។ ចក្កតិ ហិ តត្ត –

“យហាអដ្ឋកថាយំ បត សនេច្ចុបិ អលិនេកាបិ ត្វក្កដនេយច ចុត្តំ, តំ បយាឥលិខិតត្តិ នេចឌិតព្ពំ។ ត ហិ អឌិត្តាឥាតស្ស បុព្ពាបនេយានេក បិឌិត្តិយដ្ឋានេត ត្វក្កដំ តាយ អត្ថី”តិ (បារា។ អដ្ឋ។ ១។៥៤)។

នេកសំ បយាណត្តិ អាហ “សិក្ខាស្វុ សការទចាតំ ព្ពឆ បណ្ឌិតាត”ត្តិ។ ព្ពឆាតិ ព្ពយស្មិំ សាសនេត។ បុត “យស្មា”តិ ចចតស្ស នេកា សម្ពនេន្ធាតិ នេច? ឲត្ត តាច យហាកណ្ឌិបនេឆ កណ្ឌិបនេឆ ច ត កិច្ចិ ចុត្តំ, មឌ្ឍិមកណ្ឌិបនេឆ បត ត្វញអកណ្ឌិបនេឆ ច ព្ពឌំ ចុត្តំ “យស្មា បយាណំ, តស្មា តិសានេមត្វា បសត្តចិត្វា”តិ។ ឲចយស្ស សម្ពនេន្ធា ឥដ្ឋនេព្ពា។ យស្មា អដ្ឋកថាស្វុ ចុត្តំ បយាណំ, តស្មា ព្ពឆ ចុត្តម្បិ បយាណនេយចាតិ បិឌនេសសំ កត្វា ចឌិនេឆ្ញទ្ធិនេត្តនេនា ចឥតិ។ តត្ត ព្ពឆាតិ ព្ពយិស្សា សយត្តបាសាទិកាយាតិ អនេត្តា កនេហតនេព្ពា។

តត្ត “យស្មា”តិ ចចតស្ស បធមំ ចុត្តសម្ពន្ធចនេសត អដ្ឋកថាស្វុ ចុត្តំ សព្ពាមរិ បយាណត្តិ សាធិតត្វា ព្ពឌាតិ ចុច្ចយាតាបិ និចណ្ហតា នេកាចល់ ចចតយនេត្តនេតច កិត្តា, អត្តនេតា បត អដ្ឋកថានេយចាតិ ឥនេយ្យត្វំ “តនេតា ច កាសត្តនេរយចា”តិអាទិមាហ។ បច្ឆា ចុត្តសម្ពន្ធចនេសត បត ព្ពឆ ចុត្តម្បិ កស្មា បយាណត្តិ នេច? យស្មា ចចតយត្តំ ឥនេបត្វា ឲសាបិ អដ្ឋកថានេយច, តស្មា បយាណត្តិ ឥនេយ្យត្វំ “តនេតា ច កាសត្តនេរយចា”តិអាទិមាហ។ ឲចយាក្យល់ ត្វត្តិនេព្ពាឃ្យសកាចច្ចា កត្វា កណ្ឌិបនេឆស្វុ សម្ពនេន្ធា ឥស្សិនេតា, អតាក្យលចចនេតា ច

ᨠᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨴᩮᨽᩣᨿᩣᩈᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᩑᩅᨾᩣᨠᩩᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᨾᩁᩉᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨾᨲ᩠ᨳᨾᨶᩣᨠᩩᩃᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣᨮᩥᨲᩔ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨴᩔᨿᩥᩔᩣᨾ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨾᩣᨱᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨶᩣᨾ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨾᩣᨱᩴ, ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᨶᨴᩦᨸᩣᩁᩣ ᩅᩥᨿ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᨴᩣ ᨧ ᨣᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨾᩣᨱᩴ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩣᨸᩥ ᨣᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨴᩥᨿᨲ᩠ᨲᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ, ᨲᨴᩣᨶᩮᨾᩮᩅ ᨧ ᨸᨾᩣᨱᨽᩪᨲᩣ ᩉᩮᩔᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨾᩣᨱᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩣᨿ ᨣᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨴᩥᨿᨲ᩠ᨲᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨲᨴᩣ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ ᨸᨠᩁᨱᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨾᩣᨱᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩣ ᨲᨴᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾᩮᩅ ᨧ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᨾᩁᩉᨲᩥ, ᨶᩣᨸᩥ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩣᨿ ᨲᨴᩣᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᨠᩣᩁᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩋᩈᨲᩥ ᨸᨾᩣᨱᨠᩣᩁᨱᩮ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨸᨠᩁᨱᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᨴᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨠᩣᩃᩮ᪨ ᨣᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨠᨬ᩠ᨧᩥᨾᩣᨴᩥᩴ ᩈᩦᩉᩊᩋᨠ᩠ᨡᩁᩴ ᩋᨸᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨾᩣᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩁᩪᨸᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ “ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨠᩩᨸ᩠ᨸᩮ ᨮᩣᨶᩣᩁᩉᩮ ᩁᩪᨸᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨸᩁᩥ᪨ ᪓᪓) ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨸᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᩥᩔᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᨴᨲᩥ –

“ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨶ ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ‘ᩋᨸᩃᩮᩣᨠᨶᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨴᩩᨲᩥᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨠᨾ᩠ᨾ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩣ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩣᩅᩈᩣᨶᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨧ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨾᨿᩴ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩣᩅᩈᩣᨶᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᨿᩮᩅ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᩥᩔᩣᨾ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨲᩥ ᨸᨮᨾᨸᩣᩁᩣᨩᩥᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨧ ᨶ ᨽᩣᩁᩥᨿᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨿᨳᩣᨮᩥᨲᩣᨿ ᨧ ᨸᩣᩊᩥᨿᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩋᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩩᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨾᩣ”ᨲᩥ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑.᪓᪓ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨸᨴᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ)᪨

ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨾᩣᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩴᨲᩴᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩋᩈᨾᩣᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᨸᩣᩊᩥᩴ ᩋᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᩦᩉᩊᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩴ ᨿᨳᩣᨮᩣᨶᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨲᨲ᩠ᨳᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᩅᩮᩣᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᩣᩊᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩮᩅ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᩥᩔᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩅᨧᨶᩣᨶᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᨶᩣᨶᨾᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᩈᩦᩉᩊᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ “ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᨽᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩮᩁᨬ᩠ᨩᨠᨱ᩠ᨯᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩣᨴᩥᨠᩮᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩅᨧᨶᩣᨶᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᩴᨲᩴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨿᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩉᩮᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᩥᩔᨲᩥ, ᨠᩁᩦᨿᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᨣᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨴᩥᨠᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩅᨧᨶᩣᨶᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᩋᨿᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ ᩅᩈᩮᨶ ᨾᩉᩣᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨸᨮᨾᩮᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨸᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨣᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩅᨧᨶᩣᨶᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᩋᨿᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔᩮᩅ

ឞយាគកត្វកតា ទេឌិតន្តា៎ ចណ្ណតាបីតិ ឲត្ត អបិឞង្ក៏ ករហត្វា “តម្ហាបិ ឞក្កន្ធំ អត្ថុបិក្លិតន្តាតិ ឌយារេឌតន្តា”ត្តិ ឆ្វាអកល្ហិបដេ ចុត្តិ៎ តត្ត

ប៉ុទន្តា ចុត្តប្បុទេយាឌតចិទេឞង បយាឈកាចន្នា ឞឲ្យិទេល្តីតិ អឌិប្បាទេយា៎ យន្ថិយកល្ហិបដេ បត “តម្ហា ឞក្កន្ធំ អត្ថុបិក្លិតន្តាបី”តិ ឞប្ពុទន្តា

ចុទេត្តា៎ ឲត្ត បត ត ទេកចលិ អឃំ ចណ្ណតា ទេហស្សតិ, អឆ ទេលា អត្ថុបិក្លិតន្តាបីតិ ឰយបត្តំ ឞឲ្យិទេល្តីតិ អឌិប្បាទេយា៎ ឲត្តាបិ

ឃឆាធិតចទេឞទេតច អបិឞង្គស្ស អទេត្វា ករហតទេន្តាតិ អយ្យាក៏ លត្តិ៎ ឰគេ ចុត្តំ ទេហាតិ – ឃម្ហា អដ្ឋកឆាឃុ ចុត្តំ បយាឈំ, ឃម្ហា ច អឃំ

ចណ្ណតាបិ តទេតា អកិត្ថត្តា បយាឈក្វតាទេឃច ទេហស្សតិ, តម្ហា ឞក្កន្ធំ អត្ថុបិក្លិតន្តាតិ៎

កន្វាទេម្ហកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៎

ឌាហិទេតិឌាតកឆា

ឰគាតិ “តំ ចណ្ណឃិឞ្សំ ចិតឃ”ត្តិ បដិន្ញាតត្តា ឃឆាបដិន្ញាតចិតឃឞំចណ្ណតំ កត្វកាទេយា ឞំចទេចិតឃបហាតចិតឃាឌិចទេឞត ចិតឃស្ស

ឌាហុចិឆត្វា ឰឆ ឞំចទេណ្ណតន្តាភាទេចត អឌិទេប្បតា តាច ចិតទេឃា ចចត្តទេបតទេន្តាតិ ឌទេស្សទេត្តា អាហ “តត្វា”តិអាឌិ៎ តត្ត តត្វាតិ តាឃុ

កាឆាឃុ៎ តាច-ឞទេង្កា បឌយត្តិ ឰយឃ្មិ អទេត្ត ឌដ្ឋទេន្តា៎ ទេតត បឌយំ ចិតឃំ ចចត្តទេបត្វា បន្ធា តស្ស ចណ្ណតំ ករិស្សាឃីតិ ឌីទេបតិ៎

ចចត្តទេបតទេន្តាតិ តិឃទេយតទេន្តា៎ ទេតទេតតំ ចុន្ធតីតិ ឃម្ហា ចចត្តទេបតទេន្តា, ទេតត ទេហតុតា ឲតំ “ចិតទេយា តាយា”តិអាឌិក៏

តិឃាយកចចតំ ចុន្ធតីតិ អទេត្វា៎ អស្សាតិ ចិតឃស្ស៎ យាតិកាតិ ង្កទេង្គទេឞា៎ ទេឞា ហិ តិទេង្គឞបឌាតំ ឌតតីឌាទេត ឌិតត្តា យាតា ចិឃាតិ

យាតិកាតិ ចុន្ធតិ៎

ឰគាតិ ចទេណ្ណតន្តយត្តំ យាតិក៏ ឌទេបត្វា ឌទេស្សទេត្តា អាហ “ចុត្តំ ទេឃតា”តិអាឌិ៎ ឰគេ ចុត្តំ ទេហាតិ – ឲតំ “ទេតត ឞយទេឃត ឰុទេង្គា ភកចា

ទេចទេន្ញាឃំ ចិហទេតី”តិអាឌិតិឌាតចចតបដិយល្ហិតំ ចិតឃបិដក៏ ទេឃត ប៉ុក្កទេលត ចុត្តំ, ឃម្ហិ កាទេល ចុត្តំ, ឃម្ហា ការណា ចុត្តំ, ទេឃត

ឆាទិតំ, ទេឃត ច អាភតំ, ទេឃឃុ បតិដ្ឋិតំ, ឲតំ ឃឆាចុត្តចិឆាតំ ចត្វា តទេតា “ទេតត ឞយទេឃតា”តិអាឌិបិឌស្ស អត្ថំ អទេតកប្បការទេតា

ឌស្សឃទេន្តា ចិតឃស្ស អត្ថចណ្ណតំ ករិស្សាឃីតិ៎ ឲត្ត ច “ចុត្តំ ទេឃត ឃឌា ឃម្ហា”តិ ឰគេ ចចតំ “ទេតត ឞយទេឃត ឰុទេង្គា

ភកចា”តិអាឌិតិឌាតចចតយត្តំ អទេបក្ខិត្វា ចត្វកាទេយាបិ ចិឞុំ អចត្វា “តិឌាទេតត អាឌិកល្យាណំ, ‘ឰឌយទេចាឆា’តិ តិកយទេតត

បរិទេយាឞាតកល្យាណ”ត្តិ ច ចចតទេតា តិឌាតតិកយតាតិបិ ឞត្ថទេឌឞតាឃ អត្ថុចិឆាតត្វា តឌទេត្តាកឆាទេតចាតិ តិឌាតស្សបិ

ចិតឃបិឰឰឃំទេឃច អទេត្តាកឆត្វា “ចុត្តំ ទេឃត ឃឌា ឃម្ហា”តិ ឰឌយ្យិ ចិតឃបិដកឞប្ពន្ធំទេឃច កត្វា យាតិក៏ ឌទេបឞិ៎ យាតិកាឃ ហិ

“ឲត”ត្តិ ចុត្តំ ចិតឃបិដក៏ទេឃច ឞាយន្ញាទេតា ឞន្តត្ត ឞប្ពត្ថុបកន្ធតិ៎

ឰគាតិ បត តំ ចិឞុំ តីហទិត្វា ឌទេស្សទេត្តា “តត្ត ចុត្តំ ទេឃតា”តិអាឌិយាហ៎ តត្ត តត្វាតិ ទេតឃុ យាតិកាបទេឌឃុ៎ អឆ កម្ហា ឰគទេយច ចចតំ

ឞន្តាឃ ចុត្តត្តិ អាហ “ឰគទេឌ្យ”តិអាឌិ៎ ឰគត្តិ “ទេតត ឞយទេឃត ឰុទេង្គា ភកចា”តិអាឌិចចតំ ៎ ហិ-ឞទេង្កា ឃម្ហាតិ អទេត្ត ឌដ្ឋទេន្តា, ឃម្ហា

ឰុទេង្គស្ស ភកចទេតា អត្តបច្ចក្ខចចតំ ត ទេហាតិ, តម្ហាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៎ អត្តបច្ចក្ខចចតំ ត ទេហាតីតិ អត្តទេតា បច្ចក្ខំ កត្វា ចុត្តចចតំ ត ទេហាតិ,

ករចតា ចុត្តចចត៌ ត ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ “អត្តបច្ចក្ខចចត៌ ត ហោតីតិ អាហច្ច ការិតំ ត ហោតីតិ អធិប្បាយោ”តិ ពោតធិ ចុត្តិ។ កណ្ឌិបទេ បត “អត្តបច្ចក្ខចចត៌ ត ហោតីតិ អត្តតោ ឆរយាតការល ចុត្តចចត៌ ត ហោតី”តិ លិលិតំ។ តក្រុយ្បិ អត្តូតោ សយាតយេច។

ព្ទដាតិ បញ្ញោរលំ ចត្វា អត្ថក្កយេត ឃធាចុត្តបញ្ញចិរ្សូខ្ចត៌ ពទោរត្តា “អាឃរូតា”តិអាឌិយាហ។ ព្ទយិតា បុក្កល់ តិឃយេតិ, “តច្ចា”តិអាឌិតា កាល់ តិឃយេតិ។ តច្ចា ក្តូបិលិរតូទេត ចុត្តចចត៌ កាលតោ បឆយយហារក្ខីតិការល ចុត្តត្តិ អទ្តោ។

បឆយយហារក្ខីតិកធាចណ្ណតា

ព្ទដាតិ តំ បឆយយហារក្ខីតិ ឌរស្សុក្រោយា តរ្យ្សា តត្តិអាទុញហាឃ ព្ទឆ ចចេត ពារលំ ឌរស្សត្តា “បឆយយហារក្ខីតិ តាយ ចេរា... បេ... ចេឌិតព្ទា”តិ អាហ។ បឆយយហារក្ខីតិ តាយ ចេរាតិ ច-រទ្ពា ព្រាឌិរេបុ ធាតេតបុ ចត្តព្ទរយ្បិណ្ឌតទ្តោ, តច្ចា បឆយយហារក្ខីតិការល ចុត្តុំ, ឲរា ច បឆយយហារក្ខីតិ ឲចំ ចេឌិតព្ទាតិ ចុត្តុំ ហោតិ។ ក្តបញ្ញារទ្តោ ចា ច-រទ្ពា។ ក្តបញ្ញារេរាតិ ច ចាញ្យារហ្គរា ចុច្ចតិ។ ឲរា ហិ កត្តការាត៌ បកតិ, ឃឌិង់ កិច្ចិ ចត្វា បុត បរំ ចត្តយារកត្តាត៌ ចរទ្ពប្បយោរកា។ ឃំ បត ពោតធិ ចុត្តិ “បឆយយហារក្ខីតិ តាយ ចាតិ ឲត្តូ ច-រទ្ពា អតិរោកទ្តោ, តេត អញ្ញាបិ អត្តិតិ ឌិបេតី”តិ។ តឆេច តរ្យ្ស កត្តក្កយ អកោចិគតំ ឌរស្សតិ។ ត ហេត្តូ ចរទ្ពត អតិរោកទ្តោ ចិញ្ញាឃតិ។ ឃឌិ ចេត្តូ ឲតគទ្តោយេច ច-ការោ អធិប្បេតោ សិយា, ឲចំ រតិ ត កត្តូទ្តោយេច បឆយរទ្ពតេច អញ្ញារំ ក្រូតិឃាឌិរក្ខីតិតយ្បិ អត្តិកាចរ្យ្ស ឌិបិតព្ទា។ ក្រូតិឃាឌិ ក្តូបិធាឃ ហិ បឆយរទ្ពប្បយោរកា ឌិឈាឌិ ក្តូបិធាឃ រស្សាឌិរទ្ពប្បយោរកា ចិឃ។ ឃធាបច្ចុយំ តត្តូ តត្តូ ទេរិតព្ទា បញ្ញាតត្តា ច ចិប្បកិណ្ណាត៌ ឆយុចិតឃាត៌ រក្ខហេត្វា កាឃត៌ ពធត៌ រក្ខីតិ។ ឲតេត តំតំរិក្ខបឌាត៌ រុត្តាតច្ចា អាឌិបរិយោរាតេបុ អត្ថទត្ថរា ច រយ្ពត្តចេរត ឆបិតំ រក្ខីតិការចចត៌ រក្ខហិតំ ហោតិ។ យហាចិរឃត្តា បុឌតឹឃត្តា ច យហតី រក្ខីតិ យហារក្ខីតិ, បឆយា យហារក្ខីតិ បឆយយហារក្ខីតិ។ តិដាតកោរល្លត្តិ តិឌដាតិ ទេរត៌ ទេរកាលិឌិចរេត អចិឌិតំ ចិឌិតំ កត្វា តិឌស្សតីតិ តិដាត៌, តត្តូ កោរល្លូ តិដាតកោរល្លូ, តគត្តិ អទ្តោ។

រត្តាត៌ ឌរស្សតាត្តក្ខរិឃរលាឌិបឌិលិកហេតុក្នុតាបុ ចិខ្ខយាតាបុបិ អញ្ញាបុ ករចតោ កិរិយាបុ “ញុទ្ពា ទៅឆេឃ្យ”ត្តិ បឌិញ្ញាឃ អត្ថលោបតតោ ចេតឃ្យាត៌ យក្កុចលុប្បត្តិហេតុក្នុតា កិរិយា តិប្បរិយាយេត ញុទ្ពកិច្ចត្តិ អាហ “ឆយុចក្កប្បចត្តតញ្ញាអាឌិ កត្វា”តិ។ តត្តូ រឌ្ឌិត្រូឃាឌិឆយោយេច បចត្តតទ្ពេត ចក្កត្តិ ឆយុចក្កំ អធ ចា ចក្កត្តិ អាណា, ឆយុតោ អតបេតត្តា ឆយុច្ចា តំ ចក្កច្ចាតិ ឆយុចក្កំ, ឆយុត ញាពោយេត ចក្កត្តិបិ ឆយុចក្កំ។ ឃធាហ –

“ឆយុច្ចា បចទ្តូតិ ចក្កច្ចាតិ ឆយុចក្កំ, ចក្កច្ចា បចទ្តូតិ ឆយុច្ចាតិ ឆយុចក្កំ, ឆយុត បចទ្តូតីតិ ឆយុចក្កំ, ឆយុចរិឃាឃ បចទ្តូតីតិ ឆយុចក្ក”ត្តិអាឌិ (បឌិ។ យ។ ៤។៣០)។

ពតញុទ្ធកិច្ចូតិ ពតំ បរិតិដ្ឋាបិតំ ញុទ្ធកិច្ចំ យេត, តស្មិំ ពតញុទ្ធកិច្ចេ ករចតិ លោកតាធេតិ រយ្ពទ្ពា។ ឲតេត ញុទ្ធពត្តព្ទរ្យ្ស ពរ្យ្សចិបិ អរេរិតកាចំ ឌរស្សតិ។ តតោរយេច ហិ រោ ករចា បរិតិត្តុតោតិ។ តត្ ច រាចពោហិ ចិតឹតាបិ ចិតេឃ្យា ករចតាយេច ចិតឹតា

ហោត្តិ, តធា ហិ សាចកកាសិតំ សុត្តំ ពុទ្ធចចនត្តិ ចុច្ចតិ, សាចកចិនេឃ្យា ច ត តាច ចិតីតាតិ? តាឃំ ឆោទេសា តេសំ ចិតឃត្នុបិឃស្ស សាចកេសុ ឋបិតត្តា។ តេនេតចាហ –

“ត តាចាហំ បាបិម បរិតិព្វាឃិស្សាមិ, ឃាច ត ភិក្ខូ ចិឃត្តា ចិតីតា ចិសារទា ពហុស្សុតា អាកតាកមា ធម្មធរា ចិតឃធរា មាតិកាធរា ឧប្បត្តំ បរប្បចាទំ សហធម្មេត សុតិគ្គហិតំ តិគ្គហេត្វា សប្បាដិហារិឃំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តី”តិអាទិ (ទី. តិ. ១.១៩៥)។

“ភុសិតារាឃ”ន្តិអាទីតា កកចតោ បរិតិព្វាតតោឃកាលចិសេសតស្សតំ, “អបរិតិព្វុតោ កកចា”តិ កាហស្ស ចិច្ឆាកាចតស្សតត្ថំ លេតកេ ឌាតសំចទ្ធកាចតស្សតត្ថញ្ចា។ តធា ហិ ឃតុស្សកាចស្ស សុបិកាដកោលត្ថំ ឃហារេតិលិសត្វា ចរិឃកចេ តារបរិក្កហាតីតិបិ កតេទាត្តីតិ។ ភុសិតារាឃត្តិ ឧចិតាឃកេ កកតេ។ សមីបត្ថេ ចេតំ ភុម្មចចតំ។ ឋបចត្តតេ ឃល្លាតំ សាលចតេតិ តស្ស តកតេស្ស ឋបចត្តតក្ខុតំ ឃល្លទាត្នុតំ សាលចតុឃ្យាតំ តស្សេតិ។ តត្ថ តកទំ បចិសិតុកាឃា ឋឃ្យាតតោ ឋេបច្ច ចត្តត្តិ កច្ឆត្តិ ឧតេតាតិ ឋបចត្តតត្តិ សាលចតំ ចុច្ចតិ។ ឃធា ហិ អតុទាឆបុទស្ស ត្តុបិទាឃេយា តក្កិលាបត្តិឃតីសាឃំ, ឧចិ តំ ឋឃ្យាតំ ភុសិតារាឃ តក្កិលាបត្តិឃតីសាឃ ហោតិ។ ឃធា ច ត្តុបិទាឃតោ តក្កិលាក្ខាទេត តកទំ បចិសតឃក្កោ បិឌឹតឃុតោ កត្តា ឋត្តទេត តិចត្តតិ, ឧចិ ឋឃ្យាតតោ សាលបត្តិ បិឌឹតឃុតោ កត្តា ឋត្តទេត តិចត្តា, តស្មា តំ “ឋបចត្តត”ត្តិ ចុច្ចតិ។ ឃយកសាលិតឃត្តទេតិ ឃយកសាលិតំ ចេចឃន្ល្យ តត្ថ កិទ កកចតោ បណ្ណាតូស្ស បរិតិព្វាតឃច្ចាស្ស ឧកា សាលបត្តិ ឃឹសកាទេក ហោតិ, ឧកា បិឌកាទេក, តត្រាបិ ឧកេកា តទុលាសាទេលិ ឃឹសកាកស្ស អាសទេត្តា ហោតិ, ឧកេកា បិឌកាកស្ស, តស្មា “ឃយកសាលិតឃត្តទេ”តិ ចុត្តំ។ អបិ ច “ឃយកសាលិ តាឃ ឃុលក្លត្ថចិដបបទេត្តហិ អញ្ញាឃញ្ញា សំសិព្វេត្វា ឋិតសាលិ”តិបិ ឃហាអដ្ឋកធាឃំ ចុត្តំ។

អតុបិទិសេសសាឃ តិព្វាតធាតុឃាតិ ឋបិទិឃតេត កឃូកិលេសេហិតិ ឋបិទិ, ចិបិកក្លត្ថា កដត្វា ច ទុបំ។ សេសា បត ឋបិទិ កិលេសាភិសង្ខារឃារតិឃូចតេត តិព្វាតបត្តិឃំ អតោស្សេដ្ឋោ, ឱ្ឡាឆ លក្ខឃក្ខុឃារតិឃូចតេត ខ្ចុស្សេដ្ឋោ តិសេសសិតោតិ អឃំ អតុបិទិសេសា តិព្វាតធាតុ តត្ថិ ឧតិស្សា ឋបិទិសេសោតិ កត្វា។ តិព្វាតធាតុតិ ចេត្ថ តិព្វុតិឃត្តំ អធិប្បេតំ, ព្ពត្ថឃូតលក្ខណោ ចាឃំ កទោតតិទ្ទេសោ។ បរិតិព្វាទេតិ បរិតិព្វាតដ្ឋាទេត, តិមិត្តត្ថេ ចា ភុម្មចចតំ, បរិតិព្វាតហេតុ សត្តិបតិតាតត្តិ អត្ថោ។ សឈ្ឍ្ស ឆេទេវា សឈ្ឍទេ្ថទោ។ សេសា បត សញ្ញោ កិបរិឃាឃោតិ អាហ “សត្តត្តំ ភិក្ខុសតសហស្សាត”ត្តិ។ តិច្ចសាទេបក្ខុត្វា ហិ ព្រាទិសេសុ សឃាទេសា ហោតិទេឃច ឃធា “ទេចទត្តស្ស កទុកុល”ត្តិ។ សត្តត្តំ ភិក្ខុសតសហស្សាតត្តិ ច សឈ្ឍទេ្ថទាតំទេឃច សត្តត្តំ ភិក្ខុសតសហស្សាតំ។ តឌា ហិ “សត្តិបតិតា ភិក្ខុ ឧត្តកា”តិ បឃាលាទហិតា។ តធា ហិ ទេចឡូចកាទេយ ទេចតតាចិក្លូភតោ បដ្ឋាឃ “ត ចិទេត កកចា បរិតិព្វាឃិស្សតី”តិ សុត្វា តតោ តតោ អាកទេតសុ ភិក្ខុសុ ឧកកិក្ខុបិ បក្កទេត្តា តាឃ តត្ថិ, តស្មា កលាតំ ចីតិចទេត្វា សញ្ញោ អទេហាសិ។ អាឃស្មា ឃហាកស្សទេបា ឆឃូចិតឃសង្កាឃតត្ថំ ភិក្ខូតំ ឋស្សាហំ ដទេតសីតិ សម្ពទេត្ធា។

តត្ថ ឃហាកស្សទេបាតិ ឃហទេត្តហិ សីលក្ខត្ថាទីហិ សឃត្នាកតត្តា ឃហទេត្តា កស្សទេបាតិ ឃហាកស្សទេបា, អបិច កុឃារកស្សបទេត្ថទំ ឋបិឌាឃ អឃំ ឃហាទេឆទេរា “ឃហាកស្សទេបា”តិ ចុច្ចតិ។ អធ កិឃត្ថំ អាឃស្មា ឃហាកស្សទេបា ឆឃូចិតឃសង្កាឃតត្ថំ ឋស្សាហំ ដទេតសីតិ អាហ

“សត្តាហបរិនិព្ពុតេ”តិអាទិ។ សត្ត អហានិ សមាហដានិ សត្តាហំ, សត្តាហំ បរិនិព្ពុតស្ស អស្សាតិ សត្តាហបរិនិព្ពុតោ, ភគវា, តស្មិំ សត្តាហបរិនិព្ពុតេ ភគវតិ, ភគវតោ បរិនិព្ពានតោ បដ្ឋាយ សត្តាហេ វីតិវត្តេតិ វុត្តំ ហោតិ។ សុភទ្ទេន វុឌ្ឍបព្ពជិតេន វុត្តវចនំ សមនុស្សរន្តោតិ សម្ពន្ធោ។ តត្ថ សុភទ្ទោតិ តស្ស នាមំ, វុឌ្ឍកាលេ បន បព្ពជិតត្តា វុឌ្ឍបព្ពជិតោតិ វុច្ចតិ។ “អលំ អាវុសោ”តិអាទិនា តេន វុត្តវចនំ និទស្សេតិ។ សោ ហិ សត្តាហបរិនិព្ពុតេ ភគវតិ អាយស្មតា មហាកស្សបត្ថេរេន សទ្ធិំ បាវាយ កុសិនារំ អន្តរាមគ្គប្បដិបន្នេសុ បញ្ចមត្តេសុ ភិក្ខុសតេសុ អវីតរាគេ ភិក្ខូ អន្តរាមគ្គេ ទិដ្ឋអាជីវកស្ស សន្តិកា ភគវតោ បរិនិព្ពានំ សុត្វា បត្តចីវរានិ ឆឌ្ឌេត្វា ពាហា បគ្គយ្ហ នានប្បការំ បរិទេវន្តេ ទិស្វា ឯវមាហ។

កស្មា បន សោ ឯវមាហ? ភគវតិ អាឃាតេន។ អយំ កិរ សោ ខន្ធកេ (មហាវ. ៣០៣) អាគតេ អាតុមាវត្ថុស្មិំ នហាបិតបុព្ពកោ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ ភគវតិ កុសិនារតោ និក្ខមិត្វា អឌ្ឍតេឡសេហិ ភិក្ខុសតេហិ សទ្ធិំ អាតុមំ គច្ឆន្តេ “ភគវា អាគច្ឆតី”តិ សុត្វា អាគតកាលេ “យាគុទានំ ករិស្សាមី”តិ សាមណេរភូមិយំ ឋិតេ ទ្វេ បុត្តេ ឯតទវោច “ភគវា កិរ តាតា អាតុមំ អាគច្ឆតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ អឌ្ឍតេឡសេហិ ភិក្ខុសតេហិ, គច្ឆថ តុម្ហេ តាតា ខុរភណ្ឌំ អាទាយ នាឡិយាវាបកេន អនុឃរកំ អនុឃរកំ អាហិណ្ឌថ, លោណម្បិ តេលម្បិ តណ្ឌុលម្បិ ខាទនីយម្បិ សំហរថ, ភគវតោ អាគតស្ស យាគុទានំ ករិស្សាមី”តិ។ តេ តថា អកំសុ។ អថ ភគវតិ អាតុមំ អាគន្ត្វា ភុសាគារកំ បដិវិដ្ឋេ សុភទ្ទោ សាយន្ហសមយំ គាមទ្វារំ គន្ត្វា មនុស្សេ អាមន្តេត្វា “ហត្ថកម្មមត្តំ មេ ទេថា”តិ ហត្ថកម្មំ យាចិត្វា “កិំ ភន្តេ ករោមា”តិ វុត្តេ “ឥទញ្ចិទញ្ច គណ្ហថា”តិ សព្ពុបករណានិ គាហាបេត្វា វិហារេ ឧទ្ធនានិ ការេត្វា ឯកំ កាឡកំ កាសាវំ និវាសេត្វា តាទិសមេវ បារុបិត្វា “ឥទំ ករោថ, ឥទំ ករោថា”តិ សព្ពរត្តិំ វិចារេន្តោ សតសហស្សំ វិស្សជ្ជេត្វា ភោជ្ជយាគុញ្ច មធុគោឡកញ្ច បដិយាទាបេសិ។ ភោជ្ជយាគុ នាម ភុញ្ជិត្វា បាតព្ពយាគុ, តត្ថ សប្បិមធុផាណិតមច្ឆមំសបុប្ផផលរសាទិ យំ កិញ្ចិ ខាទនីយំ នាម អត្ថិ, តំ សព្ពំ បវិសតិ, កីឡិតុកាមានំ សីសមក្ខនយោគ្គា ហោតិ សុគន្ធគន្ធា។

អថ ភគវា កាលស្សេវ សរីរបដិជគ្គនំ កត្វា ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ អាតុមាភិមុខោ បាយាសិ។ មនុស្សា តស្ស អារោចេសុំ “ភគវា បិណ្ឌាយ គាមំ បវិសតិ, តយា កស្ស យាគុ បដិយាទិតា”តិ។ សោ យថានិវត្ថបារុតេហេវ តេហិ កាឡកកាសាវេហិ ឯកេន ហត្ថេន ទព្ពិញ្ច កដច្ឆុញ្ច គហេត្វា ព្រហ្មា វិយ ទក្ខិណជាណុមណ្ឌលំ ភូមិយំ បតិដ្ឋបេត្វា វន្ទិត្វា “បដិគ្គណ្ហាតុ មេ ភន្តេ ភគវា យាគុ”ន្តិ អាហ។ តតោ “ជានន្តាបិ តថាគតា បុច្ឆន្តី”តិ ខន្ធកេ (មហាវ. ៣០៣) អាគតនយេន ភគវា បុច្ឆិត្វា ច សុត្វា ច តំ វុឌ្ឍបព្ពជិតំ វិគរហិត្វា តស្មិំ វត្ថុស្មិំ អកប្បិយសមាទាបនសិក្ខាបទំ ខុរភណ្ឌបរិហរណសិក្ខាបទញ្ចាតិ ទ្វេ សិក្ខាបទានិ បញ្ញបេត្វា “ភិក្ខវេ អនេកកប្បកោដិយោ ភោជនំ បរិយេសន្តេហេវ វីតិនាមិតា, តុម្ហាកំ បន អកប្បិយំ, អធម្មេន ឧប្បន្នភោជនំ ឥទំ បរិភុញ្ជិត្វា អនេកានិ អត្តភាវសហស្សានិ អបាយេស្វេវ និព្ពត្តិស្សន្តិ, អបេថ មា គណ្ហថា”តិ ភិក្ខាចារាភិមុខោ អគមាសិ, ឯកភិក្ខុនាបិ ន កិញ្ចិ គហិតំ។

សុភទ្ទោ អនត្តមនោ ហុត្វា “អយំ ‘សព្ពំ ជានាមី’តិ អាហិណ្ឌតិ, សចេ ន គហេតុកាមោ បេសេត្វា អារោចេតព្ពំ អស្ស, បក្កាហារោ នាម សព្ពចិរំ តិដ្ឋន្តោ សត្តាហមត្តំ តិដ្ឋេយ្យ, ឥទញ្ច មម យាវជីវំ បរិយត្តំ អស្ស, សព្ពំ តេន នាសិតំ, អហិតកាមោ អយំ មយ្ហន្តិ ភគវតិ

អាឈាត៌ ពាត្ថិត្វា ឥរឞពាលេ ឈរយាខេត កិត្ថិ ចត្ចុំ តាវក្លិ៍ ឲចំ កិទស្ស អខេហាឞិ “អឃំ ᥴច្ចក្សុលិ បណ្ណឌិខេតា យហាបុទិខេឞា, ឞខេច កិត្ថិ ចក្លាយិ, យឞំខេឃច ឞត្តខេដ្ឋឞ្សតី”តិ៍ ឞ្ពាឃំ អដ្ឋ យហាកឞ្សបខេត្វខេទត ឞថ្ងិ អាកច្ឆខេត្តា “បរិតិត្ថខេតា កកចា”តិ ឞុត្វា លច្ឆឞ្សាខេឞា ចិឃ ហដ្ឋពុខេដ្ឋា ឲចយាហ៍ ខេឆខេទា បត ឋំ ឞុត្វា ហគខេឃ បហាទំ ចិឃ យត្វខេក បតិតឞុក្កាឞតិ ចិឃ យត្ថិ, ឆយូឞំខេចខេកា ចឞ្ស ᥴបឡខ្ញិ “ឞត្តាហយត្តបរិតិត្ថខេតា កកចា, អខ្ញាបិឞ្ស ឞុចណ្ណចណ្ណិ ឞទឹទំ ឆទតិខេឃច, គុខេក្លត កកចតា អាទាឆិតឞាឞខេត តាឃ ឲចំ លហុំ យហត្តិ បិបកឞដំ កល្ហុខេកា ᥴបឡខេគ្នា, អលំ ខេលា បខេតឞ បិខេបិ ចឆ្ឆយាខេតា អខេត្ថាបិ ឲចទ្ទុខេប ឞហាខេឃ លកិត្វា ឞាឞតំ ខ្ចឞក្កាខេបត្យ”ត្តិ៍

តខេតា ខេឆខេទា ចិខេត្តឞិ “ឞខេច ខេលា បតាហំ ខ្ពយំ យហល្លកំ ខ្ពខេឆច បិខេលិតិកំ តិចាខេឞត្វា ឈាទិកាឃ ខ្ចកិទាខេបត្វា តីហទាខេបឞ្សាយិ, យត្សឞ្សា ‘ឞយណឞ្ស ខេកាតយឞ្ស ឞទឹខេទ ឆទយាខេតខេឃច ឞាចកា ចិចគ្គី’តិ អយ្យាកំ ខេគាឞំ គខេឞ្សឞ្សគ្គិ, អឆិចាខេឞយិ តាច៍ កកចតា ហិ ខេគឞិតឆខេយ្វា អឞក្កហិតបុប្បទាឞិឞឌិខេឞា, តត្វ ឃចា ចាខេតត បហដបុប្យាតិ ឃខេតា ចា តខេតា ចា កច្ឆត្តិ, ឲចខេយច ឲចទ្ទបិតំ ចខេឞត កច្ឆខេគ្គ កច្ឆខេគ្គ កាខេល ចិតខេឃ ឲកំ ខេច្ច ឞិក្លាបគាតិ តឞ្សិឞ្សគ្គិ ចិតឞ្សិឞ្សគ្គិ, ឞុខេត្ត ឲខេកា ខេច្ច បញ្ញចាទា តឞ្សិឞ្សគ្គិ, អកិឆខេយ្វ ឲកំ ខេច្ច ក្បយត្តទាតិ តឞ្សិឞ្សគ្គិ, ឲចំ អត្បក្កខេយត យ្ទខេល តខេដ្ឋ បិឞាចឞឌិឞា កចិឞ្សាឃ, តឞ្វា ឆយូចិតឃឞក្កហំ កទិឞ្សាយិ, ឲចំ ឞតិ គព្យហឞុខេត្តត ឞក្កហិតបុប្យាតិ ចិឃ អឃំ ឆយូចិតខេឃា តិច្ចខេលិ កចិឞ្សតិ៍ ឲតគត្វត្យ្យកកចា យឃ្យាតីហិ កាចុតាតិ បច្ឆក្កយតំ អកាឞិ, តីហិ ខ្ចចាខេគហិ ᥴបឞយ្យាគំ អកាឞិ, កាឃខេតា ចីចទបរិចត្តតំ អកាឞិ, អាកាខេឞ បិហិ ចាខេលត្វា ចខេគ្គាបយបដិបគំ កខេឆខេគ្គា យខេត្ថាច ឞក្លិ កត្វា កខេឆឞិ, តិក្លត្វំ ឞកលឞាឞតទតតំ បដិច្ឆាខេបឞិ, យាឌិខេឞ កិក្លុយិញ្ញិខេដ្ឋយាខេត អឃំ បិខេបិ ឞាឞខេត ចឆ្ឆិ យា អលត្ទ, ឃាច អឆខេយ្វា ត ឌិប្យតិ, ឆខេយ្វា ត បដិតាហីឃតិ, អចិតខេឃា ត ឌិប្យតិ, ចិតខេឃា ត បដិតាហីឃតិ, អឆយូចាឌិខេតា ត ពាលចខេគ្គា ខេហាគ្គិ, ឆយូចាឌិខេតា ត ទុត្ថាលិ ខេហាគ្គិ, អចិតឃចាឌិខេតា ត ពាលចខេគ្គា ខេហាគ្គិ, ចិតឃចាឌិខេតា ត ទុត្ថាលិ ខេហាគ្គិ, តាច ឆយូខ្ញា ចិតឃខ្ញា ឞក្កាឃិឞ្សាយិ, តខេតា កិក្ល អត្តខេតា អត្តខេតា បខេហាតកំ កខេហត្វា កប្បិឃាកប្បិខេឃ កខេឆឞ្សគ្គិ, អចាឃំ បិខេបិ ឞឃខេយច តិក្កហំ បិបុហិឞ្សតិ, បុត ឞីឞំ ᥴក្លិបិតំ ត ឞក្លិឞ្សតិ, ឞាឞតំ ខ្ពច្ឆខេទ្ទាច ចីតខ្ញា កចិឞ្សតី”តិ៍ ចិខេត្តត្វា ខេឞា “ឲចំ តាឃ យឃ្យាចិត្តំ ᥴបឡគ្គ”ត្តិ កឞ្សចិ អតាខេទាខេចត្វា កិក្លុឞឃ្ឈំ ឞយឞ្សាខេឞត្វា អឆ បច្ឆា ឆាតុកាឌតឌិចខេឞ ឆយូចិតឃឞក្កាឃតត្វំ កិក្លុតំ ᥴឞ្សាហំ ឌខេតឞិ៍ ខេតត ចុត្តំ “អាឃឞ្វា យហាកឞ្សខេបិ ឞត្តាហបរិតិត្ថខេត...ខេប... ឆយូចិតឃឞក្កាឃតត្វំ កិក្លុតំ ᥴឞ្សាហំ ឌខេតឞី”តិ៍

តត្វ អលត្តិ បដិខេក្លបចចតំ៍ អាចុខេឞាតិ បរិខេគចខេគ្គ កិក្ល អាលបតិ៍ យា ខេឞាចិត្វាតិ ចិខេត្ត ᥴបឡគ្គពាលចខេឞាខេកត យា ខេឞាចិត្វ៍ យា បរិខេគចិត្វាតិ ចាចាឃ យា បរិខេគចិត្វ “បរិខេគចតំ ចិលិខេបិ”តិ ចចតខេតា៍ ខ្ពគាតិ អខេឞាចតាឌីឞុ កាទលំ គខេឞ្សខេគ្គា “ឞុយុត្តា យឃ”ត្តិអាឌិយាហ៍ ខេតត យហាឞយណតាតិ តិឞ្សខេក្ក កទលចចតំ, តខេតា យហាឞយណខេតា ឞុដ្ឋ យុត្តា យឃត្តិ អខេត្វា, ᥴបគ្គតា ច ខេហាយ តគាតិ អឆិប្បាខេឃា៍ ខេហាយាតិ ចា អតីតខេត្វ ចត្តយាតចចតំ, អហុយ្យាតិ អខេត្វា, អត្បឞ្សខេគ្គា ឆយូឞំខេចកចខេឞតាតិ អឆិប្បាខេឃា៍ ឆយូឞកាចចិត្តាចខេឞត បចត្តំ ឞខេហាត្តប្បញាលំ ឆយូឞំខេចខេកា៍ ចុត្តខេញ្ញត្តំ –

“ឞត្ថាឞច្ចតឆខេយ្វឞុ, ខ្ចត្តប្បាកាខេឞឌ្ហិតំ;

ខាកាលេយាហិតករាទាតំ, ឆយុសំខេចករក្ខិតា"ត្តិ៍

ផាតំ ខោ បនេតំ ចិឌ្ឍតីតិ តិដ្ឋតិ ឲត្ត ឋលំ តខាយត្តចុត្តិតាឃាតិ ផាតំ, ខេហត្យ៍ ខោតិ អចឆារខេណ, ឲតំ ការណំ ចិឌ្ឍខេតច, ខេតា ត ចិឌ្ឍតីតិ អខេត្ថា៍ កំ តំ ការណត្តិ អាហ "ឃំ បិបកិក្ល"តិអាឌិ៍ ឲត្ត ឃត្តិ តិបិតយត្តំ, ការណតិខេ្ឋខេសា ចា, ខេឃត ការខេណត អត្តុខាខេបឃ្យំ, តខេផតំ ការណំ ចិឌ្ឍតីតិ អខេត្ថា៍ បិបកិក្លតិ បិបិកាឃ លិយិកាឃ ត្ថ្នាឃ សយត្តាកតា កិក្ល៍ អតីខេតា អតិក្កខេត្តា សត្តា ឲត្ត, ឲតស្សាតិ ចា អតីតសត្តក្កំ, បិចចតំ៍ បឆាតំ ចចតំ បិចចតំ, ឆយុចិតឃត្តិ ចុត្តំ ខេហាតិ៍ បក្លំ លកិត្ថាតិ អលឌ្ឍីបក្លំ លកិត្ថា៍ ត ចិខេវស្សចាតិ ត ចិខេវខេតច៍ ឃាច ច ឆយុចិតខេឃា តិដ្ឋតីតិ ឃត្តកំ កាលំ ឆខេយុា ច ចិតខេឃា ច លឌ្ឍីបុក្កខេលសុ តិដ្ឋតិ៍

ចុត្តខេញ្ចាំ កកចតាតិ បរិតិត្ថាតយឡូខេក តិបខេត្តត កកចតា កិក្ល ឌ្ឋចឆខេត្តត ឲតំ ចុត្តតិ អខេត្ថា៍ ខេឆសិខេតា បញ្ញុខេត្តាតិ ឆខេយុាបិ ខេឆសិខេតា ខេចច បញ្ញុខេត្តា ច៍ សុត្តាកិឆយុសក្កហិតស្ស ហិ ឆយុស្ស អភិសឌ្ឍតំ បខេចាឆតំ ខេឆសតា, តខេស្សច បការខេតា ខាាបតំ ចិខេតឃ្យសត្តាខេត ផបតំ បញ្ញាបតំ, តស្មា ឆខេយុាបិ ខេឆសិខេតា ខេចច បញ្ញុខេត្តា ចាតិ ចុខេត្តា៍ បញ្ញុខេត្តាតិ ច ផបិខេតាតិ អខេត្ថា៍ ចិតខេឃាបិ ខេឆសិខេតា ខេចច បញ្ញុខេត្តា ច៍ ចិតឃតត្តិសក្កហិតស្ស ហិ អត្ថស្ស កាឃចាចាតំ ចិតឃតខេតា ចិតខេឃាតិ លទ្ធាឆិចចតស្ស អតិសឌ្ឍតំ បខេចាឆតំ ខេឆសតា, តខេស្សច បការខេតា ខាាបតំ អសក្កខេខេតា ផបតំ បញ្ញាបតំ, តស្មា ចិតខេឃាបិ ខេឆសិខេតា ខេចច បញ្ញុខេត្តា ចាតិ ចុត្តតិ៍

ខេសា ខេចា យបច្ចខេឃតាតិ ខេសា ឆយុចិតខេឃា តុយ្យាកំ យបច្ចខេឃត សត្ថា៍ ត្លចំ ចុត្តំ ខេហាតិ – យឃា ខេចា ផិខេតខេតច "ត្លចំ លហុកំ, ត្លចំ កចុកំ, ត្លចំ សខេតកិច្ឆំ, ត្លចំ អខេតកិច្ឆំ, ត្លចំ ខេលិកចឌ្ឍំ, ត្លចំ បណ្ណត្តិចឌ្ឍ៍ អឃំ អាបត្តិ បុក្កលស្ស សត្តិខេក ចុដ្ឋាតិ, អឃំ កណស្ស, អឃំ សឈ្ឍស្ស សត្តិខេក ចុដ្ឋាតី"តិ សត្តត្តំ អាបត្តិក្ខន្ធាតំ អចិតិក្កយតីឃតាចខេសត ឌ្ឋតិល្លចត្តុំ សពត្តួកបរិចាខេរា ដ្ឋកខេតាចិកខេក្ខា យហាចិតខេឃា តាយ ខេឆសិខេតា, តំ សកលម្បិ ចិតឃបិដកំ យឃិ បរិតិត្ថុខេត តុយ្យាកំ សត្តុកិច្ឆំ សាខេឆស្សតិ "ត្លចំ ខេចា កត្តុត្តំ, ត្លចំ ខេចា ត កត្តុត្តា"ត្តិ កត្តុត្តាកត្តុត្តស្ស ចិកាខេកត អតុសាសតខេតា៍ ផិខេតខេតច ច យឃា "ត្លខេយ ចត្តាខេរា សតិបដ្ឋាតា, ចត្តាខេរា សយុប្បឆាតា, ចត្តាខេរា ត្លទ្ធិបិខា, បញ្ចិត្ត្រិយាតិ, បញ្ច ពលិតិ, សត្ត ខេពាជ្ឈង្គាតិ, អរិខេឃា អដ្ឋង្គិខេកា យខេក្កា"តិ ខេតត ខេតត ចិខេតឃ្យាតំ អជ្ឈាសយាតុរូបេត បការខេត ត្លខេយ សត្តតិំស ខេពាធិបក្ខិយឆខេយ្ម ចិកឌិត្វា សុត្តន្តបិដកំ ខេឆសិតំ, តំ សកលម្បិ សុត្តន្តបិដកំ យឃិ បរិតិត្ថុខេត តុយ្យាកំ សត្តុកិច្ឆំ សាខេឆស្សតិ តំតំចរិយាតុរូបំ សយុាបដិបត្តិយា អតុសាសតខេតា៍ ផិខេតខេតច ច យឃា "បញ្ចក្ខន្ធា, ទ្វាឆសាយតតាតិ, អដ្ឋាខេស ឆាតុខេយា, ចត្តារិ សច្ចាតិ, ពាវីសតិត្ត្រិយាតិ, តច ខេហតុ, ចត្តាខេរា អាហារា, សត្ត ឋស្សា, សត្ត ខេចឆតា, សត្ត សញ្ញា, សត្ត ខេចតតា, សត្ត ចិត្តាតិ, តត្រាបិ ឲត្តកា ឆយុា កាយាចចរា, ឲត្តកា រូបិចចរា, ឲត្តកា អរូបិចចរា, ឲត្តកា បរិយាបត្តា, ឲត្តកា អបរិយាបត្តា, ឲត្តកា ខេលិកិយា, ឲត្តកា ខេលិកុត្តរា"តិ ត្លខេយ ឆខេយ្ម ចិកឌិត្វា អភិឆយុបិដកំ ខេឆសិតំ, តំ សកលម្បិ អភិឆយុបិដកំ យឃិ បរិតិត្ថុខេត តុយ្យាកំ សត្តុកិច្ឆំ សាខេឆស្សតិ, ពន្ធាឌិចិកាខេកត ខាាឃយាតំ ចតុសច្ចសខេម្ពាឆាចហត្តា សត្តារា សយុាសម្ពុខេទ្ធត កត្តុត្តាកិច្ឆំ តិប្ឋាខេឆស្សតិ៍ ត្លតិ សត្តុខេយ្យតំ អភិសខេម្ពាឆិខេតា ឃាច បរិតិត្ថាតា បញ្ចចត្តាលីស ចស្សាតិ កាសិតំ លបិតំ, តីណិ បិដកាតិ, បញ្ច តិកាឃា, តចក្កាតិ, ចតុរាសីតិ ឆយុក្ខន្ធសហស្សាតីតិ ឲចំ យហប្បខេកឆំ ខេហាតិ៍ ត្លតិ ត្លយាតិ ចតុរាសីតិ ឆយុក្ខន្ធសហស្សាតិ តិដ្ឋត្តិ, អហំ ឲខេកាច បរិតិត្ថាឃាយិ, អហញ្ច បតិឆាតិ ឲខេកាច ឌ្ឋចឆាយិ អតុសាសាយិ, យឃិ បរិតិត្ថុខេត ត្លយាតិ ចតុរាសីតិ ឆុទ្ធសហស្សាតិ តុខេយ្យូចឌិស្សត្តិ អតុសាសិស្សត្តិ

ឱវាទានុសាសនីកិច្ចស្ស និប្ផាទនតោតិ។

សាសនន្តិ បរិយត្តិបដិបត្តិបដិវេធវសេន តិវិធំ សាសនំ, និប្បរិយាយតោ បន សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយធម្មា។ អទ្ធនិយន្តិ អទ្ធានមគ្គាមីតិ អទ្ធនិយំ, អទ្ធានក្ខមន្តិ អវត្វា ចិរដ្ឋិតិកន្តិ ចិរំ ឋិតិ ឯតស្សាតិ ចិរដ្ឋិតិកំ, សាសនំ, អស្ស ភវេយ្យាតិ សម្ពន្ធោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា យេន បការេន ឥទំ សាសនំ ទីឃមទ្ធានំ បវត្តិតុំ សមត្ថំ, តតោយេវ ចិរដ្ឋិតិកំ អស្ស, តថា តេន បការេន ធម្មញ្ច វិនយញ្ច សង្គាយេយ្យន្តិ។

ឥទានិ សម្មាសម្ពុទ្ធេន អត្តនោ កតំ អនុគ្គហវិសេសំ វិភាវេន្តោ អាហ “យញ្ចាហំ ភគវតា”តិអាទិ។ តត្ថ “យញ្ចាហ”ន្តិ ឯតស្ស “អនុគ្គហិតោ”តិ ឯតេន សម្ពន្ធោ។ តត្ថ យន្តិ យស្មា, យេន ការណេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ កិរិយាបរាមសនំ វា ឯតំ, តេន “អនុគ្គហិតោ”តិ ឯត្ថ អនុគ្គហណំ បរាមសតិ។ ធារេស្សសីតិអាទិកំ បន ភគវា អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ មហាកស្សបត្ថេរេន បញ្ញត្តសង្ឃាដិយំ និសិន្នោ តំ ចីវរំ វិកសិតបទុមបុប្ផវណ្ណេន បាណិនា អន្តេន បរាមសន្តោ អាហ។ វុត្តញ្ហេតំ កស្សបសំយុត្តេ (សំ॰ និ॰ ២॰១៥៤) មហាកស្សបត្ថេរេនេវ អានន្ទត្ថេរំ អារព្ភ កថេន្តេន –

“អថ ខោ, អាវុសោ, ភគវា មគ្គា ឱក្កម្ម យេន អញ្ញតរំ រុក្ខមូលំ តេនុបសង្កមិ, អថ ខ្វាហំ, អាវុសោ, បដបិលោតិកានំ សង្ឃាដិំ ចតុគ្គុណំ បញ្ញបេត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោចំ ‘ឥធ, ភន្តេ, ភគវា និសីទតុ, យំ មមស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយា’តិ។ និសីទិ ខោ, អាវុសោ, ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ, និសជ្ជ ខោ មំ, អាវុសោ, ភគវា ឯតទវោច ‘មុទុកា ខោ ត្យាយំ, កស្សប, បដបិលោតិកានំ សង្ឃាដី’តិ។ ‘បដិគ្គណ្ហាតុ មេ, ភន្តេ, ភគវា បដបិលោតិកានំ សង្ឃាដិំ អនុកម្បំ ឧបាទាយា’តិ។ ‘ធារេស្សសិ បន មេ ត្វំ កស្សប សាណានិ បំសុកូលានិ និព្ពសនានី’តិ។ ‘ធារេស្សាមហំ, ភន្តេ, ភគវតោ សាណានិ បំសុកូលានិ និព្ពសនានី’តិ។ សោ ខ្វាហំ, អាវុសោ, បដបិលោតិកានំ សង្ឃាដិំ ភគវតោ បាទាសិំ, អហំ បន ភគវតោ សាណានិ បំសុកូលានិ និព្ពសនានិ បដិបជ្ជិ”ន្តិ (សំ॰ និ॰ ២॰១៥៤)។

តត្ថ (សំ॰ និ॰ អដ្ឋ॰ ២॰២॰១៥៤) មុទុកា ខោ ត្យាយន្តិ មុទុកា ខោ តេ អយំ។ កស្មា ភគវា ឯវមាហាតិ? ថេរេន សហ ចីវរំ បរិវត្តេតុកាមតាយ។ កស្មា បរិវត្តេតុកាមោ ជាតោតិ? ថេរំ អត្តនោ ឋានេ ឋបេតុកាមតាយ។ កិំ សារិបុត្តមោគ្គល្លានា នត្ថីតិ? អត្ថិ, ឯវំ បនស្ស អហោសិ “ឥមេ ន ចិរំ ឋស្សន្តិ, កស្សបោ បន វីសវស្សសតាយុកោ, ‘សោ មយិ បរិនិព្ពុតេ សត្តបណ្ណិគុហាយំ វសិត្វា ធម្មវិនយសង្គហំ កត្វា មម សាសនំ បញ្ចវស្សសហស្សបរិមាណំ កាលំ បវត្តនកំ ករិស្សតី’តិ អត្តនោ នំ ឋានេ ឋបេមិ, ឯវំ ភិក្ខូ កស្សបស្ស សុស្សូសិតព្ពំ មញ្ញិស្សន្តី”តិ, តស្មា ឯវមាហ។ ថេរោ បន យស្មា ចីវរស្ស វា បត្តស្ស វា វណ្ណេ កថិតេ “ឥមំ តុម្ហេ គណ្ហថា”តិ ចារិត្តមេវ, តស្មា “បដិគ្គណ្ហាតុ មេ ភន្តេ ភគវា”តិ អាហ។ ធារេស្សសិ បន មេ ត្វំ កស្សបាតិ កស្សប ត្វំ ឥមានិ បរិភោគជិណ្ណានិ បំសុកូលានិ បារុបិតុំ សក្ខិស្សសីតិ វទតិ។ តញ្ច ខោ ន កាយពលំ សន្ធាយ, បដិបត្តិបូរណំ បន សន្ធាយ ឯវមាហ។ អយញ្ហេត្ថ អធិប្បាយោ – អហំ ឥមំ ចីវរំ បុណ្ណំ នាម ទាសិំ បារុបិត្វា អាមកសុសានេ ឆឌ្ឌិតំ តុម្ពមត្តេហិ បាណកេហិ សម្បរិកិណ្ណំ តេ បាណកេ វិធុនិត្វា មហាអរិយវំសេ ឋត្វា អគ្គហេសិំ, តស្ស មេ ឥមំ ចីវរំ គហិតទិវសេ ទសសហស្សចក្កវាឡេ មហាបថវី មហាវិរវំ វិរវមានា កម្បិត្ថ,

អាការំ ទស្សេសិ, ចក្កវាឡអនុដេវតា សាធុការំ អទំសុ “ឥមំ ចីវរំ គណ្ហន្តេន ភិក្ខុនា ជាតិបំសុកូលិកេន ជាតិអារញ្ញិកេន ជាតិបិណ្ឌបាតិកេន ជាតិសបទានចារិកេន ភវិតុំ វដ្ដតិ, ត្វំ ឥមស្ស ចីវរស្ស អនុច្ឆវិកំ កាតុំ សក្ខិស្សសី”តិ។ ថេរោបិ អត្តនា បញ្ចន្នំ ហត្ថីនំ ពលំ ធារេតិ។ សោ តំ អតក្កយិត្វា “អហមេតំ បដិបត្តិំ បូរេស្សាមី”តិ ឧស្សាហេន សុគតចីវរស្ស អនុច្ឆវិកំ កាតុកាមោ “ធារេស្សាមហំ ភន្តេ”តិ អាហ។ បដិបជ្ជិត្វា បដិបន្នោសិ។ ឯវំ បន ចីវរបរិវត្តនំ កត្វា ថេរេន បារុតចីវរំ ភគវា បារុបិ, សត្ថុ ចីវរំ ថេរោ។ តស្មិំ សមយេ មហាបថវី ឧទកបរិយន្តំ កត្វា ឧន្នទន្តី កម្បិត្ថ។

សាណានិ បំសុកូលានីតិ មតកឡេវរំ បរិវេឋេត្វា ឆឌ្ឌិតានិ តុម្ពមត្តេហិ កិមីហិ បរិបុណ្ណានិ សាណវាកមយានិ បំសុកូលចីវរានិ។ តេសុ កិរ ហត្ថបាទសង្ខាតកុដ្ឋិកំ យត្ថ កត្ថចិ បំសុំ ឧបរិ ឋិតត្តា អព្ភុគ្គតដ្ឋេន តេសុ បំសុកូលមិវាតិ បំសុកូលំ។ អថ វា បំសុ វិយ កុច្ឆិតភាវំ ឧលតិ គច្ឆតីតិ បំសុកូលន្តិ បំសុកូលសទ្ទស្ស អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ និព្ពសនានីតិ និដ្ឋិតបរិភោគានិ, បរិភោគជិណ្ណានីតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ “កិញ្ចាបិ ឯកមេវ តំ ចីវរំ, អនេកាវយវត្តា បន ពហុវចនំ កត”ន្តិ វទន្តិ។ ចីវរេ សាណានិ បំសុកូលានិ និព្ពសនានីតិ ឯត្ថ អត្ថោ សាណានិ បំសុកូលានិ និព្ពសនានីតិ វិញ្ញាយមានត្តា ចីវរស្ស ច-សទ្ទស្ស បរិយាយេន គាថាពន្ធវសេន “អត្ថោ”តិ ន វុត្តំ។ “ធារេស្សសិ បន មេ ត្វំ, កស្សប, សាណានិ បំសុកូលានី”តិ ហិ វុត្តត្តា អត្ថតោ សាណានិ បំសុកូលានិ វិញ្ញាយតិ, នានត្តំ ន ហិ ភេទំ សទ្ទតោ មេវ សន្តត្ត អត្ថនិទ្ទេសោ កថិយតិ អត្ថបកាសនាវិធានាបិ យោជេតព្ពា អត្ថស្ស និយមេតព្ពត្តា។ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន បនេត្ថ វុត្តំ វុត្តំ “ចីវរេ សាណានិ បំសុកូលានីតិ ឯត្ថ អត្ថោ សមសមប្បមាណតាតិ ឯវំ អត្ថោ សង្គហេតព្វោ ចីវរេ អត្ថោ សាណានិ បំសុកូលានី”តិ យោជេតព្វំ។

“យស្ស យេន ហិ សម្ពន្ធោ, ទូរដ្ឋម្បិ ច តស្ស តំ;

អត្ថតោ ហ្យសមានានំ, អាសន្នត្តមការណ”ន្តិ។

អថ វា ភវតា ចីវរេ សាណានិ បំសុកូលានិ ភវតា អនុគ្គហិតោតិ យោជនីយំ ឯកស្សបិ ករណីយស្ស សហយោគកត្តុនោ ឯតក្កត្តុសម្ពន្ធតោតិ។ វុត្តំ “អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេនា”តិ វុត្តំ សុត្តត្ថដីកាការេនាតិ វេទិតព្ពំ។ សមានំ ធារណមេតស្សាតិ សាធារណោ, បរិភោគោ។ សាណានិ បំសុកូលានិ ចេវ សមសមប្បមាណេន ច អនុគ្គហិតោតិ សម្ពន្ធោ។

វុត្តញ្ហិ (សំ. និ. ២.១៤៦) –

“អហំ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខាមិ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ។ កស្សបោបិ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខតិ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។

“ອຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ວິຕກ຺ກວິຈາຣານໍ ວູປສມາ ອຊ຺ຌຕ຺ຕໍ ສມ຺ປສາທນໍ ເຈຕໂສ ເອໂກທິຠາວໍ ອວິຕກ຺ກໍ ອວິຈາຣໍ ສມາຘິຊໍ ປີຕິສຸຂໍ ທຸຕິຍໍ ຌານໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ ວິຕກ຺ກວິຈາຣານໍ ວູປສມາ…ເປ… ທຸຕິຍໍ ຌານໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ປີຕິຍາ ຈ ວິຣາຄາ ອຸເປກ຺ຂໂກ ຈ ວິຫຣາມິ, ສໂຕ ຈ ສມ຺ປຊາໂນ ສຸຂຎ຺ຈ ກາເຍນ ປຏິສໍເວເທມິ, ຍໍ ຕໍ ອຣິຍາ ອາຈິກ຺ຂນ຺ຕິ ‘ອຸເປກ຺ຂໂກ ສຕິມາ ສຸຂວິຫາຣີ’ຕິ, ຕຕິຍໍ ຌານໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ ປີຕິຍາ ຈ ວິຣາຄາ ອຸເປກ຺ຂໂກ ຈ ວິຫຣຕິ…ເປ… ຕຕິຍໍ ຌານໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ສຸຂສ຺ສ ຈ ປຫານາ ທຸກ຺ຂສ຺ສ ຈ ປຫານາ ປຸພ຺ເພວ ໂສມນສ຺ສໂທມນສ຺ສານໍ ອຕ຺ຖງ຺ຄມາ ອທຸກ຺ຂມສຸຂໍ ອຸເປກ຺ຂາສຕິປາຣິສຸທ຺ຘິໍ ຈຕຸຕ຺ຖໍ ຌານໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ ສຸຂສ຺ສ ຈ ປຫານາ ທຸກ຺ຂສ຺ສ ຈ ປຫານາ ປຸພ຺ເພວ…ເປ… ຈຕຸຕ຺ຖໍ ຌານໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ , ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ສພ຺ພໂສ ຣູປສຎ຺ຎານໍ ສມຕິກ຺ກມາ ປຏິຆສຎ຺ຎານໍ ອຕ຺ຖງ຺ຄມາ ນານຕ຺ຕສຎ຺ຎານໍ ອມນສິກາຣາ ‘ອນນ຺ໂຕ ອາກາໂສ’ຕິ ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ ສພ຺ພໂສ ຣູປສຎ຺ຎານໍ ສມຕິກ຺ກມາ…ເປ… ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ສພ຺ພໂສ ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນໍ ສມຕິກ຺ກມ຺ມ ‘ອນນ຺ຕໍ ວິຎ຺ຎາຓ’ນ຺ຕິ ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ ສພ຺ພໂສ ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນໍ ສມຕິກ຺ກມ຺ມ…ເປ… ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ , ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ສພ຺ພໂສ ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນໍ ສມຕິກ຺ກມ຺ມ ‘ນត຺ຖິ ກິຎ຺ຈີ’ຕິ ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ…ເປ… ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ສພ຺ພໂສ ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນໍ ສມຕິກ຺ກມ຺ມ ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂຕິ…ເປ… ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“ອຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຍາວເທ ອາກງ຺ຂາມິ ສພ຺ພໂສ ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນໍ ສມຕິກ຺ກມ຺ມ ສຎ຺ຎາເວທຍິຕນິໂຣທໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣາມິ. ກສ຺ສໂປປິ…ເປ… ສຎ຺ຎາເວທຍິຕນິໂຣທໍ ອຸປສມ຺ປຊ຺ຊ ວິຫຣຕິ.

“អហំ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខាមិ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោមិ, ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោមិ, ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោមិ, អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆាមិ សេយ្យថាបិ អាកាសេ, បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករោមិ សេយ្យថាបិ ឧទកេ, ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ គច្ឆាមិ សេយ្យថាបិ បថវិយំ, អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមាមិ សេយ្យថាបិ បក្ខី សកុណោ, ឥមេបិ ចន្ទិមសូរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ បាណិនា បរិមសាមិ បរិមជ្ជាមិ, យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេមិ។ កស្សបោបិ ភិក្ខវេ យាវទេ អាកង្ខតិ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ...បេ... យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ។

“អហំ , ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខាមិ ទិព្ពាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណាមិ ទិព្ពេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ច។ កស្សបោបិ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខតិ ទិព្ពាយ សោតធាតុយា...បេ... យេ ទូរេ សន្តិកេ ច។

“អហំ , ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខាមិ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាមិ, សរាគំ វា ចិត្តំ ‘សរាគំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាមិ, វីតរាគំ វា ចិត្តំ ‘វីតរាគំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាមិ, សទោសំ វា ចិត្តំ...បេ... វីតទោសំ វា ចិត្តំ...បេ... សមោហំ វា ចិត្តំ...បេ... វីតមោហំ វា ចិត្តំ...បេ... សំខិត្តំ វា ចិត្តំ...បេ... វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ...បេ... មហគ្គតំ វា ចិត្តំ...បេ... អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ...បេ... សឧត្តរំ វា ចិត្តំ...បេ... អនុត្តរំ វា ចិត្តំ...បេ... សមាហិតំ វា ចិត្តំ...បេ... អសមាហិតំ វា ចិត្តំ...បេ... វិមុត្តំ វា ចិត្តំ...បេ... អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ ‘អវិមុត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាមិ។ កស្សបោបិ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខតិ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ, សរាគំ វា ចិត្តំ ‘សរាគំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ...បេ... អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ ‘អវិមុត្តំ ចិត្ត’ន្តិ បជានាតិ។

“អហំ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខាមិ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរាមិ។ សេយ្យថិទំ – ឯកម្បិ ជាតិំ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តិំសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ ‘អមុត្រាសិំ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិំ, តត្រាបាសិំ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោ’តិ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរាមិ។ កស្សបោបិ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខតិ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ។ សេយ្យថិទំ – ឯកម្បិ ជាតិំ...បេ... ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ។

“អហំ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខាមិ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ, យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ‘ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា, តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា។ ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា

មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា, តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា’តិ។ ឥតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ, យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ។ កស្សបោបិ, ភិក្ខវេ, យាវទេ អាកង្ខតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ, យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ។

“អហំ, ភិក្ខវេ, អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ។ កស្សបោបិ, ភិក្ខវេ, អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ (សំ· និ· ២·១៥២) –

ឥទំ នវានុបុព្ពវិហារឆឡភិញ្ញាប្បភេទេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ អត្តនា សមសមដ្ឋបនត្ថាយ ភគវតា វុត្តំ កស្សបសំយុត្តេ អាគតំ បាឡិមិមំ បេយ្យាលមុខេន អាទិគ្គហណេន ច សង្ខិបិត្វា ទស្សេន្តោ អាហ “អហំ ភិក្ខវេ”តិអាទិ។

តត្ថ យាវទេ អាកង្ខាមីតិ យាវទេវ ឥច្ឆាមីតិ អត្ថោ។ តេនេវ ហិ មជ្ឈិមគណ្ឋិបទេ ចូឡគណ្ឋិបទេ ច “យាវទេតិ យាវទេវាតិ វុត្តំ ហោតី”តិ លិខិតំ។ សំយុត្តនិកាយដ្ឋកថាយម្បិ “យាវទេ អាកង្ខាមីតិ យាវទេវ ឥច្ឆាមី”តិ អត្ថោ វុត្តោ។ តថា ហិ តត្ថ លីនត្ថប្បកាសនិយំ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន វុត្តំ “យាវទេវាតិ ឥមិនា សមានត្ថំ យាវទេតិ ឯកំ បទ”ន្តិ។ បោត្ថកេសុ បន កត្ថចិ “យាវទេវា”តិ អយមេវ បាឋោ ទិស្សតិ។ យានិ បន ឯត្ថ បទិ “វិវិច្ចេវ កាមេហី”តិអាទិនា នយេន ចត្តារិ រូបាវចរជ្ឈានានិ, “សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា”តិអាទិនា នយេន ចតស្សោ អរូបសមាបត្តិយោ, “សព្ពសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធ”ន្តិអាទិនា នយេន និរោធសមាបត្តិ, “អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធ”ន្តិអាទិនា នយេន អភិញ្ញា ច វុត្តា។ តត្ថ យំ វត្តព្ពំ សិយា, តំ អនុបទវណ្ណនាយ ចេវ ភាវនាវិធានេន ច សព្ពំ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ· ១·៦៥-៧០) សព្ពសោ វិត្ថារិតំ។ ឥធាបិ ច វេរញ្ជកណ្ឌេ ចត្តារិ រូបាវចរជ្ឈានានិ តិស្សោ ច វិជ្ជា អាវិ ភវិស្សន្តិ, តស្មា តត្ថ យំ វត្តព្ពំ, តំ តត្ថេវ វណ្ណយិស្សាម។

នវានុបុព្ពវិហារឆឡភិញ្ញាប្បភេទេតិ ឯត្ថ នវានុបុព្ពវិហារា នាម អនុបដិបាដិយា សមាបជ្ជិតព្ពភាវតោ ឯវំសញ្ញិតា និរោធសមាបត្តិយា សហ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ។ ឆឡភិញ្ញា នាម អាសវក្ខយញាណេន សទ្ធិំ បញ្ចាភិញ្ញាយោតិ ឯវំ លោកិយលោកុត្តរភេទា សព្ពា អភិញ្ញាយោ។ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេតិ ឧត្តរិមនុស្សានំ ឈាយីនញ្ចេវ អរិយានញ្ច ធម្មេ, ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ។ អថ វា ឧត្តរិ មនុស្សធម្មាតិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា, មនុស្សធម្មា នាម ទសកុសលកម្មបថធម្មា។ តេ ហិ វិនា ភាវនាមនសិការេន បកតិយាវ មនុស្សេហិ និព្ពត្តេតព្ពតោ មនុស្សត្តភាវាវហតោ វា “មនុស្សធម្មា”តិ វុច្ចតិ, តតោ ឧត្តរិ បន ឈានាទីនិ “ឧត្តរិមនុស្សធម្មា”តិ វេទិតព្ពានិ។ អត្តនា សមសមដ្ឋបនេនាតិ អហំ យត្តកំ កាលំ យត្តកេ វា សមាបត្តិវិហារេ អភិញ្ញាយោ ច វឡញ្ជេមិ, តថា កស្សបោបីតិ ឯវំ យថាវុត្តុត្តរិមនុស្សធម្មេ អត្តនា សមសមំ កត្វា ឋបនេន។ ឥមិនា នវានុបុព្ពវិហារឆឡភិញ្ញាទិភាវសាមញ្ញេន

បង់សាយត្តំ ទុត្តត្តិ ឥដ្ឋប្តា៎ ត ហិ អាឃម្ហា យហាកឃ្សេបិ ករចា ចិឃ ឌេចសិក៌ ចត្យឹសតិកោបិសតសហឃ្សបទ្ធា សយាបត្តិឃោ សយាបឌ្ឍតិ, ឃយកបិបិហាទិឃាឌិចសេត ចា អកិឡ្គារឃោ ចឡ្យអឡ្ឍោតិ៎ ឲត្វ ច “ប្តត្តរិយត្យ្សឈយ្ទេ អត្តតា សយសយ្ទបតេភា”តិ ឰាឌ់ តិឌឃ្សតយត្តត្តិ ចេឌិតឆ្តា៎ តឆា ហិ –

“ឌួចឌ កឃ្សប កិល្ល, កទោហិ កឃ្សប កិល្លត់ ឈយ្ទិ កឆំ, អហំ ចា កឃ្សប កិល្ល ឌួចឌេឃ្យំ ត្វំ ចា, អហំ ចា កឃ្សប កិល្លត់ ឈយ្ទិ កឆំ កទេឃ្យំ ត្វំ ចា”តិ (សំ៎ តិ៎ ៧៎ ១៣៥)៎

ឲចយ្យិ អត្តតា សយសយ្ទារេត ឌបេតិឃេច, តឃ្ស កិយឡ្ឋា អាលាញ្ញ កចិឃ្សតិ អឡ្ឋាញ្ញា ឈយ្ទិតឃសក្កាឃតាតិ អឌិប្បាឃោ៎ តត្វ “តឃ្សាតិ តឃ្ស អត្យក្កហឃ្សា”តិ យឡ្ឆិយកល្តិបឌេ ទុត្តំ៎ តឃ្ស ចេយតិ ចា អទេត្វា កេហតឡ្តោ៎ បេតិត្វកោឃ្ហ ហិ កត្វចិ “តឃ្ស ចេយ”តិ បិរេឆាឃេច ឌិឃ្សតិ, ឈយ្ទិតឃសក្កាឃត់ ឌបេត្វា អឡ្ឋា កិ តាយ តឃ្ស ចេយ អាលាញ្ញ អលាលាការចា កចិឃ្សតីតិ អទេត្វា៎ “តត្យ យំ ករចា”តិអាឌិតា ទុត្តឃេចត្វំ ប្តបយាចសេត ចិការេចតិ៎ សកកចទ៌ឌ្ឍ្យទិឃាត្យប្បារាតេតាតិ ឲត្វ ឌឹចឃ្ស តិឌឃ្សតចសេត កចឌឃ្ស កហលំ កតំ, សយាបត្តិឃា តិឌឃ្សតចសេត ឰាឃ្សទិឃំ កហិតំ៎ ក្យលចំសប្យតិប្ឋាបកត្តិ ក្យលចំសឃ្ស ក្យលប្យចេលិឃា បតិប្ឋាបក៌៎ “ចេយ សទ្ធម្មចំសប្យតិប្ឋាបកោ”តិ តិច្ចសាបេល្លត្តា សយាសោ ឥដ្ឋេឡ្តោ, ចេយ សទ្ធម្មចំសឃ្ស បតិប្ឋាបកោ បចត្តកោតិ ទុត្តំ ហោតិ៎ ទុត្តចចតយត្យ្សរឡ្តា អត្យក្កហេឃឹតិ ចិត្តឃឡ្តោ ឈយ្ទិតឃសក្កាឃត្វំ កិល្លត់ ប្តឃ្សាហំ ឌេតឃឹតិ សប្តុឡ្តោ, ឆាត្យការឌតឌិចសេ តត្វ សត្តិបតិតាត់ កិល្លត់ ប្តឃ្សាហំ ឌេតឃឹតិ អទេត្វា៎

ឰឌាតិ ឃឆាទុត្តយត្វំ បិត្យឰឃា ចិការេចឡ្តា អាហ “ឃឆាហា”តិអាឌិ៎ តត្វ ឲកយិឌាហត្តិ ឲត្វ ឰឌត្តិ តិបិតយត្តំ៎ ឲក៌ សយឃត្តិ ច ក្យយ្ទេត្វ ប្តបឃោកចេត់, ឲកឃ្ទិ សយឃេតិ ទុត្តំ ហោតិ៎ បិចាឃាតិ បិចាតកទោ, តត្វ បិល្លាឃ ចទិត្វា ក្យសិតាទ៌ កយិឃ្សាយឹតិ អទ្ធាតយក្កប្យបិបតេត្កាតិ ទុត្តំ ហោតិ៎ អទ្ធាតយក្កោតិ ច ឌីឃយក្កោ ទុច្ចតិ៎ ឌីឃបទិឃាឃោ ហេត្វ អទ្ធាតសទ្ធោ៎ យហតា កិល្លសឡ្ឈេត សឌ្ឍិត្តិ ក្យាយហឡ្តតបិ សឡ្យាយហឡ្តតបិ យហតា៎ កិល្លត់ សឡ្ឈេត កិល្លសឡ្ឈេត, សយលាកលាត សឌ្ឍិ ឲកតោតិ អទេត្វា៎ “បឡ្ចាយឡ្តហី”តិអាឌិតា សឡ្យាយហត្វំ ចិការេចតិ៎ យត្វ-សទ្ធោ ចេត្វ បយាលចចតោ “ទេកាឌេត យត្វឡ្ចាតា”តិអាឌីឃ្ហ ចិឃ៎ សឡ្ឋំ ឃ្យកឌ្ឍកល្តំ ចិត្វារទោ ចេឌិតឡ្តត្តិ សឡ្ឋំ ឃ្យកឌ្ឍកល្តំ ឰឌ អាតេត្វា ចិត្វារទោ ឌឃ្សាតឡ្តត្តិ អឌិប្បាឃោ៎

“តទោ បទត្តិ តទោ កិល្លត់ ប្តឃ្សាហឌេតតទោ បទ”ត្តិ អាចទិឃឈយ្ទបិលទេត្វទេត ទុត្តំ៎ យហាកល្តិបឌេ បត “តទោ បទត្តិ ឃ្យកឌ្ឍកល្តទោ បទ”ត្តិ ទុត្តំ៎ ឰឌយេចត្វ សារទោ បទេ្ចតឡ្តត្តិ តោ តឡ្កោ៎ អឃយេច ហិ ប្តឃ្សាហឌេតកប្យការទា, ឃឌិដ់ “ហត្ថ យឃំ, អាទុសោ, ឈយ្ទឡ្ចា ចិតឃឡ្ចា សក្កាឃឃ្យាយ, ប្តុទ អឈយ្ទោ ឌិប្យតី”តិអាឌិ, តម្ហា ប្តឃ្សាហឌេតតទោ បទត្តិ ត ចត្តឡ្តា ហេដ្ឋា ប្តឃ្សាហឌេតកប្យការឃ្ស បិត្យឰឃំ អទុត្តត្តា៎ អឃទោញ្ញ្យ បិត្យឰក្កយោ –

“អឆ ខោ អាឃម្ហា យហាកឃ្សេបិ កិល្ល អាយឡ្តេសិ, ឲកយិឌាហំ, អាទុសោ, សយឃំ បិចាឃ ក្យសិតាទ៌ អទ្ធាតយក្កប្យបិបតេត្កា យហតា

ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ។ អថ ខ្វាហំ, អាវុសោ, មគ្គា ឱក្កម្ម អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ និសីទិំ។

“តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរោ អាជីវកោ កុសិនារាយ មន្ទារវបុប្ផំ គហេត្វា បាវំ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ ហោតិ។ អទ្ទសំ ខោ អហំ, អាវុសោ, តំ អាជីវកំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ, ទិស្វាន តំ អាជីវកំ ឯតទវោចំ ‘អបាវុសោ, អម្ហាកំ សត្ថារំ ជានាសី’តិ? ‘អាម, អាវុសោ, ជានាមិ។ អជ្ជ សត្តាហបរិនិព្ពុតោ សមណោ គោតមោ, តតោ មេ ឥទំ មន្ទារវបុប្ផំ គហិត’ន្តិ។ តត្រាវុសោ, យេ តេ ភិក្ខូ អវីតរាគា, អប្បេកច្ចេ ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទន្តិ, ឆិន្នបាតំ បបតន្តិ, អាវដ្ដន្តិ វិវដ្ដន្តិ, ‘អតិខិប្បំ ភគវា បរិនិព្ពុតោ, អតិខិប្បំ សុគតោ បរិនិព្ពុតោ, អតិខិប្បំ ចក្ខុ លោកេ អន្តរហិត’ន្តិ។ យេ បន តេ ភិក្ខូ វីតរាគា, តេ សតា សម្បជានា អធិវាសេន្តិ ‘អនិច្ចា សង្ខារា, តំ កុតេត្ថ លព្ភា’”តិ។

“អថ ខ្វាហំ, អាវុសោ, តេ ភិក្ខូ ឯតទវោចំ – ‘អលំ, អាវុសោ, មា សោចិត្ថ មា បរិទេវិត្ថ, ននុ ឯតំ, អាវុសោ, ភគវតា បដិកច្ចេវ អក្ខាតំ ‘សព្ពេហេវ បិយេហិ មនាបេហិ នានាភាវោ វិនាភាវោ អញ្ញថាភាវោ’ តំ កុតេត្ថ, អាវុសោ, លព្ភា, យំ តំ ជាតំ ភូតំ សង្ខតំ បលោកធម្មំ, តំ វត មា បលុជ្ជី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ។

“តេន ខោ បន សមយេន, អាវុសោ, សុភទ្ទោ នាម វុឌ្ឍបព្ពជិតោ តស្សំ បរិសាយំ និសិន្នោ ហោតិ។ អថ ខោ អាវុសោ សុភទ្ទោ វុឌ្ឍបព្ពជិតោ តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច ‘អលំ, អាវុសោ, មា សោចិត្ថ មា បរិទេវិត្ថ, សុមុត្តា មយំ តេន មហាសមណេន, ឧបទ្ទុតា ច មយំ ហោម’ ‘ឥទំ វោ កប្បតិ, ឥទំ វោ ន កប្បតី’តិ, ‘ឥទានិ បន មយំ យំ ឥច្ឆិស្សាម, តំ ករិស្សាម, យំ ន ឥច្ឆិស្សាម, ន តំ ករិស្សាមា’តិ។ ហន្ទ មយំ អាវុសោ ធម្មញ្ច វិនយញ្ច សង្គាយេយ្យាម, បុរេ អធម្មោ ទិប្បតិ, ធម្មោ បដិពាហីយតិ, អវិនយោ បុរេ ទិប្បតិ, វិនយោ បដិពាហីយតិ, បុរេ អធម្មវាទិនោ ពលវន្តោ ហោន្តិ, ធម្មវាទិនោ ទុព្ពលា ហោន្តិ, បុរេ អវិនយវាទិនោ ពលវន្តោ ហោន្តិ, វិនយវាទិនោ ទុព្ពលា ហោន្តី”តិ។

“‘តេន ហិ, ភន្តេ, ថេរោ ភិក្ខូ ឧច្ចិនតូ’តិ។ អថ ខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ ឯកេនូនបញ្ចអរហន្តសតានិ ឧច្ចិនិ។ ភិក្ខូ អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ ឯតទវោចុំ ‘អយំ, ភន្តេ, អាយស្មា អានន្ទោ កិញ្ចាបិ សេក្ខោ, អភព្ពោ ឆន្ទា ទោសា មោហា ភយា អគតិំ គន្តុំ, ពហុ ចានេន ភគវតោ សន្តិកេ ធម្មោ ច វិនយោ ច បរិយត្តោ។ តេន ហិ, ភន្តេ, ថេរោ អាយស្មន្តម្បិ អានន្ទំ ឧច្ចិនតូ’”តិអាទិ (ចូឡវ. ៤៣៧)។

តស្មា តតោ បភុតិ ឯត្ថ សុភទ្ទកណ្ឌតោ បភុតិ ឯវមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ “សព្ពំ សុភទ្ទកណ្ឌំ វិត្ថារតោ វេទិតព្ព”ន្តិ ហិ ឥមិនា “យំ ន ឥច្ឆិស្សាម, ន តំ ករិស្សាមា”តិ ឯតំ បរិយន្តំ សុភទ្ទកណ្ឌបាឡិំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អវសេសំ សង្គាហនប្បការប្បវត្តិំ បាឡិវសេន ទស្សេន្តោ “ហន្ទ មយំ អាវុសោ”តិអាទិមាហ។

តត្ថ បុរេ អធម្មោ ទិប្បតីតិ ឯត្ថ អធម្មោ នាម ទសកុសលកម្មបថធម្មបដិបក្ខតោ អធម្មោ។ បុរេ ទិប្បតីតិ អបិ នាម ទិប្បតិ។ អថ វា យាវ អធម្មោ ធម្មំ បដិពាហិតុំ សមត្ថោ ហោតិ, តតោ បុរេតរមេវាតិ អត្ថោ។ អាសន្នេ ហិ អនាគតេ អយំ បុរេសទ្ទោ។ ទិប្បតីតិ ទិប្បិស្សតិ។ បុរេ-សទ្ទយោគេន ហិ អនាគតត្ថេ អយំ វត្តមានបយោគោ យថា "បុរា វស្សតិ ទេវោ"តិ។ កេចិ បនេត្ថ ឯវំ វណ្ណយន្តិ "បុរេតិ បច្ឆា អនាគតេ យថា អជ្ជាតិ គច្ឆន្តស្ស គន្តព្វយោគេ 'បុរេ'តិ វុច្ចតិ, តថា ឥធ ទដ្ឋព្វ"ន្តិ។ អវិនយោតិ បហានវិនយសំវរវិនយានំ បដិបក្ខតោ អវិនយោ។ "វិនយវាទិនោ ទុព្ពលា ហោន្តី"តិ ឯវំ ឥតិ-សទ្ទោបិ ឯត្ថ ទដ្ឋព្វោ, "តតោ បរំ អាហា"តិ ឥមិនា សម្ពន្ធោ។ បោត្ថកេសុ បន កត្ថចិ ឥតិ-សទ្ទោ ន ទិស្សតិ, បាឡិយំ បន ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយញ្ច អានេត្វេវ ឥតិ-សទ្ទោ។

តេន ហីតិ ឧយ្យោជនត្ថេ និបាតោ។ ឧច្ចិននេ ឧយ្យោជេន្តា ហិ តំ មហាកស្សបត្ថេរំ ឯវមាហំសុ។ ភិក្ខូ ឧច្ចិនតូតិ សង្គីតិយា អត្ថាយ ភិក្ខូ ឧច្ចិនិត្វា គណ្ហាតូតិ អត្ថោ។ "សកលនវង្គ...បេ... បរិគ្គហេសី"តិ ឯតេន សុក្ខវិបស្សកខីណាសវបរិយត្តានំ យថាវុត្តបុគ្គលានំ សតិបិ អាគមាធិគមសម្បន្នេ ច សហ បដិសម្ភិទាហិ តេវិជ្ជាទិគុណយុត្តានំ អាគមាធិគមសម្បត្តិយា ឧក្កំសគតត្តា សង្គីតិយា ពហុបការតំ ទស្សេតិ។ តត្ថ សកលនវង្គសត្ថុសាសនបរិយត្តិធរេតិ សកលំ សុត្តគេយ្យាទិ នវង្គំ ឯត្ថ, ឯតស្ស វា អត្ថីតិ សកលនវង្គំ, សត្ថុសាសនំ។ អត្តកាមេន បរិយាបុណិតព្វតោ ទិដ្ឋធម្មិកាទិបុរិសត្ថបរិយត្តភាវតោ ច បរិយត្តីតិ តីណិ បិដកានិ វុច្ចន្តិ, តំ សកលនវង្គសត្ថុសាសនសង្ខាតំ បរិយត្តិំ ធារេន្តីតិ សកលនវង្គសត្ថុសាសនបរិយត្តិធរា, តាទិសេតិ អត្ថោ។ ពហូនំ នានប្បការានំ កិលេសានំ សក្កាយទិដ្ឋិយា ច អវិហតត្តា តា ជនេន្តិ, តាហិ វា ជនិតាតិ បុថុជ្ជនា។ ទុវិធា បុថុជ្ជនា អន្ធបុថុជ្ជនា កល្យាណបុថុជ្ជនាតិ។ តត្ថ យេសំ ខន្ធធាត្វាយតនាទីសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាសវនធារណបច្ចវេក្ខណានិ នត្ថិ, តេ អន្ធបុថុជ្ជនា។ យេសំ តានិ អត្ថិ, តេ កល្យាណបុថុជ្ជនា។ តេ ឥធ "បុថុជ្ជនា"តិ អធិប្បេតា។ សមថភាវនាសិនេហាភាវេន សុក្ខា លូខា អសិនិទ្ធា វិបស្សនា ឯតេសន្តិ សុក្ខវិបស្សកា។

តិបិដកសព្វបរិយត្តិប្បភេទធរេតិ តីណិ បិដកានិ សមាហារោ តិបិដកំ, តិបិដកសង្ខាតំ នវង្គាទិវសេន អនេកធា ភិន្នំ សព្វបរិយត្តិប្បភេទំ ធារេន្តីតិ តិបិដកសព្វបរិយត្តិប្បភេទធរា, តាទិសេតិ អត្ថោ។ អនុ អនុ តំសមង្គីនំ ភាវេតិ វឌ្ឍេតីតិ អនុភាវោ, អនុភាវោ ឯវ អានុភាវោ, បភាវោ។ មហន្តោ អានុភាវោ យេសំ តេ មហានុភាវា។ តេវិជ្ជាទិភេទេតិ តិស្សោ វិជ្ជា តេវិជ្ជា, តា អាទិ យេសំ ឆឡភិញ្ញាទីនំ តេ តេវិជ្ជាទយោ, តេ ភេទា អនេកប្បការា ភិន្នា ឯតេសន្តិ តេវិជ្ជាទិភេទា, ខីណាសវា, តាទិសេតិ អត្ថោ។ អថ វា តិស្សោ វិជ្ជា ឯតស្ស អត្ថីតិ តេវិជ្ជោ, សោ អាទិ យេសំ ឆឡភិញ្ញាទីនំ តេ តេវិជ្ជាទយោ, តេ ភេទា យេសំ ខីណាសវានំ តេ តេវិជ្ជាទិភេទា, តាទិសេតិ អត្ថោ។ យេ សន្ធាយ ឥទំ វុត្តន្តិ យេ កិន្នុ សន្ធាយ ឥទំ "អថ ខោ អាយស្មា"តិអាទិវចនំ សង្គីតិក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៤៣៧) វុត្តន្តិ អត្ថោ។

កិស្ស បនាតិ កស្មា បន។ សិក្ខតីតិ សេក្ខោ, អថ វា សិក្ខនំ សិក្ខា, សា ឯវ តស្ស សីលន្តិ សេក្ខោ។ សោ ហិ អបរិយោសិតសិក្ខត្តា ច តទធិមុត្តត្តា ច ឯកទេសេន សិក្ខនសីលោ ន អសេក្ខោ វិយ បរិនិដ្ឋិតសិក្ខោ តត្ថ បដិបស្សទ្ធុស្សាហោ, នាបិ វិស្សដ្ឋសិក្ខោ បុថុជ្ជនោ វិយ តត្ថ អនធិមុត្តោ។ អថ វា អរិយាយ ជាតិយា តីសុ សិក្ខាសុ ជាតោ, តត្ថ ច ភវោតិ សេក្ខោ។ អថ វា ឥក្ខតិ ឯតាយាតិ ឥក្ខា, មគ្គផលសម្មាទិដ្ឋិ។ សហ ឥក្ខាយាតិ សេក្ខោ។ ឧបរិមគ្គត្តយកិច្ចស្ស អបរិយោសិតត្តា សហ ករណីយេនាតិ សករណីយោ។ អស្សាតិ អនេន

អសមុលា បដិក្កហិតំ តាយ តត្ថិតិ តត្ថ ច –

“ឆ្វាសីតិ ញត្ថេតា គហិត្វាឆ្វេ សហស្សានិ កិក្ខុតោ;

ចត្វារាសីតិ សហស្សានិ, យេ មេ ធម្មា បចត្តិតោ”តិ៑ (ថេរគា៑ ១០៧សិ) –

ទុត្តត្តា គចេមេតំ ឃុជ្ជតីតិ? ឆ្វេ សហស្សានិ កិក្ខុតោតិ ទុត្តយ្យិ ករចតោ សត្ថិតោ បដិក្កហិតមេចាតិ គត្វា ទុត្តត្ថិ តាយំ ចិតោរាធោ៑ ពាហុការត្តាតិ ពាហុស្សបការត្តា៑ ស្សបការចចតោ ហេត្វ ការសត្ថោ៑ អស្សាតិ កចេឃ្យ៑

អតិចិយ ចិស្សុតេ្តាតិ អតិចិយ ចិស្សាសិតោ៑ តត្ថិ អាតត្ថុតេ្តាទំ, “ឍុចគតី”តិ ខ្ពុយិតា សម្ពុត្តោ៑ អាតត្ថុតេ្តារស្ស យេកុយេ្យត តចកាយ បរិសាយ ចិត្តមេតេត មហាកស្សបតេ្តារា ឲចមាហ “ត ចាយំ ក្យមារកោ មត្តមញ្ញាសី”តិ៑ តថា ហិ បរិតិត្ថុតេ សត្ថិ មហាកស្សបតេ្តារា សត្តបរិតិត្តានេត សត្ថិបតិតស្ស កិក្ខុសត្ឈស្ស មញ្ញោតិសីទិត្វា ធម្មចិតយសក្កាយតត្វ បញ្ញាសតេ កិក្ខុស្ទិតិត្វា “អាទុសោ, រាជគហេ ចស្សំ ចសត្តា ធម្មចិតយំ សក្ការេយ្យាម, តុមេ្ហមេ ចស្សុបតាយំការយ អត្តតោ អត្តតោ បលិពោធំ បច្ឆិត្ថិត្វា រាជគហេ សត្ថិបតថា”តិ ចត្វា អត្តតា រាជគហំ គតោ៑ អាតត្ថុតេ្តារាបិ ករចតោ បត្តចីចរមាធាយ មហាជតំ សក្ការោបន្តោ សាចត្ថិ គត្វា តតោ តិក្ខមុ រាជគហំ គច្ឆន្តោ ឥក្ខិណាគិរិស្មិំ ចារិកំ ចរិ៑ តស្មិំ សមយេ អាតត្ថុតេ្តារស្ស តិំសមត្តា សទ្ធិចិហារិកា យេកុយេ្យត ក្យមារកូតា ឲកចស្សិកទុចស្សិកកិក្ខុ ចេច អតុបសម្បត្តា ច ចិត្តមិស្ស៑ គស្មា បតេតេ បត្តាជិតា, គស្មា ចិត្តមិស្សុតិ? តេសំ កិរ មាតាបិតរោ ចិត្តេស្សំ “អាតត្ថុតេ្តារោ សត្តចិស្សាសិតោ អទ្ធ ចតេ ឃាចិត្វា ស្សបត្ថហតិ, ខ្ពត្តិតិត្តិតត្តាតំ សត្ថារំ គហេត្វា គត្តំ សត្កោតិ, អម្ហាកំ ធារកោ ឲតស្ស សត្តិកោ បញ្ញាជេស្សាម, សោ សត្ថារំ គហេត្វា អាគមិស្សតិ, តស្មិំ អាគតេ មយំ មហាសត្កាទំ កាតុំ លកិស្សាមា”តិ ខ្ពុយិតា តាច ការណេត តេសំ ញាតកា តេ បញ្ញាជេស្ស៑ សត្ថិ បត បរិតិត្ថុតេ តេសំ សោ បត្តតា ស្សបច្ឆិត្តា, អថ តេ ឲកជិចសេតេច ស្សប្បញ្ញាជេស្ស៑

អថ អាតត្ថុតេ្តាទំ ឥក្ខិណាគិរិស្មិំ ចារិកំ ចរិត្វា រាជគហមាគតំ ជិស្វា មហាកស្សបតេ្តារា ឲចមាហ “ត ចាយំ ក្យមារកោ មត្តមញ្ញាសី”តិ៑ ទុត្តមេត្យតំ គស្សបសំយុត្តេ –

“អថ ខោ អាតត្ថុតេ្តា ចេត អាយស្មា មហាកស្សបោ តេតុបសង្កមិ... គត្វា, អាទុសោ អាតត្ថ, ខ្ពុមេហិ តយេហិ កិក្ខុហិ ខ្ពុត្តិយេសុ អក្យត្តត្ថារមេហិ គោជតេ អមត្តញ្ញុហិ ជាគរិយំ អតតុយុត្តេហិ សទ្ធិំ ចារិកំ ចរសិ, សស្សឃាតំ មញ្ញេ ចរសិ, ក្យលុបឃាតំ មញ្ញេ ចរសិ, ឱលុជ្ជតិ ខោ តេ, អាទុសោ អាតត្ថ, បរិសា, បលុជ្ជត្តិ ខោ តេ អាទុសោ តចប្បាយា, ត ចាយំ ក្យមារកោ មត្តមញ្ញាសីតិ៑

“អបិ មេ កតេ្ត គស្សប សិរស្មិំ បលិតាតិ ជាតាតិ, អថ ច បត មយំ អជ្ជាបិ អាយស្មតោ មហាកស្សបស្ស ក្យមារកចាទា ត មុច្ចាមាតិ៑ តថា ហិ បត ត្វំ, អាទុសោ អាតត្ថ, ខ្ពុមេហិ តយេហិ កិក្ខុហិ ខ្ពុត្តិយេសុ អក្យត្តត្ថារមេហិ គោជតេ អមត្តញ្ញុហិ ជាគរិយំ អតតុយុត្តេហិ សទ្ធិំ ចារិកំ

ធរសិ, ឞឞ្យឈាតំ យឡេ្លា ធរសិ, ក្យលុបឈាតំ យឡេ្លា ធរសិ, ឌ្លលុដ្ឋតិ ឥលា ឥត, អាចុឥឞា អាគត្ថ, បរិឞា, បលុដ្ឋត្តិ ឥលា ឥត អាចុឥឞា

តចប្យាឃា, ត ចាឃំ ក្យារឥកា យតួយឡ្លាឞី”តិ (ឞំ៊ តិ៊ ១៊៧៥៖)៊

ពត្ថ (ឞំ៊ តិ៊ អដ្ឋ៊ ១៊១៊៧៥៖) ឞឞ្យឈាតំ យឡេ្លាធរឞីតិ ឞឞ្យ ឈាឥពឥន្តា ចិឃ អាហិណ្ឌឞិ៊ ក្យលុបឈាតំ យឡេ្លា ធរឞីតិ ក្យលិតិ ឋ្ថបឈាឥពឥន្តា ចិឃ ហតឥន្តា ចិឃ អាហតឥន្តា ចិឃ អាហិណ្ឌឞិ៊ ឌ្លលុដ្ឋតីតិ បលុដ្ឋតិ កិដ្ឋតិ៊ បលុដ្ឋត្តិ ឥលា ឥត អាចុឥឞា តចប្យាឃាតិ, អាចុឥឞា, ឲចំ ឲឥត ឲ្យឃំ្យបិឥឃត ឥឃក្យឃ្យុត តចកា ឲកចឞ្សិកចុឞ្សិកឥហរា ឥធច ឞាឃឥលារា ធ បលុដ្ឋត្តិ៊ ត ចាឃំ ក្យារឥកា យតួយឡ្លាឞីតិ អឃំ ក្យារឥកា អត្តឥតា បឃាលំ ត ចត ឌាតាតីតិ ឥឆរិ តឥដ្ឋឥន្តា អាហ៊ ក្យារកចាឥា ត យុទ្ធាយាតិ ក្យារកចាឥឥតា ត យុទ្ធាយ៊ ពឆា ហិ បត ពូត្តិ ឦឥឃឞ្យ ឲចំ ចត្តឡ្លពាឃ កាឥលឥឞ្យតត្ថ ចុត្តិ៊ អឃឥញ្ចាត្ថ អឌិប្យាឥឃា – ឃប្ថា ពុំ ឦឥយហិ តចឥកហិ កិក្លុហិ ឦត្រ្តឹឃឞំធឥឥហិឥពហិ ឞឌ្ឋិ ចិធឥឞិ, តប្ថា ក្យារឥកហិ ឞឌ្ឋិ ធឥឥន្តា “ក្យារឥកា”តិ ចត្តឡ្លតំ អឥហឞីតិ៊

“ត ចាឃំ ក្យារឥកា យតួយឡ្លាឞី”តិ ឲត្ថ ចា-ឞឥទ្ថា បឥប្យុរណៈ ចា-ឞឥទ្ថា ហិ ឋ្ថបយាតឞយុទ្ធឃឞំឞឃចឞ្យក្កុបឥប្យុរណចិកប្យាឌីឞុ ពហូឞុ អឥត្ថឞុ ឌិឞ្យតិ៊ ពឆា ឥហឞ “បណ្ឌិឥតា ចាបិ ឥតត ឥឞា”តិអាឌីឞុ (ឆ៊ ប៊ ៩៦) ឋ្ថបយាឥត ឌិឞ្យតិ, ឞឌិឞកាឥចតិ អឥត្ថ៊ “តំ ចាបិ ឌីរា យុតិ ឥចឥឃត្តិ”តិអាឌីឞុ (ឞុ៊ តិ៊ ១០៦) ឞយុទ្ធឥឃ៊ “ឥកា ចា ឦឥយ កឞ្យ ចា”តិអាឌីឞុ (បរិ៊ ១៥៩) ឞំឞឥឃ៊ “អឃំ ចា ឦឥយឞំ ឞយលាត្រាហុលាតំ ឞទ្ធាធាឥលិ ឞទ្ធាបុទ្ធុឥហា”តិអាឌីឞុ (ឌី៊ តិ៊ ៧៊១៥៧) ចចឞ្យក្កេ៊ “ឥឃ ហិ ឥកចិ, កិក្លុចឥ, ឞយលា ចា ត្រាហុលា ចា”តិអាឌីឞុ (ឃ៊ តិ៊ ៧៊១៧០; ឞំ៊ តិ៊ ១៊១៦) ចិកប្យេតិ៊ ឦឆ បត បឥប្យុរណ ឥដ្ឋឥឡ្លា៊ ឥពតតធ ធ អាធរិឃធយ្យបិលឥត្ថឥរត ចុត្តំ “ចាឞទ្ទឞ្យ អត្ថុទ្ធារំ ករោរត្តត ‘ត ចាឃំ ក្យារឥកា យតួយឡ្លាឞី’តិអាឌីឞុ (ឞំ៊ តិ៊ ១៊៧៥៖) បឥប្យុរណ”តិ៊ អដ្ឋកចាឃម្បិ (ឞំ៊ តិ៊ អដ្ឋ៊ ១៊១៊៧៥៖) ឲត្ថកឥឃធ ចុត្តំ “ត ចាឃំ ក្យារឥកា យតួយឡ្លាឞីតិ អឃំ ក្យារឥកា អត្តឥតា បឃាលំ ត ចត ឌាតាតីតិ ឥឆរិ តឥដ្ឋឥន្តា អាហា”តិ៊ ឲត្ថាបិ ចតាតិ ចចតឞិលិដ្ឋពាឃ ចុត្តំ៊ ឃំ បឥតត្ថ ឥកាតចិ ចុត្តំ “ត ចាឃត្តិ ឲត្ថ ចាតិ ចិការឞា, អឡ្លាឞិបិ ត អឡ្លាឞិបីតិ អឥត្ថ”តិ ៊ តំ តឞ្យ យតិយតួត្តិ ឥដ្ឋឡ្លា៊ ត ឥហត្ថ អឃយឥត្ថ ឞយុត្តិ, តប្ថា អត្តឥតា បឃាលំ តាឡ្លាឞីតិ ឲចយឥត្ថ ឥចឌិតឥឡ្លា៊ ពត្រាតិ ឲចំ ឞតិ៊ លត្ថាកយតំ ចិឃាតិ ឲត្ថ លត្ថា អាកយតំ ចិឃាតិ បឥឥទ្ធឥឆា កាតឥឡ្លា, លឥត្តត អាកយតំ បចត្តតំ ចិឃាតិ អឥត្ថ, លឥត្តត អកត្តឡ្លកឥលំ ចិឃាតិ ចុត្តំ ឥហាតិ៊ លត្ថ ចា អាកច្ឆតិ ឞយ្យឥឃាកចឥឞតាតិ លត្ថាកយតំ, ពឆា បចឥឡ្លា អបិឃកយតឹឥឃា អក្យឞលចិត្តប្យាឥធា៊ អធ ចា អតត្ថុប្បំ កយតំ អកយតំ, លឥត្តត អកយតំ លត្ថាកយតំ, លឥត្តត ឞិឥតឥហត អតត្ថុប្បំ កយតំ បចត្តតំ អកត្តឡ្លកឥលំ ចិឃាតិ ចុត្តំ ឥហាតិ៊ អឥឞក្លុបដិឞម្ភិឆាប្យឥត្តតិ អឥឞក្លុក្ថា បដិឞម្ភិឆា អឥឞក្លុបដិឞម្ភិឆា, តំ បឥត្តា, បដិលទ្ធអឥឞក្លុបដិឞម្ភិឥឆតិ អឥត្ថ៊ អតុយតិឃាតិ អតុឡ្លាឃ, ឃាចតាឃាតិ ចុត្តំ ឥហាតិ៊

“កិញ្ចាបិ ឥឞឥក្លា”តិ ឦឥធំ ត ឥឞក្លាតំ អកតិកយតឞឡ្ឋាឥចត ចុត្តំ, អឥឞក្លាតំឥឃច បត ឋ្ថធិតិពត្តាតិ ឥដ្ឋឡ្លា៊ បឥឃយឥក្កុតច ហិ ចត្តារិ អកតិកយតាតិ បហីឃត្តិ, តប្ថា កិញ្ចាបិ ឥឞឥក្លា, ពឆាបិ ឥធឥរា អាឃប្បត្តម្បិ អាតត្ថ ឋ្ថធិតព្យតិ ឲចឥយឥត្ថ ឞយ្លឥទ្ទា ឥចឌិតឥឡ្លា៊ ត បត កិញ្ចាបិ ឥឞឥក្លា, ពឆាបិ អតឥឡ្លា អកតិ កត្តត្តិ ឥឃាឥឌពឡ្លា៊ “អតឥឡ្លា”តិអាឌិតា បត ឆយ្យឞឌ្ឋិតិឃា តឞ្យ អឥហកាធំ ឥឞ្យត្តា ចិដ្ឋឃាឥត ក្យឥលា កឥឆត្តិ៊ ពត្ថ លត្ថាតិ លឥត្តត, ឞិឥតឥហតាតិ អឥត្ថ៊ អកតិ កត្តត្តិ អកត្តឡ្លំ កត្តំ, អកត្តឡ្លំ កាពត្តិ ចុត្តំ ឥហាតិ៊ ឦយាតិ

បត ចត្តារិ អកតិកយតានិ កណ្ឌកាឌតឹសេឃ ច ចិតិដ្ឋឃដ្ឋារេត ច លព្ភន្តិ៍ តត្ថ កណ្ឌកាឌតឹសេឃ តាច អត្ថតោ ការេក្ខតានិ កិត្តិនិ អយតាបេ កណ្ឌ សយេត្ត តំ បរិចត្តិត្វា យតាបំ ឥតេត្វា លក្ខាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ អត្ថតោ បត អការេក្ខតានិ យតាបេ កណ្ឌ សយេត្ត តំ បរិចត្តិត្វា អយតាបំ ឥតេត្វា ឥតាយាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ កណ្ឌស្ស កាឌតឹឃចត្តុដ្ឋា ឌិតិកដ្ឋា អឌាតេត្វា យោហាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ យុលទានិ ចា ទាឌាឌិតិឃ្សិតានិ ចា “ព្តេយ យេ អយតាបេ កណ្ឌ ឌិតេត្ត អតត្វំ កតេឃ្យ”ន្តិ កតេឃត បរិចត្តិត្វា យតាបំ ឥតេត្វា កឃាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ ឃោ បត ឲចំ ត កដ្ឋតិ, សត្តេសំ តុលិក្ខតោ បយាណក្ខតោ យព្ពុត្តាច ហុត្វា ឃំ ឃស្ស បិបុណាតិ, តតេច តស្ស តេតិ, អឃំ ចតុត្ថិឆយិ អកតិ ត កដ្ឋតិ តាយ៍ ចិតិដ្ឋឃដ្ឋារេត បត អត្ថតោ ការេក្ខតស្ស កុកាបត្តិ លហុកាបត្តិ កត្វា កតេឆត្វា លក្ខាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ ព្តតេស្ស លហុកាបត្តិ កុកាបត្តិ កត្វា កតេឆត្វា ឥតាយាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ អាបត្តិក្ខដ្ឋានិ បត សយុដ្ឋឃព្ពត្តកដ្ឋា អឌាតេត្វា យោហាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ យុលទស្ស ចា ទាឌប្បឌិតស្ស ចា “អឃំ យេ កុកំ កត្វា អាបត្តិ កតេឆត្តស្ស អតត្វយិ កតេឃ្យ”តិ កុកតេយច លហុកាបត្តិ កតេឆត្វា កឃាកតិ៍ កដ្ឋតិ តាយ៍ ឃោ បត សត្តេសំ ឃឆាក្ខតេយច កតេឆសិ, អឃំ ចតុត្ថិឆយិ អកតិកយតំ ត កដ្ឋតិ តាយ៍ ឆតេទាបិ តាឌិសោ ចតុត្តយិ អកតិកយតានិ បឌេយេក្កេតច បហឹតត្វា, តស្មា សក្កាឃតចសេត ឆយុចិតឃចិតិដ្ឋេឃ សយេត្ត លក្ខាឌិចសេត អព្ពាចា អកតេចត្វា ឃឆាក្ខតេយច កតេឆតីតិ ទុត្តំ “អកត្តោ...យេ... អកតិ៍ កត្វ”ន្តិ៍ បរិឃត្វាតិ អឌឹតា, ដ្ឋក្កហិតាតិ អតត្វា៍

ដ្ឋដ្ឋិតិរេតាតិ ដ្ឋដ្ឋិតិត្វា កហិតេតា៍ ឲតឥហោឃីតិ ឲតំ បរិចិតក្កានិ អហោសិ៍ ទាឌកហំ ហោ យហាកោចតន្តិ ឲត្ត “ទាឌកហត្តិ ទាឌកហសាយត្តំ កតហត្វា ទុត្ត”ន្តិ ក្ខុឡអកញ្ចិបតេ យព្ព្យកញ្ចិបតេ ច ទុត្តំ៍ កាតោ ចតន្តិ ឲត្វាតិ តោចតោ, តោចតោ ចិយ តោចតោ, កិត្តាចតោលដ្ឋានំ៍ សោ យហតេត្វា អស្ស, ឲត្វាតិ ចា យហាកោចតំ, ទាឌកហំ៍ ឆាចតកយុត្តិ ចិតេដ្ឋាឃិកយុំ៍ ចិសកាកបុក្កេលិ ឃុកដ្ឋសឌិសោ៍ ដ្ឋតេក្កាឥឃ្យាតិ តិចាតេឃ្យាតិ អតត្វា៍ ឆាត្តិក្ខតិឃេត កតយុត សាតេចសីតិ –

“ឃុណាតុ យេ, អាក្ខសោ, សត្តោ, ឃឌី សត្តស្ស បត្តកល្លំ, សត្តោ ព្តយានិ បដ្ឋា កិត្តុសតានិ សយុតេឃ្យ ‘ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសត្តានិ ឆយុដ្ឋា ចិតឃដ្ឋា សក្កាឃិតុំ, ត អតេត្តាហិ កិត្តុហិ ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសិតព្ពា’ន្តិ, ឲសា ឆាត្តិ៍

“ឃុណាតុ យេ, អាក្ខសោ, សត្តោ, សត្តោ ព្តយានិ បដ្ឋា កិត្តុសតានិ សយុត្តតិ ‘ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសត្តានិ ឆយុដ្ឋា ចិតឃដ្ឋា សក្កាឃិតុំ, ត អតេត្តាហិ កិត្តុហិ ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសិតព្ពា’ន្តិ, ឃស្សាឃស្សុតោ លយតិ ព្តយេសំ បដ្ឋាន្តំ កិត្តុសតានំ សយុតិ ‘ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសត្តានំ ឆយុដ្ឋា ចិតឃដ្ឋា សក្កាឃិតុំ, ត អតេត្តាហិ កិត្តុហិ ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសិតព្ពា’ន្តិ, សោ តុណ្ហស្ស៍ ឃស្ស តក្កុយតិ, សោ កាសេឃ្យ៍

“សយុតានិ សត្តេត ព្តយានិ បដ្ឋា កិត្តុសតានិ ‘ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសត្តានិ ឆយុដ្ឋា ចិតឃដ្ឋា សក្កាឃិតុំ, ត អតេត្តាហិ កិត្តុហិ ទាឌកតេហ ចស្សំ ចសិតព្ពា’ន្តិ, លយតិ សត្តស្ស, តស្មា តុណ្ហី ឲចតេយតំ ឆាតេឃាឃី”តិ (ក្ខុឡអច៍ ៣៤៧) –

ឲចំ ឆាត្តិក្ខតិឃេត កតយុត សាតេចសិ៍ ព្តឌំ សក្កាឃ ទុត្តំ “តំ សដ្ឋីតិកូត្តកេត ទុត្តតេឃតេច ឆាតតព្ពា”ន្តិ៍

អយំ បត ករូចាធា ពធាកពស្ស បរិតិព្វាតតោ ឲកចឹសតិយេ ឌិចសេ កពា॰ ចុព្ទតេញ្ញាតំ ឌីឃតិកាយដ្ឋកថាយំ (ឌី॰ តិ॰ អដ្ឋ॰ ១॰ បធយសក្គីតិកថា) “អយំ បត ករូចាធា ពធាកពស្ស បរិតិព្វាតតោ ឲកចឹសតិយេ ឌិចសេ កពា॰ ភកចា ហិ ចិសាលបុណ្ណយាយំ បច្ចូសសយេយ បរិតិព្វុតោ, អធស្ស សត្តាហំ សុចណ្ណចណ្ណំ សរីរំ កន្ធមាលាទីហិ បូឌយិំសុ॰ ឲចំ សត្តាហំ សាធុកីឡិអតឌិចសា តាម អហេសុំ॰ តតោ សត្តាហំ ចិតកាយ អគ្គិតា ឈាយិ, សត្តាហំ សត្តិបញ្ជរំ កត្វា សន្ធាការសាលាយំ ធាតុបូជំ ករិំសុតិ ឲកចឹសតិ ឌិចសា កពា॰ ជេដ្ឋមូលសុក្កបក្ខបញ្ចមិយំ បត ធាតុយោ ភាជយិំសុ॰ ឲតស្មិំ ធាតុភាជតឌិចសេ សន្និបតិតស្ស មហាភិក្ខុសង្ឃស្ស សុភទ្ទេត ចុឌ្ឍបព្វជិតេត កតំ អតាចារំ អាចេទេត្វា ចុត្តតយេតេច ភិក្ខុ ក្ខិំតិត្វា អយំ ករូចាធា កពា॰ ឋាយញ្ច បត ករូចាធំ កត្វា ថេរោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

‘អាចុសោ ឋាតាតិ តុយ្ហាំ ចត្តាលីសឌិចសា ឡកាសោ, តតោ បរំ អយំ តាម តោ បលិពោធោ អត្ថីតិ ចត្តុំ ត លព្ភា, តស្មា ឲត្តន្តេ យស្ស ទោកបលិពោធោ ចា អាចរិយុបជ្ឈាយបលិពោធោ ចា មាតាបិតុបលិពោធោ ចា អត្ថិ, បត្តំ ចា បត បចិតព្វំ ចីចរំ ចា កាតព្វំ, សោ តំ បលិពោធំ ឆិន្ទិត្វា ករណីយំ ករោតុ’តិ॰ ឲចញ្ច បត ចត្វា ថេរោ អត្តតោ បញ្ចសតាយ បរិសាយ បរិចុតោ រាជកហំ កតោ, អញ្ញេបិ មហាថេរា អត្តតោ អត្តតោ បរិចារំ កហេត្វា សោកសល្លសមប្បិតំ មហាជតំ អស្សាសេតុកាមា តំ តំ ឌិសំ បក្កន្តា॰ បុណ្ណត្ថេរោ បត សត្តសតភិក្ខុបរិចារោ ‘ពធាកពស្ស បរិតិព្វាតដ្ឋាតំ អាកតាកតំ មហាជតំ អស្សាសេស្សាមី’តិ កុសិតារាយតេយេច អដ្ឋាសិ॰ អាយស្មា អាតន្ទោ យធា បុរេ អបរិតិព្វុតស្ស, ឲចំ បរិតិព្វុតស្សាបិ ភកចតោ សយមេច បត្តចីចរមាទាយ បញ្ចហិ ភិក្ខុសតេហិ សទ្ធិំ យេត សាចត្ថិ តេត ចារិកំ បក្កាមិ॰ កច្ឆតោ បតស្ស បរិចារា ភិក្ខុ កណតបថំ ចីតិចត្តា”តិ॰ តស្មា ពធាកពស្ស បរិតិព្វាតតោ តីសុ សត្តាហេសុ អតិក្កន្តេសុ ឲកចឹសតិមេ ឌិចសេ ឋាមំ ករូចាធំ សារេត្វា ថេរោ រាជកហំ បក្កន្តោតិ ចេឌិតព្វំ॰

យឌិ ឲចំ កស្មា បត ឋាត មជ្ឈិមសុត្តដ្ឋកថាយញ្ច (ចុ॰ បា॰ អដ្ឋ॰ ៊ំ॰បធមមហាសក្គីតិកថា) “សត្តសុ សាធុកីឡិអតឌិចសេសុ សត្តសុ ធ ធាតុបូជាឌិចសេសុ ចីតិចត្តេសុ”តិ ចុត្តំ? សត្តសុ ធាតុបូជាឌិចសេសុ កហិតេសុ តជចិតាភាចតោ មជ្ឈេចិតកាយ ឈាបតសត្តាហម្បិ កហិតមេចាតិ កត្វា ចិសុំ ត ចុត្តំ ចិយ ឌិស្សតិ॰ យឌិ ឲចំ អធ កស្មា “អឌ្ឍមាសោ អតិក្កន្តោ, ឌិយឌ្ឍមាសោ សេសោ”តិ ធ ចុត្តន្តិ? តាយំ ទោសោ॰ អប្បកញ្ហិ ឩាតមធិកំ ចា កណត្វបកំ ត ហោតិ, តស្មា សមុឌាយោ អប្បកេត អធិកោបិ អតធិកោ ចិយ ហោតីតិ កត្វា អឌ្ឍមាសតោ អធិកេបិ បញ្ច ឌិចសេ “អឌ្ឍមាសោ អតិក្កន្តោ”តិ ចុត្តំ “ទ្វាសីតិខន្ធកចត្តានំ កត្ចំ អសីតិខន្ធកចត្តានី”តិ ចចតំ ចិយ॰ តធា អប្បកេត ឩាតោបិ ធ សមុឌាយោ អត្តតោ ចិយ ហោតីតិ កត្វា “ឌិយឌ្ឍមាសតោ ឩាតេបិ បញ្ច ឌិចសេ ឌិយឌ្ឍមាសោ សេសោ”តិ ធ ចុត្តំ॰ សតិបដ្ឋាតចិភង្គដ្ឋកថាយញ្ហិ (ចិភ॰ អដ្ឋ॰ ៣៥៦) ឧមាសតោ ឩាតេបិ អឌ្ឍមាសេ “ឧ មាសេ សជ្ឈាយោ កាតព្វោ”តិ ចុត្តចចតំ ចិយ॰ តត្ថ ហិ តចបញ្ចកាឌីសុ ចតូសុ បញ្ចកេសុ ឆ្ពីសុ ធ ឧក្កេសុ ឲកេកស្មិំ អតុលោមតោ បញ្ចាហំ, បដិលោមតោ បញ្ចាហំ, អតុលោមបដិលោមតោ បញ្ចាហំ, តធា បុរិមបុរិមេហិ បញ្ចកឧក្កេហិ សទ្ធិំ អតុលោមតោ បញ្ចាហំ, បដិលោមតោ បញ្ចាហំ, អតុលោមបដិលោមតោ បញ្ចាហន្តិ ឲចំ ចិសុំ តិបញ្ចាហំ ឲកតោ តិបញ្ចាហញ្ច សជ្ឈាយំ កត្វា ឧមាសំ សជ្ឈាយោ កាតព្វោតិ ចចតំ ចិយ॰ តត្ថ ហិ ចក្កបញ្ចកាឌីសុ តីសុ បញ្ចកេសុ ឆ្ពីសុ ធ ឧក្កេសុ ចិសុំ ហេដ្ឋិមេហិ ឲកតោ ធ សជ្ឈាយេ បញ្ចាត្តំ បញ្ចាត្តំ បញ្ចកាតំ ចតេត បញ្ចាមាសបរិបុណ្ណា លព្ភត្តិ, តចបញ្ចកេ បត ចិសុំ តិបញ្ចាហមេចាតិ អឌ្ឍមាសោយេចេកា លព្ភតីតិ អឌ្ឍមាសាធិកបញ្ចមាសា លព្ភត្តិ॰

ឲចំ សតិ យធា តត្ថ អឌ្ឍមាសេ ឩាតេបិ មាសបរិច្ឆេទេត បរិច្ឆិន្ទមាតេ សជ្ឈាយេ ឧ មាសា បរិច្ឆេទកា ហោត្តីតិ បរិច្ឆិន្ទមាតស្ស

សញ្ញាយស្ស សត្តមាសាទិមាសន្តរាយតតិវារណត្ថំ ឈមានគ្គហណំ ពលំ, ន សកលឈមានេន សញ្ញាយប្បវត្តិទស្សនត្ថំ, ឯវមិធាបិ មាសវសេន កាលេ បរិច្ឆិជ្ជមានេ ឋានេបិ បញ្ចាហទិវសេ ទិយឌ្ឍមាសេ វា បរិច្ឆេទកោ ហោតីតិ បរិច្ឆិជ្ជមានស្ស កាលស្ស ន្តិមាសាទិមាសន្តរាយតតិវារណត្ថំ “ទិយឌ្ឍមាសេ វា ទេមាសេ វា”តិ ទិយឌ្ឍមាសគ្គហណំ ពលន្តិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ គហេតព្ពោ។ អញ្ញថា ច អដ្ឋកថាវចនានំ អញ្ញមញ្ញវិរោធោ អាបជ្ជតិ។ ឯកាហមេវ វា ភគវតោ សរីរំ ចិតកាយ ឋស្សាមីតិ ហេដ្ឋាកាលការកំ អធិប្បាយោតិ គហេតព្ពំ។ ឯវញ្ហិ សតិ បរិនិព្ពានតោ សត្តសុ សាធុកីឡនទិវសេសុ ទិវាទិវសេសុ អដ្ឋមិយំ ចិតកាយ ភគវតោ សរីរំ ឋបេត្វា តតោ បរំ សត្តសុ ទិវសេសុ ធាតុបូជំ អកំសូតិ អឌ្ឍមាសោ អតិក្កន្តោ, កិមត្ថំ ទិយឌ្ឍោ ច មាសោ ទេមាសា ហោតិ។ បរិនិព្ពានសុត្តត្ថវណ្ណនាយម្បិ ហិ ចិតកាយ ឋបនសត្តាហំ ន អាគតំ, ទ្វេយេវ សត្តាហានិ អាគតានិ, ឧបបរិក្ខិត្វា បន យំ រុច្ចតិ, តំ គហេតព្ពំ។ ឋានេ អញ្ញាត វា បការេន យថា ន វិរុជ្ឈតិ, តថា ការណំ បរិយេសិតព្ពំ។ យំ បនេត្ថ ពោធិ វុត្តំ “អឌ្ឍមាសោ អតិក្កន្តោតិ ឯត្ថ ឯកោ ទិវសោ នដ្ឋោ, បាដិបទទិវសោ កោលាហលទិវសោ នាម, តស្មា ឥធ ន គហិតោ”តិ។ តំ ន យុត្តំ បរិនិព្ពានសុត្តត្ថវណ្ណនាយំ បាដិបទទិវសតោ បដ្ឋាយ សត្តាហស្ស វុត្តត្តា អដ្ឋកថាយញ្ច បរិនិព្ពានទិវសេនបិ សទ្ធិំ តិណ្ណំ សត្តាហានំ គហិតត្តា។ តថា ហិ បរិនិព្ពានទិវសេន សទ្ធិំ តិណ្ណំ សត្តាហានំ គហិតត្តា ជេដ្ឋមូលសុក្កបញ្ចមី ឯកាទសមិយា ទិវសោ ហោតិ។

សត្តសុ សាធុកីឡនទិវសេសូតិ ឯត្ថ សាធុកីឡនំ នាម សំវេគវត្ថុំ កីឡិត្វា កីឡិត្វា អនិច្ចតាបដិសំយុត្តានិ គីតានិ គាយិត្វា បូជាវសេន កីឡនតោ សុន្ទរំ កីឡនន្តិ សាធុកីឡនំ។ អថ វា សបរហិតសាធនដ្ឋេន សាធូ, តេសំ សំវេគវត្ថុំ កីឡិត្វា កីឡិត្វា កីឡនំ សាធុកីឡនំ, ឧឡារបុញ្ញបសវនតោ សម្បរាយិកត្ថាវិរោធិកីឡាវិហារោតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច បុរិមស្មិំ សត្តាហេ សាធុកីឡាយ ឯកទេសេន គហិតត្តា សាធុកីឡនទិវសា នាម តេ ជាតា។ ទិវសវសេន បន ធាតុបូជាទិវសេសុយេវ សាធុកីឡនំ អកំសុ។ តតោយេវ ច មហាបរិនិព្ពានសុត្តដ្ឋកថាយំ –

“អថ ខោ កោសិនារកា មល្លា ភគវតោ សរីរានិ សត្តាហំ សន្ធាគារេ សត្តិបញ្ជរំ ករិត្វា ធនុបាការំ បរិក្ខិបាបេត្វា នច្ចេហិ គីតេហិ វាទិតេហិ មាលេហិ គន្ធេហិ សក្ករិំសុ គរុំ ករិំសុ មានេសុំ បូជេសុំ”ន្តិ (ទី॰ និ॰ ២.២៣៥)។

ឯតស្ស អដ្ឋកថាយំ (ទី॰ និ॰ អដ្ឋ॰ ២.២៣៥) វុត្តំ –

“កស្មា បនេតេ ឯវមកំសូតិ? ឥតោ បុរិមេសុ ទ្វីសុ សត្តាហេសុ តេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ឋាននិសជ្ជោកាសំ ករោន្តា ខាទនីយភោជនីយាទីនិ សំវិទហន្តា សាធុកីឡិកាយ ឱកាសំ ន លភិំសុ។ តតោ តេសំ អហោសិ ‘ឥមំ សត្តាហំ សាធុកីឡិតំ កីឡិស្សាម, ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ, យំ អម្ហាកំ បមត្តភាវំ ញត្វា កោចិទេវ អាគន្ត្វា ធាតុយោ គណ្ហេយ្យ, តស្មា អារក្ខំ ឋបេត្វា កីឡិស្សាមា’តិ, តេន តេ ឯវមកំសូ”តិ។

តស្មា ទិវសវសេន សាធុកីឡិកា ធាតុបូជាទិវសេសុយេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តេ បន ធាតុបូជាយ គហិតត្តា “ធាតុបូជាទិវសា”តិ បាកដា ជាតាតិ អាហ “សត្តសុ ច ធាតុបូជាទិវសេសូ”តិ។ ឧបកដ្ឋាតិ អាសន្នា។ វស្សំ ឧបនេតិ ឧបគច្ឆតិ ឯត្ថាតិ វស្សូបនាយិកា។ ឯកំ មគ្គំ

កតោតិ ចារិកំ ចរិត្វា យហាដតំ អប្បារេសតុំ វុតេកត យតេក្កត កតោ៍ វុចំ អត្យុទ្ធតេត្វទាគងោយាបិ តេតយុ តេតយុ ដតបតេងយុ ចារិកំ ចរិត្វា យហាដតំ អប្បារេសត្តា កតាតិ ងដ្ឋា៍ តេឃត សាចត្តិ, តេតត ចារិកំ បក្កាយីតិ ឃត្វ សាចត្តិ, តត្វ ចារិកំ បក្កាយិ, តេឃត ចា ដិសាកាតេកត សាចត្តិ បក្កយិតត្ថា ហោតិ, តេតត ដិសាកាតេកត ចារិកំ បក្កាយីតិ អតេត្វា៍

តត្រាតិ តស្សំ សាចត្តិយំ៍ ឃុងត្តិ តិបិតេយត្តំ៍ អតិច្ចតាដិបដិសំឃុត្តាយាតិ "សតេត្វា សង្ខារា អតិច្ចា"តិអាទិតយប្បចត្តាយ៍ អសយុន្និត្តតល្យាតុសឃត្តា អចិន្ថាតល្យាកិសន្ថតេត កយុតា កចតេយាតិកតិដិតិសត្តាចាតេសយុ លត្ថបច្ចាកសន្ថាតំ អត្តកាចំ ដតេតតិ អកិតិត្ថតេត្តតីតិ ដតេតា, កិតេលតេស ដតេតតិ, អដតិ, ដតិស្សតីតិ ចា ដតេតា, យហតេត្តា ដតេតាតិ យហាដតេតា, តំ យហាដតំ, ពាហុដតត្តិ អតេត្វា៍ សង្ខារេបត្វាតិ សយប្បារេសត្វា៍ កត្តក្យុដិឃា ត្វាទំ ចិចរិត្វាតិ បរិតេកាកេចតិឃកាចតេតា កត្តក្យុដិ៍ ចត្តិត្វា កត្តក្យុដិឃា ត្វាទំ ចិចរីតិ តេចដិតត្ថា៍ តេតតេច ដីឈតិកាឃដ្ឋកឆាយំ (ដី៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍បជយយហាសត្តីតិកឆា) "កត្តក្យុដិ៍ ចត្តិត្វា"តិ ចុត្តំ៍ យិលិតំ យាលិកចចទំ យិលិតយាលិកចចទំ៍ ឃឆាជាតេត ជតេបត្វាតិ បជយដិតដ្ឋាតំ អតតិក្កយិត្វា ឃឆាដិតដ្ឋាតេតតេឃច ជតេបត្វាតិ អតេត្វា៍ កកាចតេតា ដិតកាតេល កតេលីឃំ ចត្តំ សត្ថាយកាសីតិ តេសតាសតេត កត្តត្ថាចត្តំ សត្ថាឃ ចុត្តំ៍ កតេទាតេត្តា ច ត្យាតេកាដ្ឋតេក សយុឌ្ឌទិតាងក្យុបដ្ឋាតាដិកាតេលយុ កត្តក្យុដិ៍ កត្វា "តត្យ កកចា អឃំ តុយ្យាកំ ត្យាតកាតេលិ, អឃំ ឆយុតេងសតាកាតេលិ, អឃំ កិត្តុតំ ឆ្លចាងគាតកាតេលិ, អឃំ សីហតេសយ្យំ កប្បតកាតេលិ, អឃំ យុលតេឆាចតកាតេលិ"តិអាទិតា តតេឃត បរិតេចចយាតេតាច អកាសិ៍ តតេយតំ អត្ថាតទោ តេចចតា "កតេត្វា អាគត្តុ, តុតេយ្យតេចំ បរិតេចចយាតា កចំ អតេត្ថា អប្បារយិស្សឆា"តិ សំតេចតេដសិ៍ តេសា តស្សា ចចតេតត សំចិក្កហងតេយា សត្តុយិត្វា តឆាកតស្ស បរិតិត្ថាតតេតា បក្យុតិ ជាតតិសន្ថពាហុលតាឃ ជ្យុត្តឆាតុកំ កាឃំ សយប្បារេសតុំ លីទចិតេចតំ បិចិ៍ ត្ថងាតិ តំ ងតេស្សតេត្តា "អច តេឆតេទា"តិអាទិយាហ៍

ជ្យុត្តឆាតុកត្តិ ជ្យបចិតតេយយាដិឆាតុកំ កាឃំ៍ សយប្បារេសតុត្តិ សត្តុតេប្បតុំ៍ ចុតិឃដិចតេសតិ តេងចតាឃ សំតេចដិតដិចសតេតា៍ "តេដតចតចិហាទំ បចិដ្ឋដិចសតេតា ចា ចុតិឃដិចតេស"តិ ចងត្តិ៍ ចិរិច្ចតិ វុតេតតាតិ ចិតេទចតំ, ឆ្លសឆបរិកាចិតំ លីទតេយច ចិតេទចតត្តិ លីទចិតេទចតំ៍ ឃំ សត្ថាឃាតិ ឃំ តេកសន្តបិតំ សត្ថាឃ៍ អក្កយុកតាឃ យុតេកាតិ វុចំ លត្ថតាយត្តា យុតេកត យាលាតេចត៍ បហិតំ យាលាចកត្តិ "សត្វា បរិតិត្ថុតេតា អាគត្តុតេត្វទោ កិតេស្ស បត្តុឌីចទំ កតេហត្វា អាកតេតា, យហាដតេតា ច តំ ងស្សតាឃ ជ្យបសក្កយតី"តិ យុត្វា "ចិហាទំ តេលា បត កត្តា យហាដតយត្ថេត្ត សក្កា យុតេលត បដិសត្វាទំ ចា កាតុំ ឆយុកធំ ចា តេសាតុំ, តេកហំ អាកតំតេឃច តំ ជិស្វា យុតេលត បដិសត្វាទំ កទិស្សាយិ, វុកា ច តេយ កត្ថា អត្តិ, តយ្យិ តំ បុច្ឆិស្សាយី"តិ ចិតេត្តត្វា យុតេកត យាលាតេចត តេបសិតំ យាលាចកំ៍ វុតងតេចាចាតិ វុតំ "អកាតេលិ តេលា"តិអាទិកំ អាគត្តុតេត្វទោ អតេចាង៍ អកាតេលិ តេលាតិ អដ្ឋ កត្តុ ឃុត្តកាតេលិ ត តេហាតិ៍ កយុាតិ តេង អាហ "អត្តិ តេយ អដ្ឋា"តិអាទិ៍ តេកសដ្ឋយត្តាតិ អប្បយត្តកំ តេកសដ្ឋិ៍ អប្បតេត្វា ហិ អឃំ យត្តាសតេត្តា "យត្តា យុលបរិច្ចាកា"តិអាទីយុ ចិឃ៍

ចុតិឃដិចតេសតិ លីទចិតេទចតំ បីតដិចសតេតា ចុតិឃដិចតេស៍ តេចតកតេត្វតេទតាតិ តេចតិឃតេទដ្ឋ ដាតត្តា "តេចតតេកា"តិ វុចំលត្ថតាតេយត៍ យុតេកត យាលាតេចត បុតេដ្ឋាតិ "តេឃយុ ឆតេយុយុ កចំ តេកាតតេយា ត្វាយំ តេលិកំ បតិដ្ឋាតេបសិ, តេត តស្ស អច្ចតេឃត តដ្ឋា ត្យ តេលា, ឆទត្តិ, សតេច ឆទត្តិ, អាគតេត្តា ដាតិស្សតិ, ហត្ថ តំ បុច្ឆាយី"តិ វុចំ ចិតេត្តត្វា "តេឃសំ តេសា កចំ តេកាតតេយា ឆយុាតំ ចល្លចាងី អតេហាសិ, ឃត្វ ច ត្វាយំ ដតតំ សយាងតេបសិ តិតេចតេសសិ បតិដ្ឋាតេបសិ, កតតេយសាតំ តេលា តេកា អាគត្តុ ឆយុាតំ តេសា កចំ តេកាតតេយា ចល្លចាងី អតេហាសី"តិអាទិតា (ដី៍ តិ៍

១។៣៣ប) សុគេត យាវចេត បុដ្ឋោ។ អស្ស ឆេទោ តីណិ បិដកានិ សីលក្ខន្ធាទីហិ តីហិ វគ្គេហិ សង្គហេត្វា ទស្សេន្តោ “តិណ្ណំ វោ, យាវច, វគ្គានំ សោ កថា ចុណ្ណចាទី”តិអាទិនា សុកសុត្តយការសិ។ តំ វគ្គាយ វុត្តំ “ទីឃនិកាយេ សុកសុត្តំ តាយ ទសមំ សុត្តយការសី”តិ។

ខណ្ឌផុល្លបដិសង្ខរណន្តិ ឯត្ថ ខណ្ឌន្តិ ឆិន្នំ។ ផុល្លន្តិ ភិន្នំ។ តេសំ បដិសង្ខរណំ បុន សមំ បាកតិកករណំ, អភិនវករណន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ រាជគហន្តិ ឯវំនាមកំ នគរំ។ តញ្ហិ មន្ធាតុមហាគោវិន្ទាទីហិ បរិគ្គហិតត្តា “រាជគហ”ន្តិ វុច្ចតិ។ ខណ្ឌិតបតិតផុល្លាបីតិ ខណ្ឌិតា ច បតិតា ច ផុល្លាបិ ច អហេសុន្តិ អត្ថោ។ ខណ្ឌំ វុត្តំ ហោតិ – ភគវតោ បរិនិព្ពានដ្ឋានំ គច្ឆន្តេហិ ភិក្ខូហិ ឆឌ្ឌិតា វិស្សដ្ឋា, តតោយេវ ច ឧបចិកាទីហិ ខាទិតត្តា ខណ្ឌា ចិតា ច បតិតា, សម្មជ្ជាភាវេន អាកិណ្ណកចវរត្តា ផុល្លាបិ ច អហេសុន្តិ។ តមេវត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “ភគវតា ហិ”តិអាទិ។ បរិវេណវសេន វេលិយតិ ជិយ្យតីតិ បរិវេណំ។ តត្ថាតិ តេសុ វិហារេសុ។ ខណ្ឌផុល្លបដិសង្ខរណន្តិ ឋបិតា សជ្ជេត្វា។ បឋមំ មាសន្តិ វស្សានស្ស បឋមំ មាសំ, អច្ចន្តសំយោគេ ចេតំ ឧបយោគវចនំ។ សេនាសនវត្តានំ បញ្ញត្តត្តា សេនាសនក្ខន្ធកេ ច សេនាសនបដិពទ្ធានំ ពហូនំ វចនតោ “ភគវតា...បេ... វណ្ណិត”ន្តិ វុត្តំ។

ទុតិយទិវសេតិ “ខណ្ឌផុល្លបដិសង្ខរណំ ករោថា”តិ និក្ខិត្តទិវសតោ ទុតិយទិវសេ។ សោ ច វស្សូបនាយិកទិវសតោ ទុតិយទិវសោតិ វេទិតព្វោ។ តេ ហិ ថេរា អាសាឡ្ហីបុណ្ណមាយ ឧបោសថំ កត្វា បាដិបទេ សន្និបតិត្វា វស្សំ ឧបគន្ត្វា ឯវំ ចិន្តេសុំ។ អជាតសត្តុ រាជាតិ អជាតោវ ហុត្វា បិតុ បច្ចត្ថិកោ ជាតោតិ “អជាតសត្តុ”តិ លទ្ធវោហារោ រាជា។ តស្មឹ កិរ កុច្ឆិគតេ ទេវិយា ឯវរូបោ ទោហឡោ ឧប្បជ្ជិ “អហោ វតាហំ រញ្ញោ ទក្ខិណពាហុតោ លោហិតំ បិវេយ្យ”ន្តិ។ អថ តស្សា កថេតុំ អសក្កោន្តិយា កិសភាវំ ទុព្ពណ្ណភាវញ្ច ទិស្វា រាជា សយមេវ បុច្ឆិត្វា ញត្វា ច វេជ្ជំ បក្កោសាបេត្វា សុវណ្ណសត្ថកេន ពាហុំ ផាលេត្វា សុវណ្ណសរកេន លោហិតំ គហេត្វា ឧទកេន សម្ភិន្ទិត្វា បាយេសិ។ នេមិត្តកា តំ សុត្វា “ឯស គព្ភោ រញ្ញោ សត្តុ ភវិស្សតិ, ឥមិនា រាជា ហញ្ញិស្សតី”តិ ព្យាករឹសុ, តស្មា “អជាតោយេវ រញ្ញោ សត្តុ ភវិស្សតី”តិ នេមិត្តកេហិ និទ្ទិដ្ឋត្តា អជាតសត្តុ នាម ជាតោ។ កិន្តិ ការណបុច្ឆត្ថេ និបាតោ, កស្មាតិ អត្ថោ។ បដិវេទេសុន្តិ និវេទេសុំ, ជានាបេសុន្តិ អត្ថោ។ វិស្សត្ថាតិ និរាសង្កចិត្តា។ អាណាចក្កន្តិ អាណាយេវ អប្បដិហតវុត្តិយា បវត្តនដ្ឋេន ចក្កន្តិ អាណាចក្កំ។ សន្និសជ្ជដ្ឋានន្តិ សន្និបតិត្វា និសីទនដ្ឋានំ។

រាជភវនវិភូតិន្តិ រាជភវនសម្បត្តិំ។ អវហសន្តិយិវាតិ អវហាសំ កុរុមានំ វិយ។ សិរិយា និកេតមិវាតិ សិរិយា វសនដ្ឋានមិវ។ ឯកនិបាតតិត្ថមិវ ច ទេវមនុស្សនយនវិហង្គានន្តិ ឯកស្មឹ និបាតតិត្ថេ សន្និបតន្តា បក្ខិនោ វិយ សព្ពេសំ ជនានំ ចក្ខូនិ យស្មឹ និបតន្តីតិ ទេវមនុស្សានំ នយនវិហង្គានំ ឯកនិបាតតិត្ថមិវ ច។ លោករាមណេយ្យកមិវ សម្បិណ្ឌិតន្តិ ឯកត្ថ សម្បិណ្ឌិតំ រាសិកតំ លោកេ រមណីយភាវំ វិយ។ យទិ លោកេ វិជ្ជមានំ រមណីយត្តំ សព្ពមេវ អានេត្វា ឯកត្ថ សម្បិណ្ឌិតំ សិយា, តំ វិយាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “ឧឡារសារមណ្ឌិតន្តិ ឆេកកម្មហិតសារំ វិយ កលសិតិយុត្តំ បវត្ថុតំ វិយ ច ឧឡារេសុ ឧឡារំ អរហត្តបសុ សារភូតំ បវត្ថុតត្តា”តិ តីសុបិ គណ្ឋិបទេសុ វុត្តំ។ ឧឡារោ ទស្សនីយោ សារភូតោ វិនិវត្តនោ មណ្ឌោ មណ្ឌនំ អលង្ការោ ឯតស្សាតិ ឧឡារសារមណ្ឌោ, មណ្ឌបោតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ការេតព្ពោតិ អម្ហាកំ ខន្តិ, ឧបបរិក្ខិត្វា យុត្តតរំ គហេតព្ពំ។ មណ្ឌំ សុរិយរស្មឹ បាតិ និវារេតីតិ មណ្ឌបោ។ វិវិធ...បេ... នានាវិធាភត្តិ ឯត្ថ កុសុមទាមានិ ច តានិ ឱលម្ពកានិ ចាតិ កុសុមទាមឱលម្ពកានិ។ ឯត្ថ ច វិសេសនស្ស បរនិបាតោ ទដ្ឋព្ពោ,

ខ្លលប្បកព្យុប្បយងាយាតឹតិ អត្ថោ៍ តាតិ ចិចិឆាតិ អនេកប្បការាតិ ចិតិក្កលត្ថុ ចរយេត្ថុ តិក្ខារយេត្តយិច ចារុ ឞោកត់ ចិតាត់ ឲុត្ថោតិ ចិចិឆព្យុប្បយងាយខ្លលប្បកចិតិក្កលត្តចារុចិតាតោ, យល្ហបេិ, ត់ អលក្ខុរិត្វោតិ ឈោរេដតត្ថោ៍ រតេតចិចិញ្ញាយលិកខ្លុវ៊ិយតលយិចាតិ តាតាបុបប្បុបហារចិចិត្តឞុបរិតិត្ថុិតក្ខុយិកយ្ទុត្តារឈេច តាតាររតេតហិ ចិចិត្តក្ខុតយលិកោវ៊ិយតលយិចាតិ អត្ថោ៍ ឲុត្ត ច រតេតចិចិត្តក្កហល់ តាតាបុបប្បុបហារចិចិត្តតាយ តិដឞ្សត់, យលិកោវ៊ិយតលក្កហល់ ឞុបរិតិត្ថុិតក្ខុយិបរិកយ្ទុតាឃាតិ ចេជិតត្ថោ៍ យលិឈោ កោរេវ៊ិត្វោ កតតលត្តា យលិកោវ៊េតត តិត្តត្តតលត្តិ យលិកោវ៊ិយតល៍ តត្តិ យល្ហបិ៍ បុបប្បុបហារោ បុបប្បុឌា៍ វ៉ុត្តរាកិយុឲត្តិ វ៉ុត្តរជឹឞាកិយុឲ៍ អាឞតារហត្តិ តិឞឹដតារហ៍ ដត្តឲចិតត្តិ ដត្តេហិ រចិត់, ដត្តេហិ កតត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឲុត្ថោតិ អាឞតោ៍ តិត្ថុិត់ កត្តេ យយ កិច្ចត្តិ យឈា កត្តត្តាកិច្ចំ តិត្ថុិតត្តិ អត្ថោ៍

តល្វិំ បត ជិចឞេ ឲុកច្ឆេ កិក្ខុ អាឃឞ្វុត្តិ អាតត្តុ ឞត្តាឃ ឲុចយាហ៊ុ “ខ្លុយឞ្វិំ កិក្ខុឞញ្ឈេ ឲុកោ កិក្ខុ ចិឞ្យាកត្តុ ចាឃត្តោ ចិចរតឹ”តិ៍ ឆេរោ ត់ ឞុត្វា “ខ្លុយឞ្វិំ កិក្ខុឞញ្ឈេ អញ្ញោ ចិឞ្យាកត្តុ ចាឃត្តោ ចិចរលាកកិក្ខុ តាយ តត្វិ, អត្ថា ឲុតេ យំ ឞត្តាឃ ចដត្តឹ”តិ រំចេក់ អាបជ្ជិ៍ ឲុកច្ឆេ ត់ អាហ៊ុឞុឈេច “ឞេ្វ, អាចុឞោ, ឞត្តិបិតោ”តិអាជិ៍ ខ្លុដាតិ ត់ ដឞ្សេត្តា អាហ “កិក្ខុ អាឃឞ្វុត្តិ អាតត្តុ អាហ៊ុ”តិអាជិ៍ តោតាតិ តឞ្វា៍ អាចជ្ជឹឞតិ វ៉ុបតាយឞិ៍ អត្ថុបិងាឃាតិ តល្យាជិត្ថុិចឞេត កច្ចិ ឆយ្ទំ អកោហត្វា, ឈេហិ ចា កិលេឞេហិ ឞត្តហិ ចិយុច្ចតិ, តោរំ លេឞយត្តយ្យិ អកោហត្វាតិ អត្ថោ៍ អាឞចោហឹតិ កចតោ អាកចក្កុ ឆយ្ទតោ ចា អាកោញ្ញក្វុ ឞចតតោ បចត្តតតោ អាឞចឞត្តិតោហិ កិលេឞេហិ៍ លក្ខុលចតេត្តោត់ អាឞចោហឹតិ, តដកដ្ថុតាឃ បត ឞត្តហិបិ កិលេឞេហិ, ឞត្តហិបិ បិបឆយ្ទេហិ ចិត្តំ ចិយុច្ចតិឈេច៍ ចិត្តំ ចិយុច្ចឹតិ ចិត្តំ អរហត្តយក្កក្ខណេ អាឞចោហិ ចិយុច្ចយាត់ កត្វា អរហត្តផលក្ខណេ ចិយុច្ចឹតិ អត្ថោ៍ ចក្កយេតាតិ ចក្កយតកិរិឃាឃ៍ ចិចវ៉ុបតិឞ្សឃក្ខុត់ កត់ វ៉ុបចិត់ បុត្តោ ឲុតោតាតិ កតបុត្តោ, អរហត្តាឆិកយាឃ កតាឆិការោតិ អត្ថោ៍ បឆាតយត្ថុយុត្តោតិ ជីវិយំ អត្ថុយុត្តោ, អរហត្តាឆិកយាឃ អត្ថុឈោក់ កោរាហឹតិ អត្ថោ៍ កឆាដោឞោ តាយ តត្វឹតិ កឆាឃ អបរត្ត្យតាយ តត្វិ៍ អច្ចាកត្តុ ជីវិយត្តិ អតិចិឃ អារត្តុ ជីវិយំ៍ វ៉ុត្តច្ចាឃាតិ វ៉ុត្តតកាចាឃ៍ ជីវិយឞយត់ ឈោរេដ្យិតិ ចក្កយតជីវិយឞ្សុ អឆិយត្តត្តា តឞ្ស បហាតចឞេត ឞយាឆិតា ឞយរឞតាបិដេតត ជីវិយឞយត់ ឈោរេដ្យិ៍

ក្វុតិយជិចឞេតិ ឆេរេត អរហត្តប្បត្តជិចឞតោ ក្វុតិយជិចឞេ៍ ឆយ្ទឞកាយំ ឞត្តិបតិតាតិ បក្ខុឞ្ស បត្វាយិយំ ឞត្តិបតិឞុ៍ អត្តតោ អរហត្តប្បត្តិ ញាតបេតុការេយាតិ “ឞេក្ខតាឃ ឆយ្ទឞត្វឹតិឃា កោហត់ អឃុត្តយ្យិ ញាហុឞ្សុតត្តា កល្យាឞ្សាយា”តិ ជិត្តេត្វា តិឞិត្តាត់ ឆេរាត់ “ខ្លុដាតិ អរហត្តប្បត្តោ”តិ ឞោយតឞ្សុប្បាឌតត្វុ “អប្បយត្តោ ហោហឹ”តិ ជិត្តុខ្ចាដឞ្ស ឞផលតាឌឹបតត្វុ អត្តុបតាឃិក់ អកត្វា អញ្ញាញ្ញាករលាឞ្ស កកចតា រំចល្លិតត្តា ច ឆេរោ អត្តតោ អរហត្តប្បត្តិ ញាតបេតុការយា អហោឞឹតិ ចេជិតត្ថោ៍ ឃឆាចុឞ្ឈត្តិ ចុឞ្ឈបជិបិជិ អតតិក្កយិត្វា៍ ឲុកោតិ យញ្ជិបកាលាកាត់ឈេច ឲុកោ៍ បុត្តោ ចុត្តយ្យិ ហិ ឞត្តា យញ្ជិបកាលាកា ចដត្តិឈេចាតិ ចេជិតត្ថោ៍ ជីឈកាលាកា (ជី៍ តិ៍ អដ្ថុ៍ ១៍បផយយហាឞត្តិតិកឆា) បតេត្វុ ឲុចំ ចដត្តិ –

“អឆ តោ អាឃឞ្វា អាតត្តោ អរហា ឞយាតោ ឞត្តិបិតំ អកយាឞិ៍ កឆំ អកយាឞិ? ‘ខ្លុដាតិយ្យិឞត្តិបិតយញ្ជិបចិឞតារហោ’តិ ហដ្ថុតុដ្ថុជិត្តោ ឲុកំរំ ជឹចរំ កត្វា ញាត្តតា យុត្តតាលបក្កុ ចិឃ បល្ហុកឃ្ញេល តិក្ខុត្តញាតិយលិ ចិឃ ចិកតចលិហោកោ តតេក ឞយ្យុក្កតបុល្លាចត្តុ

ចិយ ឆាលិលាបបរយេ្យស្សចិកសិតទេលុបិញ្ញូរកដ្ឋ បក្ខេ ចិយ ច បរិយុទ្ធេត បរិយោគាតេត សប្បេកត សប្បិរិទេកត យុលចទេត អត្តទេតា អទេហត្តប្បត្តិ អាទេរាចយេយាទេតា ចិយ ច អកយាសិ៍ អឆ តំ ជិហ្វា អាយប្ដទេតា យហាកស្សបស្ស ឲតដេហាសិ ‘ទេសាកតិ ចត ទេកា អទេហត្តប្បទេត្តា អាតទេត្កា, សទេច សត្ថា ឆទេទេឃ្យ, អទ្ធា អដ្ឋ អាតត្កស្ស សាឆ្កាទេ ដទេដេឃ្យ, ហត្ថ ឆ្កាយស្សាហំ ឆ្កាដាតិ សត្ថារា ដាតឆ្កា សាឆ្កាទេ ដកាយឺ’តិ តិក្ខត្តុំ សាឆ្កាទេយដាសិ”តិ៍

អាកាទេសត អាកត្វា តិសិឌីតិបិ ឲទេកាតិ ឲត្ត បត ទេតរ៉ំ ទេតរ៉ំ តឆា តឆា កទេហត្វា អាកតយត្តំ ដទេបត្វា ចិរ៉ុំ ចិរ៉ុំ ចចទេត អញ្ញា ចិទេសទេសការលំ តត្តិតិ ចដត្តិ៍ ក្លបតិស្សទេត្តទេរា បតាហ “សត្តយារ៉ំ កតាឃ ឆយុសត្តិតិឃា កដាចិ បឆចិឃំ តិយុឌ្ឍិត្វា អាកតត្តា តំ កទេហត្វា ឲទេកា ចដត្តិ៍ កដាចិ អាកាទេសត អាកតត្តា តំ កទេហត្វា ឲទេកា ចដត្តិ”តិ៍

កិក្ខុអាយទេត្តសិតិ កិក្ខុ អាលបិ អការិ សទេឡាទេឆសិតិ អឃទេយត្ត អទេត្វ៉ា អញ្ញា(ត បត ឆាបាបទេតបិ ទេហាតិ៍ ឃឆាហ – “អាយត្តឃាយិ ទេចា, កិក្ខទេច, (ឌី៍ តិ៍ ១៍១០ប័) បដិទេចដឃាយិ ទេចា, កិក្ខទេច”តិ (អ៍ តិ៍ លិ៍លិ១)៍ បទេក្កាសទេតបិ ជិស្សតិ៍ ឃឆាហ “ឲហិ ត្វំ, កិក្ខុ, យយ ចចទេតត សារិបុត្តំ អាយទេត្តហិ”តិ (អ៍ តិ៍ ៥៍១១)៍ អាចុទេសាតិ អាយត្តតាការឌីបតិ៍ កំ ឆុរ៉ំ កត្វាតិ កំ ទេដ្ឋកំ កត្វា៍ កិំ អាតទេត្កា តប្បទេហាតិតិ អដ្ឋកឆាចរិទេឃហិ ឆបិតបុទ្ធា៍ តប្បទេហាតិតិ ត សទេក្កាតិ៍ ឲតដក្កត្តិ ឲទេសា អទេក្កា៍ លិក្ខចិបល្លាទេសត ហិ អឃំ តិទេទ្ទសា៍ ឃដិដត្តិ ច ទេឃា អឃត្តិ អទេត្វ៉ា, ឃដិដំ ពត្ថបត្ថាកត្តិ ចា ទេឃាទេដតត្តា៍ សយុត្តិតិ សយុតំ អការិ៍ ក្លបិលិ ចិតឃំ បុទេឆ្ឃ្យត្តិ បុឆ្ឆាតុស្ស ត្វិកយុកត្វា ចុត្តំ៍ តិឌតិ កទេហត្វាតិ ឲត្ត តិឌតិកហលំ ឆយុកឆិកាតំ ឆយុតាតិ ទេចដិតត្តា៍ កកចាបិ ហិ ឆយុកឆិកាតំ ឆយុតាដស្សតត្តទេយច ចិចិត្តតិឌតិ កល្យាតិ៍ ត ហិ អញ្ញាឆា សត្ថាស្សបិ ទេលិកស្ស អលក្ការក្ខតំ បទេយក្កំសកតសិក្លាសំឃយាតំ ត្យទ្ធាតំ យុលចក្កយល្ឆលំ បដិឆ្ឋាទេដតត្តំ ទេហាតិ៍ “បឌយំ, អាចុទេសា ក្លបិលិ, បិរាឌិកំ កត្ត បញ្ញាតត្ត”ត្តិ កយ្វា ចុត្តំ, តត្ថ តស្ស សត្តិតិឃា បុរិយការទេល បឌយការទេចា ត ឃុទេត្តាតិ? ទេតា ត ឃុទេត្តា កកចតា បញ្ញាត្តាត្ថក្កទេយត បិតិទេយាក្ខទេក្ខសាត្ថក្កទេយត ច បឌយកាចស្ស សិទ្ធត្តា៍ ទេឃក្ខទេឃ្យត ហិ តីលិ បិដកាតិ កកចទេតា ឆរយាតការទេល ជិតាត្ថក្កទេយទេតច សត្តិតាតិ, ចិទេសសទេតា ចិតឃាកិឆយុបិដកាតិតិ ដដ្ឋត្តា៍ កិស្វិ ចត្វុស្វិ ទេយធុតឆទេយុតិ ច តិយិត្តទេត្ត ក្សុចចតំ៍

ចត្វុយ្យិ បុឆ្ឆិតិអាជិ “កត្ត បញ្ញាត្ត”ត្តិអាជិតា ដស្សិទេតត សហ តទេតា អចសិដ្ឋយ្យិ សក្កទេហត្វា ដស្សតចទេសត ចុត្តំ៍ កិំ បទេតត្ត បឌយបិរាឌិកបិញ្ញត្តឃំ កិច្ចំ អបទេតតត្តំ ចា បក្ខិបិតត្តំ ចា អាសិ តាសីតិ? ត្យទ្ធស្ស កកចទេតា ការិទេត អបទេតតត្តំ តាយ តត្តិ៍ ត ហិ តឆាកតា ឲកញ្ញូតយ្យិ តិរត្តកំ ចដត្តិ, សាចកាតំ បត ទេដចតាតំ ចា ការិទេត អបទេតតត្តយ្យិ ទេហាតិ, តំ ឆយុសក្កាហកទេត្តទេរា អបតឃិស្សុ, បក្ខិបិតត្តំ បត សត្តាត្តាបិ អត្តិ, តស្វា ឃំ ឃត្ត បក្ខិបិតំ ឃុត្តំ, តំ តត្ត បក្ខិបិស្សុទេឃច៍ កិំ បត តត្តិ ទេច? “ទេតត សយទេឃតា”តិ ចា “ទេតត ទេលា បត សយទេឃតា”តិ ចា “អឆ ទេលា”ត្ថតិ ចា “ឲចំ ចុទេត្ត”តិ ចា “ឲតដទេចាចា”តិ ចា ឲចយាដិកំ សយត្តចចតយត្តំ៍ ឲចំ បក្ខិបិតត្តឃុត្តំ បក្ខិបិត្វា បត ត្ថដំ បឌយបិរាឌិកត្តិ ដទេបស៊ុំ ៍ បឌយបិរាឌិទេក សក្កហយាត្សិទេហ បត្ថា អទេហត្តសតាតិ សក្កហំ អាទេរាបិតតទេឃទេតច កលាសត្ថាឃយកំស៊ុ៍ “ទេតត សយទេឃត ត្យទ្ធា កកចា ទេចទេញ្ញាឃំ ចិហទេតី”តិ ច ទេតរ៉ំ សត្ថាឃារឝ្មការទេលទេឃច សាឆ្កាទេ ដដយាតា ចិយ យហាបឆឺ ក្លកបរិឃត្តំ កត្វា កយ្យិត្វ៍ ទេត ឲទេតទេតច តទេឃត ទេសសបិរាឌិកាតិបិ សក្កហំ អាទេរាទេបត្វា “ត្ថដំ បិរាឌិកកល្ឆ”ត្តិ ដទេបស៊ុំ៍ ឲចំ ទេតទេរស សត្ឈាដិទេសសាតិ “ទេតទេរសក”ត្តិអាឌិតិ ចត្វា ចិសាឆិកាតិ ទេត្វ សិក្ខាបដសតាតិ “យហាចិភទេក្កា”តិ កិទេត្តត្វា ដទេបស៊ុំ៍

ᨾᩉᩣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩣᩅᩈᩣᨶᩮᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩦ ᩋᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩦᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩥ “ᨸᩣᩁᩣᨩᩥᨠᨠᨱ᩠ᨯᩴ ᨶᩣᨾ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩥ “ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩦᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩤ “ᩋᨿᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩦᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨧᨲᩩᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨽᩣᨱᩅᩤᩁᩣ”ᨲᩥ ᨮᨸᩮᩈᩩᩴ᪨ ᩏᨽᨲᩮᩣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩣᩅᩈᩣᨶᩮᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨸᨳᩅᩦ ᩋᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩩᨸᩣᨿᩮᨶ ᩋᩈᩦᨲᩥᨽᩣᨱᩅᩤᩁᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨠᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᨽᩣᨱᩅᩤᩁᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᨸᩁᩥᩅᩤᩁᨬ᩠ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ “ᩍᨴᩴ ᩅᩥᨶᨿᨸᩥᨭᨠᩴ ᨶᩣᨾ”ᨲᩥ ᨮᨸᩮᩈᩩᩴ᪨ ᩅᩥᨶᨿᨸᩥᨭᨠᩣᩅᩈᩣᨶᩮᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨸᨳᩅᩦᨠᨾ᩠ᨸᩮᩤ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩣᩃᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᩈᩩᩴ “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᨠᩮ ᩅᩣᨧᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ᪨

ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨶᨿᨸᩥᨭᨠᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨾᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᩋᩣᩉ “ᩅᩥᨶᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᨾᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ – ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮ ᨴᨶ᩠ᨲᨡᨧᩥᨲᩴ ᨻᩦᨩᨶᩥᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ “ᨠᨲᩁᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨸᩥᨭᨠᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩣᨾᩣ”ᨲᩥ? “ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᩮ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨿᩮᩤ, ᨲᩣᩈᩩ ᨸᨮᨾᩴ ᨠᨲᩁᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨶ᩠ᨲᩥ? ᨴᩦᨥᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨴᩦᨥᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨿᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨲᨿᩮᩤ ᨧ ᩅᨣ᩠ᨣᩣ, ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨮᨾᩴ ᨠᨲᩁᩴ ᩅᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ? ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᨣ᩠ᨣᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᨣ᩠ᨣᩮ ᨲᩮᩁᩈ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨮᨾᩴ ᨠᨲᩁᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨲᩥᩅᩥᨵᩈᩦᩃᩣᩃᨦ᩠ᨠᨲᩴ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨩᩦᩅᨠᩩᩉᩃᨸᨶᩣᨴᩥᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᩈᨭ᩠ᨮᩥᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩣᩃᩅᩥᨶᩥᩅᩮᨮᨶᩴ ᨴᩈᩈᩉᩔᩦᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᨸᨠᨾ᩠ᨸᨶᩴ, ᨲᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩣᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᨠᨲ᩠ᨳ ᨽᩣᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ?

ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨧ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨧ ᨶᩣᩊᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱᨡᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩅᩥᩅᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ “ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨠᩮᩣ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᨲᨳᩣᨣᨲᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᩠ ᨶᩥ᩠ ᪆.᪄᪄; ᪁᪀.᪇᪅) ᨧ, “ᨩᨶᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᨾ᩠ᨾ ᨾᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᨬ᩠ᨧ ᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᨾᨶ᩠ᨲᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᩠ ᨶᩥ᩠ ᪁.᪂᪂᪈) ᨧ ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᩣᩁᨱᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ “ᩋᨴ᩠ᨴᩈ ᨾᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᨶ᩠ᨲᩁᩥᨠᩣᨿ ᨽᩣᨩᨶᩴ ᨵᩮᩣᩅᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᩠ ᨶᩥ᩠ ᪂.᪁᪄᪉) ᨡᨱᩮ᪨ “ᨿᩔᨶ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᨸᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩏᨴᩣ᩠ ᪂᪀) ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ᪨ “ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᩮᩣᩈᩣᨶᨾᩣᨸᩣᨴᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮ᪨ “ᩋᨸᩥ ᨧᩣᨿᩴ ᨲᨸᩮᩣᨴᩤ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᩣᨶᩥᩁᨿᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩥᨠᩣᨿ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩣᩁᩣ᩠ ᪂᪃᪁) ᩅᩥᩅᩁᩮ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᨾᩥᨵ ᩅᩥᩅᩁᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨩᨣᩉᩔ ᨧ ᨶᩣᩊᨶ᩠ᨴᩣᨿ ᨧ ᩅᩥᩅᩁᩮᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩤ, ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᩎᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᨧ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᨧᩥᨶ᩠ᨲᨠᩣ “ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨣᩤᨾᨬ᩠ᨧ ᨶᨴᩥᨬ᩠ᨧ ᨿᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨸᨿᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨸᨴᩮᨶᨸᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩮᩣᨩᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩴ ᨶ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ ᩈᩣᨾᩥᩅᨧᨶᨸ᩠ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩈᨴ᩠ᨴᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩔ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨩᩣᨣᩣᩁᨠᩮᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᩦᩊᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨭᩥᨽᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᩁᩴ ᩋᨣᩣᩁᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ, ᨲᩴ ᩁᩣᨩᩣᨣᩣᩁᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ᪨ ᩋᨾ᩠ᨻᩃᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨲᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩏᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩔ ᨠᩥᩁ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᩈᨾᩦᨸᩮ ᨲᩁᩩᨱᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩩ, ᨲᩴ ᩋᨾ᩠ᨻᩃᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩋᩅᩥᨴᩪᩁᨽᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨿ᩠ᨿᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨾ᩠ᨻᩃᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ ᨣᨲᩴ “ᨧᩁᩥᨿᩣᨸᩥᨭᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ᪨

ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨶᩣᨾᩴ, ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩮᩣᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨧᨿᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩅᩣᩈᩦ ᨨᨶ᩠ᨶᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩮᩣ᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨾᩣᨱᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨾᩣᨱᩅᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᨧᩮᩣᩁᩮᩣᨸᩥ ᨲᩁᩩᨱᩮᩣᨸᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ –

“ᨧᩮᩣᨴᩥᨲᩣ ᨴᩮᩅᨴᩪᨲᩮᩉᩥ, ᨿᩮ ᨸᨾᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩣᨱᩅᩣ;

ᨲᩮ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᩉᩦᨶᨠᩣᨿᩪᨸᨣᩣ ᨶᩁᩣ”ᨲᩥ. (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪒᪗᪑; ᩋ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪖) –

ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩣᨱᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ. “ᨾᩣᨱᩅᩮᩉᩥᨸᩥ ᩈᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥᨸᩥ ᩋᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥᨸᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪒.᪑᪓᪘) ᨧᩮᩣᩁᩣ. “ᩋᨾ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᨾᩣᨱᩅᩮᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᨠᩮᩣ ᨾᩣᨱᩅᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪕᪖-᪒᪖᪑, ᪓᪑᪖) ᨲᩁᩩᨱᩮᩣ ᨾᩣᨱᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ. ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ. ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ “ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨴᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨲᩁᩩᨱᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ”ᨲᩥ. ᨩᩦᩅᨠᨾ᩠ᨻᩅᨶᩮᨲᩥ ᨩᩦᩅᨠᩔ ᨠᩮᩣᨾᩣᩁᨽᨧ᩠ᨧᩔ ᩋᨾ᩠ᨻᩅᨶᩮ. ᩋᨳ “ᨠᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ”ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ? ᨶ ᩑᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩑᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩁᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥ “ᨿᨳᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᩩᨳᩩᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᩅᩮᨴᩮᩉᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨠᩮᩣᩈᩃᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨵᩦᨲᩣᨿ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᩅᩥᨴᩮᩉᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ, “ᩅᩮᨴᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᨸᨶ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨵᩥᩅᨧᨶᨾᩮᨲᩴ. ᩅᩥᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩮᩣ, ᨬᩣᨱᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ. ᩅᩮᨴᩮᨶ ᩎᩉᨲᩥ ᨥᨭᨲᩥ ᩅᩣᨿᨾᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩮᩉᩦ, ᩅᩮᨴᩮᩉᩥᨿᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮᩉᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ.

ᩑᨲᩮᨶᩩᨸᩣᨿᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᨾᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩔ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣᩅᩈᩣᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩥ ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᨾᨠᩴᩈᩩ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᨸᨳᩅᩦᨠᨾ᩠ᨸᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᩑᩅᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ “ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩴ ᨸᨶᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᨠᨲ᩠ᨳ ᨽᩣᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩮᨶ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨿᩴ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᩮᩈᩩᩴ. ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨾᩉᩣᩅᨣ᩠ᨣᩴ, ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩣᨳᩥᨠᩅᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨧᨲᩩᩈᨭ᩠ᨮᩥᨽᩣᨱᩅᩣᩁᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨿᩴ ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᩈᩩᩴ “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩍᨾᩴ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᨠᩮ ᩅᩣᨧᩮᩉᩦ”ᨲᩥ. ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᩈᩦᨲᩥᨽᩣᨱᩅᩣᩁᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨶᩥᨠᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨶᩥᩔᩥᨲᨠᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᩈᩩᩴ “ᩍᨾᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨸᩁᩥᩉᩁᨳᩣ”ᨲᩥ. ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨲᨽᩣᨱᩅᩣᩁᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᩈᩩᩴ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩍᨾᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᨠᩮ ᩅᩣᨧᩮᨳᩣ”ᨲᩥ. ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩦᩈᨲᩥᨽᩣᨱᩅᩣᩁᩈᨲᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᩥᨠᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᩁᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨸᩮᩈᩩᩴ “ᩍᨾᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᨠᩮ ᩅᩣᨧᩮᨳᩣ”ᨲᩥ.

ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ –

“ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᨱᩥ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨬ᩠ᨧ, ᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ;

ᨵᩣᨲᩩᨿᨾᨠᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ –

ᩑᩅᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᨬᩣᨱᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩍᨴᩴ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩥᨭᨠᩴ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩥ ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᨾᨠᩴᩈᩩ.

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨸᨮᩅᩦᨠᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨸᨶ ᨩᩣᨲᨠᩴ ᨾᩉᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨸᨴᩣᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨸᩣᨮᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩴ ᩏᨴᩣᨶᩴ ᩍᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩅᩥᨾᩣᨶᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨸᩮᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨳᩮᩁᨣᩣᨳᩣ ᨳᩮᩁᩦᨣᩣᨳᩣᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ "ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩥᨭᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᨿᩥᩴᩈᩪᨲᩥ ᨴᩦᨥᨽᩣᨱᨠᩣ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨽᩣᨱᨠᩣ ᨸᨶ "ᨧᩁᩥᨿᩣᨸᩥᨭᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᩴᩈᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩴ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨣᨶ᩠ᨳᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᩮ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᨩᩣᨲᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩮ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩥᨭᨠᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩣᨴᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᩮ, ᨶᩣᨸᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩮ ᩅᩥᨶᨿᨸᩥᨭᨠᩮᨲᩥ᪨ ᨴᩦᨥᨽᩣᨱᨠᩣ "ᨩᩣᨲᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩥᨭᨠᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᩁᩥᨿᩣᨸᩥᨭᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᩴᩈᩣᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨩᩣᨲᨠᨣᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨽᩣᨱᨠᩣ ᨸᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨶᩴ ᨩᩣᨲᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᨿᨳᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᨸᨶ ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩮ ᨿᨳᩣᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩥᨭᨠᩮᨲᩥ ᨩᩣᨲᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩔ ᩈᩮᩈᨶᩥᨠᩣᨿᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨸᩥᨭᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩮᩈᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩴ ᨸᩥᨭᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩈᩩ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮ᪨

ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨸᨿᩮᩣᨩᨶᨠᩣᩃᨴᩮᩈᨠᩣᩁᨠᨠᩁᨱᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᨮᨾᨾᩉᩣᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᨶᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥᨲᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮᩈᩩ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᩴ ᩑᨠᩅᩥᨵᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨲᨴᩮᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᩴ "ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᩏᨴᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩁᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩔᩣᨴᩴ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᨶᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᨶᨲᩮᩣ᪨

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨶᨿᨶᩮᨶ ᩅᩥᨶᨿᩮᩣ, ᨿᨳᩣᨶᩩᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᩋᨸᩣᨿᨸᨲᨶᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ , ᨿᨳᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲᩩᩴ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨶᨿᨸᩥᨭᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ "ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨿᩮᩅ ᩅᩥᨶᨿᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᩅᩥᨶᨿᩈᨴ᩠ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩥᨵᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣᨵᩥᨠᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩥᨶᨿᨲᨶ᩠ᨲᩥᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩴ ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ ᨿᨳᩣ "ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣ, ᨣᩮᩣᨻᩃᩦᨻᨴ᩠ᨴ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩋᨶᩮᨠᨩᩣᨲᩥᩈᩴᩈᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨣᩣᨳᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬᩣᨱᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨽᩣᩈᩥᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩍᨴᩴ ᨸᨮᨾᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨠᩥᩁ ᩈᨻ᩠ᨻᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩋᩅᩥᨩᩉᩥᨲᩴ ᩏᨴᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲ᩠ᨳᩮᩣ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪑᪕᪔) – ᩋᩉᩴ ᩍᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨣᩮᩉᩔ ᨠᩣᩁᨠᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᨯ᩠ᨰᨠᩥᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨲᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨲᩔ ᨻᩮᩣᨵᩥᨬᩣᨱᩔᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨴᩦᨸᨦ᩠ᨠᩁᨸᩣᨴᨾᩪᩃᩮ ᨠᨲᩣᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᩋᨶᩮᨠᨩᩣᨲᩥᩈᩴᩈᩣᩁᩴ ᩋᨶᩮᨠᨩᩣᨲᩥᩈᨲᩈᩉᩔᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᩈᩴ ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᩅᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩅᩥᩔᩴ ᩈᩴᩈᩁᩥᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᩁᩣᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨾᩁᨱᨾᩥᩔᨲᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩮᩈᩣ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ, ᨶ ᨧ ᩈᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨣᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ជិវ្ហាសីតិ ព្ពជាតិ យឃា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បដិចិន្តេត្តក ជិវ្ហា អសិៈ ឫក រោហត្តិ ឫក ព្ពយំ អត្តកាចសម្ពាតំ យម រោហំ ត កាហសិ ត កាទិស្សសិៈ តច សត្ថា អតចរេសសា កិលេសមហាសុកា យឃា កក្កាៈ ព្ពយស្ស តឃា កតស្ស អត្តកាចរោហស្ស ក្ងេំ អចិន្តាសម្ពាតំ កាល្លិកយល្ពលំ ចិសម្ពតំ ចិន្តិសិតំៈ ចិសម្ពាទំ តិព្ពាតំ អារម្មណការណចរេសត កតំ អត្ថុបចិដ្ឋំ ព្ពជាតិ យម ចិត្តំ, អហន្តា តណ្ហាតំ លឃសម្ពាតំ អរហត្តមក្កំ អរហត្តផលំ ចា អញ្ញា អធិករតា បរេត្តាស្ថីតិ អរេត្ថាៈ កល្ហិបរេកុ បត “ចិសម្ពារកតត្តិ ចិត្តរេមច តណ្ហាតំ លឃសម្ពាតំ អរហត្តមក្កំ អរហត្តផលំ ចា អញ្ញា អធិករតា បរេត្តា”តិ ឲចម្បិ អរេត្ថា ចុរេត្តាៈ អឃំ មតសា បចត្តិតឆម្មាតំ អាជិៈ “ឃដា ហរេច បិតុកចត្តិ ឆម្មាតិ អឃំ បត ចាចាឃ បចត្តិតឆម្មាតំ អាជីៈ”តិ ចឥត្តិៈ អរេត្តាឌប្បតចរេសត កិរ កកចា “អរេតកខាតិសំសារ”ត្តិអាជិយាហៈ

រេកឌីតិ លត្តកកាលកាៈ បផយំ ចុរេត្តា បត ឆម្មបឥកាលកាតំ អធិប្បាយេឃាតិ រេចជិតរេត្ថាៈ ឲត្ថ ច លត្តកកាលកា ចឥត្តិ “ឆម្មបឥកាលកាតំ កាឆា មតសា រេឥសិតត្តា តឥា មហរេតា ឌតស្ស ក្លបកាទាឃ ត រេហាតិ, អម្បាកំ បត កាឆា ចឌីរេកឥំ កត្វា រេឥសិតត្តា តឥា សុលត្តាតំ រេឥច(ទាហ្វាតំ ក្លបកាទាឃ អរេហាសិ, តស្មា ព្ពឥរេមច បឥមព្ទ្ធចឥត”ត្តិៈ ឆម្មបឥកាលកា បត “រេឥសតាឃ ឌតស្ស ក្លបកាទាត្ថុបការការេចា លក្ខលំ ត រេហាតិ, កកចតា មតសា រេឥសិតត្តារេមច ព្ពឥំ បឥមព្ទ្ធចឥត”ត្តិ ចឥត្តិ, តស្មា ក្លកឃម្បិ អញ្ញាមញ្ញា ចិទុទ្ធំ ត រេហាតីតិ រេចជិតត្ថាៈ តត្យ ច ឃជិ “អរេតកខាតិសំសារ”ត្តិ មតសា រេឥសិតំ, អឆ កស្មា ឆម្មបឥអដ្ឋកឆាឃំ (ឆៈ បៈ អដ្ឋៈ ១ៈ ១៥៦-១៥៧) “អរេតកខាតិសំសារត្តិ ព្ពយំ ឆម្មរេឥសតំ សត្ថា រេពាធិទុក្ខម្មុរេល តិសិរេត្តា ក្លតាតចរេសត ក្លតារេតត្វា អបទការេក អាតត្ថុរេត្ថរេត បុរេដ្ឋា កឆេសី”តិ ចុត្តត្តិ? តត្ថាបិ មតសា ក្លតារេតត្វាតិ ឲចមរេត្ថា កហេតរេត្ថាៈ អឆ ចា មតសាច រេឥសិតត្តិ ឲចំ កហេណ កិំ ការណត្តិ រេច? ឃជិ ចឌីរេកឥំ កត្វា រេឥសិតំ សិឃា, ក្លតាតបិញព្ពឃំ អារុញហំ ករេចឃ្យ, តស្មា ក្លតាតបិញព្ពឃំ អតារុញហការេចារេមច ចឌីរេកឥំ អកត្វា មតសា រេឥសិតការេច ការណត្តិ ចឥត្តិៈ

ឃឥា ហរេច បិតុកចត្តិ ឆម្មាតិ ឲត្ថ ព្ពតិសរេដ្ឋ អាជិអរេត្ថាៈ រេតត “អាតាបិរេតា ឥសាឃរេតា (ទាហ្វលស្ស, អឆស្ស កព្ពា ចបឃត្តិ សព្ពាៈ ឃរេតា បឌាតាតិ សរេហតុឆម្ម”ត្តិ អាជិកាឆាត្តឃំ សក្កល្យាតិៈ ក្លតាតកាឆត្តិ បត ឌាតិឃា ឲកចឥតំ, តត្ថាបិ បឥមកាធំរេមច ចា កហេត្វា ចុត្តត្តិ រេចជិតត្ថាៈ ឲត្ថ បត ឃំ ចត្តត្ថាំ, តំ លត្តរេក អាចិ កចិស្សតិៈ បិជិបឥជិចរេសតិ ព្ពឥំ “សព្ពញ្ញុកាចប្បត្តស្សា”តិ ត ឲរេតត សម្ពត្តិតត្ថាំ, “បច្ចរេចក្ខត្តស្ស ក្លប្បត្តា”តិ ឲរេតត បត សម្ពត្តិតត្ថាៈ ចិសាលបុណ្ណមាឃរេមច ហិ កកចា បច្ចសសមរេឃ សព្ពញ្ញុតំ បរេត្តាតិៈ រេសាមតស្សមឃធាការេណតាតិ រេសាមតស្សសម្បឃុត្តធាការេណតៈ អាមត្តឃាមីតិ តិរេចឥឃាមិ, រេពារេឆមីតិ អរេត្ថាៈ ចឃឆម្មាតិ អតិច្ចលក្ខលមុរេលត ទុក្ខាតត្តលក្ខលម្បិ សម្ពាទាតំ ចិការេចតិ “ឃឥតិច្ចំ តំ ទុក្ខំ, ឃំ ទុក្ខំ តឥតត្តា”តិ (សំៈ តិៈ ១ៈ១៥) ចចតរេតាៈ លក្ខលត្តឃចិកាចតតរេឃរេតច តឥារម្មណំ ចិបស្សតំ ឥរេស្សរេត្តា សព្ពាតិត្ថិឃាតំ អចិសឃក្មតំ ព្ពព្ទារេចលិកំ ចតុសច្ចកម្ពដ្ឋាតាធិដ្ឋាតំ អចិបទីតំ តិព្ពាតកាមីតិ បជិបឥំ បការេសតីតិ ឥដ្ឋព្ពំ ៈ ព្ពឥាតិ តត្ថ សម្មាបដិបត្តិឃំ តិរេឃារេឌតិ “អប្បមារេឥត សម្បារេឥឆា”តិៈ អឆ ចា “ចឃឆម្មា សង្ខារា”តិ ឲរេតត សរេង្ខរេបត សំរេចរេឌត្វា “អប្បមារេឥត សម្បារេឥឆា”តិ សរេង្ខរេបរេតច តិទចរេសសំ សម្មាបដិបត្តិំ ឥរេស្សតិៈ អប្បមាឥបឥញ្ញាសិក្ខត្តឃសក្កហិតំ រេកចលបរិបុណ្ណំ សាសតំ បរិឃាជិឃិត្វា តិដ្ឋតីតិៈ អត្ថរេទតិ អត្ថរាញឲ, រេចមរេញ្ញាតិ អរេត្ថាៈ

សុត្តត្តបិដកត្តិ ឲត្ថ ឃឆា កម្មរេមច កម្មត្តំ, ឲចំ សុត្តរេមច សុត្តត្តត្តិ រេចជិតត្ថាៈ អសង្កីតត្តិ សង្កីតិក្ខត្តកកឆាចត្តុប្បការណាជិៈ រេកធិ បត

“សុភសុត្តម្បិ បឋមសង្គីតិយំ អសង្គីត”ន្តិ វទន្តិ, តំ ន យុជ្ជតិ។ “បឋមសង្គីតិតោ បុរេតរមេវ ហិ អាយស្មតា អានន្ទត្ថេរេន ជេតវនេ វិហរន្តេន សុភស្ស មាណវស្ស ទេសិត”ន្តិ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន វុត្តំ។ សុភសុត្តំ បន “ឯវំ មេ សុតំ – ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ អចិរបរិនិព្ពុតេ ភគវតី”តិអាទិនា (ទី· និ· ១·៣៣៣) អាគតំ។ តត្ថ “ឯវំ មេ សុត”ន្តិអាទិវចនំ បឋមសង្គីតិយំ អាយស្មតា អានន្ទត្ថេរេន វុត្តំ យុត្តរូបំ ន ហោតិ។ ន ហិ អានន្ទត្ថេរោ សយមេវ សុភសុត្តំ ទេសេត្វា “ឯវំ មេ សុត”ន្តិអាទីនិ វទតិ។ ឯវំ បន វត្តព្វំ សិយា “ឯកមិទាហំ, ភន្តេ, សមយំ សាវត្ថិយំ វិហរាមិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ”តិ, តស្មា ទុតិយតតិយសង្គីតិការកេហិ “ឯវំ មេ សុត”ន្តិអាទិនា សុភសុត្តំ សង្គីតិមារោបិតំ វិយ ទិស្សតិ។ អថ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរស្ស ឯវមធិប្បាយោ សិយា “អានន្ទត្ថេរេន វុត្តម្បិ សុភសុត្តំ បឋមសង្គីតិំ អារោបេត្វា តត្ថ ឋបេតុកាមេហិ មហាកស្សបត្ថេរាទីហិ អញ្ញេសុ សុត្តេសុ អាគតនយេន ‘ឯវំ មេ សុត’ន្តិអាទិនា តត្ថ ឋបិត”ន្តិ, ឯវំ សតិ យុជ្ជេយ្យ។ អថ វា អាយស្មា អានន្ទត្ថេរោ សុភសុត្តំ សយំ ទេសេន្តោបិ សាមញ្ញផលាទីសុ ភគវតា ទេសិតនយេនេវ ទេសេសីតិ ភគវតោ សម្មុខា លទ្ធនយេ ឋត្វា ទេសិតត្តា ភគវតា ទេសិតំ ធម្មំ អត្តនិ អទហន្តោ “ឯវំ មេ សុត”ន្តិអាទិមាហាតិ ឯវមធិប្បាយោ វេទិតព្វោ។

ឧភយានិ បាតិមោក្ខានីតិ ភិក្ខុភិក្ខុនីបាតិមោក្ខវសេន ទ្វេ មាតិកា។ ទ្វេ វិភង្គានីតិ ភិក្ខុភិក្ខុនីវិភង្គវសេន ទ្វេ វិភង្គា។ ទ្វាវីសតិ ខន្ធកានីតិ មហាវគ្គចូឡវគ្គេសុ អាគតានិ ទ្វាវីសតិ ខន្ធកានិ។ សោឡសបរិវារាតិ សោឡសហិ បរិវារេហិ ឧបលក្ខិតត្តា សោឡសបរិវារាតិ វុត្តំ។ តថា ហិ បរិវារបាឡិយំ “យំ តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន បឋមំ បារាជិកំ កត្ថ បញ្ញត្ត”ន្តិអាទិនា (បរិ· ១) បញ្ញត្តិវារោ, តថា បន “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តោ កតិ អាបត្តិយោ អាបជ្ជតី”តិអាទិនា (បរិ· ១៥៧) កតាបត្តិវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ ចតុន្នំ វិបត្តីនំ កតិ វិបត្តិយោ ភជន្តី”តិអាទិប្បភេទោ (បរិ· ១៦១) វិបត្តិវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ សត្តន្នំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ កតិហិ អាបត្តិក្ខន្ធេហិ សង្គហិតា”តិអាទិប្បភេទោ (បរិ· ១៦២) សង្គហវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ ឆន្នំ អាបត្តិសមុដ្ឋានានំ កតិហិ សមុដ្ឋានេហិ សមុដ្ឋន្តី”តិអាទិនា (បរិ· ១៦៣) សមុដ្ឋានវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ ចតុន្នំ អធិករណានំ កតមំ អធិករណ”ន្តិអាទិនា (បរិ· ១៦៤) អធិករណវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ សត្តន្នំ សមថានំ កតិហិ សមថេហិ សម្មន្តី”តិអាទិប្បភេទោ (បរិ· ១៦៥) សមថវារោ, តទនន្តរំ សមុច្ចយវារោ ចាតិ អដ្ឋ វារា វុត្តា។ តថា បន “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវនប្បច្ចយា បារាជិកំ កត្ថ បញ្ញត្ត”ន្តិអាទិនា (បរិ· ១៦៦) នយេន បុន បច្ចយវសេន ឯកោ បញ្ញត្តិវារោ, តស្ស វសេន បុរិមសទិសា ឯវ កតាបត្តិវារាទយោ សត្ត វារាតិ ឯវំ អបរេបិ អដ្ឋ វារា វុត្តា។ ឥតិ ឥមានិ អដ្ឋ, បុរិមានិបិ អដ្ឋាតិ មហាវិភង្គេ សោឡស វារា ទស្សិតា។ តថា បន តេនេវ នយេន ភិក្ខុនីវិភង្គេបិ សោឡស វារា អាគតាតិ ឥមេហិ សោឡសហិ វារេហិ ឧបលក្ខិតត្តា សោឡសបរិវារាតិ វុច្ចតិ។ បោត្ថកេសុ បន កត្ថចិ “បរិវារោ”តិ ឯត្តកមេវ ទិស្សតិ, ពហូសុ បន បោត្ថកេសុ ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយំ អភិធម្មដ្ឋកថាយញ្ច “សោឡសបរិវារោ”តិ ឯវមេវ វុត្តត្តា អយម្បិ បាឋោ ន សក្កា បដិពាហិតុន្តិ តស្សេវេត្ថ វុត្តោ។

ព្រហ្មជាលាទិចតុត្តិំសសុត្តសង្គហោតិ ព្រហ្មជាលសុត្តាទីនិ ចតុត្តិំស សុត្តានិ សង្គយ្ហន្តិ ឯត្ថ, ឯតេនាតិ វា ព្រហ្មជាលាទិចតុត្តិំសសុត្តសង្គហោ។ វុត្តប្បមាណានំ វា សុត្តានំ សង្គហោ ឯតស្សាតិ ព្រហ្មជាលាទិចតុត្តិំសសុត្តសង្គហោតិ។ ឯវំ សេសេសុបិ

ទេទិតព្វំ

ចិចិឆចិសេសេតយត្តាតិ ឮយិឃ្សា កាទាយ អត្ថំ ចិការេចន្តោ អាហ “ចិចិឆា ហិ”តិអាទិំ ធត្យហិកយុបិធិលកេរលាប្យសោយាឌតាតិ យទាក្កយំ លេវិកចេដ្ឋេសុ សិក្ខាបទេធសុ ធត្យហិកយុប្យសោយាឌតា, បណ្ណត្តិចេដ្ឋេសុ សិធិលកេរលាប្យសោយាឌតាតិ ទេទិតព្វំ អញ្ញាទាទេតិសេឆតទោតាតិ សញ្ញាយចេលំ អតិកចិត្វា បចទេត្វា អាទាទេរា អញ្ញាទាទេរា, ឌិតិក្កេយា, តស្ស តិសេឆតទោតាតិ អទេត្វំ ទេតតាតិ ចិចិឆតយត្តាឌិទេហព្យតាំ ៤ពត្តិ “ចិចិឆចិសេសេតយត្តា”តិអាឌិកាទាចចតំ ៤តឃ្សាតិ ចិតយស្សំ ឮតទិ បតាតិ សុត្តំ

ឮឧាតិ អត្វាតំ ស្ទចតទោតាតិអាឌិកាទាយ អត្ថំ បកាសេន្តោ អាហ “តឌីៗ”តិអាឌិំ អត្តត្វបទេត្វាឌិទេកទេធតិ សោយា តំ សុត្តំ សញ្ញាយតិ សុណាតិ ចាទេចតិ ចិទេត្តតិ ធេទេសតិ ច, សុទេត្តត សក្កហិទោតា ឃឹលិឌិអទេត្វា តស្សបិ ទោហាតិ, ទោតត បទេស្ស សាទេឆតព្ពទោតា បទេស្សបិ ទោហាតីតិ តក្ខកយំ តំ សុត្តំ ស្ទចេចតិ ឌឹទេបតិំ តឆា ឌិដ្ឋឆម្មិកសម្បរាយិកទេត្ថ លេវិកិយលេវិកុត្តរទេត្ថ ចាតិ ៤ចយាឌិទេកទេធ អទេត្ថ អាឌិសទេគ្គត សក្កណ្ហាតិំ អត្ថសទេគ្គា ចាយំ ហិតបរិយាយចចទេតា, ត កាសិតត្វចចទេតាំ យឌិ សិយា, សុត្តំ អត្តទេតាបិ កាសិតត្ថំ ស្ទចេចតិ បទេស្សបីតិ អឃយទេត្វា ច្ទេត្វា សិយា, សុទេត្តត ច សោយា អទេត្វា បកាសិទោតា, សោ តទេស្សច ទោហាតិ, ត ទោតត បទេត្វា ស្ទចិទោតា ទោហាតីតិំ ទោតត ស្ទចេចតព្ពស្ស បទេត្វស្ស តិចទេត្តតព្ពស្ស អកាចា អត្តក្កហលាប្ល ត ពតូត្តំ អត្តត្វបទេត្វចិតិយុត្តស្ស កាសិតត្វស្ស អកាចា អាឌិក្កហលាប្ល ត ពតូត្តំ, តន្មា យទាច្ចត្តស្ស ហិតបរិយាយស្ស អត្វស្ស សុទេត្ត អសម្ភចទោតា សុត្តាឆាទេស្ស បុក្កលស្ស ចទេសត អត្តត្វបទេត្វ ច្ចត្តាំ

អឆ ចា សុត្តំ អតទេបក្ខិត្វា ទេយ អត្តត្វាឌទេយា អត្វប្បទេកឌា “ត ហញ្ញាឌត្វត្តិ បសំសលិកា”តិ ៤តស្ស បឌស្ស តិទេទ្ទេស (យហាតិំ ១៦) ច្ចត្តា អត្តទេត្វា, បទេទេត្វា, ដ្ឋកឃទេត្វា, ឌិដ្ឋឆម្មិទេកា អទេត្វា, សម្បរាយិទេកា អទេត្វា, ដ្ឋត្តាទេតា អទេត្វា, កម្ភីទេរា អទេត្វា, ក្យញ្ញទេហា អទេត្វា, បដិច្ឆន្នោ អទេត្វា, ទេតឃ្យា អទេត្វា, តឹទោតា អទេត្វា, អតចេដ្ឋា អទេត្វា, តិក្កិលេសោ អទេត្វា, ទេចាឌាទេតា អទេត្វា, បទេយទេត្វាតិ, ទោ អទេត្វ សុត្តំ ស្ទចេចតីតិ អទេត្វា កទោហតទេព្វាំ តឆា ហិ កិច្ចាបិ សុត្តតិទេទេបក្ខំ អត្តត្វាឌទេយា ច្ចត្តា សុត្តត្វការេចត អតិឌ្ឋិដ្ឋត្តា, ទោសុ បត ៤ទេកាបិ អត្វប្បទេកឌា សុទេត្តត ឌឹទេបតព្ពតំ តាតិក្កេយតិ, តន្មា ទោ អទេត្វ សុត្តំ ស្ទចេចតីតិ ច្ចច្ចតិំ ឮយម្មិច្ច អត្វចិកេប្យ អត្ថ-សទេគ្គាយំ កាសិតត្វបរិយាទេយាបិ ទោហាតិំ ៤ត្វ ហិ បុទិយកា បញ្ច អត្វប្បទេកឌា ហិតបរិយាយា, តទោតា បទេទ ៧ កាសិតត្វទេកឌា, បច្ឆិយកា បត ដ្ឋកឃសកាចាំ តត្វ ធ្ទេឆិកយតាយ ចិកាចទេត អកាឆកាទេចា កម្ភីទេរា, ត ចិចទេឋា ក្យញ្ញទេហា, ម្ទលុធកាឌទេយា ចិយ បំសុតា អក្ខទេសត្តិទេចសាឌិតា តិទេរាហិទោតា បដិច្ឆន្នោំ តិទ្ទាទេត្វា ញាទេបតព្ពោ ទេតឃ្យា, យទាទ្យតចទេសត ទេទេឌិតព្ពោ តឹទោតាំ អតចេដ្ឋតិក្កិលេសទេចាឌាតា បរិយាយចទេសត ច្ចត្តា, ក្យសលចិបិកកិរិយឆម្មចទេសត ចាំ បទេយទេត្វា តិព្ពាតំ, ឆម្មាតំ អចិបរីតសកាទេចា ៤ច ចាំ

អឆ ចា អត្តតា ច អបរិទេច្ឆា ទោហាតីតិ អត្តត្វំ, អបរិច្ឆាកចប្ល បទេទសំ កត្វា ទោហាតីតិ បទេត្វំ ស្ទចេចតិំ ៤ចំ “អត្តតា ច បិណាតិបិតា បដិចិទេទោតា ទោហាតី”តិអាឌីតិ (អំ តិំ ៣ំ៥៥) សុត្តាតិ សោយាទេឌតព្ពាតិំ ចិតយាកិឆទេម្មហិ ច ចិទេសទេសត្វា សុត្តសទ្ទស្ស អទេត្វា ចត្តទេព្ពា, តន្មា ទេចទេតឃ្សញ្ញាសយចសប្បចត្តាយ ទេធសតាយ អត្តហិតបទេហិតាឌីតិ សាតិសយំ បកាសិតាតិ ទោហន្តិ តប្បឆាតកាចទោតា, ត អាណាឆម្មសកាចចសប្បចត្តាយាតិ ឮឧទេយច អត្វាតំ ស្ទចតទោតា សុត្តត្តិ ច្ចត្តំ ៤ចប្ល កត្វា “៤ត្តកំ តស្ស កកាចទោតា សុត្តាកតំ

សុត្តបរិយាបន្នន្តិ (បាចិ. ៤៣៣) ច “សកវាទេ បញ្ច សុត្តសតានី”តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. និទានកថា) ច ឯវមាទីសុ សុត្តសទ្ទោ ឧបចរិតោតិ គហេតព្វោ.

សុត្តេសុ អាណាធម្មបកាសា ច វេនេយ្យជ្ឈាសយំ អនុវត្តន្តិ, ន វិនយាភិធម្មេសុ វិយ វេនេយ្យជ្ឈាសយោ អាណាធម្មបកាសេ, តស្មា វេនេយ្យានំ ឯកន្តហិតបដិលាភសំវត្តនិកា សុត្តន្តទេសនា ហោតីតិ “សុវុត្តា ចេត្ថ អត្ថា”តិអាទិ វុត្តំ. “ឯកន្តហិតបដិលាភសំវត្តនិកា សុត្តន្តទេសនា”តិ ឥទម្បិ វេនេយ្យានំ ហិតសម្បាទនេ សុត្តន្តទេសនាយ តប្បរភាវំយេវ សន្ធាយ វុត្តំ. តប្បរភាវោ ច វេនេយ្យជ្ឈាសយានុលោមតោ ទដ្ឋព្វោ. តេនេវាហ “វេនេយ្យជ្ឈាសយានុលោមេន វុត្តត្តា”តិ. វិនយទេសនំ វិយ ឥស្សរភាវតោ អាណាបតិដ្ឋាបនវសេន អទេសេត្វា វេនេយ្យានំ អជ្ឈាសយានុលោមេន ចរិយានុរូបំ វុត្តត្តា ទេសិតត្តាតិ អត្ថោ.

អនុបុព្ពសិក្ខាទិវសេន កាលន្តរេ អភិនិប្ផត្តិំ ទស្សេន្តោ អាហ “សស្សមិវ ផល”ន្តិ. បសវតីតិ ផលតិ, និប្ផាទេតីតិ អត្ថោ. ឧបាយសមង្គីនំយេវ និប្ផជ្ជនភាវំ ទស្សេន្តោ “ធេនុ វិយ ខីរ”ន្តិ អាហ. ធេនុតោបិ ហិ ឧបាយវន្តានំយេវ ខីរបដិលាភោ ហោតិ. អនុបាយេន ហិ អកាលេ អជាតវច្ឆំ ធេនុំ ទោហន្តោ កាលេបិ វា វិសាណំ គហេត្វា ទោហន្តោ នេវ ខីរំ បដិលភតិ. “សុត្តាណា”តិ ឯតស្ស អត្ថំ បកាសេតុំ “សុដ្ឋុ ច នេ តាយតី”តិ វុត្តំ.

សុត្តសភាគន្តិ សុត្តសទិសំ. សុត្តសភាគតំយេវ ទស្សេន្តោ អាហ “យថា ហី”តិអាទិ. តច្ឆកានំ សុត្តន្តិ វឌ្ឍកីនំ កាឡសុត្តំ. បមាណំ ហោតីតិ តេនានុសារេន តច្ឆនតោ. ឯវមេតម្បិ វិញ្ញូនន្តិ យថា កាឡសុត្តំ បសារេត្វា សញ្ញាណេ កតេ គហេតព្ពំ វិស្សជ្ជេតព្ពញ្ច បញ្ញាយតិ, ឯវំ វិវាទេសុ ឧប្បន្នេសុ សុត្តេ អានីតមត្តេ “ឥទំ គហេតព្ពំ, ឥទំ វិស្សជ្ជេតព្ព”ន្តិ វិញ្ញូនំ បាកដត្តា វិវាទោ វូបសម្មតីតិ ឯតម្បិ សុត្តំ វិញ្ញូនំ បមាណំ ហោតីតិ អត្ថោ. ឥទានិ អញ្ញថាបិ សុត្តសភាគតំ ទស្សេន្តោ អាហ “យថា ច”តិអាទិ. សុត្តំ វិយ បមាណត្តា សង្គាហកត្តា ច សុត្តមិវ សុត្តន្តិ វុត្តំ ហោតិ. ឯត្ថ ច អត្ថត្ថាទិវិធានេ សុត្តស្ស បមាណភាវោ អត្ថត្ថាទីនំយេវ ច សង្គាហកត្តំ យោជេតព្ពំ តទត្ថប្បកាសនបធានត្តា សុត្តស្ស. វិនយាភិធម្មេហិ វិសេសត្តញ្ច បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ យោជេតព្ពំ. ឯតន្តិ “អត្ថានំ សូចនតោ”តិអាទិកំ អត្ថវចនំ. ឯតស្សាតិ សុត្តស្ស.

យន្តិ យស្មា. ឯត្ថាតិ អភិធម្មេ. អភិក្កមន្តីតិ ឯត្ថ អភិ-សទ្ទោ កមនកិរិយាយ វុឌ្ឍិភាវំ អតិរេកតំ ទីបេតីតិ អាហ “អភិក្កមន្តីតិអាទីសុ វុឌ្ឍិយំ អាគតោ”តិ. អភិញ្ញាតាតិ អឌ្ឍចន្ទាទិនា កេនចិ សញ្ញាណេន ញាតា បញ្ញាតា បាកដាតិ អត្ថោ. អឌ្ឍចន្ទាទិការោ ហិ រត្តិយា ឧបលក្ខណវសេន សញ្ញាណំ ហោតិ, យស្មា អឌ្ឍោ ចន្ទោ, តស្មា អដ្ឋមី, យស្មា ឩនោ, តស្មា ចាតុទ្ទសី, យស្មា បុណ្ណោ, តស្មា បន្នរសីតិ. អភិលក្ខិតាតិ ឯត្ថាបិ អយមេវត្ថោ វេទិតព្ពោ. អភិលក្ខិតសទ្ទបរិយាយោ អភិញ្ញាតសទ្ទោតិ អាហ “អភិញ្ញាតា អភិលក្ខិតាតិអាទីសុ លក្ខណេ”តិ. ឯត្ថ ច វាចកសទ្ទន្តរសន្និធានេន និបាតានំ តទត្ថជោតកមត្តត្តា លក្ខិតសទ្ទត្ថជោតកោ អភិសទ្ទោ លក្ខណេ វត្តតីតិ វុត្តោ. រាជាភិរាជាតិ រាជូហិ បូជេតុំ អរហោ រាជា. បូជិតោតិ បូជារហោ.

អភិឆយ្ហតិ “ឞុបិតន្តេត ឞុក្កចិស្សដ្ឋិយា អតាបត្តិការេចបិ អកុសលចេតនា ឧបលព្ភតី”តិអាឌិតា ចិតយបញ្ញត្តិយា សក្កុទចិទហិតេត ឆយ្ហ “បុញ្ញាបរចិរោឆាកាចេតា ឆយ្ហាតំរេយច ច អញ្ញាយញ្ញាសក្កុទចិទហិតេត ឆយ្ហ”តិបិ ចតត្តិ៍ “បិលាតិបិតេតា អកុសល”ត្តិ ឲចយាឌិសុ ច យទលាឌិប្បាយស្ស ឌិចិតិត្ថិយុបឆ្ឆេតកបរយោកសមុដ្ឋាបិកា ចេតតា អកុសលំ, ត បិលាសប្លាតឌិចិតិត្ថិយស្ស ឧបឆ្ឆេតសប្លាតេតា អតិបិតេតា, តឆា អតិត្តស្ស បរសត្តកស្ស អាតាតសប្លាតា ចិន្តាត្តិ អព្យាកតេតា ឆយ្ហ, តំចិន្តាត្តិសមុដ្ឋាបិកា ចេឃ្យចេតតា អកុសលេលិ ឆយ្ហាតិ ឲចយាឌិតាបិ អញ្ញាយញ្ញាសក្កុទចិទហិតេត ឆយ្ហតិ អតេត្ថា ចេតិតត្ថោ៍ អភិចិតយេតិ ឲត្ត “ឌាតទ្ទបរតំ ត បតិក្កុតេតត្ថា”ត្តិ ចតត្តា ចិតយេ ចិតេតិ តាយ៍ ឲត្ត “ឲចំ បតិក្កុលត្ថតា បិឌិត្តិយំ, ឲចំ ទុក្កតត្តិ ចតត្តា ច អភិចិតយេ ចិតេតិ តាយា”តិ ចតត្តិ៍ តស្មា ឌាតទ្ទបរតំ ចេឃ្យចិត្តេត បរសត្តកំ កលត្តស្ស យឆាចត្ត បិរាឌិកទុល្លច្ចយទុក្កដេសុ អញ្ញាតរំ, កល្លាការិកឃឹសេត កលត្តស្ស បិឌិត្តិយំ, អត្តត្តាយ កលត្តស្ស តិស្សក្កិយំ បិឌិត្តិយំ៍ រកចលំ លេលិលតាយ កលត្តស្ស អតាយាសទុក្កដំ, ទ្វបិយលត្តកស្ស សយ្ហតស្ស អតាបត្តីតិ ឲចំ អញ្ញាយញ្ញាសក្កុទចិទហិតេត ចិតយេ បតិតលេលិ ចិតេតព្វត្តិ អតេត្ថា ចេតិតត្ថោ៍ អភិក្កុតេត្តតាតិ ឲត្ត កត្តិយា អតិកត្តំ អភិសត្ថោ ឌិរេបតីតិ អាហ “អតិកេ”តិ៍

តត្ថ ច “អភិក្កុយត្តិ”តិ ឲត្ត អភិសត្ថោ កយតកិរិយាយ ទុឌ្ឋិកាចំ អតិរេកតំ ឌិរេបតិ, “អភិញ្ញាតា អភិលក្ខិតា”តិ ឲត្ត ចាកាលលក្ខិលកិរិយាតំ សុបិកេដត្តា ចិរេសតំ, “អភិក្កុតេត្តតា”តិ ឲត្ត កត្តិយា អតិកត្តំ ចិសិដ្ឋតំ ឌិរេបតីតិ ឡាតំ តាច យុត្តំ កិរិយាចិរេសតេត្តា ឧបសក្កស្ស, “អភិរាឌា អភិចិតយា”តិ បត ឞ្វឌិតបរិច្ឆិត្តេសុ រាឌចិតយេសុ អភិសត្ថោ ចត្តតីតិ កចេយតំ យុទ្ឋេយ្យាតិ ចេ? ឡាឆាបិ តត្ថិ ចោតសោ ឞ្វឌតបរិច្ឆេតកិរិយាឌិបតេតា, តាហិ ច កិរិយាហិ រាឌចិតយាតំ យុត្តត្តា, តស្មា ឲត្ត អតិយាលិឌិសុ អតិសត្ថោ ចិយ អភិសត្ថោ សហ សាឆេតេត កិរិយំ ចតតីតិ អភិរាឌអភិចិតយសត្ថោ សិទ្ធា, ឲចំ អភិឆយ្ហសត្ថោ អភិសត្ថោ សហ សាឆេតេត ទុឌ្ឋិយាឌិកិរិយំ ឌិរេបតីតិ អយមេត្ថោ តស្សិតេតាតិ តដ្ឋត្តំ៍

ឲត្តឆាតិ អភិឆយ្ហ៍ កាចេតីតិ ចិត្តស្ស ចត្តតំ ទុត្តំ៍ បទិត្តាតិ អារម្មលស្ស ចត្តតំ ទុត្តំ៍ ទុឌ្ឋិយត្តោតិ កាចតាឞទលាទុឌ្ឋីហិ ទុឌ្ឋិយត្តោបិ ឆយ្ហ ទុត្តាតិ អតេត្ថា៍ អារម្មលាឌិហីតិ អារម្មលសម្បយុត្តកម្មដ្ឋានបដិបតាឌិហិ៍ លក្ខលិយត្តាតិ សញ្ញាតិតត្ថត្តា៍ ឲកត្តេតា លេលិកុត្តាទឆយ្ហាតំរេយច ឞ្វឌាទហត្តា “សេសញ្ញា ឆយ្ហ”តិអាឌិតា លេលិកុត្តាទរេយច ឞ្វឌិតាតិ តស្សិតា៍ សកាចបរិច្ឆិត្តត្តាតិ ឞុសតាឌិសកាចេត បរិច្ឆិត្តត្តា៍ អតិកាបិ ឆយ្ហ ទុត្តាតិ ឲត្ត កាយាចចរេហិ យហត្តកាចេតា យហក្កតា ឆយ្ហាបិ អតិកា តាយ ហោត្តីតិ តេហិ សទ្ធិំ អតិកា ឆយ្ហ ទុត្តា៍

យំ បតេត្ថ អចិសិដ្ឋត្តិ ឲត្ត ចិតយាឌិសុ តីសុ អញ្ញាយញ្ញាចិសិដ្ឋេសុ យំ អចិសិដ្ឋំ សយាតំ, តំ បិដកសត្តិ អតេត្ថា៍ ចិតយាតយោ ហិ តយោ សត្ថា អញ្ញាយញ្ញា អសាឆារលត្តា ចិសិដ្ឋា តាយ, បិដកសត្ថោ បត តេហិ តីហិបិ សាឆារលត្តា អចិសិដ្ឋោតិ ទុច្ចតិ៍ យា បិដកសម្បទាតេតាតិ បិញ្ញុឡាសម្បទាតចរេសត យា កលត្តាតិ ទុត្តំ ហោតិ៍ កុតាលត្ថា បិដកត្ថា កុតាលបិដកំ៍ តត្ថ កុ ទុច្ចតិ បឆឌី, តស្សា តាលតេតា ចិតាលតេតា អលោយលោ ឧបកលលចិរេសលោ កុតាលំ តាយ, តាលបល្លចេត្តុលតាឌីហិ កតេតា កាដតចិរេសលោ បិដកំ តាយ, តំ អាតាយ កតេហត្តាតិ អតេត្ថា៍ យឆាទុត្តេត្តតាតិ “ឲចំ ទុចិតត្តតា”តិអាឌិតា ទុត្តប្បការេត៍

ទេសនាសាសនកថាភេទន្តិ ឯត្ថ កថេតព្ពានំ អត្ថានំ ទេសកាយត្តេន អាណាទិវិធិនា អតិសជ្ជនំ បពោធនំ ទេសនា។ សាសិតព្ពបុគ្គលគតេន យថាបរាធាទិនា សាសិតព្ពាការេន អនុសាសនំ វិនយនំ សាសនំ។ កថេតព្ពស្ស សំវរាសំវរាទិនោ អត្ថស្ស កថនំ វចនបដិពទ្ធតាករណំ កថាតិ វុច្ចតិ។ តស្មា ទេសិតារំ ភគវន្តមបេក្ខិត្វា ទេសនា, សាសិតព្ពបុគ្គលវសេន សាសនំ, កថេតព្ពស្ស អត្ថស្ស វសេន កថាតិ ឯវមេត្ថ ទេសនាទីនំ នានាករណំ វេទិតព្ពំ។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ ទេសនាទយោ ទេសេតព្ពាទិនិរបេក្ខា ន ហោន្តិ, អាណាទយោ បន វិសេសតោ ទេសកាទិអធីនាតិ តំតំវិសេសយោគវសេន ទេសនាទីនំ ភេទោ វុត្តោ។ តថា ហិ អាណាវិធានំ វិសេសតោ អាណារហាធីនំ តត្ថ កោសល្លយោគតោ។ ឯវំ វោហារបរមត្ថវិធានានិ ច វិធាយកាធីនានីតិ អាណាទិវិធិនោ ទេសកាយត្តតា វុត្តា។ អបរាធជ្ឈាសយានុរូបំ វិយ ធម្មានុរូបម្បិ សាសនំ វិសេសតោ, តថា វិនេតព្ពបុគ្គលាបេក្ខន្តិ សាសិតព្ពបុគ្គលវសេន សាសនំ វុត្តំ។ សំវរាសំវរនាមរូបានំ វិយ វិនិវេឋេតព្ពាយ ទិដ្ឋិយាបិ កថនំ សតិ វាចាវត្ថុស្មិំ ភាវតីតិ វិសេសតោ តទធីនត្តិ កថេតព្ពស្ស អត្ថស្ស វសេន កថា វុត្តា។ ភេទសទ្ទោ វិសុំ វិសុំ យោជេតព្ពោ “ទេសនាភេទំ សាសនភេទំ កថាភេទញ្ច យថារហំ បរិទីបយេ”តិ។ ភេទន្តិ ច នានត្តន្តិ អត្ថោ។ តេសុ បិដកេសុ សិក្ខា ច បហានានិ ច គម្ភីរភាវោ ច សិក្ខាបហានគម្ភីរភាវំ, តញ្ច យថារហំ បរិទីបយេតិ អត្ថោ។ បរិយត្តិភេទញ្ច វិភាវយេតិ សម្ពន្ធោ។

បរិយត្តិភេទន្តិ ច បរិយាបុណនភេទន្តិ អត្ថោ។ យហិន្តិ យស្មិំ វិនយាទិកេ បិដកេ។ យំ សម្បត្តិញ្ច វិបត្តិញ្ច យថា បាបុណាតិ, តម្បិ សព្ពំ វិភាវយេតិ សម្ពន្ធោ។ អថ វា យំ បរិយត្តិភេទំ សម្បត្តិញ្ច វិបត្តិញ្ចាបិ យហិំ យថា បាបុណាតិ, តម្បិ សព្ពំ វិភាវយេតិ យោជេតព្ពំ។ ឯត្ថ យថាតិ យេហិ ឧបារម្ភាទិហេតុបរិយាបុណនាទិប្បការេហិ ឧបារម្ភនិស្សរណធម្មកោសារក្ខហេតុបរិយាបុណនំ សុប្បដិបត្តិ ទុប្បដិបត្តីតិ ឯតេហិ បការេហីតិ វុត្តំ ហោតិ។

បរិទីបនា វិភាវនា ចាតិ ហេដ្ឋា វុត្តស្ស អនុរូបតោ វុត្តំ, អត្ថតោ បន ឯកមេវ។ អាណារហេនាតិ អាណំ ឋបេតុំ អរហតីតិ អាណារហោ, ភគវា។ សោ ហិ សម្មាសម្ពុទ្ធតាយ មហាការុណិកតាយ ច អវិបរីតហិតោបទេសកភាវេន បមាណវចនត្តា អាណំ បណេតុំ អរហតិ, វោហារបរមត្ថានម្បិ សម្ភវតោ អាហ “អាណាពាហុល្លតោ”តិ។ ឥតោ បរេសុបិ ឯវមេវ នយោ។

បឋមន្តិ វិនយបិដកំ។ បចុរាបរាធា សេយ្យសកត្ថេរាទយោ។ តេ ហិ ទោសពាហុល្លតោ “បចុរាបរាធា”តិ វុត្តា។ បចុរោ ពហុកោ ពហុលោ អបរាធោ ទោសោ វីតិក្កមោ យេសំ តេ បចុរាបរាធា។ អនេកជ្ឈាសយាតិអាទីសុ អាសយោវ អជ្ឈាសយោ។ សោ ច អត្ថតោ ទិដ្ឋិ ញាណញ្ច, បភេទតោ បន ចតុព្ពិធោ ហោតិ។ តថា ហិ បុព្ពាចរិយវសេន អាយតិ សតិ បច្ចយេ ឧប្បជ្ជមានារហា សស្សតុច្ឆេទសង្ខាតា មិច្ឆាទិដ្ឋិ សច្ចានុលោមិកញាណសង្ខាតា សម្មាទិដ្ឋិ ច “អាសយោ”តិ វុច្ចតិ។ វុត្តញ្ហិ –

“សស្សតុច្ឆេទទិដ្ឋិ ច, ខន្តិ ចេវានុលោមិកា;

ឃឆាក្ខតញ្ចា ឃំ ឆាកាលំ, ឲុតំ អាសឃឃសញ្ញិត”ន្តិ៍

ញ្ជងញ្ចា ចតុត្ថិំឆំ អាសឃន្តិ ឲុត្ត សត្តា និចសន្តីតិ អាសយោតិ ចុច្ចតិ៍ អនុសឃា កាមរាគកចរាគឌិដ្ឋិបដិឃបិចិកិច្ឆាមានាចិជ្ជាចសេន សត្ត៍ មុសិពចិសំ ចិឃ ពារណាលិកេ ឧប្បជ្ជនារហា អនាគតា កិលេសា, អតីតា បច្ចុប្បន្នា ច តទេច ចុច្ចន្តិ៍ ន ហិ កាលភេទេន ធម្មានំ សភាចភេទោ អត្ថីតិ៍ ចរិយាតិ រាគចរិយាឌិកា ឆ មូលចរិយា, អត្ថភេទេន អនេកពិធា, សំសគ្គចសេន បន តេសដ្ឋិ ហោន្តិ៍ អឆ ចា ចរិយាតិ ចរិតំ, តំ សុចរិតទុច្ចរិតចសេន ទុចិធំ “អធិមុត្តិ នាម ‘អហ្នេច បព្ពជិស្សាមិ, អហ្នេច អរហត្តំ ពណ្ហិស្សាមី’តិអាឌិនា តន្និន្នការចេន បចត្តមានំ សន្និដ្ឋាន”ន្តិ ពណ្ឋិបទេសុ ចុត្តំ៍ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន បន “សត្តានំ បុព្ពចរិយចសេន អភិរុចី”តិ ចុត្តំ៍ សា ទុចិធា

ហីនបណីតភេទេន៍ ឃឆាហុលមិន្តិ អជ្ឈាសយាឌីនំ អនុរូបំ៍ អហំ មយាតិ សញ្ញិនោតិ ឌិដ្ឋិមានតណ្ហាចសេន អហំ មយាតិ ឲចំ បចត្តសញ្ញិនោ៍ ឃឆាធម្មន្តិ នទេត្តត្ត អត្តា អត្តនិយំ ចា, ពេចលំ ធម្មមត្តមេចាត្តិ ឲចំ ធម្មសភាចានុរូបន្តិ អត្ថោ៍

សំចរាសំចរោតិ ឲុត្ត សំចរណំ សំចរោ, កាយចាចាហិ អចីតិក្កមោ៍ មហន្តោ សំចរោ អសំចរោ៍ ចុឌ្ឍិអត្ថោ ហិ អយំ អ-ការោ ឃឆា “អសេក្ខា ធម្មា”តិ, តស្មា លុទ្ធកោ មហន្តោ ច សំចរោតិ អត្ថោ៍ ឌិដ្ឋិចិតិចេធនាតិ ឌិដ្ឋិយា ចិមោចនំ៍ អធិសីលសិក្ខាឌីនំ ចិការោកា បរតោ បធមបារាជិកសំចណ្ណនាយ អាចិ ភចិស្សតិ៍ សុត្តន្តបិឡព្កឃំ “ចិចិច្ចេច ការេហី”តិអាឌិនា សមាធិទេសនាពាហុល្លតោ “សុត្តន្តបិដកេ អធិចិត្តសិក្ខា”តិ ចុត្តំ៍ ចីតិក្កមប្បហានំ កិលេសានន្តិ សំកិលេសធម្មានំ កម្មកិលេសានំ ចា មោ កាយចចីទ្វារេហិ

ចីតិក្កមោ, តស្ស បហានំ៍ អនុសយចសេន សន្តានេ អនុចត្តន្តា កិលេសា ពារណាលិកេ បរិយុដ្ឋិតាបិ សីលភេទចសេន ចីតិក្កមិតុំ ន លភន្តីតិ អាហ “ចីតិក្កមបដិបក្ខត្តា សីលស្សា”តិ៍ បរិយុដ្ឋានប្បហានន្តិ ឱកាសទានចសេន កិលេសានំ ចិត្តេ កុសលប្បចត្តិំ បរិយាឌិយិត្វា ឧដ្ឋានំ បរិយុដ្ឋានំ, តស្ស បហានំ ចិត្តសន្តានេសុ ឧប្បត្តិចសេន កិលេសានំ បរិយុដ្ឋានស្ស បហានន្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ អនុសយប្បហានន្តិ អប្បហីនភាចេន សន្តានេ អនុ អនុ សយនកា ពារណាលិកេ ឧប្បត្តិអរហា អនុសយា៍ តេ បន អត្ថរូបំ ពារណំ លទ្ធា ឧប្បជ្ជនារហា ថាមគតា កាមរាគាទយោ សត្ត កិលេសា, តេសំ បហានំ អនុសយប្បហានំ៍ តេ ច សព្ពសោ អរិយមគ្គបញ្ញាយ បហីយន្តីតិ អាហ “អនុសយបដិបក្ខត្តា បញ្ញាយា”តិ៍

តទង្គប្បហានន្តិ ឌីបាលោកេនេច តមស្ស ទានាឌិបុញ្ញកិរិយចត្ថុគតេន តេន តេន កុសលង្គេន តស្ស តស្ស អកុសលង្គស្ស បហានំ “តទង្គប្បហាន”ន្តិ ចុច្ចតិ៍ ញ្ញាណ បន តេន តេន សុសីល្យង្គេន តស្ស តស្ស ទុស្សីល្យង្គស្ស បហានំ “តទង្គប្បហាន”ន្តិ ចេឌិតព្ពំ៍ ចិក្ខម្ភនសមាធានេនប្បហានាតីតិ ឲុត្ត ឧបចារប្បនាភេទេន សមាធិនា បចត្តិនិចារណេន ឃដប្បហារេនេច ឌលតលេ សេចាលស្ស តេសំ តេសំ នីចរណានំ ធម្មានំ ចិក្ខម្ភនចសេន បហានំ ចិក្ខម្ភនប្បហានំ៍ ចតុន្នំ អរិយមគ្គានំ ភាចិតត្តា តំតំមគ្គចតោ សន្តានេ

សមុទយបក្ខិកស្ស កិលេសគណស្ស អច្ចន្តំ អប្បចត្តិសង្ខាតសមុច្ឆេទចសេន បហានំ សមុច្ឆេទប្បហានំ៍ ទុច្ចរិតសំកិលេសស្ស បហានន្តិ កាយទុច្ចរិតាឌិ ទុដ្ឋុ ចរិតំ, កិលេសេហិ ចា ទូសិតំ ចរិតន្តិ ទុច្ចរិតំ៍ តទេច យត្ថ ឧប្បន្នំ, តំ សន្តានំ សម្មា កិលេសេតិ ពាធេតិ ឧបតាបេតិ ចាតិ សំកិលេសោ, តស្ស បហានំ, កាយចចីទុច្ចរិតចសេន បចត្តសំកិលេសស្ស តទង្គចសេន បហានន្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ សមាធិស្ស

កាមច្ឆន្ទបដិបក្ខត្តា សុត្តន្តបិដកេ តណ្ហាសំកិលេសស្ស បហានំ ចុត្តំ៍ អត្តាឌិចិនិមុត្តសភាចធម្មប្បការសនតោ អភិធម្មបិដកេ

ឌិដ្ឋិសំកិលេសស្ស បហាត់ ទុត្តា៍

ឲកាសេយកស្មិំឡោត្វាតិ ឲទេតាសុ តឹសុ បិដកេសុ ឲកាសេយកស្មិំ បិដកេតិ អទេត្វា ឥដ្ឋេត្ពា៍ ឆទេយ្យោតិ បិញ្ជ្រាតិ ឲត្វ បកដ្ឋាត់ ខ្លាដ្ឋាត់ សឹលិឱអត្វាត់ ទេឡាឆភទេតា សកាចតិទ្ទត្តិកាចទេតា ញុដ្ឋាឌិហិ កាសិតត្តា ច បកដ្ឋាត់ ចចតប្បញត្ថាត់ អាញ្ជ្រាតិ បិញ្ញត្ត, បរិឃត្តិឆទេយ្យោ៍ “ឆទេយ្យោតិ បិញ្ជ្រាតិ ឲត្វ កកចតា ទុដ្ឋយាតស្ស អត្វស្ស ទេចាហារស្ស ច ឌិបទេភា សទេដ្ឋាទេឃច បិញ្ញត្ត តាយា”តិ កល្ហិបទេសុ ទុត្តា៍ អភិឆប្ញដ្ឋកចាឃ លិលិទេ សឹហញ្ជអកល្ហិបទេ បត ព្វាដំ ទុត្តា – សកាចត្វស្ស សកាចទេចាហារស្ស ច អត្ថទ្ទបចទេសត កកចតា យតសា ចចត្វាបិតា បណ្ហត្តិ បិញ្ជ្រាតិ ទុដ្ឋតិ៍ ឃដិ សទេដ្ឋាទេឃច បិញ្ញត្ត សិឃា, បិញ្ញត្តឃា ទេឆសតាឃ ច តាភទេត្តត កចិតត្ថា៍ យតសា ចចត្វាបិតាឃ ច បិញ្ញត្តឃា ចឌឹទេកឥកទេលាយត្វា ឆទេបត្វា ទេឆសតាឃ តាភត្វា តត្វិ៍ ពចា ហិ ទេឆសត់ ឥទេស្សទេត្តត យតសា ចចត្វាបិតាឃ បិញ្ញត្តឃា ទេឆសតាតិ ចឌឹទេកឥកទេលាយត្វា ចិតា បិញ្ញត្តឃា សហ ទេឆសតាឃ អតត្ថាចា ទុត្តា៍ ពចា ច ខ្លបរិ “ទេឆសតាតិ បត្ថាត្តឹ”តិ ទុត្តត្តា ទេឆសតាឃ អតត្ថាកាទេចត បិញ្ញត្តឃា បណ្ហត្តិកាទេចា កឆិទេតា ទេហាតិ៍ អបិច ឃដិ បិញ្ញត្តឃា អត្ថាទេឃច ទេឆសតា សិឃា, “បិញ្ញត្តឃា ច បិញ្ញត្តអត្វស្ស ច ទេឆសតាឃ ច ឃចាក្វតាចទេឡាទេឆា”តិ ចត្តត្ថំ សិឃា, ឲចំ បត អចត្វា “បិញ្ញត្តឃា ច បិញ្ញត្តអត្វស្ស ច ឃចាក្វតាចទេឡាទេឆា”តិ ទុត្តត្តា បិញ្ញត្តឃា ទេឆសតាឃ ច អតត្ថាកាទេចា ឥស្សិទេតា ទេហាតិ៍ ឲចឡោ កត្វា ខ្លបរិ “ទេឆសតា តាយ បត្ថាត្តឹ”តិ ឥទេស្សទេត្តត ទេឆសតាឃ អតត្ថាកាចទេតា បិញ្ញត្តឃា បណ្ហត្តិកាទេចា កឆិទេតាច ទេហាតីតិ៍

ឲត្វ ច “សទេដ្ឋាទេឃច បិញ្ញត្ត តាយា”តិ ព្វាយស្មិំ បទេក្ល ឆយុស្សបិ សដ្ឋសកាចត្តា ឆយុទេឆសតាត់ ទេកា ចិទេសទេសាតិ ទេច? ទេតសំ ទេតសំ អត្វាត់ ទេឡាឆកកាទេចត ញាទេតា ខ្លក្កហណាឱចទេសត ច បុទេព្ព ចចត្វាបិទេតា សដ្ឋប្បញទេត្ថ ឆទេយ្យោ, បឆ្ពា បទេទសំ អចទេឡាឆត្វំ បចត្តិទេតា ពឥត្វប្បកាសទេកា សទេដ្ឋា ទេឆសតាតិ ទេចឌិតត្ថា៍ អឆ ចា ឃចាទុត្តសដ្ឋសយុដ្ឋាបទេកា ចិត្តប្បាទេកា ទេឆសតា “ទេឆសឹឃតិ សយុដ្ឋាបឹឃតិ សទេដ្ឋា ឲទេតតា”តិ កត្វា យុសាចាឥាឥទេឃា ចិឃ៍ ពត្វាបិ ហិ យុសាចាឥាឱសយុដ្ឋាបិកា ទេចតតា យុសាចាឥាឱសទេដ្ឋត ទេចាហរឹឃតិ៍

តឹសុបិ ទេចទេតាសុ ឲទេត ឆយុត្វទេឆសតាបឌិទេចឆាតិ ឲត្វ បិញ្ញត្តអទេត្វា បិញ្ញត្តទេឆសតា បិញ្ញត្តអត្វបឌិទេចទេឆា ចាតិ ព្វាទេយ ពទេឃា បិញ្ញត្តចិសឃា ទេហាត្តិតិ ចិតឃបិដកាឌិត់ អត្វស្ស ទេឆសតាឃ បឌិទេចឆស្ស ច អាឆារកាទេចា ឃុទេត្តា, បិដកាតិ បត បិញ្ញត្តទេឃាទេឃចាតិ ទេតសំ ឆយុស្ស អាឆារកាទេចា កធំ ឃុទេជ្ជយ្យាតិ ទេច? បិញ្ញត្តសយុកាឃស្ស អចឃចបិញ្ញត្តឃា អាឆារកាចទេតា៍ អចឃចស្ស ហិ សយុកាទេឃា អាឆារកាទេចត ទុដ្ឋតិ ឃចា “ទុទេក្ល សាលា”តិ៍ ឲត្វ ច ឆយុាឌិត់ ទុទេក្លាកាហកាចទេតា ទេតហិ ឆយុាឌិហិ ចិតឃាឥទេឃា កម្ពីរាតិ ចិតឃាឌិតយ្យិ ចញ្ញត្តិទេឆា កម្ពីរកាទេចា ទុទេត្តាទេឃច, តស្វា ឆយុាឥទេឃា ឲច ទុទេក្លាកាហត្តា កម្ពីរា, ត ចិតឃាឥទេឃាតិ ត ទេចាទេឥតត្ថាទេយត់ សយុទេលត ចិសឃចិសឃឹយុទេលត ច ចិតឃាឌិត់ទេឃច កម្ពីរកាចស្ស ទុត្តត្តា៍ ឆទេយ្យោ ហិ ចិតឃាឥទេឃា, ទេតសំ ចិសទេឃា អទេត្វា, ឆយុត្វចិសឃា ច ទេឆសតាបឌិទេចឆាតិ៍ ពត្វ បឌិទេចឆស្ស ទុក្ករកាចទេតា ឆយុត្វាត់, ទេឆសតាទោាលស្ស ទុក្ករកាចទេតា ទេឆសតាឃ ច ទុទេក្លាកាហកាទេចា ទេចឌិតទេត្ថា៍ បឌិទេចឆស្ស បត ខ្លប្បាទេឥត្វំ អសក្កទេលាឃ្យត្តា តំចិសឃទោាលុប្បត្តិឃា ច ទុក្ករកាចទេតា ទុទេក្លាកាហតា ទេចឌិតត្ថា៍ ទុទេក្លត ឰកាឃត្តិតិ ទុទេក្លាកាហា៍ ឲកាទេឥទេសត ឰកាហទេត្តហិបិ យដ្ឋញ្ញុឌ្ឋិហិ បតិដ្ឋា លទ្ធុំ ត សក្កាតិ អាហ “អលទ្ធតឃ្យបតិដ្ឋា ចា”តិ៍ ឲកាសេយកស្មិំត្តិ ឲទេកកស្មិំ បិដទេក៍ ឲត្វាតិ ឲទេតាសុ បិដទេកសុ៍ តិដ្ឋាទេណា ទេចតំ ក្យុចចត់៍

ຢຖາຕິ ເຫຕຸເຫຕຸຜລາທີນໍ ປເສຕປິ ກມ຺ມຸກາທໍ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ ອາຫ "ອປເຣ ຕເຍາ"ຕິອາທິ. ເຫຕຸຕິ ປຈ຺ຈເຍາ. ເຍາ ຫິ ອຕ຺ຕເນາ ຜລໍ ນຫຕິ ປິນຫຕີຕິ ສເຍ຺ຍາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ສຍ຺ຍສນ຺ທ຺ສ຺ສ ເຈຕ຺ ເຫຕຸປຣິຍາຍຕາ ກຖໍ ປິຍ຺ຍາຍຕີຕິ ອາຫ "ວຸຕ຺ຕເທຍ຺ຍ"ຕ຺ຕິອາທິ. ຕຕ຺ ຈ "ເຫຕຸຢິຍ຺ ສາກາລໍ ສຍຸປຕິສຍິກ຺ຫາ"ຕິ ວຸເຕຕ ປເຈເຕຕ ສຍຸສ຺ສ ເຫຕຸກາເຣາ ກຖໍ ປິຍ຺ຍາຍຕີຕິ ເຈ? ສຍຸປຕິສຍິກ຺ຫາຕິ ວຸຕສ຺ສ ສຍາສປນສ຺ສ ອຈຍຈປນຕ຺ເຕ ນເສ຺ສເນ຺ຕ "ເຫຕຸຢິຍ຺ສາກາລໍ"ຕ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ. "ສເຍ຺ ປຕິສຍິກ຺ຫາ ສຍຸປຕິສຍິກ຺ຫາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕ ຫິ "ສເຍ຺"ຕິ ວຸຕສ຺ສ ອຕ຺ເຕ ນເສ຺ສເນ຺ຕ "ເຫຕຸຢີ຺ຍ"ຕິ ວຸຕ຺ຕ, "ປຕິສຍິກ຺ຫາ"ຕິ ວຸຕສ຺ສ ອຕ຺ເຕ ນເສ຺ສເນ຺ຕ "ສາກາລ"ຕ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເຫຕຸສຍຸສນ຺ທາ ວຸກຕ຺ຕາ ສາກາລປຕິສຍິກ຺ຫາສນ຺ທາ ຈາຕິ ຊຸຍຍຕ຺ເຕ ຈນເຕ຺ຕນ ສານິເຕາ ສຍຸສ຺ສ ເຫຕຸກາເຣາ. ເຫຕຸຜເລ ສາກາລໍ ອຕ຺ຕປຕິສຍິກ຺ຫາຕິ ວຸເຕຕ ຈຈເຕຕ ສານິເຕາ ອຕ຺ຕສ຺ສ ເຫຕຸຜລກາເຣາປິ ວຸຈເຍຈ ນຕ຺ເຕ຺ຕາ. ເຫຕຸເຕາ ຜລໍ ເຫຕຸຜລໍ. ຕຖາ ຍສ຺ມາ ເຫຕຸອຕຸສາເຣຕ ອຣິຍຕິ ອຕິກາຍີຍຕິ ສຍ຺ຍາປຸລີຍຕິ, ຕສ຺ມາ ອເຕ຺ຕາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ.

ຍຖາສຍຸຕ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕ ສຍຸສເທ຺ທາ ເຫຕຸໍ ເຫຕຸຜລສ຺ສ ສຕ຺ຕີ ສກ຺ກຕາຕິ. ສກາຈຈາຈເກາ ເຫສ ສຍຸສເທ຺ທາ, ຕ ປຣິຍຕ຺ຕິເຫຕຸກາຈຈາຈເກາ, ຕສ຺ມາ ຍຖາສຍຸຕ຺ຕິ ເຍາ ເຍາ ອປິຊ຺ຊາຕິສຕ຺ຕາຣາທິສເຍ຺າ, ຕສ຺ມິ ຕສ຺ມິຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຕາ ສຍາຕຸຣູປໍ ຈາ ຍຖາສຍໍ. ເນສຕາປິ ຫິ ປຕິເຈເສາ ປິຍ ອປິປຣີຕປິສຍປິກາຈຕເຕາ ສຍາຕຸຣູປໍ ປຈຕ຺ຕຕິ, ຕເຕາເຍຈ ຈ ອປິປຣີຕາກິລິເປີຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ສຍາກິລິເປີຕິ ອຕ຺ເຕຍ຺ຍເຕເກາ ອປິປຣີຕາກິລິເປີ. ວຸຕ຺ຕ ຈ ອກິລປ຺ປຕີຕິ ອກິລິເປີຕິ ສເທ຺າ ວຸຈ຺ຈຕິ. ວຸເຕຕ "ຕ(ຕ ສຍຸກິຣຸຕ຺ຕາກິລິເປ ສາກາລໍ ກິຣຸຕ຺ຕິປຕິສຍິກ຺ຫາ"ຕິ (ປິກ. ລໍ໑ປັ) ວຸຕ຺ຕ ວຸຕ຺ຕໍ ສຍຸກິຣຸຕ຺ຕິ ນເສ຺ສຕິ ສທ຺ສກາຈຕ຺ຕາ ເນສຕາຍ. ຕຖາ ຫິ ກິຣຸຕ຺ຕິປຕິສຍິກ຺ຫາຍ ປຣິຕ຺ຕາຣຍຸລາທິກາເຣາ ປຕິສຍິກ຺ຫາປິກປ຺ປິຍຊຸຍໍ (ປິກ. ລໍ໑ປັ ອານເຍາ) ວຸເຕ຺ຕາ. ອຊ຺ຊກຖາຍຕ຺ຕາ (ປິກ. ອຊ຺. ລໍ໑ປັ) "ຕໍ ສກາຈກິຣຸຕ຺ຕິ ສທ຺ທ຺ ອາຣຍຸລໍ ກຕ຺ວາ"ຕິອານິຕາ ສທ຺າຣຍຸລຕາ ນສ຺ສິຕາ. ຕຖາ ຫິ ຊຸຍສ຺ສ ອຕ຺ຕສ຺ສ ອຍໍ ສເທ຺າ ຈາຈເກາຕິ ຈຈຕຈຈເຕ຺ຕ ຈຈຕ຺ເປຕ຺ວາ ຕໍຕໍຈຈຕ຺ຕປິກາຈຕຈເສຕ ປຈຕ຺ຕິເຕາ ສເທ຺າ ເນສຕາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ອຜິປ຺ປາເຍາຕິ ວຸເຕຕ "ເນສຕາຕິ ປຍ຺ຍຕ຺ຕີ"ຕິ ວຸຕໍ ຈຈຕໍ ສຍຸກິຣຸຕ຺ຕາກິລິປໍ ສທ຺ທາຍ ວຸຕ຺ຕ, ຕ ຕເຕາ ປິກິຍຸຕ຺ຕ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິ ສທ຺ທາຍາຕິ ອຜິປ຺ປາຍໍ ນເສ຺ສຕິ. ເນສີຍຕິ ອເຕ຺ຕາ ວຸເຕຕາຕິ ຫິ ເນສຕາ, ປກາເຣຕ ຍາປີຍຕິ ວຸເຕຕ, ປກາເຣຕາ ຍາເຣປຕີຕິ ຈາ ປຍ຺ຍຕ຺ຕີຕິ ສຍຸກິຣຸຕ຺ຕາກິລິເປີ ວຸຈ຺ຈຕິ. ວຸຈໍ "ເນສຕາ ຕາຍ ສເທ຺າ"ຕິ ຊຸຍສ຺ມິ ປເກ຺ຂ ອຍຍເຕ຺ຕ ເຈນິຕເຍ຺ຍາ. "ເນສຕາຕິ ປຍ຺ຍຕ຺ຕີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິຈານິເຕາ ປຕ ວຸຈໍ ຈນຕ຺ຕິ – ກິຍ຺ຍາປິ "ສຍາກິລິເປີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕ ອກິລປ຺ປຕີຕິ ອກິລິເປີຕິ ສເທ຺າ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຕ ປຓ຺ຓຕ຺ຕິ, ຕຖາປິ ສເທ຺ ວຸຈ຺ຈຍາເຕ ຕນຕຸຣູປໍ ເຈາຫາເຣ ກເຫຕ຺ວາ ເຕຕ ເຈາຫາເຣຕ ນີປິຕສ຺ສ ອຕ຺ຕສ຺ສ ຊາຕເຕາ ສເທ຺ ກຖິເຕ ຕນຕຸຣູປິ ປຓ຺ຓຕ຺ຕິປິ ກາຣລ຺ປຈາເຣຕ ກຖິຕາເຍຈ ເຫາຕິ. ອຖ ຈາ "ສຍາກິລິເປີຕິ ອເຕ຺ຕາ"ຕິ ອຈຕ຺ວາ "ສຍາກິລິເປີຕິ ອຜິປ຺ປາເຍາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ເນສຕາ ຕາຍ ສເທ຺າ ຕ ເຫາຕີຕິ ນີປິຕເຍຈາຕິ.

ຢຖາຕິ ປຕິເຈຈໍ ກິທ຺ທິສເນ຺ຕາ ອາຫ "ປຕິເຈເສາຕິ ອກິສຍເຍາ"ຕິ. ປຕິປິຍ຺ຍາຕີຕິ ສາກາລໍ ປຕິເຈເສາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ປຕິປິຍ຺ຍຕ຺ຕິ ວຸເຕຕາຕິ ຈາ ປຕິເຈເສາ, ອກິສເຍຕີຕິ ອກິສຍເຍາ, ອກິສເຍຕ຺ຕິ ວຸເຕຕາຕິ ຈາ ອກິສຍເຍາ. ຢຖາຕິ ອກິສຍຍປ຺ປເກນເຕາ ອກິສຍຍປ຺ປກາເຣເຕາ ອາຣຍຸລເຕາ ສກາຈເຕາ ຈ ປິກນໍ ກາຕໍ "ເຍາ ຈ ເລາກິກເລາກຸຕ຺ຕເຣາ"ຕິອານິຍາຫ. ປິສຍເຕາ ອສເຍ຺າຫເຕາ ຈ ອຈເຕາເສາຕິ ສຍ຺ຍເຕ຺ຊ. ຕຕ຺ ປິສຍເຕາ ອຕ຺ຖານິອຕຸຣູປໍ ສຍານິສຸ ອຈເຕາເສາ ຕາຍ ອປິຊ຺ຊານິສຍາຣຍຸເລາ ສຕ຺ຕາຣານິອຕ຺ຖາຣຍຸເລາ

តទុភយបញ្ញាបការម្ពុណោ ទលិកិទយា អចទតាទឆា អសទខ្យាហទតា អត្តាឌិអត្ថុរូបំ ឆយ្វាឌីសុ អចទតាទឆា បត តិណ្ណាភារម្ពុណោ

យក្កឃុទត្តា ឃធាចុត្តឆយ្វត្តបញ្ញាត្តីសុ សទខ្យាហចិទ្ធិសទតា ទលិក្យុត្តទរា អភិសយទឃា តធា ហិ "អយំ ទហតុ, ឥទយស្ស ផលំ, អយំ

តទុភយានុរូទបា ទចាហារទរា"តិ ឲចំ អារម្មណការណចទសត ទលិកិយទាណំ ចិសឃទតា បជិចិណ្ណាតិ, ទលិក្យុត្តរទាណំ បត

ទហតុទហតុផលឌីសុ សទខ្យាហស្ស យក្កទាការណាត សមុដ្ឋិភត្តា អសទខ្យាហទតា បជិចិណ្ណាតិ អត្តាត្ថុរូបំ ឆទយ្វស្វតិ អចិន្ណា ទហតុ, សន្លារា

ទហតុសមុប្បត្តា, សន្លារទរ ថ្លប្បារទឆតិ អចិន្ណាតិ ឲចំ ការិយាត្ថុរូបំ ការទណស្វតិ អទត្តា អឆ ចា

បុញ្ញាភិសន្លារអបុញ្ញាភិសន្លារអាទតញ្ញាភិសន្លារទរសុ តីសុ អបុញ្ញាភិសន្លារស្ស សយុឃុត្តអចិន្ណា បច្ចយោ, ឥតទរសំ ឃធាត្ថុបត្តិអាឌិភា

ការិយាត្ថុរូបំ ការទណសុ បជិទចទឆាតិ អទត្តា ឆយ្វាត្ថុរូបំ អទត្តស្វតិ "អចិន្ណាបច្ចយា សន្លារា"តិអាឌិភា ការណាត្ថុរូបំ ការិទឃសុ

អចទតាទឆាតិ អទត្តា បញ្ញាត្តិបធាត្ថុរូបំ បញ្ញាត្តីស្វតិ បញ្ញាត្តិយា ចុច្ចយាតឆយ្វាត្ថុរូបំ បណ្ណត្តីសុ អចទតាទឆាតិ អទត្តា

ឃធាចុទត្តហិ ឆយ្វាឌីហិ បិដកាតំ កម្ពីរភាចំ ឥទស្សត្វំ "ឥកាតិ ឃស្វា ឲទតសុ បិដទកស្វ"តិអាឌិយាហ ឆយ្វខាតត្តិ ការណប្បទភទទា

ការណទយច ចា អត្តខាតត្តិ ការិយប្បទភទទា ការិយទយច ចា ឃា ចាយំ ទឆសតាតិ សព្វទត្ថា ទឃា ទចត្តាតិ ឲតាសុ តំតំបិដកកតាសុ

ឆយ្វត្តទឆសតាសុ ទឃា បជិទចទឆាតិ អទត្តា ចុទក្ខាកាហត្តិ ឲត្ត អចិន្ណាសន្លារាឌីតំ ឆយ្វត្តាតំ ចុប្បជិចិណ្ណាតាឃ ចុទក្ខាកាហតា ទតសំ

បញ្ញាបតស្ស ចុក្កទកាចទតា ទឆសតាឃ បជិទចឆតសន្លាតស្ស បជិទចឆស្ស ច ថ្លប្បាឆតចិសឃឹការណាតំ អសក្កទណយ្យតាឃ ចុទក្ខាកាហតា

ទចឌិតត្ថា ឲចយ្វីតិ បិសទន្ទ្វា បុទត្ត ចុត្តប្បការត្តទ សយ្យិទល្វតិ ឲត្តាតិ ឲទតសុ តីសុ បិដទកសុ ចុត្តត្តាតិ ចុទត្តា សំចណ្ហិទតា អទត្តា

អស្សាតិ ចុត្តត្តា

តីសុបិដទកស្វតិ ឲត្ត "ឲទកកស្មិ"ត្តិ អធិការទតា បកទណទតា ចា ទចឌិតត្ថា បរិយត្តិទភទទាតិ បរិយាបុណាតំ បរិយត្តិ

បរិយាបុណតចាចទកា ទហត្ត បរិយត្តិសទ្ទោ, ត បិឡត្ថបរិយាទឃា, តស្វា ឲចទយត្ត អទត្តា ឥទ្ធទត្ថា "តីសុ បិដទកសុ ឲទកកស្មិ

បរិយាបុណតប្បការទរា ឥទ្ធទត្ថា ទាតទត្ថា"តិ តទតាទយច ច "បរិយត្តិទឃា បរិយាបុណតប្បការា"តិ តីសុបិ កណ្ឌិបទឆសុ ចុត្តំ អឆ

ចា តីហិ បការទហិ បរិយាបុណិតត្ថា បិឡត្ថទឃា ឲច បរិយត្តីតិ ចុច្ចត្តិ, តទតាទយច ច "បរិយត្តិទឃា បិឡត្ថក្កយា"តិ អភិឆយ្វកធាឃ

លិលិទត សីហឡអកណ្ឌិបទឆ ចុត្តំ ឲចយ្វិ ហិ អលកទ្ធុបយាបរិយាបុណតទឃាកទតា អលកទ្ធុបយា បរិយត្តីតិ បិឡត្ថបិ សក្កា ចត្តុំ, ឲចញ្ហ

កត្វា "ចុក្កហិតា ថ្លបិរយ្ហាឌិទហតុ បរិយាបុដា អលកទ្ធុបយា"តិ បរទតា តិទទ្ធសចចតយ្យិ ថ្លបបត្តុំ ទហាតិ តត្ត ហិ បិឡត្ថទយច ចុក្កហិតា

បរិយាបុដាតិ ចត្តុំ ចដ្ឋតិ អលកទ្ធុបយាតិ អលកទ្ធា អលកទ្ធក្កហណំ ថ្លបយា ឲតិស្សាតិ អលកទ្ធុបយា អលកទ្ធស្ស កហណទញ្ញត្ត

អលកទ្ធសទ្ទត ចុត្តត្តិ ឥទ្ធត្ថំ "អាបុ្វបិទកា"តិ ឲត្ត អបុ្វបសទ្ទត អបុ្វបតាឆតំ ចិឃ អលកទ្ធក្កហទណាត កហិតបរិយត្តិ ថ្លបយឹឃតិ, ត បត

អលកទ្ធត "អលកទ្ធក្កហណុ្វបយា"តិ ចា ចត្តទត្ថ យទណ្ណបឆទលិបំ កត្វា "អលកទ្ធុបយា"តិ ចុត្តំ "ឈ្ហទ្ធយុទតា"តិអាឌីសុ ចិឃ អលកទ្ធាតិ

ទចត្ត អាសីចិទសា ចុច្ចតិ កទភាតិ ហិ ចិសស្ស តាមំ តញ្ហ តស្ស អល់ បរិបុណ្ណំ អត្ថិ, តស្វា អល់ បរិយទត្តា បរិបុទណ្ណា កទភា អស្សាតិ

អត្ថាសិកទលិបំ ឥការាកមញ្ញ កត្វា "អលកទ្ធា"តិ ចុច្ចតិ អឆ ចា អល់ ឌីចិតហរទណ សមទត្ថា កទភា អស្សាតិ អលកទ្ធា

តិស្សរណត្តាតិ ចដ្ឋុក្ខទតា តិស្សរណំ អទត្តា បទឃាឌតំ ឲតិស្សាតិ តិស្សរណត្តា កណ្ឌាការិកបរិយត្តីតិ ឲត្ត កណ្ឌាការទរ តិឃុទត្តា

កណ្ឌាការិទកា, កណ្ឌាការិទកា ចិឃ កណ្ឌាការិទកា, ឆយ្វទតភាត្ថុបិលទកា អញ្ញា អត្ថំ អភទបក្ខិត្វា កណ្ឌាការិកទស្សច សទតា បរិយត្តិ

ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ·

ទុគ្គហិតាតិ ទុដ្ឋុ គហិតា· ទុគ្គហិតភាវេន ធារេត្វា អាហ “ឧបារម្ភាទិហេតុ បរិយាបុដា”តិ, ឧបារម្ភា ឥតិវាទប្បមោក្ខាទិហេតុ ទុគ្គហិតាតិ អត្ថោ· លាភសក្ការាទិហេតុ បរិយាបុណនម្បិ ឯត្ថេវ សង្គហិតន្តិ ទដ្ឋព្វំ· វុត្តញ្ហេតំ អលគទ្ទសុត្តវណ្ណនាយំ (ម· និ· អដ្ឋ· ១· ២៣៩) –

“យោ ហិ ពុទ្ធវចនំ ‘ឯវំ ចីវរាទីនិ វា លភិស្សាមិ, ចតុបរិសមជ្ឈេ វា មំ ជានិស្សន្តី’តិ លាភសក្ការាទិហេតុ បរិយាបុណាតិ, តស្ស សា បរិយត្តិ អលគទ្ទបរិយត្តិ នាម· ឯវំ បរិយាបុណនតោ ហិ ពុទ្ធវចនំ អបរិយាបុណិត្វា និទ្ទោក្កមនំ វរតរ”ន្តិ·

តត្ថ ច អលគទ្ទគ្គហណូបមា បរិយត្តិ អលគទ្ទូបមាតិ វុត្តា, ឯវញ្ច សតិ សុគ្គហិតាបិ បរិយត្តិ អលគទ្ទូបមាតិ វត្តុំ វដ្ដតិ តត្ថាបិ អលគទ្ទគ្គហណស្ស ឧបមាភាវេន បាកដត្តា· វុត្តញ្ហេតំ –

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, បុរិសោ អលគទ្ទត្ថិកោ អលគទ្ទគវេសី អលគទ្ទបរិយេសនំ ចរមានោ, សោ បស្សេយ្យ មហន្តំ អលគទ្ទំ, តមេនំ អជបទេន ទណ្ឌេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គណ្ហេយ្យ, អជបទេន ទណ្ឌេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា គីវាយ សុគ្គហិតំ គណ្ហេយ្យ· កិញ្ចាបិ សោ, ភិក្ខវេ, អលគទ្ទោ តស្ស បុរិសស្ស ហត្ថំ វា ពាហំ វា អញ្ញតរំ វា អង្គបច្ចង្គំ ភោគេហិ បលិវេឋេយ្យ, អថ ខោ សោ នេវ តតោនិទានំ មរណំ វា និគច្ឆេយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ· តំ កិស្ស ហេតុ, សុគ្គហិតត្តា, ភិក្ខវេ, អលគទ្ទស្ស, ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចេ កុលបុត្តា ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ សុត្តំ គេយ្យ”ន្តិអាទិ (ម· និ· ១·២៣៩)·

តស្មា ឥធ ទុគ្គហិតា ឯវ បរិយត្តិ អលគទ្ទូបមាតិ អយំ និយមោ កុតោ លព្ភតិ, យេន ទុគ្គហិតា ឧបារម្ភាទិហេតុ បរិយាបុដា អលគទ្ទូបមាតិ វុច្ចតីតិ? សច្ចមេតំ, ឥទំ បន បារិសេសញាយេន វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ· តថា ហិ និស្សរណត្ថភណ្ឌាគារិកបរិយត្តីនំ វិសុំ គហិតត្តា បារិសេសតោ អលគទ្ទស្ស ទុគ្គហណូបមា បរិយត្តិ អលគទ្ទូបមាតិ វិញ្ញាយតិ· សុគ្គហណូបមា ហិ បរិយត្តិ និស្សរណត្ថា វា ហោតិ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ វា, តស្មា សុវុត្តមេតំ “ទុគ្គហិតា ឧបារម្ភាទិហេតុ បរិយាបុដា អលគទ្ទូបមា”តិ· យំ សន្ធាយាតិ យំ បរិយត្តិទុគ្គហណំ សន្ធាយ· វុត្តន្តិ អលគទ្ទសុត្តេ វុត្តំ·

អលគទ្ទត្ថិកោតិ អាសីវិសត្ថិកោ· អលគទ្ទំ គវេសតិ បរិយេសតិ សីលេនាតិ អលគទ្ទគវេសី· អលគទ្ទបរិយេសនំ ចរមានោតិ អលគទ្ទបរិយេសនត្ថំ ចរមានោ· ភោគេតិ សរីរេ· ហត្ថេ វា ពាហាយ វាតិ ឯត្ថ មណិពន្ធតោ យាវ អគ្គនខា “ហត្ថោ”តិ វេទិតព្វោ, សទ្ធិំ អគ្គពាហាយ អវសេសា “ពាហា”តិ· កត្ថចិ បន “កប្បរតោ បដ្ឋាយបិ យាវ អគ្គនខា ហត្ថោ”តិ វុច្ចតិ· អញ្ញតរស្មិំ វា អង្គបច្ចង្គេតិ វុត្តលក្ខណំ ហត្ថញ្ច ពាហញ្ច ឋបេត្វា អវសេសំ សរីរំ “អង្គបច្ចង្គ”ន្តិ វេទិតព្វំ· តតោនិទានន្តិ តំនិទានំ, តំការណាតិ វុត្តំ ហោតិ· បុរិមបទេ ហិ និគ្គហិតអលោបំ កត្វា និទ្ទេសោ· តំ ហត្ថាទីសុ ឌំសនំ និទានំ ការណំ ឯតស្សាតិ តំនិទានន្តិ ហិ វត្តព្ពេ

“តតោនិទាន”ន្តិ បុរិមបទេ បច្ចត្តេ និស្សក្កវចនំ កត្វា តស្ស ច លោបំ អកត្វា និទ្ទេសោ។ តំ កិស្ស ហេតូតិ យំ វុត្តំ ហត្វាទីសុ ធំសតំ តំនិទានត្ថា យទនុកូលការតំ, តំ កិស្ស ហេតុ កេន ការណេនាតិ អត្ថោ។ ឥធាតិ ឥមស្មិំ សាសនេ។ ឯកច្ចេ មោឃបុរិសាតិ ឯកច្ចេ តុច្ឆបុរិសា។ ធម្មន្តិ បរិយត្តិធម្មំ។ បរិយាបុណន្តីតិ ឧគ្គណ្ហន្តីតិ អត្ថោ, សជ្ឈាយន្តិ ចេវ វាចុគ្គតា ករោន្តា ធារេន្តិ ចាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អត្ថន្តិ យថាភូតំ ភាសិតត្ថំ បយោជនត្ថញ្ច។ ន ឧបបរិក្ខន្តីតិ ន បរិគ្គណ្ហន្តិ ន វិចារេន្តិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – “ឥមស្មិំ ឋានេ សីលំ កថិតំ, ឥធ សមាធិ, ឥធ បញ្ញា កថិតា, យញ្ច តំ បូរេស្សាមា”តិ ឯវំ ភាសិតត្ថំ បយោជនត្ថញ្ច “សីលំ សមាធិស្ស ការណំ, សមាធិ វិបស្សនាយា”តិអាទិនា ន បរិគ្គណ្ហន្តីតិ។ អនុបបរិក្ខតន្តិ អនុបបរិក្ខន្តានំ។ ន និជ្ឈានំ ខមន្តីតិ និជ្ឈានបញ្ញំ នក្ខមន្តិ, និជ្ឈាយិត្វា បញ្ញាយ ទិស្វា រោចេត្វា គហេតព្វា ន ហោន្តីតិ អធិប្បាយោ។ តេន ឥមមត្ថំ ទីបេតិ “តេសំ បញ្ញាយ អត្ថំ អនុបបរិក្ខន្តានំ តេ ធម្មា ន ឧបដ្ឋហន្តិ, ‘ឥមស្មិំ ឋានេ សីលំ, សមាធិ, វិបស្សនា, មគ្គោ, ផលំ, វដ្ដំ, វិវដ្ដំ កថិត’ន្តិ ឯវំ ជានិតុំ ន សក្កា ហោន្តី”តិ។

តេ ឧបារម្ភានិសំសា ចេវាតិ តេ បរេសំ វាទេ ទោសារោបនានិសំសា ហុត្វា បរិយាបុណន្តីតិ អត្ថោ។ ឥតិវាទប្បមោក្ខានិសំសា ចាតិ ឥតិ ឯវំ ឯតាយ បរិយត្តិយា វាទប្បមោក្ខានិសំសា, អត្តនោ ឧបរិ បរេហិ អារោបិតវាទស្ស និគ្គហស្ស បមោក្ខប្បយោជនា ហុត្វា ធម្មំ បរិយាបុណន្តីតិ អត្ថោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – បរេហិ សកវាទេ ទោសេ អារោបិតេ តំ ទោសំ ឯវញ្ច ឯវញ្ច មោចេស្សាមាតិ ឥមិនា ច ការណេន បរិយាបុណន្តីតិ។ អថ វា យោ យោ វាទោ ឥតិវាទោ, ឥតិវាទស្ស បមោក្ខោ ឥតិវាទប្បមោក្ខោ, ឥតិវាទប្បមោក្ខោ អានិសំសោ ឯតេសន្តិ ឥតិវាទប្បមោក្ខានិសំសា, តំតំវាទប្បមោចនានិសំសា ចាតិ អត្ថោ។ យស្ស ចត្ថាយ ធម្មំ បរិយាបុណន្តីតិ យស្ស ច សីលាទិបូរណស្ស មគ្គផលនិព្ពានស្ស វា អត្ថាយ ឥមស្មិំ សាសនេ កុលបុត្តា ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ។ តញ្ចស្ស អត្ថំ នានុភោន្តីតិ តញ្ច អស្ស ធម្មស្ស សីលាទិបរិបូរណសង្ខាតំ អត្ថំ ឯតេ ទុគ្គហិតគាហិនោ នានុភោន្តិ ន វិន្ទន្តិ។

អថ វា យស្ស ឧបារម្ភស្ស ឥតិវាទប្បមោក្ខស្ស ច អត្ថាយ យេ មោឃបុរិសា ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ, តេ បរេហិ “អយុត្តំ ន ហោតី”តិ វុត្តេ ទុគ្គហិតត្តា យេន យេន វិនិច្ឆយេនត្វាតិ បដិបាទេតព្វា ន ហោន្តីតិ បរស្ស វាទេ ឧបារម្ភំ អារោបេតុំ អត្តនោ វាទំ មោចេតុញ្ច អសក្កោន្តាបិ តំ អត្ថំ នានុភោន្តិយេវាតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ។ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តីតិ តេសំ តេ ធម្មា ទុគ្គហិតត្តា ឧបារម្ភាទិប្បយោជនបរិយាបុណនហេតុភាវេន ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិ។ ឯត្ថ ហិ ការណេ ផលវោហារេន “តេ ធម្មា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តី”តិ វុត្តំ។ តថា ហិ កិញ្ចាបិ ន តេ ធម្មា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិ, តថាបិ វុត្តនយេន បរិយាបុណន្តានំ សញ្ញាយការេន វិចារណេន ច តំមូលកានំ ឧបារម្ភាទីនំ អនេកេសំ អកុសលានំ ឧប្បត្តិបច្ចយតាយ “តេ ធម្មា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តី”តិ ការណេ ផលវោហារេន វុត្តំ។ តំ កិស្ស ហេតូតិ ឯត្ថ តន្តិ យថាវុត្តត្ថស្ស អនភិឃាតនស្ស ធម្មានំ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តនំ បរាមសតិ។

សីលក្ខន្ធាទិបារិបូរិំ នយេចាតិ ឯត្ថ អាទិសទ្ទេន សមាធិវិបស្សនាទីនំ សង្គហោ។ យោ ហិ ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គហេត្វា សីលស្ស អាគតដ្ឋានេ សីលំ បូរេត្វា សមាធិនោ អាគតដ្ឋានេ សមាធិគព្ភំ គណ្ហាបេត្វា វិបស្សនាយ អាគតដ្ឋានេ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា មគ្គផលានំ អាគតដ្ឋានេ មគ្គំ ភាវេស្សាមិ, ផលំ សច្ឆិករិស្សាមីតិ ឧគ្គណ្ហាតិ, តស្សេវ សា បរិយត្តិ និស្សរណត្ថា នាម ហោតិ។ យំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ យំ

បរិយត្តិទុគ្គហិតំ សន្ធាយ អលគទ្ទូបមំ វុត្តំ។ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តតីតិ សីលាទីនំ អាកឌ្ឍនេន សីលាទីនិ បូរេន្តស្សាបិ អរហត្តំ បត្វា បរិសមជ្ឈេ ធម្មំ ទេសេត្វា ធម្មទេសនាយ បសន្នេហិ ឧបនីតេ ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តស្សាបិ បរេសំ ធារេន្ត សហធម្មិកេ ឧបនិស្សយំ អារោបេន្តស្សាបិ សកវាទតោ ទោសំ ហរន្តស្សាបិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តតិ។ តថា ហិ ន កេវលំ ទុគ្គហិតបរិយត្តិំ និស្សាយ យក្កាចតាបលសម្ពិកិរិយាទីនេវ, បរវាទនិគ្គហសកវាទបតិដ្ឋាបនាទិបិ ឞុជ្ឈតិ។ តថា ច វុត្តំ “ឧប្បន្នំ បរប្បវាទំ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គហេត្វា”តិអាទិ (ទី. និ. ១.១៩០)។

បរិញ្ញាតក្ខន្ធោតិ ទុក្ខបរិញ្ញាវសេន បរិញ្ញាតក្ខន្ធោ។ បហីនកិលេសោតិ សមុទយប្បហានេន បហីនកិលេសោ។ បដិវិទ្ធាកុប្បោតិ បដិវិទ្ធអរហត្តផលោ។ ន កុប្បតីតិ អកុប្បន្តិ ហិ អរហត្តផលស្សេតំ នាមំ។ សតិបិ ហិ ចតុន្នំ មគ្គានំ ចតុន្នញ្ច ផលានំ អកុប្បសភាវេ សត្តន្នំ សេក្ខានំ សកសកភាវបរិច្ចាគេន ឧប្បត្តិ នាមកប្បវត្តិតោ តេសំ មគ្គផលានិ “អកុប្បានី”តិ ន វុច្ចន្តិ, អរហា បន សព្ពទាបិ អរហាវេវ នាមាតិ តស្សេវ ផលំ “អកុប្ប”ន្តិ វុត្តំ។ ខីណាសវស្សេវ បរិយត្តិ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ នាមា”តិ។ តស្ស ហិ អបរិញ្ញាតំ អប្បហីនំ អភាវិតំ អសច្ឆិកតំ វា នត្ថិ, តស្មា ពុទ្ធវចនំ បរិយាបុណន្តោ តន្តិធារកោ បវេណិបាលកោ វំសានុរក្ខកោ ច ហុត្វា ឧគ្គណ្ហាតិ។ តេនេវាហ “បវេណិបាលនត្ថាយា”តិអាទិ។ តត្ថ បវេណីតិ ធម្មសន្តតិ, ធម្មស្ស អវិច្ឆេទេន បវត្តីតិ អត្ថោ។ វំសានុរក្ខណត្ថាយាតិ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ វំសានុរក្ខណត្ថំ។ តស្ស វំសោបិ អត្ថតោ បវេណិយេវាតិ វេទិតព្ពំ។

ឯត្ថ ច យទិ បវេណិបាលនត្ថាយ ពុទ្ធវចនស្ស បរិយាបុណនំ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ, កស្មា “ខីណាសវោ”តិ វិសេសេត្វា វុត្តំ។ ឯកច្ចស្ស បុថុជ្ជនស្សាបិ ហិ អយំ នយោ លព្ភតិ។ តថា ហិ ឯកច្ចោ កិញ្ចិ លាភាទិកាមាទីសុ ពន្ធនេសុ ឯកម្បិ បទេន ចិត្តំ អនុប្បាទេន្តោ សយំ កិច្ចាទាននេន អភិលាបមាននោ អតិរេកេន ពុទ្ធវចនំ មា នស្សតុ, តន្តិ ធារេស្សាមិ, វំសំ ឋបេស្សាមិ, បវេណិំ បាលេស្សាមីតិ បរិយាបុណាតិ, តស្មា តស្សាបិ បរិយត្តិ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ នាម កស្មា ន ហោតីតិ? វុច្ចតេ – ឯវំ សន្តេបិ បុថុជ្ជនស្ស បរិយត្តិ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិ នាម ន ហោតិ។ កិញ្ចាបិ ហិ បុថុជ្ជនោ “បវេណិំ បាលេស្សាមី”តិ អជ្ឈាសយេន បរិយាបុណាតិ, អត្តនោ បន ភវកន្តារតោ អនិត្ថិណ្ណត្តា តស្ស បរិយត្តិ និស្សរណបរិយត្តិ នាម ហោតិ, តស្មា បុថុជ្ជនស្ស បរិយត្តិ អលគទ្ទូបមា វា ហោតិ និស្សរណត្ថា វា, សត្តន្នំ សេក្ខានំ និស្សរណត្ថាវ, ខីណាសវានំ ភណ្ឌាគារិកបរិយត្តិយេវាតិ វេទិតព្ពំ។ ខីណាសវោ ច ភណ្ឌាគារិកសទិសត្តា ភណ្ឌាគារិកោតិ វុច្ចតិ។ យថា ហិ ភណ្ឌាគារិកោ អលង្ការភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា បសាធនកាលេ តទុបិយំ អលង្ការភណ្ឌំ រញ្ញោ ឧបនាមេត្វា អលង្ករោតិ, ឯវំ ខីណាសវោបិ ធម្មរតនភណ្ឌំ សម្បដិច្ឆិត្វា មោក្ខាធិកានំ កុលបុត្តានំ សភាវានុរូបំ តទុបិយំ ធម្មទេសនំ ឧបនេត្វា មគ្គង្គពោជ្ឈង្គាទិសង្ខាតេន លោកុត្តរេន អលង្ការេន អលង្ករោតីតិ ភណ្ឌាគារិកោតិ វុច្ចតិ។

ឯវំ តិស្សោ បរិយត្តិយោ វិភជិត្វា ឥទានិ តីសុបិ បិដកេសុ យថារហំ សម្បត្តិវិបត្តិយោ និទ្ធារេត្វា ទស្សេន្តោ អាហ “វិនយេ បនា”តិអាទិ។ សីលសម្បត្តិំ និស្សាយ តិស្សោ វិជ្ជា បាបុណាតីតិអាទីសុ យស្មា សីលំ វិសុទ្ធិយមានំ សតិសម្បជញ្ញពលេន កម្មស្សកតញ្ញាណពលេន ច សំកិលេសមលតោ វិសុជ្ឈតិ, បារិបូរិញ្ច គច្ឆតិ, តស្មា សីលសម្បទា សិជ្ឈមានា ឧបនិស្សយសម្បត្តិភាវេន សតិពលំ ញាណពលញ្ច បច្ចុបដ្ឋបេតីតិ តស្សា វិជ្ជត្តយូបនិស្សយតា វេទិតព្ពា សភាគហេតុសម្បាទនតោ។ សតិពលេន ហិ

បុរេត្តតិចារបចិន្តាសិទ្ធិ, នយ្យជេទ្ឋោត នត្ថកិច្ចេស្ស ស្ទិ៍ក្ខការិតាបរិចរេយត ត្យុបបិតពោលាត្យុពន្ធាយ ត្យុតិយចិន្តាយ សិទ្ធិ,

ចិតិក្កយាការេចត ស៊ំកិលេសប្យហាតសត្ថាចេតា ចិចក្ខបតិស្សយតាចេសត អន្តាស្ស យស្យុទ្ធិយា តតិយចិន្តាសិទ្ធិ៍ បុរេទតរសិទ្ធាត៌

សយាឆិបញ្ញាត៌ បិរិប្បុរិ៍ ចិតា សិលស្ស អាសចក្កូយពោលាប្បតិស្សយតា ស្យុក្កចិបស្សកតិលាសេចហិ ឌឹបេតត្ថា៍ “សយាហិតោ យឆាក្យុត៌

បខាតាតី”តិ (ស៊ំ៍ តិ៍ ៣៍៨៨; ៧៍៤; តេត្តិ៍ ៣០; មិ៍ ប៍ ១៍១៍១៣) ចចតេតា សយាឆិសយ្យខា លត្យអកិញ្ញាតាយ ក្ខបតិស្សយោ៍ “យោកា ចេ

ខាយតិ ក្យុរិ៍”តិ (ឆ៍ ប៍ ១ប៉១) ចចតេតា បុត្តយោគេត កស្យុចារសេភសការសារកោសរិល្លាក្កហលបរិប្បុឆ្នាឌឹហិ ច បរិកាចិតា បញ្ញាសយ្យត្តិ

បជិសម្ភិទាប្យកេភស្ស ក្ខបតិស្សយោ៍ ឲត្ត ច “សិលសយ្យត្តិ តិស្សាយា”តិ ត្យុត្តត្តា យស្ស សយាឆិចិខម្ភតក្យុតា អតចេសសា ល អកិញ្ញា ត

ត្លិខ្ញុត្តិ, តស្ស ក្ខក្កបរិច្ឆេភចេសត ត សយាឆិសយ្យខា អត្តិតិ សតិបិ ចិន្តាត៌ អកិញ្ញាកោភសការេច សិលសយ្យត្តិសយ្យុខាកតា ឲច តិស្សា ចិន្តា

កហិតា៍ យឆា ហិ បញ្ញាសយ្យត្តិសយ្យុខាកតា ចតស្សា បជិសម្ភិខា ក្ខបតិស្សយសយ្យត្តស្ស យកក្កតេច ត្លិខ្ញុត្តិ យកក្កលោ ឲច តាស៊ំ

បជិលភិតព្តោតា៍ ឲច៌ សិលសយ្យត្តិសយ្យុខាកតា តិស្សា ចិន្តា សយាឆិសយ្យត្តិសយ្យុខាកតា ច ល អកិញ្ញា ក្ខបតិស្សយសយ្យត្តស្ស យកក្កតេច

ត្លិខ្ញុត្តិតិ យកក្កាឆិកេមតេច តាស៊ំ អឆិកមោ ចេឌិតព្តោ៍ បច្ចេកព្យុទ្ធាត៌ សម្ពុសឮ្យុទ្ធាតញ្ច បច្ចេកចាធិសម្ពុសម្ពោធិឆម្ពុសយឆិកយសឌិសា ហិ

ត្លយេស៊ំ អរិយាត៌ ត្លយ ចិសេសាឆិកយាតិ៍

តាស៊ំយេច ច តត្ថ បកេភចចតេតាតិ ឲត្ថ តាស៊ំយេចាតិ អចធារណ៍ បិប្យុហិតត្តាត៌ លត្យអកិញ្ញាចត្យុបជិសម្ភិខាត៌ ចិតេយ

បកេភចចតាកាច៌ សន្ធាយ ត្យុត្តំ៍ រេចេន្តោកន្តេ ហិ តិស្សា ចិន្តាច ចិកត្តាតិ៍ ត្យុតិយេ តាស៊ំយេចាតិ អចធារណ៍ ចតស្សា បជិសម្ភិខា

អបេក្ខិត្វា កត៌, ត តិស្សា ចិន្តា៍ តា ហិ លស្ស អកិញ្ញាស្ស អតេត្តាកឆត្តា ស្យុទេត្ត ចិកត្តាយេចាតិ៍ តាសត្ថាតិ ឲត្ថ ច-សទ្ទេត សេសាតម្បិ

តត្ថ អត្តិកាច៌ ឌឹបេតិ៍ អកិឆម្ពុបិជេកោ ហិ តិស្សា ចិន្តា ល អកិញ្ញា ចតស្សា ច បជិសម្ភិខា ត្យុត្តាយេច៍ បជិសម្ភិខាត៌ បត អត្តាត្ត

បកេភចចតាកាច៌ តេត្តច ច សព្វា ចិកត្តកាច៌ ឌឹបេត្យុកាយេ ហេដ្ឋា ត្យុត្តតេយត អចធារណ៍ អកត្វា “តេត្តចា”តិ បរិចេត្តត្វា

អចធារណ៍ ធបេសិ៍

ត្លខាតិ “ចិតេយ ត្យុប្បជិបតេត្តា ‘យុត្យុកាត៌ អត្ថុលោឌឹត៌ សយ្យុស្សា ចិយ ត្លត្តិសយ្យុស្សាបិ ចក្ខតី’តិ យេចក្យុតចិតិក្កយ ចោស៊ំ អជិដ្ឋា

សិលចិបត្តិ បិប្យុលាតី”តិ ឆស្សេត្តា អាហ “ចិតេយ បត ត្យុប្បជិបតេត្តា”តិអាឌិ៍ តត្ថ ស្យុលោ សយ្យុស្សា ឲតេសត្តិ ស្យុលសយ្យុស្សាតិ,

អត្ថុលោបិក្យុលោឌឹតិ៍ ក្ខបិឌិត្តបេស្សា ត្លត្តិបេស្សា, យេចក្យុតឆម្ពុតិ ត្យុត្តំ ហោតិ៍ ត្យុត្តម្បិ ហោតត្តិ អរិទ្ធេត កិក្កតា ត្យុត្តំ៍ សោ ហិ

ពាហុស្សេតា ឆម្ពុកចិកោ កម្ពុកិលេសចិបរិកោបចាភអាលាឌិតិក្កយចេសត បត្តាចិឆេស្ស អត្តោរាឃិកោស្ស សេសត្តោរាឃិកោ ខាតាតិ, ចិតេយ

បត អកោចិឥត្វា បហ្លត្តិឌិតិក្កយត្តោរាឃិកោ ត ខាតាតិ, តស្មា រេហោកេតា ឲច៌ ឌិរេត្តមិ “ត្លយ អការិកា បត្តា កាយក្យុលោ បរិក្យុខ្ញុត្តា

សោតាបត្តាបិ សកខាកាយិកោបិ អតាកាយិកោបិ ហោត្តិ៍ កិក្កបិ យតាបិកាតិ ចក្កចិត្តោឃ្យាតិ ទ្វុបិតិ បស្សត្តិ...បេ... កាយចិត្តោឃ្យ

ហោក្ខេត្តា ឋុសត្តិ, យុត្យុកាតិ អត្ថុលោបិក្យុលោឌឹតិ បរិក្យុខ្ញុត្តិ, ឲត៌ សត្តា ចក្ខតិ, កស្មា ត្លត្តិត៌យេច ទ្វុបសទ្ធាត្តសហោក្ខេត្តា ត ចក្ខត្តិ,

ឲតេបិ ចក្ខត្តី”តិ អតចេត្តេត បច្ចយបរិក្យុខ្ញុតរេសត សាចខ្លកាយក្យុលបរិកោកេស៊ំ ស៊ំសត្តិត្វា សច្ឆត្តរាកបរិកោកច្ចា

តិច្ឆត្តរាកបរិកោកច្ចា ឲកំ កត្វា ត្យុលចារកហិ សទ្ធិ អតិស្យុឲ្យស្យុត្តំ ឈេជេត្តា ចិយ សារបេត សទ្ធិ សិតេត្យុតោ សជិសត៌ ក្ខបស៊ំហរេត្តា

ចិយ បិបក៌ ឌិខ្ញិកត៌ ក្ខប្បាតេត្វា “កិ៍ កកចតា យហាសម្ពុទ្ធ ពាត្តតេត្តត ចិយ យហតា ក្ខស្សាហេត បធយបិរាខិក៌ បញ្ញាត្តំ, តត្តិ ឲត្ត

ទោសោ"តិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន សទ្ធិំ បដិវិរុជ្ឈន្តោ វេសារជ្ជញាណំ បដិពាហន្តោ អរិយមគ្គេ ខាណុកណ្ដកាទីនិ បក្ខិបន្តោ “មេថុនធម្មេ ទោសោ នត្ថី"តិ ជិនស្ស អាណាចក្កេ បហារមទាសិ. តេនាហ “តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមី"តិអាទិ.

តត្ថ អន្តរាយិកាតិ តំតំសម្បត្តិយា វិពន្ធនវសេន សត្តសន្តានស្ស អន្តរេ វេមជ្ឈេតិ អាគច្ឆតីតិ អន្តរាយោ, ទិដ្ឋធម្មិកាទិអនត្ថោ. អនតិក្កមនដ្ឋេន តស្មិំ អន្តរាយេ និយុត្តា, អន្តរាយំ វា ផលំ អរហន្តិ, អន្តរាយស្ស វា ករណសីលាតិ អន្តរាយិកា, សគ្គមោក្ខានំ អន្តរាយករាតិ វុត្តំ ហោតិ. តេ ច កម្មកិលេសវិបាកូបវាទអាណាវីតិក្កមវសេន បញ្ចវិធា. តេសំ វិត្ថារកថា បរតោ អរិដ្ឋសិក្ខាបទេ (បាចិ. ៤១៧) អាវិ ភវិស្សតិ. អយំ បនេត្ថ បទត្ថសម្ពន្ធោ – យេ ឥមេ ធម្មា អន្តរាយិកា អន្តរាយករាតិ ភគវតា វុត្តា ទេសិតា ចេវ បញ្ញត្តា ច, តេ ធម្មេ បដិសេវតោ បដិសេវន្តស្ស យថា យេន បការេន តេ ធម្មា អន្តរាយាយ សគ្គមោក្ខានំ អន្តរាយករណត្ថំ នាលំ សមត្ថា ន ហោន្តិ, តថា តេន បការេនាហំ ភគវតា ទេសិតំ ធម្មំ អាជានាមីតិ. តតោ ទុស្សីលភាវំ បាបុណាតីតិ តតោ អនវជ្ជសញ្ញីភាវហេតុតោ វីតិក្កមិត្វា ទុស្សីលភាវំ បាបុណាតិ.

ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេតិអាទិកា –

“ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ. កតមេ ចត្តារោ, អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ បរហិតាយ, បរហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ, នោ អត្តហិតាយ, នេវ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ, អត្តហិតាយ ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ចា"តិ (អ. និ. ៤.៩៥; បុ. ប. មាតិកា, ចតុក្កឧទ្ទេស ៦៤) –

អាទិកា បុគ្គលទេសនាបដិសំយុត្តសុត្តន្តបាឡិំ និទេស្សតិ. អធិប្បាយំ អជានន្តោតិ “អយំ បុគ្គលទេសនា វោហារវសេន, ន បរមត្ថតោ"តិ ឯវំ ភគវតោ អធិប្បាយំ អជានន្តោ. ពុទ្ធស្ស ហិ ភគវតោ ទុវិធា ទេសនា សម្មុតិទេសនា បរមត្ថទេសនា ចាតិ. តត្ថ “បុគ្គលោ សត្តោ ឥត្ថី បុរិសោ ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ ទេវោ មារោ"តិ ឯវរូបា សម្មុតិទេសនា. “អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា ខន្ធា ធាតុយោ អាយតនានិ សតិបដ្ឋានា"តិ ឯវរូបា បរមត្ថទេសនា. តត្ថ ភគវា យេ សម្មុតិវសេន ទេសនំ សុត្វា អត្ថំ បដិវិជ្ឈិត្វា មោហំ បហាយ វិសេសមធិគន្តុំ សមត្ថា, តេសំ សម្មុតិទេសនំ ទេសេតិ. យេ បន បរមត្ថវសេន ទេសនំ សុត្វា អត្ថំ បដិវិជ្ឈិត្វា មោហំ បហាយ វិសេសមធិគន្តុំ សមត្ថា, តេសំ បរមត្ថទេសនំ ទេសេតិ.

តត្រាយំ ឧបមា – យថា ហិ ទេសភាសាកុសលោ តិណ្ណំ វេទានំ អត្ថសំវណ្ណកោ អាចរិយោ យេ ទមិឡភាសាយ វុត្តេ អត្ថំ ជានន្តិ, តេសំ ទមិឡភាសាយ អាចិក្ខតិ, យេ អន្ធកភាសាទីសុ អញ្ញតរាយ, តេសំ តាយ ភាសាយ, ឯវំ តេ មាណវកា ឆេកំ ព្យត្តំ អាចរិយមាគម្ម ខិប្បមេវ សិប្បំ ឧគ្គណ្ហន្តិ. តត្ថ អាចរិយោ វិយ ពុទ្ធោ ភគវា, តយោ វេទា វិយ កថេតព្ពភាវេ ឋិតានិ តីណិ បិដកានិ, ទេសភាសាកោសល្លមិវ សម្មុតិបរមត្ថកោសល្លំ, នានាទេសភាសាមាណវកា វិយ សម្មុតិបរមត្ថវសេន បដិវិជ្ឈនសមត្ថា វេនេយ្យសត្តា, អាចរិយស្ស ទមិឡភាសាទិអាចិក្ខនំ វិយ ភគវតោ សម្មុតិបរមត្ថវសេនបិ ទេសនា វេទិតព្ពា. អាហ ចេត្ថ –

“ទ្វេ សច្ចានិ អក្ខាសិ, សម្ពុទ្ធោ វទតំ វរោ;

សម្មុតឹ បរមត្ថញ្ច, តតិយំ នូបលព្ភតិ។

“សង្កេតវចនំ សច្ចំ, លោកសម្មុតិការណា;

បរមត្ថវចនំ សច្ចំ, ធម្មានំ ភូតការណា។

“តស្មា វោហារកុសលស្ស, លោកនាថស្ស សត្ថុនោ;

សម្មុតឹ វោហរន្តស្ស, មុសាវាទោ ន ជាយតី”តិ។ (ម។ និ។ អដ្ឋ។ ១។៣៧; អ។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១។១៧០);

អបិច អដ្ឋហិ ការណេហិ ភគវា បុគ្គលកថំ កថេតិ – ហិរោត្តប្បទីបនត្ថំ កម្មស្សកតាទីបនត្ថំ បច្ចត្តបុរិសការទីបនត្ថំ អានន្តរិយទីបនត្ថំ ព្រហ្មវិហារទីបនត្ថំ បុព្ពេនិវាសទីបនត្ថំ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិទីបនត្ថំ លោកសម្មុតិយា អប្បហានត្ថញ្ចាតិ។ “ខន្ធា ធាតុយោ អាយតនានិ ហិរិយន្តិ ឱត្តប្បន្តី”តិ វុត្តេ មហាជនោ ន ជានាតិ, សម្មោហមាបជ្ជតិ, បដិសត្តុ ហោតិ “កិមិទំ ខន្ធា ធាតុយោ អាយតនានិ ហិរិយន្តិ ឱត្តប្បន្តិ នាមា”តិ។ “ឥត្ថី ហិរិយតិ ឱត្តប្បតិ, បុរិសោ ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ ទេវោ មារោ”តិ វុត្តេ មហាជនោ ជានាតិ, ន សម្មោហមាបជ្ជតិ, ន បដិសត្តុ ហោតិ, តស្មា ភគវា ហិរោត្តប្បទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។ “ខន្ធា កម្មស្សកា ធាតុយោ អាយតនានី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ភគវា កម្មស្សកតាទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។ “វេឡុវនាទយោ មហាវិហារា ខន្ធេហិ ការាបិតា, ធាតូហិ អាយតនេហី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ភគវា បច្ចត្តបុរិសការទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។ “ខន្ធា មាតរំ ជីវិតា វោរោបេន្តិ, បិតរំ អរហន្តំ, រុហិរុប្បាទកម្មំ សង្ឃភេទំ ករោន្តិ, ធាតុយោ អាយតនានី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ភគវា អានន្តរិយទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។

“ខន្ធា មេត្តាយន្តិ, ធាតុយោ អាយតនានី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ភគវា ព្រហ្មវិហារទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។ “ខន្ធា បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរន្តិ, ធាតុយោ អាយតនានី”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ភគវា បុព្ពេនិវាសទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។ “ខន្ធា ទានំ បដិគ្គណ្ហន្តិ, ធាតុយោ អាយតនានី”តិ វុត្តេបិ មហាជនោ ន ជានាតិ, សម្មោហមាបជ្ជតិ, បដិសត្តុ ហោតិ “កិមិទំ ខន្ធា ធាតុយោ អាយតនានិ បដិគ្គណ្ហន្តិ នាមា”តិ។ “បុគ្គលា បដិគ្គណ្ហន្តិ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា”តិ វុត្តេ បន ជានាតិ, ន សម្មោហមាបជ្ជតិ, ន បដិសត្តុ ហោតិ។ តស្មា ភគវា ទក្ខិណាវិសុទ្ធិទីបនត្ថំ បុគ្គលកថំ កថេតិ។ លោកសម្មុតិញ្ច ពុទ្ធា ភគវន្តោ ន ជហន្តិ, លោកសមញ្ញាយ លោកនិរុត្តិយា លោកាភិលាបេ ឋិតាយេវ ធម្មំ ទេសេន្តិ។ តស្មា ភគវា លោកសម្មុតិយា អប្បហានត្ថម្បិ បុគ្គលកថំ កថេតិ , តស្មា ឋបិតា

ᨧ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩈᩮᨶ, ᨶ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ “ᨲᨳᩣᩉᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ ᩋᩣᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨿᨳᩣ ᨲᨴᩮᩅᩥᨴᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩅᨲᩥ ᩈᩴᩈᩁᨲᩥ, ᩋᨶᨬ᩠ᨬ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᨽᩣᩅᨶᨷᩩᩴᩈᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᩣᨮᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᩈᩣᨾᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩮᨶ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨣᩤᩉᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨾ᩠ᩉᩮᨧ ᩋᨻ᩠ᨽᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᨬ᩠ᨧ ᩋᨻ᩠ᨽᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨡᨱᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨡᨱᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩴ᪨ ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨮᩣᨲᨻ᩠ᨻᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨬᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩣ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩦᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᩥᩈᨿᨫᩣᨶᩅᩥᩈᨿᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨷᩣᨠᩃᩮᩣᨠᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᩅᩥᩈᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᨿᩣᨶᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩣᨴᩔ ᩅᩥᨥᩣᨲᩔ ᨽᩣᨣᩦ ᩋᩔ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ? ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᩥᩈᨿᩮᩣ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨿᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩣᨴᩔ ᩅᩥᨥᩣᨲᩔ ᨽᩣᨣᩦ ᩋᩔ᪨ ᨫᩣᨿᩥᩔ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨫᩣᨶᩅᩥᩈᨿᩮᩣ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ...ᨷᩮ... ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ...ᨷᩮ... ᩃᩮᩣᨠᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ...ᨷᩮ... ᩍᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᨿᩣᨶᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩣᨴᩔ ᩅᩥᨥᩣᨲᩔ ᨽᩣᨣᩦ ᩋᩔᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪇᪇)᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ “ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᨴᩔᨶᩴ᪨ “ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨶᩥᨴᩔᨶᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩩᨾᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ, ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩩᩴ ᩋᩁᩉᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᨠᩣᨾᩴ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨷᩥ ᨧ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩩᩈᩃᩩᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩣᨶᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩑᩅᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨹᩃᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᨿᩣᨶᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩣᨴᩔ ᩅᩥᨥᩣᨲᩔ ᨽᩣᨣᩦ ᩋᩔᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨷᩥᨭᨠᩣᨶᩴ᪨

ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᩥᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᨣ᩠ᨣᨾᩉᩣᩅᨣ᩠ᨣᨷᩣᨳᩥᨠᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᩅᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨶᩥ᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩮᩅ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᩣᨿ ᩑᩅᨾᨲ᩠ᨳᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ – ᨿᩔ ᨶᩥᨠᩣᨿᩔ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨣᨱᨶᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩮᩅ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨲᨿᩮᩣ ᩅᨣ᩠ᨣᩣ ᩋᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩔᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨ ᩑᩈ ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣ ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩮᩣ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨳᩣᨶᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩮᩣ, ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨲ᩠ᨲᩴᨿᩮᩅ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩩᩴ “ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩑᨠᨶᩥᨠᩣᨿᨾ᩠ᨸᩦᨲᩥ ᩑᨠᨷᨴᨾ᩠ᨸᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ

ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᨿᩥᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩍᨾᩮ᪨ ᨸᩮᩣᨱᩥᨠᩣ ᨧᩥᨠ᩠ᨡᩃ᩠ᩃᩥᨠᩣ ᨧ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩣ ᨸᩮᩣᨱᩥᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣ ᨧᩥᨠ᩠ᨡᩃ᩠ᩃᩥᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᨵᨠᩣᨶᩥ ᩈᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᩏᨴᩣᩉᩁᨱᩣᨶᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨠᩣᨿᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᨾᩪᩉᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩴ ᩅᩣᨧᨠᨽᩣᩅᩮ ᩈᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩣᨵᨠᩣᨶᩥ ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᩩᨴᩣᩉᩁᨱᩴ ᩈᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩈᩣᨵᨠᩅᨧᨶᩴ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨶᩦᨲᩥ ᨾᩪᩃᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨣ᩠ᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᩉᩥ ᩅᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨶᩥ᪨ ᨴᩥᨿᨯ᩠ᨰᩈᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨯ᩠ᨰᩮᨶ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨴᩥᨿᨯ᩠ᨰᩴ, ᩑᨠᩴ ᩈᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᩅᨣ᩠ᨣᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᩉᩥ ᩅᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᩣᨮᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨸᨶ “ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨

ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩥᨭᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨸᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨠᩃᩴ ᩅᩥᨶᨿᨸᩥᨭᨠᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᩮᩅ ᩉᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨴᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩉᩥᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩍᨴᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᨶᩅᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨶᩅᩉᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩈᨦ᩠ᨠᩁᩁᩉᩥᨲᩮᩉᩥ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᨳᩣ ᨧ ᩈᨲᩥ ᩋᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᨽᩣᩅᩣᨶᩮᩅ ᨣᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩥᨿᩩᩴ, ᩋᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᨽᩣᩅᩣᨶᩮᩅ ᨣᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᨶᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᨾᩮᩅ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᩣᩈᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩋᨸᩥᨧ “ᩈᨣᩣᨳᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩣᨳᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾ ᩈᨣᩣᨳᨠᩴ ᩅᩣ ᩈᩥᨿᩣ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩣᨳᨠᩴ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᨴ᩠ᩅᨿᩮᨶᩮᩅ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩥᩈᩮᩈᩈᨬ᩠ᨬᩣᩁᩉᩥᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᩋᨳᩣᨸᩥ ᨠᨳᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ ᨣᩣᨳᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ, ᨣᩮᨿ᩠ᨿᨦ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩥᨿᩣ ᩈᨣᩣᨳᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨣᩣᨳᨠᩅᨣ᩠ᨣᩔ ᩅᩥᨿ, ᨲᨳᩣ ᩏᨽᨲᩮᩣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨣᩣᨳᨠᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ? ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩮ –

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩅᩥᨵᩥ, ᩅᩥᩈᩮᩈᩅᩥᨵᨿᩮᩣ ᨸᩁᩮ;

ᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩁᩩᩊ᩠ᩉᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩉᨲᩣᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨶᩣᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ᪨

ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩮᩣᩈᩔ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᩅᨣᩣᩉᨶᩴ;

ចស្ថា អបន្នរ៍យេច, តចង្គ សទ្ទ្យសាសត៌

សន្តស្សបិ ហិ ឰទ្ទចចតស្ស ស្ុត្តត្តិ អឃំ សាយន្ញាចិឆិ៍ ចថា ហិ “ឲត្តក៌ ចស្ស កកចទេចា ស្ុត្តាកចំ ស្ុត្តបរិឃាបត្ត៌, សាចចិ្ឋយា ស្ុត្តចិកទ្ក, សកចាងេ បទ្ទា ស្ុត្តសចាតិ៍”ចិអាឌិចចតទេចា ចិតឃាកិឆឲ្យបរិឃត្តិចិទេសទេសស្ុបិ ស្ុត្តទេចាហារទេរា ឌិស្សចិ៍ ទេចទេតច ច អាឃស្ថា ឃហាកច្ចារទេតា ទេតត្តិឃំ (ទេតត្តិ៍ សទ្កហចារ) អាហ – “តចចិឆស្ុត្តត្តបរិទេឃដ្ឋិ”ចិ៍ ចត្ថ ហិ ស្ុត្តាឌិចទេសត តចទ្កស្ស សាសតស្ស បរិទេឃដ្ឋិ បរិទេឃសតា អត្ថចិចារណា “តចចិឆស្ុត្តត្តបរិទេឃដ្ឋិ”ចិ ចុត្តា៍ ចទេកកទេទេសស្ុ បត កេឃ្យាទេឃា ចិទេសសចិឆទេឃា ទេចត ទេចត តិឃិទេត្តត បតិដ្ឋិចា៍ ចថា ហិ កេឃ្យស្ស សកាឆកត្តំ ចក្មាចតិឃិត្តំ៍ ទេលិកេបិ ហិ សសិទេលិក៌ សកាឆក៌ ចា ចុល្លិឃកត្ថំ “កេឃ្យ”ត្តិ ចងត្តិ៍ កាឆាចិទេហ បត សតិ បុន្និ កត្ថា ចិសន្តតការទេចា ទេចឃ្យាកទេណស្ស ចក្មាចតិឃិត្តំ៍ បុន្នាចិសន្តតញ្ញា“ញ្យាកទេណ”ត្តិ ចុច្ចតិ៍ ញ្យាកទេណទេយច ទេចឃ្យាកទេណ៍ ឲចំ សទេត្ត សកាឆកាឌិតយ្បិ បុន្និ កត្ថា ចិសន្តតចទេសត បចត្តាត៌ ទេចឃ្យាកទេណការទេចា អាបន្តតិចិ? តាបន្តតិ៍ កេឃ្យាឌិសន្តាត៌ អទេតាកាសកាចទេចា សឡកាសទេចា អទេតាកាសចិឆិ ពលចាចិ “កាឆាចិទេហ សតិ”ចិ ចិទេសសិចត្តា ច៍ ចថា ហិ ឆឲ្យបគាឌិស្ុ កេចលំ កាឆាពទេត្តស្ុ សកាឆកទេត្តបិ ទេសាយតស្សចាលាយឃិកកាឆាឃុទេត្តស្ុ “ចុត្តទេញ្យា”ត្តិអាឌិចចតសន្តទេត្តស្ុ អត្ថចឆឲ្យបដិឃំឃុទេត្តស្ុ ច ស្ុត្តចិទេសទេសស្ុ ឃថាក្តយំ កាឆាឡ្ទាទ៍តចិចុត្តកអត្ថចឆឲ្យសន្តា បតិដ្ឋិចា៍ ឲត្ថ ហិ សតិបិ សន្តាត្តទតិឃិត្តទេឃាទេក អទេតាកាសសន្តាត៌ ពលចការទេចទេតច កាឆាឌិសន្តា បតិដ្ឋិចា, ចថា សតិបិ កាឆាពត្តការទេច កកចទេចា អតិចាស្ុ ឌាចិស្ុ ចទិឃាត្ុកាចប្បកាសទេកស្ុ ឌាចកសន្តា បតិដ្ឋិចា, សតិបិ បញ្ញាចិសន្តតការទេច សកាឆកទេត្ត ច កេស្ុចិ ស្ុត្តទេត្តស្ុ ទេចងស្ស លកាបតទេចា ទេចងល្លសន្តា បតិដ្ឋិចាចិ ឲចំ ទេចត ទេចត សកាឆកត្តាឌិតា តិឃិទេត្តត ទេចស្ុ ទេចស្ុ ស្ុត្តចិទេសទេសស្ុ កេឃ្យាឌិសន្តា បតិដ្ឋិចាចិ ចិទេសសចិឆទេឃា ស្ុត្តក្កទេចា បទេទ កេឃ្យាទេឃា៍ ឃំ បទេតត្ថ កេឃ្យក្កាឌិតិឃិត្តទហិចំ, ចំ ស្ុត្តក្កំ ចិទេសសសន្តាបរិហាទេរត សាយន្ញាសន្ញាឃ បចត្តតទេចា៍

តត្ុ ច ឲចំ សទេត្តបិ សកាឆក៌ ស្ុត្តំ កេឃ្យំ, តិក្កាឆក៌ ស្ុត្តំ ទេចឃ្យាកទេណត្តិ ស្ុត្តក្កំ ត សឃ្កចតិចិ ទេចាទេតា ចងចត្ថ ឲចាចិ? ត ចងចត្ថ៍ ទេសាឆិចត្តា៍ ទេសាឆិចញ្ញាបុទេត្តា កាឆាចិទេហ សតិ បុន្នាចិសន្តតការទេចា ទេចឃ្យាកទេណស្ស ចក្មាចតិឃិត្តត្តិ៍ ឃទ្ធា ចុត្តំ “កាឆាកាចទេចា ឃក្កលស្ុត្តាឌិត៌ ស្ុត្តក្កសក្កទេហា ត សិឃា”ចិ, ចំ ត, តិទ្ុឡហត្តាចិ៍ តិទ្ុឡទេហា ហិ ឃក្កលស្ុត្តាឌិត៌ ស្ុត្តការទេចា៍ ត ហិ ចាតិ ឆឲ្យបងឰទ្ទចំសាងទេឃា ចិឃ កាឆាការទេចត បន្ញាចាតិ, អថ ទេលា ស្ុត្តការទេចតច៍ ទេចទេតច ហិ អដ្ឋកចាឃំ ស្ុត្តតាឃកត្តិ តាឃក្កហណ៍ កចំ៍ ឃំ បត ចុត្តំ “សកាឆកត្តា កេឃ្យក្កសក្កទេហា សិឃា”ចិ, ចយ្បិ តត្ថិ៍ ឃស្ថា សហចាទេន្ញាត៍ សហការទេចា ហិ តាឃ អត្ថទេចា អទេន្ញាត ទេហាចិ, សហ កាឆាហិចិ ច សកាឆក៌ ត ច ឃក្កលស្ុត្តាឌិស្ុ កាឆាចិតិឃុទេត្តា កោចិ ស្ុត្តប្បទេងទេសា អត្ថិ, ទេឃា “សហ កាឆាហិ”ចិ ចុច្ចេឃ្យ៍ តត្ុ ច កាឆាសឃុគាទេឃា កាឆាហិ អទេន្ញា ទេហាចិ, ចថា ច ចស្ស ចទេសត សហ កាឆាហិចិ សកាឆកត្តិ សក្កា ចត្តុត្តិ? ចំ ត៍ ត ហិ អចឃចចិតិឃុទេត្តា សឃុគាទេឃា តាឃ កោចិ អត្ថិ៍ ឃយ្បិ ចុត្តំ “ភ្កទេចាចិកក្កាឌិស្ុ សកាឆកប្បទេងសាត៌ កេឃ្យក្កសក្កទេហា សិឃា”ចិ, ចយ្បិ ត អន្ញាទេចា៍ អន្ញាទេឃច ហិ ចា កាឆា ឌាចកាឌិបរិឃាបត្តត្តា៍ អទេថា ត ចាហិ ភ្កទេចាចិកក្កាឌិត៌ កេឃ្យក្កការទេចាចិ ឲចំ ស្ុត្តាឌិត៌ អក្កាត៌ អន្ញាយន្ញាសក្ករាការទេចា ទេចឌិចទេន្តា៍

ញ្ជានិ ឃុត្តាឌីតិ ភចក្កានិ ចិកខិត្វា ជនេយ្យន្តោ អាហ “ឋត្ត ក្ខេតាចិកក្កតិខ្លេសលត្ថកបរិចារា”តិអាឌិំ ឋត្ត តិខ្លេសា ភាយ ឃុត្តតិបរិតេ

–

“កាយំ កាយឃយាភស្ស, ឋស្ស ចេឋំ សឋិត្ត្បាតិ;

អន្ត្ថា បីតិយតោ ហោតិ, លន្ត្ថា យតោ្ចា ឃជិន្តូតី”តិ៍ (ឃុ៍ ភិ៍ លិលិ៧) –

អាឌិតា អាកឋស្ស អក្ខកចក្កស្ស,

“កោភស្សុ តិចុតោ លោកោ, (ញ្ចោ្ចាឃត្ថា អឌិតោ;)

កោភស្សុ ភព្យកាឋតិ;

កិស្សាភិលេបតំ ព្រូឋិ,

កិំឃុ ឋស្ស យហញ្ញយ”ន្តិ៍ (ឃុ៍ ភិ៍ ១០៧ប៍) –

អាឌិតា អាកឋស្ស ឋិទាឃភចក្កស្ស,

“សន្តាឃុ ក្ខតេឃុ តិឆាឃ ជស្ហ៊,

អចិតោហជំ អត្ញាឋទឞ្បិ តេឋសំ;

ភ ឃុត្តយិន្តែឃ្យ ព្យុតោ សហាយំ,

ឲុតោ ចរេ លក្កចិសាណកប្បោ”តិ៍ (ឃុ៍ ភិ៍ ៧ឪ) –

អាឌិតា អាកឋស្ស លក្កចិសាណឃុត្តស្ស ច ឋជត្ថចិកាកចសេភ សត្ថកប្បេភ អាឃត្តិតា ឆឃ្ញេសភាបតិសាទិឃុត្តត្ថេទេភ កតោ តិខ្លេសា

មហានិទ្ទេសោ ចូឡនិទ្ទេសោតិ ច វុច្ចតិ។ ឯវមិធ និទ្ទេសស្ស សុត្តន្តសង្គហោ ភទន្តពុទ្ធឃោសាចរិយេន ទស្សិតោតិ វេទិតព្ពោ។ អញ្ញត្ថាបិ ច ទីឃនិកាយដ្ឋកថាទីសុ សព្ពត្ថ ខេតាវិកង្គនិទ្ទេសឧត្ថកបរិវារាទិ និទ្ទេសស្ស សុត្តន្តសង្គហោ ឯវ ទស្សិតោ។ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេនាបិ នេត្តិប្បករណដ្ឋកថាយំ ឯវមេតស្ស សុត្តន្តសង្គហោវ គហិតោ។ កេចិ បន និទ្ទេសស្ស គាថាវេយ្យាករណង្គេសុ ទ្វីសុ សង្គហំ វទន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ និទ្ទេសអដ្ឋកថាយំ ឧបសេនត្ថេរេន –

"តទេតំ វិនយបិដកំ សុត្តន្តបិដកំ អភិធម្មបិដកន្តិ តីសុ បិដកេសុ សុត្តន្តបិដកបរិយាបន្នំ, ទីឃនិកាយោ មជ្ឈិមនិកាយោ សំយុត្តនិកាយោ អង្គុត្តរនិកាយោ ខុទ្ទកនិកាយោតិ បញ្ចសុ មហានិកាយេសុ ខុទ្ទកមហានិកាយេ បរិយាបន្នំ, សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ គាថា ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភុតធម្មំ វេទល្លន្តិ នវសុ សត្ថុសាសនង្គេសុ យថាសម្ភវំ គាថាវេយ្យាករណង្គទ្វយសង្គហិត"ន្តិ (មហានិ. អដ្ឋ. គន្ថារម្ភកថា)។

ឯត្ថ តាវ កេចិ បុព្ពាចិសដ្ឋតសភាវតោ និទ្ទេសបទេសស្ស វេយ្យាករណង្គសង្គហោ យុជ្ជតិ នាយ , គាថង្គសង្គហោ បន ភវំ យុជ្ជេយ្យាតិ ពទេយត្ថ វីមំសិតព្ពំ។ ធម្មបទាទីនំ វិយ ហិ កេវលំ គាថាពន្ធភាវោ គាថង្គស្ស លក្ខណនិមិត្តំ។ ធម្មបទាទីសុ ហិ កេវលំ គាថាពន្ធេសុ គាថាសមញ្ញា បតិដ្ឋិតា, និទ្ទេសេ ច ន កេវលំ កេវលោ គាថាពន្ធភាវោ ឧបលព្ភតិ។ សម្មាសម្ពុទ្ធេន ភាសិតានំយេវ ហិ អដ្ឋកវគ្គាទិសង្គហិតានំ គាថានំ និទ្ទេសភាវតោ ធម្មសេនាបតិនា ភតំ អត្ថវិភង្គតោ។ អានីតាបិ ហិ តា អដ្ឋកវគ្គាទិសង្គហិតា និទ្ទិសិតព្ពា មូលគាថាយោ សុត្តនិបាតបរិយាបន្នត្តា អញ្ញាយេវាតិ ន និទ្ទេសសង្គហន្តិ ខេតាវិកង្គាទីសុ អាគតការេវបិ តំ វេវាហារំ អលភមានា ជាតកាទិគាថាបរិយាបន្នា គាថាយោ វិយ, តស្មា ការណន្តរេនេត្ថ ភវេ ឧបនិតព្ពំ, យុត្តតរំ វា គវេសិតព្ពំ។

នាលកសុត្តតុវដ្ដកសុត្តានីតិ ឯត្ថ នាលកសុត្តំ នាម បច្ចុត្តរស្ស ភគវតោ សាវកំ មោនេយ្យបដិបទំ បដិបន្នំ ទិស្វា តទត្ថំ អភិកង្ខមានេន តេនេវ បុច្ឆិតោ ភព្យវតបហស្ស បរិយាយោ ប្បុរេត្វា អាគតេន អសិតស្ស ពាហិតោ ភាគិនេយ្យេន នាលកត្ថេរេន ធម្មចក្កប្បវត្តិតទិវសតោ សត្តមេ ទិវសេ "អញ្ញាតមេត"ន្តិអាទីហិ ទ្វីហិ គាថាហិ មោនេយ្យបដិបទំ បុដ្ឋេន ភគវតា "មោនេយ្យំ តេ ឧបញ្ញិស្ស"ន្តិអាទិនា (សុ. និ. ៧០៦) នាលកត្ថេរស្ស ភាសិតំ មោនេយ្យបដិបទាបរិទីបកំ សុត្តំ។ តុវដ្ដកសុត្តំ បន មហាសមយសុត្តន្តទេសនាយ សន្និបតិតេសុ ទេវេសុ "កា នុ ខោ អរហត្តប្បត្តិយា បដិបត្តី"តិ ឧប្បន្នចិត្តានំ ឯកច្ចានំ ទេវតានំ តមត្ថំ បកាសេតុំ "បុច្ឆាមិ តំ អាទិច្ចពន្ធុ"ន្តិអាទិនា (សុ. និ. ៩២១; មហានិ. ១៥០) និម្មិតពុទ្ធេន អត្តានំ បុច្ឆាបេត្វា "មូលំ បបញ្ចសង្ខាយា"តិអាទិនា (សុ. និ. ៩២២) ភាសិតំ សុត្តំ។ ឯវមិធ សុត្តនិបាតេ អាគតានំ មង្គលសុត្តាទីនំ សុត្តង្គសង្គហោ ទស្សិតោ, តទេវ អាគតានំ អសុត្តនាមិកានំ សុទ្ធិកគាថានំ គាថង្គសង្គហំ ទស្សយិស្សតិ, ឯវំ សតិ សុត្តនិបាតដ្ឋកថាយម្បិ –

"គាថាសតសមាកិណ្ណោ, គេយ្យព្យាករណង្កិតោ;

កស្មា សុត្តនិបាតោតិ, សង្ខមេវ គតោតិ ចេ"តិ (សុ. និ. អដ្ឋ. ១.គន្ថារម្ភកថា) –

សកលស្សបិ សុត្តតិបិតស្ស រកឃ្យរចឃ្យាករហក្កសក្ករហា កស្ថា ររចាឌិរតាតិ? តាឃំ ចិររាវឆា៍ រកចលត៊្យាតត្ថ ររចាឌរកត សកាឆកត្តិ កត្ថចិ បុច្ឆាចិសឌ្ឍតយត្តញ្ញា កេហត្វា ររចាឌតាយត្តំ កតត្តិ កេហតត្តា៍ អញ្ញាឆា សុត្តតិបិរេត តិក្កាឆកស្ស សុត្តស្សេច អកាចេតា រចឃ្យាករហក្កសក្ករហា ត ររចាឌតេត្តា សិឃាតិ៍ សកាឆាចក្កោ រកឃ្យត្តិ ឃោរដតត្តា៍ “អដ្ឋហិ អរក្កហិ អសក្កហិតំ តាយ បជិសម្ពិតាឌី”តិ តិស្សុបិ កល្ហិបរេស្ស ចុត្តំ៍ រកចិ បត បជិសម្ពិតាយក្កស្ស រកឃ្យរចឃ្យាករហក្កឆ្ឃយសក្កហំ ចតត្តិ៍ ចុត្តរញ្ញាតំ បជិសម្ពិតាយក្កដ្ឋកឆាយំ (បជិ៍ ម៍ អដ្ឋ៍ ១៍កត្ថារម្ពកឆា) “តចស្សុ សត្វុសាសតរក្កស្ស ឃឆាសម្ពុចំ រកឃ្យរចឃ្យាករហក្កឆ្ឃយសក្កហិត”ត្តិ៍

រតាស្សុត្តតាយិកាតិ អស្សុត្តតាយិកា៍ “ស្សុឌ្គិកកាឆា តាយ ចត្វុកាឆា”តិ តិស្សុ កល្ហិបរេស្ស ចុត្តំ៍ តត្ថ ចត្វុកាឆាតិ –

“រកាសលិត់ បុទា រយ្ហា, អកយា ឥក្លិលាបចំ;

អាកិត្ថញ្ញា បត្ថឃារតា, ច្រាហ្ជរលា យត្តបិរក្ន”តិ៍ (ស្សុ៍ តិ៍ ៥ប័៦) –

អាឌិតា បិទាឃតចក្កស្ស តិឌាត់ អាររាបរត្តត អាឃស្វុតា អាតត្ថរត្តរត សត្តិតិកាលេ ចុត្តា លប្បញ្ញាស ច កាឆារឃា, អាតត្ថរត្តររតច សត្តិតិកាលេ តាលកស្សុត្តស្ស តិឌាត់ អាររាបរត្តត ចុត្តា –

“អាតត្ថឌារេត តិឥសកេលា បតិរេត,

សក្កញ្ញា ឡាត្ថំ ស្សុចិចសេត ច ឥរេច;

ចុស្សំ កេហត្វា អតិទិច រឆាយឃត្តេ,

អសិរេតា ឡាសិ អត្ថស ឌិចាចិហារទ”តិ៍ (ស្សុ៍ តិ៍ ៩ប័៣) –

អាឌិកា ចិសតិយត្តា កាឆារឃា ច ចុត្តត្តិ៍ តត្ថ “តាលកស្សុត្តស្ស ចត្វុកាឆារឃា តាលកស្សុត្តសញ្ញ្យរឃច កត្ថតិ”តិ អដ្ឋកឆាយំ ចុត្តំ៍ ចុត្តរញ្ញាតំ ស្សុត្តតិបិតដ្ឋកឆាយំ (ស្សុ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦៍៩ប័ឋ) –

“បទិតិត្តរេត បត កកចតិ សត្តិតិ៍ ករទារត្តត អាឃស្វុតា យហាកស្សរបត អាឃស្វា អាតរត្ថា តរយច រយារតឃ្យបជិបគំ បុរដ្ឋា រឃត ឃឥា ច សយាឥបិរេតា តាលរកា កកចត្តំ បុច្ឆិ, តំ សត្តំ បិកដំ កត្វា ឥរស្សុតុការយា ‘អាតត្ថឌារេត’តិអាឌិកា ចិសតិ ចត្វុកាឆារឃា ចត្វា

អការសិៈ តំ សន្ធាយ៉ិ ភាលកឋុត្តត្តិ ចុច្ចតិ”តិៈ

តឋ្វា ភាលកឋុត្តឋ្ស ចត្តុកាឆារយោ ភាលកឋុត្តក្កុហលេភច សក្កុហិតាតិ ឋិរាឃតិកចក្កុឋ្ស ចត្តុកាឆារយោ ញ្ញានឆ ឋុទ្ធិកាឆាតិ កហេតត្ថាៈ តរត្តុច បតឋ្ស ឋិរាឃតិឃចរក្កុ អខិតយាលាចកាឌិតំ រឋាញ្ញអឋត្ថ (ញាហូលាតំ ឋុច្ឆាកាឆា កកចរតា ចិសដ្ឋភកាឆា ច ញ្ញានឆ ឋុទ្ធិកាឆាតិ ៤ចយ៉ិ ចត្តុំ ឃុដ្ឋតិៈ តាបិ ហិ ឋិញ្ញញ្ញឃំ ឋុត្តភារយភ អចត្តូ “អខិតយាលាចកឋុច្ឆា តិឋ្សរយត្តឃ្យាលាចកឋុច្ឆា”តិអាខិតា (ឋុៈ តិៈ ១០៧ប័-១០៣ប័) អាកតត្តា ចុល្លិឃករត្តុហិ អយិឋ្សត្តា ច រភាឋុត្តភាយិកា ឋុទ្ធិកាឆា ភាយាតិ ចត្តុំ ចដ្ឋតិៈ

ញ្ញានាតិ ឋ្ថានំ សទ្ទុបរតា ចចត្តុរបរត្តា អាហ “រឋាយតឋ្សញាលាយឃិកាឆាបដិសំឃុត្តា”តិអាខិៈ រពតដ្ឋេត (ឋ្ថាៈ អដ្ឋៈ កត្តុរឃុកឆា) បរតតំ “ឋ្ថានត”ត្តិ ចុច្ចតិ? ឋ្ថានតតដ្ឋេតៈ កិយិចំ ឋ្ថានំ ភាយ? ឋិតិរចកសយដ្ឋាឋិរតា ឋ្ថាហារទាៈ ឃឆា ហិ ឃំ រតលិខិ យិតិតដ្ឋាចត្តុ យាតំ កហេតុំ ត សរក្កាតិ, ចិឋ្សត្តិត្តូ កច្ឆតិ, តំ “អចរសរកា”តិ ចុច្ចតិ, ឃញ្ញូ ឌលំ តញ្ញអាកំ កហេតុំ ត សរក្កាតិ, អត្ថញាត្តុទិត្តូ កច្ឆតិ, តំ “យរហារឈា”តិ ចុច្ចតិ, ៤ចរយច ឃំ ឋិតិរចកសយដ្ឋាឋិតំ ចិតក្កាចិឋ្យាទំ ហងឃំ សត្ថរទុំ ត សរក្កាតិ, រឋា អឆិរកា ហុត្តូ អរត្តា អឋលូហិត្តូ ញាហិ ចខិត្តូររត តិក្ខរត្តា បដិក្កាហកតិររបរក្ខា ឋ្ថាហារចិរសរឋា “ឋ្ថានត”ត្តិ ចុច្ចតិៈ ឆយុំរចកចរសតបិ អឃយាការទា លញ្ញុរតចៈ តឃិចំ កត្តុចិ កាឆាញត្ថចរសត កត្តុចិ ចាញ្ញចរសត បចត្តាៈ តឆា ហិ –

“រតត រលា បត សយរឃត កកចា កិក្ខុ តិត្ថាតបដិសំឃុត្តាឃ ឆយុឃា កឆាឃ សត្តុរឋ្សតិ សយាឌរបតិ សយុរត្តុឌេតិ សយុហំរសតិៈ រតឆ កិក្ខុ អដ្ឋិ កត្តា យតសិ កត្តូ សត្ថាំ រចតសា សយត្ថាហទិត្តូ ឌូហិតរសាតា ឆយុំ ឋុលត្តិៈ អឆ រលា កកចា ៤តយត្តុំ ចិខិត្តូ តាឃំ រចលិឃំ ញ្ញាយំ ឋ្ថានំ ឋ្ថានរតសិ ‘អត្តុំ, កិក្ខុរច, តងាឃតតំ, ឃត្តុ រតច បឆខិ ត អារបិ’”តិ (ឋ្ថាៈ លិ៍១-លិ៍៧) –

អាឌឹសុ រឋាយតឋ្សញាលាសយដ្ឋិតចាញ្ញចរសត បចត្តាៈ

តត្ថុ ច ឋ្ថានំ ភាយ ឋិតិរឋាយតឋ្សសយដ្ឋាឋិរតា ឆយុំរចកសយដ្ឋាឋិរតា ចា ឆយុបដិក្កាហកតិររបរក្ខា ឋ្ថាហារទា តឆា រចច សត្ថាត្តុ អាកតំ, ញ្ញានឆ កឋ្វា កកចា ឋ្ថានរតរត្តា កិក្ខុ អាយរត្តឃឹតិ? រតសំ កិក្ខុំ សញ្ញាបតត្តុំៈ តិត្ថាតបដិសំឃុត្តញ្ញាកកចា រតសំ កិក្ខុំ ឆយុំ រឌរសត្តូ តិត្ថាតក្យលាត្តុឋ្សររលាត ឋ្យត្តុឋិតិរឋាយតរឋ្សត ឋ្ថានំ ឋ្ថានរតរត្តា “ញ្ញានឆ តិត្ថាតចរដ្ឋា សរត្តា សកាចឆរយុា បច្ចឃាឃត្តចុត្តិរកាច ឋ្យលត្តុតិ, ត បច្ចឃតិររបរក្ខា, អឃំ បត តិត្ថាតឆរយុា កឆយប្យច្ចុរយា ឋ្យលត្តុតី”តិ រតសំ កិក្ខុំ រចរតាបទិចិតក្កាយញ្ញាឃ រតសំ ញាររបត្យការយា “អត្តុំ, កិក្ខុរច, តងាឃតត”ត្តិ (ឋ្ថាៈ លិ៍១)-អាខិយាហៈ ត ៤កត្តុរតា រត បដិក្កាហរក កត្តាតិ រចខិតត្ថាៈ

“សរច កាឃឆ ចុក្ខុឋ្ស, សរច រចា ចុក្ខុឃប្យិឃំ;

មាកត្ថ បាបកំ កម្មំ, អាវិ វា យទិ វា រហោ”តិ។ (ឧទា។ ៤៤) –

ឯវមាទិកំ បន ធម្មសំវេគវសប្បវត្តំ ឧទានន្តិ វេទិតព្វំ។

“សុខកាមានិ ភូតានិ, យោ ទណ្ឌេន វិហិំសតិ;

អត្តនោ សុខមេសានោ, បេច្ច សោ ន លភតេ សុខ”ន្តិ។ (ធ។ ប។ ១៣១; ឧទា។ ១៣) –

ឥទម្បិ ធម្មសំវេគវសប្បវត្តំ ឧទានន្តិ វទន្តិ។ តទា ហិ ឯកស្មិំ សមយេ សម្ពហុលា គោបាលកា អន្តរា ច សាវត្ថិំ អន្តរា ច ជេតវនំ អហិំ ទណ្ឌេហិ ហនន្តិ។ តេន ច សមយេន ភគវា សាវត្ថិំ បិណ្ឌាយ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ តេ ទារកេ អហិំ ទណ្ឌេន ហនន្តេ ទិស្វា “កស្មា កុមារកា ឥមំ អហិំ ទណ្ឌេន ហនថា”តិ បុច្ឆិត្វា “ឌំសនភយេន ភន្តេ”តិ ច វុត្តេ “ឥមេ ‘អត្តនោ សុខំ ករិស្សាមា’តិ ឥមំ បហរន្តា និព្ពត្តដ្ឋានេ ទុក្ខំ អនុភវិស្សន្តិ, អហោ អវិជ្ជាយ និកតិកោសល្ល”ន្តិ ធម្មសំវេគំ ឧប្បាទេសិ។ តេនេវ ច ធម្មសំវេគេន ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ។ ឯវមេតំ កត្ថចិ គាថាពន្ធវសេន កត្ថចិ វាក្យវសេន កត្ថចិ សោមនស្សវសេន កត្ថចិ ធម្មសំវេគវសេន បវត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ តស្មា អដ្ឋកថាយំ “សោមនស្សញាណមយិកគាថាបដិសំយុត្តា”តិ ឥទំ ឧទានលក្ខណំ វុត្តំ, តំ យេភុយ្យវសេន វុត្តន្តិ គហេតព្វំ។ យេភុយ្យេន ហិ ឧទានំ គាថាពន្ធវសេន ភាសិតំ បីតិសោមនស្សសមុដ្ឋាបិតញ្ច។

តយិទំ សព្ពញ្ញុពុទ្ធភាសិតំ បច្ចេកពុទ្ធភាសិតំ សាវកភាសិតន្តិ តិវិធំ ហោតិ។ តត្ថ បច្ចេកពុទ្ធភាសិតំ –

“សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ,

អវិហេឋយំ អញ្ញតរម្បិ តេសំ”ន្តិ –

អាទិនា ខគ្គវិសាណសុត្តេ (សុ។ និ។ ៣៥) អាគតមេវ។ សាវកភាសិតានិបិ –

“សព្ពោ រាគោ បហីនោ មេ, សព្ពោ ទោសោ សមូហតោ;

សព្ពោ មេ វិហតោ មោហោ, សីតិភូតោស្មិ និព្ពុតោ”តិ –

អាទិនា ថេរគាថាសុ (ថេរគា។ ៧៨),

“ກາເຍຕ ສໍວຸຕາ ອາສິ, ຈາຈາຍ ຼຸຄ ເຈຕສາ;

ສຢຸລໍ ຕຕຸລຸຢຸຄຸຢຸ ສີຕິກຸຕາຍິ ຢຸກິຕຸຕາ”ຕິ –

ເຂຣິກາຂາຸ (ເຂຣີກາ ໑໙) ຈ ອາກຕາຕິ ອຕຸຕາຕິປິ ສກຸາຂີຫິ ເຄເຈຫິ ກາສິຕາຕິ “ອເທາ ຄາຕໍ ປເຣຍຄາຕໍ ກສຸຢເປ ສຸປຕິຕຸຕ”ຕຸຕິອາຂີຕິ (ຼຸຄາ ໑ລິ), ເສາລຄລຸເຕາທຸລາຂີຫິ ຍຕຸເສຸຍຫິ ຈ ກາສິຕາຕິ “ຕເຍາ ຕສຸ ກກຈເຕາ”ຕິອາຂີຕິ (ຂີ ຕິ ໑໑ລິ໑; ຍ ຕິ ໑໑໕໐) ຕິເສຸາ ສຕິຕິເຍາ ອາຣຸຍທາຕິ ຼຸຄາຕາຕິ ສຕຸຕິ ໑ຈ, ຕ ຕາຕິ ຕຸລຸຂ ອຂິເປຍຕາຕິ ຍາຕິ ປຕ ສຍຸາສຍຸເຕຸຕ ສາຍໍ ອາທຈຸກາສິຕາຕິ ຂີຕຈຈຕກຸຕາຕິ, ຕາເຕຈ ຈ ຂຍຸສກຸາທເກຫິ “ຼຸຄາຕ”ຕຸຕິ ສຕິຕໍ ໑ຕາຕິເຍຈ ຈ ສຕຸາຍ ກກຈເຕາ ປຣິຍຕຸຕິຂຍໍ ຕຈປິຂາ ປິກຂິຕຸາ ຼຸຂຸສເຕຸຕ ຼຸຄາຕຕຸຕິ ຈຸຕຸຕິ

ຍາ ປຕ “ອເຕກຂາຕິສໍສາຣ”ຕຸຕິອາຂີກາຂາ ກກຈຕາ ເຕາຂີຍາ ຍຸເລ ຼຸຄາຕຈເສຕ ປຈຕຸຕິຕາ ອເຕກສຕສທສຸາຕໍ ສຍຸາສຍຸເຕຸຕໍ ຼຸຄາຕກຸຕາ ຈ, ຕາ ອປເຣກາເກ ຂຍຸກຸລາກາຣິກສຸ ກກຈຕາ ເຄສິຕຕຸາ ຂຍຸສກຸາທເກຫິ ຼຸຄາຕປິຍຸຕຸຍໍ ສຕຸທໍ ອຕາເຣາເປຕຸາ ຂຍຸປເຄ ສຕຸຫິຕາ ຍຕຸາ “ອຕຸຕາສິ ຈຕ ເກາ ເກາລຸເຕຸາ”ຕິ ຼຸຄາຕຈຈຕໍ ຄສສທສຸເລິກຂາຕຸຍາ ເຄຈຍຕຸສຸາຕໍ ປເຈຄຕສຍຕຸຕິເຕຸສຸປິປຸາເຣໍ ກກຈຕາ ກາສິຕໍ, ຕຄປິ ປເຂຍເຕາຂີຍໍ ສເຕຸາສໍ ໑ຈ ກິຕຸຕໍ ສຍຸາປະປຕຸຕິປຈຸເຈກຸລເທຕຸກໍ “ອາຣາຂຍິຸ ຈຕ ຍໍ ກິຕຸ ໑ກໍ ສຍຍ”ຕຸຕິອາຂີຈຈຕໍ (ຍ ຕິ ໑໑໑໙) ຂີຍ ຂຍຸຈກຸປຍຈຕຸຕຸສຸຕຸເຄສຕາປຣິເຍາສາເຕ ອຕຸຕາ ອຂິກຕຂເຍຸກເຄສສຸ ຍຂາເຄສິຕສຸ ອຣິຍຍກຸສຸ ສາຈເກສຸ ສຕຸປຂຍໍ ເຂເຣຕ ອຂິກຕຕຸາ ອຕຸເຕາ ປຣິສຸຍສຸ ສຜລກາຈປຈຸເຈກຸລເທຕຸກໍ ປີຕິເສາຍຕສຸຂຕິຕໍ ຼຸຄາທາເຣຍຕຸາໍ, ຕ “ຍຄາ ທເຈ ປິຕຸກຈຕຸຕິ ຂຍຸາ”ຕິອາຂີຈຈຕໍ (ຍທາຈ ໑-໑; ຼຸຄາ ໑-໑) ຂີຍ ປຈຕຸຕິຍາ ຕິຈຕຸຕິຍາ ຈາ ປກາສຕຕຸຕິ ຕ ຂຍຸສກຸາທເກຫິ ຼຸຄາຕປິຍຸຕຸຍໍ ສຕິຕຕຸຕິ ຄຸຕຸຕາ

ຼຸຄາຕປິຍຸຕຸຍຕຸາ ເຕາຂີຈກຸາຂີສຸ ອຕຸສຸ ຈເກຸສຸ ຄສ ຄສ ກຕຸາ ອສີຕິເຍຈ ສຸຕຸຕຸາ ສຕິຕາ , ຕເຕາເຍຈ ຈ ຼຸຄາຕຕຸກຂາຍໍ (ຼຸຄາ ອຕຸ ກຕຸາເຣຍຸກຂາ) ອາຈຣິຍຂຍຸປິລເຕຸເຣຕ ຈຸຕຸຕິ –

“ອສີຕິ ໑ຈ ສຸຕຸຕຸາ, ຈກຸາ ອຕຸ ສຍາສເຕາ;

ກາຂາ ຈ ປຕຸາຕຈຸຕິ, ຼຸຄາຕສຸ ປກາສິຕາ

“ອຕຸຕຕຈຍຕຸາ ຈ, ກາລຈາຣາ ປຍາລເຕາ;

ᩑᨠᩣᨵᩥᨠᩣ ᨲᨳᩣᩈᩦᨲᩥ, ᩏᨴᩣᨶᩔᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᨿᩮᩣ᪨

“ᩑᨠᩅᩦᩈᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᩈᨲᨾᩮᩅ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ;

ᨸᨴᩣᨶᩮᨲᩣᨶᩩᨴᩣᨶᩔ, ᨣᨱᩥᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ᪨ –

ᨣᩣᨳᩣᨸᩤᨴᨲᩮᩣ ᨸᨶ –

“ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩉᩔᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩅ ᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧ;

ᨸᨴᩣᨶᩮᨲᩣᨶᩩᨴᩣᨶᩔ, ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ᪨

“ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩣᨶᩥ ᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᨲᩣᨶᩥ ᨧ;

ᨲᩦᨱᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᩦᨲᩥ ᨧ ᨲᨳᩣ, ᩏᨴᩣᨶᩔ ᨸᩅᩮᨴᩥᨲᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩍᨵ ᨸᨶ “ᨴ᩠ᩅᩣᩈᩦᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨶ ᩈᨾᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᩈᩦᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨸᩤᨮᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ – “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩁᩉᨲᩣᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᩩᨲᩴ᪨ ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᨩᩉᨳ, ᩋᩉᩴ ᩅᩮᩣ ᨸᩤᨭᩥᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨲᩣᨿ᪨ ᨠᨲᨾᩴ ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩴ? ᩃᩮᩣᨽᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨩᩉᨳ, ᩋᩉᩴ ᩅᩮᩣ ᨸᩤᨭᩥᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨶᩣ ᩑᨠᨠᨴᩩᨠᨲᩥᨠᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᩈᩮᨶ ᩍᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᨸᩤᩊᩥᨿᩴ (ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪑) ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨾᩣᩁᩮᩣᨸᩥᨲᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩍᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᨿᩔᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ “ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨸᩤᨮᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩑᨠᨠᨶᩥᨸᩤᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩦᩈᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨴᩩᨠᨶᩥᨸᩤᨲᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᩅᩦᩈᨲᩥ, ᨲᩥᨠᨶᩥᨸᩤᨲᩮ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈ, ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨸᩤᨲᩮ ᨲᩮᩁᩈᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩍᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᨸᩤᩊᩥᨿᩴ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣᨾᩮᩅ ᨧ ᨸᩤᩊᩥᨿᩴ –

“ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨧ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧ,

ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩴ;

យាតោ សដ្ឋិ បុន យាតោ,

វេឡុកោ ខោរសេន ទេវសំ

“មោគោ ពោសោ បុន មន្តោ,

គិចរណា តណ្ហាយ បញ្ចមំ;

ធេ្វ វេកល្លគោ នាមគ្គិ,

បញ្ចនិវេយន ទេវសំ

“បសន្នា ឧកមាកាឃិ, បុក្កលំ អតីតេន បញ្ចមំ;

ឧចេបោ ខុបធិកំ បុញ្ញា, សត្តឋិវ បកាសិតា”តិ –

ឯវមាទិកា វណ្ណនកាថាហិ ទ្វាវីសុត្តរសតសុត្តានិ ករោន្តា ទស្សិតានិ. តេនេវ ច អដ្ឋកថាយម្បិ (ថេរគា. អដ្ឋ. ២.ឧទ្ទានគាថា) –

“សុត្តតោ ឯកកនិបាតេ តាវ សត្តវីសតិ សុត្តានិ, ទុកនិបាតេ ទ្វាវីសតិ, តិកនិបាតេ បណ្ណាស, ចតុក្កនិបាតេ តេវីសាតិ ទ្វាវីសាធិកសតសុត្តសង្គហ”ន្តិ –

វុត្តំ. ការណមេត្ថ អបរេ វណ្ណយន្តិ ឥទា ហេតុបទំ ន ហោតីតិ កត្វា “ទ្វាសីតិ ពុទ្ធវចនានី”តិ វត្តព្ពេ “អសីតិ ពុទ្ធវចនានី”តិ វុត្តវចនំ វិយ “ទ្វាវីសុត្តរសតសុត្តានី”តិ វត្តព្ពេ “វីសុត្តរសតសុត្តានី”តិ វុត្តន្តិបិ សក្កា វត្តុំ, តថាបិ ឥធេវ ធាតេ បយោគំ ទស្សេន្តេន ឃាថាវេតាវ និយមេត្វា ទស្សិតន្តិ “ទ្វាវីសុត្តរសតសុត្តានី” ឥធេវ បនេត វេទិតព្ពំ.

ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ តេន បុព្ពចរិតំ ការយតិ ករោតិ បកាសេតីតិ ឋានកំ.

“ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា អានន្ទេ. កតមេ ចត្តារោ? សចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុបរិសា អានន្ទំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមតិ, ទស្សនេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ. តត្ថ ចេ អានន្ទោ ធម្មំ ភាសតិ, ភាសិតេនបិ សា អត្តមនា ហោតិ, អតិត្តាវ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុបរិសា

ហោតិ, អថ អាគន្តុកា វិហារំ គច្ឆន្តិ។ សចេ កិញ្ចិ បរិវេណ...បេ... ឧបោសថាគារំ...បេ... ឧបដ្ឋានសាលា បរិវេណា អាគន្តុ ឥស្សរាយ ឧបនេត្វាតិ, ឥស្សរេសុបិ សា អត្តនា ហោតិ។ តត្ថ ចេ អាគន្តុកា គច្ឆន្តិ, គាមិនោបិ សា អត្តនា ហោតិ, អតិថិភាវេ, កិញ្ចិច, ឧបដ្ឋានសាលាបរិវេណា ហោតិ, អថ អាគន្តុកា វិហារំ គច្ឆន្តិ។ ម្ដេយ ចោ, កិញ្ចិច, ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា អាគន្តុកេ”តិ (អ. និ. ៣.១៣៥)

ឯវមាទិកេហិ បច្ចត្តា វុត្តាបិ អច្ឆរិយអព្ភុតធម្មបដិសំយុត្តា សុត្តន្តា អព្ភុតធម្មំ នាមាតិ វេទិតព្វា អាហ “ចត្តារោមេ, កិញ្ចិច”តិអាទិ។

ធម្មអាចរិយាទីសុ (ម. និ. ១.៣៩០ អាទយោ) ចិត្តាហេតុ តាយ ឧបាសកេន បុដ្ឋាយ ធម្មទិន្នាយ តាយ កិញ្ចិនិយា ភាសិតំ សុត្តំ ធម្មអាចរិយន្តិ វេទិតព្វំ។ មហាវេទល្ល (ម. និ. ១.៤៤៩ អាទយោ) បន មហាកោដ្ឋិកត្ថេរេន បុដ្ឋិតេន អាយស្មតា សារិបុត្តត្ថេរេន ភាសិតំ។ សម្មាទិដ្ឋិសុត្តាទិ (ម. និ. ១.៨៩ អាទយោ) កិញ្ចិ បុច្ឆិត ថេរេនាយស្មតា សារិបុត្តត្ថេរេន ភាសិតំ។ ឯតានិ វេទល្លិកាយបរិយាបន្នានិ។ សក្កបញ្ហ(ទី. និ. ២.២៤៤ អាទយោ) បន សក្កេន បុដ្ឋេ គវចា អការិ, តញ្ច ទីឃនិកាយបរិយាបន្នំ ចេតិយម្ហិ។ មហាបុណ្ណមសុត្តម្បិ (ម. និ. ៣.៨៥ អាទយោ) តទហុបោសថេ បន្នរសេ បុណ្ណមាយ រត្តិយា អញ្ញតរេន ភិក្ខុនា បុដ្ឋេន ភគវតា ភាសិតំ, តំ បន មជ្ឈិមនិកាយបរិយាបន្នំ ចេតិយម្ហិ។ ចេតន្តិ ឥមានិ។ ព្រះពុទ្ធ យថាភាសិតធម្មទេសនំ ចិត្តិទ្វា “សាធុ អយ្យ, សាធាវុសោ”តិអាទិនា អព្ភនុមោទនបច្ចត្តំ បីតិសោមនស្សំ លទ្ធា លទ្ធាតិ លភិទ្វា លភិទ្វា, បុនប្បុនំ លភិទ្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឯវំ អង្គវសេន នវការម្បិ ព្រុទ្ធវចនំ ចិត្តិទ្វា ឥទានិ ធម្មក្ខន្ធវសេន ចិត្តិទ្វា គហេតុកាមោ អាហ “កថំ ធម្មក្ខន្ធវសេនា”តិអាទិ។ តត្ថ ធម្មក្ខន្ធវសេនាតិ ធម្មរាសិវសេន។ ទ្វាសីតិ សហស្សានិ ព្រុទ្ធតោ គណ្ហិំ ទ្វេ សហស្សានិ កិក្ខុតោ គណ្ហិំ សម្ពន្ធេ។ តត្ថ ព្រុទ្ធតោ គណ្ហិំ សម្មាសម្ពុទ្ធតោ ឧគ្គណ្ហិំ ទ្វេសហស្សាធិកានិ អសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានិ សត្ថុ សន្តិកា អធិគណ្ហិំ អហំ។ ទ្វេ សហស្សានិ កិក្ខុតោតិ ទ្វេ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានិ កិក្ខុតោ ឧគ្គណ្ហិំ ធម្មសេនាបតិអាទីនំ កិក្ខុនំ សន្តិកា អធិគណ្ហិំ សារិបុត្តត្ថេរាទីហិ ភាសិតានំ សម្មាទិដ្ឋិសុត្តន្តាទីនំ ចសេន ហិ “ទ្វេ សហស្សានិ កិក្ខុតោ”តិ វុត្តំ។ ចតុរាសីតិ សហស្សានីតិ តទុភយំ សមោធានេត្វា ចតុសហស្សាធិកានិ អសីតិ សហស្សានិ។ យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោតិ យេ មេ ធម្មា មម បវត្តិនោ បគុណា វាចុគ្គតា ជិវ្ហគ្គេ បរិវត្តន្តិ, តេ ធម្មា ចតុរាសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានីតិ វុត្តំ ហោតិ។ គោចរិ បន “យេ មេ”តិ បទច្ឆេទំ កត្វា “យេ មេ ធម្មា ព្រុទ្ធស្ស ភគវតោ ភិក្ខុតញ្ច បវត្តិនោ, តេហិ បវត្តិតា, តេសុ ធម្មេសុ ទ្វាសីតិ សហស្សានិ ព្រុទ្ធតោ គណ្ហិំ ទ្វេ សហស្សានិ កិក្ខុតោតិ ឯវំ ចតុរាសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានី”តិ ឯវមេត្ថ សម្ពន្ធំ ចទន្តិ។

ឯត្ថ ច សុភសុត្តំ (ទី. និ. ១.៤៤៤ អាទយោ) គោបកមោគ្គល្លានសុត្តញ្ច (ម. និ. ៣.៧៩ អាទយោ) បរិនិព្វុតេ ភគវតិ អានន្ទត្ថេរេន ភាសិតត្តា ចតុរាសីតិធម្មក្ខន្ធសហស្សេសុ អន្តោគធំ ហោតិ, ន ហោតីតិ? តត្ថ បដិសម្ភិទាគណ្ឋិបទេ តាវ វុត្តំ “សយំ ភាសិតធម្មក្ខន្ធានំ កិក្ខុតោ គហិតេនេវ សង្គហេត្វា ឯវមាហាតិ វេទិតព្វ”ន្តិ។ ភគវតា បន ទិន្ននយេ ឋត្វា ភាសិតត្តា សយំ ភាសិតធម្មក្ខន្ធានម្បិ “ព្រុទ្ធតោ គណ្ហិ”ន្តិ ឯត្ថ សង្គហំ កត្វា ភាសិតន្តិ ឯវមេត្ថ ចត្ថំ យុត្តតរំ ចិយ ទិស្សតិ។ ភគវតាយេវ ហិ ទិន្ននយេ ឋត្វា សាចកា ធម្មំ ទេសេន្តិ។ តេនេវ ហិ កថិយសង្គីតិយម្បិ មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរេន ភាសិតម្បិ កថាវត្ថុប្បករណំ ព្រុទ្ធភាសិតំ នាម ជាតំ, តេនាតេនេវ ច អត្តនា ភាសិតម្បិ សុភសុត្តាទិ សង្គីតិ អារោបេន្តេន អាយស្មតា អានន្ទត្ថេរេន “ឯវំ មេ សុត”ន្តិ វុត្តំ។

ឯវំ បរិទីបិតធម្មក្ខន្ធវសេនាតិ គោបកមោគ្គល្លានេន ព្រាហ្មណេន “ត្វំ ពហុស្សុតោតិ ពុទ្ធសាសនេ បាកដោ, កិត្តកា ធម្មា តេ សត្ថារា ភាសិតា, តយា ធារិតា”តិ បុដ្ឋេន តស្ស បដិវចនំ ទេន្តេន អាយស្មតា អានន្ទត្ថេរេន ឯវំ “ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហិ”ន្តិអាទិនា បរិទីបិតធម្មក្ខន្ធានំ វសេន។ ឯកានុសន្ធិកំ សុត្តំ សតិបដ្ឋានាទិ។ សតិបដ្ឋានសុត្តញ្ហិ“ឯកាយនោ អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា”តិអាទិនា (ទី. និ. ២.៣៧៣) ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ អារភិត្វា តេសំយេវ វិភាគទស្សនវសេន បវត្តត្តា “ឯកានុសន្ធិក”ន្តិ វុច្ចតិ។ អនេកានុសន្ធិកន្តិ នានានុសន្ធិកំ បរិនិព្ពានសុត្តាទិ។ បរិនិព្ពានសុត្តញ្ហិ នានាឋានេសុ នានាធម្មទេសនានំ វសេន បវត្តត្តា “អនេកានុសន្ធិក”ន្តិ វុច្ចតិ។ គាថាពន្ធេសុ បញ្ហាបុច្ឆនន្តិ –

“កតិ ឆិន្ទេ កតិ ជហេ, កតិ ចុត្តរិ ភាវយេ;

កតិ សង្គាតិគោ ភិក្ខុ, ‘ឱឃតិណ្ណោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ (សំ. និ. ១.៥) –

ឯវមាទិនយប្បវត្តំ បញ្ហាបុច្ឆនំ ឯកោ ធម្មក្ខន្ធោតិ អត្ថោ។

“បញ្ច ឆិន្ទេ បញ្ច ជហេ, បញ្ច ចុត្តរិ ភាវយេ;

បញ្ច សង្គាតិគោ ភិក្ខុ, ‘ឱឃតិណ្ណោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ (សំ. និ. ១.៥) –

ឯវមាទិនយប្បវត្តំ វិសជ្ជនន្តិ វេទិតព្វំ។ តិកទុកភាជនំ និក្ខេបកណ្ឌអដ្ឋកថាកណ្ឌវសេន វេទិតព្វំ។ តត្ថ “កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា, អព្យាកតា ធម្មា, សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា, ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា, អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា”តិ ឯវមាទីសុ តិកេសុ កុសលត្តិកស្ស វិភជនវសេន យំ វុត្តំ និក្ខេបកណ្ឌំ (ធ. ស. ៩៨៥-៩៨៧) –

“កតមេ ធម្មា កុសលា? តីណិ កុសលមូលានិ អលោភោ អទោសោ អមោហោ, តំសម្បយុត្តោ វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ, តំសមុដ្ឋានំ កាយកម្មំ វចីកម្មំ មនោកម្មំ, ឥមេ ធម្មា កុសលា។

“កតមេ ធម្មា អកុសលា? តីណិ អកុសលមូលានិ លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា, តំសម្បយុត្តោ វេទនាក្ខន្ធោ…បេ… មនោកម្មំ, ឥមេ ធម្មា អកុសលា។

“កតមេ ធម្មា អព្យាកតា? កុសលាកុសលានំ ធម្មានំ វិបាកា កាមាវចរា រូបាវចរា អរូបាវចរា អបរិយាបន្នា វេទនាក្ខន្ធោ …បេ… វិញ្ញាណក្ខន្ធោ, យេ ច ធម្មា កិរិយា នេវ កុសលា នាកុសលា ន ច កម្មវិបាកា, សព្ពញ្ច រូបំ អសង្ខតា ច ធាតុ, ឥមេ ធម្មា អព្យាកតា”តិ

–

អឃេយេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដា៓ ឲចំ េសសត្តិកាតយ្បិ ឲេកាកស្ស តិកស្ស ចិកឌត់ ឲេកាេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដាតិ េចឌិតត្ថា៓

តឆា “េហតុ ឆម្ពា”តិ ឲចយាឌិេកសុ ត្សេកសុ ឲេកាកស្ស ត្សកស្ស ចិកឌតចេសត ឃំ ត្សុត្ត –

“កតេយ ឆម្ពា េហតុ? តេឃា កុសលា េហតុ, តេឃា អកុសលា េហតុ, តេឃា អព្យាកតា េហតុ”តិ (ឆ៓ ស៓ ១០៣៥) –

អាឌិ, តត្ថាបិ ឲេកាកស្ស ត្សកស្ស ចិកឌត់ ឲេកាេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដា៓ បុត អដ្ឋកឆាកណ្ឌ (ឆ៓ ស៓ ១៦៧៣-១៦៧៩) –

“កតេយ ឆម្ពា កុសលា? ចត្សុ ក្ខឹសុ កុសលំ៓ ឥេយ ឆម្ពា កុសលា៓ កតេយ ឆម្ពា អកុសលា? ទ្វាឌស អកុសលចិត្តុប្បាទា៓ ឥេយ ឆម្ពា អកុសលា៓ កតេយ ឆម្ពា អព្យាកតា? ចត្សុ ក្ខឹសុ ចិបាេកា តីសុ ក្ខឹសុ កិរិឃាព្យាកតំ ទូបព្ចា តិព្វាតព្ចា៓ ឥេយ ឆម្ពា អព្យាកតា”តិ –

ឲចយាឌិតា កុសលត្តិកាឌិចិកឌតចេសត បចេត្តសុ តិកភាឌេតសុ ឲេកាកស្ស តិកស្ស ភាឌត់ ឲេកាេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដា៓ តឆា –

“កតេយ ឆម្ពា េហតុ? តេឃា កុសលា េហតុ, តេឃា អកុសលា េហតុ, តេឃា អព្យាកតា េហតុ”តិ (ឆ៓ ស៓ ១៣៣១) –

អាឌិតឃប្បចេត្តសុ ត្សកភាឌេតសុ ឲកេយក៌ ត្សកភាឌត់ ឲេកាេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដាតិ ឲចេយត្ត តិកត្សកភាឌតចេសត ឆម្ពុទ្ទិភាេកា េចឌិតេព្វា៓

ឲកេយកព្ចា ចិត្តចារភាឌតត្តិ ឲត្ត បត –

“ឃស្មិំ សយេឃ កាយាចចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ េហាតិ េសាយតស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ ទូបារម្ពណំ ចា...េប... តស្មិំ សយេឃ ផេស្សា េហាតិ...េប... អចិេក្ខេបា េហាតី”តិ (ឆ៓ ស៓ ១) –

ឲចយាឌិតឃប្បចេត្ត ចិត្តុប្បាទកណ្ឌ ឲកេយក៌ ចិត្តចារភាឌត់ ឲេកាេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដាតិ គេហតត្ថា៓ ឲេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដាតិ ឲត្ត “ឲេកាកតិកត្សកភាឌត់ ឲកេយក៌ ចិត្តចារភាឌត”ត្តិ ត្សុត្តត្តា ឲេកាេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដាតិ អេត្ថា េចឌិតេព្វា៓ “ឲេកាេកា”តិ អត្សេត្តបិ ហិ អឃេយត្ថា អត្ថេតា ចិញ្ញាឃមាេនាច េហាតីតិ “ឲេកា ឆម្ពុទ្ទេស្ដា”តិ ត្សុត្តំ៓ អត្ថិ ចត្តុតិអាឌីសុ ចត្តុ តាយ សុឌិន្នកណ្ឌាឌិ ៓ យាតិកាតិ “េឃា បត កិច្ចុ កិច្ចុតំ សិក្ខាសាឌឹចសយាបេន្នា”តិអាឌិតា (បរិវា៓ ៣៣) តស្មិំ តស្មិំ អញ្ញាចារេរ បញ្ញាត្តសិក្ខាបឌំ៓ បឌភាឌតឹឃត្តិ តស្ស តស្ស

សិក្ខាបទស្ស “េឃា បភាតិ េឃា ឃាតេហិ”តិអាទិនយប្បវត្តំ (បារា· ៣៣) ចិតតនំ· អត្ថរាបត្តីតិ “បដិលាភំ វុត្ថេបតិ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស”តិ (បរិ· ១៣៣) ឯវមាទិកា សិក្ខាបទន្តរេសុ បញ្ញត្តា អាបត្តិ· អនាបត្តីតិ “អនាបត្តិ អជានន្តស្ស អសាទិយន្តស្ស ឧម្មត្តកស្ស ខិត្តចិត្តស្ស វេទនាដ្ដស្ស អាទិកម្មិកស្សា”តិអាទិនយប្បវត្តា ពន្ធនាតិ “ទសាហាតិក្កន្តេ អតិក្កន្តសញ្ញី និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, ទសាហាតិក្កន្តេ វេមតិកោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, ទសាហាតិក្កន្តេ អនតិក្កន្តសញ្ញី និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយ”ន្តិ (បារា· ៤៦៩) ឯវមាទិនយប្បវត្តា តិកបាចិត្តិយតិកទុក្កដាទិភេទា តិកបរិច្ឆេទា·

ពុទ្ធាតិ ឯវមេតំ អភេទេន វចនេន ឯកចិនត្តិអាទិកា “អយំ ធម្មោ, អយំ វិនយោ...បេ... វុត្តានិ ចតុរាសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានី”តិ ពុទ្ធវចនំ ធម្មវិនយាទិភេទេន ចតុព្ពិធា បញ្ចាយតនេន យថាកម្មបប្បវេណេន វចីភេទេន អនេកច្ឆន្ទិយបរិត្តការាបដិយត្តិតាយ សង្គីតិយា ពុទ្ធស្ស បិដកស្ស វិនយករណោ យត្ថិបុទ្ធវចនាទិករណោ ច ចតុព្ពិធោតិ ទស្សេតិ· ន កេវលំ ពុទ្ធវេវចនស្ស យថាវុត្តប្បភេទំ ចតុព្ពិធប្បត្តា សង្គីតំ, អថ ខោ អញ្ញម្បីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “ន កេវលញ្ច ពុទ្ធវេវចា”តិអាទិ· តត្ថ វុឌ្ឍានសង្គហោ បធយបារាជិកាទីសុ អាកតានំ ចិតីតចត្តុអាទីនំ សង្គហោ សង្គហទស្សនេន ធម្មសង្គហកេហិ កថិតា –

“យក្ខិ ចន្ទិបុត្តា ច, កិហី តក្កោ ច តិត្ថិយា;

ជាតិក្ខប្បលចណ្ណា ច, ឥច្ចញ្ញតេហិបទេ ទុទេ”តិ· (បារា· ៩៩) –

អាទិកា កាឆារយោ· សីលក្ខន្ធចក្កប្បលបរិយាយចក្កាទិចវេសេន សង្គហោ ចក្កសង្គហោ· វុត្តទិយន្ទស្សធម្មបេយ្យាលសីលចក្កបេយ្យាលាទិចចត្តាបនចវេសេន បេយ្យាលសង្គហោ· អង្គុត្តរនិកាយាទីសុ ឯកកនិបាតាទិសង្គហោ· សំយុត្តនិកាយេ ទេវតាសំយុត្តាទិចវេសេន សំយុត្តសង្គហោ· មជ្ឈិមនិកាយាទីសុ មូលបណ្ណាសកាទិចវេសេន បណ្ណាសកសង្គហោ·

អស្ស ពុទ្ធវចនស្ស សង្គីតិបរិយោសានេ សាធុការំ ទទមានា វិយាតិ សម្ពន្ធោ· សង្កម្បីតិ វុឌ្ឍិ វុឌ្ឍិ កម្បតិ សុដុ កម្បិ· សម្បកម្បីតិ វុឌ្ឍិ អនោ ច កម្បតិ សម្បកម្បិ· សម្បវេធីតិ ចតូសុ ទិសាសុ កម្បតិ សុដុ បវេធិ· អច្ឆរំ បហរិត្វា យុត្តានិ អច្ឆរិយានិ, បុប្ផស្សទេលុក្ខប្បរិទិតិ· យា បឋមមហាសង្គីតិ ធម្មសង្គាហកេហិ យថាកម្មបរិទិហិ បញ្ចហិ សតេហិ ឯវំ កតា សង្គីតា, តេន បញ្ចសតានិ ឯតិស្សា អត្ថីតិ “បញ្ចសតា”តិ ច, ថេរេហេវ កតត្តា ថេរា យថាកម្មបរិទយោ ឯតិស្សា អត្ថីតិ “ថេរិកា”តិ ច លោកេ វុច្ចតិ, អយំ បឋមមហាសង្គីតិ នាមាតិ សម្ពន្ធោ·

ឯវំ បឋមមហាសង្គីតិំ ទស្សេត្វា យទត្ថំ សា ឥធ និទស្សិតា, តំ និគមនវសេន ទស្សេន្តោ “ឥមិស្សា”តិអាទិមាហ· អាយស្មតា ឧបាលិត្ថេរេន វុត្តន្តិ “តេន សមយេនា”តិអាទិ ចក្ខយានំ សព្វំ និទានវចនំ វុត្តំ· កិមត្ថំ បនេត្ថ ធម្មវិនយសង្គហេ កថិយមានេ និទានវចនំ វុត្តំ, នន្វ ច ភគវតា ភាសិតវចនស្សេវ សង្គហោ កាតព្វោតិ? វុច្ចតេ – ទេសនាយ

ឥតិអសម្មោសសទ្ធឲឃ្យកាចសប្យាគតត្តំ កាលឝេសឝេសកបរិមាបឝេសេហិ ក្តបតិពន្ធិត្វា ឋបិតា ហិ ឝេសតា ចិរដ្ឋិតិកា ហោតិ

អសម្មោសឆម្មោ សទ្ធឃ្យា ច, ឝេសកាលកត្តុហេតុតិមិត្តេហិ ក្តបតិពន្ធា មិយ ចោហារចិតិច្ឆរយា ពោតេច ច អាយស្មតា

យហាកស្សបេត "បធមបារាជិកំ អាវុសោ, ក្តបាលិ, កត្ថ បញ្ញត្ត"ន្តិអាទិតា ឝេសាទិបុច្ឆាសុ កតាសុ តាសំ ចិសជ្ជតំ ករោន្តេត អាយស្មតា

ក្តបាលិត្ថេរេត "វេសាលិយំ ភន្តេ"តិអាទិតា បធមបារាជិកស្ស តិទាតំ ភាសិតំ

អបិច សាសតសម្បត្តិបកាសតត្ថំ តិទាតចចតំ ញាណករុណាបរិក្ខតសត្ថុកិរិយាស្ស ហិ ភាចេតា តត្ថំ តិរត្ថកា បដិបត្តិ អត្ថហិតត្ថា ចា,

តស្មា បរេសំ មេចត្ថាយ បវត្តសត្ថុកិរិយាស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សកលម្បិ កាយចចីមនោកម្មំ យថាបវត្តំ ចុច្ចមាតំ

ឌិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហិ យថារហំ សត្តាតំ អតុសាសតដ្ឋេត សាសតំ, ត កម្មាវចតា តយិធំ សត្តុរចិតំ

កាលទេសទេសកបរិសាបទេសេហិ សទ្ធិំ តត្ថ តត្ថ តិទាតចចតេហិ យថារហំ បកាសីយតិ

អបិច សត្ថុតោ បមាណភាវប្បកាសតេត សាសតស្ស បមាណភាវទស្សតត្ថំ តិទាតចចតំ, តញ្ចស្ស បមាណភាវទស្សតំ "ពុទ្ធោ ភគវា"តិ

ពួមិតា បតត្តវេត ចិភាចិតត្តំ ចេទិតព្វំ ពុទ្ធោតិ ហិ ពួមិតា តថាគតស្ស

អតត្តញ្ញាសាធារណញ្ញាណបរិសុទ្ធញាណាទិក្ខុណចិសេសយោគបរិទីបនេត, ភគវាតិ ច ពួមិតា

រាគទោសមោហាទិសព្វកិលេសមលទុច្ចរិតាទិទោសប្បហាតទីបនេត, តេតា ឯច ច សព្វសត្តុតយកាចទីបនេត អមេតត្ថា សព្វធា

បកាសិតោ ហោតីតិ ពួទមេត្ថ តិទាតចចតប្បយោជតស្ស មុខមត្តតិទស្សតំ

តត្រាយំ អាចរិយបរម្បរាតិ តស្មិំ ឌម្ពុទីបេ អយំ អាចរិយាតំ បរម្បរា បវេណី បដិបាដិ ក្តបាលិ ងាសកោតិអាទីសុ ក្តបាលិត្ថេរោ

បិតេជិមេច, ងាសកត្ថេរោទយោ បត ឯចំ ចេទិតព្វា ចេសាលិយំ កិរ ឯកោ ងាសកោ តាម ព្រាហ្មណមាណចោ តិណ្ណំ

អន្តេចាសិកសតាតំ ជេដ្ឋន្តេចាសិកោ ហុត្វា អាចរិយស្ស សន្តិកេ សិប្បំ ក្តគ្គណ្ហន្តោ ទ្វាទសចស្សិកោយេច តិណ្ណំ ចេទាតំ បារគូ អហោសិ

សោ ឯកទិចសំ អន្តេចាសិកបរិចុតោ ឆម្មចិតយំ សក្កាយិត្វា ចាលិការាមេ តិចសត្តំ អាយស្មន្តំ ក្តបាលិត្ថេរំ ក្តបសង្កមិត្វា អត្តតោ ចេទេសុ

សង្កាតិ កណ្ឌដ្ឋាតាតិ ទេទំ បុច្ឆិ ថេរោបិ សព្វំ ព្យាករិត្វា សយម្បិ ឯកំ បញ្ហំ បុច្ឆន្តោ តាមំ សន្ធាយ ពួមំ បញ្ហំ បុច្ឆិ "ឯកធម្មោ ខោ,

មាណច, សព្វេសុ ធម្មេសុ អតុបតតិ, សព្វេបិ, មាណច, ធម្មា ឯកធម្មស្មិំ ឱសរន្តិ, កតមោ តុ ខោ សោ, មាណចក, ធម្មោ"តិ សោបិ ខោ

មាណចោ បញ្ហស្ស អត្ថំ អជាតន្តោ "កិមិទំ ភោ បព្វជិតា"តិ អាហ ពុទ្ធមន្តោយំ មាណចាតិ សក្កា បតាយំ ភោ មយ្ហម្បិ ទាតុន្តិ សក្កា,

មាណច, អម្ហេហិ គហិតបព្វជ្ជំ គណ្ហន្តស្ស ទាតុន្តិ "សាធុ ខោ ភោ បព្វជិតា"តិ មាណចោ សម្បដិច្ឆិត្វា អត្តតោ មាតរំ បិតរំ អាចរិយញ្ច

អតុជាតាបេត្វា តីហិ អន្តេចាសិកសតេហិ សទ្ធិំ ថេរស្ស សន្តិកេ បព្វជិត្វា បរិបុណ្ណវីសតិចស្សោ ក្តបសម្បទំ លភិត្វា អរហត្តំ បាបុណិ

ថេរោ តំ ឈុរំ កត្វា តីណាសចសហស្សស្ស បិដកត្តយំ ចាចេសិ

សោណកោ បត ងាសកត្ថេរស្ស សទ្ធិចិហារិកោ សោ កិរ កាសីសុ ឯកស្ស ចាណិជកស្ស បុត្តោ ហុត្វា បញ្ចទសចស្សុទ្ទេសិកោ ឯកំ សមយំ

មាតាបិតូហិ សទ្ធិំ ចាណិជ្ជាយ គិរិព្ពជំ គតោ តតោ បញ្ចបញ្ញាសទារកេហិ សទ្ធិំ ចេឡុចតំ គន្ត្វា តត្ថ ងាសកត្ថេរំ សបរិសំ ទិស្វា

អតិវិយ បសន្នោ បព្វជ្ជំ យាចិត្វា ថេរេន មាតាបិតរោ អនុជានាបេត្វា “បព្វជាហី”តិ វុត្តោ មាតាបិតុសន្តិកំ គន្ត្វា តមត្ថំ អារោចេត្វា តេសុ អនិច្ឆន្តេសុ ឆិន្នភត្តោ ហុត្វា មាតាបិតរោ អនុជានាបេត្វា បញ្ចបណ្ណាសាយ ទារកេហិ សទ្ធិំ ថេរស្ស សន្តិកេ បព្វជិត្វា លទ្ធូបសម្បទោ អរហត្តំ បាបុណិ។ តំ ថេរោ សកលំ ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គណ្ហាបេសិ។ សោបិ គណបាមោក្ខោ ហុត្វា ពហុន្នំ ធម្មវិនយំ វាចេសិ។

សិគ្គវត្ថេរោ បន សោណកត្ថេរស្ស សទ្ធិវិហារិកោ អហោសិ។ សោ កិរ បាដលិបុត្តេ សិគ្គវោ នាម អមច្ចបុត្តោ ហុត្វា តិណ្ណំ ឧតូនំ អនុច្ឆវិកេសុ តីសុ បាសាទេសុ សម្បត្តិំ អនុភវមានោ ឯកទិវសំ អត្តនោ សហាយេន ចណ្ឌវជ្ជិនា សេដ្ឋិបុត្តេន សទ្ធិំ សបរិវារោ កុក្កុដារាមំ គន្ត្វា តត្ថ សោណកត្ថេរំ និរោធសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា និសិន្នំ ទិស្វា វន្ទិត្វា អត្តនា សទ្ធិំ អនាលបន្តំ ញត្វា គន្ត្វា តំ ការណំ ភិក្ខុសង្ឃំ បុច្ឆិត្វា ភិក្ខូហិ “សមាបត្តិំ សមាបន្នា នាលបន្តី”តិ វុត្តោ “កេន, ភន្តេ, សមាបត្តិតោ វុដ្ឋហន្តី”តិ បុន បុច្ឆិត្វា តេហិ ច ភិក្ខូហិ “សត្ថុនោ ចេវ សង្ឃស្ស ច បក្កោសនាយ យថាបរិច្ឆិន្នកាលតោ អាយុបរិក្ខយា ច វុដ្ឋហន្តី”តិ វត្វា តស្ស សបរិវារស្ស ឧបនិស្សយំ ទិស្វា សង្ឃស្ស វចនេន និរោធា វុដ្ឋាបិតំ សោណកត្ថេរំ ទិស្វា “កស្មា, ភន្តេ, មយា សទ្ធិំ នាលបិត្ថា”តិ បុច្ឆិត្វា ថេរេន “ភុញ្ជិតព្វកំ កុមារ ភុញ្ជិម្ហា”តិ វុត្តេ “សក្កា នុ ខោ, ភន្តេ, អម្ហេហិបិ តំ ភោជេតុ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “សក្កា, កុមារ, អម្ហាទិសេ កត្វា ភោជេតុ”ន្តិ វុត្តេ តមត្ថំ មាតាបិតូនំ អារោចេត្វា តេហិ អនុញ្ញាតោ អត្តនោ សហាយេន ចណ្ឌវជ្ជិនា តេហិ ច បញ្ចហិ បុរិសសតេហិ សទ្ធិំ សោណកត្ថេរស្ស សន្តិកេ បព្វជិត្វា ឧបសម្បន្នោ អហោសិ។ តត្ថ សិគ្គវោ ច ចណ្ឌវជ្ជី ច ទ្វេ ឧបជ្ឈាយស្សេវ សន្តិកេ ធម្មវិនយំ បរិយាបុណិត្វា អបរភាគេ ឆឡភិញ្ញា អហេសុ។

តិស្សស្ស បន មោគ្គលិបុត្តស្ស អនុបុព្វកថា បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។ វិជិតាវិនោតិ វិជិតសព្ពកិលេសបដិបក្ខត្តា វិជិតវន្តោ។ បរម្បរាយាតិ បដិបាដិយា, អនុក្កមេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ជម្ពុសិរិវ្ហយេតិ ជម្ពុសិរិនាមេ, ជម្ពុនាមកេតិ វុត្តំ ហោតិ។ មហន្តេន ហិ ជម្ពុរុក្ខេន អភិលក្ខិតត្តា ទីបោបិ “ជម្ពូ”តិ វុច្ចតិ។ អច្ឆិជ្ជមានំ អវិនស្សមានំ កត្វា។

វិនយវំសន្តិអាទីហិ តីហិ វិនយបាឡិមេវ កថិតា បរិយាយវចនត្តា។ បកតញ្ញុតន្តិ វេយ្យត្តិយំ, បដុភាវន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ធុរគ្គាហោ អហោសីតិ បធានគ្គាហី អហោសិ, សព្ពេសំ បាមោក្ខោ ហុត្វា គណ្ហីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ភិក្ខូនំ សមុទាយោ សមូហោ ភិក្ខុសមុទាយោ, សមាគមោតិ អត្ថោ។

ឥតិ សមន្តបាសាទិកាយ វិនយដ្ឋកថាយ សារត្ថទីបនិយំ

បឋមមហាសង្គីតិកថាវណ្ណនា សមត្តា។

ទុតិយសង្គីតិកថាវណ្ណនា

“យថា និព្ពាយិំសុ”តិ សម្ពន្ធោ។ ខោភយិត្វា ច សព្ពធីតិ តមេវ សទ្ធេយ្យំ សព្ពត្ថ បកាសយិត្វា “ទុតិយន្តោ”តិ វត្តន្តេ កាចាទាន្ទវនេន “ទុតីយន្តោ”តិ វុត្តំ, បព្ពារេខាតិសយ្យន្តាតិ អត្ថោ, ខេតុវន្តោតិ វា, យថាត្កាចាតិ វុត្តំ ហោតិ។ និព្ពាយិំសូតិ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយិំសុ។ បហីនសព្ពកិលេសត្តា តត្ថ ឧទេតរំ កត្ថចិ អាលយោ តណ្ហាតិ អនាលយា, ឋិតរាកាតិ វុត្តំ ហោតិ។

ចស្សុនតបរិនិព្ពុតេ ភកចតីតិ ចស្សុនតំ បរិនិព្ពុតស្ស អស្សាតិ ចស្សុនតបរិនិព្ពុតោ, ភកចា, តស្មិំ បរិនិព្ពានតោ ចស្សុនតេ អតិក្កន្តេតិ វុត្តំ ហោតិ។ ចេតសាលិកាតិ ចេតសាលីតិ ចាមិនោ។ ចន្ទិមុត្តកាតិ ចន្ទិមន្តេ ចេតសាលិយំ កុលាតំ មុត្តា។ កប្បតិ សិង្គីលោណកប្បាតិ សិង្គេន លោណំ បរិហរិត្វា បរិហរិត្វា អលោណកបិណ្ឌបាតេន សទ្ធិំ ភុញ្ជិតុំ កប្បតិ, ន សន្និធិកោរាតីតិ អធិប្បាយោ។ កប្បតិ ទ្វង្គុលកប្បាតិ ទ្វង្គុលំ អតិក្កន្តាយ ឆាយាយ ចិកាលេ ភោជនំ ភុញ្ជិតុំ កប្បតីតិ អត្ថោ។ កប្បតិ កាមន្តរកប្បាតិ “កាមន្តរំ កមិស្សាមី”តិ បវារិតេន អនតិរិត្តភោជនំ ភុញ្ជិតុំ កប្បតីតិ អត្ថោ។ កប្បតិ អាចាសកប្បាតិ ឯកសីមាយំ នានាសេនាសនេសុ ចិសុំ ចិសុំ ឧបោសថាទីនិ សង្ឃកម្មានិ កាតុំ ចដ្ដតីតិ អត្ថោ។ កប្បតិ អនុមតិកប្បាតិ “អនាកតានំ អាកតកាលេ អនុមតិំ កហេស្សាមី”តិ តេសុ អនាកតេសុយេវ ចគ្គេន សង្ឃេន កម្មំ កត្វា បច្ឆា អនុមតិំ កហេតុំ កប្បតិ, ចគ្គកម្មំ ន ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ កប្បតិ អាចិណ្ណកប្បាតិ អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ អាចិណ្ណោ កប្បតីតិ អត្ថោ។ សោ បន ឯកច្ចោ កប្បតិ ធម្មិកោ, ឯកច្ចោ ន កប្បតិ អធម្មិកោតិ ចេទិតព្ពោ។ កប្បតិ អមថិតកប្បាតិ យំ ខីរំ ខីរភាវំ ចិជហិតំ ទធិភាវំ អសម្បត្តំ, តំ ភុត្តាចិនា បវារិតេន អនតិរិត្តំ ភុញ្ជិតុំ កប្បតីតិ អត្ថោ។ កប្បតិ ជលោគិំ បាតុន្តិ ឯត្ថ ជលោគីតិ តរុណសុរា។ យំ មជ្ជសម្ភារំ ឯកតោ កតំ មជ្ជភាវមសម្បត្តំ, តំ បាតុំ ចដ្ដតីតិ អធិប្បាយោ។ ជាតរូបរជតន្តិ សរសតោ ចិការំ អនាបជ្ជិត្វា សព្ពទា ជាតំ រូបមេវ ហោតីតិ ជាតំ រូបមេតស្សាតិ ជាតរូបំ, សុចណ្ណំ។ ធវលសភាវតាយ រាជតីតិ រជតំ, រូបិយំ។ សុសុនាកបុរេត្តាតិ សុសុនាកស្ស បុរេត្តា។

កាកណ្ឌកបុត្តោតិ កាកណ្ឌកព្រាហ្មណស្ស បុត្តោ។ ចជ្ជីសូតិ ជនបទចចនេតា ពហុចចនំ កតំ។ ឯកោបិ ហិ ជនបទោ រុឡ្ហីសទ្ទេតា ពហុចចនេន ចុច្ចតិ។ ឯនេ ចេសាលី, តទចសរីតិ ឯនេ ជិសាភាគេន ចេសាលី អចសរិតព្ពា, យស្មិំ ចា បទេសេ ចេសាលី, តទចសរិ, តំ បទេសន្តិ អត្ថោ។ យថាចនេ ក្ញុជាការសាលាយន្តិ ឯត្ថ យថាចនំ នាម សយំជាតមរោបិមំ សបរិច្ឆេទំ មហន្តំ ចនំ។ កបិលចត្ថុសាមន្តា បន មហាចនំ ហិមចន្តេន សហ ឯកាពន្ធំ អបរិច្ឆេទំ ហុត្វា មហាសមុទ្ទំ អាហច្ច ឋិតំ, ឥទំ តាទិសំ ន ហោតីតិ សបរិច្ឆេទំ មហន្តំ ចនន្តិ មហាចនំ។ ក្ញុជាការសាលា បន មហាចនំ និស្សាយ កតេ អារាមេ ក្ញុជាការំ អន្តោ កត្វា ហំសចដ្ដកច្ឆន្នេន ហំសមណ្ឌលិការេន កតា។

តទហុបោសថេតិ ឯត្ថ តទហូតិ តស្មិំ អហនិ, តស្មិំ ទិចសេតិ អត្ថោ។ ឧបចសន្តិ ឯត្ថាតិ ឧបោសថោ, ឧបចសិតព្ពទិចសោ។ ឧបចសន្តីតិ ច សីលេន ចា សព្ពសោ អាហារស្ស ច អភុញ្ជនសង្ខាតេន អនសនេន ចា ខីរបានមធុបានាទិមត្តេន ចា ឧបេតា ហុត្វា ចសន្តីតិ អត្ថោ។ សោ បនេស ទិចសោ អដ្ឋមីចាតុទ្ទសីបន្នរសីភេទេន តិចិធោ។ តត្ថចិ បន បាតិមោក្ខុបិ សីលម្បិ ឧបចាសោបិ បញ្ញត្តិយម្បិ ឧបោសថសទ្ទោ អាកតោ។ តថា ហេស “អាយាមាចុសោ កប្បិន, ឧបោសថំ កមិស្សាមា”តិអាទីសុ បាតិមោក្ខុទ្ទេសេ អាកតោ។ “ឯវំ អដ្ឋង្គសមន្នាកតោ ខោ ចិសាខេ ឧបោសថោ ឧបចុត្ថោ”តិអាទីសុ (អ៑ និ៑ ប៑ ៣៧) សីលេ។ “សុទ្ធស្ស ចេ សទា ផេគ្គុ, សុទ្ធស្សុបោសថោ សទា”តិអាទីសុ (ម៑ និ៑

᪑.᪗᪙) ᩏᨷᩅᩣᩈᩮ᪨ “ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᩣᨣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪔᪖; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓.᪒᪔᪘) ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᩮᨧ᩠ᨧ ᩅᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᩮᩣ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩏᨷᩮᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩅᩣᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᩮᩣ ᩈᩦᩃᩴ᪨ ᩋᩈᨶᩣᨴᩥᩈᩴᨿᨾᩣᨴᩥᩴ ᩅᩤ ᩏᨷᩮᨧ᩠ᨧ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᩮᩣ ᩏᨷᩅᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣᩁᩪᨷᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩔᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣᨾᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨵ ᨷᨶ “ᨶ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᨴᩉᩩᨷᩮᩤᩈᨳᩮ ᩈᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨠᩣ ᩋᩣᩅᩣᩈᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪑᪘᪑) ᩅᩥᨿ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᨴᩥᩅᩈᩮᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨴᩉᩩᨷᩮᩤᩈᨳᩮᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩏᨷᩮᩤᩈᨳᨴᩥᩅᩈᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩴᩈᨷᩤᨲᩦᨲᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨷᩤᨲᩦ᪨ ᨠᩉᩣᨷᨱᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᩉᩣᨷᨱᩔ ᩈᨾᨽᩣᨣᩣ ᩋᨯ᩠ᨰᩣ᪨ ᨷᩤᨴᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨽᩣᨣᩣ᪨ ᨾᩣᩈᨠᩮᩣᨿᩮᩅ ᨾᩣᩈᨠᩁᩪᨷᩴ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩣᩅ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲᩥᨠᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᩮ (ᨧᩪᩊᩅ᪨ ᪔᪔᪖ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩋᩣᨣᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨲ᩠ᨳ ᩍᨵ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨿᩣᩅ ᩏᨷᩣᨿ ᨷᨶ ᩅᩥᨶᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᨲᩈᨴᩥᩈᨾᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᩴᩈᩪᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᨲᩴ ᩏᨷᩤᨴᩣᨿᩣᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᨲᩴ ᨷᨮᨾᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨿᩩᨷᩤᨴᩣᨿ᪨ ᩈᩣ ᨷᨶᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨠᩣᩁᨠᩮᩈᩩ ᨳᩮᩁᩮᩈᩩ᪨ ᩅᩥᩔᩩᨲᩣᨲᩥ ᨣᨱᨷᩤᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩅᩥᩔᩩᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨷᩣᨠᨭᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨥᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ ᨣᨱᨷᩤᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣ ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ, ᨲᩮᩈᩩ ᨧ ᩅᩣᩈᨽᨣᩤᨾᩦ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨳᩮᩁᩣ ᩋᨶᩩᩁᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨠᩣ, ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᨨ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ᪨ ᩑᨲᩮ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨲᩮ ᨳᩮᩁᩮ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᩦ ᨧ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᩣᩊ᩠ᩉᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣᨱᩅᩣᩈᩦ ᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᩩᨱ᩠ᨱᩮᩣ᪨ ᨷᨶ᩠ᨶᨽᩣᩁᩣᨲᩥ ᨷᨲᩥᨲᨡᨶ᩠ᨵᨽᩣᩁᩣ᪨ “ᨽᩣᩁᩣ ᩉᩅᩮ ᨷᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓.᪒᪒) ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩉᩣᨶᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩣᩅᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩥᨵᩔᩣᨷᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨷᩁᩥᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩣᩁᨠᩮᩣᨷᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩅᨧᨶᩴ ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᨧᨶᩔ ᨴᩦᨷᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨣᩮᩣᨷᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨷᨶ “ᩋᨯ᩠ᨰᩴ ᨣᩮᩣᨷᩥᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨾᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᨶᩥᨴᩔᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩥᩔᩣᨲᩣ ᨿᨳᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣ᪨ ᩏᨷᩁᩥᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩩᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᩁᩥᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩪᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷᩣᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩍᨵ “ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩏᨷᩣᨿᩮᩣ ᩉᩥ “ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ – ᨲᩴ ᨲᩴ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨲᩥ ᨣᩅᩮᩈᨲᩥ ᨩᨶᩮᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨧᩣᨿᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨷᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᨾ᩠ᨷᩥ᪨ “ᨶᩥᩁᨿᨬ᩠ᨧᩣᩉᩴ, ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲ, ᨷᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᨶᩥᩁᨿᨣᩣᨾᩥᨬ᩠ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪑᪔᪗) ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

“ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩥᩁᩥᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᨬ᩠ᨧ ᨴᩣᨶᩴ,

ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩮ ᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨶᩩᨿᩣᨲᩣ;

ᩑᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨴᩥᩅᩥᨿᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ,

ᩑᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪘.᪓᪒; ᨠᨳᩣ᪨ ᪔᪗᪙) –

ឯត្ថ ចេតនាសម្បយុត្តធម្មា មគ្គោ នាម។ “អយំ ភិក្ខវេ មគ្គោ អយំ បដិបទា”តិ សង្ខារុបបត្តិសុត្តាទីសុ (ម។ និ។ ៣។១៦១) ចេតនាបិ ចេតនាសម្បយុត្តធម្មាបិ មគ្គោ នាម។ ឥមស្មិំ ឋានេ ឈានស្ស អធិប្បេតត្តា ចេតនាសម្បយុត្តធម្មា គហេតព្វា។

មោគ្គលិព្រាហ្មណស្សាតិ លោកសម្មតស្ស អបុត្តកស្ស មោគ្គលិនាមព្រាហ្មណស្ស។ តត្ថ ច កថមេតំ នាម វុត្តំ “មោគ្គលិព្រាហ្មណស្ស គេហេ បដិសន្ធិំ គណ្ហិស្សតី”តិ។ កិំ ឧបបន្នុបបត្តិយា បដិលទ្ធសមាបត្តិកស្សាបិ កាមាវចរេ ឧប្បត្តិ ហោតីតិ? ហោតិ។ សា ច កតាធិការានំ មហាបុញ្ញានំ ចេតោបណិធិវសេន ហោតិ, ន សព្វេសន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ អថ មហគ្គតស្ស គរុកម្មស្ស វិបាកំ បដិពាហិត្វា បរិត្តកម្មំ កថមត្តនោ វិបាកស្ស ឱកាសំ ករោតីតិ? ឯត្ថ ច តាវ តីសុបិ គណ្ឋិបទេសុ ឥទំ វុត្តំ “និកន្តិពលេនេវ ឈានា បរិហាយតិ, តតោ បរិហីនជ្ឈានា និព្វត្តន្តី”តិ។ កេចិ បន “អតីចរណាចត្តាយ និកន្តិយា ឈានស្ស បរិហានិ ចិន្តេត្វា គហេតព្វា”តិ វត្វា ឯវមេត្ថ ការណំ វទន្តិ “សតិបិ មហគ្គតកម្មុនោ វិបាកបដិពាហនសមត្ថស្ស បរិត្តកម្មស្សបិ អភាវេ ‘ឥជ្ឈតិ, ភិក្ខវេ, សីលវតោ ចេតោបណិធិ វិសុទ្ធត្តា’តិ (ទី។ និ។ ៣។៣៣៧; អ។ និ។ ៨។៣៥; សំ។ និ។ ៤។៣៥២) វចនតោ កាមភវេ ចេតោបណិធិ មហគ្គតកម្មុនោ វិបាកំ បដិពាហិត្វា បរិត្តកម្មុនោ វិបាកស្ស ឱកាសំ ករោតី”តិ។

សាសង្កសប្បដិភយាតិ ឯត្ថ សាសង្កាតិ អាសង្កាភេចេ និវិដ្ឋោ, តំ វាចាយាតិ អត្ថោ។ សប្បដិភយាតិ ចិត្តុប្បីឡាវសេន បុនប្បុនំ សន្តាសកា។ ឧក្កណ្ឋិតាតិ អនភិរតិការុប្បាទកប្បីតិវសេន ឧក្កណ្ឋិតា។ បីតិយា ហិ បុគ្គលោ កាយចិត្តានំ ឧក្កណ្ឋិតត្តា អត្ថុក្កណ្ឋិតត្តា “ឧក្កណ្ឋា”តិ វុច្ចតិ។ សាសង្កាតិ បដិស្សុណិត្វាតិ “សាសង្កា”តិ បដិវចនំ ទត្វា។ ទីឃេនាតិ និព្វេធេន។ បុន បច្ចាគមិស្សតិ បុន អាគមិស្សតិ។ តេន ខោ បន សមយេនាតិ មហិំ សមយេ ទុតិយសត្តាហិ អច្ចយេ, តស្មិំ សមយេតិ អត្ថោ។ នវកាតិ វុត្តមេវត្ថំ វិភាវេតុំ “សហាយកា”តិ វុត្តំ។ តំ អធិការំ ន សម្បាបុណិស្សតិ តំ វឌ្ឍិបុត្តកេហិ ឧប្បាទិតំ អធិការំ វិនិច្ឆិនិតុំ ន សម្បាបុណិស្សតិ នាគមិស្សតិ ទោ អហុវត្វាតិ សម្ពន្ធោ។ ឯវំ ទេស្សាគមន្តិ ឋានាតិ ចត្តុត្ថំ សន្ធាយ វុត្តំ។ មាវតាយុកំ ឋត្វា បរិនិព្វុតាតិ សម្ពន្ធោ, មាវ អត្តនោ អត្តនោ អាយុបរិយានំ, តាវ ឋត្វា បរិនិព្វុតាតិ អត្ថោ។

កិំ បន កត្វា តេ ថេរា បរិនិព្វុតាតិ អាហ “ទុតិយំ សង្គហំ កត្វា”តិអាទិ។ អនាគតេបិ សទ្ធម្មវុឌ្ឍិយា ហេតុំ កត្វា បរិនិព្វុតាតិ សម្ពន្ធោ។ ឋានាតិ “តេបិ នាម ឯវំ មហានុភាវា ថេរា អនិច្ចតាយ វសំ គតា, កិមង្គំ បន អញ្ញេ”តិ សំវេជេត្វា ធម្មសង្វេគំ អាហ “ខីណាសវា”តិអាទិ។ អនិច្ចតាវសន្តិ អនិច្ចតាវសត្តំ, អនិច្ចតាយត្តភាវំ អនិច្ចតាធីនភាវន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ជម្មិំ លាមកំ ទុរភិសម្ភវំ អនភិភវនីយំ អតិក្កមិតុំ អសក្កុណេយ្យំ អនិច្ចតំ ឯវំ ញត្វាតិ សម្ពន្ធោ។ កេចិ បន “ទុរភិសម្ភវ”ន្តិ ឯត្ថ “បរិបុណ្ណំ អសក្កុណេយ្យ”ន្តិ ឡាមកត្ថំ គហេត្វា “ឥមំ ទុរភិសម្ភវំ និច្ចំ អមតំ បទំ, តំ បត្តុំ វាយមេ ធីរោ”តិ សម្ពន្ធំ វទន្តិ។ សម្ពាធាការេនាតិ សម្ពាធប្បការេន ចត្តុត្ថំ កិច្ចំបិ អវសេសត្វា ទុតិយសង្គីតិ និដ្ឋិតាតិ អធិប្បាយោ។

ឥតិ សមន្តបាសាទិកាយ វិនយដ្ឋកថាយ សារត្ថទីបនិយំ

ទុតិយសង្គីតិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

តតិយសង្គីតិកថាវណ្ណនា

ឥមិស្សា បន សង្គីតិយា ធម្មសង្គាហកត្ថេរេហិ និគ្គហិតា តេ ទសសហស្សា វជ្ជិបុត្តកា ភិក្ខូ បក្ខំ បរិយេសមានា អត្តនោ អត្តនោ អនុរូបំ ទុព្ពលបក្ខំ លភិត្វា វិសុំ មហាសង្ឃិកំ អាចរិយកុលំ នាម អកំសុ, តតោ ភិជ្ជិត្វា អបរានិ ទ្វេ អាចរិយកុលានិ ជាតានិ គោកុលិកា ច ឯកព្យោហារិកា ច។ គោកុលិកនិកាយតោ ភិជ្ជិត្វា អបរានិ ទ្វេ អាចរិយកុលានិ ជាតានិ បណ្ណត្តិវាទា ច ពាហុលិយា ច។ ពហុស្សុតិកាតិបិ តេសំយេវ នាមំ, តេសំយេវ អន្តរា ចេតិយវាទា នាម អបរេ អាចរិយវាទា ឧប្បន្នា។ ឯវំ មហាសង្ឃិកាចរិយកុលតោ ទុតិយេ វស្សសតេ បញ្ចាចរិយកុលានិ ឧប្បន្នានិ, តានិ មហាសង្ឃិកេហិ សទ្ធិំ ឆ ហោន្តិ។

តស្មិំយេវ ទុតិយេ វស្សសតេ ថេរវាទតោ ភិជ្ជិត្វា ទ្វេ អាចរិយវាទា ឧប្បន្នា មហិំសាសកា ច វជ្ជិបុត្តកា ច។ តត្ថ វជ្ជិបុត្តកវាទតោ ភិជ្ជិត្វា អបរេ ចត្តារោ អាចរិយវាទា ឧប្បន្នា ធម្មុត្តរិយា ភទ្ទយានិកា ឆន្នាគារិកា សម្មិតិកាតិ។ បុន តស្មិំយេវ ទុតិយេ វស្សសតេ មហិំសាសកវាទតោ ភិជ្ជិត្វា សព្ពត្ថិវាទា ធម្មគុត្តិកាតិ ទ្វេ អាចរិយវាទា ឧប្បន្នា។ បុន សព្ពត្ថិវាទកុលតោ ភិជ្ជិត្វា កស្សបិកា នាម ជាតា, កស្សបិកេសុបិ ភិន្នេសុ អបរេ សង្កន្តិកា នាម ជាតា, សង្កន្តិកេសុ ភិន្នេសុ សុត្តវាទា នាម ជាតាតិ ថេរវាទតោ ភិជ្ជិត្វា ឥមេ ឯកាទស អាចរិយវាទា ឧប្បន្នា, តេ ថេរវាទេន សទ្ធិំ ទ្វាទស ហោន្តិ។ ឥតិ ឥមេ ច ទ្វាទស មហាសង្ឃិកានញ្ច ឆ អាចរិយវាទាតិ សព្ពេ អដ្ឋារស អាចរិយវាទា ទុតិយេ វស្សសតេ ឧប្បន្នា។ អដ្ឋារស និកាយាតិបិ អដ្ឋារសាចរិយកុលានីតិបិ ឯតេសំយេវ នាមំ។ ឯតេសុ បន សត្តរស វាទា ភិន្នកា, ថេរវាទោ ឯកោវ អសម្ភិន្នកោតិ វេទិតព្ពោ។ វុត្តម្បិ ចេតំ ទីបវំសេ –

“និគ្គហិតា បាបភិក្ខូ, ថេរេហិ វជ្ជិបុត្តកា;

អញ្ញំ បក្ខំ លភិត្វាន, អធម្មវាទី ពហូ ជនា។

“ទសសហស្សា សមាគន្ត្វា, អកំសុ ធម្មសង្គហំ;

តស្មាយំ ធម្មសង្គីតិ, មហាសង្គីតិ វុច្ចតិ។

“មហាសង្គីតិកា ភិក្ខូ, វិលោមំ អកំសុ សាសនេ;

ភិន្ទិត្វា មូលសង្គហំ, អញ្ញំ អកំសុ សង្គហំ។

“អញ្ញត្រ សង្គហិតំ សុត្តំ, អញ្ញត្រ អករិំសុ តេ;

អត្ថំ ធម្មញ្ច ភិន្ទិំសុ, វិនយេ និកាយេសុ ច បញ្ចសុ។

“បរិយាយទេសិតញ្ចាបិ , អថោ និប្បរិយាយទេសិតំ;

នីតត្ថញ្ចេវ នេយ្យត្ថំ, អជានិត្វាន ភិក្ខវោ។

“អញ្ញំ សន្ធាយ ភណិតំ, អញ្ញំ អត្ថំ ឋបយិំសុ តេ;

ព្យញ្ជនច្ឆាយាយ តេ ភិក្ខូ, ពហុំ អត្ថំ វិនាសយុំ។

“ឆឌ្ឌេត្វាន ឯកទេសំ, សុត្តំ វិនយគម្ភិរំ;

បតិរូបំ សុត្តំ វិនយំ, តញ្ច អញ្ញំ ករិំសុ តេ។

“បរិវារំ អត្ថុទ្ធារំ, អភិធម្មប្បករណំ;

បដិសម្ភិទញ្ច និទ្ទេសំ, ឯកទេសញ្ច ជាតកំ;

ឯត្តកំ វិស្សជ្ជេត្វាន, អញ្ញានិ អករិំសុ តេ។

“នាមំ លិង្គំ បរិក្ខារំ, អាកប្បករណានិ ច;

បកតិភាវំ វិជហិត្វា, តញ្ច អញ្ញំ អកំសុ តេ។

“បុព្វង្គមា ភិន្នវាទា, មហាសង្គីតិការកា;

តេសញ្ញា អនុការេន, ភិន្នវាទា ពហុ អហុ។

“តតោ អបរកាលម្ហិ, តស្មិំ ភេទោ អជាយថ;

គោកុលិកា ឯកព្យោហារិ, ទ្វិធា ភិជ្ជិត្ថ ភិក្ខវោ។

“គោកុលិកានំ ទ្វេ ភេទា, អបរកាលម្ហិ ជាយថ;

ពហុស្សុតិកា ច បណ្ណត្តិ, ទ្វិធា ភិជ្ជិត្ថ ភិក្ខវោ។

“ចេតិយា ច បុនវាទី, មហាសង្គីតិភេទកា;

បញ្ច វាទា ឥមេ សព្វេ, មហាសង្គីតិមូលកា។

“អត្ថំ ធម្មញ្ច ភិន្ទិំសុ, ឯកទេសញ្ច សង្គហំ;

គន្ថញ្ច ឯកទេសញ្ហិ, ឆឌ្ឌេត្វា អញ្ញំ អកំសុ តេ។

“នាមំ លិង្គំ បរិក្ខារំ, អាកប្បករណានិ ច;

បកតិភាវំ ជហិត្វា, តញ្ច អញ្ញំ អកំសុ តេ។

“វិសុទ្ធត្ថេរវាទម្ហិ, បុន ភេទោ អជាយថ;

មហិំសាសកា វជ្ជិបុត្តកា, ទ្វិធា ភិជ្ជិត្ថ ភិក្ខវោ។

“វជ្ជិបុត្តកវាទម្ហិ, ចតុធា ភេទោ អជាយថ;

ឆព្ពត្តិកា កក្ខឃាតិកា, លត្តាការិកា ច សមិតិ។

“យហិសាសកានិ ចេត្ត ចេកចា, អបរកាលយិ្រអឌាឃឆ;

សត្តតិចាចា ឆព្ពក្ខត្តា, ត្តិឆា កិខ្ខិត្ត កិក្កចេចា។

“សត្តតិចាចានិ កឃ្សប៊ិកា, សក្កត្តិ កឃ្សប៊ិកោត ច;

សក្កត្តិកានិ សុត្តចាឌី, អតុបុចេត្តត កិខ្ខឆ។

“ត្តចេយ ឲកាចស ចាចា, បកិត្តា ចេឆរចាចេតា;

អត្តំ ឆព្ពិញ្ញា កិត្តិសុ, ឲកចេចសញ្ញា សក្កហំ;

កត្តញ្ញា ឲកចេចសញ្ញ្រា លចេខ្ខតា អត្តា អកិសុ ចេតា។

“តាយំ លិក្កំ បរិក្កាទំ, អាកប្បករណាតិ ច;

បកតិកាចំ ចិឌហិត្តា, តញ្ញា អត្តា អកិសុ ចេតា។

“សត្តរស កិត្តចាចា, ឲកចាចេចា អកិត្តចេកា;

សចេត្តចត្តារស ចេហាត្តិ, កិត្តចាចេចត ចេត សហ;

តិចេ្រាចេឆាច យហារុចេក្កា, ចេឆរចាចាតយុត្តចេយា។

“អត្វតិ អតឆិកញ្ញា, ចេកចលិ ឌិតសាសតិ;

កល្គកា ចិឃ រុក្កយិ្រតិត្តត្តា ចាចេសេសកា។

“ᨸᨮᨾᩮ ᩅᩔᩈᨲᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᩅᩔᩈᨲᨶ᩠ᨲᩁᩮ;

ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈ ᩅᩤᨴᩣ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨩᩥᨶᩈᩣᩈᨶᩮ”ᨲᩥ᩺

ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨸᨶ ᩉᩮᨾᩅᨲᩣ ᩁᩣᨩᨣᩥᩁᩥᨠᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩈᩮᩃᩥᨿᩣ ᩋᨸᩁᩈᩮᩃᩥᨿᩣ ᩅᩣᨩᩥᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨸᩥ ᨨ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩅᩤᨴᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ᩺ ᨸᩩᩁᩥᨾᨠᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩅᩤᨴᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᩈᩮᩣᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩪᨩᩣᨿ ᩈᨲᩈᩉᩔᩴ, ᨵᨾ᩠ᨾᨸᩪᨩᩣᨿ ᩈᨲᩈᩉᩔᩴ, ᩈᨦ᩠ᨥᨸᩪᨩᩣᨿ ᩈᨲᩈᩉᩔᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᨶᩥᨣᩕᩮᩣᨵᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩈᨲᩈᩉᩔᩴ, ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᨲᩈᩉᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩈᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩏᩊᩣᩁᩴ ᩃᩣᨽᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩥ᩺ ᨲᨴᩣ ᩉᨲᩃᩣᨽᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥᨲᩴ ᩋᨶᩮᨠᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᩈᩣᩈᨶᨾᩃᩴ ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨲᩥᩔᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩥᨸᩥᨭᨠᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᩁᩣᨶᩴ ᨸᨽᩥᨶ᩠ᨶᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨶᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩈᩉᩔᨾᩮᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨧ ᨿᩈᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨶᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᩥᩴᩈᩩ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᩺ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᨲᨲᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᩴ ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ ᨸᨽᩩᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨲᩥᩔᩮᩣᨸᩥ ᨡᩮᩣ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᨧᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃᩥᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨣᩮᩉᩮ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᩺

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩮᩉᩮ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩦᨲᩥ ᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃᩥᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨣᩮᩉᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩥᨿᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨣᩮᩉᩔ ᨸᨶ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩔᩥᨲᩮ ᨶᩥᩔᨿᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ “ᨣᩮᩉᩮ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣ “ᨾᨬ᩠ᨧᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨣᩣᨾᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᩺ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩔᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩮ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩴ᩺ ᩋᨲᩥᨧ᩠ᨨᨳᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨳ, ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩍᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨳᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᩺ “ᨽᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᩮᩉᩮ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨲᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ᩺ ᨸᨭᩥᨿᩣᨴᩥᨲᨽᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᩥᨲᨽᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᩺ ᨲᨴᩩᨸᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨸᩴ᩺ ᩏᨸᩈᨾᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨳᩮᩁᩔ ᨠᩣᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩪᨸᩈᨾᩴ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ, ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩪᨸᩈᨾᨾᨶ᩠ᩅᨿᩔᩮᨶ ᩉᩥ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩪᨸᩈᨾᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᩺ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᩈᩮᩣ ᨾᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨸᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᨲᩁᩴ ᨸᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᨽᨲ᩠ᨲᩅᩥᩔᨣ᩠ᨣᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᨽᨲ᩠ᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣᨿ᩺ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ᩺

ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩮᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩮᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᩅ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᨠᩮᩣ᩺ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᨠᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩔᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᩁᩩᩅᩮᨴᨿᨩᩩᩅᩮᨴᩈᩣᨾᩅᩮᨴᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᩴ ᨸᨣᩩᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨸᩣᩁᩴ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᩁᨦ᩠ᨣᩪ᩺ ᨸᩣᩁᨦ᩠ᨣᩪᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩈᩣᩁᨸᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᨾᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩺ ᩃᨣ᩠ᨣᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩒᩃᨾ᩠ᨻᩮᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᨶ ᨧ ᨠᩣᨧᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩮ, ᨠᩣᨧᩥ ᨠᨳᩣ ᨶᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨸᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᩈᨶᩴ᩺ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ “ᨠᨳᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩺ ᨠᩩᨸᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨾᨶᩮᩣᨲᩥ ᨠᩮᩣᨸᩮᨶ ᨠᩩᨸᩥᨲᩮᩣ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨾᨶᩮᩣ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩮᨶ᩺ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦ ᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩮᩉᩥ ᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᩮᩣ ᨶ

អត្តចិត្តាតិ អតត្តាយតោតិ ទុទ្ធតិ៍ ត វកាយតោតិ ចា អតត្តាយតោ អត្តតោ ចរេវ អដ្ឋិតចិត្តត្តា៍

ចល្លិក្កការេចតិ ចល្លិកោ ទុទ្ធតិ ចល្លោ ឆន្ទបុក្កលិ, តស្ស ការេចា ចល្លិក្កំ, ឆន្ទការេចាតិ អត្ថោ៍ ឰឆ បត "ចល្លិក្កការេច"តិ ទុត្តត្តា ចល្លិកោរេឃច ចល្លិក្កត្តិ ករេហតត្ថំ, តេត "ចល្លិក្កការេច"តិ ឲត្ថ ឆន្ទការេចតិ អត្ថោ រេចឹតត្ថោ៍ កិច្ចិ យត្តត្តិ កិច្ចិ រេចឥ៍ អត្ថោ រោ ឌាតិស្សត្តិតិ ត រោធិ ឌាតិស្សត្តិតិ អធិប្បាយោ៍ បុដ្ឋិត្វា វក្កា ឌាតិតុត្តិ អត្តតោ បរេឆវធារោលា ឋិតត្តា រេឆទោ ឲចយាហ៍ វត្ថញ្ញាតុត្ថា ឲច ហិ "បុដ្ឋ, យាលាច, ឃធាកត្ថសិ"តិអាទិតា បរេច្ចកតុត្ថាឌីហិ អវាឆារោលំ វត្ថញ្ញាបចារោលំ បចារេទត្តិ៍ វាចកា បត បរេឆវធារោលា ឋិតត្តា "វុត្វា រេចឹស្សាយា"តិ ចា "បុដ្ឋិត្វា វក្កា ឌាតិតុ"ត្តិ ចា ចឥត្តិ៍

តីសុ រេចរេឆវុតិអាឌីសុ តរេឃា រេចធា បុរេត្ថា ទុត្តតឃា ឲច៍ តិឈល្វុតិ តាយតិឈល្វុទុក្លាឌីតំ រេចចចតប្បោយវកំ វត្វំ, រេចចចតប្បោយវកត្តិ ច បរិយាឃវន្ទឌីបកត្តិ អត្ថោ, ឲរេកកស្ស អត្ថស្ស អរេតកបរិយាឃចចតចិកាចកត្តិ ទុត្តំ រេហាតិ៍ តិឆស្សតយត្តរេច្ចាតំ អរេតរោកសំ អត្វាតំ ឲកាវត្ថស្ស ចចតីឃតាចិកាចតចរេវតបិ តស្ស កត្វស្ស បចត្តត្តា៍ ចចតីឃចាចកការេចត អត្វំ វន្ទន្ទា តិលរេល្វុតិ កិត្តតិ ចិកត្ថ ឥរេស្សតីតិ តិលល្វុ, រេវា ឲច ឰឆ ល-ការស្ស ឈ-ការំ កត្វា តិឈល្វុតិ ទុរេត្តា៍ រោទុកត្តិ កិរិឃាកប្បចិករេប្បា កឌិតំ ៗបការវត្វំ៍ ឲត្ថ ច កិរិឃាកប្បចិករេប្បាតិ ចឌីរេកធាឌិលក្លលា កិរិឃា កប្បីឃតិ ចិកប្បីឃតិ ឲរេតតាតិ កិរិឃាករេប្បា, រេវា បត ចល្លបឥតាត្ថបឥត្វាឌិចិកាករេតា តាហុចិករេប្បាតិ កិរិឃាកប្បចិករេប្បាតិ ទុទ្ធតិ៍ ឰឥត្ថា ឃ្វលកិរិឃាកប្បកត្វំ វត្ថាឃ ទុត្តំ៍ រេវា ហិ វតវហស្សបរិយារោលា តឃាឌិចរិយាឌិកំ បករោលំ៍ ចចតត្វរេតា បត កិ៍ដតិ ករេយតិ កិរិឃាឌិចិកាកំ, តំ ចា អតចរេវវបរិយាធាតរេតា ករេយរេត្តា ប្វុរេតីតិ រោទុកត្តិ ទុទ្ធតិ, វហ តិឈល្វុតា រោទុរេកត ច វតិឈល្វុរោទុកា, តរេឃា រេចធា៍ រេតាសុ វតិឈល្វុរោទុរេកសុ៍ ធាតកោលាឌិចិកាករេតា តិត្ថាចតចិកាករេតា ច អក្លូរា បរេកឌីឃត្តិ ឲរេតតាតិ អក្លូរប្បរេកធា, វិក្លា ច តិទុត្តិ ច៍ វហ អក្លូរប្បរេកឥតាតិ វាក្លូរប្បរេកធា, រេតាសុ វាក្លូរប្បរេកឥសុ៍ ឰតិហាវបត្ថារេយវុតិ អឆត្ថាតរេចឥ ចត្យត្វំ កត្វា "ឰតិហ អាវ ឰតិហ អាវា"តិ ព្រាឌិវចចតបដិវំឃុរេត្តា បុរាលាកឆាវត្ថារេតា ឰតិហារេវា បត្ថារេយា ឲរេតវត្តិ ឰតិហាវបត្ថាយា, តរេឃា រេចធា៍ រេតាសុ ឰតិហាវបត្ថារេយសុ៍ រេតច អត្តតា បស្សតីតិ រេតច វឃំ បស្សតិ, រេតច ឌាតាតីតិ អត្ថោ៍ បុដ្ឋ, ឰ្យាកិរិស្សាឃីតិ "វត្ថាបិ បុដ្ឋា រេចរេឆវុរេឃច អត្តោកឆា"តិ វល្លូរេក្លូរេត្តា ឲចយាហ៍

ឃស្ស ចិត្តត្តិអាឌិបញ្ហេឃំ ទុតិចិត្តវយក្កិរេតា លីលាវចស្ស ទុតិចិត្តស្ស ៗប្បាធក្លលំ វត្ថាឃ ទុត្តំ៍ តត្វ បឥយបញ្ហេៗប្បជ្ជតីតិ ៗប្បាធក្លលវយក្កិតាឃ ៗប្បជ្ជតិ៍ ត តិរុជ្ឈតីតិ តិរេទាឆក្លលំ អប្បត្តតាឃ ត តិរុជ្ឈតិ៍ តស្ស ចិត្តត្តិ តស្ស បុក្កលស្ស តរេតា បដ្ថាឃ ចិត្តំ តិរុជ្ឈិស្សតិ តុប្បជ្ជិស្សតីតិ បុដ្ឋតិ៍ ឃស្ស ចា បតាតិអាឌិរោ បត ទុតិឃបញ្ហេតិរុជ្ឈិស្សតីតិ ឃស្ស ចិត្តំ កក្កក្លលំ បត្វា តិរុជ្ឈិស្សតិ៍ តុប្បជ្ជិស្សតីតិ កក្កេតា បរេការេក វឃំ ចា អត្ថោ ចា តុប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស បុក្កលស្ស ចិត្តំ ៗប្បជ្ជតិ ត តិរុជ្ឈតីតិ បុដ្ឋតិ៍ ឰរេយសំ បត បញ្ហាតំ បឥរេយា បរេញ្ហា ចិកត្ថឰ្យាកររេលឹរេឃា, តថ្វា "ឃស្ស ចិត្តំ ៗប្បជ្ជតិ ត តិរុជ្ឈតិ, តស្ស ចិត្តំ តិរុជ្ឈិស្សតិ តុប្បជ្ជិស្សតី"តិ (ឃម៍ ១៍ចិត្តឃមក៍ ៩១) ឲចំ បុរេដ្ឋត វតា ឲចយឃំ បរេញ្ហា ច ចិស្សរេជ្ជតរេត្ថា "បច្ឆិមចិត្តស្ស ៗប្បាធក្លរេលា រេតសំ ចិត្តំ ៗប្បជ្ជតិ ត តិរុជ្ឈតិ តិរុជ្ឈិស្សតិ ត ៗប្បជ្ជិស្សតិ, ឰតរេទសំ ចិត្តស្ស ៗប្បាធក្លរេលា រេតសំ ចិត្តំ ៗប្បជ្ជតិ ត តិរុជ្ឈតិ, តិរុជ្ឈិស្សតិ រេចច ៗប្បជ្ជិស្សតិ ចា"តិ (ឃម៍ ១៍ចិត្តឃមក៍

៩១)។ យេសញ្ហិ បច្ឆិមភវិកានំ ខីណាសវានំ បច្ឆិមស្ស ចុតិចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ វត្តតិ, តេសំ តទេវ ចុតិចិត្តំ និរុជ្ឈិស្សតិ នុប្បជ្ជិស្សតីតិ។ ឧប្បាទប្បត្តតាយ ឧប្បជ្ជតិ នាម, ភង្គំ អប្បត្តតាយ ន និរុជ្ឈតិ។ ភង្គំ បន បត្វា តំ តេសំ ចិត្តំ និរុជ្ឈិស្សតិ, តតោ អប្បដិសន្ធិកត្តា អញ្ញំ ន ឧប្បជ្ជិស្សតិ។ ឥតរេ បន បច្ឆិមចិត្តសមង្គីខីណាសវំ ឋបេត្វា សេសានំ សព្វសត្តានំ ឧប្បាទក្ខណសមង្គីចិត្តំ ឧប្បាទប្បត្តតាយ ឧប្បជ្ជតិ នាម, ភង្គំ អប្បត្តតាយ ន និរុជ្ឈតិ។ ភង្គំ បន បត្វា និរុជ្ឈិស្សតេវ, អញ្ញំ បន តស្មិំ វា អញ្ញស្មិំ វា អត្តភាវេ ឧប្បជ្ជិស្សតិ ចេវ និរុជ្ឈិស្សតិ ច។ ទុតិយោ បន បញ្ហោ អនាគតេ ចុតិចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ និយមិតត្តា ឧភិន្នម្បិ ការណេហិយោ, តស្មា “យស្ស វា បន ចិត្តំ និរុជ្ឈិស្សតិ ន ឧប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ ន និរុជ្ឈតី”តិ បុច្ឆាយ “អាមន្តា”តិ វុត្តំ។ ខីណាសវស្ស ហិ ឧប្បាទក្ខណសមង្គីចុតិចិត្តំ ភង្គំ បត្វា និរុជ្ឈិស្សតិ នាម, តតោ បរំ នុប្បជ្ជិស្សតិ។ ឧប្បាទក្ខណសមង្គីតាយ បន ឧប្បជ្ជតិ ចេវ ភង្គំ អប្បត្តតាយ ន និរុជ្ឈតិ នាមាតិ វុត្តំ។

អយំ បន យាលេវា ឧបមិនេ បញ្ហាចិស្សន្ទេយសក្ការត្តា ចិឈាតំ បិបុលិ, តស្មា វុត្តំ “យាលេវា ឧទ្ធំ វា អធោ វា តិរិយំ អសក្ការត្តា”តិអាទិ។ តត្ថ ឧទ្ធំ វា អធោ វា តិរិយំ អសក្ការត្តាតិ ឧបរិមបទេន វា ហេដ្ឋិមបទំ, ហេដ្ឋិមបទេន វា ឧបរិមបទំ អត្ថតោ សមត្ថាតិរិយំ អសក្ការត្តាតិ អត្ថោ, បុព្ពាបរំ ឃោរេត្វា បញ្ហស្ស អត្ថំ បរិច្ឆិន្ទិតុំ អសក្ការត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ខ្វត្តិសាការកម្មដ្ឋានំ តាវ អាទិកម្មិកិ “អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ”តិអាទិកំ ខ្វត្តិសាការកម្មដ្ឋានំ “យត្តស្ស ឧបចារេ អយ”ន្តិ បវេយំ អាទិកម្មិ។ សោតាបន្នានំ សីលេសុ បរិបូរការិតាយ សមាធិន្ទ្រិយសីលេតោ តត្ថ បរិហានីតិ អាហ “អករណ្ណា ជានិ សាសនេតោ និវត្តិតុ”ន្តិ។ វទេណ្ណាតិ ឧបរិមគ្គត្ថាយ កម្មដ្ឋានំ វទេណ្ណា។ អវេបាស្សុក្កា ករោយ្យ ពុទ្ធវចនំ ពហោតុន្តិ អវេតព្ពប្បត្តិយា ពលពិក្ខកាវតោតិ អធិប្បាយោ។ វោហារបិធិមិត្រលោកការវត្ថុ “ឧបណ្ណោយោ យំ ករេន្តុ តុយ្ហំ សន្តិកំ បហិលិ”តិអាទិ វុត្តំ។

ឧទកទន្តបេរិតំ ឧបដ្ឋានបមីតិ បរិភោគត្ថាយ ឧទកញ្ច ទន្តកដ្ឋញ្ច បដិយាទេត្វា ធរេមិ។ ទន្ត បុរិត្តិ ចិរេសាទេត្តិ ឧទេតាតិ ទន្តបេរិតំ វុច្ចតិ ទន្តកដ្ឋំ។ ក្វាលទត្តានំ សម្ពោហតព្ពាការតោ ធេនោ នាមលោកស្ស ន ឥត្តីចិរិនិយាបដ្ឋានាទិក្វេហ បច្ចូក្ករណត្ថំ ចិនាទ អភិញ្ញាយ បកតិយា ចិរំសយានោ បុត សម្ពុជ្ឈនាទិ អកាសិ។ “នាមលោកស្ស ចិត្តធម្មត្ថំ អកាសី”តិបិ វទន្តិ។ ពុទ្ធវចនំ ឧបដ្ឋបេមីតិ ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គណ្ហាបេតុំ អារភិ។ ធរេត្វា ចិនយបិដកន្តិ ឯត្ថ “នាមលោកានំ ចិនយបរិយាបុណនំ ភារិត្តំ ន ហោតី”តិ ធរេត្វា ចិនយបិដកំ អវសេសំ ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គណ្ហាបេមី”តិ តីសុបិ កណ្ឌបទេសុ វុត្តំ។ អវស្សិកោវ សមានោតិ ឧបសម្បទេតោ បដ្ឋាយ អបរិបុណ្ណឧកវស្សោតិ អធិប្បាយោ។ មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរស្ស ហត្ថេ បតិដ្ឋាបិតម្បិ ពុទ្ធវចនំ វោហារវសេន តស្ស ហត្ថេ បតិដ្ឋាបិតំ នាម ហោតីតិ កត្វា វុត្តំ “ហត្ថេ សកលំ ពុទ្ធវចនំ បតិដ្ឋាបេត្វា”តិ។ យាវតាយុកំ ឋត្វា បរិនិព្វាយិស្សតិ មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរស្ស ហត្ថេ សកលសាសនបតិដ្ឋាបនេន កតិយសង្គីតិការការាបិតភណ្ឌាកមូលតោ យុត្តា ហុត្វា យាវតាយុកំ ឋត្វា បរិនិព្វាយិស្ស។

ពិន្ទុសារស្ស រញ្ញោ ឯកសតបុត្តាតិ ឯត្ថ ពិន្ទុសារោ នាម សក្យកុលប្បសុតោ ចន្ទគុត្តស្ស នាម រញ្ញោ បុត្តោ។ តទា ហិ ចិដដូកសង្គាមេ កបិលវត្ថុតោ និក្ខន្តសក្យបុត្តេហិ មាបិតេ មោរិយនគរេ ឧត្តិយកុលសម្ភូតោ ចន្ទគុត្តកុមារោ បាដលិបុត្តេ រាជា អហោសិ។ តស្ស បុត្តោ ពិន្ទុសារោ នាម រាជកុមារោ បិតុ អច្ចយេន រាជា ហុត្វា ឯកសតបុត្តកានំ ជនកោ អហោសិ។ ឯកសតន្តិ ឯកញ្ច សតញ្ច

ឯកសតំ, ឯកេនាធិកំ សន្តិ អត្ថោ។ ឯកា ច មាតា អស្សាតិ ឯកមាតិកំ, អត្តនា សហោទរន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ន តាវ ឯករជ្ជំ គតន្តិ អាហ “អភិសិត្តោ ច រជ្ជំ ការេត្វា”តិ។ ឯករជ្ជាភិសេកន្តិ សកលជម្ពុទីបេ ឯកាធិបច្ចេន ករិយមានំ អភិសេកំ។ បុញ្ញប្បការេន បរិបូរិតព្ពាបិ រាជិទ្ធិយា អរហត្តមគ្គេន អាគតា បដិសម្ភិទាទយោ អសេសវិសេសា វិយ បយោគសម្បត្តិយុត្តា អភិសេកានុភាវេនេវ អាគតាតិ អាហ “អភិសេកានុភាវេន ចស្ស ព្លយា រាជិទ្ធិយា អាគតា”តិ។

តត្ថ រាជិទ្ធិយាតិ រាជការានុភាវប្បការា។ ឃដាតិ ឃដា សមោធានសមាគតា។ សារេន ឧបប្បត្តសទ្ធាតិ ទុទ្ធសារេន បដិលទ្ធសទ្ធា។ អសន្ទិដ្ឋិត្វាតិ តស្សាវ ភាវំ។ តស្សា កិរ សរីរេ សទ្ទេយា ន បញ្ញាយន្តិ, តស្មា ឧទ្ធភាវិកា ជាតាតិបិ វទន្តិ។ វេទនា ឯវ ទិវសេ ទិវសេ អាហរន្តីតិ សព្ពទេវា។ វេទសិកន្តិ ទិវសេ ទិវសេ។ អនុកាលកន្តិ អប្បកោភេវ សរីរសោភាតិសយំ តត្ថ សព្ពទោសហរណំ ច្ចសទោលកំ។ អនុហរិតកម្បិ តាទិសមេវ ហរិតកំ។ តេសុ កិរ ទ្វីសុ យថាកាលំ យេនំ បរិក្ខព្ជាតិ។ លទ្ធគ្គហណេតាតិ លទ្ធគ្គហណសមីបេ ឋិតទេវយាតនេតា គព្ភរុក្ខេតា វា។ “លទ្ធគ្គហណេ តាទិសា រុក្ខទិវសេសា សន្តិ, តតោ អាហរន្តី”តិបិ វទន្តិ។ ទិព្ពា បានកន្តិ ទិព្ពផលរសបានកញ្ច។ អសុត្តមយិកន្តិ គព្ភរុក្ខតោ និព្ពត្តទិព្ពវស្សត្ថា សុទ្ធត្ថំ ន គតន្តិ អសុត្តមយិកំ។ សុមនបុប្ផបដន្តិ សព្ពត្ថ សុមនំ ហត្វា វុត្តបុប្ផានំ អត្ថិតាយ សុមនបុប្ផបដំ ភាវ ជាតំ។ វុឌ្ឍិតស្ស សាលិនោតិ សម្ជាតសាលិនោ។ សមុទាយាបេក្ខមេត្ថ ឯកវចនំ, សាលីនន្តិ អត្ថោ។ នវ វាហសហស្សានីតិ ឯត្ថ “ចតស្សោ មុដ្ឋិយោ ឯកោ គុឌុវោ, ចត្តារោ គុឌុវា ឯកោ បត្ថោ, ចត្តារោ បត្ថា ឯកោ អាឡ្ហកោ, ចត្តារោ អាឡ្ហកា ឯកំ ទោណំ, ចត្តារោ ទោណា ឯកា មានិកា, ចតស្សោ មានិកា ឯកា ខារី, វីសតិ ខារិយោ ឯកោ វាហោ, តទេវ ឯកំ សកដ”ន្តិ សុត្តនិបាតដ្ឋកថាទីសុ (សុ៎ និ៎ អដ្ឋ៎ ២៎កោកាលិកសុត្តវណ្ណនា; សំ៎ និ៎ អដ្ឋ៎ ១៎១៎១៨១; អ៎ និ៎ ៣៎១០; ប៉ស) វុត្តំ។ ព្លឆ បន “ទ្វេ សកដានិ ឯកោ វាហោ”តិ វទន្តិ។ និត្ថុសកណេ ករោន្តីតិ ថុសកណ្ឌកររហិតេ ករោន្តិ។ មធុំ ករោន្តីតិ អាកន្ត្វា សមីបដ្ឋានេ មធុំ ករោន្តិ។ ពាលិកម្ពុំ ករោន្តីតិ សព្ពត្ថ ពាលិកម្ពុករកា រដ្ឋចារិនោ វិយ មធុរសំ ចិក្ខន្តា ពាលិ ករោន្តិ។ “អាកន្ត្វា អាការសេមេច សទ្ធិំ គន្ត្វា អត្តានំ អជាតាបេត្វា គច្ឆន្តី”តិ វទន្តិ។

សុវណ្ណរជតលិការមេវ ពាទ្ធំ សុវណ្ណរជតលិកពាទ្ធំ។ ចតុក្កំ ឥទ្ធាតន្តិ គព្ភសទ្ធាទីនំ ចតុក្កំ ឥទ្ធានំ។ អធិគតរូបទស្សនន្តិ បដិលទ្ធរូបទស្សនំ។ អយំ កិរ គព្ភាយុកត្តា ចតុត្ថម្បិ ឥទ្ធានំ រូបសម្បត្តិំ បច្ចក្ខតោ អទ្ទក្ខិ។ ការេមំ ភាវភាគរាជានំ អាភយិត្វាតិ ឯត្ថ សោ បន ភាគរាជា គព្ភាយំ និក្ខិត្តសុវណ្ណរជតលិកាយ គន្ត្វា អត្តនោ បវេណិ បតិតរញ្ញាយ អាគតោតិ ទេវទត្តោ។ តត្ថ ច អសោកស្ស រញ្ញោ អាណា ហេដ្ឋា យោជនតោ ឧបរិ បវត្តតិ, ព្លឃស្ស ច វិយានំ យោជនបរិច្ឆេទតោ ហេដ្ឋា បតិដ្ឋិតំ, តស្មា កថំ អយំ ភាគរាជា រញ្ញោ អាណាយ អាគតោតិ? កិញ្ចាបិ អត្តនោ វិយានំ យោជនបរិច្ឆេទតោ ហេដ្ឋា បតិដ្ឋិតំ, តថាបិ រញ្ញោ អាណាបវត្តិដ្ឋានតោ សហ ឯកាពទ្ធតាយ តស្ស អាណំ អការិ។ យថា ហិ រដ្ឋសីមន្តរចារិនោ មនុស្សា ទេវហិ ទេវហិ រាជូហិ និប្បីឡិយមានា ទេវសំ ទេវសំ អាណាយ បវត្តន្តិ, ឯវំសម្បទមិទន្តិ វទន្តិ។

អាបានំ ករោហីតិ សមុទ្ទំ ករោហិ, គោចរំ ករោហីតិ អត្ថោ។ ទេវត និម្មិតំ ទុគ្គរូបំ បស្សន្តោតិ សម្ពន្ធោ។ កិមិទំ តំ ទុគ្គរូបន្តិ អាហ “សកលសរីរវិប្បកិណ្ណា”តិអាទិ។ តត្ថ បុញ្ញប្បការនិព្ពត្តគ្គហណំ ទេវត និម្មិតាតម្បិ អសីតិអត្ថញ្ញាតបដិមល្លិតានំ

ចត្តិសយហាបុរិសលក្ខលាត់ ភគចវតា បុញ្ញាប្យកាចតិត្ថាតួអសីតិអត្យញ្ញាតាឌីហិ បឌិសត្វា ពពត្តិ ឌក្ខាំ ត ហិ វេតត តគា តិម្ពិតំ

អនេតកាការបរិបុណ្ណំ ញាត្វរូបំ ភគចវតា បុញ្ញាប្យការចេត តិត្ថាតត្តិ សក្កា ចត្តុំ អសីតិអត្យញ្ញាតំ តព្ពតពត្តុក្កតាឃាឌិ៍

ចត្តិសយហាបុរិសលក្ខណំ សុប្យតិដ្ឋិតបាទតាឌិ៍ ចិកសិត...បេ... សលិលតលត្តិ ឃ្វុរិយរម្មិសយ្យស្ស្យត ចិកសិតេហិ ចិកាសយុបកេតហិ កំ

អលក្ខរោតីតិ "កយល"ត្តិ លក្ខតាយេហិ រត្តបក្ខុយេហិ តិលុប្យលិឌ៍កេឆេហិ ក្តប្យលេហិ ចេច សេតបក្ខុយសក្ខារេតហិ បុណ្ណរីកេហិ ច

បឌិយណ្ណិតំ សយត្តុវេតា សក្ខិតំ ឌលតលយិច៍ តារាកណ...បេ... កកតតលត្តិ សត្តត្ត ចិប្យកិណ្ណតារកកាលស្ស រម្មិឌាលចិសេឆេហិ ចិប្បុរិតាឃ

កាសយាតាឃ វេសាកាឃ ពក្ខិឃា សយុទ្ធលំ សយុ្ព ការសយាត់ កកតតលយិច អាកាសតលយិច៍ សញ្ញាប្យកា...បេ... ពតកពិរិសិលទត្តិ

សញ្ញាកាលសញ្ញាតប្យកាត្យរោកហិ ពួត្តចារេបហិ ចិក្ខលតាហិ ច បរិក្ខិត្តំ សយត្តុវេតា បរិចារិតំ ពតកពិរិសិលទយិច បុចណ្ណបត្តតាក្ខុយិច៍

ចិយលវេកព្យាលិតិ ឧត្ត "វេកព្យាលិ តាយ សីសវេតា តិក្ខមិត្វា ក្តបរិ យុទ្ធតិ បុវេញ្ញា ហុត្វា ឌិស្សយាតរម្មិរាសី"តិ ចគត្តិ៍ "យុទ្ធតិ យញ្ញ

បញ្ញាឃយាតេតា ក្តត្តតប្យេឆេសាតិបិ ចគត្តិ"តិ តីសុបិ កណ្ឌិបេឆេសុ ចុត្តំ៍ ឃស្វា បត អវេសារេកា ឆយ្យារាគា សញ្ញាតបីតិវេសាយតស្សា

សត្តាហំ តិរាហារេរា ហុត្វា ឃចាធិវេតាច អចិក្ខិត្តចិវេត្វា បសាគវេសារម្មុហិ ចក្ខុហិ តិរត្តុរំ ញាត្វរូបេយច ញ្ញាលិវេកសិ, តស្វា អក្ខិហិ ប្អគា

ពតា តាយ វេហាតីតិ អាហ "អក្ខិប្អុរំ តាយ អកាសី"តិ៍ អឆ ចា ចក្ខុត់ តាឌិសស្ស ញ្ញាត្តរម្មុលាស្ស ក្តបត្តាបេតត អក្ខិត់ ប្អគា ពតា តាយ

វេហាតីតិ ចុត្ត "អក្ខិប្អុរំ តាយ អកាសី"តិ៍

ញ្ញត្តិចិកាចតាតិការប្យសេក្ខត វេចតំ ចត្ត ចុត្តំ, តាត្យក្កយេត៍ អឃវេញ្ញត្ត អត្យក្កយោ – អវេសារេកា កិរ យហារាគា ក្តបរិ ចក្ខុយាតាត្យក្កយេត

សីហបញ្ញារេត ញ្ញាលិវេកត្តោ តិវ្រោគសាយលោរំ ញ្ញរិឃាបចសយ្យត្តំ តាការឌតតឃតាតិ អាគច្ឆន្តិ ឃុកយត្តំ វេបក្ខយាត់ ឌិស្វា បសីឌិត្វា

សញ្ញាតវេបយោ សតាហុយាតោ អាយត្តារេបត្វា វេសតទ្ធត្តស្ស វេហដ្ឋា សីហាសតេ តិសីតារេបត្វា ទកាវេឌត្វា សាយលោរស្ស ចចតាគារេស

ឌិស្សយាត់ គសតលស្ស ឆយ្យកាឃំ ឌិស្វា រតតត្តយេ បសីឌិត្វា សបរិវេសា សរលាសីលេសុ បតិដ្ឋាឃ តវេតា បដ្ឋាឃ អកិចគ្គយាតសវេត្តា បុរេត្តា

វេកាឌិឃាតាតិ តិត្តិឃសដ្ឋិសហស្សាតិ តិហរិត្វា កិក្ខុត់ សដ្ឋិសហស្សាត់ សុចកាហតតាលិសយ្យាឌិតកត្ត បដ្ឋវេបត្វា ឆេចវេតាបតិតំ

អតោតតត្តសលិលំ តាកលតាគត្តកព្ទត្តា ក្តបកាសយត្វា តិច្ចសណ្ឋុបដ្ឋាតំ កេរោរត្តោ ឧកាឌិចសំ បុចណ្ណសក្ខលិកពាត្តតំ ចិស្សេឌ្ឋត្វា កាព្យអំ

តាការារាត់ អាតឃិត្វា វេតត តិម្ពិតំ ចុត្តប្យការំ សិរីវេសាកក្កសយ្យត្តំ ញាត្វរូបំ បស្សន្តោ ឌីឃបុត្វុលតិច្ចលតឃតប្យកាហិ សត្តាហំ

អក្ខិប្អុរយកាសិ៍

ញ្ញគាតិ បត ឃចាត្យសត្តិ ឈវេឌត្វា អត្យក្កយេត តស្ស សាសតាចតាទ៍ ឌស្សវេត្តា អាហ "រាគា កិរ អកិសេកំ បាបុណិត្វា"តិអាឌិ៍

ឆាហិរេកាបិសណ្ឌត្តិ ឆាហិរេកាប្យចេឌិតំ សយឃចាឆ៍ ឆាហិរេកាប្យចេឌិតា ហិ សយឃចាគា សត្តាត់ តណ្ហាបិសំ ឌិដ្ឋិបិសណ្ឌា ឆេគត្តិ ញ្ញវេត្តិតិ

"បិសណ្ឌា"តិ ចុច្ចត្តិ៍ បរិក្កហិត្វា ឌីឃំសយាតោ បរិក្កវេហសិ៍ ពិត្តុសារេរា ទ្រាហុ្ពលាកវេត្វា អវេហាសីតិ អត្តវេតា បិត្យ ចត្តក្បត្តស្ស កាលវេតា

បដ្ឋាឃ ទ្រាហុ្ពលោសុ សម្មត្តត្វា អវេហាសិ៍ ចត្តវេកាត តាយ កិរ ទ្រាហុ្ពលោត សយុស្សាហិវេតា ចត្តក្បត្តកុយារេរា វេតត ឌិត្តតេឃ ឆត្វា

សកលជម្ពុទីបេ ឧការត្តុយកាសិ, តស្វា តស្មិ ទ្រាហុ្ពលោ សញ្ញាតតាហុយាតចេសេត ចត្តក្បត្តកាលវេតា បដ្ឋាឃ សដ្ឋិសហស្សយត្វា

ទ្រាហុ្ពលគាតិកា តស្មិ រាគកុលេ តិច្ចកត្តិកា អវេហសុំ៍ ទ្រាហុ្ពលាតត្តិ បណ្ឌរក្កបរិត្តាឌកាឌិកាចយត្យបកេត ឆស្សតិ៍

បណ្ឌរក្កបរិត្តាឌកាឆេឃា ច ទ្រាហុ្ពលគាតិចរត្តាតិ អាហ "ទ្រាហុ្ពលគាតិឃបិសណ្ឌាត"ត្តិ៍ ឧត្ត បត ឌិដ្ឋិបិសាឌីត់ ញ្ញត្តតវេតា

បណ្ឌរង្កាកេយាវ “បិលន្ធា”តិ វុត្តា។ សីហបញ្ជរេតិ មហាវាតបានេ។ ឧភយបរិពាហិរេនាតិ ឧភយតោ បរិពាហិរេន,
ឧភយរហិតេនាតិ អត្ថោ។ អន្តេបុរំ អតិហរេថាតិ អន្តេបុរំ បវេសេថ, អានេថាតិ វុត្តំ ហោតិ។

អមា សហ គច្ឆន្តិ កិច្ចេសូតិ អមច្ចា, រជ្ជកិច្ចវោសាបនកា។ ទេវាតិ រាជានំ អាលបន្តិ។ រាជានោ ហិ ទិព្វន្តិ កាមគុណេហិ កីឡន្តិ, តេសុ
វា វិហរន្តិ វិជយសមត្ថតាយោគេន បច្ចត្ថិកេ វិជេតុំ វត្តន្តិ, ឥស្សរិយដ្ឋានាទិសក្ការទានគហណំ តំ តំ អត្ថានុសាសនំ វា ករោន្តិ
វោហរន្តិ, បុញ្ញានុភាវប្បត្តាយ ជុតិយា ជោតន្តីតិ វា “ទេវា”តិ វុច្ចន្តិ។ តថា ហិ តេ ធម្មហិ សង្គហវត្ថូហិ ជនំ រញ្ជេន្តា សយំ
យថាវុត្តេហិ វិសេសេហិ រាជន្តិ ទិប្បន្តិ សោភន្តីតិ “រាជានោ”តិ ច វុច្ចន្តិ។ តិកណ្ណាកេយាតិ ឯត្ថ តិកណ្ណោ នាម “អយញ្ហិ
កណ្ណតកិលេសោ និសារេ បលិពុទ្ធកិច្ចោ រាគាទិកិលេសោ ពេត្តវត្តបុត្តការាទិវិសយោ នត្ថិ, កិលេសកណ្ណរហិតា មយ”ន្តិ ឯវំ
វាទិតាយ “តិកណ្ណា”តិ លទ្ធនាមា តិត្ថិយា។

ឧច្ចាវចានីតិ ឧច្ចានិ ច អវចានិ ច, មហគ្ឃានិ ចេវ លហុកានិ ច, អថ វា វិសិដ្ឋានិ ចេវ លាមកានិ ចាតិ អត្ថោ។ គណ្ឋិភេទកោស្សតិ
ចេត្តមយពីទស្ស។ សារោតិ សីលិទិក្រាលសារោ។ រាជង្គណេនាតិ រាជនិវេសនទ្វារេ វិវដេន ក្ខុយិប្បទេសេន។ អង្គណន្តិ ហិ កត្ថចិ
កិលេសា វុច្ចន្តិ “រាគោ អង្គណ”ន្តិអាទីសុ (វិភ· ៥៦៣)។ រាគាទយោ ហិ អង្គន្តិ ឯតេហិ តំសមង្គិបុគ្គលា និហិនភាវំ គច្ឆន្តីតិ អង្គណានីតិ
វុច្ចន្តិ។ កត្ថចិ មលំ វា បង្កោ វា “តស្សេវ រជស្ស វា អង្គណស្ស វា បហានាយ វាយមតី”តិអាទីសុ (ម· និ· ១·១៥៣)។ អជ្ជាតិ
សម្ពុក្កោតីតិ ហិ អង្គណំ, មលិនំ។ កត្ថចិ តថារូបោ វិវដប្បទេសោ “ចេតិយង្គណំ ពោធិយង្គណ”ន្តិអាទីសុ។ អជ្ជាតិ តត្ថ ឋិតំ អតិសុន្ទរតាយ
អភិព្យជ្ជោតីតិ ហិ អង្គណំ, វិវដោ ក្ខុយិប្បទេសោ។ ព្រហ្មាបិ សោភេន អធិប្បេតោ។ ឥត្តត្តិអាទីសុ កិលេសវិប្បយុត្តរហិតចិត្តតាយ ឥត្តំ, តិក្ខំ
បច្ចុបដ្ឋិតសតារក្ខតាយ គុត្តំ, ចក្ខាទិព្វារិយានំ សត្តតាយ សត្តិទ្វារំ, បិសាទិនេក ព្វារិយាបទេន សមន្តាគតត្តា សមញ្ចិទ្វារិយាបទំ។
ព្វាទានិ តិទ្រោឃសាមណេរំ សទ្ធេតោ វិការទេវកាមោ អាហ “តេកា បនាមំ តិទ្រោឃា នាមា”តិអាទិ។

តទ្រាមំ អនុបុព្ពិកថាតិ ឯត្ថ ពិត្តសារស្ស កិរ ឯកសតបុត្តេសុ មោរិយវំសជាយ ធម្មទេវិយា អសោកតិស្សនាមានំ ជេដ្ឋំ បុត្តានំ មជ្ឈេ
ជេដ្ឋោ អសោកកុមារោ អវន្តិរដ្ឋំ ភុញ្ជតិ។ បិតរា បេសិតោ បាដលិបុត្តតោ បញ្ញាសយោជនមត្តកេ ឧជ្ជេនិយា នគរតោ
សាកិយាននាមាវាសំ ទេវិំ តាយ តតោ បត្វា តត្ថ ទេវិំ តាយ សង្គីតិទំ អាទាយ ឧជ្ជេនីរាជធានិយំ រជ្ជំ ករោន្តោ មហិន្ទំ តាយ កុមារំ
សង្ឃមិត្តញ្ច កុមារិកំ លភិត្វា តេហិ សទ្ធិំ រជ្ជសុខមនុភវន្តោ បិតុនោ គិលានភាវំ សុត្វា ឧជ្ជេនិំ បហាយ សីឃំ បាដលិបុត្តំ ឧបគន្ត្វា បិតុ
ឧបដ្ឋានំ កត្វា តស្ស អច្ចយេន រជ្ជំ អគ្គហេសិ។ តំ សុត្វា សុមនរាជា សុមនាទិនាមកា ភាតរោ “អជ្ជ មេ មរណំ វា ហោតុ រជ្ជំ វា”តិ
អដ្ឋនវុតិកាតិភាតិកបរិវុតោ និវេស្សរាកេន ជលតារក្ខស្សរេតោ វិយ អញ្ញាត្វេនេន្តោ ឧបគច្ឆតិ។ តតោ អសោករោកា ឧជ្ជេនីរាជា សង្គាមំ
បដ្ឋិត្វា សត្តមទ្ធនំ ករោន្តោ សុមនំ តាយ រាជកុមារំ ករហិត្វា ឃាតេសិ។ តេន វុត្តំ “ពិត្តសារស្សេញ្ញា កិរ ទុប្បលកាលេ
អសោកកុមារោ អត្តនា លទ្ធំ ឧជ្ជេនីរជ្ជំ បហាយ អាគន្ត្វា សព្ពនគរំ អត្តនោ ហត្ថគតំ កត្វា សុមនំ តាយ រាជកុមារំ អគ្គហេសី”តិ។

បរិបុណ្ណកត្តាតិ បរិបក្កកត្តា។ ឯកំ សាលន្តិ សព្ពបរិច្ឆន្នំ ឯកំ បិសាឆំ។ “ទេវតាយ បន អានុភាវេន តស្មិំ បិសាចេ មហាជនេន

អនិស្សមានា ហុត្វា វារំ ករេយ្យាសី”តិ វទន្តិ។ តិបដ្ឋបេន្តិ “ឯកស្ស និចយស្ស ឯត្តក”ន្តិ និយាមេត្វា ឋបិតចិត្តំ។ ហេតុសម្បទន្តិ អរហត្តូបនិស្សយបុញ្ញសម្បទំ។ ឧបរក្កមេយាតិ ឧបរូបរិភាវាយាភិមុខំ, តថបញ្ចកកម្មដ្ឋានំ ករោត្វា តំ បរិក្កមមាណត្តា អត្ថិយាយ កោសល្លិយា ភោរោបនាយ សមកាលមេវ ច អរហត្តំ បាបុណីតិ វុត្តំ ហោតិ។ សីរិំ ឧក្កិត្វាតិ ឯត្តកានន្តាឯកមុខមេវាចនាឌីហិ សីរិបរិកម្មំ កត្វា។

សីហបញ្ជរេ ឆិទ្ទយតីតិ សីហបញ្ជរេសុបិ អបរាបរំ ឆិទ្ទយតិ។ តទ្ទិសេ ឋិតាតិ តស្មិំ ឋានេ ច។ អយំ ឧទេនោតិ រាជុក្កមេ ឋិតំ ឧតុំ ទិស្វា វទតិ។ កត្តមិការប្បដិការកោតិ អនុច្ឆិតត្តា កាយធាតុស្សេវ សមត្តាកតត្តា កត្តមិកាសនីសា។ អតិថិយ សោភតីតិ សម្ពន្ធោ។ អាលោកិតវិលោកិតន្តិ ឯត្ថ អាលោកិតំ នាម បុរតោ បេក្ខនំ។ អភិមុខាលោកនម្បិ “អាលោកិត”ន្តិ វុច្ចតិ។ វិលោកិតន្តិ អនុទិសាបេក្ខនំ, យំ ទិសាភិមុខំ ឱលោកេតិ, តទនុគតទិសាបេក្ខនន្តិ អត្ថោ។ សមិញ្ជិតំ បញ្ញសន្តានកំ។ បសារណម្បិ តេសំយេវ បសារណំ។ វិលោកិតូបចារមេវាតិ សេសសាខេសុ អមិញ្ជមានោ វិសិដ្ឋមេវា។ សេយំ សណ្ឋិតិ សេយំ បតិដ្ឋាសិ, ខុជ្ជុត្តីតិ អត្ថោ។ ខុជ្ជុត្តរា អហោសីតិ ខុជ្ជុត្តរា អហោសិ។

អតីតេ កិរ តស្មា កាលតោ ខុជ្ជុត្តរា អហោសិ។ តស្ស គតិដ្ឋា ខុជ្ជុ ចិក្កិលាតិ, ឋិតកេ អរញ្ញតោ អាហរន្តិ។ តទា ឯកោ បច្ចេកពុទ្ធោ បណ្ណកុដិកាយ អហោសិ។ អបរោ បន បច្ចេកពុទ្ធោ តទត្ថំ ខុជ្ជភិក្ខាយ ចរមានោ កោចិ បាបិសិ។ បតិដ្ឋហិ តំ ឯកា កុម្ភទាសី ឧទកហរណត្ថំ តិត្ថំ គច្ឆមានា អទ្ទស។ ទិស្វា ច បុច្ឆិត្វា អាគតការណំ ញាត្វា “ឯត្ថ, ភន្តេ, ខុជ្ជុចាលិកា ចរន្តិ, តត្ថ គច្ឆថា”តិ ហត្ថំ បសារេត្វា ខុជ្ជអាបណំ ទស្សេសិ។ សោ ច តត្ថ អគមាសិ។ តំ ទិស្វា គតិដ្ឋា ខុជ្ជុចាលិកា សញ្ជាតបីតិសោមនស្សា “កោតាគតាត្ថ, ភន្តេ”តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ ជិនិត្វា បត្តំ គហេត្វា ខុជ្ជតោ បូរេត្វា ទទមានោ បត្តបុណ្ណំ ខុជ្ជំ ទត្វា ខុជ្ជតោ និស្សជ្ជិត្វា ក្វចិឃំ បតមានំ ទិស្វា បសន្នមានសោ “ឋបិតាហំ, ភន្តេ, បុញ្ញកម្មេន ជម្ពុទីបេ ឯកគ្គំ គរេយ្យំ, អាណា ច មេ អាកាសេ បទចិយយ្យា ឃោជនប្បមាណេ ធាវេ ចរតូ”តិ បត្ថនមកាសិ។ បច្ចេកពុទ្ធោ ច “ឯវំ ហោតុ ខុជ្ជិសកា”តិ វត្វា គន្ធមាទនំ គតោ បច្ចេកពុទ្ធស្ស និវេទេសិ។

គតិដ្ឋា បន ខុជ្ជុចាលិកា ខុជ្ជំ ទត្វា គេហេ និសិន្នា ឋិតកេ អរញ្ញតោ អាគតេ ទិស្វា ឯវមាហ “តុម្ហាកំ កាតរោ ចិត្តំ បសាទេថ, មយម្បា តុម្ហាកម្បា ខុជ្ជំ គហេត្វា ព្រាហ្មណស្ស តាយ បច្ចេកពុទ្ធស្ស បត្តំ បូរេត្វា អទាសិ”ន្តិ។ តស្ស ជេដ្ឋា កញ្ញិទ្វា ឯវមាហ “ចណ្ឌាលិបិ កាយាចរិតចារិនោ ហោន្តិ, តត្ថ តថ ហត្ថតោ ខុជ្ជំ បដិគ្គហេត្វា គតោ ចណ្ឌាលេ ភវិស្សតី”តិ។ មជ្ឈិមា បន កញ្ញិទ្វា “តថ បច្ចេកពុទ្ធំ គហេត្វា បរសមុទ្ទេ និក្ខិបាហី”តិ អាហ។ បច្ឆា បន តេបិ ទ្វេ កាតរោ គតិដ្ឋេន វុច្ចមានំ ទានានិសំសបដិសំយុត្តកថំ សុត្វា អនុមោទិំសុយេវ។ សាបិ ច កុម្ភទាសី “តស្ស ខុជ្ជាយកស្ស អគ្គមហេសី ភវេយ្យ”ន្តិ បត្ថនមកាសិ។ តេសុ គតិដ្ឋា អសោកោ ធម្មរាជា អហោសិ, សា ច កុម្ភទាសី អតិថិយ ទេវសោភគ្គប្បត្តា អសន្ធិមិត្តា នាម តស្ស អគ្គមហេសី អហោសិ។ បរសមុទ្ទចារី បន មជ្ឈិមា ឋិតសិក្ខិយេច តម្ពបណ្ណិទីបេ ទេវានំបិយតិស្សោ នាម មហានុភាវោ រាជា អហោសិ។ ជេដ្ឋា បន ចណ្ឌាលវាទិតាយ ចណ្ឌាលគាមេ ជាតោ និគ្រោធោ នាម សាមណេរោ អហោសិ។ តេន វុត្តំ “បុត្តា ហិ កិរ បុញ្ញករណកាលេ ឯវំ រញ្ញោ ជេដ្ឋកាតា ចាលិកា

អហោសី”តិ។

បុព្វេ វ សន្និវាសេនាតិ ឯត្ថ (ជា។ អដ្ឋ។ ២។២។១៧៤) គាថាពន្ធវសេន វា-សទ្ទស្ស រស្សត្តំ កតន្តិ វេទិតព្វំ, បុព្វេ សន្និវាសេន វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ បុព្វេតិ អតីតជាតិយំ។ សន្និវាសេនាតិ សហវាសេន។ សហសទ្ទេន ហិ អយំ សំសទ្ទោ។ បច្ចុប្បន្នហិតេន វាតិ បច្ចុប្បន្នេ វត្តមានភវេ ហិតករណេន វា។ ឯវំ ឥមេហិ ទ្វីហិ ការណេហិ សិនេហសង្ខាតំ បេមំ ជាយតេ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – បេមំ នាមេតំ ទ្វីហិបិ ការណេហិ ជាយតិ, បុរិមភវេ មាតា វា បិតា វា ធីតា វា បុត្តោ វា ភាតា វា ភគិនី វា បតិ វា ភរិយា វា សហាយោ វា មិត្តោ វា ហុត្វា យោ យេន សទ្ធិំ ឯកដ្ឋានេ និវុត្ថបុព្វោ, តស្ស បុព្វេ វ សន្និវាសេន ភវន្តរេបិ អនុពន្ធន្តោ សោ សិនេហោ ន វិជហតិ, ឥមស្មិំ អត្តភាវេ កតេន បច្ចុប្បន្នហិតេន វាតិ ឯវំ ឥមេហិ ទ្វីហិ ការណេហិ តំ បេមំ នាម ជាយតីតិ។ កិំ វិយាតិ អាហ “ឧប្បលំ វ យថោទកេ”តិ។ ឯត្ថាបិ វា-សទ្ទស្ស វុត្តនយេនេវ រស្សត្តំ កតន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ អវុត្តសមុច្ចយត្ថោ វេត្ថ វាសទ្ទោ។ តេន បច្ចយាទយោ សង្គណ្ហាតិ។ យថា-សទ្ទោ ឧបមាយំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា ឧប្បលញ្ច សេសញ្ច បទុមាទិ ឧទកេ ជាយមានំ ទ្វេ ការណានិ និស្សាយ ជាយតិ ឧទកញ្ចេវ កលលញ្ច, តថា ឯតេហិ ទ្វីហិ ការណេហិ បេមំ ជាយតីតិ។

រញ្ញោ ហត្ថោតិ សន្តិកំ ឧបគតស្ស រញ្ញោ ហត្ថោ។ រញ្ញោ អនុរូបន្តិ ឧក្កនសតភាតុកានំ ឈាបិតត្តា ចណ្ឌបកតិតាយ រជ្ជេ ឋិតត្តា ច “បមាទវិហារី អយ”ន្តិ មញ្ញមានោ តទនុរូបំ ធម្មបទេ អប្បមាទវគ្គំ ទេសេន្តោ អាហ។ តត្ថ (ធ។ ប។ អដ្ឋ។ ១។២១) អប្បមាទោតិ សតិយា អវិប្បវាសោ, និច្ចំ ឧបដ្ឋិតាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ អមតបទន្តិ អមតំ វុច្ចតិ និព្ពានំ។ តញ្ហិ អជាតត្តា ន ជីយតិ ន មីយតិ, តស្មា “អមត”ន្តិ វុច្ចតិ។ អមតស្ស បទំ អមតបទំ, អមតស្ស អធិគមុបាយោតិ វុត្តំ ហោតិ។ បមាទោតិ បមជ្ជនាការោ, មុដ្ឋស្សច្ចសង្ខាតស្ស សតិយា វោស្សគ្គស្សេតំ នាមំ។ មច្ចុនោតិ មរណស្ស។ បទន្តិ ឧបាយោ មគ្គោ។ បមត្តោ ហិ ជាតិំ នាតិវត្តតិ, ជាតោ បន ជីយតិ ចេវ មីយតិ ចាតិ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ នាម ហោតិ, មរណំ ឧបេតីតិ វុត្តំ ហោតិ។

អញ្ញាតំ តាត, បរិយោសាបេហីតិ ឥមិនា “សទា អប្បមាទេន ហុត្វា វត្តិតព្ពន្តិ វុត្តកាលេវ យថា ញាតំ, តុម្ហេ ធម្មេសនំ និដ្ឋបេថា”តិ តស្មិំ ធម្មេ អត្តនោ បដិបជ្ជិតុកាមតំ ជីវេន្តោ ធម្មេសនាយ បរិយោសានំ បាបេត្វា កថេតុំ ឧស្សាហំ ជនេតិ។ កេចិ បន “អភាសីតិ ឯត្ថ ‘ភាសិស្សាមិ វិតក្កេមី’តិ អត្ថំ គហេត្វា ‘សត្ថា អប្បមាទវគ្គំ ភាសិស្សាមី’តិ សល្លក្ខិតត្តា អភាសីតិ វុត្តំ, រញ្ញោ បន អឌ្ឍគាថំ សុត្វាវ ‘អញ្ញាតំ តាត, បរិយោសាបេហី’តិ វុត្តត្តា ‘ឧបរិ ន កថេសី’”តិ វទន្តិ។ “តំ បន យុត្តំ ន ហោតី”តិ តីសុបិ គណ្ឋិបទេសុ វុត្តំ។

សុវចកត្តាតីតិ និច្ចកត្តាតិ។ វជ្ជាវជ្ជំ ឧបនិជ្ឈាយតីតិ ឧបជ្ឈាយោតិ អាហ “វជ្ជាវជ្ជំ ទិស្វា ចោទេតា សារេតា ចា”តិ។ តត្ថ វជ្ជាវជ្ជន្តិ ខុទ្ទកំ មហន្តញ្ច វជ្ជំ។ ចោទេតាតិ “ឥទំ តយា ទុក្កដំ, ឥទំ ទុព្ភាសិត”ន្តិអាទិនា វត្វា ចោទេតា។ សារេតាតិ អត្តនោ វជ្ជំ អស្សរន្តស្ស សតិំ ឧប្បាទេតា, សម្មាបដិបត្តិយំ វា សារេតា, បវត្តេតាតិ អត្ថោ។

“ឯវំ តយា ពុទ្ធវចនំ សជ្ឈាយិតព្វំ, ឯវំ អភិក្កមិតព្វំ, ឯវំ បដិក្កមិតព្វ”ន្តិអាទិនា អាចារស្ស សិក្ខាបនតោ អាចរិយោ នាមាតិ អាហ “ឥមស្មិំ សាសនេ សិក្ខិតព្វកធម្មេសុ បតិដ្ឋាបេតា”តិ។ តត្ថ សិក្ខិតព្វកធម្មា នាម សកលំ ពុទ្ធវចនំ សីលាទយោ ច ធម្មា។ “បញ្ញា ច

ឋបេសយ្យាថា”តិ វុត្តេ លក្ខណាភរណេន ចុត្តំ ៎ អាចរិយបុប្ផាយាភត្តិ វុត្តិតា បញ្ញា ឋបេសយ្យាថា ច ឃោរេតព្ពា, យយ ថាតិ វុត្តិតា បត បញ្ញាថ៍ តទា សាយលោទក្កមិយំ ជិតត្តា តិស្រោសស្ស កាចិតិ៍ ថា ឋបេសយ្យតំ សន្តាយ ឋកយេយ្យ ឃោរេតព្ពំ៍ សទលាយតចេសត បញ្ញាសិទ្ធិតោ កិច្ចសញ្ញស្សបិ បញ្ញាយ តិស្សយការថា ចេជិតត្តា៍ កណ្ហាកយុចេសតបិ តិស្សយការថា លក្ខណេថាតិ ករហតព្ពំ៍ ជិចេស ជិចេស ចន្ទបេត្តាតិ ចុត្តកយេភេច ជិចេស ជិចេស តតោ តតោ ជិក្យាំ កត្វា ចន្ទបេត្តា៍ បេបិឆ្ងនិពកតាតិ បុឆ្ងនកាចាតុ្ទបេត៍ តិស្រោសខេត្តស្ស អាតុកាចកិត្តតាធិការេត្តា បុខេត្តា ចុត្តយិ បន្ធា ចត្តព្ពយិ សយិល្លេត្វា អាហ “បុត រាជា អនេកាការាយំ តាយ យហាចិហារំ ការេត្វា”តិអាទិ ៎ ចេតិយបជិយល្លិតានីតិ ឧត្ត ចយិតព្ពំ បុរេតព្ពត្តិ ចេតិយំ, វុឌ្ឍកានីហិ ចិតត្តា ថា ចេតិយំ, ចេតិយេហិ បជិយល្លិតានិ ចិក្ខិតានីតិ ចេតិយបជិយល្លិតានិ៍ ធមេ្មកាតិ ធម្មតោ អភបេតភ៍

ចុត្តយេចត្តំ ចិត្តារេតា ចិការេចត្តា អាហ “ឧកជិចសំ កិរា”តិអាទិ៍ អនេសាកាការេយ យហាគាតំ ឥត្វាតិ ឧត្ត កតេ អារាយ បន្ធា ការាបកស្ស រេត្តា តាយចេសត តិទ្រព្វទំ តាយបណ្ឌិត្តិ សន្តាយ ចុត្តំ “អនេសាកាការេយ”តិ៍ កេជិ បត “តស្មិំ ជិចេស រាជា អត្តតោ ឈរេរេយច សព្ពំ កិច្ចសញ្ញំ តិសីទាបេត្វា ភោជេត្វា វុឌ្ឍំ បញ្ញាបុច្ឆិ”តិ ចតត្តិ៍ យហាគាតំ ឥត្វាតិ ភោជេត្វា សព្ពបរិក្ខារទាតចេសត យហាគាតំ ឥត្វា៍ ចុត្តផ្សៀង ជីបចំេស –

“និវេសនំ បវេសេត្វា, និសីទាបេត្វាន អាសនេ;

ឃាក៌ នានាចិធំ ពន្ធ, ភោជេត្វា យហារទំ;

អគារំ បរមតាបិកំ, ឃាចឥត្តំ យជិន្នកំ៍

“ក្វត្តាចិកិច្ចសញ្ញស្ស, ឱតិតបត្តបិហិតោ;

ឧកសេយកស្ស កិច្ចតោ, អគារំ ឃុកសាងកំ៍

“បិទអក្ខញ្ញាតំ តេលំ, លត្តព្វាបិ ឋបិហតំ;

សព្ពំ សយលបរិក្ខារំ, អគារំ ឋាលិតំ យត្វំ៍

“អភិចារេឥត្វា តិសីទិ, អនេសាកឆេយ្យា យហីបតិ;

និសជ្ជ រាជា បវារេសិ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បច្ចយំ។

“យាវតា ភិក្ខូ ឥច្ឆន្តិ, តាវ ទេមិ យទិច្ឆកំ;

សន្តប្បេត្វា បរិក្ខារេន, បវារេត្វាន បច្ចយេ;

តទា អបុច្ឆិំ គម្ភីរំ, ធម្មក្ខន្ធំ សុទេសិត”ន្តិ។

អង្គេតា, មហារាជ, នវ អង្គានីតិអាទិ មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរេន វុត្តន្តិ វទន្តិ។ នវកម្មាធិដ្ឋាយកំ អទាសីតិ ចតុរាសីតិវិហារសហស្សស្ស កត្តព្ពស្ស នវកម្មស្ស អធិដ្ឋាយកំ វិធាយកំ កត្វា អទាសិ។ ឯកទិវសេយេវ សព្ពនគរេហិ បណ្ណានិ អាគមិំសូតិ សព្ពវិហារេសុ កិរ រាហុនា ចន្ទស្ស គហណទិវសេ នវកម្មំ អារភិត្វា បុន រាហុនា ចន្ទស្ស គហណទិវសេយេវ និដ្ឋាបេសុំ, តស្មា ឯកទិវសេយេវ បណ្ណានិ អាគមិំសូតិ វទន្តិ។ អដ្ឋ សីលង្គានីតិ អដ្ឋ ឧបោសថង្គសីលានិ។ “សព្ពាលង្ការវិភូសិតាយា”តិ ឥទំ អសមាទិន្នុបោសថង្គានំ វសេន វុត្តំ។ អមរាវតិយា រាជធានិយាតិ តាវតិំសទេវនគរេ។ អលង្កតបដិយត្តន្តិ អលង្កតករណវសេន សជ្ជិតំ។

អធិកំ ការំ អធិការំ, អធិកំ កិរិយន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ លោកវិវរណំ នាម បាដិហារិយំ អកំសូតិ ឯត្ថ អនេកសហស្សសង្ខ្យស្ស ឱកាសលោកស្ស តត្ថវាសីសត្តលោកស្ស ច វិវដភាវករណបាដិហារិយំ លោកវិវរណំ នាម។ តំ បន ករោន្តោ ឥទ្ធិយា អន្ធការំ វា អាលោកំ ករោតិ, បដិច្ឆន្នំ វា វិវដំ, អនាបាថំ វា អាបាថំ ករោតិ។ កថំ? អយញ្ហិ យថា បដិច្ឆន្នោបិ ទូរេ ឋិតោបិ អត្តា វា បរោ វា ទិស្សតិ, ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា បាកដំ កាតុកាមោ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ “ឥទំ អន្ធការដ្ឋានំ អាលោកជាតំ ហោតូ”តិ វា “ឥទំ បដិច្ឆន្នំ វិវដំ ហោតូ”តិ វា “ឥទំ អនាបាថំ អាបាថំ ហោតូ”តិ វា អាវជ្ជិត្វា បុន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អធិដ្ឋាតិ។ សហ អធិដ្ឋានេន យថាធិដ្ឋិតមេវ ហោតិ។ អបរេ ទូរេ ឋិតាបិ បស្សន្តិ, សយម្បិ បស្សិតុកាមោ បស្សតិ។ ភគវា វិយ ទេវោរោហណេ។ ភគវា ហិ ទេវលោកេ អភិធម្មទេសនំ និដ្ឋបេត្វា សង្កស្សនគរំ ឱតរន្តោ សិនេរុមុទ្ធនិ ឋត្វា បុរត្ថិមំ លោកធាតុំ ឱលោកេសិ, អនេកានិ ចក្កវាឡសហស្សានិ វិវដានិ វិយ ហុត្វា ឯកង្គណំ វិយ ហុត្វា បកាសិំសុ។ យថា ច បុរត្ថិមេន, ឯវំ បច្ឆិមេនបិ ឧត្តរេនបិ ទក្ខិណេនបិ សព្ពំ វិវដមទ្ទស។ ហេដ្ឋាបិ យាវ អវីចិ ឧបរិ ច យាវ អកនិដ្ឋភវនំ, តាវ អង្គណំ។ មនុស្សាបិ ទេវេ បស្សន្តិ, ទេវាបិ មនុស្សេ។ តត្ថ នេវ មនុស្សា ឧទ្ធំ ឧល្លោកេន្តិ, ន ទេវា អធោ ឱលោកេន្តិ, សព្ពេ សម្មុខសម្មុខាវ អញ្ញមញ្ញំ បស្សន្តិ, តំ ទិវសំ លោកវិវរណំ នាម អហោសិ។

អបិច តម្ពបណ្ណិទីបេ តឡង្គរវាសី ធម្មទិន្នត្ថេរោបិ ឥមំ បាដិហារិយំ អកាសិ។ សោ កិរ ឯកទិវសំ តិស្សមហាវិហារេ ចេតិយង្គណម្ហិ និសីទិត្វា “តីហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អបណ្ណកបដិបទំ បដិបន្នោ ហោតី”តិ អបណ្ណកសុត្តំ (អ. និ. ៣.១៦) កថេន្តោ ហេដ្ឋាមុខំ ពីជនិំ អកាសិ, យាវ អវីចិតោ ឯកង្គណំ អហោសិ, តតោ ឧបរិមុខំ អកាសិ, យាវ ព្រហ្មលោកា ឯកង្គណំ អហោសិ។ ថេរោ និរយភយេន តជ្ជេត្វា សគ្គសុខេន ច បលោភេត្វា ធម្មំ ទេសេសិ។ កេចិ សោតាបន្នា អហេសុំ, កេចិ សកទាគាមី អនាគាមី អរហន្តោតិ

ເອວໍ ຕສ຺ມິ ທິວເສປິ ໂລກວິວຣໍ ນາມ ອໂຫສິ. ທູເຣ ປນ ກິຎ຺ຈ ຍຖາ ອໂສໂກ ທມ຺ມຣາຊາ ອໂສກາຣາເມ ຐິໂຕ ຈຕຸທ຺ທິສາ ອນຸວິໂລເກນ຺ໂຕ ສມນ຺ຕໂຕ ສມຸທ຺ທປຣິຍນ຺ຕໍ ຊມ຺ພຸທີປໍ ປສ຺ສຕິ, ຈຕຸຣາສີຕິ ຈ ວິຫາຣສຫສ຺ສານິ ອຸຬາຣາຍ ວິຫາຣມຫປູຊາຍ ວິໂຣຈມານານິ, ເອວໍ ອທິຏ຺ຐຫິຕ຺ວາ ໂລກວິວຣໍ ນາມ ປາຏິຫາຣິຍໍ ອກາສິ.

ວິຫາຣມຫປູຊາຍາຕິ ວິຫາຣມຫສ຺ສຕ຺ຖາຍ ປູຊາຍ. ວິສຸຕິຕ຺ຕິ ສມ຺ມຕ຺ຕິ. ເອວຣູປໍ ປີຕິປາໂມຊ຺ຊຕ຺ຕໍ ອຸປ຺ປັນ຺ນໍ ປຣິຈ຺ຈາກມູລໍ ປີຕິປາໂມຊ຺ຊໍ. ໂມຄ຺ຄລິປຸຕ຺ຕຕິສ຺ສເຖຣສ຺ສ ກາຣາປນີຍນ຺ຕິ ເຖຣສ຺ສ ມຫາຖກາຈຕ຺ຕາ “ຕ຺ວມ຺ປິ ເຖ ກເຖຕ຺ພໍ ອຕ຺ຖິ, ຕມ຺ປິ ເຖາເຍຈ ກເຖສ຺ສາມີ”ຕິ ມຍ຺ຍາມາໂນ ກິຎ຺ຈີມເຖ຺ໂຍ ເຖ຺ຍາ ປຸຈ຺ຈິຕປຎ຺ຫສ຺ສ ວິສຊ຺ຊັນ ເຖຣສ຺ສ ກາຣາປນີຍໍ. ສາສນສ຺ສ ທາຍາໂທ ໂຫມິ, ນ ໂຫມີຕິ ສາສນສ຺ສ ທາຍາໂທ ອຕ຺ຖາໂທ ໂຫມິ, ນ ໂຫມີຕິ ອເຖາ. ໂຍປໍ ສາສເນ ປຎ຺ຈິຕາ ປຸຕ຺ຕຊີຕໂຣ ນ ສນ຺ຕິ, ນ ເຕ ສາສເນ ກຕ຺ຕຎ຺ຎາກິຈ຺ຈໍ ອຕ຺ຕໂນ ກາເຣ ກຕ຺ວາ ຈຣນ຺ຕີຕິ ທູຣຍຕ຺ຕໍ ສນ຺ທາຍ ເຖໂຣ ອາຫ “ນ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເອຕ຺ຕາວຕາ ສາສນສ຺ສ ທາຍາໂທ ໂຫຕີ”ຕິ. ກຖຎ຺ຈຣຫິ, ພນ຺ເຕ, ສາສນສ຺ສ ທາຍາໂທ ໂຫຕີຕິ ເອຕ຺ຕ ຈຣຫີຕິ ນິປາໂຕ ອຕ຺ຕຕ຺ຖິ ທີເປຕິ. ສູຈໍ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ – ຍທິ ເອວຣູປໍ ປຣິຈ຺ຈາຄໍ ກຕ຺ວາປິ ສາສນສ຺ສ ທາຍາໂທ ນ ໂຫຕິ, ອຎ຺ຎາ ກິໍ ນາມ ກຕ຺ວາ ໂຫຕີຕິ.

ຕິສ຺ສກຸມາຣສ຺ສ ປພ຺ພຊິຕກາລໂຕ ປພຸຕີຕິ ຍທາ ຈ ຕິສ຺ສກຸມາໂຣ ປພ຺ພຊິໂຕ, ໂຍນ ຈ ກາເຣເນນ ປພ຺ພຊິໂຕ, ຕໍ ສພ຺ພໍ ວິຕ຺ຖາເຣໂຕ ວຕ຺ຕພ຺ພໍ. ສນ຺ຕິເກ ອາວີ ກວິສ຺ສຕິ. ສຈ຺ຈສີຕິ ສຈ຺ຈສ຺ສສິ. ປາໂຍຊ຺ຊພາເຖາຕິ ສໂຊ຺ຊາຕປາໂຍຊ຺ໂຊ. ປຸຕ຺ຕາຕິ ຍຕິ ລກິຕ຺ວາຕິ ເອຕ຺ຕ ປຸຕ຺ຕີປິ ສາມຎ຺ຎໂຕ ປຸຕ຺ຕສທ຺ທ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ, ປຸເຕ຺ຕາ ຈ ທີຕາ ຈ ປຸຕ຺ຕາຕິ ເອວໍ ເອກເສສເນເຍນ ວາ ເອວໍ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ທຕ຺ຖພ຺ພໍ. ທີຕຸສທ຺ເທ ສຫ ປຍຸຊ຺ຊມາໂນ ຫິ ປຸຕ຺ຕສທ຺ໂທ ເອໂກວ ອວສິສ຺ສຕິ, ທີຕຸສທ຺ໂທ ນິວຕ຺ຕຕີຕິ ສທ຺ທສຕ຺ຖວິທູ ວທນ຺ຕິ. ອຸປສມ຺ປທາຍ ປຕິຏ຺ຐາເປນ຺ຕິ ຕສ຺ມິໍເຍວ ສີມມຎ຺ຑເລ ອຸປສມ຺ປທ຺ຕີ ວຕ຺ວາ ປາຕິໂມກ຺ຂໍ ອຸທ຺ທິສິຕຸໍ ປວາເຣສີຕິ ອາທິສຸ ອຸປສມ຺ປທາສຸ ອຸປສມ຺ປທາຍ ປຕິຏ຺ຐາເປສຸໍ.

ອຸປສມ຺ປທາເຍເຍວ ຫິ ທາຍາໂທ ໂຫຕີຕິ “ປາຕິໂມກ຺ຂໍ ເຍ ສຸຕ຺ຕາ ຕິຍປິຍາ ອສີຕິກ຺ຂນ຺ທ ສຍາຣໍ ສຍາທິຍາຍີ”ຕິອາທີສຸ (ປາຣາ. ໑໐໙-໑໑໐) ເອ ອຸປສມ຺ປທາໂຍ ສຍາທິຍິຕ຺ວາ ອຸປສມ຺ປທາເຍ ນ ຫິ ເອຕາສຸ ເອສຸ ອຸປສມ຺ປເທສຸ ເຕ ສຍ຺ຍາຕີ ອວິສມ຺ປທາສມ຺ປທ ສາຍເຣຕິ ສຸປສມ຺ປາເທຕ຺ວາ ທຕ຺ຕິ. ເອ ສຍ຺ຍາຕີ ອກິເສກສ຺ສ ອສ຺ສາຕິ ເອຕ຺ຕສ຺ສາກິເສເກາ, ອກິເສເກາ ປທ຺ມາຍ ອຕິກ຺ກນ຺ຕເອຍ຺ຍາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕີ.

ສຕ຺ຖ ເຖຣວາທຕ຺ຖີ ເອ ສຸກ຺ກິຕິເຍາ ອາວຸໂສ ປິຕປາເຖເຍເນ “ເຖຣວາເທາ”ຕິ ເວທິຕພ຺ພາ. ສາ ຫິ ມຫາກສ຺ສປປພຸຕີຫິ ມຫາເຖເຣຫິ ວາທຕ຺ຕາ “ເຖຣວາເທາ”ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ເກາຕ຺ຕປຸຕ຺ຕຕິສ຺ສເຖ຺ເຣາຕິ ເອຕ຺ຕ ເກາຕ຺ຕສກຸລິໂຍ ນາມ ກິຕ຺ຕຣາຕິໂຍ “ຕາສຸ ເອກິສ຺ສາ ຄຸຕ຺ຕິຍໍ ສຍິເຕາ ພຕຸສ຺ສາຕິເກາ ເຖຣາ ເປຍັສິເຕາ ເກາຕ຺ຕປຸຕ຺ຕຕິສ຺ສເຖ຺ເຣາ ນາຍາ”ຕິ ຕີສຸປິ ກຄ຺ຄິປເທສຸ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍທາຄເຍປິ ເຖຕໍ ວຸຕ຺ຕໍ –

“ປຸເຣ ປຍັລປຸຕ຺ຕສ຺ມ຺ ຈເຣ ຈເຣເຖ ຈເຣ;

ເກາຕ຺ຕກິຕ຺ຕິຍາ ສທ຺ຕ໌, ສທາສໍ ກິຣ ກຍ຺ຍາຍີ.

“តេន សំវាសមន្វាយ, សា បុត្តេ ជនយី ទុវេ;

តិស្សា ជេដ្ឋា កនិដ្ឋា តុ, សុមិត្តា នាម នាមតោ។

“មហាវរុណថេរស្ស, កាលេ បព្ពជុំ សន្តិកេ;

អរហត្តំ បាបុណិំសុ, ឆឡភិញ្ញាគុណោទយា”តិ។

កេចិ បន ឥមំ វទន្តិ “កោន្តា នាម កណ្ដវាហនរញ្ញា វំសេ ជាតា ឯកា រាជធីតា។ តំ កុញ្ជរអមច្ចេន អញ្ញាតកំ ឯកោ វនចរកោ អានេត្វា តាយ សទ្ធិំ និវាសំ កប្បេសិ។ សា តស្ស ធេកា បុត្តេ វិជាយិ។ តត្រាយំ ជេដ្ឋកោ មាតុនាមេន កោន្តបុត្តា នាម ជាតោ”តិ។ កណ្ដវាហនរញ្ញា កិរ នគរេ សព្វាបិ វិភវសម្បត្តា នទីបព្ពតកិញ្ចអាទីសុ កុញ្ជអសម្មោសជិនំ យត្ថ ការេត្វា កណ្ដវាហនរាជា វិម កុញ្ជអវាហនេន វិនទ្ធិ។

ព្យាធិបដិកម្មត្ថំ គិលានភេសជ្ជេន អាហិណ្ឌន្តោ បសតមត្តំ សប្បិំ អលភិត្វាតិ តទា កិរ ជេដ្ឋស្ស កោន្តបុត្តតិស្សត្ថេរស្ស កុច្ឆិវាតោ សមុដ្ឋាសិ។ តំ ពាឡ្ហាយ កុច្ឆិវេទនាយ បីឡិតំ កនិដ្ឋោ សុមិត្តោ នាម ថេរោ ទិស្វា “កិំ ភន្តេ, លទ្ធុំ វដ្ដតី”តិ បុច្ឆិ។ តិស្សត្ថេរោ, “អាវុសោ, បសតមត្តំ សប្បិំ លទ្ធុំ វដ្ដតី”តិ វត្វា រញ្ញោ និវេទនំ តស្ស គិលានបច្ចយំ បច្ឆាភត្តំ សប្បិអត្ថាយ ចរណញ្ច បដិក្ខិបិត្វា “គិលានវេលាយមេវ បិណ្ឌាយ ចរន្តេន តយា យទិ សក្កា លទ្ធុំ, ឥមំ វិចរិត្វា យំ លទ្ធំ, តំ អាហរា”តិ អាហ។ កនិដ្ឋោបិ វុត្តនយេនេវ គិលានវេលាយមេវ ចរន្តោ បសតមត្តម្បិ សប្បិំ នាលត្ថ។ សោ បន កុច្ឆិវាតោ ពលវតរោ សប្បិឃដសតេនាបិ វូបសមេតុំ អសក្កុណេយ្យោ អហោសិ។ ថេរោ តេនេវ ព្យាធិនា កាលមកាសិ។ កេចិ បន “វិច្ឆិកាយេកេន ខាទិតោ ជេដ្ឋោ ថេរោ តស្ស វិសវេគេន អភិភូតាយ គិលានវេលាយ សមន្តតោ តំ វូបសមេតុំ វុត្តនយេនេវ បសតមត្តំ សប្បិំ អលភិត្វា បរិនិព្វុតោ”តិ វទន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ មហាវំសេ –

“បាទេ កីដវិសេនាសិ, ផុដ្ឋោ ជេដ្ឋោ សវេទនោ;

អាហ បុដ្ឋោ កនិដ្ឋេន, ភេសជ្ជំ បសតំ ឃតំ។

“រញ្ញោ និវេទនំ ថេរោ, គិលានបច្ចយេបិ ច;

សប្បិអត្ថញ្ច ចរណំ, បច្ឆាភត្តំ បដិក្ខិបិ។

“ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨧᩮ ᨧᩁᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᩴ, ᩃᨽᩮᩈ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨲᨿᩣᩉᩁ;

ᨣᨧ᩠ᨨᩣᩉ ᨲᩥᩔᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨾᩮ, ᩈᩩᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩮᨴᩩᨾᨲ᩠ᨲᨿᩥ᪨

“ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨧᩁᨲᩣ ᨲᩮᨶ, ᨶ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨷᩈᨲᩴ ᨥᨲᩴ;

ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨠᩩᨾ᩠ᨽᩈᨲᩮᨶᩣᨷᩥ, ᨬᩣᨱᩥ ᨴᩣᨲᩣ ᩋᩈᩣᨱᩥᨿᩣ᪨

“ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨬᩣᨱᩥᨶᩣ ᨾᩮᨴᩣ, ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨿᩩᨠ᩠ᨡᨿᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ;

ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨴᩮᨶ, ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩩᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩋᨠᩣ᪨

“ᩋᩣᨠᩣᩈᨾᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩴ ᨧ ᩈᨾᨶ᩠ᨶ ᩈᩮᩣ;

ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ, ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮᩣ᪨

“ᨩᩣᩃᩣ ᩈᩁᩦᩁᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾ, ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩴᩈᨨᩣᩁᩥᨠᩴ ᨯᩉᩥ;

ᨾᩮᨴᩔ ᩈᨠᩃᩴ ᨠᩣᨿᩴ, ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨶᩥ ᨧ ᨶᩮᩣ ᨯᩉᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ “ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨴᩁᨲᩣ ᩉᩮᩣᨳ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᩣ, ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩃᨽᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᩈᩩ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨷᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᨶ᪨ ᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᩉᩣᩈᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ᪨ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨠᩈᩥᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨾᩮᨴᩔ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨾᩮᨴᩔ ᨨᩣᩁᩥᨠᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳ ᨣ᩠ᨣᩣᨾᩮᩈᩩ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩈᩩ ᩅᩥᨷᩣᨠᨻᩃᩣᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩮᩈᨩ᩠ᨩᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣ᩠ᨣᩣᨾᩮ ᨶᩅᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᩅᩥᨷᩣᨠᨻᩃᩣᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᨻᩃᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᨾᨵᩩᨶᩮᩣ, ᩑᨠᩴ ᨹᩣᨱᩥᨲᩔ, ᩑᨠᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩁᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩈᨣ᩠ᨣᩣᨾᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᨧᩮᩅᩴ ᨠᩣᩁᩣᨷᩮᩈᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᨠᩣᨿᩴ ᩈᨲᩈᩉᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩣᩁᩅᩥᩈᩮᩈᨾᩥᨲᩥᩈᨿᩈᩣᩃᩥᨿᩴ ᩈᨲᩈᩉᩔᩴ᪨ ᨣᩣᨾᩥᨲᩣ ᩈᨠᩃᨽᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩋᩣᨿᩴ ᨶᩥᨴᩮᩔᨲᩥ᪨ ᨷᨬ᩠ᨧᩈᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩁᨭ᩠ᨮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᩁᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨠᩴ ᩋᩣᨿᩴ ᨴᩮᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷᨬ᩠ᨧᩈᨲᩈᩉᩔᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨶᩮᨧᩈᩥᨠᩴ

នតនហស្សំ ចិនខេដ្ឋីតិ កឆំ បត ទេទស្ស នតនហស្សំ ចិនខេដ្ឋិ? ទាឌា កិទ ឌិចនស្ស តិក្លត្តំ នាងទេក បរិចទេត្តុនេត្តា “ទេទស្ស ឌឹចទំ តឹត”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “អាយ តឹត”ន្តិ ឃុត្វាច បរិចទេត្តតិ៉ ទេទទាបិ ឌិចនស្ស តិក្លត្តំ តិឌឹចទំ បរិចទេត្តតិ៉ តស្ស ហិ តិឌឹចទំ ហត្ថិក្លទេគ្គ ឩទេបត្វា បត្ថាហិ ច កត្ថនយុក្កនទេតហិ បត្ថាហិ ច យាលិនយុក្កនទេតហិ នឌ្ឌិំ បិទេតាច អាហទឹឃិត្វ, តឆា ឌិចា ទេច នាឃត្ថា៉ ទេទទាបិ ត កល្ឌិកំ ពាត្ថិត្វា ឩទេបនិ, នយ្យត្តុន(ពាហុចាទឹតំ អឌានិ៉ តឌា កិទ ឌយ្យុឌឹទេប កិក្លុនឃ្ឃ្ស ទេឃកុទេឃ្យត តិទេ(កាឆទេត្វទេឃ្សច នត្តកំ ឌឹចទំ អទេហានិ៉ ៖ចំ ទេទស្ស ឌិចទេន ឌិចទេន នតនហស្សំ ចិនខេដ្ឋិ៉ ក្ខញ្ញអាទេទា លិកនក្កាទេទាតិ ៖ត្វ លត្ថតិ បិយុឃឹយតឹតិ លិទេកា, ចតុត្ថំ បច្ចឃាតទេយតំ អឆិចចតំ៉ នក្កច្ចំ កាតទេត្ថា ឌាតទេត្ថាតិ នក្កាទេទា, ចត្វាទេទា បច្ចឃាទេឃច៉ បច្ចឃា ៖ច ហិ បឃឹតបឃឹតា ឃុត្តទឃុត្តទា អកិនត្តទិត្វា កតា “នក្កាទេទា”តិ ចុច្ចត្តិ៉ អឆ ចា បទេទហិ កាតត្តការទេចកិទិឃា បុបឞាឌឹហិ ឃុឌា ចា នក្កាទេទា៉

ឌិឌ្ឌិកតាតឹតិ ៖ត្វ ឌិឌ្ឌិទេឃច ឌិឌ្ឌិកតំ “ក្ចកតំ យុត្តកតំ (យ៉ តិ៉ ៣.១១៨), នត្ថាទកត”ន្តិអាឌឹឃុ (យហាតិ៉ ៣១) ចិឃ៉ កត្តត្ថាកាចទេតា ចា ឌិឌ្ឌិឃា កតយត្តំ ឌិឌ្ឌិកតំ, ឌិឌ្ឌិឃា កហឈយត្តត្តិ អទេត្វា៉ ឌិឌ្ឌិប្យកាទេទា ចា ឌិឌ្ឌិកតំ, ឌិឌ្ឌិទេកទេឌាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៉ ទេលិកិឃា ហិ ចិឆឃុត្តកតប្យការទេនត្ត នយាតទេត្វ ត្ថច្ឆត្តិ៉ ត ទេឍា បទេតតំ នក្កា ត្ថទេយនំ យទេត្ឋចនទេត្តត ច្ចបនទេយតុត្តិ ទេតនតឹ្យយទេត្ឋចនទេត្តា ទេតឃុទេឃច អទេត្តាកឆត្តា អាទេឌឃ្យចចទេតា ត ទេហាតិ, តស្មា ៖ចំ ចិទេត្តនិ៉ តឌា តស្មិំ ៥ាទេត ចនត្តឃ្ស ឃុលចិហាទាកាចទេតា តំ បហាឃ ត្ថច្ឆិតត្ថឃុលចិហារយត្តំ កទេហត្វា ចុត្តំ “អត្តតា ឋាឃុកចិហារទេត ចិហទិតុការទេយា”តិ៉ អទេហាកក្កបត្ថតត្តិ ៖ចំតាយកំ បត្ថតំ៉ ឆទេយុត ចិតទេឃត នត្តុនាឃទេតតាតិ ៖ត្វ ឆទេយុតិ ក្ចតំ ចត្តុ៉ ចិតទេឃាតិ ទេចាឌតា នាទណា ច៉ នត្តុនាឃតត្តិ ពាត្តិនយ្យឌា អតុនាចតនយ្យឌា ច, តស្មា ក្ចទេតត ចត្តុតា ទេចាទេឌត្វា នាទេទត្វា ពាត្តិនយ្យឌាឃ អតុនាចតនយ្យឌាឃ ច ក្ខទេក្លបតឹឃាឌិកយុចទេនត តិក្កឃ្យាតាបឹតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៉ អត្ថុឌំ ទេឆតតទេដ្ឋត, យលំ កិលិដ្ឋកាចកាទលាទេដ្ឋត, កល្ឋកំ ចិដ្ឋ្សតទេដ្ឋត៉ អក្កិ បរិទទេត្តិ៍តិ អក្កិហុត្តកា ចិឃ អក្កិ ឃុទេឌត្តិ៉ បត្ថាតទេប តប្យត្តិ៍តិ ចត្វុឃុ ៥ាទេតឃុ អក្កិ កត្វា យទេត្ឋឆត្វា ឃុទិឃាតទេបត តប្យត្តិ៉ អាឌិត្ថំ អតុបរិចត្តត្តិ៍តិ ក្ខឌឃកាលទេតា បក្រតិ ឃុទិឃំ ឍ្យទេលិកឃយាតា ឃាចត្តក្កយតា ឃុទិឃាកិយុលាច បរិចត្តត្តិ៉ ទេចាកិត្តិឃ្សាយាតិ បក្កហិឃុតិ ចិតាទេនស្សាយាតិ ក្ខស្សាហយកំឃុ៉ អចិនហទេត្តាតិ អនទេក្កាទេត្តា៉

នត្តឌិចទេនតទេដ្ឋ នយ្យចិច្ឆាតិ នត្តឌិចទេន ទេដ្ឋឃុលំ តាច អតុកច៉ តយត្វំ នត្ថាទេបឹតិ ក្យក្កច្ចាឃិតយត្វំ ទេពាទេឆនិ៉ កឆំ នត្ថាទេបឹតិ អាហ “ទេនា កិទា”តិអាឌិ៉ ចិត្តុទុបត្តិ ចិត្តាតុទុបំ, ឃឆាកាយត្តិ ចុត្តំ ទេហាតិ៉ កិស្សាតិ ទេកាត កាទេណត៉ អទេទ ត្វំ តាយ បរិច្ឆិត្តុយទេលាត្តិ នត្តហិ ឌិចទេនហិ បរិច្ឆិត្តុយទេលា៉ ចិឃ្សទេត្វាតិ តិទានក្កចិទេត្វា, យទេលានក្កាទហិទេតា តិត្ថុទេឃាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៉ អស្សាននបស្សាននិពាឌ្ឋិ យទេលា ទេបក្លុយាតាតិ “អទេហា ចតាហំ តឌត្តទំ ឌឹទេចឃ្យ, ឃឌត្តទំ អស្សនិត្វា បស្សនាយិ បស្សនិត្វា ចា អស្សនាយិ, កកចទេតា នានតំ យតនិ កទេទឃ្យ, ពាហុ ចត ទេយ កតំ អស្សា”តិ ៖ចំ យទេលាស្សតិឃា អតុយុត្ថាតទេតា អស្សាននបស្សាននប្យចត្តិកាលបឌិពាឌ្ឋិ យទេលា ទេបក្លុយាតា៉ តត្វ អស្សាទេនាតិ ពាហិតិក្លុយតតានចាទេតា៉ បស្សាទេនាតិ អទេត្តាបចិនតចាទេតា៉ ចុត្តចិបរិឃាទេឃតបិ ចឌត្តិ៉

យិកចំ តិក្លុយិត្វាតិ យិកយាទលត្វាឃ “អទទេត្ថា យិកបរិទេឃនតំ ចរិឃ្សាយឹ”តិ តិក្លុយិត្វា៉ តត្វ យិកចត្តិ យិកាតំ ចាតតទេតា ទេហនតទេតា ពាឆតទេតា “យិកច”ន្តិ លឌ្ឋនយត្ថា យិកចំ៉ ទេឃាតកយហាឆយុទក្លុតទេត្វទត្តិ ទេឃាតកចិនទេឃ ឌាតំ ត្ថឆាកត្វា បត្ថឌិតំ ឆយុទក្លុតតាយឆេឃ្យ យហាទេឆទំ៉ ហត្វិតាទេកតាតិ យហាហត្វិតា៉ យហត្តុបរិឃាទេឃាបិ ហិ តាកនទេឌ្ឋាតិ ចឌត្តិ៉ អហិតាកាឌិទេតា ចា ចិទេនឃនតត្វំ

“ហត្ថិភារកោ”តិ វុត្តំ តស្សាយំ តស្ស អញ្ញាយំ តស្ស បស្សត្តស្សេវាតិ អភាសេវ សាមិចេត, តស្មិំ បស្សន្តេយេវាតិ អត្ថោ។ អាកាសេ វុប្បតិត្វាតិ ឯត្ថ អយំ ចិក្ខុត្តិត្ថិ ភ ហោតីតិ កិហិស្សបិ ត្វាយំ ត្វាដ្ឋិបាដិហារិយំ ទស្សេសិ។ សា ហិ “បកតិចណ្ណំ វិជហិត្វា កុមារកចណ្ណំ វា ទស្សេតិ ភាកចណ្ណំ វា, វិវិធម្បិ សេនាព្យូហំ ទស្សេតី”តិ ឯចំ អាកតា ត្វាដ្ឋិ បកតិចណ្ណវិជហនវិការវសេន បចត្តត្តា ចិក្ខុត្តិត្ថិ ភាម។ អធិដ្ឋានិត្ថិយា បន បដិរេក្ខបេបិ តត្ថិ។ តថា ច ចក្ខុតិ លុទ្ធកចត្តក្ខុកចណ្ណាយំ (ន្សអច។ អដ្ឋ។ ១៩៩១) “ត្វាដ្ឋិបាដិហារិយត្តិ ឯត្ថ ចិក្ខុត្តិត្ថិបាដិហារិយំ បដិក្ខិត្តំ, អធិដ្ឋានិត្ថិ បន អប្បដិក្ខិត្តាតិ វេទិតព្វា”តិ។ លគ្គេត្វាតិ អាកាសេ កាយពន្ធនំ បសារេត្វា តត្ថ ឌីចរំ លគ្គេត្វា។

លោហចេនត្តិ ភុដ្ឋិនគនចេហំ, ខ្ពស្សចេនត្តិ អត្ថោ។ បដិមាទេស្វត្តិ “អាកាតការេល ឌីចរាឌីតំ បរិភោគនតំ ភារិយ”ត្តិ បឥយេយច បត្តឌីចរាតិ សព្បារទេស៊ុ។ បងាតលយេត្តិ ភាចភាត្វេយាកចេសេន ឌីរិយារម្ភស្ស អត្ថុប៉ំ ចិចិត្តសេនាសនំ។ សេយ្យឹតិ រេវណ្ណា ភាកិតេល្យំ សន្ថាយ វុត្តំ។ អត្វបណ្ណខិតាតិ ខ្វួអារចិករចត លត្តិយឌតេត អត្វាត្តា បណ្ណខិតោ។ កក្កាតិ ត្វាដ្ឋិយា កក្កោ។ ក្យូសលិធិប្បាយោតិ យតាបណ្ណាសយោ។ រេភ្វួហកាឌោតាតិ “ត្វាយេ កិក្ខុ ភ ឯកាយកេក្ក កាចេត្តី”តិ សំសយយាបេន្តោ។ ឯកេកាំ កិក្ខុសហស្សបរិចារត្តិ ឯកេកាស្ស ឯកេកាសហស្សបរិច្ចិត្តំ កិក្ខុបរិចារង្ហោ។ កល៉ិព្វា អាកឆ្ចាតិ ទុវេត្តបិ “សារត្តំ បក្កល៉ិព្វំ សយេត្វា”តិ វុត្តត្តា វេទា កិក្ខុ “ងយ្យកាយ្យ”ត្តិ យណ្ណាយាភា កតា។ ព្រាឌិសេស ហិ ឌារេតស ក្យូក្ខុ ភ កាតត្ថា។ កល្បិយសារាភតេញ្ចំ ភ កិហិកាយបដិសំឃុត្តំ។ វេទេរា ភាកឆ្ចីតិ កិច្ចាបិ “រាជា បកេក្កាសតី”តិ ទុវេត្តបិ ងយ្យកាយ្យត្វាយ អាកត្តំ ចដ្ដតិ, ត្ថិក្ខុត្តំ បត សេបសិតេបិ ភ អាកសតា កិរ។ វេទេរា ហិ សព្វត្ត ចិណ្ឌាតចសេត សម្បាចត្វប្បត្តិតោ សម្បាចិតស្ស ច ខ្ពុត្ថិ កត្តត្តាកិច្ចស៊ិត្ថិតោ អសារុប្បចចតលេសេត ភ អាកឆ្ចីតិ។ យហល្លកោ ត្វ លោ កត្តេ វេទេរាតិ កិច្ចាបិ រាជា វេទំ ឌិដ្ឋបុត្តោ, ភាយំ បត សល្លក្ខេត្វំ អសក្កោត្តោ ឯចំ បុច្ឆីតិ ចតត្តិ។ ចយ្ហត្តិ ខ្ពុបរិ យណ្ហបសឌិសំ បតទេត្តំ, សម្ពុបលិក្ខុម្បំ ចា លាទេត្វា កតំ សកាដិចិសេសំ ចយ្ហត្តិ ចតត្តិ។ ភាចាសណ្ណាដំ ពន្ធិត្វាតិ ឯត្ថ ភាចាតិ បេរិតោ។ សេរា ហិ ខ្ពុរេតោ បរិរំ បតតិ កច្ឆីតិ បេរិតោ, សេត្ត វេតីតិ ភាចាតិ ច វុច្ចតិ។ ឯកតោ សណ្ឋិតា ភាចា ភាចាសណ្ណាដំ, តថា តំ ពន្ធិត្វាតិ អត្ថោ។

សារសភបច្ចត្តិកាតំ ពាហុភាចតោ អាហ “អាវេក្ខ សំចិធាយា”តិ។ យត្តិ យស្វា, ខេត កាវេលាភាតិ អត្ថោ។ “អាក៉ំ ភ កទេរាតីតិ ភារេកា”តិ (ន្សអច។ ខេត្តក្យូយាលចប្បត្ថាតិវេណ្ណស ១៤) ចចគតោ បិបកាវេលាភាចតោ សយលោ ត្វាឌ ភារេកា ភាយាតិ យណ្ណាយាភា “ឯកោ តំ យហារាជ សយលភារេកា ភក្ខិលាហទេត្ត កល៉ិព្វស្សតី”តិ ញាកាទិ ស៊ុ។ អត្ថាហិស្វតិ អាកឆ្ចិស្វ។ “រវណ្ណា ហត្ថក្កេហណំ លីឡអាចសេន កតំ ចិយ ហោតីតិ កស្វាតិអាជិរចោធតំ កត”ត្តិ ចតត្តិ។ ជាហិររោតាតិ ខ្ពុយ្យាតស្ស ជាហិររោតា។ បស្សត្តាតំ អតិទក្ខុរំ ហុត្វា បណ្ណាយតីតិ អាហ “បភេសបចឌីកាយ្បតំ ទក្ខុរ”ត្តិ។ អធិដ្ឋាភេ បភេត្ត ចិស៊ំ ទក្ខុរតា ភាយ តត្ថិ។ សីឃំ អក្កយិត្វាតិ អត្តោសីឃំ សីឃាយ អត្តត្ថំ អក្កយិត្វា។ អកិណ្ណាបិងកត្តិ អកិណ្ណាយ បតិដ្ឋាក្វតំ។ ចិក្ខុត្តិត្ថិយា ឯច បដិក្ខិត្តត្តា បចឌីចលតំ អធិដ្ឋហិ។ រចស្ស អត្តោសីឃាយ ឌីតោ បិរេងាច ចលីតិ ឯត្ថ បិរេងាតិ រចចក្កំ សន្ថាយ វុត្តំ។ តត្រិរចស្ស កយតកិច្ចយាឌតោ បិឌសឌិសត្តា ត្វាឌ “បិរេងា”តិ វុត្តំ។ សក្ខុតីតិ សក្ខិស្សតិ។ ឯកាយត្តត្តិ ចិភា រចតកាយ បិបស្ស អសម្ពុធសណ្ណាតំ អត្ថំ។ រចតកាហត្តិ ឯត្ថ “រចតំ អហ”ត្តិ បទវិច្ឆេទោ កាតព្វោ។ រចតយិត្វាតិ រចតំ បចត្តយិត្វា។ ឌីបកាតិត្ថិរទាតិ អត្តនោ គិរិត្តកាចស្ស ឌីបតោ ឯចំលទ្ធគារេយា តិត្តិរទា។ យំ អវណ្ណា វេត្វា សាកច្ឆាភេកោ តស្ស សក្កេត អាកតាកេត តិត្តិរេ កល៉ិព្វាតិ។

ຕາປສໍ ປຸຈ຺ຉີຕິ ອຕີເຕ ກິຣ ເອກສ຺ມິໍ ປຈ຺ຈນ຺ຕຄາເມ ເອເກາ ສາກຸຓິເກາ ເອກໍ ທີປກຕິຕ຺ຕິຣໍ ຄເຫຕ຺ວາ ສຸຏ຺ຐຸ ສິກ຺ຂາເປຕ຺ວາ ປຎ຺ຊເຣ ປກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ປຏິຊຄ຺ຄຕິ. ເສາ ຕໍ ອຣຎ຺ຎໍ ເນຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ສເທ຺ທນ ອາຄຕາຄເຕ ຕິຕ຺ຕິເຣ ຄຓ຺ຫາຕິ. ຕິຕ຺ຕິເຣາ “ມໍ ນິສ຺ສາຍ ພຫູ ມມ ຎາຕກາ ນສ຺ສນ຺ຕິ, ມເຍ຺ຫຕໍ ປາປ”ນ຺ຕິ ນິສ຺ສເທ຺ທາ ອເຫາສິ. ເສາ ຕສ຺ສ ນິສ຺ສທ຺ທພາວໍ ຎຕ຺ວາ ເວຬຸເປສິກາຍ ຕໍ ສີເສ ປຫຣຕິ. ຕິຕ຺ຕິເຣາ ທຸກ຺ຂາຕຸຣຕາຍ ສທ຺ທໍ ກເຣາຕິ. ເອວໍ ເສາ ສາກຸຓິເກາ ຕໍ ນິສ຺ສາຍ ຕິຕ຺ຕິເຣ ຄເຫຕ຺ວາ ຊີວິກໍ ກເປ຺ປສິ. ອຖ ເສາ ຕິຕ຺ຕິເຣາ ຈິເນ຺ຕສິ “ອິເມ ມຣນ຺ຕູຕິ ມຍ຺ຫໍ ເຈຕນາ ນຕ຺ຖິ, ປຏິຈ຺ຈ ກມ຺ມໍ ປນ ມໍ ຜຸສຕິ. ມຍິ ສທ຺ທໍ ອກເຣາເນ຺ຕ ຫິ ເອເຕ ນາຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ກເຣາເນ຺ຕເຍວາຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ອາຄຕາຄເຕ ອຍໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຊີວິຕກ຺ຂຍໍ ປາເປຕິ, ອຕ຺ຖິ ນຸ ເຂາ ເອຕ຺ຖ ມຍ຺ຫໍ ປາປໍ, ນຕ຺ຖີ”ຕິ. ເສາ ຕເຕາ ປຏ຺ຐາຍ “ເກາ ນຸ ເຂາ ເມ ອິມໍ ກງ຺ຂໍ ຉິເນ຺ທຍ຺ຍາ”ຕິ ຕຖາຣູປໍ ປຓ຺ຑິຕໍ ອຸປຘາເຣເນ຺ຕາ ຈຣຕິ. ອເຖກທິວສໍ ເສາ ສາກຸຓິເກາ ພຫຸເກ ຕິຕ຺ຕິເຣ ຄເຫຕ຺ວາ ປຈ຺ຉິໍ ປູເຣຕ຺ວາ “ປານີຍໍ ປິວິສ຺ສາມີ”ຕິ ເພາຘິສຕ຺ຕສ຺ສ ຕາປສປພ຺ພຊ຺ຊາຍ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ຌານາຠິຎ຺ຎາເຍາ ນິພ຺ພເຕ຺ຕຕ຺ວາ ອຣເຎ຺ຎ ວສນ຺ຕສ຺ສ ອສ຺ສມໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຕໍ ປຎ຺ຊຣໍ ເພາຘິສຕ຺ຕສ຺ສ ສນ຺ຕິເກ ຐເປຕ຺ວາ ປານີຍໍ ປິວິຕ຺ວາ ວາລິກາຕເລ ນິປເນ຺ນາ ນິທ຺ທໍ ເອາກ຺ກມິ. ຕິຕ຺ຕິເຣາ ຕສ຺ສ ນິເທ຺ທາກ຺ກນ຺ຕພາວໍ ຎຕ຺ວາ “ມມ ກງ຺ຂໍ ອິມໍ ຕາປສໍ ປຸຈ຺ຉິສ຺ສາມິ, ຊານເນ຺ຕາ ເມ ກເຖສ຺ສຕີ”ຕິ ປຎ຺ຊເຣ ນິສິເນ຺ນາເຍວ –

“ຎາຕເກາ ເນາ ນິສິເນ຺ນາຕິ, ພຫຸ ອາຄຈ຺ຉເຕ ຊເນາ;

ປຏິຈ຺ຈ ກມ຺ມໍ ຜຸສຕິ, ຕສ຺ມິໍ ເມ ສງ຺ກເຕ ມເນາ”ຕິ. (ຊາ. ໑.໓.໗໔) –

ຕາປສໍ ປຸຈ຺ຉິ. ຕສ຺ສເຕ຺ຖາ (ຊາ. ອຏ຺ຐ. ໒.໗໔) – ຠເນ຺ຕ, ສຈາຫໍ ສທ຺ທໍ ນ ກເຣຍ຺ຍໍ, ອຍໍ ຕິຕ຺ຕິຣຊເນາ ນ ອາຄເຈ຺ຉຍ຺ຍ, ມຍິ ປນ ສທ຺ທໍ ກເຣາເນ຺ຕ “ຎາຕເກາ ເນາ ນິສິເນ຺ນາ”ຕິ ອຍໍ ພຫຸຊເນາ ອາຄຈ຺ຉຕິ, ຕໍ ອາຄຕາຄຕໍ ລຸເທ຺ທາ ຄເຫຕ຺ວາ ຊີວິຕກ຺ຂຍໍ ປາເປເນ຺ຕາ ຍໍ ປຏິຈ຺ຈ ຍໍ ນິສ຺ສາຍ ເອຕໍ ປາຓາຕິປາຕກມ຺ມໍ ຜຸສຕິ ປຏິລພຕິ ວິນ຺ທຕິ, ຕສ຺ມິໍ ມໍ ປຏິຈ຺ຈ ກເຕ ປາເປ “ມມ ນຸ ເຂາ ເອຕໍ ປາປ”ນ຺ຕິ ເອວໍ ເມ ມເນາ ສງ຺ກຕິ ປຣິສງ຺ກຕິ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ ອາປຊ຺ຊຕີຕິ.

ນ ປຏິຈ຺ຈ ກມ຺ມໍ ຜຸສຕີຕິອາທິກາຍ ປນ ຕາປເສນ ວຸຕ຺ຕຄາຖາຍ ອຍມເຕ຺ຖາ – ຍທິ ຕວ ປາປກິຣິຍາຍ ມເນາ ນ ປທຸສ຺ສຕິ, ຕນ຺ນິເນ຺ນາ ຕເປ຺ປາເຓາ ນ ເຫາຕິ, ເອວໍ ສເນ຺ຕ ລຸເທ຺ທນ ຕໍ ປຏິຈ຺ຈ ກຕມ຺ປິ ປາປກມ຺ມໍ ຕໍ ນ ຜຸສຕິ ນ ອລ຺ລີຍຕິ. ປາປກິຣິຍາຍ ຫິ ອເປ຺ປາສ຺ສຸກ຺ກສ຺ສ ນິຣາລຍສ຺ສ ຠທ຺ຣສ຺ສ ປຣິສຸທ຺ຘສ຺ສ ສເຕາ ຕວ ປາຓາຕິປາຕເຈຕນາຍ ອຠາວາ ຕໍ ປາປໍ ນ ອຸປລິມ຺ປຕິ, ຕວ ຈິຕ຺ຕໍ ນ ອລ຺ລີຍຕີຕິ.

ສຍໍ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫາເປສີຕິ ອຕ຺ຕເນາ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘສ຺ສ ລທ຺ຘິໍ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫາເປສິ. ສາຓິປາກາຣໍ ປຣິກ຺ຂິປາເປຕ຺ວາຕິ ເອຕ຺ຖ ສາຓິປາກາຣນ຺ຕິ ກຣເຓ ອຸປເຍາຄວຈນໍ, ອຕ຺ຕານເຎ຺ຈວ ຕຎ຺ຈ ຍຖາ ເຕ ກິຎ຺ຈິ ນ ປສ຺ສນ຺ຕິ, ເອວໍ ສາຓິປາກາເຣນ ສມນ຺ຕເຕາ ປຣິກ຺ຂິປາເປຕ຺ວາຕິ ອເຕ຺ຖາ, ສາຓິປາກາຣໍ ວາ ສມນ຺ຕເຕາ ປຣິກ຺ຂິປາເປຕ຺ວາຕິ ເອວເມຕ຺ຖ ອເຕ຺ຖາ ຄເຫຕເພ຺ພາ. ສາຓິປາກາຣນ຺ຕເຣຕິ ສາຓິປາກາຣສ຺ສ ອພ຺ຠນ຺ຕເຣ. ເອກລກ຺ຂິເກຕິ ສມານລກ຺ຂິເກ. ກິໍ ວທຕິ ສີເລນາຕິ ກິໍວາທີ. ອຖ ວາ ເກາ ກຕເມາ ວາເທາ ກິໍວາເທາ, ເສາ ເອຕສ຺ສ ອຕ຺ຖີຕິ ກິໍວາທີ. ສສ຺ສຕໍ ອຕ຺ຕານຎ຺ຈ ເລາກຎ຺ຈ ວທນ຺ຕິ

បញ្ញបេន្តិ ឞីលេនាតិ សស្សតវាទិនោ។ អថ វា វទន្តិ ឯតេនាតិ វាទោ, ទិដ្ឋិយា ឯតំ អធិវចនំ។ សស្សតោ វាទោ សស្សតវាទោ, សោ ឯតេសំ អត្ថីតិ សស្សតវាទិនោ, សស្សតទិដ្ឋិនោតិ អត្ថោ។ អថ សស្សតោ វាទោ ឯតេសមត្ថីតិ កស្មា វុត្តំ, តេសញ្ហិ អត្តា លោកោ ច សស្សតោតិ អភិមតោ, ន វាទោតិ? សច្ចមេតំ។ សស្សតសហចរិតតាយ បន វាទោបិ សស្សតោតិ វុត្តោ យថា "កុន្តា បចរន្តី"តិ។ សស្សតោតិ វាទោ ឯតេសន្តិ វា ឥតិសទ្ទលោបេន ទដ្ឋព្វា។ យេ រូបាទីសុ អញ្ញតរំ អត្តាតិ ច លោកោតិ ច គហេត្វា តំ សស្សតំ អមតំ និច្ចំ ធុវំ បញ្ញបេន្តិ, តេ សស្សតវាទិនោតិ វេទិតព្វា។ វុត្តញ្ហេតំ និទ្ទេសេ បដិសម្ភិទាមគ្គេ –

"រូបំ អត្តា ចេវ លោកោ ច សស្សតោ ចាតិ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ។ វេទនំ… សញ្ញំ… សង្ខារេ… វិញ្ញាណំ អត្តា ចេវ លោកោ ច សស្សតោ ចាតិ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តី"តិ។

អយញ្ហិ អត្ថោ "រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ, វេទនំ… សញ្ញំ… សង្ខារេ… វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតី"តិ ឥមិស្សា បញ្ចវិធាយ សក្កាយទិដ្ឋិយា វសេន វុត្តោ។ "រូបវន្តំ អត្តាន"ន្តិអាទិកាយ បន បន្នរសវិធាយ សក្កាយទិដ្ឋិយា វសេន ចត្តារោ ចត្តារោ ខន្ធេ "អត្តា"តិ គហេត្វា តទញ្ញោ លោកោតិ បញ្ញបេន្តីតិ អយម្បិ អត្ថោ លព្ភតិ។ តថា ឯកំ ខន្ធំ "អត្តា"តិ គហេត្វា អញ្ញោ អត្តនោ ឧបភោគភូតោ លោកោតិ, សសន្តតិបតិតេ វា ខន្ធេ "អត្តា"តិ គហេត្វា តទញ្ញោ លោកោតិ បញ្ញបេន្តីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ សត្តេសុ សង្ខារេសុ ច ឯកច្ចំ សស្សតំ ឯតស្សាតិ ឯកច្ចសស្សតោ, ឯកច្ចសស្សតវាទោ។ សោ ឯតេសមត្ថីតិ ឯកច្ចសស្សតិកា, ឯកច្ចសស្សតវាទិនោ។ តេ ទុវិធា ហោន្តិ សត្តេកច្ចសស្សតិកា សង្ខារេកច្ចសស្សតិកាតិ។ តត្ថ "ឥស្សរោ និច្ចោ, អញ្ញេ សត្តា អនិច្ចា"តិ ឯវំ បវត្តវាទា សត្តេកច្ចសស្សតិកា សេយ្យថាបិ ឥស្សរវាទា។ "និច្ចោ ព្រហ្មា, អញ្ញេ សត្តា អនិច្ចា"តិ ឯវំ បវត្តវាទាបិ សត្តេកច្ចសស្សតិកាតិ វេទិតព្វា។ "បរមាណវោ និច្ចា, ទ្វិអណុកាទយោ អនិច្ចា"តិ ឯវំ បវត្តវាទា សង្ខារេកច្ចសស្សតិកា សេយ្យថាបិ កណាទវាទាទយោ។ "ចក្ខាទយោ អនិច្ចា, វិញ្ញាណំ និច្ច"ន្តិ ឯវំវាទិនោបិ សង្ខារេកច្ចសស្សតិកាតិ វេទិតព្វា។

តត្ថ "ឯកច្ចេ ធម្មា សស្សតា, ឯកច្ចេ អសស្សតា"តិ ឯតស្មិំ វាទេ ចក្ខាទីនំ អសស្សតភាវសន្និដ្ឋានំ យថាសភាវាវពោធោ ឯវ, តយិទំ កថំ មិច្ឆាទស្សនន្តិ? កោ វា ឯវមាហ – "ចក្ខាទីនំ អសស្សតភាវសន្និដ្ឋានំ មិច្ឆាទស្សន"ន្តិ, អសស្សតេសុយេវ បន កេសញ្ចិ ធម្មានំ សស្សតភាវាភិនិវេសោ ឥធ មិច្ឆាទស្សនំ។ តេន បន ឯកវាទេ បវត្តមានេន ចក្ខាទីនំ អសស្សតភាវាវពោធោ វិទូសិតោ សំសដ្ឋភាវតោ, វិសសំសដ្ឋោ វិយ សេដ្ឋោ សប្បិមណ្ឌោ សកិច្ចករណាសមត្ថតាយ សម្មាទស្សនបក្ខេ ឋបេតព្វតំ នារហតីតិ។ អសស្សតភាវេន និច្ឆិតាបិ វា ចក្ខាទយោ សមារោបិតជីវសភាវា ឯវ ទិដ្ឋិគតិកេហិ គយ្ហន្តីតិ តទវពោធស្ស មិច្ឆាទស្សនភាវោ ន សក្កា និវារេតុំ។ ឯវញ្ច កត្វា អសង្ខតាយ ច សង្ខតាយ ច ធាតុយា វសេន យថាក្កមំ "ឯកច្ចេ ធម្មា សស្សតា, ឯកច្ចេ អសស្សតា"តិ ឯវំ បវត្តោ វិភជ្ជវាទោបិ ឯកច្ចសស្សតវាទោ អាបជ្ជតីតិ ឯវំបការា ចោទនា អនវកាសា ហោតិ អវិបរីតធម្មសភាវប្បដិបត្តិភាវតោ។ កាមញ្ចេត្ថ បុរិមសស្សតវាទេបិ អសស្សតានំ ធម្មានំ សស្សតាតិ គហណំ វិសេសតោ មិច្ឆាទស្សនំ, សស្សតានំ បន សស្សតាតិ គហណំ ន មិច្ឆាទស្សនំ យថាសភាវគ្គហណភាវតោ។ អសស្សតេសុយេវ បន កេចិទេវ ធម្មា សស្សតាតិ គហេតព្វធម្មេសុ វិកប្បបវត្តិយា ឥមស្ស វាទស្ស វាទន្តរតា វុត្តា។ ន ចេត្ថ សមុទាយន្តោគធត្តា ឯកទេសស្ស

សព្យេឆសសស្សុតក្កាេហា តិព្យេឆសសស្សុតក្កាេហ សេយាឆាតំ គន្ធតីតិ សក្កា ចត្វុំ ចាឌិតន្តឹសយចិេសសចេសត ចាគត្ថយស្ស បចត្តុតា៑
អញ្ញេ ៙ច ហិ ឌិដ្ឋិកតិកា “សេព្វ ឆម្មា សស្សុតា”តិ អភិតិចិដ្ឋា, អញ្ញេ ៙កច្ចសស្សុតាតិ សជ្ជាទាតំ អតចេសសបទិយាគាតំ
៙កាេឆសបទិក្កេហា ច ចាគត្ថយស្ស បទិញ្ញេត្តាេយចាតិ៑

អត្តាតត្តិកាតិ ៙ត្ថ អយតិ កន្ធតិ ៙ត្ថ សការេថា ឌ្ឋសាតត្តិ អេន្តា, យទិយាគា៑ តព្យេឌិេសេឆត អតេន្តា៑ កស្ស បតាយំ អត្តាតេន្តាតិ?
េលាកិយតិ សំសារនិស្សេលាត្ថិេកហិ ឌិដ្ឋិកតិេកហិ, េលាកិយតិ ចា ៙ត្ថ េតហិ បុញ្ញាបុញ្ញំ តន្តិបិេកា ចាតិ េលាេកាតិ សង្ខ្យាតស្ស
បដិភាកនិមិត្តឌិសកាចស្ស អន្តុតោ៑ អេន្តា ច អតេន្តា ច អន្តាតេន្តា ច េតចន្តុតាតេន្តា ចាតិ អន្តាតេន្តា សាយញ្ញាតិេដ្ឋសេត,
៙កេសេសត ចា “តាយទ្សបបច្ចយា សព្វអាយតត”ន្តិអាឌីស្ស ចិយ៑ អន្តាតន្តសហចទិតា ចាេរា អន្តាតេន្តា យថា “កុន្តា បចេទន្តី”តិ៑
អន្តាតន្តសន្តិស្សេយា ចា យថា “យញ្ចា ក្រុញ្ចិ កេទាន្តី”តិ៑ េសា ៙េតសយត្ថិតិ អន្តាតន្តិកា, អន្តាតន្តចាឌិេតា៑ “អន្តុចា អយំ េលាេកា,
អតេន្តា អយំ េលាេកា, អន្តុចា ច អយំ េលាេកា អតេន្តា ច, េតចាយំ េលាេកា អន្តុចា ត បតាតេន្តា”តិ ៙ចំ អន្តំ ចា អតន្តំ ចា
អន្តាតន្តំ ចា េតចន្តុតាតន្តំ ចា អារព្ភ បចត្តុចាគាតិ អត្ថោ៑ ចតុន្នំឆា ហិ អន្តាតន្តចាឌិេតា អន្តុចាឌី អតន្តុចាឌី អន្តាតន្តចាឌី
េតចន្តុតាតន្តចាឌីតិ៑ តថា ហិ េកាចិ បដិភាកនិមិត្តំ ចក្កចាឡអបទិយន្តំ អចឌ្ឍេត្វា តំ “េលាេកា”តិ កេហត្វា អន្តសញ្ញី េលាកស្មឹ េហាតិ៑
ចក្កចាឡអបទិយន្តំ កត្វា ចឌ្ឍិតកសិេណា បន អតន្តសញ្ញី េហាតិ៑ ឧឌ្ឍយេធា អចឌ្ឍេត្វា បន តិទិយំ ចឌ្ឍេត្វា ឧឌ្ឍយេធា អន្តសញ្ញី តិទិយំ
អតន្តសញ្ញី េហាតិ៑ េកាចិ បន យស្មា េលាកសញ្ញិេតា អត្តា អធិកតចិេសេសហិ យេហសីហិ កទាចិ អតេន្តា សក្ខិធិេដ្ឋា អនុភុយ្យតិ, តស្មា
េតចន្តុចា៑ យស្មា បន េតហិេយច កទាចិ អន្តុចា សក្ខិធិេដ្ឋា អនុភុយ្យតិ, តស្មា ត បន អតេន្តាតិ ៙ចំ េតចន្តុតាតន្តសញ្ញី េលាកស្មឹ
េហាតិ៑ េកាចិ បន យថី បតាយំ អត្តា អន្តុចាសិយា, ឌ្សេឌិេស ឧបបជ្ជមាតាតុស្សេលាឌិកិច្ចតិបុត្តិ ត សិយា៑ អថ អតេន្តា ឌ្ឍឆ ឋិតស្ស
េឌចេលាកតិរយាឌីស្ ឧបន្នុក្ខាតុកចតព្យំ សិយា៑ សេឆ បន អន្តុចា ច អតេន្តា ច, តទុភយបដិេសឆេតាសមយាេយាេកា, តស្មា អន្តុចា
អតេន្តាតិ ច អព្យាកាទសីេយា អត្តាតិ ៙ចំ តក្កតចេសត េតចន្តុតាតន្តសញ្ញី េហាតីតិ ចណ្ណយន្តិ៑

៙ត្ថ ច យុត្តំ តាច បុរិយាតំ តិណ្ណំ ចាឌីតំ អន្តុច្ចា អតន្តុច្ចា អន្តាតន្តុច្ចា អារព្ភ បចត្តុចាគត្តា អន្តាតន្តិកត្តំ, បច្ឆិមស្ស បន
តទុភយបដិេសឆតចេសត បចត្តុចាគត្តា កថំ អន្តាតន្តិកត្តន្តិ? តទុភយបដិេសឆតចេសត បចត្តុចាគត្តា ៙ច៑ យស្មា
អន្តាតន្តបដិេសឆចាេរាបិ អន្តាតន្តចិសេយា ៙ច តំ អារព្ភ បចត្តុតោ៑ ៙តគេត្វយេច ហិ អារព្ភ “បចត្តុចាគា”តិ េចុត្តំ ឌ្ធុត្តំ, ៙ចំ សតេន្តុបិ
យុត្តំ តាច បច្ឆិមចាគត្ថយស្ស អន្តាតន្តិកត្តំ, អន្តាតន្តាតំ ចេសត ឧភយចិសយត្តា ៙េតសំ ចាគស្ស, បុរិមចាគត្ថយស្ស បន កថំ ចិសុំ
អន្តាតន្តិកត្តន្តិ? ឧបចារចុត្តិយា៑ សមុឌិេតស្ ហិ អន្តាតន្តចាេឌស្ បចត្តុមាេតា អន្តាតន្តិកសេទ្ទា តត្ថ តិទូឡ្ហតាយ បេច្ចកម្បិ
អន្តាតន្តចាឌីស្ បចត្តុតិ យថា អទ្ធូបញ្ញាេតស្ បេច្ចកំ អដ្ឋចិេយាក្កូបទិយាេយា, យថា ច េលាេក សត្តិសេយាតិ៑

អបរាចិេក្កប្បិកាតិ ៙ត្ថ ត យទតិ ត ឧបធិជ្ជតីតិ អបរា៑ កា សា? “៙ចន្តិបិ េយ េតា, តថាតិបិ េយ េតា, អញ្ញថាតិបិ េយ េតា, េតាតិបិ េយ
េតា, េតា េតាតិបិ េយ េតា”តិ (ទី៑ និ៑ ១៑៩១) ៙ចំ បចត្តុចាគចេសត បទិយន្តុទហិតា ឌិដ្ឋិកតិកស្ស ឌិដ្ឋិ េឆច ចាចា ច៑ “៙ចន្តិបិ េយ
េតា”តិអាឌិតា ចិចិធា តាតប្បការា េចេបិ បទចាឌីតំ សិបតំ ចិេក្កេបិ, អបរាយ ឌិដ្ឋិយា ចាចាយ ចា ចិេក្កេបិ អបរាចិេក្កេបិ,

សោ ឯតេសមត្ថីតិ អមរាវិក្ខេបិកា។ អថ វា អមរាយ ទិដ្ឋិយា វាចាយ វិក្ខិបន្តីតិ អមរាវិក្ខេបិនោ, អមរាវិក្ខេបិនោ ឯវ អមរាវិក្ខេបិកា។ អថ វា អមរា នាម មច្ឆជាតិ, សា ឧម្មុជ្ជននិមុជ្ជនាទិវសេន ឧទកេ សន្ធាវមានា គហេតុំ ន សក្កា, ឯវមេវ អយម្បិ វាទោ ឯកស្មិំ សភាវេ អនវដ្ឋានតោ ឥតោ ចិតោ ច សន្ធាវតិ, គាហំ ន ឧបគច្ឆតីតិ អមរាយ វិក្ខេបោ វិយាតិ អមរាវិក្ខេបោតិ វុច្ចតិ។ អយញ្ហិ អមរាវិក្ខេបិកោ "ឥទំ កុសល"ន្តិ វា "អកុសល"ន្តិ វា បុដ្ឋោ ន កិញ្ចិ ព្យាករោតិ។ "ឥទំ កុសល"ន្តិ វា បុដ្ឋោ "ឯវន្តិបិ មេ នោ"តិ វទតិ។ តតោ "កិំ អកុសល"ន្តិ វុត្តេ "តថាតិបិ មេ នោ"តិ វទតិ។ "កិំ ឧភយតោ អញ្ញថា"តិបិ វុត្តេ "អញ្ញថាតិបិ មេ នោ"តិ វទតិ។ តតោ "តិវិធេនាបិ ន ហោតិ, កិំ តេ លទ្ធី"តិ វុត្តេ "នោតិបិ មេ នោ"តិ វទតិ។ តតោ "កិំ នោ នោ តេ លទ្ធី"តិ វុត្តេ "នោ នោតិបិ មេ នោ"តិ វទតិ។ ឯវំ វិក្ខេបមេវ អាបជ្ជតិ, ឯកមេកស្មិម្បិ បក្ខេ ន តិដ្ឋតិ។ តតោ "អត្ថិ បរោ លោកោ"តិអាទិនា បុដ្ឋោបិ ឯវមេវ វិក្ខិបតិ, ន ឯកស្មិំ បក្ខេ តិដ្ឋតិ។ សោ វុត្តប្បការោ អមរាវិក្ខេបោ ឯតេសមត្ថីតិ អមរាវិក្ខេបិកា។

តត្រ ចាយំ សព្វោបិ អមរាវិក្ខេបិកោ កុសលាទយោ ធម្មេ បរលោកត្តិកាទីនិ ច យថាភូតំ អនវពុជ្ឈមានោ តត្ថ តត្ថ បញ្ហំ បុដ្ឋោ បុច្ឆាយ វិក្ខេបនមត្តំ អាបជ្ជតិ, តស្ស កថំ ទិដ្ឋិគតិកភាវោ។ ន ហិ អវត្តុកាមស្ស វិយ បុច្ឆិតំ អជានន្តស្ស វិក្ខេបករណមត្តេន ទិដ្ឋិគតិកតា យុត្តាតិ? វុច្ចតេ – ន ហេវ ខោ បុច្ឆាយ វិក្ខេបករណមត្តេន តស្ស ទិដ្ឋិគតិកតា, អថ ខោ មិច្ឆាភិនិវេសវសេន សស្សតាភិនិវេសវសេន។ មិច្ឆាភិនិវិដ្ឋោយេវ ហិ បុគ្គលោ មន្ទពុទ្ធិតាយ កុសលាទិធម្មេ បរលោកត្តិកាទីនិ ច យាថាវតោ អសម្បដិបជ្ជមានោ អត្តនា អវិញ្ញាតស្ស អត្ថស្ស បរំ វិញ្ញាបេតុំ អសក្កុណេយ្យតាយ មុសាវាទាទិភយេន ច វិក្ខេបំ អាបជ្ជតីតិ។ តថា ច វុត្តំ "សត្តេវ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយោ, សេសា សស្សតទិដ្ឋិយោ"តិ។ អថ វា បុញ្ញបាបានំ តព្ពិបាកានញ្ច អនវពោធេន អសទ្ទហនេន ច តព្ពិសយាយ បុច្ឆាយ វិក្ខេបករណំយេវ សុន្ទរន្តិ ខន្តិំ រុចិំ ឧប្បាទេត្វា អភិនិវិសន្តស្ស ឧប្បន្នា វិសុំយេវ ចេសា ឯកា ទិដ្ឋិ សត្តភង្គទិដ្ឋិ វិយាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តតោយេវ ច វុត្តំ "បរិយន្តរហិតា ទិដ្ឋិគតិកស្ស ទិដ្ឋិ ចេវ វាចា ចា"តិ។

អធិច្ចសមុប្បន្និកាតិ ឯត្ថ អធិច្ច យទិច្ឆកំ យំ កិញ្ចិ ការណំ វិនា សមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ ទស្សនំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ។ អត្តលោកសញ្ញិតានំ ខន្ធានំ អធិច្ចុប្បត្តិអាការគ្គហណំ ទស្សនំ តទាការសន្និស្សយវសេន បវត្តិតោ តទាការសហចរិតតាយ ច អធិច្ចសមុប្បន្នន្តិ វុច្ចតិ យថា "មញ្ចា ឃោសន្តិ, កុន្តា បចរន្តី"តិ ច។ តំ ឯតេសមត្ថីតិ អធិច្ចសមុប្បន្និកា។

សញ្ញីវាទាតិ សញ្ញី វាទោ ឯតេសមត្ថីតិ សញ្ញីវាទា "ពុទ្ធិ អស្ស អត្ថីតិ ពុទ្ធោ"តិ យថា។ អថ វា សញ្ញីតិ បវត្តោ វាទោ សញ្ញីសហចរណនយេន សញ្ញី វាទោ យេសំ តេ សញ្ញីវាទា។ "រូបី អត្តា ហោតិ អរោគោ បរំ មរណា, សញ្ញីតិ នំ បញ្ញបេន្តិ, អរូបី អត្តា ហោតិ, រូបី ច អរូបី ច អត្តា ហោតិ, នេវ រូបី នារូបី ច អត្តា ហោតិ។ អន្តវា អត្តា ហោតិ, អនន្តវា អត្តា ហោតិ, អន្តវា ច អនន្តវា ច អត្តា ហោតិ, នេវន្តវា នានន្តវា អត្តា ហោតិ។ ឯកត្តសញ្ញី អត្តា ហោតិ, នានត្តសញ្ញី អត្តា ហោតិ។ បរិត្តសញ្ញី អត្តា ហោតិ, អប្បមាណសញ្ញី អត្តា ហោតិ។ ឯកន្តសុខី អត្តា ហោតិ, ឯកន្តទុក្ខី អត្តា ហោតិ។ សុខទុក្ខី អត្តា ហោតិ, អទុក្ខមសុខី អត្តា ហោតិ អរោគោ បរំ មរណា, សញ្ញីតិ នំ បញ្ញបេន្តី"តិ (ទី។ និ។ ១។៧៩) ឯវំ សោឡសវិធេន វិភត្តវាទានមេតំ អធិវចនំ។

អសញ្ញីចាគា នេចសញ្ញីភាសញ្ញីចាគា ច សញ្ញីចាទេ ទុក្តនេយនេច ចេឌិតព្វា៉ េពចលញ្ញា “សញ្ញី អត្តា”តិ ពណ្ហាត៌ ចនេត សញ្ញីចាគា ទុក្តា, “អសញ្ញី”តិ ច “នេចសញ្ញីភាសញ្ញី”តិ ច ពណ្ហាត៌ ចនេត អសញ្ញីចាគា ច នេចសញ្ញីភាសញ្ញីចាគា ច ទុក្តាតិ ចេឌិតព្វា៉ ពត្ត អសញ្ញីចាគា “ទ្ធបឹ អត្តា ហោតិ អទោរោកា បរំ យរណា, អសញ្ញីតិ ត៌ បញ្ញាបេត្តិ, អទ្ធបឹ អត្តា ហោតិ, ទ្ធបឹ ច អទ្ធបឹ ច អត្តា ហោតិ, នេច ទ្ធបឹ ភាទ្ធបឹ អត្តា ហោតិ៉ អត្តចា អត្តា ហោតិ, អតត្តចា អត្តា ហោតិ, អត្តចា ច អតត្តចា ច អត្តា ហោតិ, នេចត្តចា ភាតត្តចា អត្តា ហោតិ អទោរោកា បរំ យរណា, អសញ្ញីតិ ត៌ បញ្ញាបេត្តិ”តិ ឲចំ អដ្ឋចិឆេត ចិកត្តា៉ នេចសញ្ញីភាសញ្ញីចាគាបិ ឲចយេច “ទ្ធបឹ អត្តា ហោតិ អទោរោកា បរំ យរណា, នេចសញ្ញីភាសញ្ញីតិ ត៌ បញ្ញាបេត្តិ”តិអាឌិភា (ឌី៉ តិ៉ ១៉ប័៧) អដ្ឋចិឆេត ចិកត្តាតិ ចេឌិតព្វា៉

ដ្ឋចេ្ឆទចាគាតិ “អយំ អត្តា ទ្ធបឹ ចាតុយហាភ្ទតិកោ យាតាបេត្តិកសម្ភចោ កាយស្ស ភេគា ដ្ឋិជ្ជតិ ចិតស្សតិ, ត ហោតិ បរំ យរណា”តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉ប័ៗ) ឲចយាឌិភា តយេត បចត្តំ ដ្ឋចេ្ឆទស្សត៌ ដ្ឋចេ្ឆទា សហចរណាតយេត៉ ដ្ឋចេ្ឆទា ចាទោ យេសំ តេ ដ្ឋចេ្ឆទចាគា, ដ្ឋចេ្ឆទចាទោ ចា ឲតេសយត្ថីតិ ដ្ឋចេ្ឆទចាគា, ដ្ឋចេ្ឆទំ ចទត្តីតិ ចា ដ្ឋចេ្ឆទចាគា៉

ឌិដ្ឋធម្មនិព្វាភចាគាតិ ឲត្ថ ឌិដ្ឋធម្មោ ភាម ទស្សភភ្ទតេត ញាណេភ ដ្ឋបលទ្ធធម្មោ, បច្ចក្ខធម្មោតិ អត្ថោ៉ ពត្ថ ពត្ថ បដិលទ្ធត្តភាចស្សេតំ អធិចចត៌៉ ឌិដ្ឋធម្មេ និព្វាត៌ ឌិដ្ឋធម្មនិព្វាត៌, ឲ្ហសម្ភិំយេច អត្តភាវេ ទុក្ខច្ចុបសមត្តិ អត្ថោ៉ ត៌ ចទត្តីតិ ឌិដ្ឋធម្មនិព្វាភចាគា៉ តេ បភ “យតោ ខោ ភោ អយំ អត្តា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភ្ទតោ បរិចារេតិ, ឲត្តាចតា ខោ ភោ អយំ អត្តា បរមឌិដ្ឋធម្មនិព្វាភប្បត្តោ ហោតី”តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉ដ៏ះ) ឲចយាឌិភា តយេត ឌិដ្ឋេច ធម្មេ និព្វាត៌ បញ្ញាបេត្តិ៉ តេ ហិ យន្ទាតុកាមគុណាសឌិសេ យាត្ទសកេ កាមគុណេ, បទតិម្ពិតចសចត្តិទេចទាឌស្ស កាមគុណាសឌិសេ ឌិព្វេ ច កាមគុណេ ដ្ឋបកតាត៌ ឌិដ្ឋេច ធម្មេ និព្វាភប្បត្តិំ ចទត្តិ៉

ចិកដ្ឋចាឌីតិ ចេទញ្ញាកល្លេ អាកាពតយេនេច ចេតយិកាឌិកាចំ ចិកដ្ឋ ចទតីតិ ចិកដ្ឋចាឌី៉

ពត្ថ ហិ កាចតា “អហញ្ញា (ទ្រាហ្មណ, ចិតយាយ ធម្មំ ទេសេយិ ទាកស្សា”តិអាឌិំ ចត្វា “នោ ច ខោ យំ ត្វំ សត្ថាយ ចទេសី”តិអាឌិភា ចេទញ្ញា(ទ្រាហ្មណស្ស អត្តនោ ចេតយិកាឌិការេចា ចិកដ្ឋ ទុត្តោតិ៉ អបិច សោយតស្សាឌិត៌ ឌិចទាឌិតញ្ញា សេចិតព្វាសេចិតព្វកាចំ ចិកដ្ឋ ចទតីតិ ចិកដ្ឋចាឌី, សស្សតុច្ឆេទចាទេ ចា ចិកដ្ឋ ចទតីតិ ចិកដ្ឋចាឌី, “សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចា”តិអាឌិត៌ ធបតិយាត៌ បញ្ញាត៌ ធបភតោ ទាកាឌិលយសន្លាពស្ស សស្សតស្ស ទាកាឌិកាយធ្ចច្ចទិតាឌិដ្ឋចេ្ឆទស្ស ចចភតោ ចិកដ្ឋចាឌី, សស្សតុច្ឆេទត្ទតោ ដ្ឋកោ អទេត្ត អត្ទបក្ខម្ម យញ្ញិយបដិបភាភ្ទតស្ស បដិច្ចសមុប្បាទស្ស ទេសភតោ ចិកដ្ឋចាឌី, ភពចា៉ បរប្បចាទំ យត្ថទេត្តាតិ ពម្ពិ ពតិយសញ្ញីតិកាលេ ដ្ឋប្បត្តំ ចាទំ, ពតោ បដ្ឋាយ យាច សង្គីយត្ទទេធាភា អាយតឹ ដ្ឋប្បជ្ជភពចាទញ្ញា សត្ថាយ ទុត្តំ៉ ពម្ពិញ្ញាសយាកេយ អយំ ឆេទោ យាតិ ច ពភា ដ្ឋប្បត្តាតិ ចត្ត្ថតិ, យាតិ ច អាយតឹ ដ្ឋប្បជ្ជិស្សត្តិ, សព្វាសម្បិ តេសំ បដិញាហតត្ថំ សត្ថោទា ឌិត្តតយចសេនេច ពឆាកោពត ធបិតយាតិកំ ចិកដទេត្តា សកចាទេ បញ្ច សុត្តសតាតិ, បរចាទេ បញ្ចាតិ សុត្តសហស្សំ អាហទិត្វា ពភា ដ្ឋប្បត្តចាទស្ស យត្ថតោ បរប្បចាទយត្ថត៌ អាយតឹ ដ្ឋប្បជ្ជភពចាគាត៌ បដិសេធតលក្ខណកាចតោ អាយតឹ បដិសេធលក្ខណំ ពឆាចត្ថុប្បពរណំ អកាសិ៉

ឥតិ សមន្តបាសាទិកាយ វិនយដ្ឋកថាយ សារត្ថទីបនិយំ

តតិយសង្គីតិកថាវណ្ណនា សមត្តា។

អាចរិយបរម្បរកថាវណ្ណនា

“កេនាភត”ន្តិ ឥមំ បញ្ហំ វិស្សជ្ជេន្តេន ជម្ពុទីបេ តាវ អាចរិយបរម្បរា យាវ តតិយសង្គីតិ, តាវ ទស្សេត្វា ឥទានិ សីហឡទីបេ អាចរិយបរម្បរំ ទស្សេតុំ “តតិយសង្គហតោ បន ឧទ្ធ”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។ ឥមំ ទីបន្តិ ឥមំ តម្ពបណ្ណិទីបំ។ កញ្ចិ កាលន្តិ កិញ្ចិ កាលំ។ បោរាណាតិ អដ្ឋកថាចរិយា។ ភទ្ទនាមោតិ ភទ្ទសាលត្ថេរោ។ នាមស្ស ឯកទេសេនបិ ហិ វោហារោ ទិស្សតិ “ទេវទត្តោ ទត្តោ”តិ យថា។ អាគុំ ន ករោន្តីតិ នាគា។ វិនយបិដកំ វាចយិំសូតិ សម្ពន្ធោ។ តម្ពបណ្ណិយាតិ ភុម្មវចនំ។ និកាយេ បញ្ច វាចេសុន្តិ វិនយាភិធម្មវជ្ជេ ទីឃនិកាយាទិកេ បញ្ច និកាយេ ច វាចេសុំ។ សត្ត ចេវ បករណេតិ ធម្មសង្គណិវិភង្គាទិកេ សត្ត អភិធម្មប្បករណេ ច វាចេសុន្តិ អត្ថោ។ អសនិ វិយ សិលុច្ចយេ កិលេសេ មេធតិ ហិំសតីតិ មេធា, ខិប្បំ គហណធារណដ្ឋេន វា មេធា, បញ្ញា, សា ឯតស្ស អត្ថីតិ មេធាវី។ តិបេដកោតិ តីណិ បិដកានិ ឯតស្ស អត្ថីតិ តិបេដកោ, តេបិដកោតិ វុត្តំ ហោតិ, តិបិដកបរិយត្តិធរោតិ អត្ថោ។ តារកានំ រាជាតិ តារករាជា, ចន្ទិមា។ អតិរោចថាតិ អតិវិយ វិរោចិត្ថ។ បុប្ផនាមោតិ មហាបទុមត្ថេរោ។ សព្ពញ្ញុវំសកោវិទោតិ សព្ពញ្ញុតន្តិយា កោវិទោ។ បុប្ផនាមោតិ សុមនត្ថេរោ។ ជម្ពុទីបេ បតិដ្ឋិតោតិ សុមនត្ថេរោ កិរ ឯកស្មិំ សមយេ សីហឡទីបម្ហិ សាសនេ ឱសក្កមានេ ជម្ពុទីបំ គន្ត្វា ឧគ្គហិត្វា សាសនំ អនុរក្ខន្តោ តត្ថេវ បតិដ្ឋាសិ។ មគ្គកោវិទោតិ សគ្គមគ្គមោក្ខមគ្គស្ស កោវិទោ។

ភារំ កត្វាតិ តេសំ តេសំ ភិក្ខូនំ សាសនំ ភារំ កត្វា, បដិពទ្ធំ កត្វាតិ អត្ថោ។ “តេ តេ ភិក្ខូ តត្ថ តត្ថ បេសេសី”តិ សម្ពន្ធោ។ វុត្តមេវត្ថំ វិត្ថារេត្វា ទស្សេន្តោ អាហ “មជ្ឈន្តិកត្ថេរំ កស្មីរគន្ធាររដ្ឋំ បេសេសី”តិអាទិ។ មហិំសកមណ្ឌលន្តិ អន្ធករដ្ឋំ។ វនន្តិ។ វនវាសិន្តិ វនវាសិរដ្ឋំ។ អត្តា បញ្ចមោ ឯតេសន្តិ អត្តបញ្ចមា, តំ តំ ទិសាភាគំ បញ្ច បញ្ចេវ ភិក្ខូ អគមំសូតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឥទានិ តត្ថ តត្ថ គតានំ ថេរានំ កិច្ចានុភាវំ ទស្សេតុកាមោ មជ្ឈន្តិកត្ថេរស្ស គតដ្ឋានេ កិច្ចំ តាវ ទស្សេន្តោ “តេន ខោ បន សមយេន កស្មីរគន្ធាររដ្ឋេ”តិអាទិមាហ។ ករកវស្សន្តិ ហិមបាតនកវស្សំ។ ហរាបេត្វាតិ ឧទកោឃេន ហរាបេត្វា។ អរវាឡទហបិដ្ឋិយន្តិ អរវាឡទហស្ស ឧទកបិដ្ឋិយំ។ ឆិន្នភិន្នបដធរោតិ សត្ថកេន ឆិន្នំ ភិន្នំ វណ្ណវិការាបន្នំ បដំ ធារេតីតិ ឆិន្នភិន្នបដធរោ។ អថ វា សត្ថកេន ឆិន្នានំ គិហិវត្ថវិសភាគានំ កាសាវានំ ធារណតោ ឆិន្នភិន្នបដធរោ។ ភណ្ឌូតិ មុណ្ឌកោ។ កាសាវវសនោតិ កាសាវវត្ថនិវត្ថោ។ មក្ខំ អសហមានោតិ ថេរំ បដិច្ច អត្តនោ សន្តានេ ឧប្បន្នំ បរេសំ គុណមក្ខនលក្ខណំ មក្ខំ អសហមានោ សន្ធារេតុំ អធិសហិតុំ វូបសមេតុំ អសក្កោន្តោ។ ភិំសនកានីតិ ភេរវារម្មណានិ។ តានិ ទស្សេតុំ “តតោ តតោ ភុសា វាតា វាយន្តី”តិអាទិមាហ។ ភុសា វាតាតិ រុក្ខភេទនបព្ពតកូដនិបាតនសមត្ថា ពលវវាតា។ អសនិយោ ផលន្តីតិ អសនិយោ ភិជ្ជន្តិ, បតន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។

បហទលាច្ចិ៍យោតិ អនេកប្បការា អាច្ចិ៍ឆច្ចិ៍យោ៉ តិក្ខុបឆាតិ កទេហត្វា អបទេតឆ៉ កិំសតកត្តិ តាកទាឌ្បេ្ស
កាយិកចាគនិកបទេយាកឌតិតកយតិយិត្តំ ចិប្បការៈ

ទេយ កឃទេកទចំ ឌទេតពំ បចិពាទេលិ ត អស្ស ត កទេចយ្យាតិ សប្តូទេក្ខា៉ ពត្ត កឃទេកទចំ តាយ លុក្ខាត្ុលុក្ខកំ កឃំ៉ អឆ ចា កឃត្តិ
ចិត្តុពោរសកឃំ, បចិឈកឃទេស្សតំ អឆិចចត៉ ទេកទចត្តិ កឃឌតកយាទេបុលាំ៉ សទេចបិ ត្វំ យហិ សប្តាត្តិ សទេចបិ ត្វំ យហាតាក សត្តាំ យហិ សបុទេក្ខត
សហ សសយុក្តិ បប្តូទេពត សហ សបប្តូតំ ក្លុក្លិបិត្វា យប្បុបរិ យឃិ្សាសិទេយាបរិ លិទេបយ្យាសិតិ អទេត្វា៉ ទេយ កឃទេកទចំ ឌទេតពំ ទេតច
សក្កុទេលាយ្យាសិតិ សប្តូទេក្ខា៉ អប្តាឝត្វតិ ឲក់ទេសត៉ ពទេចចស្ស ចិឈាទេពា ក្ខុកាឆិបិតិ ក្ខុកាត៉ តាកាត៉ អឆិបតិ ទាឌ ពច ឲច ចិឈាទេពា
ទ្យុក្លិ ចិហិសា អស្ស កទេចយ្យាតិ អទេត្វា៉

ឆយ្ចិយា កឆាយ សក្ខុទេស្សុត្វាតិអាឌឹស្ ពប្លូលាត្ុប្បិយ ឆយ្ុទេឆសតាយ ឌិក្ខុឆយ្ុសយ្បទាយិកំ អត្វំ សក្ខុទេស្សុត្វា ក្យុសទេល ឆទេយ្ុ សយាឆទេបត្វា
កល្យាទេបត្វា ពត្ត ឆ ត៉ សយុទេត្វុទេឌត្វា ទិ៍សាស្សាហំ កត្វា ពាឃ ឆ ទិ៍សាស្សាហពាឃ អទេប្តាហិ ឆ ចិឌ្ឌយាតក្យុទេលាហិ សយ្យហំទេសត្វា
ទេពាទេសត្វាតិ អទេត្វា៉ ទេឆទេទត កពំ តាកាត្ុសាសត៉ ឆទេស្សទេក្ខា "អឆាយស្វា"តិអាឌិយាហ៉ ពត្ត ប្តូទេពា ក្ខុក្ខិ ឃឆា បុទេទតិ ឃឆា ព្យុទេយប្តូទេពា
បុទេទ សក្ខយ្ុសចត្ុប្បត្តិចិទហិតកាទេល បទេស្ស ទេកាឆំ ក្ខុប្បាឆយិត្វ, ប្តូឆាតិ ប្តូទេពា បក្ខាឃ ក្ខុក្ខិ អតាកទេព ទេកាឆត្វា យា ឌតយិត្វ,
ចិឌាពយាព្យុឃាបិ បុទេត្វ សិទេតហទេឆ្វឆត៉ សប្តាចិតាសយ្ុលកំ សស្សឈាពកត្វា យា កទិត្វាតិ អទេត្វា៉ ស្យុលកាយា ហិ បិលិំទេតាតិ ឲត្វ ហិ-សទេក្ខា
កាទទេលាបទេឆទេស, ឃស្វា សទេប្តា សត្តា ស្យុលកាយា, ពស្វា ហិពស្ុទ៍លាបទេឆ្វឆកាទ៉ សស្សឈាពត្វា យា កទេទាឆាតិ ច្យុត្តំ ទេហាតិ៉

ឃឆាត្ុសិក្ខុត្តិ ឃំ ឃំ អត្ុសិក្ខុ ឃឆាត្ុសិក្ខុ, អត្ុសិក្ខុ អតពិក្កុយ្ុ ចា ឃឆាត្ុសិក្ខុ, ទេឆទេទត ឌិទេក្ខាចាឌំ អតពិក្កុយាតិ ច្យុត្តំ ទេហាតិ៉
ឆយ្ុាកិសយទេយា អទេហាសិតិ បឈយយក្កុបលិឆិកទេយា អទេហាសិតិ ចឆត្តិ៉ ក្យុលសពសហស្សុត្តិ ប្តូយិតា បុទិសាត៉ សពសហស្សំ ឆទេស្សុតិ៉
កស្ុិទកក្ខុាទាតិ កស្ុិទកក្ខុាទេទក្ខុចាសិទេតា៉ កាសាចបទេឌ្ឍាពាតិ កិក្លុត៉ តិចត្វុបិទ្យុពកាសាចចទេត្វហិ ឌ្ឍកាសិពា៉ ប្តូសិចាពបចិចាពាតិ កិក្លុត៉
តិចាសតបិទ្យុបតចាទេពត ទេចច ហត្វុបិឌាត៉ សយិឌ្ឍតបសាទលាឌិចាទេពត ឆ សយត្តូទេពា ពិឌិឃយាតា អទេហស្ុំ៉ ឌុក្ខុត្តិ ក្យុបិពំ៉ ពាក្ខុតាតិ
សំសាទពាក្ខុតទេពា៉

ឆយ្ុចក្លុត្តិ ទេហក្ខុាយក្កុត្តទេឃ ឈាលាំ៉ ទេកចិ បទេតត្វ "បឈយយក្កុឈាលាទេយច ទេព បចិលកិំស្"តិ ចឆត្តិ៉ ទេចាទេឆត្វា ទេឆចឆ្វទេពហិតិ (យ៉ តិ៉ អក្ខុ៉
ឲ្យ៉ឲ្យ៩ឲ្យ អាឆទេយា) ទេឆចឆ្វពស្ុត្តត្តទេឆសតាចទេសត (យ៉ តិ៉ ឲ្យ៉ឲ្យ៩ឲ្យ អាឆទេយា) ឆហទក្យុយាទេទា ឌទាឌិក្លុសទេត្វា កិលិតសទេត្វា
កយ្ុការទេលា កយ្ុការលិកា ចា យពសទេត្វាតិ ប្តូទេយហិ បឆ្វាហិ ទេឆចឆ្វទេពហិ ទេចាទេឆត្វា ឌ្ឍចឌិត្វា, សំទេចកំ ក្ខុប្បាទេឆត្វាតិ អទេត្វា៉
ឆហទក្យុយាទាឆទេយា ហិ ពត្វ "ទេឆចឆ្វពា"តិ ច្យុច្ចត្តិ៉ ពឆា ហិ ឆហទក្យុយាទេទា អត្វទេពា ឲចំ ចឆតិ តាយ "បស្សុឆ ទេកា យឃ្យុស្សិ ព្យុយ្យាកំ ចិឃ
ហត្វុបិឌា អត្វិ, សទេក បតយិស្សុត្តកទិ៍ទេស បលិបទេក្ខា, អត្តទេតា ឆយ្ុពាឃ ក្ខុក្ខុហិត្វា តហាឃិតំ ត សទេក្កាយិ, 'អហំ កិលិទេក្ខុា, តហាទេបឆ យ'ត្តិ
ចត្តុយិ ត សទេក្កាយិ, ឌាតិទេពាយិអបទិយ្ុត្តពាឃ ឲឌិទេយា ឌាទេពា, ត ទេលា បតាហទេយច, ព្យុទេយស្ុិ ឌាតិទេពា អបទិយ្ុត្តាច៉ ឃទេឆច ហិ យឃិ្សា
ឲចំ ព្យុយ្យាកាយិ ឌាតិ អាកយិស្សុតិ, ប្តូតិ ពស្សា បុទេទ អាកយតាច កល្យាលាំ កទេទាឆា"តិ៉ ទេពទេតស ទេឆចឆ្វទេពា តាយ ឌាទេពា៉

ឌទាឌិណ្ណបទេត្ថាបិ អត្ថតោ ឲចំ ចឥតិ តាយ “បឃ្សច ទេកា អហយ្បិ ត្យេទយ្យចែយ តទុណោ អទេហាយិ ប្តារុឌាលឌាហ្ធលឌចបយ្យេត្តា, តឃ្ស ទេយ តា ឌាលឌចបយ្យត្តិយោ អត្តូទហិតា, ហត្ថបិតា ហត្ថបិឥកិច្ចុប្ពា ត កទេវាត្តិ, ឌទាឃយិអបទិយ្យត្តាតាឃ ឲជិទេយា ឌាទេតា, ត ទេ៣ា បតាហទេយច, ត្យេយ្យិ ឌទាឃ អបទិយ្យត្តាច៑ ឃទេចច ហិ យឃំ្យ ឲចំ ត្យយ្យាកាយ្បិ ឌទា អាកាយិឃ្សតិ, ត្ពតិ តឃ្សា បុទេទ អាកាយតាច កល្យាណំ កទេវាចា”តិ៑ ទេតទេតរ ទេចច្ជទេតា តាយ ឌាទេតា៑

កិលិតបទេត្ថាបិ អត្ថតោ ឲចំ ចឥតិ តាយ “បឃ្សច ទេកា អហយ្បិ ត្យេទយ្យចែយ តិទេវាទេកា អទេហាឃិ, ទេយាយិគ្គតទហិ ញ្យាឌិតា អគិហទេតា បទេព យ្យត្តកាទីទេយ បលិបទេត្តា, ប្ជូតាត្យយ្បិ ត បទេក្កាយិ, ចិន្ទ្វយាតាបិ ទេយ ហត្ថបិតា ហត្ថបិឥកិច្ចុំ ត កទេវាត្តិ, ញ្យាឌិទេតាយិអបទិយ្យត្តាតាឃ ឲជិទេយា ឌាទេតា, ត ទេ៣ា បតាហទេយច, ត្យេយ្យិ ញ្យាឌិទេតា អបទិយ្យត្តាច៑ ឃទេចច ហិ យឃំ្យ ឲចំ ត្យយ្យាកាយ្បិ ញ្យាឌិ អាកាយិឃ្សតិ, ត្ពតិ តឃ្ស បុទេទ អាកាយតាច កល្យាណំ កទេវាចា”តិ៑ ទេតទេតរ ទេចច្ជទេតា តាយ ឌាទេតា៑

កយ្យូការណោ កយ្យូការលិកា ចា ចត្យទេត្ថ ទេចច្ជទេតាតិ ទេចជិតព្វា៑ តត្ថ កយ្យូការលបទេព្ព ត្ថត្តិរ តាច កយ្យូការណោ អត្ថតោ ឲចំ ចឥត្តិ តាយ “យឃំ តិត្តាត្តយាតា ត ទុទេក្ក ចា បិរាទេណ ចា តិត្តាត្តាយ, ត្យយ្យជិរាតិ រទីទេទ តិត្តាត្តាយ, ត្ពតិ អយ្យាតំ បុទេទ តិត្តាត្តិទេតាច កល្យាណំ កទេវាចា”តិ៑ ទេតទេតា ទេចច្ជតា តាយ ឌាតា៑ កយ្យូការលិកាបិ អត្ថតោ ឲចំ ចឥត្តិ តាយ “យឃំ ត្ថត្តិរ កយ្យូការណោ កទេវាត្តា ត ទុក្កាជីឃុ កទេវាយ, ត្យយ្យជិទេឃុ រទេត្តឃុទេយច កទេវាយ, ត្ពតិ អយ្យាតំ ត្យេយ្យា បុទេទ កយ្យូការណាការលទេតាច កល្យាណំ កទេវាចា”តិ៑ ទេតទេតទេតបិ ទេចច្ជតា តាយ ឌាតា៑

យតាកបទេត្ថាបិ អត្ថតោ ឲចំ ចឥតិ តាយ “បឃ្សច ទេកា យំ អាយកឃុរាទេត ឈិត្តំ ប្ជូយាតកាជិកាចំ បត្តំ, យទេលាទេតាយិអបទិយ្យត្តាតាឃ ឲជិទេយា ឌាទេតា, ត ទេ៣ា បតាហទេយច, ត្យេយ្យិ យទេលាទេតា អបទិយ្យត្តាច៑ ឃទេចច ហិ យឃំ្យ ឲចំ ត្យយ្យាកាយ្បិ យទេលំ អាកាយិឃ្សតិ, ត្ពតិ តឃ្ស បុទេទ អាកាយតាច កល្យាណំ កទេវាចា”តិ៑ ទេតទេតរ ទេចច្ជទេតា តាយ ឌាទេតា៑ តឃ្វា ឌហទេក្យាទាឌទេយា ឲត្ថ “ទេចច្ជតា”តិ ទេចជិតព្វា៑

អតយតាក្កិយត្តិ អតយតាក្កិឃុត្ត (ឃំ៑ តិ៑ ១៑០១៣)៑ ឌយ្យូយតំ បិទេឃរីតិ ទេលិកុត្តរឌយ្យូយតំ បិតំ បជិលិកកទេលាចទេយត បិទេឃរីតិ អទេត្ថ៑ រយឌិកាតីតិ រហាឌិកាតិ៑ រហទេត្ថ ទេហត្ថ ឃំរទេក្កា៑ ត្ពរីតិ រីលក្កត្តាឌទេយា ឌយ្យូក្កទេត្ត ឲបិ កទេចបិ បទិទេឃរីតិ ត្ពរីតិ ទុក្ខតំ៑ បញ្ចា ទេក្កាតីតិ បញ្ចាចិឌជីតទេក្កាតិ៑ ហិយចត្តិ កត្តា ឌយ្យូចក្កប្យចត្តតំ បកាទេយទេត្តា ឃក្កទេយតំ បយាឌឃីតិ ទេយាទេជតព្វា៑

ទេតត ច បទេយឃតាតិ តឃ្វិ បទេយ ទេតរំ កយតទេតា បុត្តកាកាការទេល៑ លន្ធំ កចិឃ្សតីតិ ទេចឃ្សចលាបត្តិកា លន្ធំ កចិឃ្សតិ៑ ទេចការាតិ ទេចទេកត៑ បយត្តទេតា អាទេក្កុ ឌទេបរីតិ “ត្ពទេតា បជ្ជាយ យា បចិរត្តុ”តិ អឌិជ្ជាតចទេយត បយត្តា អាទេក្កុ ឌទេបរិ៑ អជ្ឍត្តាតិ រហឃ្សាតីតិ អទេជ្ឍត ចត្យត្តាតិ អជ្ឍត្តាតិ, អតិទេទកបញ្ចារតាតិ តីលិ រហឃ្សាតីតិ ទុត្តំ ទេហាតិ៑ ជិឃន្ធរហឃ្សត្តិ អទេជ្ឍត ទុតិឃំ ជិឃន្ធំ, អតិទេទកបញ្ចារតំ ឲកំ រហឃ្សត្តិ អទេត្ថ៑ ទេរាលុត្តទាតិ ទេរាទេលា ច ប្ជូត្តទេរា ច ទេរាលុត្តទា៑ តិន្ទទេយត្វតាតាតិ បលិទេបត្វតា៑ អទេឌឃិឃុត្តិ អទេឌឃំ្យ៑

ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩁᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᩩᨶ ᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩩ ᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨸᩩᨶ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ ᨧᩣ ᨶ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩁᩣᨩᨣᩉᨶᨣᩁᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᩁᩣᨩᨣᩉᨶᨣᩁᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᩉᩥ ᨲᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩣᨾᨠᩮ᩠ᨠᨶ ᨣᩣᨾᨶᩮᨶ ᨧᩣ᪨ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᨧᩮᨲᩥᨿᩣᨿ ᨧᩮᨲᩥᨶᨣᩁᩮ ᨶᩥᩅᩣᩈᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᨲᩔ ᨶᨣᩁᩔ ᨲᩔᩣ ᨩᩣᨲᩥᨽᩪᨾᩥᨠᩣᨿ ᨧᩮᨲᩥᩔ ᨧ ᩋᨷ᩠ᨷᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩈᩮᩣᨠᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨷᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᨸᩩᨷ᩠ᨷᩥᨠᨳᩣ – ᨸᩩᨷ᩠ᨷᩮ ᨠᩥᩁ ᨷᩣᩁᩣᨱᩈᩥᨿᩴ ᨡᩣᨲᩔ ᨶᨣᩁᨣᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨶᩣᨾ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩔᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᩩᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩥᨲᩩ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᩥᨲᩩᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩥᨿᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᨣᩁᩮ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩪᩁᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ, ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨸᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣ ᨧᩮᨲᩥᨿᩣ ᨷᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩮᨠᩔ ᩋᩈᩮᩣᨠᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᩏᨸᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᨲᩥ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩈᩮᩣᨠᨸᩩᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨸᩁᩣᨩᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨲᩣᨲ, ᩏᨸᩁᩣᨩ, ᨲᩅ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷ᩠ᨷᩮᨣᩥᨶᩣ ᨾᨿᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᩈᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᩥᨲᩩ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᨲᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᨶ ᨧᩮᨲᩥᨿᨠᩥᩁᩥᨠᩮᨶ ᨧᩮᨲᩥᨿᩁᨭ᩠ᨮᩔ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᩔ ᨥᩁᩮ ᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᩔ ᨵᩦᨲᩁᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩮᩣᨱ᩠ᨯᩥᨶᩥᩴ ᨧᩮᨲᩥᨿᨠᩩᨾᩣᩁᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᩔᩣ ᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩪᨶᩴ ᩋᨶᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨣᩮᩉᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩴᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᩴᩅᩣᩈᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨣᨻ᩠ᨽᩤ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨶᩦᨲᩣ ᨸᩉᩥᨲᨠᩩᨾᩣᩁᩴ ᨩᨶᨿᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩔᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩥᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᨲᩴ ᩏᨸᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩁᩣᨩᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩅᨲᩥ᪨ ᩏᨸᩁᩣᨩᩔ ᨸᨶ ᨸᩥᨲᩣ ᨷᩦᨩᩅᩣᩁᩮᩣ ᨿᩮᨶᩣᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩈᩮᩣᨠᨠᩩᨾᩣᩁᩴ ᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩮᨣᩥᨲᩴ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᨸᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩮ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩮᨣᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩈᩮᩣᨠᩔ ᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩩᩴ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᨸᩥᨲᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨶᩮᨲᩩᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᨶ ᨧᩮᨲᩥᨿᨠᩥᩁᩥᨠᩮᨶ ᨾᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨴᩣᩁᩮ ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩥᨲᩩ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨸᩥᨿᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩈᨾᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨠᩣᩃᨠᨲᩔ ᨸᩥᨲᩩᨶᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸᩁᩣᨩᩣᨿ ᨲᩮᩣ ᨧᩮᨲᩥᨿᨠᩩᨾᩣᩁᩮ ᨧ ᩅᩣᨲᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩉᨲᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᩔᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᩣᨸᩥ ᨧᩮᨲᩥᨿᩣᨿ ᨴᩣᩁᨠᩮ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨸᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨧᩮᨲᩥᨿᨠᩥᩁᩥᨠᩮᨶ ᨧᩅᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᩣ ᨲᩔ ᨾᩣᨲᩣ ᨲᩮᨶ ᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨲᩥᨥᩁᩮ ᨧᩅᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨸᩥᨿ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨷᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᨻ᩠ᨷᩴ ᨾᩣᨲᩩ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨠᨲᨠᩣᨧ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣᩉ᪨ ᩋᨶᩩᨣᨧᩩ ᨲᩣᨲ ᨾᩮ ᨸᩥᨲᩁᩣ ᨾᩮᩈᩥᨲᩴ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᨲ᩠ᨳᩥᩋᩣᨴᩥᨿᩩ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᨾᨦ᩠ᨣᩃᩣᨴᩥᨠᨳᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᨶ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩣ ᩋᩣᨧᩥ ᨠᨳᩥᩔᨲᩥ᪨ ᩃᩉᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩉᩩᨲᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩃᩉᩩᨾᩮᨲᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩅᨿᩴ ᩃᩉᩩᨠᩥᨬ᩠ᨧᩴ ᩋᨠᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩣ ᨠᩥᩁ ᨧᩮᨲᩥᨿᨸᩥᨲᩥᩔᩣ ᨧᩮᨲᩥᨿᩅᩴᩈᨸᩩᨶ᩠ᨶᩥᨿᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᩥᩃᩥᩃᨠᩥᨬ᩠ᨧᩋᩣᩃᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᨿᨧ᩠ᨨᩮ ᩋᩣᩉᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᩴ ᨾᩥᨠᩣᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨠᩩᨠᩣᩁᩮᨿ ᨾᩥᩔᨠᨸᨴ᩠ᨾᩴ ᩋᨣᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨾᩥᩔᨠᨸᨴ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨷ᩠ᨷᨸᩥᩉᩥᨲᨾᩥᩔᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨧ᩠ᨨᩥᩃᨴ᩠ᨵᨠᩣᨿᩴ ᨸᨴ᩠ᨾᩴ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩅᨧ᩠ᨨᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠᩣᨾᩥᨿᨠᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩅᨧ᩠ᨨᩮᩣ, ᩋᨲᩥᨠᩣᨾᩥᨹᩃᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨧᩮᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᩣᨲᩩᨧᩮᨲᩥᨿᩣ ᨧᩮᩈᩥᨲᩴ ᨨᨷ᩠ᨷᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩥᨠᩣᨾᩥᨹᩃᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩈᩥ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨧᩮᨲᩥᩔ ᨠᩣᨠᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲᩥᨿᨲᩮᩣᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨧᩮᨲᩥᩔ ᨾᩣᨲᩩᨧᩮᨲᩥᨿᩣ ᨠᨳᩥᨲᩦ ᨲᩔᩣ ᨵᩦᨲᩣ, ᨲᩔᩣ ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨿᩉᩣᨧᩮᩅ –

“ᨧᩮᨲᩥᨿᩣ ᨠᨳᩥᨲᩦ ᨵᩦᨲᩣ, ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨱ᩠ᩉᨠᩣᨿᨠᩣ;

ខេទេត ចេចិឃា ឆយ៉ុ, ឃុត្វា ចេឃិពយេច ព្យ;

អភាកាយិឋល៌ បត្វា, ចឃិ ខេទឃ្ស ឃត្តិគេ"តិ៍

ឃម្មាឃម្ពុទ្ធេន ច ពុទ្ធេយ្យព្យាគតាតិ ខេនានិម្មុលេ ៩ច ញុទ្ធចក្កុតា ខេលិកំ ខេចាខេលិគេកត្វា តម្ពុបល្លិឌីបំ ឌិឞ្វា អភាកេត តឃ្ស ឌីបឃ្ស ឃម្យត្តិ ឌិខេដ្ឋន ឃម្មាឃម្ពុទ្ធេន "អភាកេត យហិខេត្ថា ភាយ កិក្ខុ តម្ពុបល្លិឌីបំ បឃាខេឃ្សតី"តិ ពុទ្ធេយ្យព្យាគតា៍ តត្ថ តម្ពុបល្លិឌីបត្តិ ឌីបចាឃិខេភា

ចុត្តា៍ ព្តត្រៃឃបខេទាបរិឃត្តគាលាំ អាឃឃាតុឃឃគាលាញ្ជា "ញុទ្ធចក្កុ"តិ ចុច្ចតិ៍ ខេតត បត ព្តត្រៃឃបខេទាបទាឌិ ចិភា អញ្ញា ត ឃក្កា

ឌដ្ឋត្តិ "ខេចាខេលិគេខេត្តា"តិ អចត្វា "ខេចាខេលិគេកត្វា"តិ ចុត្តំ៍ ៩តយត្តត្តិ "អភាកេត យហិខេត្ថា ភាយ កិក្ខុ តម្ពុបល្លិឌីបំ បឃាខេឃ្សតី"តិ

ព្តយបត្តំ៍

ខេចឌិឃកិរិយិព្រាងកេហតិ ខេចចិឃា កតចិហាខេទ៍ កាខេលិច កយភឃ្ស, កន្លាយ ឌីបយុត្តយត្តិ ខេឃាខេដតន្តំ៍ ព្តឌញ្ញា ខេតឃំ បរិចិតក្កតិឌឃ្សតំ៍

បញ្ញតាតិ អាកាឃំ បក្ខត្តិឃុ៍ អម្ពុខេទតិ អាកាខេឃ៍ ៩ចយាកាឃំ បក្ខត្តិត្វា កាំ ខេត អកំឃ្វតិ ខេចតិឃបន្តុខេត តិបតិឃ្វតិ ឌខេឃ្សខេត្តា អាហ

"៩ចយុប្បតិតា ខេឆទា, តិបតិឃុ ភក្យតូខេយ"តិ៍ ព្តឌាតិ តឃ្ស បន្តុតឃ្ស បតិដ្ឋិតដ្ឋាតំ ខេឆទាភញ្ជា តត្ថ តិបតិតដ្ឋាតំ ឌខេឃ្សតុំ "បុខេទតា

បុខេឃដ្ឋឃ្សា"តិអាឌិកាឆយាហ៍ បុខេទតាតិ បាឋិតឌិឃាកាខេក៍ បុខេឃដ្ឋឃ្សាតិ អត្ថរាឆបុខេឃន្លាតឃ្ស បុខេចខេឃ្ស៍ ខេយឈឃត្តិខេកតិ

ឃយត្តខេតា តិលចណ្ណត្វា តិលយហាខេយឈឃឌិខេឃ៍ ឃិលក្យុដយិត្យ ៩ចំភាយខេគ បន្តុតក្យុខេដ៍ ហំឃាច ភកយុទ្ធតិតិ បន្តុតយុទ្ធតិ ហំឃា ចិឃ៍

តត្ថ បត បតិដ្ឋហខេត្តា កឌា បតិដ្ឋហិតិ អាហ "៩ចំ ព្តដ្ឋិឃាឌីហិ ឃទ្ធិ"ត្តិអាឌិ៍ បរិតិព្វាភខេតាតិ បរិតិព្វាភចឃ្សខេតា តំ អចឆិក្យតំ យុញ្ញិត្វា

តខេតា វ្លង្គិ ដ្ឋិតំ ចឃ្សឃតាតំ វ្លបរិ លត្តិឃតិខេយ ចខេឃ្សតិ អខេត្វា កខេហតខេន្លា៍ កឆំ ខេចឌិតខេន្លាតិ អាហ "អឌាតឃត្តុឃ្ស ហី"តិអាឌិ៍

តឃ្វិខេឃច ចខេឃ្សតិ ៩ត្ថ ឃឃ្វិ ឃំចន្លខេទ ឃឃ្វិញ្ជា ឌិចខេឃ កកចា បរិតិព្វុខេតា, តឃ្វិ ឃំចន្លខេទ តឃ្វិខេឃច ច ឌិចខេឃ ចិឌឃក្យាខេទា ព្តយំ

ឌីបយាកខេតាតិ ចឌត្តិ៍ ចុត្តខេញ្យាតំ –

"លក្កាយំ ចិឌឃឃភាយខេកា ក្យាខេទា,

ឌ្តតិខេណ្ណា ឌិខេយតិ តម្ពុបល្លិឌីខេប;

ឃាលិតំ ឃយកក្យាលាភយត្តខេឃ្វិ,

តិព្វាតំ ឃឃិតឌិខេភ តឆាកតឃ្សា"តិ៍

សីហកុមារស្ស បុត្តោតិ ឯត្ថ កាលិង្គរាជធីតុ កុច្ឆិស្មិំ សីហស្ស ជាតោ កុមារោ សីហកុមារោតិ វេទិតព្វោ, បុត្តោ អយតុស្សាចារវត្តា អាហ “យតុស្សាចារំ អកាសី”តិ។ ឆន្ទវសេន ចរេយ្យាតិ ឆន្ទវសេន ចរេយ្យ វសេវត្តី។ ឯវំ វិជយោ កាលមកាសីតិ វុត្តម្បិ តម្ពបណ្ណិទីបេ វិជយរាជកុមារោ អដ្ឋតិំស វស្សានិ រជ្ជំ ការេត្វា កាលមកាសិ។ តទា ហិ អនាគតវត្ថុ រាជា ឧត្តិំស វស្សានិ រជ្ជំ ការេសិ, សុមិត្តោ រាជាអសិ វស្សានិ, តស្មា អនាគតវត្ថុស្ស អដ្ឋមវស្សំ ឯវំ វិជយស្ស បវមវស្សត្តិ កត្វា តទេតា វុឌ្ឍិ អនាគតវត្ថុស្ស ចតុចីសតិ វស្សានិ សុមិត្តស្ស ឆន្ទស វស្សានីតិ វិជយស្ស អដ្ឋតិំស វស្សានិ បរិបុណ្ណានិ។ តទា ច វុត្តំ –

“វិជយោ លង្កាយាគម្ម, វត្វា តិព្ពាតចារវេ;

អដ្ឋតិំស វស្សានិ, រជ្ជំ ឃក្ខវិរយក្ខកោ”តិ។

“សុមិត្តស្ស បញ្ចាទសមេ វស្សេ បណ្ឌុវាសុទេវោ នាម ឧបយិ ទីបេ រជ្ជំ បាបុណី”តិ វុត្តត្តា សុមិត្តស្ស ឆន្ទសមវស្សានុប្បត្តិំ ឯកំ វស្សំ ឧបយិ ទីបេ វិជយស្ស បណ្ឌុវាសុទេវស្ស ច អន្តរេ សីហឡេ អរាជិកំ ហុត្វា ជិនត្តិ វេទិតព្វំ។ តស្មិំ ហិ វស្សេ វិជយរាជស្ស អមច្ចា ឧបតិស្សំ នាម អមច្ចំ ជេដ្ឋកំ កត្វា តស្ស នាមេន កតេ ឧបតិស្សគាមេ វសន្តា អរាជិកំ រជ្ជមនុសាសិំសុ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“តស្មិំ មតេ អមច្ចា តេ, បេក្ខន្តា ខត្តិយាគមំ;

ឧបតិស្សគាមេ ឋត្វាន, រដ្ឋំ សមនុសាសិំសុ។

“មតេ វិជយរាជម្ហិ, ខត្តិយាគមនា បុរា;

ឯកំ វស្សំ អយំ លង្កា-ទីបោ អាសិ អរាជិកោ”តិ។

តត្ថាតិ ឧបយិទីបេ។ ឯវំ បណ្ឌុវាសុទេវោ កាលមកាសីតិ វុត្តម្បិ សីហឡអទីបេ បណ្ឌុវាសុទេវោ តិំស វស្សានិ រជ្ជមនុសាសិត្វា កាលមកាសិ។ តទា ហិ សុមិត្តស្ស អតត្តាទិ អត្ថុវីសតិ ច យុទ្ធេ ច អដ្ឋ វស្សានិ រជ្ជមនុសាសិសុ, តតោត្តាទិ ភាគនាមកោ ចតុវីសតិ វស្សានិ, តស្មា សុមិត្តស្ស បញ្ចាទសមេ វស្សេ ឧបយិ បន្តិ អត្ថុវីសតិស្ស ច យុទ្ធស្ស ច អដ្ឋ វស្សានិ, ភាគនាមកស្ស ច ចតុវីសតិវស្សេសុ ទីសតិ វស្សានីតិ បណ្ឌុវាសុទេវស្ស រញ្ញោ តិំស វស្សានិ បរិបុណ្ណានិ។ តេនេវ វុត្តំ –

“តទា បណ្ឌុវាសុទេវោ, រជ្ជំ តិំស សមា អកា”តិ;

តត្ថាតិ ឧទ្ទឹដេប៉ សត្តរសេយ ចេស្សតិ សត្តរសេយ ចេស្ស សយ្យេត្ត៉ តថា ហិ ភាពដាសកស្ស អភត្តរា ស្សុភាពេកា អដ្ឋារស ចស្សាតិ វឌ្ឍ កាទេវសិ, តស្វា ភាពដាសកស្ស ចត្យឹសតិចេស្សុស្សុ ឹសតិ ចស្សាតិ ផេបត្វា សេសេហិ ចត្យហិ ចេស្សហិ សទ្ធិ ស្សុភាពស្ស អដ្ឋារសស្សុ ចេស្សុស្សុ សោឡអស ចស្សាតិតិ ព្វូឆ អភយរេឡ្លា ឹសតិ ចស្សាតិ បរិប្វុរិស្សុ៉ ទុត្តទេញ្ញា –

“អភយោ ឹសតិ ចស្សាតិ, លក្កាវឌ្ឍយកាវឃឹ”តិ;

ងាយរិកោតិ ឃុទ្ធការកោ ទេចាទេរា៉ បណ្ណាកយោ បត អភយស្ស ភាពីទេយ្យា វាឌាយេច, ភ ទេចាទេរា, ពាលក្កាទេភ បត វឌ្ឍស្ស កហិតត្វា “ងាយរិកោ”តិ ទុត្តំ៉ វឌ្ឍ អក្កហេសឹតិ ឲកទេងសស្ស កហិតត្វា ទុត្តំ៉ អភយស្ស ហិ ឹសតិយេ ចេស្ស ភ តាច សត្តំ វឌ្ឍយក្កហេសឹតិ៉ តថា ហិ ឹសតិយចេស្សតោ បដ្ឋាយ អភយស្ស ភច ភាតិកោ អត្តតោ យាត្យុល តត្ថ តត្ថ ឃុទ្ធិ កត្វា ឈាទតត្តស្ស អភកិសិត្តស្សេច សត្តរស ចស្សាតិ អតិក្កយិស្សុ, តតោយេច ច តាតិ វាឌស្សុឡ្លាតិ ភាយ អហេស៉ុ៉ តថា ច ទុត្តំ –

“បណ្ណាកយរេឡ្លា ច, អភយស្ស ច អត្តទេ;

វាឌស្សុឡ្លាតិ ចស្សាតិ, អហេស៉ុ ងស សត្ត ចា”តិ៉

តត្ថាតិ ឧទ្ទឹដេប៉ បណ្ណាកស្សាតិ បណ្ណាកយស្ស៉ ភចតិ ហិ ឲកទេងសេតបិ ទេចាហាទេរា “ទេងចងទេត្វា ងទេត្វា”តិ យថា៉ សត្តរស ចស្សាតិ បរិប្វុរិស្វុតិ អភកិសិត្តស្សេច បរិប្វុរិស្សុ៉ ឲត្ត ច កាឡអាទេសាកស្ស សោឡអសយចស្សំ ផេបត្វា បត្តរស ចស្សាតិ ហេដ្ឋា ស្សុភាពស្ស សត្តរសយអដ្ឋារសយចស្សាតិ ច ទេ្វ កហេត្វា សត្តរស ចស្សាតិ កហិតត្តាតិ៉ តាតិ ហេដ្ឋា ឲកោភ ចេស្សភ សហ អដ្ឋារស ហោត្តីតិ តាតិ វាឌស្សុឡ្លាតិ សត្តរស ចស្សាតិ ហេដ្ឋា ចិឌយបណ្ណចាស្សុងចវាឌ្វុតយត្តទេ អវាឌិកោភ ឲកោភ ចេស្សភ សទ្ធិ អដ្ឋារស វាឌស្សុឡ្លាចស្សាតិ ភាយ ហោត្តំ៉

ចត្ត្យត្តស្សុទុទ្ធសយេ ចេស្ស ព្វូឆ បណ្ណាកយោ កាលយកាសឹតិ ចត្ត្យត្តស្ស ទុទ្ធសយេ ចេស្ស ព្វូយស្វិ តដ្ឋបណ្ណឹឌេប បណ្ណាកយោ ភាយ វាឌា សត្តតិ ចស្សាតិ វឌ្ឍយត្យសាសិត្វា កាលយកាសិ៉ តថា ហិ ស្សុភាពស្ស ប្យុទេត្តា កាឡអាទេសាទេកា អដ្ឋឹសតិ ចស្សាតិ វឌ្ឍ កាទេវសិ៉ តតោ តស្ស ប្យុត្តា ងស កាត្យកា ទេ្វឹសតិ ចស្សាតិ វឌ្ឍ កាទេវស៉ុ, តោសំ បច្ឆា ភច ភត្តា ទេ្វឹសតិ, ចត្ត្យទេត្តា ចត្យឹសតិ ចស្សាតិ វឌ្ឍ កាទេវសិ៉ តត្ថ កាឡអាទេសាកស្ស អដ្ឋឹសតិចេស្សុស្សុ បត្តរស ចស្សាតិ ហេដ្ឋា កហិតាតិតិ តាតិ ផេបត្វា សេសាតិ តេវស ចស្សាតិ, ងសកាត្យកាតំ ទេ្វឹសតិ, តថា ភចភត្តាតំ ទេ្វឹសតិ, ចត្ត្យត្តស្ស ទុទ្ធសយចស្សំ ផេបត្វា តេវស ចស្សាតិតិ បណ្ណាកយស្ស សត្តតិ ចស្សាតិ បរិប្វុរិស្សុ៉ តថា ច ទុត្តំ –

“បណ្ណាកយភាយស្ស, វទេឡ្លា ចស្សាតិ សត្តតី”តិ;

តត្ថ អនោរាកឆម្ពុទាឌស្ស សព្ទរសេយ ចេស្ស ឮឆ យុងសិចរាឌា កាលយការឹតិ តស្មិំ ឌម្ពុឌីបេ អនោរាកឆម្ពុទាឌស្ស សព្ទរសេយ ចេស្ស ឮឆ យុងសិចេចា តាយ រាឌា សជ្ជិ ចស្សាតិ រខ្ពយត្យសាសិត្វា កាលយការិ ។ តឆា ហិ ចត្ត្រគ្គតស្ស បុរេត្វា ពិត្តុសារេរា អដ្ឋចឹសតិ ចស្សាតិ រខ្ពិ ការេរសិ, តតោ តស្ស បុរេត្វា អនោរាកឆម្ពុរាឌា រខ្ពិ បិបុលិំ, តស្មា ចត្ត្រគ្គតស្ស ហេដ្ឋា ចុរេត្វស្ម ចត្យចឹសតិចេស្សស្ម តេរស ចស្សាតិ គហិតាតីតិ តាតិ ឆបេត្វា រេសសាតិ ឲកាឌស ចស្សាតិ, ពិត្តុសារស្ស អដ្ឋចឹសតិ ចស្សាតិ, អនោរាកស្ស អតកិសិត្តស្ស ចត្វាទិ ចស្សាតិ, អកិសិត្តស្ស សព្ទរស ចស្សាតីតិ ឲចំ សជ្ជិ ចស្សាតិ ឮឆ យុងសិចស្ស បរិបុទិស្ម ។ តឆា ច ចុត្តំ –

“យុងសិចេចា សជ្ជិ ចស្សាតិ, លក្កានេខ្ពយការេឃឹ”តិ;

ឆេចាត់បិឃតិស្សោ រខ្ពិ បិបុលីតិ អនោរាកឆម្ពុរាឌស្ស អដ្ឋារសេយ ចេស្ស បិបុលិំ ឮឆាតិ បរិតិឡ្ទតោ កកចតិ អឌាតសត្វអាឌិត់ ចស្សគលតាចរេសត បរិតិឡ្ទាតតោ ខ្វិត្តិ ចស្សសតាត់ ស្កបរិ លត្វិសតិ ចស្សាតិ ឲកតោ គលេត្វា ឌេស្សេត្វា អាហ “បរិតិឡ្ទតោ ច សម្ពាសម្ពុទ្ធ”តិអាឌិ ។ តត្ថ អឌាតសត្វស្ស ចត្យចឹសតីតិ បរិតិឡ្ទាតចស្សសល្លាតំ អដ្ឋយចស្សំ យុត្តិត្វា ចុត្តំ ។ អនោរាកស្ស បុត្តកា ឌស កាត្យករាឌាតោតិ កាឡ្យអានោរាកស្ស បុត្តា កណ្ឌសេតោ កោរេល្ពចណ្ណោ យញ្ញេរោ សព្ទាខ្ពហោ ឌាលិកោ ស្ករកោ សព្វ៉ឃោ កោរេញ្យា តត្តិចណ្ឌតោ បញ្ចយកោតិ ឮរេយ ឌស កាត្យករាឌាតោតិ ចេឌិតព្វា ។ ស្កក្កេសតតត្តោ បណ្ឌកតត្តោ បណ្ឌគតិតត្តោ ក្មុតបិលតត្តោ រដ្ឋបិលតត្តោ កោចិសាលាកតត្តោ សចិណ្ឌកតត្តោ កោចង្គកតត្តោ ឆតតត្តោតិ ឮរេយ តច តត្តាតិ ចេឌិតព្វា ។ ឲតេត ទាឌចំសាត្យសារេតាតិ ឲតេត ឌម្ពុឌីបចាសិរាឌ្យត់ ចំសាត្យសារេត ចេឌិតព្វយេតត្តិ អត្ថោ ។

តព្ទបល្លិឌីបចាសឹតយ្បិ បុត ទាឌ្យត់ ចរេសត ឲចំ គលតា ចេឌិតព្វា – សម្ពាសម្ពុទ្ធស្ស បរិតិឡ្ទាតចស្សំ ឮឆ ចិឌឃស្ស បឆយំ ចស្សត្តិ គត្វា តំ អបរេតត្វា បរិតិឡ្ទាតចស្សតោ ស្កន្ធិ ចិឌឃស្ស សត្តតិំស ចស្សាតិ, តតោ អទាឌិកេយកចស្សំ, បណ្ឌចាតុរេចស្ស តិំស ចស្សាតិ, អកឃស្ស ចឹសតិ ចស្សាតិ, បណ្ឌកាកឃស្ស អកិរេសកតោ បុរេឡ្ទ សព្ទរស ចស្សាតិ, អកិសិត្តស្ស សព្ទតិ ចស្សាតិ, យុងសិចស្ស សជ្ជិ ចស្សាតិ, ឆេចាត់បិឃតិស្សស្ស បឆយំ ចស្សត្តិ ឲចំ បរិតិឡ្ទាតតោ ខ្វិត្តិ ចស្សសតាត់ ស្កបរិ លត្វិស ចស្សាតិ ចេឌិតព្វាតិ ។

ឌេដ្ឋយាសស្ស បុណ្ណមិយំ ឌេដ្ឋតក្ខត្តំ ម្ចលតក្ខត្តំ ចា ហោតីតិ អាហ “ឌេដ្ឋម្ចលតក្ខត្តំ តាយ ហោតី”តិ ។ តស្មិំ បត តក្ខត្តេ គត្តព្វាលលាយ្បិ តត្តិស្សឃត្វា តរេយច តាយំ លកតីតិ ចេឌិតព្វំ ។ យិកចត្តិ យិកាត់ ចាតតតោ ហេសតតោ ពាឡឆតតោ យិកចត្តិ លឌ្ឋសយញ្ញា យិកចំ រេទាហិតយិកទ្វបត្តិ កោកណ្ណយិករេចសំ ។ ឌិឃត្តិ ឆត្យឌិឃំ ។ អត្យពាត្ថតេត្វាតិ បឆសា អត្យឆាចតេត្វា ។ យម៉ំយេច ទាឌា បស្សត្យតិ ឲត្ថ “អយេព្យូ ពាហុស្ម ឌិរេដ្ឋស្ម ទាឌា អតិចិឃ កាឃិស្សតី”តិ ឮយិតា ការេលាត អត្វាតរេយច ឌេស្សត្យំ “យម៉ំយេច បស្សត្យ”តិ អឆិដ្ឋាសីតិ ចេឌិតព្វំ ។ “ចិរេត្តឹ”តិ ចត្វា តស្ស ចិត្តតាការំ ឌេស្សេត្វា អាហ “ឮយស្មិំ ឌីរេប ឌារេតា”តិអាឌិ ។ ឆេរេទា តស្ស បរិចិតក្កំ ឌាតិត្វា អត្វតោ សកាចំ ករេឆត្វា តំ អស្សាសេត្យការេយា “សយណា យឃំ យហាទាឌា”តិអាឌិយាហ ។ យហាទាឌ យឃំ សយណា តាយ, ត្វំ បរិចិតក្កំ យា អការឹតិ ចុត្តំ ហោតិ ។ តរេចច អត្យកយ្យាឃាតិ តច អត្យកយ្យត្វាឃ ឲច អាគតា, ត ចិយុលកាចត្វាឃាតិ អឆិប្បាយោ ។ “ឮរេយ សយណា តាយា”តិ

អជានន្តស្ស “សមណា មយំ, មហារាជា”តិ កត្វា ថេរោ អាហាតិ ចេ? អសោកធម្មរាជេន បេសិតសាសនេនេវ បុព្វេ គហិតសមណសញ្ញា សារេតុំ ឧបមាហាតិ។ ទ្វយមត្តំ វិការេវតំ “តេន ច សមយេនា”តិអាទិ វុត្តំ។

អទិដ្ឋា ហុត្វា សហាយកាតិ អទិដ្ឋសហាយកា, អញ្ញមញ្ញំ អទិស្វាវ សហាយកភាវំ ឧបគតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឆាតបព្វតបាទេតិ ឆាតចាហស្ស នាម បព្វតស្ស បាទេ។ តំ កិរ បព្វតំ អនុរាធបុរា បុព្វទក្ខិណទិសាភាគេ អតិរេកយោជនទ្វយមត្ថកេ តិដ្ឋតិ។ តម្ហិ ឋានេន បច្ឆា សទ្ធាតិស្សោ នាម មហារាជា វិហារំ ការាបេសិ, តំ “ឆាតវិហារ”ន្តិ វោហរិំសុ។ “រថយដ្ឋិប្បមាណាតិ អាយាមតោ ច អាវដ្ដតោ ច រថបតោទេន សមប្បមាណា”តិ តីសុបិ គណ្ឋិបទេសុ វុត្តំ។ មហាវំសេបិ វុត្តំ –

“ឆាតបព្វតបាទម្ហិ, តិស្សោ ច វេឡុយដ្ឋិយោ;

ជាតា រថបតោទេន, សមានា បរិមាណតោ”តិ។

គណ្ឋិបទេ បន “រថយដ្ឋិប្បមាណាតិ រថស្ស ឆត្តយដ្ឋិប្បមាណា”តិ វុត្តំ។ ឧប្បជ្ជិំសូតិ តស្ស អភិសេកសមកាលមេវ ឧប្បជ្ជិំសុ។ ឧបមុត្តរិបិ ចក្កយានានិ អច្ឆរិយានិ បាតុភាវោ វេទិតព្វោ។ តថា ច វុត្តំ មហាវំសេ –

“ទេវានំបិយតិស្សោ សោ, រាជាសិ បិតុអច្ចយេ;

តស្សាភិសេកេន សមំ, ពហូនច្ឆរិយានហុ”តិ។

ឯកា លតា យដ្ឋិ នាមាតិ កញ្ចនលតាយ បដិមណ្ឌិតត្តា ឯវំលទ្ធនាមា ឯកា យដ្ឋិ អហោសិ។ តំ អលង្ករិត្វា ឧប្បន្នលតាតិ តំ រជតវណ្ណំ យដ្ឋិំ អលង្ករិត្វា តត្ថេវ ចិត្តកម្មកតា វិយ ឧប្បន្នលតា។ ខាយតីតិ ទិស្សតិ។ កិញ្ជក្ខានីតិ កេសរានិ។ ឯតានិ ច បុប្ផយដ្ឋិយំ នីលបុប្ផាទីនិ សកុណយដ្ឋិម្ហា នានប្បការា មិគបក្ខិនោ តត្ថេវ ចិត្តកម្មកតា វិយ បញ្ញាយន្តីតិ ទិដ្ឋា។ សេតា រជតយដ្ឋីវាតិ រជតមយយដ្ឋិ វិយ ឯកា យដ្ឋិ សេតវណ្ណាតិ អត្ថោ។ លតាតិ តត្ថេវ ចិត្តកម្មកតា វិយ ទិស្សមានលតា។ នីលាទិ យាទិសំ បុប្ផន្តិ យាទិសំ លោកេ នីលាទិបុប្ផំ អត្ថិ, តាទិសំ បុប្ផយដ្ឋិម្ហិ ខាយតីតិ អត្ថោ។

អនេកវិហិតំ រតនំ ឧប្បជ្ជីតិ អនេកប្បការំ រតនំ សមុទ្ទតោ សយមេវ តីរំ អារុហិត្វា វេលន្តេ ឋាយិ វេការិជាតបរិយាទន្តិ វិយ ឧប្បជ្ជិ, ឧដ្ឋហិត្វា អដ្ឋាសីតិ អត្ថោ។ តម្ពបណ្ណិយំ បន អដ្ឋ មុត្តា ឧប្បជ្ជិំសូតិ ឯត្ថាបិ តម្ពបណ្ណិយំ សមុទ្ទតោ សយមេវ ឧដ្ឋហិត្វា ជាតិតោ អដ្ឋ មុត្តា សមុទ្ទតីរេ វុត្តនយេនេវ ឋិតាតិ វេទិតព្វា។ វុត្តញ្ហិ មហាវំសេ –

“ᩃᨦ᩠ᨠᩣᨴᩦᨷᨿ᩠ᨿᨠᩮᩃ, ᨲᩥᨱᩮᨿᩣ ᩁᨲᨶᩣᨶᩥ ᨧ;

ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩣᨴᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ, ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨲᩃᨿᩣᩁᩩᩉᩴ᪨

“ᩃᨦ᩠ᨠᩣᨴᩦᨷᩈᨿᩦᨷᨿᩥ᩠ᨿᩣᨠᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣᨧᩣᨣᨲᩣᨶᩥ ᨧ;

ᨲᩮᨲ ᨩᩣᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨨᩃᩴ, ᩁᨲᨶᩣᨶᩥ ᩈᨿᩣᩁᩩᩉᩴ᪨

“ᩉᨿᨣᨩᩣ ᩁᨳᩣᨿᩃᨠᩣ, ᨧᩃᨿᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᩅᩮᨵᨠᩣ;

ᨠᨾ᩠ᨻᩃᨹᩃᩥ ᨷᩥᩊᨠᨲᩥᨠᩣ, ᨲ᩠ᨳᩮᨾ᩠ᨷᨲᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨩᩣᨲᩥᨲᩮᩣ᪨

“ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩦᩁᩮ ᨧᨦ᩠ᨣᩦ ᨧᩥᨿ ᨵᩥᨲᩣ;

ᩅᩮᨧᩣᨲᩥᨷᩥᨿᨲᩥᩔᩔ, ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨩᨿᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩉᨿᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩔᩁᩪᨷᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨣᨩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩁᩪᨷᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᩏᨽᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨲᩴᨲᩴᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᩅᩮᨵᨠᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩦᨿᨠᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩥᨠᩣᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᨾ᩠ᨻᩃᨹᩃᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨻᩃᩁᩩᨠ᩠ᨡᨹᩃᩣᨠᩣᩁᩣ ᨷᩉᩪ ᩋᩈᩣᨾᩩᨴ᩠ᨴᩥᨠᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩁᩣᨩᨠᨾ᩠ᨻᩃᨠᨱ᩠ᨯᩦᨲᩥ ᩁᩣᨩᩣᩁᩉᩣᨲ᩠ᨲᨿᨠᨱ᩠ᨯᩦ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ “ᩃᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩣᨿᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨷᩉᩩᨧᩥᨵᩴ ᨷᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨷᩉᩥᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲ᩠ᨳ᪨ ᩈᩘ᩠ᨠᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩣᩈᩥᨷ᩠ᨷᩣᨶᩴ ᩈᩣᨿᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩣᨧᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩴ᪨ ᩋᨶᩮᨶᩣᨲᩮᨲ᩠ᨲᩣᨴᨠᩮᨿᨧ “ᨣᩮᨦ᩠ᨣᩣᨴᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨧᨾ᩠ᨻᨿᩣᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩅᩩᨱ᩠ᨱᩴ᪨ “ᨶᩉᩣᨶᩅᩩᨱ᩠ᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ᪨ ᨧᨦ᩠ᨠᩈᨠᨲ᩠ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᨯᩥᨷᩥᨭᩋᨭ᩠ᨮᨶᨧᨦ᩠ᨠᩈᨠᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ “ᨧᨦ᩠ᨠᩈᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᨯᩩᨷᩥᨭ᩠ᨮᨠᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨨᩃᨿᨭ᩠ᨮᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨦ᩠ᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨿᩴ ᨿᩉᩣᨠᩥᨦ᩠ᨠᩣᩁᩴ᪨ “ᨿᨠᩁᨿᩩᨾᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨷᩃᩥᨠᨿ᩠ᩅᩣᨴᩥᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᨲᩣ ᨽᩣᨩᨶᩅᩥᨠᨲᩦ”ᨲᩥᨷᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣᩅᨭ᩠ᨭᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨠᨷᨴᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨿᨦ᩠ᨣᩃᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᨲᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨽᩣᨩᨶᩅᩥᨠᨲᩥ᪨ ᨠᨬ᩠ᨬᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᨲ᩠ᨲᩥᨿᨠᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᩈᩩᩔᩪᨿᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨩᩣᨲᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨿᩴ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩩᨷᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᩈᩩᩔᩪᨿᩩᨠᩴ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩩᨬ᩠ᨨᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩦᨲᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᨿᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩩᨬ᩠ᨨᨶᨷᨭᩴ᪨ ᩉᩁᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩁᩥᩅᨱ᩠ᨱᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨧ, ᨠᩮᩣᩈᩥᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩁ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᨠᩮᩣᩈᩥᨲᩅᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩈᨠᩃᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨻ᩠ᨻᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩥᨲᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ “ᨠᩮᩣᩈᩥᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩣᩈᩮᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨡᩃᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩴ ᨧᩥᨿ ᩈᩥᨲᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᩣᩈᩥᨲᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩣᨣᩁᨧᨶᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩁᩩᨱᩅᨱ᩠ᨱᨿᨲ᩠ᨳᨠᩴ᪨ ᩉᩁᩦᨲᨠᩴ ᩋᩣᨿᩃᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨣᨴᩉᩁᩦᨲᨠᩴ ᩋᨣᨴᩣᨿᩃᨠᩴ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᩈᩁᩦᩁᨿᩃᩈᩮᩣᨵᨶᩣᨴᩥᨠᩁᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩩᩃᩦᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᩃᩦᩈᨷᨭᩴ᪨ ᩅᩮᨵᨶᩣᨲᩥ ᨶᩦᩈᩅᩮᨵᨶᩴ᪨ ᩈᩣᩁᨷᩥᨿᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩁᨲᨶᨷᩥᨿᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩮᨶ᪨ ᨶᩣᨣᨿᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨣᩮᩉᩥ

អាហច៉ ស-ការេរា បធសត្តិកេរា៉ អយតោយសធត្តិ ឲចំតាយិកា ក្យេត្ថកខាតិ, អយតយសឹសកិច្ចត្តា ឲចំ ចុច្ចតិ៉ តំ កិរ បរិបត្តិ ចិធរេយត្វា សត្ថាត្ថ សារធតេ្តហិ អកេធាយធសម្មារេហិ ឃោរេឌត្វា ចរេដ្ឋត្វា កតំ ក្យេត្ថកំ៉ តំ បត រាឌ្ឍតំ យុឲសោធតតហាតបរិឃោសាតេ យហតា បរិហារេត ក្ខបតេត្តិ៉ តោត តោ អក្ខរាក៌ តាយ កេរាត្តិ, កេរាត្តា ច ឃឆារហំ ខ្ចីហិ តីហិ អកេធាយធរក្ខតិលកាហិ តលិដកអំសក្យទ្ថិរិយត្ថ្យុស្តាតំ អក្ខ សត្ថេត្វា អក្ខរាក៌ កេរាត្តីតិ ចេធិតត្ថា៉ សា បត ក្យេត្ថកា អហិចិត្ថិកាឌឹតយ្បិ ចិសំ ហតតិ, តោតបិ តំ ចុច្ចតិ "អយតោយសធ"ត្តិ៉

អហំ ត្យូត្ថ្មាតិអាឌឹសុ សត្តធេយ្ខ ឃាឆាចតោ អត្យូត្តិប្បដិត្យូត្តីតិ ត្យុតេ្ថាតិ សក្ល្យាកំ សយ្ខាសត្យូត្ថា, អធិកតយេក្កេ សត្ថិកតតិរោធ ឃឆាត្យុសិជ្ជំ បដិបត្តយាតេ ច អបិឃេសុ អបតយាតេ ធារេតីតិ ធយ្ខាតិ សក្ល្យាកំ បរិឃត្តិឃា សត្ថិ តច លិក្យុត្តរធយ្ខុ, ឌិដ្ឋិ សិលសាយត្តាត សំហតត្វា សឈ្ឈោតិ សក្ល្យាកំ អរិឃសាចកសឈ្ឈ អហំ សរណំ កតោ បរាឃលត្តិ ក្ខបកោ, កឌិ សេចិត្តិ អតេ្វា៉ អធចា ហិំសតិ តប្យសាតតក្ករុកតាហិ ចិហតកិលេសេត តប្យរាឃលតាការប្យចត្វត ចិត្តប្យារធត សរណកតាគ៌ តោតេច សរណកយតេត កឃំ សត្វាសំ ក្យ្លូ ក្យក្កតិ៍ បរិកិលេសំ ហតតិ ចិតាសេតីតិ សរណំ, រតតត្វឃស្យេតំ អធិចចត៌ អបិច សយ្ខាសត្យុទ្ធា ហិតោ បចត្តតេត អហិតា ច តិចត្តតេត សត្វាត៌ កឃំ ហិំសតីតិ សរណត្តិ ចុច្ចតិ៉ ធយ្ខាបិ កចកត្តារា ក្ខត្វារលោត អស្សាសធាតេត ច សត្វាត៌ កឃំ ហិំសតីតិ សរណត្តិ ចុច្ចតិ៉ សឈ្ឈោបិ អប្យកាតយ្បិ ការាត៌ ចិបុលបលបដិលិកការលោត សត្វាត៌ កឃំ ហិំសតីតិ សរណត្តិ ចុច្ចតិ៉ ត្ថយិតា អតេ្វត សរណត្វំ រតតត្វឃំ តោតេច ការលោត សរណត្តិ កតោ អចកតោ, ខាតិត្តិ អតេ្វា៉ ក្ខបិសកត្តំ ធេសេសិត្តិ រតតត្វឃំ ក្ខបិសតីតិ ក្ខបិសកោតិ ឲចំ ធស្សិតំ ក្ខបិសកកាចំ យឃិ អកិតិចិដ្ឋំ ចាចាឃ បការេសិត្តិ អតេ្វា, "ក្ខបិសកោហំ អត្តតេក្កេ បិលាុបេតំ សរណំ កតោ"តិ ឲចំ ក្ខបិសកត្តំ បដិចេធេសិត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៉ សក្យបុត្តស្ស សាសតេតិ សក្យស្ស សុតេ្ថាធតស្ស បុតេ្តា សោ កកចា សក្យបុត្តោ, តស្ស សក្យបុត្តស្ស សាសតេតិ អតេ្វា៉ សត្ថាតិ សត្ថាឃ, "សឃំ អកិត្តា សត្ថិកត្វា"តិអាឌឹសុ ចិឃ ឃការលោបេបិ ធដ្ឋតេ្ថា៉ ក្ខបហីតិ ក្ខបកត្ថ៉

អសោាករត្តា បេបសិតោត អកិសេកេតាតិ អសោាករត្តា បេបសិតោត អកិសេក្យុបការលោត៉ ឃធា ហិ ធេចាត៌បិឃតិស្សា យហារាខា អត្តតោ សហាឃស្ស ធយ្ខាសោាករត្តា ត្ថតោ ចេឡក្ខឃដ្ឋិឃាធឃោ យហារេហ បណ្ណាការេ បេបេសិ៉ តធា សោបិ តោ ខិត្វា បសីឌិត្វា អតិចិឃ ត្យុដ្ឋា "ត្ថយេហិ អតិរេកតរំ កិ៍ តាយ យហក្ឈុបដិបណ្ណាការំ សហាឃស្ស យេ បេបេស្សាឃី"តិ អយច្ចហិ សត្ថិ យតេ្តត្វា លក្កាឌឹបេ អកិសេកបរិហារំ បុត្ថិត្វា "ត តត្វ ព្រាឌិសោ អកិសេកបរិហារេរា អត្ថិ"តិ សុត្វា "សាធុ ចត យេ សហាឃស្ស អកិសេកបរិហារំ បេបេស្សាឃី"តិ ចត្វា សាយុត្តិកសត្លាឌឹតិ តីលិ សត្លាតិ ច កេក្កាធកត្យា អរុលាចណ្ណយត្តិកត្យា អដ្ឋដ្ឋ លត្តិឃព្រោាហូលាកហបតិកត្ញាឃោ ច សុចណ្ណរខតលិហេយត្តិកាឃឃឈេដ ច អដ្ឋហិ សេដ្ឋិក្យុលេហិ សត្ថិ អដ្ឋ អយច្ចក្យុលិតិ ចាតិ ឲចំ សត្ថដ្ឋកំ តាយ ត្ថធ បេបេសិ "ត្ថយេហិ យេ សហាឃស្ស បុត អកិសេកំ កេរាឆា"តិ, អត្តាត្យា អកិសេកត្វាឃ តាហុំ បណ្ណាការំ បេបេសិ៉ តោត ចុត្តំ "អសោាករត្តា បេបសិតោត អកិសេកេតា"តិ៉ ឲតោ យាតេសា អកិសិត្តស្ស អស្សាតិ ឲកយាសាកិសិតេ្តា៉ កធំ បត តស្ស តធា ឲកយាសាកិសិត្តតា ចិត្តាឃតីតិ អាហ "ចិសាលបុណ្ណយាឃំ ហិស្ស អកិសេកយកំ្ស"តិ, បុតេ្ថ កតាកិសេកស្សបិ អសោាករត្តា បេបសិតោត អតេល្លត បរិហារេត ចិសាលបុណ្ណយាឃំ បុត អកិសេកយកំ្សតិ អតេ្វា៉ ចុត្តតេញាតំ យហាចំសេ –

“តេ យិកនិរយានស្ស, អាជិចន្តោគយំ ជិនេ;

អហិសិត្តញ្ញា លក្ខិត្តំ, អយច្ចា សាយិកត្តិនោ។

“ឆព្វានោសាកស្ស ចចត្តំ, ឃុត្វា សាយិហិតេ រតា;

បុនាបិ អហិនេសចិឃុ, លក្ខាហិតឃុនេព រត”ត្តិ។

ជីបចំនេយបិ នេចតំ ចុត្តិ –

“ចិសាពយានេស ក្វាគសិយំ, ឌព្ពជីបិ ព្ពឆាកតា;

អហិនេសកំ សបរិចារំ, អនេសាកឆនេព្វត នេបសិតំ។

“ក្យតិយំ អហិសិញ្ញិតុ្វ, រាឌាត្តំ នេគចាត្តំបិយំ;

អហិសិនេត្តា ក្យតិឃាហិនេសនេកន, ចិសាពយានេស ក្វនេបិរសនេឆ។

“តនេតា យានេស អតិក្កព្វ, នេឌដ្ឋយានេស ក្វនេបិរសនេឆ;

យហិនេត្វា សត្តនេយា ហុត្វា, ឌព្ពជីបិ ព្ពឆាកនេតា”តិ។

តគា បន តស្ស រនេញ្ញា ចិសាពបុណ្ណយាឃ អហិនេសកស្ស កតត្តា តនេតា បក្យតិ ឃាចឌ្ឍតនា ចិសាពបុណ្ណយាឃនេបច អហិនេសកករហយាចិណ្ណំ។ អហិនេសកចិឆាននេញ្ញាតុ្វ ឲចំ នេចជិតត្ត្វា – អហិនេសកយក្កលត្តុំ អលក្កតប្យដឹឃត្តស្ស យណ្ឌបស្ស អនេត្តា កតស្ស ក្វគ្គព្វរសាពយណ្ឌបស្ស យនេញ្ញ ឃុប្យតិដ្ឋិនេត ក្វគ្គព្វរកដ្ឋបឹឆយិ អហិនេសការរហំ អហិឌញ្ញំ ពត្តិឃំ តិសឹគានេបត្វា បឆយំ តាច យក្កលិករហក្សសិតា ឌាតិសយ្យត្ថា ពត្តិឃកញ្ញា កនេក្កាគកបុណ្ណំ សាយដ្ឋិកំ គក្លិហាចដ្ឋ សដ្ឋិ ក្វនេកាហិ ហនេត្វហិ សក្កញ្ញំ កនេហត្វា ឃឹនេសាបរិ ក្វស្សានេបត្វា នេតន តស្ស យុគ្គតិ អហិនេសនេកាគកំ អហិសិញ្ញាតិ, ឲចញ្ញា ចនេគតិ “នេគច, តំ សនេញ្ញាបិ ពត្តិឃកហា អត្តានយារក្លហត្តុំ ព្ពយិតា អហិនេសនេកន អហិនេសកិកំ យហារាឌំ កនេរាត្តិ, តុំ រាឌឆនេព្វឃុ ជិនេតា ឆនេព្វត សនេយន រឌ្ឍ ការនេរហិ, ឲនេតឃុ ពត្តិឃកនេហឃុ តុំ បុត្តសិនេតហាក្យកយ្យាឃ សហិតចិនេត្តា ហិតសយនេយត្តចិនេត្តា ច កច, រក្ខាចរហក្យត្តិឃា នេតសំ រក្ខិនេតា ច កចាហី”តិ។

តតោ បុន បុរោហិតោបិ បុរោហិតដ្ឋានានុរូបាលង្ការេហិ អលង្កតប្បដិយត្តោ កក្កោដកបុណ្ណំ រជតមយសង្ខំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ សក្កច្ចំ គហេត្វា តស្ស សីសោបរិ ឧស្សាបេត្វា តេន តស្ស មុទ្ធនិ អភិសេកោទកំ អភិសិញ្ចតិ, ឯវញ្ច វទេតិ "ទេវ, តំ សព្វេបិ ព្រាហ្មណគណា អត្តានុយារក្ខណត្ថំ ឋបិតា អភិសេកេន អភិសេកិកំ មហារាជំ ករោន្តិ, ត្វំ រាជធម្មេសុ ឋិតោ ធម្មេន សមេន រជ្ជំ ការេហិ, ឯតេសុ ព្រាហ្មណេសុ ត្វំ បុត្តសិនេហានុកម្បាយ សហិតចិត្តោ ហិតសមមេត្តចិត្តោ ច ភវ, រក្ខាវរណគុត្តិយា តេសំ រក្ខិតោ ច ភវាហី"តិ។

តតោ បុន សេដ្ឋីបិ សេដ្ឋិដ្ឋានានុរូបភូសនភូសិតោ កក្កោដកបុណ្ណំ រតនមយសង្ខំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ សក្កច្ចំ គហេត្វា តស្ស សីសោបរិ ឧស្សាបេត្វា តេន តស្ស មុទ្ធនិ អភិសេកោទកំ អភិសិញ្ចតិ, ឯវញ្ច វទេតិ "ទេវ តំ សព្វេបិ គហបតិគណា អត្តានុយារក្ខណត្ថំ ឋបិតា អភិសេកេន អភិសេកិកំ មហារាជំ ករោន្តិ, ត្វំ រាជធម្មេសុ ឋិតោ ធម្មេន សមេន រជ្ជំ ការេហិ, ឯតេសុ គហបតិកេសុ ត្វំ បុត្តសិនេហានុកម្បាយ សហិតចិត្តោ ហិតសមមេត្តចិត្តោ ច ភវ, រក្ខាវរណគុត្តិយា តេសំ រក្ខិតោ ច ភវាហី"តិ។

ទេវ បន តស្ស ឯវំ វទន្តា "សចេ ត្វំ អម្ហាកំ វចនានុរូបេន រជ្ជំ ការេស្សសិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ ការេស្សសិ, តវ មុទ្ធា សត្តធា ផលតូ"តិ ឯវំ រញ្ញោ អភិសបត្តិ ចរិយាតិ ឥទញ្ញា ញាយស្មិំ បន ទីបេ ទេវានំបិយតិស្សស្ស មុទ្ធនិ ធម្មាសោកោ ច ញាណ បេសិតោ ខត្តិយកញ្ញាយេវ អនោតត្តោទកបុណ្ណេន សាមុទ្ទិកទក្ខិណាវដ្ដសង្ខេន អភិសេកោទកំ អភិសិញ្ចីតិ វទន្តិ។ តទញ្ញា យថាវុត្តំ អភិសេកវិធានំ មញ្ជូសដីកាយ ចូឡសីហនាទសុត្តវណ្ណនាយំ សីហឡដ្ឋកថាយម្បិ "បឋមំ តាវ អភិសេកំ គណ្ហន្តានំ រាជូនំ សុវណ្ណមយាទីនិ តីណិ សង្ខានិ ច គង្គោទកញ្ច ខត្តិយកញ្ញញ្ច លទ្ធុំ វដ្ដតី"តិអាទិនា វុត្តន្តិ វទន្តិ។

សម្មោទនីយំ កថំ កថយមានោតិ បីតិបាមោជ្ជសង្ខាតសម្មោទជននតោ សម្មោទិតុំ យុត្តភាវតោ ច សម្មោទនីយំ "កច្ចិ ភោតោ ខមនីយំ, កច្ចិ យាបនីយំ, កច្ចិ ភោតោ អប្បាពាធំ អប្បាតង្កំ លហុដ្ឋានំ ពលំ ផាសុវិហារោ"តិ ឯវមាទិកំ កថំ កថយមានោ។ ឆ ជនេ ជនេស្សតីតិ រញ្ញា សទ្ធិំ អាគតានំ "ន ភវេ មនុស្សា, មនុស្សា ភវេ"តិ សញ្ញាតត្ថំ ភណ្ឌកស្ស រូបិយកស្ស អានីតត្តា តេន សទ្ធិំ ឆ ជនេ ជនេស្សតិ។ តេវិជ្ជាតិ បុព្វេនិវាសទិព្វចក្ខុអាសវក្ខយសង្ខាតាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ សមន្នាគតា។ ពុទ្ធិប្បត្តាតិ ពុទ្ធិវិធានានំ បត្តា។ ទេវតាបរិយោកាបិនាតិ បរេសំ វិជ្ជាធារេ កុសលា។ ឯវមេវ បត្តា អភិញ្ញា សទ្ធេន វុត្តា, វិជ្ជាសោតំ បន តាសំ ធរេន អាគតមេវ ហោតិ។ ពាហុតិ ឯវរូបិ ឆឡភិញ្ញា ពុទ្ធសាវកា ពហូ គណនបថំ អតិក្កន្តា សកលជម្ពុទីបំ កាសាវបជ្ជោតំ កត្វា វិចរន្តីតិ។ កេចិ បន "តេវិជ្ជា ពុទ្ធិប្បត្តា ច វិហារសតា ទេវតាបរិយោកាបិនា កេចិ វិហារសតាតិ វិសុំ ឃោសេត្វា 'អរហន្តោ'តិ ពុទ្ធិកា សុក្កវិបស្សកា វុត្តា"តិ វទន្តិ។

បញ្ញាវេយ្យត្តិយន្តិ បញ្ញាបាដវំ, បញ្ញាយ តិក្ខវិសទភាវន្តិ អត្ថោ។ អាសន្នេ ឋិតំ។ សាធុ មហារាជ បណ្ឌិតោសីតិ រាជានំ បសំសតិ។ បុន វិទំសេន្តោ "អត្ថិ បន ទេវ មហារាជា"តិអាទិមាហ។ ទ្វេអហត្ថិបរោបរសុត្តន្តិ ករោសីតិ "អយំ រាជា 'ព្រាហ្មណ សមណា ភាយ ព្រាហ្មណា, សីលាទិបដិបត្តិ ច តេសំ ព្រាហ្មណី'តិ ច ន ជានាតិ, ហន្ទ នំ ព្រាហ្មណ ទ្វេអហត្ថិបរោបរសុត្តន្តទេសនាយ សមណកាទ្វេបរមត្ថំ សមណបដិបត្តិញ្ច វិញ្ញាបេស្សាមី"តិ ចិន្តេត្វា បឋមំ ទ្វេអហត្ថិបរោបរសុត្តន្តំ ករោសិ។ តត្ថ ហិ –

“ឧចរយច រលា, ព្រាហ្មណ, ពួឆ តឆាករតា រលិរក ក្ខប្បន្នូតិ អរហំ សម្មាសម្ពុរទ្ធោ ចិជ្ជាចរណសម្បរន្នោ...រប... សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ ករចលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រាហ្មចរិយំ បការសតិ, តំ ឆម្មំ សុណាតិ កហបតិ ចា កហបតិបុរត្តា ចា អញ្ញាតរស្មិំ ចា កុរល បច្ចាខាតរតា, រសា តំ ឆម្មំ សុត្វា តឆាករត សទ្ធំ បដិលកតិ, រសា រតត សទ្ធាបដិលិរកត សយត្វាករតា ពួតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ ‘សម្ពារឆា ឈរាចាររសា ររជាបរថា, អព្ភាកាសោ បព្ពជ្ជា, តយិទំ សុករំ អការំ អជ្ឈាចសតា ឧកន្តបរិបុណ្ណំ ឧកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតុំ, យន្នូនាហំ ករសមស្សុំ ឱហាររត្វា កាសាយានិ ចត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្ពជេយ្យ’ន្តិ៓ រសា អបររត សមរយត អប្បំ ចា រកាកក្ខន្ធំ បហាយ មហន្តំ ចា រកាកក្ខន្ធំ បហាយ អប្បំ ចា ញាតិបរិចដ្ដំ បហាយ មហន្តំ ចា ញាតិបរិចដ្ដំ បហាយ ករសមស្សុំ ឱហាររត្វា កាសាយានិ ចត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្ពជតិ៓

“រសា ឧចំ បព្ពជិរតា សមារនា តិក្ខូនំ សិក្ខាសាជីចសមាបរន្នោ បាណាតិបាតំ បហាយ បាណាតិបាតា បដិចិររតា រហាតិ តិហិតទរណ្ឌោ តិហិតសរត្ថោ, លជ្ជី ទយាបរន្នោ សព្ពបាណភូតហិតានុកម្បី ចិហរតិ៓

“អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នាទានា បដិចិររតា រហាតិ ទិន្នាទាយី ទិន្នបាដិកង្ខី, អរថរនត សុចិភូរតត អត្តនា ចិហរតី”តិ (ម៓ តិ៓ ១៓ ១៥១-១៥១) –

ឧចមាទិនា សារសត សទ្ធាបដិលាតំ បដិលទ្ធសទ្ធេហិ ច បព្ពជ្ជុបកមនំ បព្ពជិរតហិ ច បដិបជ្ជិតព្ពា សីលក្ខន្ធាទរយា ឆម្មា បការសិតា៓

រាជា សុត្តន្តំ សុណរន្តាររយច អញ្ញាសីតិ “រសា ពាឌកាយកូតកាយសមារម្ភា បដិចិររតា រហាតិ, ឧកកត្តិរកា រហាតិ រត្តុបររតា ចិររតា ចិកាលរកាជនា”តិ ឧចំ តស្មិំ សុត្តរន្ត (ម៓ តិ៓ ១៓១៥១) អាកតត្តា តំ សុណរន្តាររយច អញ្ញាសិ៓ ពួរឆច ចសិស្សាមាតិ ត តាច រត្តិយា ក្ខបដ្ឋិតត្តា អតាកតចចនមកាសិ៓ អាកតចលិរលិតិ អតាកាមិចលំ សទ្ធាយាហ, សម្បត្តអតាកាមិចលិតិ អរត្ថោ៓ តរតារយច ច ចិរសសរតា អចិបរីតចិទិតសព្ពសារតត្តា ចិញ្ញាតសាររតា៓ ពួទានិ បព្ពជិស្សាមីតិ កិហិលិង្គេត អាតីតកិច្ចស្ស តិដ្ឋិតត្តា ឧចមាហ៓ អចិរបក្កន្តស្ស ររញ្ញាតិ ររញ្ញា អចិរបក្កន្តតិ អរត្ថោ៓ អឆិដ្ឋហិត្វាតិ អរន្តាតព្ពបណ្ណិជិរប សមាកតា សុណត្វាតិ អឆិដ្ឋហិត្វា៓

ក្ខមត្វរណាសរច្ឆរបតាតិ ក្ខមត្វរណាការររត៓ ក្ខប្បាតបាឋកាតិ តិមិត្តបាឋកា, រតមិត្តកាតិ អរត្ថោ៓ កហិតា ទានិ ពួរមហិ បឆដិតិ អាសតានំ បឆចិយំ អត្តតត្តា ឧចមាហំសុ៓ បតិដ្ឋហិស្សតីតិ ចិរត្តរត្តាតិ ឧត្ត រតត ការរណាត សាសតបតិដ្ឋាតស្ស អភាចរតា អចស្សំ បតិដ្ឋហត្តស្ស សាសតស្ស បុព្ពតិមិត្តមិទន្តិ ឧចំ បុព្ពតិមិត្តភាររចត សល្លរក្ខសីតិ រចទិតព្ពំ៓ បណីរតតាតិ ក្ខត្តរមត៓ សហត្វាតិ សហរត្ថត សត្តរប្បត្វាតិ សុដ្ឋុ តរប្បត្វា, បរិបុណ្ណំ សុហិតំ យាចទត្ថំ កត្វាតិ អរត្ថោ៓ របតចត្ថំ ចិមាតចត្ថំ សច្ចំ ឃុត្តញ្ញ ករឆសីតិ ទេសតាចិធិក្យសរលិ រឆររា ជតស្ស សំរចកំ ជរតត្វំ បឆមំ របតចត្ថំ ករឆត្វា តទតត្តរំ សំរចកជាតំ ជតំ អស្សាររសត្វំ សក្កឆាចររសត ចិមាតចត្ថញ្ញ ករឆត្វា តទតត្តរំ បដិលទ្ធស្សាមាតំ “មា ឧត្ត អស្សាទំ កររាឆ តិព្ពានំ ចិតា ត អញ្ញោ កិញ្ចិ សព្ពារកាតំ ទុចំ តាម អត្ថិ, តស្មា បរមស្សាសកំ តិព្ពាតមឆិកត្វំ

ចាយមចា”តិ សព្ពបឋមេចធត្ថាយ ឧប្បាតំ ឧទេតន្តា អទ្ធ សព្ពសំយុត្តំ ការេសីតិ ទេចិតព្ពំ។

ឯវំ វុត្តាតិ ឯវំ សត្តិកា ឆេទាតិ ព្រាហ្មណំ វុត្តា។ រញ្ញោ សន្តិកំ គត្វាតិ រញ្ញោ និវេសនំ គត្វា, រាជានំ បដិវេទយិត្វាតិ អវត្វា។ អសិំ គណ្ហាមាតិ មុខស្ស អត្ថាវត្តព្ពា វាចុបំ ន ហោតីតិ បដិបត្តិបន្តា អាហ។ មេឃចក្កំ តាយ ឧប្បាតន្តិ មហាមេឃចតុប្បាតំ។ តស្ស កិរ ឧប្បាតស្ស គហិតគ្គហណនិចេវ អកាលមហាមេឃោ ឧដ្ឋហិត្វា សព្ពទិសាអាកាសបិក្ខុសំហិមេឃា បវរេន្តោ កិមាតិហតទុក្ខលតាឌិតំ អត្ថគ្គហប្បត្តាច បិចស្សិ, ទេវ ការណេន តំ មហាមេឃចតំ តាយ ឧប្បាតំ ឌាតំ។ ចុត្តម្បេតំ មហាចេវ –

“ឧប្បាតដ្ឋានគ្គហណេ, មហាមេឃោ អកាលជោ;

បិចស្សិ ទេវ ឧប្បាតំ, មហាមេឃចតំ អហុ”តិ។

វុឌ្ឍសយិតកាចំ បុច្ឆិត្វាតិ “កច្ចិ, ភន្តេ, ព្រាហ្ម វុឌំ សយិត្វា, តុម្ហាកំ ព្រាហ្ម និចារេសា វុឌ”ន្តិ ឯចំ វុឌ្ឍសយិតកាចំ បុច្ឆិត្វា តទេតា ឆេទេត “វុឌ្ឍសយិតមិព្រហ្មមហារាជ, កិច្ចតំ ឋានុកមិធំ ឧប្បាត”ន្តិ ចុទេត្ត “ឯចំ សតិ ព្រាធំ ទេភា ឧប្បាតំ ធស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា “កប្បតិ, ភន្តេ, កិច្ចសញ្ញស្ស អារាមោ”តិ បុច្ឆិ។ ព្រាមំ វុត្តន្តិ ទេចញ្ញចតារាមបដិគ្គហណេ ចុត្តមិមំ វុត្តំ។ ឧធកត្តិ ធក្ខិណោធកំ។ មហាមេឃចតុប្បាតំ អធាសីតិ “ព្រាមំ មហាមេឃចតុប្បាតំ សញ្ញស្ស ធម្មំ”តិ ចត្វា ទេដ្ឋមាសស្ស កាញ្ញអបទេក្ខ ទុតិយធិចេស អធាសិ។ មហាចិហារស្ស ធក្ខិណោធកបរិទេតចេ សត្ថិ បតិដ្ឋិតការេចបិ ន តាច តត្ថ ចិហារកម្មំ និដ្ឋិតន្តិ អាហ “ព្រាធព្ពា បធមំ ចិហារដ្ឋានំ កចិស្សតី”តិ។ បុតនិចេសបីតិ កាញ្ញអបក្ខស្ស ទុតិយធិចេសមេចច។ អឌ្ឍតចយានំ បិណ្ឌសហស្សានន្តិ អឌ្ឍតេ តចយានំ បិណ្ឌសហស្សានំ, បញ្ចាសតាធិកានំ អដ្ឋសហស្សានន្តិ អទ្ធា។ ឌោតិបិតុកាចដ្ឋានន្តិ ធាណាទេលិកស្ស បិតុកាចដ្ឋានំ។ អប្បមាធសុត្តន្តិ អគ្គុត្តរនិកាយេ មហាអប្បមាធសុត្តំ, រាឌោចាធសុត្តន្តិ ចុត្តំ ហោតិ។

មហន្តន្តិ ការណេត្វ បន្តត្តចចតំ, មហតា រាឌានុភាវេចាតិ អទ្ធា។ តុមេឍោតកតត្តន្តិ សព្ពន្ទេ្តា។ អទិដ្ឋោ តាយ អមទ្ធោតិ រញ្ញោ កាកិទេស្សា អទិដ្ឋោ តាយ អមទ្ធោ។ បញ្ចាបណ្ណាសាមាតិ ឯត្ថ “ចតុបណ្ណាសាមា”តិ ចត្តព្ពំ។ ឯចញ្ហិ សតិ ឧបរិ ទុក្ខមានំ “ទ្វាសដ្ឋិ អទហន្តា”តិ ចចតំ សមេតិ។ ទេតេច ច សីហឡអកាសាម លិខិតេ មហាចេវ “ចតុបណ្ណាសាម សដ្ឋិ”ន្តិ ចុត្តំ។ ធសភាតិកាសមាគុលំ រាឌកុលន្តិ មុដសិចស្ស បុត្តេហិ អភយោ ធេចានំបិយតិស្សោ មហានាគោ ឧត្តិយោ មត្តាភយោ សូរតិស្សោតិ ឯចមាធីហិ ធសហិ ភាតិកេហិ សមាកិណ្ណំ រាឌកុលំ។ ធេចិយការិមិព្រហ្មស្ស ធសិស្សតិ អាសាញ្ញហិបុណ្ណមធិចេស ទេញ្ញា ជិដ្ឋចិហារទេមេច បដិគ្គហេត្វា បិឌិបធិចេស ធស្សំ ធសិស្សំ បចារេទ្វាតិ មហាបចារណាម បចារេត្វា។ កត្តិកបុណ្ណមាមត្តិ អបរកត្តិកបុណ្ណមាមំ។ មហាមហិន្ទទេត្តេរោ តិ បុរិមិកាមំ ឧបកន្តា ចុត្ថទស្សា មហាបចារណាម បចារេត្វា តទេតា ឯកមាសំ អតិក្កម្ម ចាតុមាសិនិមំ បុណ្ណមធិចេស អបិឃកាលបរិចុទេតា រាឌកុលំ គន្ត្វា ភោឌនាចសាទេ “មហារាឌ, អមេហ្ហិ ចិរធិដ្ឋា សម្មាសម្ពុទ្ធា”តិអាធិចចនមច្ចោ ឯចព្ព គត្វា ចក្ខតិ “បុណ្ណមាមំ មហាចីរោ, ចាតុមាសិនិមា ព្រាឌា”តិ។ មំ បទេត្ត ទេកតធិ ចុត្តំ “ចុត្ថចស្សា បចារេត្វាតិ ចាតុមាសិនិមា បចារណាមាតិ

អខេត្វា, បឆយបចារណាយ ចា បចារេទ្វា ឲកយារ៉ តខេត្ចុ ចសិត្វា កត្តិកបុណ្ណមិយំ អខចាង, អញ្ញាឆា ‘បុណ្ណមាយំ យហាចិខេរា’តិ ចុត្តត្តា ត សក្កា កខេហតុ”ន្តិ, តត្ត ចាតុយាសិតិយា បចារណាយាតិ អឃយត្តុចិកខេប្យា ត យុជ្ជតិ៉ ត ហិ បុរិមិកាយ ចឃ្សុបកតា ចាតុយាសិតិយំ បចារេត្តិ៉ ចិរចិរេដ្ឋា សប្ខាសប្ខុខេដ្ឋាតិ សត្វុស្ស សរិរាចឃខេចា ច សប្ខាសប្ខុខេដ្ឋាខេឃចាតិ កត្វា អចឃខេច សយុគាឃខេចាហារចខេសត ឲចយាហាតិ ឥដ្ឋត្ថា ឃឆា “សយុខេដ្ឋា ចិខេដ្ឋា”តិ៉

ខេឆខេទត ចុត្តយ្បិ កយតការណ៉ា ឆខេបត្វា ត្ថាឆ ចារេស បខេឃាឌតខេយច ឥខេឃ្សត្វា កយត៉ បដិខេសខេឆតុការយោ អាហ “អហំ កខេន្ត តុខេយ្យ”តិអាទិ៉ អភិចាគតាឌិសុ អាចរិយំ ជិត្វា អភិចាគតការណ៉ា អភិចាគត៉ តាយ៉ ឃត្តិ ចា ចិសាការេក អាចរិយោ ចសតិ ត្វាទិយាបខេឆ កខេប្យខេត្តា, តខេតា អភិយុខេលាច ចត្តិត្វា កន្ធតិ, ចត្តិត្វា តិដ្ឋតិ, ចត្តិត្វា តិសីគតិ, ចត្តិត្វា តិបជ្ជតិ, ត្វាគំ អភិចាគត៉ តាយ៉ អាចរិយំ បត គ្ធុខេតាច ជិត្វា បច្ចដ្ឋាយ បច្ចុក្កយតការណ៉ា បច្ចដ្ឋាត៉ តាយ៉ អាចរិយំ បត ជិត្វា អញ្ជលិ បគ្គយ្ហាសីខេស ឆខេបត្វា អាចរិយំ តយឃ្សតិ, ឃត្តិ ចិសាការេក ខេសា ចសតិ, តគភិយុខេលាបិ តខេឆច តយឃ្សតិ, កន្ធខេត្តាបិ ចិខេតាបិ តិសិខេត្តាបិ អញ្ជលិ បគ្គយ្ហាតយឃ្សតិខេឃចាតិ ត្វាគំ អញ្ជលិកយ្ខំ តាយ៉ អត្ថុច្ចិកកយ្ខស្ស បត ការណ៉ា សាយីចិការណ៉ា តាយ៉ ចិចរាឌិសុ ហិ ចិចរំ ខេគខេត្តា ត ឃំ ចា ត៉ា ចា ខេគតិ, យហាគ្ឃុ សតម្លុលគ្ឃុ្យិ បញ្ចាសតម្លុលគ្ឃុ្យិ សតសហស្សម្លុលគ្ឃុ្យិ ខេគតិខេឃច៉ បិណ្ឌបិតាឌិសុបិ ឲខេសច តខេឃា៉ ត្វាគំ សាយីចិការណ៉ា តាយ៉ សរិរគាតុខេឃាតិ សរិរាចឃចា៉ អញ្ញាតត្តិ អញ្ញាត៉ា, ចិចិត៉ា យឃាតិ អខេត្វា៉ ក្យុខេតា លច្ឆាយាតិ ក្យុខេតា លភិស្សាយ៉ សុយខេតត សត្តិ យខេត្តហីតិ បឆយខេយច សាយខេលាទស្ស កឆិតត្តា ចា “ឌាតាតិ ឲស អយ្យាកយឆិប្យាយ”ន្តិ ពាត្វា ចា ឲចយាហាតិ ឥដ្ឋត្ថា៉

អខេប្យាឃ្សុខេក្កា ត៉ា យហារាឌាតិ យហារាឌ ត៉ា ឆាតុត៉ បដិលិខេភ យា ខ្ឃ្សុក្កុ កខេរាហិ, យា ត៉ា តត្ត ចាចខេជា ភច, អញ្ញា តឃា កត្តត្ថា កខេរាហីតិ អឆិប្យាខេឃា៉ ត្វាគាតិ តខេគច ខេញ្ញា កត្តត្ថាកិច្ចំ ឥខេឃ្សខេត្តា “ចិឆិខេឃា ខេសាឆាខេបត្វា”តិអាទិយាហ៉ សត្តតាតុអាចខេទ ខ្បដ្ឋាខេបត្វាតិ កំសតាតុអាទិតាតុអំ អចខេទតិ ឲត្វាតិ តាតុអាចខេទ ចុគ្ចតិ អាតតចិតតាទិ សត្តំ តុទិឃកណ្ឌុ៉ ខេតខេតច បរិតិត្តាតប្បុត្តដ្ឋកឆាយំ “សត្តត្ថា តាតុអាចខេទ សត្តិបិខេតឆាតិ ឲត្វ សត្តត្ថា តាតុអាចខេទត្តិ សត្តំ តុទិឃកណ្ឌ”ន្តិ ចុត្តំ៉ ឲត្វ បត សហចខេលាតខេឃត សត្តតុទិឃកណ្ឌាត៉ ចាគកាបិ កខេហតុំ ចដ្ឋត្តិតិ ខេត សខេត្តា ខ្បដ្ឋាខេបត្វា សត្តិបិខេតត្វាតិ ចុត្តំ ខេហាតិ៉ លច្ឆសីតិ លភិស្សសិ៉ ខេឆរា ខេចតិឃកិរិខេយច អកយំស្មុតិ រាឌតិខេចសតខេតា តិក្ខមិត្វា បុត ខេចតិឃកិរិខេយច អកយំសុ៉

តាចខេគចាតិ ត៉ា លណ៉ាខេឃច៉ បិដលិបុត្តគ្វារខេទតិ បិដលិបុត្តតការគ្វារេទ៉ កិ៉ា កខេន្ត សុយត អាហិណ្ឌសីតិ សុយត ត៉ា សយលាឆយ្ខំ អកត្វា កត្វា ចិចទសីតិ បុន្ឆតិ៉ ខេចតិឃកិរិមិត្យាយច បតិដ្ឋាខេបត្វាតិ បន្ឆា តត្ត ចិហារត្វាយ អាកគ្គិតត្តាកាចខេតា ខេចតិឃកិរិមិត្យាយច បតិដ្ឋាខេបត្វា៉ ចគ្គយាតកច្ឆាឃាឃាតិ បច្ឆាកត្តត្តិ អខេត្វា៉ បច្ឆាកត្តខេយច ហិ លាឃា ចគ្គតិ៉ អឆស្ស ឲតគខេហាសីតិ ឆាតុចខេក្កាដក៉ា ជិត្វា ឲច៉ា ចិខេត្តសិ៉ លត្តុំ អបតយតុតិ ត្វាគំ ខេសតច្ឆត្តុំ សឃខេយច ខេយ សីខេសាបរិខេតា ឆាតុចខេក្កាដកាភិយុល៉ា ហុត្វា តយតុតិ អខេត្វា៉ យឃំ្យាយត្វខេក បតិដ្ឋាតុតិ ត្វាគំ ឆាតុចខេក្កាដក៉ា ខេឆខេទស្ស ហត្តខេតា ឆាតុឃា សហ អាកត្តា សិរស្មិ ខេយ បតិដ្ឋាតុតិ អខេត្វា៉ ខេបិក្ខខេចឃ្សំ តាយ ខេបិក្ខខេបត្តប្បុយាណ៉ា ចលិហកយខេឡ្ឃ្សដ្ឋហិត្វា កខេយត ឆទិត្វា ខេតខេយតុការខេយខេឃច ខេតយឃយាត៉ យហត្តំ ហុត្វា ចឃ្សតិ៉ យហាចិខេរាតិ យហាបខេក្កយោ៉ យហាចិរាចឃចត្តា ខេចត្វ សត្វុចាហារេត ឆាតុខេឃា ឲច តិដ្ឋិដ្ឋា៉ ឆាតុសរិរេតាកយតត្យាសត្តាយ អឃំ កាឆា ចុត្តា៉

បន្ធិយជិនាកិយុទោច ហុត្វា អបរបក្ខេន្តាតិ បិដ្ឋិទោ បិដ្ឋិទោគយេច បន្ធិយជិនាកិយុទោ ហុត្វា ឱរបក្ខេន្តា, កន្ធេន្តាតិ អទេត្វា៍ កិញ្ចាបិ ៤ុរ បន្ធិយជិនំ ត ឱរទេលិទេកតិ, តធាបិ បន្ធិយជិនំ រត្ថាយ កន្ធតីតិ “បន្ធិយជិនាកិយុទោ”តិ ទុត្តំ៍ បុរត្តិទេយត ទ្វារេត តកទំ បចិរិត្វាតិ ៤ុត្ត បិដ្ឋិទោ បិដ្ឋិទោគយេច អាកត្វា ទ្វារេរ រយ្យេត្ត បរិចទេត្តត្វា ខ្ពុទេកតេច តកទំ ឋាចិរិតិ ទេចជិតត្ថា៍ យទេហជចត្ថ តាយាតិ យទេហជតាយទេកត ឃទេក្លត បរិក្កហិតំ ៤កំ ទេចធ្វាតត្តិ ទេចជិតត្ថា ៍ បរិទេកាកទេចតិឃធ្វាតត្តិ ៤ុត្ត បរិក្យត្វបកទលាតិ តិតហិត្វា កតំ ទេចតិឃំ បរិទេកាកទេចតិឃត្តិ ឥធ្វត្ថា៍ តិចិឆញ្ញាទេចតិឃំ ចតត្តិ បរិទេកាកទេចតិឃំ ឆាតុទេចតិឃំ ឆយុទេចតិឃត្តិ៍ តត្ត បរិទេកាកទេចតិឃំ ទុត្តតឃទេយច៍ ឆាតុទេចតិឃំ បត ឆាតុទេឃា តិតហិត្វា កតំ៍ បដិច្ចរយុប្បាតាជិលិលិតទេឋិត្តកំ តិតហិត្វា កតំ បត ឆយុទេចតិឃំ តាយ៍ រាទីទិកំ បរិទេកាកិកំ ខ្ពិស្សាកត្តិ ៤ចយ្យិ តិប្បទេកជំ ទេចតិឃំ ចតត្តិ៍ អឃំ បត បទេកទេធា បដិយាទ្ធបឃ្សបិ ខ្ពិស្សាកទេចតិទេយតេច រក្កហិតត្វា ទុទ្ធតទំ យុទ្ធតិ៍

កធំ បត ឰតំ ធាតំ តិណ្ហំ ញុទ្ធាតំ បរិទេកាកទេចតិឃធ្វាតំ អទេហារីតិ អាហ “អតីទេត កិទា”តិអាជិ៍ បដ្ឋទេកតាតិ ៤ុត្ត បដ្ឋទេកា តាយ ទេទាទេកា ទុច្ចតិ៍ ទេរា ច ឃក្លាត្យការទេចត រយុប្បទេន្តាតិ ទេចជិតទេត្ថា៍ តកា កិទ បុណ្ណកាឡ៍ត្ថ តាយ ឃទេក្លា អត្តទេតា អាត្យការទេចត យត្យស្សាតយ្យិ រទីទេទ បដ្ឋទកំ តាយ ទេទាកំ រយុធ្វារេបរិ៍ ទុត្តទេញ្ញាំ យហាចំទេរ –

“ទក្លទេរហិ ឌតទេស្សាត្ត, ទេទាទេកា បដ្ឋទេកា អហុ”តិ;

ជីបចំទេរបិ ទេចតំ ទុត្តំ –

“ទក្លរា ច ឰហុ តត្ត, បដ្ឋទា ច រយុដ្ឋិតា;

បដ្ឋទេទត ឰហុ រត្វា, តស្សត្តិ ជីបយុត្តទេយ”តិ៍

អតឃញ្ញរតត្តិ ៤ុត្ត អតទេឃាតិ អចធ្វិ៍ កាឃិកំ ទេចតរិកញ្ចា ទុកំ ញ្ញរតិ ចិក្លិបតិ ចិតារេរតីតិ ញ្ញរតត្តិ ទុក្លិ ទុច្ចតិ៍ កិញ្ចាបិ “ញុទ្ធចក្លុតា ទេលិកំ ឱរទេលិទេកទេន្តា”តិ ទុត្តំ, តធាបិ “ទេត រទេត្ត អតឃញ្ញរតយាបដ្ឋទេត្ត ជិស្វា”តិ ចចតទេតា បធយំ ញុទ្ធចក្លុតា ទេលិកំ ឱរទេលិទេកត្វា បន្ធា រត្ថញ្ញាតញ្ញារទេលាត ទេលិកំ ឱរទេលិទេកទេន្តា ទេត រទេត្ត អតឃញ្ញរតយាបដ្ឋទេត្ត ជិស្វាតិ កទេហតត្ថា៍ ត ហិ អារឃាត្យរឃាជិញុទ្ធចក្លុស្ស ទេត រត្វា អតឃញ្ញរតំ អាបដ្ឋត្វា ជិស្សត្តិ៍ ទុត្តដ្ឋិកាតិ ចិរយចស្សាជិចទេរត ឥដ្ឋា អទេរាកតា ទុដ្ឋិទេយច ទុត្តដ្ឋិកា, រស្សុប្បត្តិទេហតុក្មតា កាឃទុកុប្បត្តិរប្បាឃា រត្យបការា រយ្ហា ទុដ្ឋិ តត្ត ត ទេហាតីតិ អធិប្បាទេឃា៍ តទេតាទេយច ច “ទុត្តិក្លិ ទុស្សស្ស”ត្តិ ទុត្តំ៍ កិក្លាឃ អការទេចា , ទុល្លកការទេចា ចា ទុត្តិក្លិ, ឃុលកា តត្ត កិក្លា ត ទេហាតីតិ ទុត្តំ ទេហាតិ៍ រស្សាតំ អការទេចា, អរយ្យត្តតា ចា ទុស្សស្សំ៍ ទេតទេចាតិ ទេយឈទេស្សាតំ តាយំ៍ រយ្ហាឆារយត្យបទេចន្តីតិ ខ្ពុកកឆាទំ រយ្ហា ចិយុត្តិ, រយ្ហា អត្យបចស្សីតិ ទុត្តំ ទេហាតិ៍

យហាចិចារោ ហោតីតិ តស្មិំ កិរ កាលេ ឌយត្ថូយហារារេឌត ច តស្ស ររេញ្ញា កតិដ្ឋកាត្យេកត សមិទ្ធក្យារេតាយេកត ប្បររេឌត ច សង្គិ ត្ថយស្មិំ ឌីរប យហាឃុទ្ធិ ប្បដ្ឋិតំ៑ រេតរេតាំ ចុត្តំ “រេតត រោ បត សយរេឃត យណ្ឌឌីរប យហាចិចារោ ហោតី”តិ៑ ហោតីតិ កិរិយា កាលយរេបក្ខិត្វា ចត្តយាតបរេយារេកា, ចិចារស្ស បត អតីតកាលិកត្តំ “រេតត រោ បត សយរេឃតា”តិ ត្ថយិតាច ចិញ្ញាយតិ៑ សដ្ឋត្ថរសត្តិតារេតត ហេតុ អតីតកាលិចករេយា ឃថា “ការសរេត ចណ្ឌរេត តកា”តិ៑ ឲចំ សត្ថាតុ ថ្រាឌីរេសស្ស ធារេតស្ស ចត្តយាតបរេយារេកា ដដ្ឋរេត្ថា៑ កលហចិក្កហឌាតាតិ ឲត្តុ កលរេហា តាយ យត្តកប្បរេត្វា កាឃកលរេហាបិ ចាចាកលរេហាបិ៑ តត្តុ ហត្តុបរាយាសាឌិចរេសត ការេឃត កាតរេត្ថា កលរេហា កាឃកលរេហា៑ យមុឈ្ឌក្តាឌិចរេសត ចាចាឃ កាតរេត្ថា កលរេហា ចាចាកលរេហា៑ ចិបច្ចតឹកកហណំ ចិក្កហោ៑ កលហស្ស បុត្តការេក ប្បរេត្តា អញ្ញាមញ្ញាចិរុទ្ធារេហា៑ អថ ចា កលរេហា តាយ ចាចាកលរេហា៑ អញ្ញាមញ្ញា ហត្តុបរាយាសាឌិចរេសត ចិរុទ្ធំ ចិរុទ្ធំ ចា កហណំ ចិក្កហោ កាឃកលរេហា៑ ឃថាចុរេត្តា កលរេហា ច ចិក្កហោ ច ឌារេតា សញ្ញារេតា ឲរេតសត្តិ កលហចិក្កហឌាតា, សញ្ញាតកលហចិក្កហាតិ អរេត្វា៑

តាតិ សាសតត្ថរដារេតត តស្សត្តិតិ បរិឃត្តិបដិរេចឆបដិបត្តិសដ្ឋាតស្ស តិចិធស្សបិ សាសតស្ស អត្ថរដារេតត ដាតុបរិតិត្ថារេត សតិ តាតិ រេចតិយាតិ ចិតស្សត្តិ៑ តីហិ (ឌី៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ១៑១៩១; ចិត៑ អដ្ឋ៑ ប៥៥) ហិ បរិតិត្ថាតាតិ កិលេសបរិតិត្ថាតំ លត្ថបរិតិត្ថាតំ ដាតុបរិតិត្ថាតត្តិ, តាតិ បត អយ្យាតំ កាចរេតា ចរេសត ឲចំ រេចឌិតត្ថាតិ៑ តស្ស ហិ កិលេសបរិតិត្ថាតំ ពោធិបល្លង្កេ អរេហាសិ, លត្ថបរិតិត្ថាតំ ក្យសិតារាឃំ៑ ដាតុបរិតិត្ថាតំ អតាគរេត កចិស្សតិ៑ សាសតស្ស កិរ ឱសក្កតកាលេ ត្ថយស្មិំ តម្ពបណ្ណិឌីរប ដាតុរេយា សត្តិបតិត្វា យហារេចតិយំ កមិស្សត្តិ, យហារេចតិយរេតា តាកឌីរប រាឌាយតតរេចតិយំ, តរេតា យហាពោធិបល្លង្កំ កមិស្សត្តិ, តាកកចតរេតាបិ ឌេចរេលោករេតាបិ ព្រហ្មរេលោករេតាបិ ដាតុរេយា យហាពោធិបល្លង្កមេច កមិស្សត្តិ, សាសបយត្តាបិ ដាតុ ត អត្ថរា តស្សិស្សតិ៑ សព្វា ដាតុរេយា យហាពោធិបល្លង្កេ រាសិក្វតា សុចណ្ណក្ខត្តា ចិយ ឲកឃ្ឃាតា ហុត្វា លព្វណ្ណរស្មិរេយា ចិស្សជ្ជស្សត្តិ, តា ឌសសហស្សិលោកដាតុំ ចបរិស្សត្តិ៑ តរេតា ឌសសហស្សចក្កចាឡេ ឌេចតា សត្តិបតិត្វា “អជ្ជ សត្ថា បរិតិត្ថាតិ, អជ្ជ សាសតំ ឱសក្កតិ, បច្ឆិយឌស្សតំ ឌាតិ ត្ថជំ អយ្យា”ត្តិ ឌសពលស្ស បរិតិត្ថុតឌិចសរេតា យហត្តតរំ ការុញ្ញាំ ករិស្សត្តិ, ធរេបត្វា អតាកាមិតិណាសរេច អចរេសរេសា សកការេចត សណ្ឋាតុំ ត សក្ខិស្សត្តិ៑ ដាតុស្ស រេតរេឌាដាតុ ឧដ្ឋហិត្វា យាច ព្រហ្មរេលោកា ឧក្កច្ឆិស្សតិ, សាសបយត្តិយាបិ ដាតុយា សតិ ឲកឌាលិច កចិស្សតិ, ដាតុស្ស បរិយាឌាតំ កតាស្ស បរិច្ឆិជ្ជិស្សតិ៑ ឲចំ យហត្តំ អាតុកាចំ ឌស្សេត្វា ដាតុស្ស អត្ថរហិតាស្ស សាសតំ អត្ថរហិតំ តាយ ហោតិ៑

ឌិចា ពោធិរុក្ខដ្ឋារេត ហត្តិសាលិឃំ តិដ្ឋតីតិ ឌិចា ចត្តុចិចិតតាឃ ឱកាសំ ក្យរុយារេតា តរេតា ដាតុំ ករេហត្វា ក្យមុឝ ធរេបត្វា សដាតុរេកាច ហុត្វា តិដ្ឋតីតិ ចឌត្តិ៑ ចុត្តរេញ្ញាំ យហាចំរេស –

“រត្តិំ តារេកាតុបរិយាតិ, តំ ធាតំ រេសា សដាតុកំ;

ពោធិដ្ឋាតមិញ្ញ្យសាលិឃំ, ឌិចា ធាតិ សដាតុកា”តិ៑

ឆ្នបបតិដ្ឋាគក្ខមិ បរិឃាឃតីតិ យត្តកេតា ឆាត្ញំ តត្ត បតិដ្ឋាេបត្វា ឞឆាត្យកំ ឆ្នបបតិដ្ឋាគក្ខមិ រត្តិកាេក បរិឃាឃតិ, ឞយត្តតេតា ចិចរតីតិ អេត្ថ្វា ឌេល្ឈប្បយាលត្តិ ប្ញបបដ្ឋាគប្បយាលំ ឆ្នបក្យដ្ឋិតេតា តេហដ្ឋាកាេញក្យឆ្នបឞ្ស ឌេល្ឈាតិ ចគត្តិ ឆាត្យឌ្លេរាបគត្វាឃាតិ ហត្តិក្យមុ្កតេតា ឆាត្យកេរល្លកឞ្ស ឌ្លេរាបគត្វាឃ ឞកាលតកេរត្វា ឌតបេគា ចាតិ តកេរចាឞិតោ ឌតបឝចាឞិតោ ច អេកេឝតោ តកេរឌតបឝឞេដ្ឋហិ ចុត្តា “ឞេត្តា កាេយា អាកេតា, យត្តា ដ្ឋក្ខដិ៍ កេរាត្តិ”តិអាឌីឞ្ញ ចិឃ៌ យហាឌតកាេឃតិ យហាឌតឞម្មតេហ៌ ឞម្មហបរិឃាេឃា តេហត្ត កាឃឞេដ្ឋា៌ ឲេកាកឆាត្យប្បេឝឞតេតា តេតេឌាឝកតិក្លួយតាឌិចេឞត ឃយកឃយកំ ហុត្វា បចត្តំ បិឌិហារិឃំ ឃយកបិឌិហារិឃំ៌ លគ្គំ ចល្លាគំ រឞ្ញិ៍េឃា ចាតិ ឞម្ពតេត្វា កាតេត្តា៌ លគ្គំ ចល្លាគំ ដ្ឋេកាឆារា ចាតិ ឲចេឃ្យត្ត ឞម្ពត្តំ ចគត្តិ៌ បរិតិត្តាតេបិ កកចតិ តឞ្យាក្យកាេចគ ឲចន្ទបំ បិឌិហារិឃយេតោឞិេឃចាតិ ឌេឞ្សាត្ញំ “ឲចំ អចិត្តិឃា”តិអាឌិកាឆយាហ៌ ញាដ្ឋឆមុាតិ ឲត្ត ញាដ្ឋក្យលា៌

ឆេយាគកាេលបិ តិក្លុត្តំ អាកាយាឞីតិ កកចា កិរ អកិឞេត្តាឆិតេតា តចេយ យាេឞ ឲុឞ្សប្ញណ្ហយឌិចេឞ ឃក្លាឆិចាឞំ លក្ខាឌិបយុបកត្តា លក្ខាយេត្ត្យតិេឃាឌតាឃតេ េឃាឌតចិត្តតេ យហាកាកចគ្យ្សាគេ យហាឃក្លួឞយាកេយ ដ្ឋបរិអាកាេឞ ឆត្វា កប្បដ្ឋាគឞយេឃ ឞមុ្ពិ៍តចុដ្ឋិចាតគិត្តិេឞឞចឞ្សចាឃុតា ច េលិកត្តរិកតិរឃគ្គការឞឌិឞឈោរគ្គការតិកាេឃគ ច ឞីតគេកតិត្តិេឞឞតហលឞីតេគ ច ឞំចដ្ឋកាលឞត្តាតចាតឞេត្តកិតេហិ យេឈតកកេត្តិតឞឌិេឞគ កកេតយេតីតិត្តាេតគ ច ឃក្លាតំ កឃំ ឞត្តាឞំ ឌតេត្វា តេហិ ឃាចិតាកេឃា “េតឆ េយ ឞយក្កា តិឞីតគដ្ឋាគ”ត្តិ ចត្វា “េតយ តេ ឞកាលឌីបំ, េតហិ តោ, យារិឞ, អកឃ”ត្តិ ចុេត្តួ ឞត្តំ តំ ដ្ឋបត្តចំ អត្តរឆាេបត្វា ឃក្លួឝត្តក្ខមិឃា ចម្ពុលណ្ហំ បត្វា រិត្វា តត្ត តិឞិេត្តា ឞយត្តតេតា ឌលឃាតំ ចម្ពុលណ្ហំ បឞារេត្វា កប្បដ្ឋាគក្កិឞឌិឞឝហតាកិក្ខតាគំ ឌលឆិឞលិលកីតាគំ ឞយត្តា េចលេត្ត កយត្តាគំ ឃក្លាតំ កិរិឌីបំ ឝេឞ្សត្វា តេឞុ តត្ត បតិដ្ឋិតេឞុ តំ ឃចាឆាេគ បតិដ្ឋាេបត្វា ចម្ពុលណ្ហំ ឞត្តិបិត្វា តិឞិេត្តា តគា ឞយាកេតា អេគកេឝចតាឞត្តិបិតេតា ឆយុំ េឝេឞត្វា អេគកបិលាកោឌីតំ ឆយុាកិឞយឃំ កត្វា ឞុយតក្យាដចាឞិតា យហាឞុយតេឝចរាេឌត ឞយឆិកតេឞាតាបត្តិផលេគ ឃាចិតបុឞតីេឃា ឞីឞំ បរាឃឞិត្វា យុដ្ឋិយត្តា តីលិយលេកាឞឆាត្យេឃា តឞ្យ ឝត្វា ឌេម្ពត្តីបយកយាឞិ៌

ឝុតិឃំ អកិឞេត្តាឆិតេតា បត្វាេយ ឞំចឆ្ឆេរ ឆ្នញ្ញឌ្លេរយេតោឝរាគំ ឌលឆលតិចាឞីតំ យាត្យលកាកិគេឃ្យាគំ តាកេរាឆ្នាតំ យលិបលុក្កំ តិឞ្សាឃ ដ្ឋបដ្ឋិតយហាឞក្កាេយ តាកាគំ យហាចិតាឞំ ឌិត្វា ចិត្តយាឞកាត្យអបក្លួឞ្ស ដ្ឋេបិឞឆឌិចេឞ បិេតាច ឞយិគ្គស្តុយេគត តាយ រក្លួេឝចបុេត្តគ លត្តំ កត្វា ឆារិតរាឌាឃតេគា តាកាឌីបំ ឞយាកត្វា ឞក្កាយេត្ត្យអាកាេឞ បល្លេដ្ឋត តិឞិេត្តា េឈារគ្គការេគ តាេក ឞត្តាេឞត្វា អឞ្សារេឞត្តា អាេលិកំ ឝេឞ្សត្វា ឞត្តាតបីតិេឞាយតឞ្សាគំ ដ្ឋបកតតាកាគំ ឞាយក្កិកេលឃំ ឆយុំ េឝេឞត្វា យាត្យលកាកិគេឃ្យហិ ដ្ឋីហិ តាកេរាឆ្នហិ បុ្ញឌិតេ បចឌិតលកេតេ យលិបលុេក្ក តិឞិេត្តា តាេកហិ ឌិត្តត្តបិេគហិ ឞត្តបរិតោ ឌលឆលតិចាឞិតោ អឞីតិកោឌិតាេក ឞេរលេឞុ ច ឞីេលឞុ ច បតិដ្ឋាេបត្វា តេហិ គយឞ្សិត្ញំ បល្លក្កត្វា រាឌាឃតគបិឝបត្វា តត្ត បតិដ្ឋាេបត្វា ឌេម្ពត្តីបយកយាឞិ៌

តតិឃយមុ្បិ អកិឞេត្តាឆិតេតា អដ្ឋេយ ឞំចឆ្ឆេរ យេតោឝរយាត្យេលគ យលិអក្លួកតាកេរាេឌតាកិឃាចិតេតា ចិឞាឈប្ញណ្ហយឌិចេឞ

បច្ចាកិក្លុងតបរិច្ចេតា ពល្យាលឹបេងេង យលិអក្លិពឃ្ស កចតយុបកត្តា តត្ត យាបិតទ្ធិទេតយល្ហេប យតោហទចទបល្លេក្ក តិសិតេក្ត តាកទាេដត ជិត្តត្តបិតេហិ សត្តបេ្យត្តា តាកយាលចិកពលបរិច្ចេតត ជិត្តយាលិកត្ថាឌឹហិ ប្អឌិតោ តត្ត ឆយ៉ុ ងេងសេត្តា ច្ចដ្ឋាឃាងតា ស្ហុយតក្ប៊េដ បងំ ងេឃ្សត្តា បត្តតបិតេឝ ឌិចាចិហាទ៌ ពត្តា ឌឹឈចាបិតេចតិឃដ្ឋាតេត ច យុកិឃក្កលតេចតិឃដ្ឋាតេត ច ពល្យាលឹតេចតិឃដ្ឋាតេត ច យហាតេតាឝិដ្ឋាតេត ច ធ្មុបិទាយដ្ឋាតេត ច យហាតេចតិឃដ្ឋាតេត ច សងាចតោោ តិសីជិត្តា តិតេទាឌសយាបត្តិ សយាបឌ្ជិត្តា សិលិតេចតិឃដ្ឋាតេតយេច ឆត្តា ងេចតាេក សយត្យងាសិត្តា ឌព្ឌឹបយកយាសិ៍ ឲចំ កកចា ឆទយាតកាេលបិ ត្ថាយំ ឌឹបំ តិក្លត្តុំ អាកយាសឹតិ តេចឌិតត្ថា៍

ត្ថងាតិ តេឆច តិក្លត្តុយាកយតំ សេដ្ឋបេតា ចិកាតេចត្ត្តា អាហ "បឆយំ ឃក្លឆយតត្ត"ត្តិអាឌិ៍ ទក្លុំ ពេទាទត្តាតិ ឃក្លាតំ ប្អត អបចិសតត្តាឃ ទក្លុំ ពេទាទត្តា៍ អាចិឌ្ជិតិ សយត្តតោ ចិចទិ៍ យាត្យលកាពិតេឃ្យាតត្តិ ធ្មាញ្ជិឆទយតោហាឆទាតំ៍ ឲត្ត បត កិត្ចាបិ កកចា សយិត្ថស្ហុយតេត តាយ ងេចប្អត្តេត សត្ថិ អាកតោ, តឆាបិ បត្ថាសយលោត ឲពោតបិ កិក្លុតា សត្ថិ អតាកតត្តា "ឲពោកោច អាកត្តា"តិ ច្ចត្តា៍ តឆត្ទ្ធបឃ្ស បរិបត្តឃ្ស ចិហតត្តា "បរិញ្ជអាហំ ធ្មុបសេយត្តា"តិ ច្ចត្តា៍ ទេត្ថា កាតាតិ ទេត្ថា ពតិដ្ឋកាតា៍ អកេឃាតិ យត្តាកេឃា៍

អត្យញ្ញអា ឆេចឹតិ ទេត្ថា ឌេដ្ឋកាត្យឌាឃា អត្យញ្ញអា ឆេចឹ៍ ប្អទិយពាតំ តិល្លុំ សយ្ងាសយ្ញ្ញត្ថាតំ តោឝិ បតិដ្ឋាសឹតិ ឃគា ហិ សោ ពក្យសេត្ថ តាយ កកចា ត្ថាយស៊ុំ ឌឹសេប យត្សេឃ្ស បឌ្ឌទកាកិក្សតេ អតឃញ្ញសតយាបឌ្ឌេត្ត ជិស្វា ពទ្រលាឃ សេត្ចាឌិតហឆេឃា ត្ថាយំ ឌឹបយាកតោ, តគា តំ តេទាកកយំ ធ្មុបសេយត្តា សត្តុបតិតាតំ ឆយ៉ុ ងេងសេត្តា ចត្យទាសឹតិឃា បិលាសហឃ្សាតំ ឆយ្ងាកិសយយំ ពត្តា សាឃត្យ្យបយេឃ តោឝិបតិដ្ឋាតាទហដ្ឋាតំ កត្តា តត្ត សយាបត្តិ សយាបឌ្ជិត្តា ច្ចដ្ឋាឃ "យយ សិទិសយហាតោឝិតោ ឆក្លិលយហាសាលយាគាឃ ទ្រចតគ្គា កិក្លុតិ ត្ថឆាកត្ថត្យ"តិ អឝិដ្ឋាសិ ៍ សា សត្ត ចិត្តុំ ឝាត្តា តក្ខលតេត្ថាច តេលយចតឹទាឌឆាតិឃា តេលយទាឌាតយាគាឃ យហាតោឝិយុបកត្តា ឆក្លិលយហាសាលាឃ យតោសិលិតេលាំ តេលយទាេដត គាេបត្តា តំ សយំ លិឌ្ជិត្តា ស្ហុចល្លូពដិតេហ ជិតំ តោឝិសាលយាគាឃ បត្ចាសតកិក្លុតឹហិ តេច ងេចតាហិ ច បរិចាទិតា ត្ថត្ថិឃា ត្ថឆាតេត្តា តឆាកតេតត បសាទិតេ ឆក្លិលហេត្ត សស្ហុចល្លូពដិហំ យហាតោឝិ ឆេបសិ៍ តំ តឆាកតេតា អកេឃឃ្ស តាយ ទេត្ថា ឆត្តា តេតត តស៊ុំ សយេឃ "យហាតិត្តចត"ត្តិ បត្ថាតេត យហាតេយឈចត្យឃ្យាតេត បតិដ្ឋាតេបសិ៍

តោោលាកយតោ ច កកចា ក្ខត្តដ្ឋិបឹញ្ញត្ថេត ឌឹបចាសិតោ ជិស្វា ត្ថាយំ ឌឹបយាកតោ តំ កយំ ធ្មុបសេយត្តា ឆយ៉ុ ងេងសេត្តា ចត្យទាសឹតិ បិលាសហឃ្សាតិ យក្កបតេលស្ហុ បតិដ្ឋាតេបត្តា ប្អត្តតោឝិដ្ឋាតំ កត្តា សយាបត្តិបរិយោសាតេត "យយ ក្ខត្តុទយហាតោឝិតោ ឆក្លិលយហាសាលយាគាឃ ពទពតត្តា កិក្លុតិ ត្ថឆាកត្ថត្យ"តិ ចិតេត្តសិ៍ សា កកចតោ អឝិប្បាយំ ចិជិត្តា តក្ខលតេត្ថាច សោកទាឌឆាតិឃា សោកទាឌាតយាគាឃ យហាតោឝិយុបកត្តា ឆក្លិលយហាសាលាឃ យតោសិលិតេលាំ សោកទាេដត គាេបត្តា តំ សយំ លិឌ្ជិត្តា តេហយពដិតេហ បតិដ្ឋិតំ តោឝិសាលយាគាឃ បត្ចាសតកិក្លុតឹហិ សត្ថិ ស្ហុទកាលបរិច្ចតា ត្ថត្ថិឃា ត្ថឆាហទិត្តា សត្តាទា បសាទិតឆក្លិលបិលិតេល សតេហយពដិហំ យហាតោឝិ ឆេបសិ៍ តំ តឆាកតេតា សយិត្ថឃ្ស ទេត្ថា ឆត្តា តេតត តស៊ុំ សយេឃ "យហាតាកចត"ត្តិ សត្ញ្ញ្យាកតេ យហាតេយឈចត្យឃ្យាតេត យហាតោឝិ បតិដ្ឋាតេបសិ៍

ពឃ្យេបិបិ ច កេចា ឫបដ្ឋិតរាជុបរាជយុទ្ធេត បិលិតេភា ចិតាវំ ជិវ្ហា ពន្យាយ ចោជិតេតា ព្ពុយំ ជីបយាពត្ត្វា ឋាំ ពលឋាំ ច្ឆបវេយត្វា ឆយុំ ចេវេវត្តា ចត្យរាឃឹតិ បិលាវឋហឃ្យាតិ យក្កុចល់ បិរេបត្វា យហារេជាលិដ្ឋាត់ ពត្ត្វា ឋាត្ត វយាបត្តិ វយាបដ្ឋិត្វា ចុដ្ឋាយ “យយ តិរេក្រាឆយហារេជាលិនេតា ឆក្កិលាយហាឃាលយាគាយ ឃុឆយុា កិក្កុតឹ ព្ពុឆាពច្ឆត្ឋ”តិ អដិដ្ឋាឃិៈ ឃា កេចេតា ចិត្តុំ ចិជិត្វា តដ្ឋលាវេព្ពាច ជារាលាឃឹរាជឆាតិឃា ព្រាហុនត្តរាជាតយាគាយ យហារេជាលិយុបពត្ត្វា ឆក្កិលាយហាឃាលាយ យេតាឃិលិរេលេាំ ព្រាហុនេត្តត ជារេបត្វា ឋាំ វយំ លិដ្ឋិត្វា ពតពពជវេហ ជិឋាំ េជាលិឃាលយាគាយ បច្ចាវតកិក្កុតឹបរិចារា ឆេចពលាបរិចុតា ព្ពុដ្ឋិយា ខុត្ត អារេតត្វា យុតិេត្តត បឃារិេត ឆក្កិលាពរតេល វឃុចណ្ហពជាវ៉ាំ យហារេជាលិ ឆេបឃិៈ ឋាំ កេចា ជយត្តរេព្ពា ឆត្វា េតត តឃ្លិ វយេយ “យហាឃាលចត”ត្តិ វដ្ឋ្យពេត យហារេយឈចត្យឃ្យាេត យហារេជាលិ បតិដ្ឋាេបឃិៈ ខុចំ ព្ពុយឃ្លិ ជីេប បុរិយពាត់ តិណ្ហុ វយុាវយួដ្ឋាត់ េជាលិ បតិដ្ឋាេបឃិៈ ឋាំ វត្តាយ ខុចយាហ “ព្ពុយឃ្លិច្ចា យហារាជ ជីេប បុរិយពាត់ តិណ្ហុ វយុាវយួដ្ឋាត់ េជាលិ បតិដ្ឋាឃឹ”តិៈ

វរវរិឃិជាលចិឃ្យដ្ឋតេពភាតិ ឃិតិដ្ឋតាយ រវចត្តិ ឲ្យជចត្តិ អកិតចរិឃិជាល់ ចិឃ្យេដ្ឋេត្តតៈ អឆ ចា ព្ពុេតា ចិេតា ច វំវរលាេតា វរវំ វជីចំ ជីចយាត់ ចិយ រិឃិជាល់ ចិឃ្យេដ្ឋេត្តតៈ អឆ ចា វរវពារេល ឆរយាតពារេល ព្យេដ្ឋត ចិយ រិឃិជាល់ យុច្ចាេត្តតាតិ ខុចេយត្ត អត្តុំ ចណ្ហយត្តិៈ ខុពជិចេវេតច អពយាឃឹតិ វប្ពេត្តៈ បច្ចាហិ ពព្ពាវេតហឹតិ អត្តេភា បរិចារិេពហិ បច្ចាហិ ពព្ពាវេតហិៈ ឫបឃ្យយំ ពារាេបត្វាតិ កិក្កុបឃ្យយំ ពារាេបត្វាៈ អេបឃ្យឹតិ េលពឃាវត់ បតិដ្ឋាេបឃិៈ ខុចច្ចា អេចាចាតិ រាជវេត្តវំ អេបឃ្យត្វា េឆរឃ្យ យុពឃាវត់ ចិព្ពាេបេត្តា ខុចំ អេចាចៈ ឫជិក្កុតឹតិ អេបក្កុតិ បេត្តតិៈ

លិត្តហត្តុំ ចិយាតិ លិត្តហត្តចត្តិ ចិយៈ លិត្តា ហត្តា ខុតឃ្យាតិ លិត្តហេត្តាតិ អព្ពាបឆត្តវយាេឃា ឆដ្ឋេព្ពាៈ បព្ពដ្ឋាបុេរក្កុរាតិ បព្ពដ្ឋាកិយុលា, បព្ពដ្ឋាយ វដ្ឋាតាកិលិឃា “ពឆា ត្យ េលា បព្ពជិឃ្យាយឹ”តិ តត្តឫឃ្យក្កយាបត្តាតិ ចុត្តុំ េហាតិៈ យំ បជិយាេតតឹតិ យំ ឫជិក្កុតិៈ វេត្តត ឈាតំ ត អរហតឹតិ អវត្តឈាតារេឋាំៈ ហិយចលិហពពត្តត្តិ ហិយបុណ្ហចលិហពពត្តៈ បិជិហារិយចេវេត ជាតំ ហិយេយច “ចលិហពពត្ត”ត្តិបិ ចឆត្តិៈ េគាលាយត្តាតិ យពឆតាច្ឆព្ពុយា េឃាច្ឆអវតាច្ឆព្ពុប្យយាលាៈ

យក្កត្តិ វត្តេឃាជតិពំ យក្កៈ បជិជក្កេបត្វាតិ េឃាឆេបត្វា, លាលុពលុពាជីតិ ហរេបត្វា តត្ត ជាហលចិបុលចាលុពំ ឲ្យកិរេបត្វាតិ ចុត្តុំ េហាតិៈ ពយុារចណ្ហត្តិ រេព្ពា បពតិឃុចណ្ហពារចណ្ហៈ តចហត្តបរិេក្កុបត្តិ តចហត្តប្យយាេលា បរិេក្កុបបិ អឃ្យាតិ តចហត្តបរិេក្កុបំ, បរិេក្កុបេតា តចហត្តប្យយាលត្តិ ចុត្តុំ េហាតិៈ “បច្ចាហត្តេព្ពាឆ”ត្តិអាជីឃុបិ ព្ពុយិតាច តេឃត អេត្វា េចជិតេព្ពាៈ តិហត្តចិក្កុយត្តិ តិហត្តប្យយាលចិត្តារិៈ វយុឃ្យិតឆជបជាពត្តិ ឫឃ្យាបិតតិលបីតាជិចិចិឆឆជបជាពំៈ តាតារតតចិចិត្តត្តិ តត្ត តត្ត រចិតតាតារតតេតហិ ឃុចិចិត្តៈ អេតពាលដ្ឋារបជិយល្ហិតត្តិ បវត្តជតបុជិេតហិ ហត្តបពាជីហិ តាតាលដ្ឋាេរហិ វដ្ឋិតាំៈ តាតាចិឆក្យឃុយវយាពិណ្ហត្តិ ឫបហារចេវេត ឫបតឹេតហិ តាតប្យពារេហិ ចណ្ហពត្តវយេត្តហិ ជលឆលបុេប្យហិ អាពិណ្ហុៈ អេតពត្យរិយវដ្ឋត្តិ អាតតចិតតាជិបច្ចាក្កពត្យរិយវេឈ្ឃិតាំៈ អចេវេវំ អឆឃ្យត់ អពយាឃឹតិ ខុត្ត “ហត្ត, យហារាជ, តឃា ពេហតព្ពា អយំ ឃាលា, តឃ្យ ឫបតិឃ្យយក្ខេតា អយំ លេត្តា, ត យយំ តឃា ពេហតព្ពា”តិ ចឆត្តា ចិយ អចេវេឃា ឃាលា វត្ត េតជឃា អឆឃ្យតយពយំឃ្ខតិ ចឆត្តិៈ ពចក្កុជាលវជិវត្តិ កាចតប្ពុំវពំ, ជាលពចាជវជិវំ ពត្វាតិ អេត្វាៈ េចល្យេក្កុបវតាវហឃ្យាតិ បចត្តិឃ្ខតិ េតាវំ េតាវំ ជតាត់ ឃឹេឃាបរិ

កមត្តាត៌ ភូតូរានក្ខុចលិត៌ ភូក្លុបនតនហប្បាតិ បចត្តិស្វតិ អតេ្ថា៉ ម្ហលនតេគាតិ ឯនស្ លេលាស្ ខុកេកាឃ ឯន ឯន ហុត្វា តិក្លុត្តមុលនតេត៉ ឯន មហាមុលិតិ បឈមលេលាឃ តិក្លុត្តឯនមហាមុលិតិ៉

ឯេចត្តុកិរឃា ឋលិស្វតិ ឯេចត្តុកិរឃា ឆតិស្៉ ឯេចត្តុកីតិ ច ត ខុត្ត កាឌិ កេឝី អឆិមេ្យតា, អឆ ឥតា ភូប្យាតកាេចត អាកាយបកេតា តិស្លេ្ឈនសេ្ឋា៉ ឯេឯចាតិ ហិ ឥមឃោ៉ តស្ស ហិ អន្ធកាេចត អាកាយចណ្ហស្ស ឯេចស្សាកាេចត ស្ពុក្លុកនិ្ខតនត្ថិកេត នសេ្ឋ តិន្ធូរេត្ត ឯេចត្តុកីតិ នមញ្ញា, តស្វា ឯេចត្តុកិរឃា ឋលិស្វតិ ឯេឯចា ស្ពុក្លុកនិ្ខត៌ កនិ្ខតិ ច្បុត្ត ហោតិ៉ បញ្ញតាត៌ តេច្ឆុហិតិ បឆឌិកមេ្យត ឮេតា ឌិតោ ច កមត្តាត៌ បញ្ញតាត៌ តេច្ឆុហិ៉ ឃក្លុត៌ ហិក្កាេរហិតិ ចិមឡុឌាតាត៌ ឃក្លុត៌ ចិមឡុប្យកាយតចមេត បចេត្តហិ ហិក្កានសេ្ឋហិ៉ ឃក្លុ ហិ ចិមឡុឌាតា “ហិ ហិ”ត្តិ នដ្ឋ តិន្ធូរេត្តិ៉ ច្បុតិឌមេ្យហិតិ បង់នាចឆេតហិ៉ ច្រាហូត៌ អមេ្យាឌេតហិតិ ប៊ីតិមោមតស្សឌាតាត៌ ច្រាហូត៌ ឆាហាឃំ បហរលាសក្លុរតហិ អមេ្យាឌេតហិ៉ ប៊ីតិមោមតស្សឌាតា ហិ ច្រាហូរេគា ចាមហត្ថុ នមិត្ថិត្វា ឯក្លុលេត ហេតុ្តត ឆាហាឃំ បហារ៌ ឯេត្តិ៉ ខុកេកាលិហលត្តិ ខុកេតា បចត្តកាលិហល់ ៉ ខុកតិត្ថាឯត្តិ ខុកេតា បចត្តតិស្លេ្ឈង់៉ ឋលេតា តិក្លុត្តា លេញ្ញលុរស្ពុ្ខឃោ ភូក្សា ភូក្កុត្ត ខ្លួតមិត្វា ចក្កុចាឡអបញ្ញតមុលចឌ្ជិ អាហច្ឆុ តិឌ្ជត្តិតិ អាហ “នកាលចក្កុចាឡអំ រតតកោបរិតិស៊ីចិត្តដ្ឋ ចិឃ ក្សុរមាគា”តិ៉ តឌ្លុលេតា ច បត បក្ឆីតិ ច្បុត្តតឃេត ស្ពុចណ្ហកឌ៊ែហ បតិឌ្ជិតស្ស មហាឆាឌិស្ស លេញ្ញលុរស្ពុ្ខត៌ ចិស្សឌិ្ខតកាលេតា បក្ឆីតិ៉ ហិមចលិហកកត្ថុ បចិនិត្វា អដ្ឋានីតិ ស្ពុចណ្ហកឌ៊ែហេតច នឌិ្ឋភូក្កុត្ត ហិមេយាឯកប្ពុណ្ហ ចលិហកកត្ថុ បចិនិត្វា អដ្ឋានិ៉ បឈម់ ស្ពុចណ្ហកឌ៊ែហ បតិឌ្ជិតោរឃច ហិ ឆាឌិ បន្ធា ច្បុត្តប្យការអន្ធទិឃបឌិមល្លិតេតា ហុត្វា ហិមចលិហកកត្ថុ បចិនិត្វា អដ្ឋានិ៉ តេតេតច ចក្លុតិ “បឈម់ ស្ពុចណ្ហកឌ៊ែហ បតិដ្ឋហិ, តេតា ហិមកត្ថុនត្តាហំ អកិមេកនត្តាហត្ឋុ ឌីតិតាមេត្វា”តិអាឌិ៉ តេតារឃច ច មហាចំមេបិ ច្បុត្ត –

“ខុចំ នេតត មុលិត៌, តេត្វសា កត្ថុកឌ្ជមេ;

បតិដ្ឋានិ មហាឆាឌិ, បនាឯត្តិ មហាឌត៉

“តស្សា លេត្ថ ឯនហេត្វា, បញ្ចុ នាលា មេតាមេយា;

ចតុហត្វា ចតុហត្វា, ឯនេ្ឋឋលមល្លិតា៉

“នហស្សត្ត បនាលាត៌, នាលាត៌ តានមានិ ច;

ខុចំ អានិ មហាឆាឌិ, មេគាហរនិទិត្ថរា៉

“កឋិហមិព្យហារេឌាឆិ, បតិដ្ឋិតក្លូនេលា មហិ;

អកម្បិ បឋិឋិហិទាតិ, អនេហស្បុំ ចិចិឆាតិ ច។

“សមំ តាដេហិ ឝ្មទិឃាតំ, ឥនេចស្ម មាត្យេសស្ម ច;

សាត្វការតិត្ថារេឌហិ, ឥឌចព្រាហ្មកលស្ស ច។

“មេឈាតំ មិកបក្លិតំ, ឃក្លាឌីតំ ទេចហិ ច;

ទេចហិ ច មហិកេម្យ, ឲកេកាលិហល់ អហ្ម។

“ឌេឌាឆិយា ឋលបេត្តហិ, លេត្ថាណ្ណាទំសិយោ ស្មកា;

តិក្លមិត្វា ចក្កចាត្យអំ, សកល់ សោកឃិស្ម ច។

“សកឋិហា មហារេឌាឆិ, ស្វាក្ត្វាត តនេតា តកំ;

អដ្ឋាសិ ហិមកត្តុមិព្យាសត្តាហាតិ អឌស្សតា”តិ។

តម្ហា សុចណ្ណកឋិហេ បតិដ្ឋិតោយេច ឌេឌាឆិ កឋិហេតេច សន្ធិ ស្វាក្ត្វា ហិមចលិហកកត្តុ បចិសិត្វា អដ្ឋាសីតិ ចេឌីតត្ថា។

ហេដ្ឋា បត កាចេតា អឆិដ្ឋាតក្កមំ ឌស្សេត្តត ឃំ ចុត្តំ –

“កាចា កិទ មហាបរិតិត្ថាតមត្ថោ តិបត្តោ លក្ខាឌីបេ មហារេឌាឆិបតិដ្ឋាបតត្វាយ អសោកមហារាឌា មហារេឌាឆិក្កហលត្តំ កមិស្សតិ, តតា មហារេឌាឆិស្ស ឌក្លិលាសាតា សយមេច លិឌ្ឍិត្វា សុចណ្ណកឋិហេ បតិដ្ឋាត្មតិ អឆិដ្ឋាសិ, ក្ខដមេកមឆិដ្ឋានំ។

“តត្ថ បតិដ្ឋាតកាលេ ច ‘មហារេឌាឆិ ហិមចលិហកកត្តុ បចិសិត្វា តិដ្ឋតុ’តិ អឆិដ្ឋាសិ, ត្ខតំ ទុតិយមឆិដ្ឋានំ។

“សព្វទេយ ឌិចទេស ហិយចលិហកកាគ្គុទេតា ឱ្ជរុឃ្យាឞុចណ្ណកងិទេហ បតិដ្ឋហទេត្តា បទេត្តហិ ច ឞទេលហិ ច លេត្តាណ្ណនេទិ្ធទេឃា ឞុញ្ញាត្វតិ អឞិដ្ឋាឞិ, ត្តាង់ ពតិឃយឞិដ្ឋាត”ត្តិ៍

ពំ ត្តាមិភា ត សទេយតិ៍ ពត្វ ហិ បផយ់ ហិយចលិហកកាគ្គុ បចិឞិត្វា បដ្ឋា សព្វទេយ ឌិចទេស ហិយចលិហកកាគ្គុទេតា ឱ្ជរុឃ្យាលេត្តាណ្ណនេ់ឞិចិឞ្សូខ្ជត់ ឞុចណ្ណកងិទេហ បតិដ្ឋហតញ្ញា ចុត្តុំ, ពស្វា អដ្ឋកចាឃ បុទេត្តាតាបទេ់ ត សទេយតិ៍ យហាចំទេស បត អឞិដ្ឋាទេតបិ បផយ់ ឞុចណ្ណកងិទេហ បតិដ្ឋហត់ បដ្ឋាទេឃច លេត្តាណ្ណនេ់ឞិចិឞ្សូខ្ជត់ ហិយចលិហកកាគ្គុបចិសតញ្ញា៍ ចុត្តទេញ្ញាំ –

“បទិតិត្តាតយញ្ញាមិ្យាតិបទេត្តត ឌិទេតត ហិ;

កពំ យហាអឞិដ្ឋាត់, បញ្ញាក់ បញ្ញាចក្កុតា៍

“កឃ្យឞាតា យហាទេពាឌិ- ឞាលាទេសាទេកត ឥក្ខិលា;

លិខ្ជិត្វាត សឃំទេឃច, បតិដ្ឋាត្យ កងិហទេក៍

“បតិដ្ឋហិត្វា ឞា ឞាលា, លេត្តាណ្ណនេទិ្ធទេឃា ឞុកា;

ទាឌឃត្តិ ឌិឞា សត្តា, ឞលបទេត្តហិ ឞុញ្ញាត្យ៍

“សឞុចណ្ណកងិហា ឞា, ខ្កក្ខាត យទេតាទេយា;

អឌិឞ្សូយាតា សព្វាហំ, ហិយកគ្គុមិ្យាតិដ្ឋត្យ”តិ៍

ទេពាឌិចំទេសបិ ច អឃទេយច អឞិដ្ឋាតក្កទេយា ចុទេត្តា, ពស្វា អដ្ឋកចាឃំ ចុទេត្តា អឞិដ្ឋាតក្កទេយា ឃចា បុទេត្តាតាបទេ់ ត ចិទ្ធញ្ញតិ, ពចា ចិយំឞិត្វា កទេហពទេត្តា៍

ហិយញ្ញា លេត្តាណ្ណនេ់ឞិទេឃា ច អាចត្តិត្វា យហាទេពាឌិទេយច បចិឞិឞ្យតិ យហាទេពាឌិ បដិដ្ឋាទេឥត្វា ឌិពំ ហិយញ្ញា ទេពាឌិទេតា តិក្ខត្តលេត្តាណ្ណនេទិ្ធទេឃា ច អាចត្តិត្វា បឥក្ខិលំ កត្វា ទេពាឌិទេយច បចិឞិឞ្យ, ទេពាឌិបចិដ្ឋា ចិឃ ហុត្វា អត្តនេហិតាតិ ចុត្តុំ ទេហាតិ៍ ឲត្វ បត “ហិយញ្ញា ទេ់ឞិទេឃា ចា”តិ អឃទេយច បិទេចា សពទេសាឌិពសឞុទេព ទេបិទាលាទេបិត្វទេក ទេសទេសឞុ ច សត្តាទេបិត្វទេកាឞុ ឌិឞ្សូតិ៍ យហាចំទេសបិ ទេចពំ ចុត្តុំ –

“ອຕີເຕ ຕຍິ ປ຺ປສຕ຺ຕາເຣຫ, ສເນ຺ຕ ຫິຍຈລິຫກາ;

ປຕິສິໍສຸ ຍຖາເຣໂຕຂໍ, ສນ຺ຕາ ຕາ ທິສິໂຍປິ ຈາ”ຕິ.

ເກນຈິ ປນ “ປຎ຺ຎາ ທິສິໂຍ”ຕິ ປາຬິໍ ປຣິກປ຺ເປຕ຺ວາ ຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ “ສນ຺ຕາທີສາຫິ ປຎ຺ຎາ ທິສ຺ໂຍ ອາຈຕ຺ຕ຺ວາຕິ ປຎ຺ຎາຫິ ຜເລຫິ ຕິກ຺ຂຕ຺ຕາ ປຎ຺ຎາ, ຕາ ປນ ລນ຺ຕຓ຺ຓາຈາ”ຕິ, ຕໍ ຕສ຺ສ ສໂຍ຺ຍາຫຈີຊຍິ຺ຄຕຍຕ຺ຕນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ປຣິປຸຓ຺ຓຕ຺ຖສາຕາປສາຕປຎ຺ຎາຜລປຕິຍຕ຺ຖິເຕາຕິ ປຣິປຸຓ຺ຓຕ຺ຖສາຕາປສາຕາຫິ ເຈຈ ປຎ຺ຎາຫິ ຈ ຜເລຫິ ປຕິຍຕ຺ຖິເຕາ, ສຍຕ຺ຕເຕາ ຈິກ຺ຂສິເຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອກິເສກໍ ທຕ຺ວາຕິ ອເຕາຕເຕ຺ຕາທເກນ ອກິເສກໍ ທຕ຺ວາ. ຍຖາເຣໂຕຂຂ຺ວາເນເຍຈ ອຕ຺ວາສີຕິ ເຣາຂັສຍີເປເຍຈ ຈສິ.

ປຸຕ຺ຕກຕ຺ຕິກປຈາຣນາທີເຈເສຕິ ອສ຺ສຍຸຊຍານສ຺ສ ທຸລຸປກ຺ຂປຸຓ຺ຓມິຍໍ ຈາຕຸທ຺ທສີອຸເປາສຖຕ຺ຕາ ຂຸສຕ຺ຕາເຫ ຊາເຕ ອຸເປາສເຖາ ສເຍ຺ຍຕ຺ຕາຕິ ອາຫ “ກາຕິກປກ຺ຂສ຺ສ ອຸເປາສເຖທີເຈເສ”ຕິ, ອສ຺ສຍຸຊຍານກາຕິກປກ຺ຂສ຺ສ ຈາຕຸທ຺ທສີອຸເປາສເຖຕິ ອເຕ຺ຖາ. ປາຕິຕຍຖາສາລຍຸເລ ທເປສີຕິ ຕກເຣສ຺ສ ປາຕິຕທີສາກາເຣ ຊາຕສ຺ສ ຍຖາສາລຣຸກ຺ຂສ຺ສ ເຫຕ຺ຖາ ຍຓ຺ຖປໍ ກາເຣຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ທເປສີ. ສຕ຺ຕຣເສຍ ທີເຈເສຕິ ປາຕິປທທີເຈເສເຕາ ຣຸຕິຍທີເຈເສ. ກຕ຺ຕິກຍາປຸຊໍ ອຕ຺ຖສາຕິ ກຕ຺ຕິກຍາເຈເສນ ເຣາຕິສ຺ສ ກຣິຍມາຕໍ ປຸຊໍ ປຸຍຕສາຍເຫເຣາ ອຕ຺ຖສ, ທີສ຺ວາ ຈ ອາກເຕາ ສນ຺ຕາ ຕໍ ປຈຕ຺ຕິ ອາເຣາເຈສິ. ຕໍ ສຕ຺ຖາເຍຈ ຈ ເຈເຣາ ເຣາຂີອາຫຣຕ຺ວາ ເປເສສິ.

ອຕ຺ຖາຣສ ເທຈຕາກຸລານີຕິ ຍຖາເຣໂຕຂໍ ປຣິຈາເຣຕ຺ວາ ທິຕກາຍກ຺ຂານີເທຈຕາກຸລານິ ທຕ຺ວາຕິ ສລ຺ລເຕ຺ຖາ. ອປຎ຺ຎກຸລານິ ເຣາຂີສ຺ສ ກຕ຺ຕຕ຺ຕຈີຈາຣຕ຺ວາຍ ອທາສິ, ຕາຫຸຕກຸລານິ ເລາກສ຺ຸຍຕຕ຺ຕາ ຂຸທກາສິປຎ຺ຎາຕຕ຺ວາຍ ອທາສິ, ກຸຊ຺ຸຊິຍກຸລານິ ເຣາຂີສ຺ສ ກຕ຺ຕຕ຺ຕປຸຂາປກເຣາເກາປຕຕ຺ວາຍ ອທາສິ. “ເກາປກາ ຣາຊກຍິເຕາ ຕທາ ຕເຣ຺ຖາ”ຕິ ຍຖາກຖ຺ຖິປເທ ວຸຕ຺ຕໍ. ກຖ຺ຖິປເທ ປນ “ເກາປກກຸລານິ ເຣາຂີສິປຎ຺ຎາຕຕ຺ວາ ລີຣເທຕຸປິລຕຕ຺ວາຍ ຕເຣ຺ຖກຸລານິ ກາລິກ຺ກກຸລານິ ຈິສ຺ສາສິກາຕິ ປທາຕຍຕຸສ຺ສກຸລານີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ກາລິກ຺ກກຸລານີຕິ ອຕ຺ຕ “ຂຸທກາທີກາຫກາ ກາລິກ຺ກາ”ຕິ ຍຖາກຖ຺ຖິປເທ ວຸຕ຺ຕໍ. “ກລິເກ຺ກສຸ ຊາຕປເທ ຊາຕິສເຍ຺ຍຕ຺ຕກຸລໍ ກາລິກ຺ກກຸລ”ນ຺ຕິ ເກຈິ. ຕຸຍິຕາ ປຣິຈາເຣຕາຕິ ສຫເຕ຺ຕ ກເຣາຈຈຕໍ, ຕຸຍິຕາ ວຸຕ຺ຕປ຺ປກາຣປຣິຈາເຣຕ ສຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຈິຕ຺ຕາຊຈິ ສຍຕິກ຺ກຍາຕິ ຣາຊາ ສຍມ຺ປິ ຍຖາເຣໂຕຂີສ຺ສ ປຕ຺ກຍຕໍ ກເຣາເຕ຺ຕາ ເສຕກ຺ປຣິວຸເຕາ ຜລປເຜຕ ກເຣ຺ຕເຕ຺ຕາ ຈິຕ຺ຕາຊຈິ ຕາຍ ອຊຈິ ອຕິກ຺ກມິຕ຺ວາ. ຕາຍລິຕ຺ຕິ ອຕຸປ຺ປເຕ຺ຕາຕິ ຕາຍລິຕ຺ຕິ ຕາຍ ຕິຕ຺ຕ

ສເຍ຺ຍຕ຺ວາ. ຕຸກສ຺ສ ຕຕິຍຕ຺ຕິ ວຸຈຓ຺ຓກຊເຫ ປຕິຕ຺ຖິຕຍຖາເຣໂຕຂີສ຺ສ ຣຊ຺ຊສເຍ຺ຍກາຕໍ ສຕ຺ຖາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕເຕາ ປຸເຣ຺ຕ ປເຕສ ທຸກຈາເຣ ສຕ຺ຖາຍ ສກລຊ຺ຊຸທີປເຣ຺ຊຕ ຍຖາເຣໂຕຂີ ປຸເຊສິເຍຈ, ຕສ຺ມາ ເຕາຕ ສນ຺ຖິ ຈຕຸຕ຺ຕຍິໍ ຣຊ຺ຊສເຍ຺ຍກາຕໍ. ຍຖາເຣໂຕຂີ ປນ ຍສ຺ມິ ຍສ຺ມິ ທີເຈເສ ຣເຊ຺ຊຕ ປຸເຊສິ, ຕສ຺ມິ ຕສ຺ມິ ທີເຈເສ ສກລຊ຺ຊຸທີປເຣ຺ຊເຕາ ຂຸປ຺ປຕ຺ຕິ ອາຍໍ ກເຣຕ຺ວາ ຍຖາເຣໂຕຂີປຸຊໍ ກາເຣສິ.

ຍາກສິເຣຍານສ຺ສາຕິ ຍິກສິເຣຍານສ຺ສ. ປທປາຕິປທທີເຈເສຕິ ສຸກ຺ກປກ຺ຂປາຕິປທທີເຈເສ. ຕທິຍ຺ຍກນຸປກ຺ຂປາຕິປທທີເຈສໍ ອເປກ຺ຂິຕ຺ວາ “ປທປາຕິປທທີເຈສ”ນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຕຸທຈ຺ຈາ ຕຸຍສ຺ມິ ທີເປ ປຈຕ຺ຕຍາຕເຈາຫາເຣ ກເຫຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ປນ ປຸຓ຺ຓມິເຕາ ປຕ຺ຖາຍ ຍາຈ ອປຣາ

បុណ្ណឹ, តាច ឧរកា យារសាតិ រចាហារស្ស បចត្តត្តា រតត រចាហាររត "ត្យតិឃបរិជិបគឌិចរស"តិ ចត្តត្ថា សិឃា៍ តត្ត ហិ កល្យាយក្លបរិជិបគឌិចសំ "បឍយបរិជិបគ"ត្តិ ចុទ្ធតិ៍ ក្តិប្តិបិត្វាតិ យហាសាលប្វុរល ជិរត្តហិ រសាឭអសហិ ឌាតិសយ្យត្តក្វុរលហិ សដ្ឋិ ក្តិប្តិបិត្វាតិ ចគត្តិ៍ កន្ធតិ ចតររតិ ឧត្ត អររតិ រលរគ៍ រតរតចាហ "កត្តិត្វា"តិ, រពាឌិឃា អគស្សត់ អសហយារគា ររាឌិត្វា បរិរគចិត្វាតិ អរត្វា៍ សរសរំសិឌាលត្តិ ឧត្ត បត រហដ្ឋា ចុត្តតរឃរតច អរត្វា រចឌិតរត្ថា៍ យហាររពាឌិសយារុឭហាតិ យហាររពាឌិតា សយារុឭហា៍ បស្សរតា បស្សរតាតិ អតាគររ សាយិចចត់, បស្សត្តរស្សចាតិ អរត្វា ៍ យហាសយុក្កតល់ បក្ខត្តាតិ យហាសយុក្កស្ស ក្គកតល់ បក្ខត្តិ៍ សយត្តា រឃាឌតត្តិ សយត្តរតា ឧរករកត បរស្សត រឃាឌតប្យាររលា បររគរស៍ អច្ឆត្តសំរឃារក រចតំ ក្ខបរឃាកចចត់៍ ឌិឌិរឃា ចុបសត្តាតិ ឌិឌិរឃា ត ក្ខដ្ឋហិសុ, តារហសុត្តិ ចុត្តិ រហាតិ៍ បចឌ្ឍិស្វតិ ចិរចិសុ, តាឆំ បចត្តឃិស្វតិ អរត្វា៍ រុក្ខាឌិសត្តិស្សិតាហឹតិ ឧត្ត អាឌិ-សរក្ខត បត្ថតាឌិសត្តិស្សិតា រគចតា សក្កល្យាតិ៍

សុបណ្ណរុរបតាតិ សុបណ្ណសឌិរសត រុរបត៍ តាកក្យលិតិ សត្តារសឹតិ យហាររពាឌិក្កហលត្តំ អាកតាតិ តាកក្យលិតិ សត្តារសសិ, រតសំ កឃំ ក្ខប្យារគត្វា បលិរបសឹតិ ចុត្តិ រហាតិ៍ តគា ហិ សយុក្កចាសិរតា តាកា យហាររពាឌិ ករហតុំ ចាតចស្សត្តការាឌឹហិ យហត្តិ ចិក្យត្ថត់ អកំសុ៍ តរតា សឈ្ឈិត្តរត្តឹ ករុឭអចណ្ណិ យារបត្វា រតត ករុឭអរុរបត អាកាសំ ប្លុរឃយាតា សិលាយរឹឌិឌារលត កកត់ ឧកត្តការំ កត្វា បក្ខប្យហាររចារតត យហាសយុក្កិ អារលិឭឧត្វា សំចដ្ឋឌលឌិតាគសឌិរសត ររចត តាកាត់ ហគឃាតិ កិត្តឹ ចិឃ តាររសត្វា តារក បលិរបសិ៍ រត ច ក្ខពន្ធត្តរុបិ តាកា អាកត្តាតិ រត ច ចុត្តតរឃត ក្ខត្តាសិតា តាកា បុត អាកត្តា៍ តំ ចិក្យតិត្តិ តំ ញ្ចដ្ឋិបរិជិហារិឃសត្ថាតំ ចិក្យតិ, តំ អច្ឆរិយត្តិ ចុត្តិ រហាតិ៍ រឆរឹ ឃាចិត្វាតិ "អរឃ្យ, អយ្យាកំ កកចា យុចលិត្តតាករាឌស្ស រកាកាចលិ អត្តរតា កត្តក្យជឹ កត្វា សត្តាហំ តស្ស សក្កហំ អកាសិ៍ អកិសយ្យុត្តឌិចរស រតរត្ថារាតឌឹតឹរ អត្តរតា ក្ខត្តិដ្ឋបត្តំ យហាកាឭអតាកស្ស ចិស្សរឌ្ឍសិ៍ ក្ខុរចលតារកត យាបិតំ ចិសឆ្វយគហត់ អករលត្វា តស្ស សរលាឃឹលិករលាយគាសិ៍ យហារយាក្កល្លាតរត្វុំ របររសត្វា តរត្តាបតត្តតាករាឌាត់ គរយត្វា តិត្ថិសំ អកាសិ៍ ឧចំ រសា រលិកតាឃរកា អយ្យាកំ ក្ខបការរកា, ត្វយ្យិ រតា រគាសយស្សរិត្វា យុហុត្តំ យហាររពាឌិ ចិស្សរឌ្ឍត្វា តាករលិកស្ស សក្កុរយាក្កលយក្កុ សយ្យារគហឹ"តិ ឧចំ ឃាចិត្វា៍ យហាររពាឌិចិរឃាកត្យក្លិរតាតិ យហាររពាឌិចិរឃារកត ត្យក្លិរតា សត្ថាតយាតសិកត្យរត្លា៍ កត្តិត្វាតិ ញ្ចាយស្ស បរិឃាឃចចតយត្តិ ររាឌិត្វាតិ, ក្យលកិត្តតចរសត ចា បុតប្យុត់ ររាឌិត្វា, ចិលិបំ កត្វាតិ អរត្វា៍

ក្ខត្តរក្ខារររតាតិ អត្យរាឈបុរស្ស ក្ខត្តរក្ខារររតា៍ យក្កុ រសាឈារបត្វាតិ លាល្យកល្គកាឌឹត់ ក្ខក្ករាបតចរសត យក្កុ រសាឈារបត្វា៍ អលក្ការារបត្វាតិ ចាលុកាឌឹត់ ញ្ចកិរាបតាឌិចរសត សរឌ្ឍត្វា៍ សយុក្កសាលចត្ឲស្សិត្តិ សយុក្កាសត្តសាលិឃ ចត្ឲុរត បររគរស៍ តស្មឹ កិរ បររគរស ជិរតហិ សយុក្កស្ស ជិដ្ឋត្តា តំ អច្ឆរិឃំ បការរសតុំ តត្ត ឧកា សាលិ កតា៍ សា តាររយត "សយុក្កាសត្តសាលិ"តិ បិកជិ ឌាតា៍ ចុត្តរញ្យាតំ –

"សយុក្កាសត្តសាលិឃ, គារត គត្វា យហណ្ណរច;

អាកច្ឆត្តិ យហាររពាឌិ, យហាររឆរិក្ខិឃាក្កស៍

“ตสฺมึ ฐาเน คตา สาลี, ปการเสตุํ ตยญฺกตํ;

‘สมฺปนฺนสสฺสสาลี’ติ, นาเมนาสิ ปากฏี”ติ ฯ

ตาย วิภูติยาติ ตาย วุตฺตปฺปการาย ปูชาสกฺการาทิสมฺปตฺติยา ฯ เธนสฺสาติ ยถาวุตฺตเทวสฺส ฯ ยกฺขสฺส กิร รุกฺขาสุ ปเทเสสุ อตฺตโน อตฺตนา ปุเรปิ ภูมิกาเรสมฺปณฺณานิ ปุปฺผเวติยานิ การาเปสิ ฯ ตํ สนฺธาย วุตฺตํ “อตฺตโน ปุปฺผอคฺฆิยานิ ฐเปตฺวา”ติ ฯ อาคโต วตเรติ วุตฺตํ อเรติ ปสํสายํ, สาธุ วตาติ อตฺโถ ฯ โสฬสหิ ญาติสมฺปนฺนกุเลหีติ อฏฺฐหิ อมจฺจกุเลหิ อฏฺฐหิ จ พฺราหฺมณกุเลหีติ วุตฺตํ โสฬสหิ ญาติสมฺปนฺนกุเลหิ ฯ สมฺพุทฺธิเร ยถาเรตีหิ ฐเปตฺวาติ สมฺพุทฺธเจติเยน อลงฺกตปฺปฏิยตฺต รเปหิเย ปณฺเณป ยถาเรตีหิ ฐเปตฺวา ฯ วุตฺตํ ปน คนฺตฺวา สกลตฏฺฐปณฺณิรเชน ยถาเรตีหิ ปุเชตฺวา โสฬสนฺนํ กุลานํ รฏฺฐํ นิยฺยาเตตฺวา สมํ โทวาริกฏฺฐาเน ฐตฺวา ตโย มาเส อเนกปฺปการํ ปูชํ การาเปสิ ฯ ตํ ทสฺเสตฺวา “ตีณิ มาสานี”ติอาทิมาห ฯ รฏฺฐํ วิจาเรสีติ รฏฺฐํ วิจาเรตุํ วิสฺสชฺเชสิ, โสฬสหิ จ ญาติสมฺปนฺนกุเลหิ รฏฺฐํ วิจาราเปสีติ อตฺโถ ฯ วตฺเถ นิวาเสติ มิคสิรมาสสฺส

สุกฺกปกฺขทสมิยํ ฯ อนุปุพฺเพน อนุราธปุรํ สมฺปตฺตาติ ทสมิยํ อลงฺกตปฺปฏิยตฺตนคเร ยถาเรตีหิ ฐเปตฺวา รุจิอาวปุชํ กุรุมาโน ปาจีนปสฺสวิหารสฺส ปติฏฺฐาตพฺพฏฺฐานมาเนตฺวา ตตฺถ สญฺญํ ปาตรานํ ปจฺเจตฺวา มหิทฺธิเกน ภาสิตํ นาคตีเร ทสทเลน คตํ

นาคทมนํ สุตฺวา “สมฺมาสมฺพุทฺเธน นิสชฺชาทินา ปริภุตฺตฏฺฐาเนสุ ธุปาทีหิ สกฺการํ กริสฺสามี”ติ สญฺญาณํ กาเรตฺวา ตโต อาหริตฺวา

ตจกฺกพฺราหฺมณสฺส กายทฺวาเร ฐเปตฺวา ปูเชตฺวา วุตฺตํ ตสฺมึ ตสฺมึ ฐาเน ปูชํ คตฺวา ปูชิตา อนุกฺกเมน อนุราธปุรํ สมฺปตฺตา ฯ

ธาตุวีชิเวสติ มิคสิรมาสสฺส สุกฺกปกฺขธาตุทสิยํ ฯ จนฺทยานกฏฺฐายายาติ ภายาย จนฺทยานสมเย, สายนฺหสมเยติ วุตฺตํ

โหติ ฯ สมาปตฺติ ผลสมาปตฺตึ ฯ ตีลกปฺเปตีติ อลงฺการปฺเปตา ฯ ราชวตฺถุทฺวารโกฏฺฐกฏฺฐาเนตีติ ราชุยฺยานสฺส ทฺวารโกฏฺฐกฏฺฐาเน ฯ

“สกลรฏฺฐํ ยถาเรตีสฺส นิตฺถุปฏฺฐตฺวา รุปวารตฺว ราชา โทวาริกเวสํ คณฺหี”ติ วทนฺติ ฯ

อนุปุพฺพวิปสฺสนนฺติ อุทยพฺพยาทิอนุปุพฺพวิปสฺสนํ ปฏฺฐเปตฺวาติ อารภิตฺวา ฯ อตฺตภาเวติ อตฺตภาเว ฯ “สห ธาตุปติฏฺฐาเนนา”ติ วตฺตพฺเพ วิภตฺติวิปริณามํ กตฺวา “สห ธาตุปติฏฺฐานา”ติ นิสฺสกฺกวจนํ กตํ ฯ สติ หิ สหโยเค กรณวจเนน ภวิตพฺพํ ฯ ยถาปจฺจยํ อภยนฺติ

จ ทิสฺวา ยุคยตฺตินิสฺสนฺตํ, อญฺญานิปิ อเนกานิ อจฺฉริยานิ อเหสุํเยว ฯ ตถา หิ สห ธาตุปติฏฺฐาเนน รุกฺขปริยตฺตํ คตฺวา ยถาปจฺจยํ

อภยํ, ตานิ ยุคลานิ คณฺหยุคจกฺขุโต รุกฺขตฺถา ตํ คณฺหํ วิตตฺถา ปจฺจิมโลกธาตุยํ, สมนฺตโต นิพฺพกุสุมานิ วสฺสึสุ, อากาเส

นิพฺพตุริยานิ วชฺชึสุ, ยถาเวเทา รุกฺขหิตฺวา ทุกฺขิกาวิยาสิ, อากาสปเทสา วิรวึสุ, วิชฺชุลตา นิจฺฉรึสุ ฯ เทวตา สาธุการํ ททึสุ,

สยาคตา สกลนิปจาสิโน คนฺธมาลาทีหิ ปูชยึสุ, คหิตยกรตฺตา ยตฺถยาวุตา วายึสุ, สมนฺตโต ฌานีตลหิยจลิหกา

ยถาเรตีหิ นาคยึสุ ฯ วุตฺตํ ธาตุ ปจฺจิมํ ปติฏฺฐหิตฺวา หิมวนฺเต สนฺนิสีทิตฺวา สตฺตาหํ โลกสฺส อนุสฺสนฺตํ อกาสิ ฯ หิมวนฺเต สนฺนิสีทีติ

หิมวนฺตสฺส อนฺโต อฏฺฐาสิ ฯ วิปฺผุรนฺตาติ วิปฺผุรนฺตา ปีเตา นิเตา จ สํสรนฺตา ฯ นิจฺฉรึสูติ นิกฺขมึสุ ฯ นสฺสึสูติ ปญฺญายึสุ ฯ สนฺติ

นิปจาสิโนติ สนฺติ ตฏฺฐปณฺณินิปจาสิโน ฯ รุตฺตรสาทโต วุตฺตํ ผลนฺติ รุตฺตรสาทาย นิตํ วุตฺตํ ผลํ ฯ “ปาจีนสาทาย วุตฺตํ ผล”นฺติปิ

ពោធិ៍ យហាអាឞគ្គ្ហារគតិ បុព្ពាបរេយ្យ យហាសិលិសរេតគ បតិដ្ឋិតដ្ឋារគ៍ ព្ពុយ្យរតិយ្ហាតចិហាររេតិ ព្ពុយ្យរតិយ្ហាតបក្ខារេត

ពយ្យុបកិរិចិហារេ៍ “ព្ពុយ្យរតិយ្ហាតចិហាររេ”តិ ហិ បុព្ពាបរេក្កតធរេរេត ចុត្តំ, ព្ពុតាតិ បគ រោរា ចិហាររោ “ពយ្យុបកិរិ”តិ បញ្ញារេតា៍

“ព្ពុយ្យរេរយហាោរេយ”តិបិ ពោធិ បធគ្គិ៍ តធា ធ ចុត្តំ –

“តចក្កទ្រោហូហោរេយ , ឆ្វបិរារេយ តរេធធ ធ;

ព្ពុយ្យរេរយហាោរេយ, បធរេយ ចេតិយក្កុលោ”តិ៍

ឈោះតិយអារារេយឃ្វតិ អត្ថុរាគបុរេយ្យ ឞយគ្គា ឈោះតយ្យ អគ្គោ ពតអារារេយឃ្វ៍ ឞយគ្គា បតិដ្ឋិតេ យហាចេតិដ៏យ្យិត្ថិ ឞឞ្ឃគ្គា៍

អត្ថុរាគបុរេយ្យ ឞយគ្គា ឲចំ បុព្ពគត្តូបរេរ្យាយ យហាចេតិដ៏យ្យបតិដ្ឋិតេតិ អរេត្វា៍ លោហបិរាសាគ្គ្ហារគំ ឬរេះឞឹតិ លោហបិរាសាគយ្យ

ពត្តិឞ្ឋារគំ ឬរេះឞិ៍ “កិត្វាបិ លោហបិរាសាធំ រេធចាគំបិយតិរេយ្យារេយធ យហារាឌា ពារេរយ្យតិ, តធាបិ តយ្យ៉ ឞយរេឈ អភាធរេតា

‘អភាពេត’តិ ចុត្តា”ត្ថិ តិឞ្ហបិ ពក្កិបរេធឃ្វ ចុត្តំ៍ ពោធិ បគ “ដ្ឋគ្គាយហិអករេយរេតធ ពារិរេតា លោហបិរាសារេធ”តិ ធគគ្គិ៍ យ្ហូលិគិ បគយ្យ គ

តាធ ឆ្ពុតរគ្គិតិ ព្ពុយិតា, យហារាឌ, ព្ពុយយ្យ៉ ឌីរេប ឞគ្គុឞារគំ បតិដ្ឋិតយគ្គរេយធ អរេហាឞិ, គ តាធ ឃ្វបតិដ្ឋិតគ្គិ ឌរេយ្យតិ, អយ្យ

ឞគ្គុឞារគយ្យ យ្ហូលិគិ បគ គ តាធ ឆ្ពុតិណ្ណាគីតិ ឲធរេយគ្គុ អរេត្វា រេធឌិតរេព្ពា៍ ឆ្ពុតរគ្គិតិ ហិ អតីតរេត្វ ធគ្គុយាតធធគំ៍ រេតរេគធាហ “ពគា

បគ គរេគ្គ យ្ហូលិគិ ឆ្ពុតិណ្ណាគិ គាយ គចិយ្យគ្គិ”តិ៍ ឈោ អយរេត្ថា ធត្យុបណ្ណាឞាឃ រេដ្ឋពពត្តិដ្ឋកាត្យុពោហិ ឞឌ្ឍិ ចេតិយកិរិយិបព្ពាឌីរេតា, តំ

ឞគ្គាឃ ចុត្តំ “យហាអរិដ្ឋោ ភិក្ខុ”តិ៍ រេយឈធណ្ណាគយយ្យ អយគ្គុយ្យ បរិរេធលគ្គ្ហារគតិ រេយឈធណ្ណាគយយ្យ ររេព្ពា អយរេគ្គុត ពត្តឹព្ពយ្យ

បរិរេធលយ្យ ធគ្គុក្ខុរេត ធារគ៍ យល្ហបព្យការគ្គិ យល្ហបរ៉ឌិឞំ៍ ឞឌិឞគ្គុយ្យិ ហិ បការឞគ្គំ ធណ្ណុយគ្គិ៍ ឞារគយ្យ យ្ហូលិគិ ឆ្ពុតរគ្គាតិ

បយ្យិយ្យាយីតិ ព្ពុយិតា ឞារគយ្យ ឃ្វដ្ឋ បតិដ្ឋាគាពារំ បយ្យិយ្យាយីតិ ឌីរេបតិ៍

រេយឈចិរហិតយ្យ តិយ្ហូលរេយ្យធ អាពាឞយ្យ ចិរចិតគ្គា “អាពាឞំ យហាចិរចំ រជិ”តិ ចុត្តំ៍ បរេត្ថពកិហិតិ ចិឞ្យុំ ចិឞ្យុំ ពលាធរិរេឈហិ៍

បរេត្ថពំ ពលំ ឲរេតឞំ អត្ថិតិ បរេត្ថពកាហិរេតា៍ ឃធា រេធរេព្ពា កិលិរេគឃ្វ ពក្ខុលាឃ តិកិត្ថគរេយធ បុរេក្ខុត្វា ចិពតគ្គុគ្គុធារេឞា

ឌីកុត្ថតិរេឈឃ្វ ធរេលាឃ្វ កុឃ្ហដ្ឋារគឃ្វ ធ រេករេឞព្ពុរេលបគាឌិតា តិកិត្ថគរេយធ ពរេទាតិ, ឲចំ ភពធាបិ កិលេឞព្យាដ៏បឹឍព្ពុពតឃ្វ ឞរេគ្គុឃ្វ

ពក្ខុលាឃ រេត ឞរេគ្គ កិលេឞព្យាដ៏ក្ខុរេតា ឞ្យារេធត្យុពារេយា អធគ្គុព្ពារហាគិ កុឃ្ហដ្ឋារគតិយ្យិតាគិបិ អឞព្យាឃាគិ ធគរេគ្គា

ចិតឃបញ្ញាតិឃា ឞគ្គាគំ កិលេឞព្យាដិ តិកិត្ថតិ៍ រេតគ ចុត្តំ “ឞគ្គុ ពក្ខុលាកុលាបរិឌីបព”ត្ថិ៍ អត្ថុឞិដ្ឋិពទាតគ្គិ អត្ថុឞារគីពទាគំ, រេឈ

ភពធរេតា អត្ថុឞារគិ ឞយ្ហា បដិបជ្ជគ្គិ, រេតឞគ្គិ អរេត្វា៍ ពាឃពយ្ហុធពីពយ្ហុចិប្យគ្គិតចិតឃគគ្គិ ពាឃធដ៏គ្គារេរឃ្វ អញ្ញាធារធរេឞគ បធគ្គុយ្យ

កិលេឞចិប្យគ្គិតយ្យ ចិតឃតពារំ៍

រាឌិរេគាតិ ដ្ឋបរេឈាពរេត្វ ឞាយិធធគំ, រាឌាគយត្ថុឞាឞិឃ្វតិ អរេត្វា៍ អារលោពគ្គិ ពាពលារលោពំ៍ តិព្ពាឈិឃ្វ យរេហឞរេឈាតិ ឲត្វ

យហាយហិគ្គុរេត្វរោ ត្វាគឞធយ្យិពោ ហុត្វា តយ្យុបណ្ណិឌីបំ ឞយ្យរេត្វា, តត្វ ឆេត្វ ធយ្យាគិ ធឞិត្វា ចិតឃំ បតិដ្ឋរេបឞិ៍ ត្វាឞដ្ឋិធយ្យិពោ ហុត្វា

បរិកិត្ញេតាតិ ចេត្តិ៍

តេឞំតេឆទានិ អេត្តចាសិកាតិ តេឞំ យហាយហិត្ថេត្ឲេរប្យយុឞានិ តេឆទានិ អេត្តចាសិកា៍ តិឞ្សុឥត្តាឥេឃា បត យហាអរិដ្ឋេត្ឲេរឞ្ស អេត្តចាសិកា, ពស្ឲា តិឞ្សុឥត្តកាញ្ញអឞុយតឌីឈឞុយតាឥេឃា យហាអរិដ្ឋេត្ឲេរឞ្ស អេត្តចាសិកា ឆាតិ េឃាេឌពត្ញ៉ា៍ អេត្តចាសិកានិ អេត្តចាសិកាតិ ្កឞឆា ចុត្តអេត្តចាសិកានិ អេត្តចាសិកា៍ បុេត្ញ ចុត្តប្យការាតិ –

“ពេតា យហិេត្ថា ញុដ្ឋិេឃា, ្កត្តិេឃា ឞត្តេលិ ពឆា;

កដ្ថគាេយា ឆ បល្ហិេតា៍

“ឲុេព គាកា យហាបត្ញា, ឌញ្ញឹបិ ញុឆាកពា;

ចិតឃំ េព ចាឆឃិឞុ, បិឌាំ ពត្តបល្ហិឃា៍

“តិកាេឃ បញ្ហា ចាេឆឞុំ, ឞត្ត េឆឆ បកេរលេ;

ពេតា អរិដ្ឋា េយឆាចឹ, តិឞ្សុឥេត្តា ឆ បល្ហិេតា៍

“ចិឞាេរឌា កាញ្ញអឞុយេតា, េឆេឞា ឆ ឌីឈតាយេកា”តិ៍ –

ឲចយាឌិតា បុេត្ញ ចុត្តប្យការា អាចរិឃបរេយ្យរា៍

អាចរិឃបរេយ្យរកឆាចល្ហតា តិដ្ឋិតា៍

ចិតឃាតិឞំឞកឆាចល្ហតា

ឲត្តាចពា ឆ “េកតាកត”ត្តិ ញុឃំ បព៌្យាចិត្ឲារេពា ចិកឌិត្ឲា ញុឌានិ “កត្ឲ បតិដ្ឋិត”ត្តិ ញុឃំ បព៌្យាចិឞ្សុេឌ្ឋេត្តា អាហ “កត្ឲ បតិដ្ឋិត”ត្តិអាឌិ៍ ពត្ឲ េពលយិចាតិ ឞីហេពលយិច៍ អឌិយត្តឞតិកតិឌីតិយេត្តឞ្ញតិ ឲត្ឲ ឞតីតិ ញុដ្ឋចេឆនិ ្កក្កេហត្ឲា ឆារលាកឞតិ៍ កតីតិ ្កក្កលុ្យតកាកតិ៍ ឌីតីតិ ឞត្តិដ្ឋានិ កត្ឲា កលុ្យតកេកាលា៍ កតីតិ ចា បត្ញាកតិ៍ ឌីតីតិ ញុដ្ឋចេឆនិ ្កក្កលុ្យតចិរិឃំ ឞត្ញាឃតចិរិឃំ ឆារលាចិរិឃញ្ហា៍ លឌ្ឋិឞ្ញតិ

បាបជិគុច្ឆនលក្ខណាយ លជ្ជាយ សមន្នាគតស្ស។ កុក្កុច្ចកស្សាតិ អណុមត្តម្បិ វជ្ជំ ភយទស្សាវិតាយ កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ កុក្កុច្ចការិស្ស។ សិក្ខាកាមស្សាតិ អធិសីលអធិចិត្តអធិបញ្ញាភេទេន តិស្សោ សិក្ខា កាមយមានស្ស សម្បិយាយិត្វា សិក្ខន្តស្ស។

អកត្តព្វតោ និវារេត្វា កត្តព្វស្ស បតិដ្ឋាបនតោ មាតាបិតុដ្ឋានិយោតិ វុត្តំ។ អាចារគោចរកុសលតាតិ វេឡុទានាទិមិច្ឆាជីវស្ស កាយបាគព្ភិយាទីនញ្ច អករណេន សព្ពសោ អនាចារំ វជ្ជេត្វា “កាយិកោ អវីតិក្កមោ វាចសិកោ អវីតិក្កមោ”តិ (វិភ· ៥១១) ឯវំ វុត្តភិក្ខុសារុប្បអាចារសម្បត្តិយា វេសិយាទិអគោចរំ វជ្ជេត្វា បិណ្ឌបាតាទិអត្ថំ ឧបសង្កមិតុំ យុត្តដ្ឋានសង្ខាតគោចរេន ច សម្បន្នត្តា សមណាចារេសុ ចេវ សមណគោចរេសុ ច កុសលតា។ អបិច យោ ភិក្ខុ សត្ថរិ សគារវោ សប្បតិស្សោ សព្រហ្មចារីសុ សគារវោ សប្បតិស្សោ ហិរោត្តប្បសម្បន្នោ សុនិវត្ថោ សុបារុតោ បាសាទិកេន អភិក្កន្តេន បដិក្កន្តេន អាលោកិតេន វិលោកិតេន សមិញ្ជិតេន បសារិតេន ឱក្ខិត្តចក្ខុ ឥរិយាបថសម្បន្នោ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ ភោជនេ មត្តញ្ញូ ជាគរិយមនុយុត្តោ សតិសម្បជញ្ញេន សមន្នាគតោ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ អារទ្ធវីរិយោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ អាភិសមាចារិកេសុ សក្កច្ចការី គរុចិត្តីការពហុលោ វិហរតិ, អយំ វុច្ចតិ អាចារោ។

គោចរោ បន ឧបនិស្សយគោចរោ អារក្ខគោចរោ ឧបនិពន្ធគោចរោតិ តិវិធោ។ តត្ថ ទសកថាវត្ថុគុណសមន្នាគតោ កល្យាណមិត្តោ, យំ និស្សាយ អស្សុតំ សុណាតិ, សុតំ បរិយោទាបេតិ, កង្ខំ វិតរតិ , ទិដ្ឋិំ ឧជុំ ករោតិ, ចិត្តំ បសាទេតិ, យស្ស វា បន អនុសិក្ខមានោ សទ្ធាយ វឌ្ឍតិ, សីលេន, សុតេន, ចាគេន, បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ, អយំ ឧបនិស្សយគោចរោ។ យោ បន ភិក្ខុ អន្តរឃរំ បវិដ្ឋោ វីថិបដិបន្នោ ឱក្ខិត្តចក្ខុ យុគមត្តទស្សាវី សំវុតោ គច្ឆតិ, ន ហត្ថិំ ឱលោកេន្តោ, ន អស្សំ, ន រថំ, ន បត្តិំ, ន ឥត្ថិំ, ន បុរិសំ ឱលោកេន្តោ, ន ឧទ្ធំ ឱលោកេន្តោ, ន អធោ ឱលោកេន្តោ, ន ទិសាវិទិសម្បិ បេក្ខមានោ គច្ឆតិ, អយំ អារក្ខគោចរោ។ ឧបនិពន្ធគោចរោ បន ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, យត្ថ ភិក្ខុ អត្តនោ ចិត្តំ ឧបនិពន្ធតិ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – “កោ ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ គោចរោ សកោ បេត្តិកោ វិសយោ, យទិទំ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា”តិ។ អយំ ឧបនិពន្ធគោចរោ។ ឥតិ ឥមិនា ច អាចារេន ឥមិនា ច គោចរេន សមន្នាគតត្តា អាចារគោចរកុសលតា។ ឯវំ អនាចារំ អគោចរញ្ច វជ្ជេត្វា សង្ខាបិតានំ យថាវុត្តអាចារគោចរេសុ កុសលភាវោ វិនយធរាយត្តោតិ អយមានិសំសោ វិនយបរិយត្តិយា ទស្សិតោតិ វេទិតព្ពោ។

វិនយបរិយត្តិំ និស្សាយាតិ វិនយបរិយាបុណនំ និស្សាយ។ អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោតិ កថមស្ស អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ? អាបត្តិញ្ហិ អាបជ្ជន្តោ ឆហាការេហិ អាបជ្ជតិ អលជ្ជិតា, អញ្ញាណតា, កុក្កុច្ចបកតតា, អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតា, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតា, សតិសម្មោសាតិ។ វិនយធរោ បន ឥមេហិ ឆហាការេហិ អាបត្តិំ នាបជ្ជតិ។

កថំ អលជ្ជិតាយ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ “បស្សថ ភោ, អយំ កប្បិយាកប្បិយំ ជានន្តោយេវ បណ្ណត្តិវីតិក្កមំ ករោតី”តិ ឥមំ បរូបវាទំ រក្ខន្តោបិ អកប្បិយភាវំ ជានន្តោយេវ មទ្ទិត្វា វីតិក្កមំ ន ករោតិ។ ឯវំ អលជ្ជិតាយ នាបជ្ជតិ។ សហសា អាបន្នម្បិ ទេសនាគាមិនិំ ទេសេត្វា វុដ្ឋានគាមិនិយា វុដ្ឋហិត្វា សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋាតិ, តតោ –

"សញ្ចិច្ច អាបត្តិំ នាបជ្ជតិ, អាបត្តិំ ន បរិគូហតិ;

អគតិគមនញ្ច ន គច្ឆតិ, ឯទិសោ វុច្ចតិ លជ្ជិបុគ្គលោ"តិ។ (បរិ. ៣៥៩) –

ឧភយម្បិ លជ្ជិភាវេន បតិដ្ឋិតេនេវ ហោតិ។

កថំ អញ្ញាណតាយ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ កប្បិយាកប្បិយំ ជានាតិ, តស្មា កប្បិយំយេវ ករោតិ, អកប្បិយំ ន ករោតិ។ ឯវំ អញ្ញាណតាយ នាបជ្ជតិ។

កថំ កុក្កុច្ចបកតតាយ នាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ កុក្កុច្ចេ ឧប្បន្នេ វត្ថុំ ឱលោកេត្វា មាតិកំ បទភាជនំ អន្តរាបត្តិំ អនាបត្តិំ ឱលោកេត្វា កប្បិយំ ចេ ហោតិ, ករោតិ, អកប្បិយំ ចេ, ន ករោតិ។ ឧប្បន្នំ បន កុក្កុច្ចំ អវិនិច្ឆិនិត្វាវ "វដ្ដតី"តិ មទ្ទិត្វា ន វីតិក្កមតិ។ ឯវំ កុក្កុច្ចបកតតាយ នាបជ្ជតិ។

កថំ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតាទីហិ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ កប្បិយាកប្បិយំ ជានាតិ, តស្មា អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញី ន ហោតិ, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញី ន ហោតិ, សុបតិដ្ឋិតា ចស្ស សតិ ហោតិ, អធិដ្ឋាតព្ពំ អធិដ្ឋេតិ, វិកប្បេតព្ពំ វិកប្បេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ ឆហាការេហិ អាបត្តិំ នាបជ្ជតិ, អាបត្តិំ អនាបជ្ជន្តោ អខណ្ឌសីលោ ហោតិ បរិសុទ្ធសីលោ។ ឯវមស្ស អត្តនោ សីលក្ខន្ធោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ។

កុក្កុច្ចបកតានន្តិ កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ ឧប្បន្នេន កុក្កុច្ចេន អភិភូតានំ។ កថំ បន កុក្កុច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ? តិរោរដ្ឋេសុ តិរោជនបទេសុ ច ឧប្បន្នកុក្កុច្ចា ភិក្ខូ "អសុកស្មិំ កិរ វិហារេ វិនយធរោ វសតី"តិ ទូរតោបិ តស្ស សន្តិកំ អាគន្ត្វា កុក្កុច្ចំ បុច្ឆន្តិ។ សោ តេហិ កតកម្មស្ស វត្ថុំ ឱលោកេត្វា អាបត្តានាបត្តិំ គរុកលហុកាទិភេទំ សល្លក្ខេត្វា ទេសនាគាមិនិំ ទេសាបេត្វា វុដ្ឋានគាមិនិយា វុដ្ឋាបេត្វា សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋាបេតិ។ ឯវំ កុក្កុច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ។

វិសារទោ សង្ឃមជ្ឈេ វោហរតីតិ វិគតោ សារទោ ភយំ ឯតស្សាតិ វិសារទោ, អភីតោតិ អត្ថោ។ អវិនយធរស្ស ហិ សង្ឃមជ្ឈេ កថេន្តស្ស ភយំ សារជ្ជំ ឱក្កមតិ, វិនយធរស្ស តំ ន ហោតិ។ កស្មា? "ឯវំ កថេន្តស្ស ទោសោ ហោតិ, ឯវំ ន ទោសោ"តិ ញត្វា កថនតោ។

បច្ចត្ថិកេ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គណ្ហាតីតិ ឯត្ថ ទ្វិធា បច្ចត្ថិកា នាម អត្តបច្ចត្ថិកា ច សាសនបច្ចត្ថិកា ច។ តត្ថ មេត្តិយភុម្មជកា ច ភិក្ខូ វឌ្ឍោ ច លិច្ឆវី អមូលកេន អន្តិមវត្ថុនា ចោទេសុំ, ឥមេ អត្តបច្ចត្ថិកា នាម។ យេ វា បនញ្ញេបិ ទុស្សីលា បាបធម្មា, សព្ពេ តេ

អត្ថបច្ចត្ថិកា៑ ចិបរីតឥស្សតា បត អរិដ្ឋកិក្កូកញ្ចកឃាយហោទចយាលិកចឌ្ជិបុត្តកា យហាឃញ្ជិកាគយោ ច អត្ថឋឃាឃត៌ “ត្ថុឋឃាឃត”ត្តិ ចត្ថា កតបក្កហា ឃាឃតបច្ចត្ថិកា តាយ៑ ទេ ឃទ្ទោបិ ឃហឆយ្ខូត ឃហកាហោត ចចតេត ឃទា ត៌ អឃឡ្ហូ បតិដ្ឋាទបត្ស ត ឃក្កោត្តិ, ៩ចំ ឃុតិក្កហិត៌ កត្ថា តិក្កញ្ញាតិ៑

ឃឡ្ហូដ្ឋិតិឃា បដិបត្តោ ហោតីតិ ៩ត្ថ បត តិចិឆោ ឃឡ្ហូយ្ខូ បរិយត្តិបដិបត្តិអឆិកយចឃត៑ តត្ថ តិបិដកំ ត្ថុឋ្ហចចត៌ បរិយត្តិឃឡ្ហូយ្ខូ តាយ៑ តេទឃ ឝុតក្កញ្ញា ឝុឌ្ឍឃ ឈត្តកចត្តាតិ ទ្វេអឃីតិ យហាចត្តាតីតិ អយំ បដិបត្តិឃឡ្ហូយ្ខូ តាយ៑ ចត្តាទោ យក្កា ច ចត្តាទិ ផលិតិ ច, អយំ អឆិកយឃឡ្ហូយ្ខូ តាយ៑ តត្ថ កេចិ ឆោទ “ឃោ ចោ, អាគត្ថ, យឃា ឆយ្ខូ ច ចិតយោ ច ឥឃិចោ បញ្ញាទត្ថា, ឃោ ចោ យបច្ចយត ឃត្ថា”តិ (ឌី៑ តិ៑ ១៑១៩៩) ត្អូមិតា ឃុទត្តត “ឃាឃតឃ្ស បរិយត្តិ ម្ហុល”ត្តិ ចគត្តិ៑ កេចិ ឆោទ “ត្អូយ ច, ឃុកថ្ល, កិក្កូ ឃយ្ខូ ចិហទយ្ស, អឃុទញ្ញា លៃកា អទហត្តហិ អឃ្សា”តិ ត្អូមិតា ឃុទត្តត (ឌី៑ តិ៑ ១៑១៣) “ឃាឃតឃ្ស បដិបត្តិ ម្ហុល”ត្តិ ចត្ថា “ឃាច បច្ចា កិក្កូ ឃយ្ខា បដិបត្តា ឃំចិឌ្ឍត្តិ, តាច ឃាឃត៌ ឋិត៌ ហោតី”តិ អាហំឃុ៑ ត្អូតទេ បត ឆោទ “បរិយត្តិឃា អត្តទហិតាយ ឃុប្បដិបត្តឃ្សបិ ឆយ្ខូកិឃយោ តត្តី”តិ ចត្ថា អាហំឃុ៑ ឃចេបិ បច្ចា កិក្កូ ចត្តាទិ ប៉ាទាឌិកាតិ ទក្កូលកា ហោត្តិ, ទេ ឃឡ្ហូ កុលបុត្តេ បញ្ញាឌេត្ថា បច្ចត្តិយេ ឌតបគេ ប្អូបឃយ្យាឌេត្ថា គឃចក្កកលំ ប្អូទេត្ថា យញ្ញិយដតបគេបិ ប្អូបឃយ្សំ កទិឃ្សត្តិ៑ ៩ទេតុបិតយេត ឌីឃតិចក្កឃញ្ហូ ប្អូទេត្ថា អត្តទេតាបិ អត្តាតកយ្ខុំ កត្ថា ឃាឃត៌ ចុឌ្ឍិ ចិទុឡូហិ កយឃិឃ្សត្តិ៑ ៩ចយំ ចិតយឆទោ តិចិឆឃ្សបិ ឃឡ្ហូឃ្ស ចិទដ្ឋិតិឃា បដិបត្តោ ហោតីតិ៑ ៩ចយំ ចិតយឆទោ ត្អូយ បច្ចាតិឃំយ បដិលកតីតិ ចេឌិតទ្ទោ៑

ចិតយោ ឃំចទត្ថាឃាតិអាឌីឃុ (បរិ៑ អដ្ឋ៑ ១៩៩) ចិតយោតិ ចិតយឃ្ស បរិយាបុលត៌, ចិតយោតិ ចា ចិតយបញ្ញត្តិ ចុត្តា, តឃ្ខា ឃកលិបិ ចិតយបញ្ញត្តិ ចិតយបរិយាបុលត៌ ចា កាយចឌីទ្វាទឃំចទត្ថាឃាតិ អទេត្ថា, អាឌីចប៉ាទិឃុឡ្ហិបទិយោឃាតឃ្ស ឃីលឃ្ស ប្អូបតិឃ្សយបច្ចយោ ហោតីតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ អចិប្បដិឃាទោតិ ប៉ាបបុញ្ញាត៌ កតាកតាតុឃោចតចឃត បចត្តចិត្តចិប្បដិឃាទាការចោ៑ ប៉ាយោឌ្ឍត្តិ ចុត្តូលិ តទុលបីតិ៑ បីតីតិ ពលចបីតិ៑ បឃ្សឌ្ឍីតិ កាយចិត្តឥទឆបដិប្បឃ្សឌ្ឍិ៑ ឃុលត្តិ កាយិកំ ចេតឃិកញ្ចា ឃុលំ៑ តត្បាត្យចិឆយ្សិ ឃយាឆិឃ្ស ប្អូបតិឃ្សយបច្ចយោ ហោតិ៑ ឃយាឆីតិ ចិទត្តកក្កតា៑ យឆាក្ទូតពាលាឥឃ្សតត្តិ ឃប្បច្ចយតាយទ្ទូបបរិក្កហោ៑ តិឌ្ឍិគាតិ ចិបឃ្សតា៑ អឆ ចា យឆាក្ទូតពាលាឥឃ្សត៌ តទុលចិបឃ្សតា, ប្អូឥយត្តូយពាលាហឃ្សត៌ អឆិចចត៌៑ ចិទត្តកក្កតា ហិ តទុលចិបឃ្សតាយ ប្អូបតិឃ្សយបច្ចយោ ហោតិ៑ តិឌ្ឍិគាតិ ឃិលាប្បត្តា ចុដ្ឋាតកាយិតិពលចចិបឃ្សតា៑ ចិទាកាតិ អរិយយក្កោ៑ ចិមុត្តីតិ អទហត្តផល៑ ចតុត្ថិឆោបិ ហិ អរិយយក្កោ អទហត្តឃ្ស ប្អូបតិឃ្សយបច្ចយោ ហោតិ៑ ចិមុត្តិពាលាឥឃ្សតត្តិ បច្ចចេក្កូលពាលំ៑ អតុបិគាបរិតិត្ថាតត្ថាឃាតិ កញ្ចិ ឆយ្ខំ អក្កហេត្ថា អតចឃេឃេត្ថា បរិតិត្ថាតត្ថាយ, អប្បច្ចយបរិតិត្ថាតត្ថាឃាតិ អទេត្ថា៑ អប្បច្ចយបរិតិត្ថាតឃ្ស ហិ ចិមុត្តិពាលាឥឃ្សត៌ បច្ចយោ ហោតិ តឃ្ខិ អតុប្បទេត្ត អចឃ្សំ បរិតិត្ថាឃិតត្ថាទោ, ត ច បច្ចចេក្កូលពាលាហោ អតុប្បទេត្ត អត្តទា បរិតិត្ថាត៌ ហោតិ៑

៩តឥត្ថា កឆាតិ អយំ ចិតយកឆា តាយ ៩តឥត្ថាយ, អតុបិគាបរិតិត្ថាតត្ថាឃាតិ អទេត្ថា៑ ៩ចំ ឃទ្ទាត្ថបិ៑ យត្តតាបិ ចិតយយត្តតា៩ច, “៩ចំ កទិឃ្សាយ, ត កទិឃ្សាយា”តិ ចិតយបដិពាឡ្ហំឃត្ថតា៑ ៩តឥត្ថា ប្អូបតិឃាតិ ប្អូបតិឃីឥតិ ៩ត្ថ ផលំ តប្បដិពាឡ្ហុត្តិតាឃាតិ ប្អូបតិឃា

ចុច្ចតិ ការេណំ បច្ចេឃាតិ៍ “ចិតេឃា សំចេទត្តាឃា”តិអាឌិកា ការេណបេយ្យទា ឲតឌត្តាតិ អេត្តា៍ ឲតឌត្តំ េសាតាចឆាតត្តិ ត្តយិស្សា បទេយ្យទបច្ចឃកថាឃ េសាតាចឆាតំ ត្តយំ កធំ ស្ទ្រា ឃំ ក្តប្បដ្ឋតិ ពោណំ, តយ្យិ ឲតឌត្តំ៍ ឃគិគំ អតុបិកាចិត្តស្ស ចិេយាេក្លាតិ ឃគិគត្តិ តិបិេតា៍ សត្តលិក្កចិកត្តិចចេតស្ម តាគិេសាច តត្ត តត្ត អត្តេតា បទិណាេយតេត្តា, តស្មា ឲចេយត្ត អេត្តា េចគិតេត្តា – េឃា អឃំ ចត្ថហិ ក្តបិកាេតហិ អតុបិគិឃិត្វា ចិត្តស្ស អទហត្តផលសក្លាេតា ចិេយាេក្លា, េសាបិ ឲតឌត្តាឃ អតុបិកាបទិតិត្តាតត្តាឃាតិ ឲចេយត្ត សត្តេត្ត េចគិតេត្តា៍ េឃា អឃំ អតុបិកាចិត្តស្ស ចិេយាក្លសក្លាេតា យេក្កា, េហដ្ឋា ចុត្តំ សត្តយ្យិ ឲតឌត្តេយចាតិ៍ ឲចេញ្ញ សតិ ត្តយិតា យហុស្សាហេតា សាឆិតត្តំ តិឃតប្បេឃាឌតំ ឌស្សិតំ េហាតិ៍ េហដ្ឋា “ចិទាេកា…េប… តិត្តាតត្តាឃា”តិ ត្តយិតា បត លត្តយាតាតិសំសផលំ ឌស្សិតត្តិ េចគិតត្តំ៍ អាេឃាេកាតិ ក្ត្កហណចិត្តតាគិចេសត បុតប្យុតំ អតិេឃាេកា៍

ចិតឃាតិសំសកថាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ត្តតិ សយត្តបិសាគិកាឃ ចិតឃដ្ឋកថាឃ សាទត្តគិបតិឃំ

ពាហិទតិគាតចណ្ណតា សយត្តា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ចេទញ្ជាកណ្ឌចណ្ណតា

១

៍សេយ្យមិទន្តិ ឋំ កណយំ, ឋំ កឆន្តិ ចា អត្ថោ៍ អតិឃយតិទ្ទេ្ហបចតន្តិ តត្ថិ ឲណស្ស តិឃយោតិ អតិឃយោ, តិទ្ទិ្ហឹឃតិ អត្ថោ ឲទោតាតិ តិទ្ទេ្ហសោ, ចុច្ចតិ ឲទោតាតិ ចចតំ, តិទ្ទេ្ហសោឃេច ចចតំ តិទ្ទេ្ហបចចតំ, អតិឃយស្ស តិទ្ទេ្ហបចចតំ អតិឃយតិទ្ទេ្ហបចចតំ, បផយំ អតិឃយិតស្ស សយឃស្ស តិទ្ទេ្ហបចចតន្តិ អត្ថោ៍ “ឃេតាតិ អចត្ថា ទោតាតិ ចុត្តត្តា អតិឃយំ កត្ថា តិទ្ទិ្ហចចតំ អតិឃយតិទ្ទេ្ហបចចត”ន្តិបិ ចចន្តិ៍ ឃំឋំសទ្ទាតំ តិច្ចសប្ពន្ធកាចទោ អាហ “ឋស្ស សទ្ទេបត អចុទេត្តតបឹ”តិអាទិ៍ ឋត្ថ ឋស្សាតិ “ទោតា”តិ ឲណស្ស៍ សទ្ទេបត អចុទេត្តតបឹតិ “ឃេតា”តិ ឲចំ សទ្ទបទោ បិញ្ញព្ពឃំ អចុទេត្តតបិ៍ អត្ថទោ សិទ្ទេ្ធតាតិ បទកាទេក សារិបុត្តទេត្ថទស្ស ថ្កប្បជ្ជតកបរិចិឋក្កសប្លាឋអត្ថទោ សិទ្ទេ្ធត៍ បរិចិឋទេក្ក ហិ សិទ្ទេ្ធ ឃេត សយឃេត បរិចិឋទេក្កា ថ្កចបិឌីតិ ព្ពាឌំ អត្ថទោ សិទ្ទ្ធយេច ហោតិ៍ ទោតេចាហ “អបទកាទេក ហិ ចិតឃបញ្ញាត្តិឃាចតហេតុក្ខទោ អាឃស្ថទោ សារិបុត្តស្ស បរិចិឋទេក្កា សិទ្ទេ្ធា”តិអាទិ៍ “ទោតា”តិ ចត្ថា ឋទោ ឋឥត្ថយេច “ឃេតា”តិ អត្ថទោ ចុច្ចយាតត្តា “ឃេតា”តិ អឃំ “ទោតា”តិ ឲណស្ស បដិតិទ្ទេ្ហសោ តាយ ឌាទោ៍ បដិតិទ្ទេ្ហសោតិ ច ចិត្ថាទតិទ្ទេ្ហសោតិ អត្ថោ៍

អបទកាទេក ហឹតិ ឲត្ថ ហិ-សទ្ទោ ហេតុយិ្យាឃស្ថាតិ អត្ថោ៍ ចិតឃបញ្ញាត្តិឃាចតហេតុក្ខទោតិ “ឲណស្ស កកចា កាទេលិ, ឲណស្ស ស្កកឋ កាទេលិ, ឃំ កកចា សាចកាតំ សិក្លាបជំ បញ្ញាបេយ្យ, ថ្កិ្តសេយ្យ បិតិទោកិ្ល៍ ឃឆឃិជំ ព្រហ្មចទិឃំ អទ្ធតិឃំ អស្ស ចិទទ្ធិតិក”ន្តិ ឲចំ បចត្តស្ស ចិតឃបញ្ញាត្តិឃាចតស្ស កាទេណក្ខទោតិ អត្ថោ៍ បរិចិឋទេក្កាតិ “កឋទេយសាតំ ទោ ព្យទ្ធាតំ កកចត្តាតំ ព្រហ្មចទិឃំ ត ចិទទ្ធិតិកំ អហោសិ, កឋទេយសាតំ ព្យទ្ធាតំ កកចត្តាតំ ព្រហ្មចទិឃំ ចិទទ្ធិតិកំ អហោសី”តិ ឲចំ បចទោត្ថា បរិចិឋទេក្កា៍ ឃំឋំសទ្ទាតំ តិច្ចសប្ពទេន្ធាតិ អាហ “ឋស្ថា ឃេត សយឃេតា”តិអាទិ៍ បុទេព្ព ចា បច្ឆា ចា អត្ថទោ សិទ្ទេ្ធតាតិ បុទេព្ព ចា បច្ឆា ចា ថ្កប្បត្តអត្ថទោ សិទ្ទេ្ធត៍ បដិតិទ្ទេ្ហសោ កត្តទេព្ពាតិ ឲណស្ស “ឃជិឥ”ន្តិ ព្ពាយិតា សប្ពទេន្ធ៍ “បដិតិទ្ទេ្ហសោ កត្តទេព្ពា”តិ ឃជិជំ ឃំ ព្ពាជំ ចិឌាតំ, អឃំ សព្ពាស្ថិ ចិតទេឃ ឃុត្តីតិ អត្ថោ៍ អឆ ចា “បដិតិទ្ទេ្ហសោ កត្តទេព្ពា”តិ ឃជិជំ ឃា អឃំ ឃុត្តិ, អឃំ សព្ពាស្ថិ ចិតទេឃ ឃុត្តីតិ អត្ថោ៍

ឋព្រិជំយុលយត្តតិឥស្សតន្តិ ឋស្សា ឃឆាចុត្តឃុត្តិឃា បរិឌីបទេត ព្ពាជំ យុលយត្តតិឥស្សតំ, ថ្កបិឃយត្តតិឥស្សតន្តិ អត្ថោ៍ យុលំ ទ្ថាទំ ថ្កបិទេឃាតិ ហិ អត្ថទោ ឲកំ៍ “ទោត ហិ កិក្លទេច កិក្លូតំ សិក្លាបជំ បញ្ញាបេស្សាយី”តិ បិញ្ញព្ពំ ឥទេស្សត្ថា ឋត្ថ បដិតិទ្ទេ្ហសយាហ “ឃេត ស្វុជិទេត្តា”តិអាជិតា៍ ទោតាតិ ហេតុអត្ថេ កទណចចតត្តា ឋស្ស បដិតិទ្ទេ្ហសោបិ ទាឌិសោឃេចាតិ អាហ “ឃស្ថា បដិទេសចី”តិ៍ បុទេព្ព អត្ថទោ សិទ្ទេ្ធតាតិ បុទេព្ព ថ្កប្បត្តយេចុតឆយុបដិសេចតសប្លាឋអត្ថទោ សិទ្ទេ្ធត៍ បច្ឆា អត្ថទោ សិទ្ទេ្ធតាតិ ទញ្ញា អជិត្តំ ឥាទ្វុតំ អាជិឃតសប្លាឋបច្ឆាថ្កប្បត្តអត្ថទោ សិទ្ទេ្ធត៍ សយឃសទ្ទោតិ ឲណស្ស “ជិស្សតី”តិ ព្ពាយិតា សប្ពទេន្ធ៍

សយចាទេឃតិ បច្ចឃសាយក្កិឃំ, កាទេណសយចាទេឃតិ អត្ថោ៍ ឥទេណតិ ឌ្ហកាទេស៍ អស្សាតិ អស្ស សយឃសទ្ទស្ស សយចាទេឃា អត្ថោតិ

ສຏ຺ເຕ຺ວ˙ ອເນຍ຺ຈ ຕາຍ ເວ຺ລາຍ ຮູປສຕ຺ເຕຍ຺ຍາຍ ກາລຕ຺ຕາ ສມຍຕ຺ຕາ ຮູປິຄາຍາຕີ ວຸຕ຺ຕໍ ກາເລ ຕາຍ ຮູປສຕ຺ເຕຍຕສ຺ສ ຍຸຕ຺ຕປຍຸຕ຺ຕກາເລ˙

ສມເຍາ ຕາຍ ຕເສ຺ສຈ ປຈ຺ຈຍສາຍຄ຺ຄີ, ອຕ຺ເຕາ ຕຄຕ຺ຸປໍ ສຣິເລຍເຕ຺ຈ ຕປ຺ປຈ຺ຈຍປຣິສ຺ສຍາກາເຣາ ຈ˙ ຮູປິຄາຕໍ ຕາຍ ອາການາກ ເລສໍ

ຄຫໍ ສລ຺ລກ຺ຂໍ, ຕສ຺ມາ ກາລຕ຺ຕາ ສມຍຕ຺ຕາ ປຕ຺ຕາຍ ກເຫຕ຺ວາ ຮູປສາເຣຕ຺ວາຕີ ອເຕ຺ໂຖ˙ ອິທໍ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕີ – ສເຈ ອຍ຺ຍາຍໍ ເສ຺ວ ກຍຕສ຺ສ

ຍຸຕ຺ຕກາເລ ກຊິສ຺ສຕີ, ກາເລ ວລຍຕ຺ຕາ ເຈຈ ຜຣິສ຺ສຕີ, ກຍຕປຈ຺ຈຍາ ຈ ອເຕ຺ຖາ ອຜາສຸຊິຫາເຣາ ຕ ກຊິສ຺ສຕີ, ອເຈຕໍ ກາລຕ຺ຕາ

ກຍຕກາເຣາສຍຈາຍສຕ຺ຕາຕໍ ສມຍຕ຺ຕາ ຮູປສາເຣຕ຺ວາ ອປິ ວຈ ຕາຍ ເສ຺ວ ອາກເຕ຺ຈຍ຺ຍາຍາຕີ˙

ຕເລາຕີ ຂຸກາເຣາ˙ ຕຈາກຕຸປ຺ປາຄາຂິເກາ ຫິ ຍຄ຺ຄຕ຺ຕຫຸຈຣິຍສ຺ສ ຂຸກາເຣາ ຕປ຺ປຈ຺ຈຍປຊິລິກເຫຕຸຕ຺ຕາ, ຕເລາ ວຈ ຈ ສມເຍາ˙ ເຍາ

ຕເລາຕີ ຈ ສມເຍາຕີ ຈ ວຸຈ຺ຈຕີ, ເສາ ວເກາຈາຕີ ຫິ ອເຕ຺ໂຖ˙ ຍຫາສມເຍາຕີ ຍຫາສມ຺ເຫາ˙ ປຈຸຕ຺ຕໍ ຈຕໍ ປຈຕໍ, ຕສ຺ມິ ປຈຕສ຺ມິ,

ຈຕສເລ຺ຕີ ອເຕ຺ໂຖ˙ ສມເຍາປິ ເລາ ເຕ ກຕ຺ຕາລິ ອປ຺ປຊິຊິເຕ຺ຕາ ອເຫາສີຕີ ວຸຕ຺ຕໍ ສມເຍາຕີ ສິກ຺ຂາປຄປຸເຣາສ຺ສ ເຫຕຸ˙ ກຕ຺ຕາລີຕີ ຕສ຺ສ

ກິຄ຺ຈເຕາ ຕາຍໍ˙ ອິທໍ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕີ – ກຕ຺ຕາລິ ຕຍາ ປຊິຊິຍ຺ຍາຍຸຕ຺ຕກໍ ວຕໍ ກາຣໍ ອຕ຺ຖີ, ຕຍ຺ຍິ ເຕ ຕ ປຊິຊິຕ຺ເຕ ຕ ສລ຺ລກ຺ຂິຕຕ຺ຕີ˙ ກິໍ ຕໍ ກາຣຕ຺ຕີ

ອາຫ "ກກຈາ ເລາ"ຕີອາຂີ˙

ຮູກ຺ກຫຍາເຕາ ຕີອາຂີສຸ ຍາເຕາຕີ ຕສ຺ສ ປຣິຍ຺ຍາຂກສ຺ສ ປກຕີຕາຍໍ, ກິຍ຺ຈິ ກິຍ຺ຈິ ປຕ ຮູກ຺ກເຫຕໍ ສມຍຕ຺ຕາຍ "ຮູກ຺ກຫຍາເຕາ"ຕີ ຕໍ ສຍ຺ຍາຕຕ຺ຕີ,

ຕສ຺ມາ "ຮູກ຺ກຫຍາເຕາ"ຕີ ວຸຈ຺ຈຕີ˙ ສມລຍຸຕ຺ຕິກາຍ ປຸເຕ຺ຕາ ສມລຍຸຕ຺ຕິກາປຸເຕ຺ຕາ˙ ເສາ ກິຣ ເຄຈຄຕ຺ຕສ຺ສ ຮູປຕ຺ຕາເຣາ˙ ສມຍໍ ຂິຍ຺ຂິ ປຈຄຕ຺ຕີ

ວຕ຺ຕາຕີ ສມຍປ຺ປຈາຄເກາ, ຕສ຺ມິ ສມຍປ຺ປຈາຄເກ, ຂິຍ຺ຂິປ຺ປຈາຄເກຕີ ອເຕ຺ໂຖ˙ ຕສ຺ມິ ກິຣ ຄາເຕ ຈຄ຺ຄີຕາຣຸກ຺ຂເປກ຺ຂຣສາຕີປກຸຕເຍາ

ພຣາຫ຺ມເຕາ ຕິກຸຍ຺ຍາເຈລກປຣິຍ຺ຍາຂກາຄເຍາ ຈ ປຣິຍ຺ຍາຂກາ ສຕ຺ຕິປຕິເຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເຕາ ອຕ຺ຕເຕາ ສມຍໍ ຂິຍ຺ຂິ ປຈຄຕ຺ຕີ ກເຈຕ຺ຕີ ຂີເປຕ຺ຕີ, ຕສ຺ມາ ເສາ

ອາຣາເຍາ "ສມຍປ຺ປຈາຄເກາ"ຕີ ວຸຈ຺ຈຕີ, ເສ຺ວຈ ຕິຕ຺ທຸກາຂີຣສຕ຺ຕາຕາຍ ຕິຍ຺ຍຣຸກ຺ຂປຕ຺ຕິຍາ ປຣິກ຺ຂິຕຕ຺ຕາ "ຕິຕ຺ທຸກາຂີຣ"ຕ຺ຕີ ວຸຈ຺ຈຕີ˙ ວກາ ສາລິ

ວຕ຺ຕາຕີ ວກສາລເກາ˙ ຍສ຺ມາ ປເຕຕ຺ຕ ປເຄໍ ວກາ ສາລິ ກຕາ ອເຫາສິ, ປຈ຺ຈາ ຍຫາປຸຍ຺ຍາ ເປລິຍ຺ຍປິຄປຣິຍ຺ຍາຂກໍ ຕິສ຺ສາຍ ວຫຸ ສາລິ

ກຕາ, ຕສ຺ມາ ຕເຍຈ ວກໍ ສາລຍຸປິຄາຍ ລຕ຺ຕາຍຈເສຕ "ວກສາລເກາ"ຕີ ວຸຈ຺ຈຕີ˙ ຍລ຺ລິກາຍ ປຕ ປເສຕຂີເຣຍ຺ຍາ ເຄຊິຍາ

ຮູຍ຺ຍາຕຄຸເຕາ ເສາ ປຸປ຺ຜລສຕ຺ຕເຕ຺ຕ ອາຣາເຍາຕີ ກຕ຺ວາ "ຍລ຺ລິກາຍ ອາຣາເຍາ"ຕີ ສຍ຺ຍາເຕາ˙ ຕສ຺ມິ ສມຍປ຺ປຈາຄເກ ຕິຕ຺ທຸກາຂີເຣ

ວກສາລເກ ຍລ຺ລິກາຍ ອາຣາເມ˙ ປຊິວສຕີຕີ ຕສ຺ມິ ຈາສຜາສຸຕາຍ ວສຕີ˙

ຂີເຍ຺ຍ ສເມຍ຺ຍຕີ ປຈ຺ເຈກ຺ກ ອຕ຺ຕກາເຈ˙ ອເຕ຺ໂຖຕີ ວຸຕ຺ຕໍ˙ ສຍ຺ຍຣາຍີເກາຕີ ກຍຸກິເລສຈເສຕ ສຍ຺ເຣຕຍ຺ຍເຕາ ສຍ຺ຍາປຸຫິຕຍ຺ຍເຕາ ສຍ຺ຍາເຍາ,

ປຣເລີເກາ˙ ຕຕ຺ຕ ຕິຍຸເຕ຺ຕາ ສຍ຺ຍາຍິເກາ, ປຣເລີກເຕ຺ວາ˙ ອຕ຺ຕາກິສມຍາຕີ ຍຈາຈຸຕິຕ຺ຕາກຍຕ຺ຕສຕ຺ຕາຕຫິຕປຊິລິກາ˙ ສຍ຺ຍາຍິເກາປິ

ຫິ ອເຕ຺ໂຖ ກາຣຕສ຺ສ ຕິປ຺ປຕ຺ຕຕ຺ຕາ ປຊິລເທ຺ຖາ ຕາຍ ໂຫຕີຕີ ຕຍຕ຺ຕຍໍ ວກເຕາ ກຕ຺ວາ "ອຕ຺ຕາກິສມຍາ"ຕີ ວຸຕ຺ຕໍ˙ ຂິຍາ ປຕ຺ຕາຍ ຣາຕີ

ກຫຍາຕີຕີ ຂີເຣາ˙ ອຈ ຈາ ຂີ ປຕ຺ຕາ ວຕສ຺ສ ອຕ຺ຖີຕີ ຂີເຣາ˙

ສມຸຍາ ຍາຕາກິສມຍາຕີ ຍາຕສ຺ສ ສມຸຍາ ປຫາເຕຕ˙ ສມຸຍາຕີ ຕຸຍິຕາ ຍາຕສ຺ສ ອກ຺ກຍກ຺ກາກາເຣາຕ ສຍຸເຕ຺ຈຄປ຺ປຫາຕໍ ວຸຕ຺ຕໍ˙ ວຸກ຺ຂສ຺ສ

ປີຍ຺ຍອຕເຕ຺ຈາຕີອາຂີສຸ ວຸກ຺ຂສຈ຺ຈສ຺ສ ປີຍ຺ຍອຕໍ ຕໍສມຍຄ຺ຄິເຕາ ຫິສຕໍ ອຊິປ຺ປາຣິກຕາກເຣາ, ປີຍ຺ຍອຕເຍຈ ອເຕ຺ໂຖ ປີຍ຺ຍອຕເຕ຺ຈາ, ຕ຺ວກາຣສ຺ສ ຕ຺ຈກາເຣ

កត្វា ទុត្តំ ឲចំ សេសេសុបិ សមេន្ទ បច្ចយេហិ កតការេចា សង្ខតដ្ឋោ សន្តាបេបិ ទុក្ខទុក្ខតាទិចសេត សន្តាបតំ បរិឥហតំ ចិបរិណាមេយា

ឌទាយ យទលោត ចាតិ ក្ខិឆា ចិបរិណាមេយតព្ពតា អភិសមេយតព្ពោ បដិចិន្ញាតព្ពោតិ អភិសមយោ, អភិសមយោច អទេត្វា អភិសមយដ្ឋោ,

បីឡអតាឌិតិ តាតិ ហិ អភិសមេយតព្ពការេចត ឲកីកាចំ ប្បទេតត្វា “អភិសមយដ្ឋោ”តិ ទុត្តាតិ, អភិសមយស្ស ចា បដិចេចឆស្ស ចិសយភូតោតា

អទេត្វា អភិសមយដ្ឋោតិ តាតេច បីឡអតាឌិតិ អភិសមយស្ស ចិសយកាត្វបកាយតសាយឡាទោតា ឲពទេត្វត ទុត្តាតិ

ឲត្ត ច ប្បសក្កាតំ ឌោតកាយត្តត្វា តស្ស តស្ស អត្ថស្ស ចាចទោកា សមយសន្ថោ ឲចាតិ សមយសទ្ទស្ស អត្តន្ទាទេបិ ទិសាបសក្កា

អភិសមយសន្ថោ ទុទេត្វា តត្ត សហការីការណសត្តិប្បសេយតិ សមេចតីតិ សមយោ, សមចារេយា សមេយតិ សមយាកន្ធតិ យក្កត្រាហូចទិយំ ឲត្ត

តចាឆារប្បក្កលេហីតិ សមយោ, ឈណោ សមេចត្តិ ឲត្ត, ឲទេតត ចា សំកន្ធត្តិ ឆយ្ហា សហឌាតឆយ្ហេហិ ប្បោយាគាឌីហិ ចាតិ សមយោ, កាលោ

ឆយ្ហប្បចត្តិយត្តតាយ អត្តទេតា អភូតោបិ ហិ កាលោ ឆយ្ហប្បចត្តិយា អធិករណំ ការណំ ចិយ ច បរិកប្បតាយត្តសិទ្ធេត ទូបេត ទោចាហរិយតិ

សមំ, សហ ចា អចយចាតំ អយតំ បចត្តិ អចដ្ឋាតត្តិ សមយោ, សមូហោ យចា “សមុទាយោ”តិ អចយទេចត សហាចដ្ឋាតេយច ហិ

សមូហោ បច្ចយត្តទសយាកេយ ឲតិ ផលំ ឲតង្ខា ប្បជ្ជតិ បចត្តតិ ចាតិ សមយោ, ទេហតុ យចា “សមុចយោ”តិ សមេយតិ

សំយោឌតកាចទោតា សព្ពទោ្ធ ឲតិ អត្តទោតា ចិសមេយ បចត្តតិ, ឥឡូហក្កហណកាចទោតា ចា តំសំយុត្តា អយត្តិ បចត្តត្តិ សត្តា យចាកិតិចេចសំ

ឲទេតតាតិ សមយោ, ឌិដ្ឋិ ឌិដ្ឋិសំយោឌទេតត ហិ សត្តា អតិចិយ ពន្ធត្តិ សមិតិ សក្កតិ សមយាឆាតត្តិ សមយោ, បដិលិទេកា សមយស្ស

តិទោឆស្ស យាតំ, សមុ្ហា ចា យាតំ អបកេយា អប្បចត្តីតិ សមយោ, បហាតំ ឆាទលោត អភិមុខំ សមុ្ហា ឲតព្ពោ អធិកត្តព្ពោតិ

អភិសមយោ, ឆមុ្ហាតំ អចិបរីតោតា សភាចោ អភិមុខការេចត សមុ្ហា ឲតិ កន្ធតិ ពុជ្ឈតីតិ អភិសមយោ, ឆមុ្ហាតំ យចាភូតសភាចាចពោធោ

ឲចំ តស្មិំ តស្មិំ អទេត្ថ សមយសន្ថស្ស បចត្តិ ទេចឌិតព្ពា

តត្ថ ច អត្តយត្តំ បដិច្ច សន្ថោ អភិតិចិសត្តិ, ត ឲទេកត សទ្ទេត អទេតទេក អត្វា អភិធិយត្តីតិ? សច្ចេយតំ សទ្ទចិសេសេ អទេបក្ខិទោ សទ្ទចិសេសេ

ហិ អទេបក្ខិយមាទេត ឲទេកត សទ្ទេត អទេតកត្វាភិធាតំ ត សម្ភចតិ ត ហិ ទេយា កាលទេត្វា សមយសន្ថោ, ទេសាទេយច សមូហាឌិអត្ថំ ចឥតិ ឲត្ត

បត ទេតសំ ទេតសំ អត្វាតំ សមយសទ្ទចតីយតាសាយឡាយុបិកាយ អទេតកត្វតា សមយសទ្ទស្ស ទុត្តា ឲចំ សព្ពត្ត អត្តន្ទាទេទ អធិប្បាយោ

ទេចឌិតទេព្ពា ព្ពាឆ បតស្ស កាលោ អទេត្វាតិ អស្ស សមយសទ្ទស្ស ព្ពាឆ កាលោ អទេត្វា សមចាយាឌីតំ អត្វាតំ ព្ពាឆ អសម្ភចទេតា

ទេឥសទេឥសកាឌីតំ ចិយ តិឥាតការេចត កាលស្ស អបឌិសិតព្ពទោតា ច

ប្បទេយាកចចទេតត ភូយ្ហចចទេតត ច តិទ្ទេសយកត្វា ព្ពាឆ ករណចចទេតត តិទ្ទេសេ បទេយាឌតំ តិទ្ធានេទ្យការេយា បទយ្ហលេត ទោចឥតំ

សមុដ្ឋាទេបតិ “ឲត្វាហា”តិអាឌិ ឲត្ត “ទេតត សមយេតា”តិ ព្ពាយស្មិំ ធាទេត ចិតណ្ឌចាឌី អាហាតិ អទេត្វា អធាតិ ទោចឥតាយ កត្តុកាយតំ

ឌីទេបតិ, តត្ថុតិ ព្ពាយិតា សមាតទេត្វា កស្មា ករណចចទេតត តិទ្ទេសោ កទេតាតិ សព្ពទេត្វា ភូយ្ហចចទេតត តិទ្ទេសោ កទេតាតិ ទេយាទេឌតព្ពា

ឲត្វាបិ “យចា”តិ ព្ពាធំ អាទេតត្វា សព្ពត្ថិតព្ពា តត្វាតិ ទេតសុ ស្វត្តាភិឆទេយ្ហស្វ តចាតិ ប្បទេយាកភូយ្ហចចទេតហិ ព្ពាឆាតិ ព្ពាយស្មិំ ចិតទេយ

អញ្ញាធាតិ ករណចចទេតត អច្ចន្តទេយចាតិ អាទេមុទេតា បដ្ឋាយ យាច ទេឥសតាតិដ្ឋាតំ, តាច អច្ចន្តទេយច, តិទន្តទេយចាតិ អទេត្វា

កទ្យណាចិហារទេតាតិ បទេហិតបដិបត្តិសង្ខាទេតត កទ្យណាចិហារទេត តចា ហិ កទ្យណាតិឥាតត្វា ទេឥសតាយ ព្ពាឆ បទេហិតបដិបត្តិ

“ការុយាចិហារេរា”តិ ចុត្តា, ត បត ការុយាសយអាបត្តិចិហារេរា៑ ត ហិ ះេសតាការេល េះសេតត្តាឆយ្ចិសយឃ្ស េះសតាេកាលាឃ្ស សត្តចិសឃាឃ យហាការុយាឃ សហុប្បត្តិ សម្ភចតិ កិត្តចិសឃត្តា, តស្មា ការុយាចេសត បចេត្តា បរហិតបអបត្តិសប្លារេតា ចិហារេរា ព្លឆ ការុយាចិហារេរាតិ េចឌិតេព្លា៑ តឥត្វេឌាតតត្តិ អច្ចត្តសំេឃាកត្វឌីបតត្វំ ក្ខបេឃាកតិេច្ចេសា ករេតា ឃឆា “យាសំ អេឡ្សិ”តិ៑

អធិករណេត្វាតិ អាធារេត្វា៑ ការេចា តាម កិរិឃា, កិរិឃាឃ កិរិឃត្តរលក្ខណំ ការេចតការចលក្ខណំ, េសារេឃចេត្វា ការេចតការចលក្ខណេត្វា៑ កថំ បត អកិឆេឃ្ ឃឆាចុត្តអត្ថឈឃសម្ភេចាតិ អាហ “អធិករណេស្មិ”តិអាឌិ៑ តត្វ កាលសប្លារេតា អេត្វា កាលេត្វា, សម្ហសប្លារេតា អេត្វា សម្ហេត្វា៑ អឆ ចា កាលសខ្វ្ស អេត្វា កាលេត្វា, សម្ហសខ្វ្ស អេត្វា សម្ហេត្វា៑ េកា េសា? សយេឃា៑ ព្លងំ ចុត្តំ េហាតិ – កាលេត្វា សម្ហេត្វា ច សយេឃា តត្វ អកិឆេឃ្ ចុត្តាតំ ឞឃ្សាឌិឆយ្ាតំ អធិករណំ អាធារេរាតិ ឃស្មិំ កាេល ឆយ្បុេឡ្ ចា កាយាចេទរ ក្យសលំ ចិត្តំ ក្ខប្បត្តំ េហាតិ, តស្មិំេឃច កាេល បុេឡ្ ច ឞឃ្សាឌេឃាបិ េហាត្តីតិ អឃេត្យាតត្វ អេត្វា៑

តត្យ ចាឃំ ក្ខបិឌាឃ បញ្ញាេត្តា កាេលា សម្ហេហា ច េចាហារយត្តេកា, េសា កថំ អាធារេរា តត្វ ចុត្តឆយ្ាតត្តិ? តាឃំ េឌាេសា៑ ឃឆា ហិ កាេលា សកាចឆយ្បរិច្ឆិន្នេត្តា សឃំ បរេយត្វេតា អចិខ្វយារេតាបិ អាធារការេចត បញ្ញាេត្តា តក្លាលប្បចត្តាតំ តេតា បុេត្តា បរេតា ច អកាចេតា “បុត្តេណ្ឌុរេតា សាឃេត្យាត្ឋតិ”តិអាឌីស្វ, សម្ហេហា ច អចឃចចិតិយុេត្តា អចិខ្វយារេតាបិ កប្បតាយត្តសិេទ្ធ អចឃចាតំ អាធារការេចត បញ្ញាបីឃតិ “ទុេក្ខ សាលា, ឃចរាសិយ្សម្ភេតា”តិអាឌីស្វ, ឲចយិឆាបីតិ ឌខ្វត្តា៑

អកិឆេឃ្ អាធារត្វសម្ភចំ ឌេឃ្សត្វា ព្លគាតិ ការេចតការចលក្ខណត្វសម្ភចំ ឌេឃ្សេត្តា អាហ “ឈណសយចាឃេហត្យសប្លាតឃ្សា”តិអាឌិ៑ តត្វ ឈេណា តាម អខ្វក្លាណចិតិយុេត្តា តចេយា ព្វុទ្ធប្បាឌសប្លារេតា ឈេណា, ឃាតិ ចា បេតតាតិ “ចត្តារិយាតិ, កិក្លេច, ចក្កាតិ េឃហិ សយត្តាកតាតំ េឌចយត្យ្សាតំ ចត្យចក្កំ បចត្តតិ”តិ (អ៑ តិ៑ ៣៑៣១) ឲត្វ បតិទ្សបេឌសចាេសា, សប្បុរិស្សបតិឃ្សេឃា, អត្តសម្មាបណិធិ, បុេត្តា ច កតបុញ្ញតាតិ ចត្តារិ ចក្កាតិ ចុត្តាតិ, តាតិ ឲកត្ថ្យកត្វា ព្វកាសខ្វេត ឈេណាតិ េចឌិតេព្លា៑ តាតិ ហិ ក្យសលុប្បត្តិឃា ព្វកាសក្វតាតិ៑ សយចាេឃា តាម “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច ទ្សេប ច ក្ខប្បជ្ជតិ ចក្ខុចិញ្ញាណ”ត្តិ (យ៑ តិ៑ ១៑៣០៣; ១៣៑៣១៣; សំ៑ តិ៑ ៣៑៤០) ឲចយាឌិតា តិឌ្ឌិដ្ឋា ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិសប្លាតសាធារណឞលតិប្ផាឌកេត្តត សណ្ឋិតា ចក្ខុទ្សបិឌិបច្ចឃសាយក្កិ៑ ចក្ខុទ្សបិឌីតេត្យាចក្ខុចិញ្ញាណាឌិសាធារណឞលំ៑ េហត្យតិ ឌតកេហត្យ៑ ឃឆាចុត្តឈណសប្លអាតឃ្ស សយចាឃសប្លាតឃ្ស េហត្យសប្លាតឃ្ស ច សយឃឃ្ស ការេចត សត្តាឃ េតសំ ឞឃ្សាឌិឆយ្ាតំ ការេចា សត្តា លក្ខិឃតិ ចិញ្ញាឃតីតិ អេត្វា៑ ព្លងំ ចុត្តំ េហាតិ – ឃឆា “កាចិស្វ ទុឃ្ស្សាតាស្វ កេតា, ទុទ្ធាស្វ អាកេតា”តិ េគាហតកិរិឃាឃ កយតកិរិឃា លក្ខិឃតិ, ឲចយិឆាបិ “ឃស្មិំ សយេឃ, តស្មិំ សយេឃ”តិ ច ចុេត្ត “សតី”តិ អឃយេត្វា ចិញ្ញាឃយាេតា ឲច េហាតិ អញ្ញកិរិឃាឃ សម្ពន្ធាការេច បឥត្វឃ្ស សត្តាចិរហាការេតាតិ សយឃឃ្ស សត្តាកិរិឃាឃ ចិត្តឃ្ស ក្ខប្បាឌកិរិឃា ឞឃ្សាឌិកចតកិរិឃា ច លក្ខិឃតីតិ៑ អឃេត្យាតត្វ អេត្វា ឃស្មិំ ឃឆាចុេត្ត ឈេណ បច្ចឃសយចាេឃ េហត្យម្បិច សតិ កាយាចេទរ ក្យសលំ ចិត្តំ ក្ខប្បត្តំ េហាតិ, តស្មិំេឃច ឈេណ បច្ចឃសយចាេឃ េហត្យម្បិច សតិ ឞឃ្សាឌេឃាបិ េហាត្តីតិ៑ តឥត្វេឌាតតត្តិ អធិករណត្វឃ្ស ការេចតការចលក្ខណត្វឃ្ស ច ឌីបតត្វំ៑

ក្ពឆ បតាតិ ក្ពយស្ថិ ចិតយេ៉ ហេតុអេត្វា ករលាេត្វ ច សប្ពុចតីតិ “អនេត្តុ ចរតិ, ចិត្ថាយ ចរតី”តិអាឌីសុ ចិយ ហេតុអេត្វា “ឋរសុតា លិត្តុតិ, កុគាលេត ឈឈតី”តិអាឌីសុ ចិយ ករលាេត្វ ច សប្ពុចតិ៉ កឆំ សប្ពុចតីតិ អាហ “ឃោ ហិ សោ”តិអាឌិ៉ តោត សយយេត ហេតុក្ខតោត ករលាក្ខតោតាតិ ៩ត្វ បត ធំធំចត្វុឌីតិក្កយោច សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិយា ហេតុ ចេច ករលាញ្ញា៉ តឆា ហិ ឃឆា កកចា សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិយា បឆយេច តោសំ តោសំ តត្វ តត្វ ធំធំសិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិហេតុក្ខធំ ឌីតិក្កយំ អនេបក្ខយានោា ចិហរតិ, តឆា ធំ ធំ ឌីតិក្កយំ អនេបក្ខិត្វា តឆត្វំ ចរតីតិ សិន្ត្ពា ចត្វុឌីតិក្កយស្ស ហេតុកាចោ “អនេត្តុ ចរតិ, អត្តុ អនេបក្ខិត្វា តឆត្វាយ ចរតី”តិអាឌីសុ ចិយ៉ សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិកាលេ បត តោនេតច បុត្តាសិន្ត្ពត ឌីតិក្កយេត សិក្ខាបឆំ បញ្ញាបេតីតិ សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិយា សាឆកតយត្វា ករលាកាចោាបិ ឌីតិក្កយស្សេច សិន្ត្ពា “អបិតា លិត្តុតី”តិអាឌីសុ ចិយ៉ ឌីតិក្កយំ បត អនេបក្ខយានោា តោនេតច សឆ្ពិ តត្តិស្សយកាលយ្យិ អនេបក្ខិត្វា ចិហរតីតិ កាលស្សបិ ក្ពឆ ហេតុកាចោ ចុតេ្វា, សិក្ខាបឆំ បញ្ញាបេត្វា ច ធំ ធំ ឌីតិក្កយកាលំ អតតិក្កយិត្វា តោនេតច កាលេត សិក្ខាបឆំ បញ្ញាបេតីតិ ឌីតិក្កយតិស្សយស្ស កាលស្សបិ ករលាកាចោ ចុតេ្វា, តស្វា ក្ពយិតា បរិយាយេត កាលស្សបិ ហេតុកាចោ ករលាកាចោ ច លត្ពុតីតិ ចុត្តំ “តោត សយយេត ហេតុក្ខតោត ករលាក្ខតោតា”តិ៉ តិប្បរិយាយតោ បត ឌីតិក្កយោយេច ហេតុក្ខតោ ករលាក្ខតោ ច៉ សោ ហិ ឌីតិក្កយក្កលោ ហេតុ ហុត្វា បច្ឆា សិក្ខាបឧបញ្ញាបនេ ករលាយ្យិ ហោតីតិ៉

សិក្ខាបឆាតិបញ្ញាបយត្តោាតិ ឌីតិក្កយំ បុច្ឆិត្វា កិក្ខុសង្ឃំ សត្តិបិតាបេត្វា ខ្ពតិល្ហចត្វុគំ បុក្កលំ បដិបុច្ឆិត្វា ចិកេហិត្វា ច ធំ ធំ ចត្វុ ខ្ពតិល្ហកាលំ អតតិក្កយិត្វា តោនេតច កាលេត ករលាក្ខតោត សិក្ខាបឆាតិ បញ្ញាបយត្តោា៉ សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិហេតុញ្ញា អនេបក្ខយានោាតិ តតិយបិរាឌិកាឌីសុ ចិយ សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិយា ហេតុក្ខធំ ធំ ធំ ចត្វុ ឌីតិក្កយសយឃំ អនេបក្ខយានោា តោត សយយេត ហេតុក្ខតោត កកចា តត្វ តត្វ ចិហាសីតិ អត្វា៉ “សិក្ខាបឆាតិ បញ្ញាបយត្តោា សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិហេតុញ្ញា អនេបក្ខយានោា”តិ ចចតោា “តោត សយយេត ករលាក្ខតោត ហេតុក្ខតោតា”តិ ៩ចំ ចត្វត្តបិ បឆយំ “ហេតុក្ខតោតា”តិ ចចតំ ក្ពឆ ហេតុអត្វស្ស អធិប្បេតត្តា ចុត្តំ៉ កកចា ហិ ចេចត្ថាយំ ចិហរត្តោា ចេចស្ស សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិយាចតហេតុក្ខធំ បរិចិតក្កសយឃំ អនេបក្ខយានោា តោត សយយេត ហេតុក្ខតោត ចិហាសីតិ តីស្ទុបិ កល្ពិបនេសុ ចុត្តំ៉ កិំ បនេតត្វ យុត្តិចិត្តាយ, អាចរិយស្ស ក្ពឆ កយចតិន្ត្ពា តត្វីតិ ៩ចរយធំ កហេតត្ថា៉ តោនេតច ឌីឈតិកាយដ្ឋកចាយយ្យិ (ឌី៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉បរិក្តាឌកកចាចល្ហតា) “តោត សយយេត ហេតុក្ខតោត ករលាក្ខតោតា”តិអាឌិតា អឃយេច អត្ថក្កយោ ចុតេ្វា៉ ត ហិ តត្វ បឆយំ “ហេតុក្ខតោតា”តិ ចចតំ ក្ពឆ “តោត សយយេត ចេចត្ថាយំ ចិហរតី”តិ ៩ត្វ ហេតុអត្វស្ស អធិប្បេតកាចឌីបតត្វំ ចុត្តំ៉ “សិក្ខាបឆាតិ បញ្ញាបយត្តោា ហេតុក្ខតោត ករលាក្ខតោត សយយេត ចិហាសិ, សិក្ខាបឧបញ្ញាត្តិហេតុញ្ញា អនេបក្ខយានោា ហេតុក្ខតោត សយយេត ចិហាសីតិ ៩ចរយត្វ សព្ពត្ត្ពា កាតត្តោា”តិបិ ចគត្តំ៉ តឆត្វឌោតត្វត្តំ ហេតុអត្វស្ស ករលាត្វស្ស ចា ឌីបតត្វំ៉ ក្ពឆាតិ ក្ពយស្ថិ ចិតយេ៉ ហោតិ ចេត្វាតិ ៩ត្វ ក្ពយស្ថិ បនេសេ ឃឆាចុត្តត្វសក្កហចសេត អយំ កាឆា ហោតិ៉ អញ្ញត្រាតិ សុត្តាកិឆស្សេសុ៉

បេរិរាណាតិ អដ្ឋកចាចរិយា៉ អកិលិបយត្តកេឆាតិ ចចតយត្តត ចិសេសោ៉ តោត សុត្តចិតយេសុ ចិកត្តិចិបរិណាយោ កតោាតិ ឥស្សតិ៉ បរតោា អត្វំ ចល្ហយិស្សាយាតិ បរតោា “ក្ពតិបិ សោ កកចា”តិអាឌិតា អាកតដ្ឋាតេ ចល្ហយិស្សាយ៉ ចេចត្ថាយត្តិ ៩ត្វ “ឌាលិករក្កហលោត ឌតស្ស បិត្យអាកាចតោ តិន្ត្ពាសត្វា ចិកតោ រឌោ អស្សាតិ ចេចត្ថា, សេរិចាលិឌឌាតកេ ចេចគត្វស្ស ចេចុប្បត្តុបនេសេ កតត្វា ចេចំ ៩ត្វ ឌាតត្តិ ចេចត្ថា, បចិដ្ឋបចិដ្ឋ តដសយត្ថាឌីហិ ឈាគតិយកោឌតិយាលក្ការាឌីហិ ច ចិចិធេហិ ស្ពបករលាហិ រត្ថាតតោា ចិចិធេហិ

វឌ្ឍយតីតិ វេវណ្ណិ, បដិបក្ខេ អភិភវិត្វា ពតភាចតោ វេចរំ អភិភវិត្វា ឌាតាតិ វេវណ្ណិ, វេវណ្ណស្ស តាយ ត្ថសិតា អស្សយដ្ឋានេត ពតត្វា វេវណ្ណិ”តិ ឧចយាឌិតា វេពធិ ចណ្ហយត្តិៈ កិំ ត្ថយិតា, តាយយត្តយេតំ តស្ស តកាវស្សាតិ ឌវេស្សន្តោ អាហ “វេវណ្ណិតិ អញ្ញតាវស្ស តកាវេស្សតំ អឌិចចត”ត្តិៈ នយឹបវេត្ត កុយូចចតត្តិ “កក្កាយំ កាវេចា ចវត្តិ, ក្វេប កក្កក្យល”ត្តិអាឌឹសុ ចិយៈ អចិវេសវេសតាតិ “បរិតិវេយាក្លនំចវនំចុវេតា ចិហវតិៈ បផយំ ឈសាតំ ក្ខបនយ្យជ្ជ ចិហវតិៈ វេយត្តាឃហការតត វេចតឃា ឧកំ ឌិនំ ឲវិត្វា ចិហវតិៈ នឡ្គតិយិត្វាតំ អយតសិកាវា អតិយិត្វំ វេចវេតាឃយាឌិ ឃយាបឌ្ជិត្វា ចិហវតី”តិអាឌឹសុ ចិយ នឌ្គត្តវសត្តិឆាតសិវេឌ្គត ចិវេសឃបវាយឃវេតត ចិតាៈ អឆ ចា អចិវេសវេសតាតិ ត ចិវេសវេសត, ចិហារកាចឃាយវេណ្ណតាតិ អវេត្តៈ

ត្ថទិយាបឆ...វេប... ចិហារវេស្ទតិ ត្ថទិយាបឆចិហារវេរា ឌិឡ្គចិហារវេរា ព្រាហ្មចិហារវេរា អទិយចិហារវេរាតិ ឧវេតសុ ចត្វសុ ចិហារវេស្វៈ តត្ត ត្ថទិយតំ បចត្តតំ ត្ថទិយា, កាឃប្បវេយាវេកា កាឃិកកិទិយាៈ តស្សា បចត្តត្វបិយកាចវេតា ត្ថទិយាឃ បវេឆាតិ ត្ថទិយាបវេឆា, ផាតតិឃជ្ជាឌិៈ ត ហិ ផាតតិឃជ្ជាឌីហិ អចត្វាហិ ចិតា កវត្តិ កាឃិកកិទិយំ បចវេត្តត្វំ ឃក្កាៈ ផាតឃយក្ខី ចា ហិ កាវេយត កិវត្តិ កវេស្សុ កយតាឌឹសុ អញ្ញតាវឃយក្ខី ចាតិៈ ចិហវលំ, ចិហវតិ ឧវេតតាតិ ចា ចិហារវេរា, ត្ថទិយាបវេឆាច ចិហារវេរា ត្ថទិយាបឆចិហារវេរា, វេឃា ច អត្វេតា ផាតតិឃជ្ជាឌិអាកាវប្បចវេត្តា ចត្យឃត្តតិទ្វបប្បពវេត្ត្រចៈ ឌិចិ កវេចា ឌិវេឡ្គា, តត្ត ពាហុលប្បចត្តិយា ព្រាហ្មបិទិឃជ្ជាឌិវេឆចវេលិកកវេចាតិ អវេត្តៈ តត្ត វេឃា ឌិឡ្គាត្វការេចា តឆត្វាឃ នំចត្តតីតិ ចា ឌិវេឡ្គា, អភិញ្ញាភិតិហារចវេសត យហាកតិកត្តា ចា ឌិវេឡ្គា, ឌិវេឡ្គា ច វេឃា ចិហារវេរា ចាតិ ឌិឡ្គចិហារវេរា, ឌិឡ្គកាចាចវេហា ចា ចិហារវេរា ឌិឡ្គចិហារវេរា, យហក្កតញ្ញាតាតិៈ អាទុប្បឃយាបត្តិវេយាបិ ហិ ឧវេត្តច ឃក្កហំ កវ្ឆត្តិៈ វេតត្តិយំ បត “ចតវេស្សា អាទុប្បឃយាបត្តិវេយា អាវេតញ្ញចិហារវេរា”តិ ចុត្តំ, តំ វេយត្តាឈសាតាឌិតំ ព្រាហ្មចិហារតា ចិយ តាឃំ កាចតាចិវេសឃកាចំ ឃត្ត្វាឃ ចុត្តំៈ អដ្ឋកឆាសុ បត ឌិឡ្គកាចាចហឃាយញ្ញាវេតា តាបិ “ឌិឡ្គចិហារវេរា”វេត្តច ចុត្តាៈ ព្រាហ្មាតំ ចិហារា ព្រាហ្មចិហារា, ព្រាហ្មាវេតា ចា ចិហារា ព្រាហ្មចិហារា, ហិត្វបនំហវាឌិចវេសត បចត្តិយា ព្រាហ្មភ្វតា វេឃដ្ឋភ្វតា ចិហារាតិ អវេត្តា, វេយត្តាឈសាតាឌិកា ចតវេស្សា អប្បយញ្ញាវេយាៈ អទិយា ក្ខត្តយា ចិហារាតិ អទិយចិហារា, អតញ្ញាឃាឆារលាត្តា អទិយាតំ ចា ចិហារា អទិយចិហារា, ចតវេស្សា ចលឃយាបត្តិវេយាៈ ចិវេសឃវេតា បត ទ្វបិចចវេចត្យត្តញ្ញាតំ ចតវេស្សា អប្បយញ្ញាវេយា ចត្យត្តញ្ញាតិកចលឃយាបត្តិ ច កកចវេតា ឌិឡ្គព្រាហ្មអទិយចិហារាៈ

អញ្ញតាវចិហារឃយក្ខីបទិឌីបតត្តិ យឆាចុត្តចិហារវេសុ អញ្ញតាវចិហារឃយក្ខីកាចបទិឌីបតំៈ កកចា ហិ វេលិកវេឆាឃវេយាហុស្សត្តកាវេល វេលិវេក តស្ស ឃកាយ បដិបត្តិយា ចិតយតត្វំ ឌិឡ្គព្រាហ្មអអយចិហារវេវ ក្ខបឃយ្យជ្ជ ចិហវតិៈ តឆា ហិ យឆា ឃត្តា កាវេយសុ ចិប្បដិបជ្ជត្តិ, តឆា កិវ កកចា ឌិវេឡ្គត ចិហារវេត ចិហវតិ វេតឃំ អវេលិកក្យឃលឃ្មុប្បាឌតត្វំ “អវេប្បច តាយ ត្ថយំ បដិបត្តិ ឌិវ្វា ឧត្ត ទ្វឌិ ក្ខប្បាវេឌត្តា កាវេយសុ ចិវវេឌ្ឈយ្យ”ត្តិៈ យឆា បត ត្ថស្សទិយត្វំ ឃវេត្តសុ ចិប្បដិបជ្ជត្តិ, តឆា បត ព្រាហ្មចិហារវេត ចិហវតិ វេតឃំ អវេឆាឃក្យឃលឃ្មុប្បាឌតត្វំ “អវេប្បច តាយ ត្ថយំ បដិបត្តិ ឌិវ្វា ឧត្ត ទ្វឌិ ក្ខប្បាវេឌត្វា អវេឆាវេឃត វេឆាឃំ ច្វបឃវេយយ្យ”ត្តិៈ យឆា បត បឡ្គឌិតា ឆយូាឆិកវលំ ចិចឌត្តិ, តឆា អទិយចិហារវេត ចិហវតិ វេតឃំ អវេយាហក្យឃលឃ្មុប្បាឌតត្វំ “អវេប្បច តាយ ត្ថយំ បដិបត្តិ ឌិវ្វា តត្ត ទ្វឌិ ក្ខប្បាវេឌត្វា អវេយាវេហត វេយាហំ ច្វបឃវេយយ្យ”ត្តិៈ ឧចញ្ញា កត្វា ត្ថវេយហិ ឌិឡ្គព្រាហ្មអទិយចិហារវេហិ ឃត្តាតំ ចិចិឆំ ហិតសុខំ ហវតិ ក្ខបហវតិ ក្ខបវេតតិ ឌវេតតិ ក្ខប្បាវេឌតីតិ “ចិហវតី”តិ ចុច្ចតិៈ

ឪ្ថរិយាបឆចិហារេត បត ត ពកាធិ ត ចិហរតិ ឋំ ចិតា អត្ថកាចបរិហរណាកាចតេា, តតេារយេច ច ជិឪ្ថចិហារាឌឹតយ្បិ សាឆារណោ ឪ្ថរិយាបឆចិហារេាតិ អាហ "ឪ្ថឆ បតា"តិអាឌិ៍ ឪ្ថរិយាបឆសយារយាកបរិឌឹបតត្តិ ឪ្ថតរចិហារសយារយាកបរិឌឹបតស្ស ចិរេសេចចតស្ស អកាចតេា ឪ្ថរិយាបឆសយារយាកបរិឌឹបតស្ស ច អត្តសិទ្ធត្ថា ឲុត្តំ៍ អស្មិ៍ បត បរេក្ខ ចិហរតីតិ ឲុត្ត ចិ-សទ្ទោ ចិច្ឆេធត្តេឌោតតោ, ហរតីតិ រេតតិ បចទេត្តតីតិ អទេត្ថា, ចិច្ឆិត្តិតា ហរតីតិ ឲុត្តំ រហោតិ៍ តត្ត ពស្ស រពត ចិច្ឆិត្តតំ, ពធំ ពស្ស បចត្តតត្តិ អតេក្ខាលឹតចោភេតំ សត្ថាយាហ "រសា ហិ"តិអាឌិ៍ រសាតិ កកចា៍ ឃឌិបិ កកចា ឲុពេតបិ ឪ្ថរិយាបឆេត ធិរតទំ ពាលំ អត្ថកាចំ បចទេត្តតុំ សក្កោតិ, តឆាបិ ប្ដបិឌិត្តុពសិរស្ស តាយ អយំ សការចាតិ ភេស្សតុំ "ឲពំ ឪ្ថរិយាបឆាឆេត"ត្តិអាឌិ ឲុត្តំ៍ អបរិបតត្តតិ អបតត្តំ៍ ឃស្មា បត កកចា ឃត្ត ពត្តធិ ចសេត្តា ចិរេតឃ្បាតំ ឆយ្ចំ ចេសេត្តា តាតាសយាបត្តិហិ ច ពាលំ ចិតិតារយេត្តា ចសតីតិ សត្តាតំ អត្តេតា ច ចិចិឆំ ហិតស្មុលំ ហរតិ ប្ដបេតតិ, តស្មា ចិចិឆំ ហរតីតិ ចិហរតីតិ ឲចរេប្បត្ត អទេត្ថា រចភិតេត្ថា៍

តឡ្ញឲ្យបុឆិយត្ថប្ដលេតិ ឲុត្ត ចណ្ណឃត្តិ – តឡ្ញឲ្យតិ តស្មិំ ទ្យេក្ខ អឆិចត្តឃក្ខរេស្សុតំ អឆិចចតំ, តស្មា រតេត អឆិចទេត្ថា បុឆិយត្ថោ "តឡ្ញឲ្យស្ស បុឆិយត្ថោ តឡ្ញឲ្យបុឆិយត្ថោ"តិ ឲុច្ចតិ៍ អឆ ចា តឡ្ញឲ ទ្យហត្តា ឌាតត្តា តឡ្ញឲ្យ៍ ស្សិររយត្ត តឡ្ញអសទ្ទេត ឲុច្ចតិ, តស្មា ទ្យក្ខស្សិរេ ឌាតត្តា តឡ្ញឲ្យ ច រសា បុឆិយត្ថោ ចាតិ តឡ្ញឲ្យបុឆិយត្ថោតិ ឲុច្ចតិ៍ តឡ្ញអចេត ទ្យហត្តា ឌាតត្តា ចា តឡ្ញឲ្យ៍ តឡ្ញអចេត ពិទ រសា បុឆិយត្ថ្យក្ខា ឌាតេា៍ ប្ដ្យតឡ្ញ បុឆិយត្ថោ តឡ្ញឲ្យបុឆិយត្ថោ៍ ប្ដ្យសទ្ទោ រចត្ត យហត្តបរិយាយោ, តឡ្ញអសទ្ទោ ស្សិរបរិយាយោ, តស្មា យហត្តេត ស្សិររេត សយត្ថាកតេា បុឆិយត្ថោ តឡ្ញឲ្យបុឆិយត្ថោតិ ឲុច្ចតីតិ៍ អាចទិយោ បត ពិរយត្ត ឋាហុកាសិតេតាតិ ឲពរយចត្តំ ភេស្សតេត្តា "តឡ្ញឲ្យ តាយ ឃក្ខោ"តិអាឌិយាហ៍

ម្ដល-សទ្ទោ ឲុត្ត សយឹបចចតោ អឆិរប្បតោ, ត ម្ដលម្ដលិឌឹស្ម ចត្តយារតាតិ ភេស្សតេត្តា អាហ "ម្ដលត្តិ សយឹប"ត្តិអាឌិ៍ តិប្បរិយាយេត សាពាឌិយតោ សញ្ញាតស្ស ស្សប្បតិដ្ឋិតកាចសាឆរេត អចឃចចិរេសេ បចត្តយារតា ម្ដលសទ្ទោ ឃស្មា ឋំសឌិរេស្ម តត្តិស្សរេឃ បរេភរេស ច ទ្យឡ្យហិចរេសត បរិយាឃតោ បចត្តតិ, តស្មា "ម្ដលិតិ ប្ដទ្ធរេឃ្យា"តិ ឲុត្ត តិប្បរិយាឃតោ ម្ដលំ អឆិរប្បតត្តិ ឲុពេត ម្ដលសទ្ទេត ចិរេសេសត្វា អាហ "ម្ដលម្ដលេ ឌិស្សតិ"តិ ឃឆា "ទ្យក្ខទ្យក្ខំ, ទ្យបទ្យប"ត្តិ ច៍ អសាឆារណហេតុម្ហិ អសាឆារណការណោ៍ រលិរកា ហិ រលិកសហកាតអក្ស្យលចិត្តុប្បាទេស្សច រហតុត្តា អសាឆារណោ, តស្មា រលិកសហកាតចិត្តុប្បាទាតរយច អារចលិរពា រតសំ ស្សប្បតិដ្ឋិតកាចសាឆតេា ម្ដលដ្ឋេត ប្ដបការេព បច្ចឃឆយ្ចចិរេសេតិ អទេត្ថា៍ អឆ ចា ឃឆា អរលិកាភេយា ក្ស្យលិញ្ញាកតសាឆារណា, រលិកាភេយា បត តឆា ត រហាត្តិ អក្ស្យលរេស្សច សាឆារណត្តាតិ អសាឆារណការណំ៍ អឆ ចា អាឌិស្មតិ ឲុត្ត អាឌិ-សទ្ទេត អរលិកាឌឹតយ្បិ ក្ស្យលិញ្ញាកតម្ដលិតំ សក្ខេហា ភដ្ឋទោ៍ រតស្មបិ ហិ អរលិកាឌិក្ស្យលម្ដលំ អក្ស្យលិញ្ញាករេតហិ អសាឆារណត្តា អសាឆារណការណំ, តឆា អរលិកាឌិអញ្ញាកតម្ដលយ្បិ ឪ្ថតរថ្វេឃហិ អសាឆារណត្តាតិ៍ តិចាតេតិ ចាតរហិតេត បរេភរេស, ចាតស្ស អការេច ចា៍ បតត្តិតិ តិបតត្តិ, អឃរេយច ចា បរេធា៍ រយលិរយាតិ យត្ស្រេណ្ណា៍ បិសាឌិរពាតិ បសាភាចរហា, បសាភឌតរពាតិ អទេត្ថា៍ អាឆិបច្ចំ ក្ស្យយារតា ចិឃាតិ សឞ្ញត្តា៍

តត្ថាតិ “ទេត នយេយត ឰន្ធោ កកចា ទេចខ្លោឃំ ចិហទតិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញទេល”តិ ឃំ ឲុត្តំ, តត្ថ៌ និឃាតិ ពស្សចិ ឲុចំ បរិចិតទេក្កា និឃា, ចក្កយាតាពាទេត ពគាចិ ទេចាទេឃ្យ ចាតិ អទេត្ថ៌ ឃឌិ តាច កកចាតិអាឌីសុ ទេចាគពស្សាឃយឌិប្បាទេឃា – “បាំដលិបុទេត្ត បាំងាទេគ ចងតី”តិអាឌីសុ ចិឃ អឌិពទណាឌិពទណំ ឃឌិ កទេចឃ្យ, តគា “ទេចខ្លោឃំ ចិហទតិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញទេល”តិ អឌិពទណច្ចឃតិទេក្ខទេងា ឃុទេត្តា និឃា, ឰុទេយសំ បត កិត្តទេគងត្តា ត ឃុទេត្តា ក្ខកឃតិទេក្ខទេងាតិ៌ អឆ តត្ថ ចិហទតីតិ ឃឌិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញទេល ចិហទតិ៌ ត ចត្តត្តត្តិ តាតាផាតក្ខតត្តា ទេចខ្លោតឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញលិតំ “ទេតត នយេយតា”តិ ច ឲុត្តត្តាតិ អឌិប្បាទេឃា៌ ឰគាតិ ទេចាគទេពា តទេយច អត្តទេគា អឌិប្បាឃំ “ត ហិ ងក្កា”តិអាឌិតា ចិចទតិ៌ ទេចខ្លោតឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញលិតំ ក្ខយិកាពចទេយត កិត្តត្តាទេយច ហិ ត ងក្កា ក្ខកឃត្ថ ទេតទេតច នយេយត ចិហទិតុំ, “ក្ខកឃត្ថ ទេតទេតច នយេយតា”តិ ច ឲុត្តត្តា តាតានយេយ ចិហាទេរា អចារិទេតាតិ ទេចឌិតទេត្ថា៌

ឰតទេរា ងត្ថាទេយតំ អចិបរិតយត្តំ អឌាតទេត្តត តឃា ឲុត្តត្តិ គទេស្សទេត្តា “ត ទេលា បទេតតំ ឲុចំ គដ្ឋ”ត្តិអាឌិយាហ៌ តត្ថ ឲុតត្តិ “ទេចខ្លោឃំ ចិហទតិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញទេល”តិ ឲុតំ ចចតំ៌ ឲុចត្តិ “ឃឌិ តាច កកចា”តិអាឌិតា ឃំ តំ កចតា ទេចាឌិតំ, តំ អត្តទេតា ឲុចំ ត ទេលា បត គដ្ឋត្តំ, ត ក្ខកឃត្ថ អបុត្តា អចរិយំ ចិហាទេស្សតត្តិ អទេត្ថ៌ ឰគាតិ អត្តតា ឃចាឌិទេប្បតំ អចិបរិតយត្តំ តស្ស ច បដិពទេច្ច ឲុត្តកាចំ ទេតត ច អប្បដិចិន្តំ បកាទេងទេត្តា “តត្ត អទេចាឲុប្បយីបទេត្ត ក្ខយុចចត”ត្តិអាឌិយាហ៌ ទេពាឃុចាតីតិ ទេពាយញ្ញលិតិ៌ ឲុចយ្បិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញទេល ចិហទតិទេច្ច ចត្តត្តំ, ត ទេចខ្លោឃត្តិ, តស្មា នយីបិឌិពទណត្ថចទេយត ក្ខកឃចា តិគាតពិត្តទេត ពិ បទេឃាគតត្តិ ទេចាគតំ យតងិ តិឆាឃាហ “ទេពាចទេកាយតិគេស្សតត្ថ”ត្តិអាឌិ៌ អស្សាតិ កកចទេតា៌

អចស្សទេច្ចាត្ត ទេពាចទេកាយពិត្តតំ ពត្តត្តំ៌ ឃចា ហិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញលពិត្តតំ បត្តខិតាត្ថក្កហពទណាឌិអទេតពប្បទេឃាគតំ, ឲុចំ ទេពាចទេកាយពិត្តតយ្បិ ពហដ្ឋាត្ថក្កហពទណាឌិចិចិឌប្បទេឃាគតត្តិ គទេស្សទេត្តា “ទេចខ្លោពិត្តទេតតា”តិអាឌិយាហ៌ តត្ថ ពហដ្ឋាត្ថក្កហពទណត្តិ ទេតាសំ តត្ថ បច្ចឃក្កហណាត ក្ខបងក្កយតបឃិទុបាំងតាឌីតំ ឰពាងគាទេតត ឆយុទេគងតាឃ ងទេរាលោសុ នីទេលសុ ច បតិដ្ឋាបទេតត ឃទ្ធបតិស្សឃំ ក្ខបរិចិទេងងាឌិពយាចហទេតត ច ពហដ្ឋាតំ អត្ថក្កហពទណំ៌ បត្តខិតាត្ថក្កហពទណត្តិ ក្ខក្កហបរិបុច្ឆាតំ ពយ្ពដ្ឋាតាត្ថទេយាពស្ស ច អត្ថុបចងតដ្ឋាតបរិក្កទេហទេតត្ថ បត្តខិតាតំ អត្ថក្កហពទណំ៌

បច្ចឃក្កហណាទេតច បច្ចឃបរិទេកាពនិន្តិទេតា អាហ “តចា បុរិទេយត…ទេប… ចិចន្ទតត្តិ៌ តត្ថ បុរិទេយតាតិ ទេចខ្លោចចទេតត៌ អាហិទេតា អាហិយាទេតា ឲុត្ថាតិ អត្តា, អត្តការទេចា៌ តស្ស ពិលយទេចា ពិលត្តការទេចា អត្តពិលយទេចា, អត្តបីឡអា អត្តក្កឲ្យត្តិ ឲុត្តំ ទេហាតិ, តស្ស អត្ថុទេឃាទេពា ពទណំ អត្តពិលយចាត្ថុទេឃាទេពា, ក្ខបចាងពណ្ណាបស្សឃទេឃ្យាឌិតា អត្តទេតា ឲ្យក្កប្បាគតត្តិ ឲុត្តំ ទេហាតិ៌ តស្ស ចិចន្ទតំ អត្តពិលយចាត្ថុទេឃាពចិចន្ទតំ៌ អទេត្តាពាទេយ ចងត្តាតំ អតិច្ឆត្តាតយ្បិ ចិងកាពទ្ធបាំឌិអាទេយុឲ្យគស្សតាឌិងយូទេតា ឆាហិពាទេយ បតិទ្ធបដ្ឋាទេត ចងត្តាតំ តគកាចទេតា អាហ “បន្ធិទេយត ចត្តុកាយប្បហាតទេតា”តិអាឌិ៌ តត្ថ បន្ធិទេយតាតិ តឰឲ្យបុចិយក្ខប្ញលចចទេតត៌ ពិទេលងកាយស្ស ចត្តុក្ខតត្តា ទ្ធបាំគទេឃា បត្តា កាយក្ខណា ចត្តុការទេយា, តស្ស បហាតំ ចត្តុកាយប្បហាតំ៌ កាយងុឲលិ្លកាត្ថុទេឃាពចិចន្ទត្ថុបាំឃគស្សតត្តិ ចត្តុការទេយសុ ពិទេលងកាយចំឃុត្តស្ស ងុឲស្ស ទេឃាទេពា អត្ថុទេឃាទេពា អត្ថុកទេចា, តស្ស បរិចន្ទទេត ក្ខបាំឃគស្សតំ៌

សឃេយច ោោចរោាយំ ្កបសន្តយិត្វា អត្តនោ ឆឡុស្សចតាត្នុបកន្តាបុក្កលិតំ ឥស្សតេហា ឆឡុឥេសតាឃ ោរលើ សយ្យេត្វា តាយ ហោតីតិ ឆឡុឥេសតាឃ អកិឃោរោា ចិន្នាឃតីតិ អាហ “បុរិេយត ឥ ឆឡុឥេសតាកិឃោក”ត្តិ៍ ឆឡុឥេសតាឃ ឯសាស្សាហការចោ ឆឡុឥេសតាកិឃោរោា៍ ពហិការេយ ចិចិេត្វាការេស ចសត្តស្ស អាកិល្លាចិហារាកាចេហា ោាឃចិេចោាឌឹសុ អឆិយត្តិ តេប្យាលាតា ចិន្នាឃតីតិ អាហ “បន្ធិេយត ចិេចោាឆិយត្តិ”ត្តិ៍

ឆឡុឥេសតាកិឃោកចិេចោាឆិយត្តឹតំ ហេតុក្ខតា ខុច ករុលាបន្នា ឆឡុឥេសតាឃ ្កបកយតស្ស តេហា អបកយតស្ស ោរលក្ខតា ហោត្តីតិ អាហ “បុរិេយត ករុលាឃ ្កបកយត”ត្តិអាឌិ៍ ករុលាបន្នាេឃច ហិ អតត្តរេទ្គោស្ស ហេតុ ហោត្តិ៍ ខុេហត ឥ ករុលាឃ ្កបកយតំ ត លិកាឌិតិចិត្តំ , បន្នាឃ អបកយតំ ត ចិេរាឆាឌិតិចិត្តត្តិ ្កបកយតាបកយតាតំ តិរុបក្តិលេសតំ ចិកាចិកត្តិ ឥដ្ឋុត្តា៍ អឆិយត្តតត្តិ តត្តិភាកាចៈ តិរុបលេបតត្តិ អតុបលេបតំ អតល្លិឃតំ៍

ឆឡុីរសុហាបរិក្ខាកតិចិត្តត្តិ ខុត្ត ឆឡុីរសុចំ តាយ អតចន្នស្សុចំ៍ តញ្ញាឆឡុីរំ លិកំ បដិក្ខ ្កប្យត្តត្តា “ឆឡុីរសុច”ត្តិ ទុក្ខតិ៍ ្កត្តរិយតុស្សឆឡាកិឃោកតិចិត្តំ ចាសុចិហារត្តិ សន្តេន្ត៍ យតុស្សាតំ ្កបការេពហុលតត្តិ បក្ខឃបដិក្កហលាឆឡុឥេសតាឌិចេសត ្កបការេពហុលតំ៍ ឥេចតាតំ ្កបការេពហុលតំ ឌតចិចិត្តតាឃ៍ បត្នុេឌតចិចិត្តចិញ្ញាចាតំ ឥេចា ្កបសន្តយិតន្តំ យន្នាត្តិ៍ លើេោ សំចន្ធកាចត្តិ អាយិសោបេកាេកត សំចន្ធិតកាចៈ

ខុកបុក្កលិតិ ខុត្ត (អ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៌១៌១៤០) ខុេោតិ ទុតិឃាឌិបដិេក្លបេត្វា កលាតបរិេន្ធេឥា៍ បុក្កលិតិ សឡុតិកចា, ត បរេយត្តកចា៍ ញាន្ធស្ស ហិ កកចេហា ទុចិឆា ឥេសតា សឡុតិឥេសតា បរេយត្តឥេសតា ចាតិ៍ អឃយេត្វា បត ហេដ្ឋា ចិត្វារិេហាចាតិ ន្តាឆ ត ទុក្ខតិ៍ ខុេោ ឥ េសា បុក្កលិ ចាតិ ខុកបុក្កលិ៍ ោកតេដ្ឋត ខុកបុក្កលិ? អសឌិសេដ្ឋត ក្យាចិសិដ្ឋេដ្ឋត អសយសយេដ្ឋត៍ េសា ហិ ឥសត្តុ បិរេមឹតំ បដិបិឌិឃា អាចន្នតំ អាឌិ៍ កត្វា ទោធិសម្ភារក្យេលាហិ ឥេច ញាន្ធក្យេលាហិ ឥ េសសេយហាឌេតត អសឌិេសាតិ អសឌិសេដ្ឋតបិ ខុកបុក្កលិ៍ េឃ ឥស្ស ោហ ក្យាលា, ោបិ អន្នាសត្វាតំ ក្យេលាហិ ចិសិដ្ឋាតិ ក្យាចិសិដ្ឋេដ្ឋតបិ ខុកបុក្កលិ៍ បុរិយកា សន្មាសម្ពុន្ធា សន្តាសេត្វហិ អសយា, ោហិ សន្ធិ អឃេយច ខុេោ ទុបកាឃក្យេលាហិ ឥេច តាយកាឃក្យេលាហិ ឥ សេយាតិ អសយសយេដ្ឋតបិ ខុកបុក្កលិ៍ លើេោតិ សត្តលើេោ៍

្កប្យន្នយាតោ ្កប្យន្នតីតិ ន្តាឆំ បត ្កកឃយ្បិ ចិប្យកចចតេយច៍ ្កប្យន្នេត្តា ពហុឌតហិតត្វាឃ ្កប្យន្នតិ, ត អន្នោត ោរលោតាតិ ខុចំ បេតត្វ អេត្វ េចឌិតន្តា៍ ខុចន្នុបេក្នាត្វ លក្ខល់ ត សក្កា ខុតំ អន្នោត សន្តលក្ខលោត បដិឌាហិតំ៍ អបិឥ ្កប្យន្នយាតោ តាយ, ្កប្យន្នតិ តាយ, ្កប្យេន្តា តាយាតិ អឃយេត្វ ោកេឥា េចឌិតន្តា៍ ខុស ហិ ឌឹបន្តុរបាឌម្មូលេហា លន្ធព្យាករេលា ញាន្ធការកឆេម្ម បរិេឃសេន្តា ឥស បារមិឃោ ឌិន្វា “ន្តាេយ ឆឡុ យឃា បុរេតន្តា”តិ កតសន្តិដ្ឋារោ ឌាតបារមឹ បូរេន្តាបិ ្កប្យន្នយាតោ តាយ៍ សីលបារមឹ...េប... ្ករេបក្ខាបារមីត្តិ ន្តាយា ឥស បារមិឃោ បូរេន្តាបិ, ឥស ្កបបារមិឃោ បូរេន្តាបិ ្កប្យន្នយាតោ តាយ៍ ឥស បរេយត្វបារមិឃោ បូរេន្តាបិ

ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ បញ្ញា មហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ ពាកតច្ចធម្មំ លោកុត្តធម្មំ ញាណត្តធម្មំ បុរេមមានោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ កប្បសតសហស្សានិកាតិ ចត្តារិ អសង្ខ្យេយ្យានិ ញាណកាលេ ធម្មុ មត្តកំ បរិបេន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ ចេបស្សត្តរត្តកាធំ បហាយ ញុសិតបុរេ បដិសន្ធិ គហេត្វា សដ្ឋិចស្សសតសហស្សានិកា សត្តបណ្ណាស ចស្សកោដិយោ តិដ្ឋន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ ទេចតាហិ យាចិតោ បញ្ញា មហាចិលោកតានិ ចិលោកេត្វា មាយាទេចិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិ គណ្ហន្តោបិ, អត្ថតានិកេ ទស មាសេ គព្ភចាសំ ចសន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ ឯកូនតិំស ចស្សានិ អគារមជ្ឈេ តិដ្ឋន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ កាមេសុ អាទីនចំ នេក្ខម្មេ ច អានិសំសំ ទិស្វា រាហុលកុមារស្ស ជាតទិចសេ ឆន្នសហាយោ កណ្ឋកំ អស្សចរមារុយ្ហាតិក្កមន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ តីណិ រជ្ជានិ អតិក្កមន្តោ អនោមានទីតីរេ បព្ពជន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ ឆព្វស្សានិ មហាបធានំ ករោន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ បរិបាកគតេ ញាណេ ឱឡារិកំ អាហារំ អាហរន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ សាយន្ហសមយេ ចិសាខបុណ្ណមាយំ មហាពោធិមណ្ឌំ អារុយ្ហមារពលំ ចិធមេត្វា បឋមយាមេ បុព្ពេនិចាសំ អនុស្សរិត្វា មជ្ឈិមយាមេ ទិព្ពចក្ខុំ បរិសោធេត្វា បច្ឆិមយាមេ សមន្តចេ ទ្វាទសង្គំ បដិច្ចសមុប្បាទំ អនុលោមបដិលោមតោ សម្មសិត្វា សោតាបត្តិមគ្គំ បដិចិជ្ឈន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ សោតាបត្តិផលក្ខណេបិ សកទាគាមិផលក្ខណេបិ អនាគាមិផលក្ខណេបិ ឧប្បជ្ជមានោ ភាយ៉ អរហត្តមគ្គក្ខណេ បន ឧប្បជ្ជតិ ភាយ៉ អរហត្តផលក្ខណេ ឧប្បន្នោ ភាយ៉ ពុទ្ធានញ្ហិ សាចកានំ ចិយ ន បដិបាដិយា ឰទ្ធិចិធញាណាទីនិ ឧប្បជ្ជន្តិ, សហេច បន អរហត្តមគ្គេន សកលោបិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទិ គុណរាសិ អាគតោច ភាម ហោតិ, តស្មា និព្ពត្តសព្ពកិច្ចត្តា អរហត្តផលក្ខណេ ឧប្បន្នោ ភាម ហោតិ៉ ឰមម្ហិ សុត្តេ អរហត្តផលក្ខណំយេច សន្ធាយ "ឧប្បជ្ជតី"តិ ចុត្តំ៉ ឧប្បន្នោ ហោតីតិ អយមេត្ថ អត្ថោ៉

ពាហុជនហិតាយាតិ មហាជនស្ស ហិតត្ថាយ ឧប្បជ្ជតិ៉ ពាហុជនសុខាយាតិ មហាជនស្ស សុខត្ថាយ ឧប្បជ្ជតិ៉ លោកានុកម្បាយាតិ សត្តលោកស្ស អនុកម្បំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ៉ កតរសត្តលោកស្សាតិ? យោ តថាគតស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា អមតបានំ បិចិ, ធម្មំ បដិចិជ្ឈិ តស្ស៉ ភគចតា ហិ មហាពោធិមណ្ឌេ សត្តសត្តាហំ ចីតិនាមេត្វា ពោធិមណ្ឌា ឥសិបតនំ អាគម្ម "ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, អន្តា បព្ពជិតេន ន សេចិតព្ពា"តិ ធម្មចក្កប្បចត្តនសុត្តន្តេ (ម៉ៈ ត៊ិ ១៣៌; មហាច៉ ១៦) ទេសិតេ អាយស្មតា អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញត្ថេរេន សទ្ធិំ អដ្ឋារសកោដិសង្ខា ព្រហ្មានោ អមតបានំ បិចិំសុ, ឯតស្ស សត្តលោកស្ស អនុកម្បាយ ឧប្បន្នោ៉ បញ្ចមទិចសេ អនត្តលក្ខណសុត្តន្តបរិយោសានេ បញ្ចចគ្គិយត្ថេរា អរហត្តេ បតិដ្ឋហិំសុ, ឯតស្សាបិ សត្តលោកស្ស អនុកម្បាយ ឧប្បន្នោ៉ តតោ យសទារកប្បមុខេ បញ្ចបណ្ណាស បុរិសេ អរហត្តេ បតិដ្ឋាបេសិ, តតោ កប្បាសិកចនសណ្ឌេ តិំស ភទ្ទចគ្គិយេ តយោ មគ្គេ ច ផលានិ ច សម្បាបេសិ, ឯតស្សាបិ សត្តលោកស្ស អនុកម្បាយ ឧប្បន្នោ៉ គយាសីសេ អាទិត្តបរិយាយបរិយោសានេ (ម៉ៈ ត៊ិ ៣៌១ប៉; មហាច៉ ៥៤) ជដិលសហស្សំ អរហត្តេ បតិដ្ឋាបេសិ, តតោ លដ្ឋិចនេ ពិម្ពិសារប្បមុខា ឯកាទស នហុតា ព្រាហ្មណគហបតិកា សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា សោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋហិំសុ, ឯកំ នហុតំ សរណេសុ បតិដ្ឋិតំ៉ តិរោកុដ្ដអនុមោទនាចសានេ (ខុ៉ បា៉ ៧៉ ១ អាទយោ) ចតុរាសីតិយា បាណសហស្សេហិ អមតបានំ បីតំ៉ សុមនមាលាការសមាគមេ ចតុរាសីតិយា, ធនបាលសមាគមេ ទសហិ បាណសហស្សេហិ, ខទិរង្គារជាតកសមាគមេ ចតុរាសីតិយា បាណសហស្សេហិ, ជម្ពុកអាជីចកសមាគមេ ចតុរាសីតិយាច, អានន្ទសេដ្ឋិសមាគមេ ចតុរាសីតិយាច បាណសហស្សេហិ អមតបានំ បីតំ៉ បិសាណកទេចតិយេ បិរាយនសុត្តកថាទិចសេ (សុ៉ ត៊ិ ៩៨ប៉១ អាទយោ) ចុទ្ទស កោដិយោ អមតបានំ បិចិំសុ៉ យមកបាដិហារិយទិចសេ ចីសតិ បាណកោដិយោ, តាចតិំសភចនេ បណ្ឌុកម្ពលសិលាយំ និសីទិត្វា មាតរំ

កាយសក្ខិ កត្វា សត្តប្បករណំ អភិធម្មំ ទេសេន្តស្ស អសីតិ បាណកោដិយោ, ទេវោរោហណេ តិំស បាណកោដិយោ, សក្កបញ្ហសុត្តន្តេ (ទី· និ· ២·៣៤៤ អាទយោ) អសីតិ ទេវសហស្សានិ អមតបានំ បិវិំសុ· មហាសមយសុត្តន្តេ (ទី· និ· ២·៣៣១ អាទយោ) មង្គលសុត្តេ (ខុ· បា· ៥·១ អាទយោ; សុ· និ· មង្គលសុត្ត) ចូឡរាហុលោវាទេ (ម· និ· ៣·៤១៦ អាទយោ) សមចិត្តបដិបទាយាតិ (អ· និ· ២·៣៧) ឥមេសុ ចតូសុ ឋានេសុ អភិសមយប្បត្តសត្តានំ បរិច្ឆេទោ នត្ថិ, ឯតស្សបិ សត្តលោកស្ស អត្ថចរិយាយ ឧប្បន្នោតិ· យាវជ្ជទិវសា ឋិតោ បរេហិ អភាវតោ ឋានំ សាសនំ និស្សាយ សគ្គមោក្ខេ បតិដ្ឋហន្តានំ វសេនបិ អយមត្ថោ វេទិតព្វោ·

ទេវមនុស្សានន្តិ ន កេវលំ ទេវមនុស្សានំយេវ, អវសេសានំ នាគសុបណ្ណាទីនម្បិ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយេវ ឧប្បន្នោ· សហេតុកបដិសន្ធិកេ បន មគ្គផលសច្ឆិកិរិយាយ ភព្វេ បុគ្គលេ គហេត្វា ឯវំ វុត្តំ· តស្មា ឯតេសម្បិ អត្ថត្ថាយ ហិតត្ថាយ សុខត្ថាយេវ ឧប្បន្នោតិ វេទិតព្វោ·

កតមោ ឯកបុគ្គលោតិ កថេតុកម្យតាបុច្ឆា· ឥទានិ តាយ បុច្ឆាយ បុដ្ឋំ ឯកបុគ្គលំ វិភាវេន្តោ "តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ"តិ អាហ· តទត្ថបរិនិប្ផាគតត្តិ លោកត្ថនិប្ផាគតំ, ពុទ្ធកិច្ចសម្បាគតត្តិ អត្ថោ· បឋមំ លុម្ពិនីវនេ ទុតិយំ ពោធិមណ្ឌេតិ លុម្ពិនីវនេ រូបកាយេន ជាតោ, ពោធិមណ្ឌេ ធម្មកាយេន· ឯវមាទិនាតិ អាទិ-សទ្ទេន វេទញ្ញាកិច្ចតោ រូបកាយស្ស អនុក្កមា ទស្សេតិ, តទនុរូបធម្មកុសលកិច្ចតោ ធម្មកាយស្ស· តថា បុរិមេន បរាធីនកិរិយាករណំ, ទុតិយេន អត្តាធីនកិរិយាករណំ· បុរិមេន វា ករុណាកិច្ចំ, ទុតិយេន បញ្ញាកិច្ចំ, បុរិមេន វស្ស បរេសំ អត្ថចរិយាយ សមត្ថាគមំ, បច្ឆិមេន បរេសំ ឧបការាយ សមត្ថាគមន្តិ ឯវមាទិ សង្គហោតិ·

បច្ឆិមកោតិ គុណេន បច្ឆិមកោ· អាគន្តុកេ សន្ធាយេតំ វុត្តំ· សង្ឃាយបីតិ គណតោបិ· ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញេន សំហតត្តា សង្ឃោតិ ឥមមត្ថំ វិភាវេន្តោ អាហ "ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញសង្ឃាតសង្ឃាតោ សមណគណោ"តិ· ឯត្ថ បន "យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ, តថារូបាយ ទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិសាមញ្ញគតោ វិហរតី"តិ (ទី· និ· ៣·៣២៤, ៣៥៦; ម· និ· ១·៤៩២; ៣·៥៤) ឯវំ វុត្តាយ ទិដ្ឋិយា, "យានិ តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុប្បសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ, តថារូបេសុ សីលេសុ សីលសាមញ្ញគតោ វិហរតី"តិ (ទី· និ· ៣·៣២៤; ៣៥៦; ម· និ· ១·៤៩២; ៣·៥៤) ឯវំ វុត្តានញ្ច សីលានំ សាមញ្ញសង្ឃាតេន សង្ឃាតោ សង្ឃដិតោ សមេតោតិ ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញសង្ឃាតសង្ឃាតោ, សមណគណោ· ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញេន សំហតោតិ វុត្តំ ហោតិ· តថា ហិ "អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ, យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ សញ្ចិច្ច បាណំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី"តិ អាទិវចនតោ ទិដ្ឋិសីលានំ និយតសភាវត្តា សោតាបន្នាបិ អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញេន សំហតា, បគេវ សកទាគាមិអាទយោ· អរិយបុគ្គលា ហិ យត្ថ កត្ថចិ ទូរេ ឋិតាបិ អត្តនោ គុណសាមគ្គិយា សំហតាយេវ· "តថារូបាយ ទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិសាមញ្ញគតោ វិហរតិ (ទី· និ· ៣·៣២៤, ៣៥៦; ម· និ· ១·៤៩២; ៣·៥៤), តថារូបេសុ សីលេសុ សីលសាមញ្ញគតោ វិហរតី"តិ (ទី· និ· ៣·៣២៤, ៣៥៦; ម· និ· ១·៤៩២; ៣·៥៤) វចនតោ បុថុជ្ជនានម្បិ ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញេន សំហតភាវោ លព្ភតេវ, ឥធ បន អរិយសង្ឃោយេវ អធិប្បេតោ "យោ តត្ថ បច្ឆិមកោ, សោ សោតាបន្នោ"តិ វចនតោ· ឯតេនាតិ "បញ្ចមត្តេហិ កិច្ចសតេហី"តិ

ឲេតត ចចេតត៉ អស្សាតិ បញ្ញាយត្តស្ស កិល្លុបតស្ស៉ តិរត្ថុទេកាតិអាទិតំ ចចតេត្វា បទេតា ឲច អាចិ កចិស្សតិ៉

អស្សាទីតិ ឲត្ត បចតយុបលត្ថទាតិ អាហ “អស្សាទីតិ ឋុលិ ស្ថុបលគី”តិ, អញ្ញាទីតិ អតេ្វា៉ ទេសា ចាឃយុបលត្ថទា បចតចទេបទេតចាតិ ព្ពុយបត្វំ ជស្សេត្វា អាហ “ទេសាពទ្វារបយ្យត្តចចតតិរណ្ណេសាត្ថុសាទេត អញ្ញាទី”តិ៉ អចឆាទលាឋលត្វា បទ្ធស្បយោកស្ស បត្ថុយ្បិ ចាល៊្យ អតេ្តាកឆាចឆាទលាត្តិ អាហ “ទេលាតិ បឝប្វទលាយតេ្តា តិបិទេតា”តិ៉ អចឆាទលាទេត្វតិ បត ព្ពុយិតា អតេ្តាកឆាចឆាទលោបិ បត្ថុស្មិំ ចាទេល្យ ព្ពុ្ឌទេតាចឆាទលាត្វំ ទេលាបទ្ធក្កុហលាត្តិ ជស្សេតិ៉ តទេបច ព្ពុ្ឌទេតាចឆាទលំ ជស្សេត្វា អាហ “តត្វ អចឆាទលាទេត្វតា”តិអាទិ៉ អច បឝប្វទលាទេត្វត ទេលាបទេ្ឋត ពិបទេឃាឌតត្តិ អាហ “បឝប្វទលាត បត ញ្យញ្ញូតសិលិ្ឌតាយត្តទេបចា”តិ៉ “អស្សាទី”តិ ហិ បទំ ទេលាបទេ្ឋ ពហិទេត ទេតត ឋុល្លិតយល្លិតចិក្ខុសិតំ ចិឃ ទេហាត្តិ ប្វទិតំ តាយ ទេហាតិ, ទេតត ច ប្វទិយបន្ធិយបតាតិ សិលិ្ឌាតិ ទេហាត្តិ, ត តស្មិំ អក្កហិទេត, តស្មា បឝប្វទលាត ញ្យញ្ញូតសិលិ្ឌតាយត្តទេបច បទេឃាឌតំ៉ យត្ត-បទេ្ឋា ទេចត្វ ចិទេបបតិចត្តិអតេ្វា, ទេតតស្ស អតត្ត្តទេឌិបតតំ ជស្សេតិ, ឲច-បទេ្ឋត បត ញ្យញ្ញូតសិលិ្ឌតាឃ ឲកត្តិកតំ៉

ទេចទទេញ្ញាតិ ឲត្ត បទ្ធលក្ខលាត្ថុសាទេត អត្វំ ជស្សេត្វា អាហ “ទេចទទេញ្ញាឃំ ឌាទេតា”តិអាទិ៉ ព្រាហ្មំ អលាតីតិ ឲត្ត ព្រាហ្មត្តិ ទេចទេឝា ចុច្ចតិ, ទេសា បត យត្តព្រាហ្មកប្យចទេបត ពិចិទេឆា៉ តត្វ យត្តា បឆាតយ្វលកាចទេតាទេឃច អ្ឌកាឌីហិ បចុត្តា, ព្ពុតទេទ បត តត្ថិស្សទេឃត ឌាតា, ទេតត បឆាតទេស្សច កហលំ៉ យទេត្ត បញ្ញាឃតីតិ ព្ពុទុទេចឝាឌិទេក យត្តបទេត្វ បញ្ញាឃតីតិ អតេ្វា៉ ព្ពុទុទេចឝាឝទេឃា ហិ កុត្តកាសិតត្ថតាឃ “យត្តា”តិ ចុច្ចត្តិ៉ ព្ពុឝទេបច ហីតិ អចឆាទទេលាត ព្រាហ្មទេតា ឌាទេតាតិអាទិកំ តិទុត្តិ បដិក្កុបតិ៉ ឌាតិព្រាហ្មលាតត្តិ ព្ពុយិតា អទេញ្ញាបិ ព្រាហ្មលា អត្វិតិ ជស្សេតិ៉ គុចិឆា ហិ ព្រាហ្មលា ឌាតិព្រាហ្មលា ចិសុទ្ធិព្រាហ្មលា ចាតិ៉ ព្ពុឝាតិ តត្វ ចិសុទ្ធិព្រាហ្មលាតំ តិទុត្តិ ជស្សេត្វា អាហ “អទិឃា បតា”តិអាទិ៉

បយិតបិបត្តាតិ អច្ចត្តិ អតចទេបបទេតា បចាបតំ បយិតបិបត្តា៉ ឲចញ្ញាឆាហិទកអឌិតទាកទេបក្លាទេបក្លបិបបយលាទេតា កកចទេតា បិបបយលំ ចិទេបសិតំ ទេហាតិ៉ ចុត្តទេបចត្វំ ឋ្គាហទទេលាត ចិកាទេចទេត្តា អាហ “ចុត្តទេញ្យ”ត្តិអាទិ៉ ឲត្វ បត “ឆាហិតបិទេបិតិ ព្រាហ្មទេលា, បយិតបិបត្តា បយទេលាតិ ចុច្ចតីតិ ព្ពុឝំ កិត្តកាឆាបត្ថិស្សិតបឝក្ខឃំ ឲកទេតា កទេហត្វា ចុត្ត”ត្តិ ចឝត្តិ៉ ចុត្តទេញ្យំ តីសុបិ កល្លិបទេឝុ “បយិតត្តា ហិ បិបិតំ, បយទេលាតិ បចុច្ចតីតិ ព្ពុឝំ ចចតំ កទេហត្វា ‘បយិតត្តា បយទេលាតិ ចុច្ចតី’តិ ចុត្តំ៉ ឆាហិតបិទេបិតិ ព្រាហ្មទេលាតិ ព្ពុឝំ បត អញ្ញស្មិំ កាឆាតាទេត្ត ចុត្តចចត”ត្តិ៉ អទេតកត្វត្តា តិបិតាតំ ព្ពុឆ អត្សស្សចតទេត្វ អឆិទេប្យទេតាតិ អាហ “ឍល្វតិ អត្សស្សចតទេត្វ តិបិទេតា”តិ៉ ឌាតិបយុគាកតត្តិ ឌាតិឃា អាកតំ, ឌាតិសិទ្ធត្តិ ចុត្តំ ទេហាតិ៉ អាលបតយត្តត្តិ បិឃាលិបចតយត្តំ៉ បិឃបយុគាហាទា ទេហទេត ទេកាតិ ចា អាចុទេសាតិ ចា ទេឝចាតយ្យិឃាតិ ចា៉ ទេកាចាឌី តាយ ទេសា ទេហាតីតិ ទេឃា អាយត្តតាឌីសុ “ទេកា ទេកា”តិ ចឝទេត្តា ចិចទតិ, ទេសា ទេកាចាឌី តាយ ទេហាតីតិ អតេ្វា៉ បកិញ្ចាទេតាតិ ទាកាឌីហិ កិញ្ចាទេតហិ បកិញ្ចាទេតា៉ ទាកាឝទេឃា ហិ បទេត្វ កិទេញ្ចាត្តិ យឝត្តិ បលិព្ធត្តីតិ “កិញ្ចាតាតី”តិ ចុច្ចត្តិ៉ យត្សស្សា កិទ ទេកាទេលហិ ឍលំ យទ្ធាទេបត្តា “កិទេញ្ចាហិ កបិល, កិទេញ្ចាហិ កាញ្យអកា”តិ ចឝត្តិ, តស្មា យទ្ធតទេ្ឌា កិញ្ចាតទេ្ឌាតិ ទេចឌិតទេត្វា៉

គោត្តវសេនាតិ ឯត្ថ គំ តាយតីតិ គោត្តំ។ គោសទ្ទេន ចេត្ថ អភិធានំ ពុទ្ធិ ច វុច្ចតិ, តស្មា ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ៖ គោតមោតិ បវត្តមានំ អភិធានំ ពុទ្ធិញ្ច ឯកំសិកវិសយតាយ តាយតិ រក្ខតីតិ គោត្តំ។ យថា ហិ ពុទ្ធិ អារម្មណភូតេន អត្ថេន វិនា ន វត្តតិ, ឯវំ អភិធានំ អភិធេយ្យភូតេន, តស្មា សោ គោត្តសង្ខាតោ អត្ថោ តានិ ពុទ្ធិអភិធានានិ តាយតិ រក្ខតីតិ វុច្ចតិ។ សោ បន អញ្ញកុលបរម្បរាយ អសាធារណំ តស្ស កុលស្ស អាទិបុរិសសមុទាគតំ តំកុលបរិយាបន្នសាធារណំ សាមញ្ញរូបន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯត្ថ ច សមណោតិ ឥមិនា សរិក្ខកជនេហិ ភគវតោ ពហុមតភាវោ ទស្សិតោ សមិតបាបតាកិត្តនតោ, គោតមោតិ ឥមិនា លោកិយជនេហិ ឧឡារកុលសម្ភូតតាទីបនតោ។ សក្យស្ស សុទ្ធោទនមហារាជស្ស បុត្តោ សក្យបុត្តោ។ ឥមិនា ច ឧទិតោទិតវិបុលខត្តិយកុលវិភាវនតោ វុត្តំ “ឥទំ បន ភគវតោ ឧច្ចាកុលបរិទីបន”ន្តិ។ សព្ពខត្តិយានំ អាទិភូតមហាសម្មតមហារាជតោ បដ្ឋាយ អសម្ភិន្នំ ឧឡារតមំ សក្យរាជកុលំ។ កេនចិ បារិជុញ្ញេន អនភិភូតោតិ ញាតិបារិជុញ្ញភោគបារិជុញ្ញាទិនា កេនចិ បារិជុញ្ញេន បរិហានិយា អនភិភូតោ អនជ្ឈោត្ថដោ។ តថា ហិ លោកនាថស្ស អភិជាតិយំ តស្ស កុលស្ស ន កិញ្ចិ បារិជុញ្ញំ, អថ ខោ វឌ្ឍិយេវ។ អភិនិក្ខមនេ ច តតោ សមិទ្ធតមភាវោ លោកេ បាកដោ បញ្ញាតោ។ តេន “សក្យកុលា បព្វជិតោ”តិ ឥទំ វចនំ ភគវតោ សទ្ធាបព្វជិតភាវបរិទីបនត្ថំ វុត្តំ មហន្តំ ញាតិបរិវដ្ដំ មហន្តញ្ច ភោគក្ខន្ធំ បហាយ បព្វជិតភាវសិទ្ធិតោ។ តតោ បរន្តិ “វេរញ្ជាយំ វិហរតី”តិអាទិ។

ឥត្ថម្ភូតាខ្យានត្ថេ ឧបយោគវចនន្តិ ឥត្ថំ ឥមំ បការំ ភូតោ អាបន្នោតិ ឥត្ថម្ភូតោ, តស្ស អាខ្យានំ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានំ, សោ ឯវ អត្ថោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានត្ថោ។ អថ វា ឥត្ថំ ឯវំ បការោ ភូតោ ជាតោតិ ឯវំ កថនត្ថោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានត្ថោ, តស្មិំ ឧបយោគវចនន្តិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច អព្ភុគ្គតោតិ ឯត្ថ អភិ-សទ្ទោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានត្ថជោតកោ អភិភវិត្វា ឧគ្គមនប្បការស្ស ទីបនតោ។ តេន យោគតោ “តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតម”ន្តិ ឥទំ ឧបយោគវចនំ សាមិអត្ថេបិ សមានំ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានទីបនតោ “ឥត្ថម្ភូតាខ្យានត្ថេ”តិ វុត្តំ។ តេនេវាហ “តស្ស ខោ បន ភោតោ គោតមស្សាតិ អត្ថោ”តិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា “សាធុ ទេវទត្តោ មាតរមភី”តិ ឯត្ថ អភិសទ្ទយោគតោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានេ ឧបយោគវចនំ កតំ, ឯវមិធាបិ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ អភិ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ ឧគ្គតោតិ អភិសទ្ទយោគតោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានេ ឧបយោគវចនន្តិ។ “សាធុ ទេវទត្តោ មាតរមភី”តិ ឯត្ថ ហិ “ទេវទត្តោ មាតរមភិ មាតរិ វិសយេ មាតុយា វា សាធូ”តិ ឯវំ អធិករណត្ថេ សាមិអត្ថេ វា ភុម្មវចនស្ស វា សាមិវចនស្ស វា បសង្គេ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានត្ថជោតកេន អភិសទ្ទេន យោគេ ឧបយោគវចនំ កតំ។ យថា ចេត្ថ “ទេវទត្តោ មាតុ វិសយេ មាតុសម្ពន្ធី វា សាធុត្តប្បការប្បត្តោ”តិ អយមត្ថោ វិញ្ញាយតិ , ឯវមិធាបិ “ភោតោ គោតមស្ស សម្ពន្ធី កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ អភិភវិត្វា ឧគ្គមនប្បការប្បត្តោ”តិ អយមត្ថោ វិញ្ញាយតិ។ តត្ថ ហិ ទេវទត្តគ្គហណំ វិយ ឥធ កិត្តិសទ្ទគ្គហណំ, តថា តត្ថ “មាតរ”ន្តិ វចនំ វិយ ឥធ “តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតម”ន្តិ វចនំ, តត្ថ សាធុសទ្ទគ្គហណំ វិយ ឥធ ឧគ្គតសទ្ទគ្គហណំ វេទិតព្វំ។

កល្យាណោតិ ភទ្ទកោ។ កល្យាណភាវោ ចស្ស កល្យាណគុណវិសយតាយាតិ អាហ “កល្យាណគុណសមន្នាគតោ”តិ, កល្យាណេហិ គុណេហិ សមន្នាគតោ តំវិសយតាយ យុត្តោតិ អត្ថោ។ តំវិសយតា ហេត្ថ សមន្នាគមោ កល្យាណគុណវិសយតាយ តន្និស្សិតោតិ អធិប្បាយោ។ សេដ្ឋោតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ សេដ្ឋគុណវិសយតាយ ឯវ ហិ កិត្តិសទ្ទស្ស សេដ្ឋតា “ភគវាតិ វចនំ សេដ្ឋ”ន្តិអាទីសុ វិយ។ “ភគវា អរហ”ន្តិអាទិនា គុណានំ សំកិត្តនតោ សទ្ទនីយតោ ច កិត្តិសទ្ទោ វណ្ណោតិ អាហ “កិត្តិសទ្ទោតិ កិត្តិ ឯវា”តិ។ វណ្ណោយេវ ហិ

កិត្តេតព្ពតោ កិត្តិសទ្ទនីយតោ សទ្ទោតិ ច វុច្ចតិ។ កិត្តិបរិយាយោ ហិ សទ្ទសទ្ទោ យថា “ឧឡារសទ្ទា ឥសយោ, គុណវន្តោ តបស្សិនោ”តិ។ អភិត្ថវនវសេន បវត្តោ សទ្ទោ ថុតិឃោសោ, អភិត្ថវុទាហារោ។

“អព្ភុគ្គតោ”តិ បន ឯតស្ស អត្ថោ អជ្ឈោគាឡ្ហំ ន ទស្សិតោ, តស្មា តស្សត្ថោ ឯវំ វេទិតព្ពោ – អព្ភុគ្គតោតិ អភិភវិត្វា ឧគ្គតោ, អនញ្ញសាធារណគុណេ អារព្ភ បវត្តត្តា សទេវកំ លោកំ អជ្ឈោត្ថរិត្វា បវត្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ កិន្តិ សទ្ទោ អព្ភុគ្គតោតិ អាហ “ឥតិបិ សោ ភគវា”តិអាទិ។ ឥតោ បរំ បន ព្រាហ្មណស្ស វចនស្ស យត្ថ យត្ថ បាឡិបាឋស្ស អត្ថោ វត្តព្ពោ សិយា, តត្ថ តត្ថ “បាឡិបាឋំ បនា”តិ វត្វា អត្ថំ ទស្សយិស្សាម, ឥទានិ តត្ថ បទយោជនាបុព្វកំ អត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “ឥតិបិ សោ ភគវាតិអាទីសុ បនាយំ យោជនា”តិអាទិ។ សោ ភគវាតិ យោ សោ សមតិំស បារមិយោ បូរេត្វា សព្ពកិលេសេ ភញ្ជិត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធឹ អភិសម្ពុទ្ធោ ទេវានំ អតិទេវោ សក្កានំ អតិសក្កោ ព្រហ្មានំ អតិព្រហ្មា លោកនាថោ ភាគ្យវន្តតាទីហិ ការណេហិ ភគវាតិ លទ្ធនាមោ, សោ ភគវា។ ភគវាតិ ហិ ឥទំ សត្ថុ នាមកិត្តនំ។ តេនាហ អាយស្មា ធម្មសេនាបតិ “ភគវាតិ នេតំ នាមំ មាតរា កត”ន្តិអាទិ (មហានិ. ៨៣)។ បរតោ បន ភគវាតិ គុណកិត្តនមេវ។ យថា កម្មដ្ឋានិកោ “អរហ”ន្តិអាទីសុ នវសុ ឋានេសុ បច្ចេកំ ឥតិបិសទ្ទំ យោជេត្វា ពុទ្ធគុណា អនុស្សរីយន្តិ, ឯវំ ពុទ្ធគុណសង្កិត្តនកោបីតិ ទស្សេន្តោ “ឥតិបិ អរហំ ឥតិបិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ...បេ... ឥតិបិ ភគវា”តិ អាហ។ ឯវញ្ហិ សតិ “អរហ”ន្តិអាទីហិ នវហិ បទេហិ យេ សទេវកេ លោកេ អតិវិយ បាកដា បញ្ញាតា ពុទ្ធគុណា, តេ នានប្បការតោ វិភាវិតា ហោន្តិ។ “ឥតិបេតំ ភូតំ, ឥតិបេតំ តច្ឆ”ន្តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.៩) វិយ ហិ ឥធ ឥតិ-សទ្ទោ អាសន្នបច្ចក្ខការណត្ថោ, បិ-សទ្ទោ សម្បិណ្ឌនត្ថោ, តេន ច តេសំ គុណានំ ពហុភាវោ ទីបិតោ, តានិ ច គុណសល្លក្ខណការណានិ សទ្ធាសម្បន្នានំ វិញ្ញុជាតិកានំ បច្ចក្ខានិ ហោន្តីតិ តានិ និកិត្តេន្តេន វិញ្ញុនា ចិត្តស្ស សម្បហំសនតោ កត្វា និកិត្តេតព្ពានីតិ ទស្សេន្តោ “ឥមិនា ច ឥមិនា ច ការណេនាតិ វុត្តំ ហោតី”តិ អាហ។

“សុត្តន្តិកានំ វចនានមត្ថំ, សុត្តានុរូបំ បរិទីបយន្តី”តិ ហេដ្ឋា វុត្តត្តា វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.១២៣-១២៨) សព្ពាការេន សំវណ្ណិតម្បិ អត្ថំ ឥធាបិ វិត្ថារេត្វា ទស្សេតុកាមោ តត្ថ បទយោជនាយាហ “ឥទានិ វិតយឆេទក”ន្តិអាទិ។ តត្ថ វិត្ថារិយមានត្តំ វិត្ថារេន្តត្តំ, ចិត្តសម្បហំសនត្ថំ ចិត្តសន្តោសនត្ថំ, ចិត្តប្បសាទជននត្ថញ្ច វុត្តំ ហោតិ។ “អារកត្តា”តិអាទីសុ អារកត្តាតិ សុវិទូរត្តា។ អរីនន្តិ កិលេសារីនំ។ អរានន្តិ សំសារចក្កស្ស អរានំ។ ហតត្តាតិ វិទ្ធំសិតត្តា។ បច្ចយាទីនន្តិ ចីវរាទិបច្ចយានញ្ចេវ បូជាវិសេសានញ្ច។

ឥទានិ យថាវុត្តមេវត្ថំ វិភាវេន្តោ អាហ “អារកា ហិ សោ”តិអាទិ។ ទូរតា នាម អាសន្នតា វិយ ឧបាទាយុបាទាយ វុច្ចតីតិ បរមុក្កំសគតំ ទូរតំ ទស្សេន្តោ “សុវិទូរវិទូរេ ឋិតោ”តិ អាហ, សុដ្ឋុ វិទូរភាវេនេវ វិទូរេ ឋិតោតិ អត្ថោ។ សោ បនស្ស កិលេសេហិ ទូរេ ឋិតភាវោ, ន បទេសវសេន, អថ ខោ តេសំ សព្ពសោ បហីនត្តាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “មគ្គេន កិលេសានំ វិទ្ធំសិតត្តា”តិ។ តេន អញ្ញេសម្បិ ខីណាសវានំ តេ បហីនា ឯវាតិ អនុយោគំ មនសិ កត្វា វុត្តំ “សវាសនាន”ន្តិ។ ន ហិ ឋបេត្វា ភគវន្តំ អញ្ញេ សហ វាសនាយ កិលេសេ បហាតុំ សក្កោន្តិ។ ឯតេន អញ្ញេហិ អសាធារណំ ភគវតោ អរហត្តន្តិ ទស្សិតំ ហោតិ។ កា បនាយំ វាសនា នាម? បហីនកិលេសស្សបិ អប្បហីនកិលេសស្ស បយោគសទិសបយោគហេតុភូតោ កិលេសនិស្សិតោ សាមត្ថិយវិសេសោ អាយស្មតោ

បិលិន្ទវច្ឆស្ស វសលសមុទាចារនិមិត្តំ វិយ៍ កថំ បន “អារកា”តិ វុត្តេ “កិលេសេហី”តិ អយមត្ថោ លព្ភតីតិ សាមញ្ញជោតនាយ វិសេសេ អវដ្ឋានតោ វិសេសត្ថិនា ច វិសេសស្ស អនុបយុជ្ជិតព្ពតោ “អារកាស្ស ហោន្តិ បាបកា អកុសលា ធម្មា”តិអាទីសុ (ម៍ និ៍ ១៍ ៤៣៤) សុត្តបទានេត្ថ ឧទាហរិតព្ពានិ៍ អារកាតិ ចេត្ថ អា-ការស្ស រស្សត្តំ, ក-ការស្ស ច ហការំ, នាគមំ កត្វា និរុត្តិនយេន “អរហ”ន្តិ បទសិទ្ធិ វេទិតព្ពា៍ យថាវុត្តស្សេវត្ថស្ស សុខគ្គហណត្ថំ ឥទមេត្ថ វុច្ចតិ –

“សោ តតោ អារកា នាម, យស្ស យេនាសមង្គិតា;

អសមង្គី ច ទោសេហិ, នាថោ តេនារហំ មតោ”តិ៍ (វិសុទ្ធិ៍ ១៍១២៥);

អនត្ថចរណេន កិលេសា ឯវ អរយោតិ កិលេសារយោ៍ អរីនំ ហតត្តា អរិហាតិ វត្តព្ពេ និរុត្តិនយេន “អរហ”ន្តិ វុត្តំ៍ ឯត្ថាបិ យថាវុត្តស្សត្ថស្ស សុខគ្គហណត្ថំ ឥទំ វេទិតព្ពំ –

“យស្មា រាគាទិសង្ខាតា, សព្ពេបិ អរយោ ហតា;

បញ្ញាសត្ថេន នាថេន, តស្មាបិ អរហំ មតោ”តិ៍ (វិសុទ្ធិ៍ ១៍១២៦);

យញ្ចេតំ សំសារចក្កន្តិ សម្ពន្ធោ៍ រថចក្កស្ស នាភិ វិយ មូលាវយវភូតំ អន្តោ ឋិតិ ច សមបដ្ឋិតំ អវិជ្ជាភវតណ្ហាទ្វយន្តិ វុត្តំ “អវិជ្ជាភវតណ្ហាមយនាភី”តិ៍ នាភិយា នេមិយា ច សម្ពន្ធអរសទិសា បច្ចយផលភូតេហិ អវិជ្ជាតណ្ហាជរាមរណេហិ សម្ពន្ធា បុញ្ញាភិសង្ខារអបុញ្ញាភិសង្ខារអានេញ្ជាភិសង្ខារាតិ វុត្តំ “បុញ្ញាទិអភិសង្ខារារ”ន្តិ៍ តត្ថ តត្ថ ភវេ បរិយន្តការេន បាកដំ ជរាមរណន្តិ តំ នេមិដ្ឋានិយំ កត្វា អាហ “ជរាមរណនេមី”តិ៍ យថា រថចក្កប្បវត្តិយា បធានការណំ អក្ខោ, ឯវំ សំសារចក្កប្បវត្តិយា អាសវសមុទយោតិ អាហ “អាសវសមុទយមយេន អក្ខេន វិជ្ឈិត្វា”តិ៍ អាសវា ឯវ អវិជ្ជាទីនំ ការណត្តា អាសវសមុទយោ៍ យថាហ “អាសវសមុទយា អវិជ្ជាសមុទយោ”តិ (ម៍ និ៍ ១៍១០៣)៍ វិបាកកដត្តារូបប្បភេទោ កាមភវាទិកោ តិភវោ ឯវ រថោ, តស្មិំ តិភវរថេ៍ អត្តនោ បច្ចយេហិ សមំ, សព្ពសោ វា អាទិតោ បដ្ឋាយ យោជិតន្តិ សមាយោជិតំ៍ អាទិរហិតំ កាលំ បវត្តតីតិ កត្វា អនាទិកាលប្បវត្តំ៍

“ខន្ធានញ្ច បដិបាដិ, ធាតុអាយតនាន ច;

អព្ពោច្ឆិន្នំ វត្តមានា, សំសារោតិ បវុច្ចតី”តិ៍ (វិសុទ្ធិ៍ ២៍៦១៩; ទី៍ និ៍ អដ្ឋ៍ ២៍៩៥ អបសាទនាវណ្ណនា; សំ៍ និ៍ អដ្ឋ៍ ២៍២៍៦០; អ៍ និ៍ អដ្ឋ៍ ២៍៤៍១៩៩) –

ឯវំ វុត្តសំសារតោ សំសារចក្កំ អនេកតាតិ ករចតា ទេវិនិមន្តេតិ ទេវិនិសង្ខាតស្ស ញាណស្ស មណ្ឌកាចប្បវត្ត ផារេត ការេល ចា ទេវិនីតិ បញ្ញា, សា ឯត្ថ មណ្ឌា បសត្ថា ជាតាតិ ទេវិនិមន្តោ វិរិយបរិគ្គហិតិ សំកិលេសវោទានភាគបក្ខិយេសុ សត្តិរូបគុណសត្តិក្ខិបគកិច្ចតាយ ចិន្តា បវត្តេតិ អត្ថតោ វិរិយសង្ខាតេហិ បរិគ្គហិ សីលបទវិយត្តិ បតិដ្ឋាគដេន សីលមេវ បទវី, តស្សំ បតិដ្ឋាយាតិ សម្បាគតវសេត បតិដ្ឋហិត្វា សទ្ធាហត្ថេនាតិ អនវជ្ជធម្មាទានសាធនតោ សទ្ធាវ ហត្ថោ, តេន កម្មក្ខយករត្តិ កាយកម្មាទិភេទស្ស សព្ពស្សបិ កម្មស្ស ខយករណតោ កម្មក្ខយករំ ញាណផរសុត្តិ សមាធិសិលាយំ សុនិសិតំ មគ្គញាណផរសុំ គហេត្វា

ឯវំ "អរានំ ហតត្តា"តិ ឯត្ថ វុត្តំ អរសង្ខាតំ សំសារំ ចក្កំ វិយ ចក្កន្តិ គហេត្វា អត្ថយោជនំ កត្វា ឥទានិ បដិច្ចសមុប្បាទទេសនានុក្កមេនបិ តំ ទស្សេតុំ "អថ វា"តិអាទិ វុត្តំ តត្ថ អនមតគ្គសំសារវដ្ដន្តិ អនុ អនុ អមតគ្គំ អវិជ្ជាតណ្ហាទេពាទិកំ សំសារមណ្ឌលំ នេសា ទស ធម្មាតិ សង្ខារាទយោ ជាតិបរិយោសានា ទស ធម្មា គណ្ហ តេនំ សង្ខារាទីនំ អរភាវោតិ អាហ "អវិជ្ជាមូលកត្តា ជរាមរណបរិយន្តត្តា ចា"តិ តត្ថ អវិជ្ជា មូលំ បធានការណំ យេសំ សង្ខារាទីនំ តេ អវិជ្ជាមូលកា, តេសំ ភាវោ អវិជ្ជាមូលកត្តំ ជរាមរណំ បរិយន្តំ បរិយោសានភូតំ ឯតេសន្តិ ជរាមរណបរិយន្តា, សង្ខារាទយោ ទស ធម្មា តេសំ ភាវោ ជរាមរណបរិយន្តត្តំ សង្ខារាទិជាតិបរិយោសានានំ ទសធម្មានំ អវិជ្ជាមូលកត្តា ជរាមរណបរិយោសានត្តា ចាតិ អត្ថោ, នាភិភូតាយ អវិជ្ជាយ មូលតោ នេមិភូតេន ជរាមរណេន អន្តតោ សង្ខារាទីនំ សម្ពន្ធត្តាតិ អធិប្បាយោ

ទុក្ខាទីសូតិ ទុក្ខសមុទយនិរោធមគ្គេសុ អញ្ញាណន្តិ ញាណប្បដិបក្ខត្តា មោហោ អញ្ញាណំ, ន បន ញាណតោ អញ្ញំ, នបិ ញាណស្ស អភាវមត្តំ តត្ថ ទុក្ខាទីសុ អញ្ញាណំ មហាសភាវប្បដិច្ឆាទនតោ តប្បដិច្ឆាទកធម្មេសុ ឯត្ថ ហិ កិញ្ចាបិ ធម្មតោ លោកុត្តរសច្ចទ្វយំ អសម្បត្តានំ អារម្មណធម្មេនបិ អវិជ្ជា ន ប្បវត្តតិ, ឯវំ សន្តេបិ បដិច្ឆាទកធម្មេន ទុក្ខ អធិប្បេតា សា ហិ ន ប្បវត្តា ទុក្ខសច្ចំ បដិច្ឆាទេត្វា តិដ្ឋតិ, យាថាវសរសលក្ខណំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ, តថា សមុទយំ និរោធំ មគ្គន្តិ

ទុក្ខន្តិ ចេត្ថ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ អធិប្បេតន្តិ តំ កាមភវាទិភេទេន តិធា ភិន្ទិត្វា តថា តប្បដិច្ឆាទិកាយ អវិជ្ជំ តិធា កត្វា អវិជ្ជាទិបច្ចយេ តីសុ ភវេសុ សង្ខារាទិកេ បដិបាទិយា ទស្សេន្តោ "កាមភវេ ច អវិជ្ជា"តិអាទិមាហ តត្ថ កាមភវេ ច អវិជ្ជាតិ កាមភវេ អាទីនវប្បដិច្ឆាទិកា អវិជ្ជា រូបភវេ អវិជ្ជា អរូបភវេ អវិជ្ជាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ កាមភវេ សង្ខារានន្តិ កាមភវូបបរិយាបន្នានំ បុញ្ញាបុញ្ញាភិសង្ខារានំ, កាមភវេ ចា និព្វត្តេតព្ពា យេ បុញ្ញាបុញ្ញាភិសង្ខារា, តេសំ កាមភវូបបត្តិនិព្វត្តកសង្ខារានន្តិ អត្ថោ សង្ខារាតិ ចេត្ថ លោកិយកុសលាកុសលចេតនា វេទិតព្ពា បច្ចយោ ហោតីតិ បុញ្ញាភិសង្ខារានំ តាវ អារម្មណបច្ចយេន ចេវ ឧបនិស្សយបច្ចយេន ចាតិ ទ្វិធា បច្ចយោ ហោតិ, អបុញ្ញាភិសង្ខារេសុ សហជាតស្ស សហជាតាទិវសេន, អសហជាតស្ស អនន្តរសមនន្តរាទិវសេន, អនានន្តរស្ស បន អារម្មណវសេន ចេវ ឧបនិស្សយវសេន ច បច្ចយោ ហោតិ អរូបភវេ សង្ខារានន្តិ អានេញ្ជាភិសង្ខារានំ បច្ចយោ ហោតីតិ ឧបនិស្សយបច្ចយវសេនេវ ពហុវិធា បនេត្ថ ឯត្ថ វិត្ថារវិនិច្ឆយោ អភិប្បាយោ ហោតិ, តស្មា តំ ន វិត្ថារយិស្សាម ពហុវេទិតព្ពោ រូបារូបភវេសុ

តិណ្ណំអាយតនានន្តិ ចក្ខុសោតឃានាយតនានំ ឃានាទិត្តយស្ស តត្ថ អសម្ពទ្ធតោ ឯកស្សាតិ កាយាយតនស្ស ឋិតទេសំ តត្ថ អសម្ពទ្ធតោ ឋបិតា ភវេយ្យ តិណ្ណំ ផស្សានន្តិអាទីសុបិ អនេត្វា យោជេតព្វា។ ឆន្នំ ផស្សានន្តិ ចក្ខុសម្ផស្សសោតសម្ផស្សឃានសម្ផស្សជិវ្ហាសម្ផស្សកាយសម្ផស្សមនោសម្ផស្សានំ វសេន ឆព្ពិធស្ស ផស្សស្ស។ ឆន្នំ ចេតនានន្តិ ចក្ខុសម្ផស្សជា ចេតនា, តថា សោតសម្ផស្សជា ឃានសម្ផស្សជា ជិវ្ហាសម្ផស្សជា កាយសម្ផស្សជា មនោសម្ផស្សជា ចេតនាតិ ឯតាសំ ឆន្នំ ចេតនានំ។ ឆន្នំ តណ្ហាកាយានន្តិ រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្ពតណ្ហា ធម្មតណ្ហាតិ ឯតេសំ ឆន្នំ តណ្ហាកាយានំ។ តត្ថ តត្ថ សា សា តណ្ហាតិ រូបតណ្ហាទិភេទា តត្ថ តត្ថ កាយកម្មាទីសុ ឧប្បជ្ជនកតណ្ហា។

សា តណ្ហាមូលិកា កថា អតិវិត្ថារិតាតិ តំ ឧបាទានំ ច វិភជិត្វា វិត្ថារេត្វា ទស្សេតុំ "កថ"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កាមេ បរិភុញ្ជិស្សាមីតិ ឋបិតា កាមតណ្ហាបច្ចយាវ, តថា សគ្គសម្បត្តិំ អនុភវិស្សាមីតិអាទីហិ។ សា បន តណ្ហា យស្មា ភវរាគានុសយេន បវត្តមានា កាមុបាទានំ នាម ហោតិ, តស្មា វុត្តំ "កាមុបាទានបច្ចយា"តិ។ តថេវាតិ កាមុបាទានបច្ចយា ឯវ។ ព្រហ្មលោកសម្បត្តិន្តិ រូបីព្រហ្មលោកេ សម្បត្តិំ "សព្ពេបិ តេភូមកា ធម្មា កាមនីយដ្ឋេន កាមា"តិ វចនតោ ភវរាគោបិ កាមុបាទានមេវាតិ កត្វា "កាមុបាទានបច្ចយា ឯវ សេវតិ ភជតិ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សេវតិ ភជតីតិ បិណ្ឌតិ បិណ្ឌាតិ សេវតិ, តំ ភជតិ បយិរុបាសតីតិ អត្ថោ។ អថ វា សេវតិ ឧបសង្កមតិ ឯតស្ស អត្ថីតិ សេវតិ, ភត្តិំ, តំ បយិរុបាសតិ ភជាតិ ចា, តំ ភជតិ បយិរុបាសតិ ចាតិ អត្ថោ។ សទ្ធំ ភជតីតិអាទីសុបិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។

សេសុបាទានមូលិកាសុបីតិ ទិដ្ឋុបាទានសីលព្ពតុបាទានអត្តវាទុបាទានមូលិកាសុបិ យោជនាសុ ឯវមេវ នយោតិ អត្ថោ។ តត្រាយំ យោជនា – ឯកច្ចោ "នត្ថិ បរលោកោ"តិ នត្ថិកទិដ្ឋិំ គណ្ហាតិ, សោ ទិដ្ឋុបាទានបច្ចយា កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតីតិអាទិ វុត្តនយេន យោជេតព្វំ។ អបរោ "អសុកស្មិំ សម្បត្តិភវេ អត្តា ឧច្ឆិជ្ជតី"តិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ គណ្ហាតិ, សោ តព្ភវូបបត្តិយា កាយេន សុចរិតំ ចរតីតិអាទិ វុត្តនយេនេវ យោជេតព្វំ។ អបរោ "រូបី មនោមយោ ហុត្វា អត្តា ឧច្ឆិជ្ជតី"តិ រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ ភាវនាបារិបូរិយាតិ សព្វំ វុត្តនយេនេវ យោជេតព្វំ។ អបរោបិ "អរូបភវេ ឧប្បជ្ជិត្វា អត្តា ឧច្ឆិជ្ជតី"តិ អរូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ ភាវនាបារិបូរិយាតិ សព្វំ វុត្តនយេនេវ យោជេតព្វំ។ ឯតាហិ យេវ អត្តវាទុបាទានមូលិកាបិ យោជនា សំវណ្ណិតាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯវំ ទិដ្ឋិសម្បត្តិឧបាទានវសេនបិ យោជនា យោជេតព្វា។ អបរោ "សីលេន សុទ្ធិ, វតេន សុទ្ធី"តិ អសុទ្ធិមគ្គំ "សុទ្ធិមគ្គោ"តិ បរាមសន្តោ សីលព្វតុបាទានបច្ចយា កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតីតិអាទិ សព្វំ វុត្តនយេនេវ យោជេតព្វំ។

ឥទានិ យ្វាយំ សំសារចក្កំ ទស្សេន្តេន "កាយកាយេ អវិជ្ជា កាយកាយេ សង្ខារានំ បច្ចយោ ហោតី"តិអាទិនា អវិជ្ជាទីនំ បច្ចយភាវោ សង្ខារាទីនំ បច្ចយុប្បន្នភាវោ ច ទស្សិតោ, តស្សេវ បដិសម្ភិទាមគ្គបាឡិំ អានេត្វា និយមេត្វេន ទស្សេន្តោ "ឯវម្បិ"ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ យថា សង្ខារា ហេតុនិព្ពត្តា, ឯវំ អវិជ្ជាបិ ការណសម្ភូតា សហេតុកា ឯវាតិ អាហ "ឧភោបេតេ ហេតុសមុប្បន្នា"តិ។ បច្ចយបរិគ្គហេតិ នាមរូបស្ស បច្ចយានំ អវិជ្ជាទីនំ បរិច្ឆិជ្ជ គហណេ។ តិបរិវដ្ដនេ ក្ខណេ បញ្ញាតិ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិសង្ខាតា

បការតោ ញាតត្តា. ធម្មដ្ឋិតិញាណន្តិ ឋិតន្តិ ឯត្ថ ផលធម្មា តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ឋិតិ, ការណំ, ធម្មានំ ឋិតិ ធម្មដ្ឋិតិ, ធម្មដ្ឋិតិយា ញាណំ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ, បច្ចយញាណន្តិ អត្ថោ, បដិច្ចសមុប្បាទាវពោធោតិ វុត្តំ ហោតិ. កាមញ្ចេត្ថ បច្ចយបរិគ្គហេ បញ្ញាយេវ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ, សង្ខារេសុ បន អទិដ្ឋេសុ អវិជ្ជាយ សង្ខារានំ បច្ចយភាវោ ន សក្កា ញាតុន្តិ "សង្ខារា ហេតុសម្បយុត្តា"តិ បច្ចយុប្បន្នធម្មានម្បិ គហណំ កតន្តិ វេទិតព្ពំ. ឧភោបេតេ ហេតុសម្បយុត្តាតិ ឥទំ បន ឧភិន្នម្បិ បច្ចយុប្បន្នភាវំ ទស្សេតុកាមតាយ វុត្តំ. ឥទញ្ច ធម្មដ្ឋិតិញាណំ យស្មា អទ្ធត្តយេ កង្ខាមលវិតរណវសេន បវត្តតិ, តស្មា "អតីតម្បិ អទ្ធាន"ន្តិអាទិ វុត្តំ. ឯតេន នយេន សព្ពបទានិ វិត្ថារេតព្ពានីតិ ឯតេន នយេន "អវិជ្ជា ហេតុ"តិអាទិនា អវិជ្ជាយំ វុត្តនយេន "សង្ខារា ហេតុ, វិញ្ញាណំ ហេតុសមុប្បន្ន"ន្តិអាទិនា សព្ពបទានិ វិត្ថារេតព្ពានិ.

សំខិប្បន្តិ ឯត្ថ អវិជ្ជាទយោ វិញ្ញាណាទយោ ចាតិ សង្ខេបោ, ហេតុ វិបាកោ ច. អថ វា ហេតុវិបាកោតិ សំខិប្បតីតិ សង្ខេបោ, អវិជ្ជាទយោ វិញ្ញាណាទយោ ច. សង្ខេបភាវសាមញ្ញេន បន ឯកវចនំ កតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ. តេ បន សង្ខេបា អតីតេ ហេតុ, ឯតរហិ វិបាកោ, ឯតរហិ ហេតុ, អាយតឹ វិបាកោតិ ឯវំ កាលវិភាគេន ចត្តារោ ជាតា, តេនាហ "បុរិមសង្ខេបោ ចេត្ថ អតីតោ អទ្ធា"តិអាទិ. បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធាតិ សម្ពន្ធោ. តណ្ហុបាទានភវា គហិតាវ ហោន្តីតិ ឯត្ថ អវិជ្ជាគហណេន កិលេសភាវសាមញ្ញតោ តណ្ហុបាទានានិ គហិតានិ, សង្ខារគ្គហណេន កម្មភាវសាមញ្ញតោ ភវោ គហិតោ, អវិជ្ជាសង្ខារានំ ឯតេហិ វិនា សកិច្ចាករណតោ ច តណ្ហុបាទានភវា គហិតាវ ហោន្តិ. អថ វា អវិជ្ជា បរិតស្សតិ, បរិតសិតោ ឧបាទិយតិ, តស្សុបាទានបច្ចយា ភវោ, តស្មា តណ្ហុបាទានភវាបិ គហិតា ហោន្តិ. តថា ច វុត្តំ –

"បុរិមកម្មភវស្មិំ មោហោ អវិជ្ជា, អាយូហនា សង្ខារា. និកន្តិ តណ្ហា, ឧបគមនំ ឧបាទានំ, ចេតនា ភវោ, ឥតិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា បុរិមកម្មភវស្មិំ ឥធ បដិសន្ធិយា បច្ចយា"តិ (បដិ. ម. ១.៤៧).

តត្ថ (វិភ. អដ្ឋ. ២៤២; បដិ. ម. អដ្ឋ. ១.១.៤៧) បុរិមកម្មភវស្មិន្តិ បុរិមេ កម្មភវេ, អតីតជាតិយំ កម្មភវេ ករិយមានេតិ អត្ថោ. មោហោ អវិជ្ជាតិ យោ តទា ទុក្ខាទីសុ មោហោ យេន មូឡ្ហោ កម្មំ ករោតិ, សា អវិជ្ជា. អាយូហនា សង្ខារាតិ តំ កម្មំ ករោតោ យា បុរិមចេតនាយោ, យថា "ទានំ ទស្សាមី"តិ ចិត្តំ ឧប្បាទេត្វា មាសម្បិ សំវច្ឆរម្បិ ទានូបករណានិ សជ្ជេន្តស្ស ឧប្បន្នា បុរិមចេតនាយោ, បដិគ្គាហកានំ បន ហត្ថេ ទក្ខិណំ បតិដ្ឋាបយតោ ចេតនា ភវោតិ វុច្ចតិ. ឯកាវជ្ជនេសុ វា ឆសុ ជវនេសុ ចេតនា អាយូហនសង្ខារា នាម, សត្តមា ភវោ. យា កាចិ វា បន ចេតនា ភវោ, សម្បយុត្តា អាយូហនសង្ខារា នាម. និកន្តិ តណ្ហាតិ យា កម្មំ ករោន្តស្ស តស្ស ផលេ ឧបបត្តិភវេ និកាមនា បត្ថនា, សា តណ្ហា នាម. ឧបគមនំ ឧបាទានន្តិ យំ កម្មភវស្ស បច្ចយភូតំ "ឥទំ កត្វា អសុកស្មិំ នាម ឋានេ កាមេ សេវិស្សាមិ ឧច្ឆិជ្ជិស្សាមី"តិអាទិនា នយេន បវត្តំ ឧបគមនំ គហណំ បរាមសនំ, ឥទំ ឧបាទានំ នាម. ចេតនា ភវោតិ "តំ កម្មំ ករោតោ យា បុរិមចេតនាយោ"តិអាទិនា ហេដ្ឋា វុត្តេសុ តីសុ អត្ថវិកប្បេសុ យា ចេតនា ភវោតិ វុត្តា, សា ចេតនា ភវោតិ ឧបនេត្វា វេទិតព្ពា.

ឥទានិ សង្ខេបេន អវិជ្ជាទយោ ធម្មេ ទ្វីហិ វដ្ដេហិ សង្គហេត្វា ទស្សេតុកាមោ អាហ “ឥមេ បញ្ច ធម្មា អតីតេ កម្មវដ្ដេ”ន្តិ. ឯត្ថ ច និប្បរិយាយតោ សង្ខារា ភវោ ច កម្មំ, អវិជ្ជាទយោ បន កម្មសហាយតាយ កម្មសរិក្ខកា តទុបការកា ចាតិ កម្មន្តិ វុត្តា. អវិជ្ជាទយោ ហិ វិបាកធម្មធម្មតាយ កម្មសរិក្ខកា សហជាតកោដិយា ឧបនិស្សយកោដិយា ច កម្មស្ស ច ឧបការកា. កម្មមេវ ច អញ្ញមញ្ញសម្ពន្ធំ ហុត្វា បុនប្បុនំ បរិវត្តនដ្ឋេន កម្មវដ្ដំ. វិញ្ញាណាទយោ បញ្ចាតិ វិញ្ញាណាទយោ វេទនាបរិយន្តា បញ្ច ឯតរហិ ឥទានិ ឥមស្មិំ អត្តភាវេតិ វុត្តំ ហោតិ. អវិជ្ជាសង្ខារា គហិតាវ ហោន្តីតិ ឯត្ថាបិ បុព្វេ វិយ កិលេសកម្មភាវសាមញ្ញតោ តណ្ហុបាទានគ្គហណេន អវិជ្ជា គហិតា, ភវគ្គហណេន សង្ខារា គហិតាតិ ទដ្ឋព្វំ. អថ វា ភវេន គហិតេន តស្ស បុព្វភាគា តំសម្បយុត្តា វា សង្ខារា គហិតាវ ហោន្តិ, តណ្ហុបាទានគ្គហណេន ច តំសម្បយុត្តា យាយ វា មូឡ្ហោ កម្មំ ករោតិ, សា អវិជ្ជាវ ហោតីតិ តណ្ហុបាទានភវគ្គហណេន អវិជ្ជាសង្ខារា គហិតាវ ហោន្តិ. តេនេវ វុត្តំ –

“ឥធ បរិបក្កត្តា អាយតនានំ មោហោ អវិជ្ជា, អាយូហនា សង្ខារា, និកន្តិ តណ្ហា, ឧបគមនំ ឧបាទានំ, ចេតនា ភវោ, ឥតិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ឥធ កម្មភវស្មិំ អាយតិំ បដិសន្ធិយា បច្ចយា”តិ (បដិ. ម. ១.៣៤).

តត្ថ ឥធ បរិបក្កត្តា អាយតនានន្តិ បរិបក្កាយតនស្ស កម្មករណកាលេ សម្មោហោ ទស្សិតោ. សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ.

វិញ្ញាណនាមរូបសឡាយតនផស្សវេទនានំ ជាតិជរាភង្គាវត្ថា ជាតិជរាមរណន្តិ វុត្តាតិ អវត្ថានំ គហណេន អវត្ថាវន្តា គហិតាវ ហោន្តិ តទវិនាភាវតោតិ អាហ “ជាតិជរាមរណាបទេសេន វិញ្ញាណាទីនំ និទ្ទិដ្ឋត្តា”តិ. អបទេសេនាតិ ជាតិជរាមរណានំ កថនេន. ឥមេតិ វិញ្ញាណាទយោ. អាយតិំ វិបាកវដ្ដន្តិ បច្ចុប្បន្នហេតុតោ ភាវីនំ អនាគតានំ គហិតត្តា. តេតិ អវិជ្ជាទយោ. អាការតោតិ សរូបតោ អវុត្តាបិ តស្មិំ តស្មិំ សង្គហេ អាកិរីយន្តិ អវិជ្ជាសង្ខារាទិគ្គហណេហិ បកាសីយន្តីតិ អាការា, អតីតហេតុអាទីនំ វា បការា អាការា. តតោ អាការតោ. វីសតិវិធា ហោន្តីតិ អតីតេ ហេតុបញ្ចកាទិភេទតោ វីសតិវិធា ហោន្តិ.

សង្ខារវិញ្ញាណានញ្ច អន្តរា ឯកោ សន្ធីតិ ហេតុតោ ផលស្ស អវិច្ឆេទប្បវត្តិភាវតោ ហេតុផលស្ស សម្ពន្ធភូតោ ឯកោ សន្ធិ, តថា ភវជាតីនមន្តរា. វេទនាតណ្ហានមន្តរា បន ផលតោ ហេតុនោ អវិច្ឆេទប្បវត្តិភាវតោ ផលហេតុសម្ពន្ធភូតោ ឯកោ សន្ធិ. ផលភូតោបិ ហិ ធម្មោ អញ្ញស្ស ហេតុសភាវស្ស ធម្មស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ.

ឥតីតិ វុត្តប្បការបរាមសនំ. តេនាហ “ចតុសង្ខេប”ន្តិអាទិំ. សង្ខេបាការតោតិ ឥធ វុត្តេហិ ច អវុត្តេហិ ច បដិច្ចសមុប្បាទវិភង្គេ អនន្តនយសមន្តបដ្ឋានាទីសុ ច អាគតេហិ សង្ខេបេហិ អាការេហិ. ជានាតីតិ អវពុជ្ឈតិ. បស្សតីតិ ទស្សនភូតេន ញាណចក្ខុនា បច្ចក្ខតោ បស្សតិ. អញ្ញាតីតិ បដិវិជ្ឈតីតិ តស្សេវ វេវចនំ. តន្តិ តំ ជាននំ. ញាតដ្ឋេនាតិ យថាសភាវតោ ជាននដ្ឋេន. បជាននដ្ឋេនាតិ អនិច្ចាទីហិ បការេហិ បដិវិជ្ឈនដ្ឋេន.

ឥទានិ យទត្ថិយំ ភវចក្កំ ឥទានីតិ, តំ ទស្សេតុំ "ឥមិនា"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេ ធម្មេតិ តេ អវិជ្ជាទិកេ ធម្មេ។ យថាភូតំ ញត្វាតិ យថាវុត្តាការេន យាថាវតោ ជានិត្វា។ និព្ពិន្ទន្តោតិ ពលវវិបស្សនាយ និព្ពិន្ទន្តោ។ វិរជ្ជន្តោ វិមុច្ចន្តោតិ អរិយមគ្គេហិ វិរជ្ជន្តោ វិមុច្ចន្តោ។ អរេ ហនីតិ សម្ពន្ធោ។ តត្ថ យទា ភគវា វិរជ្ជតិ វិមុច្ចតិ, តទា អរេ ហនតិ នាម។ តតោ បរំ បន អភិសម្ពុទ្ធត្តំ គហេត្វា វុត្តំ "ហនិ វិហនិ វិទ្ធំសេសី"តិ។ ឯវម្បិ អរានំ ហតត្តា អរហន្តិ ឯវំ ឥមិនាបិ បការេន យថាវុត្តសំសារចក្កស្ស សង្ខារាទិអរានំ ហតត្តា អរហំ ឯវេតំ វុច្ចតិ –

"អរា សំសារចក្កស្ស, ហតា ញាណាសិនា យតោ;

លោកនាថេន តេនេស, អរហន្តិ បវុច្ចតី"តិ។ (វិសុទ្ធិ ១.១៣០);

អគ្គទក្ខិណេយ្យត្តាតិ ឧត្តមទក្ខិណេយ្យភាវតោ។ ចក្កវត្តិនោ អនេកនេន ចក្ករតនេ ឧប្បន្នេ តទេវ លោកោ បូជំ ករោតិ, អញ្ញត្ថ បូជាវិសេសា បច្ឆិជ្ជន្តិ, កិមង្គំ បន សម្មាសម្ពុទ្ធេ ឧប្បន្នេតិ ទស្សេន្តោ "ឧប្បន្នេ តថាគតេ"តិអាទិមាហ។ "ឯកេកំ ធម្មក្ខន្ធំ ឯកេកវិហារេន បូជេស្សាមី"តិ វុត្តម្បិ សត្ថារំយេវ ឧទ្ទិស្ស កតត្តា "ភគវន្តំ ឧទ្ទិស្សា"តិអាទិ វុត្តំ។ កោ បន វាទោ អញ្ញេសំ បូជាវិសេសានន្តិ យថាវុត្តតោ អញ្ញេសំ អមហេសក្ខេហិ ទេវមនុស្សេហិ ករីយមានានំ នាតិឧឡារានំ បូជាវិសេសានំ អរហភាវេ កា នាម កថា។ បច្ចយាទីនំ អរហត្តាបិ អរហន្តិ យថាវុត្តចីវរាទិបច្ចយានំ បូជាវិសេសស្ស ច អគ្គទក្ខិណេយ្យភាវេន អនុច្ឆវិកត្តាបិ អរហំ។ ឥមស្សាបិ អត្ថស្ស សុខគ្គហណត្ថំ ឥទំ វុច្ចតិ –

"បូជាវិសេសំ សហ បច្ចយេហិ,

យស្មា អយំ អរហតិ លោកនាថោ;

អត្ថានុរូបំ អរហន្តិ លោកេ,

តស្មា ជិនោ អរហតិ នាមមេត"ន្តិ។ (វិសុទ្ធិ ១.១៣៥);

អសិលោកភយេនាតិ អកិត្តិភយេន, អយសភយេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ រហោ បាបំ ករោន្តីតិ "យាវ មំ កោចិ ជញ្ញា"តិ រហសិ បាបំ ករោន្តិ។ ឯវមេស ន កទាចិ ករោតីតិ ឯស ភគវា បាបហេតូនំ ពោធិមណ្ឌេយេវ សុប្បហីនត្តា កទាចិបិ ឯវំ ន ករោតិ។ ហោតិ ចេត្ថ –

“ឃម្ហា តត្ថិ ទេហា តាយ, បិបកេយ្ហុ តាឌិតោ;

ទេហាកាទេចត ទេតេតស, អទេហំ ខ្លាតិ ចិឃ្យុទេតា”តិៈ (ចិឃុត្ថិៈ ១ៈ១១០);

ខ្លាដាតិ ឃុលក្កុហលត្ថំ ឃចាចុត្តយត្ថំ ឃន្តយ្យិ ឃក្ខទេហត្វា ដេឃ្យុទេត្តា អាហ “ទេហាតិ ទេចត្វា”តិអាឌិៈ កិទេលឃារីត ទេឃា ឃុតីតិ ឲត្ថ កាចាធាត្ថឃុលត្ថំ តិក្កុហិតទេលិទេបិ ដេដ្ឋទេព្ពា, កិទេលឃារីតំ ហតត្តាតិ អទេត្ថោៈ បច្ចុឃាឌីត ចាទេទហាតិ ឲត្តាបិ តិក្កុហិតទេលិទេបិ ចុត្តតទេឃតេច ដេដ្ឋទេព្ពាៈ

អទេហត្តិ ឲត្ថ អឃយបទេរាបិ តទេឃា ដេដ្ឋទេព្ពា – អារេកាតិ អទេហំ, ឃុចិត្ទុទេកាចទេតា ខ្លាទេច្ឆច អទេត្ថោៈ ក្យុទេតា បត ឃុចិត្ទុទេកាចទេតាតិ? ទេឃ អកាចិតកាឃា អកាចិតឃីលិ អកាចិតចិត្តា អកាចិតបញ្ញា, តទេតា ឲច អប្យហីតទាកេដាឃទេយាហា អទិឃដយ្ហុឃ្យ អទេកាចិដា អទិឃដទេយ្ហុ អចិតីតា អទិឃដយ្ហុឃ្យ អដឃ្យាចិទេតា អប្យដិបត្តា មិច្ឆាបដិបត្តា ច, តទេតា ឃុចិត្ទុទេកាចទេតាៈ ចុត្តទេញ្ញាតំ កកចតា –

“ឃញ្ញាដិកទេណ្ណ ទេចបិ ទេយ, ភិក្ខទេច, ភិក្ខុ កទេហត្វា បិដ្ឋិទេតា បិដ្ឋិទេតា អត្យុធាទេន្តា អឃ្យ បិទេច បិធំ តិក្ខិបទេត្តា, ទេឃា ច ទេហាតិ អភិញ្ញាលុ កាទេយឃុ តិព្ពឃារទេកា ញ្យាបត្តចិទេត្តា បដេដ្ឋយតឃក្កទេប្យា មុដ្ឋឃ្យតិ អឃយ្យជាទេតា អឃយាហិទេតា ចិព្ភត្តចិទេត្តា បិកតិន្ត្រិទេឃា, អច ទេតា ទេឃា អារេកាច យឃ្យំ អហញ្ចា តឃ្យៈ តំ កិឃ្យ ទេហតុ? ដយ្ហុតីញ្ញាទេឃា, ភិក្ខទេច, ភិក្ខុ ត បឃ្យតិ, ដយ្ហំ អបឃ្យទេត្តា ត មំ បឃ្យតី”តិ (ខ្លាតិចុៈ ៥១)ៈ

ឃចាចុត្តបុក្កលិ ហិ ឃទេចបិ ឃាឃំបិតំ ឃត្ថ ឃត្តិកាចទេរាច ឃិឃំ, ត ទេត តាចតា “ឃត្វ ឃត្តិកា”តិ ចត្តញ្ញា, តចា ឃត្វាបិ ទេតឃំៈ ខ្លាតិ អឃប្យុទិឃាតំ អារេកា ត្ទុទេតិ អទេហំៈ ទេតទេតជំ ចុច្ចតិ –

“ឃយ្ហា ត បដិបដ្ឋត្តិ, ទេឃ តិហិតាឃឃា តទា;

អារេកា ទេតហិ កកចា, ត្ទុទេទ ទេតតារេហំ យទេតា”តិៈ

តចា អារេកាតិ អទេហំ, អាឃត្តកាចទេតាតិ អទេត្ថោៈ ក្យុទេតា បត អាឃត្តកាចទេតាតិ? ទេឃ កាចិតកាឃា កាចិតឃីលិ កាចិតចិត្តា កាចិតបញ្ញា, តទេតា ឲច បហីតទាកេដាឃទេយាហា អទិឃដយ្ហុឃ្យ ទេកាចិដា អទិឃដទេយ្ហុ ឃុចិតីតា អទិឃដយ្ហុឃ្យ ដឃ្យាចិទេតា ឃយ្ហាបដិបត្តា, តទេតា អាឃត្តកាចទេតាៈ ចុត្តម្បិ ទេចតំ កកចតា –

“ទេឃាជតឃទេត ទេចបិ ទេយ, ភិក្ខទេច, ភិក្ខុ ចិហទេទយ្យ, ទេឃា ច ទេហាតិ អតភិញ្ញាលុ កាទេយឃុ ត តិព្ពឃារទេកា អញ្ញាបត្តចិទេត្តា អបដេដ្ឋយតឃក្កទេប្យា ឌុបដ្ឋិតឃ្យតិ ឃយ្យជាទេតា ឃយាហិទេតា ឲកក្កចិទេត្តា ឃំចុតិន្ត្រិទេឃា, អច ទេតា ទេឃា ឃត្តិកាទេច យឃ្យំ អហញ្ចា តឃ្យៈ តំ

កិស្ស ហេតុ? ធម្មញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បស្សតិ, ធម្មំ បស្សន្តោ មំ បស្សតី”តិ (ឥតិវុ. ៩២)។

តថារូបា ហិ បុគ្គលា សត្ថុ យោជនសតន្តរិកាបិ ហោន្តិ, ន តាវតា តេ “សត្ថុ ទូរចារិនោ”តិ វត្តព្វា, តថា សត្ថាបិ តេសំ។ ឥតិ សប្បុរិសានំ អារកា អាសន្នេតិ អរហំ។ តេនេវ វុច្ចតិ –

“យេ សម្មា បដិបជ្ជន្តិ, សុប្បណីតាធិមុត្តិកា;

អារកា តេហិ អាសន្នេ, តេនាបិ អរហំ ខីណោ”តិ។

យេ ឥមេ រាគាទយោ បាបធម្មា យស្មិំ សន្តានេ ឧប្បជ្ជន្តិ, តស្ស ទិដ្ឋធម្មិកម្បិ សម្បរាយិកម្បិ អនត្ថំ អាវហន្តិ, តិដ្ឋានកាយិតិយា បដិបទាយ ឧក់សេនេវ ឧជុបច្ចនីកត្តា ច, តេ អត្តហិតំ បរហិតញ្ច បរិបូរេន្តា សម្មា បដិបជ្ជន្តេហិ សាធូហិ ទូរតោ រហិតត្តា បរិច្ចជិតត្តា បហាតព្វាតិ រហា នាម, តេ ច យស្មា ភគវតោ ពោធិមូលេយេវ អរិយមគ្គេន សព្វសោ បហីនា សុសមុច្ឆិន្នា។ យថាហ –

“តថាគតស្ស ខោ, ព្រាហ្មណ, រាគោ បហីនោ ទោសោ មោហោ, សព្វេបិ បាបកា អកុសលា ធម្មា បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំកតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា”តិ (បារា. ៩)។

តស្មា សព្វសោ ន សន្តិ ឯតស្ស រហាតិ អររហោតិ វត្តព្វេ ឱការស្ស សាតុសាទិ អការាទេសំ កត្វា “អរហ”ន្តិ វុត្តំ។ តេនេវ វុច្ចតិ –

“បាបធម្មា រហា នាម, សាធូហិ រហិតត្តតោ;

តេសំ សុដ្ឋុ បហីនត្តា, ភគវា អរហំ យតោ”តិ។

យេ តេ សព្វសោ បរិញ្ញាតក្ខន្ធា បហីនកិលេសា ភាវិតមគ្គា សច្ឆិកតនិរោធា អរហន្តោ ខីណាសវា, យេ ច សេខា អប្បត្តមានសា អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្ថយមានា វិហរន្តិ, យេ ច បរិសុទ្ធប្បយោគា កល្យាណជ្ឈាសយា សទ្ធាសីលសុតាទិគុណសម្បន្នា បុគ្គលា, តេហិ ន រហិតត្តា ន បរិច្ចជិតត្តា, តេ ច ភគវតាតិ អរហំ។ តថា ហិ អរិយបុគ្គលា សត្ថារា ទិដ្ឋធម្មស្ស បច្ចក្ខករណតោ សត្ថុ ធម្មសរីរេន អវិរហិតាវ ហោន្តិ។ យថាហ អាយស្មា បិង្គិយោ –

“បស្សាមិ នំ មនសា ចក្ខុនាវ,

រត្តិន្ទិវំ ព្រាហ្មណ អប្បមត្តោ;

នមស្សមានោ វិវសេមិ រត្តិំ,

តេនេវ មញ្ញាមិ អវិប្បវាសំ.

“សទ្ធា ច បីតិ ច មនោ សតិ ច,

នាបេន្តិមេ គោតមសាសនម្ហា;

យំ យំ ទិសំ វជតិ ភូរិបញ្ញោ,

ស តេន តេនេវ នតោហមស្មី”តិ. (សុ. និ. ១១៤៨-១១៤៩);

តេនេវ ច តេ អញ្ញំ សត្ថារំ ន ឧទ្ទិសន្តិ. យថាហ –

“អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ, យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ អញ្ញំ សត្ថារំ ឧទ្ទិសេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ (ម. និ. ៣.១២៨; អ. និ. ១.២៧៦).

កល្យាណបុថុជ្ជនាបិ យេភុយ្យេន សត្ថរិ និច្ចលសទ្ធា ឯវ ហោន្តិ. ឋាតិ សុប្បដិបន្នេហិ បុរិសវិសេសេហិ អវិរហិតត្តតោ តេសញ្ច អវិរហនតោ ន សន្តិ ឯតស្ស រហា បរិច្ចជនកា, នត្ថិ វា ឯតស្ស រហា សព្វេហិ បរិច្ចជិតព្ពតាតិ អរហំ. តេនេទំ វុច្ចតិ –

“យេ សន្និកតសទ្ធម្មា, អរិយា សុទ្ធគោចរា;

ន តេហិ រហិតោ ហោតិ, នាស្ស តេនារហំ មតោ”តិ.

រហោតិ ច គមនំ វុច្ចតិ, ភគវតោ ច នានាគតីសុ បរិព្ភមនសង្ខាតំ សំសារេ គមនំ នត្ថិ កម្មក្ខយករេន អរិយមគ្គេន តោឌិម្មូលេយវ សព្ពសោ សសម្ភារស្ស គមនចក្កស្ស វិទ្ធំសិតត្តា. យថាហ –

“ᨿᩮᨶ ᨴᩮᩅᩪᨸᨸᨲ᩠ᨿᩔ, ᨣᨶ᩠ᨵᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩤ ᩅᩥᩉᨦ᩠ᨣᨾᩮᩣ;

ᨿᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨾᨶᩩᩔᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᨻ᩠ᨻᨩᩮ;

ᨲᩮ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᩋᩣᩈᩅᩤ ᨡᩦᨱᩣ, ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩈ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨶᩊᩦᨠᨲᩣ”ᨲᩥ. (ᩋ. ᨶᩥ. ᪔.᪓᪖);

ᩑᩅᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᩁᩉᩮᩣ ᨣᨾᨶᩴ ᨣᨲᩦᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨩᩣᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᩋᩁᩉᩴ. ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ –

“ᩁᩉᩮᩣ ᩅᩤ ᨣᨾᨶᩴ ᨿᩔ, ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ;

ᨸᩉᩦᨶᨩᩣᨲᩥᨾᩁᨱᩮᩣ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᩩᨣᨲᩮᩣ ᨾᨲᩮᩣ”ᨲᩥ.

ᨸᩣᩈᩴᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩤ ᨽᨣᩅᩤ ᩋᩁᩉᩴ. ᩋᨠ᩠ᨡᩁᨧᩥᨶ᩠ᨲᨠᩣ ᩉᩥ ᨸᩈᩴᩈᩣᨿᩴ ᩋᩁᩉᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩥ. ᨸᩣᩈᩴᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩩᨧ᩠ᨧᨣᩩᨱᩣᨵᩥᨣᨲᩮᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ. ᨲᨳᩣ ᩉᩮᩈ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨿ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨾᩮᩣ ᩋᩈᨾᩈᨾᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨾᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣᩩᨱᩮ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩉᩥ ᨴᩮᩅᩮᩉᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩤ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨸᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩁᩪᨸᩮᩣ. ᩍᨲᩥ ᨸᩣᩈᩴᩈᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨽᨣᩅᩤ ᩋᩁᩉᩴ. ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ –

“ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴᩥᩈᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ;

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩣᩈᩴᩈᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ, ᩋᩁᩉᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨴᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ”ᨲᩥ.

ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶ –

ᩋᩣᩁᨠᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᨻᩩᨴ᩠ᨵᩦᨶᩴ, ᩋᩣᩁᨠᩣ ᨧ ᩅᩥᨩᩣᨶᨲᩴ;

ᩁᩉᩣᨶᩴ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᩅᩥᨴᩪᨶᨾᩁᩉᩮᨿ᩠ᨿᨲᩮᩣ;

ᨽᩅᩮᩈᩩ ᨧ ᩁᩉᩣᨽᩣᩅᩤ, ᨸᩣᩈᩴᩈᩤ ᩋᩁᩉᩴ ᨩᩥᨶᩮᩣᨲᩥ.

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨧ “ᩋᩁᩉ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨴᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩴ᪨ ᩈᩣᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨿᨾᩮᩅ, ᩋᨷᩁᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᨴᩦᨷᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ? ᨷᨴᩮᩈᩅᩥᩈᨿᩔ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ᪨ ᨷᨴᩮᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮ ᩉᩥ ᩋᩈᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᨲᩣᩅ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ ᨿᨳᩣ “ᨴᩦᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ ᨶ ᨴᨴᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᩑᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᨴ᩠ᨴᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᨾᩮᩅ ᩉᩥ ᩍᨵ ᩈᨴ᩠ᨴᨲᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, “ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨷᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩋᩅᩥᩈᨿᩣ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩔᩣ ᩅᩥᩈᨿᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩁᩈᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨽᩥᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩮ᪨ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᨬ᩠ᨬᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨵᩥᨣᨾᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨷᩁᨽᩣᨣᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩮᩣ ᨷᩁᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᨾᩣᩉ᪨ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᨷᨠ᩠ᨡᩥᨿᩴ᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᨻᩉᩩᩅᨧᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣᨷᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩣᨴᩥᨠᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨽᩮᨴᨾᨷᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩮᩣ, ᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᨿᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨧ ᩋᩅᩥᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨳᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨠᩁᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣ “ᩋᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᩅᩣ ᨹᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᨱᩴ, ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔᩮᩅᩣᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᨧᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩣᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧᩣᩉᩣᨲᩥ ᩈᩮᩃᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩴ ᩈᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨴᩣᩉ᪨

ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩦᨲᩥ? ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᩋᩅᩥᩈᨿᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᩑᨠᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨽᩥᨽᩪ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨴᩪᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪓᪑; ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪑᪑) ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩣᨶᩥ, ᩍᨴᩮᩅ ᨧ “ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩴ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᩣᨵᨠᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨾᩣᩉ, ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨣᩉᨱᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨧ ᨷᩣᩁᩥᩈᩮᩈᨶᨿᩮᨶ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ, ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᨣᩣᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ᪨ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᩉᩮᨲᩩᩅᨧᨶᩮᨶ ᨷᨶ ᨹᩃᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲᩴ, ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ

ចតុសច្ចកាចត៌ ចតុសច្ចកាចតាផលច្ចា ចិយុត្តិ ឥសស្សចេត្តា 'ឭន្តិយាន្តាំ ឭន្តិយ្យា ឭចេន្តា ខាចេតាស្មឹ'តិ ឃុត្តចេហុតា ឭចេកាចំ សាចេឆតី"តិ (ម៉ា. តិ. អដ្ឋ. ៧.៦៥៥)។

តត្ថ ចិន្តាតិ យក្កចិន្តា ចុត្តា ហ្គណ្ណតិចេន្ទសេត។ ចិយុត្តីតិ ផលចិយុត្តិ។ កាយចេញ្ចត្ថ យក្កចិន្តាបិ កាចេចតន្តកាចេត កហិតា, សចេន្តាបិ បត សកាចឆយ្ចា អកិចេន្តាឃ្យាតិ ចិន្តាយ អកិចេន្តាឃ្យកាចេចា ចុចេត្តា។ ន្តាយិតាច តចេឃត សចេន្តាសយ្បិ អកិចេន្តាឃ្យកាចេចា ចុចេត្តា ឲចាតិ ឥដ្ឋន្តា។ ផលេត ចិតា ចេហុកាចស្សេច អកាចេតា ចេហុចចេតត ផលសិទ្ធិ ចុត្តាតិ ចេចឹតន្តា។ តិចេទាឆស្ស ហិ សយ្យាបចេតត យក្កស្ស ចេហុកាចេចា, ចុក្កស្ស តិន្តាត្តចេតត តល្យាយ សយុគឃកាចេចាតិ។

ឲចំ សច្ចចេសត សាយន្តាចេតា ចុត្តយត្តំ ក្ខាទាចេឫលហិ សង្ខិ ក្ខាចេប្យចត្តឆចេឫហិ ចេចច លត្តាតីហិ ច សច្ចចេសចេតច ចិតខិត្វា ឥសស្សតុំ "អបិចា"តិអាតិ អាចេន្ទំ។ ឫលកាចេលកាចេចតាតិ សចេត្តាសុបិ អចិន្តាតីសុ អចេន្តាសុ កាចេលាសុ ចេតាសយ្បិ ឫលក្ខតកាចេលកាចេចត។ តល្យា ហិ កឫស្ស ចិចិត្តកាចេហុចេតា សហាឃកាច្ចបកាយតចេតា ច ចុក្កចិចិត្តតាយ បឆាតកាចេលំ។ សយុដ្ឋាបិកាតិ ហ្គប្យាតិកា។ ហ្វុទិយតល្យាតិ ហ្វុទិយកចសិទ្ធា តល្យា។ ហ្គកិត្តិ ចក្ខុស្ស តំសយុគឃស្ស ច។ អប្យចត្តីតិ អប្យចត្តិតិចិត្តំ។ តិចេទាឆប្យខាតតាតិ សន្តិកិរិយាកិសយឃចេសត តិចេទាឆស្ស បដិចិន្តតា។ ឲចេកាបចេន្ទាចេតាតិ "ចក្ខុ ចក្ខុសយុគឃា ចក្ខុតិចេទាចេឆា"តិអាតិតា ឲចេកាចេកាដ្ឋាសតិន្ទាចេលាត។ តល្យាយបិ បរិចេន្តាឃ្យកាចសក្កាចេតា ហ្គបិឌាតក្កចេន្តាកឆត្តា សក្កាចេចុក្កកាចេតា ច ចុក្កសច្ចសក្កំ ឥសស្សតុំ "ទ្វុបតល្យាឥយា ល តល្យាកាយា"តិ ចុត្តំ, តស្មា ចត្តយាតតចេច តល្យា លត្តបរិយាបត្តា សក្កាចេចុក្កកាចេតា ច ចុក្កសច្ចំ។ ឃស្មិ បត អត្តកាចេច សា ហ្គប្យន្តិ, តស្ស អត្តកាចស្ស ឫលកាចេលកាចេចត សយុដ្ឋាបិកា ហ្វុទិយកចសិទ្ធា តល្យា សយុគឃសច្ចត្តិ កចេហតន្តា។

កសិលាតីតិ កសិលាទយ្យហិកន្យាតាតិ។ ក្ខត្តិសាកាចេតិ ក្ខត្តិស ចេកាដ្ឋាសា តឆាចេឫលន្យាតាតិ ច។ តច កចាតិ កាយកចេចា ទ្វុបកចេចា អទ្វុបកចេចា សន្តិកចេចា អសន្តិកចេចា ចេតចសន្តិតាសន្តិកចេចា ឲកចេចាកាចកចេចា ចតុចេចាកាចកចេចា បច្ចចេចាកាចកចេចាតិ តច កចា។ តត្ថ កចតីតិ កចេចា, កាយទាកសន្តាចេតត កាចេយត ឃុចេត្តា កចេចា, កាយសន្តាចេតា ចា កចេចា កាយកចេចា, ឲកាឆស កាយាចចេទ្ធុយិចេយា។ កាចេយ បហាយ ទ្វុបទាកសន្តាចេតត ទ្វុបេត ឃុចេត្តា កចេចា, ទ្វុបសន្តាចេតា ចា កចេចា ទ្វុបកចេចា, ចេសាឮអស ទ្វុបិចចេទ្ធុយិចេយា។ កាយញ្ចា ទ្វុបញ្ចា បហាយ អទ្វុបទាកសន្តាចេតត អទ្វុបេត ឃុចេត្តា កចេចា, អទ្វុបសន្តាចេតា ចា កចេចា អទ្វុបកចេចា, ចតស្សា អាទ្វុប្យទ្ធុយិចេយា។ សន្តាចតំ កចេចា សន្តិកចេចា, សន្តា ចា ឲត្ថ កចេច អត្ថីតិ សន្តិកចេចា, ចេសា កាយកចេចា ច អសន្តិកចយុចេត្តា ទ្វុបកចេចា ច ចេតចសន្តិតាសន្តិកចយុចេត្តា អទ្វុបកចេចា ច ចេហាតិ។ ត សន្តិកចេចា អសន្តិកចេចា, ចេសា ទ្វុបកចេចកាចេឆចេសា។ ឌ្ឍឮអាទិកត្តាកាចេតា ចេតចសន្តា, ហុលុយត្តស្ស សក្កាចេតា តាសន្តាតិ ចេតចសន្តាតាសន្តា, តាយ ឃុចេត្តា កចេចា ចេតចសន្តាតាសន្តាកចេចា។ អឆ ចា ឌ្ឍឮអាទិកាយ សន្តាយ អកាចា ហុលុយាយ ច កាចា ចេតចសន្តា តាសន្តា អស្មិ កចេចតិ ចេតចសន្តាតាសន្តាកចេចា, ចេសា អទ្វុបកចេចកាចេឆចេសា។ ឲចេកាត ទ្វុបក្កចេន្តត ចេចាកិចេណ្ណា កចេចា, ឲចេកាត ចា ចេចាកាចេទា អស្ស កចស្សាតិ ឲកចេចាកាចកចេចា, ចេសា អសន្តិកចេចា។ ចតុហិ អទ្វុបក្កចេន្តហិ ចេចាកិចេណ្ណា កចេចា, ចតុហិ ចា ចេចាកាចេទា អស្ស កចស្សាតិ ចតុចេចាកាចកចេចា, ចេសា អទ្វុបកចេចា ឲចេ។ បច្ចហិ លចេន្តហិ ចេចាកិចេណ្ណា កចេចា, បច្ចហិ ចា ចេចាកាចេទា អស្ស កចស្សាតិ បច្ចចេចាកាចកចេចា, ចេសា កាយកចេចា ច

រូបកេចកេឆេនា ច ហោតិ៎ ចោការេនាតិ ចា លន្ទាភយេតយឆិចចត៌, តស្មា ឧកោ ចោការេនា អស្ស កចស្សាតិ ឧកចោការកចោតិ ឧចយាឌិភាបេត្វ អនេត្វា ចេឌិតេន្តា៎ ចត្តារិ ឈាភាតិតិ អក្កហិតារម្មណចិសេសាតិ ចត្តារិ រូបិចចន្ទ្យាភាត៌៎ ចិបាកន្ទ្យាភាត៌ ចា ឧតំ គហណ៎ ឧត្ត ច កុសលឆយ្ហាត៌ រូបតិស្សយក្ខតា តញ្ញាសយដ្ឋាបិកា បុរិយតញ្ញាតិ ចេឌិតន្តា៎ កិរិយឆយ្ហាត៌ បត យត្ត តេ កិរិយឆយ្ហា រូបជ្ជន្តិ, តស្ស អត្តកាចស្ស ការលក្ខតា តញ្ញា៎ អភុលិយតោតិ ឧត្ត “សន្តារា ភ្លូសន្ធំ, អចិន្ទា សយុភយសន្ធ”ន្តិ ព្ទុយិភា អភុក្កយេភ យោរេឌតន្ទ៌៎

អភុពុទ្ធាតិ ពុន្ធិញាព្ទឆយ្ហស្ស អភុរូបតោ ពុទ្ធា៎ តេភាតិ យស្មា សាយន្ទាតោ ចិសេសតោ ច ឧកោកបភុទ្ធាភេភ សព្ទឆយ្ហ ពុទ្ធា, តស្មា វុត្តំ៎ កិំ វុត្តន្តិ អាហ “សយ្ហា សាយន្ទា សព្ទឆយ្ហាត៌ ពុទ្ធត្តា”តិ, សព្ទស្សបិ តោយ្យស្ស សព្ទាការតោ អចិបរីតំ សយយេច អភិសម្ពុទ្ធត្តាតិ អត្ថោ៎ ព្ទុយិភាស្ស បតោបេឆសតិតស្ស សព្ទាការេភ សព្ទឆយ្ហាចតោឱឆតសយត្តស្ស អាកន្ទុប្បដិពទ្ធវុត្តិតោ អភាចរលគាលសន្ទាតស្ស សព្ទញ្ញុតញ្ញាណស្ស អធិកយោ តស្សិតោ៎

តត្ថ ច សព្ទញ្ញុតញ្ញាណតោ អញ្ញា អភាចរលគាលំ, អញ្ញថា “ឆ អសាធារណគាលាតិ ពុទ្ធគាលាតិ”តិ ចចត៌ ចិរុទ្ធេយ្យាតិ? ភ ចិរុទ្ធតិ ចិសយប្បចត្តិភេទចសេភ អញ្ញោហិ អសាធារណភាចស្សភត្តំ ឧកស្សេវ គាលស្ស ទ្វិធា វុត្តត្តា៎ ឧកមេវ ហិ តំ គាលំ អភចសេសសន្ទាតសង្ខតសម្មុតិឆម្មចិសយតាយ សព្ទញ្ញុតញ្ញាណំ, តត្ថ ច អាចរណាភាចតោ ភិស្សង្គចារម្បិតាយ អភាចរលគាលន្តិ វុត្តំ៎ យថាហ បដិសម្ភិទាយំ (បដិ៎ យ៎ ១.១១៨) “សព្ទំ សង្ខតមសង្ខតំ អភចសេសំ ជាភាតីតិ សព្ទញ្ញុតញ្ញាណំ, តត្ថ អាចរណំ ភត្ថីតិ អភាចរលគាល”ន្តិអាទិ៎ តស្មា ភត្ថិ តេសំ អត្ថតោ ភេទោ, ឧកស្សេវ តេចតំ ឧចយិន្ទិតន្តំ៎ អញ្ញថា សព្ទញ្ញុតាភាចរលគាលាភំ សាធារណតា អសព្ទឆយ្ហារម្មណតា ច អាបជ្ជេយ្យ៎ ភ ហិ កាចតោ គាលស្ស អណុមត្តម្បិ អាចរណំ អត្ថិ, អភាចរលគាលស្ស អសព្ទឆយ្ហារម្មណភាចេ យត្ត តំ ភ បចត្តតិ, តត្ថាចរណសព្ភាចតោ អភាចរណភាចោវយេច ភ សិយា៎ អថ ចា បត ហោតុ អញ្ញមេច អភាចរលគាលំ សព្ទញ្ញុតញ្ញាណតោ, ព្ទុឆ បត សព្ទត្ត អប្បដិហតវុត្តិតាយ អភាចរលគាលន្តិ សព្ទញ្ញុតញ្ញាណមេច អធិប្បេតំ, តស្ស ចាធិកយេភេភ កចា សព្ទញ្ញូ សព្ទចិទូ សយ្ហាសម្ពុទ្ធាតិ ច ចុច្ចតិ ភ សកិំយេច សព្ទឆយ្ហាចតោឱឆតតោ៎ តថា ច វុត្តំ បដិសម្ភិទាយំ (បដិ៎ យ៎ ១.១៩១) “ចិមោក្ខន្តិកមេតំ ពុទ្ធាត៌ ភកចន្តាត៌ តោធិយា មូលេ សហ សព្ទញ្ញុតញ្ញាណស្ស បដិលាភា សច្ឆិកា បញ្ញត្តិ យទិទំ ពុទ្ធោ”តិ៎ សព្ទឆយ្ហាចតោឱឆតសយត្តគាលសយធិកយេភ ហិ កចតោ សន្តាភេ អភចសេសឆយ្ហ បដិចិន្ទ្យៀ សយត្តា អហោសីតិ៎

ឧត្តាហ – កិំ បតិជំ គាលំ បចត្តយាត៌ សកិំយេច សព្ទឆិ ចិសយេ បចត្តតិ, ឧទាហុ កយេភាតិ៎ កិញ្ចេត្ត – យជិ តាច សកិំយេច សព្ទឆិ ចិសយេ បចត្តតិ, អតីតាភាគតបច្ចុប្បន្នអជ្ឈត្តពហិទ្ធាជិភេទភិន្នាត៌ សង្ខតឆយ្ហាត៌ អសង្ខតសម្មុតិឆយ្ហាភញ្ច ឧកជ្ជំ ឧបដ្ឋាភេ ទូរតោ ចិត្តបដំ បេក្ខន្តស្ស ចិយ បដិចិភាគាចតោឱឆោ ភ សិយា, តថា សតិ “សព្ទេ ឆយ្ហា អភត្តា”តិ ចិបស្សន្តាត៌ អភត្តាការេភ ចិយ សព្ទឆយ្ហា អភិរូបិតរូបេភ កចតោ គាលស្ស ចិសយា ហោន្តីតិ អាបជ្ជតិ៎ យេបិ “សព្ទតោយ្យឆយ្ហាត៌ ឌិតលក្ខណចិសយំ ចិកប្បរហិតំ សព្ទកាលំ ពុទ្ធាត៌ គាលំ បចត្តតិ, តេភ តេ សព្ទចិទូតិ វុច្ចន្តិ, ឧចញ្ច កត្វា ‘ចរំ សយាហិតោ ភាគោ, តិដ្ឋន្តោបិ សយាហិតោ’តិ ឥទម្បិ ចចត៌ សុវុត្តំ ហោតី”តិ ចចន្តិ, តេសម្បិ វុត្តទោសា ភាតិចត្តន្តិ, ឌិតលក្ខណារម្មណតាយ ច អតីតាភាគតសម្មុតិឆយ្ហាត៌ តទភាចតោ

ឯកទេសវិសយមេវ ភគវតោ ញាណំ សិយា, តស្មា សកិមេវ ញាណំ បវត្តតីតិ ន យុជ្ជតិ·

អថ កមេន សព្ពស្មិំ វិសយេ ញាណំ បវត្តតីតិ· ឯវម្បិ ន យុជ្ជតិ· ន ហិ ជាតិភូមិសភាវាទិវសេន ទិសាទេសកាលាទិវសេន ច អនេកភេទភិន្នេ ញេយ្យេ កមេន គយ្ហមានេ តស្ស អនវសេសប្បដិវេធោ សម្ភវតិ អបរិយន្តភាវតោ ញេយ្យស្ស· យេ បន “អត្ថស្ស អវិសំវាទនតោ ញេយ្យស្ស ឯកទេសំ បច្ចក្ខំ កត្វា សេសេបិ ឯវន្តិ អធិមុច្ចិត្វា វវត្ថាបនេន សព្ពញ្ញូ ភគវា, តញ្ច ញាណំ ន អនុមានញាណំ សំសយាភាវតោ· សំសយានុពន្ធញ្ហិ លោកេ អនុមានញាណ”ន្តិ វទន្តិ, តេសម្បិ តំ ន យុត្តំ· សព្ពស្ស ហិ អប្បច្ចក្ខភាវេ អត្ថាវិសំវាទនេន ញេយ្យស្ស ឯកទេសំ បច្ចក្ខំ កត្វា សេសេបិ ឯវន្តិ អធិមុច្ចិត្វា វវត្ថាបនស្ស អសម្ភវតោ· យញ្ហិ តំ សេសំ, តំ អប្បច្ចក្ខន្តិ·

អថ តម្បិ បច្ចក្ខំ តស្ស សេសការោ ឯវ ន សិយាតិ? សព្ពមេតំ អការណំ· កស្មា? អវិសយវិចារណភាវតោ· វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – “ពុទ្ធវិសយោ, ភិក្ខវេ, អចិន្តេយ្យោ ន ចិន្តេតព្ពោ, យោ ចិន្តេយ្យ, ឧម្មាទស្ស វិឃាតស្ស ភាគី អស្សា”តិ (អ· និ· ៤·៧៧)· ឥទំ បនេត្ថ សន្និដ្ឋានំ – យំ កិញ្ចិ ភគវតា ញាតុំ ឥច្ឆិតំ សកលំ ឯកទេសោ វា, តត្ថ តត្ថ អប្បដិហតចារតាយ បច្ចក្ខតោ ញាណំ បវត្តតិ និច្ចសមាធានត្តា វិក្ខេបាភាវតោ· ញាតុំ ឥច្ឆិតស្ស ច សកលស្ស អវិសយភាវេ តស្ស អាកង្ខប្បដិពទ្ធវុត្តិតា ន សិយា, ឯកន្តេនេវស្សា ឥច្ឆិតព្ពា “សព្ពេ ធម្មា ពុទ្ធស្ស ភគវតោ អាវជ្ជនប្បដិពទ្ធា អាកង្ខប្បដិពទ្ធា មនសិការប្បដិពទ្ធា ចិត្តុប្បាទប្បដិពទ្ធា”តិ (មហានិ· ១៥៦; បដិ· ម· ៣·៥) វចនតោ· អតីតានាគតវិសយម្បិ ភគវតោ ញាណំ អនុមានាគមតក្កគហណវិរហិតត្តា បច្ចក្ខមេវ·

ននុ ច ឯតស្មិម្បិ បក្ខេ យទា សកលំ ញាតុំ ឥច្ឆិតំ, តទា សកិមេវ សកលវិសយតាយ អនិរូបិតរូបេន ភគវតោ ញាណំ បវត្តេយ្យាតិ វុត្តទោសា នាតិវត្តតីតិ? ន, តស្ស វិសោធិតត្តា· វិសោធិតោ ហិ សោ ពុទ្ធវិសយោ អចិន្តេយ្យោតិ· អញ្ញថា បចុរជនញាណសមានវុត្តិតាយ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ញាណស្ស អចិន្តេយ្យតា ន សិយា, តស្មា សកលធម្មារម្មណម្បិ តំ ឯកធម្មារម្មណំ វិយ សុវវត្ថាបិតេយេវ តេ ធម្មេ កត្វា បវត្តតីតិ ឥទមេត្ថ អចិន្តេយ្យំ, “យាវតកំ ញេយ្យំ, តាវតកំ ញាណំ· យាវតកំ ញាណំ, តាវតកំ ញេយ្យំ· ញេយ្យបរិយន្តិកំ ញាណំ, ញាណបរិយន្តិកំ ញេយ្យ”ន្តិ (បដិ· ម· ៣·៥) ឯវមេកជ្ឈំ វិសុំ សកិំ កមេន វា ញាណានុរូបំ សម្មា សាមំ សព្ពធម្មានំ ពុទ្ធត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធោ·

វិជ្ជាហីតិ ឯត្ថ វិន្ទិយំ វិន្ទតីតិ វិជ្ជា, យាថាវតោ ឧបលព្ភតីតិ អត្ថោ· អត្តនោ វា បដិបក្ខស្ស វិជ្ឈនដ្ឋេន វិជ្ជា, តមោក្ខន្ធាទិកស្ស បទាលនដ្ឋេនាតិ អត្ថោ· តតោ ឯវ អត្តនោ វិសយស្ស វិទិតករណដ្ឋេនបិ វិជ្ជា· សម្បន្នត្តាតិ សមន្នាគតត្តា បរិបុណ្ណត្តា វា, អវិកលត្តាតិ អត្ថោ· តត្រាតិ អម្ពដ្ឋសុត្តេ· មនោមយិទ្ធិយាតិ ឯត្ថ “ឥធ ភិក្ខុ ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិនិម្មិនាតិ រូបិំ មនោមយំ សព្ពង្គបច្ចង្គិំ អហីនិន្ទ្រិយ”ន្តិ (ទី· និ· ១·២៣៦) ឥមិនា នយេន អាគតា ឥទ្ធិ សរីរព្ភន្តរេ អញ្ញស្សេវ សោនមេនន និព្ពត្តិតត្តា មនោមយស្ស សរីរស្ស និព្ពត្តិវសេន បវត្តា មនោមយិទ្ធិ នាម· ឆ អភិញ្ញាតិ អាសវក្ខយញាណេន សទ្ធិំ ឥទ្ធិវិធាទិកា បញ្ចាភិញ្ញាយោ· តិស្សន្នំ អដ្ឋន្នំ វិជ្ជានំ តត្ថ តត្ថ សុត្តេ គហណំ វេនេយ្យជ្ឈាសយវសេនាតិ ទដ្ឋព្ពំ· សត្ត សទ្ធម្មា នាម សទ្ធា ហិរី ឱត្តប្បំ ពាហុសច្ចំ វីរិយំ សតិ

បញ្ញា ច។ យេ សន្ធាយ វុត្តំ “ឥធ ភិក្ខុ សទ្ធោ ហោតិ, ហិរិមា, ឱត្តប្បី, ពាហុស្សុតោ, អារទ្ធវីរិយោ, ឧបដ្ឋិតស្សតិ, បញ្ញវា ហោតី”តិ (ទី។ និ។ ៣។៣៣០)។ ចត្តារិ ឈានានីតិ យានិ កានិចិ ចត្តារិ រូបាវចរជ្ឈានានិ។

កស្មា បនេត្ថ សីលាទយោយេវ បន្នរស “ចរណ”ន្តិ វុត្តាតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “ឥមេយេវ ហី”តិអាទិ។ តេន តេសំ សិក្ខត្តយសង្គហតោ និញ្ញានុបគមេន ឧក្កំសតោ សាធកភាវមាហ។ ឥទានិ តទត្ថសាធកាយ អាគមំ ទស្សេន្តោ “យថាហា”តិអាទិមាហ។ ភគវាតិអាទិ វុត្តស្សេវត្ថស្ស និគមនវសេន វុត្តំ។ ននុ ចាយំ វិជ្ជាចរណសម្បទា សាវកេសុបិ លព្ភតីតិ? កិញ្ចាបិ លព្ភតិ, ន បន តថា, យថា ភគវតោតិ ទស្សេតុំ “តត្ថ វិជ្ជាសម្បទា”តិអាទិ វុត្តំ។ អាសវក្ខយវិជ្ជាយ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណសិទ្ធិតោ អាហ “វិជ្ជាសម្បទា ភគវតោ សព្ពញ្ញុតំ បូរេត្វា ឋិតា”តិ។ ចតូសុ ឈានេសុ អន្តោគធភាវេន ចរណធម្មបរិយាបន្នត្តា ករុណាព្រហ្មវិហារស្ស យថារហំ តស្ស ច មហាករុណាសមាបត្តិវសេន អសាធារណសភាវស្ស ភគវតិ ឧបលព្ភតោ អាហ “ចរណសម្បទា មហាការុណិកតំ បូរេត្វា ឋិតា”តិ។ យថា សត្តានំ អនត្ថំ បរិវជ្ជេត្វា អត្ថេ និយោជនំ បញ្ញាយ វិនា ន ហោតិ, ឯវំ តេសំ អត្ថានត្ថជាននំ សត្ថុ ករុណាយ វិនា ន ហោតីតិ ឧភយម្បិ ឧភយត្ថ សកិច្ចកមេវ សិយា។ យត្ថ បន យស្សា បធានភាវោ, តំ ទស្សេតុំ “សោ សព្ពញ្ញុតាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ យថា តំ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោតិ ឯត្ថ តន្តិ និបាតមត្តំ, យថា អញ្ញោបិ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ និយោជេតិ, តថា អយម្បិ អន្តោ។ តេន វិជ្ជាចរណសម្បន្នស្សវាយំ អាវេណិកា បដិបត្តីតិ ទស្សេតិ។ សា បនាយំ សត្ថុ វិជ្ជាចរណសម្បទា សាសនស្ស និយ្យានិកតាយ សាវកានំ សម្មាបដិបត្តិយា ឯកន្តការណន្តិ ទស្សេតុំ “តេនស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អត្តន្តបាទយោតិ អាទិ-សទ្ទេន បរន្តបាទិកយត្ថុបិ គហិតា។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

ឯត្ថ ច វិជ្ជាសម្បទាយ សត្ថុ បញ្ញាមហត្តំ បកាសិតំ ហោតិ, ចរណសម្បទាយ ករុណាមហត្តំ។ តេសុ បញ្ញាយ ភគវតោ ធម្មរជ្ជប្បត្តិ, ករុណាយ ធម្មសំវិភាគោ។ បញ្ញាយ សំសារទុក្ខនិព្ពិទា, ករុណាយ សំសារទុក្ខសហនំ។ បញ្ញាយ បរទុក្ខបរិជាននំ, ករុណាយ បរទុក្ខបតិការារម្ភោ។ បញ្ញាយ បរិនិព្ពានាភិមុខភាវោ, ករុណាយ តទធិគមោ។ បញ្ញាយ សយំ តរណំ, ករុណាយ បរេសំ តារណំ។ បញ្ញាយ ពុទ្ធភាវសិទ្ធិ, ករុណាយ ពុទ្ធកិច្ចសិទ្ធិ។ ករុណាយ វា ពោធិសត្តភូមិយំ សំសារាភិមុខភាវោ, បញ្ញាយ តត្ថ អនភិរតិ, តថា ករុណាយ បរេសំ អហិំសាបនំ, បញ្ញាយ សយំ បរេហិ អភាយនំ។ ករុណាយ បរំ រក្ខន្តោ អត្តានំ រក្ខតិ, បញ្ញាយ អត្តានំ រក្ខន្តោ បរំ រក្ខតិ។ តថា ករុណាយ អបរន្តបោ, បញ្ញាយ អនត្តន្តបោ, តេន អត្តហិតាយ បដិបន្នាទីសុ ចតុត្ថបុគ្គលភាវោ សិទ្ធោ ហោតិ។ តថា ករុណាយ លោកនាថតា, បញ្ញាយ អត្តនាថតា។ ករុណាយ ចស្ស និន្នតាភាវោ, បញ្ញាយ ឧន្នតាភាវោ។ តថា ករុណាយ សព្ពសត្តេសុ ជនិតានុគ្គហោ, បញ្ញានុគតត្តា ន ច ន សព្ពត្ថ វិរត្តចិត្តោ, បញ្ញាយ សព្ពធម្មេសុ វិរត្តចិត្តោ, ករុណានុគតត្តា ន ច ន សព្ពសត្តានុគ្គហាយ បវត្តោ។ យថា ហិ ករុណា ភគវតោ សិនេហសោកវិរហិតា, ឯវំ បញ្ញា អហង្ការមមង្ការវិនិមុត្តាតិ អញ្ញមញ្ញវិសោធិតា បរមវិសុទ្ធា គុណវិសេសា វិជ្ជាចរណសម្បទាហិ បកាសិតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ឥទានិ សុគតោតិ ឥមស្ស អត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “សោភនគមនត្តា”តិអាទិ។ “គតេ ឋិតេ”តិអាទីសុ គមនម្បិ គតន្តិ វុច្ចតីតិ អាហ “គមនម្បិ ហិ គតន្តិ វុច្ចតី”តិ។ សោភនត្តំ សុភំ, សុភភាវោ វិសុទ្ធតាយ, វិសុទ្ធតា ទោសវិគមេនាតិ អាហ “បរិសុទ្ធមនវជ្ជ”ន្តិ។ គមនញ្ច

តាយ ពាហុចិនត្តិ ព្ពុឆាឆិនេប្យាំ កយតំ ឥនេឞ្ស្សនេត្តា “អរិឃយនេក្កា”តិ អាហ៑ នេឞា ហិ តិន្ថាតឞ្ស្ស កតិ អឆិកនេយាតិ ឥ កត្វា កតំ កយតត្តិ ឥ ច្ចុតិ៑ ព្ពុឥាតិ ពនេឞ្ស្សច កយនេត ការណំ ឥនេឞ្ស្សតុំ “នេពាត នេហឞា”តិអាឥិ ចុត្តំ៑ នេលយំ ឌិឞត្តិ តិន្ថាតំ៑ អឞន្ទ្ជយានេតាតិ បរិបត្តាការនេចត

ឞុកតិកយនេតបិ អឞន្ទ្ជនេត្តា ឞក្កិ អកនេទារនេត្តា, បនេកច ព្ពុពានេព្វ៑ អឆ ចា ឲការឞនេត តិឞិឌិត្វា លិប្យាកិន្ថាចនេឞនេតច ចព្យុត្តឃិ យក្កាតំ

បឌិលឆ្លការនេចពា អឞន្ទ្ជយានេតា អពាន្ទ្ជនេត្តា កនេពា៑ ឃំ កយតំ កន្ធនេត្តា ឞន្ថាកយតព្វំ អាចហតិ, ឞន្ថាញ្ញា អត្យូតាទំ ឞយ្យត្តិ អាចហតិ, ពនេឥច

នេឞាកតំ តាយ, នេពាត ឥ កកចា កនេពាតិ អាហ “ព្ពុតិ នេឞាកតកយតត្តា ឞុកនេពា”តិ នេឞាកតនេព្វា ឞុឞនេច្ឆាតិ កត្វា៑

អឞុត្ថទាតំ ច្យក្លាតំ ឞន្ទានេប្យចត្តឹតំ អការនេចពា អច្ឆត្តឞុលត្តា ឲកត្តនេពា ឞុត្ថទំ តាយ អឞន្ទ្លពា ឆាព្យូតិ អាហ “ឞុត្ថនេឞ្ញាឞ ឆាតំ កនេពា

អយពំ តិន្ថាត”ត្តិ៑ នេពតាហ កកចា “តិន្ថាតំ បនេយំ ឞុល”ត្តិ (ឞ៑ តិ៑ ១៑១៨៥; ឆ៑ ប៑ ១០៦-១០៣)៑ ឞយ្ខាតិ ឞុ្ឞ៑ ឞុ្ឞ កយតញ្ញា តាយ

បឌិបនេក្លត អតកិក្បពឞ្ស្ស កយតត្តិ អាហ “បហឹនេត កិនេលនេឞ បុត អបញ្ញាកន្ធនេត្តា”តិ, បហឹតាតំ បុត អឞយុឥាចារនេចនេឞត អបញ្ញាកន្ធនេត្តា៑

ចុត្តនេយចព្វំ អាកយំ ឥនេឞ្ស្សត្វា ចិការនេចនេត្តា អាហ “ចុត្តនេញ្ញាត”ត្តិអាឥិ៑ ឲពត្តិ នេពាត នេពាត យនេក្កត បហឹតកិនេលឞាតំ បុត អបញ្ញាកយតំ,

ព្ពុឥញ្ញា ឞិលាប្យត្តិ ឞយ្ខាកយតំ, ឃាឃ អាកយតឹឃបឌិបឥាឃ ឞិឆ្លំ, ឞាបិ ឞយ្ខាកយតនេយចាតិ ឲចយ្យិ កកចា ឞុកនេពាតិ ឥនេឞ្ស្សតុំ “ឞយ្ខា ចា

អាកនេពា”តិអាឥិ ចុត្តំ៑ ឞយ្ខាបឌិបត្តិឃាតិ ឞយ្ខាឞនេយ្ថាឆិឃា ឞយ្យាបនេត អចិបរឹតបឌិបត្តិឃា៑ ឞន្ថានេលិកឞ្ស្ស ហិតឞុលនេយច កនេទាត្តាតិ

ឲនេពាត យហារនេពាឆិឃា បឌិបឥា អចិការនេកត ឞន្ថាឞត្តាតំ ឞន្ថាឥា ហិតឞុលាចហការនេចនេតច បចត្តឹតិ ឥនេឞ្ស្សតិ៑ ឞឞ្ស្សតំ ច្ឆនេច្ឆឥត្តិ ព្ពុនេយ

អនេត្ត អត្យបកន្ធនេត្តា កនេពាតិ ឲនេពាត បឌិញ្ញឞយុប្យាឥកតិ ឥនេឞ្ស្សតិ៑ កាយឞុលំ អត្តកិលយឆត្តិ ព្ពុនេយ អត្យបកន្ធនេត្តា កនេពាតិ ឲនេពាត

អរិឃយក្កកតិ ឥនេឞ្ស្សតិ៑

ពក្រាតិ ឃុត្តច្ឆានេត ឃុត្តនេឞ្ស្សច ការឞនេតា៑ តិប្យានេឥពនេន្ថា ឞានេឆពនេន្ថា នេចតំ ក្យុំ៑ អក្បពត្តិ អក្បពព្វំ៑ អព្វយុនេលត ហិ ចាចាឃ អក្បពពា

ក្បពពា ចា៑ អពន្ធត្តិ ពនេឞ្ស្សច នេចចចតំ៑ អតព្វឞំហិតត្តិ ឌិឆ្ឆឆយ្យិនេកត ឞយ្យទាឃិនេកត ចា អតនេព្វត ឞំហិតំ អតព្វឞំហិតំ, អតព្វាចហំ៑ ត

អនេព្វាតិ អតនេព្វា, អព្វឞ្ស្ស បឌិបនេក្លា អការនេចា ឥ, នេពាត ឞំហិតំ, បិឞុលចាចំ ឞយ្យប្យលិបញ្ញាតិ អនេព្វា៑ ឲចនេយព្វ ចព្យុត្តិឆឞ្ស្សបិ

ចឌឹក្យញ្ញទិពឞ្ស្ស ឞក្កនេហា ឥឆ្ឆនេន្ថា៑ ឲព្វ ឥ បឥយា ចាចា ឞឹលចត្តិ “ក្យុឞ្ស្សិនេលិ”តិ, អចណ្ឌាលិឌឹ “ចណ្ឌានេលិ”តិអាឥិតា ការឞយាតឞ្ស្ស ឥឆ្ឆន្ថា៑

ក្យុតិឃា ក្យុឞ្ស្សិលំ “ក្យុឞ្ស្សិនេលិ”តិ, ចណ្ឌាលិឌិនេយច “ចណ្ឌានេលិ”តិអាឥិតា អចិតនេឃត ការឞយាតឞ្ស្ស៑ ពតិឃា នេតទឃិកាឥិកឞ្ស្ស

នេតទឃិកាឥិកាចចិកាចតឹកឆា ឃឆា “អាបិឃិនេកា នេឥចឥនេព្វា នេតទឃិនេកា”តិអាឥិកា៑ ចព្យត្តិ “នេចឥចិហិនេពាត ឃន្ថាចិឆិតា

បិលាតិបិពាឥិកតំ ឞុកតិ អាចហតឹ”តិ នេលិកឞ្ស្ស ញ្យានេយាហតកឆា៑ បញ្ញាយឹ ក្បនេពាត នេបឞុញ្ញាបឞំហារា កឆា៑ ឈ្ឆា ឃុត្តបព្វច្ឆានេត

បចត្តិតា ឥាតឞឹលិឌិកឆា នេចឌិពន្ថា៑ ឲចំ ឞយ្ខា កឥត្តាតិ ឃឆាចុត្តំ អក្បពាឥិ ចនេជ្ជត្វា ក្បតំ ពន្ធំ អព្វឞំហិតំ បិឃំ យតាបំ ពនេពា ឲច

ឞយ្ខា ឞុ្ឞ កឥតនេពា ឞុកនេពា៑ អាបិឆកយតយនេព្វត កឞ្ស្សចិ អបយ្យិឃយ្យិ ហិ កកចនេពា ចចតំ បិឃំ យតាបនេយច អព្វឞិឆ្លិឃា នេលិកឞ្ស្ស

ហិតឞុលាចហត្តា៑ ឲព្វ បត ឥ-ការឞ្ស្ស ព-ការទំ កត្វា “ឞុកនេពា”តិ ចុត្តត្តិ ឥឆ្ឆន្ថា៑

អបនេទា តនេឃា – នេឞាកតំ កតំ កយតំ ឲពឞ្ស្សាតិ ឞុកនេពា៑ កកចនេពា ហិ នេចនេតឃ្យឥត្យបឞន្ទ្លយតំ ឲកនេត្តត នេពាឞំ ហិតឞុលតិប្យាឥតនេពា

នេឞាកតំ កឆ្ឆកំ៑ ពឆា លក្លលាត្យញ្យន្ថាតប្យឌិយល្លិពទ្បកាឃពាឃ

ᨴᩩᨲᩅᩥᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲᨡᩃᩥᨲᩣᨶᩩᨠᨯ᩠ᨰᨶᨶᩥᨷ᩠ᨷᩦᩊᨶᩩᨠ᩠ᨠᩩᨭᩥᨠᨠᩩᨭᩥᩃᩣᨠᩩᩃᨲᩣᨴᩥᨴᩮᩣᩈᩁᩉᩥᨲᩴ ᩅᩥᩃᩣᩈᩥᨲᩁᩣᨩᩉᩴᩈᩅᩈᨽᩅᩣᩁᨱᨾᩥᨣᩁᩣᨩᨣᨾᨶᩴ ᨠᩣᨿᨣᨾᨶᩴ ᨬᩣᨱᨣᨾᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨷᩩᩃᨶᩥᨾ᩠ᨾᩃᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨲᩥᩅᩦᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩈᩉᩥᨲᨾᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨾᩉᩣᨻᩮᩣᨵᩥ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩉᩥᨲᩈᩩᨡᩣᩅᩉᨲᩣᨿ ᨧ ᩈᩮᩣᨽᨶᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩪᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᨠᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᩋᩅᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩃᩮᩣᨠᩈᨾᩩᨴᨿᩴ ᨷᩉᩣᨶᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᨷᨩᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩋᩣᨷᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩥᩴ ᨷᨭᩥᨷᨴᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨿᩴ ᨷᨴᩔ ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᩩᨲᩴ ᨾᩩᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲᩴ ᨬᩣᨲᩴ ᩋᨶᩩᩅᩥᨧᩁᩥᨲᩴ ᨾᨶᩈᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩃᩮ ᩋᩣᨾᩃᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᨲᩥ ᩈᩩᨣᨲᩮᩣ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩅᩥᨴᩪᨲᩥ ᨷᨴᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᩅᩥᨴᩥᨲᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ, ᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᨷᨶ ᨷᨠᩣᩁᩮ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᩈᩴᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᩩᨷᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨾᩩᨴᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᩮᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩩᨷᩣᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᩅᩥᨵᩥᨶᩣ ᩈᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨷᨠᩣᩁᩔ ᩋᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩍᨲᩥ “ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᩅᩮᨴᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩈᩣᨵᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᨲ᩠ᨳ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᨲ᩠ᨳ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨶ ᨩᩣᨿᨲᩥ…ᨷᩮ… ᨶ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨣᨾᨶᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨬᩣᨲᩩᩴ ᩅᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᩅᩣ ᨷᩣᨷᩩᨱᩥᨲᩩᩴ ᩅᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪐᪗; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪔᪕) ᩒᨠᩣᩈᩃᩮᩣᨠᩔ ᨣᨲᩥᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩁᩮᩣᩉᩥᨲᨴᩮᩅᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨴᩩᨠᩴ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨧᩅᨲᩥ ᨶ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨷᨴᨴ᩠ᩅᨿᩮᨶ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᨧᩅᨶᩩᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨷᨶ “ᨶ ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩍᨲᩁᩴ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨣᨾᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨴᩈᩣ ᨣᨾᨶᩮᨶ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩔᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᨽᩪᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ᪨ ᨬᩣᨲᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨴᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᨬᩣᨲᩣᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨷᩣᨮᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨾᨶᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩔᨶ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨲᩣ ᩋᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨿᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩅᨴᩣᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨷᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨠᩣᨾᩴ ᨷᨴᩈᩣ ᨣᨾᨶᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩔᨶ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨲᩩᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᩋᨷᩥ ᨧ ᨷᩁᩥᨾᩥᨲᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨾᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᨷᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻ᩠ᨿᩣᨾᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩊᩮᩅᩁᩮᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨾᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩁᩪᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩈᨬ᩠ᨬᩥᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩉᩥᨲᩮ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᩈᨾᨶᨠᩮᨲᩥ ᩈᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩮ ᨷᨶ ᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨷᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩃᩮᩣᨠᩴ᪨ ᩃᩮᩣᨠᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩮᩅ ᩅᩣ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᨲᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨿᩮᩈᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᩮᨲᩮᩣᨷᩥ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩦᨿᨲᩥ ᨿᨳᩣ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨷᩥᨿᩁᩪᨷᩴ ᩈᩣᨲᩁᩪᨷᩴ, ᩑᨲ᩠ᨳᩮᩈᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣ ᨷᩉᩦᨿᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨾᩣᨶᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪔᪐᪑; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪒᪔; ᩅᩥᨽ᪨ ᪒᪐᪔)᪨

ᨣᨾᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᩣᨠᨲᩥᨠᨣᨾᨶᩮᨶ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ᪨ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥᨸᩥ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᨶᨵᩥᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨ ᩉᩅᩮᨲᩥ ᨶᩥᨸᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩅᩥᨴᩪᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨾᩮᨵᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨸᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᨣᩪᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩉᩣᨶᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᨣᩪ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩔ ᨸᩁᩥᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᩈᩥᨲᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩈᨾᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩥᨲᩣᩅᩦ᪨ ᨶᩣᩈᩦᩈᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨸᨲ᩠ᨳᩮᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ, ᩑᩅᩴ ᨸᩁᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨶᩣᩈᩦᩈᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩍᨴᩴ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩅᩥᨴᩩᨲᩣ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩈᨽᩣᩅᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩋᨸᩥ ᨧ ᨲᨿᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩈᨾᩪᩉᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᩣ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩦᨿᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩴ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨸᩣᨠᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨾᩪᩉᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᩣ ᨧ ᩒᨠᩣᩈᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨩᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨳᩣᩅᩁᩣ ᨧ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩒᨠᩣᩈᨽᩪᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨲᨴᩣᨵᩣᩁᨲᩣᨿ ᩉᩮᩈ "ᨽᩣᨩᨶᩃᩮᩣᨠᩮᩣ"ᨲᩥᨸᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩏᨽᨿᩮᨸᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩁᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩃᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩣ, ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨿᨲ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᩉᩣᩁᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ "ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅.᪂᪃᪂) ᩅᩥᨿ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ "ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᨲᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩋᩣᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ"ᨲᩥ᪨

ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ "ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᨳᨶ᩠ᨲᩥ? ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᨶᩣᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩦᨲᩥ? ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩥᩃᩣᩈᨲᩮᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩥᩃᩣᩈᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩮ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩈᩣᩈᨶᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩋᨶᩮᩣᨲᩥᨱ᩠ᨱᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨴᩮᩈᨶᩴ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨧ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᩈᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ, ᩍᨲᩁᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᩈᨿᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩣ, ᩍᨲᩁᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩦᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ᪨ ᨲᩮ ᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩥᨠᩣ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩦᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨧᩁᩥᨲᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩣᨵᩥᨸᨲᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᩁᩥᨲᨲᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨸᨲᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨧ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨳᩣ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨶᩦᨲᨲ᩠ᨳᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨴᩮᩈᨶᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᩔᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ "ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ"ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᩣ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᨿᩣ, ᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᩈᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩈᩔᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᩈᩔᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩥᩈᩣ ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨶᩮᨶᩮᩅ ᨲᩣ ᨲᩣ ᨴᩥᩈᩣ ᨸᨽᩔᩁᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨴᩥᩈᩣᨲᩥ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᨻᩉᩩᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨿᩴ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᨾᩣᨶᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩣ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᨴᩥᩈᩣ ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩒᨽᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩣᩅ ᩈᩉᩔᨵᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᨸᨾᩣᨱᩮᨶ ᩈᩉᩔᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ ᩒᨠᩣᩈᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᩈᩉᩔᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ "ᨲᩣᩅ ᩈᩉᩔᨵᩣ"ᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩣᨮᩮᩣ, ᨲᩣᩅ ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩈᩉᩔᩴ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᩣᩅᩈᩉᩔᨵᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᩉᩔᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ᪨

តយ្យឹតិ តិចិឥយ្យិ លោកំ សន្តូឆា អនេចឌឹតិ សន្តប្បការេតា បដិចិន្ទ្យិ កឆំ បដិចិន្ទ្យិតិ អាហ "តឆា ហឹ"តិអាឌិំ តឆា ហិស្សាតិ ព្ទយស្ស "សន្តូឆា ចិឌិតោ"តិ ឲុតេត សប្តូត្ថេ អស្សាតិ អតេត កកេចតា ឲុកោ លោកោ សន្តេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកាតិ ឃាឃ បុក្កលិឌ្ឋាតាឃ កឆាឃ សន្តេ្ទំ សង្ខារានំ បច្ចយាឃត្តចុត្តិតា ចុត្តា, តាឃ សន្តេ្ទា សង្ខារលោកោ ឲុកចិតោធា បការត្ថេរស្ស អកាចេតា ឆេ្ទ លោកាតិអាឌីស្សុបិ ព្ទយិតាច តនេយត អនេត្វា ចេឌិតន្តេ្ទា តាយក្កហលោត ចេតួ តិន្ទ្រាតស្ស អក្កហលំ តស្ស អលោកសកាចត្តា តត្យ ច "អាហារដ្ឋិតិកា"តិ ឲុត្ត បច្ចយាឃត្តចុត្តិតាឃ យក្កបលឆយ្ញាតយ្យិ លោកតា អាបជ្ជតីតិ? តាបជ្ជតិ បរិពេ្ទាឃ្យាតំ ចុក្កសច្ចឆយ្ញាតំ ព្ទឆ លោកោតិ អធិប្បេតត្តា អឆ ចា ត លុជ្ជតិ ត បលុជ្ជតីតិ ឃោ កហិតោ តឆា ត ហោតិ, ឃោ លោកោតិ តំកហលារហិតានំ លោក្យុត្តរានំ តត្ថិ លោកតា

តិស្សោ ចេឥតាតិ ស្យុលក្យុទ្រិក្ការបក្កាចនេសត ចត្តារោ អាហារាតិ កពឡីការាហារោ ផស្សាហារោ យនោសញ្ចេតតាហារោ ចិញ្ញាណាហារោតិ ចត្តារោ អាហារា តត្ថ កពឡីការាហារោ ឱជដ្ឋមកំ រូបំ អាហរតីតិ អាហារោ ផស្សោ តិស្សោ ចេឥតា អាហរតីតិ អាហារោ យនោសញ្ចេតតា តីសុ ភវេសុ បដិសន្ធិំ អាហរតីតិ អាហារោ ចិញ្ញាណំ បដិសន្ធិក្ខណេ តាយរូបំ អាហរតីតិ អាហារោ ឧបិធាតានំ អារយ្មលក្ខតា លគ្គ ឧបិធាតក្ខគ្គា ល អដ្ឋត្តិកាតិ អាយតតាតីតិ ចក្ខាយតតាឌិយតាយតតបរិយត្តាតិ សត្ត ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយោតិ តាតត្តកាយា តាតត្តសញ្ញិតោ, តាតត្តកាយា ឲុកត្តសញ្ញិតោ, ឲុកត្តកាយា តាតត្តសញ្ញិតោ, ឲុកត្តកាយា ឲុកត្តសញ្ញិតោ, ហេដ្ឋិយា ច តយោ អារុប្បាតិ ឥមា សត្ត "ចិញ្ញាណំ តិដ្ឋតិ ឲុត្ថាតិ ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ"តិ ចុច្ចតិ តត្ថ តាតត្តំ កាយោ ឲុសេតសំ, តាតត្តោ ចា កាយោ ឲុសេតសន្តិ តាតត្តកាយា, តាតត្តសញ្ញា ឲុសេតសំ អត្ថីតិ តាតត្តសញ្ញិតោ ព្ទយិតា តនេយត សេសបទេសុបិ អនេត្វា ចេឌិតន្តេ្ទា

សន្តេ យត្យុស្សា (ឌីំ តិំ អដ្ឋំ ១ំ១១លិ; អំ តិំ អដ្ឋំ ១ំលិំ៣៣-៣៥) លកាយាចចរា ច ឆេចា ឲុកេច្ច ច ចិតិបិតិកា "តាតត្តកាយា តាតត្តសញ្ញិតោ"តិ ចុច្ចតិ អបរិយាលោយុ ហិ ចក្កចាឡ្យុឲុ អបរិយាលាតំ យត្យុស្សាតំ ចណ្ណសណ្ឋាតាឌិចនេសត ឆេ្ទបិ ឲុកសឌិសា តត្ថិ ឃេបិ កត្ថចិ ឃយកកាតេរា ចណ្ណេត ចា សណ្ឋាតេត ចា ឲុកសឌិសា ហោត្តិ, តេសយ្យិ អាលោកិតចិលោកិតកចិតហសិតាយតធាតាឌីហិ ចិសេសោ ហោតិយេច, បដិសន្ធិសញ្ញា ច តេសំ តិហេតុកាបិ ចុហេតុកាបិ អហេតុកាបិ ហោតិ, តស្មា សន្តេបិ យត្យុស្សា តាតត្តកាយា តាតត្តសញ្ញិតោ លកាយាចចរេឆេចេសុ ច កេសញ្ចិ កាយោ តីលោ ហោតិ, កេសញ្ចិ បីតាឌិចណ្ណោ, បដិសន្ធិសញ្ញា ច តេសំ ចុហេតុកាបិ តិហេតុកាបិ ហោតិ, តស្មា តេបិ តាតត្តកាយា តាតត្តសញ្ញិតោ ឲុកេច្ច ចិតិបិតិកា បត ចត្យអបាយចិតិយុត្តកា ឧត្តរមាតា ឃក្ខិតី, បិយង្កមាតា, ឆយ្ញក្យុត្តាតិ ឲុចមាឆឃោ ឥដ្ឋន្តោ ឲុសេតសញ្ញាញ្ជកាតកអាឡ្យអយក្ខុរច្ឆចិសាយចណ្ណាឌិចនេសត ចេច កិសច្ចុលរស្សឌីឃាឌិចនេសត ច កាយោ តាតា ហោតិ, យត្យុស្សាតំ ចិយ តិហេតុកចុហេតុកាហេតុកចនេសត បដិសន្ធិសញ្ញាបិ, តេ បត ឆេចា ចិយ ត យហេសក្ខា , កបណយត្យុស្សា ចិយ អប្បេសក្ខា ចុល្លភឃាសច្ឆាឆតា ចុក្ខបីឡិតា ចិហរត្តិ, ឲុកេច្ច កាឡអបក្ខេ ចុក្ខិតា ចុណ្ហបក្ខេ ស្យុលិតា ហោត្តិ, តស្មា ស្យុលសយ្យុស្សយតោ ចិតិបតិតត្តា ស្យុលសយ្យុស្សយតោ ចិតិបិតោ ឲុសេតសំ អត្ថីតិ ចិតិបិតិកាតិ ចុត្តា សតិបិ ឆេចកាចេ ឥន្ទ្រសយ្យត្តិឃា អកាចេតា ឃេ បតេត្វ តិហេតុកា, តេសំ ឆយ្ញាភិសយឃោបិ ហោតិ បិយង្កមាតា ហិ ឃក្ខិតី បច្ចូសសយឃេ

អនុរុទ្ធត្ថេរស្ស ធម្មំ សជ្ឈាយតោ សុត្វា –

“មា សទ្ទំ ករិ បិយង្ករ, ភិក្ខុ ធម្មបទានិ ភាសតិ;

អបិច ធម្មបទំ វិជានិយ, បដិបជ្ជេម ហិតាយ នោ សិយា។

“បាណេសុ ច សំយមាមសេ, សម្បជានមុសា ន ភណាមសេ;

សិក្ខេម សុសីល្យមត្តនោ, អបិ មុច្ចេម បិសាចយោនិយា”តិ។ (សំ។ និ។ ១។២៤០) –

ឯវំ បុត្តកំ សញ្ញាបេត្វា តំ ទិវសំ សោតាបត្តិផលំ បត្តា។ ឧត្តរមាតា បន ភគវតោ ធម្មំ សុត្វាវ សោតាបន្នា ជាតា។ ឯវមិមេបិ កាយស្ស ចេវ បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច នានត្តា “នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ”ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ។

ព្រហ្មបារិសជ្ជព្រហ្មបុរោហិតមហាព្រហ្មសង្ខាតា បន ហីនមជ្ឈិមប្បណីតេន បឋមជ្ឈានេន និព្វត្តា ព្រហ្មកាយិកា ចេវ ចតូសុ អបាយេសុ សត្តា ច “នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ”តិ វុច្ចន្តិ។ ឯតេសុ ហិ ព្រហ្មកាយិកេសុ ព្រហ្មបុរោហិតានំ កាយោ ព្រហ្មបារិសជ្ជេហិ បមាណតោ វិបុលតរោ ហោតិ, មហាព្រហ្មានំ កាយោ បន ព្រហ្មបុរោហិតេហិបិ បមាណតោ វិបុលតរោ ហោតិ។ កាមញ្ច តេសំ បភាវសេនបិ កាយោ ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមេហិ ឧឡារតរោ ហោតិ, តំ បន ពហុ អប្បមាណំ។ តថា ហិ បរិត្តាភាទីនំ បរិត្តសុភាទីនញ្ច កាយេ សតិបិ បការវេមត្តេ ឯកត្តវសេនេវ វវត្ថបិយតីតិ “ឯកត្តកាយា”ត្វេវ តេ វុច្ចន្តិ។ ឯវមិមេ ព្រហ្មកាយិកា កាយស្ស នានត្តា បឋមជ្ឈានវិបាកវសេន បន បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច ឯកត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ។ យថា ច តេ, ឯវំ ចតូសុ អបាយេសុ សត្តា។ និរយេសុ ហិ កេសញ្ចិ គាវុតំ, កេសញ្ចិ អឌ្ឍយោជនំ, កេសញ្ចិ យោជនំ អត្តភាវោ ហោតិ, ទេវទត្តស្ស បន យោជនសតិកោ ជាតោ។ តិរច្ឆានេសុបិ កេចិ ខុទ្ទកា, កេចិ មហន្តា, បេត្តិវិសយេបិ កេចិ សដ្ឋិហត្ថា, កេចិ អសីតិហត្ថា ហោន្តិ, កេចិ សុវណ្ណា, កេចិ ទុព្វណ្ណា, តថា កាលកញ្ចិកា អសុរា។ អបិ ចេត្ថ ទីឃបិដ្ឋិកបេតា នាម សដ្ឋិយោជនិកាបិ ហោន្តិ, បដិសន្ធិសញ្ញា បន សព្វេសម្បិ អកុសលវិបាកាហេតុកាវ ហោតិ។ ឥតិ អាបាយិកាបិ “នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ”ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ។

ទុតិយជ្ឈានភូមិកា បន បរិត្តាភា អប្បមាណាភា អាភស្សរា “ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ”តិ វុច្ចន្តិ។ តេសញ្ហិ សព្វេសំ កាយោ ឯកប្បមាណោវ ហោតិ, បដិសន្ធិសញ្ញា បន ទុតិយតតិយជ្ឈានវិបាកវសេន នានា ហោតិ។

បរិត្តសុភា អប្បមាណសុភា សុភកិណ្ហា បន តតិយជ្ឈានភូមិកា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ។ តេសំ វុត្តនយេន កាយស្ស ចេវ ចតុត្ថជ្ឈានវិបាកវសេន បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច ឯកត្តា។ “វេហប្ផលាបិ ឥមំ ចេវ ចតុត្ថវិញ្ញាណដ្ឋិតិំ ភជន្តិ កាយស្ស ចេវ

បញ្ចមជ្ឈានវិបាកវសេន បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច ឯកត្តុបត្តា។ សុទ្ធាវាសា បន អបុនរាវត្តនតោ វិវដ្ដបក្ខេ ឋិតា, ន សព្ពកាលិកា។ កប្បសតសហស្សម្បិ អសង្ខេយ្យម្បិ ពុទ្ធសុញ្ញេ លោកេ នុប្បជ្ជន្តិ, សោឡសកប្បសហស្សព្ភន្តរេ ពុទ្ធេសុ ឧប្បន្នេស្វេវ ឧប្បជ្ជន្តិ, ធម្មចក្កប្បវត្តិស្ស ភគវតោ ខន្ធាវារដ្ឋានសទិសា ហោន្តិ, តស្មា នេវ វិញ្ញាណដ្ឋិតិំ, ន សត្តាវាសំ ភជន្តី"តិ វទន្តិ។ មហាសីវត្ថេរោ បន "ន ខោ បន សោ សារិបុត្ត អាវាសោ សុលភរូបោ, យោ មយា អនាវុដ្ឋបុព្ពោ ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា អញ្ញត្រ សុទ្ធាវាសេហិ ទេវេហី"តិ (ម· និ· ១·១៦០) ឥមិនា សុត្តេន "សុទ្ធាវាសាបិ ចតុត្ថវិញ្ញាណដ្ឋិតិំ ចតុត្ថសត្តាវាសំ ភជន្តី"តិ វទតិ, តំ អប្បដិពាហិយត្តា សុត្តស្ស អនុញ្ញាតំ។ តស្មា អសញ្ញសត្តំ អបនេត្វា បរិត្តសុភាទីសុ អកនិដ្ឋបរិយោសានាសុ នវសុ ភូមីសុ សត្តា "ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ"តិ គហេតព្ពា។

អសញ្ញសត្តា បន វិញ្ញាណាភាវា ឯត្ថ សង្គហំ ន គច្ឆន្តិ។ តថា ហិ អនុប្បន្នេ ពុទ្ធេ តិត្ថាយតនេ បព្ពជិតា វាយោកសិណេ បរិកម្មំ កត្វា ចតុត្ថជ្ឈានំ និព្ពត្តេត្វា តតោ វុដ្ឋាយ "ធី ចិត្តំ, ធី ចិត្តំ, ចិត្តស្ស នាម អភាវោយេវ សាធុ។ ចិត្តញ្ហិ និស្សាយ វធពន្ធាទិបច្ចយំ ទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ, ចិត្តេ អសតិ នត្ថេត"ន្តិ ខន្តិំ រុចិំ ឧប្បាទេត្វា អបរិហីនជ្ឈានា កាលំ កត្វា រូបបដិសន្ធិវសេន អសញ្ញភវេ និព្ពត្តន្តិ។ យោ យស្ស ឥរិយាបថោ មនុស្សលោកេ បណិហិតោ អហោសិ, សោ តេន ឥរិយាបថេន និព្ពត្តិត្វា បញ្ច កប្បសតានិ ឋិតោ វា និសិន្នោ វា និបន្នោ វា ហោតិ។ ឯវំ ចិត្តវិរាគភាវនាវសេន តេសំ តត្ថ វិញ្ញាណុប្បត្តិ ន ហោតីតិ វិញ្ញាណាភាវតោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិំ តេ ន ភជន្តិ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ បន យថេវ សញ្ញាយ, ឯវំ វិញ្ញាណស្សាបិ សុខុមត្តា វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ សង្គហំ ន គច្ឆតិ។ តញ្ហិ សញ្ញាយ វិយ វិញ្ញាណស្សាបិ សង្ខារាវសេសសុខុមភាវប្បត្តត្តា បរិព្យត្តវិញ្ញាណកិច្ចាភាវតោ នេវ វិញ្ញាណំ, ន ច សព្ពសោ អវិញ្ញាណំ ហោតីតិ នេវវិញ្ញាណំ នាវិញ្ញាណំ, តស្មា បរិព្យត្តវិញ្ញាណកិច្ចវន្តីសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ សង្គហំ ន គច្ឆតិ។ តស្មា វិនិបាតិកេហិ សទ្ធិំ ឆកាមាវចរទេវា មនុស្សា ច នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ, បឋមជ្ឈានភូមិកា អបាយសត្តា ច នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ, ទុតិយជ្ឈានភូមិកា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ, តតិយជ្ឈានភូមិកា អសញ្ញសត្តំ ឋបេត្វា សេសា ចតុត្ថជ្ឈានភូមិកា ច ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោតិ ឥមា ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឋបេត្វា អាកាសានញ្ចាយតនាទិហេដ្ឋិមារូប្បត្តយេន សទ្ធិំ "សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ"តិ វេទិតព្ពា។

អដ្ឋ លោកធម្មាតិ លាភោ អលាភោ យសោ អយសោ និន្ទា បសំសា សុខំ ទុក្ខន្តិ ឥមេ អដ្ឋ លោកស្ស ធម្មត្តា លោកធម្មា។ ឥមេ ហិ សត្តលោកស្ស អវស្សំភាវិនោ ធម្មា, តស្មា ឯតេហិ វិនិមុត្តោ នាម កោចិ សត្តោ នត្ថិ។ តេ ហិ អបរាបរំ កញ្ចិ លោកំ អនុបតន្តិ, កញ្ចិ តេ លោកោ ច អនុបតតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ "អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, លោកធម្មា លោកំ អនុបរិវត្តន្តិ, លោកោ ច អដ្ឋ លោកធម្មេ អនុបរិវត្តតី"តិ (អ· និ· ៨·៦)។ ឃាសច្ឆាទនាទីនំ លទ្ធិ, តានិ ឯវ វា លទ្ធព្ពតោ លាភោ។ តទភាវោ អលាភោ។ លាភគ្គហណេន ចេត្ថ តព្ពិសយោ អនុរោធោ គហិតោ, អលាភគ្គហណេន វិរោធោ។ ឯវំ យសាទីសុបិ តព្ពិសយអនុរោធវិរោធានំ គហណំ វេទិតព្ពំ។ លាភេ បន អាគតេ អលាភោ អាគតោយេវ ហោតីតិ លាភោ ច អលាភោ ច វុត្តោ។ យសាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ តថា ច លោហិតេ សតិ តទុបឃាតវសេន បុព្ពោ វិយ លាភាទីសុ អនុរោធេ សតិ អលាភាទីសុ វិរោធោ លទ្ធាវសរោ ឯវ ហោតិ។

តច សត្តាចាសាតិ ហេដ្ឋា ចុត្តសត្តចិន្តាលាដ្ឋិតិយោ ឲច អសញ្ញាសត្តចត្តារូបេហិ សទ្ធិំ “តច សត្តាចាសា”តិ ចុច្ចន្តិ សត្តា អាចសន្តិ ឲតេស្វតិ សត្តាចាសា, តាតត្តកាយតាតត្តសញ្ញីអាឌីកេឌា សត្តតិកាយា តេ ហិ សត្តតិកាយា តប្បរិយាបន្នានំ សត្តានំ តាយ ឲច តប្បរិយាបន្នតាយ អាឆាទោ ចិយ ចត្តន្តាចំ អវេហន្តិ សយុកាយាឆារតាយ អចយចស្ស យថា “រូរក្ខ សាលា”តិ សុទ្ធាចាសាតយ្បិ សត្តាចាសក្កហលោ ការលំ ហេដ្ឋា ចុត្តមេច

ឌសាយតតាតីតិ អរូបសកាចំ យតាយតនំ រូបិរូបិឌីបិស្សុក់ ឆព្វាយតតញ្ចា ឌបេត្វា កោចលំ រូបឆព្វានំយេច ចសេត ចក្ខាយតតាឌយោ បញ្ចា, រូបិយតតាឌយោ បញ្ចាតិ ឌសាយតតានិ ចុត្តានិ, យតាយតតឆព្វាយតនេតហិ បត សទ្ធិំ តានិយេច “ទ្វាឌសាយតតាតី”តិ ចុត្តានិ

កស្មា បនេតត្ត ចក្ខាឌយោ “អាយតតាតី”តិ ចុច្ចន្តិ? អាយតនតោ (ចិក អដ្ឋ ១៥៥) អាយានំ ចា តតនតោ អាយតស្ស ច តយតតោ អាយតតានិ ចក្ខុរូបិឌីសុ ហិ តំតំទ្វារារព្ពណា ចិត្តចេតសិកា ឆព្វា សេត សេត អតុកចតាឌីតា កិច្ចេន អាយតន្តិ ឧដ្ឋហន្តិ ឈដន្តិ ចាយមន្តិ, តេ ច បត អាយក្ទតេ ឆម្ពេ ឲតានិ តតោន្តិ ចិត្ថារេន្តិ, ពួឌញ្ច អតមតគ្គេ សំសារេ បចត្តំ អតិចិយ អាយតំ សំសារទុក្ខំ យាច ត តិចត្តតិ, តាច តយន្តិ បចត្តយន្តិ, តស្មា “អាយតតាតី”តិ ចុច្ចន្តិ អបិ ច តិចាសដ្ឋានដ្ឋេន អាករដ្ឋេន សមោសរណដ្ឋេន សញ្ចាតិឌេសដ្ឋេន ការណដ្ឋេន ច អាយតនានិ តថា ហិ លោកេ “ឥស្សរាយតនំ ចាសុឌេចាយតន”ន្តិអាឌីសុ តិចាសដ្ឋានំ អាយតនន្តិ ចុច្ចតិ “សុចណ្ណាយតនំ រជតាយតន”ន្តិអាឌីសុ អាករោ សាសនេ បត “មនោរមេ អាយតនេ, សេចន្តិ តំ ចិហង្គមា”តិអាឌីសុ (អ តិ ៥ ៣៨) សមោសរណដ្ឋានំ “ឌក្ខិណាបថោ គុន្នំ អាយតន”ន្តិអាឌីសុ សញ្ចាតិឌេសោ “តត្រ តត្រេច សក្ខិភព្វតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ”តិអាឌីសុ (ម តិ ៣ ១៥៨; អ តិ ១ ១០២; ៥ ២៣) ការលំ អាយតនន្តិ ចុច្ចតិ ចក្ខុអាឌីសុ ច តេ តេ ចិត្តចេតសិកា ឆព្វា តិចសន្តិ តឌាយត្តចុត្តិតាយាតិ ចក្ខាឌយោ តេសំ តិចាសដ្ឋានំ ចក្ខាឌីសុ ច តេ អាកិណ្ណា តន្និស្សិតត្តា តឌារព្ពណត្តា ចាតិ ចក្ខាឌយោច តេសំ អាករោ តត្ត តត្ត ចត្ថុទ្វារារព្ពណចសេត សមោសរណតោ ចក្ខាឌយោច តេសំ សមោសរណដ្ឋានំ តន្និស្សយារព្ពណភាចេត តត្ថេច ឧប្បត្តិតោ ចក្ខាឌយោច តេសំ សញ្ចាតិឌេសោ ចក្ខាឌីនំ អភាចេ អភាចតោ ចក្ខាឌយោច តេសំ ការណន្តិ យថាចុត្តេនត្ថេន ចក្ខុ ច តំ អាយតនញ្ចាតិ ចក្ខាយតនំ ឲចំ សេសានិបិ

ឥយានេច បត ទ្វាឌសាយតនានិ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិឆចិញ្ញាណេហិ សទ្ធិំ អដ្ឋារស ចិឌហតាឌីតោ “ឆាតុយោ”តិ ចុច្ចន្តិ តថា ហិ ចក្ខាឌីសុ ឲកេកោ ឆព្វោ យថាសម្ភចំ ចិឌហតិ, ឌីយតេ, ចិឆានំ, ចិឌីយតេ ឲតាយ, ឲត្ថ ចា ឌីយតីតិ ឆាតូតិ ចុច្ចតិ លោកិយា ហិ ឆាតុយោ ការណភាចេន ចចត្ថិតាច ហុត្វា សុចណ្ណរជតាឌិឆាតុយោ ចិយ សុចណ្ណរជតាឌិំ, អនេកប្បការំ សំសារទុក្ខំ ចិឌហន្តិ, ភារហារេហិ ច ភារោ ចិយ សត្តេហិ ឌីយន្តិ ឆារីយន្តិ, ទុក្ខចិឆានមត្តមេច ចេតា អចសចត្តនតោ ឲតាហិ ច ការណភូតាហិ សំសារទុក្ខំ សត្តេហិ អតុចិឌីយតិ, តថាចិហិតញ្ច តំ ឲតាស្វេច ឌីយតិ ឋបីយតិ, តស្មា “ឆាតុយោ”តិ ចុច្ចន្តិ អបិ ច យថា តិត្ថិយានំ អត្តា តាម សភាចតោ តត្ថិ, ត ឲចមេតា, ឲតា បត អត្តនោ សភាចំ ឆារេន្តីតិ ឆាតុយោ យថា ច លោកេ ចិចិត្តា ហរិតាលមនោសិលាឌយោ សេលាចយចា “ឆាតុយោ”តិ ចុច្ចន្តិ, ឲចមេតាបិ ឆាតុយោ ចិយ ឆាតុយោ ចិចិត្តា ហេតា ញាណញោយ្យាចយចាតិ យថា ចា សរីរសង្ខាតស្ស សមុឌាយស្ស អចយចភូតេសុ រសសោណិតាឌីសុ អញ្ញមញ្ញចិសភាគលក្ខណបរិច្ឆិន្នេសុ ឆាតុសមញ្ញា, ឲចមេតេសុបិ បញ្ចក្ខន្ធសង្ខាតស្ស

អត្ថកាចស្ស អចយចេស្ ឆាត្យសយញ្ញា ចេឌិតញ្ញា៉ អញ្ញាយញ្ញាចិសកាកាលក្ខលាបរិច្ឆិន្នា ទេហទេត ចក្ខាឥទេយាតិ៉ អបិ ច ឆាត្វាតិ តិឌ្ឌីចយត្ថទេស្សាតំ អឆិចចតំ៉ តឆា ហិ កកចា "ឈឆាត្យទេរា អយំ កិក្លុ បុរិទេសា"តិអាឌីសុ (យ៉ តិ៉ ៦៉៦៣៦) ឌីចសញ្ញាសឲ្យហតតត្ថំ ឆាត្យទេឥសតយកាសិ៉ តស្វា តិឌ្ឌីចទេដ្ឋតបិ ឆាត្យទេយាតិ ចុច្ចត្តិ៉

៧ត្ថ ច "អាហារដ្ឋិតិកា"តិ បច្ចយាយត្តចុត្តិតាចចទេតត សព្វាទាតំ អតិច្ចតា, តាឃ ច "ឃឥតិច្ចំ តំ ទុក្ខំ, ឃំ ទុក្ខំ តឥតត្តា"តិ (សំ៉ តិ៉ ៦៉ ១ឞ) ចចតទេតា ទុក្ខាតត្តតា ច បកាសិតា ទេហាត្តិតិ តឹលិបិ សាយញ្ញាលក្ខលាតិ កហិតាតិ៉ តាយត្តិ ចត្តាទេរា អទ្វបិទេតា ឈត្ថា, ទេត ច អត្ថទេតា ផស្សាឥទេយា៉ ទ្វបត្តិ ក្វត្យបិដាឃទ្វបិតិ, តាតិ ច អត្ថទេតា បឆឌីអាឥទេយាតិ អចិទេសទេសទេតច សលក្ខលទេតា សព្វាទា កហិតា៉ តក្កហទេលាទេតច ទេយ ទេត សចិទេសសា ក្យសលិឥទេយា ទេហត្យអាឥទេយា ច, ទេតបិ កហិតា ៧ច ទេហាត្តិតិ អាហ "ឰតិ អយំ សព្វាទទេលិទេកាបិ សព្ពុឆា ចិឌិទេតា"តិ៉

៧ចំ សព្វាទទេលិកស្ស សព្ពុឆា ចិឌិតកាចំ ឥទេស្សត្វា ឰឥាតិ សត្តទេលិកស្សបិ សព្ពុឆា ចិឌិតកាចំ ឥទេស្សទេត្តា "ឃស្មា បទេតសា"តិអាឌិយាហ៉ តត្ថ អាសយំ ឌាតាតីតិ អាកប្ប ចិត្តំ ទេសតិ ៧ត្ថាតិ អាសទេយា យិកាសទេយា ចិយ៉ ឃឆា យិទេកា ទេកាចទាឃ កត្វា បច្ចាកត្វា តទេត្ថច ចតកាហទេត សឃតីតិ ទេសា តស្ស អាសទេយា, ៧ចំ អញ្ញាឆា បចត្តិត្វាបិ ចិត្តំ អាកប្ប ឃត្ថ ទេសតិ, ទេសា តស្ស អាសទេយាតិ ចុច្ចតិ៉ ទេសា បត សស្សាតឌិដ្ឋិអាឌិចទេសត ចត្យត្តិទេឆា៉ ចុត្តច្ចា –

"សស្សាត្យទេច្ឆឥឌិដ្ឋី ច, ឈត្តិ ទេចចាត្យទេលិយិកា;

ឃឆាក្វតច្ចា ឃំ ចាកាលំ, ៧តំ អាសឃសទ្ទិត"ត្តិ៉

តត្ថ សព្ពុឌិដ្ឋិតំ សស្សាត្យទេច្ឆឥឌិដ្ឋីហិ សង្កហិតត្តា សទេព្ពុបិ ឌិដ្ឋិកតិកា សត្តា ឰយា ៧ច ទេទ្វ ឌិដ្ឋិទេយា សត្តិស្សិតា៉ ឃឆាហ "ទ្វយតិស្សិទេតា ខ្វាយំ កច្ចាត ទេលិទេកា ទេយក្យទេយ្យត អត្ថិតទេច្ចាច តត្ថិតច្ចា"តិ (សំ៉ តិ៉ ៦៉១ឞ)៉ អត្ថិតាតិ ហិ សស្សាតក្កាទេហា អធិប្បេទេតា, តត្ថិតាតិ ឧទេច្ឆឥក្កាទេហា៉ អយំ តាច ចដ្ឋតិស្សិតាតំ បុថុជ្ជតាតំ អាសទេយា, ចិចដ្ឋតិស្សិតាតំ បត សុទ្ធសត្តាតំ អត្យទេលិយិកា ឈត្តិ ឃឆាក្វតចាលាត្តិ ទុចិទេឆា អាសទេយា៉ តត្ថ "អត្យទេលិយិកា ឈត្តិ ចិបស្សតាចាលំ, ឃឆាក្វតចាលំ បត យក្កចាលា"ត្តិ សទេ្យាហចិទេតាឥតិយា ចិកដ្ឋកឆាយំ (ចិក៉ អដ្ឋ៉ ប័១ឞ) ចុត្តំ ៉ តំ ចត្យត្តិឆយំ សត្តាតំ អាសយំ ឌាតាតិ, ឌាតទេត្តា ច ទេតសំ ឌិដ្ឋិកតាតំ ទេតសច្ចា ចាកាលាតំ អប្បចត្តិក្ខលាបិ ឌាតាតិ៉ ចុត្តទេញ្យតំ –

"កាយំ ទេសចត្តទេញ្ញាច ឌាតាតិ 'អយំ បុក្កទេលិ កាយកាទ្យទេកា កាយាសទេយា កាយាឆិយ្យទេត្តា'តិ, កាយំ ទេសចត្តទេញ្ញាច ឌាតាតិ 'អយំ បុក្កទេលិ ទេតក្ខយកាទ្យទេកា ទេតក្ខយាសទេយា ទេតក្ខយាឆិយ្យទេត្តា'"តិអាឌិ (បដិ៉ យ៉ ១៉១១៦)៉

អនុសយំ ជានាតីតិ អនុ អនុ សយន្តីតិ អនុសយា, អនុរូបំ ការណំ លភិត្វា ឧប្បជ្ជន្តីតិ អត្ថោ។ ឯតេន តេសំ ការណលាភេ ឧប្បជ្ជនារហតំ ជានាតិ។ អប្បហីនា ហិ កិលេសា ការណលាភេ សតិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ កេ បន តេ? កាមរាគាទយោ សត្ត អនាគតា កិលេសា, អតីតា បច្ចុប្បន្នា ច តំសភាវត្តា តថា វុច្ចន្តិ។ ន ហិ ធម្មានំ កាលភេទេន សភាវភេទោ អត្ថិ, តំ សត្តវិធំ អនុសយំ តស្ស តស្ស សត្តស្ស សន្តានេ បរាបរភាវេន បវត្តមានំ ជានាតិ។

ចរិតំ ជានាតីតិ ឯត្ថ ចរិតន្តិ សុចរិតទុច្ចរិតំ។ តញ្ហិ វិភង្គេ (វិភ˚ ៨១៤ អាទយោ) ចរិតនិទ្ទេសេ និទ្ទិដ្ឋំ។ អថ វា ចរិតន្តិ ចរិយា ឆ វេទិតព្វា។ តា បន រាគទោសមោហសទ្ធាពុទ្ធិវិតក្កវសេន ឆ មូលចរិយា, តាសំ អបរិយន្តា អន្តរភេទា, សំសគ្គភេទា បន តេសដ្ឋិវិធា។ តំ ចរិតំ សភាវតោ សំកិលេសតោ វោទានតោ សមុដ្ឋានតោ ផលតោ និស្សន្ទតោតិ ឯវមាទិនា បការេន ជានាតិ។

អធិមុត្តិំ ជានាតីតិ ឯត្ថ អធិមុត្តីតិ អជ្ឈាសយធាតុ។ សា ទុវិធា ហីនាធិមុត្តិ បណីតាធិមុត្តីតិ។ យាយ ហីនាធិមុត្តិកា សត្តា ហីនាធិមុត្តិកេយេវ សេវន្តិ, បណីតាធិមុត្តិកា ច បណីតាធិមុត្តិកេ ឯវ។ សចេ ហិ អាចរិយុបជ្ឈាយា ន សីលវន្តោ ហោន្តិ, សទ្ធិវិហារិកា សីលវន្តោ ហោន្តិ, តេ អត្តនោ អាចរិយុបជ្ឈាយេបិ ន ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនា សទិសេ សារុប្បភិក្ខូយេវ ឧបសង្កមន្តិ។ សចេ អាចរិយុបជ្ឈាយា សារុប្បភិក្ខូ, ឥតរេ អសារុប្បា, តេបិ ន អាចរិយុបជ្ឈាយេ ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនា សទិសេ ហីនាធិមុត្តិកេ ឯវ ឧបសង្កមន្តិ។ តិបិដកចូឡាភយត្ថេរោ កិរ នាគទីបេ ចេតិយវន្ទនាយ បញ្ចហិ ភិក្ខុសតេហិ សទ្ធិំ គច្ឆន្តោ ឯកស្មិំ គាមេ មនុស្សេហិ និមន្តិតោ។ ថេរេន ច សទ្ធិំ ឯកោ អសារុប្បភិក្ខុ អត្ថិ, ធុរវិហារេបិ ឯកោ អសារុប្បភិក្ខុ អត្ថិ, ភិក្ខុសង្ឃេ គាមំ បវិសន្តេសុ តេ ឧភោ ជនា កិញ្ចាបិ អាគន្តុកេន នេវាសិកោ, នេវាសិកេន វា អាគន្តុកោ ន ទិដ្ឋបុព្វោ, ឯវំ សន្តេបិ ឯកតោ ហុត្វា ហសិត្វា ហសិត្វា កថយមានា អដ្ឋំសុ។ ថេរោ ទិស្វា “សម្មាសម្ពុទ្ធេន ជានិត្វា ធាតុសំយុត្តំ (សំ˚ និ˚ ២˚៩៩ អាទយោ) កថិត”ន្តិ អាហ។ ឯវយំ ហីនាធិមុត្តិកាទីនំ អញ្ញមញ្ញូបសេវនាទិនិយាមិកា អជ្ឈាសយធាតុ អជ្ឈាសយការោ អធិមុត្តីតិ វុច្ចតិ, តំ អធិមុត្តិំ ជានាតិ។ “ឥមស្ស អធិមុត្តិ ហីនា, ឥមស្ស បណីតា។ តត្ថាបិ ឥមស្ស មុទុ, ឥមស្ស មុទុតរា, ឥមស្ស មុទុតមា”តិអាទិនា បដិវិជ្ឈតិ។ អធិមុត្តិយោ បន តិក្ខមុទុភាវាទីនេហិ ឥន្ទ្រិយានំ តិក្ខមុទុភាវាទិតា វេទិតព្វា។

អប្បរជក្ខេតិ បញ្ញាមយេ អក្ខិម្ហិ អប្បំ បរិត្តំ រាគទោសមោហរជំ ឯតេសន្តិ អប្បរជក្ខា, អប្បំ វា រាគាទិរជំ ឯតេសន្តិ អប្បរជក្ខា, អនុស្សទរាគាទិរជា សត្តា។ តេ អប្បរជក្ខេ។ មហារជក្ខេតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ, ឧស្សទរាគាទិរជា មហារជក្ខា។ ជានាតីតិ “ឥមស្ស រាគរជោ អប្បោ, ឥមស្ស ទោសរជោ អប្បោ”តិអាទិនា អប្បរជក្ខាទិកេ ជានាតិ។

តិក្ខិន្ទ្រិយេតិ តិខិណេហិ សទ្ធាទីហិ ឥន្ទ្រិយេហិ សមន្នាគតេ។ មុទិន្ទ្រិយេតិ មុទុកេហិ សទ្ធាទីហិ ឥន្ទ្រិយេហិ សមន្នាគតេ។ ឧភយត្ថាបិ ឧបនិស្សយភូតិន្ទ្រិយានិ អធិប្បេតានិ។ ស្វាការេតិ សុន្ទរាការេ, កល្យាណបកតិកេ វិវដ្ដជ្ឈាសយេតិ អត្ថោ។ យេសំ វា អាសយាទយោ អាការា កោដ្ឋាសា សុន្ទរា, តេ ស្វាការា។ វិបរីតា ទ្វាការា។ សុវិញ្ញាបយេតិ សមុត្តនិយាយំ វិញ្ញាបេតុំ សុករេ សទ្ធេ បញ្ញវន្តេ ច, យេ វា កថិតំ ការណំ សល្លក្ខេន្តិ, សុខេន សក្កា ហោន្តិ វិញ្ញាបេតុំ, តេ សុវិញ្ញាបយា។ វិបរីតា ទុវិញ្ញាបយា។ ភព្ពេ អភព្ពេតិ ឯត្ថ យេ

អរិយយក្កប្យដិេចឆស្ស អត្ថទីបិកា ឧបតិស្សយសយ្ហត្ថា កយ្ខាចទលាកិេលសាចទលាចិបិកាចទលាទហិតា, េត កត្តា៓ ចិបរីតា អកត្តា៓ តស្មាតិ យស្មា កកចា អបរិយាេណ សេត្ត អាសយាឌីេតា អគចេសេសត្វា ខាគាតិ, តស្មា អស្ស កកចេតា សត្តេលិេកាបិ សត្តូចា ចិឌីេតា៓

គត្ ច សេត្តស្ បយាលាឌីបិ ខាតិតេត្ថា អត្ថិតិ? អត្ថិ, តស្ស បគ ខាគត់ គ តិត្ថិងាយ ចិទាកាយ តិេទាឆាយាតិ ត្លុឆ គ កហិត់, កកចេតា បគ តយ្យិ ស្ចិឌីត់ ស្ចចត្វាបិតេយច, បេយាខគាកាចា េងសត់ គាទ្ទ្យហំ៓ េតគ ចុត្តំ –

“អឆ េលា កកចា បរិត្តំ គលសិលាយំ បំស៊ុ អាេទាេបត្វា កិក្ខូ អាយេត្តសិ – ‘តំ កិំ យេញ្ញាឆ, កិក្ខេច, កតយំ គុ េលា ពហុតទិ េយា ចាយំ យយា បរិេត្តា គលសិលាយំ បំសុ អាេទាបិេតា, អយំ ចា យហាបឆឹ’”តិអាឌី (សំ៓ តិ៓ ៥៓១១៦១)៓

ឧចំ សត្តេលិកស្សបិ សត្ថចា ចិឌីតកាចំ ងេស្សត្វា ត្លុងាតិ ខ្លកាសេលិកស្សបិ តេឆច ចិឌីតកាចំ ងេស្សេត្តា អាហ “យឆា ចេសត្តេលិេកា”តិអាឌី ៓ ខ្លកាសេលិេកាបិ សត្ថចា ចិឌីេតាតិ សមួេត្ថ៓ ចក្កចាឡអត្ថិ េលិកឆាតុ៓ សា ហិ េតយិយណ្ឌលសឌីេសគ ចក្កចាឡអបត្ថេតគ សយត្តេតា បរិក្ខិត្តត្តា “ចក្កចាឡអ”ត្តិ ចុច្ចតិ៓ អឆ្ឆនាគីតិ ឧបឆ្ឆចុត្វាគិ, តីលិ សតាគិ បត្ថាសត្វាតិ អេត្វា៓ គហុតាគីតិ ងសសហស្សាគិ៓ សត្ថាតាតិ កឌីតា៓ យស្មា បឆឹ គាយាយំ តិទិយំ អបរិច្ឆិន្នា, តស្មា “ឧត្តកំ ពាហលេត្តគ, សត្ថាតាយំ ចស្ត្ឋទា”តិ ពាហលេតាេយច បរិេច្ឆងា ចុេត្តា៓ គត្ ចក្កចាឡអបត្ថេតហិ តំតំចក្កចាឡអបឆឹ បរិច្ឆិន្នាតិ? គ តេត្ថាចក្កចាឡអបឆចិយា ឧកាពត្ថកាចេតា៓ តិល្លិ តិល្លិចក្យបត្តាគំ អត្តទាឡអសឌីេស តិល្លិ តិល្លិ េលិកឆាតុគំ អត្តេទេយច បឆឹ គត្ថិ េលិកត្តទតិេទយកាចេតា, ចក្កចាឡអបត្ថតាគំ បគ ចក្កចាឡអបត្ថតត្តេទហិ សមួត្ថានគ បឆឹ ឧកាពត្ថាច, ចិចដ្ឋកាេល សណ្ឌហយាគាបិ បឆឹ យឆាសណ្ឌិតបឆចិយា ឧកាពត្ថាច សណ្ឌហតិ៓

សណ្ឌិតីតិ េហដ្ឋា ឧបរិេតា ចាតិ សត្តេសា ឌីតិ៓ ឧចំ សណ្ឌិេតតិ ឧចំ អចដ្ឋិេត៓ ឧត្វាតិ ចក្កចាឡឧ៓ អេត្តាកាឡេហាតិ ខ្លកាហិត្វា អគុបចិសិត្វា ឌីេតា៓ អត្ត្ថក្កេតា តាចេឆចាតិ តត្តកេយច ចតុទាសីតិ េយាខគសតសហស្សាគិេយច ឧក្កេតា៓ គ េកចលេត្វាត្ថ ឧេត្តេឆាច, អឆ េលា អាយាយចិត្វាទាបិស្ស តត្តកាេយច៓ ចុត្តេញ្ញំ –

“សិេគរុ, កិក្ខេច, បត្តតទាខា ចតុទាសីតិ េយាខគសហស្សាគិ អាយាេយគ, ចតុទាសីតិ េយាខគសហស្សាគិ ចិត្វាេទគា”តិ (អ៓ តិ៓ លិ៓ ៩៩)៓

សិេគរុបត្តចុត្តេយាតិ បត្តេតស្ ឧត្តេយា, បត្តេតាេយច ចា ឧត្តេយា បត្តចុត្តេយា, សិេគរុសត្ថេតា បត្តចុត្តេយា សិេគរុបត្តចុត្តេយា, សិេគរុបត្តតទាខាតិ ចុត្តំ េហាតិ៓ តស្ស ច បិឌីគបស្សំ ទខតយំ, តស្មា តស្ស បកាយ អេញ្ញាត្វទត្ថិយា បិឌីគឌីសាយ សយុេទ្ធគកំ លឹទំ ចិយ បញ្ញាយតិ៓ ឥក្ខិលាបស្សំ បគ ត្លត្ថគីលយលិយំ, តស្មា ឥក្ខិលាឌីសាយ សយុេទ្ធគកំ េយកុេឃ្យគ គីលចល្លំ ហុត្វា បញ្ញាយតិ, តចា

អាកាសំ។ បច្ឆិមបស្សំ ផលិកមយំ។ ឧត្តរបស្សំ សុវណ្ណមយំ។ ចត្តារោ មហាទីបាបិ សិនេរុរស្មីហិ ឯវ បរិច្ឆិន្នា។ តថា ហិ បុព្ពទក្ខិណបស្សេហិ និក្ខន្តា រជតមណិរស្មិយោ ឯកតោ ហុត្វា មហាសមុទ្ទបិដ្ឋេន គន្ត្វា ចក្កវាឡបព្ពតំ អាហច្ច តិដ្ឋន្តិ, ទក្ខិណបច្ឆិមបស្សេហិ និក្ខន្តា មណិផលិករស្មិយោ, បច្ឆិមុត្តរបស្សេហិ និក្ខន្តា ផលិកសុវណ្ណរស្មិយោ, ឧត្តរបាចីនបស្សេហិ និក្ខន្តា សុវណ្ណរជតរស្មិយោ ឯកតោ ហុត្វា មហាសមុទ្ទបិដ្ឋេន គន្ត្វា ចក្កវាឡបព្ពតំ អាហច្ច តិដ្ឋន្តិ, តាសំ រស្មីនំ អន្តរេសុ ចត្តារោ មហាសមុទ្ទា ហោន្តិ។

តតោតិ សិនេរុស្ស ហេដ្ឋា ឧបរិ ច វុត្តប្បមាណតោ។ ឧបឌ្ឍុបឌ្ឍេនាតិ ឧបឌ្ឍេន ឧបឌ្ឍេន។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ទ្វាចត្តាលីស យោជនសហស្សានិ សមុទ្ទេ អជ្ឈោគាឡ្ហោ តត្តកមេវ ឧបរិ ឧគ្គតោ យុគន្ធរបព្ពតោ, ឯកវីសតិ យោជនសហស្សានិ មហាសមុទ្ទេ អជ្ឈោគាឡ្ហោ តត្តកមេវ ច ឧបរិ ឧគ្គតោ ឦសធរោ បព្ពតោតិ អាទិនា នយេន សេសេសុបិ ឧបឌ្ឍុបឌ្ឍប្បមាណតា វេទិតព្ពា។ យថា មហាសមុទ្ទោ យាវ ចក្កវាឡបាទមូលា អនុបុព្ពនិន្នោ, ឯវំ យាវ សិនេរុបាទមូលាតិ ហេដ្ឋា សិនេរុប្បមាណតោ ឧបឌ្ឍប្បមាណោបិ យុគន្ធរបព្ពតោ មហាសមុទ្ទេ បឋមំ សុប្បតិដ្ឋិតោ, ឯវំ ឦសធរាទយោបីតិ ទដ្ឋព្ពំ។ វុត្តញ្ហេតំ "មហាសមុទ្ទោ, ភិក្ខវេ, អនុបុព្ពនិន្នោ អនុបុព្ពបោណោ អនុបុព្ពបព្ភារោ"តិ (ចូឡវ. ៣៨៤; ឧទា. ៤៥)។ សិនេរុយុគន្ធរាទីនំ អន្តរេ សីទន្តរសមុទ្ទា នាម ហោន្តិ។ តត្ថ កិរ ឧទកំ សុខុមំ មោរបត្តបិញ្ឆម្បិ បក្ខិត្តំ បតិដ្ឋាតុំ ន សក្កោតិ សីទតេវ, តស្មា តេ សីទន្តរា នាម ជាតា។ តេ បន វិត្ថារតោ យថាក្កមំ សិនេរុអាទីនំ អច្ចុគ្គមនប្បមាណាតិ វទន្តិ។ អជ្ឈោគាឡ្ហុគ្គតាតិ អជ្ឈោគាឡ្ហា ច ឧគ្គតា ច។ ព្រហាតិ មហន្តា។

សិនេរុស្ស សមន្តតោតិ បរិក្ខិបន្តេន សិនេរុស្ស សមន្តតោ ឋិតា។ សិនេរុំ តាវ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតោ យុគន្ធរោ, តំ បរិក្ខិបិត្វា ឦសធរោ។ ឯវំ តំ តំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតា "សិនេរុស្ស សមន្តតោ"តិ វុត្តា។ កេចិ បន "សិនេរុំ បរិក្ខិបិត្វា អស្សកណ្ណោ នាម បព្ពតោ បតិដ្ឋិតោ, តំ បរិក្ខិបិត្វា វិនតកោ នាម បព្ពតោ"តិ ឯវំ អញ្ញេនេវ អនុក្កមេន អាហំសុ។ តថា ហិ វទន្តិ –

"សហស្សយុត្តំ ហយវាហិំ, ទិព្ពយានមធិដ្ឋិតោ;

យាយមានោ មហារាជា, អទ្ទា សីទន្តរេ នគេ;

ទិស្វានាមន្តយី សូតំ, ឥមេ កេ នាម បព្ពតា"តិ។ (ជា. ២.២២.៥៩៩)

ឯវំ និមិមហារាជេន បុដ្ឋេន មាតលិទេវបុត្តេន –

"សុទស្សនោ ករវីកោ, ឦសធរោ យុគន្ធរោ;

នេមិន្ធរោ វិនតកោ, អស្សកណ្ណោ គិរិ ព្រហា។

“ឯតេ សីទន្តរេ នគា, អនុបុព្ពសមុគ្គតា;

មហារាជានមាវាសា, យានិ ត្វំ រាជ បស្សសី”តិ· (ជា· ២·២២·៥៩៤-៥៩៨)

វុត្តំ·

តត្ថ អដ្ឋកថាយំ ឥទំ វុត្តំ –

“អយំ, មហារាជ, ឯតេសំ សព្ពពាហិរោ សុទស្សនោ បព្ពតោ នាម, តទនន្តរេ ករវីកោ នាម, សោ សុទស្សនតោ ឧច្ចតរោ· ឧភិន្នម្បិ បន តេសំ អន្តរេ ឯកោបិ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ· ករវីកស្ស អនន្តរេ ឦសធរោ នាម, សោ ករវីកតោ ឧច្ចតរោ· តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ· ឦសធរស្ស អនន្តរេ យុគន្ធរោ នាម, សោ ឦសធរតោ ឧច្ចតរោ· តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ· យុគន្ធរស្ស អនន្តរេ នេមិន្ធរោ នាម, សោ យុគន្ធរតោ ឧច្ចតរោ· តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ· នេមិន្ធរស្ស អនន្តរេ វិនតកោ នាម, សោ នេមិន្ធរតោ ឧច្ចតរោ· តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ· វិនតកស្ស អនន្តរេ អស្សកណ្ណោ នាម, សោ វិនតកតោ ឧច្ចតរោ· តេសម្បិ អន្តរេ ឯកោ សីទន្តរមហាសមុទ្ទោ· ឯតេ សីទន្តរមហាសមុទ្ទេ សត្ត បព្ពតា អនុបដិបាដិយា សមុគ្គតា សោបានសទិសា ហុត្វា ឋិតា”តិ (ជា· អដ្ឋ· ៦·២២·៥៩៨)·

យោជនានំ សតានុច្ចា, ហិមវា បញ្ច បព្ពតោតិ ហិមវា បព្ពតោ បញ្ច យោជនសតានិ ឧច្ចោ, ឧព្ពេធោតិ អត្ថោ· តត្ថ ហិមវាតិ ហិមបាតសមយេ ហិមយុត្តតាយ ហិមំ អស្ស អត្ថីតិ ហិមវា, គិម្ហកាលេ ហិមំ វមតីតិ ហិមវា· បព្ពតោតិ សេលោ· សេលោ ហិ សន្ធិសង្ខាតេហិ បព្ពេហិ សហិតត្តា “បព្ពតោ”តិ វុច្ចតិ, បសវនាទិវសេន ជលស្ស សារក្ខតានំ ភេសជ្ជាទីនំ ចន្ទនញ្ច គិរណតោ “គិរី”តិ ច វុច្ចតិ· យោជនានំ សហស្សានិ, តីណិ អាយតវិត្ថតោតិ យោជនានំ តីណិ សហស្សានិ អាយាមតោ ច វិត្ថារតោ ចាតិ អត្ថោ, អាយាមតោ ច វិត្ថារតោ ច តីណិ យោជនសហស្សានីតិ វុត្តំ ហោតិ·

ចតុរាសីតិសហស្សេហិ, កូដេហិ បដិមណ្ឌិតោតិ សុទស្សនកូដចិត្រកូដាទីហិ ចតុរាសីតិកូដសហស្សេហិ បដិមណ្ឌិតោ, សោភិតោតិ អត្ថោ· អបិចេត្ថ អវុត្តោបិ អយំ វិសេសោ វេទិតព្វោ (ម· និ· អដ្ឋ· ២·២១; អ· និ· អដ្ឋ· ២·៤·១៨; សុ· និ· អដ្ឋ· សេលសុត្តវណ្ណនា) – អយំ ហិមវា នាម បព្ពតោ សមន្តតោ សន្ទមានបញ្ចសតនទីវិចិត្តោ, យត្ថ អាយាមវិត្ថារេន ចេវ គម្ភីរតាយ ច បណ្ណាស បណ្ណាស យោជនា ទិយឌ្ឍយោជនសតបរិមណ្ឌលា អនោតត្តទហោ កណ្ណមុណ្ឌទហោ រថការទហោ ឆទ្ទន្តទហោ កុណាលទហោ មន្ទាកិនីទហោ សីហប្បបាតទហោតិ សត្ត មហាសរា បតិដ្ឋិតា· តេសុ អនោតត្តោ សុទស្សនកូដំ ចិត្រកូដំ កាឡកូដំ គន្ធមាទនកូដំ កេលាសកូដន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិ បព្ពតេហិ បរិក្ខិត្តោ· តត្ថ សុទស្សនកូដំ សោវណ្ណមយំ ទ្វិយោជនសតុព្ពេធំ អន្តោវង្កំ កាកមុខសណ្ឋានំ តមេវ សរំ

បដិច្ឆាទេត្វា ឋិតំ. ចិត្រកូដំ សព្វរតនមយំ. កាឡកូដំ អញ្ជនមយំ. គន្ធមាទនកូដំ សានុមយំ អព្ភន្តរេ មុគ្គវណ្ណំ កាឡានុសារិយាទិមូលកគន្ធា ចន្ទនាទិសារកគន្ធា សរលាទិផេគ្គុកគន្ធា លវង្គាទិតចកគន្ធា កបិដ្ឋាទិបបដិកគន្ធា សជ្ជាទិរសកគន្ធា តមាលាទិបត្តកគន្ធា នាគកុង្កុមាទិបុប្ផកគន្ធា ជាតិផលាទិផលកគន្ធា សព្វថា គន្ធកាចេតា គន្ធគន្ធាតិ ឥមេហិ ទសហិ គន្ធេហិ ឧស្សន្នំ នានប្បការោសធសញ្ឆន្នំ កាឡបក្ខុបោសថទិវសេ អាទិត្តមិវ អង្គារំ ជលន្តំ តិដ្ឋតិ.

តត្ថេវ នន្ទមូលកំ (សុ. និ. អដ្ឋ. ១.១៩៥) នាម បព្ភារំ បច្ចេកពុទ្ធានំ វសនោកាសោ. តិស្សោ គុហាយោ សុវណ្ណគុហា មណិគុហា រជតគុហាតិ. តត្ថ មណិគុហាទ្វារេ មញ្ជូសកោ នាម រុក្ខោ យោជនំ ឧព្វេធេន, យោជនំ វិត្ថារេន, សោ យត្តកានិ ឧទកេ វា ថលេ វា បុប្ផានិ, សព្វានិ បុប្ផតិ វិសេសេន បច្ចេកពុទ្ធាគមនទិវសេ, តស្សូបរិតោ សព្វរតនមាឡោ ហោតិ. តត្ថ សម្មជ្ជនកវាតោ កចវរំ ឆឌ្ឌេតិ, សមករណវាតោ សព្វរតនមយំ វាលិកំ សមំ ករោតិ, សិញ្ចនកវាតោ អនោតត្តទហតោ អានេត្វា ឧទកំ សិញ្ចតិ, សុគន្ធករណវាតោ ហិមវន្តតោ សព្វេសំ គន្ធរុក្ខានំ គន្ធេ អានេតិ, ឱចិនកវាតោ បុប្ផានិ ឱចិនិត្វា បាតេតិ, សន្ថរកវាតោ សព្វត្ថ សន្ថរតិ, សទា បញ្ញត្តានេវ ចេត្ថ អាសនានិ ហោន្តិ, យេសុ បច្ចេកពុទ្ធុប្បាទទិវសេ ឧបោសថទិវសេ ច សព្វបច្ចេកពុទ្ធា សន្និបតិត្វា និសីទន្តិ, អយំ តត្ថ បកតិ. អភិសម្ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធោ តត្ថ គន្ត្វា បញ្ញត្តាសនេ និសីទតិ. តតោ សចេ តស្មិំ កាលេ អញ្ញេបិ បច្ចេកពុទ្ធា សំវិជ្ជន្តិ, តេបិ តង្ខណំ សន្និបតិត្វា បញ្ញត្តាសនេសុ និសីទន្តិ, និសីទិត្វា ច កិញ្ចិទេវ សមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋហន្តិ, តតោ សង្ឃត្ថេរោ អធុនាគតំ បច្ចេកពុទ្ធំ សព្វេសំ អនុមោទនត្ថាយ "កថមធិគត"ន្តិ កម្មដ្ឋានំ បុច្ឆតិ, តទា សោ អត្តនោ ឧទានព្យាករណគាថំ ភាសតិ, ឯវមិទំ គន្ធមាទនកូដំ បច្ចេកពុទ្ធានំ អាវាសដ្ឋានំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ.

កេលាសកូដំ បន រជតមយំ. សព្វានិ ចេតានិ ចិត្រកូដាទីនិ សុទស្សនេន សមានុព្វេធសណ្ឋានានិ តមេវ តំ បដិច្ឆាទេត្វា ឋិតានិ. សព្វានិ បន ឧព្វេធតោ បញ្ញាសយោជនានិ, អាយាមតោ បន វិត្ថារតោ ច ទ្វិយោជនសតានេវាតិ វទន្តិ. តានិ សព្វានិ ទេវានុភាវេន នាគានុភាវេន ច វស្សន្តិ, នទិយោ ច តេសុ សន្ទន្តិ, តំ សព្វម្បិ ឧទកំ អនោតត្តមេវ បវិសតិ, ចន្ទិមសូរិយា ទក្ខិណេន វា ឧត្តរេន វា គច្ឆន្តា បព្ពតន្តរេន តត្ថ ឱភាសំ ករោន្តិ, ឧជុំ គច្ឆន្តា ន ករោន្តិ, តេនេវស្ស "អនោតត្ត"ន្តិ សង្ខា ឧទបាទិ. តត្ថ មនោហរសិលាតលានិ និម្មច្ឆកច្ឆបានិ ផលិកសទិសនិម្មលូទកានិ ន្ហានតិត្ថានិ សុបដិយត្តានិ ហោន្តិ, យេសុ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធខីណាសវា ច ឥសិគណា ច ន្ហាយន្តិ, ទេវយក្ខាទយោ ឧយ្យានកីឡំ កីឡន្តិ.

តស្ស ចតូសុ បស្សេសុ សីហមុខំ ហត្ថិមុខំ អស្សមុខំ ឧសភមុខន្តិ ចត្តារិ មុខានិ ហោន្តិ, យេហិ ចតស្សោ នទិយោ សន្ទន្តិ. សីហមុខេន និក្ខន្តនទីតីរេ សីហា ពហុតរា ហោន្តិ, ហត្ថិមុខាទីហិ ហត្ថិអស្សឧសភា. បុរត្ថិមទិសតោ និក្ខន្តនទី អនោតត្តំ តិក្ខត្តុំ បទក្ខិណំ កត្វា ឥតរា តិស្សោ នទិយោ អនុបគម្ម បាចីនហិមវន្តេនេវ អមនុស្សបថំ គន្ត្វា មហាសមុទ្ទំ បវិសតិ. បច្ឆិមទិសតោ ច ឧត្តរទិសតោ ច និក្ខន្តនទិយោបិ តថេវ បទក្ខិណំ កត្វា បច្ឆិមហិមវន្តេនេវ ឧត្តរហិមវន្តេនេវ ច អមនុស្សបថំ គន្ត្វា មហាសមុទ្ទំ បវិសន្តិ. ទក្ខិណទិសតោ និក្ខន្តនទី បន តំ តិក្ខត្តុំ បទក្ខិណំ កត្វា ទក្ខិណេន ឧជុកំ បាសាណបិដ្ឋេនេវ សដ្ឋិ យោជនានិ គន្ត្វា បព្ពតំ បហរិត្វា ឧដ្ឋាយ បរិក្ខេបេន

តិកាចុតប្យយាណា ស្តកកឆារា ហុត្វា អាកាសេន សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ កត្វា តិឃក្កញ្ញ នាយ បិសារេណ បតិតា, បិសារេណា

ស្តកកឆារារចេកេន កិរេន្តា៑ តត្វ បញ្ញាសខេឃាឌនប្យយាណា តិឃក្កញ្ញអា នាយ យហារបិក្លូរលឹ ឌាតា, យហារបិក្លូរលិឃា ក្សល់ កិត្តិត្វា

បិសាលំ បចិសិត្វា សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ កតា, តរេតា ឈនបឆចិ កិត្តិត្វា ស្តយរក្កេន សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ កត្វា ចិឡ្ឡ នាយ តិរង្ហានបត្តតំ បហរិត្វា

ហត្វតរេល បញ្ចក្កលិសឌិសា បញ្ចឆារា ហុត្វា បចត្តតិ៑ សា តិក្លូត្យ អរេនាតត្តំ បគក្លិលំ កត្វា កតដ្ឋារេន "អាចដ្ឋក្កា"តិ ចុច្ចតិ, ស្តេក

បិសាលបិរដ្ឋេន សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ កតដ្ឋារេន "កល្យាក្កា"តិ, អាកាសេន សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ កតដ្ឋារេន "អាកាសក្កា"តិ,

តិឃក្កញ្ញអបិសារេណ បញ្ញាសខេឃាឌរេនាកាសេ ឋិតា "តិឃក្កញ្ញអរបិក្លូរលឹ"តិ, ក្សល់ កិត្តិត្វា បិសាលំ បចិសិត្វា សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ

កតដ្ឋារេន "ឆាហលក្កា"តិ, ស្តយរក្កេន សទ្ធឹ ខេឃាឌនាតិ កតដ្ឋារេន "ស្តយក្កក្កា"តិ ចុច្ចតិ៑ ចិឡ្ឡ នាយ តិរង្ហានបត្តតំ បហរិត្វា បញ្ចឆារា

ហុត្វា បចត្តដ្ឋារេន បន ក្កា ឃយុតា អចិរចតី សរក្ខ យហីតិ បញ្ចឆា សញ្ជ្យកតា៑ ឲចរយតា បញ្ច យហានឌិរឃា ហិយចត្តរេតា បកចត្តិ៑

លដ្ឋត្តគហស្ស បន (ឌា៑ អដ្ឋ៑ ៣៑១៩៑លដ្ឋត្តឌាតកចណ្ណនា) យឡេទ្វាគសខេឃាឌនប្យយារេណ ឆារេន រសចារេលិ ចា បណក់ ចា នត្វិ,

យលិក្លូត្តចណ្ណ ស្តកកយេច សត្តិដ្ឋតិ, តគនត្តទំ ខេឃាឌនចិត្វតំ ស្យុដ្ឋកល្លហារចត់ តំ ស្តកកំ បរិក្លិបិត្វា ឋិតំ, តគនត្តទំ ខេឃាឌនចិត្វតរេយច

ស្យុដ្ឋតឹលុប្យលចត់ តំ បរិក្លិបិត្វា ឋិតំ, ខេឃាឌនខេឃាឌនចិត្វតានេច រត្តប្យលរេសតុប្យលរត្តបក្សុយរេសតបក្សុយក្សុយុគចនាតិ ប៉ុរិយំ ប៉ុរិយំ

បរិក្លិបិត្វា ឋិតាតិ, ត្លូរេយសំ បន សត្តត្លុ ចនាត់ អតត្តទំ សខេឡ្តសប្សិ កល្លហារាឌឹត់ ចរេសន ខេចាយិស្សកចត់ ខេឃាឌនចិត្វតរេយច តាតិ

បរិក្លិបិត្វា ឋិតំ, តគនត្តទំ នាកាត់ កដិប្យយារេណ ស្តកកេក ខេឃាឌនចិត្វតរេយច រត្តសាលិចត់, តគនត្តទំ ស្តកកបរិឃរេត្ត

តឹលបឹតរេលិហិរេតាគាតស្យុរកិស្យុលុយក្សុស្យុយសយាកិល្លិ លុដ្ឋកកឆ្លូចនត្តិ ត្លូយាតិ គស ចនាតិ ខេឃាឌនខេឃាឌនចិត្វតានេច៑ តរេតា

លុដ្ឋករាឌយាសយហារាឌយាសយុក្កចត់, តគនត្តទំ តិប៉ុស៑ញ្ញអាលុកអលិត្យុក្សុយ្សុណ្ឌចល្លិចនាតិ, តរេតា ប្សុករុក្លូប្យយាលំ ស្តេច្ឆចត់, តរេតា

ហត្វិគត្តប្យយាណចលំ កគលិចត់, តរេតា សាលចត់, តគនត្តទំ ចាដិប្យយាណចលំ បនសចត់, តរេតា យឆុរចលំ អឡ្លចត់, តរេតា ចិញ្ចាចត់,

តរេតា កបិដ្ឋចត់, តរេតា ខេចាយិស្សកោ យហាចនសណ្ឌោ, តរេតា ខេចល្យចត់, ខេចល្យចត់ បន បរិក្លិបិត្វា សត្វ បត្តតា ឋិតា, ខេតសំ

ឆាហិរត្តេតា បដ្ឋាឃ បចរេយា ក្សុញ្ញអកាញ្ញអបត្តរេតា នាយ, ក្សុតិរឃា យហាកាញ្ញអបត្តរេតា នាយ, តរេតា ស្តកកបស្សបត្តរេតា នាយ, តរេតា

ចត្តបស្សបត្តរេតា នាយ, តរេតា ស្សុរិឃបស្សបត្តរេតា នាយ, តរេតា យលិបស្សបត្តរេតា នាយ, សត្វរេយា ស្យុចណ្ណបស្សបត្តរេតា នាយ៑ ខេសា

ស្តរត្តឆរេតា សត្វខេឃាឌនិរេកា លដ្ឋត្តគហំ បរិក្លិបិត្វា បត្វស្ស យុលចដ្ឋិ ចិឃ ឋិរេតា៑ តស្ស អត្តត្តិរិយបស្ស៑ ស្យុចណ្ណចណ្ណ, តរេតា តិក្លូរត្តន

ឡូការេសន លដ្ឋត្តគរេហា សយុក្កតឆាលស្សុរិឃា ចិឃ រេហាតិ៑ ឆាហិរិយបត្តរេតាស្យុ បន ឲរេកា ស្តរត្តឆរេតា ល ខេឃាឌនាតិ, ឲរេកា បញ្ច,

ឲរេកា ចត្តារិ, ឲរេកា តីណិ, ឲរេកា ទ្វេ, ឲរេកា ខេឃាឌន៑

ឲចំ សត្វបត្តតបរិក្លិត្តស្ស បន តស្ស គហស្ស ប៉ុត្តត្តរករណ្ណ ស្តកកចាតប្យហររេណាកាសេ យហានិរក្រាឆុរក្លូ, តស្ស លរត្តា បរិរក្លូបរេតា

បញ្ចខេឃាឌនិរេកា, ស្តរត្តឆរេតា សត្វខេឃាឌនិរេកា៑ ចត្យុស្យុ ឌិសាស្យុ ចតរេស្សា សាលាខេឃា លលខេឃាឌនិកា, ស្តដ្ឋិ ស្តក្កតសាលាបិ

លខេឃាឌនិកាច៑ ត្លូតិ ខេសា ស្យុលរេតា បដ្ឋាឃ ស្តរត្តរេឆន រេតរសខេឃាឌនិរេកា សាលាត់ ឆ្លូរិយត្តរេតា ឃាច បិរិយត្តា ទ្វាគសខេឃាឌនិរេកា

អដ្ឋហិ បិររាហសហស្សេហិ បដិយល្លិរេតា យុណ្ណយលិបត្តរេតា ចិឃ ចិលិសយាននា តិដ្ឋតិ៑ លដ្ឋត្តគហស្ស បន បត្តិយឌិសាការេក ស្យុចណ្ណបត្តរេត

ទ្វាគសខេឃាឌនិកា កញ្ចនក្យហា៑ លដ្ឋរេត្តា នាករាឌា ចស្សារត្វ អដ្ឋសហស្សនាកបរិចុរេតា កញ្ចនក្យហាឃំ ចសតិ, កិឃក្ការេល ស្តកកចាតំ

សព្យជិន្ឋយាតោ មហាតិក្រោធម្ពុលេ បរិទាហត្ថេរ តិដ្ឋតិ។

មក្ខាកិតិយា បន មជ្ឈេបញ្ចវីសតិយោជនមត្តេ ឋានេ សេវាលោ វា បណកំ វា នត្ថិ, ផលិកវណ្ណំ ឧទកមេវ ហោតិ, តតោ បរំ បន នាកានំ គណ្ឋិប្បមាណេ ឧទកេ អឌ្ឍយោជនវិត្ថតំ សេតបទុមវនំ តំ ឧទកំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតំ។ តត្ថ មុឡាលំ នង្គលសីសមត្តំ ហោតិ, ភិសំ មហាភេរិបោក្ខរប្បមាណំ ហោតិ។ តស្ស ឯកេកស្មិំ បព្ពេ អាឡ្ហកប្បមាណំ ខីរំ ហោតិ។ បទុមានំ បុប្ផមេឃ វាតោ ទោហុវិ ឧដ្ឋាបេត្វា បទុមិនីបត្តេសុ ឋបេតិ, តត្ថ ឧទកផុសិតានិ បតន្តិ, តតោ អាទិច្ចបាកេន បច្ចិត្វា បក្កអយោឃដិកា វិយ បោក្ខរមធុ តិដ្ឋតិ, ឯកន្តំ តាវមហន្តមេវ រត្តបទុមវនំ, ឯកន្តំ រត្តកុមុទវនំ, ឯកន្តំ សេតកុមុទវនំ, ឯកន្តំ នីលុប្បលវនំ, ឯកន្តំ រត្តុប្បលវនំ, ឯកន្តំ សុគន្ធសាលិវនំ, ឯកន្តំ ឯឡាលុកអលាបុកុម្ភណ្ឌាទីនិ មធុររសានិ វល្លិផលានិ, ឯកន្តំ អឌ្ឍយោជនវិត្ថតមេវ ឧច្ឆុវនំ, តត្ថ បូគរុក្ខក្ខន្ធប្បមាណំ ឧច្ឆុ។ ឯកន្តំ កទលិវនំ, យតោ ទ្វេ បក្កានិ ខាទន្តា កិលមន្តិ។ ឯកន្តំ ចាដិប្បមាណផលំ បនសវនំ, ឯកន្តំ អម្ពវនំ, ជម្ពុវនំ, កបិដ្ឋវនន្តិ សង្ខេបតោ ខាទិតព្ពយុត្តកំ ផលំ នាម នត្ថីតិ ន វត្តព្ពំ។ ឥតិ ឥមស្មិំ ហិមវតិ វិជ្ជមានកសត្តមហាសរប្បវត្តិំ បមាណសណ្ឋានាទីហិ សត្តេហេវ វិសេសំ ករោន្តា សត្តធា អវេចិ អញ្ញានិ បទិចិត្តិតេមេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

តិបញ្ចយោជនកូដបរិក្ខេបាតិ បន្នរសយោជនប្បមាណកូដបរិក្ខេបា, ឯតស្ស បរិណាហោ បន្នរសយោជនប្បមាណោតិ វុត្តំ ហោតិ។ កណ្ណមុណ្ឌាតិ កណ្ណសទិសា អគ្គមុណ្ឌា, រុក្ខាភិសាទាតិ អត្ថោ។ រុក្ខា ហិ ន ពន្ធីតិ នទោតិ វុច្ចតិ។ កណ្ណមុណ្ឌា ឧម្មិ យោជនប្បមាណា បណ្ណាសយោជនកូដសាលាយាមាតិ ឧព្ពេធតោ បណ្ណាសយោជនប្បមាណកូដាយាមា ឧព្ពេធតោ សមន្តតោ ច បណ្ណាសយោជនសាលាយាមា ច។ តតោ ឯវ សតយោជនវិត្ថិណ្ណា, តាវទេវ ច ឧក្កតា។ ឧម្មិរុក្ខស្ស ហិ មូលតោ បដ្ឋាយ យាវ សាលាវិដបំ, តាវ បណ្ណាស យោជនានិ, តតោ បរម្បិ ឧគ្គតសាលា បណ្ណាស យោជនានិ, សមន្តតោ ច ឯកេកា សាលា បណ្ណាស បណ្ណាស យោជនានិ វឌ្ឍិតានិ។ តាសុ បន មហន្តា មហន្តា ននទីយោ សន្តិ, តាសំ នទីនំ ឧភយតីរេ ឧម្មិបក្កានំ បតិតដ្ឋានេ សុវណ្ណង្កុរា ឧដ្ឋហន្តិ, តេ ននទីជលេន វុយ្ហមានា អនុបុព្ពេន មហាសមុទ្ទំ បវិសន្តិ, តទេតមេវ ឧម្មិននទីយំ និព្ពត្តត្តា "ឧម្មិនទ"ន្តិ តំ សុវណ្ណំ វុច្ចតិ។

យស្សានុភាវេនាតិ យស្សា មហន្តតា កប្បដ្ឋាយិកាទិប្បការេន បការេន។ យតោ តំ ឧម្មិយា បមាណំ, ឧទកេន អនុទានំ ចិត្តបាដលិយា, កុរុអានំ សិម្ពលិរុក្ខស្ស, អបរគោយានេ កទម្ពស្ស, ឧត្តរកុរូសុ កប្បរុក្ខស្ស, បុព្ពវិទេហេ សិរីសស្ស, តាវតិំសេសុ បារិច្ឆត្តកស្សាតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“បាដលី សិម្ពលី ឧម្មិ, ទេវានំ បារិច្ឆត្តកោ;

កទម្ពា កប្បរុក្ខោ ច, សិរីសេន ភវតិ សត្តម”ន្តិ។ (វិសុទ្ធិ។ ១.១៩៥; អ។ និ។ អដ្ឋ។ ១.១.៣៣៣);

ឯត្ថ សិរីសេន ភវតិ សត្តមន្តិ ឯត្ថ សិរីសេនាតិ បច្ចត្តេ ករណវចនំ។ សត្តមន្តិ លិង្គវិបល្លាសេន វុត្តំ, សិរីសោ ភវតិ សត្តមោតិ អត្ថោ។

ធក្កចាត្ថអសិលុក្ខនយោតិ ធក្កចាត្ថអបត្ថនោតា· បរិក្លិបិត្វា តំ សត្ថុំ, លោកឆាតុយឃំ ជិនោតាតិ ហេដ្ឋា ចុត្តំ សត្ថុយ្យិ តំ បរិក្លិបិត្វា ធក្កចាត្ថអសិលុក្ខនយោ បតិដ្ឋិនោតា, អឃំ ឲកា លោកឆាតុ ភាយាតិ អនេត្វា· យ-ការេរា បឥសត្ថិចនេសត អាកានោតា· “តំ សត្ថុំ លោកឆាតុំ បរិក្លិបិត្វា អឃំ ធក្កចាត្ថអសិលុក្ខនយោ ជិនោតា”តិ ឲចនេយ្យត្វ សយ្ឋត្ថិ ចឥត្តិ, ឲចំ ចុនេត្តបិ ធក្កចាត្ថអបត្ថនោតាបិ លោកឆាតុនេឃចាតិ នេចឌិតត្ថុំ·

តត្វាតិ តិស្សំ លោកឆាតុយឃំ· ធត្ថយល្វលំ ឲក្ខុតបត្ថាយនោយាឌតត្តិ ដ្ឋក្ខុកំ អាឃាយនោតា ចិត្តារនោតា ដ្ឋនេត្ថុឆនោតា ធ ឲក្ខុតបត្ថាយនោយាឌតំ, បរិយល្វលនោតា បត តីហិ នេយាឌនេតហិ ដ្ឋាតឌិឃឆ្កសតនោយាឌតំ· ឃ្ញុរិឃយល្វលំ បត្ថាយនោយាឌតត្តិ ឲត្វាបិ ធត្ថយល្វលេ ចុត្តតនេឃនេតច ដ្ឋក្ខុកំ បត្ថាយនោយាឌតត្តិ នេចឌិតត្ថុំ, បរិយល្វលនោតា បត ឌិឃឆ្កសតនោយាឌតំ·

នេតសុ បត ធត្ថយល្វលំ (ធី· តិ· អដ្ឋ· ១·១១១) ហេដ្ឋា, ឃ្ញុរិឃយល្វលំ ដ្ឋបរិ, អត្ថុរា នេតសំ នេយាឌតំ ហោតិ· ធត្ថស្ស ហេដ្ឋិយត្តុនោតា ឃ្ញុរិឃស្ស ដ្ឋបរិយត្តុ នេយាឌតសតំ ហោតិ, ធត្ថចិយាតំ អនេត្តា យលិយឃំ, ឆាហិ រឌនោតត បរិក្លិត្តំ, អនេត្តា ធ ឆាហិ ធ សិតលនេយច ហោតិ· ឃ្ញុរិឃចិយាតំ អនេត្តា ពតពយឃំ, ឆាហិទំ ឋលិកបរិក្លិត្តំ ហោតិ, អនេត្តា ធ ឆាហិ ធ ដ្ឋលុ្យយច· ធនេត្ថា ដ្ឋក្ខុកំ សលិកំ កន្ធតិ· នេសា ហិ អយាចាសិឃំ ឃ្ញុរិនេឃត សត្ថិ កន្ធនេត្តា ឌិចនេស ឌិចនេស នេចាកំ នេចាកំ ខ្លហិឃនេត្តា បុល្លយាសិឃំ ដ្ឋបឆ្កយក្កុនោតា ខ្លហិឃតិ, តិរិឃំ បត សិឈំ កន្ធតិ· តចា ហេស ឲកាស្ថិ យានេស ពឆាឌិ ឥក្លិលានោតា, ពឆាឌិ ដ្ឋត្តរនោតា ឌិស្សតិ, ធត្ថស្ស ដ្ឋកោសុ បស្សេសុ តក្លត្តតារកា កន្ធត្តិ, ធនេត្ថា នេឆត្ត ចិឃ ចធ្វិ តំ តំ តក្លត្តំ ដ្ឋបសក្កយតិ, តក្លត្តាតិ បត អត្តនោ កយតដ្ឋាតំ ត ចិឌហត្តិ, អត្តនោ ចិចិឃាច កន្ធត្តិ· ឃ្ញុរិឃស្ស បត ដ្ឋក្ខុកំ កយតំ សិឈំ, តិរិឃំ កយតំ ឥត្ថិ· តិរិឃំ កយតំ ភាយ ឥក្លិលាឌិសនោតា ដ្ឋត្តរឌិសាឃ, ដ្ឋត្តរឌិសនោតា ឥក្លិលាឌិសាឃ កយតំ, តំ ឥត្ថិ លហិ លហិ យានេសហិ ត្ថុក្នុតនោតា·

ឃ្ញុរិនេឃា កាត្ថអបនេក្លានេបិសនេឆ ធនេត្ថត សនេហច កក្ខុ តនោតា បទំ បិឌិបឥឌិចនេស នេយាឌតាតំ សតសហស្សំ ធត្ថយល្វលំ ខ្លហាឃ កន្ធតិ អត្តនោ សិឈកាយិតាឃ តស្ស ធ ឥត្ថកាយិតាឃ, អឆ ធនេត្ថា លេតា ចិឃ បត្ថាឃតិ· តនោតា បនេយ្យិ បក្លស្ស ឌុតិឃាឃ នេយាឌតាតំ សតសហស្សំ ធត្ថយល្វលំ ខ្លហាឃ កន្ធតិ· ឲចំ ឌិចនេស ឌិចនេស យាច បុក្ករនេក្លានេបិសឆឌិចសា សតសហស្សំ សតសហស្សំ ខ្លហាឃ កន្ធតិ, អឆ ធនេត្ថា អត្ថុក្កនេយត ធឌ្ឍិត្វា ដ្ឋនេបិសឆឌិចនេស បរិបុល្លោ ហោតិ· អត្ថុក្កនេយត ធឆ្កតនេក្ខាត្វ ដ្ឋបរិកាកនោតា បតិតឃ្ញុរិឃានេលាកតាឃ ហេដ្ឋនោតា បចត្តាឃ ឃ្ញុរិឃស្ស ក្ខុរិកាចេត ឌិចនេស ឌិចនេស អត្ថុក្កនេយត បរិហាឃយាតាឃ អត្តនោ លាឃាឃ ធនេសត អត្ថុក្កនេយត ធល្វយល្វលប្បនេឆសស្ស ធឆ្កយាតស្ស ចិឃ ឌិស្សយាតតាឃាតិ នេចឌិតត្ថុំ, តស្មា អត្ថុក្កនេយត ធឌ្ឍិត្វា ចិឃ ដ្ឋនេបិសឆឌិចនេស បុល្លយាឃំ បរិបុល្លយល្វលោ ហុត្វា ឌិស្សតិ· អឆ ឃ្ញុរិនេឃា បិឌិបឥឌិចនេស នេយាឌតាតំ សតសហស្សំ ឆាចិត្វា បុត ធត្ថយល្វលំ កល្បាតិ ធត្ថស្ស ឥត្ថកាតិតាឃ អត្តនោ ធ សិឈកាតិតាឃ, តចា ឌុតិឃាឃ សតសហស្សត្តិ ឲចំ យាច ដ្ឋនេបិសឆឌិចសា សតសហស្សំ សតសហស្សំ ឆាចិត្វា កល្បាតិ· អឆ ធនេត្ថា អត្ថុក្កនេយត ហាឃិត្វា កាត្ថអបនេក្លានេបិសឆឌិចនេស សត្ថុនេសា ត បត្ថាឃតិ, អត្ថុក្កនេយត ហាឃយាតតា នេចត្វ អត្ថុក្កនេយត ធឆ្កយាតតាឃ ចុត្តតនេឃត នេចឌិតត្ថា· តត្វ បត លាឃាឃ ហាឃយាតតាឃ យល្វលំ ធឆ្កយាតំ ចិឃ ឌិស្សតិ, ត្ថុឆ ធ លាឃាឃ ធឆ្កយាតតាឃ យល្វលំ ហាឃយាតំ ចិឃ ឌិស្សតិ, តស្មា អត្ថុក្កនេយត ហាឃិត្វា ចិឃ ដ្ឋនេបិសឆឌិចនេស សត្ថុនេសា ត បត្ថាឃតិ· ធត្ថំ ហេដ្ឋា

កត្វា ឋិតិយា រូបំ ហោតិ, មហតិយា បីតិយា ចក្កកាជតំ វិយ ចន្ទមណ្ឌលំ បិធីយតិ, មជ្ឈន្តិកោ ភេហន្ធាយា វិយ ចន្ទស្ស ឆាយា ន បញ្ញាយតិ។ សោ ឆាយាយ អបញ្ញាយមានាយ ទ្វេទ វិតានំ វិចា បធីបេបិ វិយ សមយេ ន បញ្ញាយតិ។

ទ្វេយំ បន អវីចិ សាវីចិ កោវីចីតិ តិវេធ្យា កមនវីចិយោ ហោន្តិ។ តត្ថ អជានំ រូបកំ បដិក្ខលំ ហោតិ, ហត្ថិកាកានំ មកាបំ, ក្រុត្តិ និតូណាមតាយ ឋានុ ហោតិ។ តទា ច មាយ វីចិយា ឋិទេយ កណ្ឌេត្ត ចក្ខុចលិហកខេចបុត្តា ឋិយាកិតាបសត្តត្តា អត្តនោ វិយានតោ ន និក្កមន្តិ, កិច្ចអាបស្សតា ហុត្វា ន វិចរន្តិ, តទា កិរ ឋិយវិយានំ បកតិមក្កុតោ អលោ ឆ្លតិត្វា វិចរតិ, តស្ស ឆ្លស្សា ចរណេនេច ចន្ទវិយានមិ អលោ ឆ្លស្សាចរតិ តក្កិតិកត្តា, តស្មា សា វីចិ ឋងកាការេច អជានុរូបតាយ “អវីចី”តិ វុច្ចតា ភតា។
មាយ បន វីចិយា ឋិទេយ កណ្ឌេត្ត ចក្ខុចលិហកខេចបុត្តា ឋិយាកិតាបិកាចតោ អកិលោអត្តនោ វិយានតោ ជាហិ និក្កមិត្វា កិច្ចអាបស្សតា ហុត្វា ទ្ទតោ ចិតោ ច វិចរន្តិ, តទា កិរ ឋិយវិយានំ បកតិមក្កុតោ រូជ្ជំ អារុហិត្វា វិចរតិ, តស្ស រូជ្ជំ អារុស្សា ចរណេនេច ចន្ទវិយានមិ រូជ្ជំ អារុស្សាចរតិ តក្កិតិកត្តា, តក្កិតិកតា ច វុមានកតិ ភាម ចាតមណ្ឌលេន វិយានស្ស ថេលិតត្តត្តា, តស្មា សា វីចិ ឋងកជាហុការេច ភាកានុរូបតាយ “សាវីចី”តិ វុច្ចតា ភតា។ មទា ឋិទេយា រូជ្ជំ អភារោហន្តោ អលោ ច អកោតារន្តោ បកតិមក្កេនេច កណ្ឌតិ, តទា ចក្ខុចលិហកា មចាកាលំ មចានុចិណ្ណា វិយានតោ និក្កមិត្វា ស្វេតេន វិចរន្តិ, តេន ការេន កាលំ ចក្ខុនតោ លេខេក រូតុសមតា ហោតិ, តាយ រូតុសមតាយ ហេតុភូតាយ សា ចន្ទិមឋិយានំ កតិ កចានុរូបតាយ “កោវីចី”តិ វុច្ចតា កតា។ តស្មា មំ កាលំ ចន្ទិមឋិយា អវីចិំ អារុហន្តិ, តទា ទេវោ ឧកជិតត្តំមិ ន ចស្សតិ។ មទា សាវីចិំ អារោហន្តិ, តទា កិន្តំ វិយ តកំ បក្ឃរតិ។ មទា កោវីចិំ អារោហន្តិ, តទា រូតុសមតា សម្បជ្ជតិ។

មទា បន រាជានោ អធម្មិកា ហោន្តិ, តេសំ អធម្មិកតាយ រូបរាជវេតាបតិបូតុយោ សព្វេ ទេចា ព្រាហ្មណា ច អធម្មិកា ហោន្តិ, តទា តេសំ អធម្មិកតាយ វិសមំ ចន្ទិមឋិយា បរិចត្តន្តិ។ តទា ហិ ជាហ្វាជានីតាជិអតិក្ខចលូបតិឃ្យមក្ខតស្ស មចានុវត្តស្ស អធម្មិកតាសត្តិតស្ស សាធារណស្ស បិបកមូស្ស ជានេន វិសមំ ចាយន្តេន ចាយុនា ថេលិយមានា ចន្ទិមឋិយា សិនេរុំ បរិក្ខិបន្តា វិសមំ បរិចត្តន្តិ, មចាមគ្គេន បចត្តន្តិ។ ចាតោ មចាមគ្គេន ចាយតិ, អមចាមគ្គេន ចាយតិ, អមចាមគ្គេន ចាយន្តោ អាកាសដ្ឋវិយានានិ ខោភេតិ, វិយានស្ស ខោភិតោស្ស ខេចតានំ កិច្ចអតត្ថាយ ចិត្តានិ ន តមន្តិ, ចិត្តេសុ អតមន្តេសុ និតូណាមកខា រូតុ មចាការេន ន សម្បជ្ជតិ, តស្មិំ អសម្បជ្ជន្តេ ន សម្មា ខេចោ ចស្សតិ, កទាចិ ចស្សតិ, កទាចិ ន ចស្សតិ, កត្ថចិ ចស្សតិ, កត្ថចិ ន ចស្សតិ។ ចស្សន្តោបិ ចប្បកាលេ អង្កុរកាលេ ភាលអកាលេ បុប្ផកាលេ ពីរក្ខហណាជិកាលេសុ មទា មទា សស្សានំ រូបការោ ន ហោតិ, តទា តទា ចស្សតិ ច វិកច្ឆតិ ច។ តេន សស្សានិ វិសមបិកានិ ហោន្តិ វិកតកន្ធរសាជិសម្បទានិ, ឧកកាជតេ បក្ខិត្តតណ្ឌុលេសុបិ ឧកស្មិំ បចេលេ កត្តំ រូត្តណ្ឌុលំ ហោតិ, ឧកស្មិំ អតិកិលិន្នំ, ឧកស្មិំ វុមបិកំ។ តំ បរិភុត្តំ កុច្ឆិយមិ វុត្តសោ អបរិណតំ, ឧកទេសេន បរិណតំ, ស្វបរិណតន្តិ ឧទ្ទំ តីហិ ខេចបការេហិ បច្ចតិ, បក្កាសយំ ន វុម្ហា រូបកច្ឆតិ។ តេន វុត្តា ជាហ្វាជានិសា ខេច ហោន្តិ អប្បាយុកា ច។

ធម្មិកានំ បន រាជូនំ កាលេ ចុត្តវិបរិយាយេន ចន្ទិមឋិយា សមំ បរិចត្តន្តិ, មចាមគ្គេន បចត្តន្តិ, រូតុសមតា ច សម្បជ្ជតិ, ចន្ទិមឋិយា ឆ មាសេ សិនេរុតោ ជាហិ និក្កមន្តិ, ឆ មាសេ អន្តោ វិចរន្តិ។ តទា ហិ សិនេរុសមីបេន តំ បរិក្ខិបំ កត្វា កណ្ឌន្តា ឆ មាសេ តតោ

ការេតឹមិតេា ជាហិ អត្តនោ ពីទិយំ ការេតេត ចក្កចាឡអាភិមុខា តិក្ខមត្តិ ។ ឯចំ ៤ យោជនេ ពណេ ពណេ និតេត្រុតេា អបរក្កតចនេត តតេា តិក្ខមិត្វា ចក្កចាឡអបមឹបំ បត្វា តតេាបិ ៤ យោជនេ ពណេ ពណេ អបរក្កតចនេត តិក្ខមិត្វា និតេត្រុមឹបំ បិមុលត្វា អត្តា ចិចរត្តិ ។ តេ ហិ អាឃាឡហឹយោជនេ និតេត្រុមឹបេត ចរត្តិ, តតេា ឌ្វេ យោជនេ តិក្ខមិត្វា ជាហិ ចរត្តិ ។ បឆមកត្តិកយោជនេ យន្ថេត្ត កច្ឆត្តិ, តតេា ចក្កចាឡអាភិមុខា កត្វា តយោ យោជនេ ចក្កចាឡអបមឹបេត ចិចរិត្វា បុត តិក្ខមិត្វា ចិព្វយោជនេ យន្ថេត្ត កត្វា តតេា បនេ ឌ្វេ យោជនេ និតេត្រុអភិមុខា បក្ខត្តិត្វា បុត អាឃាឡហេ និតេត្រុមឹបេត ចរត្តិ ។ ឯត្ត ច និតេត្រុស្ស ចក្កចាឡអស្ស ច យំ ជាតំ ចេយន្ថេ តស្ស និតេត្រុស្ស ច យំ ជាតំ ចេយន្ថេ តេត កច្ឆត្តា និតេត្រុមឹបេត ចរត្តីតិ ចេជិតត្ថា, ត និតេត្រុស្ស អក្កាលិត្វំ អល្លឹតា, ចក្កចាឡអមមឹបេត ចរលយ្បិ ញ្ញមិតាច តយេត ចេជិតត្ថា ។ យជា បត និតេត្រុស្ស ចក្កចាឡអស្ស ត្វ្រក់ ចេយន្ថេត្ត កច្ឆត្តិ, តជា ចេយន្ថេត្ត ចិចរត្តីតិ ចេជិតត្ថា ។

ឯចំ ចិចរត្តា ច ឯកប្បហារេន តីសុបិ ឌីបេសុ អាលោកំ ករោត្តិ ។ ឯកេកាយ ឌិសាយ តច តច យោជនសតសហស្សានិ អត្ថការំ ចិធមិត្វា អាលោកំ ឌស្សេត្តិ ។ កថំ? ញ្ញមស្មិំ ទីបេ ស្វរិយុក្កមតកាលេ បុព្ពចិទេហេ មជ្ឈន្តិកកាលោ ហោតិ, ឧត្តរកុរុសុ អត្ថង្គមតកាលោ, អបរគោយានេ មជ្ឈិមយាមោ, បុព្ពចិទេហមិ ឧក្កមតកាលេ ឧត្តរកុរូសុ មជ្ឈន្តិកកាលោ, អបរគោយានេ អត្ថង្គមតកាលោ, ញ្ញឆ មជ្ឈិមយាមោ, ឧត្តរកុរូសុ ឧក្កមតកាលេ អបរគោយានេ មជ្ឈន្តិកកាលោ, ញ្ញឆ អត្ថង្គមតកាលោ, បុព្ពចិទេហេ មជ្ឈិមយាមោ, អបរគោយានឌីបេ ឧក្កមតកាលេ ញ្ញឆ មជ្ឈន្តិកកាលោ, បុព្ពចិទេហឌីបេ អត្ថង្គមតកាលោ, ឧត្តរកុរូសុ មជ្ឈិមយាមោ ។ ញ្ញមស្មិំ ឌីបេ ឌិតមជ្ឈន្តិកកាលេចលិយំ បុព្ពចិទេហចាសិនំ អត្ថង្គមតចនេត ឧបឌ្ឍំ ស្វរិយមណ្ឌលំ បញ្ញាយតិ, អបរគោយានចាសិនំ ឧក្កមតចនេត ឧបឌ្ឍំ បញ្ញាយតិ ។ ឯចំ សេសឌីបេសុបិ ។ ញ្ញតិ ញ្ញមិតាច បការេន តីសុ ឌីបេសុ ឯកប្បហារេនេវ ចន្ទិមស្វរិយា អាលោកំ ឌស្សេត្តីតិ ចេជិតត្ថា ។

ញ្ញតេា អញ្ញថា បត ឌ្វីសុ ឯច ឌីបេសុ ឯកប្បហារេនេវ អាលោកំ ឌស្សេត្តិ ។ យស្មិំ ឌីបេ អត្ថង្គមតចនេត ឧបឌ្ឍំ ស្វរិយមណ្ឌលំ បញ្ញាយតិ, អត្ថង្គមិតេ តត្ថ ត បញ្ញាយតិ, អាលោកំ ត ឌស្សេតិ, ឌ្វីសុ ឯច ឌីបេសុ ឯកប្បហារេន ឧក្កមំ ។ ឯកេកាយ ឌិសាយ តច តច យោជនសតសហស្សានិ អត្ថការចិធមតយ្បិ ញ្ញមិតាច តយេត ឌដ្ឋត្ថា ។ ញ្ញមស្មិំ ឌីបេ ឌិតមជ្ឈន្តិកកាលេចលិយំ បុព្ពចិទេហចាសិនំ អត្ថង្គមតចនេត ឧបឌ្ឍំ ស្វរិយមណ្ឌលំ បញ្ញាយតីតិ បុព្ពចិទេហេ តចយោជនសតសហស្សប្បមាណេ ឋានេ អត្ថការំ ចិធមិត្វា អាលោកំ ឌស្សេតិ, តថា អបរគោយានេ ឧក្កមតចនេត តត្ថាបិ ឧបឌ្ឍស្សេវ បញ្ញាយមានត្តា ។ បុព្ពចិទេហានំ បត អត្ថង្គមិតេ ត បញ្ញាយតីតិ ឌ្វីសុ ឌីបេសុ សព្ពត្ថ អត្ថការំ ចិធមិត្វា អាលោកំ ឌស្សេតិ អបរគោយានេបិ ឧក្កតេ ស្វរិយេ សព្ពត្ថ អត្ថការចិធមតតោ ។

បិតុកចត្តា ច ចន្ទិមស្វរិយា ឯកតោច លោកេ បិតុកចត្តិ, តេសុ ស្វរិយោ បឋមតរំ បញ្ញាយតិ ។ បឋមកប្បិកាតញ្ហិ សត្តានំ សយំបភាយ អត្តរហិតាយ អត្ថការោ អហោសិ ។ តេ ភីតតសិតា "ភទ្ទកំ ចតស្ស, សចេ អញ្ញោ អាលោកោ ភវេយ្យា"តិ ចិត្តយិំសុ ។ តតោ មហាជនស្ស ស្វរភាវំ ឧនយមានំ ស្វរិយមណ្ឌលំ ឧដ្ឋហិ, តេនេវស្ស "ស្វរិយោ"តិ នាមំ អហោសិ ។ តស្មិំ ឌិចសំ អាលោកំ កត្វា អត្ថង្គមិតេ បុត អត្ថការោ អហោសិ ។ តេ ភីតតសិតា "ភទ្ទកំ ចតស្ស, សចេ អញ្ញោ អាលោកោ ឧប្បជ្ជេយ្យា"តិ ចិត្តយិំសុ ។ អថ នេសំ ឆន្ទំ ញាត្វា ចិយ ចន្ទមណ្ឌលំ ឧដ្ឋហិ, តេនេវស្ស "ចន្ទោ"តិ នាមំ អហោសិ ។ ឯចំ ចន្ទិមស្វរិយេសុ បិតុក្ខតេសុ តក្ខត្តានិ តារករូបានិ បិតុកចត្តិ , តតោ បភុតិ រត្តិន្ទិចា បញ្ញាយត្តិ ។ អនុក្កមេន ច មាសឌ្ឍមាសឧតុសំចច្ឆរា ឌាយត្តិ ។ ចន្ទិមស្វរិយានំ បត បិតុក្ខតឌិចសេយេច និតេត្រុចក្កចាឡអហិមចន្តបព្ពតា

ចត្តារោ ច ឌឹបិ បិតុកចត្តិ, តេ ច ខោ អបុត្តំ អចទិមំ ចក្កុលបុណ្ណយឌិចសេសេយច បិតុកចត្តិតិ ចេឌិតព្ពំ។

ឃប្ថា ចេត្ថ “ឲក់ ចក្កចាឭអំ អាឃាយតោ ច ចិត្តារតោ ច ឃោឌតាត់ ក្ខាឌស សតសហស្សាតិ តឹលិ សហស្សាតិ ចត្តារិ សតាតិ បញ្ញាសញ្ច ឃោឌតាតី”តិ អដ្ឋកថាយំ (បារា។ អដ្ឋ។ ១។១ ចេទញ្ញកណ្ឌវណ្ណតា) វុត្តំ, តប្ថា វុត្តប្បយាលតោ ឰយស្ស ចក្កចាឭអស្ស សិតេរុបតិដ្ឋិតោកាសេ ចតុរាសីតិ ឃោឌតសហស្សាតិ បរតោ ឃាច ចក្កចាឭអបន្តាតា វុត្តរឌិសាភាកប្បយាលញ្ច បហាយ ឰមិស្សា ឥក្កិលឌិសាយ –

សិតេរុចក្កចាឭអាតំ, អត្តរំ បរិយាលតោ;

បញ្ច សតសហស្សាតិ, សហស្សាត្ចតសដ្ឋិ ច។

សតាតិ សត្ត ពោឃ្យាតិ, បញ្ចាចិសុត្តរាតិ ច;

យដ្ឋិឌឹកតោ តាយ, តត្ថ ចេយដ្ឋកា រចិ។

យដ្ឋតោ ឃាច ចេរុយា, ចក្កចាឭអាតយត្តរេ;

ចេយដ្ឋកា ឃដា ហោតិ, វុកឃត្តកតោ តដា។

យដ្ឋតោ ឃាច ចេរុយា, ចក្កចាឭអា ច បន្តាតា;

ត្រុច សតសហស្សាតិ, សហស្សាត្ចសីតិ ច។

អដ្ឋសតំ ត្រុច សដ្ឋិ, ឃោឌតាតិ ក្ខិកាវុតំ;

វុកតោ អត្តតោ ចេរុ-ចក្កចាឭអាតយត្តរេ។

ឲក់ សតសហស្សញ្ច, សហស្សាត្ចតាលិសំ;

តចសពាតេកពិស, ឃោដភាតិ ច កាចុពិ៍

បយាលោតា សយត្តា ច, យណ្ឌល៍ យឌ្ឍុឹចិឱយា;

សពសហស្សាត្វតចឹស, សហស្សាតេកពិស ច៍

សពេយកញ្ញា ចិឡេញ្ញឃ្យុំ, បញ្ញាសត្តពិ ក្តុត្តាទ៑;

ឥក្លិហ៍ ក្តុត្តាទញ្ញាបិ, កណ្ឋេត្តា បភ ភាល្យា៍

យឌ្ឍុឹចិឱប្យាលោភ , យណ្ឌលេភច កណ្ឋពិ;

កណ្ឋេត្តា ច បភេច៌ េសា, ឱ្សុរុឃ្យោរុឃ្យោហេដ្ឋ៉េតា៍

អារុឃ្យោរុឃ្យោក្ខញ្ញា, ឃេតា កណ្ឋពិ សញ្ញា;

ពេតា កពិចេសភស្ស, ក្វទយណ្ឌាភយាសិ ពំ៍

ពិំស សពសហស្សាភិ, ឃោដភាតិ បយាលោតា;

ពស្វា េសា បរិតោ ឃាពិ, ពត្តក៌ច ឌិេភ ឌិេភ៍

សហស្សេយក៌ បញ្ញាសពំ, ចត្យបញ្ញាសឃោដភំ;

ពិកាចុពំ ពេទស្វសភ៌, ពេត្តិំស ទពភាភិ ច៍

អដ្ឋង្គុលិភិ ច ពិរិឃំ, កណ្ឋពេកឌិេភ ទចិ;

លពាលឹសសហស្សាភិ, ល សពាភិ ពិកាចុពំ៍

ឃោឌភាត៌ ពិតាលិសំ, យានេសេភេពេភ គច្ឆតិ;

តេភច្ចតិសហស្សានិ, ទ្វិសតំ សត្តសីតិ ច៍

កាច្ចតានិ ក្ខេច ចាបិ, ទ្វិហិ យានេហិ គច្ឆតិ;

ព្ទាយាឃ កតិឃា អត្ថ-ចិឆិតោ ចិឆិអត្ថិយំ៍

គច្ឆតិ លហិ យានេហិ, តិយានេហិ ច យន្តិយំ;

សិតេទុសត្ថិកេ អត្ថ-ចិឆិតោ បភ កាញ្យា;

អាកច្ឆេត្វា ទ្វិយានេហិ, អស្ស ឌីបស្ស យន្តកោ៍

តស្មា សីហឡអឌីបស្ស, យន្តតោ បេទុអត្ថេ;

ទុក្ខេច សតសហស្សានិ, ទ្វិសេតភាសិកានិ ច៍

តេត្តិសត្ថា សហស្សានិ, អដ្ឋាទស តិកាចុតំ;

ចក្កចាឡអត្ថទេត្ថាស្ស, ឌីបស្សេច ច យន្តតោ៍

ពិលិ សតសហស្សានិ, សហស្សានិ លចិសតិ;

ល ទ្ធត្ថានិ បទ្ទោច, សតាគេកត្ថា កាច្ចតត្ថិ៍

ខុចយេត្វ អឃយ្បិ ចិសេសា ចេឌិតេត្ថា៍

តាវតិំសភវនំ ទសសហស្សយោជនន្តិ ឯត្ថ តេត្តិំស សហបុញ្ញការិនោ ឯត្ថ និព្ពត្តាតិ តំសហចរិតដ្ឋានំ តេត្តិំសំ, តទេវ តាវតិំសំ , តំ និវាសោ ឯតេសន្តិ តាវតិំសា, ទេវា, តេសំ ភវនំ តាវតិំសភវនំ។ តថា ហិ មឃេន មាណវេន សទ្ធិំ មចលគាមកេ កាលំ កត្វា តត្ថ ឧប្បន្នេ តេត្តិំស ទេវបុត្តេ និស្សាយ អស្ស ទេវលោកស្ស អយំ បណ្ណត្តិ ជាតាតិ វទន្តិ។ អថ វា យស្មា សេសចក្កវាឡេសុបិ ឆ កាមាវចរទេវលោកា អត្ថិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ “សហស្សំ ចាតុមហារាជិកានំ សហស្សំ តាវតិំសានន្តិ”។ តស្មា នាមបណ្ណត្តិយេវេសា តស្ស ទេវលោកស្សាតិ វេទិតព្វំ។ ទសសហស្សយោជនន្តិ ឥទំ បន សក្កបុរំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ តថា ហិ តាវតិំសកាយិកា ទេវា អត្ថិ បព្វតដ្ឋកា, អត្ថិ អាកាសដ្ឋកា, តេសំ បរម្បរា ចក្កវាឡបព្វតំ បត្តា, តថា ចាតុមហារាជិកានំ យាមាទីនម្បិ។ ឯកទេវលោកេបិ ហិ ទេវានំ បរម្បរា ចក្កវាឡបព្វតំ អប្បត្តា នាម នត្ថិ។ ឥទំ បន តាវតិំសភវនំ សិនេរុស្ស ឧបរិមតលេ ទសសហស្សយោជនិកេ ឋានេ បតិដ្ឋិតន្តិ វេទិតព្វំ។ តស្ស បាចីនបច្ឆិមទ្វារានំ អន្តរា ទសយោជនសហស្សំ ហោតិ, តថា ទក្ខិណុត្តរទ្វារានំ។ តំ ខោ បន នគរំ ទ្វារសហស្សយុត្តំ អហោសិ អារាមបោក្ខរណីបដិមណ្ឌិតំ។

តស្ស មជ្ឈេ(ធ។ ប។ អដ្ឋ។ ១។២៨ មឃវត្ថុ) តិយោជនសតុព្វេធេហិ, ធជេហិ បដិមណ្ឌិតោ សត្តរតនមយោ សត្តយោជនសតុព្វេធោ សក្កស្ស វេជយន្តោ នាម បាសាទោ។ តត្ថ សុវណ្ណយដ្ឋីសុ មណិធជា អហេសុំ, មណិយដ្ឋីសុ សុវណ្ណធជា, បវាឡយដ្ឋីសុ មុត្តធជា, មុត្តយដ្ឋីសុ បវាឡធជា, សត្តរតនមយាសុ យដ្ឋីសុ សត្តរតនមយា ធជា។

ទិយឌ្ឍយោជនសតាយាមោ វេជយន្តរថោ (សំ។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១។២៣៨ អាទយោ)។ តស្ស ហិ បច្ឆិមន្តោ បណ្ណាសយោជនោ, មជ្ឈេ រថបញ្ជរោ បណ្ណាសយោជនោ, រថសន្ធិតោ យាវ រថសីសា បណ្ណាសេវ យោជនានិ។ តទេវ បមាណំ ទិគុណំ កត្វា “តិយោជនសតាយាមោ”តិបិ វទន្តិយេវ។ តស្មិំ យោជនិកបល្លង្កោ អត្ថតោ តិដ្ឋតិ។ តត្ថ តិយោជនិកំ សេតច្ឆត្តំ, ឯកស្មិំយេវ យុគេ សហស្សអាជញ្ញយុត្តំ។ សេសាលង្ការស្ស បមាណំ នត្ថិ។ ធជោ បនស្ស អឌ្ឍតិយានិ យោជនសតានិ ឧគ្គតោ, យស្ស វាតាហតស្ស បញ្ចង្គិកតូរិយស្សេវ សទ្ទោ និច្ឆរតិ។

សក្កស្ស បន ឯរាវណោ នាម ហត្ថី ទិយឌ្ឍយោជនសតិកោ, សោបិ ទេវបុត្តោយេវ។ ន ហិ ទេវលោកស្មិំ តិរច្ឆានគតា ហោន្តិ, តស្មា សោ ឧយ្យានកីឡាយ និក្ខមនកាលេ អត្តភាវំ វិជហិត្វា ទិយឌ្ឍយោជនសតិកោ ឯរាវណោ នាម ហត្ថី ហោតិ។ សោ តេត្តិំសកុម្ភេ មាបេតិ អាវដ្ដេន គាវុតអឌ្ឍយោជនប្បមាណេ, សព្ពេសំ មជ្ឈេ សក្កស្ស អត្ថាយ សុទស្សនំ នាម តិំសយោជនិកំ កុម្ភំ មាបេតិ។ តស្ស ឧបរិ ទ្វាទសយោជនិកោ រតនមណ្ឌបោបិ ហោតិ។ តត្ថ អន្តរន្តរា សត្តរតនមយា យោជនុព្វេធា ធជា ឧដ្ឋហន្តិ។ បរិយន្តេ កិង្កិណិកជាលំ ឱលម្ពតិ, យស្ស មន្ទវាតេរិតស្ស បញ្ចង្គិកតូរិយសទ្ទសម្មិស្សោ ទិព្វគីតសទ្ទោ វិយ រវោ និច្ឆរតិ។ មណ្ឌបមជ្ឈេ សក្កស្ស យោជនិកោ មណិបល្លង្កោ បញ្ញត្តោ ហោតិ, តត្ថ សក្កោ និសីទតិ។ តេត្តិំសាយ កុម្ភានំ ឯកេកស្មិំ កុម្ភេ សត្ត សត្ត ទន្តេ មាបេតិ, តេសុ ឯកេកោ បណ្ណាសយោជនាយាមោ។ ឯកេកស្មិញ្ច ទន្តេ សត្ត សត្ត បោក្ខរណិយោ ហោន្តិ, ឯកេកាយ បោក្ខរណិយា សត្ត សត្ត បទុមិនិគច្ឆា, ឯកេកស្មិំ គច្ឆេ សត្ត សត្ត បុប្ផានិ ហោន្តិ, ឯកេកស្ស បុប្ផស្ស សត្ត សត្ត បត្តានិ, ឯកេកស្មិំ បត្តេ សត្ត សត្ត ទេវធីតរោ នច្ចន្តិ។ ឯវំ សមន្តា បណ្ណាសយោជនដ្ឋានេ ហត្ថិទន្តេសុយេវ នដនាដកា ហោន្តិ។

ភត្ថា ភាយ បត វេបិក្លវេលឹ បញ្ញាវេឃោឌភា៑ “បញ្ចាវតវេឃោឌតិកា”តិបិ ចតត្តិ៑

ចិត្តលតាចត៌ បត វដ្ឋិវេឃោឌតិក៌៑ “បញ្ចាវេឃោឌភវតិក”ត្តិបិ ចតត្តិ៑ ត៌ បត ចិន្តារុក្លវហស្សបដ៏យល្លិត៌, តទា ភត្ថតចត៌ ឋារុវកចតញ្ចា៑ វតក្កា បតេត្ត អច្ឆរាវឈ្ឈបរិចុតោ វដ្ឋិវេឃោឌតិក៌ វុចល្លយហាចិចិ ឌ្ឋតរិត្វា ភក្លត្តិ កិឡអតេត្តា ភត្ថភចតាឌិវុ ចិធវេតិ៑

បិរិច្ឆត្តកោ បត កោចិឡអារោរា វយត្តា តិវេឃោឌភវតបរិយល្ឋវេលិ បញ្ចាឌវវេឃោឌភបរិលាហក្លវេន្ឋា វេឃោឌភវតុវេន្ទាឆោ៑ តស្ស ឞុវេល វដ្ឋិវេឃោឌភាឃាយា បញ្ញាវវេឃោឌភចិត្វារា បញ្ចាឌវវេឃោឌតុវេន្ទាឆា ឌឃវុយភបុប្បកចល្លា បល្វកន្ទលវិលិ, ឃស្សា ឞុក្សាឃ វក្កស្ស តិវិឌវេតា ក្លបឆ្ឍកាវេឃា អតុបចិវតិ, ក្លឌ្ជិតកាវេល ក្លាត៌ បរិប្លុវេតិ៑

វុឆឡ្វា ភាយ ឌេចវកា អាឃាយវេតា ច ចិត្វារវេតា ច តិវេឃោឌភវតិកា, បរិវេក្លបវេតា ភចវេឃោឌភវតិកា, ក្លវេន្ទាឆវេតា បញ្ចាវេឃោឌភវតិកា, តស្សា ឋលិកយឃា ក្វយិ, ឆឡ្ក្សលិវឈ្ឈាឌាឌិវុ ចាឡអន្វបិឌិវឈ្ឈ្ឌ្ឌភកអាលិវេឃា យលិយឃា, វុចល្លយឃា ឆឡ្ក, រេឌតយឃា ឆឡ្កឈឌកា ច វឈ្ឈាឌញ្ចា, បចាឡអយឃាតិ ចាឡអន្វបិតិ, វត្តរេតភយឃា កោបិភវិវេឃា ច បក្លបិវា ច ឞុលចឌ្ឌិ ច, ឡ្វត្ថតិរិលឌ្ឌកាហិ ឈេតត៌, វេវាចល្លយឃំ ឈេតភចិឆំ, រេឌតយឃា ត្វបិកា៑

អាវាចតិ ភាយ ឲកា លតា អត្វិ, “វា បុបឡិស្សតិ”តិ ឌេចា ចស្សវហស្សំ ក្លបឌ្ឌាត៌ កឆ្ឋត្តិ, បិរិច្ឆត្តកេ បុប្ឡយាតេ ឲក៌ ចស្សំ ក្លបឌ្ឌាត៌ កឆ្ឋត្តិ៑ តេ តស្ស បល្វបលិវាឌិកាចវេតា បឌ្ឌាឃ អត្តយភា វេហាត្តិ៑ ឃទាហ –

“ឃស្មិំ, ភិក្លវេច, វយវេឃ ឌេចាត៌ តាចតិវាត៌ បិរិច្ឆត្តកោ កោចិឡអារោរា បល្វបលិវេវា វេហាតិ, អត្តយភា, ភិក្លវេច, ឌេចា តាចតិវា តស្មិំ វយវេឃ វេហាត្តិ ‘បល្វបលិវេវា ឌាតិ បិរិច្ឆត្តកោ កោចិឡអារោរា, ត ចិរស្សេច ឌាតិ បត្ថបលិវេវា កចិស្សតិ’”តិអាឌិ (អ៑ តិ៑ សិ៑ ៩៥)៑

វន្ទាបិលិឋុល្លស្ស បត បិរិច្ឆត្តកស្ស កោចិឡអារស្ស វយត្តា បញ្ចា វេឃោឌភវតាតិ អាកា ឋរេតិ, អត្វចាត៌ វេឃោឌភវត៌ កវេន្ឋា កឆ្ឋតិ៑ បុបឡិវេត បិរិច្ឆត្តកេ អារោរាហលកិច្ចំ ចា អក្សវំ កវេហត្វា ភាយភកិច្ចំ ចា បុប្បាហរលត្វំ ចវេក្កាឌកកិច្ចំ ចា ភត្វិ៑ កត្តភកចារោតា ក្លឌ្ឌហិត្វា បុប្បាតិ ចល្ចវេតា កត្តតិ, វយ្យជិច្ឆភកចារោតា វយ្យជិច្ឆតិ, បវេចវភកចារោតា វុឆឡ្វឌេចវក៌ បវេចវេវតិ, វឡ្វឌ្ឍភកចារោតា បុរាលបុប្បាតិ តិហរេតិ, វត្តរេលកចារោតា បត្តកល្លិកកោវរាតិ ររេចវេត្តា វត្វរេតិ, ឞឌ្ឌ្ឌ្ឌារេត ឆឡ្វាវត៌ វេហាតិ វេឃោឌភប្បយារេលា រេតភបល្លវេក្កា, តស្ស ក្លបរិ ឆារិឃយាត៌ តិវេឃោឌតិក៌ វេវតច្ឆត្វំ, តឌភត្តរ៌ វក្កស្ស ឌេចរវេឡា អាវត៌ អត្វរិឃតិ, តវេតា ឆាតិត្តិវាឃ ឌេចបុត្តាត៌, តវេតា អវេន្ទាវំ យវេហវក្លឌេចតាត៌៑ អវេន្ទាវំ ឌេចតាត៌ បត បុប្បកល្លិកាច អាវត៌ វេហាតិ៑ ឌេចា ឌេចវក៌ បចិវិត្វា តិវិឌត្តិ៑ តវេតា បុវេប្បហិ វេរាលុចឌ្ឌិ ក្លក្កត្វា ក្លបរិ កល្លិក៌ អាហច្ច តិបតយាភា ឌេចតាត៌ តិកាចុតប្បយាល៌ អត្តកាចំ លិលាបរិកឡ្វវឌ្ឍិត៌

ចិយ ករោតិ, តេន សា កិញ្ចអា ចត្មុហិ យាវេសហិ បរិវេឃាសាត់ កច្ឆតិ៍ ឡាតិ ឡាយាហិ សយ្យត្តិហិ សយត្ថាកត់ តាចតិសកចត់ កកចា សព្វាថា អវេចឌិតិ វេចឌិតព្វា៍

តថា អប្បរកចតត្តិ ឲត្ត ដេចា ចិយ ត ប្បរត្តិ ត ព្រាសរត្តិ ត ចិវេរាចត្ថិតិ អប្បរា៍ ប្បរា តាយ ដេថា, តេន បដិបក្ខាតិ ថា អប្បរា៍ សក្កោ កិរ យចលកាយកោ យឈោ តាយ យាណោថា ហុត្វា តេត្តិស ប្បរិសេ កហេត្វា កល្យាណកម្ម៉ ករោរត្តា សត្ត ចត្តបដាតិ ប្ដូរត្វា តត្ថ កាលកតោ ដេចលោកេ តិព្វាត្តិ សង្គិ បរិសាឃ៍ តតោ ប្បព្វាដេថា “អាកត្តុកដេចបុត្តា អាកតា, សក្កាវំ តេសំ ករោយា”តិ ចត្វា ឌិព្វាបក្យាតិ ឆ្កបតាយេបុំ, ឆ្កបដ្ឋវេឌ្ឍត ច តិយត្តេសុំ៍ សក្កោ ឆ្កបដ្ឋវេឌ្ឍត អសត្តុដ្ឋោ អហោសិ, អថ តេថាសិកា “អាកត្តុកដេចបុត្តាត់ សក្កាវំ ករោយា”តិ កត្តបិត់ សដ្ឋយិសុ៍ សក្កោ សកបរិសាយ សព្ហា អដាសិ “យាវិសា យា កត្តបិត់ បិចិត្ត, បិចយាតាការេយត្តេយច ដេស្សថា”តិ៍ តេ តថា អកំសុ៍ តេថាសិកដេចតា ប្បចណ្ណសរេកហិ ឆ្កបតឹត់ កត្តបិត់ ឃាចដត្តំ បិចិត្វា យត្តា តត្ត តត្ត ប្បចណ្ណបឆចិយំ បតិត្វា សយិសុ៍ សក្កោ “កណ្ហច ត្មុត្ត, ហរថ ត្មុត្ត”តិ តេ បិដេសុ កាហាបេត្វា សិនេរុបិដេ លិបិបេសិ៍ សក្កស្ស ប្បព្ហាតេដេត តដត្មុចត្តកាបិ សព្វោ តទេត្តច បតិសុ៍ អថ តេសំ កម្មបច្ចយំយាត្យសមុដ្ឋាត់ សិនេរុស្ស ហេដ្ឋិមតលេ ដសយោឌតសហស្សំ អប្បរកចត់ តិព្វាត្តិ បារិច្ឆត្តកបដិច្ឆត្តក្មតាយ ចិត្រាបាដលិយា ឆ្កបសោកិត់៍ សក្កោ តេសំ តិចត្តិត្វា អតាកយតត្វាយ អារក្ខំ ដេបេសិ៍ យំ សត្វាយ ត្មុត្ត –

“អត្តរា ទ្ទិត្ត អយុជ្ឈប្បរាត់, បព្ចាចិឆា ដបិតា អភិរក្ខា;

ឆ្កកករោចិបឃស្ស ច ហារី, យដតឃុតា ចត្សេរា ច យហត្វា”តិ៍ (សំ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១.១.២៤៧; ឌា៍ អដ្ឋ៍ ១.១.១៩);

តត្ត ទ្ទិត្ត អយុជ្ឈប្បរាតត្តិ ទ្ទិត្ត ដេចាប្បរតករាត់ អត្តរាតិ អតេត្វា៍ ឌេ្ថ កិរ តករាតិ ឃុចេឌ្ឍត កហេត្វំ អសក្កុណេយ្យតាយ អយុជ្ឈប្បរាតិ តាយ ឌាតាតិ៍ យដា ហិ អប្បរា ពលចត្តោ ហោត្តិ, អថ ដេចេហិ បលាយិត្វា ដេចតកាវំ បចិសិត្វា ក្ខាវេរ បិហិតេ អប្បរាត់ សតសហស្សម្បិ កិញ្ចិ កាត់ ត សក្កោតិ៍ យដា ដេចា ពលចត្តោ ហោត្តិ, អថ អប្បរេហិ បលាយិត្វា អប្បរតកាវំ បចិសិត្វា ក្ខាវេរ បិហិតេ សក្កាត់ សតសហស្សម្បិ កិញ្ចិ កាត់ ត សក្កោតិ៍ ឡាតិ ឡាយាតិ ឌេ្ថ តករាតិ អយុជ្ឈប្បរាតិ តាយ៍ តេសំ អត្តរា ឲតេសុ ឆ្កករាឌឹសុ បព្ចាសុ ដាតេសុ សក្កេត អារក្ខា ដបិតា៍ តត្ត ឆ្កករសេដ្ឋត តាកា កហិតា៍ តេ ឆ្កដកោ យហព្វាលិ ហោត្តិ, តស្មា សិនេរុស្ស បឋមាលិដ្ឋេ ឲតេសំ អារក្ខា៍ សិនេរុស្ស កិរ សយត្តតោ ពហលតោ ប្បត្មុលតោ ច បព្ចយោឌតសហស្សបរិយាណាតិ ចត្តារិ បរិភណ្ឌាតិ តាចតិសកចតស្ស អារក្ខាយ តាកេហិ កត្សិឲហិ កម្ពុដ្ឋេហិ យក្ខេហិ ច អធិដ្ឋិតាតិ៍ តេហិ កិរ សិនេរុស្ស ឆ្កបឌ្ឍំ បរិយាឌិត្តំ, ឲតាតិយេថ ច សិនេរុស្ស អាលិត្ថាតិ វេយលិតិ ច ត្មុច្ចត្តិ៍ ករោចិសេដ្ឋត ប្បបណ្ណា កហិតា៍ តេសំ កិរ ករោចិ តាយ បិតកោដត់, តេត តាយំ លភិសុ, ក្យុតិយាលិដ្ឋេ តេសំ អារក្ខា៍ បឃស្សហារីសេដ្ឋត កុម្ពណ្ឌា កហិតា៍ ដាតចរក្ខសា កិរ តេ, តតិយាលិដ្ឋេ តេសំ អារក្ខា៍ យដតឃុតសេដ្ឋត យក្ខា កហិតា៍ ចិសយចារិតោ កិរ តេ ឃុឌ្ឍសោណ្ឌា, ចត្សុត្វាលិដ្ឋេ តេសំ អារក្ខា៍ ចត្សេរា ច យហត្វាតិ ចត្តារោ យហារាឌាតោ ត្មុត្តា៍ តេ ហិ សិនេរុស្ស តស្មិំ តស្មិំ បស្សេ ឃុកត្តរាឌឹសុ បព្ចសតបរិត្តឌីបបរិចារេរ យហាឌីបេ ច សាសិតព្វាស្ស យហតោ អត្តស្ស ចសេត “យហត្វា”តិ ត្មុច្ចត្តិ, បព្ចាយាលិដ្ឋេ តេសំ អារក្ខា៍

ទេ បន អសុរា អាយុវណ្ណយសឥស្សរិយសម្បត្តីហិ តាវតិំសសទិសាវ។ តស្មា អន្តរា អត្តានំ អជានិត្វា បាដលិយា បុប្ផិតាយ “នយិទំ ទេវនគរំ, តត្ថ បារិច្ឆត្តកោ បុប្ផតិ, ឥធ បន ចិត្តបាដលិ, ជរសក្កេន មយំ សុរំ បាយេត្វា វញ្ចិតា, ទេវនគរញ្ច នោ គហិតំ, គច្ឆាម តេន សទ្ធឹ យុជ្ឈិស្សាមា”តិ ហត្ថិអស្សរថេ អារុយ្ហ សុវណ្ណរជតមណិផលកានិ គហេត្វា យុទ្ធសជ្ជា ហុត្វា អសុរភេរិយោ វាទេន្តា មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ ទ្វិធា ភិន្ទិត្វា ឧដ្ឋហន្តិ។ តេ ទេវេ វុដ្ឋេ វម្មិកមក្ខិកា វម្មិកំ វិយ សិនេរុំ អភិរុហិតុំ អារភន្តិ។ អថ នេសំ បឋមំ នាគេហិ សទ្ធឹ យុទ្ធំ ហោតិ។ តស្មិំ ខោ បន យុទ្ធេ ន កស្សចិ ឆវិ វា ចម្មំ វា ឆិជ្ជតិ, ន លោហិតំ ឧប្បជ្ជតិ, កេវលំ កុមារកានំ ទារុមេណ្ឌកយុទ្ធំ វិយ អញ្ញមញ្ញំ សន្តាសនមត្តមេវ ហោតិ។ កោដិសតាបិ កោដិសហស្សាបិ នាគា តេហិ សទ្ធឹ យុជ្ឈិត្វា អសុរបុរំយេវ បវេសេត្វា និវត្តន្តិ។ យទិ បន អសុរា ពលវន្តា ហោន្តិ, អថ នាគា ឱសក្កិត្វា ទុតិយេ អាលិន្ទេ សុបណ្ណេហិ សទ្ធឹ ឯកតោ ហុត្វា យុជ្ឈន្តិ។ ឯស នយោ សុបណ្ណាទីសុបិ។ យទា បន តានិ បញ្ចបិ ឋានានិ អសុរា មទ្ទន្តិ, តទា ឯកតោ សម្បិណ្ឌិតានិបិ តានិ បញ្ច ពលានិ ឱសក្កន្តិ។ អថ ចត្តារោ មហារាជានោ គន្ត្វា សក្កស្ស បវត្តិំ អារោចេន្តិ។ សក្កោ តេសំ វចនំ សុត្វា ទិយឌ្ឍយោជនសតិកំ វេជយន្តរថំ អារុយ្ហ សយំ វា និក្ខមតិ, ឯកំ វា បុត្តំ បេសេតិ។ ឯកស្មិំ បន ទិវសេ ឯវំ និក្ខមិត្វា អសុរេ យុទ្ធេន អព្ភុគ្គន្ត្វា សមុទ្ទេ បក្ខិបិត្វា ចតូសុ ទ្វារេសុ អត្តនា សទិសា បដិមា មាបេត្វា ឋបេតិ, តស្មា អសុរា នាគាទយោ ជិនិត្វា អាគតាបិ ឥន្ទបដិមា ទិស្វា “សក្កោ និក្ខន្តោ”តិ បលាយន្តិ។ ឥតិ សុរានំ បដិបក្ខាតិ អសុរា, វេបចិត្តិបហារាទាទយោ, តេសំ កាយោ អសុរកាយោ។ សោ បន អាយាមតោ ច វិត្ថារតោ ច ទសសហស្សយោជនោតិ វទន្តិ។ “តថា អសុរកាយ”ន្តិ វុត្តំ។

អចិន្តិយាការេន យោជនសតេបិ ឋាតិ ឯត្តាបិ តថា-វណ្ណា យោជនតោ, អចិន្តិយាការេន យោជនសតេបិ ច តថា ទសសហស្សយោជនយោជនាតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច អចិន្តិយាការស្ស អត្ថោ អាយាមេន ច វិត្ថារេន ច យោជនសតំ ហោតិ, លោមហំសិ លោមហំសនំ ឯកោកា ច កិត្តិ នវនវយោជនិកា ហោតិ។ បុរត្ថិមាយ កិត្តិយា អគ្គិំ ឧដ្ឋហិត្វា បច្ឆិមំ កិត្តិំ គហេត្វា តំ ទិនិទិន្នំ បវេតោ យោជនសតំ គច្ឆតិ។ សេសទិសាសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ ជាលបរិយន្តវសេន អាយាមវិត្ថារតោ អដ្ឋារសយោជនាធិកានិ តីណិ យោជនសតានិ ហោន្តិ, បរិក្ខេបេន នវ យោជនសតានិ វតុបណ្ណាសញ្ច យោជនានិ។ សមន្តា បន ឧស្សទេហិ សទ្ធឹ ទសយោជនសហស្សំ ហោតិ។ កស្មា បនេស នរកោ “អវីចី”តិ សង្ខ្យំ គតោតិ? វីចិ នាម អន្តរំ វុច្ចតិ, តត្ថ ច អគ្គិជាលានំ វា សត្តានំ វា ទុក្ខស្ស វា អន្តរំ នត្ថិ, តស្មា សោ “អវីចី”តិ សង្ខ្យំ គតោ។ តស្ស ហិ បុរត្ថិមកិត្តិតោ ជាលា ឧដ្ឋហិត្វា សំសិព្ពាយមានា យោជនសតំ គន្ត្វា កិត្តិំ ទិនិទិន្នំ បវេតោ យោជនសតំ គច្ឆតិ។ សេសទិសាសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវំ ជាលានំ និរន្តរតាយ អវីចិ។ អព្ភន្តរេ បនស្ស យោជនសតិកេ ឋានេ នាឡិយំ កោដេត្វា បូរិតបិដ្ឋំ វិយ សត្តា និរន្តរា, “ឥមស្មិំ ឋានេ សត្តា អត្ថិ, ឥមស្មិំ ឋានេ នត្ថី”តិ ន វត្តព្ពំ, គច្ឆន្តានំ ឋិតានំ និសិន្នានំ និបន្នានញ្ច បរិយន្តោ នត្ថិ, គច្ឆន្តា ឋិតេ វា និសិន្នេ វា និបន្នេ វា ន ពាធេន្តិ។ ឯវំ សត្តានំ និរន្តរតាយ អវីចិ។ កាយទ្វារេ បន ឆ ឧបេក្ខាសហគតានិ ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, ឯកំ ទុក្ខសហគតំ។ ឯវំ សន្តេបិ យថា ជិវ្ហគ្គេ ឆ មធុពិន្ទូនិ ឋបេត្វា ឯកស្មិំ តម្ពលោហពិន្ទុម្ហិ ឋបិតេ អនុទហនពលវតាយ តទេវ បញ្ញាយតិ, ឥតរានិ អព្ពោហារិកានិ ហោន្តិ, ឯវំ អនុទហនពលវតាយ ទុក្ខមេវេត្ថ និរន្តរំ, ឥតរានិ អព្ពោហារិកានីតិ ឯវំ ទុក្ខស្ស និរន្តរតាយ អវីចីតិ វុច្ចតិ។ “អយម្បិ អចិន្តិយាការេន យោជនសតស្ស ហេដ្ឋា បតិដ្ឋិតោ”តិ វទន្តិ។

ឌប្បឹរេបិ បត អាឃាយតោ ច ចិត្តារតោ ច ឆសសហស្សយោឌតបរិយាលោ៉ ពត្ថ ច ចត្បសហស្សយោឌតប្បយាលោ បទេតសា ពត្បបកោកឹសត្តាត៊ ប្តុត្តាក្លឃា ម្ហេរពត អន្លោត្តរេដិ "សមុរេគ្គា"ពិ សក្ឃ្យារតោ៉ ពិសហស្សយោឌតប្បយាលោ យត្សុប្បា ចសត្តិ, ពិសហស្សយោឌតប្បយាលោ ហិយចា បពិដ្ឋិរតោពិ រចឌិពត្តោ៉

អបររកោឃាត៊ សត្តសហស្សយោឌតត្តិអាឌឹស្ត អាឃាយតោ ច ចិត្តារតោ ច បយាល៉ ឆស្សិពត្តិ រចឌិពត្តា៉ ពត្ថ ឌប្បឹរេបិ សពដសព្ហារតា, លត្ត្ថតិឃា បដ្ឋតពោដិសពសហស្សហិ លបណ្តាសរពតាការរហិ តចតថតិឃា ឆោលមុលសពសហស្សហិ ពិក្លត្ថ រពសដ្ឋិឃា តកាសហស្សហិ ច សយត្តាករតោ៉ ឌប្បឹរេប កិរ អាឌិរតោ រពសដ្ឋិយត្តាតិ តកាសហស្សាតិ ម្ហប្បត្តាតិ, ពឆា ត្ថតិឃំ, ពឆា ពតិឃំ៉ ពាតិ បត សប្បិល្ហេត្វា សពសហស្សំ, ពតោ បទំ អសិតិ សហស្សាតិ ច តច សហស្សាតិ ច រហាត្តិ៉ ឆោលមុលត្តិ ច យហាតការស្ស អាឃុប្បត្តិដ្ឋាតក្ខត៊ បឆាតឈទំ ថុច្ចតិ៉ អបររកោឃាតោ អាគាសសព្ហារតា, បុត្តាចិរេតហោ អឌ្ឍចត្ថសព្ហារតា, ម្ហត្តរក្ប្ស បឹដសព្ហារតា៉ "តំតំតិចាសិត៊ តំតំបរិចារឌឹបចាសិតត្ថា យត្សុប្បាត៊ ឃុលយ្យិ តំតំសព្ហារត"ត្តិ ចឆត្តិ៉

អបិ រចត្ថ ម្ហត្តរក្ប្សកាត៊ ប្តុត្តាត្សកាចសិរត្ថា អឃយ្យិ ចិរេសរេសា រចឌិពត្តោ៉ ពត្ថ កិរ រពស្ត រពស្ត បរេតរេសស្ត ឈតតិចិពបត្តសត្ថាត្តសាលាបសាលា ក្បដិការូបយា យតោរយា ទ្បក្លា រពសំ យត្សុប្បាត៊ តិរេចសតកិច្ចំ សារឆត្តិ៉ ឃត្ថ ស្តុល៊ តិចសត្តិ, អន្តោបិ ពត្ថ ទ្បក្លា ស្តុឌាតា សត្តាគាបិ ប្តុប្បិពក្កា ពិដ្ឋត្តិ៉ ឌលិសឃាបិ ចិកសិពបត្សយបុល្ហិកសោកត្ថិកាឌិបុប្បសត្ថាត្តា សត្តាកាល៍ បរយស្តកត្ថា សយត្តរតោ បចាឃត្តា ពិដ្ឋត្តិ៉

សទិរយ្យិ រពសំ អពិឌិឈពាឌិរោសរហិតំ អារទាហបរិលាហសយ្យត្តំ ឌទាឃ អតកិក្បតត្តា ចលិពបលិពាឌិរោសចិរហិតំ ឃាចពាឃុក៊ អបរិក្លិលាឌចពាលបរក្កយសោករេបច ហុត្វា ពិដ្ឋតិ៉ អត្ថដ្ឋាតថល្យបឌិចិពាឃ ត ច រពសំ កសិចលិឌ្ឋាឌិចរេសត អាហារបរិយេដ្ឋិចរេសត ទ្បក្លុ អត្ថិ, ពតោ ទុច ត ឆាសឆាសិកមុកទាឌិបរិក្កហោ អត្ថិ៉ ត ច ពត្ថ សិត្យល្យុំសយកសចាតាពបសទឹសបចាឡអាឌិបរិស្សយោ អត្ថិ៉ ឃឆា តារេយត្ថ កិយ្យាត៊ បត្ថិរេយ យារេស បត្ថុសរេចលិឃំ សយសិត្យល្យោម្ហត្យ រហាតិ, ទុចរេបច សត្តាកាល៍ ពត្ថ សយសិត្យល្យោច ម្ហត្យ រហាតិ, ត ច រតសំ រកោចិ ម្ហបឈាតោ ចិរេហសា ចា ម្ហប្បជ្ជតិ៉

អពដ្ឋបិកិយរេបច សាលិ អពល៉ អត្សុសំ ស្តុឌ្ឍំ ស្តុកត្ថំ ពល្ហុលថល៍ តិឌ្ឍយដ្ឋារេត អក្កិតា បចិត្វា បរិក្សុឌ្ឋត្តិ៉ ពត្ថ កិរ ឌោពិកបិសាលា តាយ រហាត្តិ, អឆ រត ពរេឃា បិសារេលា ឆរេបត្វា ពត្ថ ម្ហក្លុលិ អារទាបត្តិ, បិសារេលហិ រពរេឌា សយដ្ឋហិត្វា តំ បិរេចតិ, អន្តោ ស្តុរេបិ ចា ឡ្យុឌ្ឋតោ ចា ត រហាតិ, ក្សុឌ្ឋត្តាត៊ ចិត្តាត្សក្សលិរេឃចស្ស ររសា រហាតិ៉ តំ បត ក្សុឌ្ឋត្តាត៊ រតសំ ក្បដ្ឋំ កល្ហា កិលិរេសា រសារេសា ពារេសា អបយារទា ឌរទាតិ ទុចយាឌិរេកា ត រកោចិ រទារកា ម្ហប្បជ្ជតិ៉ រត តំ ឆាត៊ សយ្យត្តាត៊ រឆត្តិរេឃច, យឆ្ឋទិឃចិត្តំ តាយ រតច រហាតិ, ត្យុឌ្ឍបច្ចេកត្យុឌ្ឍាឆរេឃាបិ យហិឌ្ឍិកា ពត្ថ កត្វា បិល្ហបិតំ កលត្ថិ៉ ត ច រត ល្យុឌ្ឋា ចា ចាយតា ចា កាលា ចា ក្យុលឹ ចា លឌ្ឋា ចា បក្លហតា ចា ចិកលក្កា ចា ចិកលិត្រឹឃា ចា រហាត្តិ៉

ឥត្ថិយោបិ តត្ថ នាតិទីឃា នាតិរស្សា នាតិកិសា នាតិថូលា នាតិកាឡកា នាច្ចោទាតា សោភគ្គប្បត្តរូបា ហោន្តិ។ តថា ហិ ទីឃង្គុលី តម្ពនខា អលម្ពថនា តនុមជ្ឈា បុណ្ណចន្ទមុខី វិសាលក្ខី មុទុគត្តា សហិតោរូ ឱទាតទន្តា គម្ភីរនាភី តនុជង្ឃា ទីឃនីលវេល្លិតកេសី បុថុលសុស្សោណី នាតិលោមា នាលោមា សុភគា ឧតុសុខសម្ផស្សា សណ្ហា សខិលសម្ភាសា នានាភរណវិភូសិតា វិចរន្តិ, សព្វទាបិ សោឡសវស្សុទ្ទេសិកា វិយ ហោន្តិ។

បុរិសាបិ បញ្ចវីសតិវស្សុទ្ទេសិកា វិយ, ន បុត្តទារាទីសុ រជ្ជន្តិ, អយំ តត្ថ ធម្មតា។ សត្តាហិកមេវ ច តត្ថ ឥត្ថិបុរិសា កាមរតិយា វិហរន្តិ, តតោ វីតរាគា វិយ យថាសុខំ គច្ឆន្តិ, ន តត្ថ ឥធ វិយ គព្ភោក្កន្តិមូលកំ គព្ភបរិហរណមូលកំ វា ទុក្ខំ វិជាយនមូលកំ វា ទុក្ខំ ហោតិ, រត្តកញ្ចុកតោ កញ្ចុកបដិមា វិយ ទារកា មាតុកុច្ឆិតោ អមក្ខិតា ឯវ សេម្ហាទិនា សុខេនេវ និក្ខមន្តិ, អយំ តត្ថ ធម្មតា។ មាតា បន បុត្តំ វា ធីតរំ វា វិជាយិត្វា តេសំ វិចរណប្បទេសេ ឋបេត្វា អនបេក្ខា យថារុចិ គច្ឆតិ។ តេសំ តត្ថ សយិតានំ យេ បស្សន្តិ បុរិសា វា ឥត្ថិយោ វា, តេ អង្គុលិយោ ឧបនាមេន្តិ, តេសំ កម្មពលេន តតោ ខីរំ បវត្តតិ, តេន តេ ទារកា យាបេន្តិ។ ឯវំ បន វឌ្ឍន្តា កតិបយទិវសេហេវ លទ្ធពលា ហុត្វា ទារិកា ឥត្ថិយោ ឧបគច្ឆន្តិ, ទារកា បុរិសេ។

កប្បរុក្ខតោ ឯវ ច តេសំ តត្ថ វត្ថាភរណានិ និប្ផជ្ជន្តិ។ នានាវិរាគវណ្ណវិចិត្តានិ ហិ វត្ថានិ សុខុមានិ មុទុសុខសម្ផស្សានិ តត្ថ តត្ថ កប្បរុក្ខេសុ ឱលម្ពន្តានិ តិដ្ឋន្តិ។ នានាវិធរំសិជាលសមុជ្ជលវិវិធវណ្ណរតនវិនទ្ធានិ អនេកវិធមាលាកម្មលតាកម្មភិត្តិកម្មវិចិត្តានិ សីសូបគគីវូបគហត្ថូបគកដូបគបាទូបគានិ សោវណ្ណមយានិ អាភរណានិ ច កប្បរុក្ខតោ ឱលម្ពន្តិ។ តថា វីណាមុទិង្គបណវសម្មតាឡសង្ខវំសវេតាឡបរិវាទិនីវល្លកីបភុតិកានិ តូរិយភណ្ឌានិបិ តតោ ឱលម្ពន្តិ។ តត្ថ ច ពហូ ផលរុក្ខា កុម្ភមត្តានិ ផលានិ ផលន្តិ, មធុររសានិ យានិ បរិភុញ្ជិត្វា តេ សត្តាហម្បិ ខុប្បិបាសាហិ ន ពាធីយន្តិ។

នជ្ជោបិ តត្ថ សុវិសុទ្ធជលា សុបតិត្ថា រមណីយា អកទ្ទមា វាលុកតលា នាតិសីតា នាតិឧណ្ហា សុរភិគន្ធីហិ ជលជបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នា សព្វកាលំ សុរភី វាយន្តិយោ សន្ទន្តិ, ន តត្ថ កណ្ដកិនោ កក្ខឡគច្ឆលតា ហោន្តិ, អកណ្ដកា បុប្ផផលសញ្ឆន្នា ឯវ ហោន្តិ, ចន្ទនគន្ធរុក្ខា សយមេវ រសំ បគ្ឃរន្តិ។ នហាយិតុកាមា ច នទីតិត្ថេ ឯកជ្ឈំ វត្ថាភរណានិ ឋបេត្វា នទិំ ឱតរិត្វា នហាយិត្វា ឧត្តិណ្ណា ឧត្តិណ្ណា ឧបរិដ្ឋិមំ ឧបរិដ្ឋិមំ វត្ថាភរណំ គណ្ហន្តិ, ន តេសំ ឯវំ ហោតិ "ឥទំ មម, ឥទំ បរស្សា"តិ។ តតោ ឯវ ន តេសំ កោចិ វិគ្គហោ វា វិវាទោ វា, សត្តាហិកា ឯវ ច នេសំ កាមរតិកីឡា ហោតិ, តតោ វីតរាគា វិយ វិចរន្តិ។ យត្ថ ច រុក្ខេ សយិតុកាមា ហោន្តិ, តត្ថេវ សយនំ ឧបលព្ភតិ។

មតេ ច សត្តេ ន រោទន្តិ ន សោចន្តិ, តញ្ច មណ្ឌយិត្វា និក្ខិបន្តិ។ តាវទេវ ច តថារូបា សកុណា ឧបគន្ត្វា មតំ ទីបន្តរំ នេន្តិ, តស្មា សុសានំ វា អសុចិដ្ឋានំ វា តត្ថ នត្ថិ, ន ច តតោ មតា និរយំ វា តិរច្ឆានយោនិំ វា បេត្តិវិសយំ វា ឧបបជ្ជន្តិ។ "ធម្មតាសិទ្ធស្ស បញ្ចសីលស្ស អានុភាវេន តេ ទេវលោកេ និព្ពត្តន្តី"តិ វទន្តិ។ វស្សសហស្សមេវ ច នេសំ សព្វកាលំ អាយុប្បមាណំ, សព្វទេវ នេសំ បញ្ចសីលំ វិយ

ឆព្វតានិទ្ទេសវណ្ណនា ទេជិតត្ថា៍

តេតត្ថទេសុតិ ទេតសំ ចក្កចាឡអាត អត្ថទេសុ៍ ទលិកត្តរិកតិរយាតិ ទលិកាត ទលិកឆាត្វត អត្ថទេរា ចិចទេរា ទលិកត្តទេរា, តត្ថ កចា ទលិកត្តរិកា, តិរយា៍ តិណ្ណតិក្យសកដចក្កាត បត្តាត ចា អញ្ញាមញ្ញា អាសត្តការទេត ជបិតាត អត្ថទេសជិទេសុ តិណ្ណិ តិណ្ណិ ចក្កចាឡអាត អត្ថទេសុ ឲទេកទេកា ទលិកត្តរិកតិរទេយា៍ ទេសា បត ចរិយាណទេតា អដ្ឋទេយាឌតសហស្សប្បយាទេណា ទេហាតិ តិច្ចចិចទេជា ទេហដ្ឋា រូបរិ ច ទេកតចិ ត បិហិទេតា៍ យថា ហិ ទេហដ្ឋា រូឥកស្ស បិឆាឃិកា បឆចិ តត្ថិតិ អសំចុតា ទលិកត្តរិកតិរយា, ឲចំ រូបរិបិ ចក្កចាឡឲសុ ចិយ ទេចចិយាតាត អកាចទេតា អសំចុតា អបិហិតា ចក្កចិញ្ញាណុប្បត្តិតិចាទេណសយទេត្វត ច អត្ថកាទេត សយត្ថាពតា៍ តត្ថ កិទ ចក្កចិញ្ញាណំ ត ឌាយតិ អាទេលិកស្ស អកាចទេតា៍ តិសុ ជិទេបសុ ឲកប្បហាទេត អាទេលិកកទេណសយត្វាបិ ចត្តិយសុរិយា តត្ថ អាទេលិកំ ត ជទេស្សត្តិ៍ ទេត ហិ ឃុកត្តសយប្បយាទេណ អាកាសប្បទេសទេស ចិចទេណទេតា ចក្កចាឡអបត្តតស្ស ទេចយទេត្តត ចិចទេត្តិ, ចក្កចាឡអបត្តតគ្ខា អតិក្កម្ម ទលិកត្តរិកតិរយា, តម្ពា ទេត តត្ថ អាទេលិកំ ត ជទេស្សត្តិតិ ចក្កចិញ្ញាណំ តុប្បជ្ជតិ៍ យជា បត សញ្ញាញទេរាធិសត្តស្ស បជិសត្តិកូហណាជិសុ ច្ចកាទេសា រូប្បជ្ជតិ, តជា ចក្កចិញ្ញាណំ រូប្បជ្ជតិ៍ “អទេញ្ញាបិ កិទ ទេកា សត្តិ សត្តា ច្ចូឆុបបត្តា”តិ ត ជិចសំ អញ្ញាមញ្ញា បស្សត្តិ៍ អយំ បត ច្ចកាទេសា ឲកំ យាពុបិតយត្តយុំ ត តិដ្ឋតិ, អឆ្ឆរាសង្ឃាដយត្តទេយច ចិទេច្ចាកាទេសា ចិយ តិច្ឆរិត្វា “កិំ ច្ចុត”ត្តិ កណត្តាតំទេយច អត្ថទឆាយតិ៍

កិំ បត កម្មំ កត្វា តត្ថ សត្តា តិព្វត្តត្តិតិ? ភារិយំ ជារុណំ កទុកំ យាតាបិត្វុត ធម្មិកសយណព្រាហ្មណាគច្ឆា រូបរិ អបទាធំ អញ្ញាច្ឆា ជិទេស ជិទេស បិណចឆាជិ សាហសិកកម្មំ កត្វា រូប្បជ្ជត្តិ តព្ពបល្លិជិទេប អគយទេចារតាកទេចារាគទេយា ចិយ៍ ទេតសំ អត្តភាទេចា តិកាចុតិទេកា ទេហាតិ, ចក្កុលិត ចិយ ជិឈតតា ទេហាត្តិ៍ ទេត ទុទេក្ខ ចក្កុលិទេយា ចិយ តទេលហិ ចក្កចាឡអបទេគ លក្កត្តិ, យជា សំសប្បត្តា អញ្ញាមញ្ញាស្ស ហត្ថបិសាពតា ទេហាត្តិ, អថ “ភទេក្ខា ទេតា លទេទ្ធា”តិ មញ្ញាយាតា តាគតត្ថំ កណ្ហាំ រូបក្កយត្តា ចិបរិចត្តិត្វា ទលិកសត្ថាទេក រូគទេក បតត្តិ, ចាទេត បហទេត្តបិ យត្ថកចលិតិ ចិយ លិខ្ចិត្វា រូគទេក បតត្តិ, បតិតមត្តាច អច្ចត្តតាទេទ រូគទេក បិដ្ឋបិណ្ឌំ ចិយ ចិលិយត្តិ អតិសិតលកាចទេតា អាតបសត្តាបិការទេចត៍ អតិសិតលកាចទេយច ហិ សត្តាយ អច្ចត្តតាទេតា ចុត្តា៍ ត ហិ តំ កប្បសណ្ឋហទ៍តាគកំ សប្បត្តិកទេយហាទេយឈចុដ្ឋ បឆចិសត្ថាទេកំ កប្បចិតាសទ៍កាគកំ ចិយ តាទំ កចិតុំ អទេហតិ៍ តថា ហិ សតិ បឆចិបិ ចិលិទេយយ្យ, ទេតសំ ចា បិបកម្មទេលត ទេបតាត បកតិរូគកស្ស បុព្ពាទេលឡអកាចាបត្តិ ចិយ តស្ស រូគកស្ស តគា តាទេកាចប្បត្តិ ទេហាតីតិ ចុត្តំ “អច្ចត្តតាទេទ រូគទេក បិដ្ឋបិណ្ឌំ ចិយ ចិលិយត្តិ”តិ៍

អតត្តាតិតិ អបរិយាណាតិ, “ឲត្តកាតិ”តិ អទេញ្ញាហិ យិតិតុំ អសក្កុទេណយ្យាតិ៍ តាតិ ច ភពចា អតទេត្តត ញុទ្ធញាទេណត អទេចជិ “អតទេត្តា អាកាទេសា, អតទេត្តា សត្តតិកាទេយា, អតត្តាតិ ចក្កចាឡអាតិ”តិ៍ តិចិធយ្យ ហិ អតត្តំ ញុទ្ធញាទេណត បរិច្ឆិត្ទតិ សយយ្យ អតត្តតា៍ យាចតាកតិក្យទោយ្យ, តាចតាកំ ញាណំ៍ យាចតាកំ ញាណំ, តាចតាកទេយច ញោយ្យ៍ ញោយ្យបរិយត្តិកំ ញាណំ, ញាណបរិយត្តិកំ ញោយ្យត្តិ៍ ទេតត ចុត្តំ “អតទេត្តត ញុទ្ធញាទេណត អទេចជិ”តិអាជិ៍ អតត្តតា ចស្ស អតត្តទោយ្យប្បដិចិជ្ឈតទេតច ទេជិតត្ថា តត្ថ អប្បដិហតចារត្តា៍ ច្ចុគាតិ យថាចុត្តមត្ថំ តិកទេយទេត្តា អាហ “ឲចយស្ស ច្ចកាសទលិទេកាបិ សព្ពថា ចិជិទេតា”តិ៍

អបិ ចេត្ថ ចិចដ្ចាឝីតយ្យិ ចិឌិតតា ចត្តត្តា, តស្មា ចិចដ្ចាឝេឃាបិ អាឌិតោ បក្ខិតិ ឲចំ ចេចឌិតត្តា – ឯចចេ្ចា ឯចដ្ច្ចាឃិ ចិចចេ្ចា ចិចដ្ច្ចាឃិតិ កប្បស្ស ចត្តារិ អសង្ខេយ្យានិ៑ តត្ថ ឯចដ្ចត៌ ចិតស្សត៌ ឯចចេ្ចា, ចិតស្សយាចេតា អសង្ខេយ្យកេប្បា៑ សោ បត អត្ថេតា កាលេលិយេច, តគា បចត្តយាតសន្តារចេសេតស្ស ចិតាសោ ចេចឌិតេត្តា៑ ឯចដ្ចេតា ្គត្ថំ តឆាផាឃិកាលេលិ ឯចដ្ច្ចាឃិ៑ ចិចដ្ចត៌ តិត្តាត្តត៌ ចឌ្ឌត៌ ចា ចិចចេ្ចា, ចឌ្ឌយាចេតា អសង្ខេយ្យកេប្បា៑ សោបិ អត្ថេតា កាលេលិយេច, តគា បចត្តយាតសន្តារចេសេតស្ស ចឌ្ឌិ ចេចឌិតត្តា៑ ចិចដ្ចេតា ្គត្ថំ តឆាផាឃិកាលេលិ ចិចដ្ច្ចាឃិ៑ តត្ថ តសោ ឯចដ្ចា តោសោឯចដ្ចា អាសេបិឯចចេ្ចា ចាសោឯចចេ្ចាតិ៑ តិសេ្យា ឯចដ្ចឹយា អាកស្សរា ស្សកកិណ្ហា ចេចហប្ញលិតិ៑ ឃគា កេប្បា តោសេតត ឯចដ្ចតិ, តគា អាកស្សរេតា តេហដ្ឋា អគ្គិតា ឆឃ្យាតិ៑ ឃគា អាសេបត ឯចដ្ចតិ, តគា ស្សកកិណ្ហេតា តេហដ្ឋា ្គកេកត ចិលឹឃតិ៑ ឃគា ចាឃុតា ឯចដ្ចតិ, តគា ចេចហប្ញលេតា តេហដ្ឋា ចាតេតត ចិឌ្ឌំសតិ៑

ចិត្តារេតា បត តឹសុបិ ឯចដ្ចកាលេលសុ ឲក៌ ត្បុឌ្ឌក្ខេត្ត៌ ចិតស្សតិ៑ ត្បុឌ្ឌក្ខេត្ត៌ តាម តិចិធំ តោហតិ ខាតិក្ខេត្ត៌ អាលាហារក្ខេត្ត៌ ចិសឃក្ខេត្តញ្ញ៑ តត្ថ ខាតិក្ខេត្ត៌ គសសហស្សចក្កចាឡអបរិឃន្ត៌ តោហតិ, ឃំ តឆាគតស្ស បដិសន្ធិគ្គហណាឌីសុ កម្បតិ៑ ឃត្តកេ ហិ ផាចេត តឆាគតស្ស បដិសន្ធិតាណាឌិតាណាត្មការចោ បុញ្ញាផលសមុទ្ទេត្តឌីតោ សរេសេតេច បដិចិឌម្ភតិ, តំ សន្តាមិ្យ ត្បុឌ្ឌក្ខុរស្ស តិត្តាត្តតក្ខេត្ត៌ តាយាតិ ត្បុឌ្ឌក្ខេត្តត្តិ ចុក្ខតិ៑ អាលាហារក្ខេត្ត៌ បត កោដិសតសហស្សចក្កចាឡអបរិឃន្ត៌, ឃត្ថ រតតសុត្ត៌ (ញុ៑ បិ៑ ៩៑១ អាគសោយា; សុ៑ តិ៑ ១៦៖ អាគសោយា) ពត្ថបរិត្ត៌ (អ៑ តិ៑ ៖៑៩ល៌; ខា៑ ១៑១៑១០៥-១០៩; ក្នឡអច៑ ១៥១ អាគសោយា) ឆខគ្គបរិត្ត៌ (ឯ៑ តិ៑ ១៑១៖៨) អាដិតាដិឃបរិត្ត៌ (ឌី៑ តិ៑ ១៑១ល៌៥ អាគសោយា) សោរបរិត្តត្តិ (ខា៑ ១៑១៑១ល៌-១ប៌) ត្តសេមំ បរិត្តាត៌ អាត្មការចោ ចត្តតិ៑ ត្តដ្ឋិយា ហិ ចេចតោចសិប្បេត្តា អាលាហារក្ខេត្តបរិឃាបតេ្ន ឃត្ថ កត្ថចិ ចក្កចាឡេ ឆត្វា អត្តតោ អត្តាឃ បរិត្ត៌ កត្វា តតេ្ថច អត្តា ចក្កចាឡអំ កេតាបិ កតបរិត្តា ឲច តោហតិ៑ ឲកចក្កចាឡេ ឆត្វា សត្តាសត្តាត៌ អត្តាឃ បរិតេ្ត កេត អាលាហារក្ខេត្ត សត្តាសត្តាតយ្យិ អភិសម្ពុណាតោច បរិត្តាត្មការចោ តត្ថ ចេចតាហិ បរិត្តាត៌ សម្បដិច្ឆិតត្តតោ, តស្មា តំ អាលាហារក្ខេត្តត្តិ ចុក្ខតិ៑ ចិសឃក្ខេត្ត៌ បត អតត្ត៌ អបរិយាលំ៑ អតត្តាបរិយាលេសុ ហិ ចក្កចាឡេសុ ឃំ ឃំ តឆាគេតា អាកង្ខតិ, តំ តំ ខាតាតិ អាកង្ខប្បដិពទ្ធត្តិតាឃ ត្បុឌ្ឌញាណស្ស៑ ឲចសេតេសុ តឹសុ ត្បុឌ្ឌក្ខេត្តេសុ ឲក៌ អាលាហារក្ខេត្ត៌ ចិតស្សតិ, តស្មិំ បត ចិតស្សេត្ត ខាតិក្ខេត្ត៌ ចិតដ្ឋសេច តោហតិ៑ ចិតស្សត្តយ្យិ ឲកតោច ចិតស្សតិ, សណ្ឋហត្តយ្យិ ឲកតោច សណ្ឋហតិ, តស្សេចំ ចិតាសោ សណ្ឋហតត្បា ចេចឌិតត្តា៑

ឃស្មិំ សមេឃ កេប្បា អគ្គិតា តស្សតិ, អាឌិតោច កប្បចិតាសកមហាមេឃោ ្គដ្ឋហិត្វា កោដិសតសហស្សចក្កចាឡេ ឲក៌ មហាចស្សំ ចស្សតិ , មត្មស្សា ហដ្ឋា សត្តាតិខាតិ តឹហរិត្វា ចបត្តិ, សស្សេសុ បត កោលាឃិតមេត្តេសុ ខាតេតសុ គត្រែករចំ រចេត្តា ឲកតិត្ថយ្យិ ត ចស្សតិ, តគា បន្ធិត្តបន្ធិត្តមេច តោហតិ ចស្សំ៑ ត្តគំ សន្ធាឃ ហិ ភកចតា "តោហតិ សោ, ភិក្ខូចេ, សមេឃា ឃំ ពាហុតិ ចស្សាតិ ពាហុតិ ចស្សសតាតិ ពាហុតិ ចស្សសហស្សាតិ ពាហុតិ ចស្សសតសហស្សាតិ គេចេចា ត ចស្សតី"តិ (អ៑ តិ៑ ល៌៑៩៩) ចុត្តំ៑ ចស្សូបឌីចិតោបិ សត្តា កាលំ កត្វា បរិត្តាភាឌិព្រាហ្មលេកេ តិត្តាត្តតិ, បុប្ផផលូបឌីចិតិយោ ច ចេចតា៑ ឲចំ ឌីឃេ អទ្ធាតេ ចីតិចតេ្ត តត្ថ តត្ថ ្គកក៌ បរិក្ខឃំ កច្ឆតិ, អឆាត្មបុព្តេត មច្ឆកច្ឆបាបិ កាលំ កត្វា ព្រាហ្មលេកេ តិត្តាត្តតិ តេរឃិកសត្តាបិ៑ តត្ថ តេរឃិកា សត្តយម្ហុរិឃបាត្មការេច ចិតស្សត្តីតិ ឲកេ៑

ឆសាត៌ បត ចិតា តត្ថិ ព្រាហ្មលេកេ តិត្តាត្តិ, ឲតេសត្បា កេចិ ត្មត្ថិគ្គូបឹឡគ្គតា, កេចិ អកត្តា ឆសាតាឌិកាយាឃ, តេ កធំ តត្ថ តិត្តាត្តតីតិ?

ដេចលោកេ បដិលន្ធ្យាគចនេត៍ តគា ហិ “ចម្បុរតារសហស្សស្ស អត្ថយេគ កប្បចុដ្ឋាត់ កចិស្សតី”តិ លោកញ្ញុហា គាយ កាយាចចរដេចា យុត្តសិរា ចិកិល្លកេរា រុគយុលា អស្សុតិ ហតេ្តហិ បុញ្ញយាគា រត្តចត្តគិចត្តា អតិចិយ ចិទ្ធបចេរឆារិតោ ហុត្វា យតុស្សបេឆ ចិចរត្តា ឲចំ អារោរាចេត្តិ “យារិរា យារិរា ឮកេតា ចម្បុរតារសហស្សស្ស អត្ថយេគ កប្បចុដ្ឋាត់ កចិស្សតិ, អយំ លោកោ ចិតស្សិស្សតិ, យហារយុទ្ធោបិ ក្តុស្សស្សិស្សតិ, អយញ្ចា យហាបឆឺ សិគេរុ ច បត្តតរាឌា ឌយ្ហិស្សន្តិ ចិតស្សិស្សន្តិ, យាច ព្រហ្មលោកា លោកចិតាសោ កចិស្សតិ, មេត្តំ យារិរា ភាវេច, ករុណំ, យុទិតំ, ក្តុបេក្ខំ យារិរា ភាវេថ, យាតរំ ក្តុបដ្ឋហថ, បិតរំ ក្តុបដ្ឋហថ, កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិតោ ហោថា”តិ៍ តេ

បត ដេចា លោកំ ញុហេត្តិ សយិលេ្លត្តីតិ “លោកញ្ញុហា”តិ ចុច្ចត្តិ៍ តេ កិរ ទិស្វា យតុស្សា យត្ថ កត្ថចិ ចិតាបិ គិសិគ្កាបិ សំចេកឌាតា សម្មុយប្បត្តាច ហុត្វា តេរសំ អារសេគ្ក ផាគេត សគ្កិបតត្តិ៍

កថំ បនេតេ កប្បចុដ្ឋាត់ ខាគត្តីតិ? “ឆយុតាឃ សេញ្ញាឌិតា”តិ អាចរិយា៍ “តាឌិសគិយិត្តគស្សេតតា”តិ ឲកេ៍ “ព្រហ្មដេចតាហិ ក្តុយ្យាឌិតា”តិ អបរេ៍ តេរសំ បត ចចត់ សុត្វា យេភុយ្យេគ យតុស្សា ច ភុយុដេចតា ច សំចេកឌាតា អញ្ញយញ្ញំ យុទុចិត្តា ហុត្វា យេត្តាឌីតិ បុញ្ញាតិ ករិត្វា ដេចលោកេ គិព្ពត្តត្តិ៍ តត្ថ ទិព្ពសុធារភោឌត់ ភុញ្ជិត្វា តេតា ចារេឃាកសិណេ បរិកយ្មំ កត្វា ឈាត់ បដិលភត្តិ៍ ដេចាត់ កិរ សុលសយ្យុស្សចាតក្កុហលបអចយេគ ចារេឃាកសិណេ ឈាគាតិ សុលេតច ឮឌ្ឈត្តិ៍ តតេញ្ញ បត អាបាយិកា សត្វា អបរាបរិយចេចគីយេគ កយ្មុគ ដេចលោកេ គិព្ពត្តត្តិ៍ អបរាបរិយចេចគីយកយ្មុរហិតោ ហិ សំសារេ សំសរត្តា គាយ សត្តា គត្ថិ៍ តេបិ តត្ថ តថេច ឈាត់ បដិលភត្តិ៍ ឲចំ ដេចលោកេ បដិលន្ធ្យាគចនេត សព្ពេបិ ព្រហ្មលោកេ គិព្ពត្តត្តិ៍ ឮគញ្ញ យេភុយ្យចនេត ចុត្តំ៍

កេចិ បត “អបិយសត្តា សំចដ្ដយាគលោកឆាតុហិ អញ្ញាសុ លោកឆាតុសុបិ គិព្ពត្តត្តិ៍ គ ហិ សព្ពេ អបិយសត្តា តគា ទ្ធបិទ្ធបកចេសុ ក្តុប្បជ្ជត្តីតិ សក្កា ចិញ្ញាតុំ អបិយេសុ ឌីឃាយុកាត់ ដេចលោកុបបត្តិយា អសម្ភចតោ៍ គិយតបិច្ឆាទិដ្ឋិកោ បត ចិតស្សយាគេបិ កប្បេ គិរយតោ គ យុច្ចតិយេច, តស្មា សោ តត្ថ អគិព្ពត្តិត្វា បិដ្ឋិចក្កចាឡេ គិព្ពត្តតិ៍ គិយតបិច្ឆាទិដ្ឋិយា ហិ សយគ្កាកតស្ស កចតោ ចុដ្ឋាត់ គាយ គត្ថិ៍ តាឃ ហិ សយគ្កាកតស្ស គេច សកេក្ក អត្ថិ, គ យកេក្ក, តស្មា សោ សំចដ្ដយាគចក្កចាឡអតោ អញ្ញត្ថ គិរយេ គិព្ពត្តិត្វា បច្ចតិ៍ កិំ បត បិដ្ឋិចក្កចាឡំ គ ឈាយតីតិ? ឈាយតិ៍ តស្មិំ ឈាយយាគេបិ ឲស អាកាសេ ឲកស្មិំ បនេសេ បច្ចតី”តិ ចគត្តិ៍

ចម្បុបច្ឆេគតោ បត ក្តុឌ្ឌំ ឌីឃស្ស អច្ចតោ អច្ចយេគ ចុតិយោ សុទ្ធិយោ បិតុភចតិ, បិតុភូតេ បត តស្មិំ គេច វត្តិបរិច្ឆេគោ, គ ឌិចាបរិច្ឆេគោ បញ្ញាយតិ៍ ឲកោ សុទ្ធិយោ ក្តុដេតិ, ឲកោ អត្ថំ កច្ឆតិ, អចិច្ឆិគ្គសុទ្ធិយសគ្តាបេច លោកោ ហោតិ៍ យឆា ច កប្បចុដ្ឋាគកាលតោ បុព្ពេ ក្តុប្បគ្គសុទ្ធិយចិយាគេ សុទ្ធិយដេចបុត្តា ហោតិ, ឲចំ កប្បចិតាសកសុទ្ធិយេ គត្ថិ៍ កប្បចុដ្ឋាគកាលេ បត យឆា អញ្ញោ កាយាចចរដេចា, ឲចំ សុទ្ធិយដេចបុត្តាបិ ឈាត់ គិព្ពត្តេត្វា ព្រហ្មលោកំ ក្តុបបជ្ជតិ៍ សុទ្ធិយយណ្ឌលំ បត បភស្សរតរញ្ញាច តេឌចត្តតរញ្ញា ហុត្វា បចត្តតិ៍ តំ អគ្គរឆាយិត្វា អញ្ញោយេច ក្តុប្បជ្ជតីតិ អបរេ៍ តត្ថ បកតិសុទ្ធិយេ ចត្តយាគេ អាកាសេ ចលាហកាបិ ធ្នុយសិលាបិ ចត្តត្តិ, កប្បចិតាសកសុទ្ធិយេ ចត្តយាគេ ចិកតធ្នុយចលាហកំ អាគាសយណ្ឌលំ ចិយ គិយ្មលំ គកំ ហោតិ៍ ផេបត្វា បញ្ច យហាគឌិយោ សេសកុត្តឌិអាឌីសុ ក្តុគកំ សុស្សតិ៍

ᨲᨲᩮᩣᨷᩥ ᨴᩦᨥᩔ ᩋᨴ᩠ᨵᩩᨶᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨷᩤᨲᩩᨽᩅᨲᩥ, ᨿᩔ ᨷᩤᨲᩩᨽᩣᩅᩣ ᨾᩉᩣᨶᨴᩥᨿᩮᩣᨷᩥ ᩈᩩᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩮᩣᨷᩥ ᨴᩦᨥᩔ ᩋᨴ᩠ᨵᩩᨶᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨷᩤᨲᩩᨽᩅᨲᩥ, ᨿᩔ ᨷᩤᨲᩩᨽᩣᩅᩣ ᩉᩥᨾᩅᨲᩥ ᨾᩉᩣᨶᨴᩦᨶᩴ ᨷᨽᩅᩣ ᩈᩦᩉᨷ᩠ᨷᩤᨲᨴᩉᩮᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩣᨠᩥᨶᩦᨴᩉᩮᩣ ᨠᨱ᩠ᨱᨾᩩᨱ᩠ᨯᨴᩉᩮᩣ ᩁᨳᨠᩣᩁᨴᩉᩮᩣ ᩋᨶᩮᩣᨲᨲ᩠ᨲᨴᩉᩮᩣ ᨨᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᨴᩉᩮᩣ ᨠᩩᨱᩣᩃᨴᩉᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨾᩉᩣᩈᩁᩣ ᩈᩩᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩮᩣᨷᩥ ᨴᩦᨥᩔ ᩋᨴ᩠ᨵᩩᨶᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨷᩤᨲᩩᨽᩅᨲᩥ, ᨿᩔ ᨷᩤᨲᩩᨽᩣᩅᩣ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᨷᨻ᩠ᨻᨲᩮᨾᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᨶ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩮᩣᨷᩥ ᨴᩦᨥᩔ ᩋᨴ᩠ᨵᩩᨶᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨨᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨷᩤᨲᩩᨽᩅᨲᩥ, ᨿᩔ ᨷᩤᨲᩩᨽᩣᩅᩣ ᩈᨠᩃᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩴ ᩑᨠᨵᩪᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩈᩥᨶᩮᩉᩴ ᨵᩪᨾᩮᨶ᪨ ᨿᩣᨿ ᩉᩥ ᩋᩣᨷᩮᩤᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨳᩅᩦᨵᩣᨲᩩ ᩋᩣᨻᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᩈᩣ ᨨᨭ᩠ᨮᩈᩪᩁᩥᨿᨷᩤᨲᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩥᨴᩴ, ᩑᩅᩴ ᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩣᨶᩥᨷᩥ᪨

ᨲᨲᩮᩣᨷᩥ ᨴᩦᨥᩔ ᩋᨴ᩠ᨵᩩᨶᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨷᩤᨲᩩᨽᩅᨲᩥ, ᨿᩔ ᨷᩤᨲᩩᨽᩣᩅᩣ ᩈᨠᩃᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩴ ᩑᨠᨩᩣᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩮᩉᩥ, ᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᩥᨠᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣᨶᩥ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᨠᩪᨭᩣᨶᩥ ᨷᩃᩩᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨿᩮᩅ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨩᩣᩃᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩣᨲᩩᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩥᨠᩮ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨶᨠᩅᩥᨾᩣᨶᩁᨲᨶᩅᩥᨾᩣᨶᨾᨱᩥᩅᩥᨾᩣᨶᩣᨶᩥ ᨫᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᨽᩅᨶᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩮᩅᩩᨷᩣᨿᩮᨶ ᨿᩣᩅ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨿᩮᩣᨷᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᨫᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨽᩔᩁᩮ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᨱᩩᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨣᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩣᩅ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩣ ᨷᨶ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨲᩮᩃᨫᩣᨷᨶᨣ᩠ᨣᩥᩈᩥᨡᩣ ᩅᩥᨿ ᨨᩣᩁᩥᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᩈᩉ ᩏᨷᩁᩥᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᩑᨠᨾᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩑᨠᨦ᩠ᨣᨱᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮ ᩃᩮᩣᨠᩈᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩈᩮ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩅᩔᩥᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ, ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᩅ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨭ᩠ᨮᨠᩮ ᩉᩥᨾᨷᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᨱᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩩᨣ᩠ᨣᨾᩣᩈᨻᨴᩁᩋᩣᨾᩃᨠᩑᩊᩣᩃᩩᨠᨠᩩᨾ᩠ᨽᨱ᩠ᨯᩋᩃᩣᨻᩩᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨴᨠᨵᩣᩁᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩏᩈᨽᨴ᩠ᩅᩥᩏᩈᨽᩋᨯ᩠ᨰᨣᩣᩅᩩᨲᨣᩣᩅᩩᨲᩋᨯ᩠ᨰᨿᩮᩣᨩᨶᨿᩮᩣᨩᨶᨴ᩠ᩅᩥᨿᩮᩣᨩᨶ...ᨷᩮ... ᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᨿᩮᩣᨩᨶᩈᩉᩔᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨿᩣᩅ ᩋᩅᩥᨶᨭ᩠ᨮᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩣ ᨷᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨧ ᨲᩥᩁᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩣᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᩅᨭᩩᨾᩴ ᨷᨴᩩᨾᩥᨶᩦᨷᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨴᨠᨻᩥᨶ᩠ᨴᩩᩴ ᩅᩥᨿ᪨

ᨠᨳᩴ ᨲᩣᩅ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᨠᩁᩣᩈᩥᩴ ᨥᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ? ᩅᩥᩅᩁᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨶᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩔᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥᩔ ᨲᩉᩥᩴ ᨲᩉᩥᩴ ᩅᩥᩅᩁᩴ ᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩑᩅᩴ ᩅᩣᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨿᨾᩣᨶᩴ ᨥᨶᩴ ᨠᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩒᨲᩁᨲᩥ᪨ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᩏᨴᨠᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩣ, ᩏᨷᩁᩥ ᨧᨲᩩᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨧ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩣ ᨷᩤᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩩᩁᩥᨾᨷᨳᩅᩦᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᨷᨶ ᨻᩃᩅᩅᩣᨲᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᨲᩴ ᨷᩥᩉᩥᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᩁᨱᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᨴᨠᨾᩥᩅ ᨶᩥᩁᩩᩔᩣᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩩᨶ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ᪨

មន្ទេនាការំ បរិក្ខយំ គច្ឆន្តំ ឧបរិ រសបថវិំ សមុដ្ឋាបេតិ, ឧទកបិដ្ឋេ ឧប្បលិនីបត្តំ វិយ បថវី សណ្ឋាតិ។ សា វណ្ណសម្បន្នា ចេវ ហោតិ គន្ធរសសម្បន្នា ច និរុទកបាយាសស្ស ឧបរិ បដលំ វិយ។ ឯត្ថ បន មហាពោធិបល្លង្កានំ វិនស្សមានេ លោកេ បច្ឆា វិនស្សតិ, សណ្ឋហមានេ បឋមំ សណ្ឋហតីតិ វេទិតព្ពំ។

តទា ច អាភស្សរព្រហ្មលោកេ បឋមតរាភិនិព្ពត្តា សត្តា អាយុក្ខយា វា បុញ្ញក្ខយា វា តតោ ចវិត្វា ឱបបាតិកា ហុត្វា និព្ពត្តន្តិ, តេ ហោន្តិ សយំបភា អន្តលិក្ខចរា, តេ តំ រសបថវិំ សាយិត្វា តណ្ហាភិភូតា អាលុប្បការកំ បរិភុញ្ជិតុំ ឧបក្កមន្តិ។ អថ តេសំ សយំបភា អន្តរធាយតិ, អន្ធការោ ហោតិ។ តេ អន្ធការំ ទិស្វា ភាយន្តិ។ តទា តេសំ ភយំ នាសេត្វា សូរភាវំ ជនយន្តំ បរិបុណ្ណបណ្ណាសយោជនំ សូរិយមណ្ឌលំ បាតុភវតិ។ តេ តំ ទិស្វា “អាលោកំ បដិលភិម្ហា”តិ ហដ្ឋតុដ្ឋា ហុត្វា “អម្ហាកំ ភីតានំ ភយំ នាសេត្វា សូរភាវំ ជនយន្តោ ឧដ្ឋិតោ, តស្មា សូរិយោ ហោតូ”តិ សូរិយោត្វេវស្ស នាមំ ករោន្តិ។

អថ សូរិយេ ទិវសំ អាលោកំ កត្វា អត្ថង្គតេ “យម្បិ អាលោកំ លភិម្ហា, សោបិ នោ នដ្ឋោ”តិ បុន ភីតា ហោន្តិ។ តេសំ ឯវំ ហោតិ “សាធុ វតស្ស, សចេ អញ្ញំ អាលោកំ លភេយ្យាមា”តិ។ តេសំ ចិត្តំ ញត្វា វិយ ឯកូនបណ្ណាសយោជនំ ចន្ទមណ្ឌលំ បាតុភវតិ។ តេ តំ ទិស្វា ភិយ្យោសោ មត្តាយ ហដ្ឋតុដ្ឋា ហុត្វា “អម្ហាកំ ឆន្ទំ ញត្វា វិយ ឧដ្ឋិតោ, តស្មា ចន្ទោ ហោតូ”តិ ចន្ទោត្វេវស្ស នាមំ ករោន្តិ។

ឯវំ ចន្ទិមសូរិយេសុ បាតុភូតេសុ នក្ខត្តានិ តារករូបានិ បាតុភវន្តិ, តតោ បភុតិ រត្តិន្ទិវា បញ្ញាយន្តិ, អនុក្កមេន ច មាសឌ្ឍមាសឧតុសំវច្ឆរា, ចន្ទិមសូរិយានំ បាតុភូតទិវសេយេវ សិនេរុចក្កវាឡហិមវន្តបព្ពតា ទីបសមុទ្ទា ច បាតុភវន្តិ។ តេ ច ខោ អបុព្ពំ អចរិមំ ផគ្គុណបុណ្ណមទិវសេយេវ បាតុភវន្តិ។ កថំ? យថា នាម កង្គុភត្តេ បច្ចមានេ ឯកប្បហារេនេវ បុព្ពុឡកានិ ឧដ្ឋហន្តិ, ឯកេ បទេសា ថូបថូបា ហោន្តិ, ឯកេ និន្ននិន្នា, ឯកេ សមសមា, ឯវមេវំ ថូបថូបដ្ឋានេ បព្ពតា ហោន្តិ, និន្ននិន្នដ្ឋានេ សមុទ្ទា, សមសមដ្ឋានេ ទីបាតិ។

អថ តេសំ សត្តានំ រសបថវិំ បរិភុញ្ជន្តានំ កមេន ឯកច្ចេ វណ្ណវន្តោ ហោន្តិ, ឯកច្ចេ ទុព្ពណ្ណា ហោន្តិ។ តត្ថ វណ្ណវន្តោ ទុព្ពណ្ណេ អតិមញ្ញន្តិ, តេសំ អតិមានបច្ចយា សាបិ រសបថវី អន្តរធាយតិ, ភូមិបប្បដកោ បាតុភវតិ។ អថ នេសំ តេនេវ នយេន សោបិ អន្តរធាយតិ, អថ បទាលតា បាតុភវតិ។ តេនេវ នយេន សាបិ អន្តរធាយតិ, អកដ្ឋបាកោ សាលិ បាតុភវតិ អកណោ អថុសោ សុគន្ធោ តណ្ឌុលប្ផលោ។ តទា នេសំ ភាជនានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ តេ សាលិំ ភាជនេ ឋបេត្វា បាសាណបិដ្ឋិយំ ឋបេន្តិ, សយមេវ ជាលសិខា ឧដ្ឋហិត្វា តំ បចតិ។ សោ ហោតិ ឱទនោ សុមនជាតិបុប្ផសទិសោ, ន តស្ស សូបេន វា ព្យញ្ជនេន វា ករណីយំ អត្ថិ, យំ យំ រសំ ភុញ្ជិតុកាមា ហោន្តិ, តំតំរសោវ ហោតិ។ តេសំ តំ ឱឡារិកំ អាហារំ អាហរយតំ តទា បភុតិ មុត្តករីសំ សញ្ជាយតិ។ តថា ហិ រសបថវី ភូមិបប្បដកោ បទាលតាតិ ឥមេ តាវ បរិភុត្តា សុធាហារោ វិយ ខុទំ វិនោទេត្វា រសហរណីហិ រសេនេវ បរិយាទិន្នត្តា តិដ្ឋន្តិ វត្ថិតោ សុខការេន, ន និស្សន្ទា, សុខការេនេវ គលិតត្តាយេវ ច ហោតិ។ ឱទនោ បន បរិភុត្តោ រសំ វឌ្ឍេន្តោបិ វត្ថិតោ ឱឡារិកាការេនេវ និស្សន្ទំ វិស្សជ្ជេន្តោ បស្សាវំ ករីសញ្ច ឧប្បាទេតិ។

អថ តេន តិក្ខុយគត្វាយ ចលយុលាតិ បកិដ្ឋត្តិ៍ បុរិមស្ស បុរិមការេចា, ទុតិយា ទុតិយការេចា បរិក្ខតេតិ៍ បុរិមត្តការេចស្ស ហិ បចទ៌ត្វាបចារដ្ឋាតាត្ការេចត ឃាច សត្តសត្តាតេស្ស កាយទារេកា ចិក្ខូតេចេកេត សមិតេតា , ត តាច ខាហលកាយទាក្វបតិស្សឃាតិ ទុតិយបុរិមិត្រិយាតិ បរិក្ខរេហស៊ុ៍ ឃគា បតស្ស ចិដ្ឋិគ្គតាយ ខាហលកាយទារេកា លគ្គាចសេទា អហេសិ, តគា តក្សបតិស្សឃាតិ តាតិ សត្តាត៌ អត្តការេចស្ស សដ្ឋាឃិស្ស, តគា ទុតិយ៏ បុរិមំ, បុរិមេសា ច ទុតិយ៏ អតិចេល៌ ដ្ឋបតិដ្ឋាឃតិ៍ តេន អតិចេល៌ ដ្ឋបតិដ្ឋាឃតបច្ចយា

កាយបរិច្ឆអារេហា ដ្ឋប្យដ្ឋតិ, តតោ ខេបត្ត៌ ឆយ៉ុ បជិសេចត្តិ៍ តេ អសង្គ្គុយបជិសេចតបច្ចយា ចិត្ដាហិ កទហិឃយាតា ចិហេឌិឃយាតា តស្ស អសង្គ្គុយស្ស បជិដ្ឋាឌតេហត្យ អការទាតិ កទោត្តិ៍ តេ អការទ៌ អដ្ឋាចសយាតា អត្តក្កេយត អដ្ឋាតទស្ស អលសឌាតិកស្ស សត្តស្ស ជិដ្ឋាត្កាតិ៍ អាបដ្ឋត្តា សត្តិឆិ កទោត្តិ៍ តតោ បក្យតិ កណោបិ ឆ្សោបិ តណ្ហល៌ បរិឃោគត្តិ, លិឃិតដ្ឋាគយ៉ិ ត បជិចិទ្សហតិ៍

តេ សត្តិបតិត្វា អត្តត្វតត្តិ "បិបកា ចត គកា ឆយ៉ា សត្តស្ស បរិក្ខ្វតា, យឃត៌ញ្ញាបុទ្ធោ យគតាយឃា អហ្យញ្ញ"តិ, អក្កញ្ញាស្សត្ត (ឌី៍ តិ៍ ១៍ ១១ប័) ចុត្តតេឃត ចិត្តារេតត្តា៍ តតោ យទិឃាឌ៌ ឆេបត្តិ, អឆដ្ឋាតទោ សត្តា អដ្ឋាស្ស កាក៌ អឌិត្ត៌ អាឌិឃតិ, ត៌ ចិក្លូត៌ បរិការេសត្វា តតិឃចារេទ បរិលិហិលេត្លគលេគ្លហិ បហទត្តិ៍ តេ ឲចិ អឌិត្តាគាតេ កលហយុសាចាគណ្ឌាគាតេស្ស ដ្ឋប្យត្តេស្ស ច សត្តិបតិត្វា ចិត្តឃត្តិ "ឃត្តត យឃ៌ ឲក៌ សត្តិ សយុគេត្តឃ្យាយ, ខឃា ខតា សយ៉ា លីឃិតត្តា លីខេឃ្យ, កទហិតត្តា កទេហឃ្យ, បត្តាឌេតត្តា បត្តាឌេឃ្យ, យឃ៌ បតស្ស សាលីត៌ កាកយត្យគស្សាយា"តិ៍ ឲចិ កតសត្តិដ្ឋាតេស្ស បត សត្តស្ស ទុយស៊ិ តាច កេប្យ អឃេយច កកចា ខៅឆិសត្តក្សតោ តេត សយឃេត តេស្ស សត្តស្ស អកិទ្សបតទោ ច គស្សតិឃតទោ ច យហេសក្លូតទោ ច ញុខ្ជិសយ្យេត្តា បជិឌលៅ តិក្កហបក្កហំ កាត៌ៈ តេ ត៌ ដ្ឋបសក្កយិត្វា ឃាចិត្វា សយុត្តិស្ស៍ សេ តេត យហាឌេតេត សយុតាតិ យហាសយុតា, ខេតត្តាត៌ អឌិបតីតិ ឧត្តិឃោ, ឆយុត សេយត បទេសំ ទដ្ឋាតីតិ ទាឌាតិ តីហិ តាយេហិ បដ្ឋាឃិត្តិ ឃត៌ញ្ញលៃកេ អដ្ឋិទិយដ្ឋាត៌, ខៅឆិសត្តាច តត្ត អាឌិបុរិមោតិ ឲចិ ខៅឆិសត្តិ អាឌិ កត្វា ឧត្តិឃយល្គលេ សល្ហិតេ អត្យបុទ្ធោត ត្រាហ្វលាគេឃាបិ ចណ្ណា សល្ហហិស្ស៍

តត្ត កប្យចិតាសកយហារេយឈតោ ឃាច ឌារេលិបេឆ្វគា, ទុគេយកយសេដ្ឋ្យ៉ុ សិចទេដ្ឋាតិ ចុច្ចតិ៍ កប្យចិតាសកឌារេលិបេឆ្វគតោ ឃាច កោជិសតសហស្សចក្កចាឡអបរិប្សកោ សយ្យត្តិយហារេយឈោ, ទុឌ៌ ទ្យតិឃយសេដ្ឋ្យ៉ុ សិចដ្ឋដ្ឋាឃីតិ ចុច្ចតិ៍ សយ្យត្តិយហារេយឈតោ ឃាច ចត្តិយស្សទិឃបរិក្ខការេចា, ទុឌ៌ តតិឃយសេដ្ឋ្យ៉ុ ចិចទេដ្ឋាតិ ចុច្ចតិ៍ ចត្តិយស្សទិឃបរិក្ខកាចតោ ឃាច បុត កប្យចិតាសកយហារេយឈោ, ទុឌ៌ ចត្យត្វយសេដ្ឋ្យ៉ុ ចិចដ្ឋដ្ឋាឃីតិ ចុច្ចតិ៍ ចិចដ្ឋដ្ឋាឃីអសេដ្ឋ្យ៉ុ ចត្យសដ្ឋិអត្តទកប្យសក្កហ៌ "ចិសតិអត្តទកប្យសក្កហ"ត្តិ កេចិ៍ សេសាសេដ្ឋ្យ្យាតិ កាលតោ តេត សយប្យយាណាតេតច៍ ទុយាតិ ចត្តាទិ អសេដ្ឋ្យ្យាតិ ឲកោ យហាកប្យោ ហោតិ៍ ឲចិ តាច អក្កិតា ចិតាសោ ច សល្ហហតច្ចា ខេចឌិតត្តា៍

ឃស៊ិ បត សយេឃ កប្យោ ដ្ឋគេកត តស្សតិ, អាឌិតោច កប្យចិតាសកយហារេយឈោ ចុដ្ឋហិត្វាតិ បុទ្ធោ ចុត្តតេឃតេច ចិត្តារេតត្តា៍ អឃ៌ បត ចិសេសោ – ឃឆា តត្ត ទ្យតិឃស្សទិឃោ, ឲចមិឆ កប្យចិតាសកោ ឃាទ្សគកយហារេយឈោ ចុដ្ឋាតិ៍ សេា អាឌិតោ ស្សល៉ុ ស្សល៉ុ ចស្សេត្តា អត្តក្កេយត យហាឆាទាហិ កោជិសតសហស្សចក្កចាឡអាត៌ ប្សរេត្តា ចស្សតិ៍ ឃាទ្សគេកត ចុដ្ឋ ចុដ្ឋា បឆចីបត្តាតាគេឃា

ចិលិយត្តិ, ្ងកក៌ សយត្តូទោ ចារេតហិ ឆារីយតិ៍ បឆចិយា ទេហ្ង៍ិយត្តូទោ បក្សុតិ ឃាច ទ្សុតិយញ្ញាតក្សុយិ ្ងកក៌ កល្យាតិ៍ ទេតក ហិ លាទុ្សកទេកត ឲ្យុ្ងឲ្យុ្ងា បឆចីបព្ញុតាកេឃា ្ងកទេក បក្លិត្តូទេលិលាយក្លូរា ចិឃ ចិលិឃទេត្តូច, តយ្ហា បឆចឹយស្តុរទ៏កាកទេកត យទ្ធិ ឲ្យក្សុកទេយច តំ ទេហាតិតិ ទេកចិ៍ អបទេ ស បត “បឆចឹយស្តុរទ៏កាកក៌ តំ យស្តុរកចាយុក្លូតូ្សុញា អតចទេយទេតា ចិតាទេយត្វា យទ្ធាតូ្ង យឃទេយច ឲ្យទេកា ឈតក្សុទោ តិ្ងុតី”តិ ចកត្តិ, តំ ឃុត្តិ៍ ្ងបរិ បត លបិ (ព្រាហ្វូទេលិទេក ចិលិឃារេបត្វា ស្តុកកិល្យាមាហត្ថុ តិ្ងុតិ, តំ ឃាច អល្យាយត្តូយិ្យ យញ្ញារកតំ អត្តិ, តាច ត ច្ឆុបយយុ្តិ, ្ងកកាត្សុកតំ បត យទ្ធាំ យញ្ញារកតំ អកិកចិត្វា យហយា ច្ឆុបយយុ្តិ, អត្តុរឆាត់ កទ្ធតិ៍ ទេហ្ងារអាកាទេយត យហ ្ងបរិអាកាទេយា ឲ្យទេកា ទេហាតិ យហត្លកាទេរាតិ យទ្ធាំ ទុត្តូយឌិយ៍ ទេកចល់ បតិឆ អាកយ្សុរព្រាហ្វូទេលិក៌ អាឌិ កត្វា ទេលិទេកា បិតុ្សកចតិ៍ ស្តុកកិល្យាតោ ចចិត្វា អាកយ្សុរ្ងាតាឌឹយុ យត្វា តិទ្ធាតូតិ៍ តត្វ កប្បចិតាយកយហាទេយឈទោ ឃាច កប្បចិតាយកលាទុ្សកកាបទេស្ថុទា, ព្ញុកទេយកយយទេញ្ញ្យុ៍ ្ងកក្សុបទេស្ថុទោ ឃាច យប្បត្តិយហាទេយឈា, ព្ញុគំ ទ្សុតិយយយទេញ្ញ្យុ៍ យប្បត្តិយហាទេយឈទោ ឃាច ចត្តិយយុរិយបិតុ្សកាទេចា, ព្ញុគំ តតិយយយទេញ្ញ្យុ៍ ចត្តិយយុរិយបិតុ្សកាចទេតា ឃាច កប្បចិតាយកយហអាទេយឈា, ព្ញុគំ ចតុត្វ្សយយទេញ្ញ្យុ៍ ព្ញុយាតិ ចត្តូរិ អយទេញ្ញ្យុ្យាតិ ឲ្យទេកា យហាកទេប្យា ទេហាតិ៍ ឲ្យចំ ្ងកទេកត ចិតាទេយា ច យល្ហុហតក្សុ ទេចឌិតទ្ធា៍

ឃត្ថិ៍ យយទេយ កទេប្យា ចារេតត តយ្សុតិ, អាឌិទេតាច កប្បចិតាយកយហាទេយឈា ច្ឆ្ងុហិត្វាតិ បុទេទ្ធា ទុត្តូតទេឃតេច ចិត្វ្សទេតទ្ធា៍ អយំ បត ចិទេយទេយា – ឃថា តត្វ ទ្សុតិយយុរិទេយា, ឲ្យចយិឆ កប្បចិតាយតត្វ ចារេតា យយ្ងុ្ងាតិ៍ ទេយា បចយំ ឆ្ងលទេឌ ្ងុ្ងាទេបតិ, តទេតា យល្យាឌ ស្តុល្យុយចាលិក៌ ឆ្ងលចាលិក៌ យក្លូរបិយាលាកទេឃាតិ ឃាចក្សុ្ងាការទេយទេត្វ បិយាទេល ចិយយ្ងុ្ងាទេត ចិតយហារុទេក្លូ ច ្ងុ្ងាទេបតិ៍ ទេត បឆចិទេតា តកយុក្កុតា ត បុត បតត្តិ, តទេត្វ្សច ទុល្លុចិទុល្លា ហុត្វា អកាចំ កទ្ធត្តិ៍ អចាតុក្លូយេត ទេហ្ងា យហាបឆចិយា ចារេតា យយ្ងុ្ងហិត្វា បឆចិ បរិចទេត្វ្សតា ្ងុទ្ធិ យុល់ កត្វា អាកាទេយ លិបតិ៍ ទេឃាឌតយតប្បយាលាបិ បឆចិប្បទេឆយា ខ្វិទេឃាឌតិទេឃាឌតចតុទេឃាឌតបក្សុទេឃាឌតលទេឃាឌតយត្តូទេឃាឌតប្បយាលាបិ បកិឌ្ឌិត្វា ចាតទេចក្សុក្លិត្វា អាកាទេយទេយច ទុល្លុចិទុល្លា ហុត្វា អកាចំ កទ្ធត្តិ៍ ចក្កចាឡអបព្ញុតយិ្យ យិទេតុ្សបព្ញុតយិ្យ ចារេតា ្ងក្លិបិត្វា អាកាទេយ លិបតិ៍ ទេត អញ្ញាយញ្ញា អកិហត្វា ទុល្លុចិទុល្លា ហុត្វា ចិតយ្សុត្តិ៍ ឲ្យទេតទេតច្ឆុបិទេយត ក្សុយ្ងុកចិយាតាតិ ច អាកាយ្ងុកចិយាតាតិ ច ចិតាទេយទេត្វា លកាយាចចទេចទេចទេលិទេក ចិតាទេយត្វា កោះឌិយតយហយ្សុចក្កចាឡអាតិ ចិតាទេយតិ៍ តត្វ ចក្កចាឡអា ចក្កចាឡឲ្យហិ, ហិយចត្វា ហិយចទេត្តូហិ, យិទេតុ្ស យិទេតុ្សហិ អញ្ញាយញ្ញា យយាកត្វា ទុល្លុចិទុល្លា ហុត្វា ចិតយ្សុត្តិ៍ បឆចិទេតា ឃាច តតិយញ្ញាតក្សុយិ ចារេតា កល្យាតិ, តចបិ ព្រាហ្វូទេលិទេក ចិតាទេយត្វា ទេចហប្បទេល អាហត្ថុ តិ្ងុតិ៍ ឲ្យចំ បឆចឹយស្តុរទ៏កាកទេកត តំយស្តុរកចារេតត ច យទ្ធិ យទ្ធាយញ្ញារកតំ ចិតាទេយត្វា យឃយិ្យ ចិតយ្សុតិ អច្ងុ្ងាតយ្សុ ការលាកាចទេតា៍ ទេហ្ងុ្ងារអាកាទេយត យហ ្ងបរិអាកាទេយា ឲ្យទេកា ទេហាតិ យហត្លកាទេរាតិ យទ្ធាំ ទុត្តូយឌិយ៍ ព្ញុឆ បត ស្តុកកិល្យាព្រាហ្វូទេលិក៌ អាឌិ កត្វា ទេលិទេកា បិតុ្សកចតិ៍ ទេចហប្បទេលទេតា ចចិត្វា ស្តុកកិល្យា្ងាតាឌឹយុ យត្វា តិទ្ធាតូតិ៍ តត្វ កប្បចិតាយកយហាទេយឈទោ ឃាច កប្បចិតាយកចាតុបទេស្ថុទា, ព្ញុកទេយកយយទេញ្ញ្យុ៍ ចាតុបទេស្ថុទោ ឃាច យប្បត្តិយហាទេយឈា, ព្ញុគំ ទ្សុតិយយយទេញ្ញ្យុត្តិអាឌិ ទុត្តូតឃទេយច៍ ឲ្យចំ ចារេតត ចិតាទេយា ច យល្ហុហតក្សុ ទេចឌិតទ្ធា៍

អច កិការទេលា ឲ្យចំ ទេលិទេកា ចិតយ្សុតិ៍ ឃឌិបិ ហិ យញ្ញារាត់ អទេហតុទេកា យទេយតិទេរាទេឆា ចិតាយកាកាចទេតា, យត្វាតតិទេរាទេឆា បត ទេហតុចិទេហិទេតា តត្វិ៍ ឃថា តំ យត្តូតិការឃត្វុតិ កាឌតទេលិកយ្សុបិ យទេហតុកាត ចិតាទេយត កចិតទ្ធា, តយ្ហា កិទេយចំ ទេលិកចិតាទេយ

ការណត្ថិ? អកុសលម្ពស់ ការណំ។ យថា ហិ តត្ថ គិទ្ធាត្តគកាសត្តាត់ បុញ្ញាតលេត បឩយំ លោិកោ ចិចដ្ឋតិ, ឲុចំ តេមំ ឋិបកមុតលេត មំចដ្ឋតិ, តស្មា អកុសលម្ពលេបុ ប្ដស្សត្តេស្ស ឲុចំ លោិកោ ចិតស្សតិ។ យថា ហិ រាគេដោសយោហាត់ អធិកភាវេចត យថាក្កមំ រោកត្តរកប្បោ សត្តត្តរកប្បោ ទុត្តិក្ខត្តរកប្បាតិ ឮបេយ តិចិឆា អត្តរកប្បា ចិចដ្ឋដ្ឋាឃិមិអសច្ចេស្សកប្ប ខាឃត្តិ។ ឲុចយេត យថាចុត្តា តយោ មំចដ្ឋា រាកាឌីត់ អធិកភាវេចតេច ហោត្តិ។

តត្ថ រាគេ ប្ដស្សត្តតេរ អក្កិតា ចិតស្សតិ, ដោសេ ប្ដស្សត្តតេរ ប្ដឌកោត ចិតស្សតិ។ ដោសេ ហិ ប្ដស្សត្តតេរ អធិកតេរត ដោសេសត ចិឃ តិក្ខតេរត ឈាវុឌកោត ចិតាសោ ឃុត្តោតិ។ កោចិ បត "ដោសេ ប្ដស្សត្តតេរ អក្កិតា, រាគេ ប្ដឌកោតា"តិ ចឌត្តិ, តេមំ កិរ អឃយធិប្បាយោ – ឋិកាដសត្តុសមិសស្ស ដោសស្ស អក្កិសមិសតា, អបិកាដសត្តុសមិសស្ស រាគស្ស ឈាវុឌកសមិសតា ច ឃុត្តាតិ។ យោហេ បត ប្ដស្សត្តតេរ ចាតេតត ចិតស្សតិ។ ឲុចំ ចិតស្សត្តោបិ ឥ គិទត្តរបេច សត្ត ចាតេរ អក្កិតា តស្សតិ, អដ្ឋេយ ចាតេរ ប្ដឌកោត, បុត សត្ត ចាតេរ អក្កិតា, អដ្ឋេយ ប្ដឌកោតាតិ ឲុចំ អដ្ឋេយ អដ្ឋេយ ចាតេរ ចិតស្សត្តោ សត្តក្ខត្តុំ ប្ដឌកោត ចិតស្សិត្វា បុត សត្ត ចាតេរ អក្កិតា តស្សតិ។ ឲុត្តាចតា តេសដ្ឋិ កប្បា អតីតា ហោត្តិ។ ឲុត្តត្តរេ ប្ដឌកោត តស្សតចារំ សយ្យត្តយ្យិ បដិនាហិត្វា លទ្ធោកាសោ ចាតេតា បរិបុណ្ណចតុសដ្ឋិកប្បាឃុកោ បុកកិញ្ចិចិទ្ធិសេត្តោ លោកំ ចិតាសេតិ។ ឲុត្ត បត រាគោ សត្តាត់ ពាហុល់ បចត្តតីតិ អក្កិចេសត ពាហុសោ លោកចិតាសោ ចេឌិតត្តោ។ ឮតិ ឲុចំ ឮបេយហិ ការណេហិ ចិតស្សិត្វា សណ្ឋហត្តំ សណ្ឋហិត្វា ចិតច្ឆោ ឆ្កាសលោកំ កបចា ឃាថាចតោ អចេឌីតិ ឲុចយ្យិស្ស សត្តុថា ឆ្កាសលោកោ ចិឌិតោតិ ឌដ្ឋត្តំ។

ឃំ បត ហេដ្ឋា វុត្តំ "សត្តុថា ចិឌិតលោកត្តា លោកចិទូ"តិ, ឮឌាតិ តំ គិកេបត្តោ អាហ "ឲុចំ សត្តុថា ចិឌិតលោកត្តា លោកចិទូ"តិ។ តត្ថ សត្តុថាតិ លក្ខណាឌិប្បកេឌតោ សង្ខារលោកស្ស, អាសយាឌិប្បកេឌតោ សត្តលោកស្ស, បរិមាណសណ្ឋាតាឌិប្បកេឌតោ ឆ្កាសលោកស្សាតិ ឲុចំ សត្តប្បការេត ចិឌិតលោកត្តាតិ អត្ថោ។

ឮឌាតិ អត្តុត្តរោតិ បឌស្ស អត្ថំ មំចណ្ណេត្តោ អាហ "អត្តតោ បត កុណេហី"តិអាឌិ។ តត្ថ អត្តតោតិ គិស្សក្កេត្ថ សាមិចចតេបតំ, អត្តតោតិ អត្ថោ។ កុណេហិ អត្តតោ ចិសិដ្ឋតរស្សាតិ សម្ពត្តោ។ តរុកហណេចាត្ថ "អត្តុត្តរោ"តិ បឌស្ស អត្ថតិទ្ទេសតាយ កតំ, ត ចិសិដ្ឋស្ស កស្សចិ អត្ថិតាយ។ សឌេចកោ ហិ លោកេ សឌិសកប្បោបិ តាម កោចិ តថាកតស្ស តត្ថិ, កុតោ សឌិសោ, ចិសិដ្ឋេ បត កា កថា។ កស្សចីតិ កស្សចិបិ។ អភិភចតីតិ សីលសម្បទាយ ឧបគិស្សយក្ខតាត់ ហិរោត្តប្បសេត្តាកុណាត់ ចិសេសបច្ចយាត់ សទ្ធាសតិចីរិយបញ្ញាតច្ចា ឧក្កិសប្បត្តិយា សមុទាកមតោ បដ្ឋាយ ត អញ្ញសាធារណោ សចាសតបដិបក្ខស្ស បហីតត្តា ឧក្កិសបរិមិប្បត្តោ សត្ថុ សីលកុណោ, តេត កបចា សឌេចកំ លោកំ អញ្ញាឌត្ថ អភិកុយ្យ បចត្តតិ, ត សយំ កេតចិ អភិកុយ្យតីតិ អធិប្បាយោ។ ឲុចំ សមាធិកុណាឌីសុបិ យថារហំ ចត្តព្វំ។ សីលាឌយោ ចេតេ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា ចេឌិតព្វា, ចិមុត្តិញាណឌស្សត់ បត លោកិយំ កាមាចចរមេច។

ឃឌិ ឲុចំ កថំ តេត សឌេចកំ លោកំ អភិភចតីតិ? តស្សបិ អាតុភាចតោ អមតិសត្តា។ តថ្សិ ហិ ចិសឃតោ បចត្តិតោ បចត្តិអាការតោ ច ឧត្តរិតរមេច។ តត្សិអតញ្ញសាធារណំ សត្ថុ ចិមុត្តិកុណំ អារព្ភ បចត្តតិ, បចត្តមាតច្ចា អតក្កាចចរំ បរមកម្ភីរំ សណ្ហសុខុមំ សាតិសយំ

ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨷᨣᩩᨱᩴ ᩅᩥᩈᨴᨲᩁᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᨧ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᩔ ᨷᩣᨷᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨲᨷᩁᩥᨧᨿᩔ ᨧ ᩋᨲᩥᨷᩁᩥᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩉᩩᩴ ᩃᩉᩩᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲᩁᩔ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩤᨶᩥ ᩈᨴᩥᩈᩔᨷᩥ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᩦᩃᨣᩩᨱᩮᨶᨷᩥ ᩋᩈᨾᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨾᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮᨶ ᩈᨾᩣ ᩈᨴᩥᩈᩣᨲᩥ ᩋᩈᨾᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᩈᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣ ᩋᩈᨾᩈᨾᩣ᪨ ᩋᩈᨾᩣ ᩅᩤ ᩈᨾᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᩈᨾᩈᨾᩮᩣ᪨ ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᨷᨭᩥᨾᩣᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨾᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨷᨴᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᨾᩣᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨾᩣ, ᩈᨴᩥᩈᩪᨷᨾᩣ ᨷᨭᩥᨽᩣᨣᩣ, ᨿᩩᨣᨣ᩠ᨣᩣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᨶᩣᩉᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᩈᨾᨶᩩᨷᩔᩣᨾᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᨾ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩤ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩃᩮ ᩋᩣᨾᩃᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ...ᨷᩮ... ᨷᨩᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲᩁᩈᩦᩃᩴ ᨠᨬ᩠ᨧᩥᨷᩥ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᩔᩣᨾᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨

ᩋᨣ᩠ᨣᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ –

“ᨿᩣᩅᨲᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷᨴᩤ ᩅᩤ ᨴ᩠ᩅᩥᨷᨴᩤ ᩅᩤ ᨧᨲᩩᨷ᩠ᨷᨴᩤ ᩅᩤ ᨻᩉᩩᨷ᩠ᨷᨴᩤ ᩅᩤ ᩁᩪᨷᩥᨶᩮᩣ ᩅᩤ ᩋᩁᩪᨷᩥᨶᩮᩣ ᩅᩤ ᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ ᩅᩤ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ ᩅᩤ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩦᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ ᩅᩤ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩥ ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨿᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᨲᩮ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩣ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪔.᪓᪔; ᩍᨲᩥᩅᩩ᩺ ᪙᪐) –

ᩍᨴᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ –

“ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩃᩮᩣᨠᩮ...ᨷᩮ... ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩪ ᩋᨶᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨴᨲ᩠ᨳᩩ ᨴᩈᩮᩣ ᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩦ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪔.᪒᪓; ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓.᪑᪘᪘) –

ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩣᨶᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨣᩣᨳᩣᨿᩮᩣᨲᩥ –

“ᩋᩉᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩁᩉᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ, ᩋᩉᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ;

ᩑᨠᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩈᩦᨲᩥᨽᩪᨲᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮᩣ᪨ (ᨾᩉᩣᩅ᩺ ᪑᪑; ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑.᪒᪘᪕; ᪒.᪓᪔᪑);

“ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᨾᨿᨲᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᨿᨲᩴ ᩍᩈᩥ;

ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨧᨿᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨲᩣᩁᨿᨲᩴ ᩅᩁᩮᩣ᪨ (ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪁᪁᪂)

“ᨶᨿᩥᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨷᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩣ ᨷᨶ,

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᨴᩥᩈᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ;

ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨷᩁᨾᩣᩉᩩᨲᩥᩴ ᨣᨲᩮᩣ,

ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᩅᩥᨷᩩᩃᨷ᩠ᨹᩃᩮᩈᩥᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥ᪨ ᩅ᪨ ᪁᪀᪃᪇; ᨠᨳᩣ᪨ ᪇᪉᪉) –

ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨠᩣ ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨷᩩᩁᩥᩈᨴᨾ᩠ᨾᩈᩣᩁᨳᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨴᨾ᩠ᨾᩣ, ᨴᨾᩥᨲᩩᩴ ᩋᩁᩉᩁᩪᨷᩣ᪨ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣ ᨧ ᨲᩮ ᨴᨾ᩠ᨾᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᨴᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩔ ᨷᩁᨶᩥᨷᩣᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ, ᨴᨾ᩠ᨾᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩈᨲᩥᨷᩥ ᨾᩣᨲᩩᨣᩤᨾᩔᨷᩥ ᨴᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮ ᨷᩩᩁᩥᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨴᨾᩮᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩮᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩈᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩴ ᨷᨶ ᨠᩣᨿᩈᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨲᨴᨦ᩠ᨣᩅᩥᨶᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩅᩥᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨴᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᨾᨳᩴ ᩋᨶᩩᨷᨣᨲᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᨴᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩮ ᨷᨶ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨠᨲᨴᨾᨳᩣ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᨴᨾᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩣᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᨴᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᩅ, ᨿᨲᩮᩣ ᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨴᨾᩮᨲᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᩦᩃᩔ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩃᩣᨽᩥᨶᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩏᨷᩁᩪᨷᩁᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᩈᨾᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪃᪉) “ᩋᨷᩥ ᨧ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨾᨣ᩠ᨣᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨴᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᨴᨾᩮᨲᩥᨿᩮᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨻᩉᩪ ᩋᨴᨶ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨴᨾᩮᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᨾᨶᩣᩁᩉᩣ᪨

ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨧᩥᨲᩣ ᨣᨲᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᨲᩥ ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᩣ, ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨴᩦᨥᩴ ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᩁᩥᨿᩴ ᨴᩦᨥᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᩣᨿᩮᩅ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣ ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᨷᩩᩁᩥᩈᩣ᪨ ᨾᨶᩔ ᩏᩔᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᨾᨶᩩᩔᩣ᪨ ᩈᨲᩥᩈᩪᩁᨽᩣᩅᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᨿᩮᩣᨣ᩠ᨿᨲᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷᨧᩥᨲᨾᩣᨶᩈᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨣᩩᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᩮ ᨷᨶ ᨲᩮ? ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨷᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᨲᩦᩉᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨷᨠᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩁᩩᨠᩮ ᨧ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᩋᨵᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩅᩮ ᨧ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᩮ᪨ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ? ᩈᩪᩁᩣ ᩈᨲᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨵ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪉᪨᪂᪁)᪨

តថា ហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ បច្ចេកពុទ្ធា អគ្គសាវកា មហាសាវកា ចក្កវត្តិនោ អញ្ញេ ច មហានុភាវា សត្តា តត្ថេវ ឧប្បជ្ជន្តិ។ តេហិ សមានរូបាទិតាយ បន សទ្ធិំ បរិត្តទីបវាសីហិ ឥតរមហាទីបវាសិនោបិ មនុស្សាត្វេវ បញ្ញាយិំសូតិ ឯកេ។ អបរេ បន ភណន្តិ – លោភាទីហិ ច អលោភាទីហិ ច សហិតស្ស មនស្ស ឧស្សន្នតាយ មនុស្សា។ យេ ហិ សត្តា មនុស្សជាតិកា, តេសុ វិសេសតោ លោភាទយោ អលោភាទយោ ច ឧស្សន្នា, តេ លោភាទិឧស្សន្នតាយ អបាយមគ្គំ, អលោភាទិឧស្សន្នតាយ សុគតិមគ្គំ និព្វានគាមិមគ្គញ្ច បូរេន្តិ, តស្មា លោភាទីហិ អលោភាទីហិ ច សហិតស្ស មនស្ស ឧស្សន្នតាយ បរិត្តទីបវាសីហិ សទ្ធិំ ចតុមហាទីបវាសិនោ សត្តវិសេសា មនុស្សាតិ វុច្ចន្តិ។ លោកិយា បន "មនុនោ អបច្ចភាវេន មនុស្សា"តិ វទន្តិ។ មនុ នាម បឋមកប្បិកោ លោកមរិយាទាយ អាទិភូតោ ហិតាហិតវិធាយកោ សត្តានំ បិតុដ្ឋានិយោ, យោ សាសនេ មហាសម្មតោតិ វុច្ចតិ, បច្ចក្ខតោ បរម្បរាយ ច តស្ស ឱវាទានុសាសនិយំ ឋិតា តស្ស បុត្តសទិសតាយ មនុស្សា មានុសាតិ ច វុច្ចន្តិ។ តតោ ឯវ ហិ តេ មាណវា "មនុជា"តិ ច វោហរីយន្តិ, មនុស្សា ច តេ បុរិសា ចាតិ មនុស្សបុរិសា។

អមនុស្សបុរិសាតិ ឯត្ថ ន មនុស្សាតិ អមនុស្សា។ តំសទិសតា ឯត្ថ ជោតីយតិ។ តេន មនុស្សត្តមត្តំ នត្ថិ, អញ្ញំ សមានន្តិ យក្ខាទយោ អមនុស្សាតិ អធិប្បេតា។ ន យេ កេចិ មនុស្សេហិ អញ្ញេ, តថា តិរច្ឆានបុរិសានំ វិសុំ គហណំ កតំ។ យក្ខាទយោ ឯវ ច និទ្ទិដ្ឋា។ អបលាលោ ហិមវន្តវាសី, ចូឡោទរមហោទរា នាគទីបវាសិនោ, អគ្គិសិខធូមសិខា សីហឡទីបវាសិនោ និព្ពិសា កតា ទោសវិសស្ស វិនោទនេន។ តេនាហ "សរណេសុ ច សីលេសុ ច បតិដ្ឋាបិតា"តិ។ ភុជង្គាទយោតិ អាទិ-សទ្ទេន ឃោរមុខាបិលិកាហបតិអាទីនំ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ។ សក្កាទយោតិ អាទិ-សទ្ទេន អជកលាបយក្ខនាគព្រហ្មាទីនំ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ។ ឯតេសំ បន ទមនំ តត្ថ តត្ថ វុត្តនយេនេវ សក្កា វិញ្ញាតុន្តិ អតិប្បបញ្ចភាវតោ ឥធ ន វុច្ចតិ។ ឥទញ្ចេត្ថ សុត្តំ វិត្ថារេតព្វន្តិ ឥទំ កេសិសុត្តំ "វិនីតា វិវិធេហិ វិនយនូបាយេហី"តិ ឯតស្មិំ អត្ថេ វិត្ថារេតព្វំ យថារហំ សណ្ហាទីហិ ឧបាយេហិ វិនយនស្ស ទីបនតោ។

អត្ថបទន្តិ អត្ថាភិព្យញ្ជនកំ បទំ, វាក្យន្តិ អត្ថោ។ វាក្យេន ហិ អត្ថាភិព្យត្តិ, ន នាមាទិបទមត្តេន, ឯកបទភាវេន ច អនញ្ញសាធារណោ សត្ថុ បុរិសទម្មសារថិភាវោ ទស្សិតោ ហោតិ។ តេនាហ "ភគវា ហី"តិអាទិ។ អដ្ឋ ទិសាតិ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ។ តា ហិ អញ្ញមញ្ញំ សម្ពន្ធាបិ អសំកិណ្ណភាវេន ទិស្សន្តិ អបទិស្សន្តិ, ទិសា វិយាតិ វា ទិសា។ អសជ្ជមានាតិ ន សជ្ជមានា វសីភាវប្បត្តិយា និស្សង្គចារា។ ធាវន្តីតិ ជវនវុត្តិយោគតោ ធាវន្តិ។ ឯកំយេវ ទិសំ ធាវតីតិ អត្ថតោ កាយំ អបរិវត្តេន្តោតិ អធិប្បាយោ, សត្ថារា បន ទមិតា បុរិសទម្មា ឯកិរិយាបថេនេវ អដ្ឋ ទិសា ធាវន្តិ។ តេនាហ "ឯកបល្លង្កេនេវ និសិន្នា"តិ។ អដ្ឋ ទិសាតិ ច និទស្សនមត្តមេតំ លោកិយេហិ អគតបុព្វំ និរោធសមាបត្តិទិសំ អមតទិសញ្ច បក្ខន្ទនតោ។

ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហីតិអាទីសុ ទិដ្ឋធម្មោ វុច្ចតិ បច្ចក្ខោ អត្តភាវោ, តត្ថ និយុត្តោតិ ទិដ្ឋធម្មិកោ, ឥធលោកត្ថោ។ កម្មកិលេសវសេន សម្បរេតព្ពតោ សម្មា គន្តព្ពតោ សម្បរាយោ, បរលោកោ។ តត្ថ និយុត្តោតិ សម្បរាយិកោ, បរលោកត្ថោ។ បរមោ ឧត្តមោ អត្ថោ បរមត្ថោ, និព្វានំ។ តេហិ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហិ។ យថារហន្តិ យថានុរូបំ, តេសុ តេសុ អត្ថេសុ យោ យោ

បុគ្គលេ យំ យំ អរហតិ, តទត្ថុបិ៍ អត្សាយតីតិ ចិនេតិ តស្មិំ តស្មិំ អត្តូ បតិដ្ឋាបេតិ៍ សហ អត្តេន ចត្តតីតិ សត្តា, កល្យាណេន ចលិឌ្ឍាយ ខេសត្តូ គណ្ហេត្វា ឌតសម្ភុហោ៍ ហិតុបខេសាឥចេសេន បរិបិលេតត្តោ សាសិតត្តោ សោ វុតស្ស អត្ថីតិ សត្តា សត្តចារហោ និរុត្តិនយេន៍ សោ ចិយ កគចាតិ អាហ “សត្តា ចិយាតិ សត្តា, កគចា សត្តចារហោ”តិ៍

ដ្ឋខាតិ តមត្ត និខេស្តបិញ្ចដ្ឋនយេន ខស្សាទុំ “យថា សត្តចារហោ”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ត សត្តូតិ សត្តិកោ ឌេន៍ គំ ដ្ឋខគំ តារេត្តិ វុត្តាតិ គត្តរេរ, និរុខេគោ អរញ្ញប្បខេសោ៍ រុញ្ញហិចេសេន បន ដ្ឋតរេបិ អរញ្ញប្បខេសោ តថា ចុច្ចតិ៍ ចោរកត្តារត្តិ ចោរេហិ អធិដ្ឋិតគត្តារំ, តថា ចាញ្ញអគត្តារំ៍ ចុម្ពិក្ខគត្តារត្តិ ចុល្លភកិក្ខ គត្តារំ៍ តារេតីតិ អលេមត្តដ្ឋាភំ អតិក្កាមេតិ៍ ដ្ឋត្តារេតីតិអាទិ ដ្ឋបសគ្គេន បទំ ចឌ្ឍេត្វា ចុត្តំ៍ អឆ ចា ដ្ឋត្តារេតីតិ លេមត្តក្ខុមិ ដ្ឋបនេត្វា តារេតិ៍ និត្តារេតីតិ អលេមត្តដ្ឋាននេតា និក្ខាមេត្វា តារេតិ៍ បតារេតីតិ បរិគ្គហេត្វា តារេតិ, ហត្ថេន បរិគ្គហេត្វា តារេតិ ចិយ តារេតីតិ អត្ថោ៍ សញ្ញមេព្យំ តារណុត្តារណាទិ លេមដ្ឋានេ ឋបនមេចាតិ អាហ “លេមត្តក្ខុមិ សម្បាបេតី”តិ៍ សត្តូតិ ចេនេយ្យសត្តេ៍ មហាគហនតាយ មហានត្តតាយ ចុត្តិត្តរតាយ ច ឌាតិលេយច គត្តារោ ឌាតិគត្តារោ, តំ ឌាតិគត្តារំ៍

ដ្ឋក្កដ្ឋបរិច្ឆេខចេសេនាតិ ដ្ឋក្កដ្ឋសត្តបរិច្ឆេខចេសេន៍ ខេចមនុស្សា វុច ហិ ដ្ឋក្កដ្ឋសត្តា, ន តិរច្ឆានាខយោ៍ វុតត្តិ “ខេចមនុស្សានំ”ត្តិ វុតំ ចចនំ៍ កញ្ញបុគ្គលបរិច្ឆេខចេសេនាតិ សម្មុត្តនិយាមេយាគ្គមនស្ស យោគ្យបុគ្គលស្ស បរិច្ឆិន្ទនចេសេន៍ កគចេតាតិ និស្សេគ្គ សាមិចចនំ យថា “ដ្ឋបញ្ញាយតោ អខេញ្ញាតី”តិ៍ កគចេតា សត្តិកោ ចាតិ អត្តោ៍ ដ្ឋបនិស្សយសម្បត្តិត្តិ តិហេតុកបដិសន្ធិអាឌិគំ មគ្គផលាធិគមស្ស ពលចការណំ៍ គគ្គរាយាតិ គគ្គរាយ នាម រញ្ញោ ខេចិយា, តាយ ចា ការិតត្តា “គគ្គរា”តិ លទ្ធនាមាយ៍ សរេ និមិត្តំ អគ្គហេសីតិ “ឆេម្ពា វុសោ ចុច្ចតី”តិ ឆម្មសញ្ញាយ សរេ និមិត្តំ គណ្ហិគណ្ហន្តោ ច បសន្នចិត្តោ បរិសបរិយន្តេ និបជ្ជិ៍ សត្តិរុម្ពិត្វា អដ្ឋាសីតិ តស្ស សីសេ ខណ្ឌស្ស ផបិតកាថំ អបស្សន្តោ តត្ត ខណ្ឌំ ដ្ឋប្បីឡុវុត្តា អដ្ឋាសិ៍ មណ្ឌុកោបិ ខណ្ឌេ ផបិតេបិ ដ្ឋប្បីឡដ្ឋតេបិ ឆម្មគតេន បសាខេន ចិស្សរមគរោរត្តាច គាលមគាសិ៍ ខេចលេគោ និព្ពត្តសត្តានំ អយំ ឆម្មតា, យា “គ្យតោហំ ដ្ឋឆ និព្ពត្តោ, តត្ត គិន្ន ខេលា គម្មមគាសិ”ត្តិ អាចឌ្ឍនា៍ តស្មា អត្តនោ បុរិមភចស្ស ខិដ្ឋត្តា អាហ “អខេរ អហម្បិ នាម ដ្ឋឆ និព្ពត្តោ”តិ៍ កគចេតា បរេខ សិរសា ចន្ទិតិ គតញ្ញុតាសំចន្ទ្ធេតន បេមការចចាហុមានេន ចន្ទិ៍

ឌាតនេត្វាចបុដ្ឋិតិ មហាឌនស្ស គម្មផលំ ញុទ្ធានុភាចញ្ច បច្ចក្ខ គាតុការេមា កគចា “កោ មេ ចន្ទតី”តិ គាថាយ បុច្ឆិ៍ តត្ត (ចិ៍ ច៍ អដ្ឋ៍ ប៉ីវ៉ៃលិ) កោតិ ខេចនាគយក្ខគន្ធព្វាឌិសុ កោ, គតមោតិ អត្តោ៍ មេតិ មម៍ បាខានីតិ បាខេ៍ ឥទ្ធិយាតិ ឥមាយ វុចន្ទបិយ ខេចិឌ្ឍិយា៍ យសសាតិ ឥមិនា វុឌិនេន មនេន ច បរិចារេន ច៍ ឌលត្តិ ចិច្ឆោតមយានោ៍ អភិគ្គន្តនាតិ អតិចិយ គន្តេន គាយតិលេមន សុន្ទរេន៍ ចណ្ណេនាតិ ឆចិចណ្ណេន សរីរចណ្ណនិភាយ៍ សព្ពា ឌ្ឍកាសយំ ឌិសាតិ សព្ពា ទសបិ ឌិសា បភាសេន្តោ, ចន្ទ្ធោ ចិយ សុរិយោ ចិយ ច វុគោភាសំ វុការលេគំ គរោន្តោតិ អត្តោ៍

វុចំ បន កគចតា បុដ្ឋេតា ខេចបុត្តោ អត្តានំ បខេចខេន្តោ “មណ្ឌុកោហំ បុរេ អាសិ”ត្តិ គាថមាហ៍ តត្ត បុរេតិ បុរិមឌាតិយំ៍ ដ្ឋខគោតិ

ឋានំ តថា អត្តនោ ឧប្បត្តិដ្ឋានស្សាតិ ឧភតោ បណ្ឌកោតិ តេន ឧភយាឃិកាឌិកស្ស ធរេល បណ្ឌកស្ស គិចត្តតំ គតំ ហោតិ៎ ការេថា ឆន្ទន្តិ

ទត្វាតិ កោធនោ, ពុទ្ធំ ឃានេមនតដ្ឋានំ៎ ឋានឆ បត កោធនោ ចិឃាតិ កោធនោ, ចារិ ឧភកំ កោធនោ ទុតស្សាតិ ចារិកោធនោ៎

ឧភកចារីបិ ហិ កោនិ កណ្ឋបិឌិ អចារិកោធនោបិ ហោតីតិ “ចារិកោធនោ”តិ ចិនេមនេតត្វា ទុត្តំ៎ តច ឆយំ ប៊ុលាត្តស្សាតិ (ព្រាហ្មស្សនេត

កនចិកទ្រុតយញ្ញ្ចភា ឆេនេមត្តស្ស តច ឆយំ “ឆនេយ្យា ទុនេមា ចុច្ចតី”តិ មនេន តិយិត្តក្កាហចនេមត ប៊ុលាត្តស្ស៎ អតាឆនេ នេចតំ មាយិចចតំ អចឆឹ

ចច្ឆបិលកោតិ ចច្ឆ រក្ខនេត្តា កោបិលកឆារកោ យយ មយឹបំ អាកត្តា ឆល្ឌយោលុត្ក តិដ្ឋេត្តា យយ មិនេម ឆល្ឌំ មត្តិរ្សម្ភិតា យំ យានេរមីតិ

អនេត្វា៎

មិតំ កត្វាតិ “តធា បរិត្តតនេរតបិ បុញ្ញាត្រុការចេត ទុចំ អតិចិឃ ឧញ្ញអារា លោកិយលោកុត្តរមយប្បត្តិយោ លព្ភន្តី”តិ

ប៊ីតិមោយតស្សឌានោតា ការុទ្រតនេឆចញ្ញអចិប្បុនេត្តឆមតពកិនលាចញ្ញព្រាហិ កិយ្យោនោមា យត្តាឃ តំ បនេឆមំ ខ្លុការមោត្តា មិតំ កត្វា៎

ប៊ីតិមោយតស្សចមេត ហិ នោមា –

“យុហុត្តំ ចិត្តបមាឆស្ស, ឋាន្ទិ បស្ស ឃមញ្ចា នេយ;

អាត្រុកាចញ្ចា នេយ បស្ស, ចល្ហិ បស្ស ទ្រុតិញ្ចា នេយ៎

“នេឃ ច នេត ឌីឈយន្ទ្វាតំ, ឆយំ អនេស្សារុំ កោតយ;

បត្តា នេត អចលដ្ឋាតំ, ឃត្វ កត្វា ត នេមាចនេរ”តិ៎ (ចិ៎ ច៎ ប៉ឱ៨-ប៉៩០) –

ឋាយា នេច្ច កាឆា ចត្វា បក្កាយិ៎

ឃំ បត កិញ្ចីតិ ទុត្វ ឃត្តិ អតិឃយិតចចតំ, តធា កិញ្ចីតិ៎ បតាតិ ចចតាលក្កានេយត្តំ៎ តម្ពា ឃំ កិញ្ចីតិ នោឃ្យស្ស អតចមេមមបរិឃាឆាតំ

គតំ ហោតិ៎ បតាតិ ចា ចិនេមមត្វឌីបកោ តិបិនេតា៎ តេត “មម្ពាមញ្ញន្ទ្វា”តិ ឋាយិតា មនេញ្ញបនេតា ចិត្វានេតា ច មត្វ

ចត្រុមញ្ចាកិមនេញ្ញាឆា ទុនេត្តា៎ ត្រុនេន្ទ្វាតិ បត ឋាយិតា តឆញ្ញាស្សបិ នោឃ្យស្ស អចនេទាឆា៎ បុរិនេយត ចា មត្វ បដិចេឆតាលាត្រុការចា,

បច្ឆិនេយត ឆេមតាតាលាត្រុការចា៎ ប៊ី-តិ ឧបរិ ចុច្ចយានេតា ចិនេមនេមា នេឌាតីឃតិ៎ ចិនេយាក្ខត្តិកតាលចមេតាតិ ទុត្វ មញ្ញនេមា

បដិបនេក្ខហិ ចិយុច្ចតីតិ ចិនេយានេក្ខា, អក្កយនេក្កា, តស្ស អនេត្តា, អក្កបលំ, តម្ពិំ លនេន្ទ្វ លន្ទញ្ញានេតា តត្វ កចំ ចិនេយាក្ខត្តិកំ, តាលាំ

មញ្ញញ្ញាតញ្ញានេលាត មន្ទិ មញ្ញយ្យិ ត្រុន្ទ្វតាលាំ៎

ទុចំ បចនេត្តាតិ ទុត្វ –

“សព្វញ្ញុតាយ ពុទ្ធោ, សព្វទស្សាវិតាយ ពុទ្ធោ, អនញ្ញនេយ្យតាយ ពុទ្ធោ, វិសវិតាយ ពុទ្ធោ, ខីណាសវសង្ខាតេន ពុទ្ធោ, និរុបលេបសង្ខាតេន ពុទ្ធោ, ឯកន្តវីតរាគោតិ ពុទ្ធោ, ឯកន្តវីតទោសោតិ ពុទ្ធោ, ឯកន្តវីតមោហោតិ ពុទ្ធោ, ឯកន្តនិក្កិលេសោតិ ពុទ្ធោ, ឯកាយនមគ្គំ គតោតិ ពុទ្ធោ, ឯកោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោតិ ពុទ្ធោ, អពុទ្ធិវិហតត្តា ពុទ្ធិបដិលាភា ពុទ្ធោ។ ពុទ្ធោតិ នេតំ នាមំ មាតរា កតំ, ន បិតរា កតំ, ន ភាតរា កតំ, ន ភគិនិយា កតំ, ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ, ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ, ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ, ន ទេវតាហិ កតំ, វិមោក្ខន្តិកមេតំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ពោធិយា មូលេ សហ សព្វញ្ញុតញ្ញាណស្ស បដិលាភា សច្ឆិកា បញ្ញត្តិ យទិទំ ពុទ្ធោ”តិ (មហានិ។ ១៩២) –

អយំ និទ្ទេសបាឡិនយោ។ យស្មា ចេត្ថ តស្សា បដិសម្ភិទាបាឡិយា (បដិ។ ម។ ១.១៦២) ភេទោ នត្ថិ, តស្មា ទ្វិន្នំ ឯកេនបិ អត្ថសិទ្ធីតិ ទស្សនត្ថំ “បដិសម្ភិទានយេន ចា”តិ អតិយមេត្វា វាសន្ថោ វុត្តោ។

តត្ថ (បដិ។ ម។ អដ្ឋ។ ២.១.១៦២; មហានិ។ អដ្ឋ។ ១៩២) យថា លោកេ អវគន្តា “អវគតោ”តិ វុច្ចតិ, ឯវំ ពុជ្ឈិតា សច្ចានីតិ ពុទ្ធោ។ យថា បណ្ណសោសា វាតា “បណ្ណសុសា”តិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ពោធេតា បជាយាតិ ពុទ្ធោ។ ហេតុកត្តុនិទ្ទេសោ។ ហេតុអត្ថោ ចេត្ថ អន្តោនីតោ។ សព្វញ្ញុតាយ ពុទ្ធោតិ សព្វធម្មពុជ្ឈនសមត្ថាយ ពុទ្ធិយា ពុទ្ធោតិ អត្ថោ។ សព្វទស្សាវិតាយ ពុទ្ធោតិ សព្វធម្មពោធនសមត្ថាយ ពុទ្ធិយា ពុទ្ធោតិ អត្ថោ។ អនញ្ញនេយ្យតាយ ពុទ្ធោតិ អញ្ញេន អពោធិតោ សយមេវ ពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោតិ អត្ថោ។ វិសវិតាយ ពុទ្ធោតិ នានាគុណវិសវនតោ បទុមមិវ វិកសនដ្ឋេន ពុទ្ធោតិ អត្ថោ។ ខីណាសវសង្ខាតេន ពុទ្ធោតិ ឯវមាទីហិ ឆហិ បទេហិ ចិត្តសង្កោចករនិទ្ទាប្បហានេន និទ្ទាក្ខយវិពុទ្ធោ បុរិសោ វិយ សព្វកិលេសនិទ្ទាក្ខយវិពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ សង្ខា សង្ខាតន្តិ អត្ថតោ ឯកត្តា សង្ខាតេនាតិ វចនស្ស កោដ្ឋាសេនាតិ អត្ថោ។ តណ្ហាលេបទិដ្ឋិលេបាភាវេន និរុបលេបសង្ខាតេន។ សវាសនានំ សព្វកិលេសានំ បហីនត្តា ឯកន្តវចនេន វិសេសេត្វា “ឯកន្តវីតរាគោ”តិអាទិ វុត្តំ។ ឯកន្តនិក្កិលេសោតិ រាគទោសមោហាវសេសេហិ សព្វកិលេសេហិ និក្កិលេសោ។ ឯកាយនមគ្គំ គតោតិ ពុទ្ធោតិ គមនត្ថានំ ពុទ្ធិអត្ថតា វិយ ពុទ្ធិអត្ថានម្បិ គមនត្ថតា លព្ភតីតិ ឯកាយនមគ្គំ គតត្តា ពុទ្ធោតិ វុច្ចតីតិ អត្ថោ។ ឯកោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោតិ ពុទ្ធោតិ ន បរេហិ ពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោ, អថ ខោ សយមេវ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោតិ អត្ថោ។ អពុទ្ធិវិហតត្តា ពុទ្ធិបដិលាភា ពុទ្ធោតិ ពុទ្ធិ ពុទ្ធំ ពោធោតិ អនត្ថន្តរំ។ តត្ថ យថា រត្តគុណយោគតោ រត្តោ បដោ, ឯវំ ពុទ្ធគុណយោគតោ ពុទ្ធោតិ ញាបនត្ថំ វុត្តំ។ តតោ បរំ ពុទ្ធោតិ នេតំ នាមន្តិអាទិ អត្ថានុគតាយំ បញ្ញត្តីតិ ពោធនត្ថំ វុត្តន្តិ ឯវមេត្ថ ពុទ្ធិមតាបិ ការណេន ភគវា ពុទ្ធោតិ វេទិតព្ពោ។

ឥទានិ ភគវាតិ ឥមស្ស អត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “ភគវាតិ ឥទំ បនស្សា”តិអាទិ។ តត្ថ អស្សាតិ ភគវតោ។ គុណវិសិដ្ឋសត្តុត្តមគរុគារវាធិវចនន្តិ សព្វេហិ សីលាទិគុណេហិ វិសិដ្ឋស្ស តតោ ឯវ សព្វសត្តេហិ ឧត្តមស្ស គរុនោ គារវេន វុច្ចមានវចនំ ភគវាតិ។ តថា ហិ លោកនាថោ អបរិមិតនិរុបមប្បភាវសីលាទិគុណវិសេសសមង្គិតាយ សព្វានត្ថបរិហារបុព្ពង្គមាយ និរវសេសហិតសុខវិធានតប្បរាយ និរតិសយាយ បយោគសម្បត្តិយា សទេវមនុស្សាយ បជាយ

អច្ចន្តុបការិតាយ ច អបរិមាណាយ លោកនាថស្ស អបរិមាណានំ សត្តានំ ឧត្តមំ គារវដ្ឋានន្តិ។

ភគវាតិ វចនំ សេដ្ឋន្តិ សេដ្ឋវាចកំ វចនំ សេដ្ឋគុណសហចរណតោ “សេដ្ឋ”ន្តិ វុត្តំ។ អថ វា វុច្ចតីតិ វចនំ, អត្ថោ, តស្មា យោ “ភគវា”តិ វចនេន វចនីយោ អត្ថោ, សោ សេដ្ឋោតិ អត្ថោ។ ភគវាតិ វចនមុត្តមន្តិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ គារវយុត្តោតិ គរុភាវយុត្តោ គរុគុណយោគតោ។ គរុករណំ វា សាតិសយំ អរហតីតិ គារវយុត្តោ, គារវារហោតិ អត្ថោ។ “សិប្បាទិសិក្ខាបកា គរូ ហោន្តិ, ន ច គារវយុត្តា, អយំ បន តាទិសោ ន ហោតិ, តស្មា ‘គរូ’តិ វត្វា ‘គារវយុត្តោ’តិ វុត្ត”ន្តិ កេចិ។

គុណវិសេសហេតុកំ “ភគវា”តិ ឥទំ ភគវតោ នាមន្តិ សន្ទស្សេតុំ “ចតុព្ពិធញ្ហិ នាម”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ អាវត្ថិកន្តិ អវត្ថាយ វិទិតំ តំ តំ អវត្ថំ ឧបាទាយ បញ្ញត្តំ វោហរិតំ។ តថា លិង្គិកំ តេន តេន លិង្គេន វោហរិតំ។ នេមិត្តិកន្តិ និមិត្តតោ អាគតំ។ អធិច្ចសមុប្បន្នន្តិ យទិច្ឆាយ បវត្តំ, យទិច្ឆាយ អាគតំ យទិច្ឆកំ។ ឥទានិ អាវត្ថិកាទីនិ នាមានិ សរូបតោ ទស្សេន្តោ អាហ “តត្ថ វច្ឆោ ទម្មោ ពលិពទ្ទោ”តិអាទិ។ តត្ថ បឋមេន អាទិ-សទ្ទេន ពាលោ យុវា វុឌ្ឍោតិ ឯវមាទិំ សង្គណ្ហាតិ, ទុតិយេន មុណ្ឌី ជដីតិ ឯវមាទិំ, តតិយេន ពហុស្សុតោ ធម្មកថិកោ ឈាយីតិ ឯវមាទិំ, ចតុត្ថេន អភយបទីបំ បិយវចនន្តិ ឯវមាទិំ សង្គណ្ហាតិ។ នេមិត្តិកន្តិ វុត្តមត្ថំ ឲ្យតិរេកវសេន បតិដ្ឋាបេតុំ “ន មហាមាយាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ វិមោក្ខន្តិកន្តិ ឥមិនា បន ឥទំ នាមំ អរិយាយ ជាតិយា ជាតក្ខណេយេវ ជាតន្តិ ទស្សេតិ។ យទិ វិមោក្ខន្តិកំ, អថ កស្មា អញ្ញេហិ ខីណាសវេហិ អសាធារណន្តិ អាហ “សហ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស បដិលាភា”តិ។ ពុទ្ធានញ្ហិ អរហត្តផលំ និប្ផជ្ជមានំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទីហិ សព្ពេហិ ពុទ្ធគុណេហិ សទ្ធិំយេវ និប្ផជ្ជតិ។ តេន វុត្តំ “វិមោក្ខន្តិក”ន្តិ។ សច្ឆិកា បញ្ញត្តីតិ សព្ពធម្មានំ សច្ឆិកិរិយាយ និមិត្តា បញ្ញត្តិ។ អថ វា សច្ឆិកា បញ្ញត្តីតិ បច្ចក្ខសិទ្ធា បញ្ញត្តិ។ យំគុណនិមិត្តា ហិ សា, តេ សព្ពេ បច្ចក្ខភូតា, តំគុណា វិយ សាបិ សច្ឆិកតា ឯវ នាម ហោតិ, ន បរេហិ វោហារមត្តេនាតិ អធិប្បាយោ។

វទន្តីតិ មហាថេរស្ស គរុការតោ ពហុវចននាហ, សង្គីតិការេហិ វា គតមត្ថុវាចំ សន្ធាយ។ ឥស្សរិយាទិភេទា ភគា អស្ស អត្ថីតិ ភគី។ មគ្គផលាទិអរិយធម្មរតនំ អនញ្ញាវនបត្តាតិ ភត្តាតិ សេវិតវាតិ អប្បមត្តាទិគុណយុត្តាតិ ភជិ សេវិ សីលេនាតិ ភជី, ភជនសីលោតិ អត្ថោ។ ភាគីតិ ចីវរបិណ្ឌបាតាទីនំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ អត្ថធម្មវិមុត្តិរសស្ស ច អធិសីលាទីនញ្ច ភាគីតិ អត្ថោ។ វិភជិ បវិភជិ ធម្មរតនន្តិ វិភត្តវា។ អកាសិ ភគ្គន្តិ រាគាទិបាបធម្មំ ភគ្គំ អកាសីតិ ភគវាតិ អត្ថោ។ គរុបិ លោកេ ភគវាតិ វុច្ចតីតិ អាហ “គរូ”តិ។ យស្មា គរុ, តស្មាបិ ភគវាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ហេតុអត្ថោ ហិ ឥតិ-សទ្ទោ។ សោ ច យត្ថ ឥតិ-សទ្ទោ នត្ថិ ភគីតិអាទីសុ, តត្ថ បច្ចេកំ យោជេតព្ពោ។ ភាគ្យមស្ស អត្ថីតិ ភាគ្យវា។ ពហូហិ ញាណយោគេហីតិ កាយភាវនាទីហិ អនេកេហិ ភាវនាក្កមេហិ។ សុភាវិតត្តនោតិ សម្មទេវ ភាវិតសភាវស្ស។ បច្ចត្តវចនំ ឯតំ នាមិតំ, ឯតំ សុភាវិតត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ, សុភាវិតត្តភាវោតិ អត្ថោ។ មហាករុណាបទេ បន “សុភាវិតត្តនោ សុភាវិតត្តភាវោ”តិ វុត្តំ។ ភវាតិ អត្ថិ និព្ពានំ គតោតិ ភវន្តគោ។

និទ្ទេសេ វុត្តនយេនាតិ ឯត្ថាយំ និទ្ទេសនយោ –

“ភកចាតិ ការចាឆិចចតរេយតំ៍ អបិច ភក្កុរារេកាតិ ភកចា, ភក្កុរេភារេរាតិ ភកចា, ភក្កុរេយារេហាតិ ភកចា, ភក្កុយារេតាតិ ភកចា, ភក្កុឌិឌ្ឌិតិ ភកចា, ភក្កុតរេល្យាតិ ភកចា, ភក្កុកិរេលរេរាតិ ភកចា, ភឌិ ចិភឌិ បចិភឌិ ឆយ្ទុរតត្តិ ភកចា, ភចាត៌ អត្តកេរាតិ ភកចា, ភាចិតកាេយា ភាចិតឃឹរេលិ ភាចិតឆិរេត្តា ភាចិតបរេញ្ញាតិ ភកចា, ភឌិ ចា ភកចា អរេញ្ញាចតបត្វាតិ បត្តាតិ រេរតារតាតិ អប្យរង្គ្កាតិ អប្យតិរេល្លឃរាតិ ចិឌតចាតាតិ យត្យុ្យរាហរេយ្យឃ្យកាតិ បឌិរល្លាតរារុប្យាតឹតិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា ឌឹចរបិល្លបិតរេរតារតកិលិតបច្ចយរេគរន្ទឌ្ឌុបរិក្លារាតត្តិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា អត្វរេរយ្យ ឆយ្ទុរេរយ្យ ចិយ្ទត្តិរេរយ្យ អឆិឃឹលយ្យ អឆិចិត្តយ្យ អឆិបញ្ញាឃាតិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា ចត្យត្កុ ឈរាតាត៌ ចត្យត្កុ អប្យយញ្ញាត៌ ចត្យត្កុ អរុ្យបរយាបត្តឹតត្តិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា អក្ខត្កុ ចិរេយាក្លាត៌ អក្ខត្កុ អភិកាឃតតាត៌ តចត្កុ អត្យុប្បញ្ញាចិហារបយាបត្តឹតត្តិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា ឆរត្កុ របញ្ញាភាចតាត៌ ឆរត្កុ កឃិលាបយាបត្តឹត៌ អាតាបិតយ្យុតិរយាឆិយ្យ អយុភរយាបត្តិឃាតិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា ចត្យត្កុ របិបរ្ចាតាត៌ ចត្យត្កុ របយ្ទុប្យឆាតាត៌ ចត្យត្កុ ឆ្គឌ្ឌិបិឆាត៌ បញ្ចត្កុ ឆ្គត្រ្តិឃាត៌ បញ្ចត្កុ ឆាលិត៌ របត្តត្កុ រេឆាត្តរ្ចាត៌ អរិឃយ្យ អក្ខត្កិកយ្យ យក្កុយ្យាតិ ភកចា៍ ភាកឹ ចា ភកចា ឆរត្កុ តចាកតឆាលិត៌ ចត្យត្កុ រេចរារេញ្ញាត៌ ចត្យត្កុ បឌិរយ៉ិត្តាត៌ លត្កុ អភិញ្ញាត៌ លត្កុ ឆ្គុឆយ្ទុតត្តិ ភកចា៍ ភកចាតិ រេតត៌ តាយ៉...រេប... របត្តិកា បញ្ញត្តិ ឃឌិឌ៌ ភកចា”តិ (យហាតិ៍ ប៉ះ)៍

៙ត្ត ច “ការចាឆិចចត”ត្តិអាឌឹតិ ឃឌិបិ កាឆាឃំ អាកតបឆាត្យក្កុរេយត ត តិឌ្ឌិក្ខាតិ, ឃឆារេហំ បត រេតរ៉ំ របរេត្តរយ៉ិ តិរេក្ខរការេចត រេចឌិតត្តាតិ៍ តត្វ ការចាឆិចចតត្តិ កត្ថត៌ កត្ថាចចាចកំ ចចត៌ ភឌឹតិ ភាកេរា កេឆរិ៍ រេតតាហ “ចិភឌិ បចិភឌិ ឆយ្ទុរតត”ត្តិ៍ យក្កុចលិឌិ អរិឃឆរេយ្យ្ចរេឃច ឆយ្ទុរត៌ បុត ភឌឹតិ ត្តយយ្យ រេរចឹតិ អរេត្វា៍ ភាកឹតិ ភាកាភិឆេឃ្យចា៍ បុត ភាកឹតិ ៙ត្ត ភឌតឃឹរេលិតិ អរេត្វា៍ អត្វរេរយ្យាតិ អត្វរត្តិយ្យឃយ្យ រេរយ្យ៍ ចិយ្ទត្តាឃតតឃឹរេរ ហិ ឆត្វា ឆយ៉ំ កេចត្តយ្យ ឃុលាត្តយ្យ ច តឆត្វំ អារេត្ត ក្ខប្យឌ្ឌុតកាបឹតិរេរាយតយ្យំ អត្វរេរា៍ ឆយ៉ំ អារេត្ត ឆយ្ទុរេរា៍ ឃំ របត្តាឃ ចុត្តំ “លភតិ អត្វរេចឌ៌, លភតិ ឆយ្ទុរេចឌ”ត្តិ (អ៍ តិ៍ ៩៍១០)៍ ចិយ្ទត្តិរេរយ្យាតិ ចិយ្ទត្តិក្ខតយ្យ ចិយ្ទត្តិរត្តិយ្យឃយ្យ ចា រេរយ្យ៍ របញ្ញាភាចតាតត្តិ អតិច្ចរបញ្ញាឌឹត៌ ឆរត្កុ របញ្ញាភាចតាត៌ ៍ លត្កុ ឆ្គុឆយ្ទុតត្តិ ល អរាឆារលតាកាលាតិ របត្តាឃ ចុត្តំ៍ តត្វ តត្វ ភកចាតិរក្ខឃិឌ្ឌិ តិរុត្តិតរេយរេតច រេចឌិតត្តា៍

ឃឌិបិ “ភាក្យចា”តិអាឌឹហិ បរេឆហិ ចុច្ចយារេតា អរេត្វា “ភាកឹ ភឌឹ”តិ (យហាតិ៍ ប៉ះ) តិរេក្ខរកាឆាឃ របក្កុហិរេតា ៙ច, តថាបិ បឆឃិឌ្ឌិអត្វចិភាកអត្វឃោឌតាឌិរហិរេតា រាំចល្លតាតរេយា តរេតា អញ្ញាកាករាតិ ចុត្តំ “អឃំ បត អបរេរា តរេយា”តិ៍ ចល្លចិបរិឃារយោតិ ៙តត្តិ ៙ត្វ ត្តតិរេក្ខា អាឌិអរេត្វា, រេតត ចល្លចិការេរា ចល្លរេលិរេបិ ឆាត្យអត្វត តិរេយាឌតត្កាតិ ត្តយំ តិចិឌំ លក្ខណំ របក្កល្យាតិ៍ របក្កតរេយតាតិ របក្កលក្ខណតរេយត៍ បិរេរាឆរាឌឹត៌ របក្កាត៌ អាកតិកលភាចរេតា ចុត្តំ “បិរេរាឆរាឌិបរេក្ខបលក្ខណំ កេហត្វា”តិ៍ បក្ខិបតរេយច លក្ខណំ តប្យុរិឃាបត្តតាកេរលតិត្យាបក្ខិបត៌ បិរេប្យតត្តិ បរេយុក្កុរកតំ បិរេយឹភាចប្យត្តំ៍ ភាក្យត្តិ ក្យុរល៍ តត្វ យក្កុក្យុរល៍ រេលិក្យត្តរេរុលតិត្តតក៌, ត្តតរេ៍ រេលិកិឃរុលតិត្តតក៌, ត្តតរេយ៉ិ ចា ចិចក្ខុបតិយ្យឃំ បរិឃាឃរេតា រេលិក្យត្តរេរុលតិត្តតក៌ រិឃា៍

ត្តឆាតិ ភកចាតិ ត្តយយ្យ អត្វំ ចិភឌិត្វា ឆរយ្យរេត្តា អាហ “ឃរ្ចុ បតា”តិអាឌិ៍ តត្វ រេលិភាឆរេយា ៙កកចរេរត កហិតា, តថា

ឧបរឹតយគនិការេទ ឧបល្លាសកាចសាយន្ទោត, អហិរិកាឌយោ ទ្យកចរេសត៓ តត្ថ ញ្ញតលក្ខណោ រោការេឆា, រសា

តចឧិឆអាឈាតចត្តុសម្ពុទេចា៓ “អេក្កាឆ្និ យំ អចឆិ យ”ត្តិអាឌិតា (ឆ៓ ប៓ ១-៣) ប្ុតប្យុតំ ញ្ញតចរេសត ឧិត្តបរិរេយាតត្តរតា ្ងបតារេហា៓

្ងកឃយ្បិ បដិរេឈារេយច, រសា បចត្តិតាតត្តរេតា កិត្តិ្ងតា ច្ុរេត្តា៓ សកិ ្ងប្យរេត្កា រោការេឆា រោការេឆារេយច, តត្យត្តរិ ្ងបតារេហា៓ ច្ុត្តរេត្ថាត៌

“ប្ុព្ពការេល រោការេឆា, អបរការេល ្ងបតារេហា”តិ (ឧិត៓ ប័៥១)៓ អការិយស្ស (យ៓ និ៓ អដ្ឋ៓ ១៓លិ១) អតការិយស្ស ចា

ស្ុកតាករណឧិតាសរេតា យរេក្លា៓ អការិរេយាបិ ហិ រោតឌិ អត្ុកយ្យរោត ឌលិរេត្ថ សយារេតា ្ងរេច្ច ឌារេត ឌបិរេតា អបរេទត សយរេយត “កិំ

តឃា យណ្ហាកត”ត្តិ តស្ស ស្ុកតាករណំ ឧិតារេសតិ៓ អតការិរេយាបិ សាយរេណរការេលរេតា បត្ុតិ អាឆទិរេយត ចា ្ងបញ្ញារេយត ចា ចត្ុហិ

បច្ចរេយហិ ្ងរេត្ថសបរិប្ុច្ឆាឌីហិ ច អត្ុក្ករេហត្វា ឆយ្ុកធាតឃប្យករណរោការសល្លាឌីតិ សិក្លាបិរេតា អបរេទត សយរេយត

ទាឌទាឌយហាយត្តាឌីហិ សក្ករេតា ករ្ុករេតា អាឆទិយ្ុបញ្ញារេយស្ុ អឧិត្តិករេតា ចរយារេតា “អយំ អរេយត្តិ ឌហរការេល ឧុចំ អត្ុក្កហិរេតា

សំចឌ្ឍិរេតា ច, អឆ ច បតិឌាតិ តិស្សិរេតរេហា ឌារេតា”តិ ច្ុច្ចយារេតា “កិំ យណ្ហាត្ុរេយត្តិ កត”ត្តិ រេតសំ ស្ុកតាករណំ ឧិតារេសតិ, តរេស្សរេសា

ប្ុព្ពការិតាលក្ខណស្ស ក្ុណស្ស ឧិតាសរេតា ្ងរេកប្ុព្ឆតិយា ឧិយ សទីទាត្ុកតំ ្ងរេកំ តិប្ុច្ឆរេត្តា យរេក្លា៓ តឆា ហិ រសា បរេទសំ ក្ុណាតំ

យក្ខតរេ្ងត “យរេក្លា”តិ ច្ុច្ចតិ៓ បឡអាសតីតិ បឡអារេសា, បរស្ស ក្ុរេណ ឌរេស្សត្វា អត្តរេតា ក្ុរេណហិ សរេយ ករេទាតីតិ អរេត្វា៓ រសា បត

ឌាហុស្សុរេតបិ ប្ុក្កេល អត្ថោត្តុទិត្វា “ត្រឌិសស្ស ច ឌាហុស្សុតស្ស អតិយតា កតិ, តច ចា យយ ចា រោកា ឧិរេសរេសា”តិ, ទត្តត្ទោ ឧិទបត្តឌិរេត

ប្ុក្កេល អត្ថោត្តុទិត្វា “ត្វយ្បិ ត្តយម្ពិ សាសរេត បត្តឌិរេតា, អហយ្បិ បត្តឌិរេតា, ត្វយ្បិ សីលយរេត្ត ធិរេតា, អហយ្បិ”តិអាឌិតា តរេយត

្ងប្យជ្ជយារេតា ឃ្ុកក្ការេហា៓ ឃ្ុកក្កាហលក្ខណោ ហិ បឡអារេសា៓

បរេទសំ សក្ការាឌីតិ លីឃយាតា ្ងស្ុឃយាតា ត្តស្សា៓ អត្តរេតា សយ្យត្តិយា តិក្ុហតំ បរេទហិ សាឆារណកាចំ អសហយាតំ យច្ឆទិយំ៓

ចត្ថាតិកចទិយក្ុតា យាឃា, សា សករេដាសបដិច្ឆាឌតលក្ខណា៓ តឆា ហិ សា អត្តរេតា ឧិជ្ជយាតរេដាសបដិច្ឆាឌតរេតា ចក្ខុរេយាហតយាឃា

ឧិឃាតិ “យាឃា”តិ ច្ុច្ចតិ៓ អត្តរេតា អឧិជ្ជយាតក្ុណប្យកាសតលក្ខណំ រោកទាឌិកការេចត ្ងប្យជ្ជយាតំ សារេឌយ្យំ៓ អសត្តក្ុណឌីបតញ្ញា

“រោកទាឌិយ”ត្តិ ច្ុច្ចតិ៓ រោកទាឌិរោកា ហិ ប្ុក្កេលិ អាឃតយរេច្ឆា ឧិយ រេហាតិ៓ អាឃតយរេច្ឆា តាយ សប្យុខុយច្ឆចាលិ ឧុកា យច្ឆឌាតិ៓ រសា

កិទ យច្ឆាតំ តក្ខ្ងំ ឌរេស្សតិ, សប្យាតំ សីសំ “ត្ុយក្រាំ សឌិរេសា អហ”ត្តិ ឌាតារេបតំ្យ, ឧុចរេយច រោកទាឌិរោកា ប្ុក្កេលិ ឃំ ឃំ ស្ុត្តត្តិកំ ចា

អាកិឆយ្ឹកំ ចា ្ងបសក្កយតិ, តំ តំ ឧុចំ ចឌតិ “អហំ ត្ុយក្រាំ អរេត្តចាសី, ត្ុរេយ្យាយណ្ហាអត្ុកយ្យកា, តាហំ ត្ុរេយ្យាស្ុត្ថាយី”តិ៓ ឧុចរេយរេត

“សការរេចា អយំ អរេយត្ត សប្យតិរេស្សា”តិ យញ្ញិស្សត្តិ, តរេស្សចំ រោកទាឌិកការេចត ្ងប្យជ្ជយាតំ សារេឌយ្យំ៓

សត្ថរេសា យច្ឆាការេចត ចាតករិតក្តួសឌិសស្ស ធត្ថកាចស្ស អរេតាតយិតឌល្លសឌិសតាយ បក្កហិតសិរអតិចាតត្ុត្តិកាឃស្ស ច ការេរោកា

ឆម្ពុទា៓ តត្យត្តរិករេណា សារម្ពុទា៓ រសា ត្ុឧិរេឆត លត្ថតិ អក្ុសលចរេសត រេចត ក្ុសលចរេសត ច៓ តត្ថ អការិយស្ស បរេទត កតំ

អលត្ការាឌិ ឌិស្វា តត្ថក្ុណតត្ថក្ុណករេណាត ្ងប្យជ្ជយារេតា, អតការិយស្ស ច ឃត្តកំ ឃត្តកំ បរេទា បរិឃាប្ុណាតិ ចា ករេឆតិ ចា,

យាតចរេសត តត្ថក្ុណតត្ថក្ុណករេណាត ្ងប្យជ្ជយារេតា អក្ុសរេលិ៓ រេតត ហិ សយត្តាករេតា ប្ុក្កេលិ តត្ថក្ុណំ តត្ថក្ុណំ ករេទាតិ៓ អការិរេយា

សយារេតា ឧុរោតតកស្មិ ឈរចត្តុស្មិ សឌ្ឌិរេត អបរេទា រេត្ថ ចត្ុតិ សរេឌ្ឍតិ, អបរេទា ចត្តាររេទា, អបរេទា អដ្ឋ, អបរេទា រេសាឡអស៓ អតការិរេយា

សយារេតា ឧុរោតតកស្មិ តិការេឃ កហិរេត “តាហំ ឧុតស្ស រេហដ្ឋា កឧិស្សាឃី”តិ អបរេទា រេត្ថ កណ្ហាតិ, អបរេទា តរេឃា, អបរេទា ចត្តាររេទា,

អបរោ បន្ថា សារម្ភចសេន ហិ ករិំសុ ន ចទតិ អកុសលបក្ខេ ហេស និទេសកាយិយេក្កោ អាការិយស្ស បន បទំ ឲកំ សលិកកត្វំ ទេត្តិ ជិវ្ហា អត្តនោ ទេ្វ ចា ពីហិ ចា ទាតុកាយតាយ ប្បជ្ជយានោ, អតការិយស្ស ច បនេត ឲកតិការេយ កហិតេ យាតំ អតិស្សាយ រោចលំ ចំ ជិវ្ហា អត្តនោ អាលសិឃំ អកិកុឃ្ឃ ទេ្វ តិការេយ កហេតុកាយតាយ ប្បជ្ជយានោ កុសលៅ កុសលបក្ខចសេន ហិ ឲកស្មិំ ឲកំ សលិកកត្វំ ទេទេត្ត ទេ្វ, ទេ្វ ទេទេត្ត ចត្តារិ ទាតុំ ចទតិ កិក្ខុតាបិ បនេត ឲកស្មិំ តិការេយ កហិតេ “ទេ្វ តិការេយ កហេត្វា សព្ទាយត្តស្ស ទេ ឲាសុ ហោតី”តិ ចិចទបក្ខេ ផត្វា តត្តទិ ករិំសុ ចទតិ, ឮឆ បន អកុសលបក្ខិយោ តត្តទិករណោ “សារម្ភោ”តិ ចុត្តោ

ជាតិអាទីនិ និស្សាយ សេឃ្យស្ស “សេឃ្យាហមស្មិ”តិអាទិនា ច្ចត្តិចសេន បក្កុណភចសេន បចត្តោ យានោ អត្ថក្ខុតិចសេន បចត្តោ អតិយានោ បុត្តោ កោតចិ អត្ថានំ សជិសំ កត្វា បទ្ធា តតោ អធិកតោ ទហតោ ប្បជ្ជយានកោ អតិយានោតិ ចេជិតព្វោ ជាតិអាទិ បជិច្ច យជ្ជភាការោ យទោ, សោបិ អត្ថតោ យានោ ឲចា សោ បន ជាតិយទោ កោត្តយទោ អារោគ្យយទោ យោព្វនយទោ ជីចិតយទោ លិកយទោ សក្ការយទោ កុការយទោ បុរេក្ខារយទោ បរិចារយទោ ភោគយទោ ចណ្ណយទោ សុតយទោ បជិភានយទោ រត្តញ្ញុយទោ បិណ្ឌបាតិកយទោ អតចញ្ញាត្តយទោ ឮរិយាបថយទោ ឮទ្ធិយទោ យសយទោ សីលយទោ ឈានយទោ សិប្បយទោ អារោហយទោ បរិណាហយទោ សណ្ឋានយទោ បារិបូរិយទោតិ អនេកចិទោ

តត្ថ (ចិក អដ្ឋ ប៉ុ៣៣-ប៉ុ៣៣) ជាតិ និស្សាយ ប្បជ្ជេត្វា យជ្ជភាការប្បចត្តោ យានោ ជាតិយទោ, សោ ខត្តិយាទីនំ ចតុន្នម្បិ ចណ្ណានំ ប្បជ្ជតិ ជាតិសម្បន្នោ ហិ ខត្តិយោ “យាទិសោ អញ្ញោ នត្ថិ, អចសេសា អន្តរា ច្ចដ្ឋាយ ខត្តិយា ជាតា, អហំ បន ចំសាកតខត្តិយោ”តិ យានំ ករោតិ ព្រាហ្មណាទីសុបិ ឲសេច នយោ កោត្តំ និស្សាយ ប្បជ្ជេត្វា យជ្ជភាការប្បចត្តោ យានោ កោត្តយទោ, សោបិ ខត្តិយាទីនំ ចតុន្នម្បិ ចណ្ណានំ ប្បជ្ជតិ ខត្តិយោបិ ហិ “អហំ កោណ្ឌញ្ញកោត្តោ, អហំ អាទិច្ចកោត្តោ”តិ យានំ ករោតិ ព្រាហ្មណោបិ “អហំ កស្សបកោត្តោ, អហំ ការទ្វាជកោត្តោ”តិ យានំ ករោតិ ចេស្សោបិ សុទ្ទោបិ អត្តនោ អត្តនោ កុលកោត្តំ និស្សាយ យានំ ករោតិ អារោគ្យយទាទីសុបិ “អហំ អរោគោ, សេសា រោគពហុលា, កណ្ឌុកយត្តម្បិ យយ្ហំ ព្យាធិ នាម នត្ថិ”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ អារោគ្យយទោ នាម “អហំ តរុណោ, អចសេសសត្តានំ អត្តភាចោ បបាតេ ជិតរុក្ខសទិសោ, អហំ បន បឋមចយេ ជិតោ”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ យោព្វនយទោ “អហំ ចិរំ ជីចិំ, ចិរំ ជីចាមិ, ចិរំ ជីចិស្សាមិ, សុខំ ជីចិំ, សុខំ ជីចាមិ, សុខំ ជីចិស្សាមី”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ ជីចិតយទោ នាម “អហំ លាភី, អចសេសា សត្តា អប្បលាភា, យយ្ហំបន លាភស្ស បមាណំ នត្ថិ”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ លាភយទោ នាម

“អចសេសា សត្តា យំ ចា តំ ចា លភន្តិ, អហំ បន សុកតំ បណីតំ ចីចរាទិបច្ចយំ លភាមី”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ សក្ការយទោ នាម “អចសេសកិក្ខុនំ បាទបិដ្ឋិយំ អក្កមិត្វា កច្ឆន្តា មនុស្សា ‘អយំ សមណោ’តិបិ ន ចទន្តិ, មំ បន ទិស្វា ចទន្តិ, បសាទច្ឆត្វំ ចិយ កុកំ កត្វា អកិក្កមន្តិ ចិយ ច ឧុរាសតំ កត្វា មញ្ញន្តី”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ កុការយទោ នាម “ប្បជ្ជេត្វា បញ្ហោ យយ្ហមេច មុខេន ឆិជ្ជតិ, កិក្ខាចារំ កច្ឆន្តាបិ អាកច្ឆន្តាបិ យមេច បុរតោ កត្វា បរិចារេត្វា កច្ឆន្តី”តិ យជ្ជភចសេន ប្បជ្ជេត្វា យានោ បុរេក្ខារយទោ នាម អាការិយស្ស តាច យហាបរិចារស្ស “បុរិសសតម្បិ បុរិសសហស្សម្បិ មំ បរិចារេតី”តិ, អតការិយស្ស “សមណសតម្បិ សមណសហស្សម្បិ មំ

បរិចារេតិ, សេសា អប្បបរិចារា, អហំ មហាបរិចារោ ចេវ សុចិបរិចារោ ចា”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ បរិចារមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា អត្តនោ បរិភោគមត្តកម្បិ ន លភន្តិ, មយ្ហំ បន និធានគតស្សេវ ធនស្ស បមាណំ នត្ថី”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ ភោគមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា ទុព្ពណ្ណា ទុរូបា, អហំ អភិរូបោ បាសាទិកោ”តិបិ “អវសេសសត្តា និគ្គុណា បត្ថដអកិត្តិនោ, មយ្ហំ បន កិត្តិសទ្ទោ ទេវមនុស្សេសុ បាកដោ ‘ឥតិបិ ថេរោ ពហុស្សុតោ, ឥតិបិ សីលវា, ឥតិបិ ធុតគុណយុត្តោ’”តិ, ឯវំ សរីរវណ្ណំ គុណវណ្ណញ្ច បដិច្ច មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ វណ្ណមទោ នាម។

“អវសេសា សត្តា អប្បស្សុតា, អហំ បន ពហុស្សុតោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ សុតមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា អប្បដិភានា, មយ្ហំ បន បដិភានស្ស បមាណំ នត្ថី”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ បដិភានមទោ នាម។ “អហំ រត្តញ្ញូ អសុកំ ពុទ្ធវំសំ រាជវំសំ ជនបទវំសំ គាមវំសំ រត្តិន្ទិវបរិច្ឆេទំ នក្ខត្តមុហុត្តយោគំ ជានាមី”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ រត្តញ្ញុមទោ នាម។ “អវសេសា ភិក្ខូ អន្តរា បិណ្ឌបាតិកា ជាតា, អហំ បន ជាតិបិណ្ឌបាតិកោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ បិណ្ឌបាតិកមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា ឧញ្ញាតា អវញ្ញាតា, អហំ បន អនវញ្ញាតោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ អនវញ្ញាតមទោ នាម។ “អវសេសានំ សត្តានំ ឥរិយាបថោ អបាសាទិកោ, មយ្ហំ បន បាសាទិកោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ ឥរិយាបថមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា ឆិន្នបក្ខកាកសទិសា, អហំ បន មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ”តិ វា “អហំ យំ យំ កម្មំ ករោមិ, តំ តំ ឥជ្ឈតី”តិ វា មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ ឥទ្ធិមទោ នាម។

យសមទោ បន អការិកេនបិ អនការិកេនបិ ទីបេតព្វោ។ អការិកោបិ ហិ ឯកច្ចោ អដ្ឋារសសុ សេណីសុ ឯកិស្សា ជេដ្ឋកោ ហោតិ, តស្ស “អវសេសេ បុរិសេ អហំ បដ្ឋបេមិ, អហំ វិចារេមី”តិ, អនការិកោបិ ឯកច្ចោ កត្ថចិ ជេដ្ឋកោ ហោតិ, តស្ស “អវសេសា ភិក្ខូ មយ្ហំ ឱវាទេ វត្តន្តិ, អហំ ជេដ្ឋកោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ យសមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា ទុស្សីលា, អហំ បន សីលវា”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ សីលមទោ នាម។ “អវសេសានំ សត្តានំ កុក្កុដស្ស ឧទកបានមត្តេបិ កាលេ ចិត្តេកគ្គតា នត្ថិ, អហំ បន ឧបចារប្បនានំ លាភី”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ ឈានមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា និស្សិប្បា, អហំ សិប្បវា”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ សិប្បមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា រស្សា, អហំ ទីឃោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ អារោហមទោ នាម។ “អវសេសា សត្តា រស្សា វា ហោន្តិ ទីឃា វា, អហំ និគ្រោធបរិមណ្ឌលោ”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ បរិណាហមទោ នាម។ “អវសេសានំ សត្តានំ សរីរសណ្ឋានំ វិរូបំ ពីភច្ឆំ, មយ្ហំ បន មនាបំ បាសាទិក”ន្តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ សណ្ឋានមទោ នាម។ “អវសេសានំ សត្តានំ សរីរេ ពហូ ទោសា, មយ្ហំ បន សរីរេ កេសគ្គមត្តម្បិ វជ្ជំ នត្ថី”តិ មជ្ជនវសេន ឧប្បន្នោ មានោ បារិបូរិមទោ នាម។ ឯវមយំ សព្ពោបិ ជាតិអាទឹ និស្សាយ មជ្ជនាការវសប្បវត្តោ មានោ ឥធ “មទោ”តិ វុត្តោ។ កាមគុណេសុ ចិត្តស្ស វោស្សគ្គោ បមាទោ, បញ្ចសុ កាមគុណេសុ សតិយា អនិគ្គហិត្វា ចិត្តស្ស វោស្សជ្ជនំ, សតិវិរហោតិ វុត្តំ ហោតិ។ តណ្ហាវិជ្ជា បាកដាយេវ។

លោភាទយោ ច បុន តិវិធាកុសលមូលន្តិ តិកវសេន គហិតា។ ទុច្ចរិតាទីសុបិ តិវិធ-សទ្ទោ បច្ចេកំ យោជេតព្វោ។ តត្ថ កាយទុច្ចរិតាទីនិ តិវិធទុច្ចរិតានិ។ តណ្ហាសំកិលេសាទយោ តិវិធសំកិលេសា។ រាគមលាទយោ មលីនការកត្តា តិវិធមលានិ។

ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩃᩥᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩃᩴ ᨣᩣᩉᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨾᩃᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᩈᨾᩴ, ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᨾᩴ, ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩅᩥᩈᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪒᪔) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ “ᨠᩣᨿᩅᩥᩈᨾᩴ ᩅᨧᩦᩅᩥᩈᨾᩴ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᩈᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪒᪔) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧ ᨲᩥᩅᩥᨵᩅᩥᩈᨾᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨠ᩠ᨡᩃᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨠ᩠ᨡᩃᩥᨲᩣ ᨧ ᩈᩣᩈᨶᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᩩᨣᨲᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨠ᩠ᨡᩃᨶᨸᩣᨲᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ “ᩅᩥᩈᨾᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨠᩣᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪑᪑) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨠᩣᨾᩣᨴᩥᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩈᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨲᨳᩣ “ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᩣ ᨾᩣᨶᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨲᩥᩅᩥᨵᨸᨸᨬ᩠ᨧᩣ᪨ ᩅᨭ᩠ᨭᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᨿᩮᩣ “ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲᩮᩣ ᩑᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩣ᪨ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ , ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ, ᩋᩈᩩᨽᩮ ᩈᩩᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ , ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ “ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣᨿ ᩋᨠᩩᩈᩃᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨻᩃᩅᨠᩣᩃᩮ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩔᩮᩅ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨻᩃᩅᨠᩣᩃᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩃᩅᨲᩁᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨻᩃᩅᨲᩁᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ᪨ ᩋᨩᩣᨲᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨴᩣᩁᨠᩔ ᨠᩉᩣᨸᨱᨴᩔᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᨣᩉᨱᨲᩮᩣ᪨ ᨣᩣᨾᩥᨠᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨠᩉᩣᨸᨱᨴᩔᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩔᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨸᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᩁᩔ ᨾᩉᩣᩈᨱ᩠ᨯᩣᩈᩮᨶ ᩋᨿᩮᩣᨣᩉᨱᩴ ᩅᩥᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨸᩁᩣᨾᩈᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩈᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩈᩩᨽᩮ ᩈᩩᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨲᨶᩩᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

“ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᩣᩈᩅᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩅᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᩠ᨾᩋᨽᩥ᪨ ᩏᨲᩩᨠᩃ᩠ᩃᩥᨿᩣᨱᩅᨸ᩠ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪙᪕) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩈᩅᩣ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᩑᩅ ᨸᨶ ᩅᨱᨲᩮᩣ ᨿᩪᩈᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨣ᩠ᨥᩁᨱᨠᩋᩈᩩᨧᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮ ᩑᩅ “ᩋᩣᩈᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨸᨣ᩠ᨥᩁᨱᨠᩋᩈᩩᨧᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ ᩋᩣᩈᩅᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᩴ, ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨽᩅᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩈᩅᩣ, ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩑᨲᨬ᩠ᨧ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩣ-ᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᩅᨵᩥ ᨧ ᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨽᩥᩅᩥᨵᩥᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᨻᩉᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨿᨳᩣ “ᩋᩣᨸᩣᨭᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨴᩮᩅᩮᩣ”ᨲᩥ, ᩋᨽᩥᩅᩥᨵᩥ ᨸᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨿᨳᩣ “ᩋᩣᨽᩅᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨿᩈᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ, ᩋᨽᩥᩅᩥᨵᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨧᩣᨿᩴ ᩋᩣ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᩍᨵ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨲᩴ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩈᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ “ᩋᩣᩈᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᩥᩁᨸᩣᩁᩥᩅᩣᩈᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᨴᩥᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥᨸᩥ ᩋᩣᩈᩅᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨧᩥᩁᨸᩣᩁᩥᩅᩣᩈᩥᨠᩣ ᨾᨴᩥᩁᩣᨴᨿᩮᩣ “ᩋᩣᩈᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᨧ ᨧᩥᩁᨸᩣᩁᩥᩅᩣᩈᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᩈᩅᩣ, ᩑᨲᩮᨿᩮᩅ ᨽᩅᩥᨲᩩᨾᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ “ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ,

កិល្លេន, សោបិ ន បញ្ញាយតិ អចិន្តាយ, ខន្ធេតា បុត្តេ អចិន្តា តាសេហាសី”តិអាទិ (អ· តិ· ១០·៩១)· អញ្ញេសុ បន ឃដាទុត្តេ ឆទេមុ ឌ្ឍកាសញ្ញា អាវេមុណ៌ា កត្វា បចត្តយាវេតសុ យាតាឌិសុ ន ចិន្តយាវេតសុ អត្តត្តតិឃាឌិក្កាហចវេសត អកិឡាបត៌ យឥតការលាចវេសត អាសចសឌិសតា ន ទុវេតសំវេយន, ត អវេញ្ញាសត្តិ ខ្ចិសុបិ អត្ថចិកវេប្បសុ ទុវេតសុវេយន អាសចសវេទ្ធា តិទុឡ្បេហាតិ ឌជ្ជវេត្តា· អាឃត៌ ចា សំសាវេទក្លិ សចត្តិ បសចត្តិតិបិ អាសចា· ត ហិ ត៌ កិច្ចិ សំសាវេទក្លិ អត្ថិ, ឃំ អាសវេចហិ ចិតា ឌ្ឍប្បវេឌ្ឍឡ្យ·

“អកិឡ្យា កាឃកវេត្វា ឡ្យាបិវេឆា កាឃកវេត្វា សីលព្ពតបរាយាវេសា កាឃកវេត្វា ឥទំសច្ចាភិតិវេចវេសា កាឃកវេត្វា”តិ (សំ· តិ· ៥·៧លិ៥; យហាតិ· ១៨, ១៣លិ) ទុចយាកតា អកិឡ្យាទវេយា ចត្តារោ ឃន្ថា សំចិន្តត្តិ, ត៌ ទុតិបឌិសត្តិចវេសត ចដ្តិ្ម កវេត្តិ ឈវេឌត្តិតិ កត្វា·
“កាវេយាវេឈា កវេចាវេឈា ឌិវេដ្ថាវេឈា អចិវេន្តាវេឈា”តិ (សំ· តិ· ៥·៧លិ១; យហាតិ· ១៣; ទ្យូឡ្យអតិ· វេយត្តក្កុយាលាចយុច្ចាតិវេទ្ធុស ១៧) ទុចយាកតា ចត្តារោ កាយតណ្ហាទវេយា ឃន្ថា សំចិន្តត្តិ, ត៌ ចដ្តិ្ម ឌ្ឍហត្តិ ឌ្ឍឃិតាវេបត្តិតិ ឌ្ឍឈា· វេតវេយន “កាយវេឃាវេកា កចវេឃាវេកា ឌិដ្ឋិវេឃាវេកា អចិន្តាវេឃាវេកា”តិ (សំ· តិ· ៥·៧លិ១; អ· តិ· ៣·១០) ទុចយាកតា ចដ្តិ្ម វេឃាវេឌត្តិតិ វេឃាកា· អវិឃា ទុតាឃ ត កច្ចត្តិតិ អកតិ, សា លត្តាឌិចវេសត ចត្វត្តិឆា· “ឌិចវេហត្វ ចា កិល្លេតា តណ្ហា ឌ្ឍប្បន្ទយាតា ឌ្ឍប្បន្ទតិ, បិល្លបិត, វេសតាសត, ខ្ចតិកចាកចវេហត្វ ចា កិល្លេតា តណ្ហា ឌ្ឍប្បន្ទយាតា ឌ្ឍប្បន្ទតី”តិ (អ· តិ· ៣·៥) ទុចយាកតា ចត្តារោ តណ្ហាប្បវាកា· តត្ថ ខ្ចតិកចាកចវេហត្វតិ ទុត្ត ខ្ចតីតិ តិឥយ្យវេត តិបិវេតា, ឃថា ឌិចរាឌិវេហត្វ, ទុចំ កចាកចវេហត្វបីតិ អវេត្វា· កចាកវេចាតិ វេចត្ត បណីតបណីតតរាតិ វេតលយឆ្ញបាណិតាឌិតិ អឆិវេប្បតាតិ· កាយុបិទាតាឌិតិ ចត្តារិ ឌ្ឍបិទាតាតិ·

បច្ចា វេចវេតាលិលិតិអាឌិសុ “ត្យវេទ្ធ កជ្ជតិ, ឆដេ, សវេឈ្ស, សិក្លាឃ កជ្ជតិ, ស(ត្រុហ្ចចាឌិសុ ក្យបិវេតា វេហាតិ អគត្តយវេតា អាហតចិវេត្តា លិលឌាវេតា”តិ (យ· តិ· ៣·១ប៥; ឌិ· តិ· ១·១៤៥) ទុចយាកតាតិ បច្ចា វេចវេតាលិលិតិ, វេចវេតា លិលឃតិ ឆឌ្ឍកាចំ អាបន្ទតិ ទុវេតហីតិ វេចវេតាលិលិតិ· ចិតិតាត្ថាឌិសុបិ បច្ចា-សវេទ្ធា បវេច្ចក៌ វេឃាវេឌតវេត្តា· “កាវេយ អចិតរាវេកា វេហាតិ, កាវេឃ អចិតរាវេកា, ទ្វុប អចិតរាវេកា, ឃាចឥត្ថំ ឌ្ឍឥរាចឥឥហក៌ កុន្តិត្វា វេសឃ្យសុក៌ បឃ្សសុក៌ មិទ្ធសុក៌ អតុយុវេត្តា ចិហរតិ, អញ្ញាតរំ ឥឆតិកាឃំ បណិធាឃ (ត្រុហ្ចចរិឃំ ចរតិ”តិ (យ· តិ· ៣·១ប៩; ឌិ· តិ· ១·១១០) អាកតា បច្ចា ចិត្តត្ត ពាន្ធិត្វា ឃដិឃំ កត្វា ចិឃ កណ្ហ្យតិ វេចវេតាចិតិពាន្ធា· ទុវេត ហិ តណ្ហាបប្បចត្តិកាចវេតា ក្យសលប្បចត្តិឃា អចសរាប្បឌាតចវេសត ចិត្តំ ពាន្ធ ចិឃ សវេយាវេរាវេឆត្វា កណ្ហ្យតិ· សព្ទត្តវេតា បន វេចវេតា ចិទ្ធុបំ តិពាន្ធិឃតិ សំឃឹឃតិ ទុវេតហីតិ វេចវេតាចិតិពាន្ធា· កាយឆ្នាឌិតិ បច្ចា ក្យសលឆទេមុ តិចាវេឥត្តិ អាចឥត្តិតិ តិចរលាតិ· ទ្វុបិកិតត្តាទវេយា បច្ចាកិតត្តា·

លចិចាឌម្យលិតិអាឌិសុ វេកាវេឆា យវេក្លា ខ្ចឃ្សា សាវេឌឃ្យំ បិបិច្ចតា សត្តិដ្ឋិបរាយាវេសាតិ ខ្ចយាតិ ល ចិចាឌម្យលិតិ· ឃស្ថា ក្យវេទ្ធា ចា វេកាឆចវេសត…វេប… សត្តិដ្ឋិបរាយាសិ ចា សត្តិដ្ឋិបរាយសិតាឃ កលហំ ចិក្កហំ ចិចាឌំ អាបន្ទតិ, តស្ថា វេកាឆាឌវេយា “ល ចិចាឌម្យលិតី”តិ ទុច្ចត្តិ· ទ្វុបតណ្ហាសត្តតណ្ហាទវេយា ល តណ្ហាកាឃា· កាយរាកបឌិឈឌិដ្ឋិចិតិកិច្ចាកចរាកយាតាចិន្តា សត្តាតុសឃា· ចាយកតវេដ្ឋត អប្បហីតវេដ្ឋត ន អតុវេសត្តិតិ អតុសឃា· មិច្ឆាឌិដ្ឋិមិច្ឆាសដ្តប្បមិច្ឆាចាចាមិច្ឆាកម្មត្តមិច្ឆាអាឌិចមិច្ឆាចាឃាយមិច្ឆាសតិមិច្ឆាសយាឌិ អដ្ឋ មិច្ឆត្តា·

“តណ្ហំ បដិច្ច បរិយេសនា, បរិយេសនំ បដិច្ច លាភោ, លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោ, វិនិច្ឆយំ បដិច្ច ឆន្ទរាគោ, ឆន្ទរាគំ បដិច្ច អជ្ឈោសានំ, អជ្ឈោសានំ បដិច្ច បរិគ្គហោ, បរិគ្គហំ បដិច្ច មច្ឆរិយំ, មច្ឆរិយំ បដិច្ច អារក្ខោ, អារក្ខាធិករណំ ទណ្ឌាទានសត្ថាទានកលហវិគ្គហវិវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញមុសាវាទា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តី”តិ (ទី។ និ។ ២។១០៣; ៣។៣៥៩) ឯវមាគតា បរិយេសនាទយោ នវ តណ្ហាមូលកា។ តត្ថ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ២។១០៣) តណ្ហំ បដិច្ចាតិ តណ្ហំ និស្សាយ។ បរិយេសនាតិ រូបាទិអារម្មណបរិយេសនា។ សា ហិ តណ្ហាយ សតិ ហោតិ។ លាភោតិ រូបាទិអារម្មណបដិលាភោ។ សោ ហិ បរិយេសនាយ សតិ ហោតិ។ វិនិច្ឆយោតិ ឥធ វិតក្កោ អធិប្បេតោ។ លាភំ លភិត្វា ហិ ឥដ្ឋានិដ្ឋំ សុន្ទរាសុន្ទរញ្ច វិតក្កេនេវ វិនិច្ឆិនាតិ “ឯត្តកំ មេ រូបារម្មណត្ថាយ ភវិស្សតិ, ឯត្តកំ សទ្ទាទិអារម្មណត្ថាយ, ឯត្តកំ មយ្ហំ ភវិស្សតិ, ឯត្តកំ បរស្ស, ឯត្តកំ បរិភុញ្ជិស្សាមិ, ឯត្តកំ និទហិស្សាមី”តិ។ តេន វុត្តំ “លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោ”តិ។ ឆន្ទរាគោតិ ឯវំ អកុសលវិតក្កេន វិតក្កិតេ វត្ថុស្មិំ ទុព្ពលរាគោ ច ពលវរាគោ ច ឧប្បជ្ជតិ។ ឆន្ទោតិ ហិ ឥធ ទុព្ពលរាគស្សាធិវចនំ។ អជ្ឈោសានន្តិ អហំ មមន្តិ ពលវសន្និដ្ឋានំ។ បរិគ្គហោតិ តណ្ហាទិដ្ឋិវសេន បរិគ្គហករណំ។ មច្ឆរិយន្តិ បរេហិ សាធារណភាវស្ស អសហនតា។ តេនេវស្ស បោរាណា ឯវំ វចនត្ថំ វទន្តិ “ឥទំ អច្ឆរិយំ មយ្ហមេវ ហោតុ, មា អញ្ញស្ស អច្ឆរិយំ ហោតូតិ បវត្តត្តា មច្ឆរិយន្តិ វុច្ចតី”តិ។ អារក្ខោតិ ទ្វារបិទហនមញ្ជូសគោបនាទិវសេន សុដ្ឋុ រក្ខណំ។ អធិករោតីតិ អធិករណំ, ការណស្សេតំ នាមំ។ អារក្ខាធិករណន្តិ ភាវនបុំសកំ, អារក្ខហេតូតិ អត្ថោ។ ទណ្ឌាទានាទីសុ បរនិសេធនត្ថំ ទណ្ឌស្ស អាទានំ ទណ្ឌាទានំ។ ឯកតោធារាទិនោ សត្ថស្ស អាទានំ សត្ថាទានំ។ កលហោតិ កាយកលហោបិ វាចាកលហោបិ។ បុរិមោ បុរិមោ វិរោធោ វិគ្គហោ។ បច្ឆិមោ បច្ឆិមោ វិវាទោ។ តុវំ តុវន្តិ អគារវវចនំ, ត្វំ ត្វន្តិ អត្ថោ។

បាណាតិបាតអទិន្នាទានកាមេសុមិច្ឆាចារមុសាវាទបិសុណវាចាផរុសវាចាសម្ផប្បលាបអភិជ្ឈាព្យាបាទមិច្ឆាទិដ្ឋី ទស អកុសលកម្មបថា។ ចត្តារោ សស្សតវាទា ចត្តារោ ឯកច្ចសស្សតវាទា ចត្តារោ អន្តានន្តិកា ចត្តារោ អមរាវិក្ខេបិកា ទ្វេ អធិច្ចសមុប្បន្និកា សោឡស សញ្ញីវាទា អដ្ឋ អសញ្ញីវាទា អដ្ឋ នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា សត្ត ឧច្ឆេទវាទា បញ្ច បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទាតិ ឯតានិ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ។ រូបតណ្ហាទិឆតណ្ហាភេទេ បច្ចេកំ កាមតណ្ហាភវតណ្ហាវិភវតណ្ហាវសេន អដ្ឋារស ហោន្តិ។ តថា ហិ រូបារម្មណា តណ្ហា, រូបេ វា តណ្ហាតិ រូបតណ្ហា, សា កាមរាគភាវេន រូបំ អស្សាទេន្តី បវត្តមានា កាមតណ្ហា, សស្សតទិដ្ឋិសហគតរាគភាវេន “រូបំ និច្ចំ ធុវំ សស្សត”ន្តិ ឯវំ អស្សាទេន្តី បវត្តមានា ភវតណ្ហា, ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតរាគភាវេន “រូបំ ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ បេច្ច ន ភវតី”តិ ឯវំ អស្សាទេន្តី បវត្តមានា វិភវតណ្ហាតិ ឯវំ តិវិធា ហោតិ។ យថា ច រូបតណ្ហា, ឯវំ សទ្ទតណ្ហាទយោបីតិ ឯតានិ អដ្ឋារស តណ្ហាវិចរិតានិ ហោន្តិ, តានិ អជ្ឈត្តរូបាទីសុ អដ្ឋារស, ពហិទ្ធារូបាទីសុ អដ្ឋារសាតិ ឆត្តិំស, ឥតិ អតីតានិ ឆត្តិំស, អនាគតានិ ឆត្តិំស, បច្ចុប្បន្នានិ ឆត្តិំសាតិ អដ្ឋសតតណ្ហាវិចរិតានិ, អដ្ឋុត្តរសតតណ្ហាវិចរិតានីតិ អត្ថោ។ បភេទ-សទ្ទោ បច្ចេកំ សម្ពន្ធិតព្ពោ។ តត្ថាយំ យោជនា “លោភប្បភេទា ទោសប្បភេទា យាវ អដ្ឋសតតណ្ហាវិចរិតប្បភេទា”តិ។ សព្ពទរថបរិឡាហកិលេសសតសហស្សានីតិ សព្ពានិ សត្តានំ ទរថបរិឡាហករានិ កិលេសានំ អនេកានិ សតសហស្សានិ។ អារម្មណាទិវិភាគតោ ហិ បវត្តិអាការវិភាគតោ ច អនន្តប្បភេទា កិលេសា។

សង្ខេបតោ ចាតិអាទីសុ សព្យតិ អាយតិញ្ច សត្តានំ អតត្វាចហត្តា យាទលោដ្ឋេត ចិតាឆែតដ្ឋេត កិលេសាច យាទោទាតិ កិលេសយាទោទា។ ចឆកដ្ឋេត លត្ខាច យាទោទាតិ លត្ខយាទោទា។ តថា ហិ ចុត្តំ “ចឆកំ ទូបំ, ចឆកំ ទូបត្តិ ឃថាក្ខតំ តព្យខាតាតី”តិអាទិ។ ខាតិខទាខិយហាញ្យសតតិត្ថាត្តូតេត អភិសង្ខាទោទាច យាទោទា អភិសង្ខាទយាទោទា។ សំកិលេសតិយិត្តំ ហុត្វា ក្យុលយាទលោដ្ឋេត ឆេចបុទេត្តាច យាទោទាតិ ឆេចបុត្តយាទោទា។ សត្តានំ ខីចិតស្ស ខីចិតបរិក្ខាទាតត្ថា ខាតិកទលោត យហាចាឆែទូបត្តា យន្ធ ឲ្យច យាទោទាតិ យន្ធយាទោទា។ តត្វ សយុធេទ្ធឌព្យហាតចទេសត សត្តូសោ អព្យចត្តិកទលោត កិលេសយាទំ, សយុឌឃព្យហាតបរិញ្ញាចទេសត លត្ខយាទំ, សហាឃទេចកល្លកទលាចទេសត សត្តូសោ អព្យចត្តិកទលោត អភិសង្ខាទយាទំ, ពាលចិឆយតចិសឃាតិក្កុយតចទេសត ឆេចបុត្តយន្ធយាទត្ថា អតខ្ជិ, កទេក្ក អកាសីតិ អទេត្វា។ បរិស្សយាតត្តិ ខ្លបឌ្ឋចាតំ។

សតបុញ្ញាខលក្ខលាឆទស្សាតិ អទេតក សត បុញ្ញា តិត្ថាត្តយហា បុទិសលក្ខលាឆទស្ស។ ឲ្យត្វ ហិ “ទេកចល៌ សតយទេត្តត បុញ្ញាកទេយុត ឲ្យទេកកលក្ខលំ តិត្ថាត្ត”ត្តិ ត្តូយយត្វំ ត ទោទចឃិសុ អដ្ឋេកចាចទិយា “ឲ្យចំ សទេត្ត ទេឃា ទេកាចិ ត្យទេខ្ល កទេចឃ្យា”តិ, អតត្តាសុ បត ទេលិកឆាត្យុសុ ឃត្តកា សត្តា, ទេតហិ សទេត្តហិ បទេន្ធកំ សតក្កត្តំ កតាតិ ឌាតាខីតិ បុញ្ញាកយូាតិ ឃត្តកាតិ, តទេតា ឲ្យទេកកំ បុញ្ញាកយុំ យហាសទេត្តត សតក្យលំ កតំ សតត្តិ អឆិទេព្យតត្តិ ត្តូយយត្វំ ទោទចឃិសុ។ តស្ហា ត្តូឆ សត-សទេខ្ល ពាហុកាចបរិឃាទេឃា, ត សញ្ជាចិទេសសចចទេតាតិ ឌដ្ឋទេត្តា “សតល្ហំ សតំ ឆេចយតុស្សា”តិអាទីសុ ចិឃ។ ទូបកាឃសព្យត្តិ ខីបិតា ទេហាតិ ត្តូតទាសំ ឲលសព្យគាតំ យុលកាចទេតា អឆិដ្ឋាតកាចទេតា ច។ ខីបិតា ទេហាតីតិ ត្តូគំ ឆយុកាឃសព្យត្តីតិអាទីសុបិ ទេឃាខេតត្វំ។ តត្វ បហាតសព្យគាបុត្តកត្វា ចាកលាសព្យគាខីតំ ឆយុកាឃសព្យត្តិ ខីបិតា ទេហាតីតិ ទេចខិតត្វំ។ ទេលិកិឃសរិក្ខកាតំ ពាហុយតកាទេចាតិ ឲ្យត្វ កាព្យចត្តតាឃ ទេលិកិឃាតំ ពាហុយតកាទេចា, កក្កទេគាសតាឃ សរិក្ខកាតំ ពាហុយតកាទេចាតិ ទេឃាខេតត្វំ។ ឲ្យចំ ត្តូទេតា បទេទសុបិ ឃថាក្កុយំ ទេឃាខេតា ទេចខិតត្វា។

បុញ្ញាចត្តំ កហដ្ឋា លត្តិឃាគទេឃា អភិកច្ឆត្តិ, បហីតទេគាសំ ទេគាសចិតឃាឃ ឆយុំ ឆេទសតីតិ បត្តខិតា តាបសបរិត្តាខកាគទេឃា អភិកច្ឆត្តីតិ អាហ “កហដ្ឋបត្តខិទេតហិ អភិកយតីឃតា”តិ។ អភិកតាតត្ថា ទេតសំ កាឃចិត្តទុក្ខបតឃទេត បដិពាលកាទេចា អាយិសគាតឆយុដ្ឋាទេតហិ ខ្លបកាទសក្ខាចទេតា ទូបកាឃំ តស្ស បសាគចក្ខុតា, ឆយុកាឃំ បញ្ញាចក្ខុតា ខិស្វា ទុក្ខទ្ធឃស្ស បដិព្យស្សយុក្ខទេតាតិ ទេចខិតទេត្ថា។ កាព្យចត្តតាឃ ខ្លបកតាតំ អាយិសគាតំ ឆេតិ, កក្កទេគាសតាឃ ឆយុគាតំ ឆេតីតិ អាហ “អាយិសគាតឆយុដ្ឋាទេតហិ ខ្លបកាទិតា”តិ។ ទេលិកិឃទេលិក្យុត្តទសុទេលហិ ច សំទេឃាខេតសយត្វតា ខីបិតា ទេហាតីតិ “បុទេត្ត អាយិសគាតឆយុដ្ឋាទេតហិ យឃា អឃំ ទេលិកក្កកាទេចា អឆិកទេតា, តស្ហា តុទេយុត្យិបិ ឲ្យចទេយច បដិបជ្ជិតត្វា”ត្តិ ឲ្យចំ សយុាបដិបត្តិឃំ តិទេឃាខេតត អភិកតាតំ ទេលិកិឃទេលិក្យុត្តទសុទេលហិ សំទេឃាខេតសយត្វតា ច ខីបិតា ទេហាតិ។

សកចិទេត្ត ត្តូស្សទិឃំ តាយ អត្តូទេតា ចិត្តស្ស ចសឹកាចាបិឆត្វំទេយច, បដិក្យុលិខីសុ អព្យដិក្យុលសញ្ញិតាខិចិហាទសិទ្ធិ, អឆិដ្ឋាតិទ្ធិអាខិទេកា ត្តូទ្ធិចិទេឆាបិ ចិត្តិស្សទិឃទេយច ចិត្តកាចតាឃ ចសឹកាចព្យត្តិឃា ត្តូឡ្ហតទេតា។ អលិយាលឈិយាខិកត្តិ អាខិ-សទេខ្ល យហិយា បត្តិ បិកយុំ ច្រុសិតា ចសិតា ឃត្វកាយាចសាឃិតាតិ ត្តូទេយ លុបិ សក្កហិតា។ តត្វ កាឃស្ស អល្យុកាចកទលំ អលិយា។ អាកាទេស បគសា កយតាខីតំ អទហកាទេចត លហុកាទេចា លឈិយា។ យហត្តំ យហិយា កាឃស្ស យហត្តតាបិឆត្វំ។ ត្តូដ្ឋទេគសស្ស បិបុលាតំ បត្តិ។ អឆិដ្ឋាតាខិចទេសត

ញាណដ្ឋិតតិប្បាកតំ បាកដំ សង្ខេបសិតា ញាណស្សការេន ឋបិតា ញាណវិចេ ចតុការេន ចតិតា អាការេសុ ច កន្ធេតា អញ្ញា ច កិច្ចំ

ករោនេតា យត្ថ កត្ថចិ ចេតនាភប្បត្តិ យត្ថកាយាចនាយិតា “ក្រិយាកោទ្ធបិតិស្សតិ”ត្តិបិ ចតត្តិ ឯចយិតំ អដ្ឋចិតំ លោកិយសម្ពុតំ

ញាណស្សរិយំ តំ បន កថេត្វា ញាណវិចិន្តេត្វាកតំ អតញ្ញាសាឆារលជ្ជាតិ អាហ “សព្ពាការបរិបូរំ អត្ថិ”តិ តថា លោកុត្តរោ ធម្មោ អត្ថីតិ

សព្ពន្តោ ឯចំ យសាឹសុបិ អត្ថិ-សទ្ទោ យោជេតព្ពោ

កោសល្លំ យេសា បវត្តិ អយថាក្ខតរូលាសត្តិស្សយត្តា អបរិសុទ្ធោ ន ហោតិ, ន ឯចំ តថាគតស្សាតិ ទស្សេតុំ

“លោកត្តយព្យាបកោ”តិ វុត្តំ តត្ថ ញាណ អនិកតសព្វរូលានំ អារុប្ប រូប្បត្តានំ “ញាតិបិ សោ កថា”តិអាទិនា កថេតា យេសា

បិកដេ ហោតីតិ អាហ “លោកត្តយព្យាបកោ”តិ យថាក្ខរូលានិកោតាតិ យថាក្ខតរូលេហិ អនិកេតា អតិវិយ បរិសុទ្ធោតិ

យថាក្ខតរូលានិកតត្តា ឯច អច្ចន្តបរិសុទ្ធោ សព្ពាការបរិបូរាតិ អតចសេសលក្ខណានុព្យញ្ជនាតានំ សម្បត្តិយា សព្ពាការេហិ បរិបុណ្ណោ

សព្ពាកប្បច្ចកសិរិតិ សព្ពេសំ អក្កបច្ចក្កានំ សោភា យំ យំ ឯចេតន ញាណំ បត្តិតត្តិ “តិណ្ណោ តាទេយ្យ”ត្តិអានិតា យំ យំ ឯចេតន

លោកានេត យតោចនីបហិនាតចេសេន ញាណំ កាយបហិនាតចេសេន បត្តិតំ តទេចាតិ បហិនាតាត្រូបយេច សម្មាចាយាយពន្ធេតា

បយេត្វាតិ នីវិយបរិយកាចប្បេត្វា អរិយយក្កបរិយាបន្នោ ន សម្មាចាយាយពន្ធេតា រូប្បាហោ

ក្រុសលានីហិ កេនេហីតិ សព្ពត្តិកក្រុបនសក្កិហិតេហិ ក្រុសលាប្បកេនេហិ បដិច្ចសមុប្បាទានីហីតិ អានិ-សទ្ទេន ន ពោធលំ ចិកក្កបរិញ្ញញំ

អាកតា សតិបដ្ឋានានេយាច សក្កិតា, អថ វា សក្កហានេយា សមយចិមុត្តានេយា ឆបតានេយា តិកបដ្ឋានានេយា ច សក្កិតាតិ

ចេចិតញ្ញំ បីព្យអតសព្ពតសត្តាបចិបរិលាយទ្ទេន ចា ទុក្ខបរិយសច្ចត្តិអានីសុ បីព្យអតទ្ទោ តំសយក្កិតោ សព្ពស្ស ហិសតំ អចិប្បាទិកតាកោលំ

សព្ពតទ្ទោ សមេច្ច សក្កុ សម្មុយ បច្ចមេហិ កតការេចា សត្តាបទ្ទោ ទុក្ខទុក្ខតានីហិ សត្តាបតំ បរិដហតំ ចិបរិលាយទ្ទោ ឌោរាយ

យទេលាត ចាតិ ខ្ចិនា ចិបរិលាយតត្តាតា សមុទយស្ស អាយូហតទ្ទោ ទុក្ខស្ស តិព្ពត្តតចេសេន សមុប្បតំ តិនាតទ្ទោ “ញាតំ តំ ទុក្ខ”ត្តិ

តិនេស្សត្តស្ស ចិយ សមុដ្ឋាបតំ សំយោកទ្ទោ សំសារទុក្ខេត សំយោជតំ បលិពោធទ្ទោ យក្កានិកយស្ស តិចារលំ តិទេរានស្ស តិស្សរលទ្ទោ

សព្ពួបនីតំ បដិតិស្សក្កសកាចត្តា តតោ ចិតិស្សដតា, តំតិស្សរលតិមិត្តតា ចា ចិតេចកទ្ទោ សព្ពសព្ពារចិសំយុត្តតា អសព្ពតទ្ទោ ពោគនីបិ

បច្ចយេត អតកិសព្ពតតា អមតទ្ទោ តិច្ចសកាចត្តា យរលាការេចា, សត្តាតំ យរលាកាចទេហតុតា ចា យក្កស្ស តិយ្យាតទ្ទោ ចដ្ឋទុក្ខតោ

តិក្កមតទ្ទោ ហេតុអត្ថោ តិព្ពាតស្ស សម្បាបកការេចា ទស្សតទ្ទោ អច្ចន្តសុខុមស្ស តិព្ពាតស្ស សទ្ធិករលំ អានិបតេយ្យទ្ទោ

ចតុសច្ចទស្សនេ សម្បយុត្តានំ អានិបច្ចករលំ, អារម្មណាធិបតិការេចា ចា ចិរេសសតា យក្កានិបតិចចតតា ៍ សតិបិ ហិ ឆសាតានីតំ

អារម្មណាធិបតិការេច “ឆសាតាធិបតិតោ ធម្មោ”តិ ឯចយាទិ អចត្វា “យក្កានិបតិតោ ធម្មោ”ព្ហេច ចុត្តំ, តស្មា ចិញ្ញាយតិ “អត្ថិ យក្កស្ស

អារម្មណាធិបតិការេច ចិសេសោ”តិ ឯចតេយេច ន បីព្យអតាតេយា សោព្យអសាការាតិ ចុច្ចន្តិ

ទិព្ពព្រហ្មអរិយចិហារេតិអានីសុ កសិណានិអារម្មណានិ រូបាចចរជ្ឈានានិ ទិព្ពចិហារោ មេត្តានិជ្ឈានានិ ព្រហ្មចិហារោ ផលសមាបត្តិ

អរិយចិហារោ ការេហិ ចិចេចកដ្ឋកាយតាចសេន ឯកីការេចា កាយចិចេកោ បជយញ្ញានានិតា តីចរលានីហិ ចិចិត្តចិត្តតា

ចិត្តចិចេកោ រូបនិចិចេកោ តិព្ពាតំ រូបធិ ចេត្ថ ខត្តារោ រូបធី កាមូបធិ ខន្ធូបធិ កិលេសូបធិ អភិសង្ខារូបធីតិ កាយាបិ ហិ “យំ

បច្ចា កាយគ្យលេ បដិច្ច ្ចប្បជ្ជតិ ឞុព ខេរាយតស្ស, អយំ កាយាតំ អញ្ញារ្នោ”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑១៩៩) ៩ចំ ចុត្តស្ស ឞុលស្ស អធិដ្ឋាតកាចខេតា ្ចបធឹយតិ ៩ត្ត ឞុលត្តិ ពួយិតា ចចតខេត្តត “្ចបធឹ”តិ ចុច្ចត្តិ, លត្ថាបិ លត្ថុលកស្ស ក្ខុស្ស អធិដ្ឋាតកាចខេតា, កិខេលរាបិ អបិយក្ខុស្ស អធិដ្ឋាតកាចខេតា, អកិរន្លារាបិ កចក្ខុស្ស អធិដ្ឋាតកាចខេតា ចុត្តតខេយត “្ចបធឹ”តិ ចុច្ចត្តិ៑ ពួខេយហិ បត ចព្ទហិ ្ចបធឹហិ ចិចិត្តតាយ តិព្ពាតំ “្ចបធិចិខេចកោ”តិ ចុច្ចតិ៑

ឞុព្ញាតាកាខេទត តិព្ពាតំ អារម្ពណំ កត្វា បចខេត្តា អទិយយខេក្កា ឞុព្ញាតចិខេយាខេក្លា៑ ខេរា ហិ ឞុព្ញាតាយ ធាព្យា ្ចប្បត្តា ឞុព្ញាខេតា, កិខេលខេរហិ ច ចិយុត្តត្តា ចិខេយាខេក្លា៑ ៩ខេតខេតច តខេយត អប្បណិហិតាកាខេទត តិព្ពាតំ អារម្ពណំ កត្វា បចខេត្តា អប្បណិហិតចិខេយាខេក្លា៑ អតិមិត្តាកាខេទត តិព្ពាតំ អារម្ពណំ កត្វា បចខេត្តា អតិមិត្តចិខេយាខេក្លា៑ អឆ ចា ឞុព្ញាតាត្បបស្សតារន្លាតាយ អតត្តាត្បបស្សតាយ ចខេរត បដិលទ្ធា អទិយយខេក្កា អាកាយតចខេរត “ឞុព្ញាតចិខេយាខេក្លា”តិ ចុច្ចតិ៑ តថា អប្បណិហិតាត្បបស្សតារន្លាតាយ ក្ខុាត្បបស្សតាយ ចខេរត បដិលទ្ធា អប្បណិហិតចិខេយាខេក្លា៑ អតិមិត្តាត្បបស្សតារន្លាតាយ អតិច្ចាត្បបស្សតាយ ចខេរត បដិលទ្ធា “អតិមិត្តចិខេយាខេក្លា”តិ ខេចឌិតខេព្ពា៑ ចុត្តខេញ្ចា –

“អតិច្ចខេតា យតរិកខេទាខេត្តា អធិខេយាក្លពហុខេលា អតិមិត្តចិខេយាក្លំ បដិលកតិ, ក្ខុខេតា យតរិកខេទាខេត្តា បស្សទ្ធិពហុខេលា អប្បណិហិតចិខេយាក្លំ បដិលកតិ, អតត្តខេតា យតរិកខេទាខេត្តា ខេចឥពហុខេលា ឞុព្ញាតចិខេយាក្លំ បដិលកតី”តិ (បដិ៑ យ៑ ១៑១១៣)៑

អខេព្ញាតិ ខេលាកិយអកិព្ញាឌិខេកា៑

កិខេលរាកិរន្លារចខេរត កខេចឞុ បទិព្ហុយតំ, តព្វា តញ្ហាបធាតត្តិ អាហ “តញ្ហារន្លាតំ កយត”ត្តិ៑ ចត្តតិ អទិយយក្កុខេលត ្ចក្កិទិតំ ប៉ុត អបច្ចាកយតចខេរត លទ្ធិតំ៑ កកចាតិ ចុច្ចតិ តិទុត្តិតខេយតាតិ ឥខេស្សខេត្តា អាហ “យថា ខេលាខេក”តិអាឌិ៑ យថា ខេលាខេក តិទុត្តិតខេយត ៩ខេកាកបឥខេតា ៩ខេកាកយក្លទ៑ កខេហត្វា “ខេយលលា”តិ ចុត្តំ, ៩ចមិធាបឹតិ អខេត្ត៑ ខេយហតស្សាតិ គ្យឃ្យប្បខេឥរស្ស៑ លស្សាតិ ព្ហកាយស្ស៑

អបខេទា តខេយា (ពួតិចុ៑ អដ្ឋ៑ តិធាតចណ្ណតា) – កាកចាតិ កកចា៑ កតចាតិ កកចា៑ កាខេក ចតឹតិ កកចា៑ កខេក ចតឹតិ កកចា៑ កត្តចាតិ កកចា៑ កខេក ចយឹតិ កកចា៑ កាខេក ចយឹតិ កកចា៑

កាកចា កតចា កាខេក, កខេក ច ចតិ កត្តចា;

កខេក ចយិ តថា កាខេក, ចយឹតិ កកចា ឌិខេតា៑

តត្ថ កថំ កាកចាតិ កកចា? ខេយ ខេត ឞឹលិឥខេយា ធម្ពក្លត្ថា គ្យលខេកាដ្ឋារា, ខេត អតព្ញារាធារណា តិទតិរយា តថាកតស្ស អត្ថិ

រូបលក្ខត្តិ៍ តថា ហិស្ស សីលំ សមាធិ បញ្ញា វិមុត្តិ វិមុត្តិញាណទស្សនំ, ហិរី ឱត្តប្បំ, សទ្ធា វីរិយំ, សតិ សម្បជញ្ញំ, សីលវិសុទ្ធិ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ, សមថោ វិបស្សនា, តីណិ កុសលមូលានិ, តីណិ សុចរិតានិ, តយោ សម្មាវិតក្កា, តិស្សោ អនវជ្ជសញ្ញា, តិស្សោ ធាតុយោ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, ចត្តារោ អរិយមគ្គា, ចត្តារិ អរិយផលានិ, ចតស្សោ បដិសម្ភិទា, ចតុយោនិបរិច្ឆេទកញាណានិ, ចត្តារោ អរិយវំសា, ចត្តារិ វេសារជ្ជញាណានិ, បញ្ច បធានិយង្គានិ, បញ្ចង្គិកោ សម្មាសមាធិ, បញ្ចញាណិកោ សម្មាសមាធិ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, បញ្ច ពលានិ, បញ្ច និស្សរណិយា ធាតុយោ, បញ្ច វិមុត្តាយតនញាណានិ, បញ្ច វិមុត្តិបរិបាចនីយា សញ្ញា, ឆ អនុស្សតិដ្ឋានានិ, ឆ គារវា, ឆ និស្សរណិយា ធាតុយោ, ឆ សតតវិហារា, ឆ អនុត្តរិយានិ, ឆនិព្វេធភាគិយា សញ្ញា, ឆ អភិញ្ញា, ឆ អសាធារណញាណានិ, សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា, សត្ត អរិយធនានិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គានិ, សត្ត សប្បុរិសធម្មា, សត្ត និទ្ទសវត្ថូនិ, សត្ត សញ្ញា, សត្តទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទេសនា, សត្តខីណាសវពលទេសនា, អដ្ឋបញ្ញាបដិលាភហេតុទេសនា, អដ្ឋ សម្មត្តានិ, អដ្ឋលោកធម្មាតិក្កមោ, អដ្ឋ អារម្ភវត្ថូនិ, អដ្ឋអក្ខណទេសនា, អដ្ឋ មហាបុរិសវិតក្កា, អដ្ឋអភិភាយតនទេសនា, អដ្ឋ វិមោក្ខា, នវ យោនិសោមនសិការមូលកា ធម្មា, នវ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គានិ, នវសត្តាវាសទេសនា, នវ អាឃាតប្បដិវិនយា, នវ សញ្ញា, នវ នានត្តា, នវ អនុបុព្វវិហារា, ទស នាថករណា ធម្មា, ទស កសិណាយតនានិ, ទស កុសលកម្មបថា, ទស សម្មត្តានិ, ទស អរិយវាសា, ទស អសេក្ខធម្មា, ទស តថាគតពលានិ, ឯកាទស មេត្តានិសំសា, ទ្វាទស ធម្មចក្កាការា, តេរស ធុតគុណា, ចុទ្ទស ពុទ្ធញាណានិ, បញ្ចទស វិមុត្តិបរិបាចនីយា ធម្មា, សោឡសវិធា អានាបានស្សតិ, សោឡស អបរន្តបនីយា ធម្មា, អដ្ឋារស ពុទ្ធធម្មា, ឯកូនវីសតិ បច្ចវេក្ខណញាណានិ, ចតុចត្តាលីស ញាណវត្ថូនិ, បញ្ញាស ឧទយព្វយញាណានិ, បរោបណ្ណាស កុសលធម្មា, សត្តសត្តតិ ញាណវត្ថូនិ, ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សសមាបត្តិសញ្ចារិមហាវជិរញាណំ,
អនន្តនយសមន្តបដ្ឋានបវិចយបច្ចវេក្ខណទេសនាញាណានិ, តថា អនន្តាសុ លោកធាតូសុ អនន្តានំ សត្តានំ អាសយាទិវិភាវនញាណានិ ចាតិ ឯវមាទយោ អនន្តាបរិមាណភេទា អនញ្ញសាធារណា និរតិសយា គុណភាគា គុណកោដ្ឋាសា វិជ្ជន្តិ រូបលក្ខត្តិ៍, តស្មា យថាវុត្តវិភាគា គុណភាគា អស្ស អត្ថីតិ ភាគវាតិ វត្តព្វេ អាការស្ស រស្សត្តំ កត្វា "ភគវា"តិ វុត្តោ៍ ឯវំ តាវ ភាគវាតិ ភគវា៍

យស្មា សីលាទយោ សព្វេ, គុណភាគា អសេសតោ;

វិជ្ជន្តិ សុគតេ តស្មា, ភគវាតិ បវុច្ចតិ៍

កំ ភគវាតិ ភគវា? យេ តេ សត្តលោកហិតាយ ឧស្សុក្កមាបន្នេហិ មនុស្សត្តាទិកេ អដ្ឋ ធម្មេ សមោធានេត្វា សម្មាសម្ពោធិយា កតមហាភិនីហារេហិ មហាពោធិសត្តេហិ បរិបូរេតព្វា ទានបារមី សីលនេក្ខម្មបញ្ញាវីរិយខន្តិសច្ចអធិដ្ឋានមេត្តាឧបេក្ខាបារមីតិ ទស បារមិយោ ទស ឧបបារមិយោ ទស បរមត្ថបារមិយោតិ សមតិំស បារមិយោ, ទានាទីនិ ចត្តារិ សង្គហវត្ថូនិ, ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ, អត្តបរិច្ចាគោ នយនធនរជ្ជបុត្តទារបរិច្ចាគោតិ បញ្ច មហាបរិច្ចាគា, បុព្វយោគោ, បុព្វចរិយា, ធម្មក្ខានំ, ញាតត្ថចរិយា, លោកត្ថចរិយា, ពុទ្ធត្ថចរិយាតិ ឯវមាទយោ សង្ខេបតោ វា បុញ្ញសម្ភារញាណសម្ភារា ពុទ្ធការា ធម្មា, តេ មហាភិនីហារតោ បដ្ឋាយ កប្បានំ សតសហស្សាធិកានិ ចត្តារិ អសង្ខេយ្យានិ យថា ហានភាគិយា សំកិលេសភាគិយា ឋិតិភាគិយា វា ន ហោន្តិ, អថ ខោ ឧត្តរុត្តរិ

ចិនេរបកាកិយាច ហោត្តិ, ឧចំ បក្កន្ធំ គិរត្តទំ អតចនេរបរតោ កតា បម្មុតា អស្ស អត្ថិតិ កតចាតិ កកចា គិរុត្តិតរេយត ត-កានស្ស ក-កានំ

កត្វា៝ អឆ ចា កតចាតិ តេយេច យឆាចុរេត្ត ត្បុគ្គកេរ ឆរេប្ហ ចុត្តតរេយត កទិ បម្មុទិ, បទិប្បុរេទសិតិ អរេត្វា៝ ឧចប្បិ កតចាតិ កកចា៝

យម្ហា បរេប្តាឆិយា បរេប្ត, ឆាតបរិរបិអាឌិរេក;

បម្មុរេទ កតចា ភារេឆា, តម្ហាបិ កកចា យរេតា៝

កធំ ការេក ចតីតិ កកចា? រេយ រេត ចត្បុចិបតិរេកាឌិបតបហស្សបន្ថា រេឆចសិកំ ចឡអញ្ចតកបយាបត្តិកាកា, រេត អតចនេរបរតោ រេលិកហិតត្ថំ អត្តរេភា ច ជិដ្ឋឆរេប្ហុលចិហារេត្ថំ គិគ្នកប្បំ ចតិ កឌិ រេបចិ ពាហុលយកាសីតិ ការេក ចតីតិ កកចា៝ អឆ ចា អភិរេញ្ញាឃ្យឆរេប្ហុ កុបលិឌីបុ លគ្គាឌីបុ ច រេយ រេត បទិរេញ្ញាឃ្យាឌិចរេបត បរេប្តបរេតា ចា ចត្បុត្តិឆា អភិបយយកាកា, ចិត្វារេតា បត “ចក្ខុ បទិរេញ្ញាឃ្យំ, រេបាតំ បទិរេញ្ញាឃ្យំ...រេប... ឌរាយរណំ បទិរេញ្ញាឃ្យ”ន្តិអាឌិភា (បឌិ៝ យ៝ ១៝១១) អរេតរេក បទិរេញ្ញាឃ្យកាកា, “ចក្ខុស្ស បយុឌរេយា បហាតរេប្តា...រេប... ឌរាយរណស្ស បយុឌរេយា បហាតរេប្តា”តិអាឌិភា ភរេយត បហាតប្តកាកា, “ចក្ខុស្ស គិរេរាឆា...រេប... ឌរាយរណស្ស គិរេរាឆា បន្និកាតរេប្តា”តិអាឌិភា បន្និកាតប្តកាកា, “ចក្ខុស្ស គិរេរាឆកាយិតី បឌិបតា”តិអាឌិភា “ចត្តារេរា បតិបដ្ឋាភា”តិអាឌិភា ច អរេតករេកឆា ការេចតប្តកាកា ច ឆរេប្ហា ចុត្តា, រេត បរេប្ត ចតិ កឌិ យឆារេហំ រេកាចរេកាចភារេបចភាគំ ចរេបត រេបចិ៝ ឧចប្បិ ការេក ចតីតិ កកចា៝ អឆ ចា រេយ ប្ពុរេយ សីលិឌរេយា ឆរេប្ហុក្កគ្គា បាចរេកហិ បាឆារេណា កុលរេកាដ្ឋាបា កុលកាកា, កិត្តិ ត្បុ រេលា រេត ចិរេតឃ្យបត្តារេតបុ បតិដ្ឋរេបឃ្យត្តិ យហាកុលាយ ចតិ អភិបត្វយិ, បា ចស្ស អភិបត្វភា យឆាឆិរេប្បតចលិចហា អរេហាសិ៝ ឧចប្បិ ការេក ចតីតិ កកចា៝

យម្ហា រេពាឃ្យបយាបត្តិ-កុលការេក តឆាករេតា;

កឌិ បត្វយិ បត្តាគំ, ហិតាយ កកចា តរេតា៝

កធំ ករេក ចតីតិ កកចា? បយាបរេតា តាច កតបុរេញ្ញាហិ បរេយាកបប្បរេត្តហិ យឆាចិកចំ កឌីយត្តិតិ កកា, រេលិកិយរេលិកុត្តរបប្បត្តិរេយា៝ តត្វ រេលិកិរេយ តាច តឆាករេតា បរេប្តាឆិរេតា បុរេប្ត រេពាឆិបត្តក្ខុរេតា បរេប្តក្កិបករេត ចតិ កឌិ រេបចិ, យត្វ បតិដ្ឋាយ គិរចរេបបរេតា ត្បុគ្គកេរឆរេប្ហ បយត្តារេតរេត្តា ត្បុគ្គឆរេប្ហ បទិបិរេចសិ៝ ត្បុគ្គក្ខុរេតា បត រេត គិរចឌ្ឍបុក្ខុបរំហិរេត អតញ្ញាបាឆារេណា រេលិកុត្តរេរបិ ចតិ កឌិ រេបចិ៝ ចិត្វារេតា បត បរេឆបរទ័ឌ្ឍស្សរិយចក្កចត្តិបប្បត្តិរេឆចរឌ្ឍបប្បត្តិអាឌិចរេបត
ពសាតចិរេយាក្កបយាឆិបយាបត្តិពាលាឆស្សតយក្កកាចភាចលបន្និកិរិយាឌិក្កត្តរិយត្បុស្សឆរេប្ហចរេបត ច អរេតកចិហិរេត អតញ្ញាបាឆារេណា ករេក ចតិ កឌិ រេបចិ៝ ឧចំ ករេក ចតីតិ កកចា៝

យា តា បប្បត្តិរេយា រេលិរេក, យា ច រេលិកុត្តរា ប្បុធ;

សត្ថា ឥា កឌ៏ សត្ថុទេស្ថា, ឥស្សាបិ កកចា យទេឥា៎

ពឆំ កត្តចាតិ កកចា? កត្តា ឆឮហកត្តិកា អស្ស ឌាហុ អត្តិតិ កត្តចា៎ ឥឆាកទេឥា ហិ
យហាពក្រុលាសត្ថុញ្ញាតញ្ញាលាឌ៏អបរិយិតតិរុបយប្បកាចក្យុលចិទេសសយត្តិកាចទេឥា សត្ថាសត្តាក្តូរយា, សត្ថាតត្តូបរិហារបុត្តភូយាឃ
តិរចទេសសហិតស្កុលចិឆាតតប្បរាឃ តិរតិសឃាឃ បទេឃាកសយត្តិឃា សទេឆយត្តុស្សាឃ បឌាឃ អត្តុត្តុបកាទិតាឃ ភ្តត្តិស
យហាបុរិសលក្ខុលាសិតិ អត្តញ្ញូឌូត ញ្ញាយប្បកាឌិ អតត្តាសាឆារលចិទេសសបឌិយត្តិតទ្ធបកាឃតាឃ យទាក្ចុក្ចុលាឆិកទេតត “ភ្តតិបិ ទេសា
កកចា”តិអាឌិតឃប្បចទេត្តត ទេលិកត្តឃញ្ញាបិតា ឃុចិបុទេលត ឃុចិឃុទេត្តត ច ត្តតិទេឈាទេសត សយត្តាកតត្តា រក្កុសបិទេយិប្បត្តាឃុ
អប្បិត្តិតាសត្តុង្គិតាអាឌីឃុ ឃុប្បតិង្គិតកាចទេឥា ឆសឌាលចត្យុចសារញ្ញាឌិតិរតិសឃក្យុលចិទេសសយត្តិកាចទេឥា ច ទ្ធបប្បយាទេលា
ទ្ធបប្បសទេត្តា, ទេឈាសប្បយាទេលា ទេឈាសប្បសទេត្តា, ល្យុលប្បយាទេលា ល្យុលប្បសទេត្តា, ឆយុប្បយាទេលា ឆយុប្បសទេត្តាតិ ឲចំ ចត្យុប្បយាហិទេព
ទេលិកសត្តិចាទេស សត្ថាចាបិ បសាឆាចហកាទេចត សយត្តុបិសាឌិកត្តា អបរិយាលាត់ សត្តាត់ សទេឆយត្តុស្សាត់
អាឆទេឌាហុយាតការចាឃតតតាឃ បទេយទេបយសយត្តុតិង្គាត់៎ ទេឃ ចស្ស ឌូចាទេឆ បតិង្គិតា អទេចត្តុប្បសាទេឆត សយត្តាកតា ទេហាត្តិ, ទេពតចិ
អសំហារិឃា ទេឥសំ សយុត្តិ សយទេលត ចា ព្រាហ្មទេលាត ចា ទេឆទេចត ចា យាទេទត ចា ព្រាហ្មតា ចាតិ៎ ឥចា ហិ ទេឥ អត្តុទេតា
ឌីចិតបអត្តុទេកបិ ឥត្តុ បសាឆំ ត បរិត្តុឌត្តិ ឥស្ស ចា អាលំ ឆឮហកត្តិកាចទេឥា៎ ទេឥទេតចាហ –

“ទេឃា ទេច ពតញ្ញា ពតទេចឌិ ឆីទេរា,

ពល្យាលយិទេត្តា ឆឮហកត្តិ ច ទេហាតី”តិ៎ (ឌា៎ ៧៎០លិ៎លិ៥);

“ទេសឃ្យចាបិ, ភិក្ខុទេច, យហាសយុទ្ធ្រា ឋិតឆទេម្មា ទេចលំ តាតិចត្តតិ, ឲចទេយច ទេខា, ភិក្ខុទេច, ឃំ យឃា សាចកាត់ សិក្ខាបឆំ បញ្ញត្តំ, ឥំ យយ
សាចកា ឌីចិតទេហត្យុបិ តាតិក្កុយត្តី”តិ (រូកា៎ ៣៥; ក្ទុអច៎ ៧៥៦) ច៎

ឲចំ កត្តចាតិ កកចា តិរុត្តិតទេយត ឲកស្ស ឥ-ការស្ស ទេលិបំ កត្វា ភ្តតស្ស ឥ-ការស្ស ក-ការំ កត្វា៎

ក្យុលាតិសឃយុត្តស្ស, ឃស្សា ទេលិកហិទេឥសិទេតា;

សយុត្តា ឌាហទេចា សត្តុ, កកចា ទេឥត ចុច្ចតិ៎

ពឆំ កទេក ចយីតិ កកចា? ឃស្សា ឥឆាកទេឥា ទេឌាឆិសត្តុក្ខុទេឥាបិ បុរិយាឃុ ឌាតីឃុ បិទេយិទេឃា ប្តុទេទត្តា កកសក្តាត់ សិទិ ភ្តស្សរិឃំ ឃសត្តា

ចយិ ក្កិរិ, រេចឡអបិល្ហិ ចិឃ អភរេបរេក្ខា លដ្ឋឃិ៍ ពឆា ហិឃ្ស រេឃាយភឃ្សក្យយារការេល(ឌា៍ ៧៍៨ន័៍៧១១ អាឝរេឃា)
ហត្តិបិលក្យយារការេល (ឌា៍ ៧៍៨ន័៍៧៧លិ៍ អាឝរេឃា) អរេឃាឈរបល្ហិតការេល(ឌា៍ ៧៍៨ន័៍៧៩៧ អាឝរេឃា) ឲ្យរកបក្ខបល្ហិតការេល
(ឌា៍ ៧៍៧៧៍៧ អាឝរេឃា) ក្ខឡអឃុពរេឃាយការេលពិ (ឌា៍ ៧៍៨លិ៍៨ឃ័ អាឝរេឃា) ៩ចយាឌឹឃុ រេភក្ខយូបិរេឃឹឃុរលចរេឃត
រេឝចរឌ្ឍឃឌិឃាឃ រឌ្ឍឃិរិឃា បរិក្ខតត្តកាចាត់ បយាល់ ភត្តិ, ចរិយត្តការេចបិ ហត្តកពំ ចក្ខចត្តិឃិរិ៍ រេឝចរេលិកាឌិបក្ខឃអង
ចត្តឌីបិឃ្សរិឃំ ចក្ខចត្តិឃយ្យត្តិឃត្តិឃ្សឃំ ឃត្តរតភឃយ្ឌូល់ ឃឃក្ខា ពិលាឃបិ អយព្ជាយារេភា ភិររេបរេក្ខា បហាឃ អកិភិក្ខយិត្វា
ឃយុាឃរេង្ហាឌិ អកិឃដ្ឋក្ខ, ពឃ្វា ពូរេយ ឃិរិអាឌិរេព ករេក ចយឹពិ កកចា៍ អឆ ចា កាភិ ភាយ ភក្ខត្តាភិ, រេពហិ ឃយំ កក្ខត្តិ បចត្តត្តិពិ កកា,
ឃិរេភរុយុកត្ថរិទាត្តរក្យុហិយចត្តាឌិកាឌភរេលិកចិរេឃឃឃត្តិឃ្សឃា រេឃាកា កយ្យដ្ឋាឃិកាចរេពា, រេពបិ កកចា ចយិ
ពំភិចាឃិឃត្តាចាឃឃយពិក្ខយភរេពា ពយ្យឌិពាដ្ឋលត្ថរាកយ្យហារេភភ បឌហឹពិ៍ ៩ចយ្សិ ករេក ចយឹពិ កកចា៍

ចក្ខចត្តិឃិរិ៍ ឃឃ្វា, ឃឃំ ព្ជឃ្សរិឃំ ឃុពំ;

បហាឃិ រេលិកចិត្តក្ខា, ឃុករេពា កកចា ពរេពា៍

កឆំ ការេក ចយឹពិ កកចា? កាកា ភាយ ឃកាកឆយុរេកាដ្ឋាឃា, រេព លត្ថាឃពភឆាពាឌិចរេឃត, ពត្តាបិ រូបរេចឌភាឌិចរេឃត
អពិពាឌិចរេឃត ច អរេភកចិឆា, រេព ច កកចា ឃត្តិ បបត្តិ ឃត្តិ រេឃាកំ ឃត្តិ កត្តិ ឃត្តិ ឃំរេឃាឌត់ ឃយុត្តិភិត្វា អយពឆាពំ ឃយឆិកត្ថរេត្វា
ចយិ ក្កិរិ, អភរេបរេក្ខា លដ្ឋឃិ ភ បក្ខាកយិ៍ ពឆា រេហឃ ឃព្ជត្តករេយច បចចិ អាបំ រេពឌំ ចាឃំ, ចក្ខិ រេឃាពំ ឈាត់ ឌិចំក្សាកាឃំ យត់, រូប
ឃដ្ឋ កត្ថ ររេឃ រេយាដ្ឋរេព្ជ ឆយុ, ចក្ខិចិព្ជាល់...រេប... យរេភាចិព្ជាល់, ចក្ខិឃយុឃ្ស៍...រេប... យរេភាឃយុឃ្ស៍, ចក្ខិឃយុឃ្សឌំ រេចឌត់...រេប...
យរេភាឃយុឃ្សឌំ រេចឌត់, ចក្ខិឃយុឃ្សឌំ ឃព្ជា...រេប... យរេភាឃយុឃ្សឌំ ឃព្ជា, ចក្ខិឃយុឃ្សឌំ រេចពត់...រេប... យរេភាឃយុឃ្សឌំ រេចពត់,
រូបពល្ហា.រេប... ឆយុពល្ហារូបចិពក្ខ...រេប... ឆយុចិពក្ខ, រូបចិចារំ...រេប... ឆយុចិចារត្តិអាឌិកា អត្ថបឌឆយុចិកាកចរេឃតបិ ឃព្ជាច
ឆយុរេកាដ្ឋារេឃ អភចរេឃឃរេពា ចយិ ក្កិរិ, អភរេបក្ខបរិក្ខរេកភ លដ្ឋឃិ៍ ក្ខត្តរេញ្ជា “ឃំ ពំ, អាភត្ត, ចត្តិ ចត្តិ យុត្តិ បហឹត់ បឌិភិឃ្សដ្ឋ, ពំ
ពឆាករេពា បុភ បក្ខាកយិឃ្សឹពិពិ រេភពំ ឌាត់ ចិឌ្ឍឹ”ពិ (ឌី៍ ភិ៍ ៧៍៨ប័៧)៍ ៩ចយ្សិ ការេក ចយឹពិ កកចា៍ អឆ ចា ការេក ចយឹពិ ឃព្ជាបិ
ក្យុឃលិក្យុឃរេល ឃាចឌ្ឍាភចរេឌ្ឍ ហឹភបឈឹរេព កល្សុក្ខឃយ្យឌិការេក ឆយុ អរិឃយក្កពាលយុរលភ ចយិ ក្កិរិ, អភរេបរេក្ខា បរិក្ខឌិ បឌហិ,
បររេឃក្ខា ពចត្តាឃ ឆយុំ រេឝរេឃឃិ៍ ក្ខត្តយ្សិ រេចពំ “ឆយុាបិ រេចា, កិក្ខរេច , បហាពត្តា បរេកច អឆយុា (យ៍ ភិ៍ ៧៣០)៍ ក្យុល្សបយំ រេចា,
កិក្ខរេច, ឆយុំ រេឝរេឃឃ្សាយិ ភិត្តរលពត្តាឃ, រេភា កហលពត្តាឃា”ពិអាឌិ (យ៍ ភិ៍ ៧៍៧៣០)៍ ៩ចយ្សិ ការេក ចយឹពិ កកចា៍

លត្ថាឃពភឆាពាឌិ ឆយុរេភឌា យរេហឃិភា;

កល្សា ឃុក្ខា ឃរេពា ចត្តា, ពរេពាបិ កកចា យរេពា៍

តេន វុត្តំ –

“ភាគវា ភតវា ភាគេ, ភគេ ច វតិ ភត្តវា;

ភគេ វមិ តថា ភាគេ, វមីតិ ភគវា ជិនោ”តិ។

ឯត្ថ ច យស្មា សង្ខេបតោ អត្តហិតសម្បត្តិបរហិតបដិបត្តិភេទេន ទុវិធា ពុទ្ធគុណា, តាសុ អត្តហិតសម្បត្តិ បហានសម្បទាញាណសម្បទាភេទតោ ទុវិធា អានុភាវសម្បទាទីនំ តទវិនាភាវតោ តទន្តោគធត្តា។ បរហិតបដិបត្តិ បយោគាសយភេទតោ ទុវិធា។ តត្ថ បយោគតោ លាភសក្ការាទិនិរបេក្ខចិត្តស្ស សព្វទុក្ខនិយ្យានិកធម្មុបទេសោ, អាសយតោ បដិវិរុទ្ធេសុបិ និច្ចំ ហិតេសិតា ញាណបរិបាកកាលាគមនាទិបរហិតប្បដិបត្តិ។ អាមិសបដិគ្គហណាទិនាបិ អត្ថចរិយា បរហិតបដិបត្តិ ហោតិយេវ, តស្មា តេសម្បិ វិភាវនវសេន បាឡិយំ “អរហ”ន្តិអាទីនំ បទានំ គហណំ វេទិតព្ពំ។

តត្ថ អរហន្តិ ឥមិនា បទេន បហានសម្បទាភេទេន ភគវតោ អត្តហិតសម្បត្តិ វិភាវិតា, សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកវិទូតិ ច ឥមេហិ បទេហិ ញាណសម្បទាភេទេន។ ននុ ច “លោកវិទូ”តិ ឥមិនាបិ សម្មាសម្ពុទ្ធតា វិភាវីយតីតិ? សច្ចំ វិភាវីយតិ, អត្ថិ បន វិសេសោ “សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិ ឥមិនា សព្វញ្ញុតញ្ញាណានុភាវោ វិភាវិតោ, “លោកវិទូ”តិ បន ឥមិនា អាសយានុសយញាណាទីនម្បិ អានុភាវោ វិភាវិតោតិ។ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោតិ ឥមិនា សព្វាបិ ភគវតោ អត្តហិតសម្បត្តិ វិភាវិតា។ សុគតោតិ បន ឥមិនា សមុទាគមតោ បដ្ឋាយ ភគវតោ អត្តហិតសម្បត្តិ បរហិតបដិបត្តិ ច វិភាវិតា។ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានន្តិ ឥមេហិ បទេហិ ភគវតោ បរហិតបដិបត្តិ វិភាវិតា។ ពុទ្ធោតិ ឥមិនា ភគវតោ អត្តហិតសម្បត្តិ បរហិតបដិបត្តិ ច វិភាវិតា។ ឯវញ្ហិ កត្វា “សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិ វត្វា “ពុទ្ធោ”តិ វចនំ សាត្ថកំ ហោតិ។ តេនេវាហ “អត្តនាបិ ពុជ្ឈិ អញ្ញេបិ សត្តេ ពោធេសី”តិអាទិ។ ភគវាតិ ច ឥមិនាបិ សមុទាគមតោ បដ្ឋាយ ភគវតោ សព្វា អត្តហិតសម្បត្តិ បរហិតបដិបត្តិ ច វិភាវិតា។

អបរោ នយោ – ហេតុផលសត្តុបការភេទេន សង្ខេបតោ តិវិធា ពុទ្ធគុណា។ តត្ថ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ លោកវិទូតិ ឥមេហិ បទេហិ ផលសម្បត្តិភេទេន ពុទ្ធគុណា វិភាវិតា។ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានន្តិ ឥមេហិ សត្តុបការភេទេន ពុទ្ធគុណា បកាសិតា។ ពុទ្ធោតិ ឥមិនា ផលភេទេន សត្តុបការភេទេន ច ពុទ្ធគុណា វិភាវិតា។ សុគតោ ភគវាតិ បន ឥមេហិ បទេហិ ហេតុផលសត្តុបការភេទេន ពុទ្ធគុណា វិភាវិតាតិ វេទិតព្ពំ។

សោ ឥមំ លោកន្តិអាទីសុ សោ ភគវាតិ យោ “អរហ”ន្តិអាទិនា កិត្តិតគុណោ, សោ ភគវា។ ឥមំ លោកន្តិ នយិទំ មហាជនស្ស សម្មុខាមត្តំ សន្ធាយ វុត្តំ, អថ ខោ អនវសេសំ បរិយាទាយាតិ ទស្សេតុំ “សទេវក”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តេនាហ “ឥទានិ វត្តព្ពំ និទស្សេតី”តិ។ បជាតត្តាតិ យថាសកំ កម្មកិលេសេហិ និព្ពត្តត្តា។ សទេវកវចនេន បញ្ចកាមាវចរទេវគ្គហណំ បារិសេសញាយតោតិ វេទិតព្ពំ ឥតរេសំ

បចត្តនេហិ បក្កហិតត្វា៑ បនេចកន្តិ ច អចយនេចត ចិក្កនេហា បយុកានេយា បយាបនេត្វា៑ បយារកចចនេតត ឲដ្ឋកាយាចចរនេចក្កហលា៑

បច្ចាបត្តិទាការនេយតាតិ ដដ្ឋត្វា៑ តត្ត ហិ នេបា ឌានេតា តំតិចាឃឹ ច៑ ប្រៀាហូកចចនេតត ព្រាហូកាឃិកាឌិព្រាហូក្កហលត្តិ ឲត្វាបិ ឲនេបច

តនេយា៑ បច្ចត្តិកា...នេប... បយលព្រាហូលក្កហលត្តិ តិដប្បតយត្តនេយតំ អបច្ចត្តិកាតំ អបយិតាតាហិតបិបិតត្ថា បយលព្រាហូលាតំ

បឃ្សយលព្រាហូលឹចចនេតត កហិតត្វា៑ កាយំ "បនេចក"ត្តិអាឌិចិនេបបតាតំ ចនេបត បត្តចិបនេយា នេលិកបន្ថោតិ ចិន្តាយតិ

ត្យល្សនេយាកចិបយត្តា នេតមំ, "បនេលិយនេកា បបក្លនេកា"តិអាឌឹប្ស បត អត្យល្សនេយានេកបិ អយំ បយានេបា លត្កតិតិ ញកិចារដប្សតនេតា

បឌាកហលត្តិ អាហ "បឌាចចនេតត បត្តនេលិកក្កហល"ត្តិ៑ បនេចកាឌិចចនេតត ក្លបបត្តិនេចចាតំ, បឃ្សយលព្រាហូលឹចចនេតត

ចិប្សន្តិនេចចាតត្ថា កហិតត្វា អាហ "បនេចយត្សប្សចចនេតត បយុតិនេចអចនេបបយត្សប្សក្កហល"ត្តិ៑ តត្ត បយុតិនេចា រាឌានេតា៑

អចនេបបយត្សប្សក្កហលត្តិ បយលព្រាហូនេលហិ អចនេបបយត្សប្សក្កហលា៑ តឹហិ បនេចហិតិ បនេចកបយារកបតហ៊ូកចចនេតហិ៑ ន្ទឹហិតិ

បឃ្សយលព្រាហូលិ បនេចយត្សប្សត្តិ ត្តនេយហិ ន្ទឹហិ បនេចហិ៑

អទ្ទូបឹ បត្តា អត្តនេតា អានេតត្ថាចិហារនេត ចិហនេត្តា ឌិត្តត្តិតិ នេចចាតិ ត្តយំ តិត្តចតំ លកត្តិតិ អាហ "បនេចកក្កហនេលត អទ្ទូបិចចរនេលិនេកា

កហិនេតា"តិ៑ នេតនេតចាហ កកចា "អាកាបាតត្ថាយតត្វូបកាតំ នេចចាតំ បហញ្ចត"ត្តិអាឌិ (អ៑ តិ៑ ឲ៑១១លិ)៑

ឲកាយាចចរនេចចនេលិកប្ស បចិនេបនំ យារប្ស ចនេប ចត្តតនេតា អាហ "បយារកក្កហនេលត ឲកាយាចចរនេចចនេលិនេកា"តិ ៑

អទ្ទូបឹព្រាហូនេលិកប្ស ចិប្សំ កហិតត្វា អាហ "ទ្ទូបឹ ព្រាហូនេលិនេកា"តិ៑ ចត្យបរិបចនេបតាតិ ឲត្តិយបរិបា,

ព្រាហូលកហបតិបយលចាត្យហារាឌិកតាចតិបយារព្រាហូបរិបាតិ ត្តយាប្ស អដ្ឋប្ស បរិបាប្ស ឲត្តិយាឌិចត្យបរិបចនេបត៑ ត្តតរា បត

ចតនេប្សា បរិបា បយារកក្កហនេលត កហិតា ឲចាតិ៑

កធំ បនេតត្ត ចត្យបរិបចនេបត យត្សប្សនេលិនេកា កហិនេតា? "បឃ្សយលព្រាហូលិ"ត្តិ ត្តយិតា បយលបរិបា ព្រាហូលបរិបា ច កហិតា នេហាត្តិ,

"បនេចយត្សប្ស"ត្តិ ត្តយិតា ឲត្តិយបរិបា កហបតិបរិបា ច កហិតា, "បឌ"ត្តិ ត្តយិតា បត ត្តយានេយច ចតនេប្សា បរិបា ចុត្តា,

ចត្យបរិបបត្លាតំ បឌត្តិ ចុត្តំ នេហាតិ, កធំ បត បយុតិនេចនេចហិ បហ យត្សប្សនេលិនេកា កហិនេតា? ឲត្តាបិ "បឃ្សយលព្រាហូលិ"ត្តិ ត្តយិតា

បយលព្រាហូលា កហិតា, "បនេចយត្សប្ស"ត្តិ ត្តយិតា បយុតិនេចបត្លាតា ឲត្តិយា, កហបតិប្សដ្ឋបត្លាតា អចនេបបយត្សប្សា ច កហិតា

នេហាត្តិ៑ ត្តនេតា បត អនេត្តាបំ យត្សប្សបត្តាតំ អភាចនេតា "បឌ"ត្តិ ត្តយិតា ចត្យហិ បការនេហិ ឌិតា ឲនេតនេយច យត្សប្សបត្តា ចុត្តាតិ ដដ្ឋត្វា៑

ឲចំ ចិកប្សត្វនេយបិ បឌាក្កហនេលត ចត្យបរិបាឌិចនេបត ឌិតាតំ យត្សប្សាតំនេយច កហិតត្វា ត្តគាតិ "បឌ"ត្តិ ត្តយិតា អចនេបបបនេត្តា

បក្កនេហត្វា ដនេប្សត្យកានេយា អាហ "អចនេបបបត្តាបត្តនេលិនេកា ចា"តិ៑ តត្ត តាកកទ្ទញអាឌិចនេបត អចនេបបបត្តនេលិនេកា នេចឌិតនេត្តា៑

ឲត្តាបិ ចត្យបរិបចនេបត បយុតិនេចនេចហិ ចា បហ អចនេបបបត្តាបត្តនេលិនេកា ចាតិ នេយានេឌតត្វា៑ ចត្យបរិបបហិនេតា

អចនេបបប្សដ្ឋតាកប្សបណ្ហុនេតនេយិកាឌិបត្តនេលិនេកា, ចត្យឆា ឌិតយត្សប្សបហិនេតា ចា អចនេបបតាកប្សបណ្ហុនេតនេយិកាឌិបត្តនេលិនេកា

កហិនេតាតិ ចុត្តំ នេហាតិ៑

ឲត្តាចតា ភាកនេបា នេលិកំ កនេហត្វា នេយានេឌតំ ដនេប្សត្វា ត្តគាតិ នេតត នេតត ចិនេបនេបត អភាកនេបា នេលិកំ កនេហត្វា នេយានេឌតំ ដនេប្សតុំ

“អបិចេត្ថ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទតោតិ ឧក្កំសគតិវិជាននេន។ បញ្ចសុ ហិ គតីសុ ទេវគតិបរិយាបន្នាវ សេដ្ឋា, តត្ថាបិ អរូបិនោ ទូរសមុស្សារិតកិលេសទុក្ខតាយ សន្តបណីតអានេញ្ជវិហារសមង្គិតាយ អតិវិយ ទីឃាយុកតាយាតិ ឯវមាទីហិ វិសេសេហិ អតិវិយ ឧក្កដ្ឋា។ ព្រហ្មា មហានុភាវោតិ ទសសហស្សិយំ មហាព្រហ្មុនោ វសេន វទតិ។ “ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទតោ”តិ ហិ វុត្តំ។ អនុត្តរន្តិ សេដ្ឋំ នវលោកុត្តរំ។ អនុសន្ធិក្កមោតិ អត្ថានុក្កមោ បទានុក្កមោ អនុសន្ធានុក្កមោ។ បោរាណា បនេត្ថ ឯវំ វណ្ណយន្តិ – សទេវកន្តិ ទេវតាហិ សទ្ធិំ អវសេសំ លោកំ។ សមារកន្តិ មារេន សទ្ធិំ អវសេសំ លោកំ។ សព្រហ្មកន្តិ ព្រហ្មេហិ សទ្ធិំ អវសេសំ លោកំ។ ឯវំ សព្វេបិ តិភវូបគេ សត្តេ ទេវមារព្រហ្មសហិតតាសង្ខាតេហិ តីហិ បការេហិ “សទេវក”ន្តិអាទីសុ តីសុ បទេសុ បក្ខិបិត្វា បុន ទ្វីហិ បទេហិ បរិយាទិយន្តោ “សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្ស”ន្តិ អាហ។ ឯវំ បញ្ចហិបិ បទេហិ តេន តេន បការេន តេធាតុកមេវ បរិយាទិន្នន្តិ។

អភិញ្ញាតិ យការលោបេនាយំ និទ្ទេសោ, អភិជានិត្វាតិ អយមេត្ថ អត្ថោតិ អាហ “អភិញ្ញាយ អធិកេន ញាណេន ញត្វា”តិ។ អនុមានាទិបដិក្ខេបោតិ អនុមានឧបមានអត្ថាបត្តិអាទិបដិក្ខេបោ ឯកប្បមាណត្តា។ សព្វត្ថ អប្បដិហតញាណចារតាយ ហិ សព្វបច្ចក្ខា ពុទ្ធា ភគវន្តោ។ អនុត្តរំ វិវេកសុខន្តិ ផលសមាបត្តិសុខំ។ តេន វិច្ឆិន្ទិត្វាបិ កទាចិ ភគវតោ ធម្មទេសនា ហោតីតិ ហិត្វាបីតិ បិសទ្ទគ្គហណំ។ ភគវា ហិ ធម្មំ ទេសេន្តោ យស្មិំ ខណេ បរិសា សាធុការំ វា ទេតិ, យថាសុតំ វា ធម្មំ បច្ចវេក្ខតិ, តំ ខណំ បុព្ពាភោគេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជតិ, យថាបរិច្ឆេទញ្ច សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ ឋិតដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ ធម្មំ ទេសេតិ។ អប្បំ វា ពហុំ វា ទេសេន្តោតិ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស វសេន អប្បំ វា, វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស នេយ្យស្ស វា វសេន ពហុំ វា ទេសេន្តោ។ អាទិកល្យាណាទិប្បការមេវ ទេសេតីតិ អាទិម្ហិបិ កល្យាណំ ភទ្ទកំ អនវជ្ជមេវ កត្វា ទេសេតិ។ មជ្ឈេបិ បរិយោសានេបិ កល្យាណំ ភទ្ទកំ អនវជ្ជមេវ កត្វា ទេសេតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ធម្មស្ស ហិ កល្យាណតា និយ្យានិកតាយ និយ្យានិកតា ច សព្វសោ អនវជ្ជភាវេន។

សមន្តភទ្ទកត្តាតិ សព្វភាគេហិ សុន្ទរត្តា។ ធម្មស្សាតិ បរិយត្តិធម្មស្ស។ កិញ្ចាបិ អវយវវិនិមុត្តោ សមុទាយោ នាម បរមត្ថតោ នត្ថិ, យេសុ បន អវយវេសុ សមុទាយរូបេន អបេក្ខិតេសុ គាថាតិ សមញ្ញា, តំ តតោ ភិន្នំ វិយ កត្វា សំសាមិវោហារំ អារោបេត្វា ទស្សេន្តោ “បឋមបាទេន អាទិកល្យាណា”តិអាទិមាហ។ ឯកានុសន្ធិកន្តិ ឥទំ នាតិពហុវិភាគំ យថានុសន្ធិនា ឯកានុសន្ធិកំ សន្ធាយ វុត្តំ។ ឥតរស្ស បន តេនេវ ទេសេតព្ពធម្មវិភាគេន អាទិមជ្ឈបរិយោសានភាគា លព្ភន្តីតិ។ និទានេនាតិ អានន្ទត្ថេរេន ឋបិតកាលទេសទេសកបរិសាទិអបទិសនលក្ខណេន និទានគន្ថេន។ និគមេនាតិ “ឥទមវោចា”តិអាទិកេន “ឥតិ យំ តំ វុត្តំ, ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្ត”ន្តិ ច យថាវុត្តត្ថនិគមនេន។ សង្គីតិការកេហិ ឋបិតានិបិ ហិ និទាននិគមនានិ ទស្សេត្វា តីណិ បិដកានិ សត្ថុ ទេសនាយ អនុវិធានតោ តទន្តោគធានេវ។ តេនេវ ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយំ “ឯកានុសន្ធិកស្ស សុត្តស្ស និទានំ អាទិ, ឥទមវោចាតិ បរិយោសានំ, ឧភិន្នមន្តរា មជ្ឈ”ន្តិ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១៩០) វុត្តំ។

ឯវំ សុត្តន្តបិដកវសេន ធម្មស្ស អាទិកល្យាណាទិតំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តីណិ បិដកានិ ឯកជ្ឈំ គហេត្វា តំ ទស្សេតុំ “សកលោបី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សាសនស្សាតិ –

“សត្ថុបាបស្ស អកាទណំ, ក្យសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទបនំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ (ឌី. និ. ១.៥០; ធ. ប. ១៨៣; នេត្តិ. ១០, ៩០) –

ឯចំ ទុត្តស្ស សត្ថុសាសនស្ស បកាសនោ បរិយត្តិធម្មោ សីលមុលកត្តា សាសនស្ស “សីលេត អាទិកល្យាណោ”តិ ទុត្តោ. សមធាទីនំ សាសនសម្បត្តិយា ចេមជ្ឈភាចតោ អាហ “សមធចិបស្សនាមគ្គផលេហិ មជ្ឈេកល្យាណោ”តិ. និព្ពានាធិកមតោ ឧត្តរិ ករណីយាភាចតោ ទុត្តំ “និព្ពានេន បរិយោសានកល្យាណោ”តិ. សាសនេ សម្មាបដិបត្តិ នាម បញ្ញាយ ហោតិ, តស្សា ច សីលំ សមាធិ ច មុលន្តិ អាហ “សីលសមាធីហិចា អាទិកល្យាណោ”តិ. បញ្ញា បន អនុទោធីបអនេចធចទសន ទុចិធាតិ តទុភយម្បិ ករណ្ឌន្តា “ចិបស្សនាមគ្គេហិ មជ្ឈេកល្យាណោ”តិ អាហ. តស្សា និប្ផត្តិផលកិច្ចំ និព្ពានសច្ឆិកិរិយា, តតោ បរំ កត្តព្ពំ នត្ថីតិ ធនស្សេត្វា អាហ “ផលនិព្ពានេហិ បរិយោសានកល្យាណោ”តិ. ផលគ្គហណេន ចា សឧបាទិសេសំ និព្ពានមាហ, ឥតរេន ឥតរំ តទុភយម្ពា សាសនសម្បត្តិយា ឱសានន្តិ អាហ “ផលនិព្ពានេហិ បរិយោសានកល្យាណោ”តិ.

ពុទ្ធសុទោធិតាយ ចា អាទិកល្យាណោតិ ពុទ្ធស្ស សុទោធិតា សម្មាសម្ពុទ្ធតា, តាយ អាទិកល្យាណោ តប្បភចត្តា. សត្ថុនោ និកិលេសប្បហានំ ចោធនាតបរិទិសុទ្ធិ ច ធម្មសុធម្មតា, តាយ មជ្ឈេកល្យាណោ តំសទិទត្តា. សត្ថុទោ យថានុសិដ្ឋំ តថា បដិបត្តិ សង្ឃសុប្បដិបត្តិ, តាយ បរិយោសានកល្យាណោ តាយ សាសនស្ស លោកេ សុប្បតិដ្ឋិតភាចតោ. តត្ថិ សាសនធម្មោ តថត្តាយាតិ យថត្តាយ ភាចតា ធម្មោ ទេសិតោ, តថត្តាយ តថភាចាយ. សោ បន អភិសម្ពោធិ បច្ចេកពោធិ សាចកពោធីតិ តិចិធោ ឥតោ អញ្ញថា និព្ពានាធិកមស្ស អភាចតោ. តត្ថ សព្ពញ្ញុតេហិ អគ្គភាចតោ ឥតរពោធិទ្វយម្ពុលតាយ ច បធមាយ ពោធិយា អាទិកល្យាណតា, គុណេហិ ចេមជ្ឈភាចតោ ទុតិយាយ មជ្ឈេកល្យាណតា, តទុភយតាយ ចា ចោធានតាយ ច សាសនធម្មស្ស តតិយាយ បរិយោសានកល្យាណតា ទុត្តា.

ឯសោតិ សាសនធម្មោ. នីចរណចិក្ខម្ភនតោតិ ចិម្ពុត្តាយតនសីសេ ធត្វា សទ្ធម្មំ សុណន្តស្ស នីចរណានំ ចិក្ខម្ភនសម្ភាចតោ. ទុត្តញ្ហេតំ –

“យថា យថាចុសោ, ភិក្ខុនោ សត្ថា ចា ធម្មំ ទេសេតិ, អញ្ញតរោ ចា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, តថា តថា សោ តត្ថ លភតិ អត្ថចេទំ លភតិ ធម្មចេទ”ន្តិ.

“យម្បិ , ភិក្ខវេ, សមយេ អរិយសាចកោ ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ, បញ្ចស្ស នីចរណានិ តស្មិំ សមយេ បហីនានិ ហោន្តី”តិ –

ច អាទិ. សមធចិបស្សនាសុខាចហតោតិ សមធសុខស្ស ចិបស្សនាសុខស្ស ច សម្បាបនតោ. ទុត្តម្បិ ចេតំ “សោ ចិចិច្ចេច កាមេហិ

វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខ”ន្តិអាទិ, តថា –

“យតោ យតោ សម្មសតិ, ខន្ធានំ ឧទយព្ពយំ;

លភតី បីតិបាមោជ្ជំ, អមតំ តំ វិជានតំ។

អមានុសី រតី ហោតិ, សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ”តិ ច។ (ធ។ ប។ ៣៧៤-៣៧៣);

តទា បដិបន្នោតិ យទា សមថវិបស្សនាសុ អាវហតិ, យទា វា សត្ថារា អនុសិដ្ឋោ, តទា បដិបន្នោ សាសនធម្មោ។ តាទិភាវាវហនតោតិ ឆឡង្គុបេក្ខាវសេន ឥដ្ឋាទីសុ តាទិភាវស្ស លោកធម្មេហិ អនុបលេបស្ស អាវហនតោ។ ញាណប្បភវត្តាតិ បភវតិ ឯតស្មាតិ បភវោ, ឧប្បត្តិដ្ឋានំ, ញាណោវ បភវោ ឯតស្សាតិ ញាណប្បភវោ, តស្ស ភាវោ ញាណប្បភវត្តំ, តស្មា សាសនធម្មស្ស ញាណហេតុកត្តាតិ អត្ថោ។ អត្តសុទ្ធិយា មជ្ឈេកល្យាណោតិ និរុបក្កិលេសតាយ និយ្យានិកតា អត្តសុទ្ធិ, តាយ មជ្ឈេកល្យាណោ។ កិច្ចសុទ្ធិយា បរិយោសានកល្យាណោតិ សុប្បដិបត្តិសង្ខាតកិច្ចស្ស សុទ្ធិយា បរិយោសានកល្យាណោ សុប្បដិបត្តិបរិយោសានត្តា សាសនធម្មស្ស។ យថាវុត្តមត្ថំ និគមេន្តោ អាហ “តស្មា”តិអាទិ។

សាសនព្រហ្មចរិយន្តិអាទីសុ អវិសេសេន តិស្សោ សិក្ខា សកលោ ច តន្តិធម្មោ សាសនព្រហ្មចរិយំ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ “កតមេសានំ ខោ, ភន្តេ, ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ព្រហ្មចរិយំ ន ចិរដ្ឋិតិកំ អហោសី”តិអាទិ (បារា។ ១៨)។ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ មគ្គព្រហ្មចរិយំ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយ”ន្តិ (បារា។ ១៣)។ យថានុរូបន្តិ យថារហំ។ សិក្ខត្តយសង្គហិតំ សាសនព្រហ្មចរិយំ អត្ថសម្បត្តិយា សាត្ថំ, តថា មគ្គព្រហ្មចរិយំ។ ឥតរំ បន តន្តិធម្មសង្ខាតំ សាសនព្រហ្មចរិយំ យថាវុត្តេនត្ថេន សាត្ថំ សព្យញ្ជនញ្ច។ អត្ថសម្បត្តិយាតិ សម្បន្នត្ថតាយ។ សម្បត្តិអត្ថោ ហិ ឥធ សហសទ្ទោ។ ព្យញ្ជនសម្បត្តិយាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ យស្ស ហិ យាគុភត្តាទិឥត្ថិបុរិសាទិវណ្ណនានិស្សិតា ទេសនា ហោតិ, ន សោ សាត្ថំ ទេសេតិ និយ្យានត្ថវិរហតោ តស្សា ទេសនាយ។ ភគវា បន តថារូបំ ទេសនំ បហាយ ចតុសតិបដ្ឋានាទិនិស្សិតំ ទេសនំ ទេសេតិ, តស្មា “អត្ថសម្បត្តិយា សាត្ថំ ទេសេតី”តិ វុច្ចតិ។ យស្ស បន ទេសនា សិថិលធនិតាទិភេទេសុ ព្យញ្ជនេសុ ឯកប្បការេនេវ ទ្វិប្បការេនេវ វា ព្យញ្ជនេន យុត្តតាយ ឯកព្យញ្ជនាទិយុត្តា វា ទមិឡភាសា វិយ, វិវដករណតាយ ឱដ្ឋេ អផុសាបេត្វា ឧច្ចារេតព្ពតោ សព្ពនិរោដ្ឋព្យញ្ជនា វា កិរាតភាសា វិយ, សព្ពត្ថេវ វិស្សជ្ជនីយយុត្តតាយ សព្ពវិស្សដ្ឋព្យញ្ជនា វា យវនភាសា វិយ, សព្ពត្ថេវ សានុសារតាយ សព្ពនិគ្គហីតព្យញ្ជនា វា បារសិកាទិមិលក្ខភាសា វិយ, តស្ស ព្យញ្ជនបារិបូរិយា អភាវតោ អព្យញ្ជនា នាម ទេសនា ហោតិ។ សព្ពាបិ ហិ ឯសា ព្យញ្ជនេកទេសវសេនេវ បវត្តិយា អបរិបុណ្ណព្យញ្ជនាតិ កត្វា “អព្យញ្ជនា”តិ វុច្ចតិ។ ភគវា បន –

“សិថិលំ ធនិតញ្ច ទីឃរស្សំ, គរុកំ លហុកញ្ច និគ្គហីតំ;

សម្ពន្ធំ វវត្ថិតំ វិមុត្តំ, កសថា ព្យញ្ជនពុទ្ធិយា បភេទោ”តិ· (ទី· និ· អដ្ឋ· ១·១៥០; ម· និ· អដ្ឋ· ១·២៥១; បរិ· អដ្ឋ· ៣៥៥) –

ឯវំ វុត្តំ កសវិធំ ព្យញ្ជនំ អបនេត្វា បរិបុណ្ណព្យញ្ជនមេវ កត្វា ធម្មំ ទេសេតិ, តស្មា “ព្យញ្ជនសម្បត្តិយា សព្យញ្ជនំ ទេសេតី”តិ វុច្ចតិ·

ឥទានិ “សាត្ថំ សព្យញ្ជន”ន្តិ ឯត្ថ នេត្តិនយេនបិ អត្ថំ ទស្សេតុំ “សង្កាសនា...បេ... សព្យញ្ជន”ន្តិ វុត្តំ· តត្ថ យទិបិ នេត្តិយំ “ព្យញ្ជនមុខេន ព្យញ្ជនត្ថគ្គហណំ ហោតីតិ អក្ខរំ បទ”ន្តិអាទិនា ព្យញ្ជនបទានិ បឋមំ ឧទ្ទិដ្ឋានិ, ឥធ បន បាឡិយំ “សាត្ថំ សព្យញ្ជន”ន្តិ អាគតត្តា អត្ថបទានិយេវ បឋមំ ទស្សេតុំ “សង្កាសនបកាសនា”តិអាទិ វុត្តំ· តត្ថ សង្ខេបតោ កាសនំ ទីបនំ សង្កាសនំ· កាសនន្តិ ច កាសីយតិ ទីបីយតិ វិភាវីយតីតិ អត្ថោ· “មញ្ញមានោ ខោ ភិក្ខុ ពទ្ធោ មារស្ស អមញ្ញមានោ មុត្តោ”តិអាទីសុ វិយ សង្ខេបេន ទីបនំ សង្កាសនំ នាម· តត្តកេន ហិ តេន ភិក្ខុនា បដិវិទ្ធំ· តេនាហ “អញ្ញាតំ ភគវា”តិអាទិ· បឋមំ កាសនំ បកាសនំ· “សព្ពំ, ភិក្ខវេ, អាទិត្ត”ន្តិ ឯវមាទីសុ បច្ឆា កថិតត្ថមេវ បឋមំ វចនេន ទីបនំ បកាសនំ នាម· អាទិកម្មស្មិញ្ហិ អយំ ប-សទ្ទោ “បញ្ញបេតិ បដ្ឋបេតី”តិអាទីសុ វិយ· តិក្ខិន្ទ្រិយាបេក្ខមេតំ បទទ្វយំ ឧទ្ទេសភាវតោ· តិក្ខិន្ទ្រិយោ ហិ សង្ខេបតោ បឋមញ្ញា វុត្តមត្ថំ បដិបជ្ជតិ· សំខិត្តស្ស វិត្ថារវចនំ សកិំ វុត្តស្ស បុន វចនញ្ច វិវរណវិភជនានិ, យថា “កុសលា ធម្មា”តិ សង្ខេបតោ សកិមេវ ច វុត្តស្ស អត្ថស្ស “កតមេ ធម្មា កុសលា? យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្ត”ន្តិអាទិនា វិត្ថារតោ វិវរណវសេន វិភជនវសេន ច បុន វចនំ· មជ្ឈិមិន្ទ្រិយាបេក្ខមេតំ បទទ្វយំ និទ្ទេសភាវតោ· វិវដស្ស វិត្ថារតរាភិធានំ វិភត្តស្ស ច បការេហិ ញាបនំ វិនេយ្យានំ ចិត្តបរិតោសនំ ឧត្តានីករណបញ្ញាបនានិ, យថា “ផស្សោ ហោតី”តិអាទិនា វិវដវិភត្តស្ស អត្ថស្ស “កតមោ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ? យោ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ផុសនា សំផុសនា”តិអាទិនា ឧត្តានីកិរិយា បញ្ញាបនា ច· មុទិន្ទ្រិយាបេក្ខមេតំ បទទ្វយំ បដិនិទ្ទេសភាវតោ·

អថ វា “សព្ពំ, ភិក្ខវេ, អាទិត្ត”ន្តិ ឯវំ បឋមំ ទីបិតមត្ថំ បុន បាកដំ កត្វា ទីបនេន “កិញ្ច, ភិក្ខវេ, សព្ពំ អាទិត្តំ? ចក្ខុ, ភិក្ខវេ, អាទិត្តំ, រូបា អាទិត្តា”តិ ឯវមាទិនា សំខិត្តស្ស វិត្ថារាភិធានេន សកិំ វុត្តស្ស បុនបិ អភិធានេន វិត្ថារេត្វា ទេសនំ វិវរណំ នាម· “កុសលា ធម្មា”តិ សង្ខេបេន និក្ខិត្តស្ស “កតមេ ធម្មា កុសលា? យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតី”តិ និទ្ទេសវសេន វិវរិតេ កុសលេ ធម្មេ “តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ វេទនា ហោតី”តិ វិភាគករណំ វិភជនំ នាម· វិវដស្ស វិត្ថារាភិធានេន វិភត្តស្ស ច ឧបមាភិធានេន ឧត្តានិំ ករោតីតិ វិវរណេន វិវរិតត្ថស្ស “កតមោ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ? យោ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ផុសនា សំផុសនា”តិ អតិវិវរិត្វា កថនំ, វិភជនេន វិភត្តស្ស “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, គាវី និច្ចម្មា, ឯវមេវ ខ្វាហំ ភិក្ខវេ ផស្សាហារោ ទដ្ឋព្ពោតិ វទាមី”តិ ឯវមាទិឧបមាកថនេន ឧត្តានីករណំ នាម· ធម្មំ សុណន្តានំ ធម្មទេសនេន វិវិធេន អនេកវិធេន សោមនស្សស្ស ឧប្បាទនំ អតិខិណពុទ្ធិំ អនេកវិធេន ញាណតិខិណករណញ្ច បញ្ញត្តិ នាម សោតូនំ ចិត្តតោសនេន ចិត្តនិសានេន ច បញ្ញាបនំ បញ្ញត្តីតិ កត្វា· អត្ថបទសមាយោគតោ សាត្ថន្តិ បរិយត្តិអត្ថស្ស សង្កាសនាទិអត្ថបទរូបត្តា យថាវុត្តឆអត្ថបទសមាយោគតោ សាត្ថំ· សង្កាសនបកាសនាទយោ ហិ អត្ថាការត្តា “អត្ថបទានី”តិ វុច្ចន្តិ· អត្ថោយេវ ហិ ព្យញ្ជនបទេហិ សង្កាសីយតិ បកាសីយតិ វិវរីយតិ វិភជីយតិ ឧត្តានី ករីយតិ បញ្ញាបីយតិ·

អក្ខរបទញ្ញត្តាកាការកិរុត្តិតិរេទ្ធសបយ្យត្តិយាតិ ឲត្ត “សជ្ជិ ចឃ្យូសហឃ្សាតិ”តិ ឲចយាឌីសុ ស-កាារ ក្ស-កាារ សោ-កាារាឌិ ចិយ ក្ខត្ថារលាចេលិយ អបរិរេយាសិតេ បេះ ចណ្ណា អក្ខរំ បរិយាយចេរ អក្ខរលាតោ អចេចចតតោ។ ត ហិ ចណ្ណស្ស បរិយារេយា ចិឌ្ឌតិ។ យថា ហិ បងំ សចេចចតតាយ អត្ថចេរ បរិយាយំ ចរត្តិ សក្ខារត្តិ ចិយ ហោតិ, ត ឲចំ ចណ្ណា អចេចចតត្តា។ ឲកក្ខរំ ចា បងំ អក្ខរំ “យា ឲចំ កិរ ត”ត្តិអាឌីសុ យា-កាារាឌរេយា ចិយ។ ពោធិ បត “តីសុ ក្ខារេសុ បរិសុទ្ធបរេយាគការចេត ចិសុទ្ធកាលដ្ឋាតាតំ ចិរេតួត បចត្តិតេឌេសតាចាចាហិ អក្ខរលាតោ អចេចចតតោ អកធិតត្តា អក្ខរត្តិ សញ្ញិតា។ តំ ឋិរាយតិក(តាហូលាតំ យតសា បុង្ហិតបញ្ញាតំ ចរេត កាចតា រតតឈរេ តិសិជិត្វា សម្ពុសិតបដ្ឋាតយហាបការលចេរត ច ករេហតព្វា”ត្តិ ចតត្តិ។ ចិកត្តិយត្តិ អត្ថស្ស ញាបតរេតា បងំ។ បឌ្ឋតិ អត្ថោ ឲតេតាតិ ហិ បងំ។ តំ តាយបងំ អាខ្យាតបងំ ក្ខបសក្កបងំ តិបិតបងត្តិ ចត្បត្តិធំ។ តត្ថ ផរេស្សា ចេចតា ចិត្តត្តិ ឲចយាឌិកំ ចព្ពបឆាតំ តាយបងំ។ តាយបរេឌហិ ចព្ពយាចិក្វតរុបំ, កិរិយា អតាចិក្វតរុបិ។ ផុសតិ ចេចយតិ ចិឌាតាតីតិ ឲចយាឌិកំ កិរិយាបឆាតំ អាខ្យាតបងំ។ អាខ្យាតបរេឌហិ កិរិយា អាចិក្វតរុបិ, ចព្ពយតាចិក្វតរុបំ។ យថា “ចិរប្បចាសិ”ត្តិ ឲត្ត ប-សត្តោ ចសតកិរិយាយ ចិរេយាកចិសិដ្ឋតំ ឌីបេតិ, ឲចំ កិរិយាចិសេសឌីបតរេតា កិរិយាចិសេសាចេតាឆតិយិត្វា។ ប-ព្ពតិ ឲចយាឌិកំ ក្ខបសក្កបងំ។ កិរិយាយ ចព្ពស្ស ច សរុបចិសេសប្បកាសតរេហត្វត្វំ ឲចត្តិ ឲចយាឌិកំ តិបិតបងំ។ “ឲចំ យតសិ ករេរាធ, យា ឲចំ យតសាកត្វា”តិអាឌីសុ ហិ កិរិយាចិសេសឌីបតរេតា កិរិយាចិសេសស្ស ឌោតរេកា ឲចំសត្តោ, “ឲចំសីលោ ឲចំឆម្ពោ”តិអាឌីសុ ចព្ពចិសេសស្ស។ សរេព្ទបតោ ចុត្តំ បតាកិហិតំ អត្ថំ ញ្យរេព្ទាតីតិ ញ្យព្ទាតំ, ចាក្យំ “ចត្តារោ ព្ពត្ថិបិតា”តិ សរេព្ទរបត កធិតយត្វំ “កតរេយ ចត្តារោ? ព្ពឆ, កិក្ខរេច, កិក្ខុ លគ្គុសយាឆិបឆាតសព្ទារសយត្តាកតំ ព្ពត្ថិបិតំ ការេចតិ, ឌីរិយ, ចិត្ត, ឌីមំសសយាឆិបឆាតសព្ទារសយត្តាកតំ ព្ពត្ថិបិតំ ការេចតី”តិអាឌិតា ឋិកាដំ ករេរាតីតិ ចាក្យរេយច ញ្យព្ទាតំ, តំ បត អត្ថោតា បឆសយុគារេយាតិ ឆដ្ឋព្វា។ សអាខ្យាតំ សតិបិតំ សកាារកំ សចិសេសតំ ចាក្យត្តិ ហិ ចតត្តិ។ តត្ ច បរេតបិ អត្ថោ ញ្យព្ទីយតីតិ បឆយ្យិ ញ្យព្ទាតត្តិ អាបឌ្ឌតីតិ? តំ ត។ បឆយត្តសចេតបិ ហិ អធិការាឌិចរេត លព្ភយាតេហិ បឆត្តរេហិ អត្ថសត្ថាតំ កត្វាច អត្ថសយ្យ្ចិបត្តិ ហោតីតិ ចាក្យរេយច អត្ថំ ញ្យព្ទាយតីតិ។

បកាាររតា ចាក្យចិការេកា អាកាាររា “តត្ថ កតរេយា លទ្ធោ? រេយា លទ្ធោ លត្ថិកតា កត្វកយ្យតា”តិ ឲចយាឌីសុ កធិតរេស្សច ចាក្យស្ស អរេតកចិធេត ចិកាកការលំ អាកាាររា តាយ។ អាកាារាកិហិតំ តិព្ពាចតំ តិរុត្តិ “ផរេស្សា ចេចតា”តិ ឲចយាឌីសុ អាកាាររត កធិតំ “ផុសតីតិ ផរេស្សា, ចេចយតីតិ ចេចតា”តិ តីហរិត្វា ចិត្វារចេចតំ តិរុត្តិ តាយ “តិព្ពាតំ យក្កតិ, តិព្ពាតត្តិរេកហិ ចា យក្កិយតិ, កិរេលរេស ចា យាររេត្តា កង្ហតីតិ យរេក្កា”តិអាឌិតា តិព្ពាចតចិត្វារោ តិរចេរេសរេឌសតត្តា តិរេទ្ធរេសា។ អធ ចា ចេចយតីតិ ចេចតាតិ តិព្ពាចតលទ្ធបរេឌសុ សុលក្សួអក្សួយសុលាសុ សុលយតីតិ សុលា, ក្សួយតីតិ ក្សួ, រេតច ក្សួយតិ ត សុលយតីតិ អក្សួយសុលាតិ អត្ថចិត្វារោ តិរចេរេសរេត កធិតត្តា តិរេទ្ធរេសា តាយ។ ឲរេតសំ អក្ខរាឌីតំ ញ្យព្ទាតបតាតំ សយ្យត្តិយា សយ្យត្តតាយ សញ្យព្ទាតំ។

ឲចំ បតស្ស អត្ថបឆសយារេយារេកា ញ្យព្ទាតបឆសយ្យត្តិ ច ចេឌិតព្វា។ តត្ថ កាចា អក្ខររេហិ សក្ការេសតិ, បរេឌហិ បកាាររេសតិ, ញ្យព្ទារេតហិ ចិចរតិ, អាកាាររេហិ ចិកជតិ, តិរុត្តីហិ ក្ខត្តាតិ ករេរាតិ, តិរេទ្ធរេសហិ បញ្ញារេបតិ។ តថា ហិ បតាចយចក្កហលយុលេត បតក្កហលំ, កហិរេតត ច បរេឌត បឆត្វាចេតាធា កហិតបុព្ពសរេក្កតស្ស ហោតីតិ កាចា អក្ខររេហិ សក្ការេសតិ។ យថា បត អក្ខររេហិ សំលិរេតួត ឌីបិយយាតោ អត្ថោ

ປທປຣິເຍາສາເນ ວາກ຺ຍສ຺ສ ອປຣິເຍາສິຕຕ຺ຕາ ປເທນ ປທໍ ປກາສິເຕາ ທີປິເຕາ ເຫາຕິ, ຕສ຺ມາ ປເທຫິ ປກາເສຕິ. ວາກ຺ຍປຣິເຍາສາເນ ປນ ເສາ ອເຕ຺ຖາ ວິວຣິເຕາ ວິວເຏາ ກເຕາ ເຫາຕີຕິ ພ຺ຍຎ຺ຊເນຫິ ວິວຣຕິ. ຍສ຺ມາ ຈ ປກາເຣຫິ ວາກ຺ຍເພເທ ກເຕ ຕທເຕ຺ຖາ ວິພເຕ຺ຕາ ນາມ ເຫາຕິ, ຕສ຺ມາ ອາກາເຣຫິ ວິພເຊຕິ. ຕຖາ ວາກ຺ຍາວຍວານໍ ປເຈ຺ຈກໍ ນິພ຺ພຈນວິພາເຄ ກເຕ ເສາ ອເຕ຺ຖາ ປາກເຏາ ເຫາຕີຕິ ນິຣຸຕ຺ຕີຫິ ອຸຕ຺ຕານີ ກເຣາຕິ. ກຕນິພ຺ພຈເນຫິ ປນ ວາກ຺ຍາວຍເວຫິ ວິຕ຺ຖາຣວເສນ ນິຣວເສສເຕາ ເທສິເຕຫິ ເວເນຍ຺ຍານໍ ຈິຕ຺ຕປຣິເຕາສນໍ ພຸທ຺ຘິນິສານໍ ກຕໍ ເຫາຕີຕິ ນິທ຺ເທເສຫິ ປຎ຺ຎເປຕິ. ອປິຈ ພຄວາ ອກ຺ຂເຣຫິ ອຸຄ຺ຆເຏຕ຺ວາ ປເທຫິ ວິເນຕິ ອຸຄ຺ຆຏິຕຎ຺ຎູ, ພ຺ຍຎ຺ຊເນຫິ ວິປເຎ຺ຈຕ຺ວາ ອາກາເຣຫິ ວິເນຕິ ວິປຎ຺ຈິຕຎ຺ຎູ, ນິຣຸຕ຺ຕີຫິ ເນຕ຺ວາ ນິທ຺ເທເສຫິ ວິເນຕິ ເນຍ຺ຍໍ. ອຸຈ຺ຈາຍໍ ທເຍາ ອຸຄ຺ຆຏີຍມາເນາ ອຸຄ຺ຆຏິຕຎ຺ຎູ ວິເນຕິ, ວິປຎ຺ຈີຍມາເນາ ວິປຎ຺ຈິຕຎ຺ຎູ, ວິຕ຺ຖາຣີຍມາເນາ ເນຍ຺ຍໍ. ຕຕ຺ຖ ອຸຄ຺ຆຏນາ ອາທິ, ວິປຎ຺ຈນາ ມເຊ຺ຌ ນຍນໍ ອເນ຺ຕ. ເອວໍ ຕີສຸ ກາເລສຸ ຕີສາ ເທສິຕາ ເທາສຕ຺ຕຍວິສຍເຕາ ຄາຖຕ຺ຕຍາເທາ ຕິວິທເວເນຍ຺ຍວິນຍເນາຕິ ເອວມ຺ປິ ຕິວິທກລ຺ຍາເຓາ ທເຍາ ອຕ຺ຖພ຺ຍຎ຺ຊນປຣິປຸຣິຍາ ສາຕ຺ເຖາ ສພ຺ຍຎ຺ຊເນາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຈຕໍ ເນຕ຺ຕິປກຣເຓ (ເນຕ຺ຕິ. ໕) –

“ຕຕ຺ຖ ພຄວາ ອກ຺ຂເຣຫິ ສງ຺ກາເສຕິ, ປເທຫິ ປກາເສຕິ, ພ຺ຍຎ຺ຊເນຫິ ວິວຣຕິ, ອາກາເຣຫິ ວິພເຊຕິ, ນິຣຸຕ຺ຕີຫິ ອຸຕ຺ຕານີ ກເຣາຕິ, ນິທ຺ເທເສຫິ ປຎ຺ຎເປຕິ. ຕຕ຺ຖ ພຄວາ ອກ຺ຂເຣຫິ ຈ ປເທຫິ ຈ ອຸຄ຺ຆເຏຕິ, ພ຺ຍຎ຺ຊເນຫິ ຈ ອາກາເຣຫິ ຈ ວິປເຎ຺ຈຕິ, ນິຣຸຕ຺ຕີຫິ ຈ ນິທ຺ເທເສຫິ ຈ ວິຕ຺ຖາເຣຕິ. ຕຕ຺ຖ ອຸຄ຺ຆຏນາ ອາທິ, ວິປຎ຺ຈນາ ມເຊ຺ຌ, ວິຕ຺ຖາຣນາ ປຣິເຍາສານໍ. ເສາຍໍ ຘມ຺ມວິນເຍາ ອຸຄ຺ຆຏິຍເນ຺ຕາ ອຸຄ຺ຆຏິຕຎ຺ຎູ ປຸຄ຺ຄລໍ ວິເນຕິ, ເຕນ ນໍ ອາຫຸ ອາທິກລ຺ຍາເຓາຕິ. ວິປຎ຺ຈິຍເນ຺ຕາ ວິປຎ຺ຈິຕຎ຺ຎູ ປຸຄ຺ຄລໍ ວິເນຕິ, ເຕນ ນໍ ອາຫຸ ມເຊ຺ຌກລ຺ຍາເຓາຕິ. ວິຕ຺ຖາຣິຍເນ຺ຕາ ເນຍ຺ຍໍ ປຸຄ຺ຄລໍ ວິເນຕິ, ເຕນ ນໍ ອາຫຸ ປຣິເຍາສານກລ຺ຍາເຓາ”ຕິ.

ອຕ຺ຖຄມ຺ພີຣຕາຕິອາທີສຸ ອເຕ຺ຖາ ນາມ ຕນ຺ຕິອເຕ຺ຖາ. ຘມ຺ເມາ ຕນ຺ຕີ. ປຏິເວເຘາ ຕນ຺ຕິຍາ ຕນ຺ຕິອຕ຺ຖສ຺ສ ຈ ຍຖາພູຕາວເພາເຘາ. ເທສນາ ນາມ ມນສາ ວວຕ຺ຖາປິຕາຍ ຕນ຺ຕິຍາ ເທສນາ. ເຕ ປເນເຕ ອຕ຺ຖາທເຍາ ຍສ຺ມາ ສສາທີຫິ ວິຍ ມຫາສມຸທ຺ເທາ ມນ຺ທພຸທ຺ຘີຫິ ທຸກ຺ເຂາຄາຫາ ອລພ຺ພເນຍ຺ຍປຕິຏ຺ຐາ ຈ, ຕສ຺ມາ ຄມ຺ພີຣາ. ອຖ ວາ ອເຕ຺ຖາ ນາມ ເຫຕຸຜລໍ. ຘມ຺ເມາ ເຫຕຸ. ເທສນາ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ, ຍຖາຘມ຺ມໍ ຘມ຺ມາພິລາເປາ. ອນຸເລາມປຏິເລາມສງ຺ເຂປວິຕ຺ຖາຣາທິວເສນ ວາ ກຖນໍ. ປຏິເວເຘາ ອພິສມເຍາ, ອຕ຺ຖານຸຣູປໍ ຘມ຺ເມສຸ, ຘມ຺ມານຸຣູປໍ ອຕ຺ເຖສຸ, ປຎ຺ຎຕ຺ຕິປຖານຸຣູປໍ ປຎ຺ຎຕ຺ຕີສຸ ອວເພາເຘາ. ເຕສໍ ເຕສໍ ວາ ຘມ຺ມານໍ ປຏິວິຊ຺ຌິຕເພ຺ພາ ສລກ຺ຂຓສງ຺ຂາເຕາ ອວິປຣີຕສພາເວາ. ເຕປິ ເຈເຕ ອຕ຺ຖາທເຍາ ຍສ຺ມາ ອນຸປຈິຕກຸສລສມ຺ພາເຣຫິ ທຸປ຺ປເຎ຺ຎຫິ ສສາທີຫິ ວິຍ ມຫາສມຸທ຺ເທາ ທຸກ຺ເຂາຄາຫາ ອລພ຺ພເນຍ຺ຍປຕິຏ຺ຐາ ຈ, ຕສ຺ມາ ຄມ຺ພີຣາ. ເຕສຸ ປຏິເວຘສ຺ສາປິ ອຕ຺ຖສນ຺ນິສ຺ສິຕຕ຺ຕາ ວຸຕ຺ຕໍ “ອຕ຺ຖຄມ຺ພີຣຕາປຏິເວຘຄມ຺ພີຣຕາຫິ ສາຕ຺ຖນ຺”ຕິ ອຕ຺ຖຄຸຓທີປນເຕາ. ຕາສໍ ຘມ຺ມເທສນານໍ ພ຺ຍຎ຺ຊນສນ຺ນິສ຺ສິຕຕ຺ຕາ ວຸຕ຺ຕໍ “ຘມ຺ມຄມ຺ພີຣຕາເທສນາຄມ຺ພີຣຕາຫິ ສພ຺ຍຎ຺ຊນນ຺”ຕິ ຕາສໍ ພ຺ຍຎ຺ຊນສມ຺ປຕ຺ຕິທີປນເຕາ. ອເຕ຺ຖສຸ ປເພທຄຕໍ ຎາຓໍ ອຕ຺ຖປຏິສມ຺ພິທາ, ອຕ຺ຖຘມ຺ມນິຣຸຕ຺ຕິປຏິສມ຺ພິທາສຸ ປເພທຄຕໍ ຎາຓໍ ປຏິພານປຏິສມ຺ພິທາຕິ ທ຺ວີສຸປິ ປຏິສມ຺ພິທາສຸ ອຕ຺ຖວິສຍຕ຺ຕາ ອາຫ “ອຕ຺ຖປຏິພານປຏິສມ຺ພິທາວິສຍເຕາ ສາຕ຺ຖນ຺”ຕິ ອຕ຺ຖສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອສຕິ ຕທພາວເຕາ. ຘມ຺ເມາຕິ ນິຣຸຕ຺ຕີຕິ ຕນ຺ຕິປທໍ ນິທ຺ທາເຣຕ຺ວາ ວທຕໍ ຕຕ຺ຖ ປເພທຄຕານິ ຎາຓານິ ຘມ຺ມນິຣຸຕ຺ຕິປຏິສມ຺ພິທາຕິ ອາຫ “ຘມ຺ມນິຣຸຕ຺ຕິປຏິສມ຺ພິທາວິສຍເຕາ ສພ຺ຍຎ຺ຊນນ຺”ຕິ ອສຕິ ພ຺ຍຎ຺ຊນສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຕທພາວເຕາ.

បរិក្ខកជនប្បសាទកន្តីតិ ឯត្ថ ឥតិ-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោ។ យស្មា បរិក្ខកជនានំ កិកុសលកេវសឹនំ បសាទាវហំ, តស្មា សាត្ថំ។ អត្ថសម្បត្តិ ផលេន ហេតុនោ អនុមានំ នទីបូរេន វិយ ឧបរិ វុដ្ឋិបវត្តិយា។ សាត្ថកតា បនស្ស បណ្ឌិតវេទនីយតាយ, សា បរមគម្ភីរសណ្ហសុខុមភាវតោ វេទិតព្វា។ វុត្តញ្ហិ “គម្ភីរោ ទុទ្ទសោ”តិអាទិ។ លោកិយជនប្បសាទកន្តិ សព្យញ្ជនន្តិ យស្មា លោកិយជនស្ស បសាទាវហំ, តស្មា សព្យញ្ជនំ។ លោកិយជនោ ហិ ព្យញ្ជនសម្បត្តិយា តុស្សតិ។ ឯវាបិ ផលេន ហេតុនោ អនុមានំ។ សព្យញ្ជនតា បនស្ស សទ្ធេយ្យតាយ, សា អាទិកល្យាណាទិភាវតោ វេទិតព្វា។ អថ វា បណ្ឌិតវេទនីយតោ សាត្ថន្តិ បញ្ញាបធានតាយ អត្ថសម្បត្តឹ អាហ, តតោ បរិក្ខកជនប្បសាទកំ សទ្ធេយ្យតោ សព្យញ្ជនន្តិ សទ្ធាបធានតាយ ព្យញ្ជនសម្បត្តឹ, តតោ លោកិយជនប្បសាទកន្តិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ គម្ភីរាធិប្បាយតោ សាត្ថន្តិ អធិប្បាយតោ អគាធាបារតាយ អត្ថសម្បត្តឹ អញ្ញថា តទភាវតោ។ ឧត្តានបទតោ សព្យញ្ជនន្តិ សុពោធសទ្ទកតាយ ព្យញ្ជនសម្បត្តឹ បរមគម្ភីរស្សាបិ អត្ថស្ស វិនេយ្យានំ សុវិញ្ញេយ្យភាវាបាទនតោ។ សង្ខេបេន អត្ថសម្បត្តិយា សាត្ថំ, ព្យញ្ជនសម្បត្តិយា សព្យញ្ជនន្តិ សង្ខេបំ វុត្តស្សេវ អត្ថទ្វយស្ស បបញ្ចោតិ ទដ្ឋព្វោ។ តថា ទេវ តត្ថ តត្ថ សំវណ្ណិតំ។ តថា ហេត្ថ វិកប្បស្ស សមុច្ចយស្ស ច អគ្គហណំ។ ឧបនេតព្វស្ស អភាវតោតិ បក្ខិបិតព្វស្ស វោសានត្ថស្ស អវុត្តស្ស អភាវតោ។ កេវលសទ្ទោ សកលាធិវចនន្តិ អាហ “សកលបរិបុណ្ណភាវេនា”តិ , សព្វភាគេហិ បរិបុណ្ណតាយាតិ អត្ថោ។ អបនេតព្វស្សាតិ សំកិលេសធម្មស្ស។

ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតីតិ ឯត្ថ បន អយំ ព្រហ្មចរិយ-សទ្ទោ ទានេ វេយ្យាវច្ចេ បញ្ចសិក្ខាបទសីលេ អប្បមញ្ញាសុ មេថុនវិរតិយំ សទារសន្តោសេ វីរិយេ ឧបោសថង្គេសុ អរិយមគ្គេ សាសនេតិ ឥមេសុ អត្ថេសុ ទិស្សតិ។

“កិំ តេ វតំ កិំ បន ព្រហ្មចរិយំ,

កិស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ;

ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ,

ឥទញ្ច តេ នាគ មហាវិមានំ។

“អហញ្ច ភរិយា ច មនុស្សលោកេ,

សទ្ធា ឧភោ ទានបតី អហុម្ហា;

ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ,

សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច.

“តំ មេ វតំ តំ បន ព្រហ្មចរិយំ,

តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ;

ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ,

ឥទញ្ច មេ ធីរ មហាវិមាន”ន្តិ –

ឥមស្មិំ វិធុរបុណ្ណកជាតកេ (ជា. ២.២២.១៥៩២-១៥៩៣, ១៥៩៥) ទានំ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តំ.

“កេន បាណិ កាមទទោ, កេន បាណិ មធុស្សវោ;

កេន តេ ព្រហ្មចរិយេន, បុញ្ញំ បាណិម្ហិ ឥជ្ឈតិ.

“តេន បាណិ កាមទទោ, តេន បាណិ មធុស្សវោ;

តេន មេ ព្រហ្មចរិយេន, បុញ្ញំ បាណិម្ហិ ឥជ្ឈតី”តិ –

ឥមស្មិំ អង្កុរបេតវត្ថុម្ហិ (បេ. វ. ២៧៥, ២៧៧) វេយ្យាវច្ចំ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តំ. “ឯវំ ខោ តំ ភិក្ខវេ តិត្តិរិយំ នាម ព្រហ្មចរិយំ អហោសី”តិ (ចូឡវ. ៣១១) ឥមស្មិំ តិត្តិរជាតកេ បញ្ចសិក្ខាបទសីលំ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តំ. “តំ ខោ បន មេ បញ្ចសិខ ព្រហ្មចរិយំ នេវ និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ យាវទេវ ព្រហ្មលោកូបបត្តិយា”តិ ឥមស្មិំ មហាគោវិន្ទសុត្តេ (ទី. និ. ២.៣២៩) ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តា. “បរេ អព្រហ្មចារី ភវិស្សន្តិ, មយមេត្ថ ព្រហ្មចារី ភវិស្សាមា”តិ ឥមស្មិំ សល្លេខសុត្តេ (ម. និ. ១.៨៣) មេថុនវិរតិ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តា.

“មយញ្ច ភរិយា នាតិក្កមាម,

អម្ហេ ច ភរិយា នាតិក្កមាម;

អញ្ញត្រ តាហិ ព្រហ្មចរិយំ ចរាម,

តស្មា ហិ អម្ហំ ទហរា ន មីយរេ”តិ. –

មហាធម្មបាលជាតកេ (ជា. ១.១០.៩៧) សទារសន្តោសោ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តោ. “អភិជានាមិ ខោ បនាហំ, សារិបុត្ត, ចតុរង្គសមន្នាគតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតា, តបស្សី សុទំ ហោមី”តិ លោមហំសនសុត្តេ (ម. និ. ១.១៥៥) វីរិយំ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តំ.

“ហីនេន ព្រហ្មចរិយេន, ខត្តិយេ ឧបបជ្ជតិ;

មជ្ឈិមេន ច ទេវត្តំ, ឧត្តមេន វិសុជ្ឈតី”តិ. –

និមិជាតកេ (ជា. ២.២២.៤២៩) អត្តទមនវសេន កតោ អដ្ឋង្គិកោ ឧបោសថោ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តោ. “ឥទំ ខោ បន មេ, បញ្ចសិខ, ព្រហ្មចរិយំ ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ...បេ... អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ”តិ មហាគោវិន្ទសុត្តស្មិំយេវ (ទី. និ. ២.៣២៩) អរិយមគ្គោ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តោ. “តយិទំ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវទេវ មនុស្សេហិ សុប្បកាសិត”ន្តិ បាសាទិកសុត្តេ (ទី. និ. ៣.១៧៤) សិក្ខត្តយសង្គហំ សកលសាសនំ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ វុត្តំ. ឥមស្មិម្បិ ឋានេ ឥទមេវ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ អធិប្បេតន្តិ អាហ “សិក្ខត្តយសង្គហិតត្តា”តិអាទិ. សេដ្ឋេហីតិ ពុទ្ធាទីហិ សេដ្ឋេហិ. សេដ្ឋេន ព្រហ្មភូតំ វា ចរិយំ ព្រហ្មចរិយំ.

សនិទានន្តិ ហេដ្ឋា វុត្តលក្ខណេន និទានេន សនិទានំ. សឧប្បត្តិកន្តិ សអដ្ឋុប្បត្តិកំ. វេនេយ្យានំ អនុរូបតោតិ វេនេយ្យានំ ចរិយាទិអនុរូបតោ. អត្ថស្សាតិ ទេសិយមានស្ស សីលាទិអត្ថស្ស. ហេតុទាហរណយុត្តតោតិ “តំ កិស្ស ហេតុ, សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ”តិ ច អាទិនា តត្ថ តត្ថ ហេតុបមាហរណេន ហេតុទាហរណេហិ យុត្តតោ. សទ្ធាបដិលាភេនាតិ “សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថាគតេ សទ្ធំ បដិលភតី”តិអាទិនា វុត្តសទ្ធាបដិលាភេន. បដិបត្តិយាតិ សីលវិសុទ្ធិយាទិសម្មាបដិបត្តិយា, បដិបត្តិនិមិត្តន្តិ អត្ថោ. អធិគមព្យត្តិតោតិ សច្ចប្បដិវេធេន អធិគមព្យត្តិយា សម្បន្នតោ. សាត្ថំ កបិលមតាទិ វិយ តុច្ឆំ និរត្ថកំ អហុត្វា អត្ថសម្បន្នន្តិ កត្វា. បរិយត្តិយាតិ បរិយត្តិធម្មបរិចយេន. អាគមព្យត្តិតោតិ ទុរក្ខាតធម្មេសុ បរិចយំ ករោន្តស្ស វិយ សម្មោហំ អជនេត្វា ពាហុសច្ចព្យត្តិយសម្បន្នតោ សព្យញ្ជនំ. ព្យញ្ជនសម្បត្តិយា ហិ សតិ អាគមព្យត្តីតិ. សីលាទិបញ្ចធម្មក្ខន្ធយុត្តតោតិ សីលាទីហិ បញ្ចហិ ធម្មក្ខន្ធេហិ អវិរហិតត្តា. កេវលបរិបុណ្ណន្តិ អនវសេសេន សមត្តតោ បុណ្ណំ បូរិតំ. និរុបក្កិលេសតោតិ ទិដ្ឋិមានាទិឧបក្កិលេសាភាវតោ. និត្ថរណត្ថាយាតិ វដ្ដទុក្ខតោ និស្សរណាយ. លោកាមិសនិរបេក្ខតោតិ កញ្ចិបិ តណ្ហានិស្សយស្ស អនិស្សយតោ បរិសុទ្ធំ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ឯសា “ឥមំ

ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩃᩣᨽᩴ ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᩅᩣ ᩃᨽᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩔ ᩋᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᨸᨶ ᩃᩮᩣᨠᩣᨾᩥᩈᨶᩥᩁᨸᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩉᩥᨲᨹᩁᨱᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨾᩩᨴᩩᩉᨴᨿᩮᩣ ᩏᩃ᩠ᩃᩩᨾ᩠ᨸᨶᩈᨽᩣᩅᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩣᨵᩪᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩈᩣᨵᩩ ᨾᩮ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᩴᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩪ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪙᪕) ᩋᩣᨿᩣᨧᨶᩮ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ ᨽᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨽᩣᩈᩥᨲᩴ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪘᪖) ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩮ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ ᩈᩣᨵᩩ ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪔᪙) ᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴᩈᨶᩮ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᩈᩩᨱᩣᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪗᪑) ᨴᩊ᩠ᩉᩦᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨

“ᩈᩣᨵᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩩᨧᩥ ᩁᩣᨩᩣ, ᩈᩣᨵᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩣ ᨶᩁᩮᩣ;

ᩈᩣᨵᩩ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᨴ᩠ᨴᩩᨻ᩠ᨽᩮᩣ, ᨸᩣᨸᩔᩣᨠᩁᨱᩴ ᩈᩩᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨩᩣ᪨ ᪒᪨᪑᪘᪨᪑᪐᪑) ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩮ᪨ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩮᨿᩮᩅ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩣᨵᩩ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᩴ᪨ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᨲᩣ ᨧ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᩉᩥᨲᩈᩩᨡᩣᩅᩉᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩴ ᩈᩩᨡᩣᩅᩉ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩉᩥᨲᩣᩅᩉᩴ᪨ ᩈᩩᨡᩣᩅᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲᩥᩅᩥᨵᩈᩩᨡᩣᩅᩉᩴ᪨ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨶᩴ᪨ ᨿᩣᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᩮᩉᩥ ᨧᨲᩩᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩥᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶᨸᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩣᨿ ᨸᩈᩣᨴᨶᩦᨿᩮᩉᩥ ᨲᩮᨶ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᨳᩣᩁᩪᨸᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣᩁᩪᨸ...ᨸᩮ... ᩋᩁᩉᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩴ ᩃᩪᨡᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩈᩣᨴᩣᩅᩉᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᨲᩴᨴᩔᨶᩮᨶ ᨧ ᩑᨲᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩪᨸᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨥᩮᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩴ ᨸᩈᩣᨴᩣᩅᩉᨲᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᨴᩅᩥᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩈᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩣᨵᩩ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩣᨵᩩ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᩈᩥᨿᩈᨠᩩᨱᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪒᪨ ᨿᩮᨶ ᩅᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩣᩁᨱᩴ, ᨶ ᨠᩁᨱᩴ ᩅᩥᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨶᩣᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨵᩥᨣᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩍᨵ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨲᩥ “ᩋᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᩅᩈᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩑᨲᩴ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩮ ᨲᩔ ᩋᨿᩩᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩮᨶ ᩅᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩉᩥ ᩈᨲᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᩁᨲᩥᩈᨿᩈᩣᨵᩩᩅᩥᨸᩩᩃᩣᨾᨲᩁᩈᩈᨾ᩠ᨸᩩᨱ᩠ᨱᨹᩃᨲᩣᨿᩔ ᩈᩣᨵᩩᨹᩃᨶᩥᨧ᩠ᨨᩃᩥᨲᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᩏᨸᨾᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩣᨵᩩᨹᩃᩪᨸᨽᩮᩣᨣᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨸ᩠ᨸᩉᩮᩣᨶᨠᩮᨶ ᩉᩥ ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᩣᨵᩩᨹᩃᨲᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩦᨲᩥ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴᨲᩴᨸᨴᩮᩈᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ, ᩏᨸᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨴᩦᨸᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨲᩁᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᩅᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩩᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨

ឃឆា លេយតិយាឌីតិ បុច្ឆិត្វាតិ ឃឆា កកចា “កញ្ចិ តេ ព្រាហ្មណ លេយតិយំ, កញ្ចិ ឃាបតិយ”ន្តិអាទិកា លេយតិយាឌីតិ បុច្ឆិត្វា តេន ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ សេមប្បចត្តេយាទោ អហោសិ៍ បុគ្គកាសិតាឃ តទត្យកខេណេន ឲចំ សេរាបិ ព្រាហ្មណោ កកចតា សទ្ធិំ សេមប្បចត្តេយាទោ អហោសីតិ ឃោឌតា៍ តំ បត សេមប្បចត្តេយាទតំ ប្តបយាឃ ទេស្សេតុំ “សីតោទកំ ចិឃា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ សេមូាឌិតត្តិ សំសត្តិតំ៍ ឲកីកាចត្តិ សេមូាទតកិរិឃាឃ សយាតតំ ឲកទ្បតំ៍ លេយតិយន្តិ “ព្គទំ ចទុចក្កិ តចទ្ធាទំ សទិរេឃត្តំ ទក្ខោធាហុលតាឃ សកាចតោ ទុស្សេហំ, កញ្ចិ លេមិតុំ សក្កុលេឃ្យត្តិ បុច្ឆិតំ៍ ឃាបតិយន្តិ បច្ចយាឃត្តចុត្តិកំ ចិទប្បធាត្តសប្លាតាឃ ឃាបតាឃ កញ្ចិ ឃាបេតុំ សក្កុលេឃ្យំ៍ សីសេទាកាឌិអាទាឆោកាសេចត កញ្ចិ អប្បាធាឆំ៍ ទក្ខូឌីចិកាកាសេចត កញ្ចិ អប្បាតក្កំ៍ តំតំកិច្ចករេលោ ប្ដដ្ឋាតសុលតាឃ កញ្ចិ លហុដ្ឋាតំ៍ តទត្ថុបធាលឃោកតោ កញ្ចិ ធាលំ៍ សុលចិហាសេម្ពុចេត កញ្ចិ ឋាសុចិហាសេទា អត្ថីតិ តត្ថ តត្ថ កញ្ចិសទ្ធំ ឃោដេត្វា អត្ថោ ចេឌិតត្វោ៍ ធាលប្បត្តា បីតិ បីតិឃេច៍ តទុលបីតិ បិទេយាឌ្ឍំ៍ សេមូាទំ ឌេតតិ កទោតីតិ សេមូាទតិកំ, តទេច សេមូាទតិយន្តិ អាហ “សេមូាទឌតតតោ”តិ៍ សេមូាឌិតព្គតោ សេមូាទតិយន្តិ ព្គទំ បត អត្ថំ ទេស្សេត្វា “សេមូាឌិតុំ ឃុត្តកាចតោ”តិ អាហ៍ សទិតព្គកាចតោតិ អត្យុស្សទិតព្គកាចតោ៍ “សទណិយ”ន្តិ ចត្តេព្គ ឌីឈំ កត្វា “សារណិយ”ន្តិ ចុត្តំ៍ សុឃ្យយាតសុលតោតិ អាបិធមធុទតយាហ៍ អត្យុស្សទិឃយាតសុលតោតិ ចិមទ្ទសេណិឃតំ៍ ញ្ញព្ជតបទិសុទ្ធតាឃាតិ សកាចតិទុត្តិកាសេចត តស្សា កធាឃ ចចតធាតុទិឃយាហ៍ អត្ថបទិសុទ្ធតាឃាតិ អត្ថស្ស តិទុបក្កិលេសតំ៍ អតេតកហិ បទិឃាសេឃហីតិ អតេតកហិ កាសេណហិ៍

អតិក្កទអក្ខាសត្តុបដិក្ខេបត តាតិក្កទតាក្ខាសត្តំ តាយ កហិតំ, តំ បត អចកំសតោ ប្តកិត្តំ បសាទិតហត្ថាសឈ្ងដេតត ទដ្ឋព្វំ៍ កិចំ បសាទេត្វាតិ កិចំ បទិចត្តតចសេត បសាទេត្វា៍ សេបតិ កត្វាអត្ថេ សាមិចចតត្តិ អាហ “មឃា សុត”ន្តិ៍ ឌាតិព្រាហ្មណោតិ ឌាតិឃា ព្រាហ្មណោ, ត ធាហិតបិបតាឃាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ លេស្ដិច្ចាឌិកាចំ អាបិឌិតេតិ លេស្ដិតទត្តបលិតកេសាឌិកាចំ សេម្បាបិតោ៍ ចុឌ្ឍិមទិឃាទប្បត្តោតិ ចុឌ្ឍិបទិច្ឆេទំ សេម្បត្តោ, ចុឌ្ឍិបទិឃត្តប្បត្តោតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឌាតិមហល្លកតាឃាតិ ប្តប្បត្តិឃា មហល្លកកាសេចត៍ មហត្តំ លិតិ កណ្យាតីតិ មហល្លកោ, ឌាតិឃា មហល្លកោ, ត ចិភចាឌិតាតិ ឌាតិមហល្លកោ៍ អទ្ធាតត្តិ ឌីឈកាលំ៍ កិត្តកោ បត សេរាតិ អាហ “ទ្វេ តយោ ទាឌបទិចដ្ដេ”តិ, ក្ខិត្តំ តិណ្ណំ ទាឌុតំ ទឌ្ឍបសាសតបដិបិឌិឃោតិ អត្ថោ៍ “អទ្ធកតោ”តិ ចត្វា កចំ ចឃោកហណំ ឍូសាតចឃាសេបញ្ញត្តិ អាហ “បច្ឆិមចយំ អត្យុប្បត្តោ”តិ៍ បច្ឆិមោ តតិយកាសេកាតិ សត្តសដ្ដិតោ បដ្ឋាឃ បច្ឆិមចយោ តោដ្ឋាសេរា៍

ទុតិយេ អត្ថចិកប្បេ ឌិណ្ណេតិ តាយំ ឌិណ្ណតា ចឃោមេត្តត, អថ ខោ កុលបទិចដ្ដេត បុទាណតាឃាតិ អាហ “ឌិណ្ណេតិ បេបិទាណោ”តិអាទិ៍ តេត តេនំ ព្រាហ្មណាតំ កុលចសេត ប្តឌិតោឌិតកាចយាហ៍ “ចឃោអត្យុប្បត្តោ”តិ ព្គមិតា ឌាតិចុឌ្ឍិឃា ចក្ខយាតត្វា កុលចុឌ្ឍិឃា តតោ សាតិសមត្តា ច “ចុឌ្ឍតិ សីលាចាទាឌិកុលចុឌ្ឍិឃុត្តោ”តិ អាហ៍ តឆា ឌាតិមហល្លកតាឃបិ តេតេច ចក្ខយាតត្វា មហល្លកោតិ បទេត ចិភចមហត្តតា ឃោឌិតា៍ មក្កបដិបត្តិ ព្រាហ្មណាតំ បដិបត្តិចិឌិ ប្តបកតេ តំ អចោក្កម្ម ចទណតោ៍ អត្តិមចឃត្តិ បច្ឆិមចយំ៍

បច្ចដ្ឋាតំ តាយ អាសតា ចុដ្ឋាតត្តិ អាហ “តាសតា ចុដ្ឋហតី”តិ, តិសិត្តាសតតោ ត ចុដ្ឋាតីតិ អត្ថោ៍ ឲត្ថ ច ឌិណ្ណេ...បេ... ចឃោអត្យុប្បត្តោតិ ប្តបឃោកចចតំ អាសតា ចុដ្ឋាតកិរិឃាបេក្ខំ ត ហោតិ, តស្មា ឌិណ្ណេ...បេ... ចឃោអត្យុប្បត្តោ ទិស្វាតិ អជ្ឈាហាទំ កត្វា

អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អថ ច បច្ចុយតកិរិយាបេក្ខំ ឧបយោគវចនំ, តស្មា ន បច្ចេន្តីតិ ឧបដ្ឋាយ បច្ចុយតំ ន ករោតីតិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ បច្ចុយតាបិ ហិ បច្ចេន្តាតិ វុច្ចតិ។ វុត្តញ្ហិ "អាចរិយំ បន ឧបនេតោ ទិស្វា បច្ចេន្តាយ បច្ចុយតករំ បច្ចន្តំ នាមា"តិ។ នាមតោ វុច្ចតីតិ ព្រហ្មា បន បច្ចុយនាកាវស្ស ឧបលក្ខណមត្តំ ទស្សិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ វិភាវេន នាម អត្ថោតិ បភេទិវិភាវនវសេនេវ អត្ថោ, ន អភិចារេតិ វាតិ ន អភិចារេតព្ពន្តិ សល្លក្ខេតីតិ វុត្តំ ហោតិ។

តំ អញ្ញាណន្តិ "អយំ មម អភិចារតាធីតិ កាតុំ អនេករូបេបិ ន ហោតី"តិ អជានភាវេន បវត្តំ អញ្ញាណំ។ ទូសេសិសេកន្តោតិ "ទុក្ខំ ខោ អការេន ឋិហរតិ អប្បតិស្សោ, កិំ នុ ខោ អហំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា សក្កត្វា, គរុំ ករិត្វា"ត្តិអាទិសុត្តវសេន (អ॰ និ॰ ៣.១១) ជោតេតព្ពោ ទូសេសិសេកន្តោ។ និបច្ចការាទរហិត្តំ បហិបិតារហំ។ សប្បតិស្សោតាតិ សុព្ពតស្សោតា, សុតសមណត្តរេយវាតិ វុត្តំ ហោតិ។ វុត្តរេន សុខោតិ វុត្តរាភិសុខោ, វុត្តរេវិសាភិសុខោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សត្តបរជីតិហាសេន កត្វា សកលំ ទសសហស្សិលោកធាតុំ ទូសេសិសេកន្តិ ទ្ពំ "ឆមុតា ឲសា, ភិក្ខវេ, សប្បតិស្សោតា គារវិសត្តា សហេហិ បរិសេហិ បតិដ្ឋហិត្វា វុត្តរាភិសុខោ សត្តបរជីតិហាសេន គច្ឆតិ, សេតមិព្វា លទេត្វា អនុសារិយមានេន សព្វា ទិសា ចិលោកេតិ, អាសភិញ្ច វាចំ ភាសតី"តិ ឲចំ បិឡព្ពំ (ទី॰ និ॰ ១.១១) សត្តបរជីតិហាស្សបរិដ្ឋិតស្ស វិយ សព្វទិសានុចិលោកនស្ស គមិតត្តា វុត្តំ, ន បនេតំ ឲចំ ទដ្ឋព្ពំ, សត្តបរជីតិហារេនោ បនេវ ទិសាចិលោកនស្ស គតត្តា។ មហាសត្តោ ហិ មនុស្សានំ ហត្ថតោ មុច្ចិត្វា បុរត្ថិមទិសំ ទូសេសិកេសិ, អនេកានិ ចក្កវាឡសហស្សានិ ឲកង្គណានិ អហេសុំ។ តត្ថ ទេវមនុស្សា គន្ធមាលាទីហិ បូជយមានា "មហាបុរិស ឥធ តុម្ហេហិ សទិសោបិ នត្ថិ, កុតោ វុត្តរិតរោ"តិ អាហំសុ។ ឲចំ ចតស្សោ ទិសា ចតស្សោ អនុទិសា ហេដ្ឋា ឧបរីតិ ទសបិ ទិសា អនុចិលោកេត្វា អត្តនោ សទិសំ អទិស្វា "អយំ វុត្តរា ទិសា"តិ សត្តបរជីតិហារេន អគមាសីតិ វេទិតព្ពោ។ ទូសេសិសេកន្តិ មម បុញ្ញានុភាវេន លោកចិចរណបរិហារិយេ ជាតេ បញ្ញាយមានំ ទសសហស្សិលោកធាតុំ មំសចក្ខុនាវ ទូសេសិសេកន្តិ អត្ថោ។

មហាបុរិសោតិ ជាតិគោត្តកុលប្បទេសាទិវសេន មហន្តបុរិសោ។ អគ្គោតិ គុណេហិ សព្ពបធានោ។ ជេដ្ឋោតិ គុណវសេនេវ សព្ពេសំ វុឌ្ឍតមោ, គុណេហិ មហល្លកតមោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សេដ្ឋោតិ គុណវសេនេវ សព្ពេសំ បសត្ថតមោ។ អត្តនោ បន បត្តិយាតិ ទេវ បុរិមស្សេវ វេវចនភាវីតិ វេទិតព្ពំ។ តយាតិ និស្សក្កេ ករណវចនំ។ វុត្តរិតរោតិ អធិកតរោ។ បតិមានេតីតិ បូជេសិ។ អាសភិត្តិ វុត្តមំ។ មមាអភិចារតាទិវេហោ បុគ្គលោតិ មមាអភិចារតាទិកិរិយាយ អរហោ អនុច្ឆវិកោ បុគ្គលោ។ តិច្ឆសាវេបក្ខតាយ បនេត្ថ សមាសោ ទដ្ឋព្ពោ។ តថាគតាតិ តថាគតតោ, តថាគតស្ស សន្តិកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឲចរូបត្តិ អភិចារតាទិសភាវំ។ បរិបាកសិថិលភាវន្តិ បរិបាកេន សិថិលភាវំ។

១. តំ វចនន្តិ "នាហំ តំ ព្រាហ្មណា"តិអាទិវចនំ។ "នាហំ អរសរូបោ, យាទិសោ ច អរសរូបោ"តិ វុត្តេ ព្រាហ្មណោ ឆន្ទា ករេយ្យ។ ទេន វុត្តំ "ចិត្តប្បសាទជននត្ថ"ន្តិ។ អយមេត្ថ បរិយាយសទ្ទោ ទេសនាវារការណេសុ វត្តតីតិ ឲត្ថ បរិយាយេតិ ទេសេតព្ពមត្ថំ អវគមេតិ ពោធេតីតិ បរិយាយោ, ទេសនា។ បរិយាយតិ អបរាបរំ បរិវត្តតីតិ បរិយាយោ, វារោ។ បរិយាយតិ អត្តនោ ផលំ បរិគ្គហេត្វា វត្តតិ, តស្ស ចា ការណភាវំ គច្ឆតីតិ បរិយាយោ, ការណន្តិ ឲចំ បរិយាយសទ្ទស្ស ទេសនាវារការណេសុ បវត្តិ វេទិតព្ពា។ អញ្ញាយ

សណ្ឌហេឃ្យាតិ អទហេត្ត បតិដ្ឋហេឃ្យ៉ ពតយោ បត សោតិ បរិឃាឃារេបក្លា បុលិដ្ឋកិឆ្កេសា, ពតយោ សោ បរិឃារេឃាតិ អត្ថោ៉

ឌាតិចេសតាតិ លត្តិឃាឌិឌាតិចេសត៉ ឡបបត្តិចេសតាតិ ឥឥចេឃុ ឡបបត្តិចេសត៉ សេដ្ឋ សយុតាតយ៉ឹតិ អបិ-សេឆ្កត បពេច

អសេដ្ឋ សយុតាតត្តិ ឥស្សេតិ៉ អកិតត្កត្តាតត្តិ សប៉ឹតិពតញ្ញាចេសត បយោឥយាតាតំ៉ រឌ្ឍត្តាតត្តិ ពលចរាពចេសត រឌ្ឍត្តាតំ៉

រុបិឌិបរិកោរេពត ឡប្បត្តតញ្ញាឃុត្តសោយតស្សចេឥតា រុបតោ តិច្ឆាត្តិត្វា ហឥឃតប្បតតោ អប្ឆរសាឥឃោ ចិឃ “រុបរសា”តិ ចុច្ចត្តិ៉

អាចិឆ្ឋាត្តិតិ អាពដ្ឋត្តិ៉ ចត្វារយុលាឌិសាយក្កិឃត្តិ ចត្វអារយុលាឌិការលាសាយក្កិឃំ៉ អត្យក្លិបត្តោតិ អត្យក្កិសតចេសត ពឆិតេ (ធាហុលស្ស

អសប្បាឃកាចតោ អត្តាតំ អត្យក្លិបត្តោ អត្យក្កិសេត្តោ៉

ឲតស្មិ៎ បតេត្ថ ពរលេ សាយិចេចតត្តិ “ឌហិតា”តិ ឲតស្មិ៎ អត្ថោ៉ តឆាពតស្សាតិ ពរលេ សាយិចេចតំ, តឆាពេតត ឌហិតាតិ អត្ថោ៉ ឃុលត្តិ

កចឃុលំ៉ “តាលចត្តចត្តកតា”តិ ចត្តេត្ត “ឌ្ឌយុលោ”តិអាឌឹឃុ ចិឃ យត្ឋប្បឥលេបំ ពត្វា អការេត្វា ឌឹឈំ ពត្វា “តាលិចត្តកតា”តិ

ចុត្តត្តិ អាហ “តាលចត្ត ចិឃ តេសំ ចត្ត ពតត្តិ តាលិចត្តកតា”តិ៉ តត្ថ តាលស្ស ចត្ត តាលចត្ត៉ ឃឆា អារាយស្ស ចត្តក្ខតបុត្តា

បឥសោ អារាយស្ស អការេច “អារាយចត្ត”តិ ចុច្ចតិ, ឲចំ តាលស្ស បតិដ្ឋិតោការេសា សឃុលំ ឆ្កឌ្ឍិតេ តារេល បឥសេយត្ត ជិតេ តាលស្ស

ចត្តក្ខតបុត្តត្តា “តាលចត្ត”តិ ចុច្ចតិ៉ តេសត្តិ រុបរសាឌិតំ៉ ពធំ បត តាលចត្ត ចិឃ តេសំ ចត្ត ពតត្តិ អាហ “ឃឆា ហឹ”តិអាឌិ៉

រុបិឌិបរិកោរេពត ឡប្បត្តតញ្ញាឃុត្តសោយតស្សចេឥតាសក្លាតរុបរសាឌិតំ ចិត្តសត្តាតស្ស អឆិដ្ឋាតកាចតោ ចុត្តំ “តេសំ បុត្តា

ឡប្បត្តបុត្តាការេចត ចត្តយត្ត ចិត្តសត្តារេត ពតេ”តិ៉ តត្ថ បុត្តាតិ បុរេ, សរាពការេលតិ ចុត្តំ ហោតិ៉ តាលិចត្តកតាតិ ចុច្ចត្តិតិ តាលចត្ត

ចិឃ អត្តតោ ចត្តស្ស ពតត្តា រុបរសាឥឃោ “តាលិចត្តកតា”តិ ចុច្ចត្តិ៉ ឲតេត បហឹតកិលេសាតំ បុត ឡប្បត្តិឃា អការេចា ឥស្សិតោ៉

អចិរុឡុហិឆយុត្តាតិ អចិរុឡុហិសកាចតាឃ៉ យត្តពន្ធិត្តោ តារេលិ បត្តផលិឌឹតំ អចត្តក្ខតោ តាលិចត្តតិ អាហ “យត្តពន្ធិត្តតារេលិ ចិឃ

ពតា”តិ៉ ឲតេត “តាលិចត្ត ចិឃ ពតាតិ តាលិចត្តកតា”តិ អឃំ ចិក្កហោ ឥស្សិតោ៉ ឲត្ថ បត អចត្តក្ខតោ តារេលិ ចិឃ ពតាតិ

អចត្តតាលិពតាតិ ចត្តេត្ត ចិសេសតស្ស បឥស្ស បរតិបិតំ ពត្វា “តាលិចត្តកតា”តិ ចុត្តត្តិ ឥដ្ឋត្តំ៉ ឡាយិតា បតេត្តត ឡាឥំ ឥស្សេតិ –

រុបរសាឌិចេចតេត ចិបិពឆយុឆយុ ហុត្វា បុត្តា ឡប្បត្តា ព្យុសលិព្យុសលឆយុ ពហិតា, តេ ឡប្បត្តាបិ យត្តពសឌិសាតំ តញ្ញាចិឌ្ឍាតំ យក្កិសេត្តត

លិត្តត្វា អាឃតិ តាលបត្តសឌិសេ ចិបិពក្លរេត្ក តិច្ឆាតេត្តត្បំ អសយត្វា ឌាតា, តស្មា តាលិចត្ត ចិឃ ពតាតិ តាលិចត្តកតា

រុបរសាឥឃោតិ៉ ឡាយស្មិ៎ញ្ញាអត្ថេ “អកិតត្កត្តាត”ត្តិ ឡាយិតា បឥេត ព្យុសលសោយតស្សយ៉ឹ សក្កហិតត្តិ ចឥត្តិ៉

អតកាចំពតាតិ ឲត្ថ អត្-សេឆ្កា បឆ្ឋា-សេឆ្កត សយាតត្វាតិ អាហ “ឃឆា តេសំ បឆ្ឋាការេចា ត ហោតី”តិអាឌិ៉ អត្យអកាចំ ពតាតិ បឆ្ឋា

អត្យប្បត្តិឆយុតាចេសត អកាចំ ពតា ចិតាសយុបពតា, បហឹតាតិ អត្ថោ៉ “ឡាយា អតឆ្ឋរិឃា ពាឆារេឃា បដិកិឃុ”តិ (យហាច៉ លិ, ប៉) ឲត្ថ

អតឆ្ឋរិឃសឌ្ឋិ ឡឥាហរលាចេសត ឥស្សេត្តោ អាហ “ឃឆា អត្យអឆ្ឋរិឃា អតឆ្ឋរិឃា”តិ៉ តត្ថ អត្យអឆ្ឋរិឃាតិ សចតការេល ឡបរុបរិ

ចិយព្យុពរាតិ អត្ថោ៉

ឃត្វា តោ ត្វំ ចឥសិ, សោ បរិឃារេឃា ត ហោតីតិ ឃំ ចត្កតាឌិសាយក្កិរសាកាចសក្លាតំ ការលំ អទសរុបតាឃ ចឥសិ, តំ ការលំ ត

ហោតិ, ន វិជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ននុ ច ព្រាហ្មណោ យំ វន្ទនាទិសាមគ្គិរសាភាវសង្ខាតំ បរិយាយំ សន្ធាយ “អរសរូបោ ភវំ គោតមោ”តិ អាហ, សោ បរិយាយោ នត្ថីតិ វុត្តេ វន្ទនាទីនិ ភគវា ករោតីតិ អាបជ្ជតីតិ ឥមំ អតិប្បសង្គំ ទស្សេន្តោ អាហ “កស្មា បន ភគវា ឯវមាហា”តិអាទិ។

៤។ សព្វបរិយាយេសូតិ សព្វាការេសុ។ សន្ធាយ ភាសិតមត្ថន្តិ យំ សន្ធាយ ព្រាហ្មណោ “និព្ភោគោ ភវំ គោតមោ”តិអាទិមាហ, ភគវា ច យំ សន្ធាយ និព្ភោគតាទិំ អត្តនិ អនុជានាតិ, តំ សន្ធាយ ភាសិតមត្ថំ។ ឆន្ទរាគបរិភោគាតិ ឆន្ទរាគវសេន បរិភោគា។ អបរំ បរិយាយន្តិ អញ្ញំ ការណំ។

៥។ កុលសមុទាចារកម្មន្តិ កុលាចារសង្ខាតំ កម្មំ, កុលចារិត្តន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ អកិរិយន្តិ អករណភាវំ។ ទុដ្ឋុ ចរិតំ ទុច្ចរិតំ, កាយទ្វារេ ពាហុល្លវុត្តិតោ កាយតោ បវត្តំ ទុច្ចរិតន្តិ កាយទុច្ចរិតំ។ តំ សរូបតោ ទស្សេន្តោ “តត្ថ ចា”តិអាទិមាហ។ បាណាតិបាតអទិន្នាទានមិច្ឆាចារចេតនា វេទិតព្វាតិ ឯត្ថ (ឥតិវុ។ អដ្ឋ។ ៧៤) បាណោតិ បរមត្ថតោ ជីវិតិន្ទ្រិយំ, វោហារតោ សត្តោ។ ជីវិតិន្ទ្រិយញ្ចេត្ថ រូបារូបវសេន វេទិតព្វំ។ រូបជីវិតិន្ទ្រិយេ ហិ វិកោបិតេ ឥតរម្បិ តំសម្ពន្ធតាយ វិនស្សតិ។ សត្តោតិ ច ខន្ធសន្តានោ គហេតព្វោ។ តត្ថ ហិ សត្តបញ្ញត្តិ។ សរសេនេវ បតនសភាវស្ស អន្តរា ឯវ អតីវ បាតនំ អតិបាតោ, សណិកំ បតិតុំ អទត្វា សីឃំ បាតនន្តិ អត្ថោ។ អតិក្កម្ម វា សត្ថាទីហិ អភិភវិត្វា បាតនំ អតិបាតោ, បាណស្ស អតិបាតោ បាណាតិបាតោ, បាណវធោ បាណឃាតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អត្ថតោ បន បាណេ បាណសញ្ញិនោ បរស្ស ជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទកបយោគសមុដ្ឋាបិកា កាយវចីទ្វារានំ អញ្ញតរប្បវត្តា វធកចេតនា។ យាយ ហិ ចេតនាយ វត្តមានស្ស ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស និស្សយភូតេសុ មហាភូតេសុ ឧបក្កមករណហេតុកមហាភូតបច្ចយា ឧប្បជ្ជនកមហាភូតា នុប្បជ្ជិស្សន្តិ, សា តាទិសប្បយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា បាណាតិបាតោ។ លទ្ធុបក្កមានិ ហិ ភូតានិ ឥតរភូតានិ វិយ ន វិសទានីតិ សមានជាតិយានំ ការណានិ ន ហោន្តិ។

ឯត្ថាហ – ខណេ ខណេ និរុជ្ឈនសភាវេសុ សង្ខារេសុ កោ ហន្តា, កោ វា ហញ្ញតិ, យទិ ចិត្តចេតសិកសន្តានោ, សោ អរូបតាយ ន ឆេទនភេទនាទិវសេន វិកោបនសមត្ថោ, នបិ វិកោបនីយោ។ អថ រូបសន្តានោ, សោ អចេតនតាយ កដ្ឋកលិង្គរូបមោតិ ន តត្ថ ឆេទនាទីនា បាណាតិបាតោ លព្ភតិ យថា មតសរីរេ។ បយោគោបិ បាណាតិបាតស្ស បហរណប្បហារាទិ អតីតេសុ វា សង្ខារេសុ ភវេយ្យ អនាគតេសុ វា បច្ចុប្បន្នេសុ វា, តត្ថ ន តាវ អតីតានាគតេសុ សម្ភវតិ តេសំ អភាវតោ, បច្ចុប្បន្នេសុ ច សង្ខារានំ ខណិកត្តា សរសេនេវ និរុជ្ឈនសភាវតាយ វិនាសាភិមុខេសុ និប្បយោជនោ បយោគោ សិយា, វិនាសស្ស ច ការណរហិតត្តា ន បហរណប្បហារាទិប្បយោគហេតុកំ មរណំ, និរីហកតាយ ច សង្ខារានំ កស្ស សោ បយោគោ, ខណិកត្តា វធាធិប្បាយសមកាលភិជ្ជនតោ កស្ស កិរិយា, បរិយោសានកាលានវដ្ឋានតោ កស្ស វា បាណាតិបាតកម្មពន្ធោតិ?

វុច្ចតេ – យថាវុត្តវធកចេតនាសហិតោ សង្ខារានំ បុញ្ជោ សត្តសង្ខាតោ ហន្តា។ តេន បវត្តិតវធប្បយោគនិមិត្តំ អបគតុស្មាវិញ្ញាណជីវិតិន្ទ្រិយោ មតវោហារប្បវត្តិនិពន្ធនោ យថាវុត្តវធប្បយោគករណេ ឧប្បជ្ជនារហោ រូបារូបធម្មសមូហោ

ហញ្ញាតិ, រោចទេលិ ចា ចិត្តទេចតិកសត្តាទេតា៍ ចឆប្បទេយាកាចិរយការទេបិ តស្ស បញ្ចទេចាការករទេ ទ្វបរសត្តាតាងិតទុត្តិតាយ ទ្វបរសត្តាទេត បរេទត បរេយាខិតខីខិតិត្រិយុបរេច្ឆេទកបរេយាកចរេសត តត្តិក្ខាត្តិខិតិតាត្តកខិរងិរទ្វបុប្បត្តិយា ខិហទេត ខិទេច្ឆេតា ទេហាតីតិ ត បិលាតិបិតស្ស អរឃុក្ខេចា, តបិ អទេហតុទេកា បិលាតិបិទេតា, ត ច បរេយាទេកា តិប្បទេយាឌទេតា៍ បច្ចុប្បទេត្តស្ស សង្ហាទេរស្ស កតបរេយាកចរេសត តងតត្តទំ ក្ខប្បឌ្ឍតារហស្ស សង្ហារកលិបស្ស តធា អតុប្បត្តិទេតា ពលិកាតំ សង្ហារាតំ ពលិកយរលាស្ស ក្តូឆ យរលាការទេចត អតងិទេប្បតត្តា សត្តតិយរលាស្ស ច ឃធាចុត្តតទេឃត សទេហតុកកាចទេតា ត អទេហតុកំ យរលំ, ត ច កត្តុរហិទេតា បិលាតិបិតបរេយាទេកា តិទីហទេកស្សបិ សង្ហាទេរស្ស សត្តិហិតតាយទេត្តត ក្ខបការទេកស្ស អត្តទេតា អត្តទេតា អតុទ្វបចលុប្បាឌតិឃទេតស្ស ការទេលាស្ស កត្តុទេចាហារសិទ្ធិទេតា ឃធា “បឌីទេបិ បការទេសតិ, តិសាកទេរាច ចត្តិ៍យា”តិ៍ ត ច រោចលស្ស ចសាឌិប្បាឃសហតុទេតា ចិត្តទេចតិកកលិបស្ស បិលាតិបិទេតា ក្តូឆ្ថិតទេក្តា សត្តាតចរេសត អចធ្ជិតទេស្សច បខិខាតតទេតា៍ សត្តាតចរេសត ចត្តយាតាតញ្ជា បឌីបិឌីតំ អត្តកិរិយា ឌិស្សតីតិ អទេត្តច បិលាតិបិទេតត កឃុតាទេក្ខ៍ អឃញ្ជា ចិធាទេរា អឌិត្តាឌាតាឌីស្សបិ ឃធាសឃុក្ខំ ចិការទេចតទេក្តា៍

ទេសា (ឃ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍ប័ង៍; ឆ៍ ស៍ អដ្ឋ៍ អកុសលកឃុបចកធា) ច បិលាតិបិទេតា ក្យលចិទហិទេតស្ស តិទេច្ឆាតកាតាឌីស្ស បិទេលាស្ស ពុច្ចទេក បិទេល អប្បសាចទេខ្លា, យហទេត្ត យហាសាចទេខ្លា៍ កស្មា? បរេយាកយហត្តតាឃ, បរេយាកសយទេត្តបិ ចត្តុយហត្តតាឃ៍ ក្យលចទេត្តស្ស យតុស្សាឌីស្ស អប្បក្យទេល បិទេល អប្បសាចទេខ្លា, យហាក្យទេល យហាសាចទេខ្លា៍ សទិរក្យលាតំ បត សយការទេច សតិបិ កិទេលសាតំ ក្ខបក្កយាតញ្ជា យុក្ខតាឃ អប្បសាចទេខ្លា, តិត្តតាឃ យហាសាចទេខ្លាតិ ទេចឌិតទេក្តា៍

កាឃចាចាហិ ត ឌិត្តត្តិ អឌិត្តំ, បទសត្តកំ, តស្ស អាឌាតំ អឌិត្តាឌាតំ៍ បទស្សហទលំ ទេឆឃ្ជំ, ទេចារិកាតិ ទុត្តំ ទេហាតិ៍ អត្តទេតា បត បទបរិក្កទេហ បទបរិក្កហិតសត្តិទេតា តឌាឌាឃទំកាបក្កយសយុដ្ឋាបិកា កាឃចឌីច្ចារាតយញ្ញតទេច្ចារប្បចត្តា ទេឆឃ្ជទេចតតា៍ តំ ហឹទេត បទសត្តទេក អប្បសាចឌ្ឍំ, បហិទេត យហាសាចឌ្ឍំ៍ កស្មា? ចត្តុបហឹតតាឃ៍ ចត្តុសយទេត្ត សតិ ក្យលាឌិកាតំ សត្តទេក ចត្តុស្សំ យហាសាចឌ្ឍំ, តំតំក្យលាឌិកំ ក្ខបិឌាឃ តទេតា តទេតា ហឹតក្យលាស្ស សត្តទេក ចត្តុស្សំ អប្បសាចឌ្ឍំ៍

យិច្ឆា ធទលំ យិច្ឆាធាទេរា, ទេយចុតសយាធាទេរស្ស ឲកត្តតិត្តិទេតា លិយកាធាទេរា៍ ទេសា បត លក្ខលទេតា អសទ្ធយ្យាឌិប្បាទេឃត កាឃច្ចារប្បចត្តា អកយតិឃដ្ឋាតចិតិក្កយទេចតតា៍ ទេសា បទេតស យិច្ឆាធាទេរា សិលាឌិក្យលចិទហិទេត អកយតិឃដ្ឋាទេត អប្បសាចទេខ្លា, សិលាឌិក្យលសយ្យទេត្ត យហាសាចទេខ្លា៍ តស្ស ចត្តារទេរា សម្ពារា – អកយតិឃចត្តុ, តស្មិំ ទេសចតចិត្តំ, ទេសចតបរេយាទេកា, យទេក្កតយក្កប្បដិបត្តិអឌិចាសតត្តិ៍ ឲទេកា បរេយាទេកា សាហត្តិទេកា ឲច៍

ចឌីច្ចារទេទ តាហុល្លចុត្តិទេតា ចាឌទេតា បចត្តំ ក្ខច្ចទិតត្តិ ចឌីក្ខច្ចទិតំ៍ តំ សទ្វបទេតា ឌទេស្សទេត្តា អាហ “យុសាចាឌបិស្សលចាចាឆទុសចាចាសយុប្បុលិបទេចតតា ទេចឌិតទេក្តា”តិ៍ តត្ត យុសាតិ អក្ខតំ អតច្ឆំ ចត្តុ៍ យុសា ចឌីឃតិ ក្ខច្ចតិ ឲតាឃាតិ យុសាចាទេឌា, អតធំ ចត្តុ តឆទេតា បទំ ចិញ្ញាបេតុកាយស្ស តធាចិញ្ញត្តិសយុដ្ឋាបិកា ទេចតតា៍ ទេសា ឃយត្តំ កញ្ញតិ, តស្ស អប្បតាឃ អប្បសាចទេខ្លា, យហត្តតាឃ យហាសាចទេខ្លា៍ អបិច កហដ្ឋាតំ អត្តទេតា សត្តកំ អឌាតុកាយតាឃ តត្តិតិ អាឌិតឃប្បចទេត្តា អប្បសាចទេខ្លា,

សក្ខិនា ហុត្វា អត្ថភញ្ជនត្ថំ វុត្តោ មហាសាវជ្ជោ។ បព្វជិតានំ អប្បកម្បិ តេលំ វា សប្បិំ វា លភិត្វា ហសាធិប្បាយេន “អជ្ជ គាមេ តេលំ នទី មញ្ញេ សន្ទតី”តិ បូរណកថានយេន បវត្តោ អប្បសាវជ្ជោ, អទិដ្ឋំយេវ បន ទិដ្ឋន្តិអាទិនា នយេន វទន្តានំ មហាសាវជ្ជោ។ តស្ស ចត្តារោ សម្ភារា ហោន្តិ – អតថំ វត្ថុ, វិសំវាទនចិត្តំ, តជ្ជោ វាយាមោ, បរស្ស តទត្ថវិជាននន្តិ។ ឯកោ បយោគោ សាហត្ថិកោវ។ សោ ច កាយេន វា កាយបដិពទ្ធេន វា វាចាយ វា បរវិសំវាទកកិរិយាករណេ ទដ្ឋព្វោ។ តាយ ចេ កិរិយាយ បរោ តមត្ថំ ជានាតិ, អយំ កិរិយាសមុដ្ឋាបិកចេតនាក្ខណេយេវ មុសាវាទកម្មុនា ពជ្ឈតិ។ យស្មា បន យថា កាយកាយបដិពទ្ធវាចាហិ បរំ វិសំវាទេតិ, តថា “ឥមស្ស ភណាហី”តិ អាណាបេន្តោបិ, បណ្ណំ លិខិត្វា បុរតោ និស្សជ្ជន្តោបិ, “អយំ អត្ថោ ឯវំ វេទិតព្វោ”តិ កុដ្ដាទីសុ លិខិត្វា ឋបេន្តោបិ, តស្មា ឯត្ថ អាណត្តិកនិស្សគ្គិយថាវរាបិ បយោគា យុជ្ជន្តិ។ អដ្ឋកថាសុ បន អនាគតត្តា វីមំសិត្វា គហេតព្វា។

បិសតីតិ បិសុណា, សមគ្គេ សត្តេ អវយវភូតេ វគ្គេ ភិន្ទតិ ករោតីតិ អត្ថោ។ និរុត្តិនយេន វា បិយសុញ្ញករណតោ បិសុណា។ យាយ ហិ វាចាយ យស្ស តំ វាចំ ភាសតិ, តស្ស ហទយេ អត្តនោ បិយភាវំ, បរស្ស ច បិយសុញ្ញភាវំ ករោតិ, សា បិសុណវាចា។ លក្ខណតោ បន សំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស បរេសំ វា ភេទាយ អត្តនោ បិយកម្យតាយ វា កាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា បិសុណវាចា បិសុណំ វទតិ ឯតាយាតិ កត្វា។ សា យស្ស ភេទំ ករោតិ, តស្ស អប្បគុណតាយ អប្បសាវជ្ជា, មហាគុណតាយ មហាសាវជ្ជា។ តស្សា ចត្តារោ សម្ភារា – ភិន្ទិតព្វោ បរោ, “ឥតិ ឥមេ នានា ភវិស្សន្តិ វិនា ភវិស្សន្តី”តិ ភេទបុរេក្ខារតា វា “ឥតិ អហំ បិយោ ភវិស្សាមិ វិស្សាសិកោ”តិ បិយកម្យតា វា, តជ្ជោ វាយាមោ, តស្ស តទត្ថវិជាននន្តិ។ បរេ បន អភិន្នេ កម្មបថភេទោ នត្ថិ, ភិន្នេ ឯវ ហោតិ។

ផរុសយតីតិ ផរុសា, វាចា។ យាយ ហិ វាចាយ អត្តានម្បិ បរម្បិ ផរុសំ និស្នេហាការេន លូខំ ករោតិ, សា ផរុសវាចា។ អថ វា សយម្បិ ផរុសា ទោសតស្ស សមុដ្ឋិតត្តា សការេនបិ កក្កសា នេវ កណ្ណសុខា ន ហទយសុខាតិ ផរុសវាចា។ ឯត្ថ បន បរេសំ មម្មច្ឆេទនវសេន បវត្តិយា ឯកន្តនិដ្ឋុរតាយ សការេន ការណវោហារេន ច វាចាយ ផរុសសទ្ទប្បវត្តិ ទដ្ឋព្វា។ តំ ផរុសំ វទតិ ឯតាយាតិ ផរុសវាចា, បរស្ស មម្មច្ឆេទកកាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ឯកន្តផរុសា ចេតនា។ តស្សា អាវិភាវត្ថមិទំ វត្ថុ – ឯកោ កិរ ទារកោ មាតុ វចនំ អនាទិយិត្វា អរញ្ញំ គច្ឆតិ, តំ មាតា និវត្តេតុំ អសក្កោន្តី “ចណ្ឌា តំ មហិំសី អនុពន្ធតូ”តិ អក្កោសិ។ អថស្ស តថេវ អរញ្ញេ មហិំសី ឧដ្ឋាសិ។ ទារកោ “យំ មម មាតា មុខេន កថេសិ, តំ មា ហោតុ។ យំ ចិត្តេន ចិន្តេសិ, តំ ហោតូ”តិ សច្ចកិរិយមកាសិ។ មហិំសី តត្ថេវ ពទ្ធា វិយ អដ្ឋាសិ។ ឯវំ មម្មច្ឆេទកោបិ បយោគោ ចិត្តសណ្ហតាយ ផរុសវាចា ន ហោតិ។ មាតាបិតរោ ហិ កទាចិ បុត្តកេ ឯវម្បិ វទន្តិ “ចោរា វោ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ករោន្តូ”តិ, ឧប្បលបត្តម្បិ ច នេសំ ឧបរិ បតន្តំ ន ឥច្ឆន្តិ។ អាចរិយុបជ្ឈាយា ច កទាចិ និស្សិតកេ ឯវំ វទន្តិ “កិំ ឥមេ អហិរិកា អនោត្តប្បិនោ ចរន្តិ, និទ្ធមថ នេ”តិ។ អថ ច នេសំ អាគមាធិគមសម្បត្តិំ ឥច្ឆន្តិ, យថា ចិត្តសណ្ហតាយ ផរុសវាចា ន ហោតិ, ឯវំ វចនសណ្ហតាយ អផរុសវាចាបិ ន ហោតិ។ ន ហិ មារាបេតុកាមស្ស “ឥមំ សុខំ សយាបេថា”តិ វចនំ អផរុសវាចា ហោតិ, ចិត្តផរុសតាយ បន ឯសា ផរុសវាចាវ។ សា យំ សន្ធាយ បវត្តិតា, តស្ស អប្បគុណតាយ អប្បសាវជ្ជា, មហាគុណតាយ មហាសាវជ្ជា។ តស្សា តយោ សម្ភារា – អក្កោសិតព្វោ បរោ, កុបិតចិត្តំ, អក្កោសនាតិ។

នំ សុខំ ហិតញ្ច ផលតិ ចិនេតិ ចិតានេសតីតិ សម្ផំ, អត្តនោ បរេសញ្ច អនុបការកំ ឃំ កិញ្ចិ, សម្ផំ បលបតិ ឧតាយាតិ សម្ផប្បលាបោបិ, អតត្តចិន្តាបិកកាយចឌីបយោគសមុដ្ឋាបិកា អកុសលចេតនា៍ សោ អាសេវនតយត្តាយ អប្បសាចន្លោ, អាសេវនតយហត្តាយ យហាសាចន្លោ៍ តស្ស ទ្វេ សម្ភារា – ការតយុទ្ធឃឹតាហរណាឌិតិរត្តកកតាបុរេក្ខារតា, តថាវ្ទបឹកថាកថនញ្ច៍ បនេ បត ចំ កចំ អកាញ្ញាត្ត កយ្យបធេកនោ តត្តិ, បនេត បត សម្ផប្បលាបេ កហិនេតយេច ហោតិ៍

អភិជ្ឈាព្យាបាទមិច្ឆាទិដ្ឋិយោតិ ឧត្ត បរសម្បត្តិ អភិមុខំ ឈាយតីតិ អភិជ្ឈា, បរសម្បត្តីសុ លោភោ៍ សា បត “អហោ ចត ឡាទំ មមស្សា”តិ ឧចំ បរភណ្ឌាភិជ្ឈាយតលក្ខណា៍ អទិន្នាទានំ ចិយ អប្បសាចន្លា យហាសាចន្លា ច៍ តស្សា ទ្វេ សម្ភារា – បរភណ្ឌំ, អត្តនោ បរិណាយតញ្ច៍ បរភណ្ឌចត្ថុកេ ហិ លោភេ ឧប្បន្នេបិ ត តាច កម្មបធេកនោ ហោតិ, យាច “អហោ ចត ឡាទំ មមស្សា”តិ អត្តនោ ត បរិណាមេតិ៍

ហិតសុខំ ព្យាបាទេតិ ចិតាសេតីតិ ព្យាបាទោ, បដិឃោ៍ សោ បរចិតាសាយ មនោបទោសលក្ខណោ ៍ សោ ផរុសចាចា ចិយ អប្បសាចន្លា យហាសាចន្លា ច៍ តស្ស ទ្វេ សម្ភារា – បរសត្តា, តស្ស ច ចិតាសតចិន្តា៍ បរសត្តចត្ថុកេ ហិ កោធេ ឧប្បន្នេបិ ត តាច កម្មបធេកនោ ហោតិ, យាច “អហោ ចតាយំ ឧច្ឆិជ្ជេយ្យ ចិតស្សេយ្យា”តិ តស្ស ចិតាសតំ ត ចិន្តេតិ៍

យថាភុច្ចាហណាការេចត មិច្ឆា បស្សតីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ៍ សា “តត្ថិ ទិន្ន”ត្តិអាទិតា តយេត ចិបរីតទស្សនលក្ខណា៍ សម្ផប្បលាបោបិ ចិយ អប្បសាចន្លា យហាសាចន្លា ច៍ អបិច អតិយតា អប្បសាចន្លា, តិយតា យហាសាចន្លា៍ តស្ស ទ្វេ សម្ភារា – ចត្ថុនោ កហិតាការចិបរីតតា, យថា ច តំ កណ្ហាតិ, តថាការេចត តស្សុបដ្ឋានត្តិ៍ តត្ថ តត្ថិកាហេតុកអកិរិយទិដ្ឋីហិ ឧច កម្មបធេកនោ ហោតិ៍

“អនេកចិហិតាតំ បាបកាតំ អកុសលាតំ ធម្មាត”ត្តិ សាមញ្ញចនេតបិ បាកដេសសតាយនោ ចុត្តាចសេសា អកុសលា ធម្មា កហេតញ្ញាតិ អាហ “ធបេត្វា តេ ធម្មេ”តិអាទិ៍ តេ យថាចុត្តកាយទុច្ចរិតាទិកេ អកុសលធម្មេ ធបេត្វាតិ អត្ថោ៍ អនេកចិហិតាតិ អនេកប្បការា៍

៩៍អយំ លោកតត្តីតិ អយំ ចុទ្ធាតំ អភិចាទតាទិកិរិយាលក្ខណា លោកប្បវេណី៍ អតាកាមិត្រហូតំ អលង្ការាទីសុ អតាកាមិភិក្ខុតញ្ច ឌីចរាទីសុ តិកត្តិចនេត រាកុប្បត្តិ ហោតីតិ អតាកាមិមកេត បញ្ចកាមកុណិករាកស្សេច បហាតំ ចេទិតព្វត្តិ អាហ “បញ្ចកាមកុណិករាកស្សា”តិ៍ រូបាទីសុ បញ្ចសុ កាមកុណេសុ ចត្ថុកាមកោដ្ឋាសេសុ ឧប្បជ្ជមានោ រាកោ “បញ្ចកាមកុណិករាកោ”តិ ចេទិតព្វោ៍ កោដ្ឋាសចចនោ ហេត្ថ កុណសទ្ទោ “ចយោកុណា អនុបុព្វំ ជហត្តី”តិអាទីសុ (សំ៍ តិ៍ ១៍៤) ចិយ៍ ទ្វីសុ អកុសលចិត្តេសុតិ ទោមតស្សសហកតេសុ ទ្វីសុ អកុសលចិត្តេសុ៍ មោហស្ស សព្វាកុសលសាធារណត្តា អាហ “សព្វាកុសលសម្ភចស្សា”តិ៍ អចសេសាតត្តិ សក្កាយទិដ្ឋិអាទីតំ៍

សិ៍ទិក្ខដ្ឋតិ មទន្តតិ “អហមភិជាតោតា រូបចា បញ្ញាចា, កចំ តាម អញ្ញេនំ អភិចាទតាទិ ករេយ្យ”ត្តិ ទិក្ខដ្ឋតិ ចិយ ទិក្ខដ្ឋតីតិ ចា សព្វេក្ខមិ៍ អកោសល្លសម្ភូតដ្ឋេនាតិ អញ្ញាណសម្ភូតដ្ឋេន៍ អកុសលេ ធម្មេ ទិក្ខដ្ឋមានោ តេនំ សមដ្ឋីកាចម្បិ ទិក្ខដ្ឋតីតិ ចុត្តំ “អកុសលាតំ

ឈម្ហាតំ សមាបត្តី”តិ។ សមាបត្តីតិ ឯតស្សេវ វេវចនំ សមាបជ្ជនា សមង្គិភាវោតិ។ បណ្ឌកង្គាតិយោតិ បណ្ឌកសការោ, បណ្ឌកសីលោតិ អត្ថោ។ ខេក្ខិតត្តិ ខិក្ខកសីលតំ។

៨. លោកេ ជាតកាលបត្តិ លោកេ ជាតកាតំ កតត្តាកលំ, លោកេ ចា សោជ សមុតំ កលំ។ តព្វាតិ យថាវុត្តេសុ ឋិសុបិ អត្ថវិកប្បេសុ បធាតិហិតោ អត្ថោ បនត្ថោ, ញាណាតត្ថោតិ វុត្តំ ហោតិ។ វិតយំ ចា អនុហតីតិ ឯត្ថ វិតយតំ វិតយោ, តិក្ខាហកត្តិ អត្ថោ។ តេនាហ “តិក្ខំ អនុហតីតិ វុត្តំ ហោតី”តិ។ តត្ថ ច បធមំ វុត្តេសុ ឋិសុបិ អត្ថវិកប្បេសុ សកត្ថ អនុហតត្ថ ច កដ្ឋិតបច្ចយោ សង្គលក្ខណោ ជិស្សតិ, ត បត “វិតយាយ ធម្មំ ទេសេតី”តិ ឋាបញ្ញំ អត្ថំ, តស្មា កទយេត្ថ តដ្ឋិតបច្ចយាតិ អាហ “វិវិធា ហិ តដ្ឋិតវុត្តី”តិ។ វិវិធា ទេត្ថ លោកប្បយោគតោ វេទិតព្ពា។ តថា ហិ យស្មិំ យស្មិំ អត្ថេ តដ្ឋិតប្បយោគោ លោកស្ស, តត្ថ តត្ថ តដ្ឋិតវុត្តិ លោកតោ សិទ្ធាតិ វិវិធា តដ្ឋិតវុត្តិ។ តស្មា យថា “យា សង្គមនី”តិ ធនេត្តា “មាសង្គិកោ”តិ វុច្ចតិ, ឯវំ វិតយាយ ធម្មំ ទេសេតីតិ វេនយិកោតិ វុច្ចតីតិ អធិប្បាយោ។

៩. កលបណបុរិសោតិ ហាលវិរហិតតាយ ជិតមនុស្សា។ ញាណាតត្ថំ អវិធាវទ្ធាតិ តិស្សុមត្តាជិសម្ពន្ធំ វិយ “ធម្មំ អយំ តាយ បច្ចយោ”តិ ឯវំ ញាណំ វិធាវំ អកត្វា, អភិប្បត្ថបិដិបជិកចលេសតាតិ វុត្តំ ហោតិ។

១០. ទេវលោកកម្មបរិបត្តិយាតិ វត្វា ឋបេត្វា កុសលេ សេសេសុ ទេវេសុ កម្មកុហណស្ស អភាវតោ បដិសន្ធិវសេនេវ កម្មបរិបត្តីតិ វេទិតព្ពាតិ វុត្តមេវត្ថំ វិវរិត្វា ទស្សេន្តោ អាហ “ទេវលោកបដិសន្ធិបដិលាភាយ សំវត្តតី”តិ។ អស្សាតិ អភិធាទតាជិនាមិវិភូស្ស។ មាតុគាមស្ស បដិសន្ធិកុហណេ ទោសំ ទស្សេន្តោតិ មាតិតោ អបវិសុទ្ធភាវំ ទស្សេន្តោ, អក្កោសិតុកាមស្ស ទាសិយា បុត្តោតិ ទាសិគាមស្ស តិរច្ឆានស្ស ទោសំ ទស្សេត្វា អក្កោសតំ វិយ កវេតោ មាតុគាមស្ស បដិសន្ធិកុហណេ ទោសំ ទស្សេត្វា អក្កោសន្តោបិ ឯវមាហាតិ អធិប្បាយោ។ កម្មតោតិ ទេវលោកបដិសន្ធិតោ។ តេនេវាហ “អភព្ពោ ទេវលោកូបបត្តិ បិបុលិត្តុំ អធិប្បាយោ”តិ។ ហីនោ ចា កម្មា អស្សាតិ អបកម្មោតិ ឋាយស្ស វិកុហណស្ស ឯកទេស បរិយាយេន អធិប្បាយំ ទស្សេន្តោ អាហ “ទេវលោកកម្មបរិនាហិរត្តា អាយតិ ហីនកម្មបដិលាភកា”តិ។ ឋាតិ-សទ្ទោ ហេតុអត្ថោ, យស្មា អាយតិម្បិ ហីនកម្មបដិលាភកោ, តស្មា ហីនោ ចា កម្មោ អស្សាតិ អបកម្មោតិ អធិប្បាយោ។

បុន តស្សេវ វិកុហណស្ស គោឈចលេត...បេ... ទស្សេន្តោតិ ហេដ្ឋា វុត្តនយស្ស អត្ថរូបំ កត្វា អធិប្បាយំ ទស្សេន្តោ អាហ “ហីនោ ចាស្ស មាតុកុច្ឆិម្ហិ កម្មវាសោ អហោសីតិ អធិប្បាយោ”តិ។ កម្ម-សទ្ទោ អត្ថិ មាតុកុច្ឆិបរិយាយោ “កម្មេ វសតិ មាណវោ”តិអាទីសុ (ខា. ៧. ១៣. ១១១) វិយ។ អត្ថិ មាតុកុច្ឆិម្ហិ តិដ្ឋតត្តបត្តបរិយាយោ “អត្ថមេវ កម្មបាតនំ ឧបាវិកា”តិអាទីសុ (មហាវ. ១១៨) វិយ។ តត្ថ មាតុកុច្ឆិបរិយាយំ គហេត្វា អត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “អភាគេត កម្មសេយ្យា”តិ។ កម្មេ សេយ្យា កម្មសេយ្យា។ អត្តតោ មេក្កតាតិ អក្កមេក្កតា។ កម្មកិលេសាតំ មេក្កត វិហតត្តា អាហ “វិហតការណត្តា”តិ។ ឋាតរា តិស្សាមីតិ អល្លមំសមេទខុប្បបិតិកា។ ឯត្ថ ច ឃដិបិ “អបកម្មោ”តិ ឋាយស្ស អត្ថរូបតោ កម្មសេយ្យា ឯវ វត្តព្ពា, បសត្ថោ បន លក្ខណាតំ សព្ពម្បិ វត្តុំ វដ្ដតីតិ បុនកម្មវាភិតិដ្ឋត្តម្បិ វុត្តាតិ

ខេមិតត្ថា៓

ឋានាតិ សត្តបរិយាយស្ស ពន្ធសទ្ទស្ស ចសេត ចិក្កហតាតត្ថំ ឥស្សេត្តា អាហ “អបិចា”តិអាទិ៓ ឋាយស្មិំ បត ចិពេប្យ ពន្ធសេឃ្យា បុតត្ថចាកិតិត្ថាត្តិតិ វ្គួយយ្បិ ពន្ធសេឃ្យចសេតេច ទុត្តត្តិបិ ចឥត្តិ៓ តត្យ ច “អាឃតិ៓ ពន្ធសេឃ្យា បហឹតា”តិ (បិរា៓ ១០) ទុត្តត្តា ពន្ធស្ស សេឃ្យា ឲច បហឹតា, ត បត ពន្ធទោតិ អាបដ្ឋឹតិ អាហ “ឃឆា ចា”តិអាទិ៓ អឆ “អកិតិត្ថាត្តិ”តិ ឲត្តកេយេច អចត្តា បុតត្ថចក្កហលំ កិយត្តត្តិ អាហ “អកិតិត្ថាត្តិ ច តាយា”តិអាទិ៓ អបុតត្ថចក្ខតាតិ ពណេ ពណេ វ្គួប្យដ្ឋយាតាតំ ឆយ្ងាតំ អកិតិត្ថាត្តិ៓

១០៓ឆយ្ងឆាត្យត្តិ ឲត្ត ឆយ្ង អតចសេសេ ឆាទេតិ ឃាឆាចេតា វ្គួបឆាទេតិតិ ឆយ្ងឆាត្យ, ឆយ្ងាតំ ឃឆាសកាចេតា អចឥដ្ឋត្បសកាចេចា, សដ្ឋាញាតញ្ញាលាស្សេតំ អឆិចចតំ៓ បដិចិដ្ឋិញ្ញាតិ សដ្ឋិកត្តា, បដិលកិត្តាតិ អត្ថា, បដិលិកេហត្យតិ ទុត្តំ ហោតិ៓ ឥេសតាចិលិសប្យេត្តា ហោតិតិ ទុចិចសេត បរិចត្តត្តា ឥេសត្យ សយត្តតា ឥេសតាចិលិសោ, តំ បត្តា អឆិកេតាតិ អត្ថា៓ ពទុលាចិប្យាទេត្តិ សត្ថាសត្តស្យ យហាពទុលាឃ ផលំ៓ តាឥក្យលាលក្កលាយេច បុត វ្គួបយាឃ ចិកាចេត្តា ឥស្សេត្តា អាហ “បឆចិសយចិត្តត”ត្តិ៓ ឃឆា បឆចិ ស្យចិអស្យចិតិក្កបលេឥតេកេឥតាឥស្យ ត ចិពយ្បតិ, អត្យទោឆចិទោឆំ ត បិបុលាតិ, ឲចំ ឋាដ្ឋាតិដ្ឋេស្យ លិកាលិកាឥស្យ អត្យទោឆចិទោឆប្យហាតតា អចិពយ្បិតចិត្តតាឃ បឆចិសយចិត្តតត្តិ អត្ថា៓ អក្យប្យឆយ្ងតត្តិ ឲត្ត “អក្យប្យឆយ្ងា តាយ ផលសយាបត្តិ”តិ តឹស្យបិ ពល្លិបឥស្យ ទុត្តំ៓ “បទេស្យ បត អក្កាសត្តស្យបិ អត្តតា បឆចិសយចិត្តតាលក្កលំ អក្កដ្ឋត្បសកាចតត្តិ ឲចយេត្ត អត្ថា ពហេតេត្ថា”តិ អយ្យាកំ ពត្តិ៓ ឌទាឃ អត្យសដត្តិ ឌទាឃ បលិចេឆិតំ៓ ចដ្ឋលាល្យក្ខតត្តិ អតេកពសំ អតឃញ្យសតាតំ តិបិតលក្កលត្តយក្ខតតាឃ សំសាទលាល្យក្ខតំ៓ ទ្រាហ្វលាស្ស ទុដ្ឋតាឃ អាសត្តទុត្តិយទលាត្តិ សយ្ងាចតចសេត “អដ្ឋ យទិត្តា”តិអាទិ ទុត្តំ៓ យហេត្តត លោ បត វ្គួស្សាទេហតាតិ “សាឥ្យ លោ បត តឆាទ្វបិតំ អទេហតំ ឥស្សតំ ហោតិ”តិ ឲចំ សដ្ឋាតយហ្យស្សាទេហត៓ អប្យដិសយំ បុទេឌាតកាចត្តិ អតត្ថាសាឆាទលំ បុទេឌាតកាចំ៓ តត្តិ ឲតស្ស បដិសយាតិ អប្យដិសយា, បុទេឌាតកាចោ៓

“អបិ”តិ អចត្តា “បិ”តិ ចឥត្តោ បិ-សទ្ទោបិ ចិស្យំ អត្ថិ តិបិទេតាតិ ឥស្សេតិ៓ សយ្ងាចតត្តិ “អបិ តាយេចំ សិឃា”តិ ចិពប្យតត្តា សយ្ងាចតត្តា, តស្មិំ ឌាតកតាឃ បិសទ្ទោ ចត្តតិ៓ ចចតសិលិដ្ឋតាឃាតិ ចចតស្ស យឥ្យកាចត្ថំ, យក្យកាចត្តត្តិ អត្ថា៓ ឲចតញ្ញលិពេ សិលិដ្ឋចចតំ ហោតិតិ ឲចំ ឲពេយេច ពលាតំ អចត្តា អបទាឃ ពលតាឃ សត្ថិ ចចតំ លិពេ សិលិដ្ឋចចតំ ហោតិ ឃឆា “ទេត្ត ចា តឹលិ ចា វ្គួពពបុសិតាតិ”តិ៓ សយ្ងា អឆិសឃិតាតិតិ បិដាឥិហិ អត្តតា តេតសំ កិដ្ឋិ វ្គួបឈាតំ អពទោត្តិឃា ឌាហិចាតាឥិបរិស្សឃបរិហារត្ថំ សយ្ងទេច វ្គួបទិ សឃិតាតិ៓ វ្គួបទិអត្ថា ហេត្ត អឆិ-សទ្ទោ៓ វ្គួត្យំ ពល្យាបេត្តិឃាតិ តេតសំ អល្លសិតេហបរិយាឥាតត្ថំ អត្តតា កាឃ្យស្វាចសេត វ្គួត្យំ ពល្យាបេត្តិឃា៓ តេតាហ “វ្គួស្វិពតាតិ”តិ៓ សយ្ងា បរិកាចិតាតិតិ សយ្ងទេច សត្ថាសោ ក្យក្កដចាសតាឃ ចាសិតាតិ៓ តេតាហ “ក្យក្កដពត្ថំ កាហាបិតាតិ”តិ៓

ឲត្ត ច សយ្ងា បរិសេឥតំ ក្យក្កដពត្តបរិកាចតត្តា សយ្ងា អឆិសឃតតិប្យត្តិឃា អាត្យកាចតិប្យាឥិតត្តិ ឥដ្ឋត្ថំ៓ សយ្ងា អឆិសឃតេតេច ហិ ឋាតទេត្តឃំ ឋាឌ្ឍាតិ៓ ត ហិ សយ្ងា អឆិសឃតតា ចិស្យំ សយ្ងា បរិសេឥតស្ស សយ្ងា បរិកាចតស្ស ច ពទលំ អត្ថិ, តេត បត សត្ថិយេច ឋាតទេសំ

ឋិត្វាបិ ពុជ្ឈនកតោ វុត្តំ “ឯវំ ធីហិ បការេហិ ធាតិ អណ្ឌាតិ បរិបាលិយមានានី”តិ។ តលសិលាតិ តលក្កានិ។ មុខតុណ្ឌកន្តិ មុខគ្គំ។ កបិលស្ស តត្រកត្វាតិ ឯត្ថ យថា កបិលស្ស តត្រតា អាលោលិកស្ស អត្ថោ បញ្ញាយមានស្ស ការណំ, តថា កបិលស្ស តត្រតាយ តលសិលាមុខតុណ្ឌកានំ លេតាយ ច អល្លសិនេហបរិយាទានំ ការណវចនន្តិ ឥដ្ឋត្តំ។ សង្កុដិតហត្ថបាទាតិ ឯត្ថ ហត្ថាតិ បក្ខា។ ន ហិ កុក្កុដានំ បក្ខតោ អញ្ញោ ហត្ថោ នាម អត្ថិ។ ឯត្ថាតិ អាលោលិកដ្ឋានេ។ បក្ខេ វិស្សត្តាតិ បក្ខេ ចាលេត្វា។ តិក្ខគ្គេ តិក្ខគ្គន្តិ តិក្ខគ្គេ សាមិវចនំ, តិក្ខមត្ថកស្សាតិ អត្ថោ។

សោ ខេឡោ ឋាតិ អស្ស វចនីយោតិ យោ បចយតេ អណ្ឌកោសតោ តិក្ខគ្គោ កុក្កុដេបិតកោ, សោ ឯវ ខេឡោតិ វចនីយោ អស្ស, គេវេយ្យាតិ អត្ថោ។ សម្បដិបាទេន្តោតិ សំសន្ទេន្តោ។ តិក្ខមកបរិយាបន្នាបិ សត្តា អវិជ្ជាកោសស្ស អត្ថោ បទិដ្ឋា តត្ថ តត្ថ អប្បហិតាយ អវិជ្ជាយ វេឋិតត្តាតិ អាហ “អវិជ្ជាកោសស្ស អត្ថោ បវិដ្ឋេសុ សត្តេសូ”តិ។ អណ្ឌកោសន្តិ ពីជកបាលំ។ លោកសន្និវាសេតិ លោកោ ឯវ លោកសន្និវាសោ។ សម្មាសម្ពោធិន្តិ ឯត្ថ សម្មាតិ អវិបរីតត្ថេ, សំ-សទ្ទោ សាមន្តិ ពុទ្ធត្តំ ទីបេតិ, តស្មា សម្មា អវិបរីតេនាការេន សយមេវ ចត្តារិ សច្ចានិ ពុជ្ឈតិ បដិវិជ្ឈតីតិ សម្មាសម្ពោធីតិ យេនេត្ថ វុច្ចតិ។ តេនាហ “សម្មា សាមញ្ច ពោធិ”ន្តិ, សម្មា សយមេវ ច ពុជ្ឈនកន្តិ អត្ថោ។ សម្មាតិ វា បសត្ថវចនោ, សំ-សទ្ទោ សុន្ទរវចនោតិ អាហ “អថ វា បសត្ថំ សុន្ទរញ្ច ពោធិ”ន្តិ។ ពោធិសទ្ទស្ស អនេកត្ថតំ ទស្សេត្វា ពុទ្ធញាណេ បវត្តំ និទ្ទេសេត្វា ទស្សេតុកាមោ អាហ “ពោធីតិ រុក្ខោបិ មគ្គោបី”តិអាទិ។ តត្ថ អត្ថុទ្ធារវសេនាតិ រុក្ខោ ពោធិ។ សយំ ពុជ្ឈតិ, ពុជ្ឈន្តិ វា តេន អរិយាតិ មគ្គោ ពោធិ។ សព្ពធម្មេ សព្ពាការេន ពុជ្ឈតិ បដិវិជ្ឈតីតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ ពោធិ។ ពុជ្ឈីយតិ សច្ឆិករីយតីតិ និព្ពានំ ពោធិ។ អត្ថុទ្ធារោ ច ពោធិន្តិ ឧតិយមុទាហរណំ ទីតាបិ រុក្ខសទ្ទេន ពោធិសទ្ទស្ស រុក្ខេ បវត្តិទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ វិនវិទ្ធមនេសោតិ យថាបច្ចយំ ទីឃ បវត្តនវសេន ញាណាតិ អត្ថោ។ អសង្ខតធាតុយកត្វាតិ សង្ខតធាតុំ អនាយកត្វា។ សង្ខតេ ន ធាតីតិ ហិ អសង្ខតធាតុយកោ, អយុត្តសមាសោយំ កយកត្វា យថា “អប្បទិយំបស្សាតិ មុខានី”តិ។

តិស្សោ វិជ្ជាតិ ឧបនិស្សយវតោ សហេវ អរហត្តផលេន តិស្សោ វិជ្ជា ទេតិ។ តត្ថ ចេត្ថ តីសុ វិជ្ជាសុ អាសវក្ខយញាណស្ស យក្ខបរិយាបន្នត្តា កថមេតំ យុជ្ជតិ “យេក្កា តិស្សោ វិជ្ជា ទេតី”តិ? ភាយំ ទោសោ។ សតិបិ អាសវក្ខយញាណស្ស យក្ខបរិយាបន្នភាវេ អដ្ឋង្គិកោ យេក្ខ សតិ យក្ខធារោន សទ្ធិំ តិស្សោ វិជ្ជា បរិបុណ្ណា ហោន្តីតិ “យេក្កា តិស្សោ វិជ្ជា ទេតី”តិ វុច្ចតិ។ ឆ អភិញ្ញាតិ ឯត្ថាបិ ឯវេវ នយោ។ សាវកបារមីញាណន្តិ អគ្គសាវកេហិ បដិលភិតព្ពំ សព្ពមេវ លោកិយលោកុត្តរញាណំ។ បច្ចេកពោធិញាណន្តិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ អត្ថោ ទេវិតព្ពោ។ អញ្ញញាណន្តិ ញាតិ ញាតព្ពំ ន អត្ថស្សវាទីចរេនាតិ អាហ “បដិវិជ្ឈិ”ន្តិ, បច្ចក្ខមកាសិន្តិ អត្ថោ។ បដិវេធោបិ ន ទុវេ ទិតស្ស លក្ខណប្បដិវេធោ វិយាតិ អាហ “បត្តោម្ហី”តិ, បាបុណិន្តិ អត្ថោ។ បាបុណនភ្ញុ ន សយំ កត្វាតិ អាហ “អធិគតោម្ហី”តិ, សកសន្តានេ ឧប្បាទនវសេន បដិលភិន្តិ អត្ថោ។

ឧបមុបមេយ្យសម្ពន្ធោ ឧបមត្ថស្ស ឧបមេយ្យេន សម្ពន្ធេ បដិបាទនំ។ អត្ថជាតំ ឧបមេយ្យត្ថេន យថា កុក្កុដិយា អណ្ឌេសុ តិវិធកិរិយាករណំ កុក្កុដច្ឆាបកានំ អណ្ឌកោសតោ និក្ខមនស្ស មូលការណំ, ឯវំ ពោធិសត្តភូតស្ស ភគវតោ តិវិធានុបស្សនាករណំ អវិជ្ជណ្ឌកោសតោ និក្ខមនស្ស មូលការណន្តិ អាហ “យថា ហិ តស្សា កុក្កុដិយា...បេ... តិវិធានុបស្សនាករណ”ន្តិ។ “សត្តាន”ន្តិ វុត្តត្តា អណ្ឌសទិសតា សត្តានស្ស វាហិ តិក្ខគ្គកុក្កុដច្ឆាបកសទិសតា ពុទ្ធញាណំ, ពុទ្ធញាណន្តិ ច អត្ថេតោ ពុទ្ធោយេវ “តថាគតស្ស ខោ ឯតំ,

ចារេយ្យ, អសញ្ចិច្ច ផស្សការណាយ ឃដិតេបី”តិ វចនតោ អវិជ្ឈន្តកោសស្ស តក្ការោតិ ពលវចិបស្សនាវសេន អវិជ្ឈន្តកោសស្ស តក្ការោ, បដិច្ឆាទនសភាវត្តេន ច អវិជ្ជាយ អន្ធការសទិសតា។ យុត្តត្តស្សបិ លោភាទិបត្តិ ហោតីតិ តត្ថិវត្តតត្តំ “ឆន្ទលោភការោ”តិ វុត្តំ។ តីក្ខលោភវិបាសត្តស្សការោតិ ឯត្ថ បរិក្ខយាកតេសុ សង្ខារេសុ វិបស្សនាញាណស្ស សមាធិន្ទ្រិយវសេន សុខានុបវេសោ តីក្ខតា, អនុបចិនិត្វាបិ សតិន្ទ្រិយវសេន អតតីក្ខតតោ អក្ខុណ្ណតា លោភការោ។ តីក្ខោបិ ហិ ឯកទេសោ សរោ លក្ខំ បត្វា កុណ្ឋោ ហោតិ, ន តថា ឃនំ សតិបិ លោភេ សុខុមបវត្តិវសេន កិលេសសមុទាចារសង្ខោភរហិតតាយ សទ្ធិន្ទ្រិយវសេន បសន្នការោ, សតិបិ ច បសន្នភាវេ អន្តរា អនោសក្កិត្វា កិលេសបច្ចត្ថិកានំ សុដ្ឋុ អភិភវតោ វីរិយិន្ទ្រិយវសេន សូរភាវោ វេទិតព្វោ។ ឯវមិមេហិ បការេហិ សង្ខារុបេក្ខាញាណមេវ គហិតន្តិ វេទិតព្វំ។ វិបស្សនាញាណស្ស បរិណាមភាវោតិ វិបស្សនាយ វុដ្ឋានគាមិនិភាវប្បត្តិ, តថា ច សា យត្ថ កាមាលកង្គំ ផាសុក្តិ វិយ ហោតីតិ អាហ “កត្តុកម្យតាភាវោ”តិ។ កត្តុ កាមោ បវត្តោតិ សង្ខារុបេក្ខាយ អនន្តរំ វិធាបត្តអនុលោមវិបស្សនាវសេន យក្កវិធាយនត្តំ កត្តុ កាមោ បវត្តោ។ អនុបុព្ពាធិគតតាតិ បដិបក្ខបដិបីឡិយា អធិគតតា អភិញ្ញាបក្ខតិ លោកិយាភិញ្ញាបក្ខោ លោកុត្តរាភិញ្ញា ហិ អវិជ្ជន្ធការំ បទាលិតា បរិត្តកោសុ បន កត្តុធិ “លអភិញ្ញាបក្ខ”តិ វិហត្តិ, ឯសា អបិធោតិ វេទិតព្វា។ ខេដ្ឋា សេដ្ឋាតិ វុទ្ធតមត្តា ខេដ្ឋា, សព្ពកុលេហិ ឧត្តមត្តា បសត្ថតមាតិ សេដ្ឋា។

ទុតិយាទិ “អារទ្ធំ ខោ បន មេ ព្រាហ្មណ វីរិយ”ន្តិអាទិកាយ ទេសនាយ អនុសន្ធិំ ទស្សេន្តោ អាហ “ឥទំ ភវតោ”តិអាទិំ។ តត្ថ បុព្ពភាគតោ បភុតីតិ ភាវនាយ បុព្ពភាគវីរិយារម្ភតោ បដ្ឋាយ។ ចិត្តមេវ ឧប្បន្នន្តិ ឥទំ ឧបរិ វត្តព្វានុបរិចិតត្តវសេន ចិត្តុប្បន្នន្តិ អត្ថោ។ “ចិត្តមេវ ឧប្បន្ន”ន្តិបិ បាឋោ, តត្ថ ចិត្តមេវ ឧប្បន្នំ, ន ចាវ ភាវេតិ បវាទោតិ អត្ថោ។ បគ្គហិតតាតិ វិគតឧក្ខិតតា, សតិវិរហិតតាតិ អត្ថោ។ សារម្ភការេនាតិ សង្ខោភការេន។ ថាមិនិយន្តិ ថាមិនិសង្ខាតស្ស ញាណស្ស បវត្តិការេន ធារេតិ។ ថាមោតិ ហិ បញ្ញា វុច្ចតិ, សា ឯត្ថ អត្ថិ បវត្តា ជាតាតិ ឯសា បធោនោ “ថាមិនិយ”ន្តិ បញ្ញាតោ។ ចតុរង្គសមន្នាគតន្តិ “កាមំ តចោ ច ន្ហារុ ច អដ្ឋិ ច អវសិស្សតុ, សរីរេ ឧបសុស្សតុ មំសលោហិត”ន្តិ (ម· និ· ១·១៨៤; សំ· និ· ១·១១; អ· និ· ១·៥; មហានិ· ១៩៦) ឯវំ វុត្តចតុរង្គសមន្នាគតំ វីរិយំ។ តត្ថ តចោតិ ឯកំ អង្គំ ន្ហារុ ឯកំ អង្គំ អដ្ឋិ ឯកំ អង្គំ មំសលោហិតំ ឯកំ អង្គន្តិ វេទិតព្វំ។ តចោ ឯកំ អង្គន្តិ ច តចោ តិទេវបក្ខការោ ឯកំ អង្គន្តិ គហេតព្វំ។ បធានំ អនុយុញ្ជន្តស្ស ហិ តចោ បលុជ្ជមានោបិ តំតិមិត្តំ អវោសានាបជ្ជនំ តស្ស វីរិយស្ស ឯកំ អង្គំ ឯកំ ការណំ។ ឯវំ សេសេសុបិ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ បគ្គហិតន្តិ អារព្ភំ និធិលំ អកត្វា ឧស្សាហបក្ខេយសង្ខាតស្សោលកការេន គហិតំ។ តេនាហ “អសិថិលប្បវត្តិតន្តិ វុត្តំ ហោតី”តិ។

អសល្លីនន្តិ អសង្កុចិតំ កោសជ្ជវសេន សង្កោចំ អនាបន្នំ ឧបដ្ឋិតាតិ ឧបគន្ត្វា ឋិតា។ អារម្មណំ ឧបគន្ត្វា ឋិតា។ តេនាហ “អារម្មណាភិមុខីភាវេនា”តិ។ សម្មោសស្ស វិទ្ធំសនវសេន បវត្តិយា ន សម្មុដ្ឋាតិ អសម្មុដ្ឋា។ កិញ្ចាបិ ចិត្តបស្សទ្ធិវសេនេវ ចិត្តមេវ បស្សទ្ធំ, កាយបស្សទ្ធិវសេនេវ ច កាយោ បស្សទ្ធោ ហោតិ, តថាបិ យស្មា កាយបស្សទ្ធិ ឧប្បជ្ជមានា ចិត្តបស្សទ្ធិយា សហេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន វិនា, តស្មា វុត្តំ “កាយចិត្តបស្សទ្ធិវសេនា”តិ។ កាយបស្សទ្ធិយា ឧភយេសម្បិ កាយានំ បស្សម្ភនាវហត្តា វុត្តំ “រូបកាយោបិ បស្សទ្ធោយេវ ហោតី”តិ។ សោ ច ខោតិ សោ ច ខោ កាយោ។ វិគតទរថោតិ វិគតកិលេសទរថោ។ នាមកាយេ ហិ វិគតទរថេ រូបកាយោបិ វូបសន្តទរថបរិឡាហោ ហោតិ។ សមាហិតន្តិ នានារម្មណេសុ វិសារណសង្ខាតំ វិក្ខេបំ វិទ្ធមិត្វា ឯកគ្គមេវ

អារម្មណេ អវិក្ខិត្តភាវាបាទនេន សម្មទេវ អាហិតំ ឋបិតំ។ តេនាហ “សុដ្ឋុ ឋបិត”ន្តិអាទិ។ ចិត្តស្ស អនេកគ្គភាវោ វិក្ខេបវសេន ចញ្ចលតា, សា សតិ ឯកគ្គតាយ ន ហោតីតិ អាហ “ឯកគ្គំ អចលំ និប្ផន្ទ”ន្តិ។ ឯត្តាវតាតិ “អារទ្ធំ ខោ បនា”តិអាទិនា វីរិយសតិបស្សទ្ធិសមាធីនំ កិច្ចសិទ្ធិទស្សេតិ។

ននុ ច សទ្ធាបញ្ញានម្បិ កិច្ចសិទ្ធិ ឈានស្ស បុព្ពបដិបទាយ ឥច្ឆិតព្ពាតិ? សច្ចំ ឥច្ឆិតព្ពា, សា បន នានន្តរិកភាវេន អវុត្តសិទ្ធាតិ ន គហិតា។ អសតិ ហិ សទ្ធាយ វីរិយារម្ភាទីនំ អសម្ភវោ, បញ្ញាបរិគ្គហេ ច តេសំ អសតិ ញាយារម្ភាទិភាវោ ន សិយា, តថា អសល្លីនាសម្មោសតាទយោ វីរិយាទីនន្តិ អសល្លីនតាទិគ្គហណេនេវ បញ្ញាកិច្ចសិទ្ធិ គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឈានភាវនាយំ វា សមាធិកិច្ចំ អធិកំ ឥច្ឆិតព្ពន្តិ ទស្សេតុំ សមាធិបរិយោសានា ឈានស្ស បុព្ពបដិបទា គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

បឋមជ្ឈានកថា

ឥទានិ “វិវិច្ចេវ កាមេហី”តិអាទិនយប្បវត្តាយ បាឡិយា ឈានវិភង្គេ (វិភ. ៥០៨) វុត្តម្បិ អត្ថំ អដ្ឋកថានយេន សំវណ្ណេតុកាមោ វិភង្គបាឡិយំ វុត្តនយេន អវចនេ ការណំ ទស្សេតុំ “កិញ្ចាបិ តត្ថ កតមេ កាមា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ បត្ថនាការេន បវត្តោ ទុព្ពលោ លោភោ ឆន្ទនដ្ឋេន ឆន្ទោ, តតោ ពលវា រញ្ជនដ្ឋេន រាគោ, តតោបិ ពលវតរោ ពហលរាគោ ឆន្ទរាគោ។ និមិត្តានុព្យញ្ជនានិ សង្កប្បេតិ ឯតេនាតិ សង្កប្បោ, តថាបវត្តោ លោភោ។ តត្ថ និមិត្តសង្កប្បនា នាម អវយវេ សមោធានេត្វា “ឥត្ថី បុរិសោ”តិអាទិនា ឯកជ្ឈំ កត្វា ឧបរូបរិ កិលេសុប្បត្តិយា និមិត្តស្ស កប្បនា។ អនុព្យញ្ជនសង្កប្បនា បន “ហត្ថា សោភនា, បាទា សោភនា”តិ ឯវំ អនុព្យញ្ជនវសេន វិភជិត្វា កប្បនាតិ។ កិលេសានញ្ហិ អនុ អនុ ព្យញ្ជនតោ បរិព្យញ្ជនតោ បរិព្យត្តិវសេន ឧប្បត្តិយា បច្ចយភាវតោ អនុព្យញ្ជនំ ហត្ថបាទាទិអវយវោ វុច្ចតិ។ តតោ ពលវា រញ្ជនដ្ឋេន រាគោ, សង្កប្បវសេន បវត្តោ តតោបិ ពលវតរោ សង្កប្បរាគោ។ ស្វាយំ បភេទោ ឯកស្សេវ លោភស្ស បវត្តិអាការវសេន អវត្ថាភេទវសេន ច វេទិតព្ពោ យថា “វច្ឆោ ទម្មោ ពលីពទ្ទោ”តិ។ កាមាតិ កិលេសកាមា, កាមេន្តីតិ កាមា, កាមេន្តិ ឯតេហីតិ វា។

សេយ្យថីទន្តិ ឥមស្ស តំ កតមំ, តំ កថន្តិ វា អត្ថោ។ វិវិច្ចិត្វាតិ វិនា ហុត្វា។ តេនាហ “វិនា ហុត្វា អបសក្កិត្វា”តិ, បដហនវសេន អបក្កមិត្វាតិ អត្ថោ។ វិវិច្ចេវ កាមេហីតិ ឯត្ថ វិវិច្ចាតិ ឥមិនា វិវេចនំ ឈានក្ខណេ កាមានំ អភាវមត្តំ វុត្តំ។ វិវិច្ចេវាតិ បន ឥមិនា ឯកំសេន កាមានំ វិវេចេតព្ពតាទីបនេន តប្បដិបក្ខតា ឈានស្ស កាមវិវេកប្បហានស្ស ច ឈានាធិគមូបាយតា ទស្សិតា ហោតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតុំ “បឋមជ្ឈាន”ន្តិអាទិ វត្វា តមេវត្ថំ បាកដតរំ កាតុំ “កថ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ អន្ធការេ សតិ បទីបោ វិយាតិ ឯតេន យថា បទីបភាវេន រត្តិយំ អន្ធការាភិភវោ, ឯវំ ឈានភាវេន ចិត្តសន្តតិយំ កាមាភិភវោតិ ទស្សេតិ។

ឯតន្តិ បុព្ពបទេយេវ អវធារណវចនំ, ន ខោ បន ឯវំ ទដ្ឋព្ពំ “កាមេហិ ឯវា”តិ អវធារណស្ស អកតត្តា។ តន្និស្សរណតោតិ និស្សរន្តិ និគ្គច្ឆន្តិ ឯតេន, ឯត្ថ វាតិ និស្សរណំ។ កេ និគ្គច្ឆន្តិ? កាមា។ តេសំ កាមានំ និស្សរណំ បហានំ តន្និស្សរណំ, តតោ កាមនិស្សរណតោតិ

អត្ថោ៍ កថំ បន សយានេ ចិត្តុប្បទេ កាយានេយេចេតំ តិស្សរណំ, ត ញ្ញាបិទោឌីតត្តិ ទេោគតំ យុត្តិទោ អាកាយទោ ច សោរេធតុំ

“កាយធាតុ”តិអាទិ វុត្តំ៍ តត្ថ កាយធាតុសយតិក្កុយតទោតិ សកលស្សបិ កាយកចស្ស សយតិក្កុយបដិបគាកាចទោ៍ ទោត ព្ថុយស្ស ឍោតស្ស

កាយបរិញ្ញាកាចយាហ ៍ កាយរាគបដិបក្ខទោតិ “ឆទ្ទោ កាទយា”តិអាទិនា (យហាតិ៍ ១) វុត្តចិកាកស្ស កិទេលសកាយស្ស

បច្ចត្តិកកាចទោ៍ ទោត ឃថា ទយត្តា ញ្ញាបិទស្ស, កទ្រុលា ចិហិសោឃ, ឲចយិធំ ឍោតំ កាយរាគស្ស វូទុចិបច្ចឹកក្ខតត្តិ គទស្សតិ៍ ចិបិទោកត

ទេចត្ថ កាយធាតុសយតិក្កទយោ អត្ថទោ បចត្តិក្កទលា កាយរាគបដិបក្ខតា ច ទេចតឹញ្ញា៍ ឲចយត្ថទោ បចត្តិឃា ចិបិកប្បចត្តិឃា ច

កាយរាគទោ កាយធាតុទោ ច ចិតិចត្តសកាចត្តា ព្ពុធំ ឍោតំ ចិទេសទោ កាយាតទយច តិស្សរណំ, ប្ពុាឃយទត្ថោ បិផាកទោ ឲចាតិ

អាហ “ឃធាហា”តិអាទិ៍ ទតក្កុទុត្តិ បធយញ្ញាតំ៍

កាយទោ្ចត្ថ តយត្ថុំ ឌឹទបតុំ បុទិយបទេទយច អចធាទណំ កហិតំ, វូត្តទបទេបិ បត តំ កទេហតញ្ញទយច តធា អត្ថសយ្កុចទោតិ គទស្សតុំ

“វូត្តទបទេបឹ”តិអាទិ វុត្តំ៍ ព្ពុទោតិ កាយឆ្លួតទោ៍ ឲស គដ្ឋទញ្ញាតិ ឲស តិឃទយា គដ្ឋទញ្ញា៍ សាធាទលចចទេតតាតិ

សព្ពាចិទេចកសាធាទលចចទេត៍ តគក្តុចិក្កុក្កសយុទេឆ្លូគបដិប្បស្សិទ្ធិតិស្សទលចិទេចកា តគក្តុចិទេចកាគទយា៍ កាឃចិទិត្តាបធិចិទេចកា

កាឃចិទេចកាគទយា៍ តទយា ឲច ព្ពុឆ គដ្ឋញ្ញាតិ តទយា ឲច ព្ពុឆ ឍោតកចាឃំ គដ្ឋញ្ញា សយុទេឆ្លូគចិទេចកាឌីតំ អសយ្កុចទោ៍ តិទេទ្ធសតិ

យហាតិទេទ្ធស (យហាតិ៍ ១)៍ តត្ថ ហិ “វូឌ្ឍាតទោ ទេ្វ កាយា ចត្តុកាយា កិទេលសកាយា ចា”តិ វូឌ្ឍិសិត្វា តត្ថ “កតទយ ចត្តុកាយា យតាបិឃា

ទ្វុបិ...ទប... យតាបិឃា ទោាគដ្ឋញ្ញា”តិអាទិនា ចត្តុកាយា តិឌ្ឌិដ្ឋា៍ ទត បត កាយឹឃត្តីតិ កាយាតិ ទេចតឹញ្ញា៍ តទេត្ថចាតិ តិទេទ្ធសទេយច៍

ចិកទេក្កុតិ ឍោតចិកទេក្កុ៍ ឲចតិញ្ញសតីតិ ឲចំ វូកទេឃសយ្យិ កាយាតំ សក្កុទេហ សតិ៍ ចត្តុកាទយហិបឹតិ ចត្តុកាទយហិ ចិចិទេច្ចុចាតិបិ អទេត្ថា

ឃុដ្ឋតីតិ ឲចំ ឃុដ្ឋយាតត្តិត្តទសយុច្ចុឃទេត្ថា បិ-សទេទ្ធា, ត កិទេលសកាយសយុច្ចុឃទេត្ថា៍ កស្មា? ព្ពុយស្មិ អទេត្ថ កិទេលសកាទយហិ ចិទេចកស្ស

ទ្វុតិឃបទេគត វុត្តត្តា៍ ទេតតាតិ ចត្តុកាយចិទេចទេកត៍ កាឃចិទេចកា វុទេត្តា ទេហាតីតិ បុត្តគារាឌិបរិក្កុហចិទេចកឌីបតទោ កាឃចិទេចកា

វុទេត្តា ទេហាតិ៍

បុទិទេយតាតិ កាឃចិទេចទេកត៍ ឲត្តាតិ “ចិចិទេច្ចុច កាទេយហិ ចិចិច្ចុ អកុសទេលហិ ធទេម្មហិ”តិ ឲតស្មិំ បគទ្វុទេឃ៍ ព្ពុទោតា ចា តិទ្ទ្ធារិទេត

ចិទេចកទ្វុទេឃ, អកុសលសទេទ្ធត ឃធិ កិទេលសកាយា, សព្ពាកុសលាបិ ចា កហិតា, សព្ពធា កិទេលសកាទេយហិ ចិទេចទេកា វុទេត្តាតិ អាហ

“ទ្វុតិទេឃត កិទេលសកាទេយហិ ចិទេចកចចតទោ”តិ៍ ទ្វុតិទេឃតាតិ ច ចិត្តចិទេចទេកតាតិ អទេត្ថា៍ ឲទេតសត្តិ ឃធាវុត្តាតំ ទ្វិត្តំ បគាតំ៍

តិទ្ទ្ធារទេណ ទេចតំ សាយិចចតំ៍ តណ្ហាឌិសំកិទេលសាតំ ចត្តុទោ បហាតំ សំកិទេលសចត្តុប្បហាតំ៍ ទេលិលកាទេចា តាយ តត្ថ តត្ថ ទ្វុបិឌឹសុ

តណ្ហុប្បារទោ, តស្ស ទេហតុ ចត្តុកាយា ឲច ទេចតឹញ្ញា៍ ពីលកាចស្ស ទេហតុបរិច្ចុទេកាតិ សព្ពទេទ្ធា៍ ពីលកាទេចា តាយ អចិដ្ឋា,

ទ្វុចិត្តិតចិត្តិតាឌិ ចា, តស្ស អទេឃាតិទេសាយតសិកាទេរា, សទេព្ពាបិ ចា អកុសលា ធម្មា ទេហតុ៍ កាយកុលាធិកយទេហតុ

បិលាតិបិតាឌិអសុទ្ធប្បទេឃាទេកា ទេហាតីតិ តព្ពីទេចទេកត បទេឃាកសុទ្ធិ ចិកាចិតា៍ តណ្ហាសំកិទេលសទេសាធទេតត ចិចទ្វុបតិស្សឃសំចទ្ធទេតត

ច អញ្ញាសឃចិទេសាធតំ អាសឃទេបិសតំ៍ អាសឃទេបិសតត្តិ ច ឍោតកាចតាឃ បច្ចុឃក្ខុតា បុព្ពទេឃាកាឌិចទេសត សិទ្ធា អញ្ញាសឃសយ្យគា ,

សា បត តណ្ហុឃតាបចិកទេយត ទេហាតិ៍ ទេតត វុត្តំ “តណ្ហាសំកិទេលសចិទេសាធទេតតា”តិ៍ កាទេយស្វុតិ តិទ្ទ្ធារទេណ កុម្មិ៍

អនេកភេទោតិ កាមាសវកាមរាគសំយោជនាទិវសេន រូបតណ្ហាទិវសេន ច អនេកប្បភេទោ។ កាមច្ឆន្ទោយេវាតិ កាមសង្ខាតោយេវ ឆន្ទោ, ន កត្តុកម្យតាឆន្ទោ នបិ កុសលច្ឆន្ទោតិ អធិប្បាយោ។ អកុសលបរិយាបន្នាបីតិ “វិវិច្ច អកុសលេហី”តិ ឯត្ថ វុត្តអកុសលេសុ អន្តោគធាបិ។ ឈានបដិបក្ខតោតិ ឈានស្ស បដិបក្ខភាវតោ តំហេតុ តំនិមិត្តំ វិសុំ វុត្តា, អកុសលភាវសាមញ្ញេន អគ្គហេត្វា វិសុំ សរូបេន គហិតោ។ យទិ កិលេសកាមោយេវ បុរិមបទេ វុត្តោ, តំ កថំ ពហុវចនន្តិ អាហ “អនេកភេទតោ”តិអាទិ។ អញ្ញេសម្បីតិ ទិដ្ឋិមានអហិរិកានោត្តប្បាទីនំ តំសហិតផស្សាទីនញ្ច។ ឧបរិឈានង្គបច្ចនីកបដិបក្ខភាវទស្សនតោតិ “សវិតក្កំ សវិចារ”ន្តិអាទិនា ឧបរិ វុច្ចមានានិ ឈានង្គានិ ឧបរិឈានង្គានិ, តេសំ អត្តនោ បច្ចនីកានំ បដិបក្ខភាវទស្សនតោ តប្បច្ចនីកនីវរណវចនតោ។ “ឧបរិឈានង្គានំ បច្ចនីកបដិបក្ខភាវទស្សនតោ”តិបិ បាឋោ។ តត្ថ បច្ចនីកបដិបក្ខភាវទស្សនតោតិ ឧបរិ វុច្ចមានឈានង្គានំ ឧជុវិបច្ចនីកវសេន បដិបក្ខភាវទស្សនតោតិ អត្ថំ វទន្តិ។ ឈានង្គបច្ចនីកានីតិ ឈានង្គានំ បវត្តិនិវារណតោ ឈានង្គបច្ចនីកានិ។ វិទ្ធំសកានីតិ វិឃាតកានិ។ សមាធិ កាមច្ឆន្ទស្សបដិបក្ខោតិ រាគបណិធិយា ឧជុវិបច្ចនីកភាវតោ នានារម្មណេហិ បលោភិតស្ស បរិព្ភមន្តស្ស ចិត្តស្ស សមាធានតោ កាមច្ឆន្ទស្ស សមាធិ បដិបក្ខោ។ បីតិ ព្យាបាទស្សាតិ បាមោជ្ជេន សមានយោគក្ខមត្តា ព្យាបាទស្ស បីតិ បដិបក្ខា។ វិតក្កោ ថិនមិទ្ធស្សាតិ យោនិសោ សង្កប្បនវសេន សវិប្ផារប្បវត្តិតោ វិតក្កោ ថិនមិទ្ធស្ស បដិបក្ខោ។ សុខំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្សាតិ សុខំ វូបសន្តសីតលសភាវត្តា អវូបសមានុតាបសភាវស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស បដិបក្ខំ។ វិចារោ វិចិកិច្ឆាយាតិ វិចារោ អារម្មណេ អនុមជ្ជនវសេន បញ្ញាបតិរូបសភាវត្តា វិចិកិច្ឆាយ បដិបក្ខោ។ មហាកច្ចានត្ថេរេន ទេសិតា បិដកានំ សំវណ្ណនា បេដកំ, តស្មិំ បេដកេ។

បញ្ចកាមគុណភេទវិសយស្សាតិ រូបាទិបញ្ចកាមគុណវិសេសវិសយស្ស។ អាឃាតវត្ថុភេទាទិវិសយានន្តិ ព្យាបាទវិវេកវចនេន “អនត្ថំ មេ អចរី”តិអាទិអាឃាតវត្ថុភេទវិសយស្ស ទោសស្ស, មោហាធិកេហិ ថិនមិទ្ធាទីហិ វិវេកវចនេន បដិច្ឆាទនវសេន ទុក្ខាទិបុព្ពន្តាទិភេទវិសយស្ស មោហស្ស វិក្ខម្ភនវិវេកោ វុត្តោ។ កាមរាគព្យាបាទតទេកដ្ឋថិនមិទ្ធាទិវិក្ខម្ភកញ្ចេតំ សព្ពាកុសលបដិបក្ខសភាវត្តា សព្ពាកុសលេហិ, តេន សភាវេន សព្ពាកុសលប្បហាយកំ ហោតុបិ កាមរាគាទិវិក្ខម្ភកសភាវមេវ ហោតិ តំសភាវត្តាតិ អធិប្បាយោ។ នីវរណាកុសលមូលាទីនំ វិក្ខម្ភនវិវេកោ វុត្តោ ហោតីតិ អាហ។

យថាបច្ចយំ បវត្តមានានំ សភាវធម្មានំ នត្ថិ កាចិ វសវត្តិតាតិ វសវត្តិភាវនិវារណត្ថំ “វិតក្កនំ វិតក្កោ”តិ វុត្តំ។ វិតក្កនន្តិ ហិ វិតក្កនកិរិយា, សា ច វិតក្កស្ស អត្តនោ បច្ចយេហិ បវត្តិមត្តមេវាតិ ភាវនិទ្ទេសោ វសវត្តិភាវនិវារណាយ ហោតិ។ តយិទំ វិតក្កនំ “ឩហន”ន្តិ អារម្មណបរិកប្បនន្តិ អាហ “ឩហនន្តិ វុត្តំ ហោតី”តិ។ យស្មា ចិត្តំ វិតក្កពលេន អារម្មណំ អភិនិរុឡ្ហំ វិយ ហោតិ, តស្មា សោ អារម្មណាភិនិរោបនលក្ខណោ វុត្តោ។ យថា ហិ កោចិ រាជវល្លភំ ញាតិំ វា មិត្តំ វា និស្សាយ រាជគេហំ អារោហតិ អនុបវិសតិ, ឯវំ វិតក្កំ និស្សាយ ចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតិ។ យទិ ឯវំ កថំ អវិតក្កំ ចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតីតិ? វិតក្កពលេនេវ។ យថា ហិ សោ បុរិសោ បរិចយេន តេន វិនាបិ និរាសង្កោ រាជគេហំ បវិសតិ, ឯវំ បរិចយេន វិតក្កេន វិនាបិ អវិតក្កំ ចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតិ។ បរិចយេនាតិ ច សន្តានេ បវត្តវិតក្កភាវនាសង្ខាតេន បរិចយេន។ វិតក្កស្ស ហិ សន្តានេ អភិណ្ហំ បវត្តស្ស វសេន ចិត្តស្ស អារម្មណាភិរុហនំ ចិរបរិចិតំ, តេន តំ កទាចិ វិតក្កេន វិនាបិ តត្ថ បវត្តតេវ។ យថា តំ ញាណសហិតំ ហុត្វា សម្មសនវសេន

ចិរបរិចិតំ កទាចិ តទាការរហិតម្បិ សម្មុសនវសេន បវត្តតិ, យថា វា កិលេសសហិតំ ហុត្វា បវត្តំ សព្ពសោ កិលេសរហិតម្បិ បរិវេសន កិលេសវាសនាវសេន បវត្តតិ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ។

អាហននបរិយាហននរសោតិ អាទិតោ, អភិមុខំ វា ហននំ អាហននំ។ បរិតោ, បរិវត្តិត្វា វា អាហននំ បរិយាហននំ។ "បថវី បថវី"តិ អាកោដេន្តស្ស វិយ បវត្តិ អាហននំ បរិយាហននញ្ច វេទិតព្ពំ។ យស្មិញ្ហិ អារម្មណេ ចិត្តំ អភិនិរោបេតិ, តំ តស្ស គហណយោគ្យំ ករោន្តោ វិតក្កោ អាកោដេន្តោ វិយ ហោតិ។ យទិ ឯវំ នាគសេនត្ថេរេន "អាកោដនលក្ខណោ វិតក្កោ។ យថា, មហារាជ, ភេរី អាកោដិតា អថ បច្ឆា អនុរវតិ អនុសន្ទហតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យថា អាកោដនា, ឯវំ វិតក្កោ ទដ្ឋព្ពោ។ អថ បច្ឆា អនុរវនា អនុសន្ទហនា, ឯវំ វិចារោ ទដ្ឋព្ពោ"តិ អាកោដនលក្ខណតា វិតក្កស្ស កស្មា វុត្តា? នាយំ វិរោធោ។ ឯវញ្ហិ កិច្ចសន្និស្សិតំ កត្វា លក្ខណំ វុត្តំ។ ធម្មានញ្ហិ សភាវវិនិមុត្តា កាចិ កិរិយា នាម នត្ថិ, តថា គហេតព្ពាការោ ច។ ពោធនេយ្យជនានុរោធេន បន បរមត្ថតោ ឯកីភាវេបិ សភាវធម្មោ បរិយាយវចនេហិ វិយ សមារោបិតរូបេហិ ពហូហិ បការេហិ បកាសីយតិ។ ឯវញ្ហិ សោ សុដ្ឋុ បកាសិតោ ហោតិ។ អានយនបច្ចុបដ្ឋានោតិ ឯត្ថ អានយនំ ចិត្តេ អារម្មណស្ស ឧបនយនំ, អាកឌ្ឍនំ វា។

អនុសញ្ចរណំ អនុបរិព្ភមនំ។ ស្វាយំ វិសេសោ សក្ខានម្បិ ព្ភមានោ ឯវ សក្ខានេ បាកដោ ហោតីតិ ទដ្ឋព្ពោ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អនុមជ្ជនន្តិ អារម្មណេ ចិត្តស្ស អនុមសនំ, បរិមជ្ជនន្តិ អត្ថោ។ តថា ហិ "វិចារោ បរិមជ្ជនហត្ថោ វិយ សញ្ចរណហត្ថោ វិយា"តិ ច វុត្តោ។ តត្ថាតិ អារម្មណេ។ សហជាតានំ អនុយោជនំ អារម្មណេ អនុវិចរណសង្ខាតអនុមជ្ជនវសេនេវ វេទិតព្ពំ។ អនុប្បពន្ធនំ អារម្មណេ ចិត្តស្ស អវិច្ឆិន្នស្ស វិយ បវត្តិ។ តថា ហិ សោ "អនុប្បពន្ធនតា"តិ និទ្ទិដ្ឋោ។ តេនេវ ច "ឃណ្ដានុរវោ វិយ, បរិព្ភមនំ វិយា"តិ ច វុត្តោ។ កត្ថចីតិ បឋមជ្ឈានេ បរិត្តចិត្តុប្បាទេសុ ច។ ឱឡារិកដ្ឋេនាតិ វិចារតោ ឱឡារិកដ្ឋេន។ យថា ឃណ្ដាភិឃាតសទ្ទោ បឋមាភិនិបាតោ ហោតិ, ឯវំ អារម្មណាភិមុខនិរោបនដ្ឋេន វិតក្កោ ចេតសោ បឋមាភិនិបាតោ វិយ ហោតីតិ អាហ "ឃណ្ដាភិឃាតសទ្ទោ វិយា"តិអាទិ។ វិប្ផារវាតិ ឯត្ថ វិប្ផារោ នាម វិតក្កស្ស ថិនមិទ្ធបដិបក្ខោ អារម្មណេ អនោលីនតា អសង្កោចោ, សោ បន អភិនិរោបនការេន ចលនំ វិយ ហោតីតិ អធិប្បាយេនាហ "បរិប្ផន្ទនការោ ចិត្តស្សា"តិ។ បរិព្ភមនំ វិយាតិ ឯត្ថ បរិស្សយាការវិនិមុត្តំ បរិព្ភមនន្តិ វេទិតព្ពំ។ ទុកតិកជ្ឈានាទាយំ បន –

"អាកាសេ គច្ឆតោ មហាសកុណស្ស ឧភោហិ បក្ខេហិ វាតំ គហេត្វា បក្ខេ សន្និសីទាបេត្វា គមនំ វិយ អារម្មណេ ចេតសោ អភិនិរោបនភាវេន បវត្តោ វិតក្កោ, វាតគ្គហណត្ថំ បក្ខេ ផន្ទាបយមានស្ស គមនំ វិយ អនុមជ្ជនភាវេន បវត្តោ វិចារោ"តិ –

វុត្តំ, តំ អនុប្បពន្ធនេន បវត្តិយំ យុជ្ជតិ។ តថា ហិ ឧបចារេ វា អប្បនាយំ វា សន្តានេន បវត្តិយំ វិតក្កោ និច្ចលោ ហុត្វា អារម្មណំ អនុបវិសិត្វា វិយ បវត្តតិ, ន បឋមាភិនិបាតេ បាកដោ ហោតិ។ យថា ហិ អប្បនារម្មណេ បឋមាភិនិបាតភូតោ វិតក្កោ វិប្ផារវា ហោតិ, ន តថា ឯកស្មិំយេវ អារម្មណេ និរន្តរំ អនុប្បពន្ធវសេន បវត្តិយំ, នាតិវិប្ផារវា បន តត្ថ ហោតិ សន្និសិន្នភាវតោ។ បឋមទុតិយជ្ឈានេសុ បាកដោ ហោតីតិ វិតក្កស្ស វិសេសោ អភិនិរោបនាការោ ឱឡារិកត្តា បឋមជ្ឈានេ បាកដោ ហោតិ,

ឥទាការតោ បញ្ចកនយេ ទុតិយជ្ឈានេ វិចារស្ស វិសេសោ អនុមជ្ជនាការោ បាកដោ ហោតិ។

អយំ បនេត្ថ អបរោ នយោ – មលគ្គហិតំ កំសភាជនំ ឯកេន ហត្ថេន ទឡ្ហំ គហេត្វា ឥតរេន ហត្ថេន ចុណ្ណតេលវាលណ្ឌុបកេន បរិមជ្ជន្តស្ស ទឡ្ហំ គហណហត្ថោ វិយ វិតក្កោ, បរិមជ្ជនហត្ថោ វិយ វិចារោ។ តថា កុម្ភការស្ស ទណ្ឌប្បហារេន ចក្កំ ភមយិត្វា ភាជនំ ករោន្តស្ស ឧប្បីឡនហត្ថោ វិយ វិតក្កោ, ឥតោ ចិតោ ច សញ្ចរណហត្ថោ វិយ វិចារោ។ តថា កំសការាទីសុ កិញ្ចិ មណ្ឌលំ វដ្ដលេខំ ករោន្តស្ស មជ្ឈេ សន្និរុជ្ឈិត្វា ឋិតកណ្ដកោ វិយ អភិនិរោបនោ វិតក្កោ, ពហិ បរិព្ភមនកណ្ដកោ វិយ អនុមជ្ជនោ វិចារោតិ វេទិតព្ពំ។

យថា បុប្ផផលសាខាទិអវយវវិនិមុត្តោ អវិជ្ជមានោបិ រុក្ខោ “សបុប្ផោ សផលោ”តិ វោហរីយតិ, ឯវំ វិតក្កាទិអង្គវិនិមុត្តំ អវិជ្ជមានម្បិ ឈានំ “សវិតក្កំ សវិចារ”ន្តិ វោហរីយតីតិ ទស្សេតុំ “រុក្ខោ វិយា”តិអាទិ វុត្តំ។ វិភង្គេ បនាតិអាទីសុ ឈានភាវនាយ បុគ្គលវសេន ទេសេតព្ពត្តា “ឥធ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហី”តិអាទិនា (វិភ. ៥០៨) បុគ្គលាធិដ្ឋានេន ឈានានិ ឧទ្ទិដ្ឋានីតិ។ យទិបិ វិភង្គេ បុគ្គលាធិដ្ឋានា ទេសនា កតា, អត្ថោ បន តត្រាបិ វិភង្គេបិ យថា ឥធ “ឥមិនា ច វិតក្កេនា”តិអាទិនា ធម្មវសេន វុត្តោ, ឯវមេវ ទដ្ឋព្ពោ, បរមត្ថតោ បុគ្គលស្សេវ អភាវតោតិ អធិប្បាយោ។ អថ វា ឈានសមង្គិនោ វិតក្កវិចារសមង្គិតាទស្សនេន ឈានស្សេវ សវិតក្កសវិចារតា វុត្តាតិ អាហ “អត្ថោ បន តត្រាបិ ឯវមេវ ទដ្ឋព្ពោ”តិ។

វិវេកសទ្ទស្ស ភាវសាធនតំ សន្ធាយាហ “តស្មា វិវេកា”តិ។ ហេតុអត្ថេ ចេតំ និស្សក្កវចនំ, តស្មា វិវេកា ហេតុភូតាតិ អត្ថោ។ វិវេកសទ្ទស្ស កត្តុសាធនតំ កម្មសាធនតំ វា សន្ធាយាហ “តស្មិំ វា វិវេកេ”តិ។ “វិវិត្តោ”តិ ហិ ឥមិនា នីវរណេហិ វិនាភូតោ ហោតិ វិវេចិតោតិ ច សាធនទ្វយម្បិ សង្គហិតមេវាតិ។ បីណយតីតិ តប្បេតិ វឌ្ឍេតិ វា។ សម្បិយាយនលក្ខណាតិ បរិតុស្សនលក្ខណា។ បីណនរសាតិ បរិព្រូហនរសា។ ផរណរសាតិ បណីតរូបេហិ កាយស្ស ព្យាបនរសា។ ឧទគ្គភាវោ ឱទគ្យំ។ សុខយតីតិ សុខំ, អត្តនា សម្បយុត្តធម្មេ លទ្ធស្សាទេ ករោតីតិ អត្ថោ។ ស្វាយំ កត្តុនិទ្ទេសោ បរិយាយលទ្ធោ ធម្មតោ អញ្ញស្ស កត្តុនិវត្តនត្ថំ, និប្បរិយាយេន បន ភាវសាធនមេវ លព្ភតីតិ “សុខនំ សុខ”ន្តិ វុត្តំ។ សាតលក្ខណន្តិ ឥដ្ឋសភាវត្តា តំសមង្គីបុគ្គលំ, សម្បយុត្តធម្មេ វា អត្តនិ សាទយតីតិ សាតំ ស-ការស្ស ត-ការំ កត្វា។ សាតំ មធុរន្តិ វទន្តិ, សាតំ លក្ខណំ ឯតស្សាតិ សាតលក្ខណំ។ ឧបព្រូហនរសន្តិអាទីសុ ឧបព្រូហនំ សម្បយុត្តធម្មានំ សំវឌ្ឍនំ, ទុក្ខំ វិយ អវិស្សជ្ជេត្វា អទុក្ខមសុខំ វិយ អជ្ឈុបេក្ខិត្វា អនុ អនុ គណ្ហនំ ឧបការិតា វា អនុគ្គហោ។ កត្ថចីតិ បញ្ចវិញ្ញាណាទិកេ។ បដិលាភតុដ្ឋីតិ បដិលាភវសេន ឧប្បជ្ជនកតុដ្ឋិ។ បដិលទ្ធរសានុភវនន្តិ បដិលទ្ធស្ស អារម្មណរសស្ស អនុភវនំ។ ឯតេន បីតិសុខានិ សភាវតោ វិភជិត្វា ទស្សិតានិ។ យត្ថ បីតិ, តត្ថ សុខន្តិ វិតក្កស្ស វិយ វិចារេន បីតិយា សុខេន អច្ចន្តសំយោគមាហ។ យត្ថ សុខំ, តត្ថ ន និយមតោ បីតីតិ វិចារស្ស វិយ វិតក្កេន, សុខស្ស បីតិយា អនច្ចន្តសំយោគំ។ តេន អច្ចន្តានច្ចន្តសំយោគិតាយ បីតិសុខានំ វិសេសំ ទស្សេតិ។

កិំ ឧទកំ តារេន្តិ ឧត្តាតិ កន្តារំ, និរុទកប្បទេសោ។ វនមេវ វនន្តំ។ វនច្ឆាយប្បវេសនោទកបរិភោគេសុ វិយ សុខន្តិ យថា ហិ បុរិសោ

យហាកត្តារយក្កិ បដិបន្នោ ឈយូបនេនេតា តសិនេតា បិបិសិនេតា បដិបនេឆ បុរិសំ ជិស្វា “កត្ថ បិតិយំ អត្ថិ”តិ បុច្ឆេយ្យ, សោ “អដចិ ក្តត្តទិត្វាច ឌាតស្សុរចតសន្លោ អត្ថិ, តត្ថ កត្វា លកិស្សសិ”តិ ចនេយ្យ, សោ តស្ស កថំ សុត្វាច ហដ្ឋបហដ្ឋោ ករេយ្យ, តនេតា កន្ធន្តោ ក្ខុយិយំ បតិតានិ ក្តប្បលងលតាឦអបត្តានិតិ ជិស្វា សុដ្ឋុតរំ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ហុត្វា កន្ធន្តោ អល្លចត្ថ អល្លកេសេ បុរិសេ បស្សេយ្យ, ចតក្កុក្កុដចតរយារានិតំ សទ្ទំ សុណេយ្យ, ឌាតស្សុរបរិយន្តេ ឌាតយលិឌាលសដិសំ តិលចតសណ្ឌំ បស្សេយ្យ, សនេ ឌាតានិ ក្តប្បលបត្យកុយុគានិ បស្សេយ្យ, អច្ឆំ ចិប្បសន្នំ ក្តកយេបិ បស្សេយ្យ, សោ កិនេយ្យោ កិនេយ្យោ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ហុត្វា ឌាតស្សុរំ ឱតទិត្វា យថារុចិ តហ្វាត្វា ច បិចិត្វា ច បស្សទ្ធនរនេថា កិសយុត្តអាលនេបិក្កូរានិតិ លាជិត្វា តិលុប្បលានិតិ បិឡអន្ធិត្វា យក្ខាលចម្ចូលានិ លនេន្ត លិបិត្វា ក្តត្តទិត្វា សាដកំ តិចាសេត្វា ក្តកសាដកំ អាតនេប កត្វា សិតច្ឆាយាយ យត្តយនេ្ត ចារេត បហរន្តេ តិបន្នោច “អហោ សុខំ អហោ សុខ”ន្តិ ចនេយ្យ, ឧចំ សម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ· តស្ស ហិ បុរិសស្ស ឌាតស្សុរចតសណ្ឌសចតនេតា បដ្ឋាយ យាច ក្តកទស្សតា ហដ្ឋបហដ្ឋកាលេ ចិយ បុព្ពារម្មណេ ហដ្ឋបហដ្ឋាការរា បីតិ, តហ្វាយិត្វា ច បិចិត្វា ច សិតច្ឆាយាយ យត្តយនេ្ត ចារេត បហរន្តេ “អហោ សុខំ អហោ សុខ”ន្តិ ចនេន្តោ តិបន្នកាលេ ចិយ ពលប្បត្តំ អារម្មណរសានុកចតាការសណ្ឋិតំ សុខំ·

តស្មិំ តស្មិំ សមយេតិ ឥដ្ឋារម្មណស្ស បដិលាភសមយេ បដិលទ្ធស្ស រសានុកចតសមយេ ចតច្ឆាយានិតំ សចតទស្សតសមយេ បរិភោគសមយេ ច· បាកដកាចនេតាតិ យថាក្កមំ បីតិសុខានំ ចិភូតកាចនេតា· ចិនេចកជំបីតិសុខន្តិ ឧត្ថ បុរិមស្មិំ អត្ថេ ចិនេចកជន្តិ ឈានំ ចុត្តំ· បីតិសុខសទ្ទនេតា ច អត្ថិអត្ថចិសេសចនេតា អស្ស ឈានស្ស, អស្មិំ ចា ឈានេតិ ឧត្ថ អការោ ទដ្ឋព្វោ យថា អរិសសោតិ· ទុតិយេ បីតិសុខមេច ចិនេចកជំ, ចិនេចកជំបីតិសុខន្តិ ច អញ្ញបទត្ថសមាសោ បច្ចត្តនិទ្ទេសស្ស ច អលោបេបិ កនេតា, លោបេ ចា សតិ “ចិនេចកជបីតិសុខ”ន្តិ បាឋោតិ អយំ ចិសេសោ·

កាលតានុបុព្ពនេតា បឋមន្តិ ឥមិនា ទេសនាក្កមំ ក្តលិទ្ទេតិ· “កាលតានុបុព្ពតា បឋម”ន្តិបិ បាឋោ, តត្ថាបិ កាលតានុបុព្ពតាយាតិ អត្ថោ, កាលតានុបុព្ពតាយត្តំ ចា បឋមន្តិ ឥទំ ចចតន្តិ អត្ថោ· បឋមំ សមាបជ្ជតីតិ បឋមន្តិ ឥទំ បត ត ឧកត្តលក្ខណំ· ចិណ្ណចសីការោ ហិ អដ្ឋសមាបត្តិលាភី អាទិនេតា បដ្ឋាយ យត្ថកំ បិនេបន្តោបិ សមាបជ្ជិតុំ សក្កោតិ, យត្ថកនេតា បដ្ឋាយ អាទិំ បិនេបន្តោបិ សមាបជ្ជិតុំ សក្កោតិ, អន្តរន្តរា ឱក្កមន្តោបិ សក្កោតិ· ឧចំ បុព្ពុប្បត្តិយដ្ឋេន បន បឋមំ ក្តប្បន្នន្តិបិ បឋមំ· នេតនេច ចិសុទ្ធិមគ្គេ (ចិសុទ្ធិ ១·៧៥)
“កាលតានុបុព្ពតា បឋមំ, បឋមំ ក្តប្បន្នន្តិបិ បឋម”ន្តិ ឧត្តកមេច ចុត្តំ· បច្ចនីកធម្មេ ឈាបតីតិ តិចរណាទិបច្ចនីកធម្មេ ទហតិ, ចិក្ខម្ភនចសេន បជហតីតិ អត្ថោ· គោចរន្តិ កសិណាទិអារម្មណំ· តន្តិ តំ គោចរំ· ក្តបតិជ្ឈាយតីតិ បស្សតិ· សហ ក្តបចារេនាតិ សទ្ធិំ ក្តបចារជ្ឈានេន· កសិណារម្មណូបតិជ្ឈាយនតោតាតិ បឋចីកសិណាទិនោ អត្តនោ អារម្មណស្ស រូបំ ចិយ ចក្ខុនា ក្តបតិជ្ឈាយនតោ· លក្ខណូបតិជ្ឈាយនតោតាតិ យថាសម្ភចំ អតិច្ចាទិលក្ខណត្តយស្ស តិព្ពានសាតុយា តថលក្ខណស្ស ច ក្តបតិជ្ឈាយនតោ· នេតនេចាហ “ឧត្ថ ហិ”តិអាទិ· តិច្ចាទិចិបល្លាសប្បហាននេត យនេក្កា អសម្មោហនេតា អតិច្ចាទិលក្ខណានិ ក្តបតិជ្ឈាយតីតិ លក្ខណូបតិជ្ឈានន្តិ អាហ “ចិបស្សតាយ ក្តបតិជ្ឈាយតកិច្ច”ន្តិអាទិ· តថលក្ខណន្តិ អចិតាសធម្មស្ស តិព្ពានស្ស អតញ្ញថាភាចនេតា អចិបរីតសការោ តថលក្ខណំ, យក្កស្សបិ ចា តិព្ពានារម្មណនេតា តថលក្ខណូបតិជ្ឈានតា នេយាជេតព្ពា·

វិសទិសោទាហរណំ តាវ ទស្សេន្តោ អាហ “យថា សធនោ”តិអាទិ។ អញ្ញោ អបទេសារហោ ហោតីតិ ធនតោ បរិជនតោ ច អញ្ញោ ធនវា បរិជនវា ច បុរិសោ សហ ធនេន វត្តតិ បរិជនេន ចាតិ សធនោ សបរិជនោតិ អបទេសំ អរហតីតិ អបទេសារហោ ហោតិ , អបទិសិតព្ពោ ហោតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ សេនង្គេសុ ឯវ សេនាសម្មុតីតិ រថាទិសេនង្គវិនិមុត្តាយ សេនាយ អភាវេបិ រថេហិ បត្តីហិ ច សហ វត្តនតោ សរថា សបត្តិ សេនាតិ រថាទិសេនង្គេសុយេវ សេនាវោហារោតិ អត្ថោ។ កស្មា បនេត្ថ ឈានបទេ អគ្គហិតា ចិត្តេកគ្គតា គហិតាតិ អនុយោគំ សន្ធាយាហ “អវុត្តត្តា”តិអាទិ។ ឯវំ វុត្តាយេវាតិ ឯវំ សរូបតោ វិភង្គេ វុត្តាយេវ។ សចិត្តេកគ្គតន្តិ ឥទំ អវុត្តម្បីតិ “សចិត្តេកគ្គត”ន្តិ ឯវំ សរូបតោ ឥមស្មិំ ឈានបទេ អវុត្តម្បីតិ អត្ថោ, សាមញ្ញតោ បន ឈានគ្គហណេន គហិតា ឯវ។ តេនេវាហ “យេន ហី”តិអាទិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យេន វិតក្កាទីហិ សហ វត្តន្តំ, តំ ធម្មំ ទីបេតុំ តស្ស បកាសនាធិប្បាយេន “សវិតក្កំ សវិចារ”ន្តិអាទិនា ទេសនា កតា, យោ ឯវ អធិប្បាយោ តេន ភគវតា វិភង្គេ (វិភ។ ៥៦៨) “ចិត្តស្សេកគ្គតា”តិ និទ្ទិសន្តេន បកាសិតោ, តស្មា សា ឈានបទេ អគ្គហិតាតិ ន ចិន្តេតព្ពាតិ។

ឧបសម្បជ្ជាតិ ឯត្ថ ឧប-សំសទ្ទា “ឧបលទ្ធី”តិអាទីសុ វិយ និរត្ថកាតិ ទស្សេតុំ “ឧបគន្ត្វា”តិអាទិ វត្វា បុន តេសំ សាត្ថកភាវំ ទស្សេតុំ “ឧបសម្បាទយិត្វា”តិអាទិ វុត្តំ, តស្មា ឧបសម្បជ្ជាតិ ឯត្ថ បត្វា សាធេត្វាតិ វា អត្ថោ។ ឥរិយន្តិ កិរិយំ។ វុត្តិន្តិអាទីនិ តស្សេវ វេវចនានិ។ ឯកំ ឥរិយាបថពាធនំ ឥរិយាបថន្តរេហិ រក្ខណំ បាលនំ។ សព្ពដ្ឋានំ អាចិណ្ណត្តា អាតាបិតស្សតិកបដ្ឋានេយេវ វុត្តំ។ តញ្ច សព្ពដ្ឋានំ អាចិណ្ណន្តិ វទន្តិ។

បឋមជ្ឈានកថា និដ្ឋិតា។

ទុតិយជ្ឈានកថា

វូបសមាតិ វូបសមហេតុ។ វូបសមោតិ ចេត្ថ បហានំ អធិប្បេតំ, តញ្ច វិតក្កវិចារានំ អតិក្កមោ អត្ថតោ ទុតិយជ្ឈានក្ខណេ អនុប្បាទោតិ អាហ “សមតិក្កមា”តិអាទិ។ កតមេសំ បនេត្ថ វិតក្កវិចារានំ វូបសមោ អធិប្បេតោ, កិំ បឋមជ្ឈានិកានំ, ឧទាហុ ទុតិយជ្ឈានិកានន្តិ, កិញ្ចេត្ថ – យទិ បឋមជ្ឈានិកានំ, នត្ថិ តេសំ វូបសមោ។ ន ហិ កទាចិ បឋមជ្ឈានំ វិតក្កវិចាររហិតំ អត្ថិ។ អថ ទុតិយជ្ឈានិកានំ, ឯវម្បិ នត្ថេវ វូបសមោ សព្ពេន សព្ពំ តេសំ តត្ថ អភាវតោតិ ឥមំ អនុយោគំ សន្ធាយាហ “តត្ថ កិញ្ចាបី”តិអាទិ។ យស្មា ទិដ្ឋាទីនវស្ស តំតំឈានក្ខណេ អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនំ វូបសមនំ អធិប្បេតំ, វិតក្កាទយោ ឯវ ច ឈានង្គភូតា តថា ករីយន្តិ, ន តំសម្បយុត្តា ផស្សាទយោ, តស្មា វិតក្កាទីនំយេវ វូបសមាធិវចនំ ឈានេ អាហ។ យស្មា បន វិតក្កាទីនំ វិយ តំសម្បយុត្តធម្មានម្បិ “ឯតេន ឯតំ ឱឡារិក”ន្តិ អាទីនវទស្សនំ សុត្តេ អាគតំ, តស្មា អវិសេសេន វិតក្កាទីនំ តំសហគតានញ្ច វូបសមាទិកេ វត្តព្ពេ វិតក្កាទីនំយេវ វូបសមោ វុច្ចមានោ អធិកវចនំ អញ្ញមត្ថំ ពោធេតីតិ កត្វា កញ្ចិ វិសេសំ ទីបេតីតិ ទស្សេន្តោ “ឱឡារិកស្ស បនា”តិអាទិមាហ។ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – យេហិ វិតក្កវិចារេហិ បឋមជ្ឈានស្ស ឱឡារិកតា, តេសំ សមតិក្កមា ទុតិយជ្ឈានស្ស សមធិគមោ, ន សភាវតោ អនោឡារិកានំ ផស្សាទីនំ សមតិក្កមាតិ អយមត្ថោ “វិតក្កវិចារានំ វូបសមា”តិ ឯតេន ទីបិតោ , តស្មា

“កិ បជយញ្ញាតិកាត់ ចិតក្កចិចារាត់ ធ្មបរះយា ព្ថឆាឆិរះបៀរះតា, ក្ខរាហ្ ក្ខតិឃញ្ញាតិកាត”ត្តិ ឲ្យឌីរ្ហី រះចាឝភា អរះភាកាវាច៍ “បឹតិឃា ច ចិរាកា”តិអាឌឹរ្ហុបិ ឲ្យរះច ភរះឃា៍ តរ្ហូា ចិតក្កចិចារបឹតិរ្ហុលរយតិក្កយចចភាតិ ជួឡឞអារិរះកាឞអារិកក្ខរយតិក្កយា ក្ខតិឃាឌិអឆិកយឌឹបកាតឹតិ រះតរំ ឲ្យកាឝរះមក្ខត់ ចិតក្កចិចាររយតិក្កយចចត់ អចឃរះចត រយុក្ខារះឃាបលក្ខលភរះឃត ត់ ឌឹបក់ ក្ខត្តា៍ ចិរ្ហុំ ចិរ្ហុំ ជិរះតបិ ហិ ចិតក្កចិចាររយតិក្កយចចភាឌិរះក បរះហឃ្យក្កតិរះក្ខរតាវាយរះញ្ញាត ចិរះត្តត រយុហរះតា កហិរះត ចិតក្កចិចារធ្មបរយចចភរ្យ តរះឝករះឝរតា រះហាតឹតិ៍ អឆ ចា ចិតក្កចិចារធ្មបរយចចរះភរះភច ត់រយតិក្កយា ក្ខតិឃាឌិអឆិកយឌឹបរះកាត បឹតិចិរាកាឌិចចភាត់ បឹតិអាឌិរយតិក្កយា តតិឃាឌិអឆិកយឌឹបកតា ឌឹបិតា រះហាតឹតិ តរ្យ ត់ឌឹបកតា ក្ខត្តា៍ ឲ្យចញ្ញៀអចឃរះចត រយុក្ខារះឃាបលក្ខលំ ចិភា ចិតក្កចិចារធ្មបរយចចរះភត បឹតិចិរាកាឌិចចភាត់ រចិររះឃ រយាភញ្ញាបិរតា ឝរ្យិតា រះហាតិ៍

អក្ខញ្ញាត្តិ ភិឃកក្ខញ្ញត់ អឆិរះបៀត់, ភ អក្ខញ្ញក្ខញ្ញាឌិតិ ឝរះរ្យរះត្តា អាហ “អក្ខញ្ញាត្តិ ភិឃកក្ខញ្ញត់ អឆិរះបៀត”ត្តិ៍ តត្ត្ ការរះលយាហ “ចិករះក្ខបតា”តិអាឌិ៍ បត-ររះក្ខាបិ អបិរក្ខរះត្តា, ចិករះក្ខបិតិ អរះត្តា៍ អឃរះយច ចា បិរះធា៍

តឹលចណ្ណរះឃាករះតា តឹលចត្តំ ចិឃាតិ តឹលរះឃាករះតា ចត្តំ តឹលំ ចិឃាតិ អឆិប្បារះឃា៍ ព្ថយរ្ហិញ្ញា អត្តចិករះបៀតិ “រះចរះតា រយ្យរាឝឃតឹ”តិ ឲ្យតរ្ហិ បរះក្លា៍ រះចតររះាតិ ច ក្ខបរះឃាករះត្ត រាយិចចត់៍ បុរិយរ្ហិត្តិ “រយ្យរាឝភរះឃាករះតា ឈរាភយ្យិ រយ្យរាឝត”ត្តិ ក្ខត្តបរះក្លា៍ រះចតររះាតិ រឞ្ញរះក្ខ រាយិចចត់៍ “ឃាច ភ បរះរ ឲ្យកាករះត ករះរាឃឹ”តិអាឌឹរ្ហុ រះរក្ខចចរះភាបិ ឲ្យករះក្ខា រះលិរះក ឌិរ្យតឹតិ អាហ “រះររះក្ខាបិ ហិ រះលិរះក ឲ្យរះកាតិ ក្ខក្ខតឹ”តិ៍ “ឲ្យកាកឹហិ លក្ខរះកហិ ឌិត”ត្តិអាឌឹរ្ហុ អរហាឃរះត្តាបិ ឲ្យករះក្ខា ឌិរះក្ខាតិ អាហ “ឲ្យរះកា អរហារះឃា ហ្ត្វា”តិ៍ រក្ខាឝរះឃាបិ កាយំ រយ្យឃុត្តឆយ្ហាត់ រាឆារលរះតា ច អរាឆារលរះតា ច បក្ខឃា រះហាត្តិរះឃច, រយាឆិ បត ឈរាភក្លរះល រយ្យឃុត្តឆយ្ហាត់ អចិរះក្លបលក្ខរះល ព្ថភ្ជក្ខករះលភ រាតិរឃំ បក្ខរះឃា រះហាតឹតិ ឝរះរ្យរះត្តា “រយ្យឃុត្តឆរះយ្ហ…រះប… អឆិចចត”ត្តិ អាហ៍

“រយ្យរាឝត់ រះចតររះា ឲ្យរះកាឌិកាច”ត្តិ ចិររះររភក្ខឃំ ឈរាភរ្យ អតិរឃចចតិក្ខាចររះត កហិត់៍ ក្ខាឃយតិររះឃា ឃធា ព្ថយរ្ហិ ឈរាភ លក្ខតិ, ភ តធា បជយញ្ញារះភតិ ព្ថយំ ចិររះររំ ឝរះរ្យត់ “ភត្ ចា”តិអាឌិ ក្ខត្តា៍ អារយ្ហរះល អាហភភបរិឃាហភភចររះត អត្យក្ខភអត្យឃក្ខភចររះត ច បចត្តយាភា ឆយ្ហា រតិបិ តឹចរលប្យហាភភ កិរះលរកាលរ្យិឃាបករះយ រយ្យឃុត្តាត់ កិក្ខិ រះលាក់ កររះាត្តា ចិឃ រះតហិ ច រះត ភ រត្តិរិត្តា រះហាត្តិតិ ក្ខត្តា “ចិតក្កចិចាររះក្លារះកភ…រះប… ភ រុបៀរត្តា”ត្តិ៍ តត្ត្ លក្ខិកា ក្ខាយិរះឃា ឌិចិរះឃា, យហតិរះឃា តរក្កា៍ រយាឆិបិ ភ រក្ខ បិករះជ៎តិ រតិបិ ព្ថក្រ្ឃឃរយរះត្ត ឌិរិឃរយតាឃ ច រះតរះភច រះលារះតភ រយ្យរាឝាការះចត ច ពាហរះល ចិឃ ឌរះល យរះក្ខា រយាឆិបិ ភ រក្ខ បិករះជ៎៍ ចិតក្កចិចារបលិរះតិឆាការះចភាតិ ឲ្យត្ត ឃធាក្ខត្តរះលារះកា ឲ្យច បលិរះតិរះឆា៍ ឲ្យចំ ក្ខុរះត្តភាតិ ឃរ្យា រក្ខាឃ ចររះត រយ្យរាឝត់, ឃរ្យា ច ចិរះត្តកក្កតាឃ ចររះត ឲ្យរះកាឌិកាចត្តិ ច ឈរាត់ ក្ខត្តំ, តារំ ឲ្យច “រក្ខហភា”តិអាឌិភា (ចិក៍ ៥៣) បចត្តិអាកាចិររះរចិកាចភចររះត ក្ខុរះត្តភ រះតភ ចិកក្ខបិរះធត៍ អឃំ អត្តចណ្ណភាតិ “រយ្យរាឝភរះឃាករះតា, រយ្យរាឝភរះតា ចា រយ្យរាឝត៍ ឲ្យរះកាឌិ ការរះចតឹតិ ឲ្យរះកាឌិកាចត្តិ ឈរាត់ ក្ខត្តា”ត្តិ ឲ្យចំ បចត្តា អឃំ អត្តចណ្ណភា៍ អញ្ញាឝត្ត្ រំរត្តិ រះចច ររះយតិ ច, ឲ្យចំ រះចឌិតញ្ញាតិ កឆំ បភាឃំ អត្តចណ្ណភា រះតភ ចិកក្ខបិរះធត រឌ្ឍិ រំរក្ខតិ ររះយតិ, ភត្ ឈរាភចិករះក្ខ “រយ្យរាឝត”ត្តិ

បទំ ឧទ្ធរិត្វា "ឃា សទ្ធា សទ្ទហតា"តិអាទិតា (ចិក៑ ꣳលិ៖) សទ្ធាវេឃច ទុត្តា, "វេចតវេសា ឲវេកាឌិកាច"ត្តិ ច បទំ ឧទ្ធរិត្វា "ឃា ចិត្តស្ស ធិតិ សណ្ឋិតិ អចដ្ឋិតិ"តិអាទិតា សយាធិវេស្សច តិវេទ្ទេសា ពវេតា, អដ្ឋកថាឃំ បត "សប្បសាឌតំ ឲវេកាឌិកាច"ត្តិ ឈាតវេយច ទុត្តត្តិ អដ្ឋកថាឃ ចិកក្ខបិវេធត សទ្ធិ ចិវេទាវេធា អាបជ្ជតីតិ? តាបជ្ជតិ ចិកវេក្ខបិ ព្ទាយិតាច អធិប្បាវេឃត តិវេទ្ទេសស្ស ពតត្តា៑ តថា ហិ វេឃត សប្បសាឌវេតត វេឃាកា ឈាតំ "សប្បសាឌត"ត្តិ ទុច្ចតិ, តស្មិំ "ឃា សទ្ធា សទ្ទហតា"តិអាទិតា ឌស្សិវេត សប្បសាឌតំ ឈាតត្តិ សយាតាធិកាវេលាតិវេទ្ទេសវេតច តំវេឃាកា ឈាវេត តំសទ្ទប្បចត្តិ ឌស្សិតា វេហាតិ៑ "ឲវេកាឌិកាច"ត្តិ ច បទំ ឧទ្ធរិត្វា ឲវេកាឌិយិក្រស្សិវេត ឲវេកាឌិកាចំ ឈាតត្តិ សយាតាធិកាវេលាតិវេទ្ទេសវេតច ឈាតស្ស ឲវេកាឌិចឌ្ឋតតា ទុត្តាច វេហាតីតិ ព្ទាយិតា អធិប្បាវេឃត ញ្ញាតចិចាវេ៑ អកាត្វា ឆយ្ទយត្តវេយច តិឌ្ឋិដ្ឋត្តិ អចិវេទាវេធា ឃុវេត្តា៑

ឃំ បត ទុត្តំ ឌីកាការវេហិ អាចរិយធម្មបាលវេត្ថរាឌីហិ "ឃធិ ឲវេកាឌីតិ សយាធិស្ស ពហណំ អធិវេប្បតំ, តថា 'ឲវេកាឌិកាច'ត្តិ បទំ ឧទ្ធរិត្វា សយាធិស្ស តិវេទ្ទេសា ត ពត្តវេព្វា សិយា៑ តស្មា ឲវេកាឌិកាចសវេទ្ទា ឲច សយាធិយ៉ៃបចវេត្តា សប្បសាឌតសវេទ្ទា ចិឃ ឈាវេត បចត្តតីតិ ឃុត្ត"ត្តិ, តំ អដ្ឋកថាឃ ចិវុជ្ឈតិ៑ តស្មា វេសា អដ្ឋកថាតិវេបេក្ខា ចិស្សំវេឃវេចវេកា អត្ថចិកប្បោតិ ពវេហតព្វំ៑ អឃម្បាវេតសំ អធិប្បាវេឃា – ចិតក្កចិចាវេហិ អត្តរាយ្យហត្វា ឲកំ ឧវេឌតីតិ ឲវេកាឌីតិ តថាចិធសយាធិយុត្តំ ឈាតចិត្តវេយច ពវេហត្វា ឲវេកាឌិស្ស ការវេចា ឲវេកាឌិការវេចាតិ សយាធិស្ស ពហណំ សក្កា ចត្តុតិ៑ វេឃា បតាឃំ វេតសយកិតិវេចវេសា "ឲវេកាឌីតិ សយាធិស្ស ពហវេណ សតិ 'ឲវេកាឌិកាច'ត្តិ បទំ ឧទ្ធរិត្វា សយាធិស្ស តិវេទ្ទេសា ត ពត្តវេព្វា សិយា"តិ , វេសា អវេតកត្តិពត្វា អឃុវេត្តា៑ អញ្ញាត្វបិ ហិ ញ្ញាតចិចាវេ៑ អកាត្វា អត្ថយត្តវេស្សច ធាហុវេល្លត ចិកវេក្ខ តិវេទ្ទេសា ធិស្សតិ៑

សត្តាតិ សយំ តិវេទាធិ ពតា៑ សយិតាតិ កាចតាឃ សយំ ពយិតា តិវេទាធិតា៑ ទ្ធបសត្តាតិ តវេតា ឲច សុដ្ឋុ ឧបសត្តា៑ អត្តប្បតាតិ អត្តំ ចិតាសំ ពតា៑ អត្ថព្បតាតិ ឧបសវេក្កត បទំ ចវេឌ្ឍត្វា ទុត្តំ៑ អប្បិតាតិ ពយិតា ចិតាសំ ពតា៑ វេសាសិតាតិ បចត្តិសព្វាតស្ស សត្តាតស្ស អការវេចត វេសាសំ សុក្ខកាចំ ពតា៑ ញ្ញត្តិពតាតិ ចិពតត្តា ពតា៑

អឃយវេត្ថាតិ កាចតាឃ បហីតត្តា ចិតក្កចិចាវេទាតំ អកាចសព្វាវេតា អវេត្ថា៑ វេចាឌវេពាត ទុត្តយត្តំ សប្បដិឌ្ឋិត្វា បរិហរិតុំ "ឲចវេយតំ សិវេទ្ធាចាឃយវេត្ថា"តិ ចត្វា "ត បវេតត"ត្តិអាទិ ទុត្តំ៑ តត្ថ ឲតត្តិ "ចិតក្កចិចាវេទាតំ ទ្ធបសយា"តិ ឲតំ ចចតំ៑ តឌត្ថឌីបកត្តិ តស្ស ចិតក្កចិចាវេទាកាចយត្តសព្វាតស្ស អត្ថស្ស ឌីបកំ៑ ត កិវេលសកាលុស្សិយស្សាតិ ឧបចារក្ខវេណ ចិឃ តិចវេលាសព្វាតស្ស កិវេលសសវេព្វាកស្ស ទ្ធបសយា ត សប្បសាឌតត្តិ អវេត្ថា៑ តត្ត ច "បុរិមំ ចត្វាបិ ចត្តត្តាវេយចា"តិ ព្ទាធំ ពស្មា ទុត្តំ៑ តថា ហិ ទុតិឃញ្ញាតាធិអធិពម្មបិឃឌីបវេកាត អត្ថញ្ញត្តំ សប្បសាឌតតាឃ វេចតវេសា ឲវេកាឌិកាចតាឃ ច វេហតុឌីបវេកាត អចិតក្កអចិចារកាចវេហតុឌីបវេកាត ច ចិតក្កចិចារទ្ធបសយចចវេតវេតច ចិតក្កចិចាវេទាការវេចា ឌីបិវេតាតិ, កិំ បុត អចិតក្កអចិចារចចវេតត ពវេតតាតិ? ត, អឌីបិតត្តា៑ ត ហិ ចិតក្កចិចារទ្ធបសយចចវេតត ចិតក្កចិចាវេទាតំ អប្បចត្តិ ទុត្តា វេហាតិ៑ ចិតក្កចិចាវេរសុ ហិ តណ្ហាប្បហាតំ ឲវេតសំ ទ្ធបសយតំ៑ ជ្ឈាញអាទិកក្ខបុវេលត ហិ តំតំឈាតតិកត្តិឃា ចិក្ខយុត្តំ ចិតក្កចិចារទ្ធបសយចចតាឌីហិ បកាសិតំ៑ ឃវេតា ចិតក្កចិចាវេរសុ ចិវេត្តកាចឌីបកំ ចិតក្កចិចារទ្ធបសយចចតំ, វេឃ ច សព្វាវេរសុ តណ្ហាប្បហាតំ ពវេទាត្តិ, វេតសុ យវេក្កសុ បហីតតវេណ្ហាសុ ច ឋវេលសុ សព្វារប្បចត្តិ វេហាតិ,

ឯវមិធាបិ វិក្ខម្ភិតវិតក្កវិចារធម្មស្ស ទុតិយជ្ឈានស្ស វិតក្កវិចារសម្បយោគោ បុរិមេន ន និវារិតោ សិយាតិ តន្និវារណត្ថំ អាវជ្ជិតុកាមតាទិអតិក្កមោ ច តេសំ វូបសមោតិ ទស្សនត្ថញ្ច "អវិតក្កំ អវិចារ"ន្តិ វុត្តំ។ បឋមជ្ឈានំ ទុតិយជ្ឈានស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតីតិ អាហ "បឋមជ្ឈានសមាធិតោ"តិ។ បឋមម្បីតិ បឋមជ្ឈានម្បិ។

គណនានុបុព្វតោតិអាទិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឯត្ថាបិ "ទុតិយំ ឧប្បន្នន្តិបិ ទុតិយ"ន្តិ វត្តុំ វដ្ដតិយេវ។ វុត្តមេវត្ថំ វិភង្គបាឋេន សាធេន្តោ អាហ "យថាហា"តិអាទិ។ យំ បន វិភង្គេ (វិភ. ៥៨០) "ឈានន្តិ សម្បសាទោ បីតិ សុខំ ចិត្តស្សេកគ្គតា"តិ វុត្តំ, តំ សបរិក្ខារំ ឈានំ ទស្សេតុំ បរិយាយេន វុត្តំ។ រថស្ស បណ្ឌុកម្ពលំ វិយ ហិ សម្បសាទោ ឈានស្ស បរិក្ខារោ, ន ឈានង្គន្តិ អាហ "បរិយាយោយេវ ចេសោ"តិ។ និប្បរិយាយតោ បន ឧបនិជ្ឈានលក្ខណប្បត្តានំ អង្គានំ វសេន តិវង្គិកមេវេតំ ហោតីតិ អាហ "សម្បសាទំ បន ឋបេត្វា"តិអាទិ។

ទុតិយជ្ឈានកថា និដ្ឋិតា។

តតិយជ្ឈានកថា

វិរជ្ជនំ វិរាគោ។ តំ បន វិរជ្ជនំ និព្វិន្ទមុខេន ហីឡនំ វា តប្បដិពទ្ធរាគប្បហានំ វាតិ ទស្សេតុំ "តស្សា បីតិយា ជិគុច្ឆនំ វា សមតិក្កមោ វា"តិ វុត្តំ។ ឧភិន្នមន្តរាតិ បីតិយា វិរាគាតិ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បទានំ អន្តរា, មជ្ឈេតិ អត្ថោ។ សម្បិណ្ឌនត្ថោ សមុច្ចយោ។ មគ្គោតិ ឧបាយោ។ ទុតិយជ្ឈានស្ស ហិ បដិលាភំ វិនា តតិយជ្ឈានស្ស អធិគមោ ន ហោតីតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមោ តតិយជ្ឈានាធិគមស្ស ឧបាយោ។ តទធិគមាយាតិ តតិយមគ្គាធិគមាយ។

ឧបបត្តិតោតិ សមវាហិតភាវេន បតិរូបតោ។ ឈានុបេក្ខាបិ សមវាហិតមេវ អន្តោនីតំ កត្វា បវត្តតីតិ អាហ "សមំ បស្សតី"តិ។ វិសទាយាតិ សំកិលេសវិគមេន បរិព្យត្តាយ។ វិបុលាយាតិ សាតិសយំ មហគ្គតភាវប្បត្តិតោ មហតិយា។ ថាមគតាយាតិ បីតិវិគមេន ថិរភាវប្បត្តាយ។ ននុ ចេត្ថ ឧបេក្ខាវេទនាវ ន សម្ភវតិ, តស្មា កថមយំ តតិយជ្ឈានសមង្គី ឧបេក្ខាយ សមន្នាគតត្តា "ឧបេក្ខកោ"តិ វុច្ចតីតិ ចេ? ន វេទនុបេក្ខាវ ឧបេក្ខាតិ វុច្ចតិ, អថ ខោ អញ្ញាបិ ឧបេក្ខា វិជ្ជតីតិ ទស្សេន្តោ អាហ "ឧបេក្ខា បន ទសវិធា ហោតី"តិអាទិ។ តត្ថ (ធ. ស. អដ្ឋ. ១៦៣; វិសុទ្ធិ. ១.៨៥) "ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ, ឧបេក្ខកោ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ"តិ (អ. និ. ៦.១) ឯវមាគតា ខីណាសវស្ស ឆសុ ទ្វារេសុ ឥដ្ឋានិដ្ឋឆឡារម្មណាបាថេ បរិសុទ្ធបកតិភាវាវិជហនាការភូតា ឧបេក្ខា ឆឡង្គុបេក្ខា នាម។

យា បន "ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតី"តិ (ទី. និ. ១.១០៨) ឯវមាគតា សត្តេសុ មជ្ឈត្តាការភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ព្រហ្មវិហារុបេក្ខា នាម។

យា “ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិត”ន្តិ (ម. និ. ១.២៧; សំ. និ. ៥.១៨២, ១៩០-១៩១) ឯវមាគតា សហជាតធម្មានំ មជ្ឈត្តាការភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា នាម។

យា បន “កាលេន កាលំ ឧបេក្ខានិមិត្តំ មនសិ ករោតី”តិ (អ. និ. ៣.១០៣) ឯវមាគតា អនច្ចារទ្ធនាតិសិថិលវីរិយសង្ខាតា ឧបេក្ខា, អយំ វីរិយុបេក្ខា នាម។

យា –

“កតិ សង្ខារុបេក្ខា សមថវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, កតិ សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ? អដ្ឋ សង្ខារុបេក្ខា សមថវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, ទស សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ។

“កតមា អដ្ឋ សង្ខារុបេក្ខា សមថវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ? បឋមជ្ឈានបដិលាភត្ថាយ នីវរណេ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, ទុតិយជ្ឈានបដិលាភត្ថាយ វិតក្កវិចារេ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, តតិយជ្ឈានបដិលាភត្ថាយ បីតិំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, ចតុត្ថជ្ឈានបដិលាភត្ថាយ សុខទុក្ខេ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិបដិលាភត្ថាយ រូបសញ្ញំ បដិឃសញ្ញំ នានត្តសញ្ញំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិបដិលាភត្ថាយ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិបដិលាភត្ថាយ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិបដិលាភត្ថាយ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, ឥមា អដ្ឋ សង្ខារុបេក្ខា សមថវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ។

“កតមា ទស សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ? សោតាបត្តិមគ្គបដិលាភត្ថាយ ឧប្បាទំ បវត្តំ និមិត្តំ អាយូហនំ បដិសន្ធិំ គតិំ និព្ពត្តិំ ឧបបត្តិំ ជាតិំ ជរំ ព្យាធិំ មរណំ សោកំ បរិទេវំ ឧបាយាសំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, សោតាបត្តិផលសមាបត្តត្ថាយ ឧប្បាទំ បវត្តំ និមិត្តំ អាយូហនំ បដិសន្ធិំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, សកទាគាមិមគ្គបដិលាភត្ថាយ…បេ… សកទាគាមិផលសមាបត្តត្ថាយ…បេ… អនាគាមិមគ្គបដិលាភត្ថាយ…បេ… អនាគាមិផលសមាបត្តត្ថាយ…បេ… អរហត្តមគ្គបដិលាភត្ថាយ ឧប្បាទំ បវត្តំ និមិត្តំ អាយូហនំ បដិសន្ធិំ គតិំ និព្ពត្តិំ ឧបបត្តិំ ជាតិំ ជរំ ព្យាធិំ មរណំ សោកំ បរិទេវំ ឧបាយាសំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, អរហត្តផលសមាបត្តត្ថាយ…បេ… សុញ្ញតវិហារសមាបត្តត្ថាយ…បេ… អនិមិត្តវិហារសមាបត្តត្ថាយ ឧប្បាទំ បវត្តំ និមិត្តំ អាយូហនំ បដិសន្ធិំ បដិសង្ខា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណំ, ឥមា ទស សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តី”តិ (បដិ. ម. ១.៥៧) –

ឯវមាគតា និវរណាទិបដិសង្ខាសន្តិដ្ឋនាការភូតា ឧបេក្ខា, អយំ សង្ខារុបេក្ខា នាម។

តត្ថ និវរណេ បដិសង្ខាតិ បញ្ញា និវរណានិ បហាតព្ពាការេន បដិសង្ខាយ, បរិគ្គហេត្វាតិ អត្ថោ។ សន្តិដ្ឋនាតិ និវរណានំ បហានាភិមុខីភូតត្តា តេសំ បហានេបិ អព្យាបារភាវុបគមនេន មជ្ឈត្តតាយ សន្តិដ្ឋនា។ សង្ខារុបេក្ខាសូតិ និវរណប្បហានេ ព្យាបារាករណេន និវរណសង្ខាតានំ សង្ខារានំ ឧបេក្ខនាសូតិ អត្ថោ។ ឯស នយោ វិតក្កវិចារាទីសុ ឧប្បាទាទីសុ ច។ តត្ថ ឧប្បាទន្តិ បុរិមកម្មបច្ចយា ខន្ធានំ ឥធ ឧប្បត្តិភាវោ។ បវត្តន្តិ តថាឧប្បន្នស្ស បវត្តិ។ និមិត្តន្តិ សព្ពម្បិ តេភូមកំ សង្ខារគតំ និមិត្តការេន ឧបដ្ឋានតោ។ អាយូហនន្តិ អាយតិំ បដិសន្ធិហេតុភូតំ កម្មំ។ បដិសន្ធិន្តិ អាយតិំ ឧបបត្តិ។ គតិន្តិ យាយ គតិយា សា បដិសន្ធិ ហោតិ។ និព្ពត្តិន្តិ ខន្ធានំ និព្ពត្តនំ។ ឧបបត្តិន្តិ វិបាកប្បវត្តិ។ ជាតិន្តិ ជរាទីនំ បច្ចយភូតា ភវបច្ចយា ជាតិ។ ជរាមរណាទយោ បាកដា ឯវ។

ឯត្ថ ច ឧប្បាទាទយោ បញ្ច សង្ខារុបេក្ខាគោចរស្ស វិភជនវសេន វុត្តា, សេសា តេសំ វេវចនវសេន។ និព្ពត្តិ ជាតីតិ ឥទំ ទ្វយំ ឧប្បាទស្ស ចេវ បដិសន្ធិយា ច វេវចនំ។ គតិ ឧបបត្តិ ចាតិ ឥទំ ទ្វយំ បវត្តស្ស, ជរាទយោ និមិត្តស្សាតិ វេទិតព្វា។ តត្រ ចេត្ថ ចតូសុ មគ្គវារេសុ “ឧប្បាទ”ន្តិអាទីនិ បញ្ច មូលបទានិ, “គតិ”តិអាទីនិ ទស វេវចនបទានីតិ បន្នរស បទានិ វុត្តានិ, ទ្វីសុ បន ផលសមាបត្តិវារេសុ បញ្ច មូលបទានេវ វុត្តានិ, តំ កស្មាតិ ចេ? សង្ខារុបេក្ខាយ តិក្ខភាវេ សតិ កិលេសប្បហានសមត្ថស្ស មគ្គស្ស សព្ភាវតោ តស្សា តិក្ខភាវទស្សនត្ថំ វេវចនបទេហិ សហ ទឡ្ហំ កត្វា មូលបទានិ វុត្តានិ, ផលស្ស និរុស្សាហភាវេន សន្តសភាវត្តា មគ្គាយត្តត្តា ច មន្ទភូតាបិ សង្ខារុបេក្ខា ផលស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ ទស្សនត្ថំ មូលបទានេវ វុត្តានីតិ វេទិតព្វានិ។

តត្ថ “សោតាបត្តិមគ្គបដិលាភត្ថាយា”តិអាទីសុ ចតូសុ មគ្គវារេសុ សុញ្ញតានិមិត្តប្បណិហិតមគ្គានំ អញ្ញតរោ វុត្តោ។ “សោតាបត្តិផលសមាបត្តត្ថាយា”តិអាទីសុ ចតូសុ ផលវារេសុ បន អប្បណិហិតផលសមាបត្តិ វេទិតព្វា។ កស្មា? សុញ្ញតវិហារសមាបត្តត្ថាយ អនិមិត្តវិហារសមាបត្តត្ថាយាតិ ឥតរាសំ ទ្វិន្នំ ផលសមាបត្តីនំ វិសុំ វុត្តត្តា។ អនិច្ចានុបស្សនាវុដ្ឋានវសេន ហិ អនិមិត្តមគ្គោ, តថេវ ផលសមាបត្តិកាលេ អនិមិត្តផលសមាបត្តិ, ទុក្ខានុបស្សនាវុដ្ឋានវសេន អប្បណិហិតមគ្គផលសមាបត្តិយោ, អនត្តានុបស្សនាវុដ្ឋានវសេន សុញ្ញតមគ្គផលសមាបត្តិយោ សុត្តន្តនយេន វេទិតព្វា។ ឯវញ្ច កត្វា សុញ្ញតាទិវិមោក្ខវសេន មគ្គុប្បត្តិហេតុភូតា ចតស្សោ, តថា អប្បណិហិតផលសមាបត្តិយា ចតស្សោ, សុញ្ញតវិហារអនិមិត្តវិហារវសេន ទ្វេតិ ទស សង្ខារុបេក្ខាវិបស្សនាបញ្ញា វុត្តា, សមថសង្ខារុបេក្ខា បន អប្បនាវីថិយា អាសន្នបុព្ពភាគេ ពលប្បត្តា ភាវនាមយញាណំ។

យា បន “យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគត”ន្តិ (ធ. ស. ១៥០) ឯវមាគតា អទុក្ខមសុខសង្ខាតា ឧបេក្ខា, អយំ វេទនុបេក្ខា នាម។

យា “យទត្ថិ យំ ភូតំ, តំ បជហតិ, ឧបេក្ខំ បដិលភតី”តិ (ម. និ. ៣.៧១; អ. និ. ៧.៥៥) ឯវមាគតា វិចិនេន មជ្ឈត្តភូតា ឧបេក្ខា, អយំ

ចិបឃ្សត្សេបក្លា តាយ់

តត្ថ ឃតត្តិ ឃំ ក្ខតត្តិ ពន្ទបញ្ចាកំ, តំ ឃុត្ថិតុកឃ្យតាគាគារលោត បឌហតិ់ ក្ខេបក្លិ បដិលកតីតិ ឌិក្ខសោចត្តិកត្តឃឃ្ស សប្យឃ្ស លក្ខលាចិចិតតេត ចិឃ ឌិក្ខលក្ខលាត្តឃឃ្ស ពន្ទបញ្ចាកឃ្ស សក្លារលក្ខលាចិចិតតេត ក្ខេបក្លិ បដិលកតីតិ អតេ្ថា់

ឃា បត ឈក្កាឌីឃុ តេឃចាបតកេឃុ អាកតា សហឌាតាតំ សឃប្យចត្តិសេហតុក្ខតា ក្ខេបក្លា, អឃំ តព្រឃញ្ញត្តុសេបក្លា តាយ់

ឃា "ក្ខេបក្លកោ ច ចិហទតី"តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១៦០; ឆ៉ ឃ៉ ១៩១) ឲចយាកតា អក្កុឃុលេបិ តឃ្វិ អបក្លបិតឌតតី ក្ខេបក្លា, អឃំ ឥឃាត្សេបក្លា តាយ់

ឃា បត "ក្ខេបក្លាឃតិបិទិឃុត្វិ ចតុត្ថិ ឥឃាត"ត្តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១១១; ឆ៉ ឃ៉ ១៩៤) ឲចយាកតា សព្ទបច្ចតីកបទិឃុត្វា បច្ចតីកក្ខបឃឃតេបិ អញ្ញាបិទក្ខតា ក្ខេបក្លា, អឃំ បិទិឃុត្តេបក្លា តាយ់

តត្ថ ឈញអក្កុសេបក្លា ច ព្រាហ្វចិហាត្សេបក្លា ច តៅញ្ញាក្កុសេបក្លា ច តព្រឃញ្ញត្តុសេបក្លា ច ឥឃាត្សេបក្លា ច បិទិឃុត្តេបក្លា ច អត្តេតា ឲកា តព្រឃញ្ញត្តុសេបក្លាច តេហាតិ់ តេតត តេតត អចត្តាតេកតេត បតឃ្សា អឃំ តេកតេា ឲកឃ្សបិ ឃតេា សត្តឃ្ស កុយាទឃុចតេឆទសេតាបតិទាឌាឌីចសេត តេកតេា ចិឃ៉ តឃ្វា តាឃុ ឃត្ថ ឈញអក្កុសេបក្លា, ត តត្ថ តៅញ្ញាក្កុសេបក្លាតសេឃា់ ឃត្ថ ចា បត តៅញ្ញាក្កុសេបក្លា, ត តត្ថ ឈញអក្កុសេបក្លាតសេឃា តេហាត្តិតិ តេចឌិតព្ទា់ ឃឆា តេចតាឃំ អត្តេតា ឲកីការេចា, ឲចំ សក្លាត្សេបក្លាចិបឃ្សត្សេបក្លាតឃ្សិ់ បញ្ញា ឲច ហិ ឃា កិច្ចចសេត ក្ខិឆា កិត្កា់ ឃឆា ហិ បុទិឃឃ្ស ឃាឃំ តេកហំ បចិក្ខិ ឃប្យំ អឌបតេឆ្លិ កតេហត្វា បទិតេឃឃយាតឃ្ស តំ ត្វុឃតេកាក្ខតេក តិបត្តិ ឌិឃ្វា "ឃតេប្យា ត្យ តេលា, តេតា"តិ អចតេលិតេកត្តឃ្ស សោចត្តិកត្តឃំ ឌិឃ្វា តិតេព្ទឃតិកឃ្ស "ឃតេប្យា, ត ឃតេប្យា"តិ ចិចិតតេត យញ្ញត្តាតា តេហាតិ, ឲចតេឃច ឃា អាទគ្គិចិបឃ្សកឃ្ស ចិបឃ្សតាគាគារលោត លក្ខលាត្តតេឃ ឌិតេក្ខ សក្លារាតំ អតិច្ចកាចាឌីចិចិតតេត យញ្ញត្តាតា ក្ខប្យឌ្ឈតិ, អឃំ ចិបឃ្សត្សេបក្លា់ ឃឆា បត តឃ្ស បុទិឃឃ្ស អឌបតេឆត តតេ្លិត កាឡឃំ ឃប្យំ កតេហត្វា "កិត្តាឃំ ព្ទឃំ ឃប្យំ អចិតេហតេឆតេត្តា អត្តាតច្ចា ព្ទឃិតា អឆំឃាតេបតេត្តា ឃុតេច្ចាឃ្យ"ត្តិ ឃុច្ចាតាកាតេឃច បទិតេឃឃតេា កហតេលា យញ្ញត្តាតា តេហាតិ, ឲចតេឃច ឃា លក្ខលាត្តឃឃ្ស ឌិក្ខត្តា អាឌីតេត្ត ចិឃ តតេឃា កតេច បឃ្សតេា សក្លាតក្កហតេលា យញ្ញត្តាតា, អឃំ សក្លាត្សេបក្លា់ ព្ទតិ ចិបឃ្សត្សេបក្លាឃ ឃិទ្ធាឃ សក្លាត្សេបក្លាបិ ឃិទ្ធាច តេហាតិ់ ព្ទឃិតា បតេតឃា ចិចិតតកហតេលាឃុ យញ្ញត្តាសក្លាតេតត កិតេច្ចត ក្ខិឆា កិត្កា់ ចីទិឃុសេបក្លា បត តេចតត្សេបក្លា ច អញ្ញាឃញ្ញាច្ចា អចតេឃឃាហិ ច អត្តេតា កិត្កា ឲចាតិ់

ព្ទឃាឃំ បត តឃត្តឃិ ក្ខេបក្លាតំ ក្ខឃិបុក្កលិឌីចសេត ចិការេកា តត្ថ តត្ថ ចុត្តតេឃតេច តេចឌិតតេព្ទាតិ តតេឃ្សតេត្តា អាហ "ឲចឃំ តឃចិឆាបី"តិអាឌី់ តត្ថ ក្ខឃិបុក្កលចិត្តាទឃុលតេតាតិ "ឈញអក្កុសេបក្លា កាឃាចចទា, ព្រាហ្វចិហាត្សេបក្លា ក្ខបិចចទា"តិ ឲចយាឌីតា ក្ខឃិតេតា់ "ឈញអក្កុសេបក្លា ឥលាឃចឃ្សច, ព្រាហ្វចិហាត្សេបក្លា តិល្លឃិ បុត្តុឌ្ឍតតេសក្លាតេសក្លាត"ត្តិ ឲចយាឌីតា បុក្កលតេតា់

“លញអក្កុបេក្ខា សោយតស្សុបេក្ខាសហគតចិត្តសម្បយុត្តា”តិអាឌិភា ចិត្តេតា៑ “លញអក្កុបេក្ខា លញអារម្មណា, ព្រាហ្មចិហារុបេក្ខា ឆម្មារម្មណា”តិអាឌិភា អារម្មណតោ៑ លត្ថសង្គហនុកក្ខលកុសលត្តិកសង្ខេបចេសភាតិ “ចេតតុបេក្ខា ចេតភាក្ខេត្តភ សង្កហិតា, ព្ភតនា ភច សង្ខារក្ខេត្តភា”តិ លត្ថសង្គហចេសភ៑ លញអក្កុបេក្ខា ព្រាហ្មចិហារេទៀន្ណាំណៈសាភបរិវុត្ថិតព្រាមញ្ញត្តុបេក្ខា ច អត្តេតា នុកា, តស្មា នុកក្ខេលា តាសុ នុកាឃ សតិ ភ ព្ភតនា, តថា សង្ខារុបេក្ខាចិបស្សតុបេក្ខាបិ ចេឌិតព្ពា, ចេតភាចិរិយុបេក្ខាភំ នុកក្ខេលា សិយា ខ្ពុប្បត្តីតិ នុចំ នុកក្ខលចេសភ៑ លញអក្កុបេក្ខា អញ្ញាកតា, ព្រាហ្មចិហារុបេក្ខា កុសលាញ្ញាកតា, តថា សេសា, ចេតតុបេក្ខា បភ សិយា អកុសលាបីតិ នុចំ កុសលត្តិកចេសភ៑ ឥសេបតា សង្ខេបតោ ចត្តារោច ឆម្មា ចិរិយចេតភាតព្រាមញ្ញតាពាលចេសភាតិ នុចំ សង្ខេបចេសភ៑

ព្ភនាភិ ព្ភនាធិបេយ្យតាយ ឃសាតុបេក្ខាយ លក្ខណាទិ ភិត្តេទ្ធា ឥស្សេត្វា អាហ “លក្ខណាឌិតោ បភា”តិអាឌិ៑ តត្ថ អភាវេភាករសាតិ បណីតស្សាបិ តស្មិំ អចភតិបដិបក្ខកិច្ចាតិ អត្ថោ៑ អញ្ញាបរិបច្ចុបដ្ឋាភាតិ សតិបិ សុខបរិយាយត្តិយំ តស្មិំ សុខេ អញ្ញាចដៀ ហុត្វា បច្ចុបតិដ្ឋតិ, សម្បយុត្តាភំ ចា តត្ថ អញ្ញាបរិភំ បច្ចុបដ្ឋេបតីតិ អត្ថោ៑ សម្បយុត្តឆម្មាភំ ខោភំ ខ្ពុបវិលចេញ អាចហេត្តហិ ចិតក្កាឌីហិ អភិក្ខុតត្តា អបរិញ្ញត្តំ តត្ថ តព្រាមញ្ញតាយ កិច្ចំ, តឥភាចតោ ព្ភឆ បរិញ្ញត្តត្តិ អាហ “អបរិញ្ញត្តកិច្ចតោ”តិ៑ តោភតចាហ “អបរិញ្ញត្តំ ហិ”តិអាឌិ៑

ព្ភនាភិសតោ ច សម្បជានភាតិ នុត្ត “ចុច្ចតី”តិ អញ្ញាហរិតព្ពំ៑ សរតីតិ ព្ភមិភា “សតោ”តិ បឥស្ស កត្តុសាឆតយាហ៑ សម្បជានាតីតិ សម្មេចេច បជានាតីតិ៑ បុក្កលភាតិ បុក្កលាធិដ្ឋានភាភ៑ សរណំ ចិត្តភំ ខ្ពុបដ្ឋាភំ លក្ខណេមតិស្សាតិ សរណលក្ខណា៑ សម្មុស្សភបដិបក្ខោ អសម្មុស្សភំ កិច្ចំ នុតិស្សាតិ អសម្មុស្សភរសា៑ កិលេសេហិ អារក្ខា ហុត្វា បច្ចុបតិដ្ឋតិ, តតោ ចា អារក្ខំ បច្ចុបដ្ឋេបតីតិ អារក្ខបច្ចុបដ្ឋាភា៑ អសម្មុយ្ហភំ សម្មេចេច បជានភំ, សម្មោហបដិបក្ខោ ចា អសម្មោហោ លក្ខណេមតស្សាតិ អសម្មោហលក្ខណំ៑ តីរណំ កិច្ចស្ស បរិកេមតំ៑ បចិចេយា ចិមំសា៑ កាមំ ខ្ពុបចារជ្ឈាភាទិ ខ្ពុបរិភាឃ បឋមទុតិយជ្ឈាភាភិបិ សុខុមាភតច, ព្ភមំ បភ ខ្ពុបរិមជ្ឈាភំ ខ្ពុបរិភាឃ “ឌូញអារិកត្តា បភ តោសំ ឃសាតាភ”ត្តិ ចុត្តំ, សា ច ឌូញអារិកតា ចិតក្កាឌិទូលក្ខតាឃ ចេឌិតព្ពា៑ ពោធិ “ពាហុចេតសិកតាឃា”តិ ច ចភត្តិ៑ ក្ខុមិយំ ចិឃ បុរិសស្សាតិ បុរិសស្ស ក្ខុមិយំ កតិ ចិឃាតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ កតិ សុខា ហោតីតិ តោសុ ឃសាភេសុ កតិ សុខា ហោតិ៑ អញ្ញត្តំ តត្ថ សតិសម្បជញ្ញកិច្ចត្តិ “ព្ភកំ ភាយ ទុក្ខំ កាម្មតី”តិ ចត្តព្ពស្ស អភាចតោ ចុត្តំ៑ ឌូញអារិកង្កប្បហារេភ បភ សុខុមត្តាតិ អឃមត្ថោ កាមំ ទុតិយជ្ឈាភេបិ សម្ពចតិ, តថាបិ ឃេរុឃេ្យភ អចិប្បឃោកាភាចេភ ចត្តមាភេសុ បីតិសុខេសុ បីតិសង្ខាតស្ស ឌូញអារិកង្កស្ស បហាភេភ សុខុមតាឃ ព្ភឆ សាតិសឃោ សតិបញ្ញាញ្ញាបរិភាតិ ចុត្តំ “បុរិសស្សា”តិអាឌិ៑ ឆេតុំ បិចតីតិ ឆេតុបកោ, ឆេតុឃា លាភំ បិចេត្តាតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ បុភចេច បីតិំ ខ្ពុបកឆ្ឆេឃ្យាតិ ហាភកាកិយំ ឃសាភំ សិយា , ទុតិយជ្ឈាភេមេច សម្បឆ្ឆេឃ្យាតិ អត្ថោ៑ តោភាហ “បីតិសម្បយុត្តមេច សិយា”តិ៑ ព្ភឥញា អតិមធុរំ សុខត្តិ តតិយជ្ឈាភេ សុខំ សត្ថាយាហ, អតិមធុរតា ចស្ស បហាសោឥញ្ញសភាចាឃ បីតិយា អភាចេភេច ចេឌិតព្ពា៑ ព្ភឥត្តិ “សតោ សម្បជានោ”តិ បឥច្ចយំ៑

សុខញ្ញា កាយេភ បដិសំចេចេឥសិត្តិ នុត្ត កឆមាភោភាភោក ចិភា សុខបដិសំចេចភាតិ អាហ “កិញ្ញាបិ”តិអាឌិ៑ យស្មា តស្ស ភាមកាយេភ

ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲ᩠ᨳᩮᩣ – “ᩈᩩᨡᩴ ᩅᩮᨴᨿᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩮ ᩋᩈᨲᩥᨸᩥ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᩩᨡᩴ, ᨠᩣᨿᩥᨠᩈᩩᨡᩉᩮᨲᩩᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨫᩣᨶᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨿᩔᩣᨲᩥ ᨫᩣᨶᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩴ᪨ ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᩋᨲᩥᨸᨱᩦᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩮᨶ ᩋᩔ ᨫᩣᨶᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨹᩩᨭᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨿᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩔ᪨ ᨹᩩᨭᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩈᩁᩦᩁᩔ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᩅᩣᨲᩮ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᩈᩩᨡᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨫᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩉᩥ ᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩈᩁᩦᩁᩔ᪨ ᨫᩣᨶᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨸᩦᨲᩥ ᨫᩣᨶᨾ᩠ᩉᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨸᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᩋᩅᩈᩮᩈᨲᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩁᩪᨸᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨠᩣᨿᩥᨠᩈᩩᨡᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ᪨

ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩣ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨿᩴᨫᩣᨶᩉᩮᨲᩩ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶᩣᩉ “ᨸᩈᩴᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᩈᩴᩈᩣᨠᩣᩁᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩈᩩᨡᨸᩣᩁᨾᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨡᩔ ᨸᩁᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨡᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨣᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩩᨡᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩣᩃᨿᩮᨶ᪨ ᩑᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨲᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨵ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᩑᩅ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔᨲᩥᨲᩣᨿ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᩍᨵᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ᪨ ᩋᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩥᩔᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᩩᨡᨾᩮᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ “ᩈᩩᨡᩴ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨱᨶᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᨲᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠᨳᩣ

“ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᨠᨴᩣ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ “ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨫᩣᨶᩣᨶᩴ ᩏᨸᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᨱᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨸᩉᩣᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩉᩣᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᩉᩣᨿᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩮ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩅᨧᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩣᨲᩥ “ᩈᩩᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ᪨

ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨫᩣᨶᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨸᩁᩥᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨠᩣᩁᨱᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨠᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮᨸᩥ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨫᩣᨶᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩋᨸᩁᩥᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨲᩥᩈᨿᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩏᨩᩩᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩏᨸᩈᨾᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨸᩉᩣᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩣᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᩅᩦᨳᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᩋᨶᩮᨠᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᩅᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᩅᩦᨳᩥᨿᨬ᩠ᩉᩥ

ឧបចារេន ឯកាចដ្ឋេតា, ឈានេន អនេកាចដ្ឋេតា អនេកក្កត្តុំ បចត្តនេតា៍ ចិនយតិនដ្ឋាយ ឧប្បត្តកិលយេឆា ចិនយានតុបតារេបិ៍ បីតិឋរេណតាតិ បីតិយា ឋរណនត្តា បីតិនយដ្ឋតាតំ ចា បណីតទ្បបិតំ កាយស្ស ញ្ញាបតេតា ចុត្តុំ៍ តេតាហ "នេទ្ធា កាយេយា ឃុលោក្កេត្តា ហោតិ"តិ៍ បណីតទ្បបឋ្ថនរិរស្ស ឃុលោក្កត្តកាយត្តា កុតោ ទុក្ខប្បត្តិ ចិនយានតុបតាបិឌិតាតិ អាហ "បដិបេក្ខត អចិហតត្តា"តិ៍ ចិតក្កចិចារបច្ចេយបីតិ បិ-នេទ្ធា អដ្ឋាតប្បយុត្តា, នេរា "បហីតស្សា"តិ ឧត្តុ អាតេត្វា នប្ពុត្តិតទ្ធា៍ បហីតស្សបិ ចោយតស្សិទ្ធ្រិយស្សាតិ ញាតញ្ចា "និយា ឧប្បត្តិ"តិ ញាយិតា នប្ពុត្តិតញ្ចា៍ ឧតត្តិ ចោយតស្សិទ្ធ្រិយំ៍ "ឧប្បជ្ជតិ"តិ ញាយិតា នប្ពុត្តេទ្ធា៍ "តស្ស យយុំា អតិចិទំ ចិតក្កយេតា ចិចារយេតា កាយេយាបិ កិលយិ, ចិត្តុយិ ឧ្ភាហញ្ញី"តិ ចចតេតា កាយចិត្តលេខាតំ ចិតក្កចិចារបច្ចយតា ចេឌិតញ្ចា៍ ចិតក្កចិចារការេចតិ ឧត្តុ "ឧប្បជ្ជតិ ចោយតស្សិទ្ធ្រិយ"ត្តិ អាតេត្វា នប្ពុត្តិតញ្ចុំ៍ តត្តស្ស និយា ឧប្បត្តិតិ តត្តុ ទុតិយដ្ឋាត្បុបចារេ អស្ស បហីតស្សបិ ចោយតស្សិទ្ធ្រិយស្ស ឧប្បត្តិ ករេចយ្យ៍

ឧត្តុ ច យេចេក ចគត្តិ "តត្តស្ស និយា ឧប្បត្តិតិ ចគេត្តត ឈាតលិកិតយិ ចោយតស្សប្បត្តិ អត្តិតិ គស្សិតំ ហោតិ, តេត ច អតិចរណនការេចា លេកោ ចិយ ចោនេរាបិ អត្តិតិ ឌិេបតិ៍ ត ហិ ចោនេនត ចិតា ចោយតស្សំ បចត្តតិ, ត ចេត្តុ បដ្ឋាតបិញ្ញាយា ចិទេរាឆា ចិត្តេតទ្ធា៍ យទ្ធុា តត្តុ បរិហីតន្ញាតំ អារេមុណំ កត្វា បចត្តយាតំ ចោយតស្សំ គស្សិតំ, អបរិហីតន្ញាតំ អារេមុណំ កត្វា ឧប្បជ្ជយាតស្ស ចោយតស្សស្ស អនមុគ្គចេតា ឈាតលិកិតំ នប្ពុនេរា ចោយតស្សំ តុប្បជ្ជតីតិ ច ត នក្កា ចត្តុំ អដ្ឋនយាបត្តិលិកិនេតា អបិ តស្ស ឧប្បត្តត្តា, ត ហេច លោ នេរា បរិហីតន្ញាតេតា អហោសី"តិ, តំ អយុត្តុ អតិចរណនកាចស្ស ចោយតស្សស្ស អកាចតេតា៍ យទិ និយា, ទ្បបិទ្បបិចចរនត្តាតយិ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ត ច ឧប្បជ្ជតិ៍ តឆា ហិ អាទុបេ្យ កាយត្ថត្តតិចរណំ បដិត្ថ ចិតយិត្ថតិចរណំ ឧត្តត្ថតិចរណំ អចិឌ្ឋាតិចរណត្តិអាឌិសុ ញ្ញាបិគេក្កុត្តុតិចរណាតិ អត្តុដ្ឋបិតិ, ត ចេត្តុ អតិចរណតាបរិយាយេយា កាយត្ថត្តាឌិតយិ អតិចរណាតំយេច តិចរណនឌិនតាយ តិចរណបរិយាយស្ស ចុត្តត្តា៍ យំ បត ចុត្តុ "អដ្ឋនយាបត្តិលិកិនេតា អបិ តស្ស ឧប្បត្តត្តា"តិ, តយិ អការណំ ឧប្បជ្ជយាេតត ច ចោយតេស្សត ឈាតេតា បរិហាយតេតា៍ លហុកេត បត បច្ចេយត បរិហីតំ តាឌិនា តំ អប្បកនិទេតេច បដិបិកតិកំ កទោត្តិតិ ឌដ្ឋព្វា៍ "តត្តស្ស និយា ឧប្បត្តិ"តិ ញាឆំ បត បរិកប្បតចចតំ ឧបចារក្ខេណ ចោយតស្សស្ស អប្បហីតកាចគស្សតត្តុំ៍ តឆា ហិ ចុត្តុ "ត ត្វេច អត្តោអប្បតាយ"ត្តិ៍ យទិ បត តគា ចោយតស្សំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, បចយញ្ញាតយិស្ស បរិហីតេយចាតិ ឌដ្ឋព្វា៍ បហីតយិ នោយតស្សិទ្ធ្រិយំ បីតិ ចិយ ត ទុទេតិ កត្វា "អានត្តត្តា"តិ ចុត្តុំ៍ តាតាចដ្ឋតុបចារេ បហីតយិ បហាតក្ខុំ បដិបេក្ខត អចិហតត្តា អត្តទេត្តរា ឧប្បជ្ជេយ្យ ចាតិ ញាយេយត្តុ គេស្សេត្តា "អប្បតាប្បត្តាយា"តិអាឌិយាហ៍ តាឌិនាយ អានេនចតាយ ញាទ្ធិតញ្ញត្តា យឆា យក្កុចិចិតេតា បុេទ្ធា ទេ្ធ តេយា ឌចតចារា នឌិនាតុបស្សតាច បចត្តត្តិ, ឧចយិឆាបិ អប្បតាចារេតា បុេទ្ធា ទេ្ធ តេយា ឌចតចារា ឧេបក្ខានហាកតាច បចត្តត្តីតិ ចគត្តិ៍

នយាហទិតិ នយាតេនិ, នក្កេហត្វា អការសិតិ អេត្ថា៍ ឃុលុយាតិ ឃុលទុក្ខាតិ ចិយ អេតាញ្ចអារិកត្តា អចិក្ខតតាយ ឃុលុយា, តេតា ឧច អតុយិតិតញ្ញនកាចត្តា ទុត្តិទេញ្ញាយ្យា៍ ឌដ្ឋស្សាតិ ឌដ្ឋបេយាកស្ស, ទុត្ថយស្សាតិ អេត្ថា៍ នក្កា ហោតិ ឧនា កាហយិតុត្តិ អញ្ញាេបិហតតេយត នក្កា កាហយិតុត្តិ អឌិប្បាយេយា៍ អទុក្ខយឃុតាយ ចេតោចិមុត្តិយាតិ ញាគេយច ចតុត្តុំ ឈាតំ ឌដ្ឋញ្ញា៍ បច្ចយគស្សតត្តិ អឌិកាយស្ស ឧបិយក្ខុតបច្ចយគស្សតត្តុំ៍ តេតាហ "ទុក្ខប្បហាតាគេយា ហិ តស្សា បច្ចយា"តិ៍ ទុក្ខប្បហាតាគេយាតិ ច េនាបចារា បចយញ្ញាតាគេយាេចត្តុ អឌិេបត្តា៍ បហីតាតិ ចុត្តាតិ "បញ្ចាត្តុំ ឱ្ធរម្ភាកិយាតំ នំេយាឌតាតំ បរិក្ខយា"តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១៣៤;

ឃ៉ ត៌ ៥៉១០១១) ចុត្តត្តា៉ ឲតាតិ ស៊ុលាឝេយា ខេចឝតា៉ ស៊ុលំសេាយតស្សុស្ស បច្ចេយាតិ

ចសតកាន្តនៅលេបតបុបព្យាករណសយានៅលេបតាឌីតិត្ថាត្តិ កាឃិកស៊ុលំ សេាយតស្សុស្ស បច្ចេយា៉ “ស៊ុលាឃ សេា, អាចុសេា ចិសាល ខេចឝតាឃ, ទាកាតុសយេា អតុសេតិ”តិ (ឃ៉ ត៌ ០៉៣០៥) ចចតេតា អាហ “សេាយតស្សំ ទាកស្សុ បច្ចេយា”តិ៉ “ចុក្ខាឃ សេា, អាចុសេា ចិសាល, ខេចឝតាឃ បដិឈាតុសយេា អតុសេតិ”តិ ចចតេតា ចុត្តិ “ឆេាយតស្សំ ឆេាសស្សុ បច្ចេយា”តិ៉ ស៊ុលាឌិឈាតេតតាតិ ស៊ុលាឌិតំ បហាតេត៉

អចុក្ខយស៊ុលត្តិ ឲត្ត ត ចុក្ខត្តិ អចុក្ខំ, ចុក្ខចិត្ត៉ ឃស្មា តត្ត ចុក្ខំ តត្តិ, តស្មា ចុត្តំ “ចុក្ខាកាខេតា”តិ៉ អស៊ុលត្តិ ឲត្តាបិ ឲខេច តេយា៉ ឲតេតាតិ ចុក្ខស៊ុលបដិខេក្ខបចចេតត៉ បដិបក្ខក្ខតត្តិ ព្ទាចំ ព្ទាឆ តតិឃចេចតាឃ ចុក្ខាឌិតំ សយតិក្កយចសេត បត្តុត្តាតា ចុត្តំ, ត

ក្យុសលិក្យុសលិតំ ចិឃ ខ្ទុចិបច្ចតឹកតាឃ៉ ព្ទដ្ឋាតិដ្ឋចិបទឹតាតុកចតលក្ខណាតិ ព្ទដ្ឋាតិដ្ឋចិបទឹតស្ស យដ្ឋាត្តារយ្ទលាស្ស, ព្ទដ្ឋាតិដ្ឋចិបទឹតំ ចា យដ្ឋាត្តាកាខេត អតុកចតលក្ខណា៉ តខេតា ឲច យដ្ឋាត្តារសា៉ អចិក្ខតបច្ចុបដ្ឋាតាតិ ស៊ុលចុក្ខាតិ ចិឃ ត ចិក្ខតាកាទា បិដ្ឋិបិសារណេ

យិកកតយខេក្កា ចិឃ ខេតហិ អតុយាតត្ថាចិក្ខតាកាខេទាបដ្ឋាតា៉ ស៊ុលតិខេទាឆា តាឃ ព្ទាឆ ចត្យុតុឈ្ញាត្តុបខាខេទា, ខេសា បឌដ្ឋាតំ ឲតិស្សាតិ ស៊ុលតិខេទាឆបឌដ្ឋាតា៉ ខ្ទុខេបក្ខាសតិបិទិស៊ុឌ្ឋិត្តិ បុទិយបខេឆ ខ្ទត្តុទបឆខេលិខេបតេតំ សយាសបឆត្តិ អាហ “ខ្ទុខេបក្ខាឃ ឌតិតសតិបិទិស៊ុឌ្ឋិ”ត្តិ៉

សត្ថាបច្ចតឹកឆយ្ទបទិស៊ុឌ្ឋាឃ បច្ចតឹកសយខេតបិ អញ្ជាចដិឃ បិទិស៊ុឌ្ឋខេបក្ខាឃ ចត្តុយាតាឃ ចត្យុត្តុឈ្ញាខេត សតិ សយ្យុំសតបត្ថា ចិឃ ស៊ុបទិស៊ុឌ្ឋា ស៊ុចិសកា ខ ខេហាតឹតិ អាហ “សតិឃា បិទិស៊ុឌ្ឋិ, សា ខ្ទុខេបក្ខាឃ កតា ត អខេត្ថាតា”តិ៉ ឃឌិ តត្រយដ្ឋាត្តាតា ព្ទាឆ “ខ្ទុខេបក្ខា”តិ

អឆិខេប្យតា, កត់ សតិខេឃច បិទិស៊ុឌ្ឋាតិ ចុត្តាតិ អាហ “ត ខេកចល”ត្តិអាឌិ៉ សតិសឹខេសតាតិ សតិ ខ្ទត្តុយដ្ឋំ កត្តា, បឆាតំ កត្តាតិ ចុត្តំ ខេហាតិ៉

ឲចយបិ កស្មា ព្ទាខេឆច សតិ “ខ្ទុខេបក្ខាសតិបិទិស៊ុឌ្ឋិ”តិ ចុត្តាតិ អតុខេយាកំ សត្ថាឃ “តត្ត កិច្ចាបិ”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្ត ខេហដ្ឋា តឹស៊ុ ឍសាតេស៊ុ

ចិដ្ឋយាតាឃបិ តត្រយដ្ឋាត្តាតាឃ បច្ចតឹកាកិកចតេតា សហាឃបច្ចយខេចកល្លខេតា ខ អបិទិស៊ុឌ្ឋិ, តឆា តំសយ្យុយុត្តាតំ តឝកាចខេតា ព្ទាឆ បិទិស៊ុឌ្ឋិតិ ព្ទាយយត្តំ ខ្ទបយាចសេត ឆស្សុតំ “ឃឆា បតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ស៊ុទិឃប្យកាកិកចាតិ ស៊ុទិឃប្យកាឃ អកិក្ខ្យយាតត្តា៉ អតិក្កតាឃ

ចត្ថខេលា ចិឃ ទត្តិបិ ខេសាយ្ទសកាចា សកាកាឃ ទត្តិឃខេយច ខ ចត្ថខេលា សយ្យុដ្ឋលតឹតិ សា តស្សា សក្កយ្យាតឹតិ ឆស្សុខេត្តា “ខេសាយ្ទកាខេចត ខ អត្តខេតា ខ្ទបកាទកខេត្តត ចា សកាកាឃ ទត្តិឃា”តិ អាហ៉ សេសខេយត្ត ខ្ទត្តាតត្តខេយច៉

ចត្យុត្តុឈ្ញាតកឆា តិដ្ឋិតា៉

បុខេត្ថាតិចាសកឆា

១៧៉ ទ្ធបចិរាកកាចតាចខេសត បចត្តិ ចត្យុត្តិឆយ្យិ អទ្ទបដ្ឋាតំ ចត្យុត្តុឈ្ញាតសក្កហខេយចាតិ អាហ “ចត្តារិ ឍសាតានី”តិ៉ ឃុត្តំ តាច

ចិខេត្តកក្កតា កខេចាក្កយតត្តតា ចិឃ ចិបស្សុតាបិឝកតាបិ ចត្យុត្តំ ឍសាតាតំ សាឆាទណាតិ ខេតសំ ចខេសត “ចត្តារិ ឍសាតានី”តិ ចចតំ,

អកិត្ថាបិឝកតា បត តិខេទាឆបិឝកតា ខ ចត្យុត្តខេស្សុច ឍសាតស្ស អាខេចលិកា, សា កត់ ចត្យុត្តំ ឍសាតាតំ សាឆាទណា ចុត្តាតិ?

បខេយ្យុទាឆិដ្ឋាតកាចខេតា៉ បឌដ្ឋាតបឌដ្ឋាតយ្យិ ហិ បឌដ្ឋាតខេត្តច ចុច្ចតិ, កាទណកាទណយ្យិ កាទណត្តិ ឃឆា “តិខេណហិ កត្តំ សិទ្ធ”ត្តិ៉ ឲចត្ថា

ពត្វា បមោយនគតិច្ចេម អដ្ឋមយាបត្តិក្កហហំ មយត្តិតំ មោហតិ៉ ចិមេត្តាកក្កតត្វាតិតិ ឰត្តមយាឆត្វាតិ, ឌិដ្ឋឆយ្យបុលចិហារត្វាតិតិ អមេត្វា៉ ចិមេត្តាកក្កតាឃិមេត ហិ ឌិដ្ឋឆយ្យបុលចិហារមោ ទុមេត្វា, ឃុក្លចិបឃ្យាកលិណាមចចមេត ធេតំ ទុត្តិ៉ តេតាគហ “ឡាកក្កចិត្វា ឃុល់ ចិចឃំ ចិហរិយ្យាយា”តិ៉ កមេចាក្លុយគត្វាតិតិ កមេចឃុ តិដ្ឋាត្តិអត្វាតិ៉ មត្តាហំ តិមេរាឆមយាបត្តិឃា មយាបដ្ឋគមេតា អាហ “មត្តាហំ អចិត្តកា ហុត្វា”តិ៉ ពម្ហា បត មត្តាហមេយច តិមេរាឆំ មយាបដ្ឋត្តិតិ? ពចាកាលបរិមេច្ឆេទកមេលាមេតា, តេញ្ចា មេឃកុមេឃ្យត អាហារុបឌិចិតំ មត្តាតំ ដ្ឋបរិឌិក្ខាកបរិចត្តុឃ្យ ឡាតិចឃំ កុត្តាហារឃ្យ មត្តាហមេយច ឃាបតមេតា៉

កា (ចិយុទ្ធិ៉ ១-ប័៤ល៍-ប័៤ប័) បតាឃំ តិមេរាឆមយាបត្តិ តាយ, មេក តំ មយាបដ្ឋត្តិ, មេក ត មយាបដ្ឋត្តិ, កត្វ មយាបដ្ឋត្តិ, ពម្ហា មយាបដ្ឋត្តិ, ពចេញ្ចាឃ្យា មយាបដ្ឋតំ មោហតីតិ? ទុទ្ធមេត – ពត្វ កា បតាឃំ តិមេរាឆមយាបត្តិ តាយាតិ ឃា អតុបុព្វាតិមេរាឆចមេត ចិត្តមេចតឃិកាតំ ឆយ្យាតំ អបរិចត្តិ៉ មេក តំ មយាបដ្ឋត្តិ, មេក ត មយាបដ្ឋត្តិតិ មមេត្ថាបិ បុទុដ្ឋគមោយាតាបត្ថមកទាកាយិមេតា ឃុក្លចិបឃ្យាកា ច អតាកាយិអមេហមេត្វា ត មយាបដ្ឋត្តិ, អដ្ឋមយាបត្តិលាភិមេតា បត អតាកាយិមេតា លិណាមចា ច មយាបដ្ឋត្តិ៉ កត្វ មយាបដ្ឋត្តិតិ បញ្ហាមេចាការកមេច៉ ពម្ហា? អតុបុព្វាមយាបត្តិមញ្ញាចមេតា៉ ចតុមេចាការកមេច បត បចយេញ្ញាតាឌិតំ ដ្ឋបរិត្តិមេឃច តត្វិ, ពម្ហា ត មក្លា ពត្វ មយាបដ្ឋត្តំ៉ ពម្ហា មយាបដ្ឋត្តិតិ មក្លារាតំ បចត្តិកមេធ ដ្ឋក្តលិត្វា “ឌិដ្ឋឆមេយ្យ អចិត្តកា ហុត្វា តិមេរាឆំ តិដ្ឋាតំ បត្វា ឃុល់ ចិហរិឃ្យាយា”តិ៉ ពចេញ្ចាឃ្យា មយាបដ្ឋតំ មោហតីតិ មយចចិបឃ្យតាចមេត ដ្ឋឃ្យាក្លិត្វា កតបុព្វាកិច្ចឃ្យ មេតចមញ្ញាតាមញ្ញាឃតតំ តិមេរាឆឃមេតា ឡាចយឃ្យា មយាបដ្ឋតំ មោហតិ៉ មេឃា ហិ មយចចមេយមេតច ដ្ឋឃ្យាក្លតិ, មេឃា មេតចមញ្ញាតាមញ្ញាឃតតមយាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិ៉ មេឃាបិ ចិបឃ្យតាចមេយមេតច ដ្ឋឃ្យាក្លតិ, មេឃា ចលមយាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិ៉ មេឃា បត ដ្ឋកឃចមេយមេតច ដ្ឋឃ្យាក្លិត្វា មេតចមញ្ញាតាមញ្ញាឃតតំ តិមេរាឆតិ, មេឃា តំ មយាបដ្ឋតីតិ អឃមេយត្វ មមេត្លមេបិ៉

អឃំ បត ចិត្វមេរា – ឰាឆ កិក្ខុ តិមេរាឆំ មយាបដ្ឋតុកាមេយា បចយេញ្ញាតំ មយាបដ្ឋិត្វា ទុដ្ឋាឃ ពត្វ មក្លាមេរ អតិច្ចមេតា ទុក្ខមេតា អតត្តមេតា ចិបឃ្យតិ៉ ចិបឃ្យតា ច បតេឃា តិចិធា មក្លារបរិក្កហកចិបឃ្យតា ចលមយាបត្តិចិបឃ្យតា តិមេរាឆមយាបត្តិចិបឃ្យតាតិ៉ ពត្វ មក្លារបរិក្កហកចិបឃ្យតា យត្ថា ចា តិក្លា ចា យក្កឃ្យ បឆដ្ឋាតំ មោហតិមេឃច៉ ចលមយាបត្តិចិបឃ្យតា តិក្លាច ចដ្ឋតិ យក្កកាចតាមឌិឃា៉ តិមេរាឆមយាបត្តិចិបឃ្យតា បត តាតិយត្ថតាតិតិក្លា ចដ្ឋតិ, ពម្ហា ឡម តាតិយត្ថាឃ តាតិតិក្លាឃ ចិបឃ្យតាឃ មេត មក្លាមេរ ចិបឃ្យតិ៉ ពមេតា ទុតិឃញ្ញាតំ...មេប... ពមេតា ចិញ្ញាណញ្ចាឃតតំ មយាបដ្ឋិត្វា ទុដ្ឋាឃ ពត្វ មក្លាមេរ ពមេឆច ចិបឃ្យតិ៉ អច អាកិញ្ចញ្ញាឃតតំ មយាបដ្ឋិត្វា ទុដ្ឋាឃ ចតុព្វិធំ បុព្វាកិច្ចំ កមោតិ តាតាពទ្ធអចិកោបតំ មឃ្ឃបតិយាតតំ មត្វុបក្កោមតំ អទ្ធាតបរិមេច្ឆតត្តិ៉

ពត្វ តាតាពទ្ធអចិកោបតត្តិ ឃំ ឰយិតា កិក្ខុតា មទ្ធិំ ឡាកាពទ្ធំ ត មោហតិ, តាតាពទ្ធំ ហុត្វា ឌិតំ បត្តចិចរំ ចា យញ្ចាបិឆំ ចា តិចាមកោហំ ចា អញ្ញា ចា បត ឃំ កិញ្ចិ បរិក្លារជាតំ, តំ ឃចា ត ចិកុបរិតិ, អក្កិឧកចាពចោទ៌ោត្ថរាឌិតំ ចមេយត ត ចិតឃ្យតិ, ឡចំ អឆិដ្ឋាតព្វា៉ ពពិធំ អឆិដ្ឋាតចិធាតំ “ឰាឆញ្ចិឆញ្ចា ឰាយម្ហិ មត្តាហព្កុត្តមេរ យា អក្កិតា ឆាយតុ, យា ដ្ឋឧមោត ទុឃ្យតុ, យា ចាមោតត ចិទ្ធំមតុ, យា មចាមេហិ ហរិឃតុ, យា ដ្ឋត្ថរាឌិហិ ពដ្ឋតុ”តិ៉ ឡចំ អឆិដ្ឋមេត តំ មត្តាហំ តឃ្យ ត កោចិ បរិឃ្យមេឃា មោហតិ, អតឆិដ្ឋហមេតា បត អក្កិអាឌិហិ តឃ្យតិ, ឰាឆំ តាតាពទ្ធអចិកោបតំ តាយ៉ ឃំ បត ឡាកាពទ្ធំ មោហតិ តិចាមតបរិកុបតំ ចា តិឃិត្ថាមតំ ចា, ពត្វ ចិឃុំ អឆិដ្ឋាតកិច្ចំ តត្វិ,

សយាបត្តិយេន តំ វត្តតិ។

សញ្ញបតិឃាតត្ថិ កិច្ចសញ្ញាយ បតិឃាតំ វិកិច្ចតំ, យាច ឯសា កិច្ច អាកឌ្ឍតិ, តាច សញ្ញាយស្ស អកាវណត្តិ អវេត្វា។ ឯត្ថ ច បតិឃាតំ ឯតស្ស ត បុព្ពកិច្ចំ, បតិឃាតតាចខ្លតំ បត បុព្ពកិច្ចំ។ តស្មា ឯចំ អាចរិ្តតព្ពំ “សចេ យមិ សត្តាហំ និវោធំ សយាបជ្ជិត្វា និសិទេន្ត សញ្ញា អបលោកតកយ្យាទីសុ កិច្ចិវេច កយ្យំ កត្តុកាមោ ហោតិ, យាច យំ កោចិ កិច្ច អាកឌ្ឍា ត បក្កោសតិ, តាចវេច វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ។ ឯចំ កត្វា សយាបន្នោ ហិ តស្មិំ សមយេ វុដ្ឋហតិយេច។ យោ បត ឯចំ ត ករោតិ, សញ្ញា ចេ សត្ថិបតិត្វា តំ អបស្សន្តោ “អមុកោ កិច្ច កុហិ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “និរោធំ សយាបន្នោ”តិ វុត្តេ កញ្ចិ កិច្ច បេសេតិ “តំ បក្កោសាហី”តិ, អថស្ស តេត កិច្ចតា សចក្ខុបថាវេ ឋត្វា “សញ្ញា តំ អាចុសោ បតិយាតេតី”តិ វុត្តមត្តេយេច វុដ្ឋានំ ហោតិ។ ឯចំ ករុកា ហិ សញ្ញស្ស អាណា តាម, តស្មា តំ អាចរិត្វា យថា បជេយេច វុដ្ឋាតិ, ឯចំ សយាបជ្ជិតព្ពំ។

សត្ថុបក្កោសតត្ថិ ឥធាបិ សត្ថុបក្កោសតាចខ្លតយេច ឥយស្ស បុព្ពកិច្ចំ, តស្មា តម្បិ ឯចំ អាចរិតព្ពំ។ សេសំ បុរិមតយេតេច វេទិតព្ពំ។

អទ្ធាតបរិច្ឆេទោតិ ជីចិតទ្ធាតស្ស បរិច្ឆេទោ។ ឥមិតា កិច្ចតា អទ្ធាតបរិច្ឆេទេសុ កុសលេត ភចិតព្ពំ, “អត្តនោ អាយុសង្ខារា សត្តាហំ បចត្តិស្សន្តិ ត បចត្តិស្សន្តី”តិ អាចរិត្វាច សយាបជ្ជិតព្ពំ។ សចេ ហិ សត្តាហព្ភន្តរេ និរុជ្ឈតកេ អាយុសង្ខារេ អតាចរិត្វាច សយាបជ្ជតិ, តស្ស និរោធសយាបត្តិ យរណំ បដិពាហិតុំ ត សក្កោតិ, អន្តោនិរោធេ យរណស្ស តត្ថិតាយ អន្តរាច សយាបត្តិតោ វុដ្ឋាតិ, តស្មា ឯតំ អាចរិត្វាច សយាបជ្ជិតព្ពំ។ អចសេសញ្ហិអតាចរិតុម្បិ ចដ្ដតិ, ឥទំ បត អាចរិតព្ពមេចាតិ វុត្តំ។ ឯសោ ឯចំ អាកិញ្ចញ្ញាយតតំ សយាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ឥទំ បុព្ពកិច្ចំ កត្វា តេចសញ្ញាតាសញ្ញាយតតំ សយាបជ្ជតិ, អថេកំ ចា ទ្វេ ចា ចិត្តចារេ អតិក្កមិត្វា អចិត្តកោ ហោតិ, និរោធំ ផុសតិ ។ កស្មា បតស្ស ទ្វិន្នំ ចិត្តាតំ ឧបរិ ចិត្តាតិ ត បចត្តន្តីតិ? និរោធស្ស បយោកត្តា។ ឥទញ្ហិឥមស្ស កិច្ចតោ ទ្វេ សយថចិបស្សតាធម្មេ យុកតទ្ធេ កត្វា អដ្ឋសយាបត្តិអារោហតំ អនុបុព្ពនិរោធស្ស បយោគោ, ត តេចសញ្ញាតាសញ្ញាយតតសយាបត្តិយាតិ និរោធស្ស បយោកត្តា ទ្វិន្នំ ចិត្តាតំ ឧបរិ ចិត្តាតិ ត បចត្តន្តីតិ។

យស្មា តោធិសត្តេត តោធិមណ្ឌបសង្កមតតោ បុព្វេបិ ឆវិមកចេ ចតុត្តញ្ញាតំ និព្ពត្តិតបុព្ពំ, ពុទា បត តំ និព្ពត្តិតមត្តមេច អហោសិ, ត ចិបស្សតាទិបាទកំ។ តស្មា “តោធិទុក្ខមូលេ និព្ពត្តិត”ន្តិ តតោ ចិសេសេត្វា វុត្តំ។ ចិបស្សតាបាទកត្តិ ចិបស្សតាមុខ ចិបស្សតាយ បាទកំ។ អភិញ្ញាបាទកត្តិ ឯត្ថាបិ ឯសេច តយោ។ ពុទ្ធាតញ្ហិបជេយាមុខ ឯច បាទកជ្ឈាតេត បយោជតំ អហោសិ, ត តតោ បរំ ឧបរិមក្កាធិកមផលសយាបត្តិអភិញ្ញាចរអញ្ញតាទិអត្ថំ។ អភិសម្ពោធិសមធិកមតោ បដ្ឋាយ ហិ សព្ពំ ពាលណសយាធិកិច្ចំ អាកង្ខាមត្តបដិពទ្ធមេចាតិ។ សព្ពកិច្ចសាធកត្តិ អនុបុព្ពចិហារាទិសព្ពកិច្ចសាធកំ។ សព្ពលោកិយលោកុត្តរកុណាចាយកត្តិ ឯត្ថ ចិបស្សតាភិញ្ញាបាទកត្តា ឯច ចតុត្ថស្ស ឈាតស្ស កាចតោ សព្ពលោកិយលោកុត្តរកុណាចាយកតា វេទិតព្ពា។ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋាតមិ្បយក្កញាណំ តំបទដ្ឋាតញ្ច សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ អភិសម្ពោធិ, តទធិកមសមកាលមេច ច កាចតោ សព្ពេ ពុទ្ធកុណា ហត្ថកតា អហេសុំ, ចតុត្ថជ្ឈាតសត្តិស្សយោ ច មក្គាធិកមោតិ។

“ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមី”តិ ឯត្ថ “សោ”តិ វុត្តត្តា អាហ “សោ អហ”ន្តិ។ ឯវំ សមាហិតេតិ ឯត្ថ ឯវំ-សទ្ទោ ហេដ្ឋា ឈានត្តយាធិគមបដិបាដិនិទស្សនោ ចតុត្ថជ្ឈានសមាធានស្ស និទស្សនត្ថោតិ អាហ “ឯវន្តិ ចតុត្ថជ្ឈានក្កមនិទស្សនមេត”ន្តិ។ ចតុត្ថជ្ឈានស្ស តស្ស ច អធិគមក្កមស្ស និទស្សនំ, តេន សមាធានាការក្កមេន ចតុត្ថជ្ឈានសមាធិនា លទ្ធោ, តក្កមនិទស្សនត្ថន្តិ អត្ថោ។ តេនាហ “បុរិមា... បេ... វុត្តំ ហោតី”តិ។ តត្ថ បុរិមា កមេនាតិ បុរិមា បឋមជ្ឈានាធិគមាទិកា កមេន។ យទិបិ “ឯវ”ន្តិ ឥទំ អាការសមាធិកា សន្និ ចតុត្ថជ្ឈានសមាធានំ ទីបេតិ, សតិបារិសុទ្ធិសមាធិ ឯវ បន ពុទ្ធិយា អធិដ្ឋានភាវេន បធានន្តិ អាហ “ចតុត្ថជ្ឈានសមាធិនា សមាហិតេ”តិ។ សព្ពបច្ចនីកធម្មបរិក្កិលេសវិសុទ្ធាយ បច្ចនីកសមនេនបិ អព្យាបជ្ជាយ បារិសុទ្ធិបច្ចយាយ ចតុត្ថយាភាយ ចតុត្ថជ្ឈានំ សម្បយុត្តា ច ធម្មា សុបរិសុទ្ធា សុវិសទា ច ហោន្តិ, សតិសីសេន បន តត្ថ ទេសនា កតាតិ អាហ “ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិភាវេន បរិសុទ្ធេ”តិ, ឧបេក្ខាយ ជនិតសតិបារិសុទ្ធិសព្ភាវេនាតិ អត្ថោ។ បរិសុទ្ធិយា ឯវ បច្ចយវិសេសេន បវត្តិវិសេសោ បរិយោទាតតា សុធន្តសុវណ្ណស្ស និឃំសនេន បភស្សរតា វិយាតិ អាហ “បរិសុទ្ធត្តាយេវ បរិយោទាតេ, បភស្សរេតិ វុត្តំ ហោតី”តិ។

សុខាទីនំ បច្ចយានំ ឃាតេនាតិ សុខសោមនស្សានំ ទុក្ខទោមនស្សានញ្ច យថាក្កមំ រាគទោសបច្ចយានំ វិក្ខម្ភនេន។ “សុខំ សោមនស្សស្ស បច្ចយោ, សោមនស្សំ រាគស្ស, ទុក្ខំ ទោមនស្សស្ស បច្ចយោ, ទោមនស្សំ ទោសស្សា”តិ វុត្តំ។ យថា រាគាទយោ ចេតសោ មលីនភាវេន “អង្គណានី”តិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ឧបក្កិលេសនដ្ឋេន ឧបក្កិលេសាតិ អាហ “អនង្គណត្តា ឯវ ច វិគតូបក្កិលេសេ”តិ។ តេនាហ “អង្គណេន ហិ ចិត្តំ ឧបក្កិលិស្សតី”តិ, វិគាឡ្ហិយតិ ឧបតាបីយតីតិ អត្ថោ។ សុភាវិតត្តាតិ បគុណភាវាបាទនេន សុដ្ឋុ ភាវិតត្តា។ តេនាហ “វសីភាវប្បត្តេ”តិ, អាវជ្ជនាទិនា បញ្ចធា វុត្តវសិភាវេន វា បរិចយេន ចសំ វត្តិតុំ ឧបគតេតិ អត្ថោ។ វសេ វត្តមានញ្ហិ ចិត្តំ មុទូតិ វុច្ចតីតិ វសេ វត្តមានំ ចិត្តំ បគុណភាវប្បត្តិយា សុបរិមទ្ទិតំ វិយ ចម្មំ សុបរិកម្មកតា វិយ ច លាខា មុទូតិ វុច្ចតិ។ កម្មក្ខមេតិ វិកុព្ពនាទិឥទ្ធិកម្មក្ខមេ។ តេនាហ មុទុតាកម្មនិយត្តេ។

តាហត្ថិអាទីសុ (អ. និ. អដ្ឋ. ១.១.១) ន-ការោ បដិសេធត្ថោ។ អហន្តិ សត្ថា អត្តានំ និទ្ទិសតិ។ ភិក្ខវេតិ ភិក្ខូ អាលបតិ។ អញ្ញន្តិ ឥទានិ វុច្ចមានចិត្តតោ អញ្ញំ។ ឯកធម្មម្បីតិ ឯកម្បិ សភាវធម្មំ។ ន សមនុបស្សាមីតិ សម្ពន្ធោ។ អយញ្ហេត្ថ អត្ថោ – អហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន ឱលោកេន្តោបិ អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ ន សមនុបស្សាមិ, យំ វសីភាវាបាទនេន ភាវិតំ តថា បុនប្បុនំ ករណេន ពហុលីកតំ ឯវំ សមិទំ សម្មុខាភាវប្បត្តិយា មុទុ កម្មក្ខមតាយ កម្មនិយញ្ច ហោតិ យថា ឥទំ ចិត្តន្តិ។ ឥទំ ចិត្តន្តិ ច អត្តនោ តេសញ្ច បច្ចក្ខតាយ ឯវមាហ។

យថា យថាវុត្តា បរិសុទ្ធតាទយោ ន វិគច្ឆន្តិ, ឯវំ សុភាវិតំ ចិត្តំ តត្ថ អវដ្ឋិតំ ហោតិ “ឋិតំ អានេញ្ជប្បត្ត”ន្តិ ច វុត្តន្តិ អាហ “ឯតេសុ បរិសុទ្ធភាវាទីសុ ឋិតត្តា ឋិតេ, ឋិតត្តាយេវ អានេញ្ជប្បត្តេ”តិ។ យថា មុទុកម្មញ្ញតា វសីភាវប្បត្តិយា លក្ខីយតិ, ឯវំ វសីភាវប្បត្តិបិ មុទុកម្មញ្ញតាហិ លក្ខីយតីតិ “មុទុកម្មញ្ញភាវេន វា អត្តនោ វសេ ឋិតត្តា ឋិតេ”តិ វុត្តំ។ យថា ហិ ការណេន ផលំ និទ្ទិសីយតិ, ឯវំ ផលេនបិ ការណំ និទ្ទិសីយតីតិ និច្ចលភាវេន អវដ្ឋានំ អានេញ្ជប្បត្តិយា ច សម្បយុត្តធម្មេសុ ថិរភាវេន បដិបក្ខេហិ អកម្បនីយតាយ ច

សម្ភចតំ សង្ខាឌីពាលិតំ អាត្មការេចត ហោតីតិ អាហ “សង្ខាឌីហិ បរិគ្គហិតត្តា អារេតប្បច្ចេត្ត”តិ។

ប្តូងាតិ សង្ខេបតោ ចុត្តរយេចត្តំ ចិចទិតុំ “សង្ខាបរិគ្គហិតំ ហឺ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ សង្ខាបរិគ្គហិតត្តិ ឲុចំ ស្មុកាចិតំ ចសឹកាចប្បត្តំ ចិត្តំ ឲុក៌េសត អភិញ្ញាសន្និពទ្ធលាឃាតំ ឆយ្ហាតំ អភិញ្ញាសន្និពិរិឃាឃ សំចត្តតីតិ ឲុចំ បចត្តាឃ សង្ខាឃ បរិគ្គហិតំ ឃឆាចុត្តសង្ខាពលេត ក្ខបត្តម្ពិតំ។ អស្សន្និយេតាតិ តប្បដិបេក្ខត អស្សន្និយេត ហេតុតា។ ត ប្តូញ្ញាតីតិ ត ចលតិ ត ពយ្យតិ, អញ្ញាងត្ថ ក្ខបរិចិសេសាចហការេចតេច តិដ្ឋតិ។ ចិទិឃបរិគ្គហិតត្តិអាឌីស្វបិ ប្តូយិតាច តយេត អត្ថោ ចេឌិតព្ពោ។ អយំ បត ចិសេសោ – ចិទិឃបរិគ្គហិតត្តិ ចសឹកាចាបិតេតបរិតេយតសាតេតត ចិទិយេត ក្ខបត្តម្ពិតំ។ សតិបរិគ្គហិតត្តិ ឃឆាចុទ្ធេត្ត កាចតាតពហុលឹកាទេ អសម្មោសាឌិកាឃ គុសលិតប្ប ឆយ្ហាតំ ពតិយោ សមន្ទេសមាតាឃ សតិឃា ក្ខបត្តម្ពិតំ។ សមាធិបរិគ្គហិតត្តិ តទេត្ថច អចិក្ខេបសាតេតត សមាតាតេត ក្ខបត្តម្ពិតំ។ បញ្ញាបរិគ្គហិតត្តិ តស្សា ឲុច កាចតាឃ ក្ខបការាត្មការឆយ្ហាតំ បឌាតតលក្ខលាឃ បញ្ញាឃ ក្ខបត្តម្ពិតំ។ ឱ្ភកាសកតត្តិ ពាទេលាកាសសហកតំ។ ឱ្ភកាសក្ខទេតត ហិ ឃឆាចុត្តសមាតាតសំចន្និទេតត ពាទេលាត សំកិលេសបក្ខ ឃាឆាចតោ បស្សេត្តា តតោ ក្រោសេត្តា ឱ្ភតុប្បេត្តា តំ អកិកចតិ, ត តេត អកិក្សយ្យតិ។ តេតាហ “កិលេសគ្គតាទេត ត ប្តូញ្ញាតី”តិ។ ឲុតេត ពាលាបរិគ្គហិតំ ហិទេាត្តប្បពាល់ ឥស្សតិ។ អដ្ឋង្គសមត្នាកតត្តិ ចត្តណ្ណាតសមាធិតា សមាហិតតា បរិសុទ្ធតា បរិយោឌាតតា អតង្គណតា ចិកតុបក្កិលេសតា មុទុការចា ពម្មតិយតា អារេតប្បត្តិយា ឋិតតាតិ ប្តូយេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមត្នាកតំ។ អឆ ចា សមាហិតស្ស ចិត្តស្ស ប្តូមាតិ អង្គាតីតិ “សមាហិតេ”តិ ប្តូមំ អង្គការេចត អគ្គហេត្វា ឋិតិអារេតប្បត្តិយោ ចិភ្យុំ គហេត្វា ឃឆាចុត្តេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមត្នាកតត្តិ អត្ថោ ងដ្ឋព្ពោ។ អភិតីហារគ្គមតិ ប្តូជ្ឈិចិឆាឌិអត្ថំ អភិតីហារគ្គមំ តងកិយុលពទេលាយោគ្គំ។ តេតាហ “អភិញ្ញាសន្និពទ្ធលាឃាតំ ឆយ្ហាតំ អភិញ្ញាសន្និពិរិឃាឃា”តិ។

ពាយំ តីចទលាតិ ចិក្ខម្ភេត្វា ឲុច បឋមជ្ឈាតសមធិគេមា, ចិតក្កាឌិច្ចុបសមា ឲុច ឥ ទុតិយជ្ឈាតាឌិសមធិគេមា, តឆាបិ ត តឆា តេ តេហិ ឝ្នទិក្សតា, អបេតា ចា ឃឆា ចត្តណ្ណាតតោ, តម្ហា ចេតសោ ឧបកិលេសភូតា អភិជ្ឈាទិហិ តីចទលាឌីហិ ស្ទុដ្ឋ ចិមុត្តិយា តស្ស បរិសុទ្ធិបរិយោឌាតតា ឥ ចុត្តាតិ អាហ “តីចទល...បេ... បរិយោឌាតេ”តិ។ ឈាតបដិលិកបច្ចតីកាតត្តិ ឲុត្ត អាចរិយឆម្មបាលត្ថេរេត “ឈាតបដិលិកបច្ចឃាត”ត្តិ បាឋំ គហេត្វា “ឈាតបដិលិកបច្ចតីកាត”ត្តិ អយំ បាឋោ បដិក្ខិត្តោ។ ចុត្តញ្ហិតេត –

“ឈាតបដិលិកបច្ចឃាតត្តិ ឈាតបដិលិកហេតុកាតំ ឈាតបដិលិកំ តិស្សាយ ក្ខប្បជ្ជតកាតំ។ បិបកាតត្តិ លិយកាតំ។ ប្តូដ្ឋាចចរាតត្តិ ប្តូដ្ឋាឃ អចចរាតំ ប្តូដ្ឋាចសេត ឱ្ភតិល្លាតំ ‘អហោ ចត មេយេច សត្វា បដិបុដ្ឋិត្វា កិក្ខតំ ឆម្មំ ទេសេយ្យា’តិអាឌិតយប្បចត្តាតំ មាតមាឃាសាចេយ្យាឌីតំ។ អភិជ្ឈាឌីតត្តិ អាឌិ-សទ្ទេតបិ តេសំយេច សង្គហោ។ អភិជ្ឈា ចេត្ថ បឋមជ្ឈាតេត អចិក្ខម្ភិតយ្យា មាតាឌយោ ឥ តឆេកដ្ឋា ងដ្ឋព្ពា ឈាតបដិលិកបច្ចឃាតត្តិ អត្មចត្តមាតត្តា។ ចិក្ខម្ភិតយ្យា បត តីចទលគ្គហណេត ពហិតា។ ពធំ បត បឋមជ្ឈាតេត អចិក្ខម្ភិតយ្យា ប្តូឆ ចិកឆ្ឋីតិ? ‘សត្ថា គុសលិ ឆយ្ហា សត្ថាគុសលិតំ បដិបក្ខា’តិ សល្លេលបដិបត្តិចសេត ឲុចំ ចុត្តំ ឈាតស្ស អបរាមដ្ឋកាចឥស្សតតោ។ ឝយ បតេត្ថ ‘ប្តូដ្ឋាចចរាតំ អភិជ្ឈាឌីត’ត្តិ ប្តូយេហិ បឥហិ ពោបអប្បច្ចឃការទ៉ាពយ្យាបិឌាឥយោ ពហិតាតិ អធិប្បាយេត ‘ឈាតបដិលិកបច្ចឃាត’ត្តិ បាឋំ បដិក្ខិបិត្វា ‘ឈាតបដិលិកបច្ចតីកាត’ត្តិ បាឋោតិ ចឥត្តិ, តំ តេសំ មតិមត្តំ តឆា

ពីជស្សេវ អភាវតោ, ឈានបដិលាភបច្ចនីកា ច នីវរណា ចេវ តទេកដ្ឋា ច, តេសំ ទូរីភាវំ វត្វា បុន តេសំយេវ អភាវវិគមោធនតាយ អយុជ្ជមានត្តា។ តត្ថ ច អនង្គណសុត្តវត្ថសុត្តេសុ អយមត្ថោ លព្ភតិ អភិជ្ឈាទិកានំយេវ បាបធម្មានំ តត្ថ អធិប្បេតត្តាតិ។ សច្ចមេតំ, ឥធ បន អធិគតចតុត្ថជ្ឈានស្ស វសេន វុត្តត្តា សុខុមានេវ តេ គហិតា, អង្គណុបក្កិលេសតាសាមញ្ញេន បនេត្ថ សុត្តានិ អបទិសតិ។ តថា ហិ ‘សុត្តានុសារេនា’តិ វុត្តំ, ន បន សុត្តវសេនា”តិ។

អវស្សន្តោតេវំ សប្បដិក្ខិត្តំ អធិគតជ្ឈានានម្បិ កេនចិ ឈានាវរណានំ បវត្តិសម្ភវតោតិ ។ តេនេវ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន “ឈានបដិលាភបច្ចយាន”ន្តិ បាឋំ គហេត្វា “ឈានបដិលាភបច្ចនីកាន”ន្តិ អយំ បាឋោ បដិក្ខិត្តោ។ យថាគណ្ឋិបទេ វិសុទ្ធិមគ្គស្ស សីហឡគណ្ឋិបទេបិ ច “ឈានបដិលាភបច្ចយាន”ន្តិ ពាយស្សេវ បាឋស្ស អត្ថោ វុត្តោ, តស្មា អយមេវ បាឋោ គហេតព្វោ, អត្ថោបិ ចេត្ថ យថាវុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។ តេន “ឈានបដិលាភបច្ចយានន្តិ ឈានាយ អាវរណានំ ឈានាវរណេន ជាតិណ្ណានំ បវត្តានំ នានប្បការានំ កោបអប្បច្ចយានន្តិ អត្ថោ”តិ អយម្បិ បាឋោ អយុត្តោយេវាតិ គហេតព្វំ, តេនេវ ច វិសុទ្ធិមគ្គេ អយំ បាឋោ សន្តេន សន្តំ ន ទស្សិតោតិ។

វុឌ្ឍិផីតភាវុបនយនតោតិ វុឌ្ឍិយា ផីតភាវស្ស បដ្ឋានកស្ស ឧបនយនេន។ ភាវនាបារិបូរិយាតិ ពុទ្ធតា បទំ កត្តព្វស្ស អភាវវសេន អភិនីហារក្ខមភាវាយ បរិបុណ្ណត្តា។ បណីតភាវុបនយនតោតិ តតោ ឯវ បធានភាវំ នីតតាយ ឧត្តមដ្ឋេន អតិត្តិករដ្ឋេន ច បណីតភាវស្ស ឧបនយនតោ។ ឧភយម្បេតំ ភាវនាយ ឋិតិយា ការណវចនំ, បរិបុណ្ណាយ ភាវនាយ បណីតភាវប្បត្តិយា ឋិតតោតិ។ អានេញ្ជប្បត្តេតិ ឥទំ ឋិតិយា វិសេសនំ។ តេនាហ “យថា អានេញ្ជប្បត្តំ ហោតិ, ឯវំ ឋិតេ”តិ។ ឥមស្មិំ បក្ខេ “ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ”តិ ឯកមេវ អង្គំ, “សមាហិតេ”តិ បន ឥទម្បិ ឯកមង្គំ។ តេនេតស្ស បទវិភាគទេសនា វិសេសំ សន្ធាយាហ “ឯកម្បិ អដ្ឋង្គសមន្នាគត”ន្តិ។

បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ, តស្ស ច អនុស្សរណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិ តំនិស្សយាទិបច្ចយភូតំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជនតោ។ បុព្វេនិវាសានុស្សតិយំ ញាណំ តទត្ថាយាតិ សង្ខេបេន វុត្តមត្ថំ វិវរន្តោ បុព្វេនិវាសំ តាវ ទស្សេត្វា តត្ថ សតិញាណានិ ទស្សេតុំ “បុព្វេនិវាសោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ “បុព្វេ”តិ ឥទំ បទំ “ឯកម្បិ ជាតិ”ន្តិអាទិវចនតោ អតីតភវវិសយំ ឥធាធិប្បេតន្តិ អាហ “អតីតជាតីសូ”តិ។ និវាសសទ្ទោ កម្មសាធនោ, ខន្ធវិនិមុត្តោ ច និវសិតធម្មោ នត្ថីតិ អាហ “និវុត្ថក្ខន្ធា”តិ។ និវុត្ថាតិ ចេត្ថ សន្តានេ បវត្តា, តថាភូតា ច តេ អនុ អនុ ភូតា ជាតា បវត្តា, តត្ថ ឧប្បជ្ជិត្វា វិគតា ច ហោន្តីតិ អាហ “និវុត្ថាតិ អជ្ឈាវុត្ថា អនុភូតា អត្តនោ សន្តានេ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុទ្ធា”តិ។ ឯវំ សសន្តតិបរិយាបន្នវសេន និវាសសទ្ទស្ស អត្ថំ វត្វា ឥទានិ អវិសេសេន វត្តុំ “និវុត្ថធម្មា វា និវុត្ថា”តិ វត្វា តំ វិវរិតុំ “គោចរនិវាសេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ គោចរភូតាបិ ហិ គោចរាសេវនាយ អាសេវិតា អារម្មណករណវសេន អនុភូតា និវុត្ថា នាម ហោន្តិ។ តេ បន ទុវិធា សបរវិញ្ញាណគោចរតាយាតិ ឧភយេបិ តេ ទស្សេតុំ “អត្តនោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “អត្តនោ វិញ្ញាណេន វិញ្ញាតា”តិ វត្វា “បរិច្ឆិន្នា”តិ វទតិ យេ តេ គោចរនិវាសេន និវុត្ថធម្មា, ន តេ កេវលំ វិញ្ញាណេន វិញ្ញាតមត្តា, អថ ខោ យថា បុព្វេ នាមគោត្តវណ្ណលិង្គាហារាទីហិ វិសេសេហិ បរិច្ឆេទការិកាយ បញ្ញាយ បរិច្ឆិន្នា គហិតា, តថេវេតំ ញាណំ បរិច្ឆិន្នំ គណ្ហាតីតិ

ព្ទលយស្ស អត្ថស្ស ឌីបតត្ថំ ចុត្តំ បរចិន្តាលចិន្តាតាបិ ចា តិចុត្ថាតិ សប្តតេន្ទំ ត រោចលំ អត្ថតោាច ចិន្តារលោត, អឆ ឥលា បរេរសំ ចិន្តារលោត ចិន្តាតាបីតិ អតេត្ថំ ព្ទឆាបិ "បរិច្ឆិន្តា"តិ បឆំ អាតេតុ្ថា សប្តត្តិតត្តំ, បរេរសយ្បិ ចា ចិន្តារលោត ចិន្តាតា បរិច្ឆិន្តាតិំ តស្ស ឥ ពហរោលា បរយោឌតំ ចុត្តតេយតោច ចត្តន្តំ

ឥត ឥ ឥលា ឃស្វា អតីតាសុ ខុច ឌាតីសុ អតេន្តាហិ ចិន្តាតា បរិច្ឆិន្តា, ឥត ឥ បរិតិន្តតាបិ ឥហាន្តិ, ឥឃហិ ឥត ចិន្តាតា, ឥតសំ តឌា ចត្តយាតសន្តាតាតុសាតេត ឥតសយ្បិ អតីតេត បឥត្តិ ចិន្តាឃតីតិ សិលាប្បត្តំ បុរេន្ទតិចាសាតុស្សតិតាលាស្ស ចិសឃក្ខតំ បុរេន្ទតិចាសំ ឌតេស្សត្តំ "លិត្តចក្ខុយកាតុស្សរលាឌីស្វ"តិ ចុត្តំ លិត្តចក្ខុយកា សប្វាសប្តន្ទ, ឥតសំ អតុស្សរលំ លិត្តចក្ខុយកាតុស្សរលំ "អាឌិសតេន្ទត បរេន្ទុកាតុន្ទតុន្ទសាចកាតុស្សរលាតិ ពឃ្លតិ"តិ រោចិ ចតន្តិំ លិត្តចក្ខុយកា បត សតេន្ទច អតុបិឌិតេសសាឃ តិន្តាតឆាតុឃា បរិតិន្តតា លិត្តសំសារេយក្កត្តា, ឥតសំ អតុស្សរលំ តាយ ឥតសំ បឌិបត្តិឃា អតុស្សរលំ សា បត បឌិបត្តិ សតេន្ទបតោតា លព្យអារេប្បលាក្កហលាលក្កលាតិ តាតិ ព្ទឆ បរចិន្តាលចិន្តាតក្កហរោលត ពហិតាតិំ តស្វា បុរិមាសុ ឌាតីសុ អត្ថតោតា ចិន្តារលោត អចិន្តាតាតំ បរិតិន្តតាតំ សតេន្ទសយ្បិ តុន្ទបរេន្ទុកាតុន្ទសាចកាតំ អតុស្សរលំ លិត្តចក្ខុយកាតុស្សរលត្តិ រចឌិតត្តំ អាឌិ-សតេន្ទត បតេតត្ថ បុរិមាសុ ឌាតីសុ អត្ថតោតា ចិន្តារលោត អចិន្តាតាតំ អបរិតិន្តតាតយ្បិ ចត្តយាតក្លុន្ទបឌិបិឌិឃា អពន្តា សិរហាក្កត្តិកាចរសត អតុស្សរលំ ពហិតំ, ព្ទរេយ បត ឃឆាចុត្តលិត្តចក្ខុយកាតុស្សរលាតេឃា តុន្ទាតំរឃច លព្ភន្តិំ ត ហិ អតីតេត តុន្ទា កកចតេន្ទា ខុចំ ចិបស្សិំសុ, ខុចំ យក្កុ ការេចសុំ, ចលតិន្តាតាតិ សន្ធាកំសុ, ខុចំ រចតេឃ្យេ ចិតេតុន្តិ ខុត្ត សប្តឆា អតេន្តាសំ តាលាស្ស ពតិ អត្តីតិំ ឥឃ បត បុរិមាសុ ឌាតីសុ អត្ថតោាច ចិន្តារលោត ចិន្តាតា, ឥត បរិតិន្តតាបិ លន្ទបឌិតាន្ទត្តា សាចកា អតុស្សរត្តិរឃចំ ឃាឃ សតិឃា បុរេន្ទតិចាសំ អតុស្សរតិ, សា បុរេន្ទតិចាសាតុស្សតីតិ អាតេតុ្ថា សប្តត្តិតត្តំ អភិតីហរិត្តិ ចិត្តំ ឥសាតារេប្បលតោតា អបតេតុ្ថា បុរេន្ទតិចាសាភិយុលំ រសរេសិ, បុរេន្ទតិចាសតិត្តំ បុរេន្ទតិចាសរបលំ បុរេន្ទតិចាសបន្ទារិ អកាសិត្តិ អតេត្ថំ

បិត្យព្ទយំ "អភិតិន្តារេយសិ"ត្តិ ក្ខត្តយបុរិសប្បយោពត្តា "រសា"តិ ខុត្ត អហំសតេន្ទ អាតេតុ្ថា ចុក្ខយាតោ តឌតេត្ថ បិពេងី ឥហាតីតិ "រសា អហ"ត្តិ ចុត្តំ អតេតរចិឆត្តិ តាតាកចរយាតិកតិចិន្តាលក្ខិតិសត្តាចាសាឌិចរសត តហុចិឆំ បការេហីតិ តាយពោត្តាឌិអាការេហិ សន្ធិំ សហរយាពោ រចតំ ករលាចចតំ បឥត្តិតត្តិ ឥសតាចរសត បឥត្តិតំ ឥតតាហ "សំចញ្ញិត"ត្តិ, ចិត្តារិតត្តិ អតេត្ថំ តិចាសត្តិ អតេន្តាពឆតេឌសាយន្តាចឆតេយតត្តិ ឥត ឥតេឌ ត្យាបតិន្ធាចរសត សក្កហេតុ្ថា ឌតេស្សតេន្ទា "តត្ថ តត្ថ តិចុត្តសន្តាត"ត្តិ អាហំ អតុកន្តា អតុកន្តតាតិ តាលាកតិឃា អតុកន្តា អតុកន្តំ អតុកន្តំ អតុតេឌចាតិ អតុ ខុច, ឌ-កាតេរា បតសន្ធិចរសត អាពតោតាំ "អភិតិន្តារេយសិ"ត្តិ ចត្ថា "អតុស្សរាមី"តិ ចុត្តត្តា ចិត្តស្ស អភិតីហារសយតត្តុរកាចសរលំ អតុសតេន្ទ ឌីរបតីតិ អាហ "ចិតេត្ត អភិតិន្តាមិតាយតេត្ត ខុច សរាមីតិ ឌតេស្សតី"តិំ បរិកប្ចំ ចត្តន្តំ សិឃាតិ "បុរេន្ទតិចាសំ អតុស្សរិតុកាមេត អាឌិកប្ចិកោត គិក្ខុតា បន្ធាកត្ថំ បិណ្ឌបាតបឌិក្កន្តេត្ត ររហាពេតត បឌិសល្លិតេត បឌិបិឌិឃា ចត្តារិ ឥសាតាតិ សមាបន្ទិត្វា អភិន្តាបាឌកាចតុត្ថញ្ញាតតោតា ចុក្ខាយ សន្តាបន្ធិយា តិសន្នា អាចន្ទិតត្តា"តិ ខុចយាឌិតា បុរេន្ទតិចាសតាលាស្ស បរិកប្បក្ខតំ បុន្តាករលំ ចត្តន្តំ ករចឃ្យំ

អារេន្ទប្បការេឌស្សតេត្តតិ អតុស្សរិតំ អារេន្ទស្ស បុរេន្ទតិចាសស្ស បរេកឌស្សតេត្តំ ខុពយ្បិ ឌាតិត្តិ ខុពយ្បិ កចំ រសា ហិ ខុពកប្ចតិន្តរេត្តា

ᩋᩣᨴᩣᨶᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩍᨵ “ᨩᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩑᨠᨾ᩠ᨸᩥ… ᨸᩮ… ᨡᨶ᩠ᨵᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᨶᩔᨾᩣᨶᩮᩣ᪨ ᨠᨸ᩠ᨸᩣᨲᩥ ᩋᩈᩘ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᨠᨸ᩠ᨸᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮᩣ, ᨲᨴᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩈᩮᨶᩔ ᨸᩁᩥᩉᩣᨶᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᨯ᩠ᨰᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨸᨶ “ᨠᩣᩃᩴ ᨡᨸᩮᨲᩥ, ᨠᩣᩃᩮᩣ ᨥᩈᨲᩥ ᨽᩪᨲᩣᨶᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᩅ ᩈᩉᨲ᩠ᨲᨶᩣ”ᨲᩥ (ᨩᩣ᪨ ᪁᪨᪂᪨᪁᪉᪀) ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᩣᩃᩔᨸᩥ ᨡᨿᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩍᨵ ᨶᩣᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᨸ᩠ᨸᩈᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ ᩅᩥᨶᩔᨲᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ, ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨲᨳᩣᨮᩣᨿᩦ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦ᪨ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩣᨲᩥ ᨲᩴᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ ᩅᩣ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ᪨

ᨲᩮᨩᩮᨶ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᨲᩮᨩᩮᩣᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ᪨ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩈᩦᨾᩣᨲᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨶᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩣ᪨ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨶᩔᨲᩥ᪨ ᩈᨴᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩴ, ᨲᩦᩈᩩᨸᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᩣᩃᩮᩈᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨵ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨲᩥᩅᩥᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣᩉᨱᩣᨴᩥᨣᩉᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨹᩃᩈᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᨩᩥᨲᩮᩣ ᩈᩁᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᨠᨾ᩠ᨸᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨦ᩠ᨠᩩᩁᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨩᩣᨲᩥᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩈᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩍᨵ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩈᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨱᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩴ ᨣᨲᩮᩣᨸᩥ ᨠᨲᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᨲᩮ ᩋᩣᨱᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩅᨲᩣᩉᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᨠᩘ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᩥᩈᨿᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨡᨱᩮ ᩈᩁᩮᨶ ᩋᨽᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩪᨸᨴᩔᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᨳᨿᨲᩣ “ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᨠᩘ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨴᩮᩈᩮ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᩈᨿᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ᪨ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩋᩣᨠᩘ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨠᩘ᩠ᨡᩥᨲᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨬᩣᨱᩔ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥᨲᩩᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩴ ᩋᩣᨱᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨶᩔᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨲᩥᩁᩥᨿᨲᩮᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨾᩣᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩉᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨾᩣᨶᩴ ᨩᩣᨿᨾᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩔ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᩣ ᨧ ᩈᨱ᩠ᨮᩉᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥᨸᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ “ᩃᩮᩣᨠᩅᩥᨴᩪ”ᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᨸᩈᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨵ ᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩣᨴᩥᨠᩮ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨵᩥᨠᨲᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨿᩮ ᨸᨶᩮᨲᩮ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᨱᩮ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨲᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩣᨴᩦᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨿᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨾᩩᨲᩕᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩃᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩥᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨲᩁᩣᨶᩴ ᩋᩈᩘ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᨾᩩᨲᩕᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩔ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨳᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩍᨾᩔ ᨠᨲᩥᨸᨿᨠᩣᩃᩴ ᨽᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩴᩈᩁᨱᩴ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮ ᨿᩮᩈᩩ ᨽᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᩍᨾᩔ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᩴᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨽᩅᩮ ᩅᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᩣᨾᩣᨴᩥᨽᩅᩮ ᩅᩣ ᩋᨱ᩠ᨯᨩᩣᨴᩥᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩣᨴᩥᨣᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩦᩋᩣᨴᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩅᩣᩈᩮ ᩅᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᩅᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨵ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨬᩣᨱᩴ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᨶᩣᨾᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩑᩅᩴᨶᩣᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨧ ᨩᩮᩣᨲᩥᨸᩣᩃᩮᩣ ᨧ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᩣᩃᩥᨾᩴᩈᩮᩣᨴᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨣᩥᩉᩥᨠᩣᩃᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨹᩃᨽᩮᩣᨩᨶᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩣᨸᩈᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨹᩃᨽᩮᩣᨩᨶᩮᩣᨲᩥ ᩈᨿᩴᨸᨲᩥᨲᨹᩃᩣᩉᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩈᩣᨾᩥᩈᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩣᨴᩥᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᨾᩥᩈᩣ ᨣᩮᩉᩔᩥᨲᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩅᩮᨴᨶᩣ, ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩔᩥᨲᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩅᩮᨴᨶᩣ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨

ទេហ្ឋា នាយញ្ញទេតា ចុត្តេបេចត្តំ ចិកខិត្វា ជនេយ្យតុការេបា “អឆ ចា”តិអាខិយាហ៑ ពត្ត អយុត្តាសិត្តិ នាយញ្ញាតិទេ្ខនោយំ, ញ្យាបតិដ្ឋានេលិនេបិ ចា, អយុត្ត អយុត្ត អាសិត្តិ ចុត្តិ ទេហាតិ៑ អតុបុទេ្ឋត អានេទាហត្តស្ស ឃាចជិន្នក៌ អតុស្សទេលាត្តិ ៤ត្ត អានេទាហត្តស្សាតិ បជិទេលិបទេតា ខានេលាត បុទេ្ឋតិចាឃំ អានេទាហត្តស្ស៑ បជិតិចត្តត្តស្សាតិ បុទេ្ឋតិចាឃំ អតុស្សទេលាចទេនេត ឃាចជិន្នក៌ កត្តា បច្ចាកជ្ឋត្តស្ស៑ បច្ចទេចក្លលាត្តិ អតុស្សទិតាតុស្សទិតស្ស បច្ចទេចក្លលា៑ តម្ពាតិ ចុត្តទេស្សចត្តស្ស ការេលាការេចត បច្ចាយនេត៌, បជិតិចត្តត្តស្ស បច្ចទេចក្លលាកាចទេតាតិ ចុត្តិ ទេហាតិ៑ ញ្ញាឆ្នបបត្តិឃាតិ ញ្ញាឆ ចទិយកទេច ខ្លបបត្តិឃា៑ អតត្តទត្តិ អតីតាតត្តទេយាហ៑ អយុត្តាតិ អយុកម្ពិ កទេចតិ អទេត្វា៑ ខ្លជបិជិត្តិខ្លបជ្ជិ៑ តាហិ ទេជចតាហីតិ តុសិតទេជចតាហិ៑ ៤កទេកាទេត្តាតិ តុសិតទេកាទេត្តត ៤កទេកាទេត្តា៑ យហានេខានិឃនត្តាត៌ នត្តាតស្ស បទិទេឃានាតាចត្វាឃំ ទេជចទេលិក្ខបបត្តិឌតក៌ តាយ អក្សនេលត កម្ពុតា អតុបទ្គតទេបច ទេហាតីតិ អធិប្បាទេឃត “ទុក្លិ បត នក្លានេទុក្លបត្តទេបចា”តិ ចុត្តិ៑ យហាបុញ្ញាតយ្បិ បត ទេជចបុត្តាត៌ បុញ្ញតិបិត្តប្បត្តិកាលិងីស្ង អតិដ្ឋានេបុលានេយានេឃានេកា ទេហាតិទេឃចាតិ “កជាខិ ទុក្លទុក្លស្សបិ នម្ភទេចា តត្ថិ”តិ ត នក្លា ចត្តុំ, ឆប្ចាត៌ ខ្លប្បាគតិទេទាឆនក្លានេទុក្លត្តិ ទេចជិតញ្ញា៑ នត្តបញ្ញាន...ទេប... បទិឃទេត្តាតិ ញ្ញាត៌ យតុស្សចស្សាកាលតាចទេនេត ចុត្តិ៑ ពត្ត ទេជចាត៌ ចស្សាកាលតាឃ បត ចតុនហស្សទេបច៑

ញ្ញាតីតិ ចុត្តត្តតិជស្សតទេបត៌, តជ្ជា ទេលា ឃឆានេហទេតា, ត ឃឆាតុបុទ្ឋទេតាតិ ជទេស្សទេត្តា “តាយទេកាត្តចទេនេតា”តិអាខិយាហ៑ ខ្លុំឌិឃតីតិ ខិឞ្ឞាច អចិទេញ្ញាឃ្យត្តា “អឃំ ទេកា តាទេយា”តិ បុន្និទេត “តិទេស្សា ទេកាតទេយា”តិ តាយទេកាទេត្តត ខ្លុំឌិឃតិ៑ ចណ្ណាខីហីតិ ចណ្ណាហានេទេចជឃិតាឃុបទិទេឆ្នជេហិ៑ នានេយាតីតិ ៤ត្ត ញ្ញាតិ-នទេ្ឋា អាខិអទេត្វា, បកានេទេត្វា ចា៑ ទេពត ៤ចយាខិ៤ចំបការេតាតត្តទេតាតិ ជស្សិត៌ ទេហាតិ៑ តាយទេកាត្តិ ខ្លទេ្ឋនោតិ ខ្លុំឌិឃតិ នទេត្តា ៤ទេពតាតិ ខ្លទេ្ឋនោ តាយទេកាត្តិ៑ ញ្ញាតទេ ទ អាកានេទាតិ អាកនឹយតិ ខិឞ្ឞាច នទេត្តា ចិញ្ញាឃតិ ៤ទេពហីតិ ញ្ញាតទេ ទ ចណ្ណាជទេឃា អាកានេទា៑ “ទេតា ច ទេលា អចិទេនទេនតា”តិ នទេ្លបទេតា ចុត្តទេបចត្តំ ចិត្វានេទេត ជទេស្សទេត្តា អាហ “តិត្តិឃា ហី”តិអាខិ៑ ពត្ត តិត្តិឃាតិ អញ្ញាតិត្តិឃា៑ ទេព បត កម្ពុចាខិទេតា កិទិឃចាខិទេតា តាបនាជទេឃា៑ ឃម្ពា តិត្តិឃាត៌ ព្រាហ្មខាលិងីស្ង ចត្តាលីសាឃ ៤ច និចដ្ឋចិចដ្ឋាត៌ អតុស្សទេលា៑ អាកាត៌, តម្ពា “ត តទេតា បទ”ត្តិ ចត្វា ពត្ត ការេលា៑ ចជទេត្តា “ទុញ្ញាលបញ្ញាត្តា”តិអាខិយាហ៑ ទេពត ចិបស្សតាកិទេឃានេកា បុទេ្ឋតិចានាតុស្សតិខាលាស្ស ចិទេននការេលាត្តិ ជទេស្សតិ៑ តទេតានេឃច ច ខាលចបញ្ញាត្តា ជទេបត្វា អក្កនាចកយហានាចទេក ញ្ញាតទេ ទ បកតិនាចកា កប្បនតយ្បិ កប្បនហស្សយ្បិ អតុស្សទត្តិទេឃចាតិ ជដ្ឋញ្ញា៑ ទេពទេតច ចុត្តិ ចិសុទ្ធិមេក្ក (ចិសុទ្ធិ៑ ១៑៣០១) “បកតិនាចកា កប្បនតយ្បិ កប្បនហស្សយ្បិ អតុស្សទត្តិទេឃច ខាលចបញ្ញាត្តា”តិ៑ ៤ត្តទេកា ហិ ទេពនំ អកិតីហានេទាតិ កប្បាត៌ នតនហស្សយ្បិ តជឆិក៌ ៤ក៌ ទេ្ចុ ច អនទេ្ឌញ្ញ្យាតីតិ កាលចទេនេត ៤ចំបទិយានេលា ឃឆាក្កយំ ទេពនំ យហានាចកអក្កនាចកបទេ្ចកពុទ្ធាត៌ បុញ្ញខាលាកិតីហានេទា, នាចកបទេ្ចកទេខានិឃបិទេបិតា និទ្ធា៑ ឃជិ ទេខានិឃម្ភានេនម្ភទេលាកាលបទិឆ្និទេត្តា ទេពនំ ទេពនំ អទិឃាត៌ អកិញ្ញាខាលាចិកទេចា, ៤ចំ នទេត្ត ពុទ្ធាតយ្បិស្ស បទិទេឆ្នជតា អាបត្តាតិ អាហ “ពុទ្ធាត៌ បត បទិទេឆ្នទេជា តត្ថិ”តិ៑ “ឃាចតក៌ ទេខាឃ្យំ, តាចតក៌ ខាលា”ត្តិ (បជិ៑ ប៑ ១៑៥) ចចតទេតា នញ្ញញ្ញាតញ្ញាលាស្ស ចិឃ ពុទ្ធាត៌ អកិញ្ញាខាលាតយ្បិ នចិនទេឃ បទិទេឆ្នទេជា តាយ តត្ថិតិ ពត្ត ឃំ ឃំ ខាតុំ ញ្ញាឆ្នត្តិ, ត៌ ត៌ ខាតត្តិ ៤ច៑ អឆ ចា នតិបិ កាលបទិទេឆ្នជ ការេល្យបិឃទេកានល្លបទិក្កហាខិតា នាតិនឃត្តា យហានេខានិឃម្ភានាត៌ បញ្ញាបិទេបិតាឃ បចត្តិអាតុកាចស្ស បទិទេឆ្នទេជា តាយ តត្ថិ, កុទេតា ត៌តិញ្ញាត្តាត៌ អកិញ្ញាខាលាតត្តិ អាហ “ពុទ្ធាត៌ បត បទិទេឆ្នទេជា តត្ថិ”តិ៑ អតីទេព “៤ត្តកាត៌ កប្បាត៌ អនទេ្ឌញ្ញ្យាតី”តិ ៤ចំ កាលបទិទេឆ្នទេជា

នត្ថិ អនាគតេ អនាគតំសភាវស្ស វិយ។ តេនាហ “យាវ តិដ្ឋន្តិ តាវ សន្តី”តិ។

ឯវំ បញ្ចន្នំ ជនានំ បុព្វេនិវាសានុស្សរណំ កាលវិការេន ទស្សេត្វា ញាណានិ អារម្មណករណវសេនស្ស បវត្តិវិសេសំ ទស្សេន្តោ “តិត្ថិយា វា”តិអាទិមាហ។ ខន្ធបដិបាដិយេវ សរន្តីតិ ឯត្ថ ខន្ធបដិបាដិ ខន្ធានំ អនុក្កមោ, សា ច ខោ ចុតិតោ បដ្ឋាយ ឧប្បដិបាដិវសេន។ តេនេវ បនេត្ថ “ខន្ធានំ បដិបាដិ ខន្ធបដិបាដី”តិ វុត្តំ។ ចុតូបបាតញាណវិសេសេ ឋិតា វិការេន្តោ អាហ “បដិបាដិំ មុញ្ចិត្វា”តិអាទិ។ តត្ថ ចុតិបដិសន្ធិវសេនាតិ អត្តនោ បរស្ស វា តស្មិំ តស្មិំ អត្តភាវេ ចុតិំ ទិស្វា អន្តរា កិញ្ចិ អនាមសិត្វា បដិសន្ធិយា ឯវ គហណវសេន។ យថា បន អន្ធា យដ្ឋិំ អមុញ្ចិត្វា គច្ឆន្តិ, ឯវំ តេ ខន្ធបដិបាដិំ អមុញ្ចិត្វាវ សរន្តីតិ អាហ “តេសញ្ហិ អន្ធានំ វិយ ឥច្ឆិតប្បទេសោក្កមនំ នត្ថី”តិ។ សាវកាតិ បកតិសាវកាបិ មហាសាវកាបិ អគ្គសាវកាបិ សាមញ្ញេន វុត្តា។ បកតិសាវកាបិ ហិ ខន្ធបដិបាដិយាបិ អនុស្សរន្តិ, ចុតិបដិសន្ធិវសេនបិ សង្កមន្តិ ពលវបញ្ញត្តា, តថា អសីតិមហាសាវកា។ ទិដ្ឋំ បន អគ្គសាវកានំ ខន្ធបដិបាដិកិច្ចំ នត្ថិ។ ឯកស្ស អត្តភាវស្ស ចុតិំ ទិស្វា បដិសន្ធិំ បស្សន្តិ, បុន អបរស្ស ចុតិំ ទិស្វា បដិសន្ធិន្តិ ឯវំ ចុតិបដិសន្ធិវសេនេវ សង្កមន្តា គច្ឆន្តិ។ យថា នាម សរទសមយេ និម្មលេ នភេ វេឡុរិយំ ឧក្ខិត្តំ បុរិសស្ស ខិប្បំ ភូមិំ សម្បាបុណាតិ, ហោតីតិ ទេសកាលពទ្ធំ? សិយា បន តស្ស សម្បត្តិកាលាទិកស្ស ខិប្បស្ស អវោទាតា, ន ខោ បន ពុទ្ធានំ ញាណស្ស ឯវរូបស្ស អវោទាតា, អព្ភុ តេ តំ ញាណាតិវេលាកាល ខុទ្ទកសិទ្ធំ ហត្ថគតេ អាមលកំ វិយ សុវិភាវំ សុវិភូតមេវ ហោតិ, តថា ញេយ្យាវរណស្ស សុប្បហីនត្តាតិ អាហ “ពុទ្ធា បនា”តិអាទិ។

តត្ថ សីហោក្កន្តវសេនាតិ សីហគតិបតនវសេន។ យំ យំ ឋានំ អាកង្ខន្តីតិ យស្មិំ កប្បេ យស្មិំ ភវេ យំ យំ ឋានំ ជានិតុំ ឥច្ឆន្តិ។ តំ សព្វំ សរន្តិយេវាតិ ញាណំ ឥច្ឆិតំ តំ សព្វំ សរន្តិយេវ, ន ន សរន្តិ។ ពុទ្ធានញ្ហិ នេវ ខន្ធបដិបាដិកិច្ចំ, ន ច ចុតិបដិសន្ធិវសេន សង្កមនកិច្ចំ អត្ថិ។ តេសញ្ហិ អនេកាសុ កប្បកោដីសុ ហេដ្ឋា វា ឧបរិ វា យំ យំ ឋានំ ឥច្ឆន្តិ, តំ តំ បាកដមេវ ហោតិ។ តស្មា យថា វេយ្យាករណបាឡិំ បត្វា “បឋមំ ឈានំ...បេ... បញ្ចមំ ឈានន្តិ”អាទិបរិយោសានេវ គណ្ហន្តា សង្ខិបិត្វា សជ្ឈាយន្តិ, ន អនុបទំ, ឯវំ អនេកាបិ កប្បកោដិយោ វេយ្យាករណបាឡិំ វិយ សង្ខិបិត្វា យំ យំ ឥច្ឆន្តិ, តត្ថ តត្ថេវ ញាណេន ឱក្កមន្តា សីហោក្កន្តវសេន គច្ឆន្តិ។ ឯវំ គច្ឆន្តានញ្ច តេសំ ញាណំ យថា នាម កតវាលវេធិបរិចយស្ស សរភង្គសទិសស្ស ធនុគ្គហស្ស ខិត្តោ សរោ អន្តរា រុក្ខលតាទីសុ អសជ្ជមានោ លក្ខេយេវ បតតិ, ន សជ្ជតិ ន វិរជ្ឈតិ, ឯវំ អន្តរន្តរាសុ ជាតីសុ ន សជ្ជតិ ន វិរជ្ឈតិ, អសជ្ជមានំ អវិរជ្ឈមានំ ឥច្ឆិតិច្ឆិតដ្ឋានំយេវ គណ្ហាតិ។

អតីតភវេ លទ្ធា តប្បដិពទ្ធនាមគោត្តានិ ច សព្វំ បុព្វេនិវាសន្តេវ សង្គហិតានីតិ អាហ “កិំ វិនិតំ ករោតិ? បុព្វេនិវាស”ន្តិ។ យោ ហោ បដិច្ឆាទកោ តមោ, តមោ វិយ តមោតិ អាហ “មោហ តមោ”តិអាទិ។ ឱភាសករណដ្ឋេនាតិ អាលោកកាលោ ករណំ, ឱភាសោ ករណំ, ឱភាសករណំ, អត្តនោ បច្ចយេហិ ឱភាសករណេន និព្វត្តិតត្ថេនាតិ អត្ថោ។ សេសំ បសំសាវចនន្តិ បដិបក្ខវិធមនបវត្តិវិសេសាតិ ទីបនតោ វុត្តំ។ អវិជ្ជា វិហតាតិ ឯតេន វិជ្ជានុប្បត្តិ វិជ្ជាតិ អយម្បិ អត្ថោ ទីបិតោតិ ទដ្ឋព្វំ។ កស្មា? យស្មា វិជ្ជា ឧប្បន្នាតិ ឯតេន វិជ្ជាបដិបក្ខា អវិជ្ជា, បដិបក្ខតា ចស្សា បហាតព្វភាវេន វិជ្ជាយ ច បហាយកភាវេនាតិ ទស្សេតិ។ ឯស នយោ សេសបទេសុបិ

បដច្ចយេតិ ព្ទមិភា ធយោ ចិហរោ ចិភរដ្ឋោ៍ កម្ហា? យម្ហា អាវលិកោ ឧប្បរត្នាតិ ព្ទយមត្វំ អតិឌិសតិ៍ កិលេសាតំ

អាតាបនបរិតាបនដ្ឋេន ចីរិយំ អាតាបោតិ អាហ “ចីរិយាតាបេន អាតាបិនោ”តិ, ចីរិយចន្តោតិ អត្ថោ៍ បេសិតចិត្តស្សាតិ

យធានិរប្បេតត្វសិទ្ធិ បតិចិស្សដ្ឋចិត្តស្ស៍ យធា អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស ចិហរតោតិ អញ្ញស្សបិ កស្សចិ យាឌិសស្សាតិ

អធិប្បាយោ៍ បធាតាតុយោគស្សាតិ សម្បធាតមគ្គយុត្តស្ស៍ សេសមេត្ថ ឧត្តានត្ថា ចុត្តតយត្ថា ច សុចិញ្ញេយ្យមេច៍

បុព្ទោតិចាសកថា តិដ្ឋិតា៍

ជិន្ទ្រចក្ខុគាលកថា

១៦៍ចុតិយាតិ ចចតោ៍ ឧបបិរោតតិ ឧបបជ្ជតោ៍ សមីបមេត្វ ចេចាំ កម្ពុចចាំ, ចុតិក្ខណាសាមត្ថា ឧបបត្តិក្ខណាសាមត្ថា ចាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តធា

ហិ ចក្ខុតិ “យេ បត អាសត្តចុតិកា”តិអាធិ៍ យេត ញាណេនាតិ យេត ជិន្ទ្រចក្ខុញាណេន៍ ជិន្ទ្រចក្ខុញាណេនេច ហិ សត្តាតំ ចុតិ ច ឧបបត្តិ

ច ញាយតិ៍ បរិកម្ម ចត្តព្ទំ សិយាតិ “ជិន្ទ្រចក្ខុញាណំ ឧប្បារេតុកាមេន អាធិកម្មិកេន កុលបុត្តេន កសិណាមេម្មណំ អភិញ្ញាបាទកជ្ឈាតំ

សព្ទាការេន អភិតីហារក្ខមំ កត្វា តេជោកសិណំ ឱធាតកសិណំ អាលោកកសិណន្តិ ព្ទមេសុ តីសុ កសិណេសុ អញ្ញតរំ អាសត្តំ កាតព្ទំ,

ឧបចារជ្ឈាតគោចរំ កត្វា ចឌ្ឍេត្វា ធបេតព្ទ”ន្តិអាធិនា ជិន្ទ្រចក្ខុញាណស្ស បរិកម្ម ចត្តព្ទំ ភវេយ្យ៍

សោ អហត្តិ សោ កតចិត្តាភិតីហារោ អយំ៍ ជិន្ទ្រសឌិសត្តាតិ ឌិចិ កចត្តិ ជិព្ទំ, ទេចាតំ បសាធចក្ខុ, តេត ឌិន្នេត ចក្ខុនា សឌិសត្តាតិ អត្ថោ៍

ជិន្ទ្រសឌិសត្តាតិ ច ហិត្វាបមាធស្សតំ ទេចតាតំ ជិន្ទ្រចក្ខុតាបិ ព្ទមស្ស មហាត្វភាចត្តា៍ ព្ទធាតិ ចំ ជិន្ទ្រសឌិសត្តំ ចិភាធេតុំ

“ទេចតាតញ្ហិ”តិអាធិ ចុត្តំ៍ តត្ថ សុចរិតកម្មតិព្ទត្តត្តិ សឌ្ឋាតហុលតាចិសុទ្ធិឌិដ្ឋិតាអាតិសំសតស្សាចិតាឌិសម្បត្តិយា សុដ្ឋុ ចរិតត្តា

សុចរិតេត ទេច្នុបបត្តិជតកេត បុញ្ញកម្មេត តិព្ទត្តំ៍ បិត្តសេមញហិរោឌីហិតិ អាធិ-សទ្ទេត ចាតរោកាឌីតំ សង្គហោ៍ អបលិពុទ្ធន្តិ អគុបទ្ធតំ៍

បិត្តាឌីហិ អគុបទ្ធតត្តា កម្មស្ស ច ឧឡារតាយ ឧបក្កិលេសចិមុត្តិ ទេចិតព្ទំ៍ ឧបក្កិលេសទោសរហិតញ្ហិកម្ម តំណាធិទោសរហិតំ ចិយ

សស្សំ ឧឡារផលំ អតុបក្កិលិដ្ឋំ ហោតិ៍ ការណុបចារេត ចស្ស ផលំ តធា ចោហរីយតិ យធា “សុក្កំ សុក្កចិបាក”ន្តិ៍ ច្នុរេបីតិ បិ-សទ្ទេត

សុចុមស្សបិ អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆតសមត្ថំ សង្គណ្ហាតិ៍ បសាធចក្ខុតិ ចត្តុំ មហាគ្វតាតំ បសាធលក្ខណំ ចក្ខុ៍ ចីរិយភាចតាពលតិព្ទត្តត្តិ

ចីរិយារម្ភចសេនេច ព្ទញ្ញភេតា សព្ទាបិ កុសលភាចតា ចីរិយភាចតា, បធានសង្ខារសមត្នាកតា ចា ព្ទទ្ធិបាទភាចតា ចិសេសតោ

ចីរិយភាចតា, តស្សា អាគុភាចេត តិព្ទត្តំ៍ ចីរិយភាចតាពលតិព្ទត្តំ៍ ញាណមយំ ចក្ខុ ញាណចក្ខុ៍ តាធិសមេចាតិ ឧបក្កិលេសចិមុត្តតាយ

ច្នុរេបិ សុចុមស្សបិ អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆតសមត្ថតាយ ច តំសឌិសមេច៍

ជិន្ទ្រចិហារចសេត បជិលទ្ធត្តាតិ ជិន្ទ្រចិហារសង្ខាតាតំ ចតុត្តំ ឈាតាតំ ចសេត បជិលទ្ធត្តា៍ ព្ទមិភា ការណចសេតស្ស ជិន្ទ្រភាចយាហ៍

ជិន្ទ្រចិហារសត្តិស្សិតត្តាតិ អដ្ឋគ្គសមត្នាគមេត ឧក្កំសកតំ បាទកជ្ឈាតសង្ខាតំ ជិន្ទ្រចិហារំ សត្តិស្សាយ បចត្តត្តា, ជិន្ទ្រចិហារបរិយាបន្នំ ចា

អត្តតា សម្បយុត្តំ ទ្ទបិចធរេចតុជ្ឈាតំ តិស្សាយ បច្ចយកុតំ សត្តិស្សិតត្តាតិ ព្ទចមេត្វ អត្ថោ ឥដ្ឋព្ទោ៍ អាលោកបរិគ្គហេត

ยหาธุติกตฺวาปิ ชิฏฺฐตฺติ กนิฬาเลิกาตฺกฺเหต ปตฺฏตฺวา นฌ ฌาฬาเลิกชเฬการเจต ฉ ยหาธุติกกาฉเตาปิ ชิฏฺฐตฺติ អតฺถ๋

ยหาธุติกยฺปิ หิ ชิฏฺฐตฺติ ดุฏฺติ "ชิฏฺฐยิฌ ฎฺยฺปตฺติអាជิสฺ ยหากติกตฺวาติ ยหติยกยตตฺวา, ចិយฺฌติយបฺចตฺติកตฺวាติ អតฺถ๋ ចិយฺฌติยา

หิสฺส បចตฺติ ติเราកฺฏวาជិកតฺรฺបជสฺសតเตา ตํ សฏฺฐตฺติ "เหฏฺฐา ดุตฺตํ អតฺถបฏฺฐาកយเបกฺขิตฺวา ดุตฺต"ตฺติ ចជតฺติ เกฌิ បត "ธุติកติអតฺถสฺสปิ

សฏฺฐចិត្ត ជិតุสฏฺฐิ ฏฺฐฏฺฐตฺติติ ยหาธุติกตฺวา ยหากติกตฺวาติ ฏฺฐรយฉ ฏฺฐฌ សฏฺฐาយ ดุตฺตํ, ตស្មา 'សฏฺฐសตฺถาតุสาเรต เចជិតฏฺฐ'ตฺติ ฏฺฐฌ ជិฏฺฐติ

เฆาตឃតីติ ชิฏฺฐ, ชิฏฺฐติ กฏฺฐติ អសฏฺฐយាតํ បចตฺตតីติ ชิฏฺฐตฺติ ฏฺฐยยตฺถํ ជเสฺสตฺถํ ดุตฺต"ตฺติ ចជតฺติ អាចរិយជฺฌុបិលតฺถโร បត –

"ชิฏฺฐចกฺกลิกาយ เยาคิเตา បรិកឃុកเรฌ តបฺបិបកฺขាគិកចសฺส អតฺถเตา តស្ស ចិឌយិฏฺฐา តាយ เหาติ, ชิฏฺฐចกฺกลิกី ฉ ฏฺฐฏฺฐិยา

เជចតាតํ ចចតកហលកฺขยតជយុជាតចเរត ยหาเยากฺลฺลาตเตฺถราជเยา ចិយ ជាតกฺกหลลกฺขเฬ เចาหาเร ฉ បចเตฺถฆฺยាតิ ឲចํ

ចិហារចិឌយិฏฺฐาเร ចាហារធុติកតិសฏฺฐาតាតํ អតฺถาតํ ចរេត ฏฺฐยសฺส អកិฏฺฐาฌาฬសฺស ชิฏฺฐចกฺกาចนิฏฺฐิเตា សฏฺฐចិត្ត ฉ เตสุ ឲច អតฺถสุ

ជិតុសฏฺฐิ ฏฺฐฏฺฐตฺติติ 'តํ សฏฺฐ សฏฺฐសตฺถาតุสาเรต เចជិតฏฺฐ'ตฺติ ดุตฺต"ตฺติ –

អាហ

ជសฺสតเร្ឋតាติ ธุបជสฺសតការเចត ចกฺขตา หิ សตฺถา ธุបํ បสฺសตฺติ ឃថា ยํសចกฺขุ ចិฏฺฐាឡាជិฏฺฐិតํ សយចិសយํ អាចិกฺขตฺติ ចិយ បចตฺติ, ត

តថា ฏฺฐជํ ฏฺฐជํ បត សឃเยច តเตา សាតិសฌ ចกฺขุกิฏฺฐការីติ អាហ "ចกฺขุกิฏฺฐกเรเฬត ចកฺขุยិចាតិปิ ចกฺขุ"តิ ជិฏฺฐិចិសุฏฺฐិเหตฺตตฺวาติ

សเខ្លបเតា ดุตฺตยตฺถํ ចិចរិតํ "เยา หิ"តិអាជិ ดุตฺตํ ฏฺฐเต្ឋជិฏฺฐិ กฬฺหาតីติ បរเตา ฏฺฐបฺបตฺติยา អជสฺसตเตา "ឲเตฺถ ចាឃំ សเตฺถา ฏฺฐฏฺฐิเต្តា,

ឲចยិតเรปี"តិ ฏฺฐเต្ឋជិฏฺฐិ กฬฺหาติ តចសตฺถปิតុកាចជិฏฺฐិ กฬฺหាតីติ ជយាតលិកី អជិฏฺฐសឃុបฺបตฺติกា ចិយ กฬฺหाติ ឃថា หิ เสา

អសฏฺฐាសตฺถา ចចិតฺวา ฏฺฐฏฺฐបเต្តា បฏฺฐជិเตា សយាเតា អកិฏฺฐាលិកី ហុตฺวา បុเรฏฺฐติចាយំ អតុសฺសเรฏฺฐា ฏฺฐฏฺฐបตฺติเยច ជិฏฺฐา តเตា បរំ

អសฏฺฐាកเច ฏฺฐបฺបตฺติ អតុសฺសរិតុยសเกฺกาเตฺถา "អហํ អជិฏฺฐសឃុបฺបเตฺถา បុเรฏฺฐ តាเหาសិ, เสายิ ฏฺฐตเรหิ អហุตฺวา សตฺตายาឃ បរិฬเตา,

เសสาបិ សตฺถา តាជិសាเយចา"តិ អកិតចសตฺถปิតុកាចជិฏฺฐិ กฬฺหाติ, ឲចយឃិ ฏฺฐបបិតយตฺถเยច ជิฏฺฐา ធុតិ អបสฺसเต្តា

តចសตฺถปิតុកាចជិฏฺฐិ กฬฺหाติ

ฏฺฐជាតិ អฏฺฐាចាปิ ចិសุฏฺฐិការเฬ ជสฺសเต្តា អាហ "ឲកាជរិសាបกฺขิเลសចិរเหเตา ចា"តិអាជិ ឃថាហាតិ ฏฺฐបกฺขิเลសសុเตฺถ

អាកាតបិឡចฺចิ តិជสฺसติ តตฺถ หิ អតុรฺฐា តតฺถิเยา កិยิเลิติ ฏฺฐเย តเยา កុលបុเตฺถ អាយเตฺถตฺวา ជយํ ជสฺसเต្តត "អតុรฺฐา ពុเยฏฺฐ

ฏฺฐเยหិ ត អាលុឡฏฺฐสฺसตฺติ, អហยฺปิ ฏฺฐเยหิ ฏฺฐបិជាឃ ឲកាជសหិ ฏฺฐបกฺขิเលសเหิ អាលុឡฏฺฐតបុเฏฺฐา"តិ ជสฺसตฺถํ –

"អហยฺปิ សុជํ អតុรฺฐា បុเฏฺฐฉ សเខ្លាជา អតតិសฏฺฐเฏฺฐា เចាតិសเตฺถាច សយាเតា ฏฺฐការសเญฺฉ សฏฺฐาតាយិ ជสฺसตตฺถา ធុបិតํ, เสา เលា បត

เย ฏฺฐការเសា ត ចិរเសฺសច អតฺถเជាឃติ ជสฺสตตฺถา ធុបិត๋ តសฺស ยฺฌាអតុรฺฐា ឲតជเหาសិ 'เกា តุ เลา เหตុ, เกา បកฺขเยា, เយត เย

ฏฺฐការเសา អតฺถเជាឃติ ជสฺสตตฺถา ធុបិត'ตฺติ តសฺស ยฺฌាអតុรฺฐា ឲតជเหาសិ 'ចិចិកិฏฺฐា เលា เย ฏฺฐបបិជិ, ចិចិកិฏฺฐាជិការเฬตฺถา เย សយាជិ

ចវិ, សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ, សោហំ តថា ករិស្សាមិ, យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតី’តិ។

“សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសញ្ចេវ សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ, សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ ន ចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ‘កោ នុ ខោ ហេតុ, កោ បច្ចយោ, យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបាន’ន្តិ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ‘អមនសិការោ ខោ មេ ឧទបាទិ, អមនសិការាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ, សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ, សោហំ តថា ករិស្សាមិ, យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ’”តិ –

អាគតា (ម. និ. ៣.២៣៨) ទេសនំ អាហរិត្វា ឥទំ វុត្តំ “សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា វិចិកិច្ឆា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា”តិអាទិ។

តត្ថ (ម. និ. អដ្ឋ. ៣.២៣៨) វិចិកិច្ឆាតិ មហាសត្តស្ស អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា ទិព្វចក្ខុនា នានាវិធានិ រូបានិ បស្សន្តស្ស “ឥទំ នុ ខោ កិ”ន្តិ ឧប្បន្នា វិចិកិច្ឆា។ មនសិការេនេវ បន មេ រូបានិ ឧបដ្ឋហិំសុ, រូបានិ បស្សតោ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា ឥទានិ កិញ្ចិ ន មនសិ ករិស្សាមីតិ តុណ្ហី ភវតិ, តំ តុណ្ហីភាវប្បត្តិំ សន្ធាយាហ “អមនសិការោ”តិ។ ថិនមិទ្ធន្តិ កិញ្ចិ អមនសិករោន្តស្ស ឧប្បន្នំ ថិនមិទ្ធំ។ តថាភូតស្ស ហិ សវិប្ផារិកមនសិការស្ស អភាវតោ ថិនមិទ្ធំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឆម្ភិតត្តន្តិ ថិនមិទ្ធំ វិនោទេត្វា យថារទ្ធមនសិការេនេវ ហិមវន្តាភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា ទានវរក្ខសអជគរាទយោ បស្សន្តស្ស ឧប្បន្នំ ឆម្ភិតត្តំ។ ឧប្បិលន្តិ “មយា ទិដ្ឋភយំ បកតិយា ចក្ខុវិញ្ញាណេន ឱលោកិយមានំ ន បស្សតិ, អទិដ្ឋេ បរិកប្បិតភយេ កិំនាម ភយ”ន្តិ ភយស្ស វិនោទិតភាវេន វិនេតត្តស្ស អត្តនោ បច្ចវេក្ខណាកោសល្លំ និស្សាយ ឧប្បន្នំ ឧប្បិលាវិតត្តំ។ ទុដ្ឋុល្លន្តិ កាយាលសិយំ។ “មយា ថិនមិទ្ធំ ឆម្ភិតត្តានំ វូបសមនត្ថំ គាឡ្ហំ វីរិយំ បគ្គហិតំ, តេន មេ ឧប្បិលសង្ខាតា ចិត្តសមាធិទូសិតា គេហស្សិតា ពលវបីតិ ឧប្បន្នា”តិ វីរិយំ សិថិលំ ករោន្តស្ស ហិ កាយទុដ្ឋុល្លំ កាយទរថោ កាយាលសិយំ ឧទបាទិ។

អច្ចារទ្ធវីរិយន្តិ “មម វីរិយំ សិថិលំ ករោតោ ទុដ្ឋុល្លំ ឧប្បន្ន”ន្តិ បុន វីរិយំ បគ្គណ្ហតោ ឧប្បន្នំ អច្ចារទ្ធវីរិយំ។ អតិលីនវីរិយន្តិ “មម វីរិយំ បគ្គណ្ហតោ ឧទ្ធច្ចំ ជាត”ន្តិ បុន វីរិយំ សិថិលយតោ ឧប្បន្នំ អតិលីនវីរិយំ។ អភិជប្បាតិ ទេវលោកាភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា ទេវសង្ឃំ បស្សតោ ឧប្បន្នា តណ្ហា។ “ឯវំ មេ ហោតូ”តិ ហិ អភិនិវិសនវសេន ជប្បតីតិ អភិជប្បា, តណ្ហា។ នានត្តសញ្ញាតិ “មយ្ហំ ឯកជាតិកំ រូបំ មនសិករោន្តស្ស អភិជប្បា ឧប្បន្នា, នានាវិធំ រូបំ មនសិការំ ករិស្សាមី”តិ កាលេន ទេវលោកាភិមុខំ កាលេន មនុស្សលោកាភិមុខំ វឌ្ឍេត្វា នានាវិធានិ រូបានិ មនសិករោតោ ឧប្បន្នា នានត្តសញ្ញា, នានត្តេ នានាសភាវេ សញ្ញាតិ នានត្តសញ្ញា។ អតិនិជ្ឈាយិតត្តន្តិ “មយ្ហំ នានាវិធានិ រូបានិ មនសិករោន្តស្ស នានត្តសញ្ញា ឧប្បន្នា, ឥដ្ឋំ វា អនិដ្ឋំ វា ឯកជាតិកមេវ រូបំ មនសិ ករិស្សាមី”តិ តថា មនសិករោតោ ឧប្បន្នំ រូបានំ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ, អតិវិយ ឧត្តរិ គន្ត្វា និជ្ឈានំ បេក្ខនំ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ។ ឱភាសន្តិ បរិកម្មសមុដ្ឋិតំ ឱភាសំ។ ន ច រូបានិ បស្សាមីតិ បរិកម្មោភាសមនសិការប្បវត្តតាយ ទិព្វចក្ខុនា រូបានិ ន បស្សាមិ។ រូបានិ ហិ ខោ បស្សាមីតិ តេន បរិកម្មោភាសេន ផរិត្វា ឋិតដ្ឋានេ ទិព្វចក្ខុនោ វិសយភូតានិ រូបគតានិ បស្សាមិ។

ឲចយាឝិតិ អាឌិ-ឞេឌ្កេត –

“ពេចលយ្បិ ទេត្តិ ពេចលយ្បិ ឌិចំ ពេចលយ្បិ ទេត្តិត្តិចំ តឞ្សៃ យឃ្សំអត្យេទ្ធា ឲតឝេហាឞិ ‘ពេកា ត្យ ខេលា ខេហត្យ, ពេកា បន្តេយា, ឃ្លាហំ ឡកាឞេញ្ជា ខេលា ឞេឡ្ចាតាយិ, ត ច ទ្វបិតិ បឞ្សាយិ, ទ្វបិតិ ខេលា បឞ្សាយិ, ត ច ឡកាឞំ ឞេឡ្ចាតាយិ ពេចលយ្បិ ទេត្តិ ពេចលយ្បិ ឌិចំ ពេចលយ្បិ ទេត្តិត្តិច’ត្តិ៍ តឞ្សៃ យឃ្សំអត្យេទ្ធា ឲតឝេហាឞិ ‘ឃឞ្តិ៍ញ្ជាខេលា អហំ ឞេយខេឃ ទ្វបតិយិត្តំ អយតឞិកទិត្វា ឡកាឞតិយិត្តំ យតឞិ កខេទាយិ៍ ឡកាឞេញ្ជាខេលា តឞ្តិ៍ ឞេយខេឃ ឞេឡ្ចាតាយិ, ត ច ទ្វបិតិ បឞ្សាយិ៍ ឃឞ្តិ៍ បតាហំ ឞេយខេឃ ឡកាឞតិយិត្តំ អយតឞិកទិត្វា ទ្វបតិយិត្តំ យតឞិ កខេទាយិ៍ ទ្វបិតិ ហិ ខេលា តឞ្តិ៍ ឞេយខេឃ បឞ្សាយិ, ត ច ឡកាឞំ ឞេឡ្ចាតាយិ ពេចលយ្បិ ទេត្តិ ពេចលយ្បិ ឌិចំ ពេចលយ្បិ ទេត្តិត្តិច”ត្តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១៣១) –

ឲចយាឌិបិញ្ឆ្កំ ឞេក្តញ្ជាតិ៍

យត្យឞ្សាតំ ឰ្ពឝត្តិ យាត្យឞេកំ, យត្យឞ្សាតំ ខេកាចខេក្វតំ ទ្វបិខេយ្ឡំ៍ តឝេឡ្ហាឞ្ស បត ឌិឡ្ហតិខេទាក្សូឞ្យ្លយាឌិខេកឝឞ្ស ទ្វបឞ្ស ឝឞ្សតខេតា អតិក្កត្តយាត្យឞេកំ៍ ឲចទ្វបំ តឞ្ហា យត្យឞ្ស្វបចាទំ អតិក្កត្តំ តាយ ខេហាតិតិ អាហ “យត្យឞ្ស្វបចាទំ អតិក្កយិត្វា ទ្វបឝឞ្សខេតតា”តិ៍ តត្វ យត្យឞ្ស្វបចាទត្តិ យត្យខេឞ្សហិ ឱ្បចទិតឡ្ហដ្ឋាតំ, បកតិឃា ចក្ខ្វាខេទត កខេហតត្តំ ចិឞឃត្តិ អឆិប្បាខេឃា៍ ឲចំ ចិឞឃយ្យខេលត ឝខេឞ្សត្វា ឰ្ពឝាតិ ចិឞឃិយ្យខេលត ឝខេឞ្សតំ “យាត្យឞេកំ ចា”តិអាឌិ ច្យត្តំ៍ តត្វាបិ យំឞេចក្ហាតិក្កខេយា តឞ្ស កិច្ហាតិក្កខេយខេតច ឝ្ខេឡ្ហា៍ ឌិខេឡ្ហត ចក្ខុតាតិ ឌិឡ្ហចក្ខុឡាខេលតបិ ឝ្ក ត ឞេក្កា លលឞ្ស អតិឡ្ហត្តទតាឃ អតិឞ្យ្លយតាឃ ពេឞេត្ហិ ទ្វបឞ្ស, អបិច ឌិឡ្ហចក្ខុឞ្ស បក្យប្បត្តំ ទ្វបិខេយ្ឡំ, តឞ្ហា ប្យខេឌាតបក្វឃក្វតំ, ត ច អាចឡ្ចតបទិកខេយ្លហិ ចិតា យហក្កតឞ្ស បចត្តិ អត្វិ, តាបិ ឱ្បឡ្ចយាតខេយច ទ្វបំ អាខេយ្លលបន្តេយា កចិតំ ឞេក្កាតិ, កិឡ្ចយាតំ ចា, តឞ្ហា ឡ្យត្វបបិតក្លខេល ទ្វបំ ឌិឡ្ហចក្ខុតា ឝ្ក ត ឞេក្កាតិ ឞ្យឡ្យត្តខេយតំ៍

ឃឌិ ឌិឡ្ហចក្ខុឡាកំ ទ្វបិខេយ្លលខេយច, អឆ កឞ្ហា “ឞេតត្ត បឞ្សាយិ”តិ ឡ្យត្តត្តិ? ខេឃក្យខេឃ្សត ឞេតត្តឞេត្តាតកតទ្វបឝឞ្សតខេតា ឲចំ ឡ្យត្តំ៍ ឞេតត្តកហលឞ្ស ចា កាទលកាចខេតា ខេចាហាទចខេឞត ឡ្យត្តត្តិបិ ចឝត្តំ៍ ខេត ចចយាតាតិ អឆិខេប្បតាតិ ឞេឡ្ហខេត្ថា៍ ឲចទ្វខេបតិ ត ឡ្យត្វបបិតក្លលឞេយក្តិខេតាតិ អឆិប្បាខេឃា៍ ខេយាហ្វបតិឞ្សយំ តាយ កយ្លំ តិហិតំ តិហិតឲលំ ខេហាតិតិ អាហ “ខេយាហតិឞ្សត្តឃ្យត្តត្តា”តិ៍ ខេយាហ្វបតិឞ្សឃតា ច ក្យឞលកយ្លឞ្ស ប្យឡ្ហកាខេក ខេយាហប្បចត្តិឌាហ្យលតាឃ ខេចឌិតឡ្ហា៍ តាឃ បត ខេយាហប្បចត្តិឃា ឞំកិលិឝ្ក ក្យឞលកយ្លំ តិហិតខេយច ឌាតិអាឌិ តិប្បាខេឝតិតិ តិហិតឌាតិអាឝខេឃា ខេយាហឞ្ស តិឞ្សត្តឲលិតិតិ អាហ “ហិតាតំ ឌាតិក្យលខេកាកាឝិត”ត្តិអាឌិ៍ ហិញ្ឆ្កខេតតិ កខេហិខេត៍ ឡហិញ្ឆ្កខេតតិ ចិខេឞឞខេតា កខេហិខេត៍ ឱ្ឡ្ហាខេតតិ លិយកកាខេចត ឌាខេត៍ អចឡ្ហាខេតតិ ចិខេឞឞខេតា លិយកកាខេចត ចិឌិខេត៍ អខេយាហតិឞ្សត្តឃ្យត្តត្តាតិ ឲត្វ អខេយាខេហា ឞេយ្យឃ្យត្តចខេឞត ប្យឡ្ហកាកចខេឞត ច បចខេត្តា កឆិខេតា, ខេតត ច តិខេហត្យកបឌិឞេត្តិខេក ឝខេឞ្សតិ៍ តឡ្ហិបទិខេតតិ តឞ្ស ហិញ្ឆ្កតាឌិកាចឞ្ស ចិបទិខេត, អហិញ្ឆ្កខេត អខេតាហិញ្ឆ្កខេត អត្យឡ្ហាខេត អតចឡ្ហាខេត ចិត្តិកខេតតិ អខេត្វា៍

សុវណ្ណោតិ សុន្ទរវណ្ណោ. ទុព្ពណ្ណោតិ អសុន្ទរវណ្ណោ. សា បនាយំ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណតា យថាក្កមំ កម្មស្ស អទោសទោសូបនិស្សយតាយ ហោតីតិ អាហ “អទោសនិស្សន្ទយុត្តា”តិអាទិ. អទោសូបនិស្សយតា ច កម្មស្ស មេត្តាទីហិ បរិភាវិតសន្តានប្បវត្តិយា វេទិតព្ពា. អភិរូបេ វិរូបេតិ ឥទំ សណ្ឋានវសេន វុត្តំ. សណ្ឋានវសេនាបិ ហិ វណ្ណសទ្ទោ ហោតិ “មហន្តំ ហត្ថិវណ្ណំ អភិនិម្មិនិត្វា”តិអាទីសុ (សំ. និ. ១.១៣៨) វិយ. បឋមំ វុត្តោ បន អត្ថោ វណ្ណវសេន វុត្តោ. សុដ្ឋុ គតិំ គតា សុគតាតិ អាហ “សុគតិគតេ”តិ, សុគតិំ ឧបបន្នេតិ អត្ថោ. អលោភជ្ឈាសយា សត្តា វទញ្ញូ វិគតមច្ឆេរា អលោភូបនិស្សយេន កម្មុនា សុគតា សមិទ្ធា ហោន្តីតិ អាហ “អលោភនិស្សន្ទយុត្តា វា អឌ្ឍេ មហទ្ធនេ”តិ. ទុក្ខំ គតិំ គតា ទុគ្គតាតិ អាហ “ទុគ្គតិគតេ”តិ. លោភជ្ឈាសយា សត្តា លុទ្ធា មច្ឆរិនោ លោភូបនិស្សយេន កម្មុនា ទុគ្គតា ទុក្ខាបិ ហោន្តីតិ អាហ “លោភនិស្សន្ទយុត្តា វា ទលិទ្ទេ អប្បន្នបានេ”តិ. ឧបចិតន្តិ ពលិវហការេន កតំ. យថា កតព្ពកម្មំ ផលទានសមត្ថំ ហោតិ, តថា កតំ ឧបចិតំ. ចវមានេតិអាទីហិ ទិព្ពចក្ខុកិច្ចំ វុត្តន្តិ ទិស្សមានេន វិសយិញ្ញាបិ ឯវាហ. បុរិមេហីតិ “ទិព្ពេន ចក្ខុនា”តិអាទីនិ បទានិ សន្ធាយ វុត្តំ. អាទីហីតិ ឯត្ថ ច-សទ្ទោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ, តស្មា “ទិព្ពេន...បេ... បស្សាមី”តិ ឥមេហិ “ចវមានេ”តិអាទីហិ ច ទិព្ពចក្ខុកិច្ចំ វុត្តំ. អត្ថោ. ឥមិនា បន បទេនាតិ “យថាកម្មុបគេ សត្តេ បជានាមី”តិ ឥមិនា. ចារេញ្ញ. បត្តិ ញាណេតិ អត្ថោ ឥមិនាតិ ហិ បទំ ចារញ្ញំ.

មហន្តំ ទុក្ខមនុភវន្តេតិ ឯត្ថ ទិព្ពចក្ខុញាណេន រូបំ ទិស្វា តេសំ ទុក្ខានុភវនំ អាយាវនទិទេទ្ទនេន ជានាតីតិ វេទិតព្ពំ. សោតិ នេរយិកសត្តេ បស្សន្តោ ទិស្វា ទិព្ពចក្ខុញាណលាភី. ឯវំ មនសិ ករោតីតិ តេសំ នេរយិកានំ និរយសំវត្តនិកស្ស កម្មស្ស ញាណប្បមាណេន បរិគណ្ហាតុំ សមាបជ្ជិត្វា វុឌ្ឍាយ បរិកម្មវសេន មនសិ ករោតិ. កិំ នុ ខោតិអាទិ មនសិការទស្សនំ. ឯវំ បន បរិកម្មំ កត្វា បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋិតស្ស តំ កម្មំ អារម្មណំ កត្វា អាវជ្ជនំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មិំ និរុទ្ធេ វត្តារិ បញ្ច វា ជវនានិ ជវន្តិ. យេសំ បុរិមានិ តីណិ វត្តារិ វា បរិកម្មុបចារានុលោមគោត្រភុនាមកានិ កាមាវចរានិ, វតុត្ថំ បញ្ចមំ វា អប្បនាចិត្តំ រូបាវចរំ វតុត្ថជ្ឈានិកំ, តត្ថ យំ តេន អប្បនាចិត្តេន សទ្ធិំ ឧប្បន្នំ ញាណំ, តំ យថាកម្មុបគញាណន្តិ វេទិតព្ពំ. “ទិស្វា បរិកម្មំ កត្វា”តិ ឥទំ បន ទិព្ពចក្ខុញាណេន ទិស្វា យថាកម្មុបគញាណស្ស ទិស្វា បរិកម្មំ កត្វាតិ អធិប្បាយេន វុត្តំ. ឯវមេវំ ឥទំ វេទិតព្ពំ, អញ្ញថា យថាកម្មុបគញាណស្ស មហគ្គតភាវោ ឯវ ន សិយា. ទេវានំ ទស្សនេបិ ឯសេវ នយោ. នេរយិកទេវគ្គហណញ្ចេត្ថ និទស្សនមត្តំ ទដ្ឋព្ពំ. អាគន្តុកភាវតោ ហិ ទិព្ពចក្ខុលាភី អញ្ញគតិកេបិ ឯវំ បដិបជ្ជតិយេវ. តថា ហិ វក្ខតិ “អបាយគ្គហណេន តិរច្ឆានយោនិំ ទីបេតី”តិអាទិ, “សុគតិគ្គហណេន មនុស្សគតិម្បិ សង្គណ្ហាតី”តិ ច. តំ និរយសំវត្តនិយកម្មំ អារម្មណមេតស្សាតិ តំកម្មារម្មណំ. ផារុសកវនាទីសុ អាទិ-សទ្ទេន ចិត្តលតាវនាទីនំ សង្គហោ.

យថាធិប្បាយាតិ យថា ច ឥមស្ស យថាកម្មុបគញាណស្ស វិសុំ បរិកម្មំ នត្ថិ, ឯវំ អនាគតំសញាណស្សបីតិ វិសុំ បរិកម្មាភាវតោ និទស្សេតិ. តត្ថ ការណមាហ “ទិព្ពចក្ខុបាទកានេវ ហិ ឯតានី”តិ. តត្រាយមធិប្បាយោ – យថា ទិព្ពចក្ខុលាភី និរយាទិអភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា នេរយិកាទិកេ សត្តេ ទិស្វា តេហិ បុព្ពេ អាយូហិតំ និរយសំវត្តនិយាទិកំ កម្មំ តាទិសេន សមាធានេន ញាណេន ច ឥតរេន បរិកម្មេន វិនា ឯវ យាថាវតោ ជានាតិ, ឯវំ យស្ស យស្ស សត្តស្ស ឥមេសត្តានំ អនាគតំ អត្តភាវំ ទាតុកាមោ, តំ តំ ឧទ្ទិស្ស អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា តេន តេន អតីតេ ឯតរហិ វា អាយូហិតំ តស្ស និព្ពត្តកំ កម្មំ យថាកម្មុបគញាណេន ទិស្វា តេន តេន និព្ពត្តេតព្ពំ អនាគតំ អត្តភាវំ

ឃាតុកាមោ តាទិសេន បយោគេន តជ្ជេន ច មនសិការេន បរិក្ខេន ចិត្តេ យថាវតោ ជានាតិ។ ឯស នយោ តតោ បរេសុបិ អត្ថកាមេសុ។ ឯវំ អនាគតំសញាណំ នាម។ យស្មា ឯវំ ឆព្ពំ និព្ពានគាមិនោ យតិ ឯវ សិជ្ឈតិ, នាសតិ។ តេន វុត្តំ “ញាយតិ និព្ពានគាមិនា សហេវ ពុជ្ឈតី”តិ។

កាយេន ទុច្ចរិតំ, កាយតោ វា បវត្តំ ទុច្ចរិតន្តិ កាយេន ទុដ្ឋុ ចរិតំ, កាយតោ វា បវត្តំ កិលេសបូតិកត្តា ទុដ្ឋុ ចរិតំ កាយទុច្ចរិតន្តិ ឯវំ សេសទ្វយំ យោជេតព្ពំ។ កាយោតិ ចេត្ថ ចោបនកាយោ អធិប្បេតោ។ កាយវិញ្ញត្តិវសេន បវត្តំ អកុសលំ កាយកម្មំ កាយទុច្ចរិតំ។ យស្មិំ សន្តានេ កម្មំ កតូបចិតំ, អសតិ អាហារូបច្ឆេទេ វិបាការហភាវស្ស អនតិក្កន្តតោ សោ តេន សហិតោយេវាតិ វត្តព្ពោតិ អាហ “សមន្នាគតាតិ សមង្គីភូតា”តិ។ អនត្ថកាមា ហុត្វាតិ ឯតេន មាតាបិតរោ វិយ បុត្តានំ, អាចរិយុបជ្ឈាយា វិយ ច និស្សិតកានំ អត្ថកាមា ហុត្វា គរហកា ឧបវាទកា ន ហោន្តីតិ ទស្សេតិ។ គុណបរិធំសនេនាតិ វិជ្ជមានានំ គុណានំ វិទ្ធំសនេន, វិនាសនេនាតិ អត្ថោ។ តត្ថ ច អន្តិមវត្ថុនាបិ ឧបវាទោ គុណបរិធំសនមេវាតិ? សច្ចមេតំ, គុណាតិ បនេត្ថ ឈានាទិវិសេសា ឧត្តរិមនុស្សធម្មា អធិប្បេតាតិ សីលបរិធំសនំ វិសុំ គហិតំ។ តេនាហ “នត្ថិ ឥមេសំ សមណធម្មោ”តិអាទិ។ សមណធម្មោតិ ច សីលសំយមំ សន្ធាយ វទតិ។ ជានំ វាតិ យំ ឧបវទតិ, តស្ស អរិយភាវំ ជានន្តោ វា។ អជានំ វាតិ អជានន្តោ វា។ ជានតាជានតនានត្តំ អប្បមាណំ, អរិយភាវោ ឯវ បមាណំ។ តេនាហ “ឧភយថាបិ អរិយូបវាទោវ ហោតី”តិ។ “អរិយោតិ បន អជានតោ អដ្ឋចិត្តស្សេវ តត្ថ អរិយគុណកាវេ បវេទេន្តស្ស គុណបរិធំសនំ ន ហោតីតិ តស្ស អរិយូបវាទោ នត្ថី”តិ វទន្តិ។ ភារិយំ កម្មន្តិ អានន្តរិយសទិសត្តា ភារិយំ កម្មំ, សតេកិច្ឆំ បន ហោតិ ខមាបនេន, ន អានន្តរិយំ វិយ អតេកិច្ឆំ។

តស្សេវ អាវិភាវត្ថន្តិ ភារិយាទិសភាវស្ស បកាសនត្ថំ។ តំ ខមាបេសីតិ តំ ថេរំ, តំ វា កិរិយំ ខមាបេសិ។ អតិច្ឆាតោតិ អតិវិយ ខុទាភិភូតោ។ មហល្លកោតិ វយោហានិំ សារុប្បាសារុប្បំ, លោកសមុទាចារមត្តំ វា ន ជានាតីតិ អធិប្បាយេន វុត្តត្តា គុណបរិធំសនេន គរហតីតិ វេទិតព្ពំ។ អម្ហាកំ លជ្ជិតព្ពកន្តិ អកាសីតិ “សមណោ នាម ឯវំ កត”ន្តិ វុត្តេ មយំ សីសំ ឧក្ខិបិតុំ ន សក្កោមាតិ អធិប្បាយោ។ ជានន្តោ ឯវ ថេរោ “អត្ថិ តេ អាវុសោ ឥមស្មិំ សាសនេ បតិដ្ឋា”តិ បុច្ឆិ។ ឥតរោបិ សច្ចាភិសមយោ សាសនេ បតិដ្ឋាតិ អាហ “សោតាបន្នោ អហ”ន្តិ។ ថេរោ តំ ករុណាយមានោ “ខីណាសវោ តយា ឧបវទិតោ”តិ អត្តានំ អាវិ អកាសិ។ តេនស្ស តំ កម្មំ បាកតិកំ អហោសីតិ តេន អស្ស តំ កម្មំ មគ្គាវរណំ នាហោសីតិ អធិប្បាយោ។ បុព្ពេវ បន សោតាបន្នត្តា អបាយគាមិតំ សុប្បិហិតកាវតោ សគ្គាវរណស្ស កាតុំ មគ្គាវរណមេវ តំ កម្មំ អហោសិ។ អត្ថតោ ចុទិតោ ហោតីតិ ឯត្ថ “ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា ខមាបេតព្ពោ”តិ វិសុទ្ធិមគ្គេ វុត្តំ។ សោតាបន្នសកទាគាមិនោ ទោសេនបិ កុប្បន្តិ, សេសអរិយា បន តស្ស អត្ថកាមា ហុត្វា អាយតិំ សំវរត្ថាយ ន ខមាបេយ្យន្តិ អាហ “សចេ សោ ន ខមតី”តិ។ អត្តនា វុឌ្ឍតរោ ហោតិ, ឋិតកេនេវាតិ ឯត្ថាបិ “ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា”តិ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ ២.៤១១) វុត្តំ។ ឯវញ្ហេត្ថ វុត្តំ –

“សចេ ទិសាបក្កន្តោ ហោតិ, សយំ វា គន្ត្វា សទ្ធិវិហារិកេ វា បេសេត្វា ខមាបេតព្ពោ។ សចេ នាបិ គន្តុំ, ន បេសេតុំ សក្កា ហោតិ, យេ តស្មិំ វិហារេ ភិក្ខូ វសន្តិ, តេសំ សន្តិកំ គន្ត្វា សចេ នវកតរា ហោន្តិ, ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា, សចេ វុឌ្ឍតរា, វុឌ្ឍេ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិត្វា ‘អហំ, ភន្តេ, អសុកំ នាម អាយស្មន្តំ ឥទញ្ចិទញ្ច អវចំ, ខមតុ មេ សោ អាយស្មា’តិ វត្វា ខមាបេតព្ពំ។ សម្មុខា អខមន្តេបិ

ឧតេឌច កាតព្ពា”ត្តិ៍

ព្ពាឝំ បភ បរយ្យិ ពត្ត (ចិសុទ្ធិ៍ ១៍៣១១) ចុត្តំ –

“សេច ឧកចារិកកិច្ច ហោតិ, តេចស្ស ចសភដ្ឋានំ, ភ គតដ្ឋានំ បញ្ញាយតិ, ឧកស្ស បល្លិតស្ស កិច្ចតោ សត្តិកំ គន្ត្វា ‘អហំ, ភន្ត, អសុកំ ភាម អាយស្មន្តំ ព្ពាឝញ្ញិឝញ្ញា អចធំ, តំ យេ អត្យុស្សរតោ អត្យុស្សរតោ ចិប្បដិសារោ ហោតិ, កិំ ករោមី’តិ ចត្តព្ពោ៍ សោ ចក្ខតិ ‘ត្យេយ្យមា ចិត្តឃិត្វ, ឆេរោ ត្យេញ្ញាំ លយតិ, ចិត្តំ ច្វបសមេឆា’តិ៍ តេតបិ អរិយស្ស គតឌិសាកិយុលេត អញ្ជលិ បគ្គហេត្វា ‘លយត្ស’តិ ចត្តព្ពា”ត្តិ៍

បរិតិត្ត្យពយញ្ញដ្ឋានត្តិ ប្វឌាករលដ្ឋានំ សត្ថាឃាហ៍ បិកតិកយេច ហោតីតិ ឧចំ កេត អត្តតោ ចិត្តំ បសីឝតីតិ តំ កម្មំ សក្កាចរលំ យក្កាចរលញ្ញា ភ ហោតីតិ អធិប្បាយោ ឃាតិ កេចិ ចឝត្តិ៍ ធរិឃាបិដកេ យាតក្កធរិតសំចណ្ណភាឃំ (ធរិឃា៍ អដ្ឋ៍ ១៍៤៣) –

“បិរយិតាបរិភាចតសមិទ្ធាហិ ភាភាសយាបត្តិចិហារបរិប្វុរិតាហិ សីលឌិដ្ឋិសយ្យភាហិ ស្យុសដ្ឋតសត្ថាតេ យហាករុណាធិចារេស យហាសត្វេ អរិឃ្យុបចាឝកម្មអភិសបសត្វាតំ ចរុសចធតំ សំឃុត្តំ យហាសត្តស្ស លេត្តចិសេសភាចតោ តស្ស ច អន្តរាយឃចរុសតាឃ ឌិដ្ឋធម្មចេឝតីយំ ហុត្វា សេច សោ យហាសត្តំ ភ លយាបេតិ, សត្តយេ ឌិចសេ ចិបច្ចភសភាចំ ឌាតំ៍ លយាបិតេ បភ យហាសត្វេ បយោគសម្បត្តិឃា ចិបាកស្ស បដិពាហិតត្តា អចិបាកធម្មតំ អាបន្នំ អហោសិកម្មភាចតោ៍ អឃញ្ញាអរិឃ្យុបចាឝបិបស្ស ឌិដ្ឋធម្មចេឝតីយស្ស ច ធម្មតា”តិ –

អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេត ចុត្តត្តា ឧចំ លយាបិតេ តំ កម្មំ បយោគសម្បត្តិឃា ចិបាកស្ស បដិពាហិតត្តា អហោសិកម្មភាចេត អចិបាកធម្មតំ អាបត្តិត្តិ តេច សក្កាចរលំ ភ យោក្ខាចរលញ្ញា ហោតីតិ ឧចមេត្ថ អត្ថោ គហេតព្ពោ៍

ចិបរីតំ ឝស្សតយេតេសត្តិ ចិបរីតឝស្សតា៍ សយាឝាតព្ពេដ្ឋេភ សយាឝាតាតិ, កម្មាតិ សយាឝាតាតិ យេសំ តេ កម្មសយាឝាតា, មិច្ឆាឌិដ្ឋិចសេត កម្មសយាឝាតា មិច្ឆាឌិដ្ឋិកម្មសយាឝាតា, ហេត្យអត្ថ ចា អត្តោគធំ កត្វា មិច្ឆាឌិដ្ឋិចសេត បរេ កម្មេស្យុ សយាឝាបកា
មិច្ឆាឌិដ្ឋិកម្មសយាឝាតា៍ តឃិមំ អត្ថំ ឝស្សេត្តា “មិច្ឆាឌិដ្ឋិចសេតា”តិអាឌិយាហ៍ យេ ច...បេ... សយាឝបេត្តិ, តេបិ
មិច្ឆាឌិដ្ឋិកម្មសយាឝាតាតិ យោជេតព្ពា៍ សីលសម្បត្តោតិអាឌិ បរិបក្ខត្រឹឃស្ស យក្កសម្ពិតោ ចសេត ចុត្តំ, អក្កមក្កេដ្ឋ បភ ចត្តព្ពមេច ភត្ថិ៍
អឆ ចា អក្កមក្កបរិឃាបត្ត ឧច សីលាឌយោ ចេឌិតព្ពា៍ អក្កមក្កដ្ឋស្ស ហិ ឌិដ្ឋេច ធម្មេ ឧកំសិកា អញ្ញារាធតា, ព្ពាតរេសំ អតេកំសិកា៍ អញ្ញាត្តិ អរហត្តំ៍ ឧចំសម្បឝមិឝត្តិ ឧត្ត សម្បដ្ឋតំ សម្បឝា, តិបត្តិ, ឧចំ អចិរដ្ឋភកាតិបត្តិកត្តិ អត្ថោ, ឃឆា តំ អចស្សម្ភាចិ, ឧចមិឝឃិតិ ចុត្តំ ហោតិ ៍ ឃឆា ហិ យក្កាភត្តរំ អចិរដ្ឋិញ្ញាច ចលំ តិព្ពត្តំ, ឧចមេតំ ព្ពាមស្សបិ បុក្កលស្ស ចុតិអភត្តរំ អចិរដ្ឋិញ្ញាច តិរយេ បដិសន្ធិ
ហោតីតិ ឝស្សេតិ៍ សកលស្មិញ្ញាត្យុឌ្ឍចធតេ ភ ព្ពាយាឃ ដ្ឋបយាឃ កាឡហតរំ កត្វា ចុរិត្តាបយា អត្ថិ៍ តំ ចាធំ អប្បហាឃាតិអាឌីស្ស (ម៍ ភិ៍ អដ្ឋ៍ ០៍០៣៥) អរិឃ្យុបចាឝំ សន្ធាយ “បុភ ឧចរុបំ ចាធំ ភ ចក្ខាមី”តិ ចឝត្តោ ចាធំ បដហតិ ភាម, “បុភ ឧចរុបំ ចិត្តំ ភ ដ្ឋប្បាទេស្សាមី”តិ ចិត្តេត្តោ ចិត្តំ បដហតិ ភាម, “បុភ ឧចរុបំ ឌិដ្ឋិំ ភ គល្ហិស្សាមី”តិ បដហត្តោ ឌិដ្ឋិំ បដហតិ ភាម៍ តឆា អករោត្តោ

នេវ បជហតិ ន បដិនិស្សជ្ជតិ។ យថាភតំ និក្ខិបេត្វា ឯវំ និរយេតិ យថា និរយបាលេហិ អាហរិត្វា និរយេ ឋបិតោ, ឯវំ និរយេ ឋបិតោយេវ, តស្ស និរយូបបត្តិយា កោចិ វិពន្ធោ។ តត្រាយំ យុត្តិ – និរយូបគោ អរិយូបវាទី តទាទាយកស្ស អវិជហតោ សេយ្យថាបិ មិច្ឆាទិដ្ឋីតិ។ ឯត្ថ ច "តំ វាចំ អប្បហាយា"តិ ឯវមាទិវចនេន តទាទាយកស្ស អប្បហានេនេវ អរិយូបវាទោ អន្តរាយិកោ អនត្ថាវហោវ, បហានេន បន អច្ចយំ ទេសេត្វា ខមាបនេន ន អន្តរាយិកោ អនត្ថាវហោ យថា តំ វុដ្ឋិតា ទេសិតា ច អាបត្តីតិ ទស្សេតិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិវសេន អកតត្តា តាយ បាបំ នត្ថិ, យតោ សំសារខាណុកោបិ តាយ ហោតីតិ អាហ "មិច្ឆាទិដ្ឋិបរមានិ, ភិក្ខវេ, វជ្ជានី"តិ។

"ឧច្ឆិន្នភវនេត្តិកោ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស កាយោ តិដ្ឋតិ (ទី។ និ។ ១។ ១៤៧), អយញ្ចេវ កាយោ ពហិទ្ធា ច នាមរូប"ន្តិ ច ឯវមាទីសុ វិយ ឥធ កាយ-សទ្ទោ ខន្ធបញ្ចកវិសយោតិ អាហ "កាយស្ស ភេទាតិ ឧបាទិន្នក្ខន្ធបរិច្ចាគា"តិ។ អវីតរាគស្ស មរណតោ បរំ នាម ភវន្តរុបាទានមេវាតិ អាហ "បរំ មរណាតិ តទនន្តរំ អភិនិព្វត្តក្ខន្ធគ្គហណេ"តិ។ យេន តិដ្ឋតិ, តស្ស ឧបច្ឆេទេនេវ កាយោ ភិជ្ជតីតិ អាហ "កាយស្ស ភេទាតិ ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ឧបច្ឆេទា"តិ។ ឯតិ ឥមស្មា សុខន្តិ អយោ, បុញ្ញន្តិ អាហ "បុញ្ញសម្មតា អយា"តិ។ អាយន្តិ ឯតស្មា សុខានីតិ អាយោ, បុញ្ញកម្មាទីនំ សុខសាធនំ។ តេនាហ "សុខានំ វា អាយស្ស អភាវា"តិ។ វិវសាតិ កម្មស្ស វសេ វត្តនតោ អត្តនោ វសេ វត្តិតុំ ន សក្កោន្តីតិ វិគតោ វសោ ឯតេសន្តិ វិវសា, អវសវត្តិនោតិ អត្ថោ។ ឥយតិ អស្សាទីយតីតិ អយោ, អស្សាទោតិ អាហ "អស្សាទសញ្ញិតោ អយោ"តិ។

នាគរាជាទីនន្តិ អាទិ-សទ្ទេន សុបណ្ណាទីនំ សង្គហោ។ អសុរសទិសន្តិ បេតាសុរសទិសំ។ សោ ហីតិ សោ អសុរកាយោ។ សព្ពសមុស្សយេហីតិ សព្ពេហិ សម្បត្តិសមុស្សយេហិ, សព្ពសម្បត្តិរាសិតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ វុត្តវិបរិយាយេនាតិ "សុដ្ឋុ ចរិតំ, សោភនំ វា ចរិតំ អនវជ្ជត្តាតិ សុចរិត"ន្តិអាទិនា កាយទុច្ចរិតេនាតិអាទីនំ បទានំ វុត្តស្ស អត្ថស្ស វិបរិយាយេន។ "ឥតោ ភោ សុគតិំ គច្ឆា"តិ (ឥតិវុ។ ៨៣) វចនតោ មនុស្សគតិបិ សុគតិយេវាតិ អាហ "សុគតិគ្គហណេន មនុស្សគតិបិ សង្គយ្ហតី"តិ។ សេសមេត្ថ វុត្តនយត្តា ឧត្តានត្ថមេវ ច សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

ទិព្វចក្ខុញាណកថា និដ្ឋិតា។

អាសវក្ខយញាណកថា

១៣។ វិបស្សនាបាទកន្តិ វិបស្សនាយ បទដ្ឋានភូតំ។ វិបស្សនា ច តិវិធា វិបស្សកបុគ្គលភេទេន មហាពោធិសត្តានំ បច្ចេកពោធិសត្តានំ ចិន្តាមយញាណសំវទ្ធិតត្តា សយម្ភុញាណភូតា, ឥតរេសំ សុតមយញាណសំវទ្ធិតត្តា បរោបទេសសម្ភូតា។ សា "ឋបេត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ អវសេសរូបារូបជ្ឈានានំ អញ្ញតរតោ វុដ្ឋាយា"តិអាទិនា អនេកធា អរូបមុខវសេន ចតុធាតុវវត្ថានេ វុត្តានំ តេសំ តេសំ ធាតុបរិគ្គហមុខានំ អញ្ញតរមុខវសេន អនេកធាវ វិសុទ្ធិមគ្គេ នានានយតោ វិភាវិតា។

មហាពោធិសត្តានំ បន ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សមុខេន បភេទគមនតោ នានានយំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណសន្និស្សយស្ស អរិយមគ្គញាណស្ស អធិដ្ឋានភូតំ បុព្ពភាគញាណគព្ភំ គណ្ហាបេន្តំ បរិបាកំ គច្ឆន្តំ បរមគម្ភីរំ សណ្ហសុខុមតរំ អនញ្ញសាធារណំ វិបស្សនាញាណំ ហោតិ។ យំ អដ្ឋកថាសុ មហាវជិរញាណន្តិ វុច្ចតិ។ យស្ស ច បវត្តិវិភាគេន ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សបភេទស្ស បាទកភាវេន សមាបជ្ជិយមានា ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សសង្ខ្យា ទេវសិកំ សត្ថុ វឡញ្ជនកសមាបត្តិយោ វុច្ចន្តិ, ស្វាយំ ពុទ្ធានំ វិបស្សនាចារោ បរមត្ថមញ្ជូសាយំ វិសុទ្ធិមគ្គវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ, អត្ថិកេហិ តតោ គហេតព្ពោ។

អាសវានំ ខេបនតោ សមុច្ឆិន្ទនតោ អាសវក្ខយោ អរិយមគ្គោ, ឧក្កដ្ឋនិទ្ទេសវសេន អរហត្តមគ្គគ្គហណំ។ អាសវានំ ខយេ ញាណំ អាសវក្ខយញាណន្តិ ទស្សេន្តោ “តត្រ ចេតំ ញាណ”ន្តិ វត្វា ខយេតិ ច អាធារេ ភុម្មំ, ន វិសយេតិ ទស្សេន្តោ “តប្បរិយាបន្នត្តា”តិ អាហ។ ឥទំ ទុក្ខន្តិ ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស តទា បច្ចក្ខតោ គហិតការទស្សនំ។ ឯត្តកំ ទុក្ខន្តិ តស្ស បរិច្ឆិជ្ជ គហិតការទស្សនំ។ ន ឥតោ ភិយ្យោតិ អនវសេសេត្វា គហិតការទស្សនំ។ តេនាហ “សព្ពម្បិ ទុក្ខសច្ច”ន្តិអាទិ។ សរសលក្ខណបដិវេធតោតិ សភាវសង្ខាតស្ស លក្ខណស្ស អសម្មោហតោ បដិវិជ្ឈនតោ។ អសម្មោហបដិវេធតោតិ ច យថា តស្មិំ ញាណេ បវត្តេ បច្ឆា ទុក្ខស្ស សរូបបរិច្ឆេទេ សម្មោហោ ន ហោតិ, តថា បវត្តិ។ តេនាហ “យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិ”ន្តិ។ និព្ពត្តិកន្តិ និប្ផាទេន្តិ។ យំ ឋានំ បត្វាតិ យំ និព្ពានំ មគ្គស្ស អារម្មណបច្ចយភូតំ ការណភូតំ អាគម្ម។ ទុក្ខមវតោ ហិ បុគ្គលស្ស បត្តិ ទុក្ខមស្ស បត្តីតិ វុត្តំ។ បត្វាតិ ច បាបុណនហេតុ។ អប្បវត្តិន្តិ អប្បវត្តិនិមិត្តំ។ តេ ន បវត្តន្តិ ឯត្ថាតិ អប្បវត្តំ, និព្ពានំ។ តស្សាតិ ទុក្ខនិរោធស្ស។ សម្បាបកន្តិ សច្ឆិកិរិយាវសេន សម្មទេវ បាបកំ។

កិលេសវសេនាតិ អាសវសង្ខាតកិលេសវសេន។ យស្មា អាសវានំ ទុក្ខសច្ចបរិយាយោ, តប្បរិយាបន្នត្តា, សេសសច្ចានញ្ច តំសមុទយាទិបរិយាយោ អត្ថិ, តស្មា វុត្តំ “បរិយាយតោ”តិ។ ទស្សេន្តោ សច្ចានីតិ យោជនា។ អាសវានំយេវ ចេត្ថ គហណំ “អាសវានំ ខយញាណាយា”តិ អារទ្ធត្តា។ តថា ហិ អាសវវិមុត្តិសីសេនេវ សព្ពកិលេសវិមុត្តិ វុត្តា។ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិន្តិអាទិនា មិស្សកមគ្គោ កថិតោតិ “សហ វិបស្សនាយ កោដិប្បត្តំ មគ្គំ កថេសី”តិ វុត្តំ។ ឯត្ថ ច សច្ចប្បដិវេធស្ស តទា អតីតកាលិកត្តា “យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិ”ន្តិ វត្វាបិ អភិសមយកាលេ តស្ស បច្ចុប្បន្នតំ ឧបាទាយ “ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ”តិ វត្តមានកាលេន និទ្ទេសោ កតោ។ សោ ច កាមំ មគ្គក្ខណតោ បរំ យាវជ្ជតនា អតីតកាលិកោ ឯវ, សព្ពបឋមំ បនស្ស អតីតកាលិកត្តំ ផលក្ខណេនេវ វេទិតព្ពន្តិ អាហ “វិមុច្ចិត្ថាតិ ឥមិនា ផលក្ខណំ ទស្សេតី”តិ។ ជានតោ បស្សតោតិ វា ហេតុនិទ្ទេសោយំ។ ជាននហេតុ ទស្សនហេតុ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថាតិ យោជនា។ ភវាសវគ្គហណេនេវ ចេត្ថ ភវរាគស្ស វិយ ភវទិដ្ឋិយាបិ សមវរោធោតិ ទិដ្ឋាសវស្សបិ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។

យស្មា បហីនកិលេសបច្ចវេក្ខណេន ចិណ្ណាតស្សបិ កម្មស្ស អាយតិំ អប្បដិសន្ធិកភាវតោ “ខីណា ជាតី”តិ ជានាតិ, យស្មា ច មគ្គបច្ចវេក្ខណាទីហិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយន្តិអាទិំ បជានាតិ, តស្មា វុត្តំ “ខីណា ជាតីតិ អាទីហិ តស្ស ភូមិ”ន្តិ។ តត្ថ តស្សាតិ បច្ចវេក្ខណញាណស្ស។ ភូមិន្តិ បវត្តិដ្ឋានំ។ យេនាធិប្បាយេន “កតមា បនា”តិអាទិនា ចោទនា កតា, តំ បកាសេត្វា បរិហារំ វត្តុកាមោ អាហ “ន តាវស្សា”តិអាទិ។ ន តាវស្ស អតីតា ជាតិ ខីណាតិ មគ្គភាវនាយ ន ខីណាតិ អធិប្បាយោ។ តត្ថ ការណមាហ

“បុខ្លេច ពិលត្វា”តិ៑ ត អតាកតា អស្ស ឌាតិ ពិលាតិ ឈោឌតា៑ ត អតាកតាតិ ច អតាកតត្តសាយឆ្កា កេហត្វា ខលេសេត ចេតិ៑ ខេតាឞ “អតាកខេត ចាឈាយាកាចខេតា”តិ៑ ចិឌ្ឍយាតតេឈេច ហិ បខេឈាខេកា សឞ្ចតិ, តាចិឌ្ឍយាតេតិ អឈិប្បាខេឈា៑ អតាកតចិខេសខេសា បខេតត្ថ អឈិខេប្បខេតា, តស្ស ច ខេលបខេត ចាឈាខេយាបិ លត្តខេតច៑ ខេតាឞ “ឈា បត យក្កស្សា”តិអាឌិ៑ “ឈា បតា”តិ ហិ អាឌិតា យក្កាចតាឈ អតាកតឌាតិឈា ឲច ខេហត្បិតាសតក្ខខេត ពិលកាខេចា បកាឃិឈតិ៑ ឲកចត្បឃ្នេចាកាខេកខេចឃ្វតិ កចត្តឈក្កហហ៌ ចុត្តតេឈេត អតចខេសខេសខេតា ឌាតិឈា ពិលកាចងស្សតត្ថ៑ តត្ថិ ឈចាចុត្តឌាតិ៑ ខេសាតិ កកចា៑

ព្រាហ្មចរិឈចាខេសា តាឈ ភ្លូឆ យក្កព្រាហ្មចរិឈស្ស តិឌ្ឍត្តតេយចាតិ អាឞ “តិឌ្ឌិត”ត្តិ៑ សឞ្ខាឌិឌ្ឌិឈា ចត្បុ សខេច្ចុ បរិឌ្ឍាឌិកិច្ចសាឆតខេសត បចត្តយាតាឈ សឞ្ខាសក្តប្បាឌិតឞ្បិ ចុក្ខសខេច្ច បរិឌ្ឍាកិសឞឈាតុក្កលា បចត្តិ, ភ្លតេសខេច្ចុ ច តេសំ បហាតាកិសឞឈាឌិចខេសត បចត្តិ បិកេឌិ ឲច៑ ខេតត ចុត្តំ “ចត្បហិ យខេក្កហិ បរិឌ្ឍាបហាតសច្ឆិកិរិឈាកាចតាកិសឞឈចខេសតា”តិ៑ តាបទំ ភ្លត្តត្តាឈាតិ ភ្លខេយ បកាខេរា ភ្លត្តំ, តក្កាខេចា ភ្លត្តត្តំ, តងត្តត្តិ ចុត្តំ ខេហាតិ៑ ខេត បត បកាខេរា អរិឈយក្កព្យាបិខេក្ខតា បរិឌ្ឍាងខេឈា ភ្លឆាឈិខេប្បតាតិ អាឞ “ឲចំខេសាឡ្សអសកិច្ចកាចាឈា”តិ៑ ខេត ហិ យក្កំ បច្ចខេចក្កខេតា យក្កាតុកាខេចត បិកេឌិ ហុត្វា ក្ខបក្ខហត្តិ , បរិឌ្ឍាឌិស្ប ច បហាតខេយច បងាតំ, តងត្តត្តាឈ ភ្លតខេរសត្តិ អាឞ “កិខេលសក្កឈាឈ ចា”តិ៑ បហឹតកិខេលសបច្ចខេចក្កលចខេសត ចា ឲតំ ចុត្តំ៑ “តាបទំ ភ្លត្តត្តាឈាតិ អក្ខឌ្ឍាសិ”ត្តិ ឲត្តាឈយខេបខេរា តខេឈា – ភ្លត្តត្តាឈាតិ តិស្សខេក្កា សឞ្យោតចចតំ៑ ខេតាឈយខេត្វា – ភ្លត្តត្តាឈ ភ្លត្តឞ្យាចខេតា ភ្លឞ្យុ ឲចំបកាខេរា ភ្លឌាតិ ចត្តឞាតក្កក្ខសត្តាតា អបទំ អតាកតក្កក្ខសត្តាតំ យឃ្យាតត្តិ, ភ្លខេយ បត ចរិយត្តកាចសក្កាតា បញ្ហាក្កក្ខា បរិឌ្ឍាតា អប្បតិដ្ឋា តិដ្ឋត្តិ ចិត្តម្ពុលកា ទុក្ខា ចិឈ៑ អបរិឌ្ឍាតម្ពុលកា ហិ បតិដ្ឋា៑ ឈចាឞ “កចព្យត្រាកាខេរ ខេច, កិក្ខេច, អាហាខេរ អត្ថិ រាខេកា អត្ថិ តត្ថិ អត្ថិ តណ្ហា, បតិដ្ឋិតំ តត្ថ ចិឌ្ឍាណំ ចិរុឡ្ហ”ត្តិអាឌិ (សំ៑ តិ៑ ១៑៤៖; កចា៑ ១៥៤; យហាតិ៑ លិ)៑ ខេត បត បញ្ហាក្កក្ខា ចរិយកចិឌ្ឍាណតិខេរាឆត អត្បិបាតតា ចិឈ ឌាតខេចខេងា តិឌ្ឍាឈិស្សត្តិតិ អក្ខឌ្ឍាសិត្តិ៑

បច្ចខេចក្កណកាលបរិក្កហិតត្តិ ត បឆយត្តិឈកាលក្ខឈាឌិកយំ ចិឈ ខេកចលត្តិ អឈិប្បាខេឈា៑ ងស្សខេត្តាតិ តិកយតចខេសត ងស្សខេត្តា៑ សទ្ធបខេតា ហិ បុខេ្លា ងស្សិតខេយចាតិ៑ ខេសសខេយត្ថ ចុត្តតឈត្វា ឞុចិខេត្តាឈ្យខេយច៑

តិក្កត្តំ ឌាខេតាតិ ភ្លយិតា បត ភ្លាងំ ងស្សតិ “អហំ, ព្រាហ្មណ, បឆយចិឌ្ឍាឈ ឌាខេតាខេឈច បុខេរខាតស្ស សហឌាតស្ស ចា អកាចខេតា សខេខ្លាសំ ចុខេដ្ឋា យហលួខេកា, កិយក្កុ បត តីហិ ចិឌ្ឍាហិ តិក្កត្តំ ឌាខេតាតិ៑ បុខេ្លាតិចាសកាខេណត អតីតំសកាណត្តិ អតីតាខេខ្យាឃសកាកតាឈ តក្កាឌិកាចខេតា ច បុខេ្លាតិចាសកាខេណត អតីតំសកាណំ បកាសខេត្វាតិ ខេឈាខេឌតត្ថ៑ តត្ថ អតីតំសកាណត្តិ អតីតក្កក្ខាឈតតឆាត្បសក្កាខេត អតីតខេកាដ្ឋាខេស អប្បដិហតកាណំ៑ ឌិឌ្ឍចក្កុកាណស្ស បច្ចុប្បត្តាខេរខ្យាណត្វា ឈចាកខ្យបកាណស្ស អកាកតំសកាណស្ស ច ឌិឌ្ឍចក្កុខេសខេតច ភ្លឌ្ឍតខេតា ឌិឌ្ឍចក្កុតា បរិកណ្ណកាណត្វា ឌិឌ្ឍចក្កុមិឞ្យឈច ច ឌិតស្ស ខេចខេតាបរិឈកាណសិទ្ធិខេតា ចុត្តំ “ឌិឌ្ឍចក្កុតា បច្ចុប្បត្តាតាកតំសកាណ”ត្តិ៑ តត្ថ ឌិឌ្ឍចក្កុតាតិ សបរិកខេណ្ឌត ឌិឌ្ឍចក្កុកាខេណត៑ បច្ចុប្បត្តំខេសា ច អតាកតំខេសា ច បច្ចុប្បត្តាតាកតំសំ, តត្ថ កាណំ បច្ចុប្បត្តាតាកតំសកាណំ៑ អាសចក្កឈកាណាឌិកខេយតេច សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស ចិឈ ខេសសាសាឆាខេរណកាណងសពលកាណអាខេចណិកត្បច្ឆឆឞ្ខាឌិតឞ្បិ អតឆ្កាសាឆាខេរណាតំ ត្បច្ឆក្កុណាតំ ភ្លឌ្ឍតខេតា

វុត្តំ “អាសវក្ខយេន សកលលោកិយលោកុត្តរកុសល”ន្តិ។ តេនាហ “សព្ពេបិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន បកាសេត្វា”តិ។

អាសវក្ខយញាណកថា និដ្ឋិតា។

ទេសនានុមោទនកថា

១៥។ បីតិវិប្ផារបរិបុណ្ណគត្តចិត្តោតិ បីតិផរណេន បរិបុណ្ណកាយចិត្តោ។ អញ្ញាណន្តិ អញ្ញាណស្សាតិ អត្ថោ។ ឋិតស្ស យោគេនា ហិ សាមិអត្ថេ ឯតំ ឧបយោគវចនំ។ អភិក្កន្តាតិ ឯត្ថ អតិក្កន្តា, វិគតាតិ អត្ថោតិ អាហ “ខយេ ទិស្សតី”តិ។ តេនេវ ហិ “និក្ខន្តោ បឋមោ យាមោ”តិ វុត្តំ។ អភិក្កន្តតរោ ចាតិ អតិវិយ កន្តតរោ មនាបតរោ, តាទិសោ ច សុន្ទរោ ភទ្ទកោ នាម ហោតីតិ អាហ “សុន្ទរេ ទិស្សតី”តិ។ កោតិ ទេវនាគយក្ខគន្ធព្ពាទីសុ កោ កតមោ។ មេតិ មម។ បាទានីតិ បាទេ។ ឥទ្ធិយាតិ ឥមាយ ឯវរូបាយ ទេវិទ្ធិយា។ យសសាតិ ឥមិនា ឯទិសេន បរិវារេន បរិច្ឆេទេន។ ជលន្តិ វិជ្ជោតមានោ។ អភិក្កន្តេនាតិ អតិវិយ កន្តេន កមនីយេន អភិរូបេន។ វណ្ណេនាតិ ឆវិវណ្ណេន សរីរវណ្ណនិភាយ។ សព្ពា ឱភាសយន្តី ទិសាតិ ទសបិ ទិសា បភាសេន្តី ចន្ទោ វិយ សូរិយោ វិយ ច ឯកោភាសំ ឯកាលោកំ ករោន្តីតិ អត្ថោ។ អភិរូបេតិ ឧឡាររូបេ សម្បន្នរូបេ។

អភិក្កន្តំ ភោ គោតម, អភិក្កន្តំ ភោ គោតមាតិ វចនទ្វយស្ស “សាធុ សាធុ ភោ គោតមា”តិ អាមេឌិតវសេន អត្ថំ ទស្សេត្វា តស្ស វិសយំ និទ្ទិសន្តោ អាហ “ភយេ កោធេ”តិអាទិ។ តត្ថ “ចោរោ ចោរោ, សប្បោ សប្បោ”តិអាទីសុ ភយេ អាមេឌិតំ។ “វិជ្ឈ វិជ្ឈ, បហរ បហរា”តិអាទីសុ កោធេ។ “សាធុ សាធូ”តិអាទីសុ បសំសាយំ។ “គច្ឆ គច្ឆ, លុនាហិ លុនាហី”តិអាទីសុ តុរិតេ។ “អាគច្ឆ អាគច្ឆា”តិអាទីសុ កោតូហលេ។ “ពុទ្ធោ ពុទ្ធោតិ ចិន្តេន្តោ”តិអាទីសុ (ពុ. វំ. ២.៤៤) អច្ឆរេ។ “អភិក្កមថាយស្មន្តោ, អភិក្កមថាយស្មន្តោ”តិអាទីសុ (ទី. និ. ២.១០; អ. និ. ៨.១១) ហាសេ។ “កុហំ ឯកបុត្តក, កុហំ ឯកបុត្តកា”តិអាទីសុ សោកេ។ “អហោ សុខំ, អហោ សុខ”ន្តិអាទីសុ (ឧទា. ២០; ចូឡវ. ៣៣២) បសាទេ។ ច-សទ្ទោ អវុត្តសមុច្ចយត្ថោ។ តេន គរហអសម្មាននាទីនំ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ តត្ថ “បាបោ បាបោ”តិអាទីសុ គរហាយំ។ “អភិរូបក អភិរូបកា”តិអាទីសុ អសម្មានេ ទដ្ឋព្ពំ។

នយិទំ អាមេឌិតវសេន ទ្វិក្ខត្តុំ វុត្តំ, អថ ខោ អត្ថទ្វយវសេនាតិ ទស្សេន្តោ “អថ វា”តិអាទិមាហ។ អភិក្កន្តន្តិ វចនំ អបេក្ខិត្វា នបុំសកលិង្គវសេន វុត្តំ។ តំ បន ភគវតោ វចនំ ធម្មស្ស ទេសនាតិ កត្វា វុត្តំ “យទិទំ ភោតោ គោតមស្ស ធម្មទេសនា”តិ។ អត្ថមត្តទស្សនំ វា ឯតំ, តស្មា អត្ថវសេន លិង្គវិភត្តិវិបរិណាមោ វេទិតព្ពោ។ ទុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។ ទោសនាសនតោតិ រាគាទិកិលេសវិទ្ធំសនតោ។ គុណាធិគមនតោតិ សីលាទិគុណានំ សម្បាបនតោ។ យេ គុណេ ទេសនា អធិគមេតិ, តេសុ បធានភូតា គុណា ទស្សេតព្វាតិ តេ បធានភូតេ គុណេ តាវ ទស្សេតុំ “សទ្ធាជននតោ បញ្ញាជននតោ”តិ វុត្តំ។ សទ្ធាបមុខា ហិ លោកិយា គុណា, បញ្ញាបមុខា លោកុត្តរា។ សាត្ថតាតិអាទីសុ សីលាទិអត្ថសម្បត្តិយា សាត្ថតា, សភាវនិរុត្តិសម្បត្តិយា សព្យញ្ជនតា។ សុវិញ្ញេយ្យសទ្ទប្បយោគតាយ ឧត្តានបទតា, សណ្ហសុខុមភាវេន ទុវិញ្ញេយ្យត្ថតាយ គម្ភីរត្ថតា។ សិនិទ្ធមុទុមធុរសទ្ទប្បយោគតាយ

ᨠᨱ᩠ᨱᩈᩩᨡᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨷᩩᩃᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨷᩮᨾᨶᩦᨿᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩉᨴᨿᨦ᩠ᨣᨾᨲᩮᩣ᪨ ᨾᩣᨶᩣᨲᩥᨾᩣᨶᩅᩥᨵᨾᨶᩮᨶ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩩᨠ᩠ᨠᩴᩈᨶᨲᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨿ᩠ᨿᨶᩮᨶ ᩋᨷᩁᩅᨾ᩠ᨽᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩉᩥᨲᩣᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩁᩣᨣᨷᩁᩥᩊᩣᩉᩣᨴᩥᩅᩪᨷᩈᨾᨶᩮᨶ ᨠᩁᩩᨱᩣᩈᩦᨲᩃᨲᩮᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩅᩥᨵᨾᨶᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᨴᩣᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩁᩅᩦᨠᩁᩩᨲᨾᨬ᩠ᨩᩩᨲᩣᨿ ᩋᩣᨷᩣᨳᩁᨾᨱᩦᨿᨲᩮᩣ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨷᩁᩣᩅᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩅᩥᨾᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᨾᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨷᩣᨳᩁᨾᨱᩦᨿᨲᩣᨿ ᩑᩅ ᩈᩩᨿ᩠ᨿᨾᩣᨶᩈᩩᨡᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨾᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᨾᨲᩣᨿ ᩉᩥᨲᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᨧ ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩉᩥᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩉᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᨠ᩠ᨠᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ, ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨴᩅᩥᨵᨾᨶᨲᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨴᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᨲᩮᩣ, ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩈᨾᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩈᩴᩁᩮᩣᨷᨶᨲᩮᩣ, ᩋᨷᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᨷᩥᨵᩣᨶᨲᩮᩣ, ᩈᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩥᩅᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩪᨷᩈᨾᨶᨲᩮᩣ, ᩋᨶᩩᩈᨿᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᨮᨷᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᩴ ᨮᨷᩥᨲᩴ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨾᩩᨡᨩᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᩮᨶᩮᩅ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨾᩩᨡᩴ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ “ᨷᩩᩁᨲ᩠ᨳᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᩉᩴ ᩑᩈ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨ”ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨠᩣᩊᨷᨠ᩠ᨡᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈᩦᨲᩥ ᨠᩣᩊᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈᩦ ᨠᩣᩊᨷᨠ᩠ᨡᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈᩦ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩩᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᩩᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᨵᩮᨿ᩠ᨿᩔ ᩋᨶᩣᨵᩣᩁᨽᩪᨲᩴ ᨽᩣᨩᨶᩴ ᩋᩣᨵᩣᩁᨽᩣᩅᩣᨷᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨠ᩠ᨠᩩᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨾᩩᨡᨩᩣᨲᨲᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨾᩩᨡᩴ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᨮᨷᩥᨲᨲᩣᨿ ᩋᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨷᨴᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶ ᨿᨳᩣᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ᪨ ᨠᩣᨾᩴ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣᨷᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨶ ᩈᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᩉᨶᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ – “ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩁᨾᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩋᨷᩣᨿᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩏᨩᩩᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩉᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩈᨣ᩠ᨣᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᩋᩣᨴᩥᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨷᨴᩦᨷᩮᩣᨷᩥ ᨶ ᨲᨳᩣ, ᩏᨩ᩠ᨩᩃᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨲᩮᩃᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᩮᩣᨲᩥ ᨲᩮᩃᨷᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩉᩦᨲᩥ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩩᨩ᩠ᨩᩥᨲᩩᨠ᩠ᨠᩩᨩ᩠ᨩᨶᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩅᩥᩅᩁᨱᩣᨴᩥᩏᨷᨾᩮᩣᨷᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᩉᩥ, ᩑᨲᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᩁᩈᩁᩪᨷᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨶᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᨠᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨠᩣᩁᨲᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᩅᩥᨠᩣᩁᨠᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩉᩥ ᨧ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨶᩮᨠᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨴᩮᩈᨶᩣᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩣᨠᩣᩁᨠᨳᩣ

ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩣᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩮᩉᩥ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ᪨ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩃᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨶᩣᨿᩴ ᨣᨾᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨶᩦᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨴ᩠ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᨩᩴ ᨣᩣᨾᩴ ᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᩴ “ᨣᩮᩣᨲᨾᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, “ᩈᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨷᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩃᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᩈᩁᨱᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨷᩁᩣᨿᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩣᨿᨱᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨶᩥᩈᩮᨵᨶᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨶᩮᨶ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨥᩔ ᨲᩣᨲᩣ ᩉᩥᨲᩔ ᨧ ᩅᩥᨵᩣᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨥᩔᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩣᨷᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶᩥᩔᨠ᩠ᨠᩮ ᨧᩮᨲᩴ ᩈᩣᨾᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩈᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨾᨶᨬ᩠ᨧ ᨲᨴᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᨽᨩᨶᩴ ᨲᨳᩣ ᨩᩣᨶᨶᩴ ᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ

“ຎາຕິ ຎາຍິກາ ອຘິປ຺ປາເຍນາ”ຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ກ຺ຂາຍີຕິອາທີສຸ ປຸຣິສສ຺ສ ປຸຣິສສ຺ສ ປຈ຺ຈຕ຺ຕໍ ປຈ຺ຈຕ຺ຕໍ ອຕ຺ຕເນຕໍ. ກຕໍ ຈາ ສເຣາຕາຘິປ຺ປາເຍນ

ຣູປສ຺ຄຍຕໍ, ເສຈນາ ສຕ຺ຕິກາຈເຈຣຕາ, ປມຽຣປິສຕໍ ຈຕ຺ຕປ຺ປຈ຺ຈຕ຺ຕເກເຣາຕ ຣູປຕ຺ຖາຕ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ສຕ຺ຕາທາປິ ອນຕ຺ຕາສເຣາຕໍເຍນ ນີເປຕິ.

ກ຺ຂາຍີຕິ ປທສ຺ສ ຄໍທໍ ຕຸຕ຺ຕາຍີຕິ ອຍເມວ ລກ຺ຂີຕິ ອາຫ “ເຍນໍ ຫີ”ຕິອາທິ.

ອພິກ຺ກມເນ ສຕ຺ຖິກາຕິນິເຣາຘຕິ ປທສ຺ເສນປິ ຜລຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕ ທສ຺ສິຕາ, ນ ມຄ຺ຄຕ຺ຖາຕິ ເຕ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ຍຖານຸສິຏ຺ຐໍ ປຏິປຊ຺ຊມາເນ ຈາ”ຕິ ອາຫ. ນນ຺ ຈ ກລ຺ຍາຓປຸຖຸຊ຺ຊເນາປິ ຍຖານຸສິຏ຺ຐໍ ປຏິປຊ຺ຊຕີຕິ ວຸຈ຺ຈຕີຕິ? ກິຍ຺ຍາປິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ນິປ຺ປຣິຍາເຍນ ປນ ມຄ຺ຄຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕາ ຕທາ ຈຕ຺ຕາຣາ, ນ ຎາຕເຣ ນິຍາເຍາຄ຺ຄຍນາການເຕາ. ຕທາ ຫິ ເຕ ວຸຕ຺ຕ “ອປີເຍສຸ ອປຕຍາເນ ຄາເຣຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕາ. ສຍຸຕ຺ຕນິຍາເຍາຄ຺ຄຍເນນ ຫິ ອປີຍຈິນິຍຸຕ຺ຕສມຸຄ຺ເຈາ ອກ຺ຂາຍຕີຕິ ວຸຕ຺ຕ ຎາຕິ-ສທ຺ທາ ອາທິອເຕ຺ຖາ, ປການເຕ຺ຖາ ຈາ. ເຕນ “ຍາຈຕາ, ກິລ຺ເລຈ, ຄນ຺ຍາ ສຕ຺ຕາ ຈາ ອສຕ຺ຕາ ຈາ, ຈິຣາເກາ ເຕນໍ ອກ຺ຂຍກ຺ຂາຍຕີ”ຕິ (ຎາຕິຈ. ໔໐; ອ. ນິ. ໓.໑໓) ສຸຕ຺ຕປທໍ ສຄ຺ຄຫາຕິ, “ຈິຕ຺ເຕຣາ”ຕິ ຈາ ຎາຍິກາ. ວຸຕ຺ຕ ນ ອຣິຍມຄ຺ຄາ ນິຍ຺ຍານິກຕາຍ, ນິພ຺ພານໍ ຕສ຺ສ ຕທຕ຺ຖສິທ຺ທິເຫຕຸຕາຍາຕິ ຣູປເຍນ ນິປ຺ປຣິຍາເຍນ ຄເຍາຕິ ວຸເຕ຺ຕາ. ນິພ຺ພານຕິທ຺ຕາອາເຣາຄປຈ຺ຈຍກຸຕໍ ລກິຕ຺ວາ ອຣິຍມຄ຺ຄສ຺ສ ຕທຕ຺ຖສິທ຺ທິ, ຕທາປິ ອຣິຍຜລານໍ “ຍະຍາ ຕາຍ ສຸທ຺ທາຍ ອທຸປສຕ຺ຕາຍາ”ຕິອາທິຈນເຕາ ມເຄ຺ຄນ ສມຸຈ຺ຈິນ຺ນານໍ ກິເລສານໍ ປຏິປ຺ປສ຺ສທ຺ທິປ຺ປຫານກິຈ຺ຈຕາຍ ນິຍ຺ຍານານຸຄຸຓຕາຍ ນິຍ຺ຍານປຣິໂຍສານຕາຍ ຈ. ປຣິຍຕ຺ຕິຄນ຺ຍສ຺ສ ປນ ນິຍ຺ຍານຄນ຺ຍສມນິພເຫຕຸຕາຍາຕິ ຎາຍິກາ ປຣິຍາເຍນ ວຸຕ຺ຕເນນ ຄນ຺ຍການເຈາ ລກ຺ຂຕິ ວຸຈ, ສ຺ວາຍເຕ຺ຖາ ປິຊາຣຸຍ຺ເຫາ ວຸຈາຕິ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ “ນ ເກຈລ”ນ຺ຕິອາທິມາຫ.

ຣາຄຈິຣາເກາຕິ ຍເຄ຺ຄາ ຄຊິເຕາຕິ ກາຍຣາເກາ ກຈຣາເກາຕິ ວຸຈຍາທີເກເຄາ ສເຕ຺ຖາປິ ຣາເກາ ຈິເຣຊ຺ຊຕິ ປຫີຍຕິ ວຸເຕນາຕິ ຣາຄຈິຣາເກາຕິ ຍເຄ຺ຄາ ຄຊິເຕາ. ອເນກຍເສາກຕ຺ຕິ ຜລຕ຺ຕິ ວຸຊານສຕ຺ຕາຕາຍ ຕຫາຍ ອເນຕ຺ຕາຕິຍ຺ຍານລກ຺ຂະສ຺ສ ເສາກສ຺ສ ຈ ຕທຸປ຺ປຕ຺ຕິຍໍ ສຕ຺ຕເສາ ປຣິກ຺ລິລຕ຺ຕາ ອເນກຍເສາກຕ຺ຕິ ຜລໍ ຄຊິຕໍ. ອປ຺ປຕິກ຺ກູລຕ຺ຕິ ອຈິເຣາຘີປເຕາ ເກນຈິ ອຈິນ຺ທ຺ທໍ, ຎາຕໍ ປຫີຕຕ຺ຕິ ຈາ ອເຕ຺ຖາ. ປກ຺ລາທຸເປນ ປຈຕ຺ຕິຕຕ຺ຕາ, ປຄ຺ຄຸລຈິກາຈເຕາ ຈາ ປກ຺ລໍ. ຍຖາຫ “ຈິຫິສສ຺ຕິ ປກ຺ລໍ ນການີ, ຄຍ໌ ປຫີຕໍ ຍຕຸຊະສຸ ຕາເທ”ຕິ (ຍ. ນິ. ໑.໑ປັ໑; ຍຫາຈ. ໔). ສຕ຺ຕຄນຸລ຺ລທ຺ທາ ຄຊິຕາຕິ ເຍາຊນາ. ທິຏ຺ຐິສີລສາມັນ຺ເຍຕາຕີ “ຍາຍໍ ທິຏ຺ຐິ ອຣິຍາ ນິຍ຺ຍານິກາ ນິຍ຺ຍາຕິ ຕກ຺ກຣສ຺ສ ສມ຺ມາ ທຸກ຺ຂກ຺ຂຍາຍ, ຕຖາຣູປາຍ ທິຏ຺ຐິຍາ ທິຏ຺ຐິສາມັນ຺ຍຄເຕາ ວິຫຣຕີ”ຕິ (ທີ. ນິ. ໓.໓໑໓, ໓໒໔; ມ. ນິ. ໑.໔໒໑; ໓.໕໔) ວຸຕ຺ຕາຍ ທິຏ຺ຐິຍາ “ຍານິ ຕານິ ສີລານິ ອຂຓ຺ຑານິ ອຈ຺ຉິທ຺ທານິ ອສພລານິ ອກມ຺ມາສານິ ກຸຊິສ຺ສານິ ວິຎ຺ຎຸປ຺ປສຕ຺ຖານິ ອປຣາມຕ຺ຖານິ ສມາຘິສໍວຕ຺ຕນິການິ, ຕຖາຣູເປຫິ ສີເລຫິ ສີລສາມັນ຺ຍຄເຕາ ວິຫຣຕີ”ຕິ (ທີ. ນິ. ໓.໓໑໓, ໓໒໔; ມ. ນິ. ໑.໔໒໑; ໓.໕໔; ອ. ນິ. ໖.໑໑) ວຸຕ຺ຕານໍ ສີລານຍ຺ຈ ສໍຫຕກາເຣນ, ທິຏ຺ຐິສີລສາມັນ຺ເຍນາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ສໍຫເຕາຕິ ຊປິເຕາ, ສເຍເຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອຣິຍປຸຄ຺ຄລາ ຫິ ຍຕ຺ຖ ກຕ຺ຖຈິ ທູເຣ ຈິຕາປິ ອຕ຺ຕເນາ ຄຸຓສາມັນ຺ຍາ ສໍຫຕາ ວຸຈ. ອຏ຺ຐ ຈ ປຸຄ຺ຄລາ ຄນ຺ຍສາ ເຕຕິ ປຸຣິສຍຸຄວເສນ ຈຕ຺ຕາເຣາປິ ປຸຄ຺ຄລເວເສນ ອຏ຺ຐເວ ອຣິຍຄນ຺ຍສ຺ສ ປສຸກ຺ຄສ຺ສາຈິຕາຍ ຄນ຺ຍສາ. ທີຟິ ຈຕ຺ຕາທິ ສເຣາຕ຺ຖິ ກເຍເນນ ທີຄ຺ຄຕ຺ຕໍ ກເຍເນ ຈ ທີຟິ ສເຣາກເຍນາຕິ. ປຏິເວເທສີຕິ ອຕ຺ຕເນາ ຫຍເຄຕໍ ຈາຈາຍ ປເວເທສີ.

ປສ຺ສາກາຣກຖາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

សរណគមនស្ស វិសយប្បភេទផលសំកិលេសភេទានំ វិធ កត្វា ច វិភាវនា ឯត្ថ កោសល្លាយ ហោតីតិ “សរណគមនេសុ កោសល្លត្ថំ សរណំ…បេ… វេទិតព្ពោ”តិ វុត្តំ តេន វិនា សរណគមនស្សេវ អសម្ភវតោ។ តត្ថ សរណន្តិ បទត្ថតោ តាវ ហិំសតីតិ សរណំ។ ហិំសត្ថស្ស ហិ សរសទ្ទស្ស វសេនេតំ បទំ ទដ្ឋព្ពំ, តស្មា សរណគតានំ តេនេវ សរណគមនេន វដ្ដភយំ ចិត្តុត្រាសំ កាយិកំ ទុក្ខំ ទុគ្គតិបរិយាបន្នំ សព្ពម្បិ ទុក្ខំ ហនតិ, វិនាសេតីតិ អត្ថោ។ រតនត្តយស្សេវេតំ អធិវចនំ ។ អថ វា ហិតេ បវត្តនេន “សម្បន្នសីលា, ភិក្ខវេ, វិហរថា”តិអាទិនា (ម॰ និ॰ ១.៦៤) អត្ថេ និយោជនេន អហិតា ច និវត្តនេន “បាណាតិបាតស្ស ខោ បាបកោ វិបាកោ, បាបកំ អភិសម្បរាយ”ន្តិអាទិនា អាទីនវទស្សនាទិមុខេន អនត្ថតោ និវត្តនេន សត្តានំ ភយំ ហិំសតិ, ហិតាហិតេសុ អប្បវត្តិបវត្តិហេតុកំ ព្យសនំ អប្បវត្តិករណេន វិនាសេតិ ពុទ្ធោ។ ភវកន្តារុត្តារណេន មគ្គសន្តានតោ ធម្មោ សត្តានំ ភយំ ហិំសតិ, កតេរា អស្សាសទានេន អប្បកានម្បិ ទានវសេន បូជាវសេន ច ឧបនីតានំ សក្ការានំ វិបុលផលបដិលាភករណេន សត្តានំ ភយំ ហិំសតិ សង្ឃោ អនុត្តរទក្ខិណេយ្យភាវតោ, តស្មា ឥមិនាបិ វិភជិត្វា វុត្តបរិយាយេន រតនត្តយំ សរណំ។ “សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា, ស្វាក្ខាតោ ធម្មោ, សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោ”តិ ឯវំ បវត្តរតនត្តយបសាទតគ្គរុតាហិ វិធុតទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសម្មោហអស្សទ្ធិយាទិតាយ វិហតកិលេសោ តទេវ រតនត្តយំ សរណំ បរាយណំ គតិ តាណំ លេណន្តិ ឯវំ បវត្តិយា តប្បរាយណតាការប្បវត្តោ ចិត្តុប្បាទោ សរណគមនំ សរណន្តិ គច្ឆតិ ឯតេនាតិ គត្វា តេន យថាវុត្តចិត្តុប្បាទេន សមន្នាគតោ សត្តោ សរណន្តិ គច្ឆតិ, វុត្តប្បការេន ចិត្តុប្បាទេន “ឯតានិ មេ តីណិ រតនានិ សរណំ, ឯតានិ បរាយណ”ន្តិ ឯវំ ឧបេតិ ភជតិ សេវតិ បយិរុបាសតិ, ឯវំ វា ជានាតិ, ពុជ្ឈតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ តាវ សរណំ, សរណគមនំ, យោ ច សរណំ គច្ឆតិ, ឥទំ តយំ វេទិតព្ពំ។

សរណគមនប្បភេទេ បន ទុវិធំ សរណគមនំ លោកុត្តរំ លោកិយញ្ច។ តត្ថ លោកុត្តរំ ទិដ្ឋសច្ចានំ មគ្គក្ខណេ សរណគមនុបក្កិលេសសមុច្ឆេទេន អារម្មណតោ និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា កិច្ចតោ សកលេបិ រតនត្តយេ ឥជ្ឈតិ។ អត្ថតោ ចតុសច្ចាធិគមោ ឯវ ហិ លោកុត្តរសរណគមនំ។ តត្ថ ហិ និព្ពានំ ទស្សនបដិវេធាភិសមយវសេន, មគ្គោ ភាវនាភិសមយវសេន បដិវិជ្ឈិយមានោ ឯវ សរណគមនត្តំ សាធេតិ, ពុទ្ធគុណា បន សាវកគោចរភូតា បរិញ្ញាភិសមយវសេន, តថា អរិយសង្ឃគុណា។ តេន វុត្តំ “កិច្ចតោ សកលេបិ រតនត្តយេ ឥជ្ឈតី”តិ។ ឥជ្ឈន្តញ្ច សហេវ ឥជ្ឈតិ, ន លោកិយំ វិយ បដិបាដិយា អសម្មោហបដិវេធេន បដិវិទ្ធត្តា។ យេ បន វទន្តិ “ន សរណគមនំ និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា បវត្តតិ, មគ្គស្ស អធិគតត្តា បន អធិគតមេវ ហោតិ ឯកច្ចានំ តេវិជ្ជាទីនំ លោកិយវិជ្ជាទយោ វិយា”តិ, តេសំ លោកិយមេវ សរណគមនំ សិយា, ន លោកុត្តរំ, តញ្ច អយុត្តំ ទុវិធស្សាបិ ឥច្ឆិតព្ពត្តា។ លោកិយំ បន សរណគមនំ បុថុជ្ជនានំ សរណគមនុបក្កិលេសវិក្ខម្ភនេន អារម្មណតោ ពុទ្ធាទិគុណារម្មណំ ហុត្វា ឥជ្ឈតិ។ តំ អត្ថតោ ពុទ្ធាទីសុ វត្ថូសុ “សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា”តិអាទិនា សទ្ធាបដិលាភោ យថាវុត្តសទ្ធាបុព្ពង្គមា ច សម្មាទិដ្ឋិ, ទសសុ បុញ្ញកិរិយវត្ថូសុ ទិដ្ឋិជុកម្មន្តិ វុច្ចតិ។ ឯត្ថ ច “សទ្ធាបដិលាភោ”តិ ឥមិនា មាតាទីហិ ឧស្សាហិតទារកាទីនំ វិយ ញាណវិប្បយុត្តសរណគមនំ ទស្សិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ “សម្មាទិដ្ឋី”តិ ឥមិនា បន ញាណសម្បយុត្តំ សរណគមនំ ទស្សិតំ ពុទ្ធសុពុទ្ធតំ ធម្មសុធម្មតំ សង្ឃសុប្បដិបត្តិញ្ច

លោកិយាវពោធវសេនវ សង្ខា ទាយេន ធស្សភេទា។

តយិទំ លោកិយសរណគមនំ ចតុធា បវត្តតិ អត្តសន្និយ្យាតនេន តប្បរាយណតាយ សិស្សភាវូបគមនេន បណិបាតេនាតិ។ តត្ថ អត្តសន្និយ្យាតនំ នាម “អជ្ជ អាទិំ កត្វា អហំ អត្តានំ ពុទ្ធស្ស និយ្យាតេមិ, ធម្មស្ស, សង្ឃស្សា”តិ ឯវំ ពុទ្ធាទីនំយេវ សំសារទុក្ខនិត្ថរណត្ថំ អត្តនោ អត្តភាវស្ស បរិច្ចជនំ។ តប្បរាយណតា នាម “អជ្ជ អាទិំ កត្វា អហំ ពុទ្ធបរាយណោ ធម្មបរាយណោ សង្ឃបរាយណោតិ មំ ធារេថា”តិ ឯវំ តប្បរាយណភាវោ។ សិស្សភាវូបគមនំ នាម “អជ្ជ អាទិំ កត្វា ‘អហំ ពុទ្ធស្ស អន្តេវាសិកោ, ធម្មស្ស, សង្ឃស្សា’តិ មំ ធារេថា”តិ ឯវំ សិស្សភាវូបគមោ។ បណិបាតោ នាម “អជ្ជ អាទិំ កត្វា ‘អហំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ជលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ ពុទ្ធាទីនំយេវ តិណ្ណំ វត្ថូនំ ករោមី’តិ មំ ធារេថា”តិ ឯវំ ពុទ្ធាទីសុ បរមនិបច្ចការោ។ ឥមេសញ្ហិ ចតុន្នំ អាការានំ អញ្ញតរម្បិ ករោន្តេន គហិតំយេវ ហោតិ សរណគមនំ។

អបិច “ភគវតោ អត្តានំ បរិច្ចជាមិ, ធម្មស្ស សង្ឃស្ស អត្តានំ បរិច្ចជាមិ, ជីវិតំ បរិច្ចជាមិ, បរិច្ចត្តោយេវ មេ អត្តា, បរិច្ចត្តំយេវ មេ ជីវិតំ, ជីវិតបរិយន្តិកំ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ, ពុទ្ធោ មេ សរណំ លេណំ តាណ”ន្តិ ឯវម្បិ អត្តសន្និយ្យាតនំ វេទិតព្ពំ។ “សត្ថារញ្ច វតាហំ បស្សាមិ, ភគវន្តមេវ បស្សាមិ, សុគតញ្ច វតាហំ បស្សាមិ, ភគវន្តមេវ បស្សាមិ, សម្មាសម្ពុទ្ធញ្ច វតាហំ បស្សាមិ, ភគវន្តមេវ បស្សាមី”តិ (សំ· និ· ២·១៥៤) ឯវំ មហាកស្សបត្ថេរស្ស សរណគមនំ វិយ សិស្សភាវូបគមនំ ទដ្ឋព្ពំ។

“សោ អហំ វិចរិស្សាមិ, គាមា គាមំ បុរា បុរំ;

នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ, ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ។ (សំ· និ· ១·២៤៦; សុ· និ· ១៩៤);

“តេ មយំ វិចរិស្សាម, គាមា គាមំ នគា នគំ...បេ... សុធម្មត”ន្តិ។ (សុ· និ· ១៨០) –

ឯវម្បិ អាឡវកសាតាគិរិហេមវតាទីនំ សរណគមនំ វិយ តប្បរាយណតា វេទិតព្ពា។ ននុ ចេតេ អាឡវកាទយោ មគ្គេនេវ អាគតសរណគមនា, កថំ តេសំ តប្បរាយណតាសរណគមនំ វុត្តន្តិ? មគ្គេនាគតសរណគមនេហិបិ “សោហំ វិចរិស្សាមិ គាមា គាម”ន្តិអាទិនា (សំ· និ· ១·២៤៦; សុ· និ· ១៩៤) តេហិ តប្បរាយណតាការស្ស បវេទិតត្តា តថា វុត្តំ។ អថ ខោ ព្រហ្មាយុ ព្រាហ្មណោ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ភគវតោ បាទេសុ សិរសា និបតិត្វា ភគវតោ បាទានិ មុខេន ច បរិចុម្ពតិ, បាណីហិ ច បរិសម្ពាហតិ, នាមញ្ច សាវេតិ “ព្រហ្មាយុ អហំ, ភោ គោតម, ព្រាហ្មណោ, ព្រហ្មាយុ អហំ, ភោ គោតម, ព្រាហ្មណោ”តិ (ម· និ· ២·៣៩៤) ឯវម្បិ បណិបាតោ ទដ្ឋព្ពោ។

សោ បនេស ញាតិភយាចរិយទក្ខិណេយ្យវសេន ចតុព្ពិធោ ហោតិ។ តត្ថ ទក្ខិណេយ្យតាហេតុកេន បណិបាតេន សរណគមនំ ហោតិ,

ន ញ្ហតេទហិ ជាតិកយាឌិចសប្បចេត្តហិ តីហិ បលិបិតេហិ សេដ្ឋចសេតេច ហិ សទល៉ា គឃ្យាតិ, សេដ្ឋចសេត កិឌ្ឍតិ, តស្មា សោ សាកិសោ ចា សេកាលិសោ ចា “ត្យេន្ធា អយ្យាគ៌ ជាតាតេកា”តិ ចត្ថតិ, អក្កហិតេយច សេហាតិ សទល៌ា សោ ចា “សយេណា សេកាតេយា ទាឌប្បុឌិតោ យហាត្យការេចា អចត្ថិឃយាតោ អតត្តយ្បិ គេទេឃ្យា”តិ កេឃត ចត្ថតិ, អក្កហិតេយច សេហាតិ សទល៌ា សោយាបិ សេទាឌិសត្តការេល កកចតោ សត្តិកេ គិត្តិ ស្កកហិត៌ សទយាតោ ត្យន្ធការេល ចា –

“ឲទេកត សេកាគំ ក្យេឌ្ឍាឃ្យ, ឌ្ជីហិ គយ្ទំ បសោយាឌសយ;

ចត្យត្តន្ហា គិឌាសេបឃ្យ, អាបឌាស្យ កចិឃ្សតិ”តិ៌ (ឌី៌ និ៌ ១៌១៩៥) –

ឲចទ្យបិ ឌិដ្ឋឌយ្ទិគំ អត្យសាសតិ ស្កកហេតូ “អាចទិសោយា សេយ”តិ ចត្ថតិ, អក្កហិតេយច សេហាតិ សទល៉ា, សយ្យទាឃិគំ បត គិឃ្យាតិគំ ចា អត្យសាសតិ បច្ចាឃិសេត្តា ឌក្លិសេលាឃ្យបលិបិតេយច គេទាតិ៌ សោយា បត “អឃំ សេលិកេ អក្កឌក្លិសេលាសេឃ្យា”តិ ចត្ថតិ, សេតេតច គហិត៌ សេហាតិ សទល៌ា

ឲចំ គហិតសទលាឃ្ស ច ស្កបិសកឃ្ស ចា ស្កបិសិកាឃ ចា អត្ញាតិតិ្តសោឃ្យ បត្តាឌិតយ្បិ ជាតិ “ជាតាតេកា សេយ អឃ”ត្តិ ចត្ថតោបិ សទលាកយតំ ត កិឌ្ឍតិ, បកេច អបត្តាឌិត៌ តឆា ទាឌាតំ កឃចសេត ចត្ថតោ៌ សោ ហិ ទដ្ឋប្បុឌិតត្តា អចត្ថិឃយាតោ អតត្តយ្បិ គេទេឃ្យាតិ៌ តឆា ឃំ គិត្តិ សិប្បសិក្លាបគំ តិតិ្តឃយ្បិ “អាចទិសោយា សេយ អឃ”ត្តិ ចត្ថតោបិ ត កិឌ្ឍតិ៌ ឲចំ សទលាកយតឃ្ស បកេឌា សេចឌិតេត្តា៌

សទលាកយតកឆា តិដ្ឋិតា៌

សទលាកយតឋលកឆា

ឲត្ត ច សេលិក្យត្តទឃ្ស សទលាកយតឃ្ស ចត្តាទិ សាយត្ញាឋលិតិ ចិបិកឋលំ អទិឃយក្កសេឃ្យច សេលិក្យត្តទសទលាកយតត្តិ អឌិសេប្បតត្តា៌ សកលឃ្ស បត ចដ្ឋក្លឃ្ស អត្យប្បាឌតិសទាឌោ អាតិសំសឋលំ ក្យត្តេរាតិ –

“សោយា ច ត្យន្ធត្តា ឌយ្យត្តា, សឈ្ឈត្តា សទល៉ា គេតា;

ចត្តាទិ អទិឃសច្ចាតិ, សយ្យប្បញ្ញាឃ បឃ្សតិ៌

“ក្យក្លំ ក្យក្លសយ្យប្បាឌំ, ក្យក្លឃ្ស ច អតិក្កយំ;

អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ, ទុក្ខូបសមគាមិនំ។

“ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ, ឯតំ សរណមុត្តមំ;

ឯតំ សរណមាគម្ម, សព្ពទុក្ខា បមុច្ចតី”តិ។ (ធ· ប· ១៩០-១៩២);

អបិច និច្ចតោ អនុបគមនាទិវសេនបេត្ថ អានិសំសផលំ វេទិតព្ពំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ, យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ កញ្ចិ សង្ខារំ និច្ចតោ ឧបគច្ឆេយ្យ, សុខតោ ឧបគច្ឆេយ្យ, កញ្ចិ ធម្មំ អត្តតោ ឧបគច្ឆេយ្យ, មាតរំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, បិតរំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, អរហន្តំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, បទុដ្ឋចិត្តោ តថាគតស្ស លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យ, សង្ឃំ ភិន្ទេយ្យ, អញ្ញំ សត្ថារំ ឧទ្ទិសេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ (ម· និ· ៣·១២៦; អ· និ· ១·២៧៨)។

លោកិយស្ស បន សរណគមនស្ស ភវសម្បទាបិ ភោគសម្បទាបិ ផលមេវ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“យេ កេចិ ពុទ្ធំ សរណំ គតាសេ,

ន តេ គមិស្សន្តិ អបាយភូមិំ;

បហាយ មានុសំ ទេហំ,

ទេវកាយំ បរិបូរេស្សន្តី”តិ។(ទី· និ· ២·៣៣២; សំ· និ· ១·៣៧);

អបរម្បិ វុត្តំ –

“អថ ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អសីតិយា ទេវតាសហស្សេហិ សទ្ធិំ យេនាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តេនុបសង្កមិ…បេ… ឯកមន្តំ ឋិតំ ខោ សក្កំ ទេវានមិន្ទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ឯតទវោច ‘សាធុ ខោ, ទេវានមិន្ទ, ពុទ្ធសរណគមនំ ហោតិ, ពុទ្ធសរណគមនហេតុ ខោ, ទេវានមិន្ទ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ។ តេ អញ្ញេ ទេវេ ទសហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហន្តិ ទិព្ពេន អាយុនា ទិព្ពេន វណ្ណេន សុខេន យសេន អាធិបតេយ្យេន ទិព្ពេហិ រូបេហិ សទ្ទេហិ គន្ធេហិ រសេហិ ផោដ្ឋព្ពេហី’”តិ

(ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪒᪓᪑)᪨

ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩩ ᩈᨬ᩠ᨬᩅ᪨

ᩋᨷᩥᨧ ᩅᩮᩃᩣᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶᨷᩥ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔ ᨹᩃᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩮᩃᩣᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪙᪨᪒᪐) “ᨠᩁᩦᩈᩔ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨽᩣᨣᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᩈᩉᩔᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨷᩣᨲᩥᩁᩪᨷᩥᨿᨷᩣᨲᩥᨠᩴᩈᨷᩣᨲᩦᨶᩴ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩁᩪᨷᩥᨿᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᨷᩪᩁᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨷᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩋᩔᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩁᨳᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᨵᩮᨶᩩᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᨠᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᨷᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᨠᩮᩣᨭᩥᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᩋᨷᩁᩥᨾᩣᨱᩔ ᨧ ᨡᨩ᩠ᨩᨽᩮᩣᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩔ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩣᩈᩣᨵᩥᨠᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩴᩅᨧ᩠ᨨᩁᩣᨶᩥ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩅᩮᩃᩣᨾᨾᩉᩣᨴᩣᨶᨲᩮᩣ ᩑᨠᩔ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᨲᩁᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨲᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨴᩣᨶᨲᩮᩣ ᩑᨠᩔ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᨠᩔ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᨠᩔ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᨠᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ, ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ, ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷ᩠ᨷᨾᩩᨡᩔ ᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨴᩣᨶᩴ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᨲᩁᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩥᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᩅᩥᩉᩣᩁᨠᩁᨱᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᨲᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨿᩴ, ᨣᩉᨷᨲᩥ, ᩅᩮᩃᩣᨾᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨿᩮᩣ ᨧᩮᨠᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨽᩮᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᩍᨴᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᨲᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪙᪨᪒᪐) –

ᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨹᩃᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨹᩃᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩮᨴᨠᨳᩣ

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᨲᩦᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩴᩈᨿᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨬᩣᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩥᩔᨲᩥ, ᨶ ᨾᩉᩣᨩᩩᨲᩥᨠᩴ, ᨶ ᩏᨩ᩠ᨩᩃᩴ ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨾᩉᩣᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩴ ᩋᨶᩩᩊᩣᩁᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ᪨ “ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩴᩈᨿᩮᩣ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᨲᩔ ᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᩋᨣᩩᨱᨽᩣᩅᨷᩁᩥᨠᨷ᩠ᨷᨶᩮᨶ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨷᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩔ ᨧ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ ᨽᩮᨴᩮᩣ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨹᩃᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩣᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨴᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨠᩣᩃᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᨡᨶ᩠ᨵᨽᩮᨴᩮᨶ ᨽᩮᨴᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᩅᩥᨷᩣᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨹᩃᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩔ ᨷᨶ ᨶᩮᩅᨲ᩠ᨳᩥ ᨽᩮᨴᩮᩣ᪨ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩮᨷᩥ ᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᨧ ᨽᩮᨴᩮᩣ ᨧ

ចេឌិតត្ថោ៍

កស្មា បនេត្ថ ចោងាតំ ត កហិតំ, តត្យ ចោងាតចិកាចតាបិ តត្វ កោរសល្លាឃ ហោតីតិ? សច្ចេយតំ, តំ បត សំកិលេសក្កុហលេត អត្តតោ ឌីបិតំ ហោតីតិ ត កហិតំ៍ ឃាតិ ហិ តេសំ សំកិលេសការលាតិ អញ្ញាណាឌីតិ , តេសំ សញ្ញេត សត្ថិ អត្យប្បាងតេត ស្ងប្យត្តាតច្ចា បហាតេត ចោងាតំ ហោតីតិ៍ ឲចេយត្វ “សរលំ សរលាកយត”ត្តិអាឌីតំ បបញ្ចោ ចេឌិតត្ថោ៍ ត្ថយស្ស បត ឃធាទុត្តបបញ្ចាស្ស ត្ថឝ អចចេត ការលំ ងស្សេត្តា អាហ “សោ បត ត្ថឝ ទុច្ចយាតោ”តិអាឌិ៍ តត្វ សរលាចណ្ណតេតាតិ សាយញ្ញាផលសុត្តេ ទុត្តសរលាចណ្ណតេតា៍

សរលាកយតសំកិលេសកេងកធា តិដ្ឋិតា៍

ស្កុបិសកត្តបដិចេងតាកធា

ឲចំឆាទេត្យតិ ឲចំ ឌាតាត្យតិ អត្ថោ៍ ឲត្វ កោ ស្កុបិសកោតិ សទ្វុបុច្ឆា, តស្មា កិលក្ខលោ ស្កុបិសកោតិ ទុត្តំ ហោតិ៍ កស្មាតិ ហេតុបុច្ឆា៍ តេត កេត បចត្តិតិមិត្តេត ស្កុបិសកសង្ខ្យា តស្មិំ បុក្កលេ តិទុញ្ញហោតីតិ ងស្សេតិ៍ តេតាហ “កស្មា ស្កុបិសកោតិ ទុច្ចតី”តិ៍ សទ្ទស្ស ហិ អភិធេយ្យបចត្តិតិមិត្តំ តងត្ថស្ស តព្ភាចការលំ៍ កិយស្ស សីលត្តំ កីឌិសំ អស្ស ស្កុបិសកស្ស សីលំ, កិត្តកេត សីលេតាយំ សីលសម្បត្តោ តាយ ហោតីតិ អត្ថោ៍ កោ អាឌីចោតិ កោ អស្ស សម្មាអាឌីចោ៍ សោ បត មិច្ឆាឌីចស្ស បរិចជ្ជេតេត ហោតីតិ សោបិ ចិកឌីឃតិ៍ កា ចិបត្តីតិ កស្ស សីលស្ស អាឌីចស្ស ចា ចិបត្តិ៍ អតត្ថុរស្ស ហិ ចិឆិ ចា បដិសេឆោ ចា៍ សម្បត្តីតិ ឲត្តាបិ ឲសេច តយោ៍

ត្ថង៌ បកិណ្ណកំ ចេឌិតត្ថត្តិ កធំ ចេឌិតត្ថំ? ទុច្ចតេ – កោ ស្កុបិសកោតិ ឧត្តិឃាឌីសុ យោ កោចិ តិសរលំ កតោ កហដ្ឋោ៍ សរលាកយតយេច ហេត្វ ការលំ, ត ឌាតិអាឌិចិសេសោ៍ ទុត្តញ្ចេតំ “ឃតោ ខោ, យហាតាម, ត្យុទ្ធំ សរលំ កតោ ហោតិ, ឆម្មំ, សង្ឃំ សរលំ កតោ ហោតិ៍ ឲត្តាចតា ខោ, យហាតាម, ស្កុបិសកោ ហោតី”តិ (សំ៍ តិ៍ ៥៍១០១៣)៍

កស្មា ស្កុបិសកោតិ រតតត្តយ៌ឃាបិសតតោ៍ តេតេច សរលាកយតេត តត្វ ឥ សក្កុច្ចកិរិឃាឃ អាងរការចតាហុយាតាឌិយោកេត បឃិរុបិសតតោតិ ទុត្តំ ហោតិ៍ សោ ហិ ត្យុទ្ធំ ស្កុបិសតីតិ ស្កុបិសកោ៍ ឆម្មំ, សង្ឃំ ស្កុបិសតីតិ ស្កុបិសកោ៍

កិយស្សសីលត្តំ បញ្ចា ចេរមណិយោ៍ ចេរមណិយោតិ ចេត្វ ចេរ៉ ទុច្ចតិ បិលាតិបិតាឌីសុ ទុស្សីល្យំ, តស្ស មតតតោ ហតតតោ ចិតាសតតោ ចេរមណិយោ បញ្ចា ចិរតិយោ ចិរតិប្បធាតត្តា តស្ស សីលស្ស៍ ទុត្តញ្ចេតំ “ឃតោ ខោ, យហាតាម, ស្កុបិសកោ បិលាតិបិតា បដិចិរតោ ហោតិ, អធិត្តាងាតា, កាមេសុមិច្ឆាចារា, មុសាចាងា, សុរាមេរឃមជ្ជបមាងដ្ឋាតា បដិចិរតោ ហោតិ៍ ឲត្តាចតា ខោ, យហាតាម, ស្កុបិសកោ សីលចា ហោតី”តិ (សំ៍ តិ៍ ៥៍១០១៣)៍

កោ អាជីវេនាតិ បញ្ច មិច្ឆាវណិជ្ជា បហាយ ធម្មេន សមេន ជីវិតកប្បនំ។ វុត្តញ្ហេតំ – “បញ្ចិមា, ភិក្ខវេ, វណិជ្ជា ឧបាសកេន អករណីយា។ កតមា បញ្ច? សត្ថវណិជ្ជា សត្តវណិជ្ជា មំសវណិជ្ជា មជ្ជវណិជ្ជា វិសវណិជ្ជា។ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ច វណិជ្ជា ឧបាសកេន អករណីយា”តិ (អ. និ. ៥.១៧៧)។

ឯត្ថ ច សត្ថវណិជ្ជាតិ អាវុធភណ្ឌំ កត្វា វា ការេត្វា វា យថាកតំ វា បដិលភិត្វា តស្ស វិក្កយោ។ សត្តវណិជ្ជាតិ មនុស្សវិក្កយោ។ មំសវណិជ្ជាតិ សូករមិគាទយោ បោសេត្វា មំសំ សម្បាទេត្វា វិក្កយោ។ មជ្ជវណិជ្ជាតិ យំ កិញ្ចិ មជ្ជំ យោជេត្វា តស្ស វិក្កយោ។ វិសវណិជ្ជាតិ វិសំ យោជេត្វា សង្គហេត្វា វា តស្ស វិក្កយោ។ តត្ថ សត្ថវណិជ្ជា បរោបរោធនិមិត្តតាយ អករណីយា វុត្តា, សត្តវណិជ្ជា អភុជិស្សភាវករណតោ, មំសវិសវណិជ្ជា វធហេតុតោ, មជ្ជវណិជ្ជា បមាទដ្ឋានតោតិ វេទិតព្ពា។

កា វិបត្តីតិ យា តស្សេវ សីលស្ស ច អាជីវស្ស ច វិបត្តិ ភេទោ កោបោ បកោបោ ច, អយមស្ស វិបត្តិ។ អបិច យាយ ឯស ចណ្ឌាលោ ចេវ ហោតិ មលញ្ច បដិកុដ្ឋោ ច, សាបិស្ស វិបត្តីតិ វេទិតព្ពា។ តេ ច អត្ថតោ អស្សទ្ធិយាទយោ បញ្ច ធម្មា ហោន្តិ។ យថាហ –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ ឧបាសកចណ្ឌាលោ ច ហោតិ ឧបាសកមលញ្ច ឧបាសកបដិកុដ្ឋោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? អស្សទ្ធោ ហោតិ, ទុស្សីលោ ហោតិ, កោតូហលមង្គលិកោ ហោតិ, មង្គលំ បច្ចេតិ, នោ កម្មំ, ឥតោ ច ពហិទ្ធា ទក្ខិណេយ្យំ បរិយេសតិ, តត្ថ ច បុព្ពការំ ករោតី”តិ (អ. និ. ៥.១៧៥)។

ឯត្ថ ច ឧបាសកបដិកុដ្ឋោតិ ឧបាសកនិហីនោ។ ពុទ្ធាទីសុ កម្មកម្មផលេសុ ច សទ្ធាវិបរិយាយោ អស្សទ្ធិយំ មិច្ឆាធិមោក្ខោ, យថាវុត្តេន អស្សទ្ធិយេន សមន្នាគតោ អស្សទ្ធោ។ យថាវុត្តសីលវិបត្តិអាជីវវិបត្តិវសេន ទុស្សីលោ។ “ឥមិនា ទិដ្ឋាទិនា ឥទំ នាម មង្គលំ ហោតី”តិ ឯវំ ពាលជនបរិកប្បិតកោតូហលសង្ខាតេន ទិដ្ឋសុតមុតមង្គលេន សមន្នាគតោ កោតូហលមង្គលិកោ។ មង្គលំ បច្ចេតីតិ ទិដ្ឋមង្គលាទិភេទំ មង្គលមេវ បត្តិយាយតិ។ នោ កម្មន្តិ កម្មស្សកតំ នោ បត្តិយាយតិ។ ឥតោ ច ពហិទ្ធាតិ ឥតោ សព្វញ្ញុពុទ្ធសាសនតោ ពហិទ្ធា ពាហិរកសមយេ។ ទក្ខិណេយ្យំ បរិយេសតីតិ ទុប្បដិបន្នំ ទក្ខិណារហសញ្ញី គវេសតិ។ បុព្ពការំ ករោតីតិ ទានាទិកំ កុសលកិរិយំ បឋមតរំ ករោតិ។ ឯត្ថ ច ទក្ខិណេយ្យបរិយេសនបុព្ពការេ ឯកំ កត្វា បញ្ច ធម្មា វេទិតព្ពា។

កា សម្បត្តីតិ យា ច តស្ស សីលសម្បទា ច អាជីវសម្បទា ច សម្បត្តិ, យេ ចស្ស រតនភាវាទិករា សទ្ធាទយោ បញ្ច ធម្មា។ យថាហ –

“បញ្ចហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ឧបាសកោ ឧបាសករតនញ្ច ហោតិ ឧបាសកបទុមញ្ច ឧបាសកបុណ្ឌរីកោ ច។ កតមេហិ បញ្ចហិ? សទ្ធោ ហោតិ, សីលវា ហោតិ, ន កោតូហលមង្គលិកោ ហោតិ, កម្មំ បច្ចេតិ, នោ មង្គលំ, ន ឥតោ ពហិទ្ធា ទក្ខិណេយ្យំ បរិយេសតិ, ឥធ ច បុព្ពការំ ករោតី”តិ។

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᩈᩣᨶᩴ ᩁᨲᩥᨩᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩏᨸᩤᩈᨠᩮᩣᩅ ᩁᨲᨶᩴ ᩏᨸᩤᩈᨠᩁᨲᨶᩴ, ᨣᩩᨱᩈᩮᩣᨽᩣᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩈᩩᨣᨶ᩠ᨵᨲᩣᩉᩥ ᩏᨸᩤᩈᨠᩮᩣᩅ ᨸᨴᩩᨾᩴ ᩏᨸᩤᩈᨠᨸᨴᩩᨾᩴ, ᨲᨳᩣ ᩏᨸᩤᩈᨠᨸᩩᨱ᩠ᨯᩁᩦᨠᩮᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ᪨ ᩑᩅᨾᩥᨴᩴ “ᨠᩮᩣ ᩏᨸᩤᩈᨠᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩔ ᨸᨶ ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᩅᨧᨶᩮ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨲᩴ ᩋᨲᩥᨽᩣᩁᩥᨿᨠᩁᨱᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩋᩣᨴᩥᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮ᪨ ᨠᩮᩣᨭᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ᪨ ᩅᩥᩉᩣᩁᨣ᩠ᨣᩮᨶᩣᨲᩥ ᩒᩅᩁᨠᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᨶ, “ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣᨻ᩠ᨽᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩍᨴᩴ ᨸᨶᩈᨹᩃᩴ ᨸᩤᨸᩩᨱᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨲᩴᨲᩴᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨩ᩠ᨩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨩ ᩍᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᩤᨱᩮᩉᩥ ᩏᨸᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨲᩔ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔ ᩋᩣᨸᩤᨱᨠᩮᩣᨭᩥᨠᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨿᩣᩅ ᨾᩮ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮᨶᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᨸᨭᩥᨸᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩣᨾᩦᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨲᩔ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᩉᨬ᩠ᩉᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨸᩤᨱᩮᩉᩥ ᩏᨸᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᨿᩣᩅ ᨾᩮ ᨸᩤᨱᩣ ᨵᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᩅ ᩈᩁᨱᩴ ᩏᨸᩮᨲᩴ, ᩏᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶ ᩅᩣᨧᩣᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᩑᨠᩅᩣᩁᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨸᩤᨱᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᩏᨸᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᩣᨴᩥᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᩣᨴᩥᨿᨶᩴ ᨾᨶᩈᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᨾᩮᩅ ᩋᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩔ ᩅᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᩦᩈᩣᨴᩥ ᨠᩣᨿᨦ᩠ᨣᩴ, ᩈᩦᩈᩣᨴᩥ ᩈᩁᩦᩁᩣᩅᨿᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩣᨧᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ “ᩉᩮᩣᨲᩩ ᩈᩣᨵᩪ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᩅᩣᨧᩣᨿ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩅᨿᩅᩴ᪨ ᩅᩣᨧᨦ᩠ᨣᩔ ᨧᩮᩣᨸᨶᩴ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᨿᩮᩅ᪨ ᩁᩩᨧᩥᩴ ᩅᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩁᩩᨧᩥᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩁᩩᨧᩥᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ “ᩁᩩᨧᩥᩴ ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩤᨮᩮᩣ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩩᨧᩥᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮᨿᩮᩅ ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨧᩦᨽᩮᨴᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᩅᩮᩁᨬ᩠ᨩᩮᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩤ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᨶᩴ ᩅᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩤ”ᨲᩥ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮ? ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨲᩮᨶ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᩴ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿ ᩋᨶ᩠ᩅᨿᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨾᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩈᨧᩮ ᨾᩮ ᩈᨾᨱᩮᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᩣᨠᩣᩁᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩮ ᨨᩮᨠᨲᩣᨿ, ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩮ ᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩈᨶᨡᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩈᨾᩩᨩ᩠ᨩᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᨡᩣᨶᩴ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩮᨶ ᩑᨠᩦᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨾᩩᨩ᩠ᨩᩃᨶ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨩᩃᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩩᨭᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩉᩮᩣᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨾᩩᨡᩮᩣ ᩉᩮᩣᨾᩮᩅ, ᨶ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨

ᩏᨸᩤᩈᨠᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᩮᨴᨶᩣᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨴᩩᨻ᩠ᨽᩥᨠ᩠ᨡᨠᨳᩣ

១៩. សុសស្សកាលេបីតិ សម្បន្នសស្សកាលេបិ. អតិសមគ្ឃេបីតិ អតិសយេន អប្បគ្ឃេបិ, យថា កិញ្ចិទេវ ទត្វា ពហុំ បុព្វណ្ណាបរណ្ណំ គណ្ហន្តិ, តាទិសេ កាលេបីតិ អត្ថោ. សាលិអាទិ ធញ្ញំ បុព្វណ្ណំ, មុគ្គមាសាទិ អបរណ្ណំ. ទ្វិធា បវត្តំ ឦហិតំ ឯត្ថាតិ ទ្វីហិតិកាតិ មជ្ឈបទលោបីពាហិរត្ថសមាសោយន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ "ទ្វិធា បវត្តឦហិតិកា"តិ. ឦហនំ ឦហិតន្តិ ឦហិតសទ្ទោយំ ភាវសាធនោតិ អាហ "ឦហិតំ នាម ឥរិយា"តិ. តត្ថ ឥរិយាតិ កិរិយា. កស្ស បនេសា កិរិយាតិ អាហ "ចិត្តិរិយា"តិ, ចិត្តកិរិយា ចិត្តប្បយោគោតិ អត្ថោ. តេនេវាហ "ចិត្តឦហា"តិ. កថំ បនេត្ថ ឦហិតស្ស ទ្វិធា បវត្តីតិ អាហ "លទ្ធាយ នុ ខោ"តិអាទិ. តត្ថ លទ្ធាយ នុ ខោតិ ឥទំ ទុគ្គតានំ វសេន វុត្តំ. ជីវិតុំ វា សក្កិស្សាម នុ ខោ, នោតិ ឥទំ បន ឥស្សរានំ វសេន វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ. កិច្ឆាយាតាតិ យាចយាតា. "ទុហិតិកា"តិបិ បាឋោ. តត្ថាបិ វុត្តនយេនេវត្ថោ វេទិតព្វោ. ទ្វិ-សទ្ទស្ស ហិ ទុ-សទ្ទាទេសេនាយំ និទ្ទេសោ ហោតិ. ទុក្ខំ វា ឦហិតំ ឯត្ថ ន សក្កា កោចិ បយោគោ សុខេន កាតុន្តិ ទុហិតិកា, ទុក្ករជីវិតប្បយោគាតិ អត្ថោ.

ទុ-សទ្ទោ វា ឧការស្ស វការំ កត្វា ទ្វីហិតិកាតិ អយំ និទ្ទេសោតិ អាហ "អថ វា"តិអាទិ. ព្យាធិ រោគោតិ ឧតាតិ "អាតុរតា"តិ ឥមស្ស វេវចនន្តិ. តេន សេតដ្ឋិកា នាម ឯកា រោគជាតីតិ ទស្សេតិ. សោ បន រោគោ បាណកទោសេន សម្ភវតិ. ឯកោ កិរ បាណកោ នាឡមជ្ឈគតំ គព្ភំ ឆិន្ទតិ, យេន និព្វត្តម្បិ សាលិសីសំ ខីរំ គហេតុំ ន សក្កោតិ. តេនាហ "បដ្ឋិត្តខីរ"ន្តិអាទិ.

វុត្តសស្សន្តិ វបិតសស្សំ. តត្ថាតិ វេទិតព្វំ. សលាកាយ វុត្តំ ឯត្ថាតិ សលាកាវុត្តា, បុរិមបទេ វុត្តបទលោបេនាយំ និទ្ទេសោ. តេនាហ "សលាកា ឯវ សម្បជ្ជតី"តិ. យំ តត្ថ វុត្តំ វាបិតំ, តំ សលាកាមត្តមេវ អហោសិ, ផលំ ន ជាយតីតិ អត្ថោ. សម្បជ្ជតីតិ ច ឥមិនា "សលាកាវុត្តា"តិ ឯត្ថាយំ វុត្តសទ្ទោ និប្ផត្តិអត្ថោតិ ទស្សេតិ. សលាកាយាតិ វេឡុវិលីវតាលបណ្ណាទីហិ កតសលាកាយ. ធញ្ញវិក្កយកានំ សន្តិកន្តិ ធញ្ញំ វិក្កិណន្តីតិ ធញ្ញវិក្កយកា, តេសំ សមីបន្តិ អត្ថោ. កយសេទ្ធូតិ ធញ្ញកយណ្ហកោ. កិលិត្វាតិ គហេត្វា. ធញ្ញករណដ្ឋានេតិ ខេត្តដ្ឋានស្ស សមីបដ្ឋានេ, ធញ្ញមិនដ្ឋានេតិ វុត្តំ ហោតិ. វណ្ណុជ្ជាលត្តិ គហាបណបរិក្ខារំ. តរុណា ខណ្ឌោត បក្កេហត យាបេតុន្តិ បក្កយាមីតិ បក្កេហា, បត្តោ. តេន បក្កេហត បត្តេនាតិ អត្ថោ, បត្តំ គហេត្វា កិច្ឆាវិរិយាយ យាបេតុំ ន សក្កាតិ វុត្តំ ហោតិ. តេនេវាហ "បក្កេហត ឯយា ខណ្ឌោ"តិអាទិ. តស្សកោតិ ឞកោសកោធោ ឯត្ថ តព្វីតិ តស្សកោ. បិណ្ឌាយ វរិត្វាតិ បិណ្ឌាយ វរណហេតុ. ហេតុអត្ថេបិ ហិ ត្វាសទ្ទមេកេ ឥច្ឆន្តិ.

ខត្តរាបធោតា អាគតា, ខត្តរាបធោ វា និវាសោ ឯតេសន្តិ ខត្តរាបធកាតិ វត្តព្វេ និរុត្តិនយេន "ខត្តរាហកា"តិ វុត្តំ. តេនាហ "ខត្តរាបធវាសិកា"តិអាទិ. "ខត្តរាបធកា"ឥច្ចេវ វា បាឋោ វេទិតព្វោ. កេចិ បន "ខត្តរំ ជិសិដ្ឋំ អស្សំ អាហរន្តីតិ ខត្តរាហកា, ខត្តរំ វា អធិកំ អស្សំ អាហរន្តីតិ ខត្តរាហកា"តិអាទិនា អញ្ញេន បការេន អត្ថំ វណ្ណយន្តិ. អស្សានំ ខដ្ឋាតដ្ឋានេតិ អស្សានំ អាគតដ្ឋានេ វេទិតព្វន្តិ វេទិតព្វំ. បក្ខិត្តំ ហោតិ ខបយោគវចនំ. មទ្ទិតន្តិ អស្សមាលំ. អស្សមណ្ឌលិកាយាតិ បញ្ញាយិស្សតិ បរិមណ្ឌលិកាយ កតត្តា អស្សមណ្ឌលិកាយាតិ បិតសតំ អស្សំ. ឯវំ កតានញ្ហិ អស្សសាលានំ ពាហុល្លា ពាហុល្លនិទ្ទេសោ កតោ. ទសន្នំ ទសន្នំ អស្សានំ វសនោកាសោ ឯកេកា អស្សមណ្ឌលិកាតិបិ វទន្តិ. អដ្ឋាននិយា ន ហោន្តីតិ ជីវិតាលំ បវត្តេតុំ សមត្ថា ន ហោន្តិ, ន ជិរកាលប្បវត្តិនោតិ វុត្តំ ហោតិ.

កក្កាយ ឥក្លិលា ខិរា អប្បតិទ្ទបរេឥររា, ក្កត្តរា ខិរា បតិទ្ទបរេឥររាតិ អធិប្បារេឃតាហ "ត ហិ ទេ"តិអាទិ៑ កក្កាយ ឥក្លិលតីរខាតា ឥក្លិលាបឆយត្យុស្សា៑ "អយ្យាកំ ញុរេទ្ធា"តិ ឲចំ ញុទ្ធិ យយាឃត្តីតិ ញុទ្ធយាយកា៑ ឲចំ ររររុបិ៑ បជិឃារេឥញុត្តិ រយ្យារេឥញុំ៑ តិច្ចកត្តុររេច្ចរបតាតិ តិច្ចកត្តាការរេតៈ បុព្ពាហ្យរយឃត្តិ ព្ពាធំ កុរុទេត្ត ក្តបរេឃាកចចត្តិ អាហ "បុព្ពាហ្យរយរេឃតិអទេត្វា"តិ៑ អច្ចត្តរំរេឃាក ចា ព្ពាធំ ក្តបរេឃាកចចត្តិ ឥរេស្សញុំ ឃឆា អច្ចត្តរំរេឃាករេត្វា ររូចតិ, តឆា អត្ថំ ឥរេស្សរេត្វា អាហ "បុព្ពារេហ្យចា ររយឃ"ត្តិអាទិ៑ ឲចត្តិ ឲចំ បន្ធា ចុត្តតរេឃត អទេត្វ ចុច្ចយារេតៈ តត្យ ច ចិហារេរ តិរិឥត្តាបិ អត្ថរចាររកំ តិចារេរត្វាច តិរិឥត្តិ, តរូា "តិចារេរត្វា"តិ ព្ពាធំ ករូា ចុត្តត្តិ អាហ "ចិហារតិចាររតបរិចត្តតចររេតា"តិអាទិ៑ ចិហារតិចាររតបរិចត្តតច្ចា ចិហារេរ តិរិត្តការេល តិចត្វយ្យិ បុត កាយប្បរេចរតរយរេឃ ចារេលត្វា ព្ពារេតា ចិរេតា ច រណ្ហរេបត្វា រក្កច្ចំ តិចាររតរេយចាតិ រេចឌិតព្ពំ៑ រេតរេតចាហ "ត ហិ ទេ តរេតា បុរេទ្ធ អតិចត្វា អរេហយុ"ត្តិ៑ បត្តឌិចរយាឥាឃាតិ បត្តច្ចា ឌិចរេច្ចា ករេហត្វា៑ កហលរេច្ចាត្វ ត រេកចលំ ហរេត្វរេតច, អឆ រេលា រេឃត រេកតធិ អាការរេត ឆារលារេយចាតិ ឥរេស្សរេត្តា ឃឆាររូចយត្វរេឃាឌតំ ករេរាតិ "បត្តំ ហរេត្វហី"តិអាទិតា៑

កតកតដ្ឋារេតតិ អរុរយណ្ហលិកាយុ រយ្យត្តរយ្យត្តដ្ឋារេតៈ ក្តកុក្ករេល រេកាដេត្វា រេកាដេត្វា បរិកុឌ្ឍាត្តីតិ ឲត្វ ករូា បត រេត កិក្ខុ ររឃរេយច ឲចំ កត្វា បរិកុឌ្ឍាត្តិ, កិរេយចំ លទ្ធិ កប្បិយការរេកហិ ឃាកុំ ចា កត្តំ ចា បចារេបត្វា ររំ ចា បចិត្វា បរិកុឌ្ឍិញុំ ត ចដ្តីតិ អាហ "រេឆរាតំ រេកាធិ កប្បិយការរេកា តត្វី"តិអាទិ៑ កប្បិយាកប្បិយកាចំ អតរេបក្ខិត្វា កិក្ខុតំ ឲចំ កាញុំ ររារុប្បំ ត រេហាតីតិ ចត្វា បុត អកប្បិយកាចយ្យិ ឥរេស្សរេត្តា អាហ "ត ច ចដ្តី"តិ៑ កាឌតាឌិបរិហរលាចររេត ពាហុកណ្ហិកតាឃ អកាចរេតា ចុត្តំ "រល្លហុកចុត្តិតា"តិ៑ រកំ រកំ បជិឌិរត្តិ អត្តរេតា អត្តរេតា រេកាដ្ឋារំ៑ អរេប្បារុរុក្កាតិ ររយលាឆរុរេតា អព្ពាត្វ តិទុរុរ្យាហា៑ តក្យុបិឃត្តិ តឥត្យុទ្ទំ៑ បិរតីតិ ចុរេណ្ហតិ៑ បុព្ពាតាលាចិររេរេហិ កត្តព្ពាកររុរុ យតាបតា រេហាតីតិ អាហ "បុព្ពាចតា"តិអាទិ៑ តត្តិ តំ បត្វបុលកំ៑ "ត តរេតា បដ្ឋាឃា"តិ ចចតរេតា តរេតា បុរេទ្ធ កកចរេតា បិណ្ហាឃ ចរលាយ្យិ ឥស្សិតត្តិ រេចឌិតព្ពំ៑

លទ្ធាតិ លកិត្វា៑ "លរេទ្ធា"តិ ចា បារេឋា, ក្តបដ្ឋាកដ្ឋាតំ រេតច លរេទ្ធាតិ អរេត្វា៑ កគា បត រេឆរេរា ក្តបដ្ឋាកដ្ឋាតំ លរេទ្ធាតិ? ចុច្ចរេត (ឌី៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ១៑០០; អ៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ០៑០៑១០៥-១១១) – ឲកគា កិរ កកចា តាករយាលរេត្វរេត រទ្ធិ អទ្ធាតយក្កប្បជិបរេត្តា រេច្ចូឆាបធំ បរេត្វា៑ រេឆរេរា យក្កា ក្តក្កខុ "កកចា អហំ ព្ពាយិតា យរេក្កត កច្ឆាយី"តិ អាហ៑ អឆ តំ កកចា "ឲហិ កិក្ខុ, ព្ពាយិតា កច្ឆាយា"តិ អាហ៑ រេរា "ហគ្គ កកចា តុយ្យាកំ បត្តឌិចរំ កណ្ហូ, អហំ ព្ពាយិតា កច្ឆាយី"តិ ចត្វា បត្តឌិចរំ លយាឃំ ធរេបញុំ អាររេទ្ធា៑ អឆ កកចា "អាហរ កិក្ខុ"តិ ចត្វា បត្តឌិចរំ ករេហត្វា ករេតា៑ តរូ្សបិ កិក្ខុរេតា ព្ពាតរេរេត យរេក្កត កច្ឆរេតា រេចារា បត្តឌិចររេច្ចាច ហរិរុ, ឌិរច្ចា កិក្ខិរុ៑ រេរា "កកចា ឥាតិ រេយ បជិររលំ, ត អរេព្ពា"តិ ចិរេត្តត្វា រេលាហិរេតត កច្ឆអរេត្តត កកចរេតា រត្តិកំ អាកយិ៑ "កិយិធំ កិក្ខុ"តិ ច ចុរេត្វ តំ បចត្តិំ អាររេរាចេរិ៑ អឆ តំ កកចា "យា ចិត្តឃិ កិក្ខុ, ឲតំ ការលំរេឃច រេត តិចារឃិយ្យា"តិ ចត្វា រយរុរ្សារេរិ៑

ឲកគា បត កកចា រេយឈិឃរេត្វរេត រទ្ធិ បាឌិតចំរយិកឥារេឃ ឌត្តុកាយំ អកយាររិ៑ តត្រាបិ រេយឈិរេឃា ឌត្តុការេយ បិណ្ហាឃ ចរិត្វា តឌីតីរេរ បារាទិកំ អព្ពូចតំ ឌិរូា "កកចា តុយ្យាកំ បត្តឌិចរំ កណ្ហូ, អហំ ឲតរូំ អព្ពូចរេត ររយលាឆរុំ កររេរាយី"តិ ចត្វា កកចតា តិក្ខត្តុំ

តិចាទិយយានោបិ កន្ត្វា អក្យុសលចិតេក្កហិ អត្ថាយតេ្វា បច្ឆាកន្ត្វា តំ បចត្តិ អាទេនាទេចសិ៍ តយ្បិ ភកចា “ព្កទេយច ទេ គាទេលាំ បលុក្កយិត្វា តិចាទេយិយ្យា”តិ ចត្វា អត្យុប្យុទេត្តាត សាចត្តិ៍ អកយាសិ៍ តត្វ កត្តក្យុដិបទិទេចទេលា បត្យាត្តចទេព្វាយទេត តិសិទេគ្គា ភិក្ខុសឃ្ឈុបទិទ្យុទេតា ភិក្ខុ អាយទេត្តសិ – “ភិក្ខុទេច, ព្កឌាតិយិ្យុយហល្លទេកា, ឲកទេច្ឆ ភិក្ខុ ‘ព្កយិតា យទេក្កត កច្ឆាយា’តិ ទ្យុទេត្ត អទេត្តាត កច្ឆតិ្ត, ឲកទេច្ឆ យឃិ្យាបត្តឌិចទេំ ក្បយិឃំ តិក្ខិបត្តិ, យឃិ្យាតិតាក្វបដ្ឋាកំ ភិក្ខុ ឌាតាតា”តិ៍ ភិក្ខុតំ ឆយ្យុសំទេចទេកា ក្កបិតិ៍ អធាឃស្មា សាទិប្យុទេត្តា ក្កដ្ឋាឃ ភកចត្តំ ចត្តិត្វា “អហំ, ភទេត្ត, ត្យុទេយត្យុឃច បត្វយាទេតា សតសហស្សកប្យាឌិកំ អសទេធ្យុយ្យំ បាទេយិទេឃា ប្យុទេទសិ, តត្យុ យាតិទេសា យហាបទេត្តា ក្កបដ្ឋាទេកា តាយ ចដ្ឋតិ, អហំ ក្កបដ្ឋហិស្សាយី”តិ អាហ៍ តំ ភកចា “អលំ, សាទិប្យុត្ត, យស្សំ ឌិសាយំ ត្វំ ចិហទេសិ, អស្យុត្តាទេឃច សា ឌិសា, តច ឆ្កចាទេតា ត្យុត្តាតំ ឆ្កចាឌសតិទេសា, ត ទេយ តយា ក្កបដ្ឋាកកិច្ចំ អត្ថិ”តិ បដិក្ខិបិ៍ ឲទេតទេតទ្យុបទេឃត យហាទេយាក្កល្លាតំ អាតិ៍ កត្វា អសិតិយហាសាចកា ក្កដ្ឋហិស្ស៍ សទេត្តា ភកចា បដិក្ខិបិ៍

អាតត្កទេត្វទេរា បត ត្យុហ្យិ្យុឃច តិសីតិ៍ អឆ តំ ភិក្ខុ អាហំស្យុ “អាក្យុទេសា, ភិក្ខុសឃ្ឈោ ក្កបដ្ឋាកដ្ឋាតំ ឃាចតិ, ត្វយ្បិ ឃាចាហី”តិ៍ ឃាចិត្វា លទ្ធដ្ឋាតំ តាយ អាក្យុទេសា កឹតិសំ ទេហាតិ, កិំ យំ សត្វា ត បស្សតិ, សទេច ទេនាទេចស្សតិ, “អាតទេត្កា យំ ក្កបដ្ឋាតុ”តិ ចត្តុតីតិ៍ អឆ ភកចា “ត, ភិក្ខុទេច, អាតទេត្កា អទេត្តាត ក្កស្សាទេហតទេត្តា, សយទេយច ឌាតិត្វា យំ ក្កបដ្ឋហិស្សតី”តិ អាហ៍ តទេតា ភិក្ខុ “ក្កទេដ្ឋហិ អាក្យុទេសា អាតត្ក, ក្កទេដ្ឋហិ, អាក្យុទេសា អាតត្ក, ឥសបាលំ ក្កបដ្ឋាកដ្ឋាតំ ឃាចាហី”តិ អាហំស្យុ៍ ទេឆទេរា ក្កដ្ឋហិត្វា ចត្តាទេរា បដិទេក្ខទេប ច ចតទេស្សា ច អាឃាចតាតិ អដ្ឋ ចទេរ ឃាចិ៍

ចត្តាទេរាបដិទេក្ខបិ តាយ “សទេច ទេយ, ភទេត្ត ភកចា, អត្តតា លទ្ធំ បណីតំ ចិចទេំ ត ឥស្សតិ, បិណ្ឌបាតំ ត ឥស្សតិ, ឲកកត្តក្យុដិយំ ចសិត្យុំ ត ឥស្សតិ, តិយត្តត់ កទេហត្វា ត កយិស្សតិ, ឲចាហំ ភកចត្តំ ក្កបដ្ឋហិស្សាយី”តិ ចត្វា “កំ បទេតត្វ, អាតត្ក, អាឌីតចំ អទ្ទសា”តិ ទ្យុទេត្ត អាហ “សចាហំ, ភទេត្ត, ព្កយាតិ ចត្ថុតិ លតិស្សាយិ, ភចិស្សត្តិ ចត្តាទេរា ‘អាតទេត្កា ឥសពាទេលត លទ្ធំ បណីតំ ចិចទេំ បទិក្យុត្តាតិ, បិណ្ឌបាតំ បទិក្យុត្តាតិ, ឲកកត្តក្យុដិយំ ចសតិ, ឲកតិយត្តត់ កច្ឆតិ, ឲតំ លាភំ លកទេត្តា តចាកតំ ក្កបដ្ឋាតិ, ទេកា ឲចំ ក្កបដ្ឋហទេតា ភាទេរា’”តិ៍ ព្កទេយ ចត្តាទេរា បដិទេក្ខទេប ឃាចិ៍

ចតទេស្សា អាឃាចតា តាយ “សទេច, ភទេត្ត ភកចា, យយា កហិតំ តិយត្តត់ កយិស្សតិ, សចាហំ ចិទេនាទេដ្ឋា ចិទេនាឌតបកា ភកចត្តំ ឥដ្ឋុំ អាកតបទិសំ អាកតក្កទេលា ឲច ភកចត្តំ ឥទេស្សត្យុំ លទ្ធាយិ, ឃកា ទេយ កន្លា ក្កប្យជ្ជតិ, តស្មិំទេឃច ខទេណ ភកចត្តំ ក្កបសង្កយិត្យុំ លទ្ធាយិ, តចាយំ ភកចា យឃិ្យាបទេយ្យុចំ ឆយ្យុំ ទេឌទេសតិ, តំ អាកត្វា យឃិ្យាកទេឆស្សតិ, ឲចាហំ ភកចត្តំ ក្កបដ្ឋហិស្សាយី”តិ ចត្វា “កំ បទេតត្វ, អាតត្ក, អាតិសំសំ បស្សសី”តិ ទ្យុទេត្ត អាហ “ព្កឆ, ភទេត្ត, សទ្ធា ក្យុលប្យុត្តា ភកចទេតា ឆ្កកាសំ អលកត្តា យំ ឲចំ ចឌត្តិ ‘ស្វួច, ភទេត្ត អាតត្ក, ភកចតា សទ្ធិំ អយ្យាកំ ឃទេរ ភិក្ខុ កទេលយ្យាចា’តិ៍ សទេច ភកចា តត្វ ត កយិស្សតិ, ព្កច្ឆិតក្ខទេណាទេឃច បទិសំ ឥទេស្សត្យុំ កច្ឆត្យុំ ចិទេតាទេឌត្យុំ ឆ្កកាសំ ត លច្ឆាយិ, ភចិស្សត្តិ ចត្តាទេរា ‘កិំ អាតទេត្កា ឥសពាលំ ក្កបដ្ឋាតិ, ឲត្តកយ្បិស្ស អត្យុក្កហំ ភកចា ត ករោតី’តិ៍ ភកចទេតា ច បទេយ្យុតា យំ ប្យុច្ឆិស្សត្តិ ‘អយំ, អាក្យុទេសា អាតត្ក, កាថា ព្កឌំ ស្យុត្តំ ព្កឌំ ឌាតកំ កត្វ ទេឌសិត’ត្តិ៍ សចាហំ តំ ត សម្បាយិស្សាយិ, ភចិស្សត្តិ ចត្តាទេរា ‘ឲត្តកយ្បិ, អាក្យុទេសា, ត ឌាតាសិ, កស្មា ត្វំ ឆាយា ចិយ ភកចត្តំ ត ចិជហទេត្តា ឌីឃទេត្តំ ចិចទេំ ចិចទី’តិ៍ ទេតតាហំ បទេយ្យុតា ទេឌសិតស្សបិ ឆយ្យុស្ស ប្យុត កទេឆត

ឥដ្ឋាយី”តិ។ ឥមា ចតស្សោ អាយាចនា យាចិ។ ភគវាបិស្ស អទាសិ។ ឯវំ ឥមេ អដ្ឋ វរេ គហេត្វា និពទ្ធុបដ្ឋាកោ អហោសិ។

តស្សេវ ឋានន្តរស្ស អត្ថាយ កប្បសតសហស្សំ បូរិតានំ បារមីនំ ផលំ វិបុលំ, វិបុលត្តា ច ឧបដ្ឋាកានំ អគ្គោ ហុត្វា ភគវន្តំ ឧបដ្ឋហិ។ ថេរោ ហិ ឧបដ្ឋាកដ្ឋានំ លទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ ភគវន្តំ ទុវិធេន ឧទកេន តិវិធេន ទន្តកដ្ឋេន ហត្ថបាទបរិកម្មេន បិដ្ឋិបរិកម្មេន គន្ធកុដិបរិវេណសម្មជ្ជនេនាតិ ឯវមាទីហិ កិច្ចេហិ ឧបដ្ឋហន្តោ “ឥមាយ នាម វេលាយ សត្ថុ ឥទំ នាម លទ្ធុំ វដ្ដតិ, ឥទំ នាម កាតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា តំ តំ និប្ផាទេន្តោ មហតិំ ទណ្ឌទីបិកំ គហេត្វា ឯករត្តិំ គន្ធកុដិបរិវេណំ នវ វារេ អនុបរិយាយតិ។ ឯវញ្ហិស្ស អហោសិ “សចេ មេ ថិនមិទ្ធំ ឱក្កមេយ្យ, ភគវតិ បក្កោសន្តេ បដិវចនំ ទាតុំ នាសក្ខិស្សាមី”តិ។ តស្មា សព្វរត្តិំ ទណ្ឌទីបិកំ ហត្ថេន ន មុញ្ចតិ, ឥទមេតស្ស និពទ្ធុបដ្ឋាកដ្ឋានស្ស អលទ្ធកាលេ សន្ធាយ វុត្តំ “តោ ច តោ ឧបដ្ឋាកដ្ឋានំ លទ្ធា”តិ។ និពទ្ធុបដ្ឋាកោ នាម នត្ថីតិ និយតុបដ្ឋាកោ នាម នត្ថិ។ អនិយតុបដ្ឋាកា បន ភគវតោ បឋមពោធិយំ ពហូ អហេសុំ, តេ ទស្សេន្តោ អាហ “កទាចិ នាគសមាលត្ថេរោ”តិអាទិ។ ញាតិ ច សោ បសត្ថរូបយោគតោ សេដ្ឋោ ចាតិ ញាតិសេដ្ឋោ។ ឯវរូបស្ស ឋានស្ស អយមេវ បតិរូបោតិ អាបទាសុ អាយតិស្ស អភិនន្ទិត្វា ទានំ នាម ទាតព្វកេ កាតុំ យុត្តវន្តិ អធិប្បាយោ។

យាវចតុត្ថាយាតិ យាវេន កតចិត្តាចតុត្ថាយ, យាវានុការេន សញ្ញាតចិត្តសម្មោទនតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តេនេវាហ “អាចរេត្វា មោហេត្វា”តិអាទិ។ តិដ្ឋតុ...បេ... តយិ យាវេទា អាចរេស្សាតិ ផុស្សស្ស ភគវតោ កាលេ កតុបចិតស្ស អកុសលកម្មស្ស តទា លទ្ធោកាសវសេន ឧបដ្ឋិតត្តា។ វុត្តញ្ហិ អបទានេ –

“ផុស្សស្សាហំ បាវចនេ, សាវកេ បរិភាសយិំ;

យវំ ខាទថ ភុញ្ជថ, មា ច ភុញ្ជថ សាលយោ។

“តេន កម្មវិបាកេន, តេមាសំ ខាទិតំ យវំ;

និមន្តិតោ ព្រាហ្មណេន, វេរញ្ជាយំ វសិំ តទា”តិ។ (អប. ថេរ ១.៣៩.៨៨-៨៩);

បរិយុដ្ឋិតចិត្តាតិ បរិយោនទ្ធចិត្តា, អភិភូតចិត្តាតិ អត្ថោ។ អាវដ្ដិតបរិយោសានេ អាគមិស្សតីតិ យាវេន អាវដ្ដេត្វា កតេ បច្ឆា អាគមិស្សតិ។ អចិត្តីកតាយាតិ អសក្កច្ចកិរិយាយ។ អភិហដភិក្ខាយាតិ បចិត្វា អភិហរិយមានភិក្ខាយ។ និមន្តនស្សាតិ “ឯត្តកំ កាលំ ភគវតោ ទស្សាមា”តិ និមន្តនវសេន បដិញ្ញាតស្ស ឋបិតទានស្ស។ អប្បិតចិត្តស្សាតិ “ឥទំ ពុទ្ធស្ស ចតុបច្ចយបរិភោគត្ថ”ន្តិ ចិហារិ ទេត្វា ឋិត្ថវត្ថុតោ។ ន ចិន្តហតីតិ ន ឧក្កាតិ។ អភិហដភិក្ខាសម្ពន្ធតាតិ អភិហដភិក្ខាវិហារេន។ ព្យាយប្បហាយាតិ នយត្ថេតោ ព្យាយយត្ថាយ បហាយ។ ឯត្ថ ច អនុព្យញ្ជនានំ ព្យាយប្បហាយ ច និប្បហាការណំ អត្ថទ្វយាតិ ទដ្ឋព្វំ។ តេនេវាហ “ចត្តិមឃុរិយទេវព្រាហ្មណយិ

ហិ”តិអាទិ អត្ថព្យញ្ជនតាតិ ញាយប្បការយ ឲកាតាទ្ធត្វា ចុត្តំ “អត្ថព្យញ្ជនញាយប្បការប្បភេទំ បត្វា”តិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស អត្ថទានេយា តាយ ទោឃ្យឥវេប្ចុ អាចរលំ

អរិយ្យាសិ ខេលា កកចា ពុទ្ធក្កុលសង្គ្ហិ កិ សឃវេច ពុប្បត្តិ ពុទ្ធក្កុលសង្ខំ អរិយ្យាសីតិ ខេចតិ អាហ “បត្តបត្តបុលកំ ខោារដ្ឋភាត”ន្តិអាទិ អត្តសព្ពញ្ញុតន្តិ បខេយាឌតសាឆកំ អតត្តសព្ពញ្ញុតតិ អតត្តតិសុទ្ធិខេត ចឥខេត ឈាតាវេបក្កិ កុមុចឥតំ ឃម្ភិទ្ធា ខេឃត ឈាខេតា តិប្បាឌីឃតិ, តខេស្សច ខេតត ឈាខេតា កខេតា តាយ ខេហាតីតិ អាហ “យខេក្កុតេច តាឌិសស្ស ចឥតស្ស ឈាខេតា សមុខេច្ឆទោតិ ចុត្តំ ខេហាតី”តិ៍ សាមិអខេត្ត ចា កុមុចឥតន្តិ យញ្ញាយាខេតា ឲចយាហាតិ ឥដ្ឋញ្ញំ៍ ចឥតស្ស ច សយណ្ហខេតា តមុលកិលេសាតំ សយណ្ហខេតតាតិ ខេចឌិតញ្ញំ៍

អាកខេរាតិ អត្តខេតា អត្ថុរូបតាយ សមុទិឃាតំ សបរិខេច្ឆទំ ឋលំ តិប្បុខេត្តតីតិ អាកាខេរា ការណន្តិ អាហ “អាកាខេរហីតិ ការណេហី”តិ៍ អដ្ឋប្បត្តិយុត្តន្តិ បច្ចុប្បត្តុចត្ថុំ តិស្សាយ បចត្តំ៍ តាឃ បុច្ឆាយ ឌីតិក្កមំ បិកេដំ កត្វាតិ “សច្ចំ កិរ ត្វំ ភិក្ខុ”តិអាទិបុច្ឆាយ ខេតត ភិក្ខុតា កតឌីតិក្កមំ បកាសេត្វា, ឌីតិក្កមប្បការសតច្ចា កិមត្តមិចំ សិក្ខាបចំ បញ្ញាបេតីតិ អត្ថុជាតតត្តំ៍

តត្តិ កិច្ចាំ ចត្តញ្ញាតន្តិ បុខេច្ឆា ចុត្តតឃត្វា ត កិច្ចាំ ឲត្ត អបុច្ឆាំ ចត្តញ្ញាយត្តិតិ ឥស្សតិ៍ ខេតតាហ “បុខេច្ឆា ចុត្តខេយច ហិ”តិអាទិ៍ សាក្ខុ សាក្ខុតិ ញ្ហុតំ បសំសាមំ អាខេយឌិតចឥតន្តិ អាហ “អាយស្មត្តិ អាតត្ថំ សម្ពហំសេន្តោ”តិ៍ ច្ចឹស្មុ អាកាខេរស្ម្មុតិ ឆមុខេឆសតសិក្ខាបឆបញ្ញត្តិសង្ខាខេតស្មុ ច្ចឹស្មុ ការខេណស្មុ៍ ឲកំ កខេហត្វាតិ ឆមុំ ចា ខេឆខេសស្សាយាតិ ឲចំ ចុត្តការលំ កខេហត្វា៍ ឲចំចុក្ខិខេក្ខតិ ឲចំ ចុខេក្ខត លកិតញ្ញា ភិក្ខា ឲត្វាតិ ឲចំចុក្ខិខេក្ខ ការលេ, ឆេខេស ចា៍ ចុល្លកបិណ្ឌតិ ឲតខេស្សច អត្តឌីបតំ៍ កាឌតាឌិបរិហរណចខេសត ពាហុកល្លិកតាយ អការចខេតា ចុត្តំ “ពួយាឃ សល្លហុកចុត្តិតាឃា”តិ៍ ឲត្តកខេយច អលំ ឃាវេបតុត្តិ ពុត្តទិ បត្តតាការចខេតា បត “ពួយិតា ច សខេល្លខេលតា”តិ ចុត្តំ៍ ចុក្ខិក្កំ ឌិឌិតន្តិ ឲត្ត ហិ ភិក្ខាតំ អការចខេចា ចុក្ខិក្កំ “តិមុក្ខិក”ន្តិអាឌីស្មុ ឌិយ៍ ភិក្ខាការចាខេយច ហិ ចំតិមិត្តឌិត្តឌិឈាតាតំ អការចខេតា ភិក្ខុហិ ឌិឌិខេតា ចខេស ចត្តិខេតា៍ ខេលិខេកា ឌិឌិខេតាតិ អាមិសខេហតុ ទត្តិខេច្ឆឥចស្សខេច្ឆឥសមុដ្ឋាបខេកា ខេលិលុប្បាខេកាបិ ខេតសំ តាខេហាសីតិ អាមិសខេលិលតាសង្ខាខេតា ខេលិខេកា ឌិឌិខេតា៍ ពុច្ឆាចាខេរា ឌិឌិខេតាតិ “អាមិសខេហតុ អញ្ញាមញ្ញាស្ស ពុត្តិមត្តុស្សឆមុប្បការសតចខេសត ក្យាណចហិញ្ជូ កត្វា ឌីឌិកំ កខេប្បស្សាយា”តិ ឲចំ បចខេទ្ទត្តច្ឆាចារស្ស អការចខេតា ឃធាចុខេត្តា ពួច្ឆាចាខេរា ឌិឌិខេតា៍ ឌិត្តុប្បាឌមត្តស្សបិ អត្ថុប្បត្តកាចំ សក្ខាយ “ឌិត្តា ចា”តិ ចុត្តំ៍ បុតប្បុតាត្ថុខេសាចតចខេសត បត ឌិត្តបីឡអាបិ តាខេហាសីតិ ឥស្សតត្តំ “ឌិឈាខេតា ចា”តិ ចុត្តំ៍

ទត្តិខេច្ឆខេកា ចាតិ សត្តាហការលីឃចខេសត កត្វា ពាហិ អទុណ្ឌដ្ឋាបតចខេសត ទត្តិខេច្ឆខេកា ចា ត កខេតា សត្តាហកិច្ចចខេសតបិ កត្តទិ អកតត្វា៍ សត្តាហកិច្ចចខេសត ឌិប្បចារសព្ពញ្ញុសត្ថាយ ទត្តិខេច្ឆខេកាតិ អដ្ឋកធារចាហាខេរា, តខេតាខេយច ច ចស្សុបតាឃិកក្កត្ថកចល្លតាឃំ (យហាច៍ អដ្ឋ៍ ១៥៥) “អឃំ បខេតត្ត បិឡពួយុត្តការទត្តិខេច្ឆឥឌិតិច្ឆខេយា”តិ ចត្វា “ឆមុស្សចតត្តាឃ អតិមត្តិខេតត កត្តំ ត ចដ្ឋតី”តិអាទិតា សត្តាហការលីឃខេយច ឌិកត្តំ៍ យហាអដ្ឋកធាឃម្បិ ចុត្តំ “សត្តាហកិខេច្ចត កត្វា ឲកភិក្ខុតាបិ ទត្តិខេច្ឆខេកា ចា ត កខេតា”តិ៍ ឲចញ្ចា កត្វា ទត្តិខេច្ឆខេកា តាយ សត្តាហការលីឃចខេសត ខេហាតិ, ត អញ្ញាធាតិ ទត្តិខេច្ឆឥលក្កុណញ្ចា កមិតត្តិ ឥដ្ឋញ្ញំ៍ ឲត្ត ច បច្ចុឃខេចកល្លសង្ខាខេត ចស្សខេច្ឆឥការខេណ សតិ ទត្តិខេច្ឆឥស្សបិ ចុត្តត្តា ឃត្ត ចស្សខេច្ឆឥការលំ លព្ភតិ, តត្ត សត្តាហកិខេច្ចត កត្តុម្បិ ចដ្ឋតីតិ សិទ្ធន្តិ ចុឡអាល្ហិបខេឆ

យញ្ចិយកល្ហិបេឆ ឆ ចុត្តំ, តំ សុចុត្តំ ចស្សុបភាឃិកក្កត្ថេក ចស្សទេ្ឋភាឌិកាទេ –

“តេភ តេលា បត សេយឃេត អញ្ញាតរស្មិំ អាចារេស ចស្សុបកតាត់ កិក្លុត់ ការេយា ទេចារេហិ ចុដ្ឋាសិ។ កកចតោ ឲតយត្ថំ អាទេរាចស្មិំ។ អត្ថុឌាភាយិ, កិក្លូទេច, ទេឃត ការេយា តេភ កត្តុ”ត្តិ (យហាច។ ១០១) –

ឲត្ថ “សេច ការេយា អចិក្ខុទកតោ តេហាតិ, តត្ថ បិណ្ឌាឃ ចរិត្វា ចិហារេយេច អាកត្វា ចសិតត្តាំ។ សេច ក្ខុទកតោ, សត្តាហចារេទភ អុទ្ធេណា ដ្ឋារេបតេត្តា។ ត សក្កា ទេច តេហាតិ, តទេត្វច សកាកដ្ឋារេត ចសិតត្តា”ត្តិ (យហាច។ អដ្ឋ។ ១០១) ត្ថាយិភា អដ្ឋកឆាចចតេតបិ សំសត្ថុភតោ។ តឆា ហិ ការេយ ចុដ្ឋិតេ កិក្លាឃ អភាចតោ ចស្សទេ្ឋទេឆបិ អតាបត្តិ ចឆទត្តត កកចតា “អត្ថុឌាភាយិ, កិក្លូទេច, ទេឃត ការេយា តេភ កត្តុ”ត្តិ (យហាច។ ១០១) ចុត្តត្តា កិក្លាឃ អភាតេចា ចស្សទេ្ឋឆការេណំ។ តត្ថ “សេច ក្ខុទកតោ, សត្តាហចារេទភ អុទ្ធេណា ដ្ឋារេបតេត្តា”តិ (យហាច។ អដ្ឋ។ ១០១) ត្ថាឆំ អដ្ឋកឆាចចត់ ចស្សទេ្ឋឆការេណា សតិ សត្តាហកិច្ចេត កត្តុយ្បិ ចដ្ឋតីតិ ត្ថាយយត្ថំ សាទេឆតិ។

ឃំ បត ចុត្តំ ពេកតឋិ –

“ទត្តិទេ្ឋទេឆាតិ សត្តាហកិច្ចំ សក្ខាឃ ចុទេត្វា, សត្តាហករណិទេឃត កត្វា ទត្តិទេ្ឋទេឆា ចា ចស្សទេ្ឋទេឆា ចា ឲកកិក្លុតាបិ ត កតោតិ ចុត្តំ កិរ យហាអដ្ឋកឆាយំ, តស្មា ចស្សទេ្ឋឆស្ស ការេណា សតិ សត្តាហកិច្ចំ កាតុំ ចដ្ឋតីតិ ឲទេក។ ចិតឃឆេរា បត ត ត្ថាច្ឆត្តិ, តស្មា អដ្ឋកឆាឌិប្បាទេឃា ចិយំសិតតេ្តា”តិ។

តំ បត សឃំ សយ្ហុឲហស្ស បទេសំ ទេយាហុប្បាឆតយត្តុ។ ត ហិ ចិតឃឆេរាត់ អតិទ្ធាឃ ការេណំ ឌិស្សតិ អដ្ឋកឆាឃ ចិទ្ធុត្ថតោ ឃុត្តិអភាចតោ ច។ ឃទាការេណំ ចស្សទេ្ឋទេឆបិ អតាបត្តិ សាទេឆតិ, តស្មិំ សតិ ចិភា ចស្សទេ្ឋឆំ សត្តាហកិច្ចេត កត្តុំ ត ចដ្ឋតីតិ កា ភាយ ឃុត្តិ។ “បដ្ឋិយិកាឃ តត្ថ ចស្សំ ដ្ឋបកដ្ឋាយា”តិ ត្ថាឆំ តេភសំ កិក្លុត់ អត្ថុទ្ធបរិចិតក្កតបអឌិបត់, ត បត ចិសេសតូបរិឌិបត់។ តឆា ហិ ក្ខុត្តិក្លូតាឃ ចស្សទេ្ឋឆការេណសត្តាចតោ បុរិមិកាឃ តាច ចស្សទេ្ឋទេឆបិ អតាបត្តិ។ បដ្ឋិយិកាឃំ អត្ថុបកត្តុកាយតាឃ កយទេតបិ តត្ថ ទេឆាទេសា បដ្ឋិយិកាឃ ចស្សុបភាឃិកឌិចសស្ស អសយត្តកាចតោ។

ត កិស្មិញ្ចិ យញ្ញាត្តីតិ កិស្មិញ្ចិ ក្ខុទេលា សម្មាចតចសេត ត យញ្ញាត្តិ។ បការសេត្វាតិ បដិលទ្ធញ្ញាតាឌិក្ខុលាចសេត បការសេត្វា។ “បដ្ឋា សឹលំ អឌិដ្ឋទេហយ្យាយា”តិ ចុត្តភទេឃត ក្ខុដ្ឋិបដិឌក្កទេត សតិ តឆាបចទ៌ត្តដ្ឋាចារស្ស អបរិសុទ្ធកាចតោ អាឌិចសុទ្ធិឃា ច អភាចតោ បុត ចាឃយិត្វា សំចទេទ បតិដ្ឋាតត្តាត្តិ អាហ “បដ្ឋា សឹលំ អឌិដ្ឋទេហយ្យាយា”តិ។

កិំ ត្ថាឆត្តិ ក្ខុហលាចសេត ចុត្តំ។ សាលិតណ្ហុលេហិ សយ្យាឌិតំ យិទេសត ដ្ឋបសិត្តំ ឌ្បឆត់ សាលិយិទេសាឆត់។ អតិយញ្ញិស្សតីតិ អចញ្ញាតករេលាចសេត អតិក្កមិត្វា យញ្ញិស្សតិ, លិយក់ តិហិត់ កត្វា យញ្ញិស្សតីតិ ចុត្តំ តេហាតិ ។ តេតភាហ “ឌ្បញ្ញាតំ អចញ្ញាតំ កទិស្សតី”តិ។ តេហដ្ឋា កត្វា តិហិត់

ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨲᩩᩴ ᩒᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᩴ᪨ ᩋᩅᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩅᩮᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨩᨶᨸᨴᩮᩣ᪨ ᨻ᩠ᨷᩉᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᩮᩅᩁᨬ᩠ᨬᩣᨿᩴ ᨸᩪᩁᩥᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᨾ᩠ᩁᨠᩔᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨬᩣᨿᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ᪨ ᩈᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᩈᨲ᩠ᨳᩣᨲᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨣᩥᨿᩣᨶᩮᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩒᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩥᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨲᩥᨾᩣᨶᩮᨶᩮᩅ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᨶᩥᩉᩦᨶᨲᩣᨿ “ᩒᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᨸᨶ ᩉᩦᩊᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨬ᩠ᨬᨶᩴ᪨ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᨩᩥᨲᩴ ᩈᩣᩃᩥᨾᩴᩈᩮᩣᨴᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨩᨶᨲᩣ ᩋᨲᩥᨾᨬ᩠ᨬᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨲᩩᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᩃᩥᨾᩴᩈᩮᩣᨴᨶᨸᨲ᩠ᨳᨶᩣᨿ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᩅᩥᨩᩥᨲᩴ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᩴ ᩈᩣᩃᩥᨾᩴᩈᩮᩣᨴᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨩᨶᨲᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩥᨡᩥᨲᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩋᨲᩥᨾᨬ᩠ᨬᩥᩔᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨻ᩠ᨽᩥᨠ᩠ᨡᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩔ ᩈᩦᩉᨶᩣᨴᨠᨳᩣ

᪑᪕᪨ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩣᨶᩴᨸᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨽᨴ᩠ᩁᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩥᨿᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩮᩣ ᩑᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥᨸᩥᨿᩅᨧᨶᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩪᨩᩣᨲᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᨸᩁᩴ ᨸᩥᨿᩮᨶ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩣ “ᨽᩅ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ “ᨴᩮᩅᩣᨶᩴᨸᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩣ “ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩥᩁᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᩥᨿᩅᨧᨶᩴ ᨣᩁᩩᨠᩣᩁᩅᩈᨸ᩠ᨸᨲᩥᩔᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨣᩁᩩᨠᩣᩁᩅᩈᨸ᩠ᨸᨲᩥᩔᩣᨴᩥᩅᨧᨶᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨣᩩᨱᨾᩉᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩮᩣ, ᨶ ᨧᩪᩊᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨾᩉᩣ ᨧ ᩈᩮᩣ ᨣᩩᨱᨾᩉᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨸᨸ᩠ᨸᨭᨠᩮᩣᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨳᩅᩦᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᨠᩴ ᩒᨩᩴ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩥᨿᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨲᩃᩮ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩏᨴᨠᩮᩣᨩᩴ ᩋᨶᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩪᨸᩥᨸ᩠ᨸᩮᨧᩈ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨠᩪᨭᨸᨭᩃᩈᨴᩥᩈᩴ ᩋᨲᩥᨾᨵᩩᩁᨸᨳᩅᩥᨾᨱ᩠ᨯᩴ᪨ ᨶ ᨾᩮ ᨲᩴ ᩋᩔ ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩋᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨣᩁᩩᩴ ᨶ ᨾᩮ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨠᩣᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧ ᨿᨳᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩉᨾ᩠ᨸᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨾᩣᨶᩮᨶ ᨠᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨿᩩᨣᨣ᩠ᨣᩣᩉᩴ ᩅᩥᨿ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨲᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩮᨶ ᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨿᩩᨣᩴ ᨿᩩᨣᩃᩴ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩣᩉᩮᩣ, ᨲᩔ ᨾᨾ ᩅᩣ ᨠᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᨿᩩᨣᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ᪨

ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩁᩈᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨩᩮᩣᨲᨶᩣᨿ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᩋᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨵᩩᩁᩴ ᩈᩣᨴᩩᩁᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨾᨵᩩᩁᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ –

“ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩣᩃᩥᨠᩮᨴᩣᩁᩴ, ᩈᩩᩅᩣ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᩈᩥᨿ;

ᨸᨭᩥᩅᩮᨴᩮᨾᩥ ᨲᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩮ, ᨶ ᨶᩮ ᩅᩣᩁᩮᨲᩩᨾᩩᩔᩉᩮ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪓᪨᪑) –

ᩍᨴᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᩏᨸᩮᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨸᩮᨲᩮᩣ

ឧបគតោ សមុបគតោ សម្បន្នោ សមន្នាគតោ”តិ (វិភ. ៥១១) អាទីសុ សមង្គិសម្បត្តំ ឋាយ. សមង្គីបិ ហិ សមុបេតោ បន្នោ គតោ ឧបគតោតិ

សម្បន្នោតិ វុច្ចតិ. “តស្ស ទុវេ សម្បត្តិយោ ច ឧបបត្តិយោ ចា”តិ (ម. និ. ១.៣០) អាទីសុ មធុរសម្បត្តំ ឋាយ. តត្ថ មធុរសម្បត្តំ

អាទាសិរោបិតត្តំ វេទិតព្ពំ. ឧបបត្តិយោតិ ជាតិយោ. អស្សាតិ បនេវិយា វេទិយមានស្ស. ខុបមុនិន្ទស្សតត្តំ ឧបាយំ និន្ទស្សនត្ថំ

អនិច្ចអនត្តំ និរោធំ និរោធតោ វេទិ មក្ខិកាតិរហិតតាយាតិ អាហ “និម្មក្ខិក”ន្តិអាទិ. តត្ថ ឯត្ថ មក្ខិកាតិ និម្មក្ខិកំ. មក្ខិកាសទ្ទេន វេទិ

មក្ខិកណ្ឌកម្បិ សាមញ្ញតោ គហិតន្តិ វទន្តិ. កេនេវ តីសុបិ គណ្ឋិបទេសុ វុត្តំ “និម្មក្ខិកន្តិ ឯមស្សវត្ថំ បការេន និម្មក្ខិកណ្ឌកន្តិ វុត្តំ,

មក្ខិកាហិ តាសំ អណ្ឌកេហិ ច វិរហិតន្តិ អត្ថោ”តិ. អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ លទ្ធំ “មក្ខិកានំ អណ្ឌានិ មក្ខិកណ្ឌានិ, តត្ថ ឯត្ថ មក្ខិកណ្ឌានីតិ

និម្មក្ខិកណ្ឌន្តិ. ឯវឹ មក្ខិកានំ អណ្ឌេហិ រហិតតា វុត្តា, ‘និម្មក្ខិក’ន្តិ ឯវឹ បន មក្ខិកានំយេវ អភាវោ វុត្តោ”តិ. ឯវំ កិរ មធុតិ

លទ្ធកមក្ខិកាហិ គតមធុ. សន្ថមធូតិ មហាមក្ខិកភមរមក្ខិកាទិកតេហិ. អក្ខិរូបំ. សេដ្ឋន្តិ បសត្ថតមំ. ទុរសន្តិ សោភនរសំ. ឱជវន្តន្តិ

អច្ចន្តមោជវសម្បន្នំ.

អាហារចតុក្កយោគតោ ឋបិតា សម្បជិញ្ញសម្បយុត្តសតាទិអត្ថំ និមេនុត្តតិ. ឯកំ ហេត្តិ ឯកំ បវិសិតុំ. “អនិនិម្មិនិស្សាមី”តិ វុត្តមត្ថំ បការេន

“បវេទិសទិសំ ករិស្សាមី”តិ វុត្តំ. អយំ ហិ នោ បវេទិ, រូបាហុ ន អយន្តិ ឋបិតា និម្មិតបវេទិយា បកតិបវេទិយា ច សទិស្សភាវត្ថា “ឯសា ហិ

នោ អធិប្បាយ បវេទិ, រូបាហុ អញ្ញា”តិ រូបជ្ឈាសយានុក្កន្តំ ទស្សេតិ. និពាន្ធបិបុលិកាយ ការោ និកាយ, បវត្តិតមហាអាការា

មហាការោតិ វុត្តំ ហោតិ. ន ចា ឯស វិបល្លាសោតិ បុព្ពបក្ខំ និទស្សេតិ. កស្មា បនេស វិបល្លាសោ ន ហោតីតិ អាហ “អចិន្តេយ្យា ហិ

ឰទ្ធិមតោ ឰទ្ធិវិសយោ”តិ. ឰទ្ធិពលេនេវ តេសំ សត្តានំ តាទិសោ វិបល្លាសោ ន ភវិស្សតីតិ អធិប្បាយោ. ឰទ្ធាតិ អញ្ញាថា

វិបល្លាសម្បិ ទស្សេន្តោ អាហ “ឯវំ បន”តិអាទិ. ករហគ្គាតិ មយូខា ករហគ្គា. រូបវន្តាតិ បរមុខា អគ្គោសន្តា.

តត្ថ ច រូបទេវានំ បិណ្ឌាយ គមនំ បដិសេធេត្វា វិបល្លាសម្បិ សត្តា បដិលភេយ្យុន្តិ ការណំ ន វុត្តំ, តស្មា កិមេត្ថ ការណន្តិ អាហ “តត្ថ

កិច្ចាបី”តិអាទិ. យទិបិ ន វុត្តំ, តថាបិ “វិបល្លាសម្បិ សត្តា បដិលភេយ្យុ”ន្តិ បុព្វេ អធិគតត្តា តេនេវ ការណេន បិណ្ឌាយ

រូបទេវានំ គមនម្បិ ភវេតា បដិសិទ្ធន្តិ វិញ្ញាយតិ, តស្មា តទេវ ការណំ ឥធាបិ គហេតព្ពន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ “បុព្វេ វុត្តនយេនេវ

គហេតព្ព”ន្តិ. វិបល្លាសម្បិ សត្តា បដិលភេយ្យុន្តិ ឥទំ ឥធ អវុត្តម្បិ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ. អត្ថោបិ ចស្ស វុត្តសទិសោវ

វេទិតព្ពោតិ. “ឯវំ បន វិបល្លាសំ បដិលភេយ្យុ”ន្តិអាទិនា បច្ឆា វុត្តមេវ អត្ថវិកប្បំ សន្ធាយ វទតិ. យំ បន តត្ថ វុត្តំ “ទេវ គុណោ

និព្ពេត្វា ធម្មិកថាយ បវេទិ បរិវេត្វា បយ្យង្កោន និសីទិស្សាមី”តិ, តំ អបនេត្វា ទេវ គុណោ និព្ពេត្វា ធម្មិកថាយ រូបទេវានំ គន្ត្វា

បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បរិភុញ្ជិស្សាមីតិ ឯវមេវ យោជេតា គាថព្ពា. ឯកេន បវេទិតិហារេនាតិ ឯវ បវេស្ស ទិតិហារណំ និព្វត្តិតំ បវេទិតិហារោ,

បវេសិព្វនបិ, តស្មា ឯកេន បវេសិព្វនបនាតិ វុត្តំ ហោតិ. ឯកេន បវេទិតិហារេន អតិក្កមិតព្ពដ្ឋានត្តា មហាបមាណេន ខ្ទិត្តំ បវេតំ អន្តរេ

មជ្ឈិមតមត្តំ, តស្មា មាតិកាមត្តំ អធិដ្ឋហិត្វាតិ មជ្ឈិមតប្បមាណំ មាតិកាមត្តំ អធិដ្ឋាយាតិ អត្ថោ.

និដ្ឋិតា មហាមោគ្គល្លានស្ស និទស្សនកថា.

វិនយបញ្ញត្តិយាចនកថា

១៦. វិនយបញ្ញត្តិយាតិ បុព្ពេ អបញ្ញត្តសិក្ខាបទំ សន្ធាយ វុត្តំ. តេនេវ ហិ បញ្ញត្តសិក្ខាបទានិ ឋបេត្វា ឥតរានិ បញ្ញបេតព្ពសិក្ខាបទានិ បាតិមោក្ខុទ្ទេសញ្ច សន្ធាយ “ឯតស្ស ភគវា កាលោ, ឯតស្ស សុគត កាលោ, យំ ភគវា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញបេយ្យ, ឧទ្ទិសេយ្យ បាតិមោក្ខ”ន្តិ (បារា. ២១) អាហ. ភគវតាបិ –

“កោ នុ ខោ, ភន្តេ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ, យេន បុព្ពេ អប្បតរានិ ចេវ សិក្ខាបទានិ អហេសុំ, ពហុតរា ច ភិក្ខូ អញ្ញាយ សណ្ឋហិំសុ. កោ បន, ភន្តេ, ហេតុ, កោ បច្ចយោ, យេន ឯតរហិ ពហុតរានិ ចេវ សិក្ខាបទានិ ហោន្តិ, អប្បតរា ច ភិក្ខូ អញ្ញាយ សណ្ឋហន្តីតិ. ឯវេតំ, ភទ្ទាលិ, ហោតិ, សត្តេសុ ហាយមានេសុ សទ្ធម្មេ អន្តរធាយមានេ ពហុតរានិ ចេវ សិក្ខាបទានិ ហោន្តិ, អប្បតរា ច ភិក្ខូ អញ្ញាយ សណ្ឋហន្តីតិ. ន តាវ, ភទ្ទាលិ, សត្ថា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញបេតិ, យាវ ន ឥធេកច្ចេ អាសវដ្ឋានីយា ធម្មា សង្ឃេ បាតុភវន្តី”តិ –

ឥទម្បិ ភទ្ទាលិសុត្តេ (ម. និ. ២.១៣៥) វិយ ឯកច្ចេសុ បញ្ញត្តេសុបិ តទា បរំ បញ្ញបេតព្ពានិ សន្ធាយ “ន តាវ, សារិបុត្ត, សត្ថា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញបេតី”តិ វុត្តំ. ឥធេវ ច អដ្ឋកថាយំ “សាមម្បិ បចនំ សមណសារុប្បំ ន ហោតិ, ន ច វដ្ដតី”តិ វចនំ “រត្តិច្ឆេទោ វា វស្សច្ឆេទោ វា ន ហោតី”តិ វចនតោ បុព្ពេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទានំ សក្ការេច បយាលត្តិ ឥដ្ឋំ. សេសសិក្ខាបទានញ្ច បាតិមោក្ខុទ្ទេសស្ស ច ថេរស្ស អាយាចនេន បញ្ញត្តត្តា “មូលតោ បភុតិ និទានំ ឧទ្ទិសេយ្យុ”ន្តិ អាហ. រហោគតស្សាតិ រហោ ជនវិវិត្តំ ឋានំ ឧបគតស្ស. តេន គណសង្គណិកាភាវេន ថេរស្ស កាយវិវេកមាហ. បដិសល្លីនស្សាតិ នានារម្មណចារតោ ចិត្តស្ស និវត្តិយា បដិ សម្មទេវ និលីនស្ស តត្ថ អវិសដចិត្តស្ស. ឯតេន ចិត្តសង្គណិកាភាវេន ថេរស្ស បុព្ពភាគិយំ ចិត្តវិវេកមាហ. ចិរន្តិ កាលិកេ បច្ចត្តំ អច្ចន្តសំយោគេ ឧបយោគវចនំ. ចិរាតិ ចិរកាលយុត្តា ឋិតិ អនេនេន វុត្តា.

ឯវំ ន សក្កោតីតិ ឯវំ វិនិច្ឆិនិតុំ ន សក្កោតិ. អដ្ឋកថាយំ វុត្តនយំ គហេត្វា ឋានានិ ឆេទវាទំ គហេត្វា អាហ “មហាបក្មេត្វេទាបតា”តិអាទិ. អដ្ឋកថាយម្បិ “ន សក្កោតី”តិ ឥទំ យស្មា ជានមានោបិ សមូលេវ បរិច្ឆិន្ទិតុំ ន សក្កោតិ, តស្មា វុត្តន្តិ វទន្តិ. សោឡសវិធាយ បញ្ញាយ មត្ថកំ បត្តស្សាតិ មជ្ឈិមនិកាយេ អនុបទសុត្តន្តទេសនាយ (ម. និ. ៣.៩៣) –

“មហាបញ្ញោ ភិក្ខវេ សារិបុត្តោ, បុថុបញ្ញោ ភិក្ខវេ សារិបុត្តោ, ហាសបញ្ញោ ភិក្ខវេ សារិបុត្តោ, ជវនបញ្ញោ ភិក្ខវេ សារិបុត្តោ, តិក្ខបញ្ញោ ភិក្ខវេ សារិបុត្តោ, និព្ពេធិកបញ្ញោ ភិក្ខវេ សារិបុត្តោ”តិ –

ឯវមាគតា មហាបញ្ញាទិកា ច, តស្មិំយេវ សុត្តេ អាគតា នវានុបុព្ពវិហារសមាបត្តិបញ្ញា, អរហត្តមគ្គបញ្ញាតិ ឥមាសំ សោឡសប្បភេទានំ បញ្ញានំ សាវកវិសយេ ឧក្កដ្ឋកោដិប្បត្តស្ស.

គហ្វា បរេត្វ កកចា ចិបឃ្សីអាទីតំ សត្តត្តំរេយច ព្យុទ្ធាតំ (ព្រាហ្មចរិយឃ្ស ចិរដ្ឋីតិកាចិរដ្ឋីតិកកាចំ កេឆេសិ, ត ព្យុទ្ធចំសេឆេសតាយំ ចិយ បញ្ចាចឹសតិយា ព្យុទ្ធាតំ, តេតោ ចា បត កឹយ្យោតិ? ឃេវំ សព្យាសព្យុទ្ធាតំ បដិចេឆសាសតំ ឲកំសេតោ តិច្ចរេយត អញ្ញាបិ ឆរេតិ, ត អត្តុរហិតំ, តេ ឲច កិតេត្តុតេត្តា ចិបឃ្សីអាទីតំរេយច កកចត្តាតំ (ព្រាហ្មចរិយឃ្ស ចិរដ្ឋីតិកាចិរដ្ឋីតិកកាចំ ព្ទឆ កេឆេសិ៑ តេវំរេយច ហិ សាចកា តកា តេច ឲតរេហិ ច ស្វុទ្ធាចាសក្ខុយិយំ ចិតា, ត អតេញ្ញ្ញាសំ បរិតិត្តុតត្វា៑ សិទ្ធតូតិឃ្សប្រុឃ្សាតំ កិរ ព្យុទ្ធាតំ សាចកា ស្វុទ្ធាចារេសស្វុ ប្បញ្ញ្តា ប្បញ្ញុត្តិសយតត្តុររេយច ព្ទយស្មិ៍ សាសេត ប្បកាឆេយា ចិយ អរហត្តុំ អឆិកត្តា ត ចិរេឃ្សច បរិតិត្តាយិំស្វុ, ត តត្វ តត្វ សាចកា ឃាចតាឃុកំ អដ្ឋិស្វូតិ ចគត្តិ៑ អបុញ្ញាចរិយតិយេយា បត អបរាបរំ សំសេលកសត្តាចាសចេសត ឲកិឃ្សា លេកឆាត្យយា ព្ទឆ្ចិតោតិ ត តេតេតំ ចិរដ្ឋីតិ ឆដ្ឋញ្ញ៑

១៨៑ អសាឆារណោ រេហតុ, សាឆារណោ បច្ចរេយាតិ ឲចយាឌិចិការេកត ព្ទឆ បរេយាឌតំ តត្វិ, ចិបឃ្សីអាទីតំ បត (ព្រាហ្មចរិយឃ្ស អចិរដ្ឋីតិកតាយ ចិរដ្ឋីតិកតាយ ច ការេណបុច្ឆាបរេត្វា រេចាឆតាយាតិ អាហ “រេហតុ បច្ចរេយាតិ ប្បកឃរេយតំ ការេណាឆិចចត”ត្តិ៑ ហិរេតាតិ រេតត ផលត្តិ រេហត្វតិ ករេណសាឆរេតាយំ រេហតុសទ្ទោតិ អាហ “រេតត តឃ្ស ផល”ត្តិអាឌិ៑ កត្យសាឆរេតាបិ រេហតុសទ្ទោ រេតា ត ឃុជ្ជតិ ហិរេតាតិ ផលឃ្ស រេហតុកាចំ ប្បកច្ឆតីតិ រេហត្វតិ៑ តំ បដិច្ច ឲតិ បចត្តតីតិ តំ ការេណំ បដិច្ច តឃ្ស ផលំ ឲតិ បចត្តតិ តិត្ថតត្តតីតិ អរេត្វា៑

កិលិស្វុរេតាអរេហស្វុត្តិ អរេប្យាឃ្សុក្កា អរេហស្វុំ, តិរុឃ្សាហតា អរេហស្វុត្តិ អរេត្វា៑ សា បត តិរុឃ្សាហតា ត អាលសិយចេសតាតិ អាហ “ត អាលសិយកិលិស្វុរេតា”តិ, អាលសិយចេសត កិលិស្វុរេតា តារេហស្វុត្តិ អរេត្វា៑ តត្វ ការេណយាហ “ត ហិ”តិអាឌិ៑ អាលសិយំ ចាតិ ព្ទយិតា ចិតយិទ្ធចសប្បចត្តាតំ អក្សុសលិតំ អកាចយាហ៑ ឌ្ជសត្តចីរិយតា ចាតិ ព្ទយិតា បត “អាលសិយាកាចេបិ អត្តុយសោ អត្តការេតសាឆាតយ្យិ សក្កច្ចំរេយច ឆយ្យំ ឆេរេសតី”តិ ចចតេតា ឃឃ្ស កឃ្សចិបិ ឆយុឆេសតាយ តិរុឃ្សាហតា តត្វិតិ ឌីរេបតិ សត្តោសំ សយរេកតេច ប្បឃ្សារេហត ឆយុឆេសតាយ បចត្តតេតា៑ តេតាហ “ព្យុទ្ធា ហិ”តិអាឌិ៑ ឌ្ជសត្តចីរិយាតិ ឌ្ជហឹតចីរិយា, អរេប្យាឃ្សុក្កាតិ អរេត្វា៑ ប្បឃ្សត្តចីរិយាតិ អឆិកចីរិយា, យហុឃ្សាហាតិ អរេត្វា៑ រេចរេកាតិ ឌរេចត៑ ឆរេយុ ករុ ឲរេតសត្តិ ឆយុកុរេតា៑ ឆរេយុ ការេចរេយតេសត្តិ ឆយុការេចា៑ ចិបឃ្សិឃ្ស កកចរេតា ការេល អសីតិ ចឃ្សសហឃ្សាតិ អាឃុប្បយាណំ សិខិឃ្ស សត្តតិ ចឃ្សសហឃ្សាតិ, រេចឃ្សក្ខុឃ្ស សដ្ឋិចឃ្សសហឃ្សាតិ អាឃុប្បយាណត្តិ អាហ “តេវំ កិរ ការេល ឌីឈាឃុកា សត្តា”តិ៑ អភិសរេយត្តិតិ បដិចិឌ្ឍត្តិ៑

តិរេទ្ធាសតាយាតិ ចីតិក្កយរេគាសឃ្ស អកាចរេតា៑ “ព្ទយស្មិ ចីតិក្កេយ អយំ តាយ អាបត្តិ”តិ ឲចំ អាបត្តិចេសត អបញ្ញ្ញាបេត្វា “បិណាតិបិតំ បហាយ បិណាតិបិតា បដិចិរេតា រេហាតី”តិអាឌិតា (ឌី៑ តិ៑ ១៑ប័, ១៨៣) ឆយុឆេសតាចេសត ឌ្ជចាឆសិក្ខាបទាតំរេយច បញ្ញ្ញាត្តត្វា ចុត្តំ “សត្តាបត្តិក្កត្ថចេសត អាណាសិក្ខាបទំ អបញ្ញ្ញាត្ត”ត្តិ៑ លត្តំ លត្តំ ចឃ្សាតំ អច្ចរេយតាតិ បិឆេសសោ ឆដ្ឋរេត្វា៑ អឆ ចា លត្តំ លត្តំ ចឃ្សាតំ ឌ្ជសាតឌិចសំ អរេបក្ខិត្វា “សកិ សកិ”ត្តិ ចុត្តត្វា តឆរេបក្ខុយិចំ សាយិចចតំ៑ សកលឌម្វុឌីរេប សត្តោបិ កិក្ខុសញ្ញ្ញា ឲកស្មិំរេយច ឆារេត ប្បរេបិសចំ អកាសីតិ សព្ទរេត្ថ្វា៑ កតយំ តំ ឆាតត្តិ អាហ “ឆាត្តុយតិយា រាឌឆាតិយា”តិអាឌិ៑ ព្ទសិបតាតំ រេតត សយរេយត រេលយំ តាយ ប្បឃ្សាតំ រេហាតិ,

យិកាតំ បត អកយចារសត្វាយ ឌិត្ថតា យិកឌារយោតិ ចុច្ចតិ តំ សន្តាយ ចុត្តំ “សេចយ យិកឌារយ”តិ

អខ្ញាកិណ្ណាតិ ឥសបិ ចិសតិបិ កិក្កុសហស្សាតិ ចសត្តីតិ ចិសកាកបុក្កលេហិ អសំសដ្ឋាតិ ឥសបិ ចិសតិបិ កិក្កុតំ សហស្សាតិ ចសត្តិ ឌិឈតិកាយដ្ឋកធាយំ បត “សេ សខ្ញាបិ ខ្នាគសសហស្សកិក្កុកាញ្ញកា យហាចិហារា អកយកិរិចេតិយបញ្ញាតចិត្តលបញ្ញាតចិហារសខិសា ច អសេហស្”ត្តិ ចុត្តំ ដ្ឋបិបសធារទោចិកាតិ ដ្ឋបិបសធារទោចតកា តា កិរ ខេចតា ឲកបិរូចស្សេ កិក្កុខេត្ត តត្វ តត្វ កត្វា អារោទចត្តិ “តិក្កុត្តិ សេលា, យាទិសា, ឲកំ ចស្សំ, បញ្ហា ឌាតិ ចស្សាតិ សេសាតិ, បញ្ហាត្តំ ចស្សាតំ អច្ចយេត ពាត្តុយតឹ ទាឌឆាតិ ដ្ឋបសក្ដុយិតខ្ញា បិតិសេយាក្កុខេ្ឌសាឃា”តិ តធា ខ្ទិសុ ចស្សសុ កិក្កុខេត្តសុ “តិក្កុត្តាតិ សេលា, យាទិសា, ខេ្ឌ ចស្សាតិ , ចត្តាទិ ចស្សាតិ សេសាតិ, ចតុត្តំ ចស្សាតំ អច្ចយេត ពាត្តុយតឹ ទាឌឆាតិ ដ្ឋបសក្ដុយិតខ្ញា បិតិសេយាក្កុខេ្ឌសាឃា”តិ អារោទចត្តិ ខ្ពយិតាច តសេយត តឹសុ ចត្សុ បញ្ហាសុ ចស្សសុ អតិក្កខេត្តសុ អារោទចត្តិ សេតត ចុត្តំ “យាទិសា ឲកំ ចស្សំ អតិក្កត្តា”ត្តិអាឌិ សាត្រកាចាតិ ខ្ពជ្ជាត្រការចេត សាត្រកាចា សេ កិរ កិក្កុតិ សេយ ខេចតាត្រការចេត កច្ឆត្តិ, សេ សន្តាយ ចឌតិ បិចិតសយុទ្ធខេត្តតិ បិចិតសយុទ្ធស្ស សយឹបខេស កបិយចត្តត្តិ កបិកេហិ កាតខ្ញា សេតាយតបជិឌក្កុតាឌិចត្តំ ដ្ឋបិបសចក្កុត្តិ ដ្ឋបិបសចកទោឌ្ឋាតំ កតាច សោហាត្តិតិ ខេចតាត្រការចេត កតា ឲច សោហាត្តិ សេតិ អត្តខេតា អត្តខេតា អាត្រការចេត ខេចតាត្រការចេត ច កតា សខ្ញាបិ

លត្តិ បទយត្តិអាឌិសុ (ឌិ តិ អដ្ឋ ១.៥០; ឆ ប អដ្ឋ ១.១ប័វ) បទ្មបចាឆំ បទាបកាទំ ឃឹតុញ្ញាឌិកេឌញ្ហា កុណោបទោឆំ លយតិ សហតិ អឆិចារសតឹតិ លត្តិ សា បត ឃឹលិឌិតំ បជិបក្កុឆយេុ សចិសេសំ តបតិ សត្តបតិ ចិឆយតឹតិ បទយំ ដ្ឋត្តយំ តបេិ តិតិក្កុតំ លយតំ តិតិក្កុ លត្តិឃារឃេចេតំ ចេចចតំ អក្កុទចិត្តកា ហិ លយាឃំ តិតិក្កុសខ្ជំ ចណ្ណត្តិ, តស្មា ឲចយេត្វ អទេ្វា ឌដ្ឋខ្ញា “តិតិក្កុសក្កុតា អឆិចារសតលត្តិ តាយ ដ្ឋត្តយំ តបេិ”តិ តិខ្ញាតំ បទយំ ចឌត្តិ ពុជ្ជាតិ កចេត កចត្តទំ ចិតាតិ កចតិកត្តិការចេត សំសិខ្ញាតិ, សតញ្ញស្សច ចា អាឃតិ បុតពួចកាចេតា ឋលេត សឌ្ធិ កយុំ ចិតាតិ សំសិខ្ញាតឹតិ ចាតត្តិ សញ្ជាកតាឃ តញ្ញាឃ តិក្កុត្តិ តិខ្ញាតំ តត្វ តស្សា សខ្ញាសោ អកាចេតា តំ តិខ្ញាតំ បត សត្តបហឹតតិបុណសិចលេយាឌិតា សខ្ញាកាទេត បទយត្តិ ចឌត្តិ ពុជ្ជា

ត ហិ បខ្ញាឌិតោ បទ្មបឈាតឹតិ សោយា អឆិចារសតលត្តិទហិតត្តា បទំ ដ្ឋបឈាតេតិ ឥាឆតិ ចិហិំសតិ, សោ បខ្ញាឌិតោ តាយ ត សោហាតិ បខ្ញាឌេតខ្ញាឆយុស្ស អបខ្ញាឌតតោ ចតុត្វបិឌោ បត តតិយបិឌស្សច ចេចចតំ អតត្តត្តទត្តា “ត ហិ បខ្ញាឌិតោ”តិ ឲតស្ស ហិ “ត សយណោ សោហាតឹ”តិ ចេចចតំ “បទ្មបឈាតឹ”តិ ឲតស្ស “បទំ ចិសេហឆយត្តោ”តិ ចេចចតំ អធ ចា បទ្មបឈាតឹតិ ឃឹលុ្មបឈាតឹ ឃឹលតិញ្ញា ដ្ឋត្តយទេ្ឋត “បទ”ត្តិ ចុច្ចតិ បទសឌ្ឍស្ស សេដ្ឋចាធកត្តា “បុក្កលបទោបទញ្ញា”តិអាឌិសុ ចិយ សោយា ច សយណោ បទំ យំ កញ្ចិ សត្តំ ចិសេហឆយត្តោ បទ្មបឈាតឹ សោហាតិ អត្តខេតា ឃឹលចិតាសកោ, សោ បខ្ញាឌិតោ តាយ ត សោហាតឹតិ អទេ្វា អធ ចា សោយា អឆិចារសតលត្តិយា អកាចា បទ្មបឈាតឹ សោហាតិ, បទំ អត្តុយសោ ឆំសយកសយុំ ឌិចិតា ចោទោរបតិ, សោ ត ហិ បខ្ញាឌិតោ កិំ ការណា? បិបយលស្ស អបខ្ញាឌិតត្តា អតឹហដត្តា “បខ្ញាឌឃយត្តខេតា យលំ, តស្មា បខ្ញាឌិតោតិ ចុច្ចតឹ”តិ (ឆ ប ១ប័ប័) ខ្ពឌតិញ្ញាបខ្ញាឌិតលក្កុណំ ៍ សោយាបិ តសេហច សេលា ដ្ឋបឈាតេតិ ត យាទេតិ, អបិច ឌណ្ឌាឌិហិ ចិសេហឆេតិ, សោបិ បទំ ចិសេហឆយត្តោ សយណោ ត សោហាតិ កិំការណា? ចិសេហសាឃ អសយិតត្តា សយិតត្តា សយណោតិ ចុច្ចតឹតិ ខ្ពឌតិញ្ញាសយណលក្កុណំ “សយិតត្តា ហិ បិបិតំ, សយណោតិ បចុច្ចតឹ”តិ (ឆ ប

១៩៤) ហិ វុត្តំ

អបិច យថា កិលន្តំ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តា បាតិមោក្ខកថាយ ច សីលប្បសាទត្ថា សីលស្ស ច វិសេសតោ ទោសោ បដិបន្នោតិ តស្ស ភិក្ខុនាបិ ទស្សេតុំ អាទិតោ “ខន្តី បរមំ តបោ”តិ អាហ។ តេន អធិកស្ស បដិឃាតប្បហេយ្យា វុត្តា, តិតិក្ខាគ្គហណេន បន ខន្តស្ស, តតោ បរំ អបិ សព្ពត្ថ ឧបសមំ យេន អធិកម្ម និព្ពានំ អនុយោគោ ទស្សេតោ។ ភព្ពាភាវស្ស ទុព្ពលភាវតោ និព្ពានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា។

តត្ថ ខន្តិគ្គហណេន បយោគវិបត្តិយា អភាវោ ទស្សិតោ, តិតិក្ខាគ្គហណេន អាសយវិបត្តិយា អភាវោ។ តថា ខន្តិគ្គហណេន បរាបរាធសហតា, តិតិក្ខាគ្គហណេន បរេសុ អនបរជ្ឈតា ទស្សិតា។ ឯវំ ការណមុខេន អន្វយតោ បាតិមោក្ខំ ទស្សេត្វា ព្យតិរេកតោ តំ ទស្សេតុំ “ន ហិ”តិអាទិ វុត្តំ។ តេន យថា សត្តានំ ជីវិតា វោរោបនំ បរំ បាណិលេឌ្ឌុទណ្ឌាទីហិ វិហេឋនញ្ច “បរូបឃាតោ បរំ វិហេឋន”ន្តិ វុច្ចតិ, ឯវំ តេសំ សាបតេយ្យាវហរណំ បរទារវីតិក្កមោ អញ្ញាណញ្ញាណកេន មុសាវាទេន តេសំ អត្ថភញ្ជនំ បេសុញ្ញាទីហិ អញ្ញមញ្ញភេទនំ ផរុសវចនេន មម្មឃដ្ដនំ និរត្ថកវិប្បលាបេហិ បរេសំ ចិត្តុប្បាទនំ អភិជ្ឈាវសេន បរាភិជ្ឈាយនំ ព្យាបាទវសេន បរេសំ អនត្ថចិន្តនំ មិច្ឆាភិនិវេសនេន បរូបឃាតោ បរវិហេឋនញ្ច ហោតីតិ យស្ស កស្សចិ អកុសលស្ស ការណំ បរេសំ ការណេ ច បន្នជិតោ សមណោ ច ន ហោតីតិ ទស្សេតិ។

ទុតិយគាថាយ សព្ពបាបស្សាតិ សព្ពាកុសលស្ស សព្ពស្សបិ ទ្វាទសាកុសលស្ស សព្ពចិត្តុប្បាទសង្គហិតស្ស សាវជ្ជធម្មស្ស។ អករណន្តិ អនុប្បាទនំ។ ករណញ្ហិ នាម តស្ស អត្តនោ សន្តានេ ឧប្បាទនន្តិ តប្បដិក្ខេបតោ អករណំ អនុប្បាទនំ។ កុសលស្សាតិ ចតុភូមិកកុសលស្ស។ “កុសលស្សា”តិ ហិ វត្វា “ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ វចនតោ អរិយមគ្គធម្មោ តេសញ្ច សម្ភារភូតោ តេភូមិកកុសលធម្មោ វេទិតព្ពោ។ ឧបសម្បទាតិ ឧបសម្បាទនំ។ តំ បន អត្តនោ តស្ស កុសលស្ស សមធិគមោ បដិលាភោ។ សចិត្តបរិយោទបនន្តិ អត្តនោ ចិត្តស្ស វោទាបនំ។ ចិត្តស្ស បភស្សរភាវករណំ សព្ពសោ បរិសោធនំ។ តំ បន អរហត្តេន ហោតិ។ ឯត្តាវតា ច យស្មា អគ្គមគ្គសមង្គីនោ ចិត្តំ សព្ពសោ បរិយោទបីយតិ នាម, អគ្គផលក្ខណេ បន បរិយោទបិតំ ហោតិ បុន បរិយោទបេតព្ពតាយ អភាវតោ, តស្មា បរិនិដ្ឋិតបរិយោទបនតំ សន្ធាយ វុត្តំ “តំ បន អរហត្តេន ហោតី”តិ។ ឥតិ សីលសំវរេន សព្ពបាបំ បហាយ លោកិយលោកុត្តរាហិ សមថវិបស្សនាហិ កុសលំ សម្បាទេត្វា អរហត្តផលេន ចិត្តំ បរិយោទបេតព្ពន្តិ ឯតំ ពុទ្ធានំ សាសនំ ឱវាទោ អនុសិដ្ឋិ។

តតិយគាថាយ អនូបវាទោតិ វាចាយ កស្សចិ អនូបវទនំ។ អនូបឃាតោតិ កាយេន ឧបឃាតស្ស អករណំ។ កស្សចិ ឧបឃាតករណំ យតោ បាបិ បវេសេតិ អតត្ថចិត្តតាភិធានេន ឧបឃាតករណស្ស ចរិយាបត្តា។ បាតិមោក្ខេតិ យំ តំ បជានាតិ បាតិមោក្ខំ, អតិវិយ បាតិមោក្ខំ ឧត្តមំ សីលំ, បាតិ វា អគតិវិសេសេហិ មោក្ខេតិ ទុគ្គតិភយេហីតិ បាតិមោក្ខំ, តស្មិំ បាតិមោក្ខេ ច។ សំវរោតិ សំវរណំ, អវីតិក្កមលក្ខណោ សំវរោ។ មត្តញ្ញុតាតិ បរិយេសនបដិគ្គហណបរិភោគេសុ បមាណញ្ញុតា។ បន្តញ្ច សយនាសនន្តិ ជនសង្ឃដ្ដនវិរហិតំ និជ្ជនសម្ពាធំ សេនាសនំ។ ឯត្ថ ច ទ្វីហិយេវ បច្ចយេហិ ចតុបច្ចយសន្តោសោ ទីបិតោតិ វេទិតព្ពោ បច្ចយសន្តោសសាមញ្ញេន តទវសិដ្ឋានំ លក្ខណហារនយេន ជោតិតភាវតោ។ អធិចិត្តេ ច អាយោគោតិ វិបស្សនាបាទកំ អដ្ឋសមាបត្តិចិត្តំ អធិចិត្តំ, តតោបិ ច មគ្គផលចិត្តមេវ អធិចិត្តំ, តស្មិំ យថាវុត្តេ អធិចិត្តេ អាយោគោ ច, អនុយោគោតិ អត្ថោ។ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនន្តិ ឯតំ បរស្ស អនូបវទនំ អនូបឃាតនំ បាតិមោក្ខេ សំវរោ បដិគ្គហណបរិភោគេសុ

យត្តញ្ញុតា ចិចិត្តសេវាសនសេចតំ អសិចិត្តាភុសេយារកោ ច ញុត្តាតំ សាសតំ ឍូចារេដា អត្តបិទ្ធិ៍

ព្ទុយា បត សព្ទញុត្តាតំ បិតិសេយាក្លុទ្ធេសកាឆា សេហាត្តិតិ សេចឌិតព្ទា៍ សេតតាហ “ឧសេតសេតច វ្កបិសេយតា”តិអាឌិ៍ យាច សាសតបរិយត្តាតិ ឆសេយាតកញុត្តាតំ អត្តសាសតបរិយត្តិ សត្តាយ ចុត្តិ, យាច ញុត្តា ឆសត្តិ, តាច វ្កខ្ទិសិតព្ទាតំ អាកន្ធត្តិតិ ចុត្តិ សេហាតិ៍ ឍូចាឌបិតិសេយាក្លូតិញ្ញា ញុត្តាសេយច វ្កខ្ទិសត្តិ, ត សាចកា៍ បឌេយសេពាឌិយំសេយច វ្កទ្ធេសយាកន្ធត្តិតិ សព្ទូសេត្តា៍ បឌេយសេពាឌិ សេចត្វ ចឹសតិចឃ្សបរិន្ធិត្តាតិ យហាក្លិ៍បឌេ ចុត្តិ៍ តញ្ញ សេហ្ទ្ធា អទ្ធកឆាយសេយច “ភកចសេតា ហិ បឌេយសេពាឌិយំ ចឹសតិចឃ្សត្តូសេ តិតាទ្ធូបទ្ធាសេកា តាយ តត្វិ”តិ កឆិតត្តា “បឌេយសេពាឌិ តាយ ចឹសតិចឃ្សាតិ”តិ កសេហត្វា ចុត្តិ៍ អាចទិយឆយុបិលសេត្វសេត បត “បញ្ញចត្តាលិសាយ ចសេឃ្សុ អាឌិសេតា បត្តូសេ ចឃ្សាតិ បឌេយសេពាឌិ”តិ ចុត្តិ៍ ឧចញ្ញ សតិ យសេទ្ធ្យបត្តូសេ ចឃ្សាតិ យទ្ធិ្យសេពាឌិ, អសេត្ត បត្តូសេ ចឃ្សាតិ បន្ធិ៍យសេពាឌិតិ តិល្លុំ សេពាឌិតំ សេយប្យាយាលាតា សិយាតិ តយ្យិ យុត្តិ៍ បត្តូសេតត្តិសេកត ហិ បញ្ញចត្តាលិសេ ចឃ្សាតិ បុសេត្តិ៍ អទ្ធកឆាយំ បត បត្តូសេចឃ្សប្យាយាលាយ បឌេយសេពាឌិយា ចឹសតិចសេឃ្សុសេយច អសេត្តាកឆត្តា “បឌេយសេពាឌិយំ ចឹសតិចឃ្សត្តូសេ”តិ ចុត្តត្តិ ឧចយ្យិ សក្កា ចិន្ទាតុំ៍

តត្វ ច កាតិចិ សិក្ខាបឌាតិ បញ្ញាសេបត្វាបិ ត តាច អាលាបិតិសេយាក្លុ អត្តញ្ញាតំ បន្ធា សេឆសេឃ្ស អាយាចសេតត អត្តញ្ញាតត្តា, តឃ្ញា កឆសេយតំ ចុត្តិ “សិក្ខាបឌបញ្ញាត្តិកាលសេតា បត បត្តិ អាលាបិតិសេយាក្លុសេយច វ្កខ្ទិសិយតិ”តិ, យឌិបិ កាតិចិ សិក្ខាបឌាតិ បញ្ញាសេបត្វាច អាលាបិតិសេយាក្លុ ត អត្តញ្ញាតំ, តឆាបិ អបញ្ញាសេត្តូ សិក្ខាបសេឌ អាលាបិតិសេយាក្លុ តត្វិ, កិត្តុ បញ្ញាសេត្តូសេយចាតិ ព្ទុយយត្វំ ឌសេឃ្សុតុំ “សិក្ខាបឌបញ្ញាត្តិកាលសេតា បត បត្តិ”តិ ចុត្តិ៍ បុព្ទាសេរសេយតិ សាចត្វិយា បិចឹតឌិសាភាសេក កតត្វា ឧចំលត្តួសេចាហាសេរ យហាចិហាសេរ៍ យិកាសេរយាតុបិសាសេឌតិ យិកាសេរសេទ្ធិសេតា យាតុទ្ធាតិយត្តា យិកាសេរយាតាតិ សព្ទ្យុកតាយ ចិសាលាយហាវ្កបិសិកាយ កាទិសេត បិសាសេឌ៍ អទ្ធាតត្តិ សេហតុបចិសេក្ខុសេបិ៍ អតចកាសេសាតិ បញ្ញយបចិសេក្ខុសេបិ៍ វ្កកសេយតបិ កាសេលសេយច បចិក្ខុបតិ៍ យត្តិ សេយត កាសេសេលត៍

សេតសត្តិ កិក្លុតំ៍ សយុលសាចកាតំ សត្តិសេក បព្ទាឌិតាតិ សព្ទាត្តិយាតំ បុកទ្ធសឌិសាតំ សយុលសាចកាតំ សត្តិសេក បព្ទាឌិសេត សត្តាយ ចឌតិ៍ លត្តិយកុលិឌិចសេសសេតច ចិចិឆា កុលិតិ សព្ទូសេត្តា៍ វ្កញ្ញតិ៍ចាញ្ញអាភុញ្ញអាសេរសេកាកាឌិកុលចសេសត ចាតិ វ្កញ្ញតិចកុលចសេសត វ្កញ្ញអាភុញ្ញអាសេរសេកាកាឌិកុលចសេសត ចាតិ សេយាសេឌតព្ទា៍ តត្វ លត្តិយព្រាហ្មលចសេសត ចា លត្តិយព្រាហ្មលាកហបតិកាតំ ចសេសត ចា វ្កញ្ញកុលតា សេចឌិតព្ទា, សេសសាតំ ចសេសត តិចកុលតា៍ វ្កញ្ញអាភុញ្ញអាសេរសេកាកាឌិកុលចសេសត ចាតិ វ្កញ្ញអារតសេតទិយាបសេកាកចត្តាឌិកុលចសេសត៍ វ្កញ្ញអារាតិសយសេឌាតតត្វតិញ្ញាបុត វ្កញ្ញអារក្កហលំ “ក្លុក្លុ”ត្តិអាឌិឃ្សុ ចិយ៍ អាឌិ-សទ្ធេត វ្កញ្ញអារាតុញ្ញអារាតំ កហលំ សេចឌិតព្ទា៍

ព្រាហ្មចរិយំ រក្ខត្តិតិ ចុត្តសេយចត្វំ បកាសេសត្វា ឌសេឃ្សុសេត្តា អាហ “ចិទំ បរិយត្តិឆយ៉ុ បរិហសេត្តិ”តិ៍ អបញ្ញាសេត្តូបិ សិក្ខាបសេឌ យឌិ សេយាតឌាតិអាឌិកា សិឃំុ, អត្តសេតា អត្តសេតា កុលិត្តុកតកត្វំ ចិយ ត តាសេសយ្យុំ៍ យឃ្ញា បត សិក្ខាបឌយ្យិ អបញ្ញាត្តំ, ព្ទុសេយ ច កិក្លុ ត សេយាតឌាតិអាឌិកា, តឃ្ញា ចិតាសេសបុត្តិ ព្ទុយយត្វំ ឌសេឃ្សុតុំ “យឃ្ញា ឧកតាយា...សេប... តឃ្ញា អញ្ញាយញ្ញា ចិសេហសេឌត្តា”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ យឌិ ឧចំ កឃ្ញា ចិរទ្ធិតិកចាសេរបិ “តាតាតាយា”តិអាឌិ ចុត្តត្តិ? សតិបិ សេតសំ តាតាឌញ្ញាឌិកាសេច សិក្ខាបឌបញ្ញាត្តិយា ឧច សាសតឃ្ស ចិរប្យចត្តិតិ

ᩍᩔᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨧᩮᩅᩮᨲᩮᨶ ᩈᩣᩈᨶᩔ ᨧᩥᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩥᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᩈᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩈᨲᩥ ᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩔᩣᨿᩮᩅ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ “ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᩴᩈᨾ᩠ᨾᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨦᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨠᩣᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨴᩦᩉᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᨣ᩠ᨣᨾᩉᩣᩅᨣ᩠ᨣᩣᨴᩥᩅᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨾᩪᩃᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᩣᨴᩥᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨳ, ᨾᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨿᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨶᩩᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩥᨿᩣ ᩅᩥᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨠᩣᩁᨸᩁᩣᨾᩈᨶᩴ, ᩈᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩔ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩔ ᨧ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨶᩴ ᨣᩉᨱᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ, ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᨲᩮᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨶᩥᩔᨿᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᨲᩮᩣ ᨧ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩋᩈᩩᨽᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩈᩩᨽᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᨲᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᨸᩣᨴᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨠᩣᩃᩮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ᪨ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨸᩥ ᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᨲᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᨸᩣᨴᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨠᩣᩃᩮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩣ, ᨶ ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩑᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣ, ᨠᩁᩩᨱᩣ᪨ ᨲᩣᨿ ᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᨠᩁᩩᨱᩣᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᨲᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᨸᩣᨴᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨠᩣᩃᩮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ᪨

ᨶᨶᩩ ᨧ ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩮᩣᩈᩣᨾᩮᩣᩉᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩁᩉᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᨶᩴ ᨲᨿᩴ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩅᩥᩁᩉᨲᩮᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨶᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᩉᩥ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨸᨵᩣᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨿᨾᩥᨲᨸᩁᩥᨱᨲᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨲᨴᩣ ᩍᨲᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᩣᨿᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨿᨴᩣ ᩋᩃᩮᩣᨽᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᩅᩈᩁᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩉᨲᩥ᪨ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᩋᨴᩮᩣᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨲᩥ ᨧ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨽᩣᩅᩮ ᨠᩔᨧᩥᨸᩥ ᩋᩅᩥᩉᩮᨮᨶᨩᩣᨲᩥᨠᨲᩣᨿ ᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᩮ ᩍᨲᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᩔᩮᩅ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩔ ᩋᨶᩩᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᩔᨭᨲᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨲᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩈᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᨿᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨿᨴᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨸᨵᩣᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩍᨲᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᩣᨿᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨠᩁᩩᨱᩣᨸᨵᩣᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩍᨲᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᩣᨿᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᨿᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨶᩴ ᨣᩉᨱᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨠᩣᨾᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩣ ᨧ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨾᩮᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ,

កិលេសកាមបក្ខេ បន សម្បយោគវសេន កាមេន បដិសំយុត្តាតិ វេទិតព្ពំ។ ព្យាបាទបដិសំយុត្តោ វិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ។ វិហិំសាបដិសំយុត្តោ វិតក្កោ វិហិំសាវិតក្កោ។ តេសុ ទ្វេ សត្តេសុបិ សង្ខារេសុបិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ កាមវិតក្កោ ហិ បិយេ មនាបេ សត្តេ វា សង្ខារេ វា វិតក្កេន្តស្ស ឧប្បជ្ជតិ, ព្យាបាទវិតក្កោ អប្បិយេ អមនាបេ សត្តេ វា សង្ខារេ វា កុជ្ឈិត្វា ឱលោកនកាលតោ បដ្ឋាយ យាវ វិនាសនា ឧប្បជ្ជតិ, វិហិំសាវិតក្កោ សង្ខារេសុ នុប្បជ្ជតិ។ សង្ខារា ហិ ទុក្ខាបេតព្ពា នាម នត្ថិ, “ឥមេ សត្តា ហញ្ញន្តុ វា ឧច្ឆិជ្ជន្តុ វា វិនស្សន្តុ វា មា វា អហេសុ”ន្តិ ចិន្តនកាលេ បន សត្តេសុ ឧប្បជ្ជតិ។ អថ កស្មា វុត្តំ “សង្ខារា ទុក្ខាបេតព្ពា នាម នត្ថី”តិ, ននុ យេ ទុក្ខាបេតព្ពាតិ ឥច្ឆិតា សត្តសង្ខាតា, តេបិ អត្ថតោ សង្ខារា ឯវាតិ? សច្ចមេតំ, តេ បន ឥន្ទ្រិយពទ្ធា សវិញ្ញាណកតាយ ទុក្ខំ បដិសំវេទេន្តិ, តស្មា តេ វិហិំសាវិតក្កស្ស វិសយា ឥច្ឆិតា សត្តសង្ខាតា។ យេ បន ន ទុក្ខំ បដិសំវេទេន្តិ វុត្តលក្ខណាយោគតោ, តេ សន្ធាយ “វិហិំសាវិតក្កោ សង្ខារេសុ នុប្បជ្ជតី”តិ វុត្តំ។

អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តានិ វិមុច្ចិំសូតិ ឯត្ថ អាសវេហីតិ កត្តុអត្ថេ ករណនិទ្ទេសោ, ចិត្តានីតិ បច្ចត្តពហុវចនំ, វិមុច្ចិំសូតិ កម្មសាធនំ, តស្មា អាសវេហិ កត្តុភូតេហិ អនុបាទាយ អារម្មណវសេន អគ្គហេត្វា ចិត្តានិ វិមុត្តានីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ គហេតព្ពោតិ អាហ “តេសញ្ហិ ចិត្តានី”តិអាទិ។ កេហិ អាសវេហីតិ ឯត្ថាបិ កត្តុអត្ថេ ឯវ ករណនិទ្ទេសោ។ វិមុច្ចិំសូតិ កម្មសាធនំ។ ន តេតានិ គហេត្វា វិមុច្ចិំសូតិ តេ អាសវា តានិ ចិត្តានិ អារម្មណវសេន ន គហេត្វា វិមុច្ចិំសុ វិមោចេសុំ។ ឯត្ថ ហិ ចិត្តានីតិ ឧបយោគពហុវចនំ, វិមុច្ចិំសូតិ កត្តុសាធនំ។ អនុប្បាទនិរោធេន និរុជ្ឈមានាតិ អាយតិំ អនុប្បត្តិសង្ខាតេន និរោធេន និរុជ្ឈមានា អាសវា។ អគ្គហេត្វា វិមុច្ចិំសូតិ អារម្មណករណវសេន អគ្គហេត្វា ចិត្តានិ វិមោចេសុំ។ វិកសិតចិត្តា អហេសុន្តិ សាតិសយញាណាលោកសម្ពន្ធេន សម្ផុល្លចិត្តា អហេសុំ។ បុរិមវចនាបេក្ខន្តិ “អញ្ញតរស្មិំ ភិំសនកេ វនសណ្ឌេ”តិ វុត្តវចនាបេក្ខំ។ តេនាហ “យំ វុត្តំ អញ្ញតរស្មិំ ភិំសនកេ វនសណ្ឌេតិ, តត្រា”តិ។ កតន្តិ ភាវសាធនវាចី ឥទំ បទន្តិ អាហ “ភិំសនកតស្មិំ ហោតិ, ភិំសនកកិរិយាយា”តិ។ ភិំសនស្ស ករណំ កិរិយា ភិំសនកតំ, តស្មិំ ភិំសនកតស្មិំ។

ឥទានិ អញ្ញថាបិ អត្ថយោជនំ ទស្សេន្តោ អាហ “អថ វា”តិអាទិ។ ឥមស្មិំ អត្ថវិកប្បេ ភិំសយតីតិ ភិំសនោ, ភិំសនោ ឯវ ភិំសនកោ, តស្ស ភាវោ ភិំសនកត្តន្តិ វត្តព្ពេ ត-ការស្ស លោបំ កត្វា “ភិំសនកត”ន្តិ វុត្តន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ “ភិំសនកតស្មិន្តិ ភិំសនកភាវេតិ អត្ថោ”តិអាទិ។ យេភុយ្យគ្គហណំ លោមវត្តវសេនបិ វេទិតព្ពំ, ន លោមវសេនេវាតិ អាហ “ពហុតរានំ វា”តិអាទិ។

បុរិសយុគវសេនាតិ បុរិសកាលវសេន, បុរិសានំ អាយុប្បមាណវសេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “សព្ពបច្ឆិមកោ សុភទ្ទសទិសោ”តិ តីសុបិ កណ្ឌិបទេសុ វុត្តំ។ តស្មិំ កាលេ វិជ្ជមានានំ ទ្វិន្នំ បុរិសានំ អាយុបរិច្ឆេទំ សកលមេវ គហេត្វា “សតសហស្សំ...បេ... អដ្ឋាសី”តិ វុត្តំ។ ទ្វេយេវ បុរិសយុគានីតិ ឯត្ថ បុរិសានំ យុគប្បវត្តិកាលោ បុរិសយុគំ អភិលាបមត្តមេវ ចេតំ, អត្ថតោ បន បុរិសោវ បុរិសយុគំ។ ធរមានេ ភគវតិ ឯកំ បុរិសយុគំ, បរិនិព្ពុតេ ឯកន្តិ កត្វា “ទ្វេយេវ បុរិសយុគានី”តិ វុត្តំ។ បរិនិព្ពុតេ បន ភគវតិ ឯកោយេវ បុរិសយុគំ អសីតិយេវ វស្សសហស្សានិ ព្រហ្មចរិយំ អដ្ឋាសីតិ វេទិតព្ពំ។

១០។ សាវកយុគានីតិ សាវកា ឯវ សាវកយុគានិ។ អសម្ភុណន្តត្តាតិ អបាបុណន្តត្តា។ ភទ្ទំ កល្យាណបត្តស្សាតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស

ចិឌាឃតព្វំ ខាលាកខ្ពុំ កលាប្បេតត្តុស្ស៉

១០៉ រកាអត្យុសត្ថិតិ បុត្តាបរកឆាត់ កិ៍ អត្យុសត្ថាត់, រកា សប្ពត្តេតិ អរត្វា៉ សិក្លាបដបត្កាត្តិឃាធតារបក្លត្តិ ឃាឌិឃតិតិ ឃាធតា, សិក្លាបដបត្កាត្តិរឃធ ឃាធតា សិក្លាបដបត្កាត្តិឃាធតា, ត់ អរបក្លតិតិ សិក្លាបដបត្កាត្តិឃាធតារបក្លិ ក្យុទធត់, ឃាឌិឃយាតសិក្លាបដបត្កាត្តិអរបក្លិ ក្យុទធតត្តិ ចុត្តិ រហាតិ៉ ឃាធតចិសិដ្ឋា សិក្លាបដបត្កាត្តិរឃធ ហិ “តត្វា”តិ ត្លុយិតា បទាយដ្ឋា, រតរតធ ធក្លតិ “តត្វ តស្សា សិក្លាបដបត្កាត្តិឃា”តិ៉ ឃំ ចុត្តត្តិ “សិក្លាបដំ បត្កាបេឃ្យា”តិ ត្លុយិតា ឃំ សិក្លាបដបត្កាបត់ ចុត្តំ, ឃាឌិតត្តិ អរត្វា៉ តត្វ តស្សា សិក្លាបដបត្កាត្តិឃាតិ តស្សំ ឃាឌិឃយាតសិក្លាបដបត្កាត្តិឃត្តិ អរត្វា៉ អកាលត្តិ សិក្លាបដបត្កាត្តិឃា អកាលំ៉

អាសធដ្ឋាតិឃាតិ ឲត្វ អឌិករលា អតិឃសត្ថេតិ អាហ “អាសចា តិដ្ឋត្តិ ឲរតស្នុ”តិអាឌិ ៉ រក បត រត អាសចា, រក ធ ឆយុា តដឌិករលក្សតាតិ អាហ “រឃស្ម ឌិដ្ឋឆយុិកសយ្យទាឃិកា”តិអាឌិ៉ ឌិដ្ឋឆយុិកា បទ្សបចាគាដរឃា, សយ្យទាឃិកា អាបិឃិកា អបិឃដ្យក្លចិរសសា៉ រត អាសធត្តិ រតភ រតភ បច្ចឃធរសភ បធត្តត្តិតិ អាសចា៉ រភសត្តិ បទ្សបចាគាឌិអាសចាត់៉ រតតិ ឌិតិក្លយឆយុា៉ អសតិ អាសធដ្ឋាតិរឃ ឆរយុ សិក្លាបដបត្កាត្តិឃំ រកា រគារសា, រឃរតធំ ចុត្តត្តិ អាហ “ឃឌិ ហិ បត្កាបេឃ្យា”តិអាឌិ, ឌិតិក្លយរគាសំ អឌិច្ឆា ឃឌិ បត្កាបេឃ្យាតិ អឌិប្បារឃា៉ បទយុលា អរក្លាសត់ បទ្សបចារគា, បរទហិ ធធរតស្ម រគាសារទាបត់ បទ្សបិទយុក្កា, សយុលា កទហត់ កទហរគារសា៉

កឆព្យាតាឃ បលិរធរឆស្សតិតិ សប្ពត្តេ, កធំ-សឌ្ឍរឃារក អតាកតប្បរឃារកា ដដ្ឋត្តា៉ អត្តាឃិរកាតិ អត្យុធត្តរកា៉ រភាកក្លត្តតិ រភាករទាសិ៉ “អយ្យាការយរត”តិ ខាឃត្តិតិ ខាតិ, បិតាឃហបិត្យបុត្តាឌិធរសភ បរិធដ្ឋភដ្ឋភ បរិធដ្ឋា, ខាតិរឃធ បរិធដ្ឋា ខាតិបរិធដ្ឋា៉ ឈាសច្ឆាដភបរយតាឃ សត្តុដ្ឋាតិ ឈាសច្ឆាដរភ បរយតាឃ ដ្ឋត្តយតាឃ សត្តុដ្ឋា, ឈាសច្ឆាដភបរិរឃសរភ សរល្លាធរសភ បរយតាឃ ដ្ឋក្កដ្ឋការធ សល្ហិតាតិ អរត្វា៉ ឈាសច្ឆាដភរយធ ចា បទយំ បរយា រកាឌិ ឲរតសំ ភ តរតា បទំ កិត្ថិ អសាយិសខាត់ បរិរឃសត្តិ បច្ចាសិសត្តិ ធាតិ ឈាសច្ឆាដភបរយា, រតសំ ការធា ឈាសច្ឆាដភបរយតា, តស្សំ ឈាសច្ឆាដភបរយតាឃ សត្តុដ្ឋា៉ រតស្ម តាឃ រកាតិ ឃឆាចុត្តក្យលាចិសិដ្ឋេស្ម រតស្ម កិក្លស្ម រកា តាឃ៉ រលិកាយិសក្សតត្តិ រលិកបរិឃាបត្ត ហុត្វា កិរលរសហិ អាយសិតត្តាត្តា រលិកាយិសក្សត់៉ បត្តាត្តាសរត្លរបរភធាតិ “បិលាតិបិតា រធរយលិ”តិអាឌិតា បត្តាត្តាយុរលរភធ៉ ឲតត្តិ រយធុតាឌិត់ អករលា៉ ឆាយត្តិ សិក្លាបដាត់ បត្កាបភកិរិឃាឃ សាយត្តំឃំ៉ ពលត្តិ ឃាឆាធរតា សត្តាឆយុាត់ បដិរធឆសយត្វំ ខាលាពាលំ៉ ក្យរប្បឃ្យាតិ ក្យប្បំ ករធឃ្យ៉ ឲតរស្សធត្វស្ស បិកដកទលា ភ ឃឆាដារភ តិដ្ឋេឃ្យាតិ, បត្កាត្តិដ្ឋារភ ភ តិដ្ឋេឃ្យាតិ អរត្វា៉ អក្យសរលិតិ តិកិត្ថិត្យំ ឃុត្តកាលស្ស អបរិខាតភរតា អក្យសរលិ អរលរកា៉ អចុត្ថិ អភរឃា, ព្យសត់ ដ្យក្លិ៉ បដិកច្ចធាតិ កលុប្បាដភរតា បឆយរយធ៉ សត្តាចិ កត្វាតិ រសាកភច្ឆចិ កត្វា៉ ខាលរធរត្ថាតិ អបល្ហិតរធរត្ថា៉ រលិហិតក្លឃត្តា យំ បិរបតិតិ ចិកត្តិចិបរិលាយំ កត្វា រឃារឌតត្តា៉

អកាលំ ដរស្សត្វាតិ សិក្លាបដបត្កាត្តិឃា អកាលំ ដរស្សត្វា៉ រទាកំ ច្មបសរយត្វាតិ ឋាសុំ កត្វា៉ សរក អាធទិឃរកាតិ អាធទិឃស្ស ការធា, កឃុំ ចា អាធទិឃកំ, តស្មិំ អត្តរតា អាធទិឃការធ, អាធទិឃករយុ ចា៉ តិយិត្តរត្វ រធតំ ក្យុទធត់៉ ចិឌិតាត្យការធាតិ បិកដាត្យការធា៉

ចិបុលការេចតាតិ បត្តុខិតាត់ ពាហុការេចតំ សាសនេ ឲ្យការេច្ឆ អាសចដ្ឋាតិយា ឆយ្ញា ត ស្លប្បដ្ឋត្ថីតិ យស្មា សេតាសតាតិ បេហោត្តិ, តស្មា អាចាសយច្ឆទិយាឌិហេតុកា សាសនេ ឲ្យការេច្ឆ អាសចដ្ឋាតិយា ឆយ្ញា ត ស្លប្បដ្ឋត្តិំ ព្លយិតា តេឃតាតិ ឲ្យេតត បឌេសាឆយ្ញិក្លាបឌាឌិត់ សក្កេហា ឌដ្ឋេត្តាំ

លិកក្កុយហត្ថត្ថិ ឌីចទាឌិលកិតព្ពាបច្ចេឃា លិកេកា, តស្ស អក្កុំ យហត្ថំ បលិតតា ពាហុការេចា ចាំ ពាហុស្សុតស្ស ការេចា ពាំហុសច្ចំ អឃោតិសោ ស្លប្បដ្ឋយាតាតិ អត្ថុបិឃេត អកិតិចិសយាតា, ចិបទឹតេតា ឌាតយាតាតិ អត្ថោំ ទេសេត ទសំ សំសត្តិត្វាតិ សការេចត សកាចំ សំសត្តិត្វា, អត្ថុញ្ញាតបច្ចត្តទលោឌីសុ សុលសយប្បស្សសាយញ្ញតោ ស្លបិឌិត្តួបស្សទេសបិ អតចដ្ឋសញ្ញិតាឃ អត្ថុបិឌិត្តួបស្សទេសត ស្លបិឌិត្តួបស្សទសំ សំសត្តិត្វា, សយាតកាចំ ស្លបេតត្វាតិ អត្ថោំ ស្លដ្ឋយុំ ស្លត្តិតឃំសត្ថុសាសត់ ឌីបេត្តីតិ "តចាឃំ កកចតា ឆយុំ ឌេសិតំ អាឌាតាយី"តិអាឌិតា (បាចិំ ៣១ប័) សត្ថុសាសត់ ស្លដ្ឋយុំ ស្លត្តិតឃំ កត្វា ឌីបេត្តិំ

ព្លយស្មិំ អត្ថេតិ "តិទត្ថុតោ ហិ, សារិបុត្ត, កិក្ខុសង្ឃោ"តិ (បរិវាំ ១១) ឲ្យចំ ចុត្តកិក្ខុសង្ឃសញ្ញិតេ អត្ថេំ កតំ បត ក្សុស្សីលិត់ ទេចាទការេចាតិ អាហ "តេ ហិ អស្សយណាច ហុត្វា"តិអាឌិំ កាត្យអកឆយ្ញុឃោកាតិ ក្សុស្សីលតាសត្លាតបិបឆយ្ញឃោកតោំ បកស្សទោតិ បកស្សទសិលិំ សាទោតិ ចុច្ចត្តីតិ សាសត(ពាហ្មចទិយស្ស សាទក្ខតត្វា សីលិឌេឃា កុណា "សាទោ"តិ ចុច្ចត្តិំ

សត្តបទិត្តកុណោតិ សត្តហិ គិហឹតកុណោ, អប្បកុណោ ចាំ សោ សោតាបត្តោតិ អាតត្ថត្វេទំ សត្តាឃ ចឌតិំ សោតំ អាបត្តោតិ យក្កសោតំ អាបត្តោំ បដិបក្លឆយ្ញត់ អតចេសសេតា សចតេតា បេល្លតេតា សោតេតា អទិឃយក្កោតិ អាហ "សោតេតាតិ ច យក្កស្សតំ អឆិចចត"ត្តិំ សោតាបត្តោតិ តេត សយត្តាកតស្ស បុក្កលស្សាតិ ព្លយិតា យក្កសយក្កិ សោតាបត្តោតិ ចត្វា តេយចត្វំ ស្លដាហទលេត សាឆត្វា ព្លដាតិ ព្លឆាឆិបេត្យបុក្កលំ គិត្តូទេត្វា ឌេស្សត្តោ អាហ "ព្លឆ បតា"តិអាឌិំ ព្លឆ អាបត្តួសដ្ឋោ "ឋលសច្ឆិកិទិឃាឃ បដិបត្តោ"តិអាឌីសុ (សំ តិំ ទ៉ៈ៣ប័ប័) ចិឃ ចត្តយាតកាលិកោតិ អាហ "យក្កេត ឋលស្ស តាយំ ឌិត្ត"ត្តិំ យក្កេត ហិ អត្ថតា សឌិសស្ស អដ្ឋក្កិកស្ស ចា សត្តក្កិកស្ស ចា ឋលស្ស សោតេតាតិ តាយំ ឌិត្តំ, អតីតកាលិកត្តេ បត សទសេតាច តាយលិកេ សិឃាំ យក្កក្លណេ ហិ យក្កសោតំ អាបដ្ឋតិ តាយ, ឋលក្លណេ អាបត្តោំ

ចិទ្ធបំ សក្សក្លិ ទឹសាបិឃាសំ គិបិតេតិតិ ចិគិបិតេតា, អបិឃក្សុក្លិ លិបតកោំ ឆយ្ញាតិ សការេចាំ តេតាហ "ត អត្តាត់ អបិឃេសុ ចិគិបិតតសការេចា"តិំ អឆ ចា ឆយ្ញាតិ អបិឃេសុ លិបតកោ សក្លាឃឌិដ្ឋិអាឌិកោ អក្សុសលឆយ្ញាំ យស្ស បត សោ អក្សុសលឆយ្ញា តត្ថិ សត្តសោ បហីតត្តា, សោ យស្មា អបិឃេសុ អត្តាត់ ចិគិបិតតសការេចា ត ហោតិ, តស្មា ចុត្តំ "ត អត្តាត់ អបិឃេសុ ចិគិបិតតសការេចាតិ ចុត្តំ ហោតី"តិំ កស្មាតិ អចិគិបិតតឆយ្ញតាឃ ការណំ បុច្ឆតិំ អបិឃំ កេយត្តីតិ អបិឃកយតិឃាំ ចិគិបិតតសការេចាតិ ស្លប្បដ្ឋតសការេចាំ សយ្ញត្តតិឃាយេត យក្កេតាតិ សយ្ញា កចតិឃាយកោត បដិលទ្ធយក្កេតំ តិឃេតាតិ ចា ហេដ្ឋិយត្តុតោ សត្តយកចតោ ស្លបទិ អត្ថុប្បដ្ឋតឆយ្ញតាឃ តិឃេតាំ សេព្ពាឌិតិ ស្លបទិយក្កត្តឃសត្លាតា សេព្ពាឌិំ សព្ពញ្ញុតីតិ ហិ សេព្ពាឌិ, អទិឃយក្កោំ សោ ច ព្លឆ បឆយយក្កស្ស

អធិកាតព្វា អចលិន្ទ្រោ ឲច អធិកត្តព្ពាការេចត ព្ពន្ធិតេព្ពាតិ៍ តេតាហ “ត្លបរិយក្កត្តឃំ អចយ្យំ នយ្យាបកោ”តិ៍ ត្លបរិយក្កត្តឃំ អចយ្យំ នយ្យាបុណាតីតិ នយ្យាបកោ, នោតាបន្ត្នា៍

ចិតឃបញ្ញាត្តិឃាឆគកឆា គិរ្ទិតា៍

ញុទ្ធាចិណ្ណកឆា

១១៉អគុឆមុតាតិ លោកុត្តរឆមុាគុកេតា ឆមុោ៉ អគបលោកេកត្វាតិ បគស្ស ចិចរណំ “អតាបុន្និត្វា”តិ៍ ឌគបគចារិកំ បក្កយត្តីតិ ឲត្វ ព្ពាតិ-នទ្ធោ កយ្យាយាគតាឃ គ ចុនេត្វា, ឲចំ អញ្ញាត្វាបិ ព្វាឌិនេយុ ផាតេគយុ៉ តត្វ ឌគបគចារិកត្តិ ឌគបគេយុ ចរណំ, ចរណំ ចា ចារេរា, នោ ឲច ចារិកា, ឌគបគេយុ ចារិកា ឌគបគចារិកា៉ តំ បក្កយត្តិ, ឌគបគកយត់ កន្ធត្តីតិ អនេត្វា៉ បក្កយត្តិឃេចាតិ អចឆារលោត តោ គ បក្កយត្តីតិ គស្សេតិ៍ “ឌគបគចារិកំ បក្កយត្តី”តិ ឲត្វ ឆត្វា កកចតោ ចារិកាបក្កយតចិឌិ គស្សេត្វា អាហ “ឌគបគចារិកំ ចរត្វា ចា”តិអាឌិ៍ ចារិកា ច គារយោ (ឌី៉ គិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉១៥៥; យ៉ គិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉១៥៥) គុចិឆា តុរិតចារិកា ចេច អតុរិតចារិកា ច៉ តត្វ ក្នុនេបិ ឆោឆគេយ្យបុក្កលំ ឌិន្វា តស្ស ឆោឆគត្វាឃ នហនា កយត់ តុរិតចារិកា គាយ, នា យហាកស្សបត្វេរបច្ចុក្កយគាឌីយុ ឌដ្ឋព្ពា៉ កកចា ហិ យហាកស្សបត្វេរំ បច្ចុក្កន្ធេត្វា យុហុត្តេគ តិកាចុតយកយានិ, អាញូអចកស្សត្វាឃ តិរនឃោឌត់, តឆា អញ្ចុលិយាលស្ស, បុក្កុនាតិស្ស បគ បញ្ចាចត្តាលីនឃោឌត់, យហាកប្បិគស្ស ចីនឃោឌគនតំ, ឆតិឃស្សត្វាឃ នត្តឃោឌគនតាគិ អកយានិ, ឆមុនេតាបតិតោ នគ្គិចិហារិកស្ស ចគចាឃីតិស្សនាយលោរស្ស តិកាចុតាឆិកំ ចីនឃោឌគនតំ អកយានិ, អឃំ តុរិតចារិកា៉ ឃំ បគ កាយគិកយគកេបចិបិចិឃា ចេចនិកំ ឃោឌគអឌ្ឍឃោឌគចេនគ បិណ្ឌបាតចរិឃាឌីហិ លោកំ អត្ថុក្កណ្ហន្តស្ស កយត់, អឃំ អតុរិតចារិកា គាយ៉ ព្ពុយំ បគ ចារិកំ ចរេត្វា កកចា យហាយណ្ឌលំ យជ្ឈិយយណ្ឌលំ អត្តិយយណ្ឌលត្តិ ព្ពុយេនំ តិណ្ណំ យណ្ឌលានំ អញ្ញាតរស្មិំ ចរតិ៉ តត្វ “ឌគបគចារិក”ត្តិ ចុត្តត្តា អតុរិតចារិកាច ព្ពុឆាឆិបេត្យតា៉ តយេច ចិកឌិត្វា គស្សេត្វា អាហ “យហាយណ្ឌលំ យជ្ឈិយយណ្ឌល”ត្តិអាឌិ៍

តត្វ អត្តិយយណ្ឌលត្តិ លុទ្ធកយណ្ឌលំ, ព្ពុតរេនំ ចា យណ្ឌលានំ អនេត្វាកឆត្វា អត្តិយយណ្ឌលំ, អព្ភត្តរិយយណ្ឌលត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ព្ពុយេនំ បគ យណ្ឌលានំ កិំ បយាណត្តិ អាហ “តត្វ យហាយណ្ឌលំ គចឃោឌគនតិក”ត្តិអាឌិ៍ គចឃោឌគនតិកយ្បិ ផាត់ យជ្ឈិយឆេនបរិឃាបគ្គយេច, តតោ បរំ គាឆិបេត្យតំ តុរិតចារិកាចនេគ អកយគតោ៉ ឃន្ថា គិក្ខត្តកាលតោ បដ្ឋាឃ កតាកតដ្ឋាគស្ស ចត្វាយុ បនេ្សយុ នយត្តតោ ឃោឌគនតំ ឲកកោលិហលំ ហោតិ, បុរិមំ បុរិមំ អាកតា គិយន្តេត្វាំ លគត្តិ, ព្ពុតរេយុ ទ្វីយុ យណ្ឌលេយុ នក្កោរា យហាយណ្ឌលំ ឱ្យនរតិ, តត្វ ញុទ្ធា កកចន្តោ តេយុ តេយុ កាយគិកេយុ ឲកាហំ ទ្វីហំ ចនត្តា យហាឌគំ អាយិនបចិក្កហេគ អត្ថុក្កណ្ហត្តិ, ឆមុឌារគេគ ច ចិចដ្ឋបតិស្សិតំ ក្បុនលំ ចឌ្ឍត្តិ, តន្ថា ចុត្តំ “កាយគិកយាឌីយុ យហាឌគំ អាយិនបចិក្កហេគ អត្ថុក្កណ្ហន្តា”តិអាឌិ៍ នយឆចិបស្សគា តរុណា ហោត្តីតិ ឲត្វ តរុណា ចិបស្សគាតិ នព្ពារបរិច្ឆេឌគេ ញាណំ កព្ចាចិតរណេ ញាណំ នមុនេគ ញាណំ យក្កាយក្កេ ញាណត្តិ ចតុន្នំ ញាណាគំ អធិចចគំ៉ នយឆស្ស តរុណការេចា បគ ត្លបចារនយាធិចនេគ ចេឌិតព្ពោ៉ “នចេ បគ អត្តោចស្ស កិក្ខំ នយឆចិបស្សគា តរុណា ហោត្តី”តិ ព្ពុឌំ គិគស្សគយត្តត្តិ ឌដ្ឋព្ពា៉ អញ្ញោគបិ យជ្ឈិយយណ្ឌល ចេចគេយ្យាគំ ញាណបរិបិកាឌិការលោត យជ្ឈិយយណ្ឌល ចារិកំ ចរិតុកាយា ចាតុយាសំ

វសិត្វាច និក្ខមន្តិ។

បវារណាសង្គហំ ទត្វាតិ អនុមតិទានវសេន ទត្វា។ មាគសិរស្ស បឋមទិវសេតិ មាគសិរមាសស្ស បឋមទិវសេ។ ពុទ្ធោតរហិ បវត្តវោហារវសេន កត្តិកមាសស្ស អបរបក្ខបាដិបទទិវសំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តេសន្តិ តេសំ ពុទ្ធានំ។ តេហិ វិនេតព្ពា “តេសំ វិនេយ្យសត្តា”តិ វុត្តំ។ វិនេយ្យសត្តាតិ ច ចារិកាយ វិនេតព្ពសត្តា។ មាគសិរមាសម្បិ តត្ថេវ វសិត្វា ផុស្សមាសស្ស បឋមទិវសេតិ ពុទ្ធម្បិ និក្ខមន្តីតិ សម្ពន្ធោ។ ចតុមាសវុត្ថានម្បិ ពុទ្ធានំ វិនេយ្យសត្តា អបរិបក្កិន្ទ្រិយា ហោន្តិ, តេសំ ឥន្ទ្រិយបរិបាកំ អាគមយមានា អបរម្បិ ឯកមាសំ វា ទ្វិតិចតុមាសំ វា តត្ថេវ វសិត្វា មហាភិក្ខុសង្ឃបរិវារា និក្ខមិត្វា បុរិមនយេនេវ លោកំ អនុគ្គណ្ហន្តា សត្តហិ វា ឆហិ វា បញ្ចហិ វា ចតូហិ វា មាសេហិ ចារិកំ បរិយោសាបេន្តិ។ វេនេយ្យវសេនេវាតិ អវសារណេន ន ចីវរាទិហេតុ ចរន្តីតិ ទស្សេតិ។ តថា ហិ ពុទ្ធេសុ តីសុ មណ្ឌលេសុ យត្ថ កត្ថចិ ចារិកំ ចរន្តា ន ចីវរាទិហេតុ ចរន្តិ, អថ ខោ យេ ទុគ្គតពាលជិណ្ណព្យាធិកា, តេ “កទា តថាគតំ អាគន្ត្វា បស្សិស្សន្តិ, យទិ បន ចារិកំ ចរន្តេ មហាជនោ តថាគតទស្សនំ លភិស្សតិ, តត្ថ កោចិ ចិត្តានិ បសាទេស្សន្តិ, កោចិ មាលាទីហិ បូជេស្សន្តិ, កោចិ កដច្ឆុភិក្ខំ ទស្សន្តិ, កោចិ មិច្ឆាទស្សនំ បហាយ សម្មាទិដ្ឋិកា ភវិស្សន្តិ, តំ តេសំ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយា”តិ ឯវំ លោកានុកម្បាយ ចារិកំ ចរន្តិ។

អបិច ចតូហិ ការណេហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ ចារិកំ ចរន្តិ ជង្ឃាវិហារវសេន សរីរផាសុកត្ថាយ, អត្ថុប្បត្តិកាលអភិកង្ខនត្ថាយ, ភិក្ខូនំ សិក្ខាបទបញ្ញាបនត្ថាយ, តត្ថ តត្ថ បរិបាកគតិន្ទ្រិយេ ពោធនេយ្យសត្តេ ពោធនត្ថាយាតិ។ អបរេហិបិ ចតូហិ ការណេហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ ចារិកំ ចរន្តិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆិស្សន្តីតិ វា, ធម្មំ, សង្ឃំ សរណំ គច្ឆិស្សន្តីតិ វា, មហតា ធម្មវស្សេន ចតុបរិសំ សន្តប្បេស្សាមាតិ វា។ អបរេហិបិ បញ្ចហិ ការណេហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ ចារិកំ ចរន្តិ បាណាតិបាតា វិរមិស្សន្តីតិ វា, អទិន្នាទានា, កាមេសុមិច្ឆាចារា, មុសាវាទា, សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វិរមិស្សន្តីតិ វា។ អបរេហិបិ អដ្ឋហិ ការណេហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ ចារិកំ ចរន្តិ បឋមំ ឈានំ បដិលភិស្សន្តីតិ វា, ទុតិយំ...បេ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិំ បដិលភិស្សន្តីតិ វា។ អបរេហិបិ អដ្ឋហិ ការណេហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ ចារិកំ ចរន្តិ សោតាបត្តិមគ្គំ អធិគមិស្សន្តីតិ វា, សោតាបត្តិផលំ...បេ... អរហត្តផលំ សច្ឆិករិស្សន្តីតិ វាតិ។

បុប្ផានិ ឱចិនន្តា វិយ ចរន្តីតិ ឧបមិតា យថា មាលាការោ ពហុំ បុប្ផគច្ឆំ ទិស្វា តត្ថ ចិរម្បិ ឋត្វា បុប្ផានិ ឱចិនិត្វា បុប្ផសុញ្ញំ គច្ឆំ ទិស្វា តត្ថ បបញ្ចំ អកត្វា តំ បហាយ អញ្ញត្ថ គន្ត្វា បុប្ផានិ ឱចិនន្តោ វិចរតិ, ឯវមេវ ពុទ្ធាបិ យត្ថ គាមនិគមាទីសុ វិនេយ្យសត្តា ពហូ ហោន្តិ, តត្ថ ចិរម្បិ វសន្តា តេ វិនេត្វា វិនេយ្យសុញ្ញគាមាទីសុ បបញ្ចំ អកត្វា តំ បហាយ អញ្ញត្ថ ពហុវិនេយ្យកេសុ គាមាទីសុ វសន្តា វិចរន្តីតិ ទស្សេតិ។ ឯតេនេវ ច អតិទូរេបិ អន្តិមមណ្ឌលេ ឧបនិស្សយសត្តានំ ពហុភាវតោ តាវ ពហុម្បិ កាលំ សត្តមាសបរិយន្តំ ចារិកំ ចរន្តិ។

សត្តសង្ខាតា កិលេសសមលហេតុតាយ ច សត្តំ តិដ្ឋានំ, សុខការណតាយ ច សុខន្តិ អាហ “សត្តំ សុខំ តិដ្ឋានយោរមំ គត្វា”តិ។ ទសសហស្សចក្កវាឡេតិ ជាតិក្ខេត្តភូតាយ ទសសហស្សិលោកធាតុយា។ ពហុទេវា ទេវព្រហ្មានំ វសេន វុត្តំ, មនុស្សា បន ពហុស្វេវ

ចក្កបាឡេ ទៅឆតេឃ្យា ហោន្តិ ទៅឆតេឃ្យសត្តសយចលោកន្តិ បឌយំ យហាកទ្រហាយ ឋរិត្វា បច្ឆា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណឌាលំ បត្ថរិត្វា តស្ស អន្តោ បចិដ្ឋានំ ទៅឆតេឃ្យសត្តានំ សយោលោកនំ ញ្ញត្វា កិរ យហាកទ្រហាយសយាបត្តិំ សយាបជ្ជិត្វា តតោ ចុដ្ឋាយ “ខេឃ សត្តា កត្ថា បរិបិកទោណា អឆ្ជូខេឃច យឃា ចិខេតត្ថា, ខេត យឃំ្យទោណស្ស ឌ្ចបដ្ឋហត្តូ”តិ ចិត្វា អធិដ្ឋាយ សយត្ថាហទន្តិំ ទេតរំ សហ សយត្ថាហាទោ ឲទោកា ចា ទេ្ត ចា ពហូ ចា តតា ចិតឃ្មបកា ចេចតេឃ្យា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស អាបិឆយាកច្ឆន្តិ, អឃខេយត្ត ញុទ្ធាត្មការចា ឲចំ អាបិឆយាកតានំ បត តេសំ ឌ្ចបតិស្សឃំ បុព្ពចរិឃំ បុព្ពហេតុំ សយ្យតិចត្តយាតញ្ញា បដិបត្តិំ ឌួលោកក្តិ ចេចតេឃ្យសត្តបរិក្កហុតត្តញ្ញា សយត្ថាហាទេ កទេត បឌយំ តេសំ ចេចតេឃ្យកាចេចតេច ឌ្ចបដ្ឋានំ ហោតិ អឆ “កិំ ត្ម ទោ កចិស្សតី”តិ សទោកាយតាឌិចសេត កញ្ញុំ តិបឡត្តិំ ចិយំសយាតា បុព្ពបតិស្សឃានិ ឌួលោកក្តិ

ឌួតិល្លោតិ អាទោទាចិខេត, បរិសយជ្ជ្យចា ឌួតិល្លោ ឌិក្កតុតិ ឲកាស្មិ សំចច្ឆទេ ឌិក្កតុំ ញុទ្ធកាលេ កិរ ឲទោកាស្មិ សំចច្ឆទេ ទេ្ត ចាទេ កិក្ក្វ សត្ថិបតត្តិ ឌ្ចបកដ្ឋចស្ស្មបតាឃិកការេល ច បចាទណាការេល ចៈ ឌ្ចបកដ្ឋាយ ចស្ស្មបតាឃិកាឃ ឥសបិ ចឹសយ្បិ តិំសយ្បិ ចត្តាលិសយ្បិ បញ្ញាសយ្បិ កិក្ក្វ ចក្កចក្កា ហុត្វា កយ្ហដ្ឋានត្ថាយ អាកច្ឆន្តិ កកចា ខេតហិ សទ្ធិំ សខេយ្ទឌិត្វា “កស្មា, កិក្ក្វចេ, ឌ្ចបកដ្ឋាយ ចស្ស្មបតាឃិកាឃ ចិចទឆា”តិ បុច្ឆតិៈ អឆ ខេត “កកចា កយ្ហដ្ឋានត្ថុំ អាកតយ្យាកយ្ហដ្ឋានំ ទេតា ខេឆា”តិ ឃាចន្តិៈ សត្ថា ខេតសំ ចរិឃចខេសត ទាកចរិតស្ស អស្មកកយ្ហដ្ឋានំ ខេតិ, ខោសចរិតស្ស ខេត្តាកយ្ហដ្ឋានំ, ខេយាហចរិតស្ស “ឌ្ចខេ្ហខេសា បរិបុច្ឆា កាលេត ធយ្ទស្សចនំ កាលេត ធយ្ទសាកច្ឆា ឰគំ តុឃំ្យសប្បាឃ”ន្តិ អាចិក្ខតិៈ កិញ្ញាបិ ហិ ខេយាហចរិតស្ស អាតាបិតស្សតិកយ្ហដ្ឋានំ សប្បាឃំ, កយ្ហដ្ឋានកាចតាឃ បត កាឌតក្នុំ កាតុំ សខេយ្ទហចិកយាឃ បឌយំ ឌ្ចខេ្ហសបរិបុច្ឆាធយ្ទស្សចតធយ្ទសាកច្ឆាសុ តិខេឃាខេឌតិៈ ចិតក្កចរិតស្ស អាតាបិតស្សតិកយ្ហដ្ឋានំ ខេតិៈ សទ្ធាចរិតស្ស ចិខេសសខេតា បុរិយា ៧ អត្មស្សតិខេឃា សប្បាឃា, តាសំ បត អត្មឃុញ្ជខេត អឃំ បុព្ពកាកបដិបត្តីតិ ឥខេស្សតុំ បសាឥតិឃសុត្តខេត្តត ញុទ្ធសុទៅធិតំ ធយ្ទសុធយ្ទតំ សឈ្ឈសុប្បដិបត្តិញ្ញា បការេសតិៈ ពាណចរិតស្ស បត យខេណស្សតិ ឌ្ចបសយាត្មស្សតិ ចតុធាតុចចត្ថានំ អាហាខេរបដិក្ក្វលសញ្ញា ចិខេសសខេតា សប្បាឃា, ខេតសំ ឌ្ចបការធយ្ទឥស្សតត្ថុំ អតិច្ចតាឌិបដិសំឃុខេត្ត កយ្ហិខេទ សុត្តខេត្ត កខេឆតិៈ ខេត កយ្ហដ្ឋានំ កហេត្វា សចេ សប្បាឃំ ហោតិ, សត្ថុ សត្តិខេក ឲច ចសន្តិៈ ខេតា ចេ ហោតិ, សប្បាឃំ ខេសតាសតំ បុច្ឆន្តា កច្ឆន្តិៈ ខេតបិ តត្ថុ ចសន្តា ខេតយាសិកំ បដិបតំ កហេត្វា ឈខេដន្តា ចាឃយន្តា ខេសាតាបត្តាបិ ហោន្តិ សកទាកាយិខេតាបិ អតាកាយិខេតាបិ អទហខេន្តាបិៈ តតោ ចុត្តចស្សា បចាខេទត្វា សត្ថុ សត្តិកំ កន្ត្វា “កកចា អហំ តុយ្យ្ហំ សត្តិខេក កយ្ហដ្ឋានំ កហេត្វា ខេសាតាបត្តិផលំ បខេត្តា... ខេប... អហំ អក្កផលំ អទហត្ត”ន្តិ បដិលទ្ធក្ខុណំ អាខេទាចេន្តិ, ឌ្ចបរិ អតធិកតស្ស អធិកយាឃ កយ្ហដ្ឋានញ្ញា ឃាចន្តិៈ ខេតត ចុត្តំ “បុខេទ ចស្ស្មបតាឃិកាឃ ច កយ្ហដ្ឋានក្កហណត្ថុំ...ខេប... ឌ្ចបរិ កយ្ហដ្ឋានក្កហណត្ថញ្ញា”តិៈ

អាឃាយាតិ ឲត្ថុ អា-សខេ្ហា “អាកច្ឆា”តិ ឰយិតា សយាតខេត្វាតិ អាហ “អាឃាយាតិ អាកច្ឆ ឃាយា”តិ, ឲហិ កច្ឆាយាតិ អខេត្វាៈ អាតត្ថាតិ កកចា សត្តិកាចចទត្វា ខេឆទំ អាលបតិ, ត បត តតា សត្ថុ សត្តិខេក ចសន្តានំ កិក្ក្វនំ អកាចខេតាៈ បញ្ញាសតបរិយាខេណា ហិ តតា កកចខេតា សត្តិខេក កិក្ក្វសខេឈ្ឈាៈ ខេឆខេទា បត “កណ្ហាចាចុខេសា បត្តឌិចទាតិ, កកចា អស្មកដ្ឋានំ កត្តាកាខេយា”តិ កិក្ក្វនំ អាខេទាចេតិៈ “អឆ ខេលា កកចា អាឃធ្ទត្តិ អាតត្ថិ អាយខេត្តសិ”តិ ចុត្តត្តា “កកចខេតា បច្ចខេស្សាសិ”តិ ឰឆ កកចខេតាតិ សាយិចចនំ អាយត្តតចចតខេយច សព្ពត្តិអត្ថទំ អខេបក្កតីតិ ឰយិតា អធិប្បាខេឃត “កកចខេតា ចចនំ បដិអខេស្សាសិ”តិ ចុត្តំៈ កកចខេតាតិ បត ឰគំ បតិស្សចសព្ពខេត្តត សយ្យតាតចចនំ ឃចា

“ខេចខត្តស្ស បវិស្សេណាតី”តិ។ បច្ឆេស្សាសីតិ ឯត្ថ បវិ-សទ្ទោ អភិមុខចចនេតាតិ អាហ “អភិមុខោ ហុត្វា ឋិតោ”តិ។ ភគចតោ យុលាភិមុខោ ហុត្វា អធិចាវេសត្វា ឋុលិ, ត ច្ចរាសិតោ ហុត្វាតិ អធិប្បាយោ។

តស្ស បាដិហារិយស្ស អាគត្តគចេសត អតត្តា ចុត្តំ “តគរច្ចារតោ បដ្ឋាយា”តិ។ សុចណ្ណរសបិញ្ជរាហិ រំសីហីតិ ឯត្ថ រស-សទ្ទោ ច្ចកបរិយាយោ, បិញ្ជរ-សទ្ទោ ហេមចណ្ណបរិយាយោ, តស្មា សុចណ្ណឌលឆារា ចិយ សុចណ្ណចណ្ណាហិ រំសីហីតិ អត្ថោ។

សមុទ្ទោតឃយាតោតិ ខ្លកាសឃយាតោ។ អស្សាតិ ចេចរញ្ញស្ស ព្រាហ្មណស្ស។ កគចត្តិ ច្ចបតិសីឌិត្យការេយាតិ កគចត្តិ ច្ចបកត្ថា តិសីឌិត្យការេយា, កគចតោ សមីបេ តិសីឌិត្យការេយាតិ ចុត្តំ ហោតិ។

ព្រាហ្មណ តឃា តិមត្តិតា ចស្សំចុត្វា អមាតិ បិញ្ញត្តយំ សម្ពន្ធោ ចេឌិតព្ពោ។ ឌាតព្ពោ អស្សាតិ ឌាតព្ពោ ករេចយ្យ។ តោ អសេត្តាតិ តេច អចិន្ទិយាតោ, កិត្តុ ចិន្ទិយាតោតាយេចាតិ ឌីបេតិ។ ចិតា ចា លិង្គចិបល្លាសេនេត្ថ អត្ថោ ឌដ្ឋព្ពោតិ អាហ “អឆ ចា”តិអាឌិ។ ពួមិតា សាមញ្ញាចចតតោ ឯត្ថ តប៉ុសកលិង្គតិទ្ទេសោតិ ឌស្សេតិ។ តោ តត្ថីតិ តោ អមត្រំ តត្ថិ។ តោតិ ចា ឯតស្ស ចិចរណំ តត្ថីតិ។ កេចិ

អគាត្យកាមតា ចិឃាតិ អាហ “ឃថា”តិអាឌិ។ បហូតចិត្តុបករណាតត្តិ ឯត្ថ ចិត្តីតិ តុដ្ឋិ, ចិត្តិឃា ច្ចបករណំ ចិត្តុបករណំ, តុដ្ឋិការណត្តិ អត្ថោ។ បហូតំ ឆតឆញ្ញាឌាតរូបរជតគាតាចិឆាលង្ការសុចណ្ណកាឌតាឌិភេឌំ ចិត្តុបករណមេតេសត្តិ បហូតចិត្តុបករណា, តេសំ បហូតចិត្តុបករណាតំ ឃច្ឆូតិំ ឃថា អគាត្យកាមតា, ឯចំ តោ អគាត្យកាមតាបិ តត្ថីតិ សម្ពន្ធោ។ តំ ក្យុតេត្ថ លព្ភាតិ ឯត្ថ តត្ថិ តំ ការណំ, តំ កិច្ចំ ចា។ ឯត្ថាតិ ឈរាចាសេ។ ត្យុតិយេ បត អត្ថចិកប្បេ តត្ថិ ខេឃ្យឆម្មស្ស បរាមសតំ។ ឯត្ថាតិ ពួមស្មិំ តេមាសព្ភត្តេតិ អត្ថោ។ ឃត្ថិ ខេឃត ការណេត, កិរិឃាបរាមសតំ ចា។ ត្យុតិយេ បត អត្ថចិកប្បេ ឃត្ថិ ឃំ ខេឃ្យឆម្មត្ថិ អត្ថោ។

អលំ ឈរាចាសបលិពោធេតិ ត្ថាឃាតិ សញ្ញាបេត្វាតិ ព្រាហ្មណ តេតំ ឈរាចាសបលិពោធេត កតំ, អឆ តោ ឃារាចដ្ឋេតតាតិ ព្រាហ្មណំ សញ្ញាបេត្វា។ តព្ភលាត្វុបិឃាតិ ឃាឌិសី តគា តស្ស អជ្ឈាសឃបច្ចត្តិ, តគត្វុបិឃាតិ អត្ថោ។ តស្ស តគា តាឌិសស្ស ចិចដ្ឋសត្តិស្សិតស្ស ឆាតាណបរិបាកស្ស អភាចតោ ពេចលំ អព្ភត្តសត្តិស្សិតោ ឯច អត្ថោ ឌស្សិតោតិ អាហ “ឌិដ្ឋឆម្មិកសម្បរាឃិកំ អត្ថំ សន្ទស្សេត្វា”តិ, បច្ឆព្ភតោ ចិភាគេត្វាតិ អត្ថោ។ ក្យុសលេ ឆម្មេតិ តេក្ខុមកេ ក្យុសលេ ឆម្មេ។ តត្វាតិ ក្យុសលឆម្មេ ឃថាសមាឌបិតេ។ តត្ថិ ព្រាហ្មណំ សមុត្តេជេត្វាតិ សម្មេឆច ច្ចបរូបរិ តិចេចសត្វា បុញ្ញកិរិឃាឃ តិព្ភចិសឌកាចំ អាបាឌេត្វា។ តំ បត អត្ថតោ តស្ស ច្ចស្សាហជតតំ ហោតីតិ អាហ “ឧស្សាហំ កត្វា”តិ។ ឯចំ បុញ្ញកិរិឃាឃ ឧស្សាហតោ ឯចរូបក្យុណសមង្គិតា ច តិឃមតោ ឌិដ្ឋឆម្មិកាឌិអត្ថសមាឌតត្តិ ឯចំ ឧស្សាហតាឃ អញ្ញេហិ ច តស្មិំ ចិន្ទិយាតក្យុណេហិ សម្បហំសេត្វា សម្មេឆច ហដ្ឋតុដ្ឋកាចំ អាបាឌេត្វា។

ឃឌិ ភគចា ឆម្មរតតចស្សំ ចស្សិ, អឆ កស្មា តោ ចិតេសិ តាឌិកន្តិ? ច្ចបតិស្សឃសម្បត្តិឃា អភាចតោ។ ឃឌិ ឯចំ កស្មា ភគចា តស្ស តគា ឆម្មរតតចស្សំ ចស្សីតិ? ចុច្ចតេ – ឃឌិបិ តស្ស ចិសេសាធិគមោ តត្ថិ, អាឃតិំ បត តិព្ពាតាធិគមត្ថាឃ ចាសតាភាគិឃា ច សព្ពា បុរិមបច្ឆិមឆម្មកថា អហោសីតិ ឌដ្ឋព្ពំ។ ត ហិ ភគចតោ តិរត្ថកា ឆម្មទេសតា អត្ថិ។ តេមាសិកោបិ ខេឃ្យឆម្មោតិ តេមាសំ ឌាតព្ពោបិ ខេឃ្យឆម្មោ។ ឃំ តិចេសត្តិ ឃស្មិំ តិចេសេ។

១៦។ ពុទ្ធបរិណាយកន្តិ ពុទ្ធា បរិណាយកោ ឯតស្សាតិ ពុទ្ធបរិណាយកោ, ភិក្ខុសង្ឃោ។ តំ ពុទ្ធបរិណាយកំ, ពុទ្ធជេដ្ឋកន្តិ អវត្វា។ យាចកត្វំ គន្ត្វាតិ យាច អវត្វា, តាច គោដេន តថា គតន្តិ អធិប្បាយោ។ ទាតុំ ឧបតិតកិច្ចាយ បដិកម្មេបិ តាយ ហត្ថសង្ខ្យាយ យុលចិការេន ចធីកេធេន ចា ហោតីតិ អាហ “ហត្ថសង្ខ្យាយា”តិអាទិ។ ឧត្តិតបត្តបាលិន្តិ ឯត្ថ ឧត្តិតោ បត្តោ បាលិ ឯតស្សាតិ ឧត្តិតបត្តបាលីតិ កិត្តានិការលចិសយោយំ សទ្ទោ ធាហិរត្ថសយាសោតិ អាហ “បត្តោ ឧត្តិតបាលិ”ន្តិអាទិ។ “ឧត្តិត្តបត្តបាលិ”ន្តិបិ បាឋោ, តស្សត្ថោ ឧត្តិត្តា តាតាក្ខតំ ចិតាក្ខតំ អាឋិសាបគយេន ចា ឃុចិកតំ បត្តំ បាលិតោ អស្សាតិ ឧត្តិត្តបត្តបាលិ, តំ ឧត្តិត្តបត្តបាលិំ, ហត្ថេ ច បត្តញ្ចា ឆោថិត្វា ឧកយត្ថេ បត្តំ តិក្ខិបិត្វា តិសិន្នន្តិ អវត្វា។ បត្តណ្ឌបដ្ដបដេ ធាតិ បត្តណ្ឌបដេ ច បដ្ដបដេ ច។ តត្ថ បត្តណ្ឌបដេធេស កថា បត្តណ្ឌា, កោាសិយចិសេសាតិបិ ចទន្តិ។ បដ្ដាតិ បគ ឌឹតបជិតិ។ អាឃោរាកាឌឹសុ អាឃោរកាតិ បដិអាឃោរកា, អំសពទ្ធកំ បត្តត្ថចិកាឌឹសុ។ គេសង្គួតលិតន្តិ គេសង្គួសឲ្យាកេត សាធិតតលិតំ។ ឲ្យាតីតិ ធម្មយតលកាដតាតិ។ ឧកយេកស្ស កិក្ខុតោ សហស្សគ្ឃកំ តលយធាសីតិ សម្ពន្ធោ។

យហាយាកំ យជិត្វាតិ យហាធាតំ ធត្វា។ សបុត្តធារំ ចត្តិត្វា តិសិន្នន្តិ បុត្តធារេហិ សទ្ធិំ ចត្តិត្វា តិសិន្នំ។ តេយាសត្តិ អធត្តសំយោគេ ឧបយោគចចនំ។ “តេយានំ សោតត្ថធម្មំ អវេឌ្ឍ ឃុលិស្សាមី”តិ តិសិន្នស្ស តំ អញ្ញាសយំ ឋ្សុទេត្វា ធេសិតត្តា ទុត្តំ “បរិបុណ្ណសង្កប្បំ ក្សុយាតោ”តិ។ អនុធាត្តិត្វាតិ អនុកាត្វា។

ពុទ្ធាតំ អតកិរតិបរិតស្សិតា តាយ តត្តីតិ អាហ “យធាញ្ញាសយំ យធារុចិតំ ធាសំ ធសិត្វា”តិ។ អកិរត្តិ អកិរតីតិ ហិ អត្ថតោ ឲ្យកំ។ អកិរត្តសទ្ទោ ធាយំ អកិរុចិបរិយាយោ, គ អស្សាធបរិយាយោ។ អស្សាធធរេសគ ធ គត្វចិ ធសត្តស្ស អស្សាធចត្វចិកយគេត សិយា តស្ស តត្ថ អតកិរតិ, តយិធំ លីលាសធាតំ តត្តិ, បកេច ពុទ្ធាតំ, តស្មា អកិរតិធរេសគ គត្វចិ ធសិត្វា តធកាធតោ អញ្ញត្ថ គយតំ តាយ ពុទ្ធាតំ តត្តិ, ចិតេឃ្យចិតយតត្ថ បគ គត្វចិ ធសិត្វា តស្មិំ សិទ្ធេ ចិតេឃ្យចិតយត្ថយេធ តតោ អញ្ញាត្ថ គច្ឆតិ, អយមេត្ថ យធារុចិ។ សោរេឃ្យាឌីតិ អនុបកម្មាតិ យហាយល្លលធារិកាយ ចិចិក្ខតាតិ សោរេឃ្យគរាឌីតិ អនុបកត្វា។ បយាកបតិដ្ឋាតត្តិ កាយស្សបិ អធិចធតំ តិត្តស្សបិ។ កដ្ឋំ គដិត្តិ កដ្ឋំ តាយ គដិ។ តធចសីតិ ឲ្យត្ថ តត្តិ ករណេត្ថ ឧបយោគចចនត្តិ អាហ “តេត អចសរិ តធចសរី”តិ។

ពុទ្ធាធិណ្ណកថា តិដ្ឋិតា។

សយត្តបិសាធិកាយាតិ សយត្តតោ សទ្ទេសោ បសាធំ ឌតេតីតិ សយត្តបិសាធិកា, តស្សា សយត្តបិសាធិកាយ។ តហិធំ សយត្តបិសាធិកាយ សយត្តបិសាធិកត្តស្មិន្តិ ឯត្ថ តព្ពាតិ បុរិមធចតាបេក្ខំ, ឱធន្តិ ចក្ខុយាគការលធចតាបេក្ខំ។ តព្ពាយំ យោដតា – យំ ទុត្តំ “សយត្តបិសាធិកាយ ចិតយសំធណ្ណតាយា”តិ, តព្ព យា សា សយត្តបិសាធិកាតិ សំធណ្ណតា ទុត្តា, តស្សា សយត្តបិសាធិកាយ សំធណ្ណតាយ សយត្តបិសាធិកត្តស្មិំ សយត្តបិសាធិកការេធ សទ្ទេសោ បសាធដតកត្តេ ឱធំ ហោតិ។ កិំ ហោតីតិ អាហ “អាធរិយបរេយ្យរេតា”តិអាទិ។

អាចរិយបរម្បរតោតិ “ឧបាលិ ទាសកោ”តិអាទិនា (បរិ· ៣)· វុត្តអាចរិយបរម្បរតោ· និទានវត្ថុប្បភេទទីបនតោតិ និទានប្បភេទទីបនតោ វត្ថុប្បភេទទីបនតោ ច· តត្ថ ពាហិរនិទានអព្ភន្តរនិទានសិក្ខាបទនិទានទស្សនវសេន និទានប្បភេទទីបនំ វេទិតព្វំ, ថេរវាទប្បកាសនំ បន វត្ថុប្បភេទទីបនំ· បរសមយវិវជ្ជនតោតិ “សកាយ បដិញ្ញាយ មេត្តិយំ ភិក្ខុនិំ នាសេថា”តិអាទីសុ (បារា· ៣៨៤) មិច្ឆាបដិបន្នានំ បរេសំ លទ្ធិនិរាករណតោ, តតោយេវ ច អត្តនោ សមយបតិដ្ឋាបនតោ សកសមយវិសុទ្ធិតោ·

ព្យញ្ជនបរិសោធនតោតិ បាឋសោធនេន ព្យញ្ជនបរិសោធនំ វេទិតព្វំ, សទ្ទសត្ថានុសារេន វា និព្វចនំ ទស្សេត្វា បទនិប្ផត្តិទស្សនំ ព្យញ្ជនបរិសោធនំ· វិភង្គនយភេទទស្សនតោតិ “តិស្សោ ឥត្ថិយោ”តិអាទិបទភាជនស្ស អនុរូបវសេន នយភេទទស្សនតោ· សម្បស្សតន្តិ ពាលចក្ខុនា សម្មា បស្សន្តានំ, ឧបបរិក្ខន្តានន្តិ អត្ថោ· អបាសាទិកន្តិ អប្បសាទាវហំ· វុត្តាតិ សមន្តបាសាទិកាយ· សម្បស្សតំ វិញ្ញូនន្តិ សព្ពេន្ទា· តស្មា អយំ សំវណ្ណនា សមន្តបាសាទិកាត្វេវ បវត្តាតិ យោជេតព្វំ· កស្ស កេន ទេសិតស្ស សំវណ្ណនាតិ អាហ “វិនយស្សា”តិអាទិ·

ឥតិ សមន្តបាសាទិកាយ វិនយដ្ឋកថាយ សារត្ថទីបនិយំ

វេរញ្ជកណ្ឌវណ្ណនា សមត្តា·

បឋមោ ភាគោ និដ្ឋិតោ·